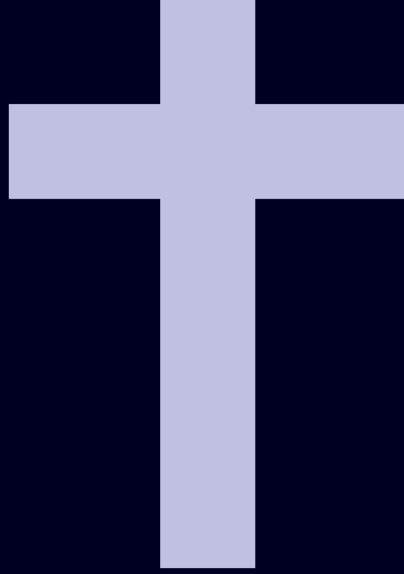

Ja ua ra 'da'yo
cohi bi gomi Oja
yø ja'i

New Testament in Otomi, Tenango (MX:otn:Otomi, Tenango)

Ja ua ra 'da'yo cohi bi gomi Oja yø ja'i
New Testament in Otomi, Tenango (MX:otn:Otomi, Tenango)

copyright © 1975 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Tenango

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomí, Tenango [otn], Mexico

Copyright Information

© 1975, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Tenango

© 1975, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
 dd38228d-a3b1-5d0f-91ce-4040e165ce0f

Contents

Ra Mateo	1
Ra Marcos	55
Ra Lucas	88
Ra Xuua	140
Hechos	180
Romanos	229
1 Corintios	253
2 Corintios	277
Gálatas	293
Efesios	301
Filipenses	309
Colosenses	314
1 Tesalonicenses	320
2 Tesalonicenses	324
1 ra Timoteo	327
2 ra Timoteo	334
Ra Tito	339
Ra Filemón	342
Hebreos	344
Ra Santiago	362
1 ra Bedu	368
2 ra Bedu	374
1 ra Xuua	378
2 ra Xuua	384
3 ra Xuua	385
Ra Judas	386
Apocalipsis	388

Rā Mateo Nūnā rā Mateo, ja ua yø hya bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtrā Jesucristo.

Ja ua rā lista ngue yø thuhū ya yø mboxita rā Jesucristo.

¹ Ja ua rā lista ngue yø mboxita rā Jesucristo, guehnā rā mbom'meto nā ngue rā David. Rā David, rā mbom'meto nā ngue rā Abraham.

² Rā Abraham, rā papá nā ngue rā Isaac. Rā Isaac, rā papá nā ngue rā Jacob. Rā Jacob, rā papá nā ngue rā Judá co 'nɛ'ɥ mī'da yø n'yohɥ. ³ Rā Judá, rā papá nā ngue rā Fares 'nɛhra Zara. Nū rā mamá ya yonc'ɛi ya, nī hū ngue rā Tamar. Rā Fares, rā papá nā ngue rā Esrom. Rā Esrom, rā papá nā ngue rā Aram. ⁴ Rā Aram, rā papá nā ngue rā Aminadab. Rā Aminadab, rā papá nā ngue rā Naasón. Rā Naasón, rā papá nā ngue rā Salmón. ⁵ Rā Salmón, rā papá nā ngue rā Booz. Nū rā mamá nā rā Booz nī hū ngue rā Rahab. Rā Booz, rā papá nā ngue rā Obed. Nū rā mamá nā rā Obed, nī hū ngue rā Rut. Rā Obed, rā papá nā ngue rā Isaí. ⁶ Rā Isaí, rā papá nā ngue rā dast'abi David. Rā David, rā papá nā ngue rā Salomón. Nū rā mamá nā rā Salomón, gue'a rā 'danxu mará xisu ndū rā Uriás, bī nthatui rā David.

⁷ Rā Salomón, rā papá nā ngue rā Roboam. Rā Roboam, rā papá nā ngue rā Abías. Rā Abías, rā papá nā ngue rā Asa. ⁸ Rā Asa, rā papá nā ngue rā Josafat. Rā Josafat, rā papá nā ngue rā Joram. Rā Joram, rā papá nā ngue rā Uzías. ⁹ Rā Uzías, rā papá nā ngue rā Jotam. Rā Jotam, rā papá nā ngue rā Acáz. Rā Acáz, rā papá nā ngue rā Ezequías. ¹⁰ Rā Ezequías, rā papá nā ngue rā Manasés. Rā Manasés, rā papá nā ngue rā Amón. Rā Amón, rā papá nā ngue rā Josías. ¹¹ Rā Josías, rā papá nā ngue rā Jeconías co 'nɛhmī'da yø n'yohɥ. Gue'a rā pa'a ngue yø judío

bī ma mabent'i, bi ts'its'i i map'ɥ ja rā häi Babilonia.

¹² M'mefa p'ɥya rā Jeconías, rā papá nā ngue rā Salatiel. Rā Salatiel, rā papá nā ngue rā Zorobabel. ¹³ Rā Zorobabel, rā papá nā ngue rā Abiud. Rā Abiud, rā papá nā ngue rā Eliaquim. Rā Eliaquim, rā papá nā ngue rā Azor. ¹⁴ Rā Azor, rā papá nā ngue rā Sadoc. Rā Sadoc, rā papá nā ngue rā Aquim. Rā Aquim, rā papá nā ngue rā Eliud. ¹⁵ Rā Eliud, rā papá nā ngue rā Eleazar. Rā Eleazar, rā papá nā ngue rā Matán. Rā Matán, rā papá nā ngue rā Jacob. ¹⁶ Rā Jacob, rā papá nā ngue rā José, nūnā rá damme rā Maya. Guehnā rā Maya rá mamá rā Jesús. A nūnā rā Jesús, nī hū ngue rā Cristo, guehnā bá t'ɛts'i ngue dī ndast'abi.

¹⁷ Janangue 'dɛ'ma goho yø papá bī m'mai ngue bī m'mahyø basi, bá fadi ngue rā Abraham asta rā David. 'Dɛ'ma goho yø papá bī m'mai, bá fadi ngue rā David asta gue'mø mī mbentyø judío ngue bi ts'ixpɥ ja rā häi Babilonia. Bá fɥ'ɥ yø pa'ɥ p'ɥya ngue bī m'mahmi 'dɛ'ma goho yø papá asta gue'mø mī m'mahra Cristo.

Ya bī mihra Jesucristo.

¹⁸ Ngūnā bá njap'ɥ bá mihra Jesucristo. Nūnā rā Maya ya xī nhohra hya ngue dī nthatui rā José. Pɛ hante ngue dā mɛ, ya mī hā rá basi. Pɛ rā Espiritu Santo'a bi japi ngue bi hya rá basi. ¹⁹ A nūnā rā José, ya ja ngue dā 'yøt'e ngue rá damme. Mī zā mī badi ngue ya hā rá basi rā Maya, bī ne rā José ngue xtā 'yøt'e te mmamp'ɥ ja rā ley ngue xtī nxummi rá xisu. Pɛ himbi nepe xtā mbadi xangu yø ja'i te xtā 'yøt'e. ²⁰ Mɛnte dī n'yomfɛni te ja ngue dā 'yørbɥya, nū'mø mī n'aha, bī nū n'na rá anxɛ Oja 'mø mī n'ui. Bi 'yɛmbi:

—Ague José rá mbom'meto'i rā David, oguí sū guí mɛ'a nī xisu rā Maya. Porque nū'a rá basi hā'a, gue'a rā Espiritu Santo bi japi bi hya rá basi. ²¹ Nūnā rā Maya, dī m'ma'a n'na rá ts'ant'ɥ 'nɛ gdi hutī ngue rā Jesús.

Porque nuná, guehna da yanyø ja'i ja yø ts'oqui na —bi 'yɛmbi.

²² Ya bi nja gätho ya yø hya ya para ngue di nja'a te ra hya bi bɛnnbabi rá pøngahya Oja bi ma, bi 'yɛna: ²³ “Nu'a n'na ra hmute xisu da hya rá basi ngue dra ts'unt'u. Nu'mø bi m'mai, di hu ngue ra Emanuel”, bi 'yɛna. A nuna ra Emanueli nne da ma ngue ya 'daua di 'bæhm Oja.

²⁴ Mi nnu'a nt'aha ra José, bi 'yøt'e tengutho xi xihra anxɛ nuna rá m'menhni Oja. Bi zixra Maya p'uya ngue di m'mahmi. ²⁵ Pɛ himbi dädi mɛnte ra pa bi hya rá basi ra Maya. Mi zä mi m'mæhrá mædi ts'unt'u ra Maya, nuna ra José i hutɪ ngue ra Jesús.

2

Bi ma nthanne ra Jesús.

¹ Nup'u ja ra hnini Belén ngue ra häi Judea, ja bi mip'u ra Jesús. Guehya yø pa mi ndast'abi ra Herodes, Gä madi manda'a ra xɛqui'a. Nup'u ja ra danihni Jerusalén bi zøp'u 'da yø n'yohu ngue ja yø mfadi ngue di xädi te ga 'yo yø sø, bi 'yɛp'u ja n'na ra häi ni bøxyadi. ² Bi 'yännbaya, bi 'yɛmbi:

—¿Hap'u bæhra 'uene nu'a bi mihya, nuna rá dast'abi yø judio? Porque nup'u ni bøxyadi dá handähe n'na ra dasø, gue'a ra hmɛya'a ngue ya bi mi. A nuyá, nná ɛhɛ ga thannehe ya —bi 'yɛna.

³ Nuna ra dast'abi Herodes mi zä mi 'yøhna ra hya na, ya da zährá n'yomfɛni ngue su. Da guehyø mmɛngu Jerusalén, Gä bi nsu. ⁴ Nuna ra dast'abi bi zonhni gätho'u yø hmu yø mmäcja, da guehyø xännbate ngue ra ley. Bi 'yørpä ra nt'änni ngue hapu ja ngue di mihrá Cristo nuna bá ɛx Oja ngue di ndast'abi. ⁵ Nuyä bi t'ørpä ra nt'änni p'uya, bi 'yɛmbrä Herodes:

—Nup'u ja ra hnini Belén ngue ra häi Judea ja di mip'u. Porque gue'a ra hya bi 'yoträ pøngahya Oja'a, bi 'yɛna: ⁶ “Nup'u ja ra hnini Belén ngue ra häi Judea, man'na tate'a ngue gätho yø danihni ja'a ra häi'a. Porque ja

da pømp'u n'na ra dast'abi nu'a di mandagui'u ma ja'i ngue yø judio”.

⁷ A nuna ra Herodes nt'aguitho bi zon'u yø n'yohu øträ nt'änni, ɛna ngue padi te ga 'yo yø sø. Ra Herodes bi 'yänni tema pa bá fædi bi nɛqui ra sø. ⁸ Mi xifi hanja p'uya, nuna ra Herodes bi 'yɛmbi:

—Ni mähä Belén, bá homhmu ra 'uene asta gue'mø guá timhmu. Nu'mø guá timhmu p'uya, gdí 'yɛhmi ua ngue guí xicju njuani, n'namhma ngue 'nɛqui ga mma ngue ga ma thanne —bi 'yɛmbi.

⁹ Nuyä yø n'yohu, mi 'yø'a ra hya bi xihra dast'abi, bi ma. Nu'a ra sø xi hyanda m'met'o p'u ni bøxyadi, mahømbi hyandi ngue bí ja ra sø p'u ha ni ma. Nup'u ja ra ngu 'bæhra 'uene ja søp'u rá thai ra sø, gue'a hantho'a. ¹⁰ Mi zä mi hyandi hapu ɛxa ja ngue da zøni, janjuani di johya. ¹¹ Mi zømp'u ja ra ngu, bi yut'ambo. Bi nu ngue 'bæp'u ra 'uene connä Maya rá mamá. Gä bi ndantyøhm'u yø n'yohu ngue bi danne ra 'uene. Bi xæhyø 'beni ngue bi hyahra oro op'u, connä hoga bopo mahotho ga yuni 'nɛ man'na ra hoga bopo ni hu ngue ra mirra, Gä bi unni.

¹² M'mefa p'uya, nu'mø mi n'ahya yø n'yohu, bi 'yut'a Oja ngue nu'mø bi mengui, ya hini map'u ha 'bæhra Herodes. Sinoque n'nan'yo man'na ra 'yu di mengui.

Bi ts'ixra Jesús i map'u ja ra häi Egipto.

¹³ Mi ma ya yø n'yohu, nu'a n'na rá anxɛ Oja bi nu ra José 'mø mi n'aha ngue bi 'yɛmbi:

—Dami nangui n'na zihmantho, guí sixra 'uene co 'nɛhrá mamá. Gui 'dagui, i map'u ja ra häi Egipto. Ja bá m'mæp'u asta gue'mø ga xi'i ngue guá pengui. Porque nuyá, ra Herodes da hyonna 'uene ngue da hyo —bi 'yɛmbi.

¹⁴ Nxuitho'a ra ora'a, pɛ ra José n'na zihmantho bi nangui ngue bi zixra 'uene connä mamá. Bi ma, i ma Egipto. ¹⁵ Ja bá m'mæp'u asta gue'mø

mī dū rā Herodes. Ngūnā bī nja para ngue dī nja ya yø hyā bi bēnnbabi rā pøngahya Oja dā mā ngue bi 'yēnā: “Gā ma si mā Ts'unt'ū bi 'bū'a Egipto”, bi 'yēn'Oja.

Xangu yø 'uene bi thop'ū ja rā hnini Belén.

¹⁶ Mī bahra Herodes ngue nūya yø n'yohū bi nyāui ngue honnā 'uene ya hīn'i mengbū ha 'būi, mān'natho bī mbøcūe p'ūya. Bī mēnhyo soldado p'ū ja rā hnini Belén ngue bā ho yø ts'unt'ū nū'ū 'bū'a nyo jeya panī gāi. Gātho mathēt'i rā hnini Belén bi tho yø ts'unt'ū. Porque yø n'yohū bi xifi ngue hīngui tho'a nyo jeya xī mūdi bī nū rā sø. ¹⁷ Rā ndødummū bī nja tengūtho rā hyā bi 'yotra pøngahya Jeremias, bi 'yēnā: ¹⁸ “Nūp'ū ja rā hnini Ramá bi t'øde ngue janjuanī ngue yā dummū n'na rā xisu, 'nē zonī. Guehna rā Raquel i zonī ngue xī thopyø basī. 'Nē hīmbī ne xtī nhojpabī rā mmūi porque ya gā xi dū yø basī”.

Nūnā rā Jesús i ts'ixpū ja rā hnini Nazaret.

¹⁹ Mī dū rā Herodes, nūp'ū Egipto māmbī 'būhra José bī n'ūi 'mø mīnxuī ngue n'na rá anxē Oja bi 'yēmbī:

²⁰ —A nūyá, damī sixrā ts'unt'ū conná mamá, i map'ū ja rā hāi Israel. Porque ya bi dū rā Herodes nūnā mī nne xtā hyo rā ts'unt'ū ya —bi 'yēmbī.

²¹ Nūnā rā José p'ūya, bi zixrā ts'unt'ū conná mamá, bī ma i map'ū ja rā hāi Israel. ²² Pē mī 'yø p'ūya ngue nūnā rā Arquelaο rá ts'unt'ū rā Herodes, guehna mī ndast'abi p'ū ja rā xēqui mī nne xtī ma. Porque bi ponnbabi ndū rá papá. Rā José p'ūya bi zū xtī map'ū ja rā xēqui ngue rā hāi Judea mādi mānda nā. Mahømbī n'ūi rā José p'ūya, bi sifi ngue dī map'ū ja rā hāi Galilea. ²³ Mī zømp'ū ja rā hāi Galilea, bī m'map'ū ja rā hnini Nazaret. Ngūnā bi 'yøt'e para ngue dī nja ya yø hyā xī manyø pøngahya Oja ngue bi 'yēnā: “Nūná, di hūtyø ja'i ngue rā mmēngu Nazaret”.

3

Nūnā rā Xuua bi 'yøtra nxixya bi xihyø ja'i ngue dī nsā, dā dø'mrā Jesús bá ep'ū.

¹ Nū'ū yø pa'ū p'ūya, nūnā rā Xuua mī øtra nxixya p'ū ja rā hāi Judea, mī dū'mī bi xihra hyā yø ja'i bī mpeti p'ū ja rā dāpo. ² Bi 'yēmbyo ja'i:

—Damī 'bā'nī mmūihū, guī hyēhmū p'ū rā nts'o gnī 'yohū. Porque ya dā guehyø pa jap'ūya dā 'yū Oja ngue dī mānda ua —bi 'yēmbī.

³ Nūnā rā Xuua guehna bī mānā pøngahya Isaías 'mø mī nyā ngue bi 'yēnā: “Dā t'øde te dā mān'a n'na nc'ēi dā mānā hyā p'ū ja rā dāpo ngue dā 'yēnā: Damī nsāhū ya, porque ya bá ep'ū rā Hmū, dā 'yēmbyo ja'i”.

⁴ Nū rá he rā Xuua, gue'ū yø xingu rā cameyo ntøt'e ngue rā ūlu. Dī ngat'a n'na rā xifanī. Nū'a te si p'ūya, yø mmācja t'axī mī sa. 'Nē rā t'afi t'asa tīmp'ū ja rā dāpo mī si. ⁵ Xangu yø ja'i bi zøp'ū 'būhra Xuua ngue øxra hyā bī mā. Bi zøp'ū yø ja'i bá nēxpū ja rā hnini Jerusalén, gātho'ū yø hnini ja'a rā hāi Judea, gātho'ū yø xēqui ngue rā dathe Jordán, gā bá ēhyø ja'i. ⁶ Nūya yø ja'i bī mā ngue ja yø ts'oqui, guehya bi xixyabi rā Xuua p'ū ja rā dathe Jordán.

⁷ Mī nū rā Xuua ngue mandøngu dyø judío 'būp'ū nī 'yēhē di xixyabi. 'Būp'ū yø fariseo, 'būp'ū yø saduceo. Bi 'yēmbūya:

—Guī øthū tengūtho øtyø c'ēya ngue 'da'mø bá ep'ū rā sibi. Xiya, ¿hague gnī pahmū ngue bá ep'ū rā ndate castigo dī nja? ⁸ Damī 'yøthū rā nho, n'namhma dī nēqui ngue ya gā hyēhmū p'ū rā nts'o. ⁹ 'Yo sā guī ēnā ngue ya hīnte guī jahū ngue yø mbom'meto'ahū rā Abraham. Porque dí xi'ahū ngue nūua ja yø do ja ua, dā zā dā 'yøt'Oja ngue dā bøcua yø mbom'meto rā Abraham. ¹⁰ Guī øthū tengūtho yø za hīngui zūdi, guī njathū p'ūya. Pē ya ja rā acha dā 'yēxyø za. Gātho yø za hīngui nne dī nzūdi, dā t'ets'i ngue dā ma nt'ūdi. ¹¹ A nūguī, mājuanī ngue nūya yø

ja'i i mma ngue da hyep'u ra nts'o, guehya dadi xixyabi conna dehe ya. Pe ba ep'u man'na da 'yotra nxixya conna sibi 'mø bi ha'ah'u ra ts'edi ra Espiritu Santo. Nuna, man'na tate na ngue nugä. ¿Hap'u gue ga sacä tengü na? ¹² Guehna da huanhyø ja'i na tengutho 'mø mahoqui ra trigo, n'nanj ni ma yø xi. Ra trigo p'uya, mapeti ngue da 'bets'i. Nu'a rá xi p'uya, da t'up'u ja ra sibi hinjam'mø da huët'i.

Ra Xuua bi xixyabi ra Jesús.

¹³ Nuna ra Jesús bá nexpu ja ra häi Galilea, bi zop'u ja ra dathe Jordán mi 'bähra Xuua ngue bi xixyabi. ¹⁴ Pe ra Xuua hingui nne xti xixyabi ra Jesús. Bi 'yembj:

—Nugä go dí nnegä ngue gui xixyagui, 'ne go gni 'yehé ngue ga xixya'i ya —bi 'yembj.

¹⁵ Pe ra Jesús bi 'yembra Xuua:

—Damj ne ngue gui xixyagui, porque jatho ga øt'ui'a te gä di manda Oja —bi 'yembj.

Janangue ra Xuua bi xixyabi ra Jesús. ¹⁶ Hontho bi nxixya ra Jesús, bi ma nenthe p'uya. Bi nu ngue bi xohra c'amahets'i. Nu'a ra Espiritu Santo, enthó n'na ra paloma p'u i hnu, ngue bi zop'u ja rá ya ra Jesús. ¹⁷ Bi t'ø p'uya ngue bá nya Oja maya, bi 'yena:

—Nuna 'bäcua ya, guehna ma Ts'ant'u dadi madi. A nuyá, janjuani ngue ja gampähä conná guehna —bi 'yena.

4

Ra zithu bi hyonnbi ha di 'yotra ts'oqui ra Jesús.

¹ Ra Espiritu Santo bi zixpu bí ja ra dapo ra Jesús para ngue ja da sambahya p'u ra zithu, da hyonnbi ha di mestho ra hya di manda Oja. ² Mente nyote ma pa, ra pa ra xui himbi zi ra hmé. M'mefa p'uya, ya bi zä ngue mathoguitho tu manthuhu. ³ Ra zithu p'uya bi guarbu 'bähra Jesús. Bi hyonnbi ha di 'yotra ts'oqui, bi 'yembj:

—Nu'mø ngue gue'e rá Ts'ant'u'i Oja, damj 'yøt'e ngue yø do janu da gohi di nthuhmé —bi 'yembj.

⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yembra zithu:

—Nup'u ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'u ra hya ngue ena: “Nu ra ja'i hinda ne da 'yøde te mman'Oja, madague'a da zi ra hmé ra ja'i, pe ya hinda zä di m'mui”.

⁵ Ra zithu p'uya, bi zixpu ja ra maca danihni Jerusalén, bi ntøp'u ja rá 'bet'e ra nija. ⁶ Bi 'yembj:

—Nu'mø gue'e rá Ts'ant'u'i Oja ya, damj nsäcua ya. Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue ena: “Nuna Oja, da penhyø anxé ngue da mä'i. Da 'yøt'e ngue njanate gdi söt'a häi, n'namhma ngue hinda un'na ni gua yø do” —bi 'yembj.

⁷ Mi dahra Jesús, bi 'yembra zithu:

—Xquet'a nt'ot'i ra hya p'u ja ra Maca Libro ngue nuna Oja, hinjonda zännbi te da 'yøt'e para ngue da fadi ngue'mø majuanj te mma ogue hin'na.

⁸ Ra zithu p'uya bi zixpu bí ja n'na ra danyuni. Bi japi ngue da hyandi gätho yø nación i ja rá nguni nximhäi. 'Ne da hyandi te gä ra nho ga 'bai. ⁹ Bi 'yembj:

—Nu te gä gui handya, gä ga 'da'i ngue'mø gui ndantyohtmu gui thannegui —bi 'yembj.

¹⁰ Pe ra Jesús bi 'yembj:

—Damj 'uegue grá zithu. Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue hont'a ra Hmu Oja ja ngue da ma nthanne, hinjom man'na.

¹¹ Nu'a ra zithu p'uya, bi zop'u ra Jesús, bi ma. Bá éhyø anxé p'uya ngue bi mäts'i.

Ya bi da'mra Jesús ngue bi manna hya p'u Galilea.

¹² Bi 'yehra pa ngue bi n'ofädi ra Xuua. Mi 'yøhra Jesús ngue ya ofädi, bi ma p'uya i mpa p'u ja ra häi Galilea.

¹³ Bá sop'u ra hnini Nazaret, bi ma danj m'map'u ja ra hnini Capernaum. Nuna ra hnini na, ja jarbu ja ra nen-zabi nup'u di ntøt'a häiui ra Zabulón conna häi Neftalí. ¹⁴ Nguna ra hya

bi nja para ngue di nja'a te rā hya bi 'yotra pōngahya Isaías ngue bi 'yēnā: ¹⁵ “Nu'ʼu yō mmēngu p'ʼu ja rā häi Zabulón, 'nē'ʼu yō mmēngu p'ʼu ja rā häi Neftalí, guehya yō ja'í 'bap'ʼu jonna nenzabi, 'nē'ʼu rā m'map'ʼu man'na nguadi rā dathe Jordán, 'nēp'ʼu ja rā häi Galilea, ja jap'ʼu n'na rā xēqui ngue 'būhyō ja'í hīngyō judío. ¹⁶ Nūya yō ja'í ya mī 'bū 'bēxui, pē nuyá, ya bi nū xānho rā nyot'i ya. Guehya yō ja'í ēntho ya xi dū, pē nuyá, ya bi yorpabi rā nyot'i ya”, bi 'yēnā.

¹⁷ Ya bi dā'mī bi xihra hya yō ja'í rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Dāmī 'bā'nī mmāi ngue gui hēhmā p'ʼu rā nts'o gnī 'yohū. Ya da guehyō pa ja p'ʼuya dā 'yū Oja ngue di mānda ua ya.

Rā Jesús bi zixi goho yō mahua, bi 'yōt'e ngue yō xādi.

¹⁸ Nūp'ʼu ja rā nenzabi Galilea, bi thop'ʼu n'na pa rā Jesús. Ja bi dīmp'ʼu yoho yō mahua ngue di n'yohū. Nū'a n'na i Simū, 'nē xquet'a i Bēdu. Nūna man'na, rā Andre. Nūya yonc'ēi ya, mī entyō xit'a p'ʼu ja rā dehe ngue pahua. ¹⁹ Mī nū rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Ma gā mmāhā n'yō. Ya hīngyō hua guí thēui ya, sinoque gā xān'naui ha gdi thēui yō ja'í ya —bi 'yēmbi.

²⁰ 'Bēxpī zop'ʼu yō xit'a ngue bi mähā rā Jesús. ²¹ Mī thohmīts'ʼu nīnguer'ʼu p'ʼuya, mahōmbi dīmp'ʼu mī yonc'ēi di n'yohū ngue n'nat'a yō papá. Rā Jacobo 'nēhra Xuua, guehya yō ts'ant'ʼu rā Zebedeo. 'Dap'ʼu mī ohū rá papá p'ʼu ja rā barco ngue pōtyō xit'a. Rā Jesús bi xifi ngue dā mähā. ²² Nūya ts'its'i, 'bēxpī mähā rā Jesús, bi zop'ʼu ja rā barco yō papá.

Nūp'ʼu ja rā häi Galilea ja bi māmp'ʼu rā hya rā Jesús.

²³ Rā Jesús bi n'yo ndap'ʼu bi zā gā rā häi Galilea. Nū'mō bi zōmp'ʼu ja yō nīja di mpeti yō judío, xānnbabi yō ja'í rá hya Oja. Xihyō ja'í rā hoga 'da'yo hya ngue ha di njap'ʼu di zō rá 'yē Oja yō ja'í. 'Nē øthe yō ja'í di hyēnnī. Hōnt'a bi zā man'ʼu hēmbiyō ja'í, gā øthe. ²⁴ Gātho rā häi Siria bi n'yo

rā hya te øtra Jesús. Janāngue nūp'ʼu 'būhra Jesús bi ts'innbabi to gā xān'ʼu, ndana bi zā man'ʼu hēmbi. Nū'ʼu yō ja'í n'youi yō ts'onthi bi ts'innbi ngue øthe. Bi ts'innbabi yō ja'í di guxtyō ts'i 'mō bi gū rā n'ʼu n'youi. Da guehyō ja'í tudyō gua bi ts'innbabi rā Jesús ngue dā 'yøthe. ²⁵ Nūp'ʼu nī ma rā Jesús xāndōngu yō ja'í tēnnī. Bā nēxi'da yō ja'í p'ʼu ja rā häi Galilea. Bā nēxi'da yō ja'í p'ʼu ja rā häi Decápolis. Bā nēxi'da yō ja'í p'ʼu ja rā hnīnī Jerusalén. Bā nēxi'da yō ja'í p'ʼu ja rā häi Judea. Bā nēxi'da yō ja'í p'ʼu man'na nguadi rā dathe Jordán.

5

Rā Jesús bi xānnbā rā hya yō ja'í p'ʼu ja n'na rā nyūnī.

¹ Bi nū rā Jesús ngue xāndōngu yō ja'í bi zōhō. Bi map'ʼu bí ja n'na rā nyūnī, bi hyonī hapū dā mī. Nū'ʼu yō xādi p'ʼuya bi māspū hūdi. ² Nūna rā Jesús bi dā'mī bi xānnbā rā hya yō ja'í. Bi 'yēmbi:

³ —Rā mmēnthi di nthēui yō ja'í nūya ēntho hyoya, porque tīnyō mmāi ngue di 'bēhra nho. Porque guehya yō ja'í dā zo rá 'yē Oja bí 'bū mahēts'ī ya.

⁴ Rā mmēnthi di nthēui yō ja'í tu yō mmāi. Porque Oja di hojpabi yō mmāi ya yō ja'í ya.

⁵ Rā mmēnthi di nthēui yō ja'í hīndi 'yēxpū 'būhyō mmīc'ēiui. Porque guehya yō ja'í dā gohmī rā häi mā yat'ī ya.

⁶ Rā mmēnthi di nthēui yō ja'í nūya ho yō mmāi ngue honī ha di 'yøtra nho, tengutho 'mō di tūmanthūhū di ja ndūmmāi ngue honī ha di nsihmē. Porque dā māx Oja ngue dā zā dā 'yøt'e.

⁷ Rā mmēnthi di nthēui yō ja'í nūya dā 'yøtra mate ngue dā māxyō mmīc'ēiui. Porque guehya yō ja'í ya dā 'yørpā rā mate Oja ngue dā māt's'i.

⁸ Rā mmēnthi di nthēui yō ja'í ngue hīn temā nts'o so yō mmāi. Porque guehya yō ja'í dā nū Oja ya.

⁹ Rā mmēnthi di nthēui yō ja'í nūya dā japi ngue di nhojpā'ʼu di nsāi.

Porque guehya yø ja'i da gohi ngue yø basi Oja ya.

¹⁰ Ra mmenthi di nthēui yø ja'i nuya da zā ra n'ua da ts'ui ngue honi ha di n'yo xanho. Porque guehya yø ja'i da zo rá 'yε Oja bí 'bu mahets'i ya.

¹¹ Ra mmenthi gui nthēui 'mø bi ts'ui ngue gui tēngahua. Da ts'an'ahua, da ts'an'nahua yø fēhni. ¹² Dami johyahua 'mø ngue ngu'a bi nja, di nja'ahua mpähä, porque xangu ni nzābihua bí ja mahets'i. Ya qui pahua ngue nu'ua yø pōngahya Oja xa m'mua'a m'met'o xquet'a bi ts'ui.

Bi ma ma hyequi ra hya te ja ngue da n'yo yø xādi ra Cristo.

¹³ Nu ra u, i ja rá 'bēfi ngue nu tema japi ya hīndi nts'onī. Guí njathua p'ua ja ra ximhäi ya, ngue gui 'bahua ua, ya xøt'atho ra nts'o da 'yøtyø ja'i. Pε nu'mø bi m'mēhrá ts'edi ra u, ya hīnda zā to da japi ngue xta n'ua mahøn'a. Ya hīnte di muui ra u, da t'ei, da nēp'ua yø ja'i.

¹⁴ Nu'a te gni 'yohua ya, i nnydyø ja'i 'bucua ja ra ximhäi. Gue'ahua, tengutho n'na ra nyot'i di yorbua ja ra 'bexui, i nnytho gātho yø ja'i. Gue'ahua, tengutho n'na ra hnini 'mø bi ja maxøts'e ra nyuni, i nnytho gātho yø ja'i. ¹⁵ Nu'mø bi ma ma saqui n'na ra lámpara, hīnda thørbua ja ra huada, sinoque da thøxpu ja ra nthøxanyot'i n'namhma ngue di yorpi gātho'ua 'bu'ambo ra ngu. ¹⁶ Dami njathua p'uya, dami nehua ngue da nu yø ja'i'a te ra nho gui øthua. Nu'mø bi nu yø ja'i'a ra nho gui øthua p'uya, yø ja'i da 'yεspabi na ni Papāhua bí 'bu mahets'i.

Ra Jesús bi ma ngue xanho rá ley Oja.

¹⁷ A nuyá, 'yo gui εmhua ngue dá εhe ga hacā ra ley bi 'yotra Moisés, oque ga hacā'ua yø hya bi nxānbate yø pōngahya Oja. Nu'a, hīn'na'a. Sinoque dá εhe ngue nu'a te gāma hya mmamp'ua ja ra ley, gā gue'a ga thog'a. ¹⁸ Nugā majuanī te dí xi'ahua, mente ngue di siguetho ja ra c'amahets'i 'nēhra häi, nu'a te gāma hya nt'ot'i p'ua ja ra ley, ni xinga n'na

ra letra, ni xinga n'na ra punto di sä ngue da thaqui asta gue'mø bi nja gātho'a tema hya nt'ot'i. ¹⁹ Jananguē nuyá, nu to bi zā ngue fēstho ra hya di manda ra ley, madague'a zits'atho, 'nε da ngu'a da xānbabi mī'da yø ja'i ngue da mēstho ra hya, guehna ra ja'i ngue hīnga εda hnu mansu p'ua mahets'i na. Pε nu ra ja'i ngue da 'yøt'e te mmanā ley 'nε da ngu'a da xānbabi mī'da yø ja'i ngue da 'yøt'e, guehna ra ja'i da hnu mansu p'ua mahets'i na. ²⁰ Nugā dí xi'ahua ngue nu'mø gui nne di ncu'ahua p'ua di manda Oja, mā datho nne ngue xta ndønho te gdi n'yohua, ngue'a te ga 'yo yø xānbate ngue ra ley 'nε'a te ga 'yo yø fariseo.

Hīngui ho ngue to da nu man'ua rá cu.

²¹ Ya xcá 'yøhmua yø hya bi sānbabi yø ndiua manjam'mø ngue bi t'ēmbi: "Yo grá hyote. A nu ra ja'i ngue di nhote, jatho da thaspa ra güenda ngue da ma ra castigo", bi t'ēmbi. ²² Pε nugā dí xi'ahua ngue nu ra ja'i da nu man'ua rá cu, jatho da thaspabi ra güenda. A nu ra ja'i ngue xihyø ts'omhya rá cu 'mø yaui, jatho ngue di mpeti yø ts'ut'abi da hyaspabi ra güenda. Nu to εmbi ngue ra ndonda rá cu, da ma ra nidu hapua di nzø.

²³ A nuyá, xi'mø gui mmap'ua ja ra altar ngue guá ørpahua ra 'bøt'e Oja, 'nε ja da sop'ua ni mmui ngue hīngui ho te xcá 'yørpa ni cūhua, ya hīngua øthua ra 'bøt'e. ²⁴ Sinoque bá sohni 'bøt'ehua p'ua ja ra altar, guá pengui gui nhojpauī ni cu. Ja guá pengui gui da ni 'bøt'ehua p'uya.

²⁵ Nu'mø bi ma ma yap'i'ahua, nu'a di yap'ahua dami nhojpahua p'ua ja ra 'yu, n'namhma ngue hīndi dá'ahua p'ua ja ra ts'ut'abi. Porque nu'mø ya bi ndā'ahua p'ua ja ra ts'ut'abi, ra ts'ut'abi di dá'ahua ra policía. Ra policía p'uya da zixahua fādi. ²⁶ Majuanī te dí xi'ahua, ngue nup'ua ja ra fādi, ya hīnda zā guá pønthohua, guá pømhua asta gue'mø guá jut'i gātho ra mēnyu da ts'an'nahua.

Hīngui ho di n'yots'om'mäi ra ja'i.

27 Ya xcá 'yøhm̩ ra hya bi sännbabi yø ja'i ngue bi t'emb̩i: "Yo grá 'yots'om'mäi". 28 Pe nugä dí xi'ah̩ ngue nu to heta n'na ra xisu 'ne so ra mm̩ai ngue di n'yots'om'mäiui, ya satho 'mø majuan̩i bi n'yots'om'mäui ra xisu hēti.

29 A nuyá, nu'mø guí εna ngue rá ts'oqui ni dá ngue ni n'yēi p'u guí øth̩ ra ts'oqui, dam̩i hyahn̩i dá, guí 'yēi. Man'na xanho ngue di m'mē'a n'na ni dāh̩, hinda gue'a ngue gā ni do'yoh̩ da ma ra nid̩. 30 Nu'mø guí εna ngue rá ts'oqui ni 'yε ngue ni n'yēi p'u guí øth̩ ra ts'oqui, dam̩i hējn̩i 'yε, guí 'yēi yap'utho. Man'na xanho ngue di m'mē'a n'na ni 'yēh̩, hinda gue'a ngue gā ni do'yoh̩ da ma ra nid̩.

Hingui ho ngue da 'yenyø xisu yø n'yoh̩.

31 Ya xcá 'yøhm̩ ya yø hya bi sännbabi yø ja'i 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'emb̩i: "Nu to da ne da 'yenná xisu, i jatho da nangra s̩cuá ngue ra nxun̩i". 32 Pe nugä dí xi'ah̩ ngue n'na ra xisu 'mø bi 'yenná ndø, nu'mø bi nthatui man'na ra n'yoh̩, ya ra ts'oqui øt'ui na da mε. Pe go rá ts'oqui na ra n'yoh̩ bi 'yenná xisu ngue te di nja, porque hōndra xisu ngue ra 'yots'om'mäi i sä ngue da t'ei.

'Yo to di εxa ntestigo yø ja'i.

33 Ya xcá 'yøhm̩ ya yø hya bi sännbabi yø ndiua 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'emb̩i: "Nu'mø guí εxh̩ ntestigo Oja ngue majuan̩i di nja'a ra hya guí mm̩amh̩m̩, ya ja ts'editho ngue guí 'yøth̩'a te ra hya gadi yarpa ni mm̩ic'ēih̩ ngue di nja". 34 Pe nugä dí xi'ah̩ ngue 'yo guí εxh̩ ntestigo Oja p'u guí yah̩ ngue gd̩i hatra ts'edi ni hyah̩. Nu te bi ja mahets'i, 'yo guí εxh̩ ntestigo, porque ja bí 'b̩p'u Oja, εntho go t'εxa ntestigo'a. 35 'Yo guí εxh̩ ntestigo ra häi, porque Oja di manda gā ra ximhäi, εntho go t'εxa ntestigo'a. 'Yo guí εxh̩ ntestigo ra dan̩hn̩i Jerusalén, porque ja ra dast'abi p'u Oja, εntho go t'εxa ntestigo'a. 36 'Yo guí εna ngue da zä da t'oc'a ni ya 'mø him̩ma juan̩i te guí

mm̩amh̩m̩. Porque ni yah̩, ni xinga n'na ni xtah̩ da zä guí 'yøth̩ ngue xtá nt'axi ogue xtá mpothi. 37 A nu'mø guí nne guí mamh̩m̩ n'na ra hya, njuantho dam̩i mamh̩m̩ ngue'mø da zä, ogue hinda zä. Porque ra ja'i ngue rá n'yoi ra zithu, hingui t'εc'ēi te mma, janangue ngue honi te εxa ntestigo.

'Yo to dadi cosra nts'o t'ørpe.

38 Ya xcá 'yøhm̩ yø hya bi sännbabi yø ja'i 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'emb̩i: "Nu ra ja'i da hyamba rá dá rá mm̩ic'ēiui, xquet'a da thambabi rá dá. Nu ra ja'i da 'yøjpa yø ts'i rá mm̩ic'ēiui, xquet'a da t'øjpa yø ts'i". 39 Pe nugä dí xi'ah̩, ngue nu'a te ra nts'o øt'ah̩ n'na ra ja'i, 'yo gadi cospah̩. Hante gue nu'mø to bi mēp'a ni hm̩ih̩, dam̩i unman'na nguadi ni hm̩i ngue da mē'mi. 40 A nu'mø to guí tupi, 'ne di yap'a'i ngue ä'i ni pah̩ni, co 'nēhn̩i tuh̩ dam̩i unni. 41 Nu'mø to da 'yēn̩i guí fāx̩ n'na kilómetro made ngue guí tuspa rá 'bēni, dam̩i dobleh̩'a te xi'i guí fāx̩h̩. 42 Nu'mø te'o da 'yā'ah̩ n'na ra cosa, dam̩i unni. Nu'a te'o da mip'ah̩ n'na ra cosa, dam̩i hm̩iti.

Nu to 'b̩hyø ns̩iui jatho ngue di madi.

43 Ya xcá 'yøhm̩ yø hya bi sännbabi yø ja'i 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'emb̩i: "Dam̩i mah̩ni amigoh̩. A nu'u s̩'ah̩, 'yo gadi mah̩m̩'u", bi t'emb̩i. 44 Pe nugä dí xi'ah̩ ngue dam̩i mah̩ni ns̩ih̩. Dam̩i 'yāph̩ Oja ngue di japi to san'ah̩. Nu te'o gā nnu man'ah̩, dam̩i 'yørpah̩ ra nho. Dam̩i marpah̩ Oja te'o ya mants'o 'mø guí yah̩. Marpah̩ Oja'u hingui ho te øt'ah̩. 45 A nu'mø guí 'yøth̩ ya yø hya dí xi'ah̩ ya, ya di nequi ngue yø bas̩i'ah̩'a ni Papah̩ bí 'b̩ mahets'i 'mø. Porque ra hyadi bi hoc'a Oja, hinga hōnn̩b̩ 'b̩hyø hoja'i øtra nho, sinoque 'nēp'u 'b̩hyø ts'oc'ēi øtra nho ra hyadi. Ra 'ye p'ya, hinga hōndyø hoja'i 'ye p'u ja yø huahi, sinoque 'nēhyø ts'oc'ēi 'ye p'u ja yø huahi. 46 A nu'mø ngue hōnt'u to di ma'ah̩ gadi

maḥmᵤ, ḥndanaᵤ ra nḥo dī nḗquī ngue guí ṣthᵤ 'mø? Conque asta yø ngúthäi njap'ᵤ. ⁴⁷ Xi'mø ngue hønt'ᵤ nī amigo gadi zenguahᵤ, ḥndanaᵤ ra nḥo guí ṣthᵤ 'mø? Porque xquet'a njap'ᵤ yø ja'i ḥingui pa Oja. ⁴⁸ Nu nī Papáḥᵤ bí 'bᵤ maḥḗts'i, mā datho ngue xandønho te ṣt'e. Gui njathᵤ p'ᵤya, damī nehᵤ ngue mā datho xtánho te gui 'yøthᵤ.

6

Nu ra ja'i ṣtra nḥo, 'yo dadi 'yḗts'i.

¹ Nu'a te gā ra nḥo ja ngue gui 'yøthᵤ, 'yo guí nnehᵤ ngue hønbnᵤ 'bāi xangu yø ja'i da nu ha gdi 'yøthᵤ ra nḥo. A nu'mø ngue ra n'yḗts'i gnī 'yøthᵤ ra nḥo p'ᵤ ha 'bāhyø ja'i, nu'a nī Papáḥᵤ bí 'bᵤ maḥḗts'i ya ḥin tema nzābi di 'da'ahᵤ. ² Janangue nuyá, nu'mø guí fāxḥᵤ yø ja'i nu'ᵤ hyoya, 'yo guí nnehᵤ ngue 'da di batyø ja'i te guí ṣthᵤ. Porque ngu'a ṣt'i'da yø ja'i p'ᵤ ja yø nija 'nḗp'ᵤ ja yø caye, hønthonne ngue di 'yḗts'i ngue da nu yø ja'i'a ra nḥo ṣt'e. Pḗ majuanī te dí xi'ahᵤ ngue nuyá yø ja'i njap'ᵤ, nu'a gā nnu manho yø ja'i te ṣt'e, ya hønt'a yø nzābi'a. ³ Pḗ nu'ahᵤ, nu'mø guí fāxḥᵤ yø hyoya, nu te ja ngue gui 'yøthᵤ, 'yo 'be gui xihni amigo gadi nsixui. ⁴ Nu'mø guí ṣthᵤ ra 'bāxte, nt'aguitho damī 'yøthᵤ. Nu'a nī Papáḥᵤ bí 'bᵤ maḥḗts'i i nnutho te guí ṣthᵤ, go da gut'ahᵤ'a.

Ra Jesús bi xānbnabi ha di mat'Oja yø ja'i.

⁵ A nu'mø ngue guí mmat'Ojaḥᵤ, 'yo guí ṣthᵤ tengutho ṣtyø ja'i ngue ḥingyø mmᵤi gā 'yøt'a te ṣt'e. Di ho te ṣrbᵤ ja yø nija ngue 'bāi ha gā mmat'Oja. I nnepe ngue da nu gātho yø ja'i te ṣt'e. Da guerp'ᵤ ja yø caye i mmat'Oja p'ᵤ nī ma. Pḗ nugā majuanī te dí xi'ahᵤ ngue nu'a gā nnumanho yø ja'i te ṣt'e, ya hønt'a yø nzābi'a. ⁶ Pḗ nu'ahᵤ, nu'mø guí mmat'Ojaḥᵤ, damī cut'ambo nī nguḥᵤ, tōtra goxthi, damī mat'Ojaḥᵤ p'ᵤya. A nuna Oja nī Papáḥᵤ, ja 'bup'ᵤ ha guí 'buhmᵤ nā, go nnu dra mmat'Oja guí ṣrbᵤ ja nī nguḥᵤ nā, 'nḗ go da gut'ahᵤ nā.

⁷ Nu'mø gā mat'Ojaḥᵤ, 'yo ja gadi 'yopthobi yø hyā guí xihmᵤ Oja. Porque ngu'a ṣtyø ja'i ḥingui pa Oja, i ḗnā ngue nu'a ya'atho gui yahni, gue'a di 'yø Oja te xi'a. ⁸ Pḗ 'yoguí ṣthᵤ tengutho ṣt'ᵤ. Porque nuna Oja nī Papáḥᵤ, ya padī te gā guí homhmᵤ hante ngue gui 'yāpi te guí nnehᵤ. ⁹ Janangue nu'mø gā mat'Ojaḥᵤ, damī 'yḗmhmᵤ: Mā Papá'ahḗ guí 'bᵤ maḥḗts'i, damī 'yøt'e ngue da hnu mansu'i. ¹⁰ Bā ḗḥḗ guí manda ua. Di nja'a te nī pāhā ua ja ra ximhäi tengutho bí ja maḥḗts'i. ¹¹ Damī 'dacje ra hmḗ n'na pa ngu n'na pa. ¹² 'Nḗ damī punnga mā ts'oquihe, tengutho gāhe xquet'a dadi punnbahe to ḥingui ho te ṣrcahe. ¹³ Damī fāxcahe ngue ḥinga ṣt'āhe ra nts'o. Damī yanje ngue ra nts'o. Porque nu'i, gue'e gadi mmandasḗ, jase nī ts'edi, guí tate para zantho. Da ngut'atho.

¹⁴ Nu'mø guí 'bāi ngue gui punnbabi yø ja'i ḥingui ho te ṣt'ahᵤ, nu'a nī Papáḥᵤ bí 'bᵤ maḥḗts'i xquet'a di pun'nā nī ts'oquiḥᵤ 'mø. ¹⁵ Pḗ nu'mø ḥingui nne guí punnbabi nī mmic'ḗjui te ṣt'ahᵤ, nu'a nī Papáḥᵤ bí 'bᵤ maḥḗts'i xquet'a ḥindi pun'nā nī ts'oquiḥᵤ 'mø.

Ra Jesús bi xānbnabi yø ja'i ha di 'yḗtyø mmᵤi.

¹⁶ Nu'mø guí nne ngue gui 'yḗnī mmᵤihᵤ, 'yo gadi hmī dummᵤihᵤ tengutho ṣtyø ja'i ngue ḥingyø mmᵤi gā 'yøt'a te ṣt'e. A nuyá, di hmī dummᵤi 'mø ḗtyø mmᵤi, i nne ngue da nu yø ja'i te ṣt'e. Pḗ majuanī dí xi'ahᵤ, nu'a gā nnu manho yø ja'i te ṣt'e, ya hønt'a yø nzābi'a. ¹⁷ Pḗ nu'ahᵤ, nu'mø guí ḗnī mmᵤihᵤ, 'yo gadi hmī dummᵤihᵤ, sinoque damī 'yejnī yahᵤ 'nḗ damī nxādāḥᵤ. ¹⁸ 'Yo guí nnehᵤ ngue di unna güenda yø ja'i ngue gui ḗnī mmᵤihᵤ. Hinda hønt'a nī Papáḥᵤ padī ngue guí ḗnī mmᵤihᵤ, go da gut'ahᵤ nā.

Damī ne ngue bí ja nī mmḗtihᵤ maḥḗts'i.

19 'Yo guí nneh_u ngue xøgue nma munts'itho'a te guí pesh_u ua ja ra ximhäi. Porque nu'a te guí pesh_u ua ja ra ximhäi, da zi yø zu'ε, ya di nts'onj. Ogue da bε yø bε. 20 A nuyá, dami neh_u ngue nup'ua mahets'i, ja bí jap'ua ra nho guí ntheh_u, nu'a hinha di m'medi. Ya hinda zä da zi yø zu'ε, 'nε hinda zä da zønyø bε ngue da bε'ah_u. 21 Nu'mø guí εmh_u ngue bí ja mahets'i'a ra nho tate di muui, hønneb_u da zo ni mmaih_u p'ua 'mø.

Ra Jesús bi hyεjpa ra hya n'na ra nyot'i.

22 Nu'mø bi xogui xanho ni däh_u ya, ya guí heth_u xanho ra nyot'i i ja. Njarbatho ni n'yomfεnih_u ya, nu'mø bi xogui xanho, ya guí pahm_u ndana ra nho gdi n'yoh_u 'mø. 23 Pε nu'mø hingui xogui xanho ni n'yomfεnih_u, ya himma juani guí pahm_u ndana ra nho gdi n'yoh_u 'mø. Ya nsatho 'mø ngue ra ts'a'beXu_i p'ua gni mähä, porque hingui xohni n'yomfεnih_u ngue guí pahm_u ndana ra nho.

Bi hyεcra hya ra Jesús ngue yoho yø hmu.

24 Hingui sä ngue yoho yø hmu ra ja'i di m'mai. A nu'mø ngue yoho yø hmu di m'mai, n'na'a di mađi, n'na'a hinda mađi. N'na rá hmu da 'yørpe te di manda, man'na rá hmu hinda 'yørpe te di manda. Gui njath_u p'uya, hingui sä ngue mbø yoho p'ua di ma ni mmaih_u. Di ma ni mmaih_u Oja, xindi ma ni mmaih_u ra mεnyu.

Nuna Oja fä'ua yø ja'i ya o rá 'ye.

25 Nugä dí mma, nu'a te ja ngue gui sih_u, ogue te ja ngue gui hyeh_u, 'yo gue'a mathoguitho ga ndu ni mmaih_u'a. A nuyá, nu rá te ra ja'i, man'natho di muui ngue'a te da zi. Nu rá do'yo ra ja'i, man'natho di muui ngue'a te da hye. 26 Ya guí nnuh_u yø ts'int's'ua 'yo maya, ngue hingui uahi, 'nε hingui xofø ngue te da mets'i. Pε nuna ni Papáhu bí 'bu mahets'i, go di unni te si yø ts'int's'ua na. Goma gue'ah_u ya, ngue hinda mäxah_u Oja, porque man'na xammađi'ah_u ngue

yø ts'int's'ua. 27 Xiya, xi ra ja'i tu rá mmai ngue hingui hets'i, ¿ua da zä di nte man'na doyni ngue'a ga nhets'i?

28 'Yo di tu ni mmai te gui hyeh_u. Ya guí nnuh_u yø døni bí ja dapo ngue hinda mpefi, ni xingui mpe, pe mahotho gui nequi. 29 Dí xi'ah_u na ra hya na, ngue tengü ra dast'abi Salomón, mandønho drá he bi hye, pε hinha da zädi tengü ganho yø døni. 30 Porque guesε Oja øt'e ngue mazihotho gui nequi yø døni bí ja dapo. Bí ja dapo ya, pε nixudi p'uya, di nzø p'ua ja ra orno. Goma gue'ah_u ngue hinda he'ah_u Oja. Pε hinga εgui εc'εih_u xanho ngue faxah_u Oja. 31 Janangue nuyá, 'yo mathoguitho di tu ni mmaih_u ngue sä gui 'yεmh_u: "¿Te 'be'a ga sih_u ya, o gue te 'be'a ga heh_u ya?" gui 'yεmh_u. 32 Porque yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi, hont'a te da zi 'nε'a te da hye ni ma yø mmai honi. Pε nu'ah_u, nu'a ni Papáhu bí 'bu mahets'i, ya pađi ngue guí homh_u gätho ya yø cosa ya. 33 Janangue nuyá, ma datho dami hyoni ha gdi soh_u rá 'ye Oja. Nuyá yø hya di manda Oja, dami ja ndummai gui 'yøth_u, n'namhma ngue di 'da'i te gäma cosa gui homh_u. 34 A nuyá, 'yo sä ma'dihi di tu ni mmaih_u'a te ja ngue gui thohm_u nixudi. Porque n'na ngu n'na yø pa ja te thohyø ja'i. Hontho ngue nu'a ra n'ua guí thohm_u n'na pa ngu n'na pa dami hyoni ha gdi thohm_u'a ra pa'a.

7

'Yo guí haspah_u ra güenda te ga 'yo mi'da yø ja'i.

1 'Yo guí haspah_u ra güenda te ør'mi'da yø ja'i, n'namhma ngue hinda hyats'ah_u ra güenda Oja te gui øth_u. 2 Porque da that's'ah_u ra güenda tengutho gni hyaspah_u ra güenda mi'da yø ja'i. Tengutho gui 'yøth_u, xquet'a gue'a di nja'ah_u'a. 3 ¿Hanja yø ja'i ngue ja xangu yø ts'oqui, guehya nne da hyaspa ra güenda yø ja'i ngue ts'adyø ts'oqui ja ya? Tengutho 'mø guí xihni cu ngue oxra häi rá dä, pε nu'i p'uya, ra biga di o ni dä. 4 Ya

hinda zä gui 'yεmni cu: “Ague n'yø, tø ga hahmi ra häi o ni dä”, gui 'yεmbi. A nu'i p'uya, hin gadi unna güenda ngue ra biga oxni dä. ⁵Ya hinni 'yup'u te gui mma. 'Be dami hyahra biga o ni dä n'namhma dä zä gui hyamba ra häi o rá dä ni cu.

⁶Nuna ra hya gui nnu mandaxquih, nu ra ja'i ngue mandonts'o drá mmái hinda zä gui xihma ra hya. Porque n'na ra cosa xandaxqui, hingui sä di t'unyø fo'yo. Nu'mø bi ncuε ra fo'yo, dá za'ah. Ximmangu n'na ra cosa ngue mandø mmaditho, hingui sä di t'unyø ts'udi, porque ra ts'udi di 'da'mi, dá nep'u häi'a te gui unhn.

Dami 'yäph Oja te gui homhma.

⁷Nuna Oja di 'da'i te gui homhma. Dami 'yäpi te gui nneh. Nu te gui hyoni, gui tini. Nu'mø gá jätra goxthi ngue gui nzohma Oja, dá xoc'ah. ⁸Porque nu ra ja'i ädi te nne, ma t'unni. Nu'a honi, i tini. Nu'a di jätra goxthi, i sojpi.

⁹Conque nu ra ja'i 'bührá basi, nu'mø bi 'yäpra thuhmε, hingui sä rá mmái ra ja'i ngue ra do di unná basi. ¹⁰Ogue ra hua dá 'yäprá basi, hinga c'εya di unni. ¹¹A nuyá, i ja ni ts'oquih, pε gui padi gui unna cosa nu'a xanho ni basih. Man'natho'a ni Papáhu bí'bu mahets'i ngue xandønho te di 'da'ah mø gui 'yäph.

¹²Tengu gni ne ngue dá máxah yø ja'i, dá ngu'a gui 'yøth, dami 'yørpah ra 'bäxte mi'da yø ja'i. Ja ni gaxpu gätho yø hya nt'ot'i p'u ja ra ley, dá gue'u yø hya bi 'yotyø pøngahya Oja.

Mahjeppi ra hya n'na ra goxthi hingui xidi.

¹³Mente gui 'buhma ua ja ra ximhäi, dami hyaxha ra 'yu njuantho. A nuyá, para ngue dá zä gui hyaxha na ra 'yu na, dami catha p'u ja ra goxthi hingui xidi. Porque nuna ra 'yu ni ma nidu hingui nnu manhenni yø ja'i na, ngue xa nxidi ra goxthi 'nε xa nxidi ra 'yu. Pε mandøngu dyø ja'i ni map'u. ¹⁴Pε nu ra 'yu njuantho dá hyaxra ja'i di nthēui ra 'da'yo te, hingui xidi

ra goxthi 'nε hingui xidi ra 'yu. Pε ziyohotho yø ja'i ni map'u.

Nu'a ganhorá ndät'ä ra za, gue'a di fadi tema za'a.

¹⁵Dami mfähma xandønho, nuya yø fehni xänbäte dá zøp'u gui 'buhma, dá 'yεna ngue mmambrá hya Oja. 'Yo di hä'ah, porque maxøts'itho di nεqui ngue yø hoga n'yohu, pε nu te ga 'yo, gä ra nts'onj ørbu ni ma. ¹⁶Nu'a te ga 'yo, gue'a gdi pahma te'o'a. Tengutho p'u ja ra 'uini, gui pahma ngue hinga ja di nzap'u yø uva. Ni xingyø igo di nzap'u ja yø 'uini. ¹⁷Porque gui pahma ngue n'na ra hoga za, ra hoga ndät'ä züdi. Pε nu'a hinga hoga za, hingui ho yø ndät'ä züdi. ¹⁸Nu ra hoga za, hinga ja zap'u ra ndät'ä hingui ho. Nu'a hinga hoga za, hinga ja zap'u ra hoga ndät'ä. ¹⁹Nu gätho yø za hingui ho yø ndät'ä züdi dá ma nt'ets'i ngue dá t'udi. ²⁰Janangue dí xi'ah ngue nu'a te ga 'yo ya yø fehni xänbäte, gue'a gdi pahma te'o'a.

Jatho gui 'yøth'a te rá pähä ni Hmuha.

²¹Nuya yø ja'i dá 'yεngui ngue drá Hmugui, hinga gä dá yarbha ha di manda Oja. Nu'u majuanj ngue dá yarbha di manda Oja, gue'u yø ja'i dá 'yørpabi rá pähä ma Papá bí'bu mahets'i. ²²Nu'mø bi zønna pa dá thaspa ra güenda yø ja'i, xandøngu yø ja'i dá 'yεngui: “Grá hmu, grá hmu. Xquet'a 'nēcähe dá xicähe yø ja'i te'o'i. 'Nε conni thuhü dá øthegähe yø ja'i mi n'youi yø ts'onthi. 'Nε conni thuhü dá øt'ähe xangu yø milagro”, dá 'yεngui. ²³Nu'mø dá thacä p'uya, ga εmbi: “Dami 'uemhma ua dí 'bucä, porque himma amigo'ah. Porque høndra nts'o xqui n'yohu”, ga εmbi.

Bi nhyeppa ra hya yoho yø hyønnigu.

²⁴Nu ra ja'i øde te gäma hya dí mmangä 'nε dá 'yøt'e te dí xifi, guehna nná hyeppabi n'na ra n'yohu ngue ra njammai na, ngue ra mmando p'u bi hyøhrá ngu. ²⁵Nu'mø bi nja ra 'ye, bi mo ra dathe, bi n'yo ra ndahj ngue bi

nønhna ngu. Pε hĩmbi dāgui, porque ra mmundo p'ua hōxrá ngu. ²⁶ Pε nu ra ja'i øde te gāma hya dí mmangā, 'nε hĩnda 'yøt'e te dí xifi, guehna nnā hyεjpaḃi n'na ra n'yohu ngue hĩn'yu rá n'yomfēni nā. Guep'ua ja ra 'bomu dehe bi hyøhrá ngu. ²⁷ Mĩ n'ye p'uya, bi mo ra dathe, bi n'yo ra ndahĩ ngue bi nønhna ngu. Bi xot'i, māxøgue bi n'uēni.

²⁸ Mĩ juahya yø hya bi xānna yø ja'i ra Jesús, di 'yødyø ja'i ya yø hya bi xifi. ²⁹ Porque yø xānna ngue ra ley hĩngui ya manzaqui 'mø xānna, pε nuna ra Jesús εna nts'at'abitho 'mø xānna, nu te mma ngue di nja gue'a di njahma'a.

8

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu mi ya rá do'yo.

¹ Mambá εp'ua bí ja ra nyuni mambi 'buhra Jesús, xangu yø ja'i bá n'youi. ² Bi guat'a n'na ra n'yohu mi hembra ts'o'ya p'uya. Bi ndantyøhmu p'ua 'buhra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague grá hmu, nu'mø guí nne gui 'yørca ra mate gui 'yøthegui, nugā dí paḃi ngue da zāgui —bi 'yēmbi.

³ Ra Jesús bi dots'i conná 'ye, bi 'yēmbuya:

—Ahá, dí nne ga øthe'i. Da zā'i ya —bi 'yēmbi.

Høntho bi manna ra hya na, nuna ra dārquehi mi 'ya rá do'yo, 'bexpi zā ha mi hēmbi. ⁴ Ra Jesús bi 'yēmbra n'yohu mi'ua:

—Nuyá, 'yo to guí xifi te dá øt'a'i ya. 'Be ni ma ya, sømp'ua 'buhra mmācja. Da nu ngue ya bi zā'i. Dami 'yøtra 'bøt'e tengutho bi manda ra Moisés ngue da 'yøtyø ja'i 'mø bi zā ra 'ya hēmbi. Janangue da baḃi gātho yø ja'i ngue ya bi zā'i.

Ra Jesús bi 'yøthebi rá hmiqui n'na ra capita.

⁵ Nuna ra Jesús, mi zømp'ua ja ra hnini Capernaum. Bi ma bá äpra mate n'na ra capita. ⁶ Bi 'yēmbi:

—Ague grá hmu, nu'a n'na ra ts'ant'ua di mpεp'ua ja ma ngu, sä ra ndate ngue tu gā rá do'yo —bi 'yēmbi.

⁷ Ra Jesús bi 'yēmbra n'yohu äpra mate:

—Ga mmagā p'ua 'mø, ga ma øthegā —bi 'yēmbi.

⁸ Nu'a ra capita p'uya, mahømbi 'yēmbra Jesús:

—Pε ague grá hmu, 'yo gadi n'uni. Nugā hĩmma nsä'be ngue guí carbua ja ma ngu. A nuyá, høntho dami manya ngue da zā ra ts'ant'ua dí xi'i, ya dí paḃi ngue da zā ra n'ua hēmbi. ⁹ Porque nugui xquet'a 'bui to 'bet'o ngue di mandagui. A nugā p'uya, xquet'a dí si ma soldado daḃi manda. Nu'mø dí xi'a n'na ra soldado ngue ha da ma, i pap'ua dí øt'i. Ogue ga εmbi: “Bi 'yεcua”, ra soldado p'uya bá εp'ua. Ogue ma hmiqui, ga 'bepi te da mēfi, ra hmiqui øt'e te dí xifi.

¹⁰ Nuna ra Jesús mi 'yøde te xihra capita, di 'yøtho te sifi. Bi 'yēmbuyø ja'i n'youi p'uya:

—Majuani dí xi'ahua ngue hĩjonni judío di pøni ngue gdi tinnbā rá nt'εc'ei tengū ga 'yεc'εigā nā ra n'yohu nā. ¹¹ Nugā dí xi'ahua ngue xangu yø ja'i hĩngyø judío dí bømp'ua ni bøxyadi 'nεp'ua ni yuhra hyadi, ngue nup'ua di manda Oja p'ua mahεts'i, 'dap'ua di nsihmēui ra Abraham, connā Isaac, connā Jacob. ¹² A nu'ua yø ja'i mi jahma ngue xta nzo rá 'ye Oja 'nε hĩmbi ne, da t'emp'ua thi ja ra 'bexui'ua. Ja di nzomp'ua 'nε ja di guxp'ua yø ts'i'ua.

¹³ Ra Jesús bi 'yēmbra capita mi nyau:

—Ni ma ni ngu ya. Nu'a ra hya guí εc'ei ngue da zā ga øt'e, ya bi nja ya.

Ngū ra ora bi manna ra hya na, 'bexpi zā ra ts'ant'ua mi'ua.

Ra Jesús bi 'yøthebi rá to ra Bedu.

¹⁴ Ra Jesús bi map'ua ja rá ngu ra Bedu. Nu'a rá to ra Bedu oxpa ja rá t'ots'i ngue mi hēmbra pa. ¹⁵ Ra Jesús bi bennbā rá 'ye ra dārquehi ngue bi gats'i. 'Bexpi zā ra pa mi hēmbi. Nuna ra xisu p'uya, bi nangui ngue bi hojpi te da zi yø ja'i.

Ra Jesús bi 'yøthe xangu yø därquehi.

¹⁶ Mi dähra nde p'aya, nup'u 'bähra Jesús, xangu yø ja'i n'youi yø ts'onthi bá ts'innbi ngue da 'yøthe. Pe ra Jesús hontho da ma ngue da zä yø ja'i n'youi yø ts'onthi, 'bexi sä. 'Dama 'dan'yo yø n'u hēmbiyø ja'i, pe gä bi 'yøthe. ¹⁷ Mi nja na ra hya na, ya bi nja'a te ra hya bi manna pøngahya Isaías ngue bi 'yēna: “Nu te gāma n'u gmī hēmphu, gä bi hyaqui hapu mī'u”, bi 'yēna.

Yonc'ei bi nyau ra Jesús.

¹⁸ Mi nu ra Jesús ngue mandøngu dyø ja'i di mäts'i. Bi xihyø xädi p'aya ngue bi mähä dí ma man'na nguadi ra zabi. ¹⁹ Nu'a n'na ra xännbate ngue ra ley bi guarbu 'bähra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague grá xännbate, nugä dí nne ga mmē hapu gdí ma —bi 'yēmbi.

²⁰ Ra Jesús bi 'yēmp'a yaui:

—Yø haho ja yø 'bido hapu säya. Yø ts'int's'u ja yø 'bafi hapu säya. Pe ra N'yohu bí 'yē mahets'i, hin'yu rá ngu hapu di n'oxi.

²¹ Pe nu'a n'na nc'ei rá xädi bi 'yēmbi:

—Ague grá hmu, dami 'dacra nt'edi ngue 'be da du ma papá, ga ägui, ya ga me p'aya —bi 'yēmbi.

²² Mi dähra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ma ga mmehma. Nu'u yø ja'i ntho ya xa ndu ngue hingui pa Oja, gue'u da 'yähyo mmindui'u.

Ra Jesús bi säyabi ra ndahi conyø fanthe.

²³ Nuna ra Jesús bi yarbua ja ra barco ngue bi ma, bi mähä yø xädi. ²⁴ Pe nup'u ja ra zabi, bi nanga n'na ra ndate ndahi. Nu'u yø fanthe nangui, so mbo ra barco mente atho ra Jesús. ²⁵ Nu'u yø xädi p'aya, bá äp'u bí aha, bi 'yēmbi:

—Ague grá Hmu, dami yanje. Ya ja ngue da thunt'a mbonthe ra barco. Ya ga tuhū —bi 'yēmbi.

²⁶ Ra Jesús bi 'yēmbiyø xädi:

—¿Hanja ngue gui suhu? ¿Ua hingui ec'ei ngue ga fäxahū? —bi 'yēmbi.

Mi nangra Jesús, bi hejpabi ra ndahi 'nēhyø fanthe. Mi hejpi, 'bexpi

nsäya. ²⁷ Nu'u yø xädi p'aya, di 'yøtho te bi nja. Di n'yēmbi n'na ngu n'na:

—¿Te'o ni n'yohu na n'yø? Asta ra ndahi 'nēhra dehe ec'ei 'mø bi zofo —di n'yēmbi.

Ra Jesús bi 'yøthe yonc'ei mi n'youi yø ts'onthi.

²⁸ Mi zøm man'na nguadi ra zabi, ja ra häi ni hu ngue Gadara. Ja bi nthēui p'u ra Jesús yoho yø n'yohu mi n'youi yø ts'onthi. Pe mandønts'otho, xpí 'yēp'u ja ra camposanto. Asta nts'utho to da thop'u ja ra 'yu. ²⁹ Mi nu ra Jesús, bi mähra mafi. Bi 'yēmbi:

—Ague Jesús, rá Ts'ant'u'i Oja, ¿hanja ngue gadi nthint'ua dí 'bucähe? Porque tobe hingui sønna pa ngue gui penngähe ra castigo —bi 'yēmbi.

³⁰ Nup'u yap'utho, mambi 'yop'u n'na 'bui yø ts'adi, ma 'yoní p'u ngue sihmē. ³¹ Nu'u yø ts'onthi bi 'yēmbra Jesús:

—Nu'mø gui nne ngue ga hecähe ua ya yø n'yohu 'bucua, pe dami 'dacje ra nt'edi ngue ga cüt'ähe yø mmui yø ts'adi bí 'yonu —bi 'yēmbi.

³² Ra Jesús bi unna nt'edi yø ts'onthi, bi 'yēmbi: —I mähä nu bí 'bähyo ts'adi 'mø.

Janangue nu'u yø ts'onthi bi hyep'u yø n'yohu mi n'youi, i ncarbua ja yø mmui yø ts'adi. Yø ts'adi p'aya, bi gu ra 'dihí, bi nhyørbua ja ra zabi. Gä ja bi jarbua ra dehe.

³³ Nu'u mi fähyo ts'adi p'aya, bi nsu 'mø mi nu te bi nja. N'na 'dihitho bi map'u bí ja ra hnini ngue bá ma te bi nja. Bi ma tengue xi thohyø ts'adi, 'nē bi ma tengue xi tho'u yø n'yohu mi n'youi yø ts'onthi. ³⁴ Nu'u yø ja'i mambi 'bup'u ja ra hnini, gä bi ma ngue bi zømp'u bí 'bähra Jesús. Mi zønyø ja'i p'u 'bähra Jesús, bi xifi ngue da ma.

9*Ra Jesús bi 'yøt'e ngue da fadi ngue ja ra ts'edi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.*

¹ Ra Jesús bi yarbua ja ra barco ngue da ma, di ma man'na nguadi ra zabi

ha bí ja rá hnini. ² Mí zømp'u ja rá hnini, bá thunnbabi n'na nc'ei bá oxrá fidi ngue tudyø gua. Mí nu rá Jesús te øtyø ja'i bá du rá dárquēhi, i pađi ngue εc'ei yø ja'i ngue da zä da 'yøthe rá dárquēhi. Bi 'yembra dárquēhi p'aya:

—Ague ts'ant'u'i, 'yo tu ni mmui, ya dá pun'na ni ts'oqui ya —bi 'yembi.

³ Nuna rá hya bi manna Jesús, mi 'yøhyø xännbate ngue rá ley, bi mbøcuc. Bi 'yemp'u ja yø n'yomfēni: “Nuna rá n'yohu 'bucua, thenmahya Oja ná co nu'a rá hya i mma”. ⁴ Pē rá Jesús i patho te mbēnya yø n'yohu mbøcuc, bi 'yembi:

—Nuna rá hya gá bēmhmu ya, hinga ja rá njap'na. ⁵ Nugä dá xihra n'yohu 'bucua, dí embi: “Ya dá pun'na ni ts'oqui ya”. Pē nuyá, hīndi nēqui xanho ngue'mø bi mpunnbi ogue hīn'na. Pē nu'mø gā embi: “Damī nanguī, guī caxni fidi, guī mma”, gā embi, nu'mø ngue bi n'yo p'aya, ya guī pahmu xanho ngue ja mā ts'edi. ⁶ A nuyá, damī pahmu ya ngue rá N'yohu bí 'yē mahēts'i, ja rá ts'edi ua ja rá ximhāi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

Bi 'yembra n'yohu xan'u p'aya:

—Damī nanguī, caxni fidi, ni ma ni ngu.

⁷ Rá dárquēhi p'aya, bi nanguī, bi ma rá ngu. ⁸ Mí nu yø ja'i te bi nja, bi nsu yø ja'i. Pē εspabi Oja porque di nēqui ngue Oja di unna ts'edi te ø'na rá n'yohu ná.

Rá Jesús bi zixra Mateo, da 'yøt'e ngue rá xädi.

⁹ Mí ma rá Jesús, ni nthop'u ja rá oficina n'na rá n'yohu ni hu ngue rá Mateo, nuna jamba rá mēnyu yø ja'i ja te pä. Mí nu rá Jesús, bi 'yembi:

—Ma gā mme n'yø, gā øt'e ngue mā xädi'i —bi 'yembi.

Rá Mateo p'aya, bi zop'u rá oficina ngue bi mē rá Jesús.

Nuya yø ja'i t'embi ja yø ts'oqui, 'dap'u sihmēui rá Jesús.

¹⁰ Man'na rá pa p'aya, nuna rá Jesús bi mē yø xädi p'u ja rá ngu rá Mateo

ngue da nsihmē. Xangu yø nguthäi 'bap'u, co 'nē hmi'da yø ja'i t'embi ngue ja yø ts'oqui, gā 'dap'u sihmēui rá Jesús. ¹¹ Yø fariseo p'aya mi nu te øtra Jesús, bi 'yørpabi rá nt'änni'u yø xädi, bi 'yembi:

—¿Hanja ni xännbatehu ngue 'dap'u sihmēhu yø nguthäi co 'nēhyu mi'da yø ja'i ja xangu yø ts'oqui? —bi 'yembi.

¹² Mí 'yøhra Jesús te sipyø xädi, bi 'yemp'u di yahni:

—Nuya yø ja'i di hyēnni, guehya ni 'yēhra 'yøthe ya. Pē yø ja'i xanzaqui, hinga gue'u ni 'yē'u. ¹³ Damī xāhmu te ni bønyø hya nt'ot'i p'u ja rá Maça Libro ngue εna: “Dí nnegä ngue di nja ni nhuεcatehu, porque guehna man'natho di muui ná ngue yø 'bøt'e guī ørcāhu”, εn'Oja. A nugä, dá ēhē ngue gue'u yø ja'i ja yø ts'oqui gā xifi dá hyep'u rá nts'o gā 'yo, hinga gue'u yø ja'i εna ngue ya 'yo xanho dá ēhē gā nzofu —bi 'yembi.

Bi manna Jesús hanja ngue hinguī etyø mmui yø xädi.

¹⁴ Nu'u yø xädi rá Xuua bi guarbu 'bāhra Jesús. Bi 'yembi:

—¿Hanja ni xädi ngue hinguī etyø mmui? Conque nugähe 'nēhyø fariseo εmmēi dí ε'ma mmuigähe —bi 'yembi.

¹⁵ Rá Jesús bi 'yembya yaui:

—Nu'u yø ja'i ts'ofu ngue da nu rá nthati, hinguī 'bu ndummui ngue da 'yetyø mmui mēnte 'dap'u 'bāhmu rá novio. Njarbutho mā xädigä ya, hinguī etyø mmui ngue 'daua dí n'yo'be. Pē bá ep'u rá pa ngue da zigagui mā nsai'be. Nu'a rá pa'a p'aya, mfadi ngue da zä da 'yetyø mmui ya mā xädi 'mø.

¹⁶ Nuna rá 'da'yo hya dí xännbate, n'nan'yo ná ngue rá nyogui xädi. Tengutho n'na rá 'da'yo ulu, hinda zä di 'bøtra zε'ulu. Porque rá 'da'yo ulu di ngants'i, ya man'na di nts'onna zε'ulu. ¹⁷ Tengutho rá 'da'yo vino hinguī sä da sirbu ja rá zεxfani ngue da zedi. Porque rá 'da'yo vino da xetra zεxfani 'mø da sit'i, ja di m'mep'u p'aya. Janāngue

ra 'da'yo vino, ra 'da'yo xifani da sit'i n'namhma ngue ga yoho h̄indi m'medi.

N'na ra n'yohu bi zixra Jesús ngue da øthebi rá t'ixu.

¹⁸ Mente ra Jesús bi xihyø ja'i ya yø hya ya, bi zø'a n'na ra n'yohu 'bet'o ngue yø judío. Bi ndantyøhmu p'u 'bähra Jesús, bi 'yembj:

—Nu ma t'ixu exa ja bi du, pe nu'mø guí mma, guí japni 'ye p'u ja rá do'yo, mahøndi m'mei.

¹⁹ Ra Jesús bi nangbu mi h̄udi, bi me'a sits'i. Bi mahä yø xadi.

²⁰ Mente ni 'yo ra Jesús, nuna n'na ra xisu ya n'ne'ma yonje ya mi hembra m'mäcji, bi guarbu ja rá xutha ra Jesús ngue bi därpa rá nyanj rá he. ²¹ I en'a mbo rá mm̄i: “Nu'mø ga thärpabi rá he ra Jesús, da zägui”, bi 'yena. ²² Mi dädi, 'bexpi 'bätra Jesús ngue bi hyetra xisu. Bi 'yembuya:

—Ague t'ixu, da hyu ni mm̄i. Ya bi zä'i ngue gá 'yec'eigui ngue da zä'i comma ts'edi —bi 'yembj.

'Bexque'a bi zä ra n'u mi hembra xisu.

²³ Mi zømp'u ja rá ngu ra n'yohu na ra Jesús, bi nu ngue 'bup'u yø me'bida. Di yänni yø ja'i 'bup'u ngue zoni. ²⁴ Ra Jesús bi 'yembyø ja'i:

—Damj pømhmu ua. Nuna ra hmute 'bucua, h̄ingui tu na, i atho na —bi 'yembj.

Pe nuya yø ja'i yayi ra Jesús, i then-tho, porque padj ngue ya xi du ra hmute. ²⁵ Mi bøn'athi gätho yø ja'i p'uya, ra Jesús bi thop'u brá 'benna hmute. Bi bennba rá 'ye ra hmute bi gats'i. Ra hmute p'uya bi bennate, bi nangui. ²⁶ Nu te bi 'yøtra Jesús, bi n'yo ra hya ndap'u bi zä'a ra xequi'a.

Ra Jesús bi 'yøthe yoho yø xädä.

²⁷ Mambá ep'u ja ra ngu na ra Jesús, nup'u ja ra 'yu bi denni yoho yø xädä. Ni mafi, bi 'yembj:

—Ague rá mbom'meto'i ra David, damj huëga'be.

²⁸ Mi yurbu ja rá ngu ra Jesús, bi guatyø xädä. Ra Jesús bi 'yembj:

—¿Ua guí ec'eijui ngue da zä ga øt'ä na te guí xicui ya?

Yø xädä p'uya bi 'yembj:

—Ahá grá Hmu, dí ec'eij'be ngue da zä guí 'yøt'e —bi 'yembj.

²⁹ Bi macyø 'ye ra Jesús ngue bi därpa yø dä yø xädä. Bi 'yembj:

—Ngue guí ec'eijui ngue da zä ga øthe'auj, da zä'auj ya.

³⁰ Nu'u yø xädä p'uya 'bexpi nzø yø dä. Pe ra Jesús di hejpi ngue h̄inte da ma, bi 'yembj:

—Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue guí mmammj te dá øt'auj ya —bi 'yembj.

³¹ Pe nuya mayø xädä, høntho bi nhyehmi ra Jesús, to bi zä xifi te xi 'yørpabi ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra gone.

³² Høntho bi ma ya mayø xädä, bi zø hmi'da yø ja'i p'u ha 'bähra Jesús, bá zinnbabi n'na ra n'yohu di gonebi ra ts'onthi. ³³ Nuna ra Jesús bi japra ts'onthi ngue bi hyep'u ra ja'i n'youi. Bi zä bi nya ra gone. Pe yø ja'i bi nu te bi nja, di 'yøtho, di n'yembj:

—Nuna te dá nuhu bi nja ya, mente yø pa xa thogui h̄injongui pøni ngue da ngu'a da 'yøt'ua ja ra häi Israél.

³⁴ Pe yø fariseo bi 'yena:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, i øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi, porque gue'a ra zithu yø hmu yø ts'onthi i fäts'i te øt'e —bi 'yena.

Ra Jesús di huëcyø ja'i.

³⁵ Nuna ra Jesús bi n'yo ndap'u bi zä yø hnini. Nup'u ja yø hnini søni, xännbabi rá hya Oja yø ja'i di mpeti p'u ja yø nija yø judío. I xihyø ja'i ra hoga 'da'yo hya ngue ha di njap'u di zo rá 'ye Oja yø ja'i. Yø ja'i 'dama 'dan'yo man'u hembj, pe gä bi 'yøthe ra Jesús.

³⁶ Nu'mø bi nu ngue xangu yø ja'i di mpeti p'u ha søni, emmei di huëqui. Porque yø ja'i 'bu ndumm̄i, h̄ingui padj te da 'yøt'e. Æntho yø de'yo 'mø h̄injo'o to da mädi. ³⁷ Pe ra Jesús bi 'yembyø xädi:

—Majuani dí xi'ahu, ngue xangu ra 'befi i ja, pe yø mefi zi yohotho 'bui.

³⁸ Janangue nuyá, nuna Oja rá mm̄eti

ra 'bɛfi, dami 'yāphɛ ngue da mɛnhyø mɛfi p'ɛ ja rá 'bɛfi.

10

Ra Jesús bi 'yɛxi 'dɛma yoho yø xädi.

¹ Ra Jesús bi zo'ɛ 'dɛma yoho yø xädi ya xi huanhni. Bi unna ts'edi ngue da 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi, da gue'ɛ yø ja'i hɛmbi n'na ma 'dan'yo ma n'ɛ, da 'yøthe. ² Ja ua yø thuhu ya 'dɛma yonc'ɛi yø representante ra Jesús. Rá mudi rá thuhu ra Simu, nu'a i nhuta m'mɛfa ngue ra Bɛdu. Ra Andre nuna rá n'yohɛ ra Bɛdu. Ra Jacobo, 'nɛhra Xuua, guehya yø ts'unt'ɛ ra Zebedeo ya. ³ Ra Lipe. Ra Bartolomé. Ra Toma. Ra Mateo nuna ra ngathäi. Ra Jacobo nuna rá ts'unt'ɛ ra Alfeo. Ra Lebeo nuna ja man'na ra thuhu ngue ra Tadeo. ⁴ Ra Simu nuna n'youi ra partido ngue ra cananista. 'Nɛhra Judas Iscariote nuna bi da ra Jesús.

Bi xi'ɛ 'dɛma yoho yø xädi ra Jesús ngue da ma da xänbɛ ra hya yø ja'i.

⁵ Nuya 'dɛma yoho yø xädi ra Jesús, bi 'yɛt'i ngue da manna hya. Rá mudi bi 'yɛmbi:

—'Yo gni mähä p'ɛ ja rá m'mahyø ja'i hingyø judío. 'Nɛ 'yo guí cuthɛ p'ɛ ja yø hnini ja'a ra rá häi Samaria. ⁶ Sinoque i mähä p'ɛ 'bɛhyø judío. Porque yø judío tengutho yø dɛ'yo ngue xa m'mɛdi. ⁷ Guí xihmɛ yø ja'i p'ɛ gdi mähä ngue nuna Oja bi 'bɛ mahɛts'i, ya da guehyø pa jap'ɛ da 'yudi ngue di manda ua ya. ⁸ Dami 'yøthɛ yø ja'i di hyɛnni. Gui 'yøthɛ ngue di bɛnnate yø ánima. Gui 'yøthɛ yø ja'i 'ya yø do'yo. Gui 'yøthɛ yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Nuna ra ts'edi ga 'da'ahɛ, hinte dá jap'ahɛ. Janangue nuyá, nu yø ja'i guí 'yøthɛ, 'yo te guí jambahɛ.

⁹ 'Yo guí haxhɛ ra mɛnyu ngue ra oro ogue ra t'axi ogue ra cobre. ¹⁰ 'Yo tema lega guí caxhɛ. O guí caxni mponihɛ. 'Yo guí caxhɛ mi'da yø thixfaní ogue yø tøhø. Porque rá mɛfi Oja jatho ngue di t'unni te da zi.

¹¹ Nu'mø gá sømhmɛ p'ɛ ja n'na ra danihni ogue ja n'na ra t'unihni, dami hyomhmɛ n'na ra n'yohɛ nu'a hnumanho p'ɛ ja rá hnini, dami 'yāphɛ ra nt'ɛdi ngue di 'da'ahɛ ra ts'äya. Ja dami nsayahɛ p'ɛ ja rá ngu'a, asta gue'mø guá ɛhmɛ. ¹² Nu'mø gá cuthɛ mbo ra ngu, gui 'yɛmhmɛ: "Oja di jap'ɛ ja'i 'bɛcua". ¹³ Nu'mø da nu manho'ahɛ yø ja'i 'bɛp'ɛ ja ra ngu, ya di tocabi na ra nzɛngua guí xihmɛ 'mø. Pɛ nu'mø ngue hingui nnu manho'ahɛ, nu'a ra nzɛngua guí xihmɛ, ya hɛndi tocabi. ¹⁴ Nu'mø ngue himbi hnu manho'ahɛ p'ɛ ja n'na ra hnini ogue ja n'na ra ngu hɛndi n'na'ahɛ ra ts'äya 'nɛ hɛnda ne da 'yøhyø ja'i na ra hya guí xihmɛ, ni mähä p'ɛya, pømhmɛ p'ɛ ja ra hnini ogue ja ra ngu. Dami huamhmra fonthäi di n'youi ni mbonguahɛ. ¹⁵ Majuaní dí xi'ahɛ ngue nu'mø ra pa daní hyaspa ra güenda Oja ya yø ja'i di ja'ahɛ p'ɛ, man'na xangu ra castigo da thohya, ngue'a te ra castigo da tho'ɛ yø ja'i mi 'bɛp'ɛ ja ra hnini Sodoma 'nɛp'ɛ ja ra hnini Gomorra.

Bi xihyø xädi ra Jesús ngue da zä ra n'ɛ da ts'ɛi.

¹⁶ A nuyá, ga pɛn'nahɛ p'ɛ ha 'bɛhyø ts'oc'ɛi, ngue nts'utho, tengutho yø dɛ'yo 'mø bi zømp'ɛ 'bɛhyø zate. Pɛ dami 'yøt'e ngue gyø njammihɛ, guí mfähmɛ, tengutho guí mfähyø c'ɛya. Pɛ 'yo to guí sähmɛ, gui 'yøthɛ tengutho yø paloma ngue hingyø nequisi. ¹⁷ Dami mfähmɛ p'ɛ 'bɛhyø ja'i. Porque yø ja'i da zixahɛ fädi. Nup'ɛ ja yø nija yø ja'i da mɛp'ahɛ. ¹⁸ Di dá'ahɛ p'ɛ 'bɛhyø ts'at'abi 'nɛp'ɛ 'bɛhyø gobierno. Di 'ahɛ yø ja'i ngue guí ɛc'ɛigahɛ. Nu'mø ngue ya gdi 'bahmɛ p'ɛ ha 'bɛhyø ts'at'abi, ngu'ɛ yø judío, ngu'ɛ hingyø judío, gá da zä da 'yøhna ra hoga 'da'yo hya guí xihmɛ. ¹⁹ Nu'mø bi jo'ahɛ, 'yo sä di tu ni mmäh'a te ra hya ja ngue gui xihmɛ ra ts'at'abi. Nu'a ra ora guí dá ni hyahɛ p'ɛ ja ra ts'at'abi, Oja di 'da'ahɛ ra hya ja ngue guí mmamhmɛ. ²⁰ Porque ra Espiritu

Santo di bɛn'nah̄ rā hya gui xihm̄ rā ts'ut'abi. H̄ingni n'yomfɛn̄isɛ gui jɛcra hya guí mmamh̄m̄.

²¹ Nū yø n'yoh̄ ɛc'ɛigui, di yapsɛ yø n'yoh̄ h̄ingui ɛc'ɛigui ngue da tho. Yø papá, nū'mø bi 'yɛc'ɛigui yø basi, di dā yø basi ngue da tho. Yø basi p'aya, nū'mø bi 'yɛc'ɛigui yø papá, di dā yø papá ngue da tho. ²² Hønnb̄ bi zā da zū'ah̄ yø ja'i ngue gui ɛc'ɛigah̄. Pɛ nū rā ja'i da zeti hangū rā n'ū da thogui, guehna di nyanná te na. ²³ Nū'mø bá ju'ah̄ n'na rā hn̄ini, dami 'dagui gdi mähä man'na rā hn̄ini. Pɛ nūgä dí xi'ah̄, tobe h̄in gadi täti gadi 'yomh̄m̄ rā hya p'ū ha 'b̄hyø judío 'mø mi zønna pa da hyaspa rā güenda yø ja'i rā N'yoh̄ bí 'yɛ mah̄ɛts'i.

²⁴ Nū rā xädi, 'yo di ɛna ngue h̄inda thogui tengutho thohrá xännbate. Xi mmangu rā h̄miq̄ui, 'yo di ɛna ngue h̄inda thogui tengutho thohrá h̄m̄. ²⁵ Nū rā xädi, di m'm̄i ngue rā conforme, ngue da thogui tengutho da thohrá xännbate. Rā h̄miq̄ui p'aya, di m'm̄i ngue rā conforme, ngue da thogui tengutho da thohrá h̄m̄. Nū'mø ngue bi nū man'ugä yø ja'i, gui h̄uq̄ui ngue drá zithu, goma gue'ah̄ h̄inda nū mman'ah̄ yø ja'i ngue gui tenngh̄m̄.

Rā Jesús bi mā ndana ja ngue da ts'ū.

²⁶ Janangue nūya yø ja'i sū'ah̄, 'yo gui sūh̄ ya. Nū te gāma hya njo'mi, siempre da famh̄ma. ²⁷ Nūya yø hya dí xi'asɛh̄, dami xihm̄ gätho yø ja'i. Nūya yø hya dí hut'atho ni guh̄, i nt'øde rā hya gā rā hn̄ini. ²⁸ 'Yo gui sūh̄m̄ da ne da hyo'ah̄. Porque nū'mø bi hyo'ah̄, nū rā te ya h̄inda zā te da japi. Nūna Oja, ja rá ts'ɛdi ngue di juat'a ni do'yoh̄ 'nɛ ni teh̄ p'ū ja rā nidū, guehna dami sūh̄ na.

²⁹ Nū'mø bi 'bā yoho yø ts'int's'ū, hōnda n'na rā xani mā t'un̄i. Pɛ h̄inga n'na di m'mɛ'ū yø ts'int's'ū mɛnte ngue h̄indi unna nt'ɛdi ni Papáh̄. ³⁰ Janjuani ngue fāxah̄ Oja. Conque asta ni xtah̄ i m'mede n'na ngu n'na. ³¹ Janangue 'yo gui sūh̄ yø

ja'i. Porque man'na xammadi'ah̄ ngue yø ts'int's'ū, madague'a ngue yø mmundotho'ū.

Rā Jesús bi xihyø xädi ngue h̄inda gømp'ū ha 'b̄hyø mm̄ic'ɛiui.

³² Nū to gätho da mamp'ū 'b̄hyø ja'i ngue ɛc'ɛigui, xquet'a gā mmangä p'ū 'b̄h̄ma Papá bí 'b̄ma mah̄ɛts'i ngue dadi n'amigo'be rā ja'i. ³³ Pɛ nū te'o da gøngä p'ū 'b̄hyø ja'i, da mā ngue h̄ingui ɛc'ɛigui, xquet'a gā mmangä p'ū ha bí 'b̄h̄ma Papá mah̄ɛts'i ngue h̄in dadi n'amigo'be rā ja'i da gøngui.

Nup'ū ha t'ɛc'ɛi rā Jesús, bi mā ngue di nja rā s̄i.

³⁴ 'Yo gui ɛmhm̄ ngue dá ɛcä ua ja rā ximh̄ai ngue h̄in tema n'ū gui s̄ah̄. Nū'á, h̄in'na'a. Sinoque di nja rā s̄i.

³⁵ Dá ɛcä ua ngue di nja'a di ns̄hyø ja'i. Rā ts'unt'ū di ns̄h̄mi rā papá. Rā hm̄ute di ns̄h̄mi rā mamá. Rā ts'ih̄ue di ns̄h̄mi rá cä. ³⁶ Nū'ū yø ns̄iui rā ja'i da 'yɛc'ɛigui, gue'ū 'b̄p'ū ja rá ngu da zai.

³⁷ A nuyá, nū rā ja'i ngue mā datho di mahrá papá, di mahrá mamá, ngue nūgui, guehna rā ja'i ya h̄ingrá ns̄ai da d̄engui. A nū rā ja'i ngue mā datho di mahrá ts'unt'ū, di mahrá t'ixu ngue nūgui, guehna rā ja'i ya h̄ingrá ns̄ai da d̄engui. ³⁸ Nū rā ja'i h̄ingui nne da d̄engui ngue sū da tho, guehna rā ja'i ya h̄ingrá ns̄ai da d̄engui. ³⁹ Nū rā ja'i da gohrá mm̄i ngue sū da tho, guehna rā ja'i di m'meh̄rá te na. Pɛ nū rā ja'i h̄inha gā gohrá mm̄i mada tho, guehna rā ja'i di nyanná te na.

Oja da gutyø ja'i'a te rā nho xa 'yøt'e.

⁴⁰ Nū rā ja'i da 'yøt'ah̄ masu, guehna rā ja'i tengutho 'mø go di ørcagui masu na. Nū rā ja'i da 'yørcagui masu, tengutho 'mø go di ørpabi masu'a to bá p̄engui. ⁴¹ Nū rā ja'i ørpa masu n'na rá pøngahya Oja porque pahra ja'i ngue gue'a rá m'm̄nh̄ni Oja, di t'unna nzäbi rā ja'i tengutho rá nzäbi mā t'unni rá pøngahya Oja. Ximmangu rā ja'i ørpa

masu n'na ra hoga n'yohu, porque padj ngue xanho ga 'yo ra n'yohu, di t'unná nzäbi ra ja'i tengutho rá nzäbi ma t'unni ra hoga n'yohu. ⁴² A nuyá, ndana bi zä ya ma xädi, nu ra ja'i da 'yörpa ra nho ngue padj ngue i tenngui, madague'a n'na zi vaso ra dehe di unni, händi 'behrá nzäbi ra ja'i, Oja da gut'i.

11

Ra Xuua bi 'yet'i yoho yø xädi bi ma bá nyauí ra Jesús.

¹ Nuyá 'de'ma yoho yø xädi ra Jesús, mi juadi bi xifi te ja ngue da 'yøt'e, bi map'u bí ja yø hnini na ra Jesús ngue da xännba ra hya yø ja'i. ² Ra Xuua ya mi ofädi bi 'yøde te øtra Cristo. Janangue bi menhni yoho yø xädi ngue bá nyauí ra Jesús. ³ Mi zømp'u ha 'bui, bi 'yembra Jesús:

—¿Ua gue'e na ra Cristo mi ja ngue dá ehé di ndast'abi, ua gue ga tø'mähe man'na? —bi 'yembi.

⁴ Ra Jesús bi 'yembya yaui:

—Ni me ya, bá xihmi ra Xuua'a te ra hya gá nuui bi nja. Xihmi ya yø hya gá 'yøhmi dí mmangä. ⁵ Damí xihmi ngue yø xädä ya zø yø dä. Yø dogua, ya i 'yo. Yø ja'i mi 'ya yø do'yo, ya bi zä ha hembí. Yø gogu, ya øhra hya. Yø ánima, ya di bennate. Yø hyoya, ya sihra hoga 'da'yo hya. ⁶ Ra mmenthí di nthéui ra ja'i hinha di gohrá mmái ngue ec'eigui.

⁷ Mi mengyø m'menhni ra Xuua, nuna ra Jesús bi da'mi bi c'annbabi yø ja'i na ra Xuua. Bi 'yembi:

—¿Te'o gá ma guá nuh p'u bí ja ra dapo? ¿Ua guá nuh n'na ra n'yohu hinguí nzaqui rá mmái, enthó n'na ra zafani 'mø anna ndahi? ⁸ Xi'mø ngue hin'na, ¿te'o guá nuh 'mø? ¿Ua guá nuh n'na ra n'yohu ngue he ra hoga ulu? Pè guí pahmu ngue yø ja'i he ra hoga ulu, guerp'u ja yø ngu yø dast'abi 'bui. ⁹ Pè xi'mø hinga gue'a guá nuh'a, ¿te'o guá nuh 'mø? ¿Ua guá nuh n'na rá pøngahya Oja? Majuani ngue gue'a rá pøngahya Oja guá nuh. Pègue tate na, ngue gätho mi'da yø

pøngahya xa m'mui. ¹⁰ Nuna ra Xuua guehna rá m'menhni Oja mmamp'u ja ra Maca Libro na, ngue ena: “Nugä ga et'ä ma m'menhni, di m'met'o p'u gdi ma. Gue'a di hoqui hapu ja ngue gui thogui”, bi 'yena. ¹¹ Majuani dí xi'ahu, nu hangu yø ja'i 'bui, hijnongui pøni ngue di tate guehna ra Xuua bi 'yøtra nxixya. Pè nuyá, to bi zä ma ja'i ya o rá 'yè Oja ya, guehya ma datho bi nthéui ra mmenthí ya ngue ra Xuua.

¹² Bá fa'mø yø pa bá øtra nxixya ra Xuua ya, asta quehyø pa dí 'buhmu ya, janjuani di xonyø ja'i da zo rá 'yè Oja. Nuyá yø ja'i di xoni da zo rá 'yè Oja, i nne ngue xøgue ra sønitho di nja. ¹³ Hante ngue di m'mahra Xuua, nu te gäma hya bi man'a m'met'o yø pøngahya Oja, dague'u yø hya nt'ot'i p'u ja ra ley, gätho bi ma ngue bá ep'u ra pa di manda ua Oja. ¹⁴ A nuna ra Elías bi man'a m'met'o rá pøngahya Oja, nu'mø guí nne gui pahmu ha rá nja ra hya, nuna ra Xuua ya, quehna bi t'embi ngue ra Elías. ¹⁵ A nuyá, di nja ni gu ngue gui 'yøhmu na ra hya dí mmangä ya.

¹⁶ Ma ga honi te gda hyejpä yø ja'i 'buhra pa ja p'aya. Gdá hyejpabi yø basi n'yemp'u ja ra tai. I mmatyø mmimbasiui ngue di n'yemmi, i embi: ¹⁷ “Dá pixt'ähe ra xithi ngue xqui nnehmu, pé hinga nnehmu. Dá tut'ähe yø thuhu ngue yø thundummái, pé hinga nzohmu”, bi 'yembi. ¹⁸ Guí njathu p'aya, nu'mø himbi nja'a te guí mmamhmu, guí mbøcuem. Porque ba ehra Xuua, nuna bi 'yetrá mmái, a nu'ahu p'aya, gá 'yemhmu ngue n'youi ra ts'onthi ngue'a te øt'e. ¹⁹ A nuyá, guecä drá N'yohu dá é mahets'i, dí si'a te dí tini, a nu'ahu p'aya guí enju ngue drá nhyøt'a zihme. Guí enju ngue dadi thegä'be'u yø ja'i ja yø ts'oqui 'nè'u yø ngathäi. Pè nuna ra hya njuantho, nu'mø di n'yomfèni xanho yø ja'i, da badí ha rá nja ra hya.

Oja da hyaspa ra güenda yø ja'i hinguí nnu manho ra hya.

20 Nunā ra Jesús, nu'ʌ yø ja'i 'bʌp'ʌ ja yø hnini xi 'yøt'e xangu yø milagro, bi mʌdi bi hejpi te ga 'yo yø ja'i, porque hinguĩ nne yø ja'i da hyep'ʌ ra nts'o ga 'yo. Bi 'yɛmbi:

21 —Hague ngu ra castigo da thohyø ja'i 'bʌp'ʌ ja ra hnini Corazín. Hague ngu ra castigo da thohyø ja'i 'bʌp'ʌ ja ra hnini Betsaida. Porque himbi 'yɛc'ɛigui 'mø mi nu yø milagro da ørbu ha 'bui. A nu'mø xta nnu yø milagro yø ja'i mi 'bʌp'ʌ ja yø nyogui hnini Tiro 'nɛp'ʌ Sidón, n'na zihmantho xta hyep'ʌ ra nts'o manĩ n'yo yø ja'i. Xti n'yaxyø 'bospi 'nɛ xta hye yø he nu'a he yø ja'i 'mø 'bʌ ndummi. 22 Nugä dí xi'ahʌ ngue nu'mø ra pa danĩ thaxra güenda, man'na xangu ra castigo da thohyø ja'i festa ra hya ya, ngue'a ra castigo da thohyø ja'i mi 'bʌp'ʌ ja ra hnini Tiro 'nɛp'ʌ ja ra hnini Sidón. 23 A nuya yø ja'i 'bʌp'ʌ ja ra hnini Capernaum, rá nɛgui ɛna ngue da t'ɛspabi ua ja ra häi, 'nɛp'ʌ mahɛts'i da t'ɛspi. Pɛ gue di map'ʌ ja ra nidu ya. Porque himbi hyep'ʌ ra nts'o ga 'yo. Nu'ʌ yø nyogui ja'i mi 'bʌp'ʌ ja ra hnini Sodoma, nu'mø xta nnu yø milagro tengutho bi njap'ʌ ja ra hnini Capernaum, xta hyep'ʌ ra nts'o manĩ n'yo yø ja'i'a ra hnini'a 'nɛ hinxta nguahyø ja'i 'mø. 24 Nugä dí xi'ahʌ ngue nu'mø ra pa danĩ thaxra güenda, man'na xangu ra castigo da tho'ʌ yø mmɛngu Capernaum ngue ra castigo da thohyø ja'i mi 'bʌp'ʌ ja ra hnini Sodoma.

Ra Jesús bi 'yɛspa Oja.

25 Man'na ra ora p'ʌya, ra Jesús bi 'yɛna:

—Ma Papá'i, dadi ja mammadi'i, grá Hmu p'ʌ mahɛts'i, grá Hmu ua ja ra ximhäi. Porque yø ja'i ɛna ngue yø bamhya, i ɛna ngue tini xanho yø mmui hanja ra hya, pɛ gá 'yajpabi ya yø hya ya. Gá japi ngue go bi bahya yø ja'i ngue yø 'yøde tengutho yø basi ngue yø 'yøde. 26 Nguna gá 'yøt'e ma Papá'i, porque gue'a guá sanni ngue di nja'a.

Ra Jesús bi zohyø ja'i ya xa nyägui.

27 Ra Jesús bi 'yɛmbyø ja'i:

—Nu'a ma Papá, bi däqui gätho yø cosa ngue ga manda. Hinjongui pøni ngue dadi mpahmi xanho'a rá Ts'ant'ʌ Oja, sinoque hønse'a rá Papá di mpahmi. Hinjongui pøni ngue dadi mpahmi'a ra Papá, sinoque hønse'a rá Ts'ant'ʌ di mpahmi. Nu ra ja'i da neprá Ts'ant'ʌ Oja ngue da badi te'o na rá Papá, da zä da badi. 28 Nu gätho yø ja'i ya xa nyägui ngue hinguĩ hāt'i da 'yøt'e te gäma hya sanni, dami n'uni ngue ga fäxahʌ n'namhma ngue da dini ha di nsäya ni tehu. 29 Dami 'yøt'e ngue ni Hmuju. Dami hyaxhu na ra hya dí xän'nahʌ. A nuguĩ, dí ya mantudi, hingrá n'yets'i nna ya. Nunā ra hya dí mmangä, da hyut'a ni mmuihu na. 30 Nuya yø hya dadi mandagä gui 'yøthu, hĩndi ʌn'ahʌ ya. Porque nu te dí xänbate, hinguĩ henni gdi 'yøthu.

12

Ja rá ts'edi ra Jesús ngue nu te da zänni di nja 'mø ra pa ngue ra ts'äya, gue'a di nja'a.

1 Nuya yø pa ya, nunā ra Jesús co 'nɛhyø xädi bi tocabi ngue bi thop'ʌ ja yø nuatrigo 'mø ra pa ngue ra ts'äya. Nu'ʌ yø xädi bi zä ngue tu manthuhu, janangue bi daxtyø trigo, bi za. 2 Mi nu yø fariseo te øtyø xädi ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nu ni xädi gue di mpefi. Conque mmamp'ʌ ja ra ley ngue nu'mø ra pa ngue ra ts'äya, hinguĩ sä ngue to di mpefi —bi 'yɛmbi.

3 Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Xi'mø mi zähra thuhu n'na ndi ra David, co 'nɛ'ʌ mi n'youi, ¿ua hĩjam'mø gadi xähmu p'ʌ ha nt'ot'i'a te bi 'yøt'e? 4 Nu ra David bi yərbu ja rá ngu Oja ngue bi zi yø thuhmɛ xi t'ʌspabi Oja ngue da nu. Bi zi ra David co 'nɛ'ʌ mi n'youi. Conque nu'ʌ yø thuhmɛ'ʌ, hĩndi unna nt'ɛdi ra ley ngue to bi zä da zi, hĩnda høndyø mmäcja yø ts'i'ʌ yø thuhmɛ t'ʌspabi Oja. 5 ¿Ua hĩn gadi xähmu te mmamp'ʌ ja ra ley, ngue yø mmäcja 'bʌp'ʌ ja ra nija, nu'mø ra pa ngue ra ts'äya di

mpɛfi, pɛ hinda t'ɛmbi ngue ra ts'oqui ɔt'e ngue njap'u? ⁶ Nugä dí xi'ahua ya, ngue nuua ha guí 'buhma, 'bucua n'na nc'ei tate ngue ra nija. ⁷ Pɛ hingui tinni mmahua hanja'a te ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ɛna: “Dí nnegä ngue di nja ni nhucatehua, porque guehna man'natho di muui'a ngue yø 'bøt'e guí ørcahua”, i ɛna. Porque nu'mø di ja ni nhucatehua, nuya yø ja'i hin tema hya ɔt'e, hingui 'yempha ngue ja yø ts'oqui 'mø. ⁸ A nu ra N'yohua bí 'yɛ mahɛts'i, ja rá ts'edi ngue nu'a go da zänni, gue'a di nja 'mø ra pa ngue ra ts'äya'a.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohua xi 'yoträ 'yɛ.

⁹ Mi ma ra Jesús, i map'u ja rá nija yø judío. ¹⁰ Nup'u ja ra nija, mi 'bup'u n'na ra n'yohua xi 'yoträ 'yɛ. Yø ja'i honi ha di dinnbabi ra Jesús ngue da ma ma yapí, janangue bi 'yørpabi ra nt'änni ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—¿Ua guí embi ngue ja ra nt'edi da t'øthe n'na ra därkehi 'mø ra pa ngue ra ts'äya?

¹¹ Mi dahra Jesús, bi 'yɛna:

—¿Teni 'be'a guí 'yøthua 'mø gdi sihua n'na ra dɛ'yo, 'nɛ da zop'u ja ra ɔts'i 'mø ra pa ngue ra ts'äya? Uanguí 'bexque'a guá jats'i n'nahmantho, madague'a ra pa ngue ra ts'äya. ¹² Xi ra ja'i ya, ya fadi ngue man'na xammadi ra ja'i ngue ra dɛ'yo. Janangue madague'a dra pa ngue ra ts'äya, i jatho ngue da t'ørpa ra nho yø ja'i.

¹³ Ra Jesús bi 'yembra n'yohua mi'ua rá 'yɛ:

—Damí majni 'yɛ ya —bi 'yɛmbi.

Ra n'yohua p'uya bi macrá 'yɛ, pɛ 'bexpi zä rá 'yɛ mi 'u. Bi gohi tengutho ja'a man'na rá 'yɛ. ¹⁴ Mi zä mi nu yø fariseo ngue bi n'øthe ra Jesús, bi ma bá nhɛcahya ngue honi ha di hyo ra Jesús.

Ya nt'ot'i te gä øtra Jesús.

¹⁵ Mi badi te mbennbabi yø ja'i ra Jesús, bi ma. Pɛ bi ntet'i xandøngu yø ja'i. Gä bi 'yøthe yø ja'i di hyenni.

¹⁶ Pɛ nuya yø ja'i øthe, di 'bɛpi ngue

hijonda xifi te ørpe. ¹⁷ Nuya te gä øtra Jesús, ya bi nja'a te ra hya bi manna pøngahya Isaías ngue Oja bi 'yɛna: ¹⁸ “Nuna 'bucua ya, guehna ma mɛfi ya xtá huanhni. Emmɛi dadi madi. Co nuná, i ja gampähä. Ga japi ngue di n'youi ra Espiritu Santo ya, n'namhma ngue di hatra ts'edi te da 'yøt'e. Guehna da xihyø ja'i hingyø judío na, ngue nuna Oja, da hyaspa ra güenda te ga 'yo yø ja'i. ¹⁹ Nuná, hindra nequisai na. Hingra hmafi di nya p'u ha di nya. Hin hapu da t'øde ngue di dama yahni p'u ja ra hnini. ²⁰ Da zerpabi yø ja'i hingui ha ra ts'edi. Di hatra ts'edi yø ja'i asta gue'mø bi zønna pa ngue di manda ua. ²¹ Gätho yø ja'i 'bu'a nximhäi p'uya da 'yɛc'ei ngue gue'a da yan'a”.

Ra Jesús i embyø fariseo ngue ra zithu fäts'i.

²² Nuna n'na ra n'yohua madi gonebi 'nɛ madi xädäbi ra ts'onthi mi n'youi, bi ts'ixpu 'bakra Jesús ngue bi 'yøthe. Mi 'yøthe p'uya, bi zä bi nya ra n'yohua 'nɛ bi zä bi nzø yø dä. ²³ Gä di 'yødyø ja'i bi nu te øtra Jesús, bi 'yɛna:

—Pɛ guehna rá mbom'meto ra David ja ngue di thojpabi rá 'bɛfi na, uague hinga guehna.

²⁴ Mi 'yøhyø fariseo na te ra hya mmanyø ja'i, bi 'yɛna:

—Nuna ra n'yohua i hma, i øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi, pɛ gue gue'a ra zithu rá hmu yø ts'onthi fäts'i ngue njap'u.

²⁵ Pɛ ra Jesús, gä padi tema hya mbɛnyø ja'i, bi 'yɛmbaya:

—Xip'u ha di manda n'na ra dast'abi, nu'mø di ndunhyø ja'i, hinjam'mø da zä da zɛhyø hya. Xip'u ja n'na ra hnini ogue ja n'na ra ngu, nu'mø di nsøhyø ja'i 'bup'u, di n'uɛni.

²⁶ Njarbatho na ra hya dí xi'ahua ya. Xi'mø ngue di hejpasɛ yø mɛfi ra zithu, ya rá 'bɛfisɛ di ts'onj. ²⁷ Guí ɛmhua ngue ra zithu fäxqui ngue dí øthegä yø ja'i n'youi yø ts'onthi. A nu'mø ngue ngu'a, xi ni mmijudíohu tenna hya guí xännbathɛhua, çua ra zithu fäx'mø øthe yø ja'i n'youi yø

ts'onthi? A nuyá, ja di nequi p'uya ngue guí ya xädäh, hinguí padi te guí mmamhm. ²⁸ A nuguí, Oja bá penngagui rá Espíritu Santo ngue ga n'yo'be, da máxqui ga øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Ja di nequi p'uya, ngue ya di manda ua Oja.

²⁹ Hingra zithu øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Xi n'na rá n'yoh xanzaqui, nu'mø to da dut'i, ya da zä to da yarbu ja rá ngu ngue da juipi te ja mbo. Di njadä p'uya, di tut'ä rá zithu di manda yø ts'onthi, janangue sä dí øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi.

³⁰ Nu rá ja'i hinguí nne ngue ma n'yo'be, guehna rá ja'i rá n'youi ma nsui'be na. Nu rá ja'i hinguí fäxqui ngue ga ør'be rá 'befi, guehna rá ja'i di ts'onngatho ma 'befi na.

³¹ Damí pahma ya, ngue nu'a te gäma ts'oqui øtyø ja'i, da gue'a te gäma hya man'u ga ya yø ja'i, da zä ngue di mpunnbi. Pe nu rá ja'i ngue da nømman'u rá Espíritu Santo, ya hinda punnbabi Oja. ³² Janangue nu rá ja'i da nømman'u rá N'yoh bí 'yε mahets'i, i sä ngue di mpunnbi. Pe nu rá ja'i da nømman'u rá Espíritu Santo, ya hinda mpunnbi, ni xinga guehra pa dí 'yoh ya, ni xinga guehra pa di 'yεp'u di mpunnbi.

Nu te ganho rá ndät'ä zü'a n'na ra za, gue'a di fa'a.

³³ Nu rá hoga za, rá hoga ndät'ä züdi. Pe rá za hinguí ho, hingra hoga ndät'ä züdi. Janangue nuyá, n'na rá za, nu te rá ndät'ä züdi, gue'a di fa'a ngue'mø rá hoga za ogue hin'na.

³⁴ Guí øthu tengutho yø c'eya ngue n'youi rá ndate yø ne. Porque hinguí sä guí mmamhm n'na rá hoga hya. Nu te rá hya bí mihrá mmái rá ja'i, gue'a pønná ne'a. ³⁵ Nu rá hoja'i, rá hoga hya i mma, porque xanho rá mmái. Pe nu rá ja'i hinguí ho rá mmái, xants'o rá hya ja mbo rá mmái, gue'a pønná ne'a. ³⁶ Nugä dí xi'ah ngue nu'mø rá pa dani hyaxra güenda Oja, nu te gäma ts'omhya pønni neh, gä da that'ah rá güenda. ³⁷ Nu'mø xanho rá hya xcá mamhm, ya hin tema

castigo gui thohm. Pe nu'mø xants'o rá hya xcá mamhm, gue'a rá castigo gui thohm'a.

Yø ts'oc'ei äpyø milagro rá Jesús.

³⁸ Nu 'da yø fariseo conyø xännbate ngue rá ley bi 'yεmbrá Jesús:

—Ague grá xännbate, dí nne ga nnugähe ha gdi 'yøt'a n'na rá milagro para ngue da fadi te'o'i —bi 'yεmbi.

³⁹ Mí dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu yø ja'i 'buhya, ja yø ts'oqui ngue hinguí pa Oja, 'bet'o äcyø milagro da nu, ja da 'yεc'eigui. Pe hin tema milagro ga øt'e ngue da nu yø ja'i. Nu'a da nøpa hmeya yø ja'i ya, gue'a te bi thohra pøngahya Jonás. ⁴⁰ Porque rá Jonás nhyu pa bá o rá mmái rá hua. Di njarbutho'a rá N'yoh bí 'yε mahets'i ya, nhyu pa da o häi.

⁴¹ Nu'mø rá pa dani hyaxra güenda Oja, nuyá yø ja'i mí 'bap'u ja rá hnini Nínive da nanguí ngue di yäpya yø ja'i 'buhra pa ja p'uya. Porque yø ja'i mí 'bap'u ja rá hnini Nínive, bi 'bätyø mmái 'mø mí 'yø'a rá hya bi manna Jonás. Conque man'na dí tategä ya ngue rá Jonás, pe hinguí nne gui 'yøhm rá hya dí mmangä ya. ⁴² Dä gue'a n'na rá xisu mí ndast'abi p'u sur, nu'mø rá pa dani hyaxra güenda Oja, da nanguí ngue di yäpya yø ja'i 'buhra pa ja p'uya. Porque nuna rá xisu na, ndøyap'atho rá häi bí 'yεhe ngue bi 'yøxra hya mí pahra Salomón. Conque man'na dí tategä ya ngue rá Salomón, pe hinguí nne gui 'yøhm rá hya dí mmangä ya.

Rá ts'onthi bá pengbaja rá mmái rá ja'i.

⁴³ Nu rá ts'onthi 'mø bi hyep'u rá ja'i mí n'youi, bi 'yo rá ts'onthi p'u ja rá xequi mathoguitho xa 'yot'i, honi ha di nsäya. Pe nu'mø himbi dini ha di nsäya, i εna: ⁴⁴ “Ga pengä p'u ja ma ngu dá pøni”, i εna. Nu'mø bá pengbaya, da dinnbabi rá mmái rá ja'i ngue hijnongui 'bap'u, tengutho n'na rá ngu ngue mahoqui xanho, i njoqui. ⁴⁵ Dä mengbaya, da si mí yoto yø ts'onthi man'na xants'o ngue'a rá ts'onthi rá müdi. Gä da

yərba ja rá mm̄ai ra ja'i ngue di m'm̄ap'ɸ. M'm̄efa p'ɸya, man'na di m'm̄amman'ɸ ra ja'i ngue'a te ra n'ɸ mi sä m'm̄et'o. Xquet'a nguna ra hya thohyø ja'i 'bɸhya.

Bi manna Jesús ndana gue'a da bõni ngue da 'yøt'e tengutho 'mø drá m̄eni.

⁴⁶ Ra Jesús tobe yaduitho yø ja'i 'mø mi zøhrá mamá conyø n'yohɸ. 'Bäp'ɸ thi, i nnepe da ts'ohra Jesús ngue di nyaui. ⁴⁷ H̄indi 'b̄edi to bi xihra Jesús, bi 'ȳembi:

—Ni mamá 'n̄e ni n'yohɸ 'bäcua thi. I nzo'i ngue gui nyaui 'na —bi 'ȳembi.

⁴⁸ Mi dahra Jesús, bi 'ȳentho:

—Ma ga xi'ahɸ ndana ma mamá, ndana ma n'yohɸ —bi 'ȳena.

⁴⁹ Bi macyø 'ȳe p'ɸya, bi 'yuhyø xädi, bi 'ȳembyø ja'i di mäts'i:

—Bäcua ya yø ja'i di nnøpe ngue ma mamá, di nnøpe ngue ma n'yohɸ.

⁵⁰ Porque nuya yø ja'i di ho da 'yørpabi rá pähä ma Papá bí 'bɸ mahets'i, guehya entho ma n'yohɸ, oque ma nju, oque ma mamá —bi 'ȳembyø ja'i.

13

Ra Jesús bi h̄ejpa ra h̄ya n'na ra momhmudä.

¹ Nu'a ra pa'a, ra Jesús bi bõmp'ɸ ja ra ngu mi 'b̄ai, bi ma i mm̄ip'ɸ ja ra nenzabi. ² P̄e mandøngu dyø ja'i bi mpeti p'ɸ ha 'b̄ai. Janangue bi yat'a n'na ra barco ja bá m̄ip'ɸ. Nu gätho mi'da yø ja'i 'b̄a nenzabi. ³ Xangu yø h̄ya bi xänbabi yø ja'i, honi te gui h̄ejpa yø h̄ya xifi. Nguna n'na ra h̄ya bi h̄equi, bi 'ȳembyø ja'i:

—N'na ra n'yohɸ bi ma da ponna trigo. ⁴ Nup'ɸ bi thogui ngue ponyø hmudä, bi zop'ɸ ja ra 'yu 'da yø hmudä. Bi map'ɸ yø ts'int's'ɸ ngue bi za yø hmudä. ⁵ Mi'da yø hmudä bi moni, bi zop'ɸ h̄ingui pidi ra häi ngue o ra do. Guehya yø hmudä n'nahmantho bi bõts'e ngue h̄ingui pidi ra häi p'ɸ bi zo. ⁶ H̄inga ya mbo pa yø 'yɸ. Nu'mø bá pøxra hyadi, bi 'yuhyø hmudä ya xi bõts'e. ⁷ Mi'da yø hmudä bi zop'ɸ ja yø 'uini. Mi nte

yø 'uini p'ɸya, bi ts'onnyø hmudä ngue bi hyøt'ambo. ⁸ Mi'da yø hmudä bi zop'ɸ ja ra hoga häi, guehya emm̄ei bi nja ya. Nu 'da yø hmudä, n'na ciento bi bõni ngue n'na mhmudä. Mi'da p'ɸya, hyate bi bõni ngue n'na mhmudä. Mi'da p'ɸya, 'däte ma'det'a bi bõni. ⁹ A nuyá, di nja ni gu ngue gui 'yøhmɸ na ra h̄ya dí mmangä ya —bi 'ȳembyø ja'i.

Ra Jesús bi ma hanja ngue honi te gui h̄ejpa ra h̄ya xihyø ja'i.

¹⁰ Ra Jesús bi guatyø xädi, bi 'ȳembi: —¿Hanja ngue guí honi te gni h̄ejpa yø h̄ya guí xihyø ja'i?

¹¹ Ra Jesús bi 'ȳembyø xädi:

—Nuya yø h̄ya h̄ingui fadi ha di manda Oja yø ja'i, nuna Oja bí 'bɸ mahets'i i nne na ngue da dinni mm̄ihɸ hanja ya yø h̄ya ya. P̄e nu'ɸ mi'da yø ja'i, h̄inda dinyø mm̄ai ya yø h̄ya ya. ¹² A nu ra ja'i bi dinna mm̄ai hanja ra h̄ya ya, da mäx'Oja ngue man'na di bad̄i. P̄e nuya yø ja'i h̄ingui ørpatho masu ya yø h̄ya dí mma, nu'a zits'ɸ ra h̄ya bi bad̄i, da thannbi. ¹³ Janangue dí honi te nná h̄ejpa yø h̄ya dí xihyø ja'i. Porque yø ja'i nnu te dí øt'e, p̄e øtyø ja'i tengutho 'mø ngue h̄inte bi nu. Nuya yø h̄ya bi 'yøde, tengutho 'mø ngue h̄in tema h̄ya bi 'yøde, h̄imbi dinyø mm̄ai hanja na ra h̄ya dá ma. ¹⁴ Nu te øtyø ja'i, ya bi nja'a ra h̄ya bi 'bet'o ra pøngahya Isaias ngue bi 'ȳena: “Yø ja'i da 'yøde hanja ra h̄ya, p̄e h̄inda dinyø mm̄ai hanja ra h̄ya da 'yøde. Nu te da nu yø ja'i, h̄inda dinyø mm̄ai yø ja'i hanja'a te da nu. ¹⁵ Porque nuya yø ja'i ya, i njot'i yø n'yomf̄eni. Entho xa ngotyø gu ngue h̄ingui nne da 'yøhra h̄ya. Entho xa ts'antyo dä ngue h̄ingui nne da h̄yet'a te ja ngue da h̄yeti. Porque h̄ingui nne da dinyø mm̄ai hanja ra h̄ya, 'n̄e h̄ingui nne di 'bät'yø mm̄ai ngue da 'ȳec'̄igui, n'namhma ngue ga punnbabi yø ts'oqui”, en'Oja.

¹⁶ P̄e ra mm̄enthi gá nthehɸ, porque nu te gá guí nnuhɸ, bi dinni mm̄ihɸ hanja ra h̄ya. Nu te ra h̄ya gá 'yøhmɸ, guí pahmɸ ha rá nja ra h̄ya.

17 Majuani dí xi'ah̄u, ngue yø pa xa thogui, xangu yø pøngahya Oja xa m'mui, yø hoga n'yoh̄u xa m'mui, bi ne xta nnu'a te guí nnuh̄u ya, pε h̄imbi zä bi nu. Bi ne xta 'yø'a ra hya guí øhm̄u ya, pε h̄imbi zä bi 'yøde.

Rá Jesús bi ma te ni bøn̄ya yø hya bi hyejpa ra momhmudä.

18 Nuya yø hya dadi hyejpabi ra momhmudä, dami 'yøhm̄u xanho hanja ra hya. 19 Nuya yø ja'i ngue høn̄tho bi 'yøhrā hya, guehya guí nhyejpi ngue ra nen'yu p'ua bi zo yø hmudä ya. Bi 'yøhrā hya yø ja'i ngue ha di njap'ua di zo rá 'yε Oja, pε h̄imbi d̄inyø mm̄ui yø ja'i hanja ra hya. Bi map'ua ra zithu p'uya, nuna ra hya xi 'yøhyø ja'i, bi japi ngue bi pumb̄eni. 20 Mi'da yø ja'i, guí nhyejpa ra häi h̄ingui pidi ngue mi o ra do p'ua bi zo yø hmudä. Mi zä mi 'yøhrā hya yø ja'i, janjuani di johya ngue bi nu manho. 21 Guehya yø ja'i h̄imbi bent'i xanho ra hya ya. Zits'utho honi ngue ha di hyep'ua ra hya. Nu'mø bi ts'ui ngue ra hya εc'ei, 'bexi cohyø mm̄ui. 22 Mi'da yø ja'i p'uya, guí nhyejpabi ra häi ngue ja yø 'uini p'ua bi zo yø hmudä. Guehya yø ja'i bi 'yøde hanja ra hya ya. Pε nu'a te yø 'bēfi i ja n'na pa ngu n'na pa, hōndyø 'bēfi ni ma yø mm̄ui yø ja'i. Di ja ndumm̄ui honi ha di mm̄emm̄eti. Ya h̄in̄ tema ntho bi 'yørpabi na ra hya bi 'yøde. 23 Pε mi'da yø ja'i, guí nhyejpa ra hoga häi p'ua bi zo yø hmudä. Mi zä mi 'yøhrā hya, bi d̄inyø mm̄ui hanja ra hya. Bi 'yørpabi ra nho na ra hya bi 'yøde. Pε 'bu'i'da yø ja'i ngue mathoguitho bi 'yørpabi ra nho ra hya bi 'yøde.

Bi nhyecra hya ngue bi nuans'ui ra trigo rá hmudä yø paxi.

24 Rá Jesús bi hyoni te gui hyejpabi n'na ra hya bi xihyø ja'i. Bi 'yεmbi:

—Nuua ja ra ximh̄ai di manda Oja, ja nnøpe ngue rá huah̄i ua Oja bi thuhrā hoga hmudä. 25 Pε mi n'aha gätho yø ja'i, nu'a rá ns̄uiui ra mm̄ehui bi yarb̄u ja ra nuatrigo ngue ra xui. Bi duprá mihyuui ra trigo. Bi ma p'uya. 26 Mi nte yø trigo p'uya, ya

ts'ats'i ngue di nja yø trigo. Ja bi nequi p'ua ndana gue'a ra paxitho p'uya.

27 Mi nu yø h̄miqui ra mm̄ehui te ja ra huah̄i, bi ma bá xihrā h̄mu. Bi 'yεmbi: “Agué grá Hmu, nu'mø ma tuh̄mu ni huah̄i, xanho ra hmudä dá tuh̄mu. ¿Hanja ngue n'youi yø paxi ra trigo ya'mø?” bi 'yεmbi. 28 Rá h̄mu p'uya bi 'yεmbyø h̄miqui yaui: “Gue'a ma ns̄igä'be bi du'ua yø paxi guí mm̄amm̄i ya”. Yø h̄miqui p'uya bi 'yεmbr̄a h̄mu: “¿Ua guí nne ga ma xat'ähe yø paxi n'youi ra trigo?” bi 'yεmbi. 29 Pε ra h̄mu bi 'yεna: “H̄in'na. Ogui xath̄u yø paxi n'youi ra trigo, porque nu'mø gá xath̄u yø paxi, 'nēhrā trigo dá c'ats'i. 30 Dami hyemhmaui h̄ma 'dap'ua di nte asta gue'mø bi thets'i. Gá xicä yø mēfi ngue dá gacyø paxi, dá 'yøtyø tut'i, dá t'udi. Nu'a ra trigo p'uya, dá 'bespu ja ra njatrigo'a”.

Bi nhyejpa ra hya n'na zi hmudä ra mostasa.

31 Mahømbi hyoni te gui hyejpa yø hya xihyø ja'i ra Jesús. Bi 'yεmbi:

—Ma gá xän'nah̄u ha di njap'ua di nxandyø ja'i dá zo rá 'yε Oja ya. N'na ra n'yoh̄u bi dup'ua ja rá huah̄i n'na zihmudä ra mostasa. 32 Majuani ngue man'na zitch̄u na ra hmudä na ngue gätho mi'da yø hmudä i ja. Pε nu'mø bi nte, man'na tate ra dat'o ngue gätho mi'da yø c'ani i ja. Nup'ua ja yø 'yεt'o, ja ørb̄u yø 'bafi yø ts'int's'ua.

Bi nhyejpa ra hya ra hojani pε ra levadura ngue dí ixqui.

33 Mahømbi hyonna Jesús te gui hyejpa mi'da yø hya bi xihyø ja'i. Bi 'yεmbi:

—Nu'a di nxandyø ja'i dá zo rá 'yε Oja bí 'bu mah̄ets'i, guí nhyejpabi tengutho ra íxi 'mø bi japi hyu t'eni ra hojani n'na ra xisu, asta gue'mø di ixqui gá ra jani.

34 Nguya yø hya bi manna Jesús ngue honi te gui hyejpa yø hya xihyø ja'i. Nu'mø i ya, zant'a honi te gui hyejpa yø hya xän̄b̄a yø ja'i. 35 Nguna bi 'yøt'e, porque mi jatho ngue di nja ya yø hya bi manná pøngahya Oja

ngue bi 'yεnā: “Gā honi te gdá hyεjpa yø hya gā xihyø ja'i. Gā xicā yø ja'i yø hya hinguī fadi hanja asta gue'mø mambá nhohra ximhäi”, bi 'yεnā.

Bi manna Jesús te ga mbønya yø hya bi hyequi ngue yø paxi bi nuas'ui ra trigo.

³⁶ Mi juadi bi n'yεhmi yø ja'i ra Jesús, bi 'yεt'ambo rá ngu p'uya. Bi guatyø xädi, bi 'yεmbi:

—Damī xicje te gā mbønya yø hya gā hyequi ngue yø mihyūui rā trigo bi thup'ua ja rā huahī.

³⁷ Rā Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—Nu'a bi duhra hoga hmudā, gue'a rā N'yohua bí 'yε mahets'i'a. ³⁸ Nu rā huahī, gā mbøni ngue guecua ja rā ximhäi'a. A nu rā hoga hmudā, gā mbøni ngue gue'ua yø ja'i o rá 'yε Oja. A nu'a rá mihyūui rā trigo, gā mbøni ngue gue'ua yø ja'i o rá 'yε rā zithu'ua. ³⁹ A nu'a rá nsaiui rā mmεhui bi duprá mihyūui rā trigo p'ua ja rá huahī, gue'a rā zithu'a. A nu'mø bi thexyø trigo, gā mbøni ngue gue'mø bi gua'a nximhäi 'mø. A nu'ua yø mēfi dā hyexyø trigo, gue'ua yø anxε'ua. ⁴⁰ A nu'a rá mihyūui rā trigo dā ma mapeti ngue dā t'udī, gā mbøni ngue gue'a rā ndate dī nja 'mø bi gua'a nximhäi'a. ⁴¹ Porque rā N'yohua bí 'yε mahets'i dā mēnyø anxε p'ua ha 'buhyø ja'i ya o rá 'yε. Dā ziqui gātho yø ja'i nuya xā japi ngue øtra ts'oqui mī'da yø mmic'εiui, dā ziqui gātho'ua xants'o te gā 'yo. ⁴² Nuya yø ts'oc'εi, dā hyørba ja rā orno di dānzø. Ja dī nzomp'ua yø ja'i 'nε dādi guxtyø ts'i ngue rā ndate dā zā. ⁴³ Pε nuya yø ja'i xā 'yøt'e te dī manda Oja, dī m'map'ua ha dī manda yø Papá, dādi yoxni tengutho gui yotra hyadi. Dī nja nī gu ngue gui 'yøhma ya yø hya dī mmangä.

Rā Jesús bi hyεcra hya ngue ra mēnyu nt'ägui p'ua ja rā häi.

⁴⁴ Nuya yø ja'i honi ha di zo rá 'yε Oja bí 'bua mahets'i, guehya tengutho n'na rā ja'i bi dīni ha nt'ägui xandøngu rā mēnyu ya. Mī zā mī dīni ha o rā mēnyu, mā hømbi go'mi, di johya ngue'a te bi dīni. Dā mā te gā pεspaya

ngue dā dānna häi ha o rā mēnyu bi dīni. Ya drá mmēti rā häi p'uya.

Rā Jesús bi hyεcra hya ngue ra perla.

⁴⁵ Nuya yø ja'i honi ha di zo rá 'yε Oja bí 'bua mahets'i, guehya tengutho n'na rā pøhø i 'yo ngue honyø perla, tate mandøngu drá muui. ⁴⁶ Nu'mø bi dīnna perla mandøngu drá muui, dā mā te gā pεts'i, dā dānna perla bi dīni.

Rā Jesús bi hyεjpa rā hya yø hua bi the rā xit'a.

⁴⁷ Nuna Oja bí 'bua mahets'i, nuya yø ja'i 'bucua ja rā ximhäi dī manda, tengutho yø hua bi the rā xit'a 'mø bi ma yø mahua p'ua ja rā jathe. 'Dama 'dan'yo yø hua bí the. ⁴⁸ Nu'mø bá yuhra xit'a yø mahua, dā jεcā nenthe p'uya, dā mī ngue dā huanhni. Yø hoga hua i pεts'i, pε yø hua hinguī ho i εi. ⁴⁹ Dī njarbutho'a te rā hya dī nja 'mø bi gua'a nximhäi ya. Dā ma yø anxε ngue dā sicyø ts'oc'εi p'ua ha di 'buhyø ja'i xanho te gā 'yo. ⁵⁰ Yø ts'oc'εi dā hyørba ja rā orno di dānzø. Ja dī nzomp'ua 'nε ja dī guxpua yø ts'i ngue rā ndate di sä.

Bi nhyεcra hya ngue ra nyogui xädi conna 'da'yo xädi.

⁵¹ Bi 'yānyø ja'i rā Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Ua tīni xanho nī mmaihua ya yø hya dá mangä ya, uague hin'na? —bi 'yεmbi.

Yø ja'i p'uya bi 'yεnā:

—Ahá, grá Hmu, tīnma mmāigähe hanja rā hya guī mmanya —bi 'yεmbi.

⁵² Rā Jesús mahømbi 'yεmbyø ja'i:

—Nu rā xānnbate ngue rā ley, nu'mø dā gohi ngue mā xädi, mā'da'yo di xädi ha di zo rá 'yε Oja, ya man'na xangu yø hya dā badi. Dā gohi tengutho n'na rā n'yohua xangu te pεspua ja rá ngu, jap'ua yø cosa ngue yø nyogui, ximmī jap'ua yø cosa ngue mā'da'yo.

Nu'ua yø mmεnguhua rā Jesús hinguī εc'εi te øt'e.

⁵³ Rā Jesús høntho bi juadi bi xihyø ja'i ya yø hya bi hyequi, bi ma p'uya.

⁵⁴ Mī zømp'ua Nazaret ja rā hnīni bá

nte. Bi map'ua ja ra nija ngue bí xänmba ra hya yø ja'i. Nuya yø ja'i bi 'yøde hanja ra hya bi ma, Gä di 'yøtho, di n'yëmbi:

—¿Hague go ga mba'a te ra hya pahna? ¿Hague ga nzä øtyø milagro? ⁵⁵ Conque guehna rá ts'unt'ua ra yaxi na. Nuna rá mamá p'uya, gue'a ra Maya. Yø n'yohua p'uya, gue'a ra Jacobo, 'nëhra José, 'nëhra Simu, 'nëhra Judas. ⁵⁶ Yø nju p'uya, Gä 'dadua ra hnini dí 'bähmu. Xina, ¿hapu go bá ha'a te ra hya xänmbate na? —di n'yëmbyø ja'i.

⁵⁷ Janangue yø ja'i ëmbi ngue to bi zä man'yohua na ra Jesús. Hinguí ørpatho masu yø ja'i te xifi. Pë ra Jesús bi 'yëmbyø ja'i:

—Gätho yø pøngahya Oja n'nanni ni 'yëhë, Gä hnu mansu. Pë nu'ua yø mmënguhua yø pøngahya, hinguí nnu mansu. Ni xinga gue'ua to 'bap'ua ja ra ngu ra pøngahya di nnu mansu.

⁵⁸ Ya himbi 'yøt'e xangu yø milagro p'ua ja ra hnini p'uya, porque yø mmënguhua hinguí ëc'ëitho ya yø hya bi ma.

14

Ra Herodes ëmbi ngue nuna ra Jesús, gue'a ra Xuua mi øtra nxixya.

¹ Nu'ua yø pa'ua, nup'ua ja ra häi Galilea mi ndast'abi ra Herodes. Ra Herodes mi 'yøde te mmanyø ja'i ngue xangu yø milagro øtra Jesús. ² Ra Herodes bi 'yëmbyø ja'i ja yø 'bëfi p'ua ha 'bui:

—Nugä dí ëna ngue xpi bënnate'a ra Xuua mi øtra nxixya. Janangue sä øtyø milagro —bi 'yëna.

Ja mmangua ha bi njaya ngue bi du ra Xuua mi øtra nxixya.

³ Nu'mø yø pa bi thogui, ra Herodes bi manda bi mbentra Xuua, bi dut'i conyø cadena bi got'a fädi. Bi upi ngue nuna ra Xuua ya xi xihra Herodes ngue hinguí ho di m'mähmi rá 'bëpo Herodías nuna mará xisu'a rá n'yohua Lipe. ⁴ Nuna ra Xuua xi 'yëmbra Herodes: “H'in'yu ra nt'ëdi guí m'mähmi ni 'bëpo”, xi 'yëmbi.

⁵ Ra Herodes mi sihna ra hya na, bi ne xta hyo ra Xuua, pë himbi zä porque ra Herodes bi zu yø ja'i. I padí ngue gätho yø ja'i i mma ngue rá pøngahya Oja na ra Xuua. ⁶ Pë mi zøhrá pa bi nsännigo ra Herodes. Nuna rá t'ixu ra Herodías bi yarbua 'bahyø ja'i xi petra Herodes ngue sännigo, bi mähra hnei p'uya. Ra Herodes di ho te øtra hmute. ⁷ Ra Herodes bi 'yëmbra hmute: “Nu'mø temä cosa gui 'yäqui, nugä ga 'da'i”, bi 'yëmbi. ⁸ Ra hmute p'uya bi ma bá änná mamá te 'bë'a da 'yädi. Mi xihra mamá te da 'yap'ua ya, bi ma ra hmute, bi 'yëmbra Herodes: “Damí 'dacrä ya ra Xuua nuna mi 'yøtra nxixya, dá o ra mohi”, bi 'yëmbi.

⁹ Mambi dutrá mmui ra dast'abi 'mø mi 'yø'a te sifi. Pë ya xi xihra hmute ngue di unni te da 'yäpi. Yø ja'i 'bap'ua mi 'bui, Gä xi 'yøde te xi ma. Bi manda p'uya ngue bi t'unna hmute'a te ädi. ¹⁰ Bi 'yet'i to bá hejpa rá ya ra Xuua p'ua ja ra fädi p'uya. ¹¹ Bá jät'a n'na ra mohi, bi t'unna hmute. Ra hmute p'uya, bi däprá mamá.

¹² Mi bahyø xädi ra Xuua ngue bi du, bi ma bá ha ra ánima ngue bi 'yägüi. M'mëfa p'uya, nu'a te bi nja, bi ma bá xihra Jesús.

Ra Jesús bi 'yøt'e ngue bi nsihmë cut'a mahuaqi ma'yohua.

¹³ Nuna ra Jesús mi zä mi badí ngue ya bi du ra Xuua, bi 'yo ra barco i ma n'nanni hapu hinjo'o yø ja'i. Pë yø ja'i bi badí hapu i ma, mandøngu dyø ja'i bi denni ni netra nenthe. Nup'ua ja yø hnini thogui, ja nëxpua mi'da yø ja'i ngue tet'i. ¹⁴ Mi zøhra barco bá o ra Jesús, bi bøní. Pë ya mandøngu dyø ja'i 'bap'ua. Ra Jesús bi huëcyø ja'i p'uya, bi 'yøthe yø därkehi bi zispabi yø ja'i. ¹⁵ Nu'mø ya ni ma di nde p'uya, nu'ua yø xädi ra Jesús bi guarbua 'bäi, bi 'yëmbi:

—Ya bi nde, 'në nuaa dí 'bähmu ra dapo ua. Damí 'yëhyø ja'i n'namhmadä map'ua bí ja yø hnini, da dänse ra hmë da zi —bi 'yëmbi.

¹⁶ Bi 'yëmbyø xädi ra Jesús:

—Hingui ja ngue da ma yø ja'i da tai te da zi. Dami unhnua ra hme da zi yø ja'i —bi 'yembj.

¹⁷ Nu'u yø xädi p'uya bi 'yembj:

—Pe hondi cut'a yø thuhme di hagähe, 'ne yoho yø hua.

¹⁸ Ra Jesús bi 'yembyø xädi:

—Bi 'dacju ua yø thuhme conyø hua —bi 'yembj.

¹⁹ Bi 'berpyø ja'i p'uya ngue bi mip'u ja ra 'batha. Bi hyan'u cut'a yø thuhme 'ne'u yoho yø hua. Bi hyanma hets'i p'uya, bi ja mamadi Oja. Bi xenyø thuhme p'uya, bi unyø xädi ngue di 'darpabi yø ja'i. Daguehyø hua bi dat'i. ²⁰ Bi nsihme xanho yø ja'i, gä bi nniya. Mi juate ra ts'ihme yø ja'i p'uya, nu'u yø xädi ra Jesús bi peti 'de'mayo canasta yø thuhme bi bongui. ²¹ Nu'u yø ja'i bi nsihme'a ra ora'a, cut'a mahua'hi ma'yohu bi nsihme. Himma cut'i ra güenda yø xisu 'nehyø basi.

Ra Jesús ni 'yo maxøts'e ra dehe.

²² Mente ehyø ja'i ra Jesús, bi xihyø xädi ngue di m'met'o da 'yo ra barco di ma man'na nguadi ra zabi. ²³ Hontho bi juadi bi 'yehyø ja'i ra Jesús, bi map'u bi ja ra nyuni bá mat'Oja. Mi dähra nde, bi 'buse p'u ja ra nyuni ra Jesús. ²⁴ Pe ra barco ya bi 'yo made ra zabi. Nup'u ja ra zabi, bi nangra ndate ndahi ngue di cosra barco. Asta pa maya yø fanthe. ²⁵ Mi za'i hyu xudi p'uya, nuna ra Jesús bi map'u bi 'buhyø xädi ni 'yo maxøts'e ra dehe. ²⁶ Nu'mø ni ma da zømp'u 'buhyø xädi, mi hyandi ngue mmap'u ni 'yo maxøts'e ra dehe. Bi zu p'uya. Nu'a ga nzu p'uya, bi 'yena:

—Bá e'cua ra ndahi.

²⁷ Pe ra Jesús bi zofu 'bexque'a, bi 'yembj:

—Go guecä, 'yogui suhu —bi 'yembj.

²⁸ Ra Bedu p'uya bi 'yembra Jesús:

—A nu'mø ngue gue'e grä Hmu, dami 'yøt'e ngue da zä ga n'yogä maxøts'e ra dehe. Ga søngä p'u garä eh.

²⁹ Ra Jesús bi 'yembj:

—Gue bá 'yo 'mø —bi 'yembj.

Ra Bedu p'uya bi gap'u ja ra barco, ni 'yo maxøts'e ra dehe ngue da zømp'u bá ehra Jesús. ³⁰ Pe nu'a ga 'yo ra ndahi, i tønhi, bi nsu p'uya. 'Bexpi madi bi y'a mbonthe. Xøgue rá mafi bi 'yembra Jesús:

—Ague grä Hmu, dami juxcagui.

³¹ 'Bexpi macrá 'ye ra Jesús, bi gats'i. Bi 'yembj:

—Ague n'yø, ¿hanja ngue gui yobeni? Gue zits'utho gui e'c'igui.

³² Hontho bi yat'ambo ra barco ra Jesús, 'bexpi nsäya ra ndahi. ³³ Nuya mi o ra barco p'uya bi ndantyøhmu p'u 'bähra Jesús, bi 'yembj:

—Majuani ngue gue'e rá Ts'unt'u'i Oja.

Nup'u ja ra häi Genesaret bi 'yøthe yø därquehi ra Jesús.

³⁴ Mi zøn'a nenthe ja ra häi Genesaret. ³⁵ Mi bahyø ja'i 'bu'a ra xequi'a ngue ya 'bap'u ra Jesús, ndap'u bi zä, bi 'yonnbase ra hya yø ja'i ngue bá eh. Di nxifi ngue da zixyø därquehi p'u 'bähra Jesús. ³⁶ Yø ja'i bi 'yäpra mate ra Jesús ngue squerangue rá nyani rá he da darpabi yø därquehi, 'bexque'a sä ha hembj.

15

Ja 'dayø costumbre xanzänse yø ja'i hingui nnu manho ra Jesús.

¹ Nuya yø fariseo 'nehyø xännbate ngue ra ley ngue yø mmengu Jerusalén bi guarbu 'bähra Jesús ngue ørpa ra nt'änni. Bi 'yembj:

² —¿Hanja ni xädi ngue festho ra hya bi zogahu yø ndiua? Porque hingui pecra ts'oqui ja yø 'ye, ngue di nxu'ye hante di nsihme.

³ Mi dähra Jesús, xquet'a bi 'yørpa ra nt'änni ya yaui, bi 'yembj:

—Da gue'ahu, xiya yø hya di manda Oja, ¿hanja ngue gui festhohu, ngue nuya yø hya xcä sänschu, gue'a gadi ja ndummai gui øth'u'a? ⁴ Porque Oja bi xihyø ja'i, bi 'yembj: “Dami su ni papá, dami su ni mamá”. Mahømbi 'yembj: “Nu ra ja'i da zanná papá, ogue da zanná mamá, i ja ngue di njapra castigo 'ne da tho”, bi 'yembyø

ja'i Oja. ⁵ Pε ya xcá xännbahü yø ja'i ngue ra ja'i da zä da 'yembra papá ogue rá mamá: “Nügä papá, nügä mamá, ya hinda zä ga 'da'i te guí siui ya. Porque nu te gä dí pεts'i, guehna Oja dadi unni”. ⁶ Nu'mø nguna ra hya bi manna ja'i p'aya, ya hin gadi japhü ngue di jammansu rá papá ogue rá mamá ra ja'i. Ja di nequi p'aya ngue nuya yø hya di manda Oja, guí emhmü ngue hinte di muui. Porque nuya yø costumbre xa nzänyø ndiua, guehya guí emhmü ngue ja ts'editho gui 'yøthü ya. ⁷ Ni xirbü guí ena ngue guí εc'eiü Oja. Go guí øthü na te ra hya bi 'yotra pøngahya Isaías ngue Oja bi 'yena: ⁸ “Nuya yø ja'i 'bucua, nu'mø bi nya, xøgue ena majuanü ngue nnu mansugui. Pε himma juanü ngue yø mmüi ga ndannegui. ⁹ Ya hinte ni bøntho ngue thannegui yø ja'i. Nu te gäma hya xännbate, xangu yø hya xa nzänse ngue embi di manda Oja”, bi 'yεn'Oja.

Nu te si ra ja'i hinga gue'a di ts'onnbä rá n'yomfēni ra ja'i'a.

¹⁰ Ra Jesús bi zonhyø ja'i, bi 'yεmbi:

—Damü 'yøhmü xanho ya yø hya ga mmangä ya. Damü 'yεt'ammüihü. ¹¹ Nu ra ja'i øtra ts'oqui, hinga gue'a te si ra ja'i ga 'yøtra ts'oqui. Nu'a ga 'yøtra ts'oqui ra ja'i, gue'a ra ts'omhya pønná ne ra ja'i'a.

¹² Yø xädi ra Jesús bi guarbü 'bäi, bi 'yεmbi:

—¿Ua guí padü ngue mbøcue yø fariseo 'mø mi 'yøhna ra hya guí xifi? —bi 'yεmbi.

¹³ Ra Jesús εntho 'mø mi dadi:

—Nu'a mä Papägä bí 'bü mahεts'i, nu'ü yø ja'i hinguü o rá 'yε, da zijpu ha 'bühü ja'i. ¹⁴ Damü hyεgui, o sä guí sühü. Nuya guehya yø xädä xännbabi ra hya mi'da yø mmixädäui ya. Nu'mø bi nthεui ra ots'i, nup'ü da zo ra xännbate, ja da zop'ü yø xädi.

¹⁵ Ra Bedu bi 'yεmbrä Jesús:

—Damü xicje te ga mbønya yø hya gá hyεqui ngue te si ra ja'i.

¹⁶ Ra Jesús bi 'yεmbi:

—¿Ua xquet'a hinguü tinni mmüihü hanja ya yø hya dí mmangä? ¹⁷ ¿Ua hinguü pahmü ngue nu te gäma cosa si ra ja'i, mbo rá mmüi ra ja'i ni ma, pε pigui te si ra ja'i? ¹⁸ Pε nu ra hya pønná ne ra ja'i, mbo rá n'yomfēni ra ja'i ní 'yεhra hya. Nu'mø xants'o ra hya bi manna ja'i, guehna ra ts'oqui na. ¹⁹ Porque mbo rá n'yomfēni ra ja'i bi mihra ts'o n'yomfēni, ra nthote, ra n'yots'om'mäi, ra mfε, ra fεhni, ra ts'ate. Gä mbo rá n'yomfēni ra ja'i ní 'yεhra ts'omhya. ²⁰ Nuna ra hya naya, guehna ra ts'oqui øtyø ja'i na. Pε nu'mø hinguü xü'yε ra ja'i 'mø bi nsihmε, hinga gue'a ra ts'oqui'a.

Nu'a n'na ra xisu ngue hingra judío bi 'yäpra mate ra Jesús ngue da mäts'i.

²¹ Mi bømp'ü mi 'bahra Jesús, i map'ü ja n'na ra häi ja ra hnini Tiro conna hnini Sidón. ²² Nup'ü ja ra hnini bi zønna Jesús, mi 'bup'ü n'na ra xisu hingra judío, mará mmεngu p'ü ja ra häi Canaán. Bi ma ra xisu p'aya, ní mafi, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, rá mbom'mεto'i ra David, damü huεgagui. Nu mä t'ixu dí si, n'youi ra ts'onthi. Pε εmmēi di üni, damü 'yøthets'ü —bi 'yεmbi.

²³ Pε ra Jesús hinguü thatho. Yø xädi p'aya bi 'yembra Jesús:

—Damü 'yørpabi nts'edi'a te xi'i, porque ra nxunanyatho ngue nuercähü.

²⁴ Ra Jesús bi 'yεmbrä xisu:

—Nügä bá pengagui Oja ngue høndyø judío ga fäts'i. Porque yø judío εntho yø de'yo ya xa n'üeni, ngue hñjongui fädi.

²⁵ Pε ra xisu bi guarbü 'bähra Jesús ngue bi ndantyøhmü, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, damü fäxquits'ü.

²⁶ Ra Jesús bi 'yεmbrä xisu yayui:

—Pε nu'mø ngue 'bet'o go ga fäxa'i, 'nε hñgrá judío, ya satho 'mø da thannbä ra hmε yø basi, ngue yø fo'yo di t'unni.

²⁷ Ra xisu p'aya bi 'yεmbi:

—Ahá, grá Hmu, gue'a guí mma. Pε yø fo'yo, gue'ü yø xεmhme täp'ü ja ra mεxa sihmε yø hmü si'ü.

28 Ra Jesús bi 'yembra xisu yaui:
—Ague grá xisu, guí εc'εigui xandõnho ngue da zã di nja'a te guí mma. Janangue di nja ya.

Nu'a rá t'ixu ra xisu mi n'youi ra ts'onthi p'uya, 'bexque'a bi zã.

Ra Jesús bi 'yøthe xangu yø dārquēhi.

29 Mi thohra Jesús, i mpa man'na nguadi ra zabi Galilea. Nup'ua ja ra nyuni bi zõni, bi mi. 30 Xandõngu yø ja'i bi zõmp'ua 'bui. Bi zispa yø dārquēhi xa nnunts'i, yø xädã, yø gone, yø do'yε, yø dogua, xangu mi'da yø dārquēhi bi ts'ispabi ra Jesús ngue bi 'yøthe. 31 Mi nu yø ja'i te øtra Jesús ngue bi zã bi 'yøthe yø dārquēhi, di 'yødyø ja'i. Yø gone bi zã bi nya, bi zã yø do'yε, bi zã yø dogua. Bi nzø yø dä yø xädã. Mi nja'a p'uya, gätho yø ja'i bi 'yεspabi Oja nuna thanne yø judío.

Ra Jesús bi 'uin'i goho mahuahī ma'yohua.

32 Bi zonhyø xädi ra Jesús, bi 'yembī:
—Dadi huεcã yø ja'i 'bucua, porque ya rá hyu pa 'daua dí 'yohua ya. Dí pa'a njuani ngue ya hin'ya te da zi yø ja'i. Nugã hĩndĩ nne ga εt'i ngue da ma yø ngu 'nε hĩndĩ sīhmε, porque da güennbua ja ra 'yu.

33 Nu'ua yø xädi bi 'yembī:
—Pε ¿hapu go ga hannbahua te da zi ya yø ja'i 'bucua? Porque xandõngu. A nuua dí 'bahmua, ra dapo ua.

34 Bi 'yãnyø xädi ra Jesús, bi 'yembī:
—¿Hangu yø thuhmε guí hahua 'mø? Nu'ua yø xädi p'uya bi 'yembī:
—Hõndi yoto yø thuhmε ja ua, 'nε zi yoho yø hua.

35 Bi manda ra Jesús ngue bi mihyø ja'i. 36 Bi hyan'ua yoto yø thuhmε p'uya conyø hua. Bi ja mamadi Oja ngue ya di nsihmε yø ja'i. Bi xenyø thuhmε p'uya, bi unyø xädi ngue di 'darpa yø ja'i da zi. 37-38 Nu'ua yø ja'i bi nsihmε, goho mahuahī ma'yohua. A nu yø xisu 'nεhyø basi hĩngui cøtra güenda'ua. Pε gã bi nniya. Mi juate ra ts'ihmε yø ja'i, nu'ua yø xädi ra Jesús bi peti yoto canasta yø thuhmε bi bongui. 39 M'mefa p'uya, ra Jesús bi 'yεhyø ja'i.

Bi ma p'uya, bi 'yo ra barco, bi zõmp'ua ja ra häi ni hu ngue Magdala.

16

Yø fariseo bi xihra Jesús ngue nne da nup'ua da 'yøt'a n'na ra milagro.

1 Ngu i zøhra Jesús, nuya yø fariseo conyø saduceo bi ma bá sãmhya ra Jesús. Di 'bepi ngue da 'yøt'a n'na ra milagro nu mahεts'i, para ngue di nεqui ngue rá m'mεnhni Oja na ra Jesús. 2 Ra Jesús bi 'yembī:

—Nu'mø ngue ra nde, guí εhmua: “Xta nho ra tiempo ya, porque ja yø zøgui”. 3 Nu'mø xudi p'uya, guí εhmua 'mø: “Nuya hĩndĩ ho ra pa ya, porque ra nduhmi ra c'ammahεts'i ngue ja ra guí”, guí εhmua. Guí εna ngue guí pahmua xanho te ga mbøn'a te bí ja maya. Pε nuya guí εna ngue hĩngui pahmua te ga mbønya te gãma hya guí nuhna yø pa dí 'bahmua ya. 4 Yø ja'i 'bahya, yø ts'oc'ei ngue hĩngui pa Oja. 'Bet'o nne da nu yø milagro, ja da 'yεc'εigui. Pε hin tema man'na ma milagro di nja ya, hĩnda hõnt'a te bi thohra Jonás da nøpa hmεya yø ja'i ya.

Bi zop'ua yø ja'i p'uya, bi ma.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue di mfädi xanho, nuya yø hya xänbäte yø fariseo 'nεhyø saduceo, hĩnda dεnnbabi yø hya.

5 Mi zøm man'na nguadi ra zabi, nu'ua yø xädi ra Jesús xi pumbeni ra thuhmε xta hyats'i ngue da zi. 6 Ra Jesús bi 'yembyø xädi:

—Damī mfähmua ya, mamī sihua'a ra íxi di unyø fariseo ya, conyø saduceo.

7 Di n'yembī n'na ngu n'na'ua yø xädi p'uya:

—Rá nεgui xicja ya ngue hĩxtá ha ra thuhmε ga sihua.

8 Bi bahra Jesús te di nxihyø xädi, bi 'yembī:

—Gue guí εna dí xi'ahua ngue hĩxcuá ha ra thuhmε guí sihua. ¿Ua hĩngui 'yo ni mmaihua na ra hya dí mmangä 'mø? Masque madi zits'ua guí εc'εigahua. 9 ¿Ua hĩngui 'yo ni mmaihua ya yø hya dí

mmangä? ¿Ua hinguí mbemhmua te guí nnuh p'ua nná mähä? Xi'mø ra pa ngue høndi cut'a nthuhmε i nsihmε cut'a mahuahí ma'yohu, ¿ua hinguí mbemhmua njammí canasta yø thuhmε bi bonguí? ¹⁰ Xi'mø ra pa ngue høndi yoto yø thuhmε i nsihmε goho mahuahí ma'yohu, ¿ua hinguí mbemhmua njammí canasta yø thuhmε bi bonguí? ¹¹ ¿Hanja ngue hinguí 'yo ni mmahíu ngue hinga thuhmε dí mma ngue dí xi'i ngue guí mfahmu ngue ra íxi di unyø fariseo 'nēhyø saduceo?

¹² Ya bi dinyø mmahí'u yø xädi te mmanña Jesús, ngue hinga íxi pε ra thuhmε'a xifi ngue dí mfädi. Sinoque nu'a ra hya xifi, ngue hinda xä'u yø hya xänbäte yø fariseo 'nēhyø saduceo.

Bi manña Bedu ngue ra Jesús, gue'a ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi'a.

¹³ Nup'ua ja ra xequi ja ra hnini Cesarea ngue Filipos, mi zomp'ua ra Jesús. Bi 'yännyø xädi p'uya, bi 'yεmbi:

—Nugä drá N'yohu dá ε mahets'i, ¿te'o ennyø ja'i ngue guecä? —bi 'yεmbi.

¹⁴ Nu'u yø xädi p'uya bi 'yεmbi:

—'Bu i'da yø ja'i εmbi ngue gue'e grá Xuua gmi øtra nxixya. Mi'da yø ja'i p'uya, εmbi ngue gue'e grá Elías. Mi'da p'uya, εmbi ngue grá Jeremías. Mi'da p'uya, εmbi ngue 'bái toni pøngahya Oja.

¹⁵ Ra Jesús mahømbi 'yεmbyø xädi:

—Xi'ahu p'uya, ¿te'ogä p'ua gni bemhmua ngue guecä?

¹⁶ Mi dahra Bedu, bi 'yεmbi:

—Nu'i, gue'e grá Cristo, rá Ts'ant'ui Oja nuna majuaní ngue 'bái.

¹⁷ Ra Jesús bi 'yεmbi:

—Ra mmenthí gá nthēui grá Simu, rá ts'ant'ui Jonás. Porque hijnónni ja'i bi ben'na'i ra hya guí mma, sinoque guesε na ma Papá bí 'bu mahets'i bi ja'i gá manña ra hya na. ¹⁸ Nugä dí xi'i ya, gue'e gni hu ngue grá Bedu, i nne da ma ngue tengutho n'na ra do ngue d'p'ua fots'i, hijnonguí aní. Gue'e grá mudi

'yεc'ei ya ngue gätho mi'da yø ja'i da 'yεc'eigui m'mefa. Nu to gä da 'yεc'eigui da dapra ndate i ja. ¹⁹ Di nja ni cargo p'ua ha di manda Oja ya. Gue'e rá representante'i Oja bí 'bu mahets'i. Nu'a ra hya guí unna nt'edi da 'yøtyø ja'i, gue'a di nja'a. Nu'a ra hya hinguí unna nt'edi da 'yøtyø ja'i ua ja ra ximhäi, hinguí sä da 'yøtyø ja'i.

²⁰ Mi juadi bi manña ra hya na, bi xihyø xädi p'uya ngue hijnónni ja'i da xifi ngue guehna ra Cristo na.

Ra Jesús bi ma ngue da tho, 'nε bi ma ngue di bennate.

²¹ Ra Jesús bi xihyø xädi ngue ja ts'edithe di ma Jerusalén, ja daní ma ma'ani p'ua. Di unyø mmäcja 'nēhyø xänbäte ngue ra ley, 'nēhyø n'yohu 'bet'o p'ua ja ra nija. Da hyo, pε rá hyu pa p'uya di bennate. ²² Ra Bedu p'uya, bi zica n'nanní ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Aguε grá Hmu, 'yo da ne Oja ngue da ngu'a guí thogui.

²³ Mi 'bätra Jesús, bi 'yεmbra Bedu:

—Damí 'uegue, rá mēfi'i ra zithu. Porque nu'i guí orcathogui. Hinga gue'a rá ts'änni Oja so ni mmahí di nja. Sinoque gue'a te yø hyase yø ja'i so ni mmahí di nja.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue hijnam'mø da gohyø mmahí'a ga 'yεc'ei.

²⁴ Bi 'yεmbyø xädi ra Jesús:

—Nu to nne da denngui, hinguí sä ngue da zänse te da n'yo. Hinha di gohrá mmahí, madague'a da thop'ua ja ra pont'i. ²⁵ Nu ra ja'i da 'uegue ngue su da tho, guehna ra ja'i di m'mehrá te na. Pε nu ra ja'i hinguí cohrá mmahí'a ga 'yεc'eigui, mada tho conná ngueque, guehna ra ja'i di nyanná te na. ²⁶ Porque hinte da dahra ja'i, madague'a da 'yøt'e ngue rá mmeti gä ra ximhäi 'nε di m'mehrá te. Ni xinda hangü ra mēnyu da gutra ja'i, hinda zä da yanná te. ²⁷ A nu'mø bá εhe mahøn'a ra N'yohu bí 'yε mahets'i, dí hatra ts'edi Oja, da n'youi yø anxε. Di unyø nzäbi n'na ngu n'na yø ja'i, da gut'i te xa 'yøt'e, xanho ogue xants'o.

²⁸ Majuaní dí xi'ahu ngue nuya 'da

'bucua ya, hinda du, asta gue'mø da nu ngue da hya ra ts'edi ra N'yohu bi 'yε mahets'i di manda ua.

17

Bi mpä'a te gui nequi ra Jesús.

¹ Mi tho'a n'nato ma pa, nuna ra Jesús bi zixra Bedu 'nehya mi yonc'ei di n'yohu, ra Jacobo 'nehra Xuua. Bi mep'u bí ja n'na ra nyuni xanhets'i ngue di m'muse. ² Ja bá nup'u yø xädi p'uya ngue bi mpä'a gui nequi ra Jesús. Nu rá hmi, di yoxni tengu ra hyadi. Rá he p'uya, ra mbøse asta di yoxni. ³ Bi nu yø xädi p'uya ngue 'bäp'u ra Moisés conna Elías ngue yau ra Jesús. ⁴ Ra Bedu bi 'yembra Jesús:

—Agué grá Hmu, ya xanho ngue dí 'buhmu ua. Xiya, ¿ua guí nne ga hócähe hyu yø t'annigu, n'na'i, n'na ra Moisés, n'na ra Elías? —bi 'yεmbi.

⁵ Tobe yadra Bedu 'mø mi go'mra gui p'u ha 'bai. Xøgue di yoxni ra gui. Bi 'yø p'uya ngue nup'u ja ra gui ja bá nyap'u Oja, bi 'yεna:

—Nuna 'bucua ya, guehna ma Ts'ant'u dadi madi. Co nuna ya i ja gampähä. Nuya yø hya da manna ya, dami 'yεt'ammuihu —bi 'yεmbi.

⁶ Mi 'yøhyø xädi na ra hya bá man'Oja maya, bi m'memfo häi p'uya, pε mathoguitho bi nsu. ⁷ Nup'u ha 'boni, bi guatra Jesús. Bi dots'i n'na ngu n'na, bi 'yεmbi:

—Dami nangüi, 'yo guí nsui —bi 'yεmbi.

⁸ Mi hyetyø xädi p'uya, ya hinjon gui 'bäp'u'u yoho yø n'yohu xi nu. Ya 'bäse p'u ra Jesús.

⁹ Ya bá 'yo ngue ní gap'u ja ra nguani p'uya. Ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—'Yo to gui xifi te gá nuui ya, asta gue'mø bi hnu ra N'yohu bí 'yε mahets'i ngue di bennate.

Ra Jesús bi ma ngue ra Elías ya bá εhe, bi xihyø ja'i ngue di nsä porque ya bá ep'u ra Cristo.

¹⁰ Nuya yø xädi ra Jesús bi 'yänna n'na ra hya, bi 'yεmbi:

—¿Hanja na ra hya mmanyø xänbäte ngue ra ley, ngue ra Elías embi ngue jatho da 'bet'o hante ngue da ehra Cristo?

¹¹ Mi dahra Jesús bi 'yεmbi:

—Majuani ngue ra Elías mi jatho ngue rá maditho da εhe da xihyø ja'i ngue di nsä. ¹² Pε dami pahmu ya ngue nuna t'εmbi ra Elías, ya bá εhe. Pε himbi n'yo yø mmui yø ja'i te'o na. Janangue nu hangu ra n'u bi ne da japi, gä bi nja. Xquet'a di njarbutho ra N'yohu bí 'yε mahets'i ya, di unyø ja'i.

¹³ Nu'u yø xädi p'uya bi n'yo yø mmui'a ra hya manna Jesús ngue nuna ra Xuua bi 'yøtra nxixya, guehna bi t'εmbi ngue ra Elías.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na nc'ei mi n'youi ra ts'onthi.

¹⁴ Mi zøp'u 'buhyø ja'i ra Jesús, bi guat'a n'na ra n'yohu bi ndantyøhmu p'u 'bai, bi 'yεmbi:

¹⁵ —Agué grá hmu, nu ma ts'ant'u dí si n'youi ra n'u ngue ra ataque, janjuani ngue di uni. Nu'mø bi ga, høt'a sibi, ja'mø hørba ja ra dehe. Dami huεgagui ma ts'ant'u, gui 'yøthe ts'u. ¹⁶ Ya xtá xihni xädi ngue xtá 'yøthe ts'u, pε hinxa nzä xa 'yøthe.

¹⁷ Ra Jesús bi 'yεmbi gätho yø ja'i 'bäp'u:

—¿Asta njam'mø da zønna pa gui 'yεc'εigahu? ¿Ua guí εna ngue hangu ra pa ga set'ahu? Bá si ua ra ts'ant'u, ga øthegä —bi 'yεmbi.

¹⁸ Nuna ra Jesús bi xihra ts'onthi n'youi ra ts'ant'u ngue bi hyep'u. Ra ts'ant'u p'uya 'bexpi zä ra n'u mi hεmbi. ¹⁹ M'mefa p'uya, bi 'yänse n'nanni yø xädi ra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Hanja ngue hinxa nzä xtá øthegähe ra ts'ant'u mi n'youi ra ts'onthi?

²⁰ Ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—Hinxa nzätha, porque hin gadi segura ni mmuihu ngue da zä ra därquhi. Majuani dí xi'ahu, nu'mø ngue di ja zits'u ni nt'εc'εihu, madague'a tengutho ga nnoho n'na zi hmudä ra mostasa, ya da zä gui 'yεmphu ra nyuni ja nu: “Dami

'uecua guí ja grá nyuni, i ma man'na nguadi", gui 'yempha, ra nyuni p'uya da 'uegue. Hinte gui hyempha 'mø di ja'ahua zits'u ra nt'ec'ei. ²¹ A nuna tengū ra ts'onthi mi n'youi ra ts'ant'u, para ngue da zā da hyep'u ra ja'i n'youi, mahyonitho ngue da mat'Oja ra ja'i 'ne da 'yetrā mmui.

Mahombi manna Jesús ngue da tho, pε bi ma ngue di bennate.

²² Mente 'youi p'u ja ra häi Galilea yø xädi ra Jesús, bi 'yembi:

—Nu ra N'yohu bí 'yε mahets'i, di ndäpyø ja'i ngue da hyo. ²³ Nu'mø bi hyo p'uya, di bennate'a rá hyu pa.

Nuna ra hya bi xihyø xädi, emmei bi du yø mmui.

Rā Jesús bi gutra mēnyu njui p'u ja ra njia.

²⁴ Ní n'youi yø xädi ra Jesús, bi zomp'u ja ra hnini Capernaum. Nu'u yø n'yohu jahra mēnyu p'u ja ra njia p'uya, bi 'yembra Bedu:

—Xi ni xänbatehu n'yø, çua hinda gutra mēnyu njui p'u ra njia? —bi 'yembi.

²⁵ Rā Bedu p'uya bi 'yembra n'yohu jahra mēnyu:

—Ahá, da gutra mēnyu ra xänbate.

M'mefa p'uya bi ma ra Bedu p'u bí ja ra ngu 'buhra Jesús. Hante ngue di nya ra Bedu, ra Jesús bi 'yembi:

—Ague Simu, çte guí mmanya? Xi yø dast'abi 'bucua ja ra ximhäi, çdana gue'a jambabi ra mēnyu i jui, gue'u yø basi jumbi, ua gue gue'u yø ja'i n'nan'yo jumbi? —bi 'yembi.

²⁶ Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yembi:

—Gue'u yø ja'i n'nan'yo njumba ra mēnyu —bi 'yembi.

Mahombi 'yenna Jesús:

—Janangue nu'u yø basi Oja hingui ja ngue da gutra mēnyu'u. ²⁷ A nuyá, para ngue hinda zæcj'u yø ja'i, ni map'u ja ra zabi ya. Damí hyaxra xone t'εgui, guá the n'na ra hua. Nu'a rá mudi ra hua guá hui, nup'u ja rá ne ra hua, gui tinnabi ra mēnyu di op'u. Di z'u'a p'uya ngue gui jutra mēnyu t'äcä p'u ja ra njia, co 'ne'a ra mēnyu t'ä'i gui jut'i.

18

Rā Jesús bi xänbayaø xädi ndana ma datho da hnu mansu.

¹ Nu'a ra ora'a, bi guatyø xädi ra Jesús, bi 'yembi:

—Ague grá Hmu, çdana hant'a ni mmui ngue ma datho da hnu mansu p'u ha di manda Oja bí 'bu mahets'i?

² Rā Jesús bi zohna n'na ra ts'ant'u mi 'bäp'u, bi 'bambu made ha 'bai. ³ Bi y'embyø xädi p'uya:

—Majuani dí xi'ahu, nu'mø hingui pähni n'yomfēnihū, gui cohmu tengutho ra ts'ant'u 'bucua ya, hinda cū'ahu p'u di manda Oja bí 'bu mahets'i. ⁴ A nuyá, nuna ma datho da hnu mansu p'u di manda Oja ya, guehna ra ja'i da 'yøt'e ngue hinte di muui, di mmutho tengutho ra ts'ant'u 'bucua ngue hinda 'yani. ⁵ Nu ra ja'i di ja mmansu n'na ra basi tengū na 'bucua ya, nguna da 'yøt'e porque pahra ja'i ngue nu te øt'e, gue'a dí nnu manho ngue da 'yøt'a, tengutho 'mø ngue go di jammansu gra ja'i.

Rā Jesús di japa nts'edi yø xädi ngue da zu da 'yøtra ts'oqui.

⁶ Nu'u yø basi εc'εigui ndap'u bi zā, tengutho na ra basi 'bucua ya, nu ra ja'i da japi ngue da hyεgagui p'u yø basi εc'εigui, ra ndate castigo tømra ja'i da thogui. Hante ngue da 'yøtra ts'oqui ra ja'i, man'na xanho ngue da t'ennbu ja ra jathe ra ja'i, di ntharpa rá 'yuga n'na ra njani ngue da g'u'mi. ⁷ Xan'utho te ja ua ja ra ximhäi, porque hinda 'bedi tema cosa ga 'yøtra ts'oqui yø ja'i. Porque ngutho siempre øtra ts'oqui ra ja'i, pε hague ngu ra castigo da tho ra ja'i nu'a di japi ngue øtra ts'oqui rá mmic'εiui.

⁸ Janangue nu'mø guí εna ngue rá ts'oqui ni 'yε ogue rá ts'oqui ni gua p'u gá 'yøtra ts'oqui, damí hyεqui, 'yεi yap'utho. Man'na xanho ngue gará do'yε ogue gará dogua 'mø gá carbū ha gui m'mahmi Oja, hinda gue'a ngue di ja yoho ni 'yε ogue di ja gä yoho ni gua 'ne ngutho gui mmap'u ja ra sibi para zantho. ⁹ Nu'mø

guí ɛnə ngue rá ts'oqui n̄i dā p'ɸ gá 'yøtrə ts'oqui, dami hyahn̄i dā, guí 'yɛi yap'ətho. Man'na xanho ngue dā n'natho n̄i dā 'mø gá cərbɸ ha guí m'məhm̄i Oja, hinda gue'a ngue di ja gá yoho n̄i dā 'nɛ ngutho guí mmap'ɸ ja ra nidu di dānzø.

Bi hyɛcrə hya ra Jesús ngue n'na ra dɛ'yo bi 'uegue.

¹⁰ 'Yo guí ɛmhmɸ ngue h̄inte di muui yø basi. Nugā dí xi'ahɸ ngue nup'ɸ mahɛts'i bí 'bɸhmə Papá, nu'ɸ yø anxɛ zamp'ɸ ha 'bɸi, gue'ɸ fäxyø basi'ɸ. ¹¹ Nu ra N'yohɸ bí 'yɛ mahɛts'i, bi 'yɛhɛ ngue dā yanyø ja'i xa m'medi.

¹² A nuyá, xi'mø ngue di 'bɸi to di si n'na ciento yø dɛ'yo, 'nɛ dā 'ue'a n'na ndɛ'yo, uanguí dā zop'ɸ'ɸ goho 'däte ma'dɛ'mə guto ndɛ'yo p'ɸ ja ra dapo di 'yo. Dā ma dā honná ndɛ'yo xá 'uegue. ¹³ Nu'mø bá timp'ɸya, man'natho di johya ngue bá tin'a n'na ndɛ'yo xí 'uegue, hinda gue'ɸ goho 'däte ma'dɛ'mə guto ndɛ'yo h̄ingui 'uegue. ¹⁴ Njarbutho n̄i Papáhm̄i bí 'bɸ mahɛts'i ya, h̄ingui nnepe ngue di mm'mɛ'a n'na mbasi ya yø basi 'bɸcua.

Jatho ngue di punnbabi rá mm̄ic'ɛiui ra ja'i.

¹⁵ Nu'mø h̄ingui ho te øt'a n̄i cɸ, dami zofo, jəcə n'nani ngue guí nyasɛui. Dami xifi ngue h̄ingui ho te øt'e. Nu'mø bi ne bi 'yø'a ra hya guí xifi, ya xanho. Ya gá nhojpau n̄i cɸ. ¹⁶ Pɛ nu'mø h̄imb̄i ne bi 'yøde te guí xifi, dami hyon'i yonc'ɛi ogue hyu nc'ɛi guí sits'i, dā 'yøde hapɸ guí nyau n̄i cɸ, ngue guí nne guí nhojpau. ¹⁷ A nu'mø hinda ne dā 'yøde te dā xi'ɸ guí sits'i, dami dā ra güenda p'ɸ ja ra nija 'mø. A nu'mø hinda ne dā 'yø'a te ra hya dā sip'ɸ ja ra nija p'ɸya, guí 'yø'n̄i güenda ngue nuna n̄i cɸ tengutho 'mø h̄ingra 'yɛc'ɛi ogue tengutho 'mø drā ngəthāi.

¹⁸ Dí xi'ahɸ ngue go gyø representanhɸ nguehnə Oja bí 'bɸ mahɛts'i. Nuna ra hya guí unhnɸ ra nt'ɛdi dā 'yøtyø ja'i, gue'a di nja'a. Nu'a ra hya

h̄ingui unhnɸ ra nt'ɛdi dā 'yøtyø ja'i ua ja ra ximhāi, hinda sä dā 'yøtyø ja'i.

¹⁹ I ja man'na ra hya ga xi'ahɸ ya. Nua ja ra ximhāi, nu'mø bi the yø hya yo nc'ɛi ngue 'da'igu dā 'yāp'a Oja, Oja di un'a te dā t'äpi. ²⁰ Porque nup'ɸ ha di mpɛti yø ja'i ɛc'ɛigui, madague'a hōndi yonc'ɛi ogue hyu nc'ɛi di mpɛti, pɛ nup'ɸ ha 'bɸi, ja dí 'bɸcā p'ɸ.

²¹ Ra Bɛdu p'ɸya bi 'yɛmbra Jesús:

—Ague grá hmu, xi ma cɸ ya ga 'bɸ'a ngue h̄ingui ho te ørque, ¿nja mm̄indi ga punnb̄i? ¿Gue astə nyoto nn̄idi?

²² M̄i dahra Jesús, bi 'yɛmb̄i:

—Nugā h̄inte dí xi'i ngue hōndi nyoto nn̄idi ja ngue guí punnb̄i. Sinoque dí xi'i nja mm̄indi guí punnb̄i, yoto yø hyate ma'dɛt'a nn̄idi ja ngue guí punnb̄i.

Ra Jesús bi hyɛcrə hya ngue n'na ra h̄m̄iqui h̄in'yɸ rá mpunnb̄i.

²³ Janangue jatho guí punnbabi n̄i mm̄ic'ɛihɸ, porque nuna Oja bí 'bɸ mahɛts'i, mahyɛjpi n'na ra dast'abi ngue ørpa ra güenda yø h̄m̄iqui hangu tupi. ²⁴ M̄i dɸ'm̄i bi 'yørpə ra güenda yø h̄m̄iqui, bá ts'innbabi n'na nc'ɛi ngue yø miyonetho rá mɛnyu m̄i tupi. ²⁵ Pɛ nuna ra h̄m̄iqui bá ts'i, h̄in'yɸ ra mɛnyu di gutrə güenda. Ra dast'abi p'ɸya bi manda ngue dā bā ra h̄m̄iqui, 'nɛ dā bāprə xisu, 'nɛ dā bāpyø basi, 'nɛ dā bāpi hangu pɛts'i ngue di gutrə güenda. ²⁶ Pɛ ra h̄m̄iqui p'ɸya bi ndantyoħmu p'ɸ 'bāhrə hmu. Bi 'yāpra mate, bi 'yɛmb̄i: “Ague grá hmu, dami tøgbaguí ts'ɸ mɛnte ga tingə n̄i mɛnyu ga jut'a'i”, bi 'yɛmb̄i. ²⁷ Nu'a ra hmu p'ɸya bi huɛcrə h̄m̄iqui, bi punnbabi rá güenda m̄i tupi. Bi thøgue.

²⁸ Pɛ nuna ra h̄m̄iqui bi ma mapunnb̄i rá güenda, hōntho bi ma mathøgue, bi nthɛui man'na nc'ɛi ngue m̄i tupi zits'ɸ rá mɛnyu. Bi bennbaya bi dorpa rá 'yuga. Bi 'yɛmb̄i: “Gui jurcaguí ma mɛnyu guí tuquí, uague h̄in'na”, bi 'yɛmb̄i. ²⁹ Nu'a ra n'yohɸ m̄i ndupate zits'ɸ ra mɛnyu p'ɸya, bi ndantyoħmu p'ɸ 'bā'a tupi, bi 'yāpra mate, bi 'yɛmb̄i:

“Damí tǒgbagui ts'ɥ mɛnte ga tɪngä ni mɛnyu, ga jut'a'i”, bi 'yɛmbi. ³⁰ Pɛ nu'a ra n'yohɥ mi thuprá mɛnyu p'ɥya, himbi ne xta ndø'ma tupi. Sinoque bi bɛnt'i, bi zixa fädi asta gue'mø di japi da gutrá mɛnyu tupi.

³¹ Mi nu mi'da yø hmiqúi'a te bi 'yørbɥya, bi dār'man'ɥ yø mmɥi'a te bi japrá mmic'ɛiui. Bi ma'ɥ p'ɥya bá xiprá hmu te bi 'yøt'e. ³² Nuna ra hmu p'ɥya, bi manda bá ts'ofø mahøn'a, bi 'yɛmbi: “Grá ts'oc'ɛi n'yø. Conque nu hangü ma mɛnyu gmi tuqui, gä dá pun'nä'i ngue gá 'yäcra mate. ³³ Uangui xta nzä xqui punnbabi ni amigo mi tu'i tengutho dá pun'nä'i”, bi 'yɛmbi. ³⁴ Nu'a ra hmu, janjuani ngue mbøcɥe. Bi manda p'ɥya ngue bi ts'ixa fädi rá hmiqúi asta gue'mø da gutrá mɛnyu tupi. ³⁵ Di ja'ahɥ p'ɥ ma Papágä bí 'bɥ mahɛts'i ya, hɪndi pun'nahɥ, ngue'mø hɪnni mmɥi gdi punnbabi te øt'a ni cɥhɥ.

19

Bi xänbɥyø ja'i ra Jesús ngue hɪn'yɥ ra nt'ɛdi di nxummi yø xisu.

¹ Ra Jesús mi juadi bi manya yø hya ya, nup'ɥ Galilea mi 'yo, bi ma man'na nguadi ra dathe Jordán, i mpa p'ɥ ja ra häi Judea. ² Pɛ xandøngu yø ja'i bi dɛnni. Nup'ɥ bi zøni, bi 'yøthe yø ja'i maði hyɛnni.

³ Bi guat'i'da yø fariseo p'ɥ 'bɥhra Jesús, porque honnbɪ ha di zudi ngue hɪnda gue'a ra hya da ma. Bi 'yɛmbi:

—¿Ua ja ra nt'ɛdi ngue di nxummi rá xisu n'na ra n'yohɥ hønt'a bi zä ma hya di ɥpi, uague hɪn'nä?

⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—¿Ua hɪn gadi xähmɥ'a te ra hya nt'ot'i p'ɥ ja ra Maca Libro, ngue nu'mø mambá nhohra ximhäi, Oja bi hocra n'yohɥ nɛ bi hocra xisu? ⁵ Oja bi 'yɛnɥ: “Janangue ra n'yohɥ sop'ɥ rá papá, sop'ɥ rá mamá ngue 'bɥhmi rá xisu. Nuya yo nc'ɛi ya, di nne n'na ngu n'na, janangue ya hɪnguɪ yo nc'ɛi, sinoque ɛntho n'na nc'ɛitho”.

⁶ Janangue nuyá, nuya yo nc'ɛi bi

pɛn'na Oja, hɪn'yɥ ra nt'ɛdi ngue to di xunnbabi.

⁷ Yø fariseo p'ɥya bi 'yɛmbi:

—¿Pɛ hanja na ra Moisés ngue bi 'yɛmbi i sä da 'yøtra sɥcua ra n'yohɥ ngue di nxummi rá xisu 'mø?

⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nuna ra Moisés bi unna nt'ɛdi ngue da nangra sɥcua ngue ra nxuni, pɛ ngue mandø nnaxitho yø n'yomfɛni yø ja'i, janangue bi njap'ɥ. Pɛ nup'ɥ rá maði, hɪnga ngu'a ra hya bá sänbɥ Oja da 'yøtyø ja'i. ⁹ Pɛ nugä dí xi'ahɥ, ngue yø n'yohɥ di nxummi yø xisu 'nɛ hɪngra n'yots'om'mäi di ɥpi, nu'mø hømbi nthatra n'yohɥ, da mɛ man'na ra xisu, ya ra ts'oqui øtra n'yohɥ. A nu'mø bi nthatra xisu bi t'ɛi, ya ra ts'oqui øt'ui ra n'yohɥ bi mɛ.

¹⁰ Nu'ɥ yø xädi p'ɥya bi 'yɛmbi:

—Man'na xanho ngue hɪndi nthatra ja'i 'mø —bi 'yɛmbi.

¹¹ Pɛ ra Jesús mahømbi 'yɛnɥ:

—Nuna ra hya dí mma, hɪnguɪ nne da ma ngue da gätho yø ja'i di ja ngue di nthati. Sinoque nuya yø ja'i, Oja nnepe ngue di nthati, guehya dí mmangä ya. ¹² I 'bɥhyø n'yohɥ ngue hɪnguɪ sä di nthati. Porque 'bɥhyø n'yohɥ ya i mi'a ngue hɪnda zä di m'mährá xisu. Ximmi 'bɥhyø n'yohɥ ngue m'moqui. Ximmi 'bɥhyø n'yohɥ hɪndi nthati para ngue da zäp'ɥ da 'yøpɛ xanho rá 'bɛfi Oja bí 'bɥ mahɛts'i. Pɛ nu to ɛnɥ ngue da zä di nthati, ya da 'yøt'e tengutho ra hya dí mma.

Bi xi Oja ra Jesús ngue di japyø basi.

¹³ Bi zixyø basi yø ja'i p'ɥ 'bɥhra Jesús, i nnepyø ja'i ngue da dospa yø ya yø basi 'nɛ da xi Oja ngue di japyø basi. Pɛ nuya yø xädi ra Jesús bi hejpa yø ja'i ba zi yø basi. ¹⁴ Ra Jesús, bi 'yɛmbyø xädi:

—Damí hyɛhmɥ yø basi da thocua dí 'bɥi. Porque tengutho yø ja'i ya o rá 'yɛ Oja, xquet'a njarbɥ ya yø basi ya.

¹⁵ Ra Jesús bi japyø 'yɛ p'ɥ ja yø ya yø basi. M'mɛfa p'ɥya, bi map'ɥ ja ra xɛqui mi 'bɥi.

Ra mm̄mm̄eti h̄imbi ne da 'yøt'e te bi xihra Jesús.

¹⁶ N'na ra n'yoh̄a bi guarb̄a 'bähra Jesús, bi 'ȳmbi:

—Ague grá hoga xännbate, ¿ndana ra nho exa ja ts'edi ga øt'e n'namhma ngue Oja di 'dacrã 'da'yo te para zantho? —bi 'ȳmbi.

¹⁷ M̄i dahra Jesús, bi 'ȳmbi:

—¿Ua guí pad̄i te guí m̄m̄anya, ngue guí engūi xanhogã? Porque hõnse Oja xanho. Nu'mø guí nne ya ngue di 'da'i ra 'da'yo te Oja, dam̄i 'yøt'ua yø hya di m̄anda Oja 'mø.

¹⁸ Ra n'yoh̄a p'uya bi 'ȳna:

—Xi'ua yø hya di m̄anda Oja p'uya, ¿ndana gue'a ya yø hya guí m̄ma?

M̄i dahra Jesús, bi 'ȳmbi:

—'Yo grá hyote. 'Yo grá 'yots'om'mäi. 'Yo grá b̄e. 'Yo to guí sännba ra fehni. ¹⁹ Dam̄i su ni papá, dam̄i su ni mamá. Dam̄i mahni mm̄ic'̄iui tengutho gn̄i ne ngue di ma ma mad̄i'i.

²⁰ M̄i dahra n'yoh̄a p'uya, bi 'ȳna:

—Nu'ya yø hya guí xicya, ya gã xtã øt'e asta gue'mø marã ngüegui. Xiya, ¿ndana guehna ra hya di 'bedi ngue h̄indí øtya? —bi 'ȳmbi.

²¹ P̄e ra Jesús bi 'ȳembra n'yoh̄a yaui:

—Nu'mø guí nne ngue gãtho guí 'yøt'a te ni 'yup'ua guí 'yøt'e, ni ma ya, dam̄i pä te gã guí p̄ets'i. Dam̄i unna m̄enyu yø hyoya. Nu'mø gã 'yøt'e te dí xi'i ya, ya bí ja ni mm̄eti mah̄ets'i p'uya. Bá ep'ua ya, ga mm̄ep'ua nnã magã —bi 'ȳmbi.

²² P̄e m̄i 'yøhra n'yoh̄a na ra hya bi sifi, m̄ambi dudrã mm̄ui. B̄i matho, porque marã ndømm̄mm̄eti.

B̄i m̄anna Jesús ngue Oja, h̄inte h̄embi.

²³ Ra Jesús bi 'ȳmbyø xädi:

—Nu yø mm̄mm̄eti, guehya di m̄ma ngue xanhennitho ha di n'un̄i da zo rá 'ȳe Oja bí 'b̄u mah̄ets'i ya. ²⁴ Ya fad̄i ngue ra cameyo, h̄injam'mø da zã da thop'ua ja rá xagu n'na ra 'yofani. P̄e dí xi'ah̄u ngue m̄an'na xandøn

hennitho ngue n'na ra mm̄mm̄eti di n'un̄i da zo rá 'ȳe Oja.

²⁵ Nuna ra hya bi m̄anna Jesús m̄i 'yøhyø xädi, m̄an'natho b̄i nsu yø n'yomf̄eni p'uya. Di n'ȳmbi:

—Rã nzegui ya h̄injonni ja'i da zã di nyannã te ya'mø —di n'ȳmbi.

²⁶ Bi hȳtyø xädi ra Jesús, bi 'ȳmbi:

—Nu'a ngue yø ja'itho, h̄inda zã da zãns̄e ha di nyanyø te. P̄e Oja h̄inte h̄embi, nu te nne da 'yøt'e, da zã ha di japi.

B̄i m̄anna Jesús ngue di tocabi ra nho'ua yø ja'i n'youi p'ua ni ma.

²⁷ Nuna ra Bedu bi 'ȳembra Jesús:

—Nügähe, ya xtã sohme p'ua te gã dí peshe ngue dí ten'nahe. ¿Te 'be'a ja ngue di tocagähe 'mø?

²⁸ M̄i dahra Jesús, bi 'ȳmbi:

—Majuani dí xi'ah̄u ngue nu'mø ra pa dan̄i gom'na'yo gãtho yø cosa i ja, gue'a ra pa'a ngue ra N'yoh̄a dí 'ȳe mah̄ets'i da mip'ua ja rá nthuts'i, di m̄anda te di nja. A nu'ah̄u p'uya ngue guí tennгах̄u, nup'ua ha di hø'i 'de'ma yoho yø nthuts'i, ja guí mm̄ih̄m̄u p'ua ngue guí nts'ut'abih̄u p'ua ha di 'b̄u'ua 'de'mayo 'b̄ui yø mbom'meto ra Israel.

²⁹ Nu to gã xpã nzohyø ngu, xpã nzohyø cu, xpã nzohyø papá, xpã nzohyø mamá, xpã nzohyø xisu, xpã nzohyø basi, xpã nzohyø häi ngue tenn̄gui, p̄e yø ciento nn̄iditho gã ngu'a te da d̄ini ngue'a te gã xpã nzogui. Ra pa di 'ȳep'ua p'uya, di t'unna te para zantho.

³⁰ Xangu yø ja'i hnu m̄ansu ua, p̄e nu'a ra pa'a, ts'utho da hnu m̄ansu p'ua. Xangu yø ja'i h̄ingui hnu m̄ansu ua, p̄e nu'a ra pa'a, ja dan̄i hnu m̄ansu p'ua.

20

Ra Jesús bi h̄ejpa ra hya yø nzäbi tahyø m̄efi.

¹ Nuna Oja bí 'b̄u mah̄ets'i da gutra nzäbi. Tengutho n'na ra n'yoh̄a b̄i ma mxud̄itho ngue da honyø m̄efi da tucyø uva. ² Bi gohmi ra cohi yø m̄efi ngue nu'a n'na pa ra 'befi, da gut'i co n'na ra m̄enyu ni hu ngue ra denario. B̄i m̄enhyø m̄efi p'ua bí ja

rā huahī p'uya. ³ Mī zū'i guto xudi p'uya, mahōmbi ma tāi rā mmēhui. Bi dīmp'ua ja rā tāi mī'da yō ja'i ngue hīnte pēfi. ⁴ Bi 'yēmbaya: “Nī mē rā 'bēfi mā huahīgā n'yō. Gā jut'aui'a te nī 'yup'ua guí tahmī”, bi 'yēmbi. Nu'ua bi si rā 'bēfi p'uya, bi ma rā 'bēfi. ⁵ Mī hyuxyadi p'uya, mahōmbi ma tāi rā mmēhui. Bi nthēui p'ua mī'da yō ja'i ngue hīnte pēfi. Mahōmbi 'yētra 'bēfi rā huahī. Mī zū'i hyū nde, mahōmbi ma tāi rā mmēhui. Bi nthēui mī'da yō ja'i ngue hīnte pēfi. Mahōmbi 'yētra 'bēfi rā huahī. ⁶ Mī zū'i cāt'a nde, mahōmbi ma tāi rā mmēhui. Hōmbi nthēui mī'da yō ja'i ngue hīnte pēfi. Bi 'yēmbaya: “¿Hanja ngue xcá ndethohua n'yō, hīncá mpehmu?” bi 'yēmbi. ⁷ Bi 'yēn'ua zo p'uya: “Xtá ndedāhe ua ngue hīnjon xā xicje rā 'bēfi”, bi 'yēmbi. Rā mmēhui p'uya bi 'yēmbi: “Nī mē rā 'bēfi mā huahīgā 'mō. Gā jut'aui'a te nī 'yup'ua guí tahmī”, bi 'yēmbi.

⁸ Mī dāhra nde p'uya, nūna rā mmēhui bi xihrá hmiqūi nūna dī mandabi yō mēfi, bi 'yēmbi: “Dāmī zonhyō mēfi ya, guí jutyō nzābi. Rā mēdi guí unyō nzābi'ua yō mēfi rā nzēguitho xā nzōmp'ua ja rā 'bēfi. A nu'ua xā mpefi gā rā pa, rā nzēguitho guí unyō nzābi'ua”, bi 'yēmbi. ⁹ Mī njutyō nzābi ya yō hmiqūi xi yātra 'bēfi cāt'a nde. Bi juarpa yō pa, bi unni 'da'a n'na rā mēnyu ngue rā denario. ¹⁰ Mī tocabi bi t'unyō nzābi ya yō hmiqūi xīnde rā 'bēfi p'uya. Bi 'yēna ngue man'na xangu yō nzābi xti t'unni porque xī mpefi gā rā pa. Pē mī t'unyō nzābi, hōnda n'na rā mēnyu ngue rā denario bi t'unni. ¹¹ Mī hyanyō nzābi p'uya, bi zūhra mmēhui. ¹² Bi 'yēmbi: “Nūya yō n'yohua 'bācua, rā nzēguitho bi zōmp'ua ja rā 'bēfi ya. Conque n'na oratho bi mpefi, ¿hanja ngue 'da'igu gā jurcahe? Nūgāhe p'uya xtā sāgāhe rā n'ua gā rā pa ngue xā mpa rā hyādi”, bi 'yēmbi. ¹³ Nu'a rā mmēhui p'uya bi 'yēmbi: hmiqūi nyāui: “Ague n'yō, nūgā hīngrā nts'oc'ēi dī ōt'āhū. Uanguī

xtā nyāhū ngue nu'a n'na pa rā 'bēfi, gā jut'aui co n'na rā mēnyu ngue rā denario. ¹⁴ Dāmī hyanni nzābi'a n'na zi pa xcā mpefi, nī ma p'uya. Nūna mā mēfi rā nzēguitho xā nyātra 'bēfi, dī nne gā jut'i tengutho dā jut'a'i. ¹⁵ ¿Ua gādī mandaguī? ¿Ua hīn'yū rā nt'ēdi ngue gā sānsē te dī nne gā ōrpabi mā mēnyu? ¿Ua gue gādī sēyabi nī mmīc'ēiui ngue'a rā nho dī nne gā ōrpe?” bi 'yēnna mmēhui.

¹⁶ Janāngue nuyá, nūya yō mēfi rā nzēgui xā nyātra 'bēfi ya, guehya rā mēdi di t'unyō nzābi ya. A nūya yō mēfi rā mēdi xā nyātra 'bēfi, guehya rā nzēguitho di t'unyō nzābi ya. Mandōngu dyō ja'i bi ts'ofō, pē ziyohotho yō ja'i bi thanhni.

Mahōmbi manna Jesús ngue dā tho, pē di bēnnate.

¹⁷ Rā Jesús nī hyā rā 'yū ngue nī ma Jerusalén, pē bi zicā n'nanni'ua 'dē'mā yoho yō xādi, bi 'yēmbi:

¹⁸ —A nuyá, ya nná mähā Jerusalén. Nūna rā hnini nā, nu rā N'yohua bí 'yē māhēts'i dī ndāpyō hmu yō mmācja conyō xānnbate ngue rā ley. Nūya p'uya, guehya dā zānnbi ngue dā dū. ¹⁹ Di dāpyō ja'i hīngyō judío. Dā denni, di unī, 'nē di cuatāra pont'i ngue dā hyo. Pē rā hyū pa di bēnnate.

Rā Jesús bi sifi ngue rā Jacobo 'nēhra Xuua dī nja yō cargo xtā nhēts'i.

²⁰ Nūna rā Jacobo 'nēhra Xuua, guehya yō ts'unt'ua rā Zebedeo ya, 'dap'ua 'yoi rā mamá, bi guarbū 'bāhra Jesús. Bi ndantyōhmu nā rā xisu, bi xifi ngue dā 'yōrpa rā mēte nā rā hyā nne dā xifi. ²¹ Rā Jesús bi 'yēmbi:

—¿Tema mēte guí nne gā ōt'a'i? —bi 'yēmbi.

Rā xisu p'uya bi 'yēmbi Jesús:

—Dī nne ngue nup'ua ha guí mmi ngue guí ndast'abi, guí unna nt'ēdi ya yoho mā ts'unt'ua 'bācua, ngue n'na dī mīhni n'yēi, n'na dī mīhni gāhā.

²² Pē mī dāhra Jesús, bi 'yēmbi: ts'unt'ua:

—Ague n'yō, hīnguī padī te rā nsāui nā rā hyā guí āhmi. ¿Ua dā zā guí thohmī'a rā n'ua ja ngue gā thocā?

Porque nugä mathoguitho ja ngue di angä yø ja'í — bi 'yεmbi.

Bi 'yεnyø ts'unt'u p'uya:

—Ahá, dá zä gä sägä'be rá n'u.

²³ Mí dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Majuani ngue ngu'a, xandøngu rá n'u ja ngue gui säui, tengutho rá n'u ja ngue gä thocä. Mathoguitho di un'auí yø ja'í tengutho ja ngue dí angä yø ja'í. Pε nuna rá hya guí mmammi, hñndi tocagui ngue go gä sänni to di mip'u ja má n'yεi, oque to di mip'u ja má gaha. Má Papá'a ya xá nzänni to di mí n'na ngu n'na má hyo.

²⁴ Nuna rá hya ähya yo nc'ei di n'yohu, bí mbøcue 'mø mí bahya mí 'det'a yø xädi rá Jesús. ²⁵ Pε rá Jesús bi peti gätho yø xädi, bi 'yεmbi:

—Ya guí pahma ngue yø dast'abi xa t'ets'i, co gätho mí'da yø ts'ut'abi 'bap'u ja yø hnini, gä di manda yø ja'í. Nu te di manda yø ts'ut'abi ngue dá 'yøtyø ja'í, gue'a øt'a. ²⁶ Pε nu'ahu, 'yo guí nne ngue guí mandathohu yø ja'í. Nu rá ja'í nne ngue xtá nhets'i rá cargo dá mεfi, guehna rá ja'í jatho ngue di mpefi dá máxyø mmic'eiui ná. ²⁷ A nu'ahu ya, nu'a dá ne di m'met'o ngue gätho yø amigo ya, guehna jatho dá gohi ngue ní mεfihu ná. ²⁸ Conque rá N'yohu bí 'yε mahets'i, himbi 'yεhe ngue n'narbu dá mí di mandatho. Sinoque bi 'yεhe ngue di mpefi dá máxyø ja'í. 'Nε hinga høndra 'bäxte dá 'yøt'e, asta dá du ngue dá yani xandøngu yø ja'í.

Rá Jesús bi 'yøthe yoho yø xädä.

²⁹ Mí bømp'u ja rá hnini Jericó rá Jesús, bí ntet'i xandøngu yø ja'í. ³⁰ Nup'u ja rá 'yu i nthogui, mí hup'u yoho yø xädä. Mí bahyø xädä ngue guehna rá Jesús ja ngue dá thop'u hñdi. Bí mahra hmafi p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, rá mbom'meto'i rá David, dami huεga'be — bi 'yεmbi.

³¹ A nu'u yø ja'í mí 'bap'u huyhø xädä, di hejpi ngue hñndi mmafi. Pε yø xädä p'uya, εna man'na má'bepi ngue nts'edi gä mafi, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, rá mbom'meto'i rá David, dami huεga'be.

³² Rá Jesús bí m'mäi ngue øde hmat'i. Bi zonhyø xädä p'uya, bi 'yεmbi:

—¿Te guí nne ngue di nja'auí?

³³ Yø xädä p'uya bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, dí nne ngue di nzø má dá'be.

³⁴ Bi huεcyø xädä ná rá Jesús. Bi dospabi yø dá, pε 'bexpí nzø yø dá. Janangue bí mahä rá Jesús.

21

Rá Jesús bi yarb'u ja rá hnini Jerusalén, pε εspabi yø ja'í, xifi ngue yø dast'abi.

¹ Nu'mø ya ní ma dá zømp'u ja rá hnini Jerusalén, ya 'yop'u ja rá nyuni ja rá mbonza ja yø olivos. Ja jarbatho rá hnini Betfagé. Rá Jesús bi 'yet'i yoho yø xädi. ² Bi 'yεmbi:

—Ní mε nu ja rá hnini bí ja nu. Nu'mø gá cut'ui rá hnini, gui timmi p'u dá nthat'i n'na rá burru, n'youi rá basi. Bá xoqui ngue guá siui ua. ³ Nu'mø to di hec'auí ngue gui xocui rá burru, gui xihmi ngue honna Hmu. Pε dami xihmi ngue hñda ya'atho di ndäpi.

⁴ Nguna bi 'yøt'e para ngue di nja ná te rá hya bí manná pøngahya Oja ngue bi 'yεna: ⁵ “Dami xihma yø ja'í 'bap'u ja rá hnini Sión, gui 'yεmphu: Nuaa guí 'bahma, ya bá ep'u ní ndast'abihu dá zøcua. Pε hñgra tñhñi gä 'yo ní dast'abihu, bá huxa n'na rá burru ngue rá basi n'na rá mbo'øni ngue rá ndu, gui 'yεmphu”.

⁶ Nuya yoho yø xädi rá Jesús bí map'u bi 'yet'i ngue bá si rá burru, bá n'youi rá basi. ⁷ Mí zøp'u 'bahra Jesús, yø tuhu yø ja'í bi gaspa yø burru ngue bí nøpa nts'ut'i. Bi hyuxra burru rá Jesús, bí ma. ⁸ Xangu yø ja'í di tans'yø tuhu ngue pøp'u ja rá 'yu ja ngue dá thohra Jesús. Mí'da yø ja'í p'uya, bí sajpa yø xi yø palma ngue pøp'u ja rá 'yu. ⁹ O made p'u ní ma yø ja'í rá Jesús. I'bet'o 'da, bá 'befa 'da. Pε yø ja'í 'da ga matho ngue di johya, i εna:

—Nuna Oja, di japhna rá m'menhní 'bucua, guehna tate naya. Guehna rá mbom'meto rá David. Oja di japi. Maguesé na Oja bí 'bua mahets'i.

¹⁰ Nuna rá Jesús mī yarbua ja ra hnini Jerusalén. Gä bá yans'yø ja'i ngue bi nu. Di 'yembyø ja'i:

—¿Te'o ni n'yohua na n'yø?

¹¹ Mi'da yø ja'i p'uya bi 'yena:

—Nuná ya, guehna rá Jesús, rá pøngahya Oja na, guehna rá mmengu Nazaret ja rá häi Galilea na.

Rá Jesús bi 'yetyø ja'i mī mpäp'ua jara nija.

¹² Nuna rá Jesús bi map'ua ja rá nija Oja. Nu'ua yø ja'i mī mpäp'ua thinnija, da gue'ua mađi ntai, Gä bi 'yet'i. Nuya yø ja'i di pøspa yø mēnyu yø ja'i yap'ua ni 'yehē, bi 'yennba yø mēxa. 'Nē bi 'yennba yø nthuts'i'ua pä yø paloma.

¹³ Bi 'yembyø ja'i:

—Nup'ua ja rá Maca Libro, nt'ot'i p'ua rá hya ngue én'Oja: “Nuna ma ngungä, ni hu ngue rá ngungä mhmat'Oja na”. Pe nu'ahua, gui øthua ngue ja di mpeti ua yø bē.

¹⁴ Nup'ua ja rá nija, bi guatyø xädä 'nehýø dogua p'ua 'bähra Jesús ngue bi 'yøthe. ¹⁵ Pe yø hmu yø mmäcja conyø xännbate ngue rá ley, mī nu yø milagro øtra Jesús, 'nē bi 'yøde te mmanyø basi p'ua ja rá nija, ngue enyø basi: “Nuna rá mbom'meto rá David i tate na”, enyø basi. Janangue bi mbøcue.

¹⁶ Bi 'yembra Jesús:

—¿Ua hinguí øde te mmanyø basi? Damí hejpi.

Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Ahá, dí øde. Pe, ua hin gadi xähm'ua yø hya nt'ot'i p'ua ja rá Maca Libro, uanguí ja nt'ot'i p'ua te øtyø basi ya, ngue ena: “Nu yø t'ubasi, dague'ua sutho, gá japi ngue da 'yets'a'i”, uanguí ena.

¹⁷ Bi zop'ua yø ja'i p'uya, i map'ua ja ra hnini Betania, ja bá n'oxpua.

Rá Jesús bi øtra za ngue rá igo.

¹⁸ Mi hyaxpuya, hømbá pengui, i ma Jerusalén. Nup'ua ja rá 'yu p'uya, nuna rá Jesús bi zä ngue tu manthuhu.

¹⁹ Bi hyanda n'na nza rá igo p'ua ja ra

nen'yu. Bi ma bá nu 'mø ngue di zädi. Pe hinte mī zädi, sinoque høntho xi c'amyø xi. Rá Jesús bi 'yembra za:

—Ya hinni mantho di nzahni ndät'ä ya grá za —bi 'yembi.

'Bexpí m'manhna za ngue da 'yot'i.

²⁰ Mi nu yø xädi rá Jesús ngue ya fädi øtra za, di 'yøtho hanja. Bi 'yännbaya, bi 'yembi:

—¿Hague nja ngue n'na zihmantho ya nne da 'yøtra za? —bi 'yembi.

²¹ Mi dahra Jesús, bi 'yembyø xädi:

—Majuani dí xi'ahua, a nu'mø gui εc'εihua xanho ngue gue'a nnu manho Oja ngue di nja'a te gui xihmua, 'nē hinguí yobeni ni mmuihua, hinga hønt'a te gá nuhua dá japä rá za da zä gui 'yøthua, sinoque da zä gui 'yemphua rá nyuni ja na: “Damí 'uegue grá nyuni, i map'ua ja rá jathe”, gui 'yemphua. Rá nyuni p'uya da 'uegue, di map'ua gui xihmua ngue di ma.

²² Janangue nu'mø te gui äphua Oja, damí 'yεc'εihua ngue di 'da'ahua Oja te gui äphua. Oja p'uya, da 'yøt'e ngue di nja'a te gui 'yäphua.

Nu'ua yø n'yohua 'bet'o ngue yø judío bi 'yänna Jesús ngue to bi unna nt'edi te øt'e.

²³ Mi zømp'ua ja rá nija rá Jesús, bi xännbä rá hya yø ja'i. Mente xännbate p'uya, bi guatyø hmu yø mmäcja conyø n'yohua 'bet'o ngue yø judío, bi 'yembra Jesús:

—Ague n'yø, ¿hanja te gui øt'e? ¿To bi 'da'i rá nt'edi'a te gui øt'e?

²⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nugä xquet'a ga øt'ahua n'na rá nt'änni ya. Pe gue gui xicjua hanja'a rá hya ga än'nahua, n'namhma ngue xquet'a ga xi'ahua to bi 'dacä rá nt'edi'a te dí øt'ä ua. ²⁵ Xiya, ¿te'o bi unna nt'edi rá Xuua ngue bi xixyabi yø ja'i? ¿Ua Oja bi unna nt'edi, uague yø ja'itho rá nt'edi'a te bi 'yøt'e?

Yø ja'i p'uya, di n'yänni te di dädi. Di n'yembi:

—¿Teni 'be'a ga xihmua ya 'mø? Nu'mø ga xihmua ngue Oja bi unna nt'edi te bi 'yøtra Xuua, da 'yεnjua p'uya: “Xina rá hya bi manna Xuua

conná ngueque, ¿hanja ngue hingatá 'yεc'εihū 'mø?" da 'yεnjū p'uya. ²⁶ A nu'mø ga xihmū ngue yø ja'itho bi unna nt'εdi te bi 'yøtra Xuua, ya nts'udyø ja'i. Porque gátho yø ja'i εc'εi ngue rá pøngahya Oja na ra Xuua.

²⁷ Mī dahyø ja'i p'uya, bi 'yεmbra Jesús:

—Hīndí pacāhe to bi unna nt'εdi'a te bi 'yøtra Xuua.

Mī dahra Jesús, bi 'yεmbyø ja'i:

—Ya hingatá xicjū na ra hya dí än'nahū, nī xingā guēcā ga xi'ahū to di 'dacrā nt'εdi na te dí øt'e.

Rā Jesús bi hyejpa ra hya yoho yø ts'unt'ū.

²⁸ Rā Jesús bi 'yεmbyø ja'i yaui:

—¿Tengu p'ū gdí bεmhmū na ra hya ga mmanā ya? N'na ra n'yohū di si yoho yø ts'unt'ū. Da 'yεmba n'na'ū yø ts'unt'ū: “Ague ts'unt'ū, nī ma ra 'bēfi p'ū ja mā huahigā”, da 'yεmbi. ²⁹ Nu'a ra ts'unt'ū t'etra 'bēfi, da 'yεntho: “Nugā hingatā mma”, da 'yεmbrā papá. Pε m'mēfa p'uya di pährā n'yomfεni, da ma ra 'bēfi t'et'i. ³⁰ Nu'a man'na rá ts'unt'ū p'uya hōnda xifi ngue da ma ra 'bēfi. Nuna ra ts'unt'ū p'uya di n'unni ngue da ma ra 'bēfi, da 'yεmbi: “Ahā papá, ga mmagā 'mø”, da 'yεmbi. Pε himma juani ngue da ma. ³¹ Xiya, ¿ndana guehna ya yoho yø ts'unt'ū ngue bi 'yøt'e te di manda rá papá?

Mī dahyø ja'i p'uya, bi 'yεna:

—Gue'a ra ts'unt'ū rá mudi bi ts'ofø, bi 'yøt'e te di manda rá papá —bi 'yεmbi.

Mahømbi 'yεnna Jesús:

—Majuani dí xi'ahū, ngue yø nguthāi 'nēhyø xisu ngue yø 'yots'om'māi, man'na m'met'o da zo rá 'yε Oja'ū ngue'ahū. ³² Porque ra Xuua bi 'yøtra nxixya, bá εhε bi xän'nahū ra 'yu njuantho, pε hingatá 'yεc'εihū te bi mā. Pε nuya yø nguthāi 'nēhyø xisu ngue yø 'yots'om'māi, bi 'yεc'εi te bi manna Xuua. Pε nu'ahū, madague'a gui nnuhū te øtyø ja'i di pähyø n'yomfεni ngue hep'ū ra nts'o ga 'yo, pε hingatá ne xqui pähni

n'yomfεnihū ngue xqui 'yεc'εihū te bi manna Xuua.

Rā Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra huahī ngue ra jomhmi.

³³ Dami 'yøhmū ha rá nja na ra hya ga hycā ya. N'na ra n'yohū bi 'yøt'a n'na rá nua'uva. Bi føt'e gā rá hāi. Bi hoqui hapū da dε'myø uva 'mø bi nja. 'Nε bi hocra n'nøque hapū da mihra māhui. Bi hyoni to da gonhui rá huahī, n'namhma ngue nu'mø bi nja yø uva, di t'unna mmehui'a te di tocabi. Bi ma yap'utho ra mmehui p'uya. ³⁴ Mī zōnna pa da thacyø uva p'uya, nuna ra mmehui bi menhyø hmiqūi ngue da tu yø uva di tocabi. ³⁵ Pε nu'ū yø mēfi mambi 'bup'ū bí ja rá huahī, bi bennbabi yø hmiqūi ra mmehui ngue bi unī. Bá ho 'da, bá pando 'da. ³⁶ Rā mmehui p'uya man'na xangu yø hmiqūi hōmbi mennbū bí ja rá huahī. Pε nu'ū yø mēfi ya mambi 'bup'ū ja rá huahī, mahømbi unyø mēfi bi zømp'ū 'bui.

³⁷ Rā nzequi p'uya, nuna ra mmehui ya rá ts'unt'ūse bi mennbū bí 'būhyø mēfi conhui rá huahī. Bi 'yεna: “Nuyá, ma ga penhnā na mā ts'unt'ū ya. Nu'mø bi nu yø mēfi p'uya, da nu mansu, porque mā ts'unt'ū na”, bi 'yεna. ³⁸ Pε nu'mø mī zømp'ū 'būhyø mēfi na rá ts'unt'ū ra mmehui, yø mēfi di n'yεmbi: “Nuna ya, guehna ra ts'unt'ū ja ngue da gohmi ra huahī naya. Ma ga hohū ya, n'namhma ngue ya mā mmetihū ra huahī”, di n'yεmbi. ³⁹ Bi bennbabi rá ts'unt'ū ra mmehui p'uya, bi gajmaxøts'e ra huahī, ja bá hop'ū.

⁴⁰ Nuna ra Jesús, bi 'yānyø ja'i, bi 'yεmbi:

—Xi'mø ya bi nja ya yø hya dí xi'ahū ya, ¿teni 'bē'a da 'yøtra mmehui 'mø bi zømp'ū 'būhyø mēfi conhui rá huahī?

⁴¹ Bi 'yεnyø ja'i 'mø mī dadi:

—¿Te 'bē'a da jap'ū 'mø? Gā da hyo'ū yø mēfi ngue yø dondo, hīndi huεqui. Nu'a rá huahī p'uya, n'nan'yo mī da yø mēfi hōnda gonhui ra huahī. Nuya yø mēfi da gonhui rá huahī p'uya,

nu'mø bi zønna pa da thucyø uva, di dāpra mmehui'a te di tocabi.

⁴² Ra Jesús mahømbi 'yembyø ja'i:

—Guí pahma xanho ra hya mmamp'ua ja ra Maca Libro ngue ena: “Nuna ra do himbi nu manho yø hyønnigu, guehna ra do brá 'bebo p'ua brá fahra jado na. Nguna ra hya xa nzän'Oja ngue di nja ya. A nuju p'uya, dí emhma ngue mazihotho te øt'Oja”, enna hya.

⁴³ Janangue nuyá, mi ja ngue xqui soh ra 'ye Oja, pe ya hin'na ya. Nu'ua yø ja'i da zo rá 'ye Oja ya, gue'ua yø ja'i da 'yøtra nho i nne Oja da 'yøtyø ja'i.

⁴⁴ Nu ra ja'i da zoxma xøts'e ra do, da føhra ja'i. A nu'mø da dāhra do ngue da zoxra ja'i, da xeni.

⁴⁵ Nu'ua yø hmu yø mmäcja 'nehyø fariseo mi 'yøhna ra hya bi hyecra Jesús, bi n'yo yø mmui ngue go sihna ra hya na. ⁴⁶ 'Bexque'a bi ne xti bentra Jesús ngue xta ngot'i. Nja ngue bi zup'i xti mbøcue yø ja'i, janangue himbi bent'i. Porque gātho yø ja'i embi ngue rá pøngahya Oja na ra Jesús.

22

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra dants'ihme di nja.

¹ Ra Jesús mahømbi hyoni te gui hyejpa yø hya xihyø ja'i. Bi 'yembi:

² —Nuna Oja bí 'ba mahets'i di mbita yø ja'i ngue da zo rá 'ye. Entho n'na ra dast'abi di mbita yø ja'i ngue da nu ra ngo 'mø bi nthatrá ts'unt'ua.

³ Bi menhyø mefi ngue da si yø ja'i nuya xa mbita ngue da nu ra nthati. Pe nu'ua yø ja'i bá ts'i, himbi ne bá ehε. ⁴ Mahømbi menhmi'da yø mefi p'uya, bi 'yembi: “Ga 'youi, bá xihmi yø ja'i ya xtá mbitagā, ngue ya xtá nsä tengue da ts'i. Ya xtá ho ma ndani xi noqui. Ya xtá nsä xanho. Bá xihma ngue da ehε da nu ra nthati”, bi 'yembyø mefi.

⁵ Pe yø ja'i bi ts'i himbi ne bá ehε. Nu'a n'na nc'ei bi ma dra 'befi rá huahi. Man'na nc'ei p'uya, di sigue ngue mpātho.

⁶ Mi'da yø ja'i p'uya bi bentyø nzite xi menhna ndast'abi, bi uni, bi hyo

'da. ⁷ Ra dast'abi p'uya bi 'yemmei bi mbøcue. Bi menhyø soldado ngue da ho'ua yø ja'i bi ho yø nzite. Bá urpabi yø hñini ya yø hyote. ⁸ Mahømbi 'yembyø mefi p'uya: “Nugā ya xtá nsä ngue ra nthati di nja, pe nu'ua yø ja'i ya xtá zofo, hñini 'yup'ua ngue xtabá thocua'ua. ⁹ Pe nuya ni mähā p'ua ja yø 'yu ya. To bi zā ma ja'i gui nthehu, bá xihma ngue da ehε da nu ra nthati”, bi 'yembi. ¹⁰ Nu'ua yø mefi p'uya bi map'ua bí ja yø 'yu bi sifi. Nu hangu yø ja'i bi nthui, gā bá si. Bá si yø ts'oc'ei, bá si yø hoja'i. Janangue bi yuhyø ja'i p'ua ja ra ngu.

¹¹ Ra dast'abi p'uya, mi yat'ambo rá ngu ngue da nu yø ja'i xi ts'ofu. Bi nu p'uya ngue 'bap'ua n'na nc'ei hingui he rá he tengutho yø he yø ja'i sännigo ngue ra nthati. ¹² Bi 'yembuya: “Ague n'yø, ¿hague xqui cutua ya? 'Ne hingui he ni he tengu he yø ja'i nuya sännigo ngue nnu ra nthati”, bi 'yembi. Pe nuna ra n'yohu hinte ga ndatho. ¹³ Ra dast'abi p'uya bi 'yembyø mefi: “Nuna ra n'yohu 'bucua, dami turpau yø gua 'nehyø 'ye. 'Yemmi p'ua thi ja ra 'bexui, ja di nzomp'ua, 'ne ja di guxpua yø ts'i”, bi 'yembi. ¹⁴ Porque xangu yø ja'i bi ts'ofu, pe ziyohotho yø ja'i bi thanhni.

I nnepyø nsaiui ra Jesús ngue da 'yembi hingui ja ts'edi di njutra menyui ni.

¹⁵ Yø fariseo p'uya bi nhεcahya ha di japi ngue da jwpatho häi te ga ya ra Jesús para ngue da zäp'ua di yapā m'mefa. ¹⁶ Janangue bi menhyø n'yohu p'uya, bi mähā 'da yø ja'i ra Herodes ngue bá nyau ra Jesús. Bi 'yembi:

—Ague grā xännbate, dí pacāhe ngue grā hoga n'yohu, porque gā pønmanho ra hya guí mma. Majuani ngue guí xännbate'a ra hya nne Oja ngue gdā n'yohu. Ni xingui su'a te mben'na'i yø ja'i. Madague'a ja yø cargo 'da yø n'yohu gui yau, pe hingui su gui xifi ndana ra hya majuani. ¹⁷ A nuyá, dí nne guí xicje ya, ¿ua xanho ngue di njutra menyui

āhra dast'abi, uague hin'na? —bi 'yēmbi.

¹⁸ Pε rā Jesús ya patho te mbennabāi yø ja'i nguehna rā nt'ānni ørpe, i sāmhyatho. Bi 'yēmbūya:

—¿Hanja ngue guí sāmhyagahū?

¹⁹ Dāmī 'yurcahū rā mēnyu nu'a gadi umhmū 'mø bi gup'ahū rā mēnyu rā dast'abi.

Bi unna mēnyu p'ūya ngue da nu.

²⁰ Mī nu rā mēnyu rā Jesús, bi 'yēmbi:

—¿To rá hmi nā n'youi rā mēnyu ja ua? ¿To rá thūhū nā rā thūhū n'youi rā mēnyu?

²¹ Mī dahyø ja'i yaui rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Guehna rā dast'abi naya —bi 'yēmbi.

Rā Jesús bi 'yēmbiø ja'i yaui:

—Nu'a ja ngue gui 'yøthū ya, dāmī unhnū rā mēnyu di tocabi rā dast'abi. Da gue Oja p'ūya, dāmī unhnū'a te di tocabi.

²² Nunā rā hyā i dahra Jesús, mī 'yøhyø nsūiui, di 'yøtho, ya hīmbi zā ha xti japi te mbennbi. Bi zop'ū p'ūya.

Bi manna Jesús ngue di bēnnate yø ánima.

²³ Nu'a rā pa'a p'ūya, bi ma 'da yø saduceo, nūya ēmbi ngue hīndi bēnnate yø ánima. Bi 'yēmbra Jesús:

²⁴ —Ague grā xānnbate, nup'ū ja rā ley bi 'yotra Moisés, nt'ot'i p'ū rā hyā ngue ēnā: nu'mø bi dū n'na rā n'yohū, 'nε hīndi m'māhyø bāsī, nu rá xisu rā ánima da zogui, nu'a rá n'yohū rā ánima gue'a di nthatui rā 'danxu'a, n'namhma ngue di m'māhyø bāsī tengutho 'mø xti m'māhyø bāsī rā ánima. ²⁵ A nuyá, nūua dí 'bāhmū ya, xi'mø ga ēhmū ngue di 'bū'i yoto mā'yohū ngue εdadi ncu. Nu'a rā n'yohū mā da, di nthati. Pε da 'yēhra pa da dū, 'nε hīndi m'māhyø bāsī. Janāngue nu'a rá n'yohū rā ánima m'mēfa bi m'mūi, go di nthatui rā 'danxu'a. ²⁶ Pε xquet'a da dū rā n'yohū 'nε hīndi m'māhyø bāsī. Di siguetho di nthatra xisu 'mø bi dū rā ndø, asta gue'mø bi dū gā yoto mā'yohū. ²⁷ Mī zūdi ngue bi

m'māhmi gā yoto mā'yohū nā rā xisu p'ūya, xquet'a 'nεhε rā xisu da dū.

²⁸ A nuyá, xi'mø rā pa danī bēnnate yø ánima ya, ¿ndana gue'a ya yoto mā'yohū rá mmēti rā xisu? Porque gā bi m'māhmi.

²⁹ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbiø ja'i yaui:

—Hīnguí padī ha rá nja rā hyā guí mmāmhmū. Porque hīngā guerp'ū gā ndīnni mmāihū'a te rā hyā nt'ot'i p'ū ja rā Macā Libro. 'Nε hīnguí pahmū hangū rá ts'edi Oja i ja. ³⁰ A nu'mø bi bēnnate yø ánima, da gohi tengutho yø anxε Oja bí 'bū māhεts'i, ya hīndi nthatyø ja'i. ³¹ Nunā te rā hyā nt'ot'i p'ū ja rā Macā Libro, ja di nεqui p'ū ngue di bēnnate yø ánima. Porque nt'ot'i p'ū rā hyā bi man'Oja ngue bi 'yēnā: “Guecā drā Ojagā ngue rā Abraham. Drā Ojagā ngue rā Isaac. Drā Ojagā ngue rā Jacob”, bi 'yēn'Oja. ³² Ja di nεqui p'ūya ngue nup'ū 'bū Oja, hīnguí tū yø te yø ánima.

³³ Mī 'yøhyø ja'i nā rā hyā xānnbate rā Jesús, yø ja'i di 'yøtho.

Nūya yø hyā di manda Oja, bi manna Jesús ndana rā hyā mā datho ja ts'edi da 'yøtyø ja'i.

³⁴ Mī 'yøhyø fariseo ngue rā Jesús bi dapra hyā yø saduceo, bi nhεcā hyā p'ūya ngue honī ha di japra hyā da xihra Jesús. ³⁵ Nu'a n'na'ū yø fariseo xānnbate rā ley, bi ma bá sāmhyā rā Jesús, bi 'yēmbi:

³⁶ —Ague grā xānnbate, xi'ū yø hyā nt'ot'i p'ū ja rá ley Oja, ¿ndana rā hyā exā mā datho di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i?

³⁷ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nunā rā hyā guí ānnguí, guehna rā hyā ngue ēnā: “Dāmī ja ndummūi ngue mathoguitho guí māhmū Oja co gātho ni mmāihū. Hønt'a guí mbēmhmū'a”. ³⁸ Nunā rā hyā naya, guehna exā mā datho di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i naya. ³⁹ Nunā rá yoho rā hyā di manda Oja p'ūya, 'nε di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i, guehna rā hyā ngue ēnā: “Dāmī māhni mmīc'ēiui, tengutho gnī ne

ngue di ma mamadi'i", enna hya.
⁴⁰ Guehya yoho yø hya 'bet'o ya ngue gätho mi'da yø hya di manda Oja. Porque nuya gä mi'da yø hya bi 'yotra Moisés co 'nēhyø pøngahya Oja, høntho xännbabi yø ja'i ha di ma Oja, co 'nēhyø mmic'eiui di ma di.

Ra Jesús bi xihyø ja'i ngue ra Cristo hinga ja'itho.

⁴¹ Nup'u 'bahra Jesús, tobe 'bärpütho yø fariseo. ⁴² Ra Jesús bi 'yēmbi:

—Xi'a t'ēmbi ra Cristo, çua gui pahma to rá ts'unt'u'a?

Yø fariseo p'uya bi 'yēna:

—Nu'a ra Cristo, gue'a rá mbom'meto ra David —bi 'yēmbi.

⁴³ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Pe çhanja na ra hya bi bēnnbabi ra Espiritu Santo ra David 'mø? Porque ra David, bi ma ngue rá Hmu'a ra Cristo. Ra David bi 'yēna: ⁴⁴ “Nuna Oja, nu'mø mi zojbagui ma Hmu, nguna ra hya bi xifi, bi 'yēmbi: Dami micua ja ma n'yēigä ya, asta gue'mø gä øt'e ngue gui manda gätho'u ni nsuiui”, bi 'yēmbi. ⁴⁵ Ja di nequi p'uya ngue ra David, nu'mø nnønna Cristo, ni hutu ngue rá Hmu. Janangue ra Cristo di nequi ngue hinga ja'itho, madague'a ngue rá mbom'meto ra David.

⁴⁶ Ni xinga n'na nc'ei xta mbadi te xti dahya yø hya bi manna Jesús. Bi ma'a ra pa'a p'uya ngue nuya yø nsuiui ra Jesús bi zu ngue nimantho xta 'yørpabi yø nt'anni.

23

Ra Jesús bi xihyø ja'i ngue hinda 'yøt'e tengutho øtyø xännbate ngue ra ley 'nēhyø fariseo.

¹ Ra Jesús bi zofø gätho yø ja'i co 'nēhyø xädi, bi 'yēmbi:

² —Nu'u yø xännbate ngue ra ley 'nēhyø fariseo, guehya embyø ja'i ngue bi t'unyø 'bēfi ngue di nxännbate te gä mbønna ley bi 'yotra Moisés.

³ Janangue nuya yø hya di manda ngue gui 'yøth, dami 'yēc'ēih. Nu'mø te di 'bēp'ah ngue gui 'yøth,

dami 'yøth. Pe 'yogui øth tengutho ga 'yo ya yø xännbate ya, porque nuyá, nu'a ra hya xännbate, hinga gue'a øt'a. ⁴ A nuna ra ley xännba yø ja'i ngue da 'yøt'e, hincjongui hāt'i da 'yøt'e. Porque entho ra ndate 'bēni di dutyø ja'i, pe yø ja'i hingu hāt'i da duts'i. Ni xinga n'na rá saha di nne di mfäxte ngue di tøxra 'bēni. ⁵ Nu te gä øt'e, ga 'yøt'e ngue høntho di 'yēxp ha 'bahyø ja'i. Porque di ho te øt'e, ngue nup'u ja yø dē 'nēp'u ja yø guyani, xa cuatyø sacua ngue nt'ot'i rá hya Oja. 'Nē di ho ngue söt'a häi yø he. ⁶ Nup'u ha øt'a ngo yø ja'i, da guerp'u ja yø nija, huantho yø nthuts'i tate xanho ngue ja hup'u. ⁷ 'Nē di ho ngue nup'u ja yø tai, di respeta yø ja'i ha gui zengua. 'Nē di ho 'mø t'ēmbi ngue yø xännbate.

⁸ Pe nu'ah, 'yo gui nne gui 'yēx ngue di hu'ah yø ja'i ngue gyø xännbateh. Porque n'natho ni xännbateh 'bai, gue'a embyø ja'i ngue ra Cristo'a. A nu'ah, gä gadi ncuthoh. ⁹ Nua ja ra häi, 'yo toni ja'i gni hutu ngue ni Papáhu. Porque nu'a ni Papáhu, hōnda n'na i 'bai, pe mahets'i bí 'bai. ¹⁰ 'Yo gui nne da 'yøt'e ngue yø hmu'ah yø ja'i. Nu'a da 'yøt'e ngue yø hmu yø ja'i, hōndra Cristo'a ra hmu. ¹¹ Nu ra ja'i di mpefi ngue fäxrá mmic'eiui, guehna tate na ngue gätho'ah. ¹² Porque nu'a nne ngue man'na di hnu mansu, gue'a man'na ts'utho hnu mansu'a. Pe nu'a øt'e ngue hingu hnu mansu p'u gä mbēni, gue'a man'natho hnu mansu'a.

Ra Jesús bi ma te øtyø xännbate ngue ra ley, da guehyø fariseo.

¹³ Ague gyø xännbateh ngue ra ley conyø fariseo, hague ngu ra n'u gui thohm, ngue himma juani gyø hoja'ih. Go gui coth ra 'yu, hin gadi japh yø ja'i ngue da zo rá 'yē Oja bí 'bē mahets'i. Ni xinga gue'ah gui nne gui soh rá 'yē Oja. Nu'u yø ja'i nne ngue da zo rá 'yē Oja, hin gadi japh.

¹⁴ Ague gyø xännbateh ngue ra ley conyø fariseo, hague ngu ra n'u gui thohm, ngue himma juani gyø

hoja'ih_u. Porque guí tunnba_hu yø ngu yø 'danxu. Guí hāt'i ngue guí embi gui xannba_hu te pets'i. Pε para ngue guí corpa_hu yø dā yø ja'i, ndø ya'atho guí mmat'Oja_h. Pε nuyá, mathoguitho rā castigo gui thohm_u ngue guí njah_u p'ua.

15 Ague gyø xännbāteh_u ngue rā ley conyø fariseo, hague ngu rā n'ua gui thohm_u, ngue himma juani gyø hoja'ih_u. Ndap'ua bi zā gui 'yoh_u ua ja rā häi, gui 'daxh_u yø jathe ngue gui homhm_u yø ja'i dā dēnna hya guí xännbāteh_u. Nu'mø ya gá 'bāth_u n'na rā ja'i ngue dā dēnna hya guí xännbāteh_u, nuna rā ja'i gui 'bāth_u, dā gohi ngue ndoble rā castigo dā thop'ua ja rā nidu ngue'ah_u.

16 Nu to gā guí xännbāteh_u rā hya 'nε hinguí pahm_u teni bōnna hya guí mmamhm_u, hague ngu rā n'ua gui thohm_u. Porque nuyā yø ja'i di yat'a n'na rā hya ngue dā 'yøt'e, 'nε bi 'yεxa ntestigo rā nija, guí xännbāteh_u yø ja'i ngue hinguí ja ts'edi di nja'a rā hya bi manna ja'i. Pε nu rā ja'i εxa ntestigo rā oro ja mbo rā nija, guí xihm_u rā ja'i ngue ja ts'editho dā 'yøt'a te rā hya bi mā. 17 Pε ngue mā'bedi ni mmāih_u, hinguí timhm_u teni bōnna hya guí mmamhm_u. ¿Ua guí εhm_u ngue mits'ua tate rā oro ngue rā nija, nuna øt'e ngue xandaxqui rā oro? 18 Xquet'a nuyā yø ja'i εxa ntestigo rā altar ngue temā hya di yatra ja'i dā 'yøt'e, guí xännba_hu rā ja'i ngue hinguí ja ts'edi dā 'yøtra ja'i'a rā hya bi mā. Pε nu'mø ngue bi 'yεxa ntestigo rā ja'i'a rā 'bøt'e xa jäxp_u ja rā altar, guí xihm_u rā ja'i ngue ja ts'editho dā 'yøtra ja'i nā rā hya bi mā. 19 Pε ngue mā'bedi ni mmāih_u, hinguí timhm_u teni bōnna hya guí mmamhm_u. ¿Ua guí εhm_u ngue mits'ua tate ja rā ts'edi rā 'bøt'e ngue rā altar, ngue'a gā ndaxqui rā 'bøt'e? 20 Pε nu rā ja'i ngue εxa ntestigo rā altar hinga hōndra altar εxa ntestigo, sinoque εxa ntestigo'a te gā ja p'ua ja rā altar. 21 A nu rā ja'i ngue εxa ntestigo rā nija, hinga hōndra nija εxa ntestigo, sinoque gue'a Oja 'bap'ua

ja rā nija εxa ntestigo rā ja'i. 22 Xi mmangu rā ja'i εxa ntestigo mahets'i, gue'a rá nthuts'i Oja εspabi ntestigo. Dā guesε Oja p'uya, porque go bí hup'ua bí ja rá nthuts'i mahets'i'a.

23 Ague gyø xännbāteh_u ngue rā ley conyø fariseo, hague ngu rā n'ua gui thohm_u, ngue himma juani gyø hoja'ih_u. Nu'a rā diezmo gadi unhn_u Oja, gadi unni te gā guí timhm_u asta rā xac'āndehe gadi unhn_u rā diezmo Oja. Dā guehra anís, dā guehra comino gadi unhn_u rā diezmo Oja. Ya xanho ngue nguna guí øthu, pε nup'ua ja rā ley, i mmamp'ua man'na rā hya ngue ja ts'editho gui 'yøth_u. Porque nt'ot'i rā hya ngue mahyonitho gui n'yo manhoh_u, 'nε di nja ni nhuεcateh_u, 'nε majuaní ngue gā dā gue'a te gdi n'yoh_u. Guehna rā hya ja ts'editho ngue gui 'yøth_u naya, dā guehra diezmo dami siguetho guí unhn_u Oja. 24 Nuyā te gāma hya guí xännbāteh_u, 'nε hinguí pahm_u te ni bōni. Go gui ørpa_hu masu ya yø hya zits'atho ja ts'edi, pε nuyā yø hya mā datho ja ts'edi ngue gui 'yøth_u, hinga εguí ørpa_hu masu xanho ya.

25 Ague gyø xännbāteh_u ngue rā ley conyø fariseo, hague ngu rā n'ua gui thohm_u, ngue himma juani gyø hoja'ih_u. Porque maxøts'etho di nεqui ngue gyø hoja'ih_u, pε mbo ni mmāih_u, gyø bεh_u ngue hōnt'a te pes'yø ja'i so ni mmāi gui hyannba_hu. 26 Ague gyø fariseoh_u, hinguí tinni mmāi teni bōn'a guí øth_u. 'Be dā bo mbo ni mmāih_u, n'namhma ngue 'nεhma xøts'e ni do'yoh_u di nεqui ngue xtanho.

27 Ague gyø xännbāteh_u ngue rā ley conyø fariseo, hague ngu rā n'ua gui thohm_u, ngue himma juani gyø hoja'ih_u. Porque nu'ah_u, tengutho yø panteón, ngue mazihotho guí nεqui maxøts'e ngue mat'axqui, pε mbo yø panteón mandø nts'otho ngue yup'ua yø do'yo yø ánima. 28 Guí njath_u p'uya, maxøts'etho di nεqui ngue xanho te gni 'yoh_u, pε mbo ni mmāih_u, madits'ua ha dadi nεqui p'ua tengue

majuani, hõndra nts'o i ja mbo ni mmuih.

²⁹ Ague gyø xännbateh ngue ra ley conyø fariseo, Hague ngu ra n'ngue guí thohm, ngue himma juani gyø hoja'ih. Nuya yø pøngahya Oja xa tho manjam'mø, go gadi hojpa h yø panteón. Nuya yø ánima xa 'yøtra nho, asta xcá japh yø dõni yø do 'bäp'ha o yø ánima. ³⁰ Guí emhm p'uya: "Nu'mø xcabá m'mahm'ha yø pa bá m'mahma mboxitah, hinxca fäx ngue xca hoh yø pøngahya Oja", guí emhm. ³¹ Pε nu'mø ngue nguna ra hya guí mmamhm, ya guí pahm xanho ngue yø basi'ah yø hyote nuya bi hyopyø pøngahya Oja. ³² ¿Te guí tømhm ya? Damí 'yøth nts'edi tengutho xa 'yøt'a m'met'o ni mboxitah.

³³ Guí 'buhm tengutho yø c'eya ngue n'yoi ra ndate. ¿Ha di zä guí mpomhm ra castigo p'ha ja ra nidu?

³⁴ A nuyá, ga penhnä yø pøngahya p'ha ha guí 'buhm, ga penhnä p'ha yø bamhya, ga penhnä p'ha yø xännbate. Nu 'da'ha p'uya guí hyoh, guí cuathu ra pont'i. Mí'da p'uya, guí umhm p'ha ja yø nija. Mí'da p'uya guí cuhm, nu'mø bi 'dagui ngue di ma m'ida yø hnini, guí mma guá homhm.

³⁵ Janangue nup'ha ha guí 'buhm, gä ja da ma ma pen'nah p'ha ra castigo i ja ngue di nja ngue yø hoja'i xa tho. Da fap'ha bá tu ra hoja'i Abel asta guerp'ha i ntü rá ts'ant'ha ra Berequías, nuna ra Zacaría bi hyo ni mboxitah p'ha ha guí nhyacui ra nija ra altar.

³⁶ Majuani dí xi'ah ya, ngue nuna ra castigo ja ngue di nja, nguna da thogui gätho yø ja'i 'buhya.

Rá Jesús bi dār'man'ha rá mmui 'mø mi hyandra hnini Jerusalén.

³⁷ Ague gyø mmengu h Jerusalén, gue'e guí hoph yø pøngahya Oja, da gue'ha yø mamhya Oja bi 'ben'nah guí pandothoh. Xangu yø nnidi dá ne ngue ga pen'nah tengutho ra øni 'mø di petyø basi ngue di huit's'i conyø zahua, dadi ja'ah p'ha. Pε hingá neh.

³⁸ A nuyá, da hyc'ah p'ha Oja ya.

³⁹ Dí xi'ah ngue ya hinní mantho guí nnujha asta gue'mø da 'yehra pa guí 'yemhm: "Di japrá m'menhni Oja bá penhua", guí 'yemhm.

24

Bi manna Jesús ngue bá ep'ha ra pa da xotra nija.

¹ Nuna ra Jesús mi bømma xøts'e ra nija, ya ja ngue da ma. Bi guatyø xädi ngue uti te ja ra nija. ² Rá Jesús bi 'yembi:

—Ya guí nuh te ja ra nija ya. Pε ga xi'ah'a te majuani. Nuna ra nija naya, bá ep'ha ra pa da xotyø ja'i na. Xøgue di nxädi, hin hap nmí nequi ra nija.

Bi manna Jesús te di nja hante rá nze gui yø pa.

³ Nup'ha ni hyandra nija, ja ni gop'ha ra nyuni bí ja ra mbonza ja yø olivos. Ja i mep'ha yø xädi ra Jesús. Bi mip'ha bi zøni. Bi guatyø xädi p'uya ngue yasui, bi 'yembi:

—Dinne guí xicje njam'mø di nja ya yø hya guí mma, ngue da xotra nija yø ja'i. 'Nε damí xicje tema hmeya di nja'mø guá ehε, da gue'mø bi gua'a nximhäi, te 'be'a ma hmeya di nja.

⁴ Mí dahra Jesús, bi 'yembyø xädi:

—Damí mfähm xandõnho, 'yo guí nne ngue to da hyä'ah. ⁵ Porque xangu yø ja'i di n'yo ngue da 'yembyø ja'i: "Go guecä drá Cristogä ya", da 'yembi. Gue'a di hyät'i xangu yø ja'i'a p'uya. ⁶ Nu'mø gá 'yøhm ngue ya ja yø datunhni, oque guí 'yøhm ngue ya ja ngue di nja yø tunhni, 'yo sä guí suh. Porque jatho ngue ya ngu'a ja ngue di nja. Pε hinga gue'ha yø hmeya'ha ngue rá nze gui. ⁷ Da nangyø nación ngue da 'yørpa ra tunhni m'ida yø nación. Da nangyø dast'abi ngue da 'yørpa ra tunhni m'ida yø dast'abi. Di nja yø thuh, di nja yø guehi. Di 'yan'ahäi ndap'ha bi zä. ⁸ Ja da fap'ha ra n'ha ja ngue da tho'a m'mefa yø ja'i p'uya.

Bi xihyø xädi rá Jesús ngue da zä ra n'ha, da ts'ui.

9 Da ma madä'i ngue da ma ma'ani'ahü, 'nɛ da tho'ahü. Ndap'u bi zä da zä'ahü yø ja'i ngue guí ɛc'ɛigahü.

10 Xangu yø ja'i da hyɛp'u yø nt'ɛc'ɛi. Asta di däsɛ yø mmj'yɛc'ɛiui da zai.

11 Xangu yø fɛhni pøngahya di m'mai, da 'yɛnā ngue Oja di bɛnnbabi ra hya da ma. Gue'a di hyät'i xangu yø ja'i'a. 12 Nu'mø ya bi zɛhra nts'o, xangu yø ja'i da 'yɛsp'u'a guí mahyø mmj'yɛc'ɛiui. 13 Pɛ nu ra ja'i hinda hyɛgagui, xinda hangu ra n'u da thogui, Gä da zɛti, guehna ra ja'i di nyanná te na. 14 Hante ngue da zɛgui te ja ngue Gä di nja, da ma ma'yoni na ra hoga 'da'yo hya Gä rá nguní mximhäi n'namhma ngue gätho yø ja'i da badí ha di njap'u di nzo rá 'yɛ Oja.

15 Xquet'a guí nnuhü ngue di nja ya yø hya bi manna pøngahya Daniel, ngue nup'u ja ra xɛqui maduxquibi, ja di ts'omp'u yø ja'i. (A nuyá, nu ra ja'i di xädi, di n'yo rá mmui 'mø bi nu ngue di nja ya yø hya ja ua.) 16 Nu'mø Gä nuhü ngue ya bi nja'a p'uya, nu yø ja'i di 'bap'u ja ra häi Judea, da 'dagui, di map'u ja yø xanthø. 17 Nu ra ja'i di tømha xøts'e rá ngu, 'yo di ɛnā ngue di ma mbo rá ngu ngue te da ha, sinoque da 'dagui. 18 Nu ra ja'i di 'yo ra 'bɛfi, hĩndi ma rá ngu ngue da ca rá tuhu, sinoque da 'dagui n'nahmantho. 19 Pɛ huɛcate yø xisu di hadyø basi'a ra pa'a, ogue di sadyø basi. 20 Damí 'yāphü Oja ngue nuyā yø hya ja ua, hĩnda gue'mø ra pa ngue xta nɛ di nja, ni xinga gue'mø ra pa ngue ra ts'äya di nja. 21 Porque xandøn'atho te da thohyø ja'i'a ra pa'a. Nu te di nja, hĩjam'mø xa njap'u asta gue'mø mambá f'u'a nximhäi. 'Nɛ ya hĩnni mantho da hnu ngue mahøndi njap'u. 22 Nuna Oja, ya xa nzänni ngue hĩnga ya'atho yø pa di nja na ra ndate na. A nu'mø ngue ya'atho di nja, ya hĩnjonda bongui. Pɛ da 'yøt'e ngue da thotho, porque Oja di mahya yø ja'i ya xa huanhni.

Rá Jesús bi ma ngue di n'yo xangu yø ja'i da ne ngue da hyätya yø ja'i ya

ɛc'ɛi.

23 Nu'u yø pa'u, 'yo sä guí ɛc'ɛihü ya yø ja'i da 'yɛn'ahü: "Nuua, ja bí 'bɛcua rá Cristo", ogue da 'yɛn'ahü: "Nĩnguehnü ja bí 'bāhnü", da 'yɛn'ahü.

24 Porque xangu yø ndøbethani di n'yo ngue da 'yɛmbyø ja'i: "Go guecä drá Cristogä ya", ogue da 'yɛmbi: "Go guecä rá pøngahyagä Oja ya", da 'yɛnā. 'Nɛ da zä da 'yøtyø milagro. Nuyā yø milagro da 'yøt'e, guehya da ne ngue di hyätyø ja'i nuyā yø thanhni Oja ya. 25 Pɛ nuyá, dadi 'bet'o'ahü ya yø hya ja ngue di nja m'mɛfa.

26 Nu'mø toni ja'i da 'yɛn'ahü: "Nunü bí ja ra dapo, ja bí 'bāhnü rá Cristo", da 'yɛn'ahü, 'yo sä guí pähä p'u ha da si'ahü. Ogue da 'yɛn'ahü: "Nup'u bí ja n'na ra cuarto ma'yagui, ja bí 'bap'u", da 'yɛn'ahü, 'yo sä guí ɛc'ɛihü. 27 Porque nu'mø bi zønnā pa da ɛhra N'yohü di 'yɛ mahɛts'i, gätho yø ja'i da nu. Tengutho ra huɛi 'mø bí yot'i, Gä handyø ja'i ndap'u bi zä. 28 Nup'u ha di 'bāhyø ja'i ni 'yup'u da thaspa ra güenda, ja di njap'u ra castigo.

Bi manna Jesús ngue mahønda ɛcua ja ra ximhäi.

29 Nu'mø bi tho'u yø ndate di nja, di m'mɛxui ra hyadi 'nɛhra zana. Da tähyø sø bí ja mahɛts'i. Nu te Gä bí ja maya, Gä di pädi ha thogui. 30 Nunü maya, di nja ra hmɛya ngue ra N'yohü di 'yɛ mahɛts'i. Ndap'u bi zä dara zonyø ja'i 'mø bi thandra N'yohü di 'yɛ mahɛts'i, da n'youi ra guí. Da nu yø ja'i ngue maguesɛ, porque mathoguitho ja rá ts'ɛdi. 31 Ngu di nya ra corneta, nu'u yø anxe da n'youi, da mɛnhni Gä rá nguní nximhäi, ngue di pɛrpabi yø ja'i nuyā xa huanhni.

Bi nhyɛjpabi ra hya n'na nza ra igo.

32 Damí pahmü na ra hya Gä huɛcä ya, ngue gdä hyɛjpabi ra hya n'na nza ra igo. Nu'mø ya bi c'amyø 'yɛza ngue bi 'dogui, guí pahmü p'uya ngue ya ni ma di pat'i xanho häi. 33 Nguna ra hya ja ngue di nja ya. Nu'mø Gä nuhü ngue bi nja ya yø hya dí

xi'ah_u ya, dami pahm_u ngue ya xma nguerpu_{tho} ga ma ehe. ³⁴ Nuya yohmeya di xi'ah_u ya, dami pahm_u ngue guehya di nja ya hante ngue da du yoh ja'i 'buehyo pa ja p'uya. ³⁵ Nu te bi ja maya, 'ne_{cua} ja ra hai hingui zai. Pe nuna ra hya di mmanga, ja para zantho na.

Hingui fadi tema pa da ep'ua ra N'yohu di ye mahets'i.

³⁶ I pas_e Oja tema pa di nja ya yoh hya di xi'ah_u. Ni xingyoh anxe di padi, ni xinga gueque di padi tema pa di nja, madague'a ngue ra Ts'ant'ugui Oja. ³⁷ Tengutho ba nja'mo yoh pa mamba m'mahra Noe, xquet'a ngu'a di nja'a ra pa da ehra N'yohu di ye mahets'i ya. ³⁸ Porque nu'a ra pa'a, mi sihm_e yoh ja'i, madi nthati 'da, ja t'apyoh t'ixu 'da. Pe himbi unna guenda yoh ja'i te ja ngue di nja, asta ja gue'mo ra pa mi yarb_u ja ra barco ra Noe. ³⁹ Ja bi bahyoh ja'i te ja ngue di nja'mo ya jap'ua ra ndate 'ye bi juadi gatho yoh ja'i. Mahondi njarbutho yoh ja'i 'mo ba ehra N'yohu di ye mahets'i ya. ⁴⁰ Nu'a ra pa'a, yoho yoh n'yohu 'dap'ua dadi mpefi. N'na nc'ei da ts'its'i, n'na nc'ei da gohi. ⁴¹ Yoho yoh xisu 'dap'ua di nc'ani. N'na nc'ei da ts'its'i, n'na nc'ei da gohi.

⁴² Janangue dami ndo'mateh_u, porque hingui padi tema pa, tema ora da ep'ua ni Hmu_h. ⁴³ Dami pahm_u na ra hya ja ua, ngue n'na ra mmennigu, nu'mo da badi tema ora da zohra be p'ua ja ra ngu'a di nxui, di mfa_{di} xanho, hindi n'aha. Porque hindi n'uni da sojpa ra ngu ngue da fe. ⁴⁴ Xquet'a dami njath_u p'uya, dami ndo'mateh_u. Porque nu'a ra ora ngue hinte di so ni mmaih_u, xi'mo gue'a ra ora da zohra N'yohu di ye mahets'i'a.

Ra Jesus bi hyeja ra hya yoho yoh hmiq_{ui}, n'na ra hmiq_{ui} ngue ra 'yode, n'na ra hmiq_{ui} ngue hingra 'yode.

⁴⁵ Ga xi'ah_u te 'be'a da 'yotra ja'i bi dinna mm_{ai} hanja ra hya, nu te sifi da 'yot'e, gue'a da 'yot'a. Guehna tengutho n'na ra hmiq_{ui} ngue da ma mafati te'o 'bap'ua ja ra ngu ra hmu.

Nu'mo bi zonna ora di nsihm_e yoh ja'i mafati, da 'uini. ⁴⁶ Ra mm_{en}thi di nth_{eu}i ra hmiq_{ui} nuna da 'yot'e te di 'bepra hmu. Nu'mo bi zohra hmu da dini ngue dadi mpefi. ⁴⁷ Majuani di xi'ah_u ngue nu te ga pesra hmu, ga di fatra hmiq_{ui}. ⁴⁸ Pe nuna ra hmiq_{ui} ngue ra ts'oc'ei, da 'yemp'ua ja ra mm_{ai} ngue him'be da zohra hmu. ⁴⁹ Da madi da matyoh mmimhmiq_{ui}ui. Da ma ra hmihni p'uya. ⁵⁰ Nu'a ra hmu ra hmiq_{ui} p'uya, nu'a ra pa ra ora ngue hingui to'mra hmu, da gue'a ra ora da zo'a. ⁵¹ Nu'a ra hmu p'uya, mathoguitho da mei, pets'i ngue da xeni. Di 'yemp'ua ni gohyoh ja'i himma juani yoh hoja'i. Ja di nzomp'ua p'uya, 'ne ja di guxp_u yoh ts'i.

25

'Det'a yoh hmute i hyeja ra hya ra Jesus.

¹ Nuya yoh ja'i ya o ra 'ye Oja, gui nhyeja_{bi} 'det'a yoh hmute bi duxyoh nyot'i ga zo conna aceite. Guehya ndo'mate ngue di hyanna novia 'mo bi zohra ndo ba ep'ua. ² Nuya 'det'a yoh hmute p'uya, cat'a_u yoh m'memm_{ai}, ximmi cat'a_u yoh njamm_{ai}. ³ A nu'ua cat'a yoh hmute ma'bedi yoh mm_{ai}, bi duxyoh nyot'i, pe himbi dux hman'na ra aceite da hyom'mo bi guahra aceite ga zo yoh nyot'i. ⁴ A nuya yoh hmute ngue yoh njamm_{ai} bi duxyoh nyot'i, pe bi dux hman'na ra aceite da hyoni. ⁵ A nu'a ra novio ntho'mi p'uya, hinha ni 'yani. Mi nnetha yoh hmute p'uya, ga bi n'aha. ⁶ Mi zo made ra xui p'uya, bi t'ode ngue ba enna hmafi n'na nc'ei, bi 'yena: "Ba e_{cua} ra novio ya. Ga 'yo ni ma gui c'ath_u", bi 'yembyoh hmute. ⁷ Mi nangui gatho yoh hmute, ya mi ts'atho zo yoh nyot'i, bi ne xta xirpa man'na ra aceite ngue di zo xanho. ⁸ Nuya cat'a yoh hmute ma'bedi yoh mm_{ai} bi 'yembya yoh hmute ngue yoh njamm_{ai}: "Dami 'dacjets'ua ni aceiteui, porque ma nyot'igähe ya nne da hu_et'i", bi 'yembi. ⁹ Pe nu'ua yoh hmute ngue yoh njamm_{ai}, entho 'mo mi dadi: "Hinda

zä'a, porque nu'mø ga 'da'áhe ra aceite guí homhmu, m'mefa ya hin'yu te di nzø ma nyot'íhe. A nuyá, man'na xanho ni máhä p'ua bí 'bä ra aceite, bá tanna aceite guí hyomhmu", bi 'yembj. ¹⁰ Bi ma ra thän'aceite'ua yø hmute ma'bedi yø mmui p'uya. Pe ra novio ya bi zøhø. A nuyá yø hmute ya xi nsä, 'da i yuthu mbo ra ngu ra novio ya. Bi nøtra goxthi p'uya. ¹¹ Mi ma n'nøt'e ra goxthi p'uya, ja bi zø'u mi cat'a yø hmute xi ma ra thän'aceite, bi 'yembuya: "Ague grá hmu, dami xogahe ra goxthi", bi 'yembj. ¹² Pe ra novio bi 'yembj: "Majuani dí xi'ahue ngue nugä hindí pa'ahue", bi 'yembj. ¹³ Dami njathu p'uya, ya xqui nsähu 'mø ra pa da ep'ua ra N'yohu di 'yemahets'i. Porque hingui pahma tema pa, tema ora da ehε.

Bi hycra hya ra Jesús ngue ra menyu bi ma mafati yø mefi.

¹⁴ Nuna Oja bí 'bu mahets'i di manda yø ja'i ua, guí nhyeipi tengutho n'na ra n'yohu ja ngue da ma n'na ra häi yap'utho. Bi zonhyø mefi ngue di däprá menyu, da 'yørpabi rá 'befi mente ra pa da ma. ¹⁵ N'na ngu n'na yø mefi bi unna menyu hangu da zä da 'yørpabi rá 'befi. Nu'a n'na ra mefi bi unni cat'a mahuahí ra menyu. Man'na ra mefi p'uya, bi unni yo mahuahí ra menyu. Man'na ra mefi p'uya, bi unna n'na mahuahí ra menyu. Mi däpra menyu yø mefi na ra hmu, bi ma yap'utho p'uya. ¹⁶ Nuna ra mefi bi ndäpi cat'a mahuahí ra menyu, bi 'yørpa rá 'befi ra menyu bi t'unni. Mi cat'a mahuahí ra menyu bi dāha. ¹⁷ Nuna ra mefi bi ndäpi yo mahuahí ra menyu, bi 'yørpa rá 'befi ra menyu bi t'unni. Mi yo mahuahí ra menyu bi dāha. ¹⁸ Pe nuna ra mefi bi ndäpa n'na mahuahí ra menyu, bi 'ya'ma n'na ra ots'i. Ja bi gärpa p'ua rá menyu rá hmu.

¹⁹ Mi ma ya'atho yø pa p'uya, bi zøhrá hmu yø mefi. Bi 'yørpabi ra güenda'a ra menyu xi däpi. ²⁰ Rá müdi bi zo'a rá mefi xi däpi cat'a mahuahí ra menyu. Gä bi däprá

hmu'a 'det'a mahuahí ra menyu mi ha. Bi 'yembj: "Ague grá hmu, cat'a mahuahí ra menyu gá däqui, pe jaua mi cat'a mahuahí ra menyu dá taha", bi 'yembj. ²¹ Nu'a ra hmu p'uya bi 'yembrá mefi: "Ya xanho grá hoga mefi, hingá nhyetho. Gá pømmanho co nu'a zits'u ra menyu dá fät'a'i. A nuyá, man'na xangu ga fät'a'i ya. Nuyá hangu ra pa di nja'i mpähä ya", bi 'yembj. ²² Bi zø'a ra mefi xi ndäpi yo mahuahí ra menyu p'uya. Bi 'yembrá hmu: "Ague grá hmu, yo mahuahí ra menyu gá däqui, pe jaua mi yo mahuahí ra menyu dá taha, ya goho mahuahí'a ya", bi 'yembj. ²³ Ra hmu p'uya bi 'yembrá mefi: "Ya xanho grá hoga mefi, hingá nhyetho. Gá pømmanho co nu'a zits'u ra menyu dá fät'a'i. A nuyá, man'na xangu ga fät'a'i ya. Nuyá hangu ra pa di nja'i mpähä ya", bi 'yembj. ²⁴ Rá nzequitho bi zø'a ra mefi xi ndäpa n'na mahuahí ra menyu p'uya. Bi 'yembrá hmu: "Ague grá hmu, nugä dí padí ngue guí ya manzaqui. Guí ä'a te hinxca taha. Guí xoc'a te hinxca pefi. ²⁵ Janangue nugä dí su'i. Dá cät'ä häi ni menyu. Pe nuyá, jaua na te ni mmeti ya", bi 'yembj. ²⁶ Nu'a ra hmu p'uya bi 'yembrá mefi: "Ua go grá ts'omefi n'yø, gue grá ndø danhyei. Guí engui ngue dí äcä'a te hinxta taha. Guí engui ngue dí xocä'a te hinxta pefi. ²⁷ Uanguí xta nzä xqui dá ma menyugä p'ua ja ra banco. Nu'mø ma søhø, uanguí xti ndäcrá nzäbi ma menyu", bi 'yembj. ²⁸ Nuna ra hmu p'uya bi 'yembyø mefi 'bup'u: "Nuna ra mefi 'bucua, dami hyannbauí'a n'na mahuahí ra menyu ha. Dami unnui ra menyu'a ra mefi ha 'det'a mahuahí ra menyu. ²⁹ Porque nu'a ra mefi ya xangu ra menyu ha, gue'a man'natho ma t'unni'a. Pe nu'a ra mefi zits'utho ha, da thannbabi'a zits'u ra menyu ha. ³⁰ A nuna ra mefi hingui nne te da mefi, dami 'yemhmu p'ua thi na. Ja di nzomp'u 'nε ja di guxp'u yø ts'i", bi 'yembj.

Gätho yø ja'i 'bu'a nximhäi da thaspa ra güenda.

³¹ Nuna ra N'yohu di 'ye mahets'i, 'mø bá ehé ngue di ndast'abi, da n'youi yø anxε. Nup'u da mi, ja di njap'u ra ts'ut'abi. ³² Gätho yø ja'i 'b'a nximhäi ja di mpeti p'u di hutj. Di 'ueque n'na ngu n'na yø ja'i tengutho ra mändε'yo 'mø sicyø chivo p'u ha 'buhyø de'yo. ³³ Nu'u yø de'yo di go'a n'yei, nu'u yø chivo di go'a ngaha. ³⁴ Nu'a ra dast'abi da 'yεmbyø ja'i di gop'u ja rá n'yei: “Bí 'yεhmε ua dí 'bui, di jap'ahε ma Papá. Porque ngu'a bá sänni ngue di nja hante ngue di nhohra ximhäi, ngue nuua ha dí manda ja guí m'mahmε ua. ³⁵ Porque nugä dá ntü manthuhu, pε gá 'dacjε ra hmε dá si. Nu'mø ma nthuthe, gá 'dacjε ra dehe dá si. Nu'mø ma n'yo n'nanni n'na ra häi, gá 'dacjε ra ts'äya. ³⁶ Nu'mø hin'yε ra ulu gá he, gá 'dacjε ra ulu dá he. Nu'mø ma hyenni, gá ma güi zenguagahε. Nu'mø ma o ra fädi, gá ma güa nuju”, da 'yεmbi.

³⁷ Nuya yø ja'i ya bi nhohyø ts'oqui, da 'yεmbrä Hmu: “Ague grá Hmu, ¿njam'mø dá nu'ahε ngue gui tü manthuhu, 'nε dá 'da'ahε ra hmε gá si? ¿Njam'mø dá nu'ahε ngue gui tuthe, 'nε dá 'da'ahε ra dehe gá si? ³⁸ ¿Njam'mø dá nu'ahε ngue gá n'yo n'nanni n'na ra häi, 'nε dá 'da'ahε ra ts'äya? ¿Njam'mø dá nu'ahε ngue hin'yε ra ulu gui hye, 'nε dá 'da'ahε ra ulu gá hye? ³⁹ ¿Njam'mø dá nu'ahε ngue gá hyenni, oque gá 'yo ra fädi, 'nε dá ma di zengua'ahε?” ⁴⁰ Nu'a ra dast'abi da 'yεmbyø ja'i: “Majuani dí xi'ahε, ngue nu'a te gá gá 'yörpahε ya ma cugä 'bεcua, madague'a hingui nnu mansu yø ja'i, pε nu te ra 'bäxte gá 'yörpahε ya, go gá fäxchä'a”, da 'yεmbi.

⁴¹ Ra dast'abi p'uya da 'yεmbyø ja'i ni gop'u ja rá gaha: “Dami 'uehmε ua dí 'bui, porque hingui nnu manho'ahε Oja. A nuyá, guí mmähä ra castigo ja ra sibi i ja para zantho. Guehna ra sibi bi zän'Oja ngue di ma ra zithu co 'nε'u yø anxε tenni. ⁴² Porque nugä, nu'mø ma ntü manthuhu, hingá 'dacjε ra hmε xcá

si. Nu'mø ma ntunthe, hingá 'dacjε ra dehe xcá si. ⁴³ Dá n'yo n'nanni n'na ra häi, pε hingá 'dacjε ra ts'äya. Ja'mø hin'yε ra ulu gá he, pε hingá 'dacjε ra ulu xcá he. Bi nja ra ora dá hyenni, 'nε dá o ra fädi, pε hingá ma güi zenguagahε”. ⁴⁴ Mi da'u yø ja'i ts'o p'uya, bi 'yεmbrä Hmu: “Ague grá Hmu, ¿njam'mø dá nu'ahε ngue gui tü manthuhu, 'nε hindá 'da'ahε ra hmε xqui si? ¿Njam'mø dá nu'ahε ngue gui tuthe, 'nε hindá 'da'ahε ra dehe xqui si? ¿Njam'mø dá nu'ahε ngue gá n'yo n'nanni n'na ra häi, 'nε hindá 'da'ahε ra ts'äya? ¿Njam'mø dá nu'ahε ngue hin'yε ra ulu gui hye, 'nε hindá 'da'ahε ra ulu xqui hye? ¿Njam'mø dá nu'ahε ngue gá hyenni, oque gá 'yo ra fädi, 'nε hindá ma xcabi zengua'ahε?” ⁴⁵ Ra dast'abi p'uya da 'yεmbi: “Majuani dí xi'ahε, ngue nu'mø hin tema 'bäxte gui 'yörpahε ya yø ja'i 'bεcua hingui nnu mansu yø ja'i, go gueque hingui nne gui fäxchäε”, da 'yεmbi. ⁴⁶ Nuya yø ja'i ya, guehya da ma ra castigo para zantho ya. A nu'u yø ja'i ya bi nhohyø ts'oqui, di t'unna te para zantho.

26

Yø nsuiui ra Jesús ya sänni ngue da hyo.

¹ Ra Jesús, mi juadi bi ma gätho ya yø hya ya, bi 'yεmbyø xädi:

² —Gui pahmε ngue manyo patho di nja ra ngo ngue ra pascua ya. Da gue'mø εdi ja ra ngo da ma ma dä ra N'yohu bí 'ye mahets'i ngue da ma ma cuati ra pont'i.

³ Nu'u yø hmu yø mmäcja conyø xännbate ngue ra ley, conyø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, gä bi mpeti p'u ja rá ngu ra Caifás, nuna ra 'bet'o mmäcja. ⁴ Ja bi nhεca hya p'u, bi zänni ha di japi ngue di bentra Jesús da hyo. ⁵ Nuna ra hya bi zänni, di 'yεmbi:

—Hinga gue'mø era ngo di mbent'i, n'namhma ngue hindä nangyø ja'i, da yani —di 'yεmbi.

N'na ra xisu bi xispa ra aceite rá ya ra Jesús.

⁶ Nuna ra Jesús, ya 'bup'u ja ra hnini Betania ja rá ngu ra Simu nuna xi 'yøthe m'met'o ngue mi 'ya rá do'yo. ⁷ Nuna ra Jesús, ya sihmε p'u ja ra mεxa. Nu'a ra ora'a, bi yat'ambo n'na ra xisu ni du n'na ra m'mo aceite ngue ra alabastro. I yup'u ra aceite mazihotho ga yuni, xandøngu rá muui. Bi xispabi ra aceite rá ya ra Jesús. ⁸ Nu'u yø xädi ra Jesús mi nu te øtra xisu, bi mbøcue p'uya, bi 'yεmbi:

—¿Hanja ngue bi ma ma'unitho na ra aceite na? ⁹ Xandøngu rá muui na, xta nzä xta 'bä ngue xti t'unna mēnyu yø hyoya.

¹⁰ Mi 'yøhra Jesús te mmanyø xädi, bi 'yεmbi:

—Oguí sahmu na ra xisu 'bucua, porque xanho te ørque. ¹¹ A nuya yø hyoya guí mmamhma, hangu ra pa guí nnuha ya yø hyoya. Pε nugä hinga nzamhma ua. ¹² A nuna ra aceite bi xisca ma ya na ra xisu, ya bi nja'a te mi ja ngue xti nja'mø dá n'yägui. ¹³ Majuani dí xi'aha ngue nup'u ha da hmanna hoga 'da'yo hya Gä rá nguni nximhäi, xquet'a 'nε'a te bi 'yørcagui na ra xisu, da hma. Gue'a di fen'a.

Ra Judas di cetyø hya ha di japi ngue di dä ra Jesús.

¹⁴ Nuna ra Judas Iscariote, guehna n'na nc'ei'u 'de'ma yoho yø xädi ra Jesús, bi ma bá nyau yø hmu yø mmäcja. ¹⁵ Bi 'yεmbi:

—¿Hangu ra mēnyu guí nne gui 'dacja n'namhma ga dä'aha ra Jesús? —bi 'yεmbi.

Nu'u yø mmäcja p'uya, 'däte ma'det'a yø mēnyu ngue ra t'axi bi unni. ¹⁶ Janangue nuna ra Judas, bi hyoni ha di japi ngue di däpyø mmäcja ra Jesús.

Yø xädi ra Jesús bi hoqui te da zi'a ra nde bi nsännigo ngue ra pascua.

¹⁷ Ya fuhra ngo nguehya yø pa ts'i ra thuhmε hingui n'youi ra íxi. Bi guatyø xädi ra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Haru guí nne ga hocähe ra nzibde gdä nsännigohu ngue ra pascua ya? —bi 'yεmbi.

¹⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbyø xädi:

—Ni mε nu bí ja ra hnini ya, gui sømmi p'u ja rá ngu n'na ra n'yohu. Gui 'yεnui: “Ra xänbäte i εna: Ya bi zønna ora ya. Nua ja ni ngu ja ga sägähe ua ra ngo ngue ra pascua, comma xädi, εn'a mma”, guí 'yεnui.

¹⁹ Nuya yø xädi mi yau ra Jesús, bi 'yøt'e te bi xifi. Nup'u ja ra ngu bi zøni, ja bi hojpu ra nzibde ngue ra pascua.

Bi xihyø xädi ra Jesús ngue padī ndana rá xädi ja ngue di dä.

²⁰ Mi dahra nde p'uya, nuna ra Jesús, gätho'u 'de'ma yoho yø xädi, Gä 'bup'u ja ra mεxa. ²¹ Mente sihmε p'uya, bi 'yεmbyø xädi:

—Nuyá, dí xi'aha ngue 'bucua n'na nc'ei ngue jagätho häi, ya xa hyoni ha di japi ngue di dägui.

²² Nuya yø xädi ra Jesús εmmei bi du yø mmui na ra hya bi xifi. Bi mdi bi 'yänni 'da mi'da p'uya te'o na i mma, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, ¿ua go guecä'a guí mmanya? —bi 'yεmbi.

²³ Mi dahra Jesús, bi 'yεna:

—Nuna dí com'me ma mohi ua dí sihmε ya, guehna di dägä naya. ²⁴ Majuani ngue ra N'yohu bí 'yε mahets'i, da tho'a te ra n'u ja ngue da thogui, tengutho nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue di nja. Pε hague ngu ra castigo da thohna ra n'yohu ja ngue di dägui. Nuna ra n'yohu na, man'na xanho ngue'mø hin xtabá m'mui.

²⁵ Nuna ra Judas ja ngue di dä p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague grá xänbäte, ¿ua go guecä na ra hya guí mmanya? —bi 'yεmbi.

Mi dahra Jesús, bi 'yεmthobi:

—Ahá, go gue'e tengutho guí mmanya.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue di nzibde.

²⁶ Mente sihmε p'uya, bi hyajman'na ra thuhmε ra Jesús. Mi ja mammađi Oja p'uya, bi xenna thuhmε, bi unyø xädi ngue da zi. Bi 'yεmbi:

—Damí sihu ra thuhmε ja ua ya. Nuná, guehna ma do'yogä na.

27 Bi decra vaso po rá ngui ra uva p'uya. Mi ja mamadi Oja, bi unyo xädi ngue da zi 'da'its'u. Bi 'yembi:

—Damí si gätho'ahü naya. 28 Nunä po ra vaso ja ua ya, guehna mä jigä nä. Porque guehna ra hmeya naya ngue nu'mø dá tü, di nja rá ts'edi ra 'da'yo cohi øt'ahü Oja. Porque nu'a di mfämma ji, xandøngu yø ja'i di nhyø ts'oqui. 29 A nuyá, dí xi'ahü ngue ya hinni mantho 'dap'u ga sihü rá ngui ra uva, asta gue'mø bi zønna pa ngue ma'da'yo hønga sihü p'u ha di manda mä Papá.

30 Mi juate ra nsihmε p'uya, bi duta n'na ra thuhü ngue εspabi Oja. Bi ma p'uya, i map'u bí ja ra nyuni ja ra mbonza ja yø olivos.

I pahra Jesús ngue da zop'u m'mefa yø xädi.

31 Ra Jesús bi 'yembyø xädi:

—Gätho'ahü ya, gui sogahü p'u'a di nxui. Porque di nja'a te mmamp'u ja ra Macä Libro ngue εnä: “Ga øt'ä ngue da dü ra mände'yo. Yø de'yo p'uya di n'uεni”, i εnä. 32 Pe nu'mø dá bennate, ganí mpagä Galilea ja ganí tøp'ahü p'u.

33 Ra Bedu p'uya bi 'yembi:

—Madague'a ngue gätho da zoc'a'i p'u ya mi'da mä n'yohü, pe nugä hinga soc'a'i —bi 'yembi.

34 Ra Jesús bi 'yembra Bedu:

—Majuani dí xi'i ngue nu'a di nxui ya, nu'mø tobe händi mahra øni, ya xqui cønga nhyundi, gui mma ngue hinguí paqui —bi 'yembi.

35 Pe ra Bedu p'uya mahøn'a εnä:

—A, nu'a, hin'na'a. Madague'a ngue 'dap'u ga tui, pe nugä hinga cøn'a'i —bi 'yembi.

Gätho'u mi'da yø xädi p'uya, 'da'igu bi mä.

Ra Jesús bi mat'Oja p'u ja ra xequi ni hü ngue Getsemaní.

36 Nunä ra Jesús bi mähä yø xädi, bi zømp'u ja ra xequi ni hü ngue Getsemaní. Nup'u bi zøni, bi 'yembi:

—Damí mihmi ua ya, mente ga thocä mits'u ni guehnü ngue ga ma mat'Oja —bi 'yembi.

37 Bi thohmits'u ni nguep'u ra Jesús, bi me ra Bedu 'nε bi mε'u yoho yø ts'ant'u ra Zebedeo. Bi madi bi där'man'u rá mmü ra Jesús, mathoguiho ngue bi dü rá mmü.

38 Bi 'yembyø n'youi p'uya:

—Janjuani ngue tü mä mmüigä, nup'u nná sä, ya ja ngue 'bexca tü. Damí cohmi ua ya, pe 'yogui ahmi. Ma ga ä mä t'ahahü —bi 'yembi.

39 Ra Jesús bi thohmits'u ní nguep'u. Bi m'memfo häi p'uya ngue mmat'Oja. Bi 'yεnä:

—Ague mä Papá'i, nu'mø gui nnu manho, damí yangui ngue'a ra ndate ja ngue ga thocä. Pe hinga nu'a go ga sännä gue'a di nja'a, sinoque nu te gui sänni, gue'a di nja'a —bi 'yεnä.

40 Mi juadi bi mat'Oja p'uya, bí 'yεp'u 'b'u'hyü yø xädi. Pe bi diní ngue ya mi'aha. Bi 'yembra Bedu p'uya:

—¿Ua xinga n'na ora di sä gui 'yä ni t'ahahü n'yø? 41 Damí mat'Oja, 'yogui ahmü. Nu'mø hinga mat'Ojahü, nthambenitho hinda gue'a gui 'yøthü. I nne ni mmü ngue gui 'yøthü na ra hyä dí mmangä, pe εmmεi cuen'ni do'yohü.

42 Mahømbi zop'u yø xädi, bi mengbü xpi 'yεhε ngue bá mat'Oja. Bi 'yεnä:

—Ague mä Papá'i, nu'mø ya hinguí nnu manho ngue gui nyanguí ngue'a ra ndate ja ngue ga thogui, di nja'a te ni pähä 'mø.

43 Mambá pengbüya, mahømbi dinyø xädi ngue mi'aha, porque εmmεi ne thä. 44 Mahømbi zop'u p'uya, bi ma'a rá hyü ndi ngue bá mat'Oja. Tengutho xi man'a m'met'o, ngut'a ra hyä xi Oja. 45 Mahømbi 'yεp'u 'b'hyø xädi p'uya, bi 'yembi:

—Gue mahønguí ahmi n'yø. A nuyá, ya bi zønna ora ngue di ndäpyø ts'oc'εi ra N'yohü bí 'yε mahets'i ya. 46 Damí nangüi. Ya bá εcua nä di dägui, ma ga ma c'athü.

Ya bi mbentra Jesús.

47 Mente nzohyø xädi ra Jesús, bi zøhna ra Judas rá n'youi'u 'de'ma yoho yø xädi, bá n'youi xangu yø ja'i, bá

ga yø juai, bá ga yø za. Guehya yø ja'i xi menhyø hmu yø mmäcja conyø n'yohu 'bet'o p'ua ja ra nija. ⁴⁸ Nuna ra Judas, ya xi xihyø ja'i tema senya da 'yøt'e, xi 'yembj: "Nu'a ra n'yohu ga zenguagä ya, 'ne ga surpa rá hmi, gue'a guí homhmu'a p'uya. Dami benthu", xi 'yembj. ⁴⁹ Janangue mi zomp'u 'bähra Jesús, bi guat'i ngue bi zengua. Bi 'yembj:

—Xcade grá xänbäte —bi 'yembj.

Bi zarpa rá hmi p'uya. ⁵⁰ Ra Jesús bi 'yembj:

—Ague amigo, ya da guehra ora jap'u di nja'a te gni 'yehya.

'Bexque'a bi bentyø ja'i ra Jesús. ⁵¹ Mi ma ma bent'i ra Jesús, bi gaxrá juai'a n'na nc'ei rá xädi. Bi zennabi rá 'yehg ra 'bet'o mmäcja, bi hyejpabi rá gu. ⁵² Ra Jesús bi 'yembra zete:

—Dami fos'ni juai. Porque ra ja'i hote cona juai, xquet'a cona juai ja ngue di du. ⁵³ ¿Ua hinguí padi ngue nu'mø ga äpä ma Papá ngue da mäxqui, da pennagui tho'i 'de'ma yo'bui yø anxε ngue da mäxqui? ⁵⁴ Pe nu'mø ngu'a ga øt'e, ya hinda zä di nja'a te ra hya nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro 'mø. Porque nu te dí thocä ya, ya nt'ot'i ngue ngu'a di nja.

⁵⁵ Ra Jesús bi 'yembyø nzite:

—¿Ua guí emhmu ngue drá begä, ngue guí cuhu yø juai, 'ne guí cuhu yø za ngue guí benngahu? Conque n'na pa ngu n'na pa nmi xänbä ra hya yø ja'i p'ua ja ra nija. Uanguí xta nzä ngue ja xqui benngahu p'ua. ⁵⁶ Pe nu te guí ørcahu ya, ya bi nja'a te ra hya bi 'yotyø pøngahya Oja p'ua ja ra Maca Libro —bi 'yembj.

Gä bi zop'u yø xädi ra Jesús ngue bi 'dagui.

Nuya yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío bi hyaspabi ra güenda ra Jesús.

⁵⁷ Nuna ra Jesús bi ts'ixpu 'bähra Caifás, nuna ra 'bet'o mmäcja. Nup'u ja rá ngu na ra mmäcja na, ja bi mpeti p'ua yø xänbäte ngue ra ley, conyø n'yohu 'bet'o p'ua ja ra nija. ⁵⁸ Pe ra Bedu ni 'befa ya'atho p'ua ni ma yø ja'i ni zi ra Jesús. Mi zomp'u ja rá ngu ra

'bet'o mmäcja, bi yut'ambo ra dathi. 'Dap'u bi mihmi yø policia. I tømí tengu da thohra Jesús.

⁵⁹ Nu'u yø hmu yø mmäcja co 'ne'u yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, 'dap'u bi mpeti ngue bi nhεca hya, honi ha di japyø fehni, da 'yembj ngue ni 'yup'u da du ra Jesús. ⁶⁰ Pe hinguí tini ha di japa hya, madague'a xangu yø ja'i bi manyø fehni ngue di yapa Jesús. M'mεfa p'uya, mahømbi guar'mi yonc'ei ngue di yapi. ⁶¹ Bi 'yembj:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, bi 'yεn'a n'na ndi: "Nugä da zä ga xorpabi rá nija Oja, 'ne nhyu patho gdä homan'na ra nija ma'da'yo", bi 'yεna.

⁶² Bi m'mähra 'bet'o mmäcja p'uya ngue bi 'yembra Jesús:

—¿Te guí mmanna ra hya guí nyap'a'i ya n'yø? ¿Ua hin tema hya gdi thadi? —bi 'yembj.

⁶³ Pe ra Jesús hinte ga ndatho. Ra 'bet'o mmäcja p'uya mahømbi 'yembj:

—Nuna Oja i 'bui, dami 'yεxa ntes-tigo, dami xicje njuani ya ngue'mø majuaní gue'e grá Cristo rá Ts'ant'u'i Oja.

⁶⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Ahá, go guecä tengutho ra hya guí mmanya. 'Ne dí xi'ahu, guí nnuhu ra N'yohu bi 'yε mahεts'i dani mmip'u bí ja rá n'yεi Oja nuna jase rá ts'edi. 'Ne da 'yehra pa ngue hōnda εhε, di 'yε mahεts'i da n'youi ra guí.

⁶⁵ Mi 'yøhra mmäcja na ra hya bi manna Jesús, n'na xet'itho rá pahni ngue bi ncue. Bi 'yembyø ja'i p'uya:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, thenmahya Oja na. Nuya mfadi ya ngue hin tema man'na ma testigo dí homhmu ya. Ya gá 'yøsehu ya ngue thenmahya Oja.

⁶⁶ Xiya, ¿te guí mmamhmu na ra hya bi manya? —bi 'yembyø ja'i.

Yø ja'i p'uya bi 'yεna:

—Nuna, ni 'yup'u ngue da tho na.

⁶⁷ Yø ja'i p'uya bi zospabi rá hmi ra Jesús 'ne bi mat'i. Mi'da p'uya bi memba rá hmi. ⁶⁸ Yø ja'i bi 'yembra Jesús:

—Nu'i guí mma ngue grá Cristo, dami pahya te'o bi mep'a'i ya —bi 'yɛmbi.

Bi manna Bɛdu ngue hingui padi te'o ra Jesús.

⁶⁹ Ya hup'u ja ra dathi ra Bɛdu. Nuna n'na ra xisu ngue ra gani p'u ja ra ngu bi guarbu hu ra Bɛdu. Bi 'yɛmbi:

—Nɛ'i ni n'youi ra Jesús nuna ra mmɛngu Galilea.

⁷⁰ Ra Bɛdu p'uya, nuna ra hya bi ma, gá bi 'yohyø ja'i mi 'bap'u ngue bi 'yɛna:

—Hin'na, hĩndĩ pacá tema hya guí nne gui xicya.

⁷¹ Ra Bɛdu p'uya i map'u bí ja rá goxthi ra dathi. Mi nu man'na ra xisu p'uya, mahømbi 'yɛmbyø ja'i 'bap'u:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, xquet'a rá n'youi ra Jesús nuna ra mmɛngu Nazaret.

⁷² Ra Bɛdu p'uya asta bi 'yɛxa ntes-tigo Oja ngue bi 'yɛna:

—Hin'na, hĩndĩ pacá na ra n'yohu guí mmanya.

⁷³ Mi tho hman'na ts'acquits'u p'uya, nu'u yø ja'i 'bap'u, bi guatra Bɛdu, bi 'yɛmbi:

—Majuani ngue ni n'youi ra Jesús, porque di nɛqui ngue ni mmɛnguh'a, xøgue nt'ødetho'a te gni ya —bi 'yɛmbi.

⁷⁴ Mi dahra Bɛdu p'uya, mahømbi 'yɛna:

—Da jacá ra castigo Oja 'mø ngue himma juani te dí xi'ahu. Pɛ nuna ra n'yohu guí xicja, hĩndĩ pacá te'o na.

Mi juadi bi manna ra hya na, bi mmahra øni. ⁷⁵ Ra Bɛdu p'uya bi zo rá mmái na ra hya xi xihra Jesús ngue xi 'yɛmbi: “Tobe hĩndĩ mahra øni, ya xqui cønga nhyundi, guí mma ngue hingui paqui”, xi 'yɛmbi. Ra Bɛdu p'uya, asta ra zondummai bi bøn'athi.

27

Bi ts'ixpu 'buhra Pilato ra Jesús.

¹ Mi nɛcahäi p'uya, bi mpeti gátho yø hmu yø mmäcja conyø n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija. Bi nhɛcahya ngue

sänni ha di japi da hyo ra Jesús. ² Bi dutra Jesús ngue bi zixpu 'buhra Pilato mará gobierno.

Ra Judas bi nhyosɛ.

³ Nuna ra Judas xi dá ra Jesús, mi badi ngue ya bi nhɛcahya yø ja'i ngue da hyo ra Jesús, bi dār'man'u rá mmái p'uya. Bi map'u bí 'buhyø hmu yø mmäcja co 'nɛ'u yø n'yohu di manda p'u ja ra nija. Bi cospabi'u 'däte ma'det'a yø mɛnyu ngue ra t'axi xi unni. ⁴ Bi 'yɛmbi:

—Ra ts'oqui dá øt'ä ngue dá dä'ahu na ra n'yohu hĩnte ndupate ngue da tho —bi 'yɛmbi.

Pɛ nu'u yø mmäcja p'uya, bi 'yɛmbra Judas:

—Nu'a guí mmanya, ya hĩndĩ mportagähe'a ya. Ya guí nnusɛ p'u te guí øt'e.

⁵ Nuna ra Judas bá enyø mɛnyu p'u ja ra nija. Bi ma p'uya, bi datrá 'yuga conna nthahi i nzadi ngue bi du.

⁶ Nup'u ja ra nija p'uya, nu'u yø hmu yø mmäcja bi hyaxra mɛnyu xi 'yenna Judas, di n'yɛmbi:

—Nuyá, hingui sä ngue ga uanspah ra mɛnyu ngue ra ofrenda naya, porque rá nzabi'a to bi dá ra ja'i ngue da tho na.

⁷ Bi nya p'uya, bi zänni ngue nuna ra mɛnyu, da dän'a n'na ra häi ni hu ngue ra njats'øye. Bi ne ngue nuna ra häi da däi, ja da 'yäp'u yø ja'i da du, ngue hingyø mmɛngu p'u. ⁸ Janangue nuna ra häi naya, gui hutyo ja'i ngue ra Ji. ⁹ Ya bi nja na te ra hya xi manna pøngahya Jeremías ngue bi 'yɛna: “Bi njo'u 'däte ma'det'a yø mɛnyu ngue ra t'axi. Guehna ra nzäbi xi zänyø judío ngue da gut'i. ¹⁰ Nuna ra mɛnyu na p'uya, guehna i thänna häi ni hu ngue ra njats'øye na. Ya bi nja tengutho ra hya bi 'bejpagui Oja ngue di nja”, bi 'yenna Jeremías.

Nuna ra Jesús ya 'bäp'u 'buhra Pilato mará gobierno.

¹¹ Ra Jesús bi ts'ixpu 'buhra gobierno. Ra gobierno p'uya bi 'yɛmbra Jesús:

—¿Ua gue'e rá dast'abi'i yø judío?

Mi dahra Jesús, bi 'yēna:

—Ahá, go guecä tengutho rā hya guí mmanya.

¹² Nu'ua yø hmu yø mmäcja p'uya co 'nē'ua yø n'yohua 'bet'o p'ua ja rā nija, gä di yäpra Jesús. Pē rā Jesús hinte gā ndatho te sifi. ¹³ Rā Pilato bi 'yēmbra Jesús:

—¿Ua hinguí øde te gāma hya guí nyap'a'i ya?

¹⁴ Pē ngutho rā Jesús hinguí thadi. Janangue rā gobierno di 'yøtho ngue hin temā hya gā ndatho.

Bi manda rā Pilato ngue da ma macuati rā pont'i rā Jesús.

¹⁵ Nuna rā Pilato, ja n'na rá cos-tumbre ngue di thø'a n'na rā ofädi 'mø ja rā ngo ngue rā pascua. Pē yø ja'i'ua huanhni ndana rā ofädi da ma mathøgue. ¹⁶ Nu'a rā pa'a p'uya, mi ofädi n'na rā n'yohua ni hu ngue rā Barrabás. 'Nē gätho yø ja'i padī ngue xanhets'i rá ts'oqui mi ja na. ¹⁷ Nu'p'ua bi mpeti yø ja'i, rā Pilato bi 'yēmbryø ja'i:

—¿Ndana guí nneha ngue gā thøcä ya, rā Barrabás, uague rā Jesús nuna guí hutyo ja'i ngue rā Cristo?

¹⁸ Nguna bi xihyø ja'i rā Pilato, ngue bi ne xti thohra Jesús. Porque padī ngue rā nts'eyatho øtyø mmäcja nuya xi dāpra Pilato na rā Jesús.

¹⁹ Ya hup'ua ja rá nhudi rā Pilato ngue da 'yøtra ts'ut'abi. Pē nu'a rá xisu rā Pilato bi mēnnabi rā hya, bi 'yēmbi: “Nuna rā n'yohua 'yost'abi, rā hoja'i na, 'yo tega di nthint'i ngue'a te gā 'yost'abi na. Porque manxui nts'utho te xtá 'uipi ngue da thogui”, bi 'yēmbi.

²⁰ Pē yø hmu yø mmäcja conyo n'yohua 'bet'o p'ua ja rā nija emmēi di hatra ts'edi yø ja'i ngue da 'yäpra Pilato ngue di thø rā Barrabás, go da tho rā Jesús. ²¹ Rā gobierno mahømbi 'yēmbryø ja'i:

—¿Ndana gue'a ya yonc'ei guí nneha ngue da ma mathøgue ya?

Yø ja'i p'uya, bi 'yēna:

—Da ma mathøgue rā Barrabás.

²² Rā Pilato mahømbi 'yøpra rā nt'änni yø ja'i, bi 'yēmbi:

—Xina rā Jesús guí hutyo ja'i ngue rā Cristo, ¿te guí nneha gā japā na? —bi 'yēmbi.

Yø ja'i p'uya, gätho bi 'yēna:

—Da guatra pont'i na guí mmanya.

²³ Rā Pilato p'uya bi 'yēmbryø ja'i:

—Pē ¿temā nts'o xa 'yø'na p'uya?

Yø ja'i p'uya, man'natho ngue mafi, bi 'yēna:

—Da guatra pont'i na.

²⁴ Rā Pilato p'uya bi badi ngue hinda zā ha di japi di thøhra Jesús. Porque mathoguitho mahyø ja'i ngue ncuē. Bi manda bá thannba rā dehe p'uya ngue yø hmi yø dā yø ja'i p'ua bi nxu'ye. Bi 'yēmbryø ja'i:

—Nuna rā n'yohua 'bucua, hinte ndupate na. Himma ts'oquigä p'ua ngue da tho na. Ya guí nnuseha p'ua te guí øtha.

²⁵ Yø ja'i p'uya bi 'yēna:

—Nugähe co 'nēhma basihe, go ma ts'oquigähe p'ua da du na rā n'yohua na.

²⁶ Rā Pilato p'uya bi manda ngue bi ma mathøgue rā Barrabás. A nuna rā Jesús, bi sityø soldado ngue da fei, 'nē da zits'i ngue di cuarta pont'i.

Yø soldado thenmahya rā Jesús.

²⁷ Nu'ua yø soldado rā gobierno bi zixra Jesús, i map'ua ja rá dathi rā cuarte. Bi ma mapeti gätho yø soldado p'uya ngue di mäts'i. ²⁸ Yø soldado p'uya bi møjpabi rá he rā Jesús, bi heta n'na rā tuhu ngue rā jupoi. ²⁹ Yø soldado ya xi me n'na rā corona ngue yø 'uini, bi gäspa rá ya rā Jesús. Bi gärpa n'na rā t'o rá 'yē ngue rá n'yēi. 'Nē bi ndantyøhmu p'ua ha 'bähra Jesús tengutho 'mø ngue majuanī hnu mansu n'na rā dast'abi. I thenmahya p'uya, bi 'yēmbi:

—I tate na rá dast'abi yø judío ya —bi 'yēmbi.

³⁰ Bi zots'i. Bi guaspabi rā t'o mi fo rá 'yē p'uya, di jännbabi rá ya. ³¹ Mi juadi bi denmahya p'uya, bi gajpabi rā tuhu xi hete. Bi hetrá he ya mi he p'uya. Bi zixpaya ngue di cuarta pont'i.

Ya cuatraq pont'i ra Jesús.

³² Nup'ua ja ra 'yu, bi nthēui p'ua n'na ra n'yohua ngue ra mmēngu p'ua ja ra hnini Cirene, ni hu ngue ra Simu. Nu'ua yø soldado manī zi ra Jesús, bi japra Simu ngue bi duxra pont'i nuna da ma macuati ra Jesús. ³³ Nuna ra Jesús, i zixyø ja'i p'ua ja ra xequi ni hu ngue Gólgota. Nuna ra hya na i nne da ma ngue ra Njuyaxhmu. ³⁴ Nup'ua bi zonna Jesús, bi t'unna vino n'youi ra mirra para ngue di pumbēnibi. Mi zā te ja p'uya, himbi ne bi zi.

³⁵ Bi cuatraq pont'i p'uya, mi juadi bi nø'mi. Bi ma ra taha yø soldado p'uya ngue to xta ra taha, gue'a da gaca n'na xequi rá he ra Jesús. Ya bi nja tengutho ra hya bi manna pōngahya Oja 'mø yø pa xathogui ngue bi 'yēna: “Da ma ra taha yø ja'i ngue to di tocabi ma he”, bi 'yēna. ³⁶ Bi mihyø soldado p'uya ngue hētho te di ja ra Jesús. ³⁷ Nup'ua ja rá ya ra pont'i cuatraq Jesús, bi ma macuati n'na ra letrero xi 'yot'i ngue mmamp'ua te bi ma ma'upi. Nuna ra letrero, i ēna: “Nuna ra n'yohua 'bucua, guehna ra Jesús rá dast'abi yø judío na”, ēna letrero.

³⁸ 'Nē yoho yø bē bi ma macuati ra pont'i, n'na i gohrá n'yēi, n'na i gohrá gaha. ³⁹ Asta huatyø ya yø ja'i thop'ua ja ra pont'i cuatraq Jesús ngue thenni.

⁴⁰ I ēmbi:

—A nuya n'yø, dami xorpabi rá nija Oja ya. 'Nē guí ēna ngue nhyu patho gdi hojman'na ra nija. Dami nyanse ya, bá cap'ua ja ra pont'i guí cuatya ngue'mø majuanī rá Ts'ant'ua'i Oja ya.

⁴¹ Nu'ua yø hmu yø mmäcja conyø xānbate ngue ra ley, conyø fariseo, conyø n'yohua 'bet'o p'ua ja ra nija, gā thenmahya ra Jesús. Di n'yēmbi:

⁴² —Mi mmanna ra n'yohua ngue da yanyø ja'i. Pē nuyá, hinda zā ha di japi di nyanse ya. A nu'mø majuanī ngue rá dast'abi yø judío ya, da zā da cahna ja ra pont'i ya n'namhma ngue ga ēc'ēiha te da ma. ⁴³ Mi mma ngue rá Ts'ant'ua Oja, 'nē mi mma ngue fāx Oja. A nuyá, ma ga nnuhū ya ngue'mø nne Oja ya, da mǎx'mø —di n'yēmbi.

⁴⁴ Nuya yø bē 'dap'ua cuathū ra pont'i ra Jesús 'nēhya thenmahya ya.

Ya bi du ra Jesús.

⁴⁵ Mi hyuxyadi p'uya, bi m'mēxui gā ra ximhāi asta hyunde. ⁴⁶ Nu'mø ni ma da za'i hyunde p'uya, ra Jesús ra ndøts'edi bi 'yēna:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —bi 'yēna.

I nne da manna ra hya na: “Ma Oja'i, ma Oja'i, ¿hanja ngue gā hyēgagui p'ua?” ⁴⁷ Ja mi 'bārputho 'da yø ja'i, bi 'yøde te bi manna Jesús. Yø ja'i p'uya di n'yēmbi:

—Nuna ra n'yohua na, i nzohra Elías.

⁴⁸ 'Bexque'a bi ma n'na nc'ei mi 'bāp'ua, bá ha n'na xequi ra esponja xā ntudi, bi pop'ua ja ra vino xan'ixi. Bi nøtra t'o p'uya ngue bi cuarpabi rá ne ra Jesús ngue da zats'i. ⁴⁹ Pē mi'da yø ja'i 'bāp'ua bi 'yēmbi:

—Ma ga nnuhū ya ngue'mø da ēhna ra Elías i nzofo ngue da yanya.

⁵⁰ Ra ndøts'edi bi 'yēn'a n'na rá hmafi ra Jesús. Bi du p'uya. ⁵¹ Nu'a ra ora'a p'uya, nu'a ra ulu mi zap'ua ja ra goxthi nija, bi xet'i, i gai. 'Nē bi 'yan'ahāi, yø t'øhø bi hyegue. ⁵² Bi xohyø panteón mi o yø ánima. Bi bēnnate xangu yø ja'i mi ēc'ei Oja. ⁵³ Nu'mø mi bēnnate, bi bōmp'ua ja yø panteón. Pē nu'mø mi bēnnate m'mēfa ra Jesús, nuya yø ja'i xi bēnnate bi map'ua ja ra maca hnini Jerusalén. Ja bi nup'ua xangu yø ja'i ngue ya 'bāi mahøn'a p'uya.

⁵⁴ Nu'a ra capita co 'nēhyø soldado 'bāp'ua ni hyandra Jesús. Mi nu ya p'uya ngue bi 'yan'ahāi 'nē bi nu te gā bi 'yøtra Jesús mēnte bi du. Emmēi bi nsu, di n'yēmbi:

—Majuanī ngue nuna ra n'yohua na, rá ts'ant'ua Oja na.

⁵⁵ Xangu yø xisu yap'utho mambi 'bāi ngue hantho te gā bi nja. Nuya yø xisu ya, bá nēxa Galilea ngue bá tēn'mø manī ma Jerusalén ra Jesús. 'Nē guehya yø xisu mi fāts'i ngue di unni te mi honi. ⁵⁶ Nuya yø xisu ya, n'youi p'ua ra Maya nuna ra mmēngu Magdala, co 'nēhna ra Maya

rā mamá rā Jacobo 'nēhrā José, co 'nēhna man'na rā xisu, rā mamá'ū yoho yø ts'unt'ū rā Zebedeo.

Ya bi ma nt'āgui rā Jesús.

⁵⁷ Ya nī ma dā dāhra nde p'ūya, bi zø'a n'na rā n'yohū ngue rā mmēmmēti nī hū ngue rā José, rā mmēngu p'ū ja rā hnīnī Arimatea. Xquet'a 'nēhna mará xādi rā Jesús. ⁵⁸ Nūnā rā José, bī ma bá nyāui rā Pilato, bá āpra nt'ēdi ngue dā hyajpa rá do'yo rā Jesús. Rā Pilato p'ūya bi unna nt'ēdi ngue dā thacra Jesús. ⁵⁹ Nūnā rā José, mī hyajpū ja rā pont'i rā Jesús, bi 'uēnnbabi rá do'yo co n'na rā sávana mā'da'yo. ⁶⁰ Rā José ya xi 'yambū ja rā t'øhø n'na rā 'da'yo panteón ngue xtā 'yo 'mø xtā ndū, ja bi gārbū rā Jesús. Bi gotrā goxthi co n'na rā ndø do. Bī ma p'ūya. ⁶¹ A nūnā rā Maya ngue rā mmēngu Magdala co 'nēhna man'na rā Maya, hūrpūtho gā i ma nt'āgui rā ánima ya.

Bī māhyø soldado p'ū o rā Jesús.

⁶² Ya rā pa ngue rā ts'āya 'mø mī hyats'i. Nū'ū yø hmū yø mmācja conyø fariseo bī ma bá nyāui rā Pilato. ⁶³ Bi 'yēmbi:

—Ague grā ts'ut'abi, nū'mø mī ya nā rā fēhni n'yohū bī dū, mī ēnā ngue nū'mø bi gua'a nhyū pa xtā ndū, di bēnnate p'ū dā nt'āgui. ⁶⁴ Janāngue nūyá, dāmī 'yetyø soldado ngue dā fādi ha o rā ánima astā gue'mø bi tho'a rá hyū pa xā t'āgui. Ya hīndā zāp'ū dā ma yø xādi 'mø rā xūi ngue dā hyaxra ánima, m'mēfa p'ūya dā hyātyø ja'i, dā 'yēmbi ngue ya bi bēnnate. Ya man'natho bi thār'mants'ojū p'ūya ngue m'met'o.

⁶⁵ Rā Pilato bi 'yēmbiyø mmācja:

—'Būp'ū yø soldado guí āhmū. Nī māhā, bi fāthū rā panteón, pē dāmī segurahū xāndønho.

⁶⁶ Gā bī ma p'ūya ngue bá fādi xānho rā panteón. Bī mēpyabi rá njo'mī rā panteón. Bá sop'ū'ū yø soldado ngue yø mādi p'ūya.

28

Ya bi bēnnate rā Jesús.

¹ Nū'a rā pa ngue rā ts'āya ya bi thoguī. Mī hyaxā ndomingo rá mādi rā pa ngue rā semana. Nūnā rā Maya rā mmēngu Magdala co 'nē'a man'na rā Maya bī ma ngue bá nū rā panteón. ² Nū'mø ya nī ma dā zøni, nthāmbēnitho bi 'yan'ahāi. Porque n'na rá anxē Oja bi 'yē māhēts'i, bi zøp'ū ja rā panteón. Bi dūntrā do mī co'mra panteón. Ja bi hyūxpū p'ūya. ³ Nūnā rā anxē di yoxni tengūtho rā huēi 'mø di yot'i. Rá he p'ūya, xāndønt'axi. ⁴ Yø soldado ngu i nū rā anxē, astā rā huaqui ngue rā ts'ū. Ēntho ya xi dū ngue rā ngūent'i.

⁵ Mī sōnya yø xisu, rā anxē bi 'yēmbi: —'Yo guí sūui. Porque dí pacā ngue guí hommī rā Jesús nūnā bi cuatrā pont'i yø ja'i. ⁶ Dāmī nūui ua bi 'bēgui, ya hīnjo'o ua, ya xā bēnnate tengūtho rā hyā bi xi'ahū 'mø mī 'bāi. ⁷ A nūya nī mē n'nahmantho ya, nī xihmī yø xādi ngue ya xā bēnnate rā Jesús 'nē danī døp'ahū Galilea, ja gni nūhū p'ū. Guehna ja ngue gā xi'ahū nāya.

⁸ Nū'ū yø xisu p'ūya, n'na zihmantho bī ma. Māde di johya, mādi i sū, pē nī tihi ngue danī xipyø xādi te xi nja. ⁹ Nūp'ū ja rā 'yū p'ūya, mī dāmbēni ya bī nthēui rā Jesús ngue di zēngua. Nū'ū yø xisu p'ūya bi guarbū 'bāhra Jesús ngue bi dospa yø gua ha gā ndanne. ¹⁰ Rā Jesús bi 'yēmbiyø xisu:

—'Yo guí sūui ya. Nī mē ya bá xihmī'ū mā cūgā ngue jatho dā ma Galilea, ja ganī nūhū p'ū.

Yø mmācja bi gutrā mēnyū yø soldado ngue dā manna fēhni.

¹¹ Mēnte nī hyā rā 'yū yø xisu, nūya 'da yø soldado mī fāhra panteón, bī map'ū ja rā hnīnī, bá xipyø hmū yø mmācja te gā xi nja. ¹² Yø mmācja p'ūya, bī ma bá nyāui yø n'yohū 'bet'o p'ū ja rā nīja, bī gohra acuerdo te 'bē'a ja ngue dā 'yøt'e. Bi zānnbūya ngue nūya yø soldado xi nūp'ū xi bēnnate rā Jesús, dā gut'i xāngu rā mēnyū. ¹³ Bi 'yēmbiyø soldado:

—Nūya gui 'yεmpħu yø ja'i ya: “Manxui xā nzucje rā t'aha. Mente dí ahme p'uya, xā nzøhyø xādi rā Jesús ngue xā hyats'i”, gui 'yεmpħu yø ja'i ya. ¹⁴ Nū'mø dā bahra ts'ut'abi ngue guí mmammī ngue xā nzu'ahu rā t'aha, a nū'mø ngue dā zu'ahu, 'yo te gui mbemħmu hīnte dā ja, go ga hojpāhe rá mmī.

¹⁵ Yø soldado p'uya, bi hyanna mēnyu bi t'unni, bi mā tengutho rā hya bi sifi ngue dā mā. Nūnā rā hya bi manyø soldado, gue'a rā hya sihyø judío'a ya asta guehra pa ja p'uya.

Ya bi nyāui gā 'dε'mā'da yø xādi rā Jesús.

¹⁶ Nū'u 'dε'mā'da yø xādi rā Jesús i ma Galilea. Nūp'u ja rā nyūni mī mmanna Jesús ngue dī nthēħu, ja bi zømp'u. ¹⁷ Jā mī nū yø xādi rā Jesús ngue ya 'bap'u, gā bi danne. Pε yobēni dī'da ngue'mø majuanī ngue gue'a rā Jesús ogue hīn'nā. ¹⁸ Pε rā Jesús bi guarbu ha 'būhyø xādi, bi 'yεmbi:

—Nūgā, bi n'najhma cargo ngue ga manda mahets'i 'nε cua ja rā xīmhai. ¹⁹ Janāngue nuyá, dí xi'ahu ya ngue guí mmähā gā rá ngūni nxīmhai. Dami hyoni ha gdí japhu yø ja'i ha di gohi ngue mā xādi. Dami xixyabahu yø ja'i dā 'yεc'εigui, gue'a dī nεqui'a ngue n'youi rā Papá, n'youi rá Ts'unt'u Oja, n'youi rā Espiritu Santo. ²⁰ Nūya te gāma hya xtá xi'ahu gui 'yøthū, dāmi xānbahu yø ja'i ngue dangū'a dā 'yøt'e. Dami pahmu ngue dí n'yohu hangū rā pa, asta gue'mø dāni njua'a nxīmhai. Dā ngūt'atho.

Ra Marcos Nuna ra Marcos, ja ua yø hya bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtra Jesucristo.

Nuna ra Xuua bi 'yøtra nxixya bi xihyø ja'i ngue di nsä, da dö'mra Jesús bá ep'u.

¹ Ja bi mucua ra hoga 'da'yo hya, ngue mma hanja na ra Jesucristo rá Ts'ant'u Oja. ² Nu'mø yø pa xa thogui, ra pøngahya Isaías bi ma hanja na ra hya ja ngue di nja m'mefa. Bi 'yembyø ja'i: “Nuna Oja bi 'yembrá ts'ant'u: Nuyá, ga et'ä ma m'menhni, di m'met'o p'u gdi ma ngue di hoqui ha gui thogui, bi 'yembi. ³ Di m'map'u ja ra dapo na ra m'menhni. Nu'u yø ja'i di mpeti p'u di m'mai, da xifi te da 'yøt'e, da 'yembi: Damj nsähu ya, porque ya bá ep'u ra Hmu, da 'yembyø ja'i”.

⁴ Ya mam'met'o nt'ot'i ya yø hya ya, pe ya bi nja'mø yø pa mi m'map'u ja ra dapo ra Xuua. Nuna ra Xuua, bi xihra hya yø ja'i, 'ne bi xixyabi. Bi 'yembi:

—Damj hyehm p'u ra nts'o gni 'yohu. Damj nxixyah, n'namhma ngue di pun'na ni ts'oquih Oja.

⁵ Xangu yø ja'i bi zøp'u 'buhra Xuua ngue øxra hya bi ma. Bi zøp'u yø ja'i bá nexpa ja ra hnini Jerusalén. Gä bi zøp'u yø ja'i 'buhyø hnini ja'a ra häi Judea. Nuyá yø ja'i bi ma ngue ja yø ts'oqui, guehya bi xixyabi ra Xuua p'u ja ra dathe Jordán.

⁶ Nu rá he ra Xuua, gue'u yø xingu ra cameyo ntøt'e ra ulu. Di ngat'a n'na ra xifani. Nu'a te si p'uya, yø mmäcja t'axi mi sa. 'Nehra t'afi t'asa timp'u ja ra dapo mi si. ⁷ Bi 'yembyø ja'i:

—Ya mi ts'adyø pa da ep'u man'na ra n'yohu ya. Pe man'natho tate na ngue nugä. ¿Haru gue ga sacä tengu na? ⁸ A nugä, dá xixya'ahu conna dehe. Pe nuna ra n'yohu dí xi'ahu, guehna da 'yøt'e ngue di ha'ahu ra ts'edi ra Espiritu Santo na.

Ra Xuua bi xixyabi ra Jesús.

⁹ Nu'u yø pa'u p'uya, nup'u ja ra hnini Nazaret ngue ra häi Galilea, ja bá nexpa ra Jesús ngue bi zøp'u 'buhra Xuua. Ra Xuua p'uya, bi xixyabi p'u ja ra dathe Jordán. ¹⁰ Mi nxixya p'uya, bi ma nenthe. Bi nu ra Jesús ngue bá xohra c'amahets'i. Bá ep'u ra Espiritu Santo, tengutho n'na ra paloma bi zøp'u ja rá ya ra Jesús. ¹¹ Bi t'ø p'uya ngue bá nya Oja maya, bi 'yena:

—Gue'e ma Ts'ant'u, dadi ma'i. A nuyá, janjuaní ngue ja gampähä conná ngue'e —bi 'yena.

Ra zithu bi hyonni ha di 'yøtra ts'oqui ra Jesús.

¹² Bexque'a ra ora'a p'uya, nuna ra Espiritu Santo bi zixpa ja ra dapo ra Jesús. ¹³ Nup'u 'buhyø zate, ja bá n'yop'u nyote ma pa ra Jesús. Mente gue'u yø pa'u p'uya, emmei bi hyonna zithu ha di japra Jesús ngue da mestho ra hya di manda Oja. Yø anxé Oja p'uya, gue'u bi mäxra Jesús.

Bi du'mi bi manna hya p'u Galilea ra Jesús.

¹⁴ Mi 'yehra pa ngue bi n'ofädi ra Xuua. Nuna ra Jesús, bi mengui, i map'u ja ra häi Galilea. Nup'u ha thogui, xihyø ja'i ra hoga 'da'yo hya ngue ha di njap'u di zo rá 'ye Oja. ¹⁵ Ra Jesús bi 'yembyø ja'i:

—Ya da guehyø pa jap'uya da 'yu Oja ngue di manda ua ya. A nuyá, damj hyehm p'u ra nts'o gni 'yohu. Damj 'yec'ehu ra hoga 'da'yo hya.

Bi zixi goho yø mahua ra Jesús, bi 'yøt'e ngue yø xädi.

¹⁶ Nup'u ja ra nenzabi Galilea, bi thop'u n'na pa ra Jesús. Ja bi dimp'u yoho yø mahua ngue di n'yohu. Nu'a n'na, ni hu ngue ra Simu. Nu'a man'na, ni hu ngue ra Andre. Nuyá yonc'ei ya, mi entyø xit'a p'u ja ra dehe ngue pahu. ¹⁷ Mi nu ra Jesús, bi 'yembi:

—Ma ga mmähä n'yø. Ya hingyø hua guí theui ya, sinoque ga xän'naui ha gdi theui yø ja'i ya —bi 'yembi.

18 Bexpi zop'u yø xit'a ngue bi mähä ra Jesús. 19 Mi thohmits'u ninguep'u p'uya, bi dīmp'u mi yonc'ei di n'yohu, ra Jacobo 'nehra Xuua. Guehya yø ts'ant'u ra Zebedeo. Mi hup'u ja yø barco ngue pøtyø xit'a. 20 Mahømbi xihra Jesús ngue bi mähä. Nuya ts'its'i, bi mähä ra Jesús, bi zop'u ja ra barco yø papá co 'nehyo hmiqui.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu mi n'youi ra ts'onthi.

21 Gä 'dap'u ni 'yo, bi zømp'u ja ra hnini Capernaum. Mi zøhra pa ngue säya yø ja'i, bi map'u ja ra nija ra Jesús ngue bi xännba ra hya yø ja'i. 22 Mi 'yøhyø ja'i na ra hya xännbate ra Jesús, Gä di 'yøtho. Porque nu'mø xännbate ra Jesús, ena nts'at'abitho ngue ya manzaqui. Pε yø xännbate ngue ra ley, hingui njap'u ga ya'u.

23 Mi 'bup'u ja ra nija n'na ra n'yohu mi n'youi ra ts'onthi. Nts'edi i zohra Jesús, bi 'yεmbi:

24 —Ague Jesús grá mmεngu Nazaret, ¿hanja ngue gadi nthint'ua dí 'bucähe? ¿Ua gní 'yεhε gui juacje? Nugä dí padí te'o'i, go gue'e'a ra Maca Ja'i mi ja ngue dá penhua Oja.

25 Pε ra Jesús bi 'yεmbrā ts'onthi: —Xanhεn'i grá ts'onthi. Dami hyep'u ra n'yohu guí n'youi.

26 Mi 'yøhra ts'onthi na ra hya sifi, nu'a ra n'yohu mi n'youi ra ts'onthi, asta ra pāni bi 'yen'ahāi. Xøgue rá mafi. Bi hyep'u ra ts'onthi mi n'youi ra n'yohu p'uya. 27 Nu'u yø ja'i bi nu te bi nja, Gä di 'yøtho. Di n'yεmbi n'na ngu n'na:

—Hinjām'mø ha xtá øhmε n'na ra hya tengū xännbate na ra n'yohu 'bucua. Di nequi ngue ja rá ts'edi, porque asta 'nehyo ts'onthi εc'ei 'mø xifi ngue da hyep'u ra ja'i n'youi.

28 N'na zihmantho bi n'yo ra hya Gä ra häi Galilea, ngue di nxihyø ja'i te bi 'yøtra Jesús.

Rā Jesús bi 'yøthebi rá to ra Simu, nuna i Bedu.

29 Mi bømp'u ja ra nija ra Jesús, bi mähä ra Jacobo 'nehra Xuua co 'ne'u mi'da yø xädi. I map'u ja rá ngu ra

Simu 'nehra Andre. 30 Nu'a rá to ra Simu oxpu ja rá t'ots'i ngue hεmbrā pa. Mi zønna Jesús, bi sifi ngue di hyenni. 31 Bi yarbu ha 'benna dārquēhi ra Jesús, bi bennba rá 'yε ngue bi xots'i. 'Bexque'a bi zā ra pa mi hεmbi. Nuna ra xisu mi'u p'uya, guehna bi hojpi te da zi yø ja'i na.

Rā Jesús bi 'yøthe xangu yø dārquēhi.

32 Ya xi yuhra hyadi, ya bi nxui. Mandøngu dyø ja'i bi map'u 'buhra Jesús. Bi zixyø dārquēhi co 'nehyo ja'i n'youi yø ts'onthi bi zispi ngue da 'yøthe. 33 Bi mpeti p'u ja ra goxthi gätho yø ja'i 'bup'u ja ra hnini. 34 Ra Jesús bi 'yøthe yø ja'i mādi hyenni. 'Nε bi 'yøthe yø ja'i mi n'youi yø ts'onthi. Pε nu'u yø ts'onthi hīndi japi di nya, porque yø ts'onthi i nne da mā te'o na ra Jesús.

Rā Jesús bi 'yonna hya p'u ja ra häi Galilea.

35 Mi hyaxpaya, bi nangma xuditho ra Jesús. Tobe ra 'bexuitho 'mø mi bømp'u ja ra hnini, bi ma dapo ngue da mat'Oja. 36 M'mεfa p'uya, bi ma ra Simu co 'ne'u mi'da yø xädi, ngue bi honi hapu 'bui. 37 Mi dīmp'uya, bi 'yεmbi:

—Xandøngu yø ja'i søp'u ja ra ngu ngue hon'a'i —bi 'yεmbi.

38 Pε ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—Ja ua mi'da yø hnini ga mmähä ngue ga ma mamhmε ra hoga 'da'yo hya. Porque gue'a dá εcä'a ngue ga mmanna hya.

39 Bi n'yo Gä ra häi Galilea ra Jesús, sømp'u ja yø nija ngue mmanna hoga 'da'yo hya. 'Nε øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu mi ya rá do'yo.

40 Man'na ra pa p'uya, nup'u 'bähra Jesús, bi guat'a n'na ra n'yohu mi hεmbrā ts'o'ya. Bi ndantyøhmū p'u ha 'bāi, bi 'yεmbi:

—Nu'mø guí nne gui 'yørca ra mate gui 'yøtheguits'u, nugä dí padí ngue da zägui —bi 'yεmbi.

41 Ra Jesús bi huεcra n'yohu mi'u, bi dots'i conná 'ye. Bi 'yεmbaya:

—Ahá, dí nne ga øthe'i. Da zä'i ya —bi 'yεmbi.

42 Høntho bi manna ra hya na, nuna ra därkehi mi 'ya rá do'yo, 'bexpi zä ra n'u mi hεmbi. 43 Hante ngue di n'yεhmi'a ra n'yohu, bi zεmba mazaqui, bi 'yεmbi:

44 —Nuyá, 'yo to guí xifi te dá øt'a'i ya. 'Be ni ma ya, sømp'u 'bähra mmäcja. Da nu ngue ya bi zä'i. Dami 'yøtra 'bøt'e tengutho bi manda ra Moisés ngue da 'yøtyø ja'i 'mø bi zä ra 'ya hεmbi. Janangue da badí gätho yø ja'i ngue ya bi zä'i.

45 Mi ma ra n'yohu p'uya, to bi zä ni ja'i xifi ngue ya xi 'yøthe ra Jesús. Janangue bi n'yo dapo ra Jesús, ya hinga edi 'yup'u ja yø hnini, porque mathogutho di mpeti yø ja'i 'mø bi nu ra Jesús. Pε madague'a di n'yaní, ndap'u bi zä ni 'yεhyø ja'i, pap'u bi 'bähra Jesús ngue bi nnu.

2

Ra Jesús bi 'yøt'e ngue da fadi ngue ja rá ts'edi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

1 Man'na ra pa p'uya, bi mengra Jesús, i map'u ja ra hnini Capernaum. Mi bahyø ja'i ngue ya 'bap'u ja rá ngu ra Jesús. 2 N'na zihmantho bi mpeti yø ja'i, asta hinní 'yenyø ja'i p'u ja ra goxthi. Nuna ra Jesús bi xänbä yø ja'i rá hya Oja. 3 Mente ya ra Jesús, bi zø hmi'da yø ja'i. Nu'u goho nja'i bá du n'na nc'ei bá oxrá fidi ngue tudyø gua. 4 Bi ne xti cätra därkehi p'u mbo ra ngu brá 'bähra Jesús. Pε himbi zä xti cät'i, porque xandøngu yø ja'i 'bap'u. Janangue bi tets'a yannigu ra därkehi p'uya. Bi xots'a n'na xequi ra 'bet'e ha brá 'bähra Jesús. Ja i cambu ra därkehi ni oxrá fidi. 5 Mi nu te øtyø ja'i ra Jesús, i padí ngue εc'ei yø ja'i ngue da zä da 'yøthe ra därkehi. Bi 'yεmbrä därkehi p'uya:

—Ague ts'ant'u'i, ya dá pun'na ni ts'oqui ya —bi 'yεmbi.

6 Nu'u yø xänbäte ngue ra ley mi hup'u, bi mbøcue 'mø mi 'yø'a ra hya mmanna Jesús. Bi 'yεmp'u ja yø n'yomfēni: 7 “Nuna ra n'yohu 'bäcua, thenmahya Oja na co nu'a ra hya i mma. Porque hinjonda zä di punnba yø ts'oqui yø ja'i, hinda hønt'a Oja sä ngue da 'yøtra mpunnbi”, εmp'u ja yø n'yomfēni. 8 Pε ra Jesús 'be xi pætho te mbεmp'u ja yø n'yomfēni ya yø xänbäte ngue ra ley. Bi 'yεmbaya:

—¿Hanja ngue nguna guí mbεmhmu?

9 Nugä dá xihra n'yohu 'bäcua, dí εmbi: “Ya dá pun'na ni ts'oqui ya”. Pε nuyá, hindi nequi xanho ngue'mø bi mpunnbi ogue hin'na. Pε nu'mø ga εmbi: “Dami nangui, gui caxni fidi, gui mma”, ga εmbi, nu'mø ngue bi n'yo p'uya, ya guí pahmu xanho ngue ja má ts'edi. 10 A nuyá, dami pahmu ya ngue ra N'yohu bí 'yε mahεts'i, ja rá ts'edi ua ja ra ximhäi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

Bi 'yεmbrä n'yohu xan'u p'uya:

11 —Nugä dí xi'i, dami nangui, caxni fidi, ni ma ni ngu.

12 Ra därkehi p'uya, bi nangui. Bi gaxrá fidi, bi ma rá ngu. Nu'u gätho yø ja'i bi nu te bi nja, gä di 'yøtho. Yø ja'i p'uya, εspabi Oja, i εna:

—Hinjäm'mø xtá nuh'u'a te dá nuh'u bi nja ya.

Nuna ra Leví, bi 'yøt'e ngue rá xädi ra Jesús.

13 Man'na ra ora p'uya, ra Jesús mahømbi map'u ja ra nenzabi. Pε mandøngu dyø ja'i bi mpeti p'u ha 'bai, pε gä bi xänbabi ra hya. 14 Mi tho p'uya, bi zømp'u ja rá oficina n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Leví. Guehna rá ts'ant'u ra Alfeo, guehna jamba ra mentyu yø ja'i ja te pä. Mi nu ra n'yohu na ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ma ga mme n'yø, ga øt'e ngue mä xädi'i —bi 'yεmbi.

Nuna ra Leví bi zop'u rá oficina, bi mε ra Jesús.

Nuya yø ja'i t'εmbi ja yø ts'oqui, 'dap'u sihmēui ra Jesús.

15 Man'na ra pa p'uya, nuna ra Jesús bi mε yø xädi p'u ja rá ngu ra

Leví ngue da nsihmeui. Xangu yø ngathäi 'bap'ua, da gue hmi'da yø ja'i t'embj ngue ja yø ts'oqui, gä 'dap'ua sihmēui ra Jesús. Porque xquet'a 'nēhya nne da dēnna hya mmanā Jesús. ¹⁶ Pε nu'ua 'da yø xännbate ngue ra ley, 'nē'da yø fariseo, mi nu te øtra Jesús ngue 'dap'ua sihmēhu yø ja'i nu'ua t'embj ngue ja yø ts'oqui. Nuya mbøcue p'uya, bi 'yēmbya yø xädi ra Jesús:

—Nu ni xännbatehu, hinguī ho ngue 'dap'ua sihmēhu yø ngathäi co 'nēhyu mi'da yø ja'i ja xangu yø ts'oqui.

¹⁷ Mi 'yøde te sipyø xädi ra Jesús, bi 'yēmp'ua di yahni p'uya:

—Nuya yø ja'i di hyēnni, guehya ni 'yēhra 'yøthe ya. Pε yø ja'i xanzaqui, hinga gue'ua ni 'yē'ua. A nugä, dá ēhē ngue gue'ua yø ja'i ja yø ts'oqui gä xifi da hyep'ua ra nts'o gä 'yo, hinga gue'ua yø ja'i ena ngue ya 'yo xanho dá ēhē ga nzofo.

Bi manna Jesús hanja ngue hinguī etyø mmui yø xädi.

¹⁸ Man'na ra ora p'uya, bi ntini ngue nu'ua yø xädi ra Xuua 'nē'ua yø fariseo mi etyø mmui. Janangue bi ma 'da yø ja'i p'ua 'buhra Jesús, bi 'yēmbi:

—¿Hanja ni xädi ngue hinguī etyø mmui? Conque yø xädi ra Xuua 'nēhyø fariseo etyø mmui'ua —bi 'yēmbi.

¹⁹⁻²⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbyo ja'i yau:

—Nu'ua yø ja'i ts'ofu ngue da nu ra nthati, hinguī etyø mmui mente 'dap'ua 'buhma ra novio. Njarbatho mā xädigä ya, hinguī etyø mmui ngue 'daua di n'yo'be. Pε bá ep'ua ra pa ngue da zigagui mā nsui'be. Nu'a ra pa'a p'uya, mfadi ngue da zä da 'yetyø mmui ya mā xädi 'mø.

²¹ Nuna ra 'da'yo hya di xännbate, n'nan'yo na ngue ra nyogui xädi. Tengutho n'na ra 'da'yo ulu, hinda zä di 'bøtra zē'ulu. Porque ra 'da'yo ulu di ngants'i, ya man'na di nts'onna zē'ulu. ²² Tengutho ra 'da'yo vino hinguī sä da sirbu ja ra zexfani ngue da zedi. Porque ra 'da'yo vino

da xetra zexfani 'mø da sit'i, ja di m'mep'ua p'uya. Janangue ra 'da'yo vino, ra 'da'yo xifani da sit'i.

Ja rá ts'edi ra Jesús ngue nu te da zänni di nja'mø ra pa ngue ra ts'äya, gue'a di nja'a.

²³ Man'na ra pa ngue säya yø ja'i p'uya, nuna ra Jesús co 'nēhyø xädi bi tocabi bi thop'ua ja yø nuatrigo. Nuya yø xädi p'uya, bi daxtyø trigo bi za.

²⁴ Pε nuya yø fariseo bi 'yēmbra Jesús: —¿Hanja ni xädi ngue di mpefi? Conque mmamp'ua ja ra ley ngue nu'mø ra pa ngue ra ts'äya, hinguī sä ngue to di mpefi —bi 'yēmbi.

²⁵ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Xi'mø mi zähra thuhü n'na ndi ra David, co 'nē'ua mi n'youi, çua hınjam'mø gadi xähma p'ua ha nt'ot'i'a te bi 'yøt'e? ²⁶ Conque nup'ua ja rá ngu Oja mi 'buhra mmäcja Abiatar, nuna madi manda yø mmimmäcjai. Ja bi yarbu ra David ngue bi zi yø thuhmē xi t'aspabi Oja ngue da nu. Bi zi ra David co 'nē'ua mi n'youi. Conque nu'ua yø thuhmē'ua, hındi unna nt'edi ra ley ngue to bi zä da zi, hında høndyø mmäcja yø ts'i'ua yø thuhmē t'aspabi Oja. ²⁷ A nuyá, nu'a te bi 'yøtya mā xädigä, uanguī Oja bá sänni bá nja ra pa ngue ra ts'äya para ngue di dınna nho yø ja'i. Hıngue masque bi zän'Oja ra pa ngue ra ts'äya ngue di m'mumman'ua yø ja'i. ²⁸ Janangue ra N'yohu bí 'yē mahets'i, ja rá ts'edi ngue nu'a go da zänni, gue'a di nja'mø ra pa ngue ra ts'äya'a.

3

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu xi yotrá 'yε.

¹ Man'na ra pa p'uya, mahombi map'ua ja ra nija ra Jesús. Nup'ua ja ra nija, mi 'bap'ua n'na ra n'yohu xi yotrá 'yε. ² Yø fariseo p'uya, tøjtho te øtra Jesús. I nne da nu 'mø ngue di n'øthe 'mø ra pa ngue ra ts'äya, para ngue da zäp'ua di yapı, da 'yēmbi ngue hinguī supra ley. ³ Pε ra Jesús bi 'yēmbra n'yohu xi yotrá 'yε:

—Bá nangui n'yø, ga 'bäcua mädē —bi 'yēmbi.

⁴ Ya njuantho bi zohyø fariseo p'uya, bi 'yēmbi:

—¿Te 'bē'a mā hya mmamp'u ja ra ley ja ngue ga øthu 'mø ra pa ngue ra ts'äya? ¿Ga øthu ra nho, ogue ra n'u? ¿Da t'øthe ra ja'i 'mø xan'u, ogue di njapi da du?

Nu'u ts'o p'uya, hñte ga ndatho. ⁵ Ra Jesús bi hyēti gätho yø ja'i 'bap'u, pē di nēqui ngue mbøcūē. Pē tu rá mmui ngue mandø nñaxitho yø mmui yø ja'i. Bi 'yēmbra n'yohu mi'u p'uya:

—Damī majni 'yē ya —bi 'yēmbi.

Ra n'yohu p'uya bi macrá 'yē, pē 'bexpi zä rá 'yē mi'u. ⁶ Mi zä mi nu yø fariseo ngue bi n'øthe ra Jesús, bi ma p'uya. Bi 'yøtra junta. 'Dap'u bi mpētihyø ja'i ra Herodes, bi zänni ha di japi da hyo ra Jesús.

Ra Jesús mahømbi 'yøthe xangu yø dārquēhi.

⁷⁻⁸ Ra Jesús bi mē yø xädi, i map'u ja ra nenzabi Galilea. Pē xandøngu yø ja'i bi dēnni, porque øhyø ja'i ngue øtyø milagro ra Jesús. Nuya yø ja'i ya, yø mmēngu 'da p'u ja ra häi Galilea, yø mmēngu 'da p'u ja ra hnini Jerusalén, yø mmēngu 'da p'u ja ra häi Judea, yø mmēngu 'da p'u ja ra häi Idumea, yø mmēngu 'da p'u man'na nguadi ra dathe Jordán, xangu mi'da yø hnini ja'u yø häi ha ja ra hnini Tiro 'nēhra hnini Sidón, gä ja bi 'yēp'u yø ja'i. ⁹⁻¹⁰ Xangu yø dārquēhi bi zøp'u mi 'bähra Jesús. Gä bi 'yøthe, asta di ntøtyø ja'i ngue nne da zømp'u 'bähra Jesús. Porque høntho da dārpa rá he ra Jesús, 'bexi sä ha hēmyø ja'i. Janangue bi xihyø xädi ra Jesús ngue di nsä n'na ra barco, ja da yarbu. Porque hinga mbēnnbu ngue ni mantho di mpēti mi'da yø ja'i. ¹¹ Xquet'a 'bap'u 'da yø ja'i ngue n'youi yø ts'onthi. Nu'mø bi guarbu 'bähra Jesús, ra ts'onthi di japra ja'i ngue ndantyo hmu. 'Nē di japi ngue nts'edi ga ya ra ja'i, i ēna:

—Gue'e rá Ts'ant'u'i Oja —i ēmbi.

¹² Pē ra Jesús janjuani ngue di hejpi ngue hinda mā te'o.

Ra Jesús bi 'yēxi 'dēma yoho yø xädi.

¹³ M'mēfa p'uya, bi map'u bí ja n'na ra nyuni ra Jesús. Bi zonhni hangū bi neprá mmui da zofø ngue bi map'u 'bui. ¹⁴ Ja bi zijpu 'dē'ma yonc'ēi yø xädi, bi 'yēts'i ngue 'dap'u di n'youi. Guehya da mēnhni di map'u ja yø hnini ngue da xihyø ja'i rá hya Oja. ¹⁵ Bi unna ts'edi ngue da zä da 'yøthe yø dārquēhi, 'nē da 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. ¹⁶ Ja ua yø thuhu ya 'dē'ma yonc'ēi bi thanhni: ra Simu nuna i nhuta m'mēfa ngue i Bēdu, ¹⁷ ra Jacobo, 'nēhra Xuua guehya yø ts'ant'u ra Zebedeo ya, 'nē guehya i hutra Jesús ngue ra Boanerges porque nuna ra hya na, i nne da mā ngue ya manzaqui, ēntho ra ngāni 'mø ya, ¹⁸ ra Andre, ra Lipe, ra Bartolomé, ra Mateo, ra Toma, ra Jacobo nuna rá ts'ant'u ra Alfeo, ra Tadeo, 'nēhna man'na ra Simu yø n'yohu yø ja'i n'youi ra partido ngue ra cananista, ¹⁹ ra Judas Iscariote nuna bi dä ra Jesús.

'Nu'u yø mēni ra Jesús bi ma ngue da sijpu ha 'būhyø ja'i.

Nuna ra Jesús, mi juadi bi 'yēxyø n'yohu ja ngue da mēp'u di ma, i ma rá ngu p'uya, 'dap'u ni 'yo. ²⁰ Mi zōnná ngu p'uya, mahømbi mpēti xandøngu yø ja'i, asta xinga mbongui ra ora da ziui ra hmē yø xädi ra Jesús. ²¹ Mi 'yøhyø mēni'a te øtra Jesús, bi ma p'uya ngue xtabá nzijpu ha 'būhyø ja'i. I ēna:

—Hantho sahrá nloco'a —ēnyø mēni.

Nu'u yø xänbäte ngue ra ley ēmbi ngue ra zithu fäts'i te øtra Jesús.

²² Nu'a ga mmanyø ja'i te øtra Jesús, nu'u yø xänbäte ngue ra ley xpí 'yē'a Jerusalén, bi 'yēn'u p'uya:

—Nuna ra n'yohu na, ra zithu n'youi na. Porque nu'a ra zithu rá hmu yø ts'onthi, gue'a di hatra ts'edi'a ngue sä øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi.

23 Janangue nu'mø mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Guí pahma ngue nu'ua yø ts'onthi n'youi yø ja'i, gue'ua yø mæfi ra zithu'ua. Pɛ hinda ne ra zithu di hejpasɛ yø mæfi. 24 Xip'ua ha di manda n'na ra dast'abi, nu'mø di ndunhyø ja'i, hinjam'mø da zä da zehyø hya. 25 Xip'ua ja n'na ra ngu ya, nu'mø di nsuse yø ja'i 'bap'ua, da 'yehra pa di n'uɛni. 26 Njarbatho na ra hya dí xi'ahua ya. Xi'mø ngue di hejpasɛ yø mæfi ra zithu, ya rá 'befise di ts'oni. 27 Xi n'na ra n'yohua xanzaqui, 'bu'ambo rá ngu, hinda zä to da yat'ambo rá ngu ngue da jupi te pets'i. Nu'mø da thutra mmennigu, gue'mø da zä to da yat'ambo 'mø. Di njadä p'uya, dí tut'ä ra zithu di manda yø ts'onthi, janangue sä dí øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. 28 A nuyá, dami pahma ngue majuaní na ra hya ja ua, ngue nu'a te gäma ts'oqui øtyø ja'i, da gue'a te gäma hya man'ua ga ya yø ja'i, da zä di mpunnbi. 29 Pɛ nu ra ja'i da nõmman'ua ra Espiritu Santo, ya hinda punnba Oja.

30 Nguna ra nya bi manna Jesús, porque embyø ja'i ngue ra zithu fäts'i te øtra Jesús.

Bi manna Jesús ndana gue'a da bõni ngue da 'yøt'e tengutho 'mø drá mɛni.

31 Nu'a ra ora'a p'uya, nuna ra Jesús bi zøhrá mamá 'nehyo n'yohua 'bap'ua thi. Bi manda bá ts'o ra Jesús ngue di nyaui. 32 Xangu yø ja'i di mäspu 'buhra Jesús. Bi t'embuya:

—Ni mamá 'nɛ ni n'yohua 'bäcua thi, i nzo'i ngue gui nyaui 'na —bi t'embí.

33 Mi dahra Jesús, bi 'yenthó:

—Ma ga xi'ahua ndana ma mamá, ndana ma n'yohua —bi 'yɛna.

34 Bi hyetyø ja'i di mäspu 'bui, bi 'yembuya:

—'Bucua ya yø ja'i di nnøpe ngue ma mamá, di nnøpe ngue ma n'yohua.

35 Porque nuya yø ja'i di ho da 'yørpabi rá pähä Oja, guehya entho ma mamá ya, ogue ma n'yohua ya, ogue ma nju.

4

Ra Jesús i hɛjpa ra hya n'na ra momhmudä.

1 Man'na ndi p'uya, nup'ua ja ra nenzabi Galilea, bi xännba ra hya yø ja'i ra Jesús. Pɛ mandøngu dyø ja'i bi mpeti p'ua ha 'bui. Janangue bi yarbua ja n'na ra barco ja bá mip'ua. Bi zoquits'ua ra nenzabi, i ma mbo ra dehe. Gätho yø ja'i 'bu'a nenzabi. 2 Xangu yø hya bi xännba yø ja'i, honi te gui hɛjpa yø hya xifi. Nguna n'na ra hya bi hɛqui, bi 'yembyø ja'i:

3 —Dami 'yørpaha ra güenda xandønho ya yø hya ga xi'ahua ya. N'na ra n'yohua bi ma da ponna trigo. 4 Nup'ua bi thogui ngue ponyø hmudä, bi zop'ua ja ra 'yu 'da yø hmudä. Bi map'ua yø ts'int'sua ngue bi za yø hmudä. 5 Mi'da yø hmudä bi moni, bi zop'ua hingui pidi ra häi ngue o ra do. Guehya yø hmudä n'nahmantho bi bøts'e ngue hingui pidi ra häi p'ua bi zo. 6 Hinga ya mbo pa yø 'yu. Nu'mø bá pøxra hyadi, bi 'yuhyø hmudä ya xi bøts'e. 7 Mi'da yø hmudä bi zop'ua ja yø 'uini. Mi nte yø 'uini p'uya, bi ts'onnyø hmudä ngue bi hyøt'ambo. Ya himbi nja yø hmudä. 8 Mi'da yø hmudä bi zop'ua ja ra hoga häi. Nu'mø mi bøts'e, mazihotho gui nɛqui. Mi nja p'uya, 'däte ma'det'a bi bõni ngue n'na mhmudä. Mi'da p'uya, hyate bi bõni ngue n'na mhmudä. Mi'da p'uya, n'na ciento bi bõni. 9 A nuyá, di nja ni gu ngue gui 'yøhma na ra hya dí mmangä ya —bi 'yenna Jesús.

Ra Jesús bi ma hanja ngue honi te gui hɛjpa ra hya xihyø ja'i.

10 Ya 'yo pa gätho yø ja'i p'uya. Nu'ua 'de'ma yoho yø xädi ra Jesús bi guarbu 'bäi, da guehyø ja'i nu'ua tobe 'burpu bi guat'i. Bi 'yännbua te ga mbønya yø hya xi hɛqui. 11 Ra Jesús bi 'yembi:

—Nuya yø hya hingui fadi ha di manda Oja yø ja'i, i nne Oja ngue da dinni mmuihu hanja ya yø hya ya. Pɛ nu'ua mi'da yø ja'i, guehya dí honi te dadi hɛjpa yø hya dí xifi. 12 Nu te gä nnu ya yø ja'i ya, entho 'mø hinte bi nu. Nuya yø hya øde dí

mmangä, εntho 'mø h̄in temā hya bi 'yøde. Gue'a di siguetho ra nts'o ga 'yo'a. Oja p'uya, ya h̄indi punnba yø ts'oqui yø ja'i.

Ra Jesús bi ma te ni bōnya yø hya bi hyejpa ra momhmudä.

¹³ Ra Jesús bi 'yεmbyø ja'i yaui:

—Xquet'a 'nε'ah̄u h̄inguí pah̄mu te ni bōnya yø hya dadi hyecä 'mø. ¿Pε Hague gdä japi da d̄inni mm̄ih̄u te ni bōnya yø hya ga hyecä mah̄on'a 'mø?

¹⁴ Nunā ra momhmudä d̄i mmangä, guehna ra ja'i pap'u 'bahyø ja'i ngue bi mmambrá hya Oja na. ¹⁵ Nuya yø ja'i ngue h̄ontho bi 'yøhrā hya, guehya gui nhyejpi ngue ra nen'yu p'u bi zo yø hmudä ya. H̄ontho juadi bi 'yøhrā hya, bi map'u ra zithu, bi japi bi pumbeni ra hya xi 'yøde. ¹⁶ Mi'da yø ja'i, gui nhyejpa ra häi h̄inguí pidi ngue mi o ra do p'u bi zo yø hmudä. Mi zä mi 'yøhrā hya yø ja'i, janjuani di johya ngue bi nu manho. ¹⁷ Guehya yø ja'i h̄imbi bent'i xanho ra hya ya. Zits'utho honi ha di hyep'u ra hya. Nu'mø bi ts'ui ngue ra hya εc'ei, 'bexi cohyø mm̄i. ¹⁸ Mi'da yø ja'i p'uya, gui nhyejpabi ra häi ngue ja yø 'uini p'u bi zo yø hmudä. Guehya yø ja'i bi 'yøde hanja ra hya ya. ¹⁹ Pε nu'a te yø befi i ja n'na pa ngu n'na pa, h̄ondyø 'befi ni ma yø mm̄i yø ja'i. Di ja ndumm̄i honi ha d̄i mm̄em̄eti. H̄inga ngut'a te gä s̄anni da 'yøt'e. Ya h̄in temā ntho bi 'yørpabi na ra hya bi 'yøde. ²⁰ Pε mi'da yø ja'i gui nhyejpa ra hoga häi p'u bi zo yø hmudä. Nu'mø mi 'yøhrā hoga 'da'yo hya, bi nu manho. Bi 'yørpabi ra nho na ra hya bi 'yøde. Pε 'b̄u i'da yø ja'i ngue mathoguiho bi 'yørpabi ra nho ra hya bi 'yøde.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra nyot'i.

²¹ Mah̄ombi 'yεmbyø ja'i ra Jesús:

—Xi'mø ngue ha ra nyot'i n'na ra ja'i, nu'a ra nyot'i ha, h̄inda gombu ja ra huada. 'Nε h̄inda hyøt'a 'bit'ots'i. Sinoque da hyøxp̄u ja ra nthoxanyot'i n'namhmā di yot'i xanho mbo ra ngu.

²² Njarbutho ya yø hya h̄inguí fadi hanja ya. Zi yohotho yø ja'i t̄inyø

mm̄i hanja ra hya. Pε da 'yεhrā pa ngue gätho yø ja'i da badi hanja ra hya. ²³ Di nja ni gu ngue gui 'yøhm̄u ya yø hya d̄i mmangä.

²⁴ Mah̄ombi 'yεmbyø ja'i ra Jesús:

—Dami 'yεt'amm̄ih̄u teni bōnya yø hya d̄i mmangä. Nu'mø gui 'yørpah̄u masu ya yø hya ya, da d̄inni mm̄ih̄u xanho hanja ra hya. ²⁵ A nu ra ja'i da d̄ini xanho rá mm̄i hanja ra hya, da mäx Oja ngue man'na di bahra hya. Pε nu ra ja'i h̄inguí nne da 'yørpabi masu ra hya d̄i mma, nu'a zits'u ra hya padi, da thanbi.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra hmudä 'mø bi thuhu.

²⁶ Ra Jesús bi 'yεna:

—Nuya yø ja'i d̄i manda Oja, gui nhyejpi tengutho 'mø bi thu'a n'na ra hmudä. ²⁷ Nu ra ja'i bi duhrā hmudä, di sigue d̄i mpetho mente 'danyø pa brá o häi ra hmudä, sär'mø da bogui, da bøxp̄uya. Pε nunā ra ja'i bi duhrā hmudä, h̄inguí padi hanja ngue bá te ra hmudä. ²⁸ Porque ra häi øt'e ngue da bohra hmudä, da bøts'e, d̄i ndaxi, da 'yot'i. ²⁹ Nu'mø bi 'yot'i, da soqui.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na mhudä ra mostasa.

³⁰ Mah̄ombi 'yεmbyø ja'i ra Jesús:

—Mah̄onga hyecä man'na ra hya ya. Ma ga x̄an'nah̄u ha d̄i njap'u d̄i nxandyø ja'i da zo rá 'yε Oja ya. ³¹ Nup'u rá m̄adi, tengutho n'na zihmudä ra mostasa, ngue man'na zitch̄u ngue gätho mi'da yø hmudä ja ua ja ra x̄imhäi. ³² Pε nu'mø bi manthuhu na ra hmudä na, man'na tate ra dat'o ngue gätho mi'da yø c'ani i ja. Nup'u ja yø 'yεt'o, ja ørb̄u yø 'bafi yø ts'ints'u.

³³ Xangu yø hya bi hyecrā Jesús. I honnbi ndana ra hya da d̄ini xanho p'u ja yø mm̄i yø ja'i, gue'a x̄annbabi'a. ³⁴ Nu'mø yas̄eui yø x̄adi p'uya, i xifi te ga mbonyø hya di hyequi. Pε nu'mø gue'u mi'da yø ja'i x̄annbabi ra hya, guehya honi te gui hyejpa yø hya x̄annbabi ya.

Ra Jesús bi säyabi ra ndahi conyo fanthe.

³⁵ Mī dāhṛa nde'a rā pa'a, bi 'yεmbyø xādi rā Jesús:

—A nuyá, ma ga 'dasu rā zabi gdá mähā man'na nguadi.

³⁶ Nu'u yø xādi rā Jesús, mī juadi bi 'yεhyø ja'i, bi yarbū ja rā barco mī o rā Jesús, bī ma. Bī mähā mī'da yø barco mī jap'u. ³⁷ Nup'u ja rā zabi, bī nanga n'na rā ndate ndahī. Nu'u yø funthe nanguī, so mbo rā barco. Janangue ya nne da thuntra barco ngue'a ga nhyu. ³⁸ Pε rā Jesús mambī oxpū ja n'na rā nhudī jap'u ja rá xūtha rā barco ngue aha. Nu'u yø xādi p'uya, bá äp'u bi aha, bi 'yεmbi:

—Ague grá xānbate, ya ga tuhū. Nu'a'i p'uya, guī aho —bi 'yεmbi.

³⁹ Mī nangra Jesús, bi hejpaḃi rā ndahī 'nεhyø funthe. Bi xifi ngue dī nsāya. 'Bexque'a rā ora'a p'uya, gā bī nsāya. ⁴⁰ Pε rā Jesús bi 'yεmbyø xādi:

—¿Hanja ngue guī suhu? ¿Ua hinguī εc'ei ngue ga fāxahu? —bi 'yεmbi.

⁴¹ Mī nu yø xādi rā Jesús ngue te bi 'yøt'e, bī ntinnbutho yø ts'u mī ja. Dī n'yεmbi n'na ngu n'na p'uya:

—¿Te'o nī n'yohu nā n'yø? Asta rā ndahī 'nεhṛa dehe εc'ei 'mø bi zofo —dī n'yεmbi.

5

Rā Jesús bi 'yøthe n'na rā n'yohu mī n'youi yø ts'onthi.

¹ Mī zøm man'na nguadi rā zabi, ja rā häi nī hu ngue Gadara. ²⁻³ Høntho bi bømp'u ja rā barco rā Jesús, ya xpā εp'u n'na rā n'yohu mī n'youi rā ts'onthi. Nunā rā n'yohu nā, mī nnøpa ngu p'u ja yø n'o yø ánima. Madague'a nthat'i conyø cadena, pε xejtho. Janangue ya hīnjongui sá da zammī. ⁴ Xangu yø nnidī ngue nthat'i yø 'ye 'nεhyø gua conyø cadena. Pε xejtho, hinguī hāt'i da zammī. ⁵ Rā pa rā xui 'yo dapo, bi 'yop'u ha o yø ánima, i mafi hapu nī ma. 'Nε xā nguahyø nsā'mī rá do'yo ngue dī nte yø do. ⁶ Yap'utho mambá εhε, pε mī hyandra Jesús. Bī ntihi i ndantyøhmu p'u 'bāi. ⁷ Rā ndøts'edi i zofo, bi 'yεmbi:

—Ague Jesús, rá Ts'unt'u'i Oja nuna jase rá ts'edi, ¿hanja ngue gadi nthint'ua dí 'bui? Nguet'Oja'i, 'yo gadi angui.

⁸ Nguna rā hya bī manna n'yohu, porque ya xi xihra ts'onthi rā Jesús ngue da hyep'u rā n'yohu n'youi. ⁹ Rā Jesús bi 'yεmbi:

—¿Teni hu'i?

Rā n'yohu p'uya bi 'yεna:

—Nná hugā ngue yø mmundotho gāhe, porque xangugāhe —bi 'yεmbi.

¹⁰ Nu'u yø ts'onthi p'uya, bi xihra Jesús ngue nup'u mī 'bui, hīnga yap'utho da menhni. ¹¹ Ja mī 'yorbatho n'na 'bui yø ts'edi, ma'yoni p'u bí ja rā nguani. ¹² Nu'u yø ts'onthi p'uya, bi 'yεmbra Jesús:

—Damī 'dacje rā nt'edi ga cat'āhe p'u ja yø mmui yø ts'edi bí 'yo nu —bi 'yεmbi.

¹³ Rā Jesús bi unna nt'edi yø ts'onthi ngue ja i map'u. Janangue bi hyep'u rā n'yohu mī n'youi, bī ma, i ncərbū ja yø mmui yø ts'edi p'uya. Nu'u yø ts'edi mī jua'i yo mahuahī. Bi ga rā 'dihī yø ts'edi p'uya, bī nhyørbū ja rā zabi. Gā ja bi jarbū rā dehe.

¹⁴ Nu'u mī fāhyø ts'edi p'uya, bī nsu 'mø mī nu te bī nja. N'na 'dihitho bī map'u bí ja rā hnini ngue bá ma te bī nja. Da gue'u yø ja'i 'da'a n'nanni bí 'bui, gā bá xifi. Mī 'yøhyø ja'i'a te bī nja, mandøngu dyø ja'i bá εhε da nu. ¹⁵ Mī zønyø ja'i p'u 'buhra Jesús, 'dap'u 'buhmī'a rā n'yohu mī n'youi yø ts'onthi. Ya hīnte di ja, ya he rā ulu, ya xi dits'i. Pε bi zu yø ja'i'a te xi nja. ¹⁶ Nuya yø ja'i xi nuse'a te xi thohra n'yohu mī n'youi yø ts'onthi, 'nε'a te xi thohyø ts'edi, gā xihyø ja'i nuya ja søhø. ¹⁷ Yø ja'i p'uya, bi xihra Jesús ngue da ma.

¹⁸ Janangue mahømbi yarbū ja rā barco rā Jesús ngue da ma. Nu'a rā n'yohu mī n'youi yø ts'onthi, bi xihra Jesús ngue xta mmep'u nī ma. ¹⁹ Pε hīmbi nepra Jesús, sinoque bi 'yεmbi:

—Man'na xanho nī ma nī ngu. Damī xihni mēni te dá øt'a'i. Xihni

amigo. *Dami* xifi ha *bi* nja *ngue* bi *huɛc'a'i* Oja *bi* 'yøthe'i —*bi* 'yɛmbi.

²⁰ *Bi* ma *ra* n'yohu p'uya, *bi* n'yo gätho p'u ja yø hñini Decápolis, xifi gätho yø ja'i te xi 'yørpabi *ra* Jesús. Nu to gä *bi* 'yøde te xi 'yøtra Jesús, gä di 'yøtho.

Ra Jairo bi zixra Jesús ngue da øthebi rá t'ixu.

²¹ *Mi* zømman'na nguadi *ra* zabi *ra* Jesús, xandøngu yø ja'i hømbi mpeti. ²² *Bi* zø'a n'na *ra* n'yohu 'bet'o *ngue* di manda p'u ja *ra* nija p'uya, *ni* hu *ngue* *ra* Jairo. *Bi* ndantyøhmü p'u 'bähra Jesús. ²³ *Janjuani* *ngue* äpra mate, *bi* 'yɛmbi:

—Nugä nná ɛhe gä xi'i *ngue* ma t'ixu dí si, ya pa man'u, ya ja *ngue* da du. Xi'mø *gui* 'yørcä *ra* mate gä mme, *gui* japni 'yε p'u ja rá do'yo, janangue da zä *ra* n'u hɛmbi.

²⁴ *Nuna* *ra* Jesús *bi* mε na *ra* n'yohu *bi* zits'i. Xangu mi'da yø ja'i *bi* denni asta di ntørbu ja *ra* 'yu.

²⁵ *Nu*'u yø ja'i *ni* denna Jesús, n'youi p'u n'na *ra* xisu *ngue* ya n'ne'ma yonjeya mi hembra m'mäcji. ²⁶ *Nuna* *ra* xisu *ma*di hyenni, xandøngu rá mentyu xi uni *ngue* honyø 'yøthe da 'yøthe. Ya xi uni gätho'a te mi pets'i, porque nne *ngue* da zä te hɛmbi. Pε hin'i zä'a *ngue* *ma*di 'yøthe. Sinoque man'na man'i ma man'u. ²⁷⁻²⁸ *Mi* zä mi 'yøhna *ra* xisu *ngue* øtyø milagro *ra* Jesús, *bi* 'yenna xisu p'uya: “Nu'mø gä thärpabi rá he *ra* Jesús, da zägui”, *bi* 'yena. Janangue *bi* nthinnbu ha mma yø ja'i p'uya, asta gue'mø mi guatra Jesús *ngue* *bi* därpa rá he. ²⁹ *Ngu*'i därpa rá he p'uya, 'bexp'i nsäya *ra* ji, *bi* zä *ra* n'u mi hembra xisu. ³⁰ *Mi* bähra Jesús *ngue* *bi* zä n'na nc'ei conná ts'edi, *bi* m'mä p'uya *ngue* hetyø ja'i. *Bi* 'yɛmbi:

—¿Te'o *bi* darcagui ma he? —*bi* 'yɛmbyø ja'i.

³¹ *Bi* 'yεm'mø mi dahyø xädi *ra* Jesús:

—Guí änni to *bi* dät'a *ni* he. Conque guí nnu *ngue* xandøngu yø ja'i di ntøt'ua nnä mähä —*bi* 'yɛmbi.

³² Pε *ra* Jesús *bi* sigue di za di hɛti yø ja'i, *ngue* nne da badi te'o *bi* dädi.

³³ *Nu*'a *ra* xisu p'uya, ya pa*di* te xi 'yøt'e, mmap'u p'uya *ni* huaqui *ngue* su. *Bi* ndantyøhmü p'u 'bähra Jesús. *Bi* xi'a njuani *ngue* xi därpabi rá he.

³⁴ *Nuna* *ra* Jesús *bi* 'yɛmbi:

—Ague t'ixu, ya *bi* zä'i *ngue* gä 'yεc'ei *ngue* di zä'i comma ts'edigä. *Ni* ma ya, da hyu *ni* mmui *ngue* *bi* zä'i —*bi* 'yɛmbi.

³⁵ *Nuna* *ra* Jesús, mente yaui *ra* xisu *ma*di hyenni, *bi* zø hman'na nc'ei bá nεxp'u ja rá ngu *ra* Jairo, *bi* 'yembra Jairo:

—Ya *bi* du *ni* t'ixu n'yø, 'yon'i mantho *gui* sixra xänbata —*bi* 'yɛmbi.

³⁶ *Nuna* *ra* hya *bi* sihra Jairo, *bi* 'yøhra Jesús, pε hingu'i ørpatho masu. Sinoque *bi* 'yembra Jairo:

—'Yo sä guí su'a si'i *ngue* *bi* du *ni* t'ixu. Sinoque *dam*i 'yεc'eigui *ngue* da zä gä fäxa'i —*bi* 'yɛmbi.

³⁷ Ya himbi nepe xta thogui gätho yø ja'i. Sinoque høndra Bedu *bi* zits'i, co 'nɛhya yonc'ei di n'yohu, *ra* Xuua 'nɛhra Jacobo. ³⁸ *Mi* zømp'u ja rá ngu *ra* Jairo p'uya, ya zonyø ja'i, tär'man'u yø mmui *ngue* ya xi du *ra* hmute. ³⁹ Pε ngu'i zønna Jesús, *bi* yat'ambo, *bi* 'yɛmbyø ja'i:

—¿Te 'be'a guí øthu ua gadi yännihä? 'Yon'i mantho *gui* zomhmü. *Nuna* *ra* hmute hingu'i tu na, i atho na.

⁴⁰ Pε nuya yø ja'i yaui *ra* Jesús, i thentho, porque pa*di* *ngue* ya xi du *ra* hmute. *Mi* bøn'athi gätho yø ja'i p'uya, *ra* Jesús *bi* thop'u brá 'benna hmute. *Ni* n'youi rá papá *ra* hmute 'nɛhrá mamá. Co 'nɛ'u yø xädi *ni* n'youi. ⁴¹ *Ra* Jesús *bi* bennba rá 'yε *ra* hmute xi du, *bi* 'yɛmbi:

—Talita cumi —*bi* 'yɛmbi.

Nuna *ra* hya na p'uya, *i* nne da ma *ngue* ɛna: “Ague grá hmute, dí xi'i, *dam*i nangui”. ⁴² Høntho *bi* manna *ra* hya na p'uya, 'bexp'i nangra hmute, *bi* n'yo. *Ra* hmute p'uya, ya 'de'ma yonjeya mi 'bui. *Nuya* *bi* nup'u *bi* bennate *ra* hmute, di 'yøtho. ⁴³ Pε *ra* Jesús ɛmmei di hejpa yø ja'i *ngue*

h̄injonda mā te bi 'yøt'e. B̄i m̄anda p'uya ngue di t'unna hm̄e da zi ra hm̄ute.

6

Nu'x yø mm̄enguh̄x rā Jesús h̄ingui ɛc'ɛi te øt'e.

¹ Mambá ɛp'x ja rá ngu rā Jairo ra Jesús, i map'x ja rá h̄ai bá nte, b̄i m̄e yø x̄adi. ² Nu'mø rā pa säya yø ja'i p'uya, pap'x ja rā n̄ija rā Jesús, ngue bi x̄ännbabi rā hya yø ja'i. Xangu yø ja'i øxra hya b̄i mā. Pɛ gā di 'yødyø ja'i hanja'a rā hya øde, d̄i n'yɛmbi:

—¿Har̄x go bá ha'a rā hya x̄ännbate nā rā n'yoh̄x ya ua? ¿Hague go gā mba'a rā hya pad̄i? ¿Hague gā nzā øtyø milagro? ³ Conque guehna rā yaxi rá ts'ant'x rā Maya nā. Yø n'yoh̄x p'uya, guehna rā Jacobo, 'n̄h̄ra José, 'n̄h̄ra Judas, 'n̄h̄ra Simu. Yø n̄ju p'uya, gā 'dadua rā hn̄ini d̄i 'b̄uhm̄x.

Jan̄angue ɛmbyø ja'i ngue to bi zā man'yoh̄x nā rā Jesús. H̄ingui ørpatho masu yø ja'i rā hya xifi. ⁴ Pɛ bi 'yɛmbyø ja'i rā Jesús:

—Gātho yø pøngahya Oja n'nanni n̄i 'yɛh̄e, gā h̄nu m̄ansu. Pɛ nu'x yø mm̄enguh̄x yø pøngahya, h̄ingui n̄nu m̄ansu. N̄i xinga gue'x to 'b̄ap'x ja rā ngu rā pøngahya d̄i n̄nu m̄ansu.

⁵ Ja b̄i njap'x ngue h̄imbi zā xta 'yøt'e xangu yø milagro rā Jesús. H̄ondi zi hangutho yø dārquɛh̄i bi japrā 'yɛ ngue bi 'yøthe. ⁶ Di 'yødra Jesús hanja ngue h̄ingui ɛc'ɛi yø mm̄engui.

Nu'x 'dɛ'ma yoho yø x̄adi rā Jesús, bi 'yɛt'i ngue da x̄ännba rā hya yø ja'i.

M̄i bømp'x ja rā hn̄ini m̄i 'b̄ahra Jesús, b̄i ma bá n'yop'x ja yø hn̄ini, manyarb̄u ma ngue x̄ännba rā hya yø ja'i. ⁷ N̄uya 'dɛ'ma yoho yø x̄adi ya xi huanh̄ni, bi zofo ngue da m̄ennb̄x ja yø hn̄ini. Bi xifi ngue yø yonc'ɛi p'x da mā. Bi unna ts'edi ngue da 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onth̄i. ⁸ Bi xi p'uya, ngue h̄in teni buxa da gats'i. 'Nɛ h̄in tema th̄uhm̄e da hyats'i. 'Nɛ h̄in tema m̄enyu da hyats'i. Sinoque h̄ondra tøhø da hyats'i. ⁹ Bi xifi ngue da gaxyø

th̄ixfani 'nɛ h̄inda gaxrā mponi. ¹⁰ Bi sigue bi 'yɛmbi:

—Nu'mø gā sømhm̄x p'x ja n'na rā hn̄ini, nu'mø to da zixah̄x rá ngu ngue di säya'ah̄x, ja m'm̄ahm̄x p'x ja rā ngu d̄i n'na'ah̄x rā ts'äya, asta gue'mø guá ɛhm̄x. ¹¹ Nu'p'x ja n'na rā hn̄ini gui sømhm̄x, 'nɛ h̄indi n'na'ah̄x rā ts'äya, ogue h̄injonda 'yøt'ah̄x masu, dam̄i thogui, gd̄i mähä n'nanni rā hn̄ini. Pɛ dam̄i huam̄h̄m̄ra fonth̄ai d̄i n'youi n̄i mbonguah̄x, gue'a rā hm̄ya'a ngue ya da th̄ep'x ya yø ja'i h̄imbi 'yøt'ah̄x masu.

¹² Nu'x yø x̄adi rā Jesús b̄i ma bá n'yop'x ja yø hn̄ini. I xihyø ja'i ngue da hyep'x rā nts'o gā 'yo. ¹³ Xangu yø nn̄idi bi 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onth̄i. Nu'mø bi gøspabi rā aceite yø dārquɛh̄i, 'bexi sä ha h̄embi.

Rā Herodes ɛmbi ngue nuna rā Jesús, gue'a rā Xuua m̄i øtra nxixya.

¹⁴ Nuna rā dast'abi Herodes m̄i 'yøde te m̄manyø ja'i ngue xangu yø milagro øtra Jesús. Bi 'yɛmp'uya:

—Nugä dí ɛnā ngue xp̄i b̄ennate'a rā Xuua m̄i øtra nxixya. Jan̄angue sä øtyø milagro —bi 'yɛnā.

¹⁵ M̄i'da yø ja'i p'uya bi 'yɛnā:

—Nuna rā n'yoh̄x i h̄ma, rá nzegui guehna rā pøngahya Elías.

Pɛ m̄i'da yø ja'i p'uya, bi 'yɛnā:

—Nugä dí ɛnā ngue 'b̄ai toni pøngahya Oja nā.

¹⁶ Rā Herodes bi 'yɛn'a p'uya:

—Pɛ nugä dí ɛnā ngue gue'a rā Xuua m̄i øtra nxixya xp̄i b̄ennate ya. Porque nuna rā Xuua, guehna dá mandagä bi th̄ejpabi rá ya nā.

Ja mm̄angua ya ha b̄i nja ngue bi du rā Xuua m̄i øtra nxixya.

¹⁷ Nu'mø yø pa xa thogui, b̄i m̄anda rā Herodes ngue b̄i mbentra Xuua, bi dut'i conyø cadena bi got'a fädi. Bi ap̄i ngue nuna rā Xuua ya xi xihra Herodes ngue h̄ingui ho d̄i m'm̄ahm̄i nā rá 'b̄epo Herodías nuna mará xisu nā rá n'yoh̄x Lipe. ¹⁸ Nuna rā Xuua, xi 'yɛm̄bra Herodes: “H̄in'ȳx rā nt'edi guí m'm̄ahm̄i n̄i 'b̄epo”, xi 'yɛmbi.

19 Mī 'yøhrā xisu nā rā hya mmanā Xuua, bi mbøcue rā xisu, i sahra Xuua ngue'a te rā hya bi mā. I nnepe ngue dā tho rā Xuua. 20 Pε rā Herodes hinguī nne dā hyo, porque nnu mansu nā rā Xuua, 'nε parpi ngue rā hoga n'yohu. Nu'a te rā hya mī mmanā Xuua, mađi ho dā 'yøde, pε mī yobēnitho ha gā 'yøde te gāma hya mmanā Xuua. 21 Pε nuna rā Herodías bi dīni ha di japra Xuua nuna sui. Mī zøhra pa bi nsännigo rā Herodes. Bi zonhyø mmist'abiui ngue bi 'yørpabi rā nts'ihmε. Gätho yø hmu yø soldado, gā bi zofo. Nup'u ja rā häi Galilea, gätho'u yø ja'i hnu mansu p'u ja yø hnini, gā bi zofo. 22 Nuna rá t'ixu rā Herodías, bi yarbu 'bøhyø ja'i xi petra Herodes ngue sännigo, bi mæhra hnei p'uya. Rā Herodes co gätho yø ja'i bi ho te øtra hmute. Janangue bi 'yembra hmute rā Herodes: "Nu'mø tema cosa gui 'yäqui, nugā gā 'da'i", bi 'yεmbi. 23 Rā Herodes bi 'yεxa ntestigo Oja ngue majuanī di unna hmute'a te gāma cosa dā 'yāpi, mađague'a di un made'a te gā pets'i. 24 Rā hmute p'uya, hinga 'bexpi xifi te 'be'a nne dā 'yāpi. Sinoque 'be bá äna mamá. Bi 'yεmbi: "Ague mamá, ζteni 'be'a gā ädi?" Nu'a rá mamá rā hmute p'uya, bi 'yεmbi: "Damī 'yāpya ngue di 'da'i rá ya rā Xuua mī øtra nxixya", bi 'yεmbi. 25 Nu'a rā hmute p'uya, bi mengui, i ma mbo, ngue bá εmbra dast'abi: "Nu'a rá ya rā Xuua mī øtra nxixya ya, damī 'daqui, di o n'na rā mohi", bi 'yεmbi. 26 Mī zā mī 'yøde te 'be'a t'äpra dast'abi, mambi duđrá mmāi. Pε ya xi mā ngue di unna hmute'a te dā 'yāpi. Yø ja'i 'bøp'u ha mī 'bui, gā xi 'yøde te xi mā. Bi manda p'uya ngue bi t'unna hmute'a te ädi. 27-28 Bi 'yεt'a n'na rā soldado dā hejpa rá ya rā Xuua p'u ja rā fädi p'uya. Bá jät'a n'na rā mohi, bi t'unna hmute. Rā hmute p'uya, bi dāprā mamá'a rā ya bi t'unni. 29 Mī bahyø xädi rā Xuua ngue ya bi du, bi ma bá hannba rá do'yo rā ánima ngue bi 'yāgui.

Rā Jesús bi 'yøt'e ngue bi nsihme cut'a mahuañi mā'yohu.

30 Mambá pengyø xädi rā Jesús ngue bá manā hya p'u ja yø hnini, bi dāpra güenda te xi 'yøt'e, bi dāpra güenda tema hya xi nxännbate. 31 Nu'u yø pa'u, ni ma ni 'yεhyø ja'i p'u 'bøhra Jesús. Nuna rā Jesús co 'nεhyø xädi, ni xingra hmε dā mbongui rā ora dā zi. Janangue bi 'yεmbyø xädi:

—A nuyá, ma gā mmähä p'u hñjo'o yø ja'i ya, n'namhma gā nsayahu zits'u.

32 Bi yarbu ja n'na rā barco rā Jesús conyø xädi, i map'u hñjongui 'bui. 33 Xangu yø ja'i bi nu 'mø mī ma rā barco, pε pađi te'o ni op'u ja rā barco. Bi ma yø ja'i p'uya, ni n'yoguatho, bi dēna nenzabi. Nup'u ja yø hnini thohyø ja'i, i ter'mi'da yø ja'i, mandøngurbu ni ma yø ja'i. M'met'o bi zønyø ja'i p'u ha ja ngue dā zønna barco. 34 Mī zøhra barco bá o rā Jesús, bi bøni. Pε ya mandøngu dyø ja'i 'bøp'u. Bi huεjpya, porque yø ja'i 'bui tengutho yø de'yo 'mø hñjo'o to dā mädi, njarbutho. Janangue ndø ya'atho rā ora bi xännbabi rā hya yø ja'i rā Jesús. 35 Ya ni ma dī nde p'uya, bi guatyø xädi rā Jesús, bi 'yεmbi:

—Ya bi nde, 'nε nuua dí 'bøhmā rā dapo ua. 36 Damī 'yεhyø ja'i, n'namhma dā map'u bi ja yø hnini, dā dänse rā hmε dā zi.

37 Bi 'yεmbyø xädi rā Jesús:

—Damī unhnā rā hmε dā zi yø ja'i —bi 'yεmbi.

Nu'u yø xädi p'uya, bi 'yεmbi:

—ζHaru gue gā hañu'a yo ciento mā pa rā nzäbi ngue gā tämphu rā hmε dā zi yø ja'i 'bøcua? —bi 'yεmbi.

38 Mahømbi 'yεmbyø xädi rā Jesús:

—Damī nu hangū yø thuhmε gui hañu.

Nu'u yø xädi p'uya, bi nu hangū yø thuhmε ha. Bi 'yεmbuya:

—Ja ua cut'a yø thuhmε 'nε yoho yø hua.

39 Rā Jesús bi 'yεmbyø xädi yaui:

—Damī xihmā yø ja'i dā micua ja rā 'batha. Dā 'yøtyø zimundo p'u dā mī.

40 Bi mihyø ja'i p'uya ngue di nsihmε. Yø ciento nja'i p'u bi mi i'da, yø yote ma'det'a nja'i p'u bi mi i'da.

41 Rā Jesús bi hyan'u cat'a yø thuhmε 'nε'u yoho yø hua. Bi hyanma hεts'i p'uya, bi ja mammadi Oja. Bi xenyø thuhmε p'uya, bi unyø xädi ngue di 'darpabi yø ja'i. Da guehyø hua bi dat'i. 42 Bi nsihmε xanho yø ja'i, gä bi nniya. 43 Mi juate rā ts'ihmε yø ja'i p'uya, nu'u yø xädi rā Jesús bi peti 'de'mayo canasta yø thuhmε bi bongui. Xquet'a bi mes'yø hua bi bongui. 44 Nu'u yø ja'i bi nsihmε'a rā ora'a, cat'a mahuaḥi ma'yohu bi nsihmε.

Ni 'yo maxøts'e rā dehe rā Jesús.

45 Mente εhyø ja'i rā Jesús, bi xihyø xädi ngue di m'met'o da 'yo rā barco, di ma man'na nguadi rā zabi ha bí ja rā hnini Betsaida. 46 Mi juadi bi 'yεhyø ja'i rā Jesús, bi map'u bí ja rā nyuni ngue bá mat'Oja. 47 Mi nxui p'uya, ya bí 'yo made rā zabi rā barco ni o yø xädi, pe rā Jesús bi 'buse p'u bí ja rā nyuni. 48 Bi bahra Jesús ngue hangu pefi di 'yonna barco'u yø xädi, pe hingui sä da thogui, porque rā ndaḥi di cots'i. Mi zu'i hyu xudi p'uya, bi map'u bí 'bahyø xädi rā Jesús, ni 'yo maxøts'e rā dehe. Bi ne ngue xta nuits'i. 49 Pe mi hyandyø xädi ngue mmap'u ni 'yo maxøts'e rā dehe. Nu'u yø xädi rā Jesús bi 'yεna ngue rā ndaḥi i nnu. Bi mahra mafi p'uya ngue su. 50 Gä bi hyandi, pe gä bi nsu. Pe rā Jesús 'bexpi zofo, bi 'yεmbi:

—Go guecä, 'yogui suhu —bi 'yεmbi.

51 Mi yurbu ja rā barco mi o yø xädi rā Jesús, 'bexpi nsäya rā ndaḥi. Mi nu yø xädi'a te bi 'yøt'e, man'natho bi nsu. 52 Madague'a xi nu yø xädi'u yø milagro xi 'yøtra Jesús, ngue bi xandyø thuhmε bi zi yø ja'i, pe hingui 'yo yø mmu te'o na rā Jesús.

Nup'u ja rā häi Genesaret bi 'yøthe yø därqueḥi rā Jesús.

53 Mi zøn'a nenthe ja rā häi Genesaret, bi dat'yø barco 'mø mi bōni. 54 Høntho bi bōnna barco rā Jesús, 'bexpi bahyø ja'i mi 'bap'u ngue te'o.

55 Bi ma yø ja'i p'uya, bi 'yonnababi mi'da yø ja'i ngue da εhe. Xifi ngue da tu yø därqueḥi da oxyø fidi, da zøp'u 'bahra Jesús. 56 Hønnbu bi zä sōnna Jesús, sømp'u ja yø hnini, sømp'u ja yø ngunhui, hønnbu ts'u hapu søni, bi njæqui yø därqueḥi ngue 'bop'u ja yø caye, t'äpra mate rā Jesús squerangue rá nyani rá he da darpabi yø därqueḥi. 'Be xi sä ha εmbi.

7

Ja 'dayø costumbre xa nzänse yø ja'i hingui nnu manho rā Jesús.

1 Nuya 'da yø fariseo 'nεhyø xänbäte ngue rā ley ngue yø mmengu Jerusalén bi guarbu 'bahra Jesús ngue di nyau. 2 Bi mbøcue 'mø mi nu te øt'i'da yø xädi rā Jesús, ngue hingui xu'ye hante di nsihmε, ngue da mecra ts'oqui n'youi yø 'ye. 3 Nuya yø fariseo 'nε gätho mi'da yø judío, i øtyø costumbre xa nzänyø ndiua. Zant'a xu'ye hante di nsihmε. 4 Nu'mø bá penga tai xquet'a xu'ye, porque εna ngue pecra ts'oqui ja yø 'ye. Xangu mi'da yø costumbre øt'e, xutyø ts'øye, xutyø mohi, punnbi da dätträ häi. 'Nεhyø t'ots'i nts'ihmε pet'e. 5 Mi zä mi nurpi te øtyø xädi rā Jesús ngue hingui øt'e tengutho ga 'yo, bi mbøcue p'uya, bi 'yørpa rā nt'änni rā Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Hanja ni xädi ngue festho rā hya bi zogahu yø ndiua? Porque hingui pecra ts'oqui ja yø 'ye, ngue di nxu'ye hante di nsihmε.

6 Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ni xirbu guí εna ngue guí εc'εihu Oja. Go guí øthu na rā hya bi 'yøtra pøngahya Isaías ngue bi 'yεn'Oja: “Nuya yø ja'i 'bucua, nu'mø bi nya, xøgue εna majuanu ngue nnu mansugui. Pe himma juanu ngue yø mmu ga ndannegui. 7 Ya hinte ni bøntho ngue thannegui yø ja'i. Nu te gäma hya xänbäte, xangu yø hya xa nzänse ngue εmbi di manda Oja”, nguna bi man'Oja. 8 Nu'ahu, guí festhohu yø hya di manda Oja ngue go gadi ja ndummu guí øthu yø

costumbre bi zohyø ndiua. Porque xangu yø costumbre guí øthæ, tengu yø ts'øye 'nɛhyø mohi guí xæthæ, punnbi da dætra hæi.

⁹ Go xcá 'yɛmhæ n'na nguadi ya yø hya di manda Oja ngue go guí øthæ yø costumbre bi zohyø ndiua. ¹⁰ Nuna ra Moisés bi xihyø ja'i te 'bɛ'a ja ngue da 'yøt'e, bi 'yɛmbi: “Damí su nɛ papá, damí su nɛ mamá”. Bi xi man'na ra hya p'uya, bi 'yɛmbi: “Nu ra ja'i da zanná papá, ogue da zanná mamá, i ja ngue di njapra castigo 'nɛ da tho”, bi 'yɛmbyø ja'i. ¹¹ Pɛ ya xcá xænbahe yø ja'i, ngue ra ja'i da zä da 'yɛmbrá papá ogue rá mamá: “Nugä papá, nugä mamá, ya hinda zä ga 'da'i te guí siui ya. Porque nu te gä dí pɛts'i, guehna Oja dadí unni”. ¹² Nu'mø nguna ra hya bi manna ja'i p'uya, ya hin gadi japhæ di jammansu rá papá ogue rá mamá ra ja'i. ¹³ Xangu mi'da yø hya jap'u hingui øthæ, tengutho ya yø hya dí xi'ahæ ya. Nu'mø nguna guí øthæ p'uya, ya guí øthæ ngue hinte di muui ya yø hya di manda Oja p'uya, ngue guí ɛmhæ go ja ts'edithe guí 'yøthæ ya yø costumbre bi zohyø ndiua.

Nu te si ra ja'i hinga gue'a di ts'onnbæ rá n'yomfɛni ra ja'i'a.

¹⁴ Bi zohyø ja'i ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Damí 'yøhmæ xanho ya yø hya ga mmangä ya. Damí 'yɛt'ammæihæ. ¹⁵ Nu ra ja'i øtra ts'oqui, hinga gue'a te si ra ja'i ga 'yøtra ts'oqui. Nu'a ga 'yøtra ts'oqui ra ja'i, gue'a ra ts'omhya pønná ne ra ja'i'a. ¹⁶ Di nja nɛ gu ngue guí 'yøhmæ na ra hya dí mmangä ya —bi 'yɛmbi.

¹⁷ Mi ma yø ja'i p'uya, bi zop'u ra Jesús. Nuna ra Jesús bi map'u ja ra ngu säya. Nuya yø xädi p'uya, bi 'yæpi ngue da xifi te ga mbønya yø hya ja juadi bi ma. ¹⁸ Ra Jesús bi 'yɛmbyø xädi:

—¿Ua xquet'a hingui tinni mmæihæ hanja ya yø hya dí mmangä 'mø? ¿Ua hingui pahmæ na ra hya dá mangä ngue nu te si ra ja'i, hinga gue'a ra ts'oqui'a? ¹⁹ Porque nu'a te gä si ra

ja'i, hinda nuansui rá n'yomfɛni ra ja'i'a, sinoque rá mmæi ra ja'i nɛ ma'a te si, pɛ pigui te si ra ja'i.

Ngue nguna ra hya bi manna Jesús, di nɛqui xanho ngue nu'a te gä si ra ja'i, bi 'yøt'e ngue gä xanho ngue da ts'i. ²⁰ Ra Jesús bi sigue bi 'yɛmbyø ja'i:

—Nu ra ja'i ngue øtra ts'oqui, mbo rá n'yomfɛni nɛ 'yɛhra ts'oqui. ²¹ Porque mbo rá n'yomfɛni ra ja'i bi mihra ts'o n'yomfɛni, tengu ra n'yots'om'mæi, ra nthote, ²² ra mfɛ, ra nts'o, ra fɛhni, ra 'yøt'its'oqui, ra zɛya, ra zate, ra n'yɛts'i, ra m'mæmmæi, da gue'a so rá mmæi ngue da hyannba rá mmæti rá mmic'ɛiui. ²³ Gätho ya yø nts'o ya, mbo rá n'yomfɛni ra ja'i nɛ 'yɛhɛ. Guehya di ts'onnbæ ja'i ya.

Nu'a n'na ra xisu hinga judío bi yäpra mate ra Jesús ngue da mäts'i.

²⁴ Mi bømp'u mi 'bæhra Jesús, i map'u ja n'na ra hæi ja ra hnini Tiro conna hnini Sidón. Nup'u ja ra ngu bi nsäya, hingui nnepe to xta mbaði ngue 'bæp'u. Pɛ himbi zä bi n'yanɛ. ²⁵ Nu'a ra hnini'a, mi 'bæp'u n'na ra hmute mi n'youi ra ts'onthi. Mi 'yøhrá mamá ra hmute ngue 'bæp'u ra Jesús. Bi ma ra xisu p'u 'bæhra Jesús, bi ndantyoðhmæ p'u 'bæi. ²⁶ Pɛ hinga judío na ra xisu, porque ra mmɛngu p'u ja ra hæi Sirofenicia. Bi 'yæpra mate ra Jesús ngue da 'yøthebi rá t'ixu n'youi ra ts'onthi. ²⁷ Pɛ ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Nugä, gue'u yø judío ja ts'edi ga fäts'i. A nuyá, nu'mø 'bet'o go ga fæxæi, ya sætho 'mø da thannbæ ra hmɛ yø basɛ, ngue yø fo'yo di t'unni —bi 'yɛmbi.

²⁸ Ra xisu p'uya, bi 'yɛmbi:

—Ahá, grá Hmu, gue'a guí mma. Pɛ nu'u yø fo'yo, guerp'u 'bimɛxa sihmɛ'u. I jo yø xɛmhɛ hehyø basɛ p'u sihmɛ.

²⁹ Ra Jesús bi 'yɛmbræ xisu:

—Xanho te guí mma. Ni ma nɛ ngu ya, nu nɛ t'ixu n'youi ra ts'onthi, ya bi zä.

³⁰ Ra xisu p'uya, bi mengui, i ma rá ngu. Mi zønná ngu p'uya, nu'a rá t'ixu

mī n'youi rā ts'onthi ya hup'u ja rá t'ots'i, ya xi zā te mī hēmbi.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na rā n'yohu ngue mī gogu 'nē mī c'üne.

³¹ Mī 'danyø pa p'uya, bi bømp'u mī 'buhra Jesús, i map'u ja rā zabi Galilea. I nthop'u ja rā hnini Sidón, i mpa p'u ja rā hāi Decápolis. ³² Nup'u ja rā hāi Decápolis mī zømp'u rā Jesús, bá ts'innbabi n'na rā n'yohu ngue rā gogu 'nē rā c'üne. Bi t'äpra mate ngue bi japyø 'yε p'u ja rá yā ngue da zā te hēmbi. ³³ Nuna rā Jesús bi zica n'nani nā rā n'yohu, bi cärpa yø saha p'u ja yø gu. Bi pohrá saha conná jini ngue bi dārpa rá jani. ³⁴ Bi hyanma hets'i p'uya, bi 'yεn'a n'na rā jats'i. Bi 'yēmbra dārquehi p'uya:

—Efata —bi 'yēmbi.

Nuna rā hya bi ma, i nne da ma ngue εna: “Da xohni ne, da xohni gu”.

³⁵ Nu'a rā ora'a, nuna rā n'yohu mī gogu bi 'yøde xanho rā hya, 'nē bi zā bi nya xanho. ³⁶ Pε rā Jesús bi xihyø ja'i ngue hinjonda xifi te bi nürpi bi 'yøt'e. Pε εna man'na ngue di hejpabi yø ja'i ngue hinte da mā, i mmanyø ja'i p'u ni ma'a te xi nürpi xi øtra Jesús. ³⁷ Nu to gā bi 'yøde te bi nja, gā di 'yødyø ja'i, di n'yēmbi:

—Gā xanho te øt'e. Porque øt'e ngue øhra hya yø gogu, 'nē di japi ngue yā xanho yø gone.

8

Rā Jesús bi 'uin'i goho mahuahī ma'yohu.

¹ Man'na rā pa p'uya, xandøngu yø ja'i bi mpeti p'u 'buhra Jesús. Ya hin'yu te da zi yø ja'i, ya bi hyätyø nzedi. Bi zonhyø xädi rā Jesús, bi 'yēmbi:

² —Dadi huεcā yø ja'i 'bucua, porque ya rá hyu pa 'daua dí 'yohu ya. Dí pa'a njuani ngue ya hin'ya te da zi yø ja'i. ³ Nu'mø gā εtyø ja'i ngue da ma yø ngu, 'nē hingui sihmε, da güennbu ja rā 'yu. Porque yap'u yø ngu 'da yø ja'i.

⁴ Nu'u yø xädi bi 'yēmbi:

—Pε çhapu go gā hannbahu te da zi ya yø ja'i 'bucua? A nuua dí 'buhmu, rā dapo ua.

⁵ Bi 'yānyø xädi rā Jesús, bi 'yēmbi:

—çHangū yø thuhmε guí hahū 'mø?

Nu'u yø xädi p'uya, bi 'yēmbi:

—Høndi yoto yø thuhmε ja ua.

⁶ Bi manda rā Jesús ngue bi mihyø ja'i. Bi hyan'u yoto yø thuhmε p'uya, bi ja mammadi Oja. Bi xenyø thuhmε p'uya, bi unyø xädi ngue di 'darpa yø ja'i da zi. ⁷ Xquet'a mī hā zihangu yø hua. Rā Jesús bi ja mammadi Oja. Bi unyø xädi p'uya, ngue di 'darpa yø ja'i da za. ⁸⁻⁹ Nu'u yø ja'i bi nsihmε, goho mahuahī ma'yohu. Pε gā bi nniya. Mī juate rā ts'ihmε yø ja'i, nu'u yø xädi rā Jesús bi peti yoto canasta yø thuhmε bi bongui. 'Bexque'a bi n'yēhmi yø ja'i rā Jesús ngue bi ma. ¹⁰ Bi yurbu ja rā barco p'uya, co 'nēhyø xädi, i map'u ja rā hāi Dalmanuta.

Yø fariseo bi xihra Jesús ngue nne da nup'u da 'yøt'a n'na rā milagro.

¹¹ Ngu i zøhra Jesús, nuya yø fariseo bi ma bá sāmhya rā Jesús. Di 'bepi da 'yøt'a n'na rā milagro nu mahets'i para ngue di nεqui ngue rá m'menhni Oja rā Jesús. ¹² Bi ngasra Jesús, bi 'yēmbi:

—Høndyø milagro guí nne guí nnuhu di nja. Pε nugā dí xi'ahu ngue hin tema milagro gā øt'ä guí nnuhu —bi 'yēmbi.

¹³ Bi zop'u yø ja'i p'uya, bi yurbu ja n'na rā barco conyø xädi, i ma man'na nguadi rā zabi.

Rā Jesús bi xihyø xädi ngue di mfädi xanho, hinda denna hya xännbate yø fariseo, da guehra Herodes.

¹⁴ Nu'u yø xädi rā Jesús xi pumbeni rā thuhmε xta hyats'i da zi. Hønda n'na rā thuhmε mī hap'u ja rā barco.

¹⁵ Rā Jesús bi 'yēmbi yø xädi:

—Damī mfähmu ya, mamī sihu'a rā íxi di unyø fariseo da guehra Herodes.

¹⁶ Di n'yēmbi n'na ngu n'na'u yø xädi p'uya:

—Rá nεgui xicju ya ngue hinxtá hā rā thuhmε gā sihu.

17 Mì bahra Jesús te dì nxihyø xädi, bi 'yembüya:

—Gue guí εnā dí xi'ahüa ngue hinxcuá hā rā thūhmε gui sihüa. ¿Ua hinguí 'yo nī mmāihüa nā rā hyā dí mmangä 'mø? Rá nzeGUI ma'bēdi nī mmāihüa 'mø. 18 Guí nnuhüa te dí øt'a, pε tengutho 'mø ngue hīnte gdí nnuhüa. Guí øhmüa yø hyā dí mmangä, pε tengutho 'mø hīn temā hyā gdí øhmüa. ¿Ua hinguí mbεmhüa'a te guí nnuhüa p'üa hā nnā mähä? 19 Xi'mø rā pa mā xengä'üa cāt'a yø thūhmε ngue bi zi cāt'a māhuahī mā'yohüa, ¿njammī canasta yø thūhmε bi bonguī?

Nü'üa yø xädi p'üya, bi 'yembü:

—Dε'mā yo canasta yø thūhmε bi bonguī.

20 —Xi'mø mā xengä'üa yoto nthūhmε ngue bi zi goho māhuahī mā'yohüa, ¿njammī canasta yø thūhmε bi bonguī? —bi 'yembü.

Yø xädi p'üya, bi 'yembü:

—Yoto canasta yø thūhmε bi bonguī.

21 Rā Jesús bi 'yembü mahøn'a p'üya:

—Pε ¿hanja ngue hinguí 'yo nī mmāihüa ya yø hyā dí mmangä 'mø?

Nüp'üa ja rā hnīnī Betsaida, ja bi 'yøthe p'üa n'na rā xädä rā Jesús.

22 Mī zømp'üa ja rā hnīnī Betsaida rā Jesús, bá ts'innbābi n'na rā xädä. Bi t'äpra mäte dā 'yøthe. 23 Rā Jesús bi bennbābi rá 'yε rā xädä, bi zīxa nenīhñī. Nüp'üa bi zøñī, bi zorpa yø dā. Bi dospa māxøts'e yø dā p'üya, bi 'yembü:

—¿Ua guí hεtī zits'üa ya?

24 Nü'a rā xädä p'üya, bī nhannī, bi 'yemp'üya:

—Dí hεtyø ja'ī ngue 'yo, pε εntho rā 'bānza p'üa nnā hεtī, porque di hmar'mā dā —bi 'yembü.

25 Mahømbi dospa yø dā p'üya. Nü'a rā n'yohüa mī xädä, bi japi ngue di za di hεtī p'üa hεtī. Bī nzø xanho yø dā p'üya, handī yap'utho. 26 Rā Jesús bi 'yembü:

—Nī ma nī ngu ya, 'yo 'be gui 'yo ua ja rā hnīnī ngue gui xihyø ja'ī te dá øt'a'ī.

Bī manñā Bεdu ngue rā Jesús, gue'a rā Cristo'a.

27 M'mεfa p'üya, bī mε yø xädi rā Jesús. Nüp'üa ja'a rā hnīnī Cesarea ngue Filipos, mathεt'ī ja yø hnīnī, ja bī ma dā 'yop'üa rā Jesús. Nüp'üa ja rā 'yü p'üya, bi 'yānyø xädi, bi 'yembü:

—¿Te'ogä p'üa ga mbεnyø ja'ī ya'mø? —bi 'yembü.

28 Nü'üa yø xädi p'üya bi 'yembü:

—'Bü i'da yø ja'ī εmbü ngue gue'e grā Xuua gmī øtra nxixya. Mī'da yø ja'ī p'üya, εmbü ngue gue'e grā Elías. Mī'da p'üya, εmbü ngue 'bāi tonī pøngahya Oja.

29 Rā Jesús mahømbi 'yεmbyø xädi:

—Xi'ahüa p'üya, ¿te'ogä p'üa gnī bεmhüa ngue guecä?

Rā Bεdu p'üya bi 'yembü:

—Nü'ī, gue'e grā Cristo, bá εxa'ī Oja ngue guí ndast'abi —bi 'yembü.

30 Rā Jesús mahømbi 'yembü:

—A nuyá, 'yo to gui xifi te'ogä ya —bi 'yembü.

Rā Jesús bi mā ngue dā tho, 'nε bī mā ngue di bennate.

31 Rā Jesús bi xihyø xädi, bi 'yembü:

—Nü rā N'yohüa bī 'yε mahεts'ī, dā 'yεmmεī dā ma mā'ññī. Nü'üa yø n'yohüa 'bet'o p'üa ja rā nīja dā zñī, dā guehyø hmu yø mmäcja 'nεhyø xännbate ngue rā ley, gā dā zñī 'nε dā hyo. Pε rá hyü pa p'üya, di bennate —bi 'yembü.

32 Nguna rā hyā bī manñā Jesús, bi xifi xanho yø xädi hanja'a te dā thogui. Janangue rā Bεdu bi zīca n'nannī rā Jesús, bi xifi ngue dā hyonī ha dī mpommī rā ndate. 33 Pε rā Jesús mī 'yøde te sifi, bi 'bārbüya ngue hεrhmi'da yø xädi. Bi zñhñā Bεdu p'üya, bi 'yembü:

—Damī 'uegue, rá mεfi'ī rā zithü. Porque hīnga gue'a rá ts'ännī Oja so nī mmāi dī nja, sinoque gue'a yø hyase yø ja'ī i so nī mmāi dī nja —bi 'yembü.

Rā Jesús bi xihyø xädi ngue hīnjam'mø dā gohyø mmāi'a ga 'yεc'εī.

34 Bi zonhyø xädi rā Jesús, dā gue hmi'da yø ja'ī. Bi 'yembü:

—Nu to nne da denngui, hingui sä da zänse te da n'yo. Hinha di gohrá mmái, madague'a da thop'ua ja ra pont'i. ³⁵ Nu ra ja'i da 'uegue ngue su da tho, guehna ra ja'i di m'mehrá te na. Pe nu ra ja'i hingui cohrá mmái'a ga 'yεc'εigui, madague'a da tho conná ngueque 'nε conná nguehna hoga 'da'yo hya, guehna ra ja'i di nyanná te na. ³⁶ Porque hinte da dahra ja'i, madague'a da 'yøt'e ngue rá mmεti gá ra ximhäi, 'nε di m'mehrá te. ³⁷ Ni xinda hangu ra mεnyu da gutra ja'i, hinda zä da yanná te. ³⁸ A nuya yø ja'i ngue yø 'yøt'its'oqui ngue hingui ørpa masu Oja, guehya da den'nathohua ngue gui εc'εihua ma hyagä ya. A nuyá, nu ra ja'i ngue pesrá sä conná ngueque, ogue pesrá sä conná nguehna hya dí xännbate, xquet'a da 'yεhra pa ngue nuguí drá N'yohua dá ε mahets'i, xquet'a ga pes'ma sä conná ngue'ua to di jagbu. Guehna ra pa ga ma pengui conná ts'edi Oja, ga ma n'yo'be yø maca anxε Oja.

9

¹ Nuna ra Jesús mahømbi 'yεmbyø ja'i:

—Majuani dí xi'ahua ngue nuya 'da 'bucua ya, hinda du, asta gue'mø da nu ngue da hya ra ts'edi Oja di manda ua.

Bi mpä'a te gui nequi ra Jesús.

² Mi tho'a n'nato ma pa, nuna ra Jesús bi zixra Bedu, ra Jacobo, ra Xuua. Bi mεp'ua bí ja n'na ra nyuni xanhets'i ngue di m'mase. Ja bá nup'ua yø xädi ngue bi mpä'a gui nequi ra Jesús. ³ Nu rá he, di yoxni, xandønt'axi bi gohi. Hinjo'o n'na ra meni ua ja ra ximhäi da zä da menna ulu tengu ga nt'axi bi gohrá he ra Jesús. ⁴ Bi nu yø xädi p'uya ngue 'bäp'ua ra Elías conna Moisés ngue yaui ra Jesús. ⁵ Ra Bedu bi 'yεmbrä Jesús:

—Ague grá xännbate, ya xanho ngue dí 'buhmua ua. Ma ga hocähe hyu yø t'annigu, n'na'i, n'na ra Moisés, n'na ra Elías —bi 'yεmbi.

⁶ Nguna ra hya bi xifi, porque ra Bedu co 'nε'ua yø amigo, εmmεi bi nsu, asta hingui mbeni ha ga mman'a ra hya bi ma. ⁷ 'Bexque'a ra ora'a p'uya, bi go'mra gui p'ua mi 'bui. Bi 'yø p'uya ngue nup'ua ja ra gui ja bá nyap'ua Oja, bi 'yεna:

—Nuna 'bucua ya, guehna ma Ts'unt'ua dadí madi. Nuya yø hya da manna ya, dami 'yεt'ammaihua —bi 'yεmbi.

⁸ Mi hyetyø xädi p'uya, ya hinjongui 'bäp'ua yoho yø n'yohua xi nu. Ya 'bäse p'ua ra Jesús.

⁹ Ya bá 'yo ngue ni gap'ua ja ra nguani p'uya. Ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—'Yo to gui xifi te gá nuui ya, asta gue'mø bi hnu ra N'yohua bí 'yε mahets'i ngue di bennate —bi 'yεmbi.

¹⁰ Nu'ua yø xädi ra Jesús, nu'ua yø hya bi xifi hønt'a mben'a, pe hinjombi xifi te bi nu. Sinoque di nyänse'ua yø xädi te 'be'a ga mbønna ra hya bi manna Jesús ngue εna di bennate.

Bi manna Jesús ngue ra Elías ya bá εhe bi xihyø ja'i ngue di nsä, porque ya bá ep'ua ra Cristo.

¹¹ Nuya yø xädi ra Jesús bi 'yännbua ja ra 'yu, bi 'yεmbi:

—¿Hanja na ra hya mmanyø xännbate ngue ra ley, εmbi ngue jatho da 'bet'o ra Elías hante ngue da εhra Cristo?

¹² Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Majuani ngue ra Elías i jatho ngue rá maditho da εhe da xihyø ja'i ngue di nsä. Pe dami bεmhmua ra hya mmamp'ua ja ra Maca Libro ngue te da thohra N'yohua bí 'yε mahets'i. I mmamp'ua ngue da zä ra n'ua, da zuhyø ja'i. ¹³ Pe dami pahmua ya ngue nuna t'εmbi ra Elías, ya bá εhe. Ya bi nja tengutho ra hya mmamp'ua ja ra Maca Libro ngue di nja. Porque nu hangu ra n'ua bi ne da japyø ja'i, gä bi nja.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na nc'ei mi n'youi ra ts'onthi.

¹⁴ Nu'mø ni ma da zøp'ua mi 'bu hmi da yø xädi p'uya, bi nu ngue nuya yø xännbate ngue ra ley di mäspabi

yø xädi ngue di njun'mahyaui. Xangu mi'da yø ja'i xi mpeti p'ua 'bui. ¹⁵ Pε ra Jesús, εna ha bi 'yεtho, ja mi nu yø ja'i ya bi zøhø, bi ma yø ja'i p'uya ngue di zengua. ¹⁶ Rā Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—¿Te 'be'a gni njun'mahyahua ya 'bucua?

¹⁷ Bá tha'a n'na nc'ei p'ua 'buhyo ja'i p'uya, bi 'yεna:

—Ague grá xänbāte, nuna ma ts'unt'ua 'bucua, n'youi rā ts'onthi asta di gonebi, xtá sigā ua ngue gui 'yøthets'ua. ¹⁸ Nu'mø bi gū rā ts'onthi n'youi, εn'a häi 'nε sohyø fugui. Di gūxtyø ts'i, asta di 'yøts'e. Ya xtá xihni xädi ngue xtá 'yøthets'ua, pε hinxā nzā xā 'yøthe.

¹⁹ Rā Jesús bi 'yεmbi gätho yø ja'i 'bup'ua:

—¿Asta njam'mø da zønna pa gui 'yεc'εigahua? ¿Ua gui εna ngue hangu rā pa gā set'ahua? Bá si ua rā ts'unt'ua, gā øthegā —bi 'yεmbi.

²⁰ Bi zispabi p'uya. Nu'mø mi nu rā ts'onthi rā Jesús, bi gū rā ts'onthi rā ts'unt'ua p'uya. Bi 'yεn'ahäi asta di dannī. 'Nε sohyø fugui. ²¹ Rā Jesús bi 'yεmbrā papá rā ts'unt'ua:

—¿Njammi pa nja p'uya?

Mi dahra n'yohu p'uya, bi 'yεna:

—Ya njap'ua asta guerp'ua bá ngüε rā ts'unt'ua. ²² Nu'a rā ts'onthi n'youi, mø bi gū, xangu yø nnidi ya ja ngue da hyo. I høt'a sibi, ogue hørba ja rā dehe. Dami huεga'be, fāxca'be 'mø ngue da zā gui 'yøthets'ua.

²³ Rā Jesús bi 'yεmbi:

—¿Ua hingui εc'εigui? Nu rā ja'i ngue da 'yεc'εigui, nu te gā man'ua hεmbi, hinga hεmbi gā øthe.

²⁴ Nu'a rá papá rā ts'unt'ua p'uya, asta rā mafi ha i 'yεna:

—Nugā dí εc'εi'i. Pε dami 'yøt'e ngue man'na gā εc'εi'i xanho.

²⁵ Mi nu rā Jesús ngue gā ba ep'ua yø ja'i da zøp'ua 'bäi. Janangue bi xihra ts'onthi n'youi rā ts'unt'ua, bi 'yεmbi:

—Ague grá ts'onthi, gadi gogubi 'nε gadi gonebi rā ts'unt'ua 'bucua. Nuya dí xi'i ngue dami hyerp'ua ya. 'Yoni mantho gui pengui —bi 'yεmbi.

²⁶ Nu'a rā ts'onthi p'uya, bi japra ts'unt'ua ngue xøgue rā mafi, asta päni. Rā ndussutho te ørpe. Bi 'yεn'ahäi 'mø mi hyerp'ua. εntho bi du. Gätho yø ja'i p'uya, di n'yεmbi:

—Bi du nā cuø —bi 'yεna.

²⁷ Pε rā Jesús bi bennabi rá 'yε rā ts'unt'ua, mahotho i xots'i.

²⁸ Ya 'bup'ua ja rā ngu rā Jesús. Nu'ua yø xädi p'uya, bi 'yεmbi:

—¿Hanja ngue hinxā nzā xtá øthegähe rā ts'unt'ua mi n'youi rā ts'onthi?

²⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nuna tengū nā rā ts'onthi mi n'youi rā ts'unt'ua, para ngue da hyerp'ua rā ja'i n'youi, mahyonitho da mat'Oja rā ja'i, 'nε da 'yεtrā mmäi.

Mahømbi manna Jesús ngue da tho, pε bi ma ngue di bennate.

³⁰ M'mefa p'uya, rā Jesús co 'nεhyø xädi bi map'ua ha mi 'bui, i nthop'ua ja rā häi Galilea. Pε hingui nnepe xtā mbahyo ja'i hapu di ma. ³¹ Porque bi xänbāse yø xädi rā Jesús. Bi 'yεmbi:

—Nu rā N'yohua bí 'yε mahets'i, da ma mā dāpyø ja'i ngue da hyo. Nu'mø bi hyo p'uya, di bennate'a rá hyu pa.

³² Pε nu'ua yø xädi himbi dinyø mmäi nā rā hya bi xifi. I su xtā 'yänni te ga mbønya yø hya xi manna Jesús.

Rā Jesús bi xänbāyø xädi ndana mā datho da hnu mansu.

³³ Mi zømp'ua ja rā hnini Capernaum, mi yarbua ja rā ngu säya. Rā Jesús bi 'yānyø xädi, bi 'yεmbi:

—¿Tema hya gadi nxihmu p'ua ja rā 'yu?

³⁴ Nu'ua yø xädi p'uya, hincjongui thadi. Porque xi njun'mahya p'ua ja rā 'yu ngue n'na ngu n'na nne ngue mā datho da hnu mansu. ³⁵ Janangue nup'ua bi mihra Jesús, bi peti gā 'dε'mā yoho yø xädi, bi 'yεmbi:

—Nu'a nne di m'met'o ya ngue nu'ahua, jatho da 'yøtra 'befi ngue da mäxyø amigo, pεgue hindi 'yεts'i ngue te da 'yøt'e.

³⁶ Rā Jesús bi zohna n'na rā ts'unt'ua mi 'bap'ua, bi 'bāmbua made ha 'bui. Bi

guspuya bi dets'i. Bi 'yembyø xädi p'uya:

³⁷ —Nu ra ja'i di ja mmansu n'na ra basi tengü na 'bucua ya, nguna da 'yøt'e porque pahra ja'i ngue nu te øt'e, gue'a dí nnu manho ngue da 'yøt'a, entho go di jammansu gra ja'i. Nu ra ja'i di ja mmansugui, hinga hængthogui di ja mmansugui, sinoque gue'a Oja bá pennngui di ja mmansu.

Ra Jesús di hejpa yø xädi nuyya sahyø ja'i nnønbbabi rá thuhu 'mø øthe yø ja'i.

³⁸ Ra Xuua p'uya, bi 'yembra Jesús: —Ague grá xännbate, xtá nugähe n'na nc'ei ngue nnøn'na ni thuhu ha ga 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Pε xtá hejpahe, porque händi n'yohu p'u nná mähä.

³⁹ Pε ra Jesús bi 'yembi: —'Yo gadi hejpahe yø ja'i nnønnga ma thuhu 'mø bi 'yøthe yø ja'i. Porque hinga høntho da nønnga ma thuhu ra ja'i, xinda ma da zangui. ⁴⁰ Porque nuyya yø ja'i hinguí səcju, ma n'yohu ya. ⁴¹ Nuyya yø ja'i da 'yøt'ahu ra nho ngue i padi ngue guí tenhna ra Cristo, Oja da gut'i. Xquet'a ja rá nzäbi ra ja'i, madague'a n'na ra zi vasotho ra dehe di unj.

Ra Jesús di japa nts'edi yø xädi ngue da zu da 'yøtra ts'oqui.

⁴² A nuyá, nu'u yø basi εc'eigui ndap'u bi zä, tengutho na ra basi 'bucua ya, nu ra ja'i da japi ngue da hyegagui p'u yø basi εc'eigui, ra ndate castigo tømra ja'i da thogui. Hante ngue da 'yøtra ts'oqui ra ja'i, man'na xanho ngue da t'ennbu ja ra jathe ra ja'i, di ntharpa rá 'yuga n'na ra njuni ngue da gu'mi. ⁴³ Janangue nu'mø guí ena ngue rá ts'oqui ni 'ye p'u gá 'yøtra ts'oqui, dami hyejni 'ye, gui 'yei. Man'na xanho ngue gará do'ye 'mø gá carbua ha gui m'mahmi Oja, hinda gue'a ngue di ja gä yoho ni 'ye 'ne ngutho gui mma ra nidu hapu ja ra sibi di danzø para zantho. ⁴⁴ Nup'u ja ra nidu 'bahyø dønxa hinha rá nzεgui da zi'a ni ngø. Ra sibi p'uya, hinjam'mø da huēt'i. ⁴⁵ Nu'mø guí ena ngue rá ts'oqui ni gua p'u gá 'yøtra

ts'oqui, dami hyequi, gui 'yei. Man'na xanho ngue gará dogua 'mø gá carbua ha gui m'mahmi Oja, hinda gue'a ngue di ja gä yoho ni gua 'ne ngutho gui mma ra nidu hapu ja ra sibi di danzø para zantho. ⁴⁶ Nup'u ja ra nidu 'bahyø dønxa hinha rá nzεgui da zi'a ni ngø. Ra sibi p'uya, hinjam'mø da huēt'i. ⁴⁷ Nu'mø guí ena ngue rá ts'oqui ni dá p'u gá 'yøtra ts'oqui, dami hyahni dá, gui 'yei. Man'na xanho ngue da n'natho ni dá 'mø gá carbua ha gui m'mahmi Oja, hinda gue'a ngue di ja gä yoho ni dá 'ne ngutho gui mma ra nidu. ⁴⁸ Nup'u ja ra nidu 'bahyø dønxa hinha rá nzεgui da zi'a ni ngø. Ra sibi p'uya, hinjam'mø da huēt'i. ⁴⁹ Porque nu to gä da ma ra nidu, di nzø conna sibi.

⁵⁰ Tengu ra u, xanho ngue te di ma ma'ut'i. Pε nu'mø ya hinguí u, ya hinte di muui. Xquet'a gui njathu p'uya, 'yo guí nnehu ngue hinte dadi muui'a te gni 'yohu. 'Yo gadi njunt'i n'na ngu n'na'ahu.

10

Bi xännba yø ja'i ra Jesús hin'yu ra nt'edi di nxummi yø xisu.

¹ Nuna ra Jesús mi 'bap'u ja ra hnini Capernaum, pε bi ma i mpa p'u ja ra häi Judea. Bi thogui i ma man'na nguadi ra dathe Jordán. Mandøngu dyø ja'i bi zømp'u 'bui. Gä bi xännba ra hya yø ja'i, tengutho xi 'yørbu ja yø hnini xi thogui. ² Bi guat'i 'da yø fariseo p'u 'bahra Jesús ngue da 'yørpa yø nt'änni, porque honnbi ha di zädi ngue hinda gue'a ra hya da ma. Bi 'yembi:

—¿Ua ja ra nt'edi ngue di nxummi rá xisu n'na ra n'yohu, ua gue hin'na?

³ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Xi ra ley bi 'yotra Moisés, ¿te 'be'a ma hya mmamp'u?

⁴ Mi dahyø fariseo p'uya, bi 'yembi:

—Nup'u ja ra ley bi 'yot'a, i mmamp'u ngue da zä da 'yøtra sacua n'na ra n'yohu ngue di nxummi rá xisu.

⁵ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nuna ra Moisés bi unna nt'edi ngue da nangra sꝛcua ngue ra nxuni, pe ngue mandø naxitho yø n'yomfemi yø ja'i, janangue bi njap'ua. ⁶ Pe nup'ua rá madi hinga ngu'a ra hya bá sannba Oja da 'yøtyø ja'i. Porque mmamp'ua ja ra Maca Libro ngue nu'mø mambá nhohra ximhäi, Oja bi hocra n'yohua 'ne bi hocra xisu. ⁷ Janangue ra n'yohua sop'ua rá papá, sop'ua rá mamá ngue 'buhmi rá xisu. ⁸ Nuya yo nc'ei ya, di nne n'na ngu n'na, janangue ya hingui yo nc'ei, sinoque enthø n'na nc'eitho. ⁹ Janangue nuyá, nuya yo nc'ei bi pen'na Oja, hin'ya ra nt'edi ngue to di xunnabi.

¹⁰ Nup'ua ja ra ngu p'uya, nuya yø xädi ra Jesús bi 'yänni te nne da manya yø hya xi ma. ¹¹ Ra Jesús bi 'yemi:

—Nu ra n'yohua di nxummi rá xisu, nu'mø hømbi nthatra n'yohua, da me man'na ra xisu, ya ra ts'oqui øtra n'yohua. ¹² A nu ra xisu di nxummi rá ndø, 'ne høndi nthatui man'na ra n'yohua, ya ra ts'oqui øtra xisu.

Bi xi Oja ra Jesús ngue di japyø basi.

¹³ Bi zixyø basi yø ja'i p'ua 'buhra Jesús, i nnepyø ja'i ngue da dospa yø ya yø basi 'ne da xi Oja ngue di japyø basi. Pe nuya yø xädi ra Jesús bi hejpa yø ja'i bá zi yø basi. ¹⁴ Bi mbøcue 'mø mi nu te øtyø xädi ra Jesús, bi 'yemi:

—Damí hyehma yø basi da thocua dí 'bui. Porque tengutho yø ja'i ya o rá 'ye Oja, xquet'a njarbu ya yø basi ya. ¹⁵ Majuaní dí xi'ahua ngue n'na ra ja'i hingra 'yøde tengutho n'na ra basi ngue ra 'yøde, hinda zä da zo rá 'ye Oja.

¹⁶ I thexyø basi ra Jesús, di japrá 'ye p'ua ja yø ya yø basi, i äp'a Oja ngue di japi.

Ra mmemmeti himbi ne da 'yøt'e te bi xihra Jesús.

¹⁷ Ya ja ngue da ma ra Jesús, pe bá ju ra 'dihí n'na ra n'yohua. Bi ndantyøhmü p'ua 'bäi, bi 'yemi:

—Ague grá hoga xänbäte, ðte 'be'a ja ngue ga øt'e n'namhma ngue Oja

di 'dacrä 'da'yo te para zantho? —bi 'yemi.

¹⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yemi:

—¿Ua guí padí te guí mmanya, ngue guí engui xanhogä? Porque hønse Oja xanho. ¹⁹ Ua hingui padí hanja'ua yø hya di manda Oja ngue ena: “Yo grá hyote. 'Yo grá 'yots'om'mäi. 'Yo grá bæ. 'Yo to guí sannba ra fehni. 'Yo grá hyäte. 'Damí su ni papá, damí su ni mamá” —bi 'yemi.

²⁰ Mi dahra n'yohua p'uya, bi 'yena:

—Ague grá xänbäte, nuya yø hya guí xicya, ya ga xtá øt'e asta gue'mø mará ngüegui.

²¹ Nuna ra Jesús bi hyetra n'yohua yauí, pe di nequi ngue di madi. Bi 'yembuya:

—Di 'be hman'na ra hya ja ngue guí 'yøt'e. Ni ma ya, damí pä te ga guí pets'i. Damí unna menyü yø hyoya. Nu'mø gá 'yøt'e te dí xi'i ya, ya bí ja ni mmeti mahets'i p'uya. Bá ε p'uya, ga mme madague'a da tho'i p'ua ja ra pont'i —bi 'yemi.

²² Pe mi 'yøhra n'yohua na ra hya bi sifi, mambi dudrá mmäi. Bi matho, porque mará ndømmemmeti.

Bi manna Jesús ngue Oja, hinte hēmbi.

²³ Bi hyetyø xädi ra Jesús, bi 'yemi:

—Xandøn hennitho ha di n'unyø mmemmeti ngue da zo rá 'ye Oja.

²⁴ Nu'ua yø xädi ra Jesús, di 'yøtho hanja ya yø hya bi ma. Pe ra Jesús mahømbi 'yemi:

—Ague ts'ant'ua'ahua, nuya dí mmangä ngue xanhennitho ha di zo rá 'ye Oja, guehya yø ja'i xøgue mahøndra menyü ni ma yø mmäi ya.

²⁵ Ya fadi ngue ra cameyo, hinjam'mø da zä da thop'ua ja rá xagu n'na ra 'yofani. Pe man'na xandøn hennitho ngue n'na ra mmemmeti di n'uní da zo rá 'ye Oja.

²⁶ Nuna ra hya bi manna Jesús, mi 'yøhyø xädi, man'natho bi nsü yø n'yomfeni p'uya. Di n'yemi:

—Rá nzequi ya hinjonni ja'i da zä di nyanná te ya'mø —di n'yemi.

²⁷ Bi hyetyø xädi ra Jesús, bi 'yemi:

—Nu'a ngue yø ja'itho, hinda zä da zänse ha di nyanyø te. Pε Oja hinte hēmbi, nu te nne da 'yøt'e, da zä ha di japi.

Bi manna Jesús ngue di tocabi ra nho'u yø ja'i n'youi p'u ni ma.

²⁸ Nuna ra Bedu bi 'yembra Jesús:

—Nugähe, ya xtá sohme p'u te gä di peshe ngue dí ten'nahe.

²⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Majuani dí xi'ahā, ngue nu to gä xpá nzohyø ngu, xpá nzohyø cu, xpá nzohyø papá, xpá nzohyø basi, xpá nzohyø häi ngue tenngui ngue mmanā hoga 'da'yo hya, ³⁰ pε mente 'bucua ja ra ximhäi ra ja'i, yø ciento nniditho gangu'a te gä da dini ngue'a te gä xpá nzogui. Madague'a da ts'ai, pε ra pa di 'yep'u, di t'unna te para zantho. ³¹ Xangu yø ja'i hnu mansu ua, pε nu'a ra pa'a, ja ts'utho danī hnu mansu p'u. Xangu yø ja'i hinguī hnu mansu ua, pε nu'a ra pa'a, ja danī hnu mansu p'u.

Mahombi manna Jesús ngue da tho, pε bi ma ngue di bennate.

³² Ya ni hya ra 'yu ngue ni ma Jerusalén, ni 'bet'otho p'u ni ma yø xädi ra Jesús. Nu'u yø xädi ya i su, di 'yøtho hanja'a te øtra Jesús ngue ni ma Jerusalén. Pε ra Jesús bi zica n'nanni'u 'de'ma yoho yø xädi, bi xifi xanho hanja'a te da thogui. Bi 'yēmbi:

³³ —A nuyá, ya nná mahä Jerusalén. Nuna ra hnini na, nu ra N'yohā bí 'yε mahets'i di ndäpyø hmu yø mmäcja conyø xännbate ngue ra ley. Nuya p'uya, guehya da zännbi ngue da du. Di däpyø ja'i hingyø judío ngue da hyo. ³⁴ Nuya yø ja'i di ndäpi, da n'yemmahya, da zots'i, da mei. M'mefa p'uya, da hyo. Pε rá hyu pa di bennate.

Ra Jacobo conna Xuua bi 'yäpra Jesús ngue di nja yø cargo xta nhets'i.

³⁵ Ra Jacobo conna Xuua, guehya yø ts'ant'u ra Zebedeo ya, bi guarbu 'bähra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague grá xännbate, dí nne ga ä'a'be n'na ra mate ya.

³⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—¿Tema mate gui nne ga øt'auí? —bi 'yēmbi.

³⁷ Bi 'yēn'u ähra mate p'uya:

—Dí nnegä'be ngue nup'u ha gui mmi ngue gui ndast'abi, n'na dí mihni n'yēi, n'na dí mihni gaha.

³⁸ Pε mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague n'yø'auí, hinguī pađi te rá nsäui na ra hya gui ähmi. ¿Ua da zä gui thohmi'a ra n'u i ja ngue ga thocä? Porque nugä mathoguitho ja ngue di angä yø ja'i —bi 'yēmbi.

³⁹ Bi 'yēmbuya:

—Ahá, da zä ga sägä'be ra n'u.

Mi dahra Jesús, mahombi 'yēmbi:

—Majuani ngue ngu'a, xandøngu ra n'u ja ngue gui säui, tengutho ra n'u ja ngue ga thocä. Mathoguitho di un'auí yø ja'i tengutho ja ngue dí angä yø ja'i.

⁴⁰ Pε nuna ra hya gui mmammi, hinda tocaguī ngue go ga sänni to di mip'u ja ma n'yēi, oque to di mip'u ja ma gaha. Nuna Oja, ya xa nzänni to dí mi n'na ngu n'na ma hyo.

⁴¹ Nuna ra hya ähya yo nc'ei mi yaui ra Jesús, bi mbøcue 'mø mi bahya mi 'det'a yø xädi, i sähra Jacobo 'nehra Xuua. ⁴² Pε ra Jesús bi peti gätho yø xädi, bi 'yēmbi:

—Ya gui pahmu ngue yø dast'abi xa t'ets'i, co gätho mi'da yø ts'at'abi 'bup'u ja yø hnini, gä di manda yø ja'i. Nu te di manda ngue da 'yøtyø ja'i, gue'a øt'a. ⁴³ Pε nu'ahā, 'yo gui nne ngue gui mandathohā yø ja'i. Nu ra ja'i nne ngue xta nhets'i rá cargo da mēfi, guehna ra ja'i jatho ngue di mpēfi da mäxyø mmic'eiui na. ⁴⁴ A nu'ahā ya, nu'a da ne di m'met'o ngue gätho yø amigo ya, guehna jatho da gohi ngue ni mēfihā na. ⁴⁵ Conque ra N'yohā bí 'yε mahets'i, himbi 'yēhε ngue n'narbu da mi di mandatho. Sinoque bí 'yēhε ngue di mpēfi da mäxyø ja'i. 'Nε hinga høndra 'bäxte da 'yøt'e, asta da du ngue da yāni xandøngu yø ja'i.

Ra Jesús bi 'yøthe ra Bartimeo mi xädä.

⁴⁶ Mi zømp'u ja ra hnini Jericó ra Jesús, bi thogui ni n'youi yø xädi.

Pε xandøngu yø ja'i bi ntet'i. Nup'u nenihni p'uya, mi hup'u na ra Bartimeo mi xädä, rá ts'ant'u ra Timeo. Mi hup'u ja ra nen'yu ngue äpra mentyu yø ja'i thop'u. ⁴⁷ Mi bahra xädä ngue nuna ja ngue da thop'u hudi, guehna ra Jesús ra mmengü Nazaret. Bi mahra hmafi p'uya, bi 'yεmbi:

—Dam huεgaguí ague Jesús rá mbom'meto'i ra David —bi 'yεmbi.

⁴⁸ Nu'u yø ja'i 'bup'u mi hup'u xädä, di hejpi ngue hindj mmafi. Pε ra xädä p'uya, εna man'na ma'bepe ngue nts'edi ga mafi, bi 'yεmbi:

—Dam huεgaguí ague rá mbom'meto'i ra David —bi 'yεmbi.

⁴⁹ Bi m'mahra Jesús ngue øde hmat'i. Bi 'yεmbyø ja'i p'uya:

—Dam xihmi ngue da εcua.

Bi ma bá ts'ohra xädä p'uya, bi t'εmbi:

—Da hyu ni mmui ya, ga 'yo, bi ts'o'i'na.

⁵⁰ Ra xädä p'uya, bi 'yεmp'u rá tuhü, bi nangui, asta ra n'nats'i ngue di johya. Bi map'u bi 'bahra Jesús. ⁵¹ Ra Jesús bi 'yεmbi:

—¿Te guí nne di nja'i?

Ra xädä p'uya, bi 'yεna:

—Ague grá xännbate, dí nne ngue di nzø mä dä.

⁵² Ra Jesús bi 'yεmbra xädä:

—Ya da zä guí mma ya, bi zä ni dä ngue guí εc'εiguí ngue jagä ra ts'edi ga øthe'i.

'Bexpi nzø yø dä ra xädä p'uya. Bi zä bi n'yo ngue bi mep'u ni ma ra Jesús.

11

Ra Jesús bi yarbua ja ra hnini Jerusalén, pε εspabi yø ja'i, xifi ngue yø dast'abi.

¹ Nu'mø ya ni ma da zømp'u ja ra hnini Jerusalén, ya 'yop'u ja ra nyuni ja ra mbonza ja yø olivos. Ja jarbatho ra hnini Betfagé 'nεhra hnini Betania. Nuna ra Jesús bi 'yet'i yoho yø xädi.

² Bi 'yεmbi:

—Ni mε nu ja ra hnini bí ja nu. Nu'mø gá cat'ui ra hnini, gui timmi p'u da nthat'i n'na ra burru ngue

ma'da'yotho, hinjongui sä. Bá xøqui ngue guá siui ua. ³ Nu'mø to da 'yεn'auí, hanja ngue guí xocui ra burru, gui xihmi p'uya ngue honna Hmu. Pε dami xihmi ngue hinda ya'atho di ndäpi.

⁴ Bi ma'u yoho yø xädi bi 'yet'i. Bi dimp'u manthat'i ra burru jonna goxthi ja ra nen'yu. Bi xojp'uya. ⁵ Nu'u yø ja'i mi 'bäp'u p'uya, bi 'yεn'a n'na nc'εi: —¿Te 'be'a guí øt'ui? ¿Hanja ngue guí xocui ra burru?

⁶ Nu'u xocra burru p'uya, bi ma tengutho xi manna Jesús. Nu'u yø ja'i mi 'yohu p'uya, bi unna nt'εdi bi zixra burru. ⁷ Mi zøp'u 'bahra Jesús, bi gaspa ra burru yø tuhü ngue bi nøpa nts'at'i. Bi hyuxra burru ra Jesús, bi ma. ⁸ Nup'u ja ra 'yu ja ngue da thohra Jesús, xangu yø ja'i ni 'bet'o ngue di tans'yø tuhü pøp'u ja ra 'yu. Mi'da yø ja'i p'uya, bi sajpa yø xi yø palma ngue pøp'u ja ra 'yu. ⁹ O made p'u ni ma yø ja'i ra Jesús. I 'bet'o 'da, bá 'befa 'da. Pε yø ja'i 'da ga matho ngue di johya, i εna:

—Nuna Oja, di japhna rá m'menhni 'bæcua, guehna tate naya. ¹⁰ Oja di japhna ra dast'abi bá 'benhni ngue di thocra 'befi mi pεhra dast'abi David. Maguesε na Oja bí 'bu mahεts'i.

¹¹ Nuna ra Jesús mi yarbua ja ra hnini Jerusalén, bi zømp'u ja ra nija. Bi nu te øtyø ja'i 'bup'u. Mi dähra nde, bi mengui, i ma Betania. Bi mε'u 'de'ma yoho yø xädi.

Ra Jesús bi otra za ngue ra igo.

¹² Mi hyaxp'uya, nuna ra Jesús bá εp'u Betania bá n'oxi, i ma Jerusalén. Nup'u ja ra 'yu p'uya, bi zä ngue tu manthuhu ra Jesús. ¹³ Bi hyanda n'na nza ra igo ngue ya xi 'dogui xanho. Bi ma bá nu ngue'mø di zädi. Pε hingui zädi, porque hingra pa p'u ngue di nzädi. ¹⁴ Bi 'yø'u yø xädi te bi xihra za, ngue bi 'yεmbi:

—Ya hinni mantho di nzähni ndät'a ya grá za —bi 'yεmbi.

Ra Jesús bi yetyø ja'i mi mpäp'ua ja ra nija.

15 Nunā ra Jesús, nu'mø mi zømp'u ja ra hnini Jerusalén, bi map'u ja ra nija. Nu'u yø ja'i mi mpär'u thinnija, da gue'u maði ntäi, Gä bi 'yēt'i. Nuya yø ja'i di pøspa yø mēnyu yø ja'i yap'u ni 'yēhē, bi 'yennba yø mēxa. 'Nē bi 'yennba yø nthuts'i'u pä yø paloma. 16 Nu'u yø ja'i ja te ha, ya hīndi japi da thop'u ja ra thinnija. 17 Bi 'yēmbjø ja'i p'uya:

—Nup'u ja ra Maça Libro, nt'ot'i p'u ra hya ngue Oja i εna: “Nunā ma ngungä, ni hu ngue ra ngunga mhmāt'Oja nā, 'nē ja ndanne ua gätho yø ja'i 'b'u'a nximhäi”. Pē nu'ahā, guí øthū ngue ja di mpēti ua yø bē.

18 Pē nu'u yø hmu yø mmäcja 'nēhyø xänbāte ngue ra ley mi badi te bi 'yøtra Jesús, hinguī nnu manho. Bi hyoni ha di japi ngue da hyo ra Jesús. Pē hinga 'bexpi zā ha di japi, porque supī di mbøcūe yø ja'i. Porque nu'u yø hya xänbāte ra Jesús, Gä di 'yødyø ja'i. 19 Mi dāhra nde p'uya, bi bømp'u ja ra hnini ra Jesús, bi mē yø xādi.

Jatho da 'yēc'ei yø ja'i ngue Oja di unni te da 'yāpi.

20 Mi hyaxp'uya, bi thop'u 'bāhra za ngue ra igo. Bi nu ra za p'uya ngue xi 'yot'i astā yø 'yū. 21 Ra Bēdu p'uya bi zo rá mmāi'a te ra hya xi manna Jesús. Bi 'yēmbūya:

—Ague grā xänbāte, nunā ra za gā sū hmande, gue xā 'yot'i —bi 'yēmbi.

22 Mi dāhra Jesús, bi 'yēna:

—Dami 'yēc'ei ngue nu'mø guí mmat'Ojahū, da mähāhū Oja. 23 Nu'mø guí εc'ēihū xānho ngue gue'a nnu manho Oja ngue di nja'a te guí xihmū, 'nē hinguī yobēni ni mmāihū, da zā guí 'yēmphū ra nyūni ja nū: “Dami 'uegue grā nyūni, i map'u ja ra jathe”, guí 'yēmphū. Ra nyūni p'uya, da 'uegue, di map'u guí xihmū ngue di ma. 24 Janāngue dí xi'ahū, nu'mø te guí āphū Oja, dami 'yēc'ēihū ngue di 'da'ahū Oja te guí āphū. Oja p'uya, da 'yøt'e ngue di nja'a te guí 'yāphū. 25 Nu'mø guí mmat'Ojahū, 'nē bi zo ni mmāi ngue hinguī nnu manho te øt'a ni mmic'ēiui, dami punnbi,

n'namhma ngue xquet'a di pun'nā ni Papāhū bí 'bū mahēts'i. 26 Pē nu'mø ngue hīn gādi punnbābi ni mmic'ēiui, xquet'a hīndi pun'nā ni Papāhū bí 'bū mahēts'i 'mø.

Ra Jesús bi t'änni to bi unna nt'ēdi te øt'e.

27 Ra Jesús, mi zømp'u ja ra hnini Jerusalén, i 'yop'u ja ra nija. Bi guatyø hmu yø mmäcja p'uya, 'nēhyø xänbāte ngue ra ley, 'nēhya yø n'yohū 'bēt'o p'u ja ra nija. 28 Bi 'yēmbra Jesús:

—Ague n'yø, ¿hanja te guí øt'e? ¿To bi 'da'i ra nt'ēdi'a te guí øt'e?

29 Mi dāhra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nugā xquet'a gā øt'ahū n'na ra nt'änni ya. Pē gue guí xicjū hanja'a ra hya gā än'nahū, n'namhma ngue xquet'a gā xi'ahū to bi 'dacā ra nt'ēdi'a te dí øt'ä ua. 30 Xiya, ¿te'o bi unna nt'ēdi ra Xuua ngue bi xixyabi yø ja'i? ¿Ua Oja bi unna nt'ēdi, uague yø ja'i'itho rá nt'ēdi'a te bi 'yøt'e?

31 Yø ja'i p'uya, di n'yänni te di dadi. Di n'yēmbi:

—¿Teni 'bē'a gā xihmū ya'mø? Nu'mø gā xihmū ngue Oja bi unna nt'ēdi te bi 'yøtra Xuua, da 'yēnjū p'uya: “Xina ra hya bi manna Xuua connā ngueque, ¿hanja ngue hīngā 'yēc'ēihū 'mø?” da 'yēnjū p'uya. 32 A nu'mø gā xihmū ngue yø ja'i'itho bi unna nt'ēdi te bi 'yøtra Xuua, ya nts'udyø ja'i —di n'yēmbi.

Rá nzeGUI p'uya, bi zānyø ja'i ngue ya hīnte da xifi te'o bi unna nt'ēdi'a te bi 'yøtra Xuua, i supī di mbøcūe yø ja'i. Porque gätho yø ja'i εc'ēi ngue rá pøngahya Oja nā ra Xuua. 33 Janāngue bi 'yēmbūya:

—Hīndi pacāhe to bi unna nt'ēdi'a te bi 'yøtra Xuua.

Mi dāhra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ya hīngā xicjū nā ra hya dí än'nahū, ni xīngā guecā gā xi'ahū to di 'dacra nt'ēdi nā te dí øt'e.

12

Ra Jesús i hyejpa ra hya n'na ra huahī ngue ra jomhmi.

1 Nūna rā Jesús, bi hyoni te gui hɛjpa yø hya bi xihyø ja'i. Bi 'yɛmbi:

—Mī 'bua n'na rā n'yohu ngue bi 'yøt'a n'na rá nua'uva. Bi fōt'e gā rá hāi. Bi hoqui hapu da dɛ'myø uva 'mø bi nja. 'Nɛ bi hocra n'nøque hapu da mihra māhui. Bi hyoni to da gonhui rá huahi, n'namhma ngue nu'mø bi nja yø uva, di t'unna mmɛhui'a te di tocabi. Bi ma yap'utho rā mmɛhui p'uya. 2 Mī zōnna pa da thucyø uva p'uya, nūna rā mmɛhui bi mɛnhna n'na rá hmiqūi ngue da tu yø uva di tocabi. 3 Pɛ nu'u yø mɛfi mambi 'bap'u bī ja rā huahi, bi bɛntra hmiqūi 'mø mī zōmp'u 'bui. Bi unī, bá erbua. Pɛ hīnte bi unni. 4 Rā mmɛhui p'uya, mahombi mɛnhman'na rá hmiqūi p'u bī ja rā huahi. Nu'u yø mɛfi ya mambi 'bap'u, hōmbá mbøcɛ. Bá pandothobi rá hmiqūi rā mmɛhui. Bá serpa rá ya. 5 Rā mmɛhui p'uya, mahombi mɛnhman'na rá hmiqūi. Pɛ ya bá tho'a bi mɛnnbua. Bi sigue bi mɛnnbabi mī'da p'uya. Ngut'atho bi ørpe, 'bu i'da bi pat'i, 'bu i'da bi ho.

6 Nūna rā mmɛhui p'uya, mī si n'na rá ts'ant'u ngue ɛmmɛi di mādi. Ya ɛmp'uya: “Ma gā pɛnhnä nā mā ts'ant'u ya. Nu'mø bi nu yø mɛfi nā, da nu mansu, porque mā ts'ant'u nā”, i ɛnā. 7 Pɛ nu'mø mī zōmp'u 'buhyø mɛfi nā rá ts'ant'u rā mmɛhui, di n'yɛmbyø mɛfi: “Nūna ya, guehna rā ts'ant'u ja ngue da gohmi rā huahi naya. Ma gā hohu ya, n'namhma ngue ya mā mmɛtih rā huahi”, di n'yɛmbi. 8 Bi bɛnnbua ngue bi hyo. Bi ma bá ɛmma xøts'e rā huahi p'uya.

9 Nūna rā Jesús, bi 'yānyø ja'i, bi 'yɛmbi:

—Xi'mø ya bi nja ya yø hya dí xi'ahu ya, ¿teni 'be'a da 'yøtra mmɛhui? Siempre da ma rā mmɛhui p'uya, da ho yø mɛfi conhui rá huahi. N'nan'yo mī'da yø ja'i di fātra huahi p'uya. 10 Guí pahma xanho rā hya mmamp'u ja rā Maca Libro ngue ɛnā: “Nūna rā do hīmbi nu manho yø hyōnnigu, guehna rā do brá 'bebo p'u brá fu rā jado naya. 11 Ngūna rā hya xa

nzän'Oja ngue di nja. A nuju p'uya, dí ɛmhmu ngue mazihotho te øt'Oja”, ɛnna hya.

12 Rā Jesús hōntho bi xihyø ja'i ya yø hya ya, bi ne yø ja'i xti bɛntra Jesús ngue xta ngot'i. Porque pahyø ja'i ngue go xihya yø hya bi hɛcra Jesús. Pɛ hīmbi zā xti bɛnt'i, porque supī di mbøcɛ mī'da yø ja'i. Janangue hīnte bi japi.

I nnepyø nsuiui rā Jesús ngue da 'yɛmbi hīngui ja ts'edi di njutra mɛnyu nju.

13 Nūya 'da yø fariseo, da gue'da yø ja'i rā Herodes, bi 'bɛnhni ngue da jai'patho hāi te gā ya rā Jesús, para ngue da zāp'u di yapa m'mɛfa. 14 Bi 'yɛmbi:

—Ague grā xānnbate, dí pacāhe ngue grā hoga n'yohu, porque gā pōmmanho rā hya guí mma. 'Nɛ hīngui su'a te mbɛn'na'i yø ja'i. Madague'a ja yø cargo 'da yø n'yohu guí yau, pɛ hīngui su guí xifi ndana rā hya majuanī. Sinoque majuanī ngue guí xānnbate'a rā hya nne Oja ngue gdá n'yohu. Damī xicje ya, ¿ua xanho ngue di njutra mɛnyu āhra dast'abi, uague hīn'na? —bi 'yɛmbi.

15 Pɛ rā Jesús ya padī te mbɛnnbabi yø ja'i ngue'a rā nt'ānni ørpe, bi 'yɛmbua:

—¿Hanja ngue guí sāmhyagahu? Damī 'yurcahu rā mɛnyu —bi 'yɛmbi.

16 Bi unna mɛnyu p'uya ngue da nu. Mī nu rā mɛnyu rā Jesús, bi 'yɛmbi:

—¿To rá hmi nā n'youi rā mɛnyu ja ua? ¿To rá thūhu nā rā thūhu n'youi rā mɛnyu?

Mī dahyø ja'i yau rā Jesús, bi 'yɛmbi:

—Guehna rā dast'abi naya —bi 'yɛmbi.

17 Rā Jesús bi 'yɛmbyø ja'i yau:

—Nu'a ja ngue guí 'yøthu ya, damī unhn rā mɛnyu di tocabi rā dast'abi. Da gue Oja p'uya, damī unhn'a te di tocabi.

Nūna rā hya i dahra Jesús, di 'yødya yø ja'i yau.

Bi manna Jesús ngue di bennate yø ánima.

¹⁸ M'mefa p'uya, bi ma 'da yø sa-
duceo, nuya embi ngue hñdi bennate
yø ánima. Bi 'yembrá Jesús:

¹⁹ —Ague grá xännbate, nup'ua ja ra
ley bi 'yotra Moisés, nt'ot'i p'ua ra hya
ngue ena: nu'mø bi du n'na ra n'yohu,
'ne hñdi m'mahyø basi, nu rá xisu
ra ánima da zogui, nu'a rá n'yohu ra
ánima, gue'a di nthatui ra 'danxu'a,
n'namhma ngue di m'mahyø basi
tengutho 'mø xtí m'mahyø basi ra
ánima. ²⁰ A nuyá, xi'mø di 'bu'i yoto
ma'yohu ngue edadi ncu ya. Nu'a
ra n'yohu ma da, di nthati. Pe da
'yehra pa da du, 'ne hñdi m'mahyø
basi. ²¹ Janangue nu'a rá n'yohu ra
ánima m'mefa bi m'mui, go di nthatui
ra 'danxu'a. Pe xquet'a da du ra
n'yohu 'ne hñdi m'mahyø basi. Nu'a
rá hyu rá n'yohu p'uya, hñdi nthatui
ra 'danxu 'mø bi du rá n'yohu. ²² Di
siguetho di nthatra xisu 'mø bi du
rá ndø, asta gue'mø bi du gä yoto
ma'yohu. Gä di nthatui ra xisu, 'ne gä
bi du yø n'yohu. Pe himbi m'mahyø
basi. Rá nzequi p'uya, da du ra xisu.
²³ A nuyá, xi'mø ra pa daní bennate
yø ánima ya, ¿dana gue'a ya yoto
ma'yohu rá mmeti ra xisu? Porque gä
bi m'mahmi.

²⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yembyø ja'i
yau:

—Hinguí padi ha rá nja ra hya guí
mmamhma. Porque hinga guép'ua gä
ndinni mmuih'a te ra hya nt'ot'i p'ua
ja ra Maca Libro. 'Ne hinguí pahmu
hangu rá ts'edi Oja i ja. ²⁵ A nu'mø
bi bennate yø ánima, da gohi tengutho
yø anxé Oja, ya hñdi nthatyø ja'i.
²⁶ Nup'ua ja ra hya bi 'yotra Moisés,
ja di nequi p'ua ngue di bennate yø
ánima. Porque nt'ot'i p'ua ra hya bi
man'Oja 'mø mi nyap'ua bi nzø ra
ndat'o, ngue bi 'yena: “Guecä drá
Ojagä ngue ra Abraham. Drá Ojagä
ngue ra Isaac. Drá Ojagä ngue ra
Jacob”, bi 'yén'Oja. ²⁷ Ja di nequi p'uya,
ngue nup'ua 'bu Oja, hinguí tu yø te yø
ánima. Janangue hinguí padi ha rá
nja'a ra hya guí mmamhma.

*Nuya yø hya di manda Oja, bi
manna Jesús ndana ra hya ma datho ja
ts'edi da 'yøtyø ja'i.*

²⁸ Nu'a n'na ra xännbate ngue ra ley,
bi 'yøde ha i dapra hya yø ja'i mi yau
ra Jesús. I nnu ngue bi dadi xanho. Bi
'yembaya:

—Xiya yø hya di manda Oja p'ua ja
rá ley, ¿dana ra hya exa ma datho di
ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i?

²⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nuya yø hya di manda Oja, nuna
exa ma datho di ja ts'edi Oja ngue
da 'yøtyø ja'i, guehna ra hya ngue
ena: “Ague gyø judíohu, dami 'yøhm
na ra hya ja ua. Nuna ra Hmu ma
Ojahu, 'dase na. ³⁰ Dami ja ndummui
ngue mathoguitho guí mahmu Oja
co gätho ni mmuih'a. Hont'a guí
mbemhma'a”. ³¹ Nuna rá yoho ra hya
di manda Oja, 'ne di ja ts'edi Oja ngue
da 'yøtyø ja'i, guehna ra hya ngue ena:
“Dami mahni mmic'eiui tengutho gni
ne ngue di ma mamadi'i”, enna hya.
Guehya yoho yø hya di manda Oja ya,
'ne tate di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø
ja'i. Guehya yø hya 'bet'o ya ngue
gätho mi'da yø hya di manda Oja.

³² Mi dahra xännbate ngue ra ley
p'uya, bi 'yembi:

—Xanho te guí mma grá xännbate.
Majuani te guí mma ngue nuna Oja
ma Hmu 'dase na. ³³ Guehya yø
hya ma datho ja ngue da 'yøtra ja'i
ya, da hyahra mmui ra ja'i ngue
di ma Oja, 'ne di mahra mmic'eiui.
Nu'mø ngue ngu'a dí øthu p'uya, ya
man'natho nnu manho Oja te dí øthu
p'uya, ngue'ua yø 'bøt'e ørpa yø ja'i p'ua
ja ra nija, da gue'ua mi'da yø cosa ma
t'unni Oja.

³⁴ Bi nu ra Jesús ngue padi te
mman'a ra n'yohu yau, bi 'yembaya:

—Ya mi zits'utho gadi 'bedi ngue guí
so rá 'ye Oja —bi 'yembi.

Mi xifi tengu na ra hya na p'uya, ya
hinni mantho tema hya hønxta 'yányø
ja'i ra Jesús.

*Ra Jesús bi xihyø ja'i ngue ra Cristo
hingra ja'itho.*

³⁵ Nuná rá Jesús bi xännbá rá hyá yø ja'í p'á ja rá nija. Bi 'yëmbi:

—Nuná rá Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi, yø xännbate ngue rá ley p'áya, i mman'á ngue dague'a n'na'á yø mbom'meto rá David. Pë nugä ga xi'ahá hanja ya, madague'a ngue rá mbom'meto rá David, pë nuná i hma, hingra ja'itho ná. ³⁶ Porque rá David, gue'a rá Espíritu Santo bi bennbabi rá hyá bi 'yot'i, ngue bi 'yëna: “Nuná Oja, nu'mø mi zojbagui má Hmu, nguna rá hyá bi xifi, bi 'yëmbi: Damí micua ja má n'yëigä ya, asta gue'mø ga øt'e ngue gui manda gátho'á ni nsaiui”, bi 'yëmbi. ³⁷ Ja di nequi p'áya ngue rá David, nu'mø nnønna Cristo, ni hutí ngue rá Hmu. Janangue rá Cristo di nequi ngue hingra ja'itho, madague'a ngue rá mbom'meto rá David.

Bi xihyø ja'í rá Jesús ngue di mfädi xanho, hinda hyätyø xännbate ngue rá ley.

Xandøngu yø ja'í 'bup'á ja rá nija. Nuná rá hyá xännbate rá Jesús, janjuani ngue yø mmái ga 'yøxyø ja'í. ³⁸ Bi sigue bi xännbabi rá hyá yø ja'í rá Jesús. Bi 'yëmbi:

—Damí mfähma xanho ya, 'yo di há'ahá yø xännbate ngue rá ley. 'Yo gui øthá tengutho ga 'yo'á. Porque di ho ngue söt'a hái yø he. 'Në di ho ngue di respeta yø ja'í ha gui zengua p'á ja rá tai. ³⁹ Nup'á ja yø nija p'áya, i huantho yø nthuts'i tate xanho ngue ja hup'á. Nup'á øt'a ngo yø ja'í p'áya, xquet'a nne ngue tate xtanho ha dá mi. ⁴⁰ I tunnbá yø ngu yø 'danxu, i häti ngue ëmbi di xännbi te pets'i. Nuná rá hyá ga ngorpa yø dá yø ja'í p'áya, nu'mø mmat'Oja, ndø ya'atho mmat'Oja. I nne dá 'yëmbiyø ja'í ngue yø ndøhoga n'yohá. Pë nuyá, guehya mathoguitho rá castigo dá thohya ngue gátho mi'da yø ja'í.

N'na rá 'danxu bi unna mentyu Oja.

⁴¹ Nuná rá Jesús, mi hup'á ja rá nija ha ja rá huada utyø mentyu yø ja'í. Hëti ha ga yatyø mentyu yø ja'í p'á ja rá huada. Bi nu xangu yø ja'í ngue yø mmëmmeti xandøngu rá mentyu di

uni. ⁴² Bi nu n'na rá 'danxu ngue rá zibøhyoya, xquet'a bi gät'i yoho yø zi xani p'á ja rá njëmnyu. ⁴³ Bi zonhyø xädi rá Jesús, bi 'yëmbaya:

—Majuani dí xi'ahá ngue rá zibøhyoya ná rá 'danxu bi unna mentyu ya, pë man'natho nnu manho Oja rá mentyu bi unna, hinda gue'á yø mentyu mi'da yø ja'í di uni. ⁴⁴ Porque nuyá mi'da yø ja'í, yø mmëmmeti ya, pë gue'a rá mentyu xa pongui di uni. A nuná rá 'danxu, zits'á drá mentyu mi há. Mi ja ngue xtá nzi rá mentyu bi uni.

13

Bi manna Jesús ngue bá ep'á rá pa da xotra nija.

¹ Mi bømp'á ja rá nija rá Jesús, nuná n'na rá xädi bi 'yëmbi:

—Ague grá xännbate, nu rá nija, gue xandønnoho yø do n'youi. 'Në mazihotho yø hmi yø do.

² Mi dahra Jesús, bi 'yëmbi:

—Ahá, mazihotho gui nequi rá nija. Pë nuná rá nija naya, bá ep'á rá pa dá xotyø ja'í ná. Xøgue di nxädi, hin hapá nmi nequi rá nija.

Bi manna Jesús te ja ngue di nja hante rá nzequi yø pa.

³ Nup'á ni hyandra nija, ja ni gop'á rá nyuni bí ja rá mbonza ja yø olivos. Ja i mep'á yø xädi rá Jesús. Nup'á bi zøni, bi mi. Bi guatra Bedu p'áya, conná Jacobo, rá Xuua, rá Andre. Bi nyasui rá Jesús, bi 'yëmbi:

⁴ —Dí nne gui xicje njam'mø di nja ya yø hyá gui mmanya, ngue dá xotra nija yø ja'í. ¿Tema hmeya di nja'mø ya ni ma dá zønna pa di nja ná te gui mmanya?

⁵ Mi dahra Jesús, bi 'yëmbiyø xädi:

—Damí mfähma xandønho, 'yo gui nne to dá hyä'ahá. ⁶ Porque xangu yø ja'í di n'yo ngue dá 'yëmbiyø ja'í: “Go guecä drá Cristogä ya”, dá 'yëmbi. ⁷ Nu'mø gá 'yøhma ngue ya ja yø datunhni, ogue gui 'yøhma ngue ya ja ngue di nja yø tunhni, 'yo sä gui suhá. Porque jatho ngue ya ngu'a ja ngue di

nja. Pe hinga gue'u yø hmeya'u ngue rá nze'gui. ⁸ Da nangyø nación ngue da 'yørpa ra tunhni mi'da yø nación. Da nangyø dast'abi ngue da 'yørpa ra tunhni mi'da yø dast'abi. Di 'yan'ahäi ndap'u bi zä. Di nja yø thuhü. Ja da fup'u ra n'u ja ngue da tho'a m'mefa yø ja'i p'uya.

Bi xihyø xädi ra Jesús ngue da zä ra n'u, da ts'ui.

⁹ Dami mfähm. Porque da 'yehra pa ngue da ts'ixah fädi. Da mep'ah yø ja'i p'u ja yø nija. Da ma ma dä'ah p'u 'buhyø dast'abi. Di ndä'ah p'u 'buhyø gobierno. Nguna da ja'ah yø ja'i ngue gui εc'εigah. Ngue nguna di nja'ah, nu'mø ya gdi yah yø ts'ut'abi, ja gui xihm p'u ra hoga 'da'yo hya p'uya. ¹⁰ Hante ngue da ze'a te ja ngue di nja, nuna ra hoga 'da'yo hya jatho ngue da ma ma'yoni gä rá nguni nximhäi. ¹¹ Nu'mø bi ma ma bent'i'ah, 'yo sä di tu ni mmäh'a ra hya ja ngue gui xihm ra ts'ut'abi. Porque nu'a ra ora gui dä ni hyah p'u ja ra ts'ut'abi, gue'a ra Espiritu Santo di ben'na ra hya gui xihm ra ts'ut'abi. Ya hingni n'yomfenise gui jucj ra hya gui mmamhm. ¹² A nu yø n'yoh εc'εigui, di dase'u yø n'yoh hingui εc'εigui ngue da tho. Yø papá p'uya, nu'mø bi 'yεc'εigui yø basi, di dase yø basi ngue da tho. Yø basi p'uya, nu'mø bi 'yεc'εigui yø papá, di dase yø papá ngue da tho. ¹³ Ndap'u bi zä da zu'ah yø ja'i ngue gui εc'εigah. Pe nu ra ja'i hinda hyegagui, xinda hangü ra n'u da thogui, gä da zeti, guehna ra ja'i di nyannä te na.

¹⁴ Xquet'a gui nnuh ngue di nja ya yø hya bi manna pøngahya Daniel, ngue nup'u ja ra xequi hin'y ra nt'edi di m'mahyø ja'i, ja da 'yørba ra nts'on yø ja'i. (A nuyá, nu ra ja'i di xädi, di n'yo rá mmäi 'mø bi nu ngue di nja ya yø hya ja ua.) Nu'mø gä nuh ngue ya bi nja'a p'uya, nu yø ja'i di 'bep'u ja ra häi Judea, da 'dagui, di map'u ja yø xanthø. ¹⁵ Nu ra ja'i di tømä xøts'e rá ngu, 'yo di εna ngue di ma mbo rá ngu ngue te da ha, sinoque da 'dagui.

¹⁶ Nu ra ja'i di 'yo ra 'befi, händi ma rá ngu ngue da ca rá tuhu, sinoque da 'dagui n'nahmantho. ¹⁷ Pe huεcate yø xisu di hadyø basi'a ra pa'a, ogue di sadyø basi. ¹⁸ Dami 'yaphu Oja ngue nuya yø hya ya, hinda gue'mø ra pa ngue xta nse di nja. ¹⁹ Porque xandøn'utho te da thohyø ja'i na ra pa na. Nu te di nja, hinjam'mø xa nnu yø ja'i ngue xa njap'u asta gue'mø mambá fu'a nximhäi. 'Ne ya hinni mantho da hnu ngue mahøndi njap'u. ²⁰ Nuna Oja, ya xa nzänni ngue hinga ya'atho yø pa di nja na ra ndate na. A nu'mø ngue ya'atho di nja, ya hinjonda bongui. Pe da 'yøt'e ngue da thotho, porque Oja di mahya yø ja'i ya xa huanhni.

Ra Jesús bi ma ngue di n'yo xangu yø ja'i da ne ngue da hyätya yø ja'i ya εc'εi.

²¹ Nu'u yø pa'u, 'yo sä gui εc'εih ya yø ja'i da 'yεn'ah: "Nua, ja bi 'bucua ra Cristo", ogue da 'yεn'ah: "Ni guehna ja bi 'buhn", da 'yεn'ah. ²² Porque xangu yø ndøbethani di n'yo ngue da 'yεmbyø ja'i: "Go guecä drá Cristogä ya", ogue da 'yεmbi: "Go guecä rá pøngahyagä Oja ya", da 'yεna. 'Ne da zä da 'yøtyø milagro. Nuya yø milagro da 'yøt'e, guehya da ne ngue di hyätyø ja'i nuya yø thanhni Oja ya. ²³ Mami n'uni da thä'ah. Janangue dadi 'bet'o'ah ya yø hya ja ngue di nja m'mefa.

Bi manna Jesús ngue mahønda εcua ja ra ximhäi.

²⁴ Nu'mø bi tho'u yø ndate di nja, di m'mexui ra hyadi 'nehra zana. ²⁵ Da tähyø sø bí ja mahets'i. Nu te gä bí ja maya, gä di pädi ha thogui. ²⁶ Da thandra N'yoh di 'yε mahets'i ngue da n'youi ra gui. Da hnu ngue maguesε, porque mathoguitho ja rá ts'edi. ²⁷ Nu'u yø anxε da n'youi, da menhni gä rá nguni nximhäi, ngue di perpabi yø ja'i nuya xa huanhni.

Bi nhyεpabi ra hya n'na nza ra igo.

²⁸ Dami pahm na ra hya ga hycä ya, ngue gdä hycpabi ra hya n'na nza

ra igo. Nu'mø ya bi c'amyø 'yεza ngue bi 'dogui, guí pahmε p'uya ngue ya ni ma di pat'i xanho häi. ²⁹ Nguna ra hya ja ngue di nja ya. Nu'mø gá nuhε ngue bi nja ya yø hya dí xi'ahε ya, dami pahmε ngue ya xma nguεrpatho ga ma εhε. ³⁰ Nuya yø hmεya dí xi'ahε ya, dami pahmε ngue guehya di nja ya, hante ngue da du yø ja'i 'bεhyø pa ja p'uya. ³¹ Nu te bí ja maya, 'nεcua ja ra häi, hingui zai. Pε nuna ra hya dí mmangä, ja para zantho na.

Bi hyεcra hya ra Jesús ngue yø mεfi hingui padi tema pa da zøhyø hmu di manda.

³² I pase Oja tema pa di nja ya yø hya dí xi'ahε. Ni xingyø anxε di padi, ni xinga gueque dí padi tema pa di nja, madague'a ngue rá Ts'ant'ugui Oja. ³³ Janangue dami ndø'matehε, mat'Ojahε hangu ra pa. Porque hingui pahmε tema pa, tema ora ga søcä ua. ³⁴ A nuyá, tengutho n'na ra n'yohε bi ma yap'atho, pε himbi zohra hya tema pa da pengui. Nu'ε yø mεfi bi fäti te pets'i. N'na ngu n'na yø mεfi bi zännba yø tarea ja ngue da 'yøt'e. Nup'ε ja ra goxthi, bi 'bämbε n'na ra mängxothi, bi xifi ngue da mädi xanho ra goxthi. ³⁵ Pε nuya bi ma mafäti ra 'bεfi, hingui padi tema pa da zøhyø hmu. Da gue'ahε ya, dami mfähmε xändønho. Porque xquet'a hingui pahmε tema ora da zøhni hmuhε, o nuhma ndetho da zøhø, ogue made ra xui da zøhø, ogue ni ma da hyats'i da zøhø, ogue nεcahäi da zøhø. ³⁶ Porque hont'a goma ora da zøhø, pε man'nan'yo mi 'yøthε ngue hinjondi ndø'mate 'mø bi zøhø. ³⁷ Nuna ra hya dí xi'ahε ngue gui ndø'matehε, hinga høn'athohε dí xi'ahε na ra hya na, sinoque gätho yø ja'i dí xifi ngue di ndø'mate xändønho.

14

Nuya yø nsäiui ra Jesús ya sänni ngue da hyo.

¹ Ya ma nyo patho di nsännigo yø ja'i ngue ra pascua. Guehna ra pa ts'i

ra thuhmε hingui n'youi ra íxi. A nu'ε yø hmu yø mmäcja 'nεhyø xännbate ngue ra ley, guehya ya rá ya'atho yø pa honi ha di mbentra Jesús ngue da tho. ² Di n'yεmbi:

—A nuyá, hinga gue'mø ra pa ngue ra ngo ga benthε ya, n'namhma hinda nangyø ja'i da yani.

N'na ra xisu bi xispa ra aceite rá ya ra Jesús.

³ Ya 'bεp'ε ja ra hnini Betania ra Jesús. Exa sihmε p'ε ja rá ngu ra Simu nuna xi 'yøthe m'met'o ngue mi 'ya rá do'yo. Bi yat'ambo n'na ra xisu ni du n'na ra m'mo aceite ngue ra alabastro. I yup'ε ra aceite mazihoto ga yuni, bi ma mahouqui conna paxi ngue ra nardo, pε xändøngu rá muui. Bi 'yøjpa rá 'yuga ra m'mo aceite p'uya, bi xispabi rá ya ra Jesús. ⁴ Bi mbøcue 'da yø ja'i mi 'bεp'ε, di n'yεmbi:

—¿Hanja ngue bi ma ma'εnitho na ra aceite na? ⁵ Xta nzä xta 'bä na ngue xti t'unna mεnyu yø hyoya. Porque man'na xangu xti 'bä ra aceite ngue'a te ra nzäbi tåhra ja'i n'na jeya.

Hingui nnu manho yø ja'i te bi 'yøtra xisu. ⁶ Pε ra Jesús bi 'yεmbyø ja'i:

—Dami hyεhmε na ra xisu 'bεcua. 'Yogui sahme, porque xanho te ørque.

⁷ A nuya yø hyoya gui mmamhme, hangu ra pa gui nuhε ya yø hyoya. Da zä gui fäxhε te honi hont'a goma ora gui nne gui fäxhε. Pε nugä hinga nzamhme ua. ⁸ A nuna ra xisu gui mmamhme, bi 'yørcagui'a te bi zarpabi rá ts'edi bi 'yøt'e. Porque ya bi nja'a te mi ja xti nja'mø dá n'yägui. ⁹ Majuaní dí xi'ahε ngue nup'ε ha da hmanna hoga 'da'yo hya gä rá ngani nximhäi, xquet'a 'nε'a te bi 'yørcagui na ra xisu, da hma. Gue'a di fen'a.

Ra Judas di cutyø hya ha di japi ngue di dä ra Jesús.

¹⁰ Nuna ra Judas Iscariote, guehna n'na nε'ei'ε 'dε'ma yoho yø xädi ra Jesús, bi ma bá nyauí yø hmu yø mmäcja. Bá nhεca hyauí yø mmäcja ha di japi di dāpra Jesús. ¹¹ Mi 'yø'a

rā hyā sihyø mmäcja, asta rā ndijohya. Bi xi p'uya ngue di unna mēnyu. Janangue bi hyonna Judas ha di japi ngue di dāpyø mmäcja rā Jesús.

Yø xädi rā Jesús bi hoqui te da zi'ara nde bi nsännigo ngue rā pascua.

¹² Ya fahra ngo nguehya yø pa ts'i rā thuhmē hinguī n'youi rā íxi. Nunā rā pa fahra ngo, guehna rā pa hode'yo yø ja'i ngue sännigo, ngue di nzibde ngue rā pascua. Bi yēmyø xädi rā Jesús:

—¿Haru guī nne ga hocähe rā nzibde gdā nsännigohu ngue rā pascua ya? —bi 'yēmbi.

¹³ Bi 'yēmya yoho yø xädi rā Jesús: —Ní mē nu bí ja rā hnini ya. Guī nthēui n'na rā n'yohu ni ma rá ngu, di tu n'na xōni rā dehe. Dami tennui haru da zōni. ¹⁴ Nup'u ja rā ngu da zōmp'uya, dami 'yēnui rā mmēnnigu: “Rā xānbate i ena: ¿Haru ja rā cuarto ga nzibdehe mā xädi ya, ja ga sāhe p'u rā ngo ngue rā pascua?” guī 'yēnui.

¹⁵ Rā mmēnnigu p'uya, da 'yut'auī n'na rā da cuarto ya māhoqui, bí ja maya rā tōcangu. Ja dami hocui p'u'a te ja ngue gdā nzibdehu p'uya.

¹⁶ Nuyā yø xädi mī yaui rā Jesús, bi map'u ja rā hnini bi xifi ngue da ma. Mī zōmp'u ja rā hnini, nunā rā hyā xi māna Jesús, gue'a bi nja'a. Bi dīna ngu tengutho xi xifi, ja bi hojpu rā nzibde ngue rā pascua p'uya.

Bi xihyø xädi rā Jesús ngue padī ndana rá xädi ja ngue di dä.

¹⁷ Mī dāhra nde p'uya, nup'u ja rā ngu xi ma māhojpi te da zi, ja bi zōmp'u rā Jesús, ní n'youi'u 'de'ma yoho yø xädi. ¹⁸ Mēnte sihmē p'u ja rā mēxa p'uya, bi 'yēmyø xädi:

—Nuyā, dí xi'ahu ngue nuua ja rā mēxa dí sihmēhu, 'bucua n'na nc'ei jūgatho häi, ya xā hyoni ha di japi ngue di dāgui.

¹⁹ Nunā rā hyā bi māna Jesús, emmēi bi du yø mmāi yø xädi. Bi mudi bi 'yānni 'da mī'da p'uya te'o na i mma, bi 'yēmbi:

—¿Ua go guecä'a guī mmanya? —bi 'yēmbi.

²⁰ Bi 'yēntho 'mø mī dāhra Jesús:

—Nunā dí com'be mā mohi ua dí sihmē ya, guehna di dāgā naya. Guehna n'na nc'ei ngue guī 'de'ma yohohu naya. ²¹ Majuanī ngue rā N'yohu bí 'yē māhēts'i da tho'a te rā n'u ja ngue da thogui, tengutho nt'ot'i p'u ja rā Maca Libro ngue di nja. Pē hague ngu rā castigo da thohna rā n'yohu ja ngue di dāgui. Nunā rā n'yohu na, mān'na xāho ngue'mø hin xtabá m'mai.

Rā Jesús bi xihyø xädi ngue di nzibde.

²² Mēnte sihmē rā Jesús, bi hyajman'na rā thuhmē. Mī ja māmadī Oja p'uya, bi xēna thuhmē, bi unyø xädi da zi. Bi 'yēmbi:

—Dami sihu rā thuhmē ja ua ya. Nunā, guehna mā do'yogā na.

²³ Bi decra vaso po rá ngui rā uva p'uya. Mī ja māmadī Oja, bi unyø xädi da zi 'da'its'u. ²⁴ Bi 'yēmbi:

—Nunā po rā vaso ja ua ya, guehna mā jigā na. Porque guehna rā hmēya naya ngue nu'mø dá tu, di nja rá ts'edi rā 'da'yo cohi øt'ahu Oja. Porque nu'a di mfamma ji, xandøngu yø ja'i di nhyø ts'oqui. ²⁵ Majuanī dí xi'ahu ya, ngue ya hinni mantho 'dap'u ga sihu rā ngui rā uva, asta gue'mø bi zōna pa mā'da'yo hōnga sihu p'u di mānda Oja.

²⁶ Mī juate rā nsihmē p'uya, bi duta n'na rā thuhu ngue espabi Oja. Bi ma p'uya, i map'u bí ja rā nyuni ja rā mbonza ja yø olivos.

I pahra Jesús ngue da zop'u m'mefa yø xädi.

²⁷ Rā Jesús bi 'yēmyø xädi:

—Gätho'ahu ya, guī sogahu p'u'a di nxui. Porque di nja'a te mmamp'u ja rā Maca Libro ngue ena: “Ga øt'ä ngue da du rā mände'yo. Yø de'yo p'uya di n'uēni”, i ena. ²⁸ Pē nu'mø dá bēnnate, ganī mpagā Galilea, ja ganī tōp'ahu p'u.

²⁹ Rā Bedu p'uya, bi 'yēmbi:

—Madague'a ngue gā da zoc'a'i p'u ya mī'da mā n'yohu, pē nugā hinga soc'a'i —bi 'yēmbi.

³⁰ Mī dāhra Jesús, bi 'yēmbra Bedu:

—Majuani dí xi'i ngue nu'a di nxui ya, tobe hĩndi ma'a rá yohmafi rá øni, ya xqui cõnga nhyundi, gui mma ngue hĩngui paqui —bi 'yẽmbi.

³¹ Pẽ ra Bedu p'aya n'nat'a mma ngue bi 'yẽna:

—A nu'a, hĩn'na'a. Madague'a ngue 'dap'ũ ga tũui, pẽ nugã hĩnga cõn'a'i —bi 'yẽmbi.

Gãtho'ũ mĩ'da yø xãdi p'aya, 'da'igu bi ma.

Ra Jesús bi mat'Oja p'aja ra xequi ni hu ngue Getsemani.

³² Nuna ra Jesús bi mãhã yø xãdi, bi zõmp'ũ ja ra xequi ni hu ngue Getsemani. Nup'ũ bi zõni, bi 'yẽmbi:

—Damĩ mĩhmi ua ya, mẽnte ga thocã mĩts'ũ ní nguehnũ ngue ga ma mat'Oja —bi 'yẽmbi.

³³ Bi thohmĩts'ũ ní nguep'ũ ra Jesús, bi mẽ ra Bedu, ra Jacobo, ra Xuua. Bi mudi bi dãm'an'ũ rá mmũ ra Jesús, mathoguitho ngue bi du rá mmũ.

³⁴ Bi 'yẽmbyø n'youi p'aya:

—Janjuani ngue tu ma mmũigã, nup'ũ nna sä, ya ja ngue 'bexca tu. Damĩ cohmi ua ya, pẽ 'yogui ahmi —bi 'yẽmbi.

³⁵ Ra Jesús bi thohmĩts'ũ ní nguep'ũ. Bi m'mẽmfo häi p'aya ngue mmat'Oja. Bi 'yãp'Oja ngue'mø da ne, da yanĩ ngue'a ra ndate ja ngue da thogui. ³⁶ Bi 'yẽmp'aya:

—Ague ma Papá'i, nu'i, gãtho da zã'i. Damĩ yangui ngue'a ra ndate ja ngue ga thocã. Pẽ hĩnga nu'a go ga sãnnã gue'a di nja'a, sinoque nu te gui sãnni, gue'a di nja'a.

³⁷ Mĩ juadi bi mat'Oja p'aya, bí 'yẽp'ũ 'bũ'ũ hyu yø xãdi. Pẽ bi dĩni ngue ya mĩ aha. Bi 'yẽmbrã Bedu p'aya:

—Ague Simu, ¿hanja ngue gui aha? ¿Ua xĩnga n'na ora di sä gui 'yã ni t'aha? ³⁸ Damĩ mat'Oja, 'yogui ahmũ. Nu'mø hĩngã mat'Ojahũ, nthãmbenĩtho hĩnda gue'a gui 'yøthũ. I nne ni mmũ ngue gui 'yøthũ nã ra hyã dí mmãngã, pẽ ẽmmẽi cuen'ni do'yohũ.

³⁹ Mahõmbi zop'ũ yø xãdi, bi mengbũ xpĩ 'yẽhẽ ngue bá mat'Oja.

Tengutho xi man'a m'met'o, ngu'a ra hyã xi Oja. ⁴⁰ Mambã pengbũya, mahõmbi dinyø xãdi ngue mĩ aha, porque ẽmmẽi nethã. Mĩ dambẽni yø xãdi ya nzofõ, hĩngui pađi te di dađi.

⁴¹ Bi ma'a rá hyu ndi p'aya ngue bá mat'Oja. Mambã pengui, bi 'yẽmbyø xãdi:

—Gue mahõngui ahmi n'yø. Ga nuhmi, ya bi zõnna ora di ndãpyø ts'oc'ẽi ra N'yohũ bí 'yẽ mahẽts'i.

⁴² Damĩ nangũi. Ya bá ẽcua nã di dãgui, ma ga ma c'athũ ya.

Ya bi mbentra Jesús.

⁴³ Mẽnte nzohyø xãdi ra Jesús, bi zõhna Judas rá n'youi'ũ 'de'mã yoho yø xãdi, bá n'youi xangu yø ja'i, bá gu yø juai, bá gu yø za. Guehya yø ja'i xi menhyø hmu yø mmãcã, co 'nẽhyø xãnnbãte ngue ra ley, co 'nẽ'ũ yø n'yohũ 'bet'o p'ũ ja ra nija.

⁴⁴ Nuna ra Judas, ya xi xihyø ja'i temã senya da 'yøt'e, xi 'yẽmbi: “Nu'a ra n'yohũ ga zẽnguagã ya, 'nẽ ga sãrpã rá hmi, gue'a gui homhmũ'a p'aya. Gui benthũ, pẽ gue mamĩ thõhmũ”, xi 'yẽmbi. ⁴⁵ Janãngue mĩ zõmp'ũ 'bãhrã Jesús, bi guat'i ngue bi zẽngua. Bi 'yẽmbi:

—Ague grã xãnnbãte —bi 'yẽmbi.

Bi sãrpã rá hmi p'aya. ⁴⁶ 'Bexpi bentyø ja'i ra Jesús.

⁴⁷ Bi gũxrá juai n'na nc'ẽi rá xãdi ra Jesús. Bi zẽnnbãbi rá 'yẽhẽ ra 'bet'o mmãcã, bi hyẽppãbi rá gu. ⁴⁸ Ra Jesús bi 'yẽmbyø ja'i bi bent'i:

—¿Ua gui ẽmhũ ngue drã begã, ngue gui cãhũ yø juai, 'nẽ gui cãhũ yø za ngue gui bẽngahũ? ⁴⁹ Conque n'na pa ngu n'na pa nmi xãnnbã ra hyã yø ja'i p'ũ ja ra nija. Uãngui xtã nzã ja xqui bẽngahũ p'ũ. Pẽ nu te gui ørcãhũ ya, ya bi nja'a te ra hyã mmãmp'ũ ja ra Macã Libro —bi 'yẽmbi.

⁵⁰ Gã bi zop'ũ yø xãdi ra Jesús ngue bi 'dagui. ⁵¹ Nu'mø ya ni zi yø ja'i ra Jesús, bi ntet'a n'na ra ts'unt'ũ. Hõnda n'na ra sãbana di mpãt'i. Xquet'a 'nẽhna ra ts'unt'ũ bi ne xti bentyø ja'i ngue xtã nzits'i. ⁵² Pẽ nuna ra ts'unt'ũ

bi guas'yø ja'i ngue bi 'dagui. Bi zop'u ra sávana mī tuhū, bī ma māngøtho.

Nuya yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío bi hyaspabi ra güenda ra Jesús.

⁵³ Nuna ra Jesús, bi ts'ixpu 'buhra 'bet'o mmäcja. Nup'u ja rá ngu ra mmäcja, ja bī mpeti p'u gätho yø hmu yø mmäcja, co 'nɛ'u yø n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija, conyø xänmbate ngue ra ley, gä 'dap'u bī mpeti. ⁵⁴ Pɛ ra Bedu nī 'bɛfa ya'atho p'u nī ma yø ja'i nī zi ra Jesús. Mī zømp'u ja rá ngu ra 'bet'o mmäcja, bi yut'ambo ra dathi. 'Dap'u bī mīhmī yø policía mādi nharp'u ja ra sibi.

⁵⁵ Nu'u yø hmu yø mmäcja co 'nɛ'u yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, 'dap'u bī mpeti ngue bī nhɛca hya, honi ha di japi ngue da 'yɛmbi nī 'yup'u da du ra Jesús. Pɛ hinguī tīni ha di japra hya. ⁵⁶ Xangu yø ja'i bī manyø fɛhni ngue di yapra Jesús. Pɛ hīndi ntinyø hya ngue da 'da'igu da māmp'u di yapate. ⁵⁷ M'mɛfa p'uya, bi guar'mī'da yø ndøbɛthanī ngue di yapī. Bi 'yɛna:

⁵⁸ —Nuna ra n'yohu 'bɛcua, ya xtá øcähe temä hya xa mman'a m'mɛt'o na, ngue mī ɛna: “Ga xot'a na ra nija ngue ra ja'itho bi hoqui. Rá hyu pa p'uya, dí jap'u man'na ra nija ngue hīnjonni ja'i di hoqui”, mī ɛna.

⁵⁹ Nguna ra hya bi hma, mī'da yø ja'i p'uya, n'nan'yo ra hya i mma. Ya hīndi ntinyø hya. ⁶⁰ Bī m'mähra 'bet'o mmäcja p'uya ngue bi 'yɛmbra Jesús:

—¿Te guī mmanā ra hya guī nyap'a'i ya n'yø? ¿Ua hīn temä hya gdi thādī? —bi 'yɛmbi.

⁶¹ Pɛ ra Jesús hīnte ga ndatho. Ra 'bet'o mmäcja p'uya māhømbi 'yɛmbi:

—¿Ua gue'e grá Cristo, rá Ts'ant'u'i Oja nuna maguesɛ?

⁶² Mī dahra Jesús, bi 'yɛna:

—Ahá, go guécä. 'Nɛ guī nnuhu ra N'yohu bī 'yɛ māhɛts'i danī mmīp'u bī ja rá n'yɛi Oja nuna jase rá ts'ɛdi. 'Nɛ da 'yɛhra pa ngue hōnda ɛhɛ, di 'yɛ māhɛts'i da n'youi ra guī.

⁶³ Mī 'yøhra mmäcja na ra hya bī manā Jesús, n'na xɛt'itho rá pahni ngue bī ncuɛ. Bi 'yɛmbyø ja'i p'uya:

—Nuya mfadi ya ngue hīn te man'na mā testigo dí homhmu ya.

⁶⁴ Ya gá 'yøsehū ya ngue thenmahya Oja. Xiya, ¿te guī mmamhmu na ra hya bī manya? —bi 'yɛmbyø ja'i.

Gätho yø ja'i p'uya 'da'igu bī mā, bi 'yɛna:

—Nuna, nī 'yup'u ngue da tho na.

⁶⁵ Bī mahyø ja'i p'uya ngue soxra Jesús. Bi gorpa yø dā conna ulu, 'nɛ bī mɛ'mī, bi 'yɛmbi:

—Damī padī te'o bī mɛp'a'i ya —bi 'yɛmbi.

Yø soldado p'uya, xquet'a bī mɛ'mī.

Bī manā Bedu ngue hinguī padī te'o ra Jesús.

⁶⁶ Ya 'bup'u ja ra dathi ra Bedu. Nu'a n'na ra xisu ngue ra gūni p'u ja rá ngu ra 'bet'o mmäcja, bi thop'u 'buhra Bedu. ⁶⁷ Mī nu ngue di nharp'u ja ra sibi, bi za di hɛtī p'uya. Bi 'yɛmbi:

—'Nɛ'i nī n'youi ra Jesús nuna ra mmɛngu Nazaret.

⁶⁸ Ra Bedu p'uya, bi 'yɛna:

—Nu'a ra Jesús guī mmanya, hīndi pacä te'o na. Janangue hīndi pacä temä hya guī nne guī xicya.

Ra Bedu p'uya, bī map'u bī ja rá goxthi ra dathi. Høntho bi zøn'a goxthi p'uya, bī mmähra øni. ⁶⁹ Mahømbi nu ra Bedu'a ra xisu p'uya. Nuna ra xisu bī 'yɛmbyø ja'i 'bup'u:

—Nuna ra n'yohu 'bɛcua, guehna n'na nc'ɛi yø xädi ra Jesús.

⁷⁰ Ra Bedu p'uya, māhømbi mā ngue hinguī padī te'o ra Jesús. Mī tho hman'na ts'uquits'u p'uya, yø ja'i 'bup'u hømbi 'yɛmbra Bedu:

—Majuani ngue nī n'youi ra Jesús, porque di nɛqui ngue grá mmɛngu Galilea, nt'ødetho'a te gnī ya.

⁷¹ Mī dahra Bedu p'uya, māhømbi 'yɛna:

—Da jacä ra castigo Oja 'mø ngue hīmma juani te dí xi'ahu. Pɛ nuna ra n'yohu guī xicju, hīndi pacä te'o na.

⁷² Mī juadi bī manā ra hya na p'uya, māhømbi mmähra øni. Ra Bedu p'uya bi zo rá mmui na ra hya xi xihra Jesús ngue xi 'yɛmbi: “Tobe hīndi ma'a rá yohmafi ra øni, ya xqui

cōnga nhyundi, guí mmaŋgue hīngui paqūi”, xi 'yēmbi. Mī zo rá mm̄ai rá Bēdu nā rá hya nā p'uya, astā rá zondumm̄ai.

15

Bi ts'ixp̄ 'b̄h̄ra Pilato ra Jesús.

¹ Mī nēcah̄ai p'uya, bī mp̄eti gātho yō hm̄u yō mm̄ac̄ja, conyō n'yoh̄ 'bet'o p'ua ja rá nija, conyō xān̄b̄ate ngue rá ley, conyō n'yoh̄ 'bet'o ngue yō judío. Bī nhēcahya ngue sānni ha di japi di yāpra Jesús. Bi d̄urp̄uya, bi zixp̄ 'b̄h̄ra Pilato. ² Rā Pilato bi 'yēmbra Jesús:

—¿Ua gue'e rá dast'abi'i yō judío?

Mī dah̄ra Jesús, bi 'yēna:

—Ahá, go guecā tenḡtho rá hya guí m̄anya.

³ Yō mm̄ac̄ja p'uya, xāngu mī'da yō hya gui yāp̄i. ⁴ Rā Pilato mah̄ombi 'yēmbra Jesús:

—Ya guí øse te gāma hya gui nyap'a'i ya. ¿Ua hīn temā hya gdi thād̄i?

⁵ Rā Pilato di 'yōtho ngue hīn temā hya ga ndātho rá Jesús.

Bi manda ra Pilato ngue da ma macuati ra pont'i ra Jesús.

⁶ Nūnā rá Pilato, ja n'na rá cos-tumbre ngue di thō'a n'na rá ofādi 'mō ja rá ngo ngue rá pascua. Pē yō ja'i'ua huanh̄ni ndana rá ofādi da ma math̄ogue. ⁷ Nū'a rá pa'a p'uya, mī ofādi n'na rá n'yoh̄ nī hū ngue rá Barrabás. 'Dap'ua ofādiui mī'da yō ja'i ngue yō hyote, xi n'ōt'a tunh̄ni. ⁸ Mī p̄eti yō ja'i ngue da xih̄ra Pilato ngue di thō'a n'na rá ofādi. ⁹ Rā Pilato bi 'yēmb̄yō ja'i:

—¿Ua guí nneh̄a ngue ga thōcā'a rá dast'abi yō judío? —bi 'yēmbi.

¹⁰ I pah̄ra Pilato ngue rá nts'eya øtya yō mm̄ac̄ja xi dāpra Jesús. Janāngue ngūnā bi xih̄yō ja'i, porque bī ne xti thōgue. ¹¹ Pē yō hm̄u yō mm̄ac̄ja ēmm̄ēi di hātra ts'edi yō ja'i ngue da 'yāpra Pilato ngue di thōh̄ra Barrabás.

¹² Mah̄ombi 'yēmb̄yō ja'i rá Pilato:

—Xina rá n'yoh̄a guí ēmh̄ma ngue rá dast'abi yō judío p'uya, ¿te guí nneh̄a ga japā nā? —bi 'yēmbi.

¹³ Yō ja'i p'uya, xōgue n'na h̄mafitho bi 'yēna:

—Da guatra pont'i nā guí m̄anya.

¹⁴ Rā Pilato p'uya, bi 'yēmb̄yō ja'i:

—Pē ¿temā nts'o xa 'yō'na p'uya?

Yō ja'i p'uya, mān'natho ngue mafi, bi 'yēna:

—Da guatra pont'i nā.

¹⁵ Rā Pilato p'uya, bī ne di hojpa yō mm̄ai yō ja'i mb̄oc̄ue. Janāngue bi thōh̄ra Barrabás. A nūnā rá Jesús, bi xih̄yō soldado ngue da fēi, 'nē da zits'i ngue di cuatra pont'i.

Yō soldado thenmahya ra Jesús.

¹⁶ Bi zixyō soldado rá Jesús, i map'ua ja rá dāthi cuarte. Ja bī ma map̄eti p'ua gātho yō soldado. ¹⁷ Yō soldado p'uya bi hetā n'na rá ulu ngue rá j̄poi rá Jesús. Ya xī me n'na rá corona ngue yō 'uini, bi gāspa rá ya rá Jesús. ¹⁸ I thenmahya p'uya, bi 'yēmbi:

—I tate nā rá dast'abi yō judío ya —bi 'yēmbi.

¹⁹ Bi jān̄b̄a rá ya co n'na rá t'o. 'Nē bi zots'i. Bī ndant̄yōhm̄u p'ua 'bāh̄ra Jesús tenḡtho 'mō ngue majuan̄i h̄nū mānsu n'na rá dast'abi. ²⁰ Mī juadi bi denmahya, bi gajpabi rá tuh̄u xi hete. Bi hetrá he ya mī he p'uya. Bi zixp̄uya ngue di cuatra pont'i.

Ya cuatra pont'i ra Jesús.

²¹ Nup'ua ja rá 'yu, bī nth̄eui p'ua n'na rá n'yoh̄a xpi 'yēh̄ra 'bēfi. Rá mm̄engu Cirene nā rá n'yoh̄a, nī hū ngue rá Simu. Gueh̄nā rá papá rá Alejandro 'nēh̄ra Rufo. Nū'ua yō soldado mān̄i zi rá Jesús, bi j̄pra Simu ngue bi dux̄ra pont'i nūnā da ma macuati rá Jesús. ²² Nūnā rá Jesús, i zixyō ja'i p'ua ja rá xequi nī hū ngue Gólgota. Nūnā rá hya nā, i nne da mā ngue rá Nj̄yaxhm̄u. ²³ Nup'ua bi zōnnā Jesús, bi t'un̄nā vino n'youi rá mirra para ngue di pumb̄ēn̄ibi. Pē rá Jesús h̄imb̄i ne bi zi. ²⁴ Bi cuatra pont'i p'uya, mī juadi bī nō'mi. Bī ma rá tah̄a yō soldado p'uya ngue to xta rá tah̄a, gue'a da gacā n'na xequi rá he rá Jesús.

²⁵ Gato xud̄i'a rá ora bī ma macuati rá pont'i rá Jesús. ²⁶ Nup'ua ja rá ya rá pont'i bi cuati, bī ma macuati n'na

ra letrero xi 'yot'i ngue mmamp'ua te bi ma ma'api. Nuna ra letrero, i ena: "Nuna ra n'yohu 'bucua, guehna ra dast'abi yø judío na", ena letrero. ²⁷ 'Nε yoho yø bε bi ma ma'cuati ra pont'i, n'na i gohrá n'yεi, n'na i gohrá gaha. ²⁸ Ya bi nja tengutho ra hya mmamp'ua ja ra Maca Libro ngue ena: "Tengutho majapi yø ts'oc'ei, ngu'a da thogui".

²⁹ Asta huatyø ya yø ja'i thop'ua ja ra pont'i cuarta Jesús ngue thenni. I embi:

—A nuya n'yø, dami xorpabi rá nija Oja ya. 'Nε guí ena ngue nhyu patho gdi hojman'na ra nija. ³⁰ Dami nyanse ya, bá cap'ua ja ra pont'i guí cuatya —embyø ja'i.

³¹ Nu'ua yø hmu yø mmäcja p'uya, conyø xänbate ngue ra ley, Gä thenmahya ra Jesús. Di n'yembi:

—Mi mmannu ra n'yohu ngue da yanyø ja'i. Pε nuyá, hinda zä ha di japi di nyanse ya. ³² A nu'mø majuaní ngue ra Cristo rá dast'abi yø judío ya, da zä da cahnu ja ra pont'i ya, n'namhma ga εc'eiha te da ma.

Xquet'a 'nε'ua yonc'ei 'dap'ua cuathu ra pont'i thenmahya.

Ya bi du ra Jesús.

³³ Mi hyuxyadi p'uya, bi m'mexui Gä ra ximhäi asta hyu nde. ³⁴ Nu'mø ni ma da za'i hyu nde p'uya, ra ndøts'edi bi 'yenna Jesús:

—Eloi, Eloi, ¿lma sabactani? —bi 'yena.

I nne da manna ra hya na: "Ma Oja'i, ma Oja'i, ¿hanja ngue Gä hyegagui p'ua?" ³⁵ Ja mi 'bärp'atho 'da yø ja'i, bi 'yøde te bi manna Jesús. Yø ja'i p'uya di n'yembi:

—Nuna ra n'yohu na, i nzohra Elías.

³⁶ Nuna n'na nc'ei mi 'bärp'ua, bi ma n'na 'dihitho bá ha n'na xequi ra esponja xa ntudi, bi pop'ua ja ra vino xan'ixi. Bi nøtra t'o p'uya ngue bi cuarpa rá ne ra Jesús ngue da zats'i. I embyø n'youi p'uya:

—Ma ga nnuhu ya ngue'mø da ep'ua ra Elías i nzofo ngue da hyajhnu ja ra pont'i.

³⁷ Pε ra ndøts'edi i 'yena n'na rá hmafi ra Jesús. Bi du p'uya. ³⁸ Nu'a ra ora'a p'uya, nu'a ra ulu mi zap'ua ja ra goxthi nija, bi xet'i, i gai. ³⁹ Nu'a ra capita mi 'bärp'ua ni hyandra Jesús, bi nu te 'be'a Gä bi 'yøtra Jesús ha i du. Bi 'yena p'uya:

—Majuani ngue nuna ra n'yohu na, rá ts'ant'ua Oja na.

⁴⁰ Xangu yø xisu bí 'bärp'ua yap'utho, hantho te Gä bi nja. Nu'ua yø xisu'ua p'uya, n'youi p'ua ra Salomé, conna Maya nuna ra mmengu Magdala, co 'nehna man'na ra Maya rá mamá ra t'ua Jacobo 'nehra José. ⁴¹ Nuya yø xisu ya, nu'mø mambi 'yop'ua ja ra häi Galilea ra Jesús, mi n'youi p'ua ni ma, guehya mi fäts'i ngue di unni te honi. 'Nε xangu mi'da yø xisu 'bärp'ua ngue bi den'mø mi ma Jerusalén.

Ya bi ma nt'ägui ra Jesús.

⁴²⁻⁴³ Mi 'bärp'ua n'na ra mmengu Arimatea ni hu ngue ra José, i 'bet'o ngue yø judío, 'nε di respeta yø ja'i. Xquet'a mi tømí ngue n'nahmantho di manda ua Oja. Pε comma ngue ya bi nde, ya da yutra pa ngue ra ts'äya, go guehna ra José bi hya ra ts'edi bi ma bá nyauí ra Pilato, bi 'yäpra nt'edi ngue da hyajpa rá do'yo ra Jesús. ⁴⁴ Mi 'yøhra Pilato ngue ya xi du ra Jesús, di 'yøtho hanja. Bi zohna capita p'uya, bi 'yänni ngue'mø majuaní ya xi du, oque hin'na. ⁴⁵ Ra capita bi ma ngue ya xi du. Ra Pilato p'uya, bi unna nt'edi ra José ngue da hyaxra Jesús. ⁴⁶ Nuna ra José bi dän'a n'na ra sábana ngue ra hoga ulu, ngue nu'mø bi hyajpu ja ra pont'i ra Jesús, da 'uennbabi rá do'yo. Mi jap'ua n'na ra panteón ngue xi ma nt'a'mi p'ua ja n'na ra 'bido, ja bi hyaxpu ngue bá ägui. Bi gotra goxthi conn'na ra ndodo. ⁴⁷ Nuna ra Maya ngue ra mmengu Magdala 'nehna man'na ra Maya rá mamá ra José, guehya bi mahä ya ngue bi nu ha bi t'ägui.

16

Ya bi bennate ra Jesús.

¹ Mī thohra pa ngue ra ts'äya, nuna ra Maya ngue ra mmengu Magdala, conna Maya rá mamá ra Jacobo, conna Salomé bi dányø 'yethi ya p'uya, ngue da map'u bí o ra Jesús, da cots'i. ² Mī hyaxa ra pa ndomingo rá mudi ra pa ngue ra semana, ya pøxyadi, bi map'u bí ja ra panteón. ³ Nup'u ja ra 'yu p'uya, di n'yembi:

—Xiya, zte'o gue da hyacra do juaxpa ja ra goxthi ya?

⁴ Mī zømp'u ja ra panteón, bi nu ngue ya n'nanni 'benna do mi juaxra goxthi, ya xi thaqui. ⁵ Mī yat'ambo, hup'u n'na ra anxε he rá t'axca he, ni mīhrá hyo ra goxthi ngue n'yεi. Bi zu 'mø mi nu. ⁶ Pε ra anxε bi 'yembi:

—'Yo guí suui. Dí pacá ngue guí hommi ra Jesús nuna ra mmengu Nazaret bi cuarta pont'i yø ja'i. Ya hinjo'o ua, ya xa bennate. Damī nuui na ha bi 'begui. ⁷ A nuyá, ni mε ya, ni xihmi ra Bedu co 'nε'u mī'da yø xädi ngue danī dør'ahu p'u Galilea ra Jesús. Ja gni nuhu p'u tengutho bi xi'ahu m'met'o.

⁸ Mī bømma xøts'e ya yø xisu p'uya, n'na 'dihitho bi ma, made di johya, made i su. Pε hinjonni ja'i xta xifi te xi nu, asta huaqui ngue ra ts'u.

Ra Jesús bi nyai na ra Maya ngue ra mmengu Magdala.

⁹ Xuðitho'a ndomingo bi bennate ra Jesús. Rá mæditho bi nthēui na ra Maya ngue ra mmengu Magdala. Guehna xi 'yøthe m'met'o ngue mi n'youi yoto yø ts'onthi. ¹⁰ Nu'a te xi nja, go guehna bi ma bá xi hmi'da yø xädi ra Jesús, porque zoni ngue tu yø mmui. ¹¹ Mī 'yøhya p'uya ngue ya xi bennate ra Jesús, 'nε i mmanna ra Maya ngue ya xi nu ra Jesús, pε hingui εc'εitho te sifi.

Ra Jesús mahombi nthēui yoho yø xädi.

¹² M'mefa p'uya, ra Jesús mahombi nthēui p'u ja ra 'yu mi yoho yø xädi, manī map'u ja ra hnini. Pε nu'a ra ora'a p'uya, bi 'yøtra Jesús ngue n'nan'yo p'u i nεqui. ¹³ Nuya yonc'εi ya, bi ma bá xihyø mmixädiui. Pε

mahøn'a hingui εc'εitho yø amigo te xifi.

Ya bi nyai gä 'de'ma'da yø xädi ra Jesús.

¹⁴ Rá nzequi p'uya, nuya 'de'ma'da yø xädi ra Jesús 'darbu 'bui, sihmε p'u ja n'na ra mεxa. Ja mi dannbeni, ya 'bäp'u ra Jesús. Bi zu p'uya, ngue hingui εc'εi 'mø mi sifi ngue ya xi bennate. ¹⁵ Bi xihyø xädi te ja ngue da 'yøt'e, bi 'yembi:

—A nuyá, ni mähä rá ngani nximhäi ya, gui xihmu ra hoga 'da'yo hya gätho yø ja'i. ¹⁶ Nu ra ja'i da 'yεc'εi ra hya 'nε di nxixya, guehna di nyanná te na. Pε nu ra ja'i hinda 'yεc'εi ra hya, da ma ra castigo. ¹⁷ Nu'u yø ja'i da 'yεc'εi ra hya, da zä da 'yøtyø milagro, porque høntho da 'yäqui ngue ga fäts'i, ya da zä da 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. 'Nε da zä da nya yø hya hinxa xädi. ¹⁸ Da zä di bentyø c'εya, pε hinte da japi. Maða zi ra 'yethi ngue ra ndate, pε hinte da japi. Da japyø 'yε p'u ja yø ya yø dærquēhi, 'nε da zä ha hēmbi.

Ya bi ma mahets'i ra Jesús.

¹⁹ Nuna ra Jesús, mi juadi bi xihyø xädi ya yø hya di 'bepi da 'yøt'e, bi ma mahets'i p'uya, i mmip'u ja rá n'yεi Oja. ²⁰ Nu'u yø xädi p'uya, bi ma ndap'u bi zä, bi xihra hoga 'da'yo hya yø ja'i. A nu'a ra Hmu p'uya, i fäts'i ngue øtyø milagro tengutho bi xifi. Nu'mø bi nu yø ja'i yø milagro øtyø xädi ra Jesús, i haxa njuani yø ja'i ngue majuanī na ra hya sifi. Da ngut'atho.

Ra Lucas Nuna ra Lucas, ja ua yø hya bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtra Jesucristo.

Rá Lucas bi ma hanja ngue bi 'yøtra libro ja ua.

¹ Xangu yø ja'i bi ne bi 'yøtra hya, 'nē bi cuatrá sácua ya yø hya xa nja ua dí 'bēhma. ² Guehya bi cuatrá sácua'a te gāma hya bi nxānnbate yø mamhya nuya bi nū te gā bi 'yøtra Jesús, asta gue'mø mambá fadi bá xānba ra hya yø ja'i. ³ Nugā xquet'a dadi ja ndummai dí honi ha bi njap'ua bá fadi, asta guehra tiempo ja p'uya. Ague ma ndø'amigo Teófilo, nugā dí nnu manho ngue ga utra hya ga cuarpua ja ra sácua, ga pen'na'i. ⁴ Porque dí nne guí pađi xanho ngue majuaní na ra hya bi sän'na'i.

N'na rá anxε Oja bi ma ngue di m'mahna ra Xuua nuna bi 'yøtra n-xiya.

⁵ Nu'a ra tiempo mi ndast'abi p'ua ja ra häi Judea ra Herodes, mi 'bua n'na ra mmäcja ngue yø judío ni hu ngue ra Zacarías. Nuna ra Zacarías, yø mmimmefihua yø mmäcja tenna ndu ra mmäcja Abías. Nu'a rá xisu ra Zacarías, ni hu ngue ra Elisabet, guehna n'na rá mbom'meto ra mmäcja Aarón. ⁶ Nuya yonc'ei ya, nu'a ra nho nne Oja ngue da 'yøt'e, gue'a bi 'yøt'a. Gä bi 'yøt'ua yø hya mmamp'ua ja rá ley Oja. Hinjongui pøni da 'yembí ngue hinga gue'a øt'e. ⁷ Pε himbi m'mahyø basi, porque mará 'yabasi na ra Elisabet. 'Nē ya gā yø dac'ei.

⁸ Nuna ra mmäcja Zacarías, bi tocabi ngue bi zønna ora di m'met'o p'ua ja ra danija ngue da danne Oja. ⁹ Nu'ua yø mmäcja, ja yø costumbre ngue jacrā suerte ndana gue'a ra mmäcja da yarbua ja ra nija dá uhra bopo. Nu'a ra ora'a, bi tocabi ra suerte ra Zacarías ngue da uhra bopo. ¹⁰ Gätho 'bua'athi yø ja'i ngue mmat'Oja, mēnte

brá ombo ra Zacarías ngue brá uhra bopo. ¹¹ Ra Zacarías bi nū ngue bi zø'a n'na rá anxε Oja, bi m'mäp'ua ja rá hyo ra altar ngue n'yēi, ha zø ra bopo. ¹² Emmēi bi nsu 'mø mi nū ra anxε ra Zacarías. Hinguí pađi te da 'yøt'e. ¹³ Pε ra anxε bi 'yembí:

—Ague Zacarías, 'yo guí su. Porque da 'yøt'a Oja ngue di nja'a te guí äpi. A nuyá, di m'mua n'na rá ts'unt'ua ni xisu Elisabet. Gdi hutí ngue di Xuua. ¹⁴ Gui johya 'mø bi m'mai, di nja'i mpähä. Xquet'a xangu yø ja'i di johya 'mø bi m'mai. ¹⁵ Porque da nū manho Oja ni ts'unt'ua. Nuna ni ts'unt'ua hinjam'mø da zi ra vino, 'nē hinte man'na ma cosa da zi ngue di n'iti. Mēnte yø pa di m'mai, di n'youi ra Espíritu Santo. ¹⁶ Da 'yøt'e ngue xangu yø judío di 'bärpa yø mmui da 'yēc'ei Oja nuna 'bui ngue ra Hmu. ¹⁷ Nuna ra Xuua di m'met'o p'ua di ma ra Hmu. Tengutho ra pøngahya Elías ngue bi ma mahati ra ts'edi, xquet'a di njarbutho ni ts'unt'ua ya, da ma mahati ra ts'edi. Da japyø ja'i di 'bätyø mmui, da 'yøt'e tengutho mi øtyø mboxita. Nu'ua yø mmējhmahya, da bađi ngue da dennbabi yø hya yø hoja'i bá dinna hya. Da japyø ja'i ngue di nsäp'ua ja yø mmui ngue da 'yēc'ei Oja.

¹⁸ Nuna ra Zacarías bi 'yørpa ra nt'änni ra anxε, bi 'yembí:

—¿Hanja na ra hya guí xiqui? Porque nugā ya dá ndø, da guehma xisu p'uya, ya ra dac'ei —bi 'yembí.

¹⁹ Bi 'yenna anxε p'uya:

—Guecä drá Gabriel. Dí 'bucä p'ua ja rá hmi rá dá Oja. Go xpā mmēngä Oja ya ngue ga xi'i na ra hoga 'da'yo hya dí xi'i. ²⁰ Pε nuya ngue hinguí εc'ei na ra hya dí xi'i ya, guí ngone ya, hinda zä guí nya, asta gue'mø di m'mahni ts'unt'ua dí xi'i. Nuna ra hya dí xi'i, bá ep'ua ra pa di nja na.

²¹ Nu'ua yø ja'i 'bua'athi p'uya, i tø'mi ngue da pønna Zacarías. Di 'yødyø ja'i ngue ya'atho ra ora bá ombo nnija ra Zacarías. ²² Ya hinguí sä di nya 'mø mambá pøni. Janangue bi bahyø ja'i ngue ja te bá t'utā mbonnija. Ya yø

'yetho gā 'yøtra senya p'uya, porque ya hinguī sā dī nya.

²³ Nu'mø mi dātra pa ngue øtrā ndanne p'ua ja rā nija rā Zacarías, bi ma rá ngu p'uya. ²⁴ M'mefa p'uya, mi hya rá basi rá xisu Elisabet. Bi m'marpu ja rá ngu, hin haru i ma mente ncat'a zana. Ya en'a nbemp'uya: ²⁵ “Nguna bi jacā Oja ya, i nnepe ngue ya hinni mantho da denngagui yø ja'i”, i ena.

Bi manná anxε Oja ngue di m'mahra Jesús.

²⁶ Mi dāt'a n'nato zana ngue ha rá basi rā Elisabet, nuna Oja hōmbi menhna anxε Gabriel, bi map'ua ja n'na rā hnini ni hu ngue Nazaret, ja rā häi Galilea. ²⁷ Bi ma da nyau i n'na rā hmute xisu ni hu ngue rā Maya. Nuná, ya ja ngue di nthatui n'na rā n'yohu ni hu ngue rā José. Nuna rā José, rá mbom'meto rá dast'abi David. ²⁸ Nu'a rā anxε bi zøp'ua mi 'bahra hmute, bi 'yembī:

—Nná han'na'i rā nzengua ngue gā nthēui rá mate Oja. I nnu manho'i Oja, 'nε man'na di jap'a'i ngue gātho mi'da yø xisu —bi 'yembī.

²⁹ Nu'mø mi nu rā Maya ngue 'bāp'ua rā anxε, di 'yøtho hanja nā rā hya xifi. I ena: “¿Tegue manzengua'a xicā nā?”

³⁰ Rā anxε p'uya bi 'yembī:

—Aguē Maya, 'yo guī su. Nu'i, gā nthēui rá mate Oja. ³¹ A nuya gui hya ni basi ya, 'nε drá ts'unt'ua'a gui øni. Nu'mø bi m'mai, gdí hutī ngue rā Jesús. ³² Hijnonda zudi tengu nā. 'Nε di hu ngue rá Ts'unt'ua Oja maguesε. Nuna Oja mā Hmuha, da japi ngue di ndast'abi nā ni ts'unt'ua tengutho mi pēhrá mboxita David. ³³ Janangue di manda para zantho yø judío, 'nε di ndast'abi hinha rá nzegui.

³⁴ Rā Maya p'uya bi 'yørpa rā nt'änni rā anxε, bi 'yembī:

—¿Ha di zā dī nja'a guī xiqui, conque tobe hin dadi nthatī?

³⁵ Bi 'yenna anxε p'uya:

—Rā Espiritu Santo da zøp'ua gdi 'bui. Nuna Oja maguesε ja rá ts'edi, da zā da 'yøt'e ngue gui hya ni basi.

Janangue nuna rā ts'unt'ua di m'mai, gā rā nho da n'yo, 'nε di nhuti ngue rá Ts'unt'ua Oja. ³⁶ A nuyá, xquet'a 'nε'a ni menī Elisabet di m'mua n'na rá ts'unt'ua ya, 'nε guī padī ngue ya rā dac'ei'a rā xisu. 'Nε t'embī ngue rā yabasi nā rā xisu nā. A nuyá, ya n'nato zana ha rá basi naya. ³⁷ Nuna Oja, hinte hēmbī.

³⁸ Bi 'yenna Maya p'uya:

—Ya dí øcā nā rā hya mman'Oja 'mø. Da jacā Oja nā rā hya guī xiqui.

Mi manna Maya nā rā hya nā p'uya, bi ma rā anxε.

Bi ma rā Maya di zengua rā Elisabet.

³⁹ A nuyá, nuna rā Maya bi ma n'nahmantho p'ua ja n'na rā hnini rá njap'ua ja yø xanthø ja'a rā häi Judea.

⁴⁰ Mi zømp'ua ja rá ngu rā Zacarías, bi yat'ambo rā Maya, bi zengua rā Elisabet. ⁴¹ Nu'mø mi 'yøhra Elisabet ngue di zenguate rā Maya, rā Elisabet bi 'yanná basi o rá mmāi. Rā Espiritu Santo bi bēnnabi rā hya da xihra Maya. ⁴² Bi ts'edi bi 'yembūya:

—Man'natho bi jap'a'i Oja ngue gātho mi'da yø xisu. 'Nε xquet'a bi unná njapi ni basi. ⁴³ ¿Hague ngu rā njama mmadi ja ngue gā øt'a, ngue bá εhe bi zengugui rá mamá mā Hmu? ⁴⁴ Høntho bi zo mā gu ngue gadi zengugui, nuna mā basi o mā mmāi bi 'yanī ngue di johya. ⁴⁵ Rā mmēthi gā nthēui ngue gā 'yεc'ei rā hya bi si'i, porque nu'a te mman'Oja, di nja'a —bi 'yenna Elisabet.

⁴⁶ Rā Maya bi 'yena:

—Nugā dí εspabi Oja. ⁴⁷ Di johya mā mmāi conná nguehna Oja mā yantegā. ⁴⁸ Porque bi 'yørcagui mā su Oja, 'nε hinga njanigui, nugā drá mēfitho. Nu rā pa di ma p'uya, gātho yø ja'i da 'yengui ngue rā mmēthi dá nthē'be. ⁴⁹ Porque jase rá ts'edi Oja, ¿hague ngu ganho'a te bi 'yørcagui? Nuna Oja, maguesε nā. ⁵⁰ Hangu rā pa di huεcyø ja'i suprá xudi Oja.

⁵¹ I ja ts'edi te bi 'yøt'e. Bi hycjpa yø hya yø ja'i di 'yets'i. ⁵² Bi 'yenspu ja yø nhudi yø dast'abi. Bi japi bi

hya ra ts'edi yø ja'i hinga njuani.
⁵³ Bi 'yøt'e ngue mbonguitho te da zi yø ja'i mi tumanthuhu. Bi 'yetyø mmεmmeti, hīndi japi te da hyats'i.
⁵⁴ Bi nja rá yemmui conná ngue'u yø judío mi thanne, himbi pumbeni bi mäts'i. ⁵⁵ Bi nja tengutho ra hya bi sihma mboxitahu Abraham, ngue para zantho da ma mahuequi'u yø mbom'meto.

⁵⁶ Nuna ra Maya, nhyushna bá m'map'u 'buhra Elisabet. Bi ma rá ngu m'mefa p'uya.

Bi mihra Xuua nuna bi 'yøtra nxya.

⁵⁷ Mi zonna pa di onná ts'ant'u ra Elisabet. ⁵⁸ Bi ma di zengua'u yø besino, 'nehyo mēni. Bi bahyo ja'i ngue xandøngu ra nho bi 'yørpabi Oja. ⁵⁹ Ya rá hyato ma pa xi mihra ts'ant'u, bi ma mhmepya p'uya, bi njapra circuncisión. Yø ja'i p'uya nnepe di hu ra ts'ant'u tengutho gui hu rá papá Zacarías. ⁶⁰ Pe rá mamá ra ts'ant'u bi 'yēna:

—Hīn'na. Man'na xanho di hu ngue di Xuua —bi 'yēna.

⁶¹ Bi t'εmbaya:

—¿Hanja? Conque hinga n'na ni mēni ni hu'a ra thuhu gui mmanya.

⁶² Bi t'ørpa ra senya rá papá ra ts'ant'u p'uya, ngue t'änni te di hu. ⁶³ Bi 'yā'a n'na ra xithe p'uya, bi cuarta thuhu di ho, bi 'yēna: “Di hu ngue di Xuua”. Gätho yø ja'i p'uya, di 'yøtho. ⁶⁴ 'Bexque'a ra ora'a p'uya, bi zä bi nya ra Zacarías. Janjuani ngue di ja mamadi Oja p'uya. ⁶⁵ Gä di 'yøtho'u yø besino'a te bi nja. Gätho'a ra xequi mi 'bui ja ra häi Judea, i mmanyø ja'i te bi nja. ⁶⁶ Gätho ya yø ja'i bi badi te bi nja, di n'yomfēni, 'ne di n'yänni n'na ngu n'na, hague nja'a ya. Di n'yεmbyø ja'i:

—¿Te 'be'a gätho da 'yø'r'mø bi ndan'yohu na ra ts'ant'u na? —di n'yεmbi.

Porque εmmēi di unná njapi Oja.

Ja ua yø hya bi manna Zacarías.

⁶⁷ Nuna ra Zacarías rá papá ra Xuua, bi bēnnababi ra Espiritu Santo ra hya da ma. Bi 'yēna:

⁶⁸ —Ma ga εspabi na ma Hmu Oja. Porque da εεε ua 'buhyo judío ngue di pøhø. ⁶⁹ Da penngahu n'na ra Yante ja rá ts'edi. Guehna n'na rá mbom'meto ra David nuna bi 'yøt'e te nne Oja. ⁷⁰ Nu'mø yø pa xa thogui nguna ra hya bi bēnnababi yø pøngahya Oja 'mø mi yat'a ra hya bi nepe bi ma. ⁷¹ Bi ma ngue da yanju p'u 'buhma nsuihu. 'Nε da yanju ngue'u to gä nnu man'uju. ⁷² Bi ma ngue di huεc'u ma mboxitahu xa m'mui. 'Nε bi ma ngue nu'a rá maca hya bi xifi, hīndi pumbeni. ⁷³ Guehna ra hya bi yarpabi Oja na ma mboxitahu Abraham. ⁷⁴ Bi xifi ngue da yanju p'u 'buhma nsuihu, n'namhma ngue ya hinga su ga thannehu Oja. ⁷⁵ 'Nε ga nsuphu, gä ra nho gdá n'yohu mēnte ra pa ga m'mahmu. ⁷⁶ A nu'i grá zits'ant'u, gdi hu ngue rá pøngahya'i na Oja maguesε ya. Porque gui m'met'o ngue gui xojpa yø mmui yø ja'i hante dá εhra Hmu. ⁷⁷ Nu'i gui japi da bahyo ja'i ngue ya da ma nhyani, 'ne di mpunnababi yø ts'oqui. ⁷⁸ Nuna Oja di macju, 'ne di huεgahu. Tengu ra hyadi di yor'mø ma pa, asta maya bi nεxrá nyot'i søcua ja ra häi. ⁷⁹ Nu'u yø ja'i 'bu 'bexui da zä da dinna 'yu. Njarbutho ya, nuya yø ja'i xants'o ga 'yo, ya ja ngue di nthēui ra ndate. Da xojpa Oja yø mmui. Da japi da bahyo ja'i ha di nhojpau Oja —bi 'yēna Zacarías.

⁸⁰ Man'na ni zacra ts'ant'u, bi nte 'ne man'na ni ba Oja. Pe bá m'map'u ja ra dapo asta gue'mø mi zonna pa da xihra hya yø judío.

2

Ya bi mihra Jesús.

¹ Nu'u yø pa'u p'uya, gätho'u yø nación di manda ra dast'abi Augusto, bi manda ngue da ma nsots'i ra censo.

² Guehna rá mudi ra censo bi ma nsots'i 'mø mi ndast'abi ra Cirenio p'u ja ra häi Siria. ³ Gätho yø ja'i,

ja ngue dā map'ʌ ja rā hnini xa m'məhyø mboxita, ngue di cuatyø thuhu. ⁴ Janangue nuna rā José bá nexpʌ ja rā hnini Nazaret ja rā häi Galilea, i map'ʌ ja rā hnini Belén ja rā häi Judea mará mmengu rā David. Porque rā José, rá mbom'meto rā David. ⁵ Bi ma rā José di cuatrā thuhu conna Maya rá xisu. Nuna rā José himbi dāhrá xisu, pɛ rā Maya ya hā rá basi. ⁶ Mente 'bʌp'ʌ ja rā hnini Belén, nuna rā Maya bi zonna ora di m'meni. ⁷ Bi m'məhrá mudi ts'unt'ʌ. Bi 'uɛ rā ulu 'mø mi mi. Bi gärbʌ ja rá mosa yø faní, porque hin'yʌ ha di nsäya, hinda hønnbʌ ja rā ngumfaní i sä.

Bi zøhyø anxe p'ʌ 'bʌhyø mände'yo.

⁸ Mi 'bʌp'ʌ yø mände'yo p'ʌ jon'a Belén, madi haxpʌ ngue fädi gä rā xui yø de'yo. ⁹ Mi dambeni, ya 'bʌp'ʌ n'na rá anxe Oja. Rá nyot'i Oja p'ʌya, bi yot'i gätho p'ʌ 'bʌi. Pɛ emmɛi bi nsu. ¹⁰ Rā anxe p'ʌya bi 'yɛmbi:

—'Yo guí sʌhʌ. Porque nná han'nahʌ rā hoga 'da'yo hya ya, 'nɛ hønnbʌ bi zä di johya yø ja'i 'mø bi 'yøhna rā hya nná hagä ya. ¹¹ A nuyá, ya bi mihni Yantehʌ p'ʌ ja rā hnini mi 'bʌhra David. Guehna rā Cristo bá ɛx Oja ngue di ndast'abi naya. ¹² Gä xi'i te jap'ʌ ha gui timhmʌ. I nt'ɛ rā ulu nā rā ts'unt'ʌ, op'ʌ ja rá mosa yø faní.

¹³ Mente ya rā anxe p'ʌya, bi nɛqui mi'da yø anxe bí 'yɛ mahɛts'i. Gä ɛspabi Oja yø anxe, i ɛnā:

¹⁴ —Maguesɛ nā Oja bí 'bʌ mahɛts'i. 'Nɛcua ja rā ximhäi, dā hyurpʌ yø mmui yø ja'i dā nurpʌ rá mate.

¹⁵ Hontho bi manyø anxe nā rā hya nā p'ʌya, bi mengui, i ma mahɛts'i. Yø mände'yo p'ʌya, di n'yɛmbi n'na ngu n'na:

—Ma gā mmähä Belén. Gä ma nuhʌ'a rā hya bi ørcahʌ Oja ngue bi nja ya.

¹⁶ N'nahmantho bi ma yø mände'yo p'ʌya. Bi dimp'ʌ mi 'bʌhra Maya 'nɛhra José. Nu'a rá ts'unt'ʌ, op'ʌ ja rá mosa yø faní. ¹⁷ Mi nup'ʌ ha 'bʌi, bi xifi ngue ya xi manna anxe ngue xi mihra 'uene. ¹⁸ Nu'ʌ yø ja'i bi 'yøhya

yø hya bi manyø mände'yo, di 'yøtho hanja nā rā hya sifi. ¹⁹ Pɛ rā Maya hinha gui pumbeni nā rā hya bi sifi, hont'a mben'a. ²⁰ Nu'ʌ yø mände'yo bi mengbʌ xpi 'yɛhɛ, pɛ ɛspabi Oja, 'nɛ di ja mammadi ngue'a te rā hya xi 'yøde, 'nɛ'a te gä xi nu. Gä bi nja tengutho xi sifi.

Bi ts'ixpʌ ja rā nija rā Jesús ngue dā ma madäpi Oja.

²¹ Ja rá hyato mā pa xi m'məhra ts'unt'ʌ p'ʌya, bi ma mhmɛpya, bi njapra circuncisión. 'Nɛ i hutí ngue rā Jesús, tengutho rā thuhu bi manna anxe nuna bi nyauí rā Maya hante dā hya rá basi.

²² Nup'ʌ ja rā ley bi 'yotra Moisés, i nt'ot'i p'ʌ njammí pa xa m'məhra basi 'mø dā zä dā ma nija. Janangue nu'mø mi dātra pa, bi ts'ixra 'uene p'ʌ ja rā hnini Jerusalén ngue dā ma mā däpi Oja. ²³ Nguna bi 'yø'te porque nup'ʌ ja rá ley Oja, i nt'ot'i p'ʌ rā hya ngue ɛnā: “Nu'a rá mudi basi rā ja'i di m'mui ngue drá ts'unt'ʌ, dā ma mā däpi Oja”, i ɛnā. ²⁴ Bi ma p'ʌya ngue bá øtra 'bø'te tengutho nt'ot'i p'ʌ ja rā ley, ngue dā hyo yoho yø ts'int'sʌ ngue rā tórtola, ogue yoho yø paloma.

²⁵ Nu'a rā tiempo'a p'ʌya, mi 'bʌp'ʌ Jerusalén n'na rā n'yohʌ ni hu ngue rā Simeón. Guehna n'na rā hoga n'yohʌ mi thanne Oja, 'nɛ mi tømí ngue dā ma nhyani yø judío. Rā Espíritu Santo di bennbi te dā 'yø'nā rā Simeón. ²⁶ Ya xi 'yuti ngue hante dā du, 'be dā nu rā Cristo nu'a ja ngue dā pen'Oja ngue di ndast'abi. ²⁷ Nuna rā Simeón bi bennbabi rā Espíritu Santo ngue bi map'ʌ ja rā nija. A nuna rá papá 'nɛhrá mamá nā rā t'uts'unt'ʌ Jesús, ya bi zøp'ʌ ja rā nija, nnepe ngue dā ma mā däpi Oja nā rā Jesús, tengutho mmamp'ʌ ja rā ley. ²⁸ Nuna rā Simeón bi hyanna ts'unt'ʌ ngue bi dets'i. Bi ja mammadi Oja p'ʌya, bi 'yɛnā:

²⁹ —Ma Oja'i, bi hyu mā mmaigä ya. Porque ya bi nja'a te gä yarqui ngue di nja hante gā tu. ³⁰ Ya dá nugä nā ja ngue di nyante ya. ³¹ Guehna

guá sänni ngue da badi gátho yø ja'i na. ³² Nuna ya guehna da xojpa yø mmái yø ja'i hingyø judío na. Conná nguehna da ma maya yø judío.

³³ Nuna ra hya bi xihra zi'uene ra Simeón, ra José 'nehra' mamá ra Jesús di 'yøtho hanja'a ra hya øde. ³⁴ Nuna ra Simeón, bi 'yáp'a Oja ngue di japi. Bi t'embrá Maya rá mamá ra Jesús:

—Nuna ra zi'uene 'bucua, bá ts'ännbabi na ngue nu'mø bi ndan'yohu, xangu yø judío hinda nu manho, guehya di m'mehya. Pe nu to da nu manho, guehna ra ja'i di nyani.

³⁵ Guehna di fadi te mbemp'u ja yø mmái n'na ngu n'na yø ja'i na. Dí xi'i te ja ngue di nja, ngue ra dummái gui thogui, tengutho 'mø da thohra juai p'u ja ni mmái.

³⁶ Nup'u ja ra njia p'uya, mi 'bup'u n'na ra xisu ngue di bennbabi Oja ra hya xihyø ja'i. Ni hu ngue ra Ana na ra xisu, rá t'ixu'a ndu ra Fanuel, rá mbom'meto ra Aser. Rá ngüetho 'mø mi nthati, pe hõnda nyoto jeya bi m'mahmi rá ndø. Pe ya ra bõdac'ei ya. ³⁷ A nuyá, ya goho 'däte magoho njeya ra 'danxu ya. Hinha ni bõmp'u ja ra njia. I thanne Oja ra pa ra xui, mmat'Oja hin'yü p'u rá nze'gui 'ne etrá mmái. ³⁸ Mi yutra Ana p'u 'buhra zi'uene Jesús, bi mat'Oja, di ja mamadi Oja. M'mefa p'uya, bi xihyø ja'i 'bup'u ja ra njia, ngue nu'a ra 'uene 'bup'u, gue'a ra Yante mi tøm'yø judío p'u Jerusalén.

Rá José 'nehra Maya bi mengui, i ma Nazaret.

³⁹ Mi juadi bi 'yøt'e te gä nt'ot'i p'u ja rá ley Oja, bi mengbaya, i map'u ja ra hñini Nazaret ja ra häi Galilea.

⁴⁰ Nu'a ra zits'ant'u, man'na ni zaqui, i te, 'ne man'na ni dinna hya, porque Oja emmæi bi japi.

Bi map'u ja ra njia na ra ts'ant'u Jesús.

⁴¹ Nuna ra José 'nehra Maya, njeya njeya pa Jerusalén, bi nnu ra ngo ngue ra pascua. ⁴² Ya ha n'nema yo njeya ra Jesús, xquet'a 'nehna 'da i ma dra ts'ännigo p'u Jerusalén. ⁴³ Mi

guahra ngo, bi mengui, i ma yø ngu. Pe ra Jesús bá cop'u Jerusalén, hingui pahra papá 'nehra' mamá ngue bá cohi. ⁴⁴ T'embj ngue ni n'yohu yø ja'i p'u ja ra 'yu na ra Jesús. Bi n'yo n'na pa, ja bi mudi bi hyomp'uya, änyø meni 'nehyo mpadihu. ⁴⁵ Pe himbi dini. Hõmbi mengbaya, i ma Jerusalén ngue bá honi.

⁴⁶ Rá hyu pa p'uya, bi dimp'u ja ra njia na ra Jesús, 'dap'u humhmu yø xännbate ngue ra ley. Nuna ra Jesús øts'e te mman'u yaui, 'ne ørpa ra nt'änni. ⁴⁷ Pe xquet'a t'ørpabi ra nt'änni p'uya. Pe nu'u to gä øde te gä ndadi, di 'yøtho hanja rá n'yomfeni bá dini ngue'a te gä ndadi. ⁴⁸ Nuna ra José 'nehra Maya di 'yøtho 'mø mi nu ngue hup'u ra Jesús. Rá mamá ra Jesús bi 'yembj:

—Ague ma basi'i, ¿hanja ngue ngu'a guí ørca'be? Ni papá co 'nequi hindí padi te gä ør'be ngue dí hon'a'be —bi 'yembj.

⁴⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—¿Ua hingui pahmi ha dí 'bai ngue gui hongüi? ¿Ua hingui pahmi ngue jatho gä m'mucua ha ja ra xädi ngue rá hya ma Papá?

⁵⁰ Pe nuya yaui, himbi dinyø mmái ya yø hya bi xifi. ⁵¹ Bi mengbaya, i ma Nazaret, 'da i mähä ra Jesús. Pe ec'ei te xifi. Nuna rá mamá ra Jesús, nu'a ra hya bi xifi hõnt'a mben'a. ⁵² Mente 'danyø pa p'uya, bi ndan'yohu ra Jesús, man'na ni dinna hya. 'Ne nnu manho Oja'a te gä 'yo, da guehyø ja'i xquet'a nnu manho.

3

Rá Xuua bi 'yøtra nxixya, bi xihra hya'u to gä bi mpeti p'u ja ra dapo.

¹ Ya n'ne'ma cut'a njeya mi 'yop'u ra ndast'abi n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Tiberio. Nuna ra Poncio Pilato mará dast'abi p'u ja ra häi Judea na. A nuna ra Herodes mará dast'abi p'u ja ra häi Galilea na. Nuna ra Lipe rá n'yohu ra Herodes mará dast'abi p'u ja ra häi Iturea na, 'nep'u ja ra häi Traconite madi manda. Nuna ra

Lisancias mará dast'abi p'ua ja rā häi Abilinia na. ² Nuna rā Anás 'nēhna rā Caifás, guehya yø 'bet'o mmäcja ya. Oja bi zoprá mmäi na rā Xuua rá ts'ant'ua rā Zacarías mambí 'bup'ua ja rā dapo. ³ Nuna rā Xuua, bi n'yo gätho'ua yø xequi jap'ua ja rā dāthe Jordán. Bi xihyø ja'i ngue dā hyep'ua rā nts'o ga 'yo, n'namhma ngue di mpunnba yø ts'oqui, di xixyabi p'uya. ⁴ Bi 'yøtra Xuua tengutho rā hya mmamp'ua ja rā libro bi 'yotra pøngahya Isaías, ngue ena: “Dā t'øde te dā man'a n'na nc'ei dā manna hya p'ua ja rā dapo ngue dā 'yēna: Dami juannbahā rá 'yu rā Hmu. Dami cāhma rā 'yu dā gohi xanho. ⁵ Dā ma majuanñi gätho yø nenhäi. Dā ma manihibi gätho yø nyuni 'nēhyø nguanī. Dā ma majuanñi'ua yø 'yu xampāni. Nu'ua yø 'yu xants'onī, dā ma majuanñi. ⁶ Gā dā nu yø ja'i'a rā Yante dā pen'Oja”, bi 'yēna.

⁷ Nu'ua yø ja'i bi zop'ua mi 'bahra Xuua ngue di xixyabi. Rā Xuua bi 'yēmbi:

—Guí øthu tengutho øtyø c'eya ngue 'da'mø bá ep'ua rā sibi. Xiya, ¿hague gñi pahma ngue bá ep'ua rā ndate castigo di nja? ⁸ Dami 'yøthu rā nho, n'namhma di nēqui ngue ya gā hyehma p'ua rā nts'o. 'Yo sä guí ena ngue ya hñte gui jahma ngue yø mbom'meto'ahma rā Abraham. Porque dí xi'ahma ngue nuua ja yø do ja ua, dā zā dā 'yøt'Oja ngue dā bøcua yø mbom'meto rā Abraham. ⁹ Guí øthu tengutho yø za hñguj zadi, guj njathu p'uya. Pē ya ja rā acha dā 'yexyø za. Gätho yø za hñguj nne di nzadi, dā t'ets'i ngue dā ma nt'udi.

¹⁰ Yø ja'i p'uya, bi 'yänna Xuua, bi 'yēmbi:

—¿Teni 'be'a ja ngue ga øt'ähe p'uya?

¹¹ Bi 'yēnna Xuua p'uya:

—Nu'a cā yoho yø pahni, ja ngue di unna n'na mpahni'a to hñ'yua rā pahni. Nu'a ja te dā zi, ja ngue dā xepi to hñ'yua dā zi.

¹² Xquet'a bi zø i'da yø nguthäi p'uya, ngue nne dā ma maxixyabi.

Bi 'yørpa rā nt'änni rā Xuua p'uya, bi 'yēmbi:

—Ague grá xännbate, ¿te 'be'a ja ngue ga øt'ähe?

¹³ Rā Xuua bi 'yēmbi:

—'Yo di tho'a guí jūhma ngue'a te di marca rā ley.

¹⁴ Xquet'a 'nē 'da yø soldado bi 'yørpa rā nt'änni, bi 'yēmbi:

—Xigähe, ¿teni 'be'a ja ngue ga øt'ähe?

Mi dahra Xuua, bi 'yēmbi:

—'Yo to gadi pihma. 'Nē 'yo te guí hannbahma yø ja'i. 'Yo sä gadi yaphma n'na rā ja'i ngue hñte øt'e. Ya dā hont'a te ni nzäbi guí taha gui hyamhma.

¹⁵ Pē yø ja'i, hñguj nnu rā pa dā badi te'o na rā Xuua. Enyø ja'i ngue nuna rā Xuua, xamhmatho guehna rā Cristo bá pen'Oja ngue di ndast'abi na. ¹⁶ Pē rā Xuua bi 'yēmbi:

—Nugä majuanñi dadi xixya'ahma connā dehe. Pē bá ep'ua man'na dā 'yøtra nxixya connā sibi 'mø bi ha'ahma rā ts'edi rā Espiritu Santo. A nuna, man'na tate na ngue nugä. ¿Hapu gue ga sūcā tengu na? ¹⁷ Guehna dā huanhyø ja'i na, tengutho 'mø mahoqui rā trigo, n'nani ni ma yø xi. Rā trigo p'uya, mapeti ngue dā 'bets'i. Nu'a rá xi p'uya, dā t'up'ua ja rā sibi hñjam'mø dā huēt'i.

¹⁸ Xangu mi'da yø hya bi manna Xuua ngue honi ha gui opan'yu yø ja'i di øtra hoga 'da'yo hya. ¹⁹ Bi hejpa bi rā Xuua'a te xi 'yøtra dast'abi Herodes, porque nuna rá 'bepo Herodías rá xisu'a rá n'yohma Lipe, ya xi 'yøt'e ngue rá xisu. Xquet'a xangu mi'da yø hya xants'o xi 'yøt'e, pē gā bi hejpi. ²⁰ Pē mahømbi 'yør'man'na rā nts'o rā Herodes, ngue bi got'a fädi rā Xuua.

Bi nxixya rā Jesús.

²¹ Nu'mø tobe him manñi jotra Xuua, bi xixyabi gätho yø ja'i. Xquet'a bi xixyabi rā Jesús. Mente mmat'Oja p'uya, bi xohra c'amahets'i. ²² Nu'a rā Espiritu Santo, entho n'na rā paloma p'ua i hnu, ngue bi zop'ua ja rá ya rā

Jesús. 'Nε bi t'ø'a n'na rā hyā bá nya mahets'i, bi 'yεna:

—Gue'e mā Ts'unt'u, dadi mā'i. A nuyá, janjuanī ngue ja gampāhā connā ngue'e.

Ja ua rā lista ngue yø thūhu yø mboxita rā Jesús.

²³ Nu'mø mi d'u'mi bi xānnbabi rā hyā yø ja'i rā Jesús, ya mi hā 'dāte mā'det'a njeya. I t'embī ngue rá ts'unt'u rā José. Pε nu'a erá xita rā Jesús, gue'a rā Elí. ²⁴ Nuya mi'da yø mboxita rā Jesús guehna: rā Matat, rā Leví, rā Melqui, rā Jana, rā José, ²⁵ rā Matatías, rā Amós, rā Nahum, rā Esli, rā Nagai, ²⁶ rā Maat, rā Matatías, rā Semei, rā José, rā Judá, ²⁷ rā Joana, rā Resa, rā Zorobabel, rā Salatiel, rā Neri, ²⁸ rā Melqui, rā Adi, rā Cosam, rā Elmodam, rā Er, ²⁹ rā Josué, rā Eliezer, rā Jorim, rā Matat, ³⁰ rā Leví, rā Simeón, rā Judá, rā José, rā Jonán, rā Eliaquim, ³¹ rā Melea, rā Mainán, rā Matata, rā Natán, ³² rā David, rā Isaí, rā Obed, rā Booz, rā Salmón, rā Naasón, ³³ rā Aminadab, rā Aram, rā Esrom, rā Fares, rā Judá, ³⁴ rā Jacob, rā Isaac, rā Abraham, rā Taré, rā Nacor, ³⁵ rā Serug, rā Ragau, rā Peleg, rā Heber, rā Sala, ³⁶ rā Cainán, rā Arfaxad, rā Sem, rā Noé, rā Lamec, ³⁷ rā Matusalén, rā Enoc, rā Jared, rā Mahalaleel, rā Cainán, ³⁸ rā Enós, rā Set, rā Adán. Pε rā Adán, Oja bi hoqui.

4

Rā zithu bi hyonnbi ha di 'yøtra ts'oqui rā Jesús.

¹ Nuna rā Jesús ya n'youi rā Espíritu Santo, mambá ep'u ja rā dathe Jordán. Rā Espíritu Santo bi zixpā bí ja rā dāpo. ² Ja bá m'map'u nyote mā pa. Pε nu'u yø hyā di mānda Oja, εmmei bi hyonna zithu ha di mεstho rā hyā rā Jesús. Nu'u yø pa'u, hīmbi zi rā hmε rā Jesús. M'mefa p'uya, bi zā ngue mathoguitho tu manthūhu. ³ Rā zithu p'uya bi 'yεmbi:

—Nu'mø ngue gue'e rá Ts'unt'u'i Oja, dami 'yøt'e ngue nuna rā do

'bengua, da gohi di nthūhmε —bi 'yεmbi.

⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbrā zithu:

—Nup'u ja rā Macā Libro, nt'ot'i p'u rā hyā ngue εna: “Nu rā ja'i hīnda ne da 'yøde te mman'Oja, madague'a da zi rā hmε rā ja'i, pε ya hīnda zā di m'mui”.

⁵ Rā zithu p'uya bi zixpā bí ja n'na rā danyuni. Nu'a rā ora'a p'uya, bi japra Jesús ngue bi hyandi gātho yø nación i ja rá ngūni nximhāi. ⁶ Rā zithu bi 'yεmbrā Jesús:

—Nugā dí εxa'i ngue gui ndast'abi, gui mānda gātho yø nación. Nu te gā pets'i, gā ni mmeti. Porque go bi ndācā yu. Nu te'o gā nne gā unni, gā unni. ⁷ Nu'mø gui ndantyøhmū ngue gui thannegui ya, nu te gā ja nuya, gā ni mmeti —bi 'yεmbi.

⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Dami 'uegue grā zithu. Porque nt'ot'i p'u ja rā Macā Libro ngue hōnt'a rā Hmū Oja ja ngue da ma nthanne, hīnjom man'na.

⁹ M'mefa p'uya, nup'u ja rā hnini Jerusalén, ja i zixpā rā zithu nā rā Jesús. Bi ntøp'u ja rá 'bet'e rā nija. Bi 'yεmbi:

—Nu'mø gue'e rá Ts'unt'u'i Oja ya, dami nsācua ya. ¹⁰ Porque nt'ot'i p'u ja rā Macā Libro rā hyā ngue εna: “Nuna Oja da penhyø anxε ngue da mā'i. ¹¹ Da 'yøt'e ngue njanate gdi sōt'a hāi, n'namhma ngue hīndi un'na ni gua yø do” —bi 'yεmbi.

¹² Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Xquet'a nt'ot'i rā hyā p'u ja rā Macā Libro ngue nuna Oja, hīnjonda zānnbi te da 'yøt'e para ngue da fadi ngue'mø majuanī te mma ogue hīn'na.

¹³ Rā zithu, ya hīmbi dinna forma ha xti japi ngue xta 'yøtra ts'oqui rā Jesús. Bi zop'u njammī pa p'uya, bi ma.

Bi d'u'mi bi manna hya p'u Galilea rā Jesús.

¹⁴ Bi mengra Jesús, i ma Galilea. Pε n'youi rá ts'edi rā Espíritu Santo. Yø ja'i p'uya, ndap'u bi zā di c'a rā Jesús.

¹⁵ Da zømp'u da zønna Jesús, pap'u ja

yø nija yø judío ngue xännbabi rā hya yø ja'i. Gä nnu manho yø ja'i rā hya mmanā Jesús.

Rā Jesús ya 'bup'ua ja rā hnini Nazaret.

¹⁶ Bi map'ua ja rā hnini Nazaret bá nte rā Jesús. Mi zøhra pa ngue rā ts'äya, bi map'ua ja rā nija, gä ngu'a xi 'yørbu ja yø hnini xi thogui ngue pap'ua ja yø nija. Bi m'mähra Jesús ngue dā manā letra nt'ot'i p'ua ja rā Macā Libro. ¹⁷ Bi t'unna libro bi 'yotra pøngahya Isaías. Mi xospaya, bi nthui p'ua nt'ot'i nā rā hya ja ua ngue ena: ¹⁸ “Dí n'yogä'be rā Espiritu Santo. Porque bá t'exqui ngue gā xicā rā hoga 'da'yo hya yø hyoya. Bá 'benngui ngue gā hojpa yø mmui yø ja'i 'bu ndummui. Nu'ua yø ja'i xa mbent'ui rā ts'oqui, gā xifi ngue ya dā ma nhyani. Gā xojpa yø n'yomfēni yø ja'i ngue dā bā Oja. Gā japi ngue ya hinni mantho dā zā rā n'ua yø ja'i di anyø hmu. ¹⁹ Gā xicā yø ja'i ngue ya bi zønna pa dā yan'Oja”.

²⁰ Mi juadi bi manā letra nt'ot'i p'ua ja rā sūcua rā Jesús, bi dā rā sūcua p'uya, bi un'na rā mäxte p'ua ja rā nija. Bi mi p'uya. Nu'ua yø ja'i 'bup'ua ja rā nija p'uya, gä di zadi hēti rā Jesús. ²¹ Mahombi mādi bi nya rā Jesús, bi 'yēmbi yø ja'i:

—Nu rā ora ja p'uya, ya bi nja'a te nt'ot'i p'ua ja rā Macā Libro, ngue ni hmi ni dā guí nnuju ngue dí 'bucā ua ya.

²² Bi nu manho gātho yø ja'i rā Jesús. Nuna rā hoga hya xihyø ja'i, gä di 'yødyø ja'i nā rā hya øde. Di n'yänse yø ja'i, di n'yēmbi:

—¿Ua hinga guehna rá ts'ant'ua rā José na?

²³ Mi dahra Jesús, bi 'yēna:

—Rā nzequi guehna rā hya ja ua guí nne gui xicju, ngue ena: “Ague grā 'yøthe, 'be dami n'yøthe se”. Gui nne gui 'yēnju: “Nu'a dí øcāhe guā ørbu Capernaum, nuua ja ni hnini ya, xquet'a dā ngu'a gui 'yøt'ua ya”, gui nne gui 'yēnju.

²⁴ Bi sigue bi nya rā Jesús, bi 'yēna:

—Majuani dí xi'ahua, ngue hinga n'na rā pøngahya di pøni ngue dā hnu mansu p'ua ja rá hnini. ²⁵ Njarbætho nā rā hya dí xi'ahua ya, tengutho rā pa bá m'mähra pøngahya Elías, bi nja rā ndate thuhu p'ua ja rā häi mi 'bui, ngue himbi n'ye nhyu jeya made. Xangu yø 'danxu ngue yø judío mi 'bu 'mø ya. ²⁶ Pe hinga n'na'ua yø 'danxu ngue yø judío xtā mmēnbabi Oja rā Elías ngue xtabā mmäts'i. Sinoque bi 'benhni ngue bá fäxa n'na rā 'danxu mi 'bup'ua ja rā hnini Sarepta, querpatho rā hnini Sidón. ²⁷ Nu'a rā tiempo bi m'mähra pøngahya Eliseo, xangu yø judío mi hēmbra n'ua ngue mi 'ya yø do'yo. Pe hijnombi 'yøthe ya yø judío mi u. A nuna rā Naamán ngue rā mmēngu p'ua ja rā häi Siria, go bi ma bá øthe nā.

²⁸ Gä bi mbøcue yø ja'i mi 'bup'ua ja rā nija 'mø mi 'yøhya yø hya bi manā Jesús. ²⁹ Bi nangyø ja'i p'uya, bi bentra Jesús ngue bi gujpu ja rā hnini. Bi zixpu bí ja rā nyanguani ngue dā hørbu ja rā t'øhø. ³⁰ Pe bi guasyø ja'i rā Jesús, bi thop'ua made, bi ma.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na rā n'yohu mi n'youi rā ts'onthi.

³¹ Nuna rā Jesús, i map'ua ja rā hnini Capernaum ngue rā häi Galilea. Nu'mø rā pa ngue rā ts'äya, nhyato, nhyato pap'ua ja rā nija ngue xännba rā hya yø ja'i. ³² Di 'yødyø ja'i'a rā hya xännbabi, porque nu'mø xännbate rā Jesús, ena nts'at'abitho ngue ya manzaqui 'mø nzohyø ja'i.

³³ Nup'ua ja rā nija p'uya, mi 'bup'ua n'na rā n'yohu n'youi rā ts'onthi. Nts'edi i zohra Jesús, bi 'yēmbi:

³⁴ —Ague Jesús grā mmēngu Nazaret, dami hyegahe p'ua. ¿Hanja ngue gadi nthint'ua dí 'bucāhe? ¿Ua gní 'yēhe gui juacje? Nugä dí padí te'o'i, gue'e rá macā Ts'ant'ua i Oja.

³⁵ Pe rā Jesús bi 'yēmbra ts'onthi:

—Xanhēni grā ts'onthi. Dami hyep'ua rā n'yohu guí n'youi.

Rā ts'onthi p'uya, yø hmi yø dā yø ja'i p'ua bi 'yēn'ahäi rā n'yohu. Pe hinha

bi zet'i. Bī ma rā ts'onthi p'uya. ³⁶ Gā di 'yodyo ja'i bī nū te bī nja. Dī n'yēmbi n'na ngu n'na:

—Hinjongui padī tema hyā'a ya. Dī nēqui ngue ja rá ts'edi nā rā n'yohu, porque asta 'nēhyo ts'onthi εc'εi 'mō xifi ngue dā hyep'u rā ja'i n'youi.

³⁷ Ndap'u bi zā di c'a yō ja'i te otra Jesús.

Rā Jesús bi 'yøthebi rá to rā Simu nuna i Bedu.

³⁸ I map'u ja rá ngu rā Simu 'mō mambā pōn'a nija rā Jesús. Mī hēmbra pa nā rá to rā Simu p'uya. Bi t'āpra mātē rā Jesús ngue bi 'yøthe nā rā xisu madī hyēnni. ³⁹ Nuna rā Jesús bī ndojp'u 'bēnna dārquēhi. Bi hējpa rā pa, pē 'bexpi bōnna pa. Bī nangra xisu ngue bi hojpi te dā zi yō ja'i.

Bi 'yøthe xangu yō dārquēhi rā Jesús.

⁴⁰ Mī dāhra nde p'uya, gātho yō ja'i si yō dārquēhi ngue hēmbi 'dama 'dan'yo man'u, bi zispabi rā Jesús ngue dā 'yøthe. Bi japyō dārquēhi yō 'yē rā Jesús ngue bi 'yøthe. ⁴¹ 'Bap'u xangu yō dārquēhi ngue n'youi yō ts'onthi, pē rā Jesús bi japyō ts'onthi ngue hēp'u yō ja'i n'youi. Asta mahyō ts'onthi, i εnā:

—Nu'i, gue'e rá Ts'ant'u'i Oja.

Pē rā Jesús di hējpa yō ts'onthi, hīndi japi dī nya. Porque nnepyō ts'onthi dā fadi ngue gue'a rā Cristo.

Bi 'yonna hya p'u ja rā häi Galilea rā Jesús.

⁴² Mī nēcahäi p'uya, bi bōmp'u ja rā hnini rā Jesús, bī ma dāpo. Pē εmmēi honyō ja'i hapu 'bui. Mī zōnyō ja'i p'u bí 'bui, i sammī, hīngui nnepe xta nzop'u. ⁴³ Pē rā Jesús bi 'yēmbyo ja'i:

—Jatho ngue gā mma māngā rā hoga 'da'yo hya mī'da yō hnini. Porque guehna bi 'bēngā nā ngue gā xihyō ja'i ha dī njap'u dā zo rā 'yē Oja.

⁴⁴ Jananguē gā bá n'yop'u ja rā häi Galilea rā Jesús ngue bī manna hya p'u ja yō nija.

5

Bi 'yøtra Jesús ngue bi de xangu yō hua yō mahua.

¹ Nup'u ja rā nenzabi nī hu ngue Genesaret, ja 'bāp'u n'na pa rā Jesús. Bi zōhō xangu yō ja'i p'uya, asta dī ntōt'e ngue nne dā 'yōrpabi rá hya Oja. ² Bī nū yoho yō barco p'u ja rā nenzabi rā Jesús, ngue hīnjongui o. Ya xi bōnyō mahua ngue petyō xit'a. ³ Bi yarbū ja rá barco rā Bedu rā Jesús. Bi xi p'uya ngue dā zoquits'u rā nnengui, dī map'u xanhē rā dehe. Bī mīp'u ja rā barco rā Jesús ngue ja bá nya p'u, ngue bi xānba rā hya yō ja'i. ⁴ Mī juadi bī man'a rā hya nne dā mamp'uya, bi 'yēmbra Bedu:

—Damī 'yonna barco, dī manu xanhē rā dehe. Ja gui 'yent'ui nā rā xit'a ngue gui paui yō hua.

⁵ Bi 'yēnna Bedu p'uya:

—Ague grā xānbate, ya xtá mmpēhme gā rā xui, pē hīn teni hua xtá thehe. Pē ngue guī εngui gā ent'ā rā xit'a, ma gā ent'ā rā xit'a ya.

⁶ Mī 'yentra xit'a p'uya, xāndōngu yō hua bá the, asta ya nne xta xetra xit'a. ⁷ Bī 'yōrpabi rā senya'u yō n'yohu bí o man'na rā barco ngue bá εhē, dā māt's'i. Bá ε'u p'uya, pē bi yuts'i gā yoho yō barco'u yō hua, asta ya nne dā thunt'a mbonthe yō barco ngue'a ganhyu. ⁸ Mī nū rā Bedu'a te bī nja, bī ndāntyōhmū p'u 'bāhra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague grā Hmū, damī 'uecua dí 'bucā, porque ja mā ts'oqui.

⁹ Nguna bī manna Bedu, porque bī nsu. Xquet'a 'nē'u yō n'yohu bī nsu 'mō mī nū ngue xāndōngu yō hua bi de. ¹⁰ Xquet'a bī nsu rā Jacobo 'nēhra Xuua, yō ts'ant'u rā Zebedeo, gā mī n'youi rā Bedu. Pē rā Jesús bi 'yēmbra Bedu:

—'Yo guī su ague Bedu. Nuya hīnni mantho gui thehyō hua ya, yō ja'i gui theya ngue gui 'bārpā yō mmūi —bi 'yēmbi.

¹¹ Bi sōnna nenthe'u yō barco p'uya, bi zop'u yō barco ngue bi dēnna Jesús.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na rā n'yohu mi ya rá do'yo.

¹² Ya mi 'bup'u ja n'na rā hnini rā Jesús. Bi zøn'a n'na rā n'yohu p'u ha 'bui, ngue mi hembra ts'o'ya. Mi nu rā Jesús, asta bi m'memfo hai ngue apra mate, bi 'yembu:

—Ague grá hmu, nu mō guí nne gui 'yørca rā mate gui 'yøtheguits'u, nugā dí padí ngue dá zāgui —bi 'yembu.

¹³ Bi dosra dārquēhi conná 'ye rā Jesús, bi 'yembuya:

—Ahá, dí nne gā øthe'i. Dā zā'i ya —bi 'yembu.

Høntho bi manna rā hya nā, nuna rā dārquēhi mi 'ya rá do'yo, 'bexpi zā rā n'u mi hembu. ¹⁴ Nuna rā Jesús, bi 'bepi ngue hinjonda xifi te bi japi, bi 'yembu:

—Høntho ni ma ya, sømp'u 'buhra mmäcja. Dā nu ngue ya bi zā'i. Dami 'yøtra 'bøt'e tengutho bi manda rā Moisés ngue dá 'yøtyø ja'i 'mø bi zā rā 'ya hembu. Janangue dá badí gātho yø ja'i ngue ya bi zā'i.

¹⁵ Pē nu'a gā 'yo rā hya te øtra Jesús, man'na, man'na ni fadi. Xandøngu yø ja'i di mpeti p'u ha ni ma ngue øxra hya i mma. I nne yø ja'i dá 'yøthebi hapu xan'u. ¹⁶ Pē mi pa dapo rā Jesús ngue ja bi mmat'Oja p'u.

Rā Jesús bi 'yøt'e ngue dá fadi ngue jará ts'edi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

¹⁷ Nup'u mi xännbate n'na pa rā Jesús, hup'u 'da yø fariseo, hup'u 'da yø xännbate ngue rā ley. Xpi 'yep'u ja yø hnini ja'a rā hai Galilea, 'nep'u ja yø hnini ja'a rā hai Judea, 'nep'u Jerusalén xpi 'yē i'da. Pē n'youi rá ts'edi Oja nā rā Jesús ngue sä øthe yø dārquēhi. ¹⁸ Bi zø i'da yø ja'i bá du n'na rā dārquēhi ngue tudyø gua, bá oxrá fidi. Bi ne yø ja'i ngue xti thocra dārquēhi p'u brá 'bähra Jesús. ¹⁹ Pē himbi zā ha xti yat'i, porque hinga nzāni yø ja'i. Bi tets'a yannigu p'uya, bi xots'a n'na xequi rā 'bet'e. Ja i cambu rā dārquēhi ni oxrá fidi. Bi zørbu 'buhyø ja'i brá 'bähra Jesús. ²⁰ Mi nu te øtyø ja'i nā rā Jesús, i padí ngue

εc'ei yø ja'i ngue dá zā dá 'yøthe rā dārquēhi. Bi 'yembra dārquēhi p'uya:

—Ague n'yø, ya dá pun'nā ni ts'oqui ya —bi 'yembu.

²¹ Yø xännbate ngue rā ley p'uya, 'nēhyø fariseo, bi 'yemp'u ja yø n'yomfeni: “¿Te go mangu nā rā n'yohu nā, i then'nā Oja nā ngue ngu'a mma? Porque hinjonda zā di punnba yø ts'oqui yø ja'i, hinda hønt'a Oja sä ngue dá 'yøtra mpunnbi”, emp'u ja yø n'yomfeni. ²² Pē rā Jesús i patho te mbenyø ja'i mbøcue, bi 'yembu:

—¿Hanja ngue nguna guí mbemhmu?

²³ Nugā dá xihra n'yohu 'bucua, dí embu: “Ya dá pun'nā ni ts'oqui ya”. Pē nuyá, hinda nequi xanho ngue'mø bi mpunnbi oque hin'nā. Pē nu'mø gā embu: “Dami nangui, gui caxni fidi, gui mma”, gā embu, nu'mø ngue bi n'yo p'uya, ya gui pahmu xanho ngue ja má ts'edi. ²⁴ A nuyá, dami pahmu ya ngue rā N'yohu bí 'yē mahets'i, ja rá ts'edi ua ja rā ximhai ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

Bi 'yembra n'yohu xan'u p'uya:

—Nugā dí xi'i, dami nangui, caxni fidi, ni ma ni ngu.

²⁵ 'Bexque'a p'uya, nuna mará dārquēhi, yø hmi yø dá yø ja'i p'u bi nangui, bi gaxra fidi, bi ma rá ngu. Pē di ja mammadi Oja. ²⁶ Gä di 'yødyø ja'i'a te bi nja, pē gā espabi Oja yø ja'i. Asta nsu ha gā 'yenyø ja'i:

—A nuyá, dá nuhu yø cosa ngue hinjam'mø xtá nuhu ya —bi 'yēna.

Rā Jesús bi 'yøt'e ngue rá xädi rā Leví.

²⁷ Mi ma m'mefa rā Jesús, ni nthop'u ja rá oficina rā Leví, nuna jamba rā menyü yø ja'i ja te pä. Mi nu rā Jesús, bi 'yembu:

—Ma gā mme n'yø, gā øt'e ngue mā xädi'i —bi 'yembu.

²⁸ Bi zop'u rá oficina rā Leví ngue bi me rā Jesús.

Nuya yø ja'i t'embu ja yø ts'oqui, 'dap'u sihmēui rā Jesús.

²⁹ Nup'u ja rá ngu rā Leví, bi 'yørpabi n'na rā dants'ihmē rā Jesús.

Nup'u ja rā mēxa 'dap'u 'buhmū mī'da yø ngūthāi, dā guehmī'da yø ja'i. ³⁰ Pē yø fariseo 'nēhyø xännbate ngue rā ley bi zamba yø xādi rā Jesús, bi 'yēmbi:

—¿Hanja ngue 'dap'u guí sihmēhū yø ngūthāi 'nēhyū mī'da yø ja'i ja xangu yø ts'oqui? —bi 'yēmbi.

³¹ Mī dahra Jesús, bi 'yēna:

—Nūya yø ja'i di hyēnni, guehya ni 'yēhra 'yøthe ya. Pē yø ja'i xanzaqui, hinga gue'u ni 'yē'u. ³² A nūgā, dā ēhē ngue gue'u yø ja'i ja yø ts'oqui gā xifi dā hyēp'u rā nts'o gā 'yo, hinga gue'u yø ja'i ēna ngue ya 'yo xanho dā ēhē ga nzofo.

Bi manna Jesús hanja ngue hinguī etyø mmūi yø xādi.

³³ Yø ja'i p'uya, bi 'yēmbra Jesús:

—¿Hanja ni xādi ngue zant'a si'a te tīni? Conque yø xādi rā Xuua 'nēhyø fariseo ēmmēi etyø mmūi, 'nē ēmmēi mmat'Oja —bi 'yēmbi.

³⁴ Mī dahra Jesús, bi 'yēna:

—Nū'u yø ja'i ts'ofu ngue dā nū rā nthati, hinguī etyø mmūi mēnte 'dap'u 'buhmū rā novio. Njarbatho mā xādigā ya, hinguī etyø mmūi ngue 'daua dī 'yo'be. ³⁵ Pē bá ep'u rā pa ngue dā zigagui mā nsūi'be. Nū'a rā pa'a p'uya, mfađi ngue dā zā dā 'yetyø mmūi ya mā xādi 'mø.

³⁶ Hømbi hyēcra hyā bi xihyø ja'i. Bi xifi ngue rā 'da'yo xādi, hinga 'da'iguui rā nyogui xādi. Bi 'yēmbi:

—Hinda zā to dā hyēca n'na xequi rā 'da'yo ulu ngue dā mōtra nyon'ulu. A nū'mø ngue dā japi, dī ts'onna 'da'yo ulu. Rā 'da'yo xēn'ulu hīndi nējmanho ngue di bōtra nyon'ulu.

³⁷ Tengūtho rā 'da'yo vino hinguī sā dā sirbū ja rā zēxfani ngue dā zēdi. Porque rā 'da'yo vino dā xētra zēxfani 'mø dā sit'i, ja dī m'mēp'u p'uya. ³⁸ Janangue rā 'da'yo vino, rā 'da'yo xifani dā sit'i, n'namhma ngue gā yoho hīndi m'mēdi. ³⁹ Nū'u si rā nyogui vino, hīnjongui pōni ngue dī nne rā 'da'yo vino, porque i ēna: “Xandønho dra nyogui vino”.

6

Ja rā ts'edi rā Jesús ngue nū te dā zānni dī nja'mø rā pa ngue rā ts'āya, gue'a dī nja'a.

¹ N'na rā pa ngue sāya yø ja'i, bi thop'u ja n'na rā nuatrigu rā Jesús, ni n'youi yø xādi. Nū'u yø xādi p'uya, bi daxyø trigo ngue sa. ² Nū 'da yø fariseo p'uya, bi 'yēmbi:

—¿Hanja ngue gādi mpēhmū? Conque mmamp'u ja rā ley ngue nū'mø rā pa ngue rā ts'āya, hinguī sā to dī mpēfi —bi 'yēmbi.

³ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Xi'mø mī zāhra thūhū n'na ndi rā David, co 'nē'u mī n'youi, ¿ua hīnjam'mø gādi xāhmū p'u ha nt'ot'i'a te bi 'yøt'e? ⁴ Nūna rā David bi yarbū ja rá ngu Oja ngue bi zi yø thūhmē xi t'aspabi Oja ngue dā nū. Bi zi rā David co 'nē'u mī n'youi. Conque nū'u yø thūhmē'u, hīndi unna nt'ēdi rā ley ngue to bi zā dā zi, hīnda hōndyø mmācja yø ts'i'u yø thūhmē t'aspabi Oja.

⁵ Mahømbi 'yēmbi:

—Nū rā N'yohū bí 'yē mahēts'i, ja rá ts'edi ngue nū'a go dā zānni, gue'a dī nja'mø rā pa ngue rā ts'āya'a.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na rā n'yohū xi yotrā 'yē.

⁶ Man'na rā pa ngue rā ts'āya p'uya, nūna rā Jesús bi yarbū ja rā nija ngue bi nxännbate rā hyā. Mī 'bap'u n'na rā n'yohū xi 'yotrā 'yē ngue rá 'yēi.

⁷ Nū'u yø xännbate ngue rā ley 'nē'u yø fariseo p'uya, tøjtho te øtra Jesús. I nne dā nū 'mø ngue dī n'øthe 'mø rā pa ngue rā ts'āya, para ngue dā zāp'u dī yapī, dā 'yēmbi ngue hinguī supra ley. ⁸ Nūna rā Jesús ya patho te mbēnnbabi yø ja'i. Janangue bi 'yēmbra n'yohū xi 'yotrā 'yē:

—Bá nangui n'yø, gā 'bācua mādē —bi 'yēmbi.

Nūna rā n'yohū p'uya, bi nangui, bi m'māp'u sifi dī m'māi. ⁹ Rā Jesús bi 'yēmbi yø ja'i:

—Nūya gā øt'ahū n'na rā nt'ānni ya. ¿Te 'be'a mā hyā mmamp'u ja rā ley ja ngue gā øthū 'mø rā pa ngue rā ts'āya?

¿Gā øthū rā nho, ogue rā n'ū? ¿Dā t'øthe rā jā'i 'mø xan'ū, ogue dī njapi dā du?

¹⁰ Rā Jesús bi hyēti gātho yø jā'i dī māts'i. Bi 'yēmbra n'yohū mī'ū p'ūya:

—Dami majni 'yε ya —bi 'yēmbi.

Rā n'yohū p'ūya bi macrá 'yε, pε 'bexpi zā rá 'yε mī'ū. ¹¹ Pε bi mbøcūe'ū mī'da yø jā'i. Dī n'yänni n'na ngu n'na ngue te dā japra Jesús.

Bi 'yēxi 'dε'mā yoho yø xādi rā Jesús.

¹² Mī ma njammī pa p'ūya, bī map'ū ja n'na rā nyūni rā Jesús ngue bá mat'Oja. Bi haxā mhmat'Oja gā rā xui. ¹³ Mī hyaxpūya, bi zonhyø xādi ngue bi huanhni 'dε'mā yonc'ēi, i huṭi ngue yø representante. ¹⁴ Ja ua yø thūhū ya yø n'yohū bi thanhni: rā Simū nu'a ja mān'na rā thūhū ngue i Bēdu, rā Andre rá n'yohū nā rā Bēdu, rā Jacobo, rā Xuua, rā Lipe, rā Bartolomé, ¹⁵ rā Mateo, rā Toma, rā Jacobo nu'a rá ts'unt'ū rā Alfeo, rā Simū nu'a n'youi n'na 'būi yø jā'i honi ha dī mmandasε p'ū ja yø häi, ¹⁶ rā Judas nu'a rá n'yohū rā Jacobo, 'nēhra Judas Iscariote nūnā bi dā rā Jesús.

Xandøngu yø jā'i bi xānba rā hyā rā Jesús.

¹⁷ Rā Jesús bá εp'ū ja rá hyo rā nyūni māmbi 'būi, bi zøp'ū xanjuanī, bá n'youi yø xādi. Xangu yø jā'i mī 'bup'ū bi zøhø, bá nεxpū ja yø hnini ja'a rā häi Judea, rā hnini Jerusalén, gā bá εhyø jā'i 'būi gā rá nnengui rā jathe ha ja yø hnini Tiro 'nε Sidón. Di ho yø jā'i dā 'yøxra hyā mmanā Jesús, 'nε nne dā t'øthebi p'ū ha hēmbi. ¹⁸ Xquet'a bi t'øthe yø jā'i mādi unyø ts'onthi. ¹⁹ Gātho yø jā'i, gā nne ngue dā dāhra Jesús, porque ja rá ts'edi rā Jesús ngue nu'ū yø jā'i thādi, gā sā ha hēmbi.

Bi mānā Jesús to dī nthēui rā mmēnthi.

²⁰ Bi hyētyø xādi rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Rā mmēnthi gā nthēhū ngue guí hyoyahū. Porque ya guí ohū rá 'yε Oja.

²¹ Rā mmēnthi gā nthēhū 'mø guí tūmanthuhū. Porque Oja dā 'yøt'e ngue gui ṭini te gui sihū.

Rā mmēnthi gā nthēhū 'mø guí zomhmū. Porque m'mēfa dī nja'ahū mpähā ngue guí nthēhmū.

²² Rā mmēnthi gā nthēhū 'mø nnu mān'ū'ahū yø jā'i ngue guí tenhnū rā N'yohū bí 'yε māhēts'i. Porque dā 'yēhra pa dā zū'ahū yø jā'i, dā hyøn'ahū thi p'ū ha 'būi. Dā nu ts'oc'ēi'ahū. ²³ Dami johyahū, dī nja'ahū rā ndøpähā'a rā pa'a, porque xangu ni nzābihū bí ja māhēts'i. Xquet'a bi njarbū m'mēt'o yø mboxita'ū yø jā'i'ū ya, bi nu mān'ū byø pøngahya Oja xa m'mūi.

²⁴ Pε huēcate'ū εnā ngue yø mmēmēti. Ya bi tho'a rā pähā xanja mēnte rā pa xa m'mūi.

²⁵ Huēcate'ū εnā ngue hinte di 'bēdi, porque dī ntūmanthuhū.

Huēcate'ū ja mpähā ngue thede, porque dā 'yēhra pa dī nzonī ngue rā dummūi.

²⁶ Huēcate'ahū, 'mø gā nnu mānho'ahū yø jā'i. Mī njarbūtho'ū yø mboxita yø jā'i'ū ya, mī nnu mānho te mī øt'ui yø fehni pøngahya.

Nū to 'būhyø nsūiui jatho ngue dī mādi.

²⁷ Di xifi te'o gā øde te dī mma, dami māhni nsūihū. Dami 'yørpahū rā nho'ū gā nnu mān'ū'ahū. ²⁸ Dami 'yāphū Oja ngue di japi to san'ahū. Dami marpahū Oja'ū sū'ahū. ²⁹ Nu'mø to bi mēp'a ni hmihū, dami un mān'na nguadi ni hmi ngue dā mē'mi. Nu'mø te'o dā gan'na ni tūhū, 'nēhni pahni dami unni dā gats'i. ³⁰ Nu'mø te'o dā 'yā'ahū n'na rā cosa, dami unni. Nū te'o dā ne ngue dā hyan'na'i'a te ni mēti, 'yo guí mmaḍi. ³¹ Tengutho gni ne ngue dā māxahū yø jā'i, dā ngu'a guí 'yøthū, dami 'yørpahū rā 'bāxte mī'da yø jā'i.

³² A nu'mø ngue hønt'ū dī mā'ahū gadi māhmū, ¿dana rā nho dī nēqui ngue guí øthū 'mø? Conque astā yø ts'oc'ēi njap'ū. ³³ Nu'mø hønt'ū to øt'ahū rā nho guí ørpahū rā nho, ¿dana rā nho dī nēqui ngue guí øthū 'mø? Porque xquet'a 'nē'ū yø ts'oc'ēi njap'ū. ³⁴ Xi'mø ja'a mācosa gadi

hmithu n'na rā ja'i, 'nε guí tømí ngue xquet'a di hmi'ahū, ¿ndana rā nho guí øthū 'mø? Porque xquet'a njap'u yø ts'oc'ei ngue di hmi n'na rā cosa, pε xi mmi tømí ngue da ma mahmiti. ³⁵ Pε nu'ahū, dami mahmū'u sū'ahū. Dami yørpahū rā nho. Dami hmihū n'na rā cosa, pε nu'a rā ja'i gadi hmithū n'na rā cosa, 'yo guí tømí ngue xquet'a di hmi'ahū. Nu'mø gá 'yøthū tengu nā rā hyā dí xi'ahū ya, xangu rá njapi Oja di 'da'ahū. 'Nε di nεqui ngue ya yø basī'ahū nā Oja magueε. Porque xquet'a ørpabi rā nho Oja'u yø ts'oc'ei, madaque'a hīndi ja mammadi Oja. ³⁶ Di nja ni nhucatehū tengutho Oja ni Papāhū i ja rá nhucate'a.

'Yo guí haspahū rā güenda te ga 'yo mi'da yø ja'i.

³⁷ 'Yo guí haspahū rā güenda te ør'mi'da yø ja'i, n'namhma ngue hīnda hyats'ahū rā güenda Oja te guí øthū. 'Yo sä guí mmamhū ngue da ma rā castigo mi'da yø ja'i, n'namhma ngue hīnda mēn'nahū rā castigo Oja. Dami punnbabi ni mmic'eiū, n'namhma ngue xquet'a di pun'nahū Oja. ³⁸ Dami fāxhū'u sä rā n'u, n'namhma ngue da māxahū Oja. Da 'yēn'nahū xānho, di datra t'eni, da huati asta da bonspū guí 'yathū. Porque tengutho guí 'yøthū, xquet'a gue'a di nja'ahū'a.

³⁹ Bi hycra hyā rā Jesús ngue hīnga te bi zā māxādi da dēnyø ja'i. Bi 'yēna:

—Xi n'na rā xādā, ¿ua da zā di m'met'o p'u di ma rá mmīnxādāui? Hīnda zā di m'met'o, porque nu'mø bi nthēui n'na rā ots'i, 'dap'u da zo. ⁴⁰ Nu'a ngue rā xāditho, hīn mān'na xangu padī ngue rá xānnbate, pε da zā da badī te gāma hyā pahrá xānnbate.

⁴¹ ¿Hanja yø ja'i ngue ja xangu yø ts'oqui, guehya nne da hyaspa rā güenda yø ja'i ngue ts'udyø ts'oqui ja ya? Tengutho 'mø guí xihni cū ya ngue oxra häi rá dä, pε nu'i p'uya, rā biga di o ni dä. ⁴² Ya hīnda zā guí 'yēmnī cū: “Ague n'yø, tø gā hāhmi rā häi o ni dä”, guí 'yēmbi. A nu'i p'uya, hīn gadi unna güenda ngue rā

biga oxni dä. Ya hīnni 'yup'u te guí mma. 'Be dami hyāhā biga oxni dä, n'namhma da zā guí hyāmbabi rā häi o rá dä ni cū.

Nu'a ganho rá ndät'ä rā za, gue'a di fadi temā za'a.

⁴³ Nu rā hoga za, hīnga ja zup'u rā ndät'ä hīngui ho. Nu'a hīngā hoga za, hīnga ja zup'u rā hoga ndät'ä. ⁴⁴ N'na ngu n'na yø za, nu'a te yø ndät'ä zadi, gue'a di fa'a. Tengutho p'u ja rā 'uini, hīnga ja zup'u yø igo. Ni xingyø uva di zup'u ja yø 'uini. ⁴⁵ Njarbutho n'na rā hoga n'yohū ya, rā hoga hyā mma, porque xānho rá mmūi. Pε rā ts'oc'ei, xants'o te mma, porque xants'o rá mmūi. Nu'a rā hyā pōnna ne, mbo rá mmūi ni 'yēhε, ogue xānho, ogue xants'o.

Bi nhyejpa rā hyā yoho yø hyōnnigu.

⁴⁶ ¿Hanja ngue guí εnjū ngue ni hmujū, 'nε hīngui øthū'a te dí nnegā ngue guí 'yøthū? ⁴⁷ Nu te'o gā tēngui, i øde hanja rā hyā dí mma, 'nε da 'yøt'e te dí xifi, gā xi'ahū rā hyā nna hyejpi. ⁴⁸ Nnā hyejpabi n'na rā n'yohū ngue nne di nhōnnigu. Xtanhε rā häi da 'ya'mi. Nup'u ja rā mmūdo, ja da fup'u rā jado. Nu'mø bi tho'a n'na rā dathe p'uya, rā dehe nts'edi gā nnōnhnā ngu, pε hīnda 'yānna ngu, porque rā mmūdo p'u hōts'e. ⁴⁹ Pε nu rā ja'i ngue øhra hyā dí mma, 'nε hīnda 'yøt'e te dí xifi, nna hyejpabi n'na rā n'yohū ngue guerp'u ja rā häitho bi hyøhrá ngu. Hīmbi hyøxpū ja rā mmūdo. Nu'mø mi tho rā dathe, bi nōnhnā ngu. Bi hyømbaya, bi xadi.

7

Rā Jesús bi 'yøthebi rá hmiqūi n'na rā capita.

¹ Mi juadi bi mānā rā hyā bi xihyø ja'i rā Jesús, bi mā, i map'u ja rā hnini Capernaum. ² Nūnā rā hnini nā, mi 'bap'u n'na rā capita ngue mi si n'na rā hmiqūi εmmēi di mādi. Nūnā rā hmiqūi, mādi hēnni, ya ja ngue da dū. ³ Mi zā mi 'yøhra capita ngue hma te øtra Jesús, bi mēhni 'da yø judío 'bet'o p'u ja rā nija ngue bá aprā mate

ra Jesús ngue da ɛhɛ da 'yøthebi na rá hmiq̄ui ra capita. ⁴ Nu'ʉ yø judío bi guarbʉ 'bʉhra Jesús. Bi 'yāpra mate, bi 'yɛmbi:

—Nuna ra capita, ni 'yup'ʉ gui fäxna. ⁵ Porque di mahyø judío na, 'nɛ bi hogahe n'na ra nija ngue bi gʉsche.

⁶ Ra Jesús bi mɛ'ʉ yø judío sits'i. Pɛ nu'mø ya xmanguerpʉ da zømp'ʉ ja ra ngu, nuna ra capita bi menhni 'da yø amigo ngue bá embra Jesús:

—Ague n'yø, 'yo gadi n'ʉni, porque himma nsäga'be ngue gui curbʉ ja ma ngu. ⁷ Janangue nugä ni xinga gue'a xca masägä p'ʉ ngue xcabä ä'i ra mate. A nuyá, høntho dami manya ngue da zä ma hmiq̄ui dí xi'i, ya dí padi ngue da zä ra n'ʉ hɛmbi. ⁸ Porque nugui xquet'a 'bʉi to 'bet'o ngue di mandagui. Nugä p'ʉya, xquet'a dí si ma soldado dadi manda. Nu'mø dí xi'a n'na ra soldado ngue ha da ma, pap'ʉ dí et'i. Ogue ga embi: “Bi 'yɛcua”, ra soldado p'ʉya bá ep'ʉ. Ogue ma hmiq̄ui ga 'bɛpi te da mɛfi, ra hmiq̄ui øt'e te dí xifi.

⁹ Nuna ra hya t'ɛmbi bi manna n'yohʉ, di 'yøtho 'mø mi 'yøhra Jesús. Bi 'yɛmbyø ja'i n'youi p'ʉya:

—Majuani dí xi'ahʉ ngue hinjonni judío di pøni ngue gdi tinnbä rá nt'ɛc'ɛi tengʉ ga 'yɛc'ɛigä na ra n'yohʉ na —bi 'yɛmbi.

¹⁰ Mi zøp'ʉ ja ra ngu'ʉ yø m'mɛnhni, nu'a ra hmiq̄ui bi dini ngue ya xi yani.

Rā Jesús bi japi ngue bi bɛnnate rá ts'ʉnt'ʉ n'na ra 'danxu.

¹¹ M'mɛfa p'ʉya, nup'ʉ ja ra hnini Naín, ja i map'ʉ ra Jesús. Ní n'youi yø xädi, xangu mi'da yø ja'i ní n'youi.

¹² Nu'mø ni ma da zømp'ʉ ja ra hnini, bi nu ngue mmap'ʉ n'na ra ánima ni du yø ja'i ngue da ägui. Hønt'a rá 'dants'ʉnt'ʉ mi si n'na ra 'danxu'a. Ni n'youi xangu yø ja'i ngue yø mmɛngu p'ʉ ja ra hnini. ¹³ Mi nu ra 'danxu ra Jesús, bi huɛqui, bi 'yɛmbi:

—Ogui zoni.

¹⁴ Nuna ra Jesús, bi guatra huada ni thu ngue bi jäti. Bi m'mä'ʉ ni du p'ʉya. Rā Jesús bi 'yɛmbra ánima:

—Ague n'yø, dí xi'i ngue dami nan-gui.

¹⁵ Nu'a ra du p'ʉya bi nangui bi mi. 'Nɛ bi nya. Nuna ra Jesús bi dāprá mamá na mará du. ¹⁶ Emmɛi bi nsu yø ja'i 'mø mi nu'a te bi nja. Pɛ ɛspabi Oja yø ja'i, i ɛna:

—Hin hapʉ xa hnu n'na ra pøngahya tengʉ na bi zøcua dí m'məhmʉ ya.

Mahøn'a ɛmp'ʉya:

—Ya dá nurpahʉ rá ts'edi Oja, ngue fäxte ua dí 'bʉhmʉ ya.

¹⁷ Gä ra häi Judea bi n'yo ra hya te bi 'yøtra Jesús, porque ndap'ʉ bi zä bi fadi te bi 'yøt'e.

Bi 'yet'i yoho yø xädi ra Xuua ngue bi ma bá nyai ra Jesús.

¹⁸ Nu'ʉ yø xädi ra Xuua, bi xifi te 'bɛ'a gä øtra Jesús. Rā Xuua p'ʉya, bi zonhni yoho yø xädi. ¹⁹ Bi 'yet'i ngue da ørpa ra nt'änni ra Jesús ngue'mø majuaní gue'a ra Cristo ja ngue da ɛhɛ di ndast'abi, ogue da thøm'man'na. ²⁰ Nuyá yø m'mɛnhni ra Xuua, mi zømp'ʉ 'bʉhra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nuna ra Xuua øtra nxixya, xpá mmɛnga'be ngue ga øt'a'be ra nt'änni 'mø gue'e na ra Cristo ja ngue da ɛhɛ di ndast'abi, ogue ga tøm'mähe man'na —bi 'yɛmbi.

²¹ Nu'a ra ora bi zøn'ʉ yø m'mɛnhni p'ʉya, bi 'yøthe xangu yø dārquɛhi ra Jesús, bi 'yøthe'ʉ mi n'youi yø ts'onthi. Xangu yø xädä bi nzø yø dä. ²² Rā Jesús bi 'yɛmbya yaui:

—Ni mɛ ya, bá xihmi ra Xuua na ra hya gá nuui bi nja. Xihmi ya yø hya gá 'yøhmi dí mmängä. Dami xihmi ngue yø xädä ya zø yø dä. Yø dogua, ya i 'yo. Yø ja'i mi 'ya yø do'yo, ya bi zä ha hɛmbi. Yø gogu, ya øhra hya. Yø ánima, ya di bɛnnate. Yø hyoya, ya sihra hoga 'da'yo hya. ²³ Rā mmɛnthi di nthɛui ra ja'i hinha di gohra mmɛi ngue ɛc'ɛigui.

²⁴ Mi mengyø m'mɛnhni ra Xuua, nuna ra Jesús bi dɛ'mi bi c'annbabi yø ja'i na ra Xuua. Bi 'yɛmbi:

—¿Te'o gá ma guá nuhʉ p'ʉ bí ja ra dapo? ¿Ua guá nuhʉ n'na ra n'yohʉ

hingui nzaqui rá mm̄ai, ɛntho n'na ra zafani 'mø anna ndahi? ²⁵ Xi'mø ngue hin'na, ɛte'o guá nuh̄u 'mø? ɛUa guá nuh̄u n'na ra n'yoh̄u ngue he ra hoga ulu? Pɛ guí pah̄m̄u ngue yø ja'i he ra hoga ulu ngue 'b̄u mmapähä, guep'ua ja yø ngu yø dast'abi 'b̄ui. ²⁶ Pɛ xi'mø hinga gue'a guá nuh̄u'a, ɛte'o guá nuh̄u 'mø? ɛUa guá nuh̄u n'na rá pøngahya Oja? Majuan̄i ngue gue'a n'na rá pøngahya Oja guá nuh̄u. Pɛgue tate na ngue gätho mi'da yø pøngahya xa m'm̄ai. ²⁷ Nun̄a ra Xuua, guehna rá m'm̄enhi Oja mm̄amp'ua ja ra Mac̄a Libro na, ngue ɛna: “Ga ɛt'ä ma m'm̄enhi, di m'm̄et'o p'ua gdi ma. Gue'a di hoqui hap̄u ja ngue gui thogui”, bi 'yɛna. ²⁸ Dí xi'ah̄u, nu hanḡu yø ja'i 'b̄ui, hinjongui pøni ngue di tate ngue ra Xuua. Pɛ nuyá, to bi zä ma ja'i ya o rá 'yɛ Oja ya, guehya ma datho bi nth̄eui ra mm̄enhi ya, ngue ra Xuua.

²⁹ Mi 'yøhyø ja'i na ra hya na. Gätho yø ja'i p'uya, co 'nɛhyø ngüthäi xi xixyabi ra Xuua, bi bahyø ja'i ngue xanho te mman'Oja. ³⁰ Pɛ yø fariseo 'nɛhyø xännbate ngue ra ley, himbi ne'a ra nxixya bi 'yøtra Xuua'u, nu'a te nne Oja xta 'yørpabi himbi nu manho. ³¹ Janangue bi 'yɛnna Jesús:

—ɛTegue gda hyɛjpä ya yø ja'i ya? ɛTep'ua gui nɛqui? ³² Gda hyɛjpabi yø basi n'yɛmp'ua ja ra täi. I mmatyø mm̄imbasiui ngue di n'yɛmmi, i ɛmbi: “Dá pixt'ähe ra xithi ngue xqui nn̄ehm̄u, pɛ hinga nn̄ehm̄u. Dá tut'ähe yø thuh̄u ngue yø thundum̄m̄i, pɛ hinga nzom̄hm̄u”, bi 'yɛmbi. ³³ Guí njath̄u p'uya, nu'mø himbi nja'a te guí mm̄am̄hm̄u, guí mbøcuɛh̄u. Porque bá ɛhra Xuua nun̄a mi øtra nxixya 'nɛ bi 'yɛtrá mm̄ai, nu'ah̄u p'uya, gá 'yɛm̄hm̄u ngue n'youi ra ts'onth̄i ngue'a te øt'e. ³⁴ A nuyá, guecä drä N'yoh̄u dá ɛ mah̄ɛts'i, dí si'a te dí tini, nu'ah̄u p'uya guí ɛnj̄u ngue drä nhyøt'a zihm̄ɛ. Guí ɛnj̄u ngue dadi thegä'be'ua yø ja'i ja yø ts'oqui 'nɛ'ua yø ngüthäi. ³⁵ Pɛ nun̄a ra hya njuantho, nu'mø di n'yomfɛni

xanho yø ja'i, da bad̄i ha rá nja ra hya.

Nup'ua ja rá ngu n'na ra fariseo, ja 'b̄up'ua ra Jesús.

³⁶ Nu'a n'na nc'ɛi yø fariseo bi zixra Jesús ngue da nsihm̄ɛ p'ua ja rá ngu. Mi zømp'ua ja ra ngu ra Jesús, bi mip'ua ja ra mɛxa p'uya. ³⁷ Nun̄a n'na ra xisu mará 'yots'om'm̄ai p'ua ja ra hnini, mi bad̄i ngue bi ma da nsihm̄ɛ p'ua ja rá ngu ra fariseo na ra Jesús. Bi zømp'ua ja ra ngu p'uya, ni du n'na ra m'mo'aceite, yup'ua ra aceite mahotho ga yani. ³⁸ Bi ndantyøhm̄u p'ua 'b̄uhra Jesús ngue bi dannebi yø gua. Mɛnte zoni, nu'ua yø guidä tägui, soxp̄u ja yø gua ra Jesús, thūqui conyø xta. Bi gospabi ra aceite mahotho ga yani. ³⁹ Nun̄a ra fariseo xi zixra ts'ihm̄ɛ ra Jesús, mi nu te øtra xisu, nguna ra hya bi bɛni, bi 'yɛna: “Nu'mø ngue nmajuan̄i rá pøngahya Oja na ra n'yoh̄u na, di pad̄i te rá m'm̄ai na ra xisu cuar'mø, ngue ra 'yots'om'm̄ai”.

⁴⁰ Ra Jesús bi 'yɛmbr̄a fariseo:

—Ague Simu, jap'ua n'na ra hya dí nne ga xi'i —bi 'yɛmbi.

ɛnna fariseo p'uya:

—Dam̄i xiqui grá xännbate.

⁴¹ Bi 'yɛnna Jesús:

—Yoho yø n'yoh̄u di tupra mɛnyu'a to di hmi ra mɛnyu. Nu'a n'na ra ndupate p'uya, nu'a hanḡu pøxa cät'a ciento ma pa ra nzäbi, gue'a ndupate'a. Man'na nc'ɛi p'uya, nu'a hanḡu pøxa yote ma'det'a ma pa ra nzäbi, gue'a ndupate'a. ⁴² Pɛ nu'ua mi ndupate, ya himbi zä bi gutyø güenda. Nu'a bi hmi ra mɛnyu p'uya, bi punnbi gä yoho. Dam̄i xicya, ɛdana gue'a ya yø ndupate ngue tate di ja mammadi rá hm̄u?

⁴³ Bi 'yɛnna Simu p'uya:

—Nup'ua nnä bɛngä, man'natho tate di ja mammadi'a xangu mi ndupate, 'nɛ bi punnbi.

Bi 'yɛnna Jesús:

—Nu'a gá manya, gue'a ya.

⁴⁴ Bi hyɛtra xisu na ra Jesús, bi 'yɛmbr̄a Simu:

—Guí nnu na ra xisu 'b̄ucua ya. Dá cät'ä ua ja ni ngu, pɛ hinga 'dacra

dehe xca nxugua. Pɛ nunā rā xisu 'bucua, bi merca mā gua conyø guidā, 'nɛ bi duqui conyø xta. ⁴⁵ Nu'i, hinxcā zenguagui conn'na rā beso, pɛ nunā, mɛnte rā ora xtā cat'ā ua ja nī ngu ya, hingui sāya thannegui mā gua. ⁴⁶ Nu'i, hinxcā cosca rā aceite mā ya. Pɛ nunā, mahotho gā yanna aceite bi goscaqui mā gua. ⁴⁷ Guehna dī xi'i naya, ngue emmɛi dī maqui, ja dī nɛqui p'ɛ ngue xangu rā ts'oqui, pɛ dī mpunnbi. Pɛ nu rā ja'i ngue ts'atho mapunnbi, ts'atho dī nɛqui ngue dī mā'a n'na.

⁴⁸ Rā Jesús bi 'yembra xisu:

—Ya dá pun'na'i nī ts'oqui ya.

⁴⁹ Nu'ɛ mī'da yø ja'i xi ts'ofu 'dap'ɛ 'buhm p'ɛ ja rā mɛxa p'ɛya, dī n'yɛmbi:

—¿Te'o nī n'yohɛ nā ɛnā ngue dī punnba yø ts'oqui yø ja'i?

⁵⁰ Pɛ rā Jesús bi 'yembra xisu:

—Ya gá nyanya ngue gá 'yɛc'ɛigui. Dā hyu nī mmɛi ya, nī ma.

8

Ja ua yø thuhu yø xisu bi māxra Jesús.

¹ M'mɛfa p'ɛya, xangu yø hnini bi thohnā rā Jesús ngue xihyø ja'i ha dī njap'ɛ di zo rá 'yɛ Oja. Nī n'youi'ɛ 'dɛ'mā yoho yø xādi. ² Xquet'a n'yohɛ 'da yø xisu xi 'yøthe ngue mī n'youi yø ts'onthi, dā gue'ɛ madi hyɛnni. N'yohɛ p'ɛ rā Maya nunā ja man'na rá thuhu ngue rā Magdalena. Guehna xi 'yøthe m'mɛt'o ngue mī n'youi yoto yø ts'onthi. ³ N'youi p'ɛ rā Juana nunā rá xisu rā Chuza, guehna dī manda gātho yø mɛfi p'ɛ ja rá palacio rā Herodes. 'Nɛ rā Susana n'youi p'ɛ. N'youi p'ɛ xangu yø xisu ngue ja te pɛts'i, nu'mø te honnā Jesús, guehya fāxya.

Rā Jesús i hyejpa rā hya n'na rā momhmudā.

⁴ Xangu yø ja'i bá ɛp'ɛ ja yø hnini ngue nne dā 'yøde te mmanna Jesús. Mī mpeti xangu yø ja'i, bi hyoni te gui hyejpa rā hya xihyø ja'i. Bi 'yɛmbi:

⁵ —N'na rā n'yohɛ bi ma dā ponna trigo. Nup'ɛ bi thogui ngue ponyø hmudā, bi zop'ɛ ja rā 'yu 'da yø hmudā. Bi nɛhyø ja'i thop'ɛ ja rā 'yu. Bi map'ɛ yø ts'int's'ɛ ngue bi za yø hmudā. ⁶ Mī'da yø hmudā bi moni, bi zop'ɛ hingui pidi rā hāi ngue o rā do. Bi 'yotra hmudā 'mø mī bøts'e, ngue hingui xa rā hāi. ⁷ Mī'da yø hmudā bi zop'ɛ ja yø 'uini. Mī nte yø 'uini p'ɛya, bi ts'onnyø hmudā ngue bi hyøt'ambo. ⁸ Mī'da yø hmudā, bi zop'ɛ ja rā hoga hāi, guehya emmɛi bi nja ya. Nu'a n'na mhmudā bi bøn'a n'na ciento yø hmudā.

Nu'mø mī manna rā hya nā, bi ts'edi bi 'yɛmbyø ja'i:

—A nuyá, dī nja nī gu ngue gui 'yøhmɛ nā rā hya dī mmangā ya —bi 'yɛmbi.

Rā Jesús bi mā hanja ngue honi te gui hyejpa rā hya xihyø ja'i.

⁹ Nu'ɛ yø xādi bi 'yānni te gā mbønya yø hya xi hyɛqui. ¹⁰ Rā Jesús bi 'yɛmbi:

—Nuya yø hya hingui fadi ha dī manda Oja yø ja'i, i nne Oja ngue dā dīnni mmɛihɛ ya yø hya ya. Pɛ nuya mī'da yø ja'i, dá thonna hya dī nhyejpi te dá sifi, n'namhma ngue nu te dā nu, tengutho 'mø ngue hīnte dā nu. Nuya yø hya dā 'yøde, tengutho 'mø ngue hīn tema hya dā 'yøde.

Rā Jesús bi mā te nī bønya yø hya bi hyejpa rā momhmudā.

¹¹ Ma gā xi'ahɛ te gā mbønna rā hya dá mā. Nu rā hmudā bi 'boni, gue'a rá hya Oja'a. ¹² Nuya yø ja'i ngue høntho bi 'yøhra hya, guehya gui nhyejpi ngue rā nen'yu p'ɛ bi zo rā hmudā ya. Høntho juadi bi 'yøhra hya, bi map'ɛ rā zithu, bi japi bi pumbɛni rā hya xi 'yøde. Hingui nnepe ngue dā 'yɛc'ɛi rā hya, ngue dī nyanyø te yø ja'i. ¹³ Mī'da yø ja'i, gui nhyejpa rā hāi hingui pidi ngue mī o rā do p'ɛ bi zo yø hmudā. Mī zā mī 'yøhra hya yø ja'i, janjuani di johya ngue bi nu manho. Guehya yø ja'i hīmbi bɛnt'i xanho rā hya ya. Bi 'yɛc'ɛi njammī pa. Nu'mø bi ts'ɛi, 'bexi cohyø mmɛi. ¹⁴ Mī'da yø ja'i p'ɛya, gui nhyejpabi rā hāi ngue ja

yø 'uini p'ʌ bi zo yø hmudä. Guehya yø ja'i bi 'yøde hanja rā hyā ya. Pɛ nu'a te yø 'bɛfi i ja n'na pa ngu n'na pa, høndyø 'bɛfi ni ma yø mmʌi yø ja'i. Di ja ndummʌi honi ha di mmɛmmeti. Nu'a te yø pähäɛ, gue'a nne da 'yøt'a. Ya hin temā ntho bi 'yørpabi nā rā hyā bi 'yøde. ¹⁵ Pɛ mi'da yø ja'i, gui nhyɛpi ngue rā hoga häi p'ʌ bi zo yø hmudä. Guehya yø ja'i ngue yø mmʌi ga 'yøhrā hyā ya, 'nɛ ɛt'ammʌi rā hyā øde. Hinguì hegui, guehya haxrā 'yu njuantho ya.

Rā Jesús bi hɛjpa rā hyā n'na rā nyot'i.

¹⁶ Nu'mø to di saca n'na rā nyot'i, hinguì sä ngue da go'mi, ogue da hyøt'a 'bit'ots'i. Sinoque da hyøxmāya, n'namhma ngue nu'ʌ cʌt'ambo rā ngu da hyɛtra nyot'i. ¹⁷ Njarbutho ya yø hyā hinguì fadi hanja ya. Zi yohotho yø ja'i tinyø mmʌi hanja rā hyā. Pɛ da 'yɛhrā pa ngue gātho yø ja'i da badi hanja rā hyā.

¹⁸ Janangue dami 'yɛt'ammʌihʌ teni bønya yø hyā dí mmangä. A nu rā ja'i da dini xanho rá mmʌi hanja rā hyā, da mǎx Oja ngue man'na di bahra hyā. Pɛ nu rā ja'i hinguì nne da 'yørpabi masu rā hyā dí mma, nu'a zits'ʌ rā hyā padi, da thanbi.

Bi manna Jesús ndana gue'a da bøni ngue da 'yøt'e tengutho 'mø drá mɛni.

¹⁹ Nup'ʌ mi 'bahra Jesús, ja bi zømp'ʌ rá mamá, 'nɛhyø n'yohʌ. Pɛ hinguì sä da guat'i ngue di nyaui, porque mandøngu dyø ja'i 'bʌp'ʌ. ²⁰ Hindi 'bedi to bi xihra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Ni mamá 'nɛhni n'yohʌ 'bäcua thi. Inzo'i ngue gui nyaui 'nā —bi 'yɛmbi.

²¹ Mi dahra Jesús, bi 'yɛntho:

—Nuaya 'bäcua øspabi rá hyā Oja, nu'a rā hyā øde gue'a øt'a, guehya ɛntho mā mamá ya, guehya ɛntho mā n'yohʌ ya.

Rā Jesús bi säyabi rā ndahi conyø fanthe.

²² N'na rā pa rā Jesús bi yarbʌ ja n'na rā barco conyø xädi. Bi 'yɛmbi:

—A nuýá, ma ga 'dasʌ rā zabi gdá mähä man'na nguadi —bi 'yɛmbi.

Bi ma p'ʌya. ²³ Mɛnte ni 'yop'ʌ ja rā dehe rā barco, bi n'ahra Jesús. ɛnā ha bi 'yɛtā n'na rā ndonthi bi n'yo. Nu'ʌ yø fanthe nangui, so mbo rā barco. Ya ja ngue da thunt'a mbonthe rā barco. ²⁴ Nu'ʌ yø xädi rā Jesús, bá äp'ʌ bi aha, bi 'yɛmbi:

—Ague grá xännbate, ague grá xännbate, ya ja ngue da thunt'a mbonthe rā barco. Ya ga tuhʌ —bi 'yɛmbi.

Mi nangra Jesús, bi hejpa bi rā ndahi 'nɛhyø fanthe. Ngu i hejpi, 'bɛxpɪ nsäya. M'mɛfa ya hin temā di 'yan. ²⁵ Bi 'yɛmbyø xädi p'ʌya:

—¿Hanja ngue hinguì ɛc'ɛi ngue ga fäxahʌ? —bi 'yɛmbi.

Nu'ʌ yø xädi di 'yøtho hanja'a te bi nu, 'nɛ bi nsu. Di n'yɛmbi n'na ngu n'na p'ʌya:

—¿Te'o ni n'yohʌ nā n'yø? Nu'mø bi zohra ndahi 'nɛhra dehe, i ɛc'ɛi —di n'yɛmbi.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na rā n'yohʌ n'youi yø ts'onthi.

²⁶ Mi zønna barco p'ʌ ja rā häi Gadara, man'na nguadi rā zabi ha di nhyandui rā häi Galilea. ²⁷ Mi bømp'ʌ ja rā barco rā Jesús, bi guat'a n'na rā n'yohʌ ngue rā mmɛngu p'ʌ. Ya rá ya'atho yø pa mi n'youi yø ts'onthi nā rā n'yohʌ. Ni xingra ulu di he. Ni xinguì 'bʌp'ʌ ja rá ngu, sinoque guerp'ʌ ja rā camposanto bí 'bʌi. ²⁸ Ngu i nu rā Jesús, bi ndantyøhmʌ p'ʌ ha 'bäi. Rā ndøts'ɛdi i zofo, bi 'yɛmbi:

—Ague Jesús, rá Ts'unt'ʌ'i Oja nuna jase rá ts'ɛdi. ¿Hanja ngue gadi nthint'ua dí 'bʌi? Dí ä'i rā mate ngue 'yo gadi ɛngu.

²⁹ Nguna rā hyā bi manna n'yohʌ, porque ya xi xihra ts'onthi rā Jesús ngue da hyep'ʌ rā n'yohʌ n'youi. Xangu yø nnidi ngue ɛmmɛi di ɛm'mø bi ga. Yø ja'i p'ʌya turpa yø 'yɛ 'nɛhyø gua conyø cadena, pɛ di c'ʌqui. Rā

ts'onthi p'uya di japra n'yohu ngue 'dagui, ni ma dapo. ³⁰ Rā Jesús bi 'yānni, bi 'yēmbi:

—¿Teni hu'i?

Rā n'yohu p'uya bi 'yēna:

—Nná hugā ngue yø mmundotho gāhe —bi 'yēna.

Bi manna tengu na porque xangu yø ts'onthi mi n'youi rā n'yohu. ³¹ Nu'u yø ts'onthi p'uya, bi xihra Jesús ngue hinda 'yērbu ha ja ngue da jot'i. ³² Ja mi 'yorbutho n'na 'bui yø ts'udi ma'yoni p'u ja rā nguanī p'uya. Yø ts'onthi p'uya, bi 'yādi ngue da yārbu ja yø mmui yø ts'udi. A nuna rā Jesús bi unna nt'ēdi. ³³ Janangu yø ts'onthi bi hēp'u rā n'yohu mi n'youi, bi yārbu ja yø mmui yø ts'udi. Nuya yø ts'udi p'uya, bi gu rā 'dihī, bi nhyōrbu ja rā zabi. Gā ja bi jārbu rā dehe.

³⁴ Nu'u yø n'yohu mi fāhyø ts'udi, mi nu te bi nja. Bi gu rā 'dihī bi ma bá mamp'u bí ja rā hnini. Da gue'u yø ja'i 'da'a n'nanni ha 'bui, gā bá xifi.

³⁵ Mi 'yøhyø ja'i'a te bi nja, mandøngu dyø ja'i bá ēhē da nu. Mi zønyø ja'i p'u 'bāhra Jesús, 'dap'u 'bāhmi'a rā n'yohu mi n'youi yø ts'onthi. Ya xi dits'i. Ya hinte di ja, ya he yø ulu. Pē bi zu yø ja'i'a te xi nja. ³⁶ Nuya yø ja'i xi nuse'a te xi tho rā n'yohu mi n'youi yø ts'onthi, gā xihyø ja'i nu'u ja sōhø. ³⁷ Nuna rā hya bi nja, nguya yø mmøngu Gadara, nguya yø ja'i ndap'u bi zā bi 'yē'a rā xēqui'a, 'da gā xityø ja'i rā Jesús ngue da ma. Porque emmēi sū yø ja'i te bi 'yøt'e. Janangu hōmbi yārbu ja rā barco rā Jesús ngue bi mengui. ³⁸ Nu'a rā n'yohu mi n'youi yø ts'onthi bi xifi ngue xta mmē rā Jesús. Pē rā Jesús himbi nepe, sinoque bi 'yēmbi:

³⁹ —Man'na xanho ni ma ni ngu, n'namhma gui xihyø ja'i'a te gā bi 'yøt'a'i Oja —bi 'yēmbi.

Bi ma rā n'yohu p'uya, bi xifi gātho yø ja'i p'u ja rā hnini'a te xi 'yōrpabi rā Jesús.

Rā Jairo bi zixra Jesús ngue da øthebi rá t'ixu.

⁴⁰ Mi zøm man'na nguadi rā zabi rā Jesús. Mi nu yø ja'i ya mambi 'bup'u, rā ndi johya. Porque ya mi ndø'mate gātho yø ja'i. ⁴¹ Bi zø'a n'na rā n'yohu 'bet'o ngue di manda p'u ja rā nija p'uya, ni hu ngue rā Jairo. Bi ndantyøhmū p'u 'bāhra Jesús. Bi 'yāpra mate ngue da map'u bí ja rá ngu. ⁴² Porque ya ja ngue da du n'na rá t'ixu mi si. Ya n'ne'ma yonjeya mi 'bui, pē hōnt'a rá 'dant'ixu mi si'a. Mi ma rā Jesús. Xangu yø ja'i bi dēnni asta di ntōrbu ja rā 'yu.

⁴³ Nu'u yø ja'i ni dēna Jesús, n'youi p'u n'na rā xisu ngue ya n'ne'ma yonjeya mi hēmbra m'mācji. Nuna rā xisu mādi hēnni, xandøngu rá mēnyu xi anī ngue mi honyø 'yøthe da 'yøthe. Pē xinga n'na'u yø 'yøthe xta nzā da 'yøthe. ⁴⁴ Nuna rā xisu, bi m'mēfa p'u ni ma rā Jesús, bi guarbu ja rá xūtha, bi dārpā rá nyani rá he. Ngu'i dārpā rá he p'uya, 'bēxpi nsāya rā ji mi hēmbi. ⁴⁵ Bi 'yēnna Jesús:

—¿Te'o bi dārcagui mā he? —bi 'yēmbi yø ja'i.

Gātho yø ja'i p'uya, i mma ngue hinjo'o. Pē rā Bēdu 'nē'u mi'da yø n'yohu bi 'yēmbra Jesús:

—Ague grā xānbate, gui ānni to bi dāt'a ni he. Conque gui nnu ngue di ntøtyø ja'i, 'nē tøn'na'i.

⁴⁶ Pē rā Jesús bi 'yēna:

—Hin'na. 'Bui to bi dārca mā he. Porque dadi unna güenda ngue bi zā n'na nc'ēi comma ts'ēdi.

⁴⁷ Bi nu rā xisu p'uya, ngue fatho te bi 'yøt'e. Ni huaqui mmap'u. Bi ndantyøhmū p'u 'bāhra Jesús. Yø hmi yø dā yø ja'i p'u bi xi'a njuani te nnepe ngue bi dādi. 'Nē bi xifi ngue 'bēxpi zā rā ji mi hēmbi. ⁴⁸ Rā Jesús bi 'yēmbi:

—Ague t'ixu, ya bi zā'i ngue gā 'yēc'ēi ngue di zā'i comma ts'ēdigā. Da hyu ni mmui ya, ni ma —bi 'yēmbi.

⁴⁹ Nuna rā Jesús, mēnte yaui rā xisu mādi hēnni, bi zø hman'na nc'ēi bá nēxp'u ja rá ngu rā Jairo. Bi 'yēmbra Jairo:

—Ya bi du ni t'ixu n'yø, 'yoni mantho gui sixra xānbate.

⁵⁰ Pε rā Jesús, mī 'yø'a te si rā Jairo, bi 'yεmbi:

—'Yo sä guí su'a si'i ngue bi du ni t'ixu. Sinoque dami 'yεc'εigui ngue da zā gā øthegā ni t'ixu —bi 'yεmbi.

⁵¹ Mī zømp'u ja rā ngu p'uya, hīnjondi japi ngue 'da xti yat'ui mbo. Høndra Bēdu, rā Jacobo, rā Xuua, 'nēhrā papā 'nēhrā mamá rā hmute bi japi bi yat'ambo. ⁵² Gā zonyø ja'i, i ya dummāi yø ja'i connā ngue'a bi du. Pε rā Jesús bi 'yεmbi:

—'Yo gui zomhm. Nunā rā hmute hīngui tu nā, i atho nā.

⁵³ Pε nūya yø ja'i yaui rā Jesús i thentho, porque pađi ngue ya xi du rā hmute. ⁵⁴ Nunā rā Jesús bi bennbā rā 'yε rā du, nts'edi bi 'yεmbi:

—Aguē grā hmute, dami nangui.

⁵⁵ Nunā rā hmute p'uya, mahømbi nja rá te. Bi nangui 'bexque'a. Bi manda rā Jesús ngue di t'unna hmε da zi rā hmute. ⁵⁶ Nunā rá papā 'nēhrā mamá rā hmute di 'yøtho te bi nja. Pε rā Jesús bi manda ngue hīnjonda sifi te bi nja.

9

Bi 'yεt'u 'de'mā yoho yø xādi rā Jesús, ngue da xānbabi rā hya yø ja'i.

¹ Nunā rā Jesús, mī pēti gātho'u 'de'mā yoho yø xādi ya xi huanhni. Bi unna nt'edi ngue da hya rā ts'edi da 'yøthe gātho yø ja'i n'youi yø ts'onthi, da 'yøthe yø ja'i hēmbi 'damā 'dan'yo man'u. ² Bi menhni ngue da xihra hya yø ja'i ha di njap'u di zo rá 'yε Oja. 'Nε da 'yøthe yø dārquēhi p'u di ma. ³ Bi 'yεmbi:

—'Yo te gui hax'mø gā mähā, ni xingra tøhø, ni xingra bolsa, ni xingra thuhmε, ni xingra mēnyu. 'Yo gui cax man'na ni pahnihu. ⁴ Nup'u ja rā ngu di n'na'ahu rā ts'āya, ja gui n'oxhu p'u, asta gue'mø guá εhm. ⁵ A nup'u hīndi n'na'ahu rā ts'āya, gui pømhmu p'u ja rā hni. Pε dami huamhra fonthāi di n'youi ni mbonguah, gue'a rā hmεya'a ngue ya da thēp'u ya yø ja'i hīmbi 'yøt'ahu masu.

⁶ Bi ma'u bi t'et'i, i mpa p'u ja yø hni. Bi xihyø ja'i rā hoga 'da'yo hya, 'nε bi 'yøthe yø dārquēhi p'u ni ma.

Rā dast'abi Herodes hīngui nnu rā pa da nū rā Jesús.

⁷ Mī 'yøhra dast'abi Herodes te mmanyø ja'i ngue xangu yø milagro øtra Jesús. Di 'yøtho'a te øde, porque εni'da yø ja'i ngue nuna rā Jesús, guehna rā Xuua xi bennate p'u bí nt'āgui. ⁸ Mī'da yø ja'i p'uya, εmbi ngue ya 'yop'u rā Elías. Mī'da p'uya, εmbi ngue 'bui toni nyogui pøngahya Oja xpi bennate. ⁹ Pε rā Herodes bi 'yεnā:

—Nū'a rā Xuua dá mandagā bi t'øjpabi rá ya'a, hīnga gue'a 'yop'u'a. ¿Pε te'o ni n'yohu nā dí øcā ngue xangu yø cosa øt'e?

Ya hīngui nnu rā pa rā Herodes ngue da nū rā Jesús.

Rā Jesús bi 'yøt'e ngue bi nsihmε cat'a mahuahī mā'yohu.

¹⁰ Mambā pengyø xādi rā Jesús ngue bá manna hya p'u ja yø hni, bi dāpra güenda te xi 'yøt'e. Nunā rā Jesús bi zixyø xādi ngue bi ma dāpo, jonna hni Betsaida. ¹¹ Pε nū'mø mī bahyø ja'i hapu bí 'buhra Jesús, bi map'u bí 'bui. Di säyabi yø ja'i sømp'u 'bui. I xihyø ja'i ha di njap'u di zo rá 'yε Oja. Xquet'a bi 'yøthe yø dārquēhi.

¹² Nū'mø ya ni ma di nde p'uya, bi guat'u 'de'mā yoho yø xādi rā Jesús, bi 'yεmbi:

—Dami 'yεhyø ja'i, n'namhma da hyoni ha di n'oxi, ja da dāmp'u rā hmε da zi. Porque nūua dí 'buhmu, rā dāpo ua.

¹³ Rā Jesús bi 'yεmbyø xādi:

—Dami unhn rā hmε da zi yø ja'i —bi 'yεmbi.

Nū'u yø xādi p'uya, bi 'yεmbi:

—Pε hōndi cat'a yø thuhmε dí hagāhe, 'nε yoho yø huā. Rā nεgui gā mmācāhe 'mø, gā ma tāmhme rā hmε da zi yø ja'i.

¹⁴ Yø ja'i p'uya, comma cat'a mahuahī mā'yohu. Pε rā Jesús bi 'yεmbyø xādi:

—Damj xihm_u yø ja'i dā mī. Dā 'yøtyø zimundo ngue dyø yote ma'det'a nja'i p'ua dā mī.

¹⁵ Gue'a bi 'yøt'a p'uya. Bi mī gātho yø ja'i. ¹⁶ Rā Jesús bi hyan'u cat'a yø thuhm_ε 'nε'u yoho yø hua. Bi hyanma hets'i p'uya, bi ja mammadi Oja. Bi xenyø thuhm_ε p'uya, bi unyø xādi ngue di 'darpa yø ja'i dā zi. Dā guehyø hua bi 'dat'i. ¹⁷ Bi nsihm_ε xanho yø ja'i, gā bi nniya. M'mefa p'uya, bi ma mapeti yø thuhm_ε bi bongui, bi z'u'i 'de'mayo canasta bi bongui.

Bi manna Bēdu ngue rā Jesús, gue'a rā Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi'a.

¹⁸ N'na ndi ya, bi ma n'nanni rā Jesús ngue bá mat'Oja, n'youi yø xādi. Bi 'yännbaya, bi 'yēmbi:

—¿Te'ogā p'ua gā mbēnyø ja'i 'mø?

¹⁹ Mī dahyø xādi p'uya, bi 'yēmbi:

—'B_u i'da yø ja'i ēmbi ngue gue'e grā Xuua gmī øtra nxixya. Mī'da yø ja'i p'uya, ēmbi ngue gue'e grā Elías. Mī'da yø ja'i p'uya, ēmbi ngue gue'e n'na'u yø nyogui pøngahya Oja xpi bēnnate.

²⁰ Rā Jesús mahømbi 'yēmbiyø xādi:

—Xi'ah_u p'uya, ¿te'ogā p'ua gnī bēhm_u ngue guecā?

Rā Bēdu p'uya, bi 'yēmbi:

—Nu'i, gue'e grā Cristo bá exa'i Oja ngue gui ndast'abi —bi 'yēmbi.

²¹ Rā Jesús mahømbi 'yēmbi:

—A nuyá, 'yo to gui xifi te'ogā ya —bi 'yēmbi.

Rā Jesús bi ma ngue dā tho, 'nε bi ma ngue di bēnnate.

²² Bi xihyø xādi rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Nu rā N'yoh_u bí 'yε mahets'i, dā 'yēmmēi dā ma mā'uni. Nu'u yø ja'i 'bet'o p'ua ja rā nija dā zui, dā guehyø hm_u yø mmācja, 'nεhyø xännbate ngue rā ley, gā dā zui 'nε dā hyo. Pε rā hyu pa p'uya di bēnnate —bi 'yēmbi.

Rā Jesús bi xihyø xādi ngue hīnjam'mø dā gohyø mmui'a gā 'yεc'ēi.

²³ M'mefa p'uya, bi 'yēmbi gātho yø ja'i:

—Nu to nne dā dēnngui, hīngui sā ngue dā zānsē te dā n'yo. Hangu rā

pa, hīnha di gohrá mmui, madague'a dā thop'ua ja rā pont'i. ²⁴ Nu rā ja'i dā 'uegue ngue sū dā tho, guehna rā ja'i di m'mēhrá te nā. Pε nu rā ja'i hīngui cohra mmui'a gā 'yεc'ēigui, māda tho conná ngueque, guehna rā ja'i di nyanná te nā. ²⁵ Porque hīnte dā dahra ja'i, madague'a dā 'yøt'e ngue rá mmēti gā rā ximhāi, 'nε di m'mēhrá te. ²⁶ A nuyá, nu rā ja'i ngue pēsra sā conná ngueque, oque i pēsra sā conná nguehra hya dí xännbate, xquet'a dā 'yεhra pa ngue nugui drá N'yoh_u dá ε mahets'i, xquet'a gā pēs'mā sā conná ngue'u to di jagb_u. Guehna rā pa gā ma pengui ngue gā ndast'abi, conná ts'edi Oja gā ma n'yo'be yø maça anxε Oja. ²⁷ Majuanī dí xi'ah_u, ngue nuya 'da 'bucua ya, hīnda dū, asta gue'mø dā nu ngue dā hya rā ts'edi Oja di mānda ua.

Bi mpā'a te gui nεqui rā Jesús.

²⁸ Ya rá hyato mā pa xi manna rā hya nā p'uya, bi map'ua bí ja n'na rā nyunī rā Jesús ngue bá mat'Oja. Bi zixra Bēdu, rā Jacobo, rā Xuua. ²⁹ Mente mmat'Oja rā Jesús, bi mpā'a gui nεqui rá hmī. Rá he p'uya, asta di yoxni'a gā nt'axi. ³⁰ Bi hnu p'uya, ngue 'bāp'ua yoho yø n'yoh_u yaui. Nuya p'uya, guehna rā Moisés 'nεhra Elías. ³¹ 'Nεhya xquet'a di yoxni p'ua i nεqui ya. Nup'ua ha bi nyauī rā Jesús, bi c'a'a rā ndate ja ngue danī nthop'ua Jerusalén. ³² Pε rā Bēdu co 'nε'u mī'da yø n'yoh_u, bi n'aha ngue netha. Nu'mø mī nnuhu, bi nu p'uya ngue di yoxni p'ua 'bāhra Jesús, co 'nε'u mīyoho yø n'yoh_u 'dap'ua 'bāhmī di yoxni. ³³ Nuna rā Moisés 'nεhra Elías, ya ja ngue dā zop'ua rā Jesús. Pε rā Bēdu bi 'yēmbra Jesús:

—Ague grā xännbate, ya xanho ngue dí 'būhm_u ua. Ma gā hocāhe hyu yø t'annīgu, n'na'i, n'na rā Moisés, n'na rā Elías —bi 'yēmbi.

Pε rā Bēdu hīngui padī te mma. ³⁴ Mente bi manna rā hya nā, bi nja n'na rā gui ngue bi go'mī. Emmēi bi nsu 'mø mī go'mra gui. ³⁵ Bi 'yø p'uya ngue bá nya Oja p'ua ja rā gui, bi 'yεna:

—Nuna 'bucua ya, guehna ma Ts'unt'u dadi madi. Nuya yø hya da manna ya, dami 'yēt'ammihh —bi 'yēna.

³⁶ Mi juadi bá nya'a ya p'uya, bi nu ngue 'bāse p'u rā Jesús. Pē hinjombi xi'a te bi nu.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na nc'ei mi n'youi rā ts'onthi.

³⁷ Mi hyaxp'uya, bá ep'u ja rā nyuni mambi 'bāi. Pē xangu yø ja'i bi ma di c'at'ui rā Jesús. ³⁸ Nup'u 'bāhyø ja'i p'uya, nts'edi bá nya n'na nc'ei, bi 'yēmbra Jesús:

—Ague grá xännbate, dami nurquits'u mā ts'unt'u 'bucua, porque hōnna dí si nā. ³⁹ Nu'mø bi gū rā ts'onthi n'youi, di japi ngue mafi. I huaqui 'nē sohyø fūgui. Hinguí nne dā hyegui, emmēi di unī. ⁴⁰ Ya xtá xihni xādi ngue xtá 'yøthe ts'u, pē hinxā nzā xā 'yøthe.

⁴¹ Rā Jesús bi 'yēmbi:

—¿Asta njam'mø dā zōnna pa gui 'yēc'ēigahū? ¿Ua guí ēnā ngue hangū rā pa gā set'ahū?

Bi t'ēmbra papá rā dārquēhi p'uya:

—Bá si ua ni ts'unt'u ya.

⁴² Pē nu'mø ni ma dā guatra ts'unt'u p'u 'bāhra Jesús, asta rā huaqui bi 'yēn'a hāi rā ts'onthi. Rā Jesús bi xihra ts'onthi n'youi rā ts'unt'u ngue bi hyep'u. Mi zā'a te mi hēmbra ts'unt'u, bi ndāprá papá p'uya. ⁴³ Gā di 'yødyø ja'i te bi nja. Bi bāhyø ja'i ngue mā dātho ja rā ts'edi Oja.

Mahombi manna Jesús ngue dā tho.

Mēnte di 'yøtho gātho yø ja'i'a te bi 'yøtra Jesús, bi 'yēmbiyø xādi p'uya:

⁴⁴ —Dami 'yøhmā xanho nā rā hya gā xi'ahū ya. Mami pūmbēnihū ngue rā N'yohū bí 'yē mahets'i di ndāpyø ts'oc'ei.

⁴⁵ Pē nu'u yø xādi hīmbi dīnyø mmāi nā rā hya xifi, porque tobe hinguí xojpabi Oja yø mmāi ngue dā bā'a xifi. I sū yø xādi dā 'yānni te gā mbøn'a rā hya mmānna Jesús.

Rā Jesús bi xännba yø xādi ndana mā dātho dā hnu mansu.

⁴⁶ Nu'u yø xādi rā Jesús di njun'māhya n'na ngu n'na, porque n'na ngu n'na nne ngue mā dātho dā hnu mansu. ⁴⁷ Pē bi bāhra Jesús te mbēmp'u ja yø mmāi yø xādi. Bi zōhna n'na rā bāsi, bi 'bāmbū ha 'bāi. ⁴⁸ Bi 'yēmbūya:

—Nu rā ja'i di ja mmānsu nā rā bāsi 'bucua ya, ngūnā dā 'yøt'e porque pahra ja'i ngue nu te øt'e, gue'a dí nnu manho ngue dā 'yøt'a, ēntho go di ja mmānsu grā ja'i. Nu rā ja'i di ja mānsugui, ēntho go di ja mmānsu'a to bá pēngui. Gātho'ahū ya, nu'a dā t'ēmbi ngue hīnte di muui ya, gue'a mā dā'a p'uya.

Rā Jesús di hejpa yø xādi nuya sūhyø ja'i nnōnbabi rā thūhū 'mø øthe yø ja'i.

⁴⁹ Rā Xuua bi 'yēmbi:

—Ague grá xännbate, xtá nugāhe n'na nc'ei ngue nnōn'nā ni thūhū ha gā 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Pē xtā hejpahe, porque hīndi n'yohū p'u nnā mähā.

⁵⁰ Rā Jesús bi 'yēmbi:

—'Yo gādi hejpahe yø ja'i nnōnngagui mā thūhū, porque nuya hinguí sūcjū, mā n'yohū ya.

Rā Jesús bi hejpa bi rā Jacobo 'nēhra Xuua te i mma.

⁵¹ Mān'na, mān'na ni guatra pa ngue dā mā mahets'i rā Jesús. Bi hya rā ts'edi p'uya ngue di ma Jerusalén.

⁵² Bi 'bet'o 'da yø amigo ngue xtāni 'yāhra nt'edi ha dāni nsāya. Mi zōmp'u ja n'na rā hīni jap'u ja rā hāi Samaria, bi ne ngue ja xtāni 'yāp'u rā nt'edi xti n'oxi. ⁵³ Pē yø mmēngu Samaria hīmbi nepe xti n'oxi, porque pādi ngue dā thothe di ma Jerusalén.

⁵⁴ Nu'u yø xādi rā Jesús, rā Jacobo 'nēhra Xuua, mi nu ngue ya hīmbi t'unna ts'āya. Bi 'yēmbi:

—Ague grá Hmū, ¿ua guí nne gā āhmā ngue dā tāhyø sibi mahets'i ngue di juadi, tengūtho bi 'yøtra pōngahya Elías?

⁵⁵ Bi hyēt'u yaui rā Jesús, bi hejpi, bi 'yēmbi:

—Nu'au hinguí pahmi ngue hinguí ho nā rā hya guí mmāmmi. ⁵⁶ Porque

ra N'yohu bí 'yε mahets'i, himbi 'yεhε ngue di juahyø ja'i, sinoque bí 'yεhε ngue da yani.

I ma man'na ra hnini p'uya.

Hyu nc'ei bi nyau ra Jesús.

⁵⁷ Mente ni 'yop'u ja ra 'yu p'uya, n'na ra n'yohu bi 'yembra Jesús:

—Ague grá hmu, nugä dí nne ga mme hapu gdi ma —bi 'yembj.

⁵⁸ Ra Jesús bi 'yemp'a yau:

—Nu yø haho ja yø 'bido ngue säya. Yø ts'int's'u ja yø 'bafi ngue säya. Pe ra N'yohu bí 'yε mahets'i hin'yü rá ngu ha di n'oxi.

⁵⁹ Bi 'yemba n'na nc'ei ra Jesús:

—Ma ga mme p'u nná magä —bi 'yembj.

Pe nu'a ts'o p'uya, bi 'yena:

—Ague grá hmu, dami 'dakra nt'edi ngue 'be da du ma papá ga ägui. Ya da zá ga mme p'uya —bi 'yembj.

⁶⁰ Ra Jesús bi 'yemp'a yau:

—Nu'u yø ja'i entho ya xa ndu ngue hingui pa Oja, gue'u da 'yähüø mminduui'u. Pe nu'i, ma ga mme hma, n'namhma gui xihyø ja'i ha di njap'u di zo rá 'yε Oja.

⁶¹ Mahombi 'yεn man'na nc'ei p'uya:

—Ague grá hmu, nugä dí nne ga mme, pe dami 'dakra nt'edi ngue 'be ga ma ε'u bí 'bup'u ja ma ngu.

⁶² Pe ra Jesús bi 'yembj:

—Nu'a bi bentra t'abi ndani ngue di nuafani, 'nε cohra mmui m'mefa, gue'a ya hingra nzäui da ma ha di njap'u di zo rá 'yε Oja yø ja'i'a.

10

Ra Jesús bi menhni hyate ma'det'a nja'i da manna hya.

¹ M'mefa p'uya, nuna ra Hmu, bi huanhni hyate ma'det'a nja'i, bi menhni di m'met'o p'u di ma. Yø yonc'ei p'u da ma n'na ngu n'na, i map'u ja yø hnini ja ngue dani nthohra Jesús. ² Bi 'yembuya:

—Majuani dí xi'ahu ngue ra 'befi xangu i ja, pe yø mēfi zi yohotho 'bai. Janangue nuyá, dami 'yāphu na Oja rá mmeti ra 'befi, ngue da menhyø mēfi p'u ja rá 'befi. ³ Nuyá gui mmähä ya.

Pe dami mfähmu, porque gui cuthu p'u 'bahyø ja'i ngue yø nduc'ei, tengutho yø de'yo 'mø 'yop'u ha 'bahyø zate, gui njathu p'uya. ⁴ 'Yo tema bolsa gui caxu, 'yo tema njamēnyu gui caxu. 'Yo gui cax hmi'da ni thixfanihu. 'Yo to di ot'ahu 'mø gá nzenguahu p'u ja ra 'yu. ⁵ Nu'mø gá sømp'u ja n'na ra ngu, gui zenguate 'mø gá cuthu mbo. Gui 'yena: “Oja di japra ngu ja ua ya”.

⁶ Nu'mø 'bup'u yø ja'i ngue nneprá njapi Oja, nu'a ra nzengua gadi uni ngue Oja di japyø ja'i, da gohmi ra nzengua. Pe nu'mø hingui nne yø ja'i, ya hin'na 'mø. ⁷ Dami nsäya p'u ja ra ngu gui sømhu. Dami sihu'a te si yø ja'i 'bup'u. Porque ni 'yup'u ngue di t'unná nzäbi ra mēfi. 'Yo hontho gui pøn'a n'na ra ngu, gni mpa man'na ra ngu. Nu'a, hin'na'a. ⁸ Nu'mø bi n'na'ahu ra ts'äya p'u ja ra hnini gui sømhu, dami si'a te di n'na'ahu.

⁹ Gui 'yøthehu yø dārquēhi di 'bup'u. Gui 'yemhu: “Nuyá, ya guerp'u gui pahmu ha gdi sohu rá 'yε Oja ya”. ¹⁰ Pe nu'mø himbi n'na'ahu ra ts'äya p'u ja ra hnini gui sømhu, gui 'yem'mø ga thohmu p'u ja yø caye: ¹¹ “Dá huambu ja ra hnini yø fonthäi bá n'youi ma mbonguahe. Gue'a ra hmēya'a ngue ya dá thec'ahu p'u. Pe dami pahmu ngue ya mi ja ngue xta si'ahu ha gdi sohu rá 'yε Oja”, gui 'yemphu yø ja'i. ¹² Dí xi'ahu ngue nu'mø ra pa dani thaxra güenda, man'na xan'u ra castigo da thohya yø ja'i himbi unna ts'äya, ngue'a ra castigo da tho'u yø ja'i mi 'bup'u ja ra hnini Sodoma.

Xandøngu ra castigo da thohyø ja'i hingui nne di 'bätyø mmui.

¹³ Hague ngu ra castigo da thohyø ja'i 'bup'u ja ra hnini Corazín. Hague ngu ra castigo da thohyø ja'i 'bup'u ja ra hnini Betsaida. Porque himbi 'yεc'ei gui 'mø mi nu yø milagro dá ørbu 'bai. A nu'mø xta nnu yø milagro yø ja'i mi 'bup'u ja ra nyogui hnini Tiro, 'nep'u ja ra hnini Sidón, n'nahmantho xta hēp'u ra nts'o mani n'yo yø ja'i. Xti n'yaxyø 'bospi, 'nε xta hye yø he yø ja'i nu'a xti

neꝓꝓi ngue 'bꝓ ndummai. ¹⁴ Pɛ nu'mø rā pa danī thaxrā güenda, man'na xangu rā castigo da thohyø ja'i festa rā hya ya, ngue'a rā castigo da thohyø ja'i mi 'bꝓp'ꝓ ja rā hnini Tiro 'nɛp'ꝓ ja rā hnini Sidón. ¹⁵ A nu'ꝓ yø ja'i 'bꝓp'ꝓ ja rā hnini Capernaum, rá nzeꝓꝓi ɛna ngue da t'ɛspabi p'ꝓ mahɛts'i, 'nɛꝓꝓa ja rā häi da t'ɛspi. Pɛ gue di map'ꝓ ja rā nidu.

¹⁶ Bi 'yɛmbyø xädi rā Jesús:

—Nu'ꝓ yø ja'i da ne da 'yøhra hya gui xihmꝓ, tengutho 'mø go da 'yørcasɛ mā hyagä'ꝓ. Nu te'o hinda nu manho'ahꝓ, tengutho 'mø ngue go hingui nnu manho gra ja'i. Nu'a to hingui nnu manhogui, tengutho 'mø ngue go hingui nnu manho'a to bá pɛngui.

Ya bá penc'ꝓ hyate ma'det'a bi 'benhni.

¹⁷ Mambá penc'ꝓ hyate ma'det'a nja'i bi 'benhni, ɛmmɛi di johya. I ɛna:

—Aꝓue grá Hmu, nu'mø dá nøngähe ni thuhꝓ, asta 'nɛhyø ts'onthi n'youi yø ja'i hɛp'ꝓ.

¹⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Gue'a gui mmammi. Dá nugä rā Satanás ngue gá taphꝓ, bi ma häi tengutho rā hui 'mø ni gai. ¹⁹ Nugä dá 'da'ahꝓ rā ts'edi ngue madague'a gui nnešhꝓ yø c'ɛya 'nɛ gui nnešhꝓ yø ixtehe, pɛ hinte da ja'ahꝓ. 'Nɛ gui taphꝓ gätho rá ts'edi na rā zithu mā nsaihꝓ. ²⁰ Pɛ 'yo gadi johyahꝓ ngue høntho gui nnonngahꝓ mā thuhugä, 'bexi hɛp'ꝓ yø ts'onthi n'youi yø ja'i. Sinoque nu'a gdi johyahꝓ, ngue bi nt'ot'i ni thuhuhꝓ p'ꝓ mahɛts'i.

Di johya rā Jesús.

²¹ Nu'a rā ora'a p'ꝓya, rā Espiritu Santo bi japi ngue ɛmmɛi di johya rā Jesús. Bi 'yɛna:

—Mā Papá'i, dadi ja mamadi'i grá Hmu p'ꝓ mahɛts'i, grá Hmu ua ja rā ximhäi. Porque yø ja'i ɛna ngue yø bamhya, i ɛna ngue tini xanho yø mmui hanja rā hya, pɛ gá 'yajpabi ya yø hya ya. Gá japi ngue go bi bahya yø ja'i ngue yø 'yøde tengutho yø basi ngue yø 'yøde. Nguna gá 'yøt'e mā

Papá'i, porque gue'a guá sänni ngue di nja'a.

²² Mā Papägä bi däꝓꝓi gätho yø cosa ngue ga mānda. Hingongi pøni ngue dadi mpahmi xanho'a rá Ts'unt'ꝓ Oja, sinoque hønse'a rá Papá di mpahmi. Hingongi pøni ngue dadi mpahmi'a rā Papá, sinoque hønse'a rá Ts'unt'ꝓ di mpahmi. Nu rā ja'i da neprá Ts'unt'ꝓ Oja ngue da badi te'o na rā Papá, ya da zä da badi.

²³ Bi hyɛtyø xädi p'ꝓya, bi 'yɛmsebi:

—Bi toca'ahꝓ rā mmɛnthi ngue gá nuɛ conni dähꝓ'a te gui nnuhꝓ ya. ²⁴ Porque di xi'ahꝓ ngue yø pa xä thogui, xangu yø pøngahya Oja xä m'mui, 'nɛhyø dast'abi xä m'mui, bi ne xta nnu'a te gui nnuhꝓ ya, pɛ himbi zä bi nu. Bi ne xta 'yø'a rā hya gui øhmꝓ ya, pɛ himbi zä bi 'yøde.

Bi manna Jesús te bi 'yøtra mmɛngu Samaria.

²⁵ Nu'a n'na rā xännbate ngue rā ley p'ꝓya, bi guat'i ngue thämmahya rā Jesús, bi 'yɛmbi:

—Aꝓue grá xännbate, ¿te 'be'a ja ngue ga øt'e para ngue ga tinnā te para zantho?

²⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—¿Teni 'be'a nt'ot'i p'ꝓ ja rá ley Oja? ¿Tema hya gui tim'mø gadi xädi?

²⁷ Nu'a rā xännbate ngue rā ley p'ꝓya, bi 'yɛna:

—Nuna rā hya na, guehna ɛna: “Dami ja ndummai ngue mathoguithe gui mahmꝓ Oja co gätho ni mmuihꝓ. Hangu rā pa høn't'a gui mbɛmhꝓ'a. 'Nɛ dami mahni mmic'ɛiui tengutho gni ne ngue di ma mamadi'i”, i ɛna hya.

²⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Xanho te gui mma. Dami 'yøt'e tengutho rā hya gui mmanya n'namhꝓa ngue gui tinnā te para zantho.

²⁹ Pɛ nuna rā xännbate ngue rā ley, i ɛna ngue ya gue'a te øt'e ngue hinga gätho yø ja'i 'da gui matho. Janangue bi 'yɛmbrā Jesús:

—Pɛ, ¿dana gue'a mā mmic'ɛi'be p'ꝓya?

³⁰ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—N'na rā n'yohu bá hya rā 'yu xpi 'yē'a Jerusalén, ni map'ua ja rā hnini Jericó. Bi nthēui yø bē, bi hyānnabābi'a te mī hā, asta bi mōjpe. Bi unī, bi zop'ua p'uya. Ya sã rā ndate 'mø mī zop'ua. ³¹ Nu'a rā ora'a p'uya, bi thop'ua ja rā 'yu n'na rā mmäcja. Bi nu ngue 'bēmp'ua rā n'yohu sã rā n'ua. Bi mäqui, i gätā n'na nguadi, bi thogui. ³² Xquet'a bi thop'ua n'na rā n'yohu mī ja rá 'bēfi p'ua ja rā nija. Nu'mø mī nu'a sã rā n'ua, bi mäqui, bi thogui. ³³ Pē nuna n'na rā n'yohu ngue rā mmēngu p'ua ja rā häi Samaria, bi thop'ua ja rā 'yu. Mī nu ngue 'bēmp'ua nā xi ma mā'unī, bi huēqui. ³⁴ Bi guarbua bēnna n'yohu p'uya, bi gospabi rā aceite, 'nēhra vino bi gōspa p'ua xi ts'ērpi. Bi durpabi rá ts'et'i. Bi 'yēxpua ja rá fanī p'uya, bi zits'i ngue dā hyonnbī ha dī nsāya. Bi mādi. ³⁵ Mī hyaxpuya, nuna rā mmēngu Samaria 'mø ya ja ngue dā ma, bi hya'i yoho yø mēnyu nuya dī nthēui n'na pa rā nzābi n'na mmēnyu. Bi unna mmēnnigu, bi 'yēmbi: “Dami färquits'ua nā rā n'yohu 'bucua. Nu'mø hīndi gua'i nā rā mēnyu ja ua, man'na xangu gui unī, ga jut'a'i 'mø dá pengui te gui unī”, bi 'yēmbi. ³⁶ Xiya, ¿ndana gue'a ya hyu nc'ei dī nēqui ngue rá mmic'ēiui nā rā n'yohu bi unyø bē ya?

³⁷ Nu'a rā xānnbate ngue rā ley p'uya bi 'yēnā:

—Nu'a bi huēqui, gue'a rá mmic'ēiui'a.

Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ni ma ya, dami 'yøt'e tengutho na rā hya guī mmanya.

Ya 'bup'ua ja rá ngu rā Marta rā Jesús.

³⁸ Bi thop'ua manī ma rā Jesús, bi zōmp'ua ja n'na rā hnini. Nup'ua ja rā hnini bi zōni, 'bup'ua n'na rā xisu ni hu ngue rā Marta. Nup'ua ja rá ngu nā, bi sáyabi rā Jesús. ³⁹ Nuna rā Marta, 'bua n'na rá juhue ni hu ngue rā Maya. Nuna rā Maya bi mīp'ua ni hyandra Jesús ngue øxra hya xihyø ja'i. ⁴⁰ Pē rā Marta humbi dī mpetho. Bi guarbua hu rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague grã Hmu, ¿ua xanho te ør'ma juhue ngue hīndi zēqui? Dami xifi ngue dā mǎxqui —bi 'yēmbi.

⁴¹ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbra Marta:

—Ague Marta, ague Marta, hinguī padī te gui 'yøt'e. Janjuanī gui ho ni mmāi'a te gā ja ngue gui 'yøt'e. ⁴² Pē hōnda n'na rā hya ja ngue mā dātho dī mporta. Nuna rā Maya xā huanhna hya nu'a mā dātho dī mporta 'nē hīnjondā hyānnbī.

11

Bi xānnabābi ha dī mat'Oja yø ja'i rā Jesús.

¹ Man'na rā ora p'uya, nuna rā Jesús mī mmat'Oja p'ua ja n'na rā xēqui. Mī juadi bi mat'Oja p'uya, nu'a n'na'ua yø xādi bi 'yēmbi:

—Ague grã Hmu, dami xānngahe rā mmat'Oja, tengutho rā Xuua bi xānnbī dā mat'Oja yø xādi —bi 'yēmbi.

² Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nu'mø guī mmat'Ojaha, gui 'yēmhmu: “Mā Papá'ahē guī 'bua mahēts'i, dami 'yøt'e ngue dā hnu mansu'i. Bá ēhē guī manda ua. Dī nja'a te ni pāhā ua ja rā ximhāi tengutho bí ja mahēts'i. ³ Dami 'dacje rā hmē n'na pa ngu n'na pa. ⁴ Nē dami punnga mā ts'oquihe, tengutho gāhe xquet'a dādi punnbahe to hinguī ho te ørcahe. Dami fāxcahe ngue hinga øt'āhe rā nts'o. Dami yanje ngue rā nts'o”.

⁵ Rā Jesús bi sigue bi 'yēmbi:

—Xi'mø ngue n'na rā n'yohu gadi n'amigo n'na'ahua ya. Nu'mø māde rā xui p'uya, dā zōmp'ua ja rá ngu rá amigo, dā 'yēmbi: “Ague mā amigo'i, dami hmiqui hyu yø thuhmē.

⁶ Porque n'na mā amigo bi zōp'ua ja mā ngu, jap'ua xpi 'yēhē. Pē hīn'yu te gā unni”. ⁷ Nu'a ts'o p'uya, dā 'yēntho 'mø bá tha'a mbo rá ngu: “Yo gadi xunanyagui. Ya n'nøt'e mā goxthi. Mā basī ya xā 'yoi. Ya hīnda zā gā nnanguī gā 'da'i'a guī ādi”, dā 'yēmbi. ⁸ Madague'a ngue rá amigo, pē hinguī nne dā nanguī ngue di unni te honi. Pē nugā dí xi'ahua

ngue da nanghma, di unni te gā honi, n'namhma ngue ya hinni mantho di xunanya. ⁹ Janangue nugā dí xi'ah, nuna Oja di 'da'i te guí homhma. Dami 'yāpi te guí nneh. Nu te guí honi, guí tini. Nu'mø gā jātra goxthi ngue guí nzohma Oja, da xoc'ah. ¹⁰ Porque nu ra ja'i ādi te nne, ma t'unni. Nu'a honi, i tini. Nu'a di jātra goxthi, i sojpi.

¹¹ Conque nu ra ja'i 'bāhrā basi, nu'mø bi 'yāpra thuhmε, hingui sā rá mmui ra ja'i ngue ra do di unna basi. Ogue ra hua da 'yāprā basi, hingra c'eya di unni. ¹² Ogue ra do'ni da 'yāprā basi, hingra ixtehe di unni. ¹³ A nuyá, i ja ni ts'oquih, pe guí padí guí unna cosa xanho ni basih. Nu'a ni Papáhu bí 'bā mahets'i ya, man'natho'a, nu'mø te'o da 'yāpra Espiritu Santo, da pennbabi.

Yø ja'i embi ngue ra zithu fāts'i te øtra Jesús.

¹⁴ Nuna ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yoh mādi gonebi ra ts'onthi mi n'youi. Nu'mø mi hyep'ra ra ts'onthi mi n'youi ra n'yoh, bi nya p'uya. Yø ja'i p'uya di 'yøtho. ¹⁵ Pe en'i da yø ja'i:

—Nuna ra n'yoh na, øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi, pe gue gue'a ra zithu rá hmu yø ts'onthi fāts'i ngue jap'ra.

¹⁶ Mi'da yø ja'i p'uya, bi xifi ngue nuna mahets'i xtabá 'yøtyø hmeya hnjongui sā da 'yøt'e, para ngue da bahyø ja'i ngue Oja bí 'bā mahets'i di unna ts'edi. ¹⁷ Pe ra Jesús gā patho te mbenyø ja'i, bi 'yēmbi:

—Xip'ra di manda n'na ra dast'abi, nu'mø di ndunhyø ja'i, hnjam'mø da zā da zehyø hya. Xip'ra ja n'na ra ngu ya, nu'mø di nsuse yø ja'i 'bap'ra, da 'yēhra pa di n'ueni. ¹⁸ Njarbatho na ra hya dí xi'ah ya. Xi'mø ngue di hejpasε yø mēfi ra zithu, ya rá 'bēfise di ts'oni. Dí mmangā na ra hya na ngue guí enja ngue ra zithu fāxcā'mø dí øthegā yø ja'i n'youi yø ts'onthi. ¹⁹ A nu'mø ngue ngu'a, xi ni mmijudíoh tenna hya guí xānbateh, çua ra zithu fāx'mø øthe yø ja'i n'youi yø

ts'onthi? Nuyá, ja di nequi p'uya ngue guí ya xādāh, hingui padí te guí mmamhma. ²⁰ Pe xi'mø ngue di 'dacra ts'edi Oja ngue gā øthegā yø ja'i n'youi yø ts'onthi, ja di nequi p'uya, ngue ya di manda ua Oja.

²¹ Hingra zithu øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Xi'mø ngue n'na ra n'yoh xanzaqui, ca yø juai guí mfāp'ra ja rá ngu, hinte da ja'a te fādi. ²² Pe nu'mø bá ep'ra man'na ra n'yoh ngue man'na xta nzaqui, da dapi, da gannbabi yø juai guí mfādi. Ya rá mmēti'a te da hyannbi. Di njadā p'uya, tate xa nzaquigui ngue ra zithu, janangue sā dí øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi.

²³ Nu ra ja'i hingui nne ngue mā n'yo'be, guehna ra ja'i rá n'youi mā nsui'be na. Nu ra ja'i hingui fāxqui ngue gā ør'be ra 'bēfi, guehna ra ja'i di ts'ongatho mā 'bēfi na.

Ra ts'onthi bá pengbaja rá mmui ra ja'i.

²⁴ Nu'mø bi hyep'ra ra ts'onthi n'youi ra ja'i, nup'ra ja ra xequi mathoguitho xa 'yot'i, ja bí 'yop'ra ra ts'onthi, honi ha di nsāya. Pe nu'mø himbi dini ha di nsāya, di n'yomfeni p'uya, i ena: “Gā pengā p'ra ja mā ngu dá pōni”, i ena. ²⁵ Nu'mø bá pengbaya, da dinnbabi rá mmui ra ja'i ngue hnjongui 'bap'ra, tengutho n'na ra ngu ngue mahoqui xanho, i njoqui. ²⁶ Da mengbaya, da si mi yoto yø ts'onthi man'na xants'o ngue'a ra ts'onthi rá mādi. Gā da yarbā ja rá mmui ra ja'i ngue di m'map'ra. M'mēfa p'uya, man'na di m'ma man'ra ra ja'i ngue'a te ra n'ra mi sā m'met'o.

Bi manna Jesús te'o di nthui ra mmenthi.

²⁷ Nuna ra Jesús, mente mmanya yø hya ya, nup'ra ha 'bahyø ja'i, bá tha'a n'na ra xisu, bi 'yēmbi:

—Ra mmenthi bi nthui ra xisu bi øn'a'i, 'ne bi sat'a'i —bi 'yēmbi.

²⁸ Em'mø mi dahra Jesús:

—Ma datho ra mmenthi bi nthui ya yø ja'i di ho da 'yøxra hya

mman'Oja, nu'a te rā hya øde, gue'a øt'a.

Yø ts'oc'ei äpyø milagro rā Jesús.

²⁹ Man'na ni mpētitho yø ja'i p'u 'bāhra Jesús. Mi nya rā Jesús, bi 'yēna:

—Nu yø ja'i 'bāhra pa ja p'uya, yø ts'oc'ei. 'Bet'o äcyø milagro da nu, ja da 'yēc'eigui. Pē hin tema milagro ga øt'e ngue da nu yø ja'i. Nu'a da nōpa hmeya yø ja'i ya, gue'a te bi thohra pōngahya Jonás. ³⁰ Porque tengutho rā Jonás, nu'a te bi tho'a, gue'a bi nōpa hmeya yø ja'i mi 'bap'u ja rā hnini Nínive'a. Njarbutho rā N'yohu bí 'yē mahets'i ya, nu'a te da tho'a, gue'a da nōpa hmeya yø ja'i 'bāhra pa jap'u'a ya. ³¹ Nu'mø rā pa ngue danī hyaxra güenda Oja p'uya, nu'a n'na rā xisu mi ndast'abi p'u sur, da nangui ngue di yāpya yø ja'i 'bāhra pa ja p'uya. Porque nuna rā xisu na, ndø yap'atho rá häi bi 'yēhē ngue bi 'yøxra hya mi pahra Salomón. Conque man'na dí tategä ya ngue rā Salomón, pē hinguí nne gui 'yøhmā rā hya dí mmangä ya. ³² Da gue'u yø ja'i mi 'bap'u ja rā hnini Nínive da nang'mø rā pa danī hyaxra güenda Oja, di yāpya yø ja'i 'bāhra pa ja p'uya. Porque nu'u yø ja'i mi 'bap'u ja rā hnini Nínive, bi 'bätyø mmui 'mø mi 'yø'a rā hya bi manna Jonás. Conque man'na dí tategä ya ngue rā Jonás, pē hinguí nne gui 'yøhmā rā hya dí mmangä ya.

Rā Jesús bi hysjpabi rā hya n'na rā nyot'i.

³³ Hinguí sä ngue to di sacra nyot'i 'nē da 'yaqui, ogue da go'mi con n'na rā huada. Sinoque da hyøxmāya, n'namhma ngue da nu rā nyot'i yø ja'i da yat'ambo. ³⁴ Nu'mø bi xogui xanho ni dāhu ya, ya guí hēthū xanho rā nyot'i i ja. Njarbutho ni n'yomfēnihu ya, nu'mø bi xogui xanho, ya gui pahma ndana rā nho gdi n'yohu 'mø. Pē numø hinguí xogui xanho ni n'yomfēnihu, ya himma juani guí pahma ndana rā nho gdi n'yohu 'mø. Ya nsutho 'mø ngue rā ts'a'bexui p'u gni mähä. ³⁵ Njarbutho ya, dami ne ngue da xohni n'yomfēnihu,

n'namhma ngue da zä gui timhma rā 'yu xanho. ³⁶ Tengutho n'na rā ja'i 'mø hā rā nyot'i, hētra 'yu ha ni ma, gui njathū p'uya. Nu'mø tinni mmaihū ndana rā nho, ya gui hēhmā p'u rā nts'o ngue gui n'yo manhohū.

Bi manna Jesús te øtyø fariseo 'nēhyø xännbate ngue rā ley.

³⁷ Nu'mø mi juadi bi nya rā Jesús, nuna n'na rā fariseo bi zits'i ngue da nsihmēui p'u ja rá ngu. Mi yat'ambo rā ngu rā Jesús, bi mip'u ja rā mēxa. ³⁸ Nuna rā fariseo p'uya, di 'yøtho hanja'a bi 'yøtra Jesús ngue himbi nxu'yē 'mø mi nsihmē. ³⁹ Pē rā Jesús bi 'yēmbi:

—Ague gyø fariseohū, guí pecja maxøts'e rā vaso 'nē maxøts'e rā mohi. Pē maxøts'etho di nēqui ngue gyø hoja'ihū. Nu mbo ni mmaihū, gyø bēhu, ngue hønt'a te pēs'yø ja'i so ni mmui gui hyannbahū. ⁴⁰ Hinguí padī te guí mmamhma. ¿Ua hinguí pahma ngue maxøts'e mā do'yohū, Oja bi hoqui, xquet'a 'nē mbo mā mmaihū bi hoqui? ⁴¹ Pē dami fäxyø hyoya co nu'a te guí pets'i. Ya gä da gommanho p'uya.

⁴² Ague gyø fariseohū, hague ngu rā n'u gui thohma. Nu'a rā diezmo gadi unhnū Oja, gadi unni te gä guí timhma, asta rā xac'andehe gadi unhnū rā diezmo Oja. Da gue'u gätho mi'da yø c'ani gadi unhnū rā diezmo Oja. Ya xanho ngue nguna guí øthū, pē nu te rā nho ja ngue gui 'yøthū, 'nē'a gdi mahma Oja, hinguí øthū'a.

⁴³ Ague gyø fariseohū, hague ngu rā n'u gui thohma. Porque guí huanthohū yø nthuts'i tate xanho p'u ja yø nija. 'Nē guí nnehū ngue con n'na rā respeto di zengua'ahū yø ja'i p'u ja yø 'yu.

⁴⁴ Ague gyø xännbatehū ngue rā ley, conyø fariseo, hague ngu rā n'u gui thohma. Porque maxøts'etho di nēqui ngue xanho'ahū, himma juani ngue xanho ni mmaihū. Nu'ahū, tengutho p'u o rā ánima hindi nēqui, thohyø ja'i maxøts'e, pē hinguí padī te ja mbo rā häi.

45 Mī da'a n'na nc'ei'u yø xännbate ngue rā ley p'uya, bi 'yēmbi:

—Ague grá xännbate, ngue guí mmanna rā hya naya, xquet'a 'nēcāhe guí sūcje ya 'mø —bi 'yēmbi.

46 Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Xquet'a 'nēhyø xännbate ngue rā ley, hague ngu rā n'u gui thohm. Porque nuna rā ley gui xännbah yø ja'i ngue da 'yøt'e, hīnjongui hāt'i da 'yøt'e. Ēntho rā ndate 'beni gadi duth yø ja'i. Yø ja'i p'uya, hīngui hāt'i da duts'i. Pē nu'ah, nī xīngā gue'a n'na nī saha guí nne gdi tōxh'a rā 'beni guí hōspah yø ja'i.

47 Hague ngu rā n'u gui thohm. Porque guí hōmbah yø panteo'u yø pōngahya Oja xa hyo nī mboxitah.

48 Ja di nēqui p'uya ngue gadi theh'u nī mboxitah bi hyopyø pongahya Oja. Mahōngui nne guí njath p'uya, madague'a gadi hojpa h yø panteo'u yø pōngahya ya xandu.

49 Janāngue ya patho Oja te di nja. Bi 'yēna: “Ga pēnhnā mā pōngahya 'nē mī'da yø m'mēnhni. Nu 'da'u p'uya, da tho. Mī'da p'uya, da jui”. 50 Pē nuya yø ja'i 'bahra pa ja p'uya, gā ja da mā mapēnnbi p'ua rā castigo ja ngue di nja, ngue yø pōngahya xa tho asta gue'mø mambá f'a nximhäi. 51 Da fup'u bá tu rā Abel, asta guerp'u i ntū rā Zacarías nuna bi thop'u ha guí nhyacui rā nija rā altar. Guehna dí xi'ah naya, da hyāspabi rā güenda Oja ya yø ja'i 'bahya, ngue'a te i du'u.

52 Ague gyø xännbateh ngue rā ley, hague ngu rā n'u gui thohm. Porque go guí hah rā nsogui ngue rā mfadi. Pē nī xīngā gue'ah gdi pahm, nī xīngā di japh da ba'u yø ja'i nne da badi.

53 Nuna rā Jesús, hōntho bi juadi bi manya yø hya ya, mathoguiho bi mbøcue yø xännbate ngue rā ley 'nēhyø fariseo. Bi guarbaya ngue bi 'yørpe xangu yø nt'änni. 54 Honi ha di zadi ngue tema hya da manna Jesús ngue hinda gue'a, para ngue da zā di yapi.

12

Rā Jesús bi xännba yø ja'i ngue hanja'u yø ja'i maxøts'etho di nēqui ngue xanho.

1 Nu'a rā ora'a, yø mahuahitho yø ja'i bi mpeti, asta di ntøtyø ja'i. Rā Jesús bi madi bi 'yēmbiyø xadi:

—'Yo gni 'yohu tengutho ga 'yo yø fariseo. Porque maxøts'etho di nēqui ngue xanho te ga 'yo, hīmma juani ngue xanho. 2 Hīn'yū n'na rā hya da bēmp'u ja rá mmāi rā ja'i ngue hīnda fadi. Madague'a da 'yēna da go'mi, pē gā fatho. 3 A nuyá, nu'a te gāma hya nt'aguitho gadi nxihm ngue hīngui nnephū da fadi, hīnga nt'aguia, i fadi xandōho. Nu'a rā hya gadi nhyarpatho nī guh, ogue n'not'e rā ngu p'u gui yah, i nt'øde gātho rā hnini'a te guí mmamhm.

Bi manna Jesús ndana ja ngue da ts'u.

4 Ague mā amigo'ah, dí xi'ah ngue 'yo guí suh'u da ne da hyo'ah. Porque nu'mø bi hyo'ah, ya hīnda zā te da japra te. 5 Nugā ga xi'ah ndana ja ngue gui suh. Damī suh Oja, ngue nu'mø bi hyac'a nī teh, ja rá ts'edi ngue da mēn'nah rā nidu. Nuna ya, guehna damī suh naya.

6 Xi'mø bi 'bā cat'a yø ts'int's'u, uāngui hōndi yoho yø zixani mā t'uni. Pē nuna Oja, hīnga n'na di pumbēni'u yø ts'int's'u. 7 Janjuani ngue fāxah Oja. Conque asta nī xtah m'mede n'na ngu n'na. Janāngue 'yo guí suh yø ja'i. Porque man'na xamma di'ah ngue yø ts'int's'u, madague'a yø mmundotho'u.

Rā Jesús bi xihyø xadi ngue hinda gomp'u ha 'bahyø mmic'eiui.

8 Dí xi'ah ngue nu to gātho da mamp'u 'bahyø ja'i ngue εc'eigui, xquet'a ga mmangā p'u 'bahyø anxē Oja ngue dadi n'amigo'be rā ja'i. 9 Pē nu te'o da gōngā p'u 'bahyø ja'i, da mā ngue hīngui εc'eigui, xquet'a ga mmangā p'u 'bahyø anxē Oja ngue hīn dadi n'amigo'be rā ja'i da gōngui.

10 Nu to bi zā da nōmman'u rā N'yohu bí 'yē mahēts'i, i sā ngue di

mpunñbi. Pε nu rá ja'i da nømman'a rá Espíritu Santo, ya hĩndi mpunñbi.

¹¹ Nu'mø bi ts'ixah p'ua ja yø nija, ogue da ts'ixah p'ua ja ra ts'ut'abi, 'yo sä di tu ni mmaih na ra hya ja ngue gdi thahma. ¹² Porque nu'mø bi zønna ora gui nyaha, guesε rá Espíritu Santo di bεn'nah ra hya gui mmamhma'a ra ora'a.

Nu rá ja'i ja rá mēnyu, hinga gue'a rá mēnyu ja ngue di ma rá mm̄i.

¹³ Mambá nya n'na nc'ei p'ua 'bāhyø ja'i, bi 'yεmbrā Jesús:

—Ague grá xānnbate, dami xihma n'yohgā ngue di 'dajma parte ngue rá erensia.

¹⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague n'yø, ¿te'o bi 'yεxqui ngue ga nts'ut'abi ngue ga hec'aha te gui peshu?

¹⁵ Mahømbi 'yεmbi:

—Dami mfähma, 'yo sä gui εmhma ngue gue'a rá mēnyu mā datho di muui. Porque rá ja'i nne ngue di m'ma manho, hinga gue'a rá mēnyu xtangu di pets'i di m'ma manho.

¹⁶ Bi hyεjpabi na ra hya ja ua p'uya, bi 'yεmbi:

—Mi 'bua n'na rá n'yohu ngue rá mmεmmeti. Emmēi bi nja yø huahi.

¹⁷ Nunā rá mmεmmeti p'uya, ngūna bi bēni, bi 'yεna: “¿Teni 'be'a ga øt'e? Hin'yuh hapu ga pets'a te jap'ua xtá pēfi”.

¹⁸ Ya εmp'uya: “Ya dí pađi te ga øt'e. Nūya ga xotma t'u, man'na xtannoho ga hoqui. Ja ga pεsp'ua te gā ga xoqui, 'nε'a te gā dí pets'i. ¹⁹ Ga εngā p'uya, Nūya, xangu te jap'ua gdā si xangu yø jεya. Di nja gāmpähā ya. Ma ga nsāya, ma ga si te gā tini”, da 'yεna.

²⁰ Pε Oja p'uya, da 'yεmbi: “Ague n'yø, hinguí pađi te gui mma. Nūya gui tu'a di nxui ya. Xi'a te xcá pets'i, ¿to da gohmi'a?” ²¹ Njarbatho rá ja'i nu'a nne ngue xtangu te da mets'i, hĩnte di muui p'ua ja rá hmi rá dā Oja.

Nunā Oja i fāhya yø ja'i ya o rá 'yε.

²² Bi 'yεmba m'mefa yø xādi rá Jesús:

—Nugā dí mma, nu'a te ja ngue gui sihu, ogue te ja ngue gui hyehu, 'yo gue'a mathoguitho ga ndu ni

mmaih'a. ²³ A nuyá, nu rá te ra ja'i man'natho di muui ngue'a te da zi. Nu rá do'yo rá ja'i man'natho di muui ngue'a te da hye. ²⁴ Ya gui nnuhu yø ca ngue hinguí uahi, 'nε hinguí xofo ngue te da mets'i. Pε Oja di unni te si yø ts'int'su. Goma gue'ahu ya, ngue hinda māxaha Oja, porque man'na xammadi'ahu ngue yø ts'int'su. ²⁵ Xiya, xi rá ja'i tu rá mm̄i ngue hinguí hets'i, ¿ua da zā di nte man'na doyni ngue'a ga nhets'i? ²⁶ Nu'mø hinda zā ngue man'na gui ntehu mits'u, ¿hanja ngue tu ni mm̄ih mī'da yø cosa 'mø?

²⁷ Ya gui nnuhu yø dōni bí ja dapo ngue hĩndi mpefi, ni xinguí mpe, pε mahotho gui nεqui. Dí xi'ahu ngue tengu rá dast'abi Salomón, mandønho drá he bi hye, pε hinha da zadi tengu ga nho yø dōni. ²⁸ Porque guesε Oja øt'e ngue mazihotho gui nεqui yø dōni bí ja dapo. Bí ja dapo ya, pε nixudi p'uya, di nzøp'ua ja ra orno. ¿Goma gue'ahu ngue hĩndi he'ahu Oja? Pε hinga εgui εc'εih xanhu ngue faxaha Oja. ²⁹ Nūya 'yo mathoguitho di tu ni mm̄i ha gdi hyoni te gui sihu.

³⁰ Porque yø ja'i 'bucua ja rá ximhāi, hont'a te da zi ni ma yø mm̄i honi. Pε nu'ahu, 'bahni Papáhu, 'nε ya pađi ngue gui homhma gātho ya yø cosa ya. ³¹ Jananguε dami ja ndummai gui 'yøth'a te di manda Oja. Gue'a di 'da'i te gāma cosa gui homhma'a.

Dami ne ngue bí ja ni mm̄tih mahets'i.

³² Madague'a ziyohotho'ahu, pε 'yo gui suhu. Nugā ga fā'ahu tengutho rá mändε'yo 'mø fāhyø de'yo. Nunā Oja ni Papáhu i ja mpähā ngue gui m'mahma p'ua ha di manda. ³³ Dami pä te gā gui peshu, gui unhu rá mēnyu yø hyoha. Dami nehu rá buxa hĩnjam'mø di nts'oni. Porque nu'mø bí ja ni mm̄tih mahets'i, hinha rá nεgui da bōhø. Nup'ua hinda zønna bε, 'nε hinda zi rá zu'ε'a te gui pets'i. ³⁴ Nu'mø gui εmhma ngue bí ja mahets'i'a rá nho tate di muui, hōnbu da zō ni mm̄ih p'ua 'mø.

Ya xquĩ nsähu 'mø bi zøhni Hmuhu.

³⁵ Ya xquĩ nsähu 'mø bi zøhni Hmuhu. Madra xui da zøhø, ya di zø ni nyot'ihu. ³⁶ Gui 'yøthø tengutho yø hmiqui n'na ra hmu 'mø tømĩ ngue da pengbø da nu ra nthati. Ngu di zøhø di jätra goxthi, 'bexta xojpi. ³⁷ Ra mmenthĩ di nthøui ra hmiqui nuna dinná hmu 'mø bi zøhø ngue di ndø'mate. Majuani dí xi'ahø ngue nu'a rá hmu, di nsä ngue da 'yep'ø ja ra mæxa yø hmiqui ngue da 'uini. ³⁸ Madagüe'a made nxui da zøhø, ogue tobe hĩndi hats'i da zøhø, pø ra mmenthĩ bi nthøui yø hmiqui da thini ngue di ndø'mate. ³⁹ Dami pahmu na ra hya ja ua. Ngue n'na ra mmennigu, nu'mø da badi tema ora da zøhra bø p'ø ja rá ngu, di mfädi xanho, hĩndi n'uni da sojpa rá ngu ngue da fē. ⁴⁰ Xquet'a dami njathø p'øya, dami ndø'matehø. Porque nu'a ra ora hĩnte di so ni mmøihø, xi'mø gøe'a ra ora da zøhra N'yohø di 'yø mahets'i'a.

Ra Jesús bi hysjpa ra hya yoho yø hmiqui, n'na ra hmiqui ngue ra 'yøde, n'na ra hmiqui hĩngrá 'yøde.

⁴¹ Ra Bedu bi 'yänna Jesús, bi 'yembi: —Ague grá Hmu, ¿høngtho gähe guĩ xicje na ra hya gadi hycya, ua gue gätho yø ja'i guĩ xifi?

⁴² Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nuna ra hya dí mmangä, gøe'a ra hmiqui 'bet'o bá dinnä hya dí xicä na, nu'mø da 'yøt'e te dí xifi. Guehna tengutho n'na ra hmiqui da ma mafäti'ø to 'bøp'ø ja rá ngu rá hmu. Nu'mø bi zønna ora di nsihmø yø ja'i mafäti, da 'uini. ⁴³ Ra mmenthĩ di nthøui ra hmiqui da 'yøt'e te di 'bøprá hmu. Nu'mø bi zøhrá hmu, da dini ngue dadi mpøfi. ⁴⁴ Majuani dí xi'ahø ngue nu te gä pøsrá hmu, gä di fätrá hmiqui. ⁴⁵ Pø nuna ra hmiqui da 'yemp'ø ja rá mmøi ngue him'be da zøhrá hmu, da mædi da mætyø mmihmiquiui conyø xisu. Da mi di nsihmø, ogue di n'iti. ⁴⁶ Nu'a rá hmu ra hmiqui p'øya, nu'a ra pa ra ora ngue hĩnguĩ tøm'rá hmu, gøe'a ra ora da zø'a. Nu'a rá hmu p'øya,

mathoguito da mæi, pøts'i ngue da xeni. Di 'yemp'ø ni gohyø ja'i hĩnguĩ øc'øi ra hya.

⁴⁷ Nuna ra hmiqui bi badi xanho hanja na ra hya nneprá hmu da 'yøt'e, pø himbi 'yørpabi'a te rá pähä rá hmu, da 'yemmøi da ma m'møi. ⁴⁸ Pø nu'a ra hmiqui himbi badi xanho'a te rá pähä rá hmu, da 'yøtyø cosa ni n'yup'ø ngue di 'bøi, ts'utho da ma m'møi, porque hĩnguĩ padi te øt'e. Nu te'o bi badi xanho ra hya, jatho ngue da 'yøt'e te sifi. Nu te'o man'na xangu ra hya mafäti, man'natho xangu ja ngue da 'yøt'e.

Bi manna Jesús ngue di nja ra sui.

⁴⁹ Nugä ra sibi dá øhø ga uçä ua ja ra ximhäi. Dí nnegä ngue di nzø na ra sibi na. ⁵⁰ Xquet'a ja ngue ga thocä n'na ra n'ø, pø dí xønni ngue di nja. ⁵¹ ¿Ua guĩ ømhø ngue dá øcä ua ja ra ximhäi ngue hĩn tema n'ø guĩ sähø? Nu'a, hĩn'na'a. Sinoque di nja ra sui. ⁵² Porque ra pa di ma p'øya, cat'a nja'i 'dat'a ra ngu di 'bøi, gä di nsøi. Hyu nc'øi di nsøhmi'ø yo nc'øi di øc'øigui. Ogue yo nc'øi di nsøhmi'ø hyu nc'øi di øc'øigui. ⁵³ Nu ra papá hĩnda nu manho rá ts'ant'ø di øc'øigui. Nu ra ts'ant'ø hĩnda nu manho rá papá di øc'øigui. Nu ra mamá hĩnda nu manho rá t'ixu di øc'øigui. Nu ra t'ixu hĩnda nu manho rá mamá di øc'øigui. Nu ra cä hĩnda nu manho rá ts'ihue di øc'øigui. Nu ra ts'ihue hĩnda nu manho rá cä di øc'øigui.

I ja yø hmøya ngue te di nja.

⁵⁴ Nuna ra Jesús bi 'yembyø ja'i:

—Nu'mø gä nuhø ngue bá nangyø 'bogui, guĩ ømhø p'øya ngue di n'ye. 'Nø gøe'a di nja'a. ⁵⁵ Nu'mø 'yo ra ndahi ni 'yø'a sur, guĩ ømhø p'øya: “Xta mpa ya”. 'Nø gøe'a di nja'a. ⁵⁶ Əna xø gä guĩ pahmu p'ø gni bømhø, pø hĩn'na. Nu'ahø guĩ pahmu te nne da manna tiempo 'mø guĩ hanthø yø guĩ bí ja maya, 'nøcua ja ra häi guĩ pahmu te di nja'mø 'yo ra ndahi. ¿Hanja ya'mø ngue hĩnguĩ pahmu te gä mbøn'a te gäma hya guĩ nuhø yø pa dí 'bøhø ya?

Dami ja ndummai gui nhojpau ni nsaii.

⁵⁷ ¿Hanja ngue hinguí hacseha ra güenda ndana gue'a xanho? ⁵⁸ Nu'mø bi nyap'aha, nu'a di yap'aha dami nhojpaha p'ua ja ra 'yu, n'namhma ngue hinda dä'aha p'ua ja ra ts'ut'abi. Porque nu'mø ya bi ndä'aha p'ua ja ra ts'ut'abi, ra ts'ut'abi di dä'aha ra policia. Ra policia p'uya, da zixaha fädi. ⁵⁹ Dí xi'aha ngue nup'ua ja ra fädi, ya hinda zä guá ponthoha p'ua, guá pømhma asta gue'mø guá jut'i gätho ra menyu da ts'an'aha.

13

Jatho ngue da thep'ua ra nts'o.

¹ Nu'a ra ora'a p'uya, bi guat'i 'da yø ja'i p'ua 'bähra Jesús, bi xifi te xi 'yøtra Pilato ngue xi hyo 'da yø ja'i ngue yø mmengu Galilea. 'Nε ja xi thop'ua ha thohyø zu'ε nu'ua tho ngue ra 'bøt'e.

² Ra Jesús bi 'yεmbi:

—Nu'a te ra n'ua bi thohya yø mmengu Galilea bi tho, ¿ua guí εmhma ngue man'na mi ja yø ts'oqui ya ngue mi'da yø mmenguh? ³ Dí xi'aha ngue hin'na. Nu'mø hinguí hyehma p'ua ra nts'o gni 'yoha, xquet'a 'nε'aha 'da gdi m'mehma'ua. ⁴ Xi'ua 'de'ma hyato nja'i bi hyo ra torre Siloé 'mø mi dägui, ¿ua guí εmhma ngue man'na mi ja yø ts'oqui ya bi du ngue gätho mi'da yø mmengu Jerusalén? ⁵ Nugä dí xi'aha ngue hin'na. Nu'mø hinguí hyehma p'ua ra nts'o gni 'yoha, 'nε'aha 'da gni m'mehma'ua.

Ra Jesús bi hyeipa ra hya n'na ra za hinguí zädi.

⁶ Bi hyoni te gui hyeipa ra hya bi xihyø ja'i ra Jesús, bi 'yεmbi:

—N'na ra n'yoha bi 'yεt'a n'na nza ra igo p'ua ja rá häi. Bi ma da nu p'uya ngue'mø zädi. Pε hin tema igo bá tini.

⁷ Bi 'yεmbrá mēfi mi fähra häi p'uya: “Ague n'yø, ya rá hyu jeya dí εhe dí hongä yø ndät'a ua ja ra za ja ua. Pε hinte dí tini. Dami 'yets'i man'na xanho, porque cot'ua ja ra häi”, bi 'yεmbi. ⁸ Pε nu'a fähra häi p'uya bi 'yεna: “Ague n'yø, dami tø'mra jeya ja

ua ya. Ma ga cunnbagä ra häi 'nε ga pojpa ra 'yai. ⁹ Xamhmatho di nzädi ngue ga jap'ua. Nu'mø ya himbi nzädi, ya ga exp'uya”, bi 'yεmbi.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra xisu mi mo'mi.

¹⁰ Man'na ra pa ngue ra ts'äya, mi xänbäte p'ua ja n'na ra nija ra Jesús. ¹¹ Nup'ua ja ra nija, mi 'bap'ua n'na ra xisu ngue ya n'ne'ma hyato njeya mađi hyenni. Nu'a ra ts'onthi mi n'youi, di japi ngue mo'mi. Hinjam'mø di sä di juanna xatha. ¹² Nu'mø mi nu ra Jesús, bi zonnäya, bi 'yεmbi:

—Ague grá xisu, ya da zä ra n'ua guí hεmbya.

¹³ Bi japyø 'yε p'ua ja rá ya p'uya. Pε 'bexpi zä'a ra ora'a, bi njuanna xatha ra xisu. Nuna p'uya, bi ja mammađi Oja. ¹⁴ Pε nu'a di manda p'ua ja ra nija p'uya, bi mbøcue ngue ra ts'äya'a ra pa bi n'øthe ra Jesús. Bi 'yεmbyø ja'i p'uya:

—N'nato ma pa ja ngue di nja ra 'bēfi. Gue'ua yø pa guá εhe da t'øthe'aha 'mø. Pε hinga gue'mø ra pa ngue ra ts'äya da t'øthe'aha.

¹⁵ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbyø ja'i:

—Ya gä gue'a guí mmamp'ua gni bεmhma ya 'mø. Xi'mø guí si n'na ni ndani, oque n'na ni burru, ¿ua hinguí xoc'mø ra pa ngue ra ts'äya ngue da ma da nsithe? ¹⁶ Xina ra xisu, rá mbom'meto ra Abraham, ya n'ne'ma hyato njeya di unna zithu ngue'a te hεmbi. ¿Ua hinda zä da t'øthe 'mø ra pa ngue ra ts'äya na'mø?

¹⁷ Mi manna ra hya na p'uya, mambi mesta yø sä'ua nnu man'ua ra Jesús. Pε gä di johya yø ja'i, porque hinjonda zä da 'yøt'e te nnurpi øtra Jesús.

Bi hycra hya ra Jesús ngue n'na rá hmudä ra mostasa.

¹⁸ Mi nya ra Jesús, bi 'yεna:

—¿Ha di njap'ua gdi pahma ngue ha di nxandyø ja'i da zo rá 'yε Oja? ¿Tegue gdä hyeipa ra hya? ¹⁹ Tengutho n'na zihmudä ra mostasa, zitchma 'mø bi thup'ua ja ra huahi. Pε di nte asta

gue'mø di ndat'o. Xta nhets'i da gohi, da 'yøtyø 'bafi yø ts'int's'u p'u ja yø 'yēt'o.

Bi nhyejpa rā hya rā hojūni i pε rā levadura ngue di ixqui.

²⁰ Maħømbi 'yenna Jesús:

—Nu'a di nxandyø ja'i da zo rá 'yε Oja, gui nhyejpabi ²¹ rā íxi 'mø bi japi hyu t'eni rā hojūni n'na rā xisu, asta gue'mø di ixqui gā rā jūni.

Maħyepi rā hya n'na rā goxthi hingui uant'i.

²² Bi sigue bi n'yo rā Jesús ni ma Jerusalén, xänbabi rā hya yø ja'i p'u ja yø hnini thogui. ²³ Bi 'yēmba n'na nc'ei p'uya:

—Ague grā hmu, ¿ua ziyohotho yø ja'i di nyani?

Mi dahra Jesús, bi 'yēna:

²⁴ —Damī ja ndummai gdi cutha p'u ja rā goxthi hingui uant'i. Porque di xi'ahū ngue xangu to da ne da yat'i, pε hinda zā da yat'i. ²⁵ Porque nu'mø bi nangra mmenniġu da nøtra goxthi, nu'u da go'athi di jātra goxthi, da 'yēmbi: “Ague grā Hmu, damī xogahe rā goxthi”, da 'yēmbi. Pε da 'yēna Hmū 'mø bi dadi: “Hin'na. Himma amigo'ahū”. ²⁶ Da 'yēn'u di 'bä'athi p'uya: “Pε 'nε 'dap'u dá nsihmēhū. Nup'u ja mā hniniġahe ja gā xänngahe p'u ni hya”. ²⁷ Da 'yēna Hmu 'mø bi dadi: “Ya dí xi'ahū ngue himma amigo'ahū. Damī 'uehmū ua dí 'bai, porque xants'o te xcá 'yøthū”. ²⁸ Ja di nzonp'u'u di 'bä'athi p'uya, di guxytø ts'i 'mø bi nu rā Abraham, rā Isaac, rā Jacob, co gātho mi'da yø pøngahya Oja di 'bup'u di mānda Oja. Nu'u di 'bä'athi, da gop'u'u. ²⁹ Porque di bønyø ja'i p'u ni hyahra hyadi, da guerp'u ni bøxyadi, norte, 'nε sur di bønyø ja'i da mip'u ja rā mēxa ngue di nsihmē p'u di mānda Oja. ³⁰ A nuyá, 'bu i'da ngue 'bēfa ua ya, gue'u dani m'met'o p'u'u. 'Bu i'da ngue 'bet'o ua ya, gue'u dani m'mēfa p'u'u.

Bi nzonna Jesús ngue handra hnini Jerusalén.

³¹ Nu'a rā pa'a p'uya, bi zø i'da yø fariseo, bi 'yēmbra Jesús:

—Damī pøngua ni ma, porque nne da hyo'i rā Herodes —bi 'yēmbi.

³² Mi dahra Jesús, bi 'yēna:

—Hantho ena da hyäcä na rā Herodes. Ni mähä ya bá xihmū ngue nuya 'nε nixudi, gā øthegä yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Gā øthe yø ja'i hēmbi 'dama 'dan'yo man'u. Nimanī p'uya, gā juadi te dí pēfi. ³³ Pε jatho ngue gā thogui hapū nná ma. Nixudi 'nε nimanī gā n'yo asta gue'mø gā søn'a Jerusalén. Nuua himma juani ngue da thogä ua, nup'u Jerusalén himma punnbi yø pøngahya sømp'u, gā i tho.

³⁴ Ague gyø mmēnguhū Jerusalén, gue'e gui hophū yø pøngahya Oja, da gue'u yø mamhya Oja bi 'ben'nahū, gā gui pandothohū. Xangu yø nnidi dá ne ngue gā pen'nahū tengutho rā øni 'mø di petyø basi ngue di huit's'i conyø zahua, dadi ja'ahū p'u. Pε hingá nehū. ³⁵ A nuyá, da hyc'ahū p'u Oja ya. Dí xi'ahū ngue ya hinnī mantho gui nnujū, asta gue'mø da 'yēhra pa gui 'yēmhū: “Di jāprá m'mēhni Oja bá penhua”, gui 'yēmhū.

14

Bi 'yøthe n'na rā därkehi rā Jesús.

¹ N'na rā pa ngue rā ts'äya, nuna rā Jesús bi ma da nsihmē p'u ja rá ngu n'na rā n'yohū 'bet'o ngue yø fariseo. Nuya p'uya, fätho te øtra Jesús. ² Nup'u hudi, 'bup'u n'na rā n'yohū ngue neni. ³ Nuna rā Jesús, bi 'yørpa rā nt'anni yø xänbāte ngue rā ley 'nēhyø fariseo, bi 'yēmbi:

—¿Ua da zā ngue da t'øthe n'na rā därkehi 'mø rā pa ngue rā ts'äya, uague hin'na?

⁴ Nu'u nzofo himbi dadi. Bi bētra därkehi rā Jesús, bi 'yøthe. Bi xifi ngue da ma. ⁵ Bi t'ēmyø fariseo p'uya:

—A nuyá, xi'mø gdi sihū n'na rā burru ogue n'na rā ndani, da zop'u ja n'na rā ots'i 'mø rā pa ngue rā ts'äya,

uanguī guá juts'i 'bexque'a, madra ts'äya'a rā pa da zop'u ja rā ots'i.

⁶ Hinte ga ndatho'u yø ja'i nzofo.

Rā Jesús bi xifi te da 'yøtyø ja'i nnu rā nthati.

⁷ Nu'u yø ja'i xi ts'ofu, hetho rā Jesús ha ga huanyø nthuts'i 'mø bi mip'u ja rā mēxa. Bi 'yembaya:

⁸ —Nu'mø to bi zo'i ngue gui nnuhā rā nthati, 'yogui huanthohā yø nthuts'i tate xanho ngue ja gui mmihmā p'u. Nthambenitho da zø hman'na nc'ei, nu'a tate hnu mansu ngue nu'i. ⁹ Nu'a xā nzo'i p'uya, nthambenitho da 'yēn'i: “Dami unna nthuts'i nā 'bucua n'yø”. Ya gui pes'ni sā p'uya ngue gni mmip'u ja rā nthuts'i hinga njuani. ¹⁰ Nu'mø bi ts'o'i, dami mip'u ja rā nthuts'i bí ja nyani, n'namhā ngue nu'mø bi zø'a xā nzo'i, da 'yēn'i p'uya: “De gui mmicua ja rā nthuts'i xanho n'yø”. Xquet'a 'nē'u 'dap'u gdi hūhmā p'u ja rā mēxa da nu mansu'i p'uya. ¹¹ Porque nu'a nne ngue man'na di hnu mansu, gue'a man'na ts'atho hnu mansu'a. Pē nu'a øt'e ngue hingui hnu mansu p'u ga mbēni, gue'a man'natho hnu mansu'a.

¹² Rā Jesús bi 'yembrā n'yohā xi zixpā ja rá ngu:

—Nu'mø guí øt'a n'na rā nts'ihmē, ogui nzohni amigo, ni xinga gue'u ni n'yohā, ni xinga gue'u ni mēni, ni xinga gue'u ni besino ngue ja te da zi. Porque nu'a, xquet'a da 'yēhrā ora da zo'i ngue gui nsihmēui. Ya bi ma mā cots'i'a rā mate xcá 'yørbaya. ¹³ A nuyá, nu'mø guí øtra nts'ihmē, dami zo'u yø hyoya di nsihmē, dami zo'u yø do'yē, dami zo'u yø dogua, dami zo'u yø xädā ngue gui 'uini. ¹⁴ Janangue di toca'i rā mmēnthi p'uya, porque hinda zä da gut'a'i te gui 'yørpe. Pē nu'mø rā pa danī bēnnate yø hoja'i p'uya, da gut'a'i Oja te xcá 'yøt'e.

Bi ma mahyēqui rā hya ngue n'na rā dants'ihmē di nja.

¹⁵ Nu'a n'na nc'ei mi hup'u ja rā mēxa p'uya, bi 'yøde te mmanna Jesús, bi 'yēmbi:

—Majuani ngue rā mmēnthi di tocabi'a to sihmē p'u ha di manda Oja 'mø.

¹⁶ Mi nya rā Jesús, bi 'yēna:

—N'na rā n'yohā, bi 'yøt'a n'na rā dants'ihmē ngue rā nde. Bi manda p'uya ngue bá ts'ofu xangu yø ja'i.

¹⁷ Nu'a rā nde ja ngue di nja rā nts'ihmē p'uya, bi mēhnā hmiqūi rā mmēnigū ngue bá si'u to ya xi ts'ofu. Bi 'yēmbi: “Ma ga mmähā ya, porque ya bi nho'a te da ts'i”. ¹⁸ Nu'a bá ts'i p'uya, ēnā ngue hingui pongui. Nu'a rá mudi bá ts'ofu bi 'yēna: “Ja dá tän'a n'na rā häi, jatho ngue ga ma nu ya. Dami punngui, nugā hingui pongui ga mmagā p'u”. ¹⁹ Nu'a man'na p'uya bi 'yēna: “Ja dí tän'i cut'a nt'ei yø ndani. Nuyá dí nne ga sā ya. Dami punngui, nugā hingui pongui ga mmagā p'u”. ²⁰ Man'na p'uya bi 'yēna: “Ja edadi nthati, janangue hinda zä ga mmapp'u”. ²¹ Nu'mø mambā pengra hmiqūi, bi xihrá hmu te bá sifi. Bi mbøcue rā hmu p'uya. Bi 'yembrā hmiqūi: “Ni ma n'nahmantho p'u ja rā tai ya, 'nēp'u ja yø caye ua ja rā hnini. Bá si ua yø hyoya. Bá si ua yø do'yē, bá si ua yø dogua 'nēhyø xädā”. ²² Mambā pengra hmiqūi p'uya, bi 'yēna: “Ague grā hmu, ya dá øt'e te gá 'bejpagui ya. Pē tobe mbonguitho yø nthuts'i”. ²³ Bi 'yēnna hmu p'uya: “Nuyá ni ma mahøn'a p'u ja yø caye 'nēp'u ja yø 'yu ya. Bí ja ts'edi ngue da ēcua yø ja'i n'namhā ngue da yuhma ngu. ²⁴ Porque dí xi'ahā ngue nu'u yø n'yohā dá zocā m'met'o, ya hinda zä da ēhē di nsihmēua'u”.

Jauara hyaja ngue da 'yøtraja'i 'mø nne da denna Cristo.

²⁵ Xangu yø ja'i ni 'befa p'u ni ma rā Jesús. Bi 'bärbaya, bi 'yēmbi:

²⁶ —Nu te'o tēnngui 'nē zits'atho di maqui ngue'a te gui mahrá papá, ogue rá mamá, ogue rá xisu, ogue yø basj, ogue yø n'yohā, ogue yø nju, ogue su da tho connā ngueque, nunā, guehna himma xädigā nā. ²⁷ Nu rā ja'i hingui nne da dēnngui ngue su da tho, guehna rā ja'i himma juani mā

xädigä nä. ²⁸ A nu'ah_u ya, xi'mø to da ne da hyø'a n'na rā torre, uāngui 'bet'o da 'yøtrá güenda, da nu 'mø ngue ja te di unī para ngue da hyätra 'bēfi, ogue hīn'nā. ²⁹ Porque nu'mø sä di d_u'mī, 'nē hīnda hyät'a m'mēfa, da dennī to da nu p'uya. ³⁰ Da 'yēnā: “Nūnā rā n'yoh_u 'b_ucua bi d_u'mrā 'bēfi, pē hīngui sä da hyät'i”, da 'yēnā. ³¹ Xi'mø ngue n'na rā dast'abi ja ngue da 'yørpabi rā tūnhnī man'na rá mmīdast'abiui, uāngui da mī dī n'yomfēnī, da zännī ngue'mø da zā dī j_uui 'dēt'a māhuahī yø soldado 'mø bá ēp'ū 'dāte māhuahī ngue ne tūnhnī. ³² Pē nu'mø hīnda zā p'uya, nu'mø tobe yap'utho bá ēhrā nsūiui, da mēnnbā rā hyā rá mmīnst'abiui p'uya ngue dī nhojpauī. ³³ Gui njath_u p'uya, ngue gui hyācj_u rā güenda, porque rā ja'ī ngue tate di mā'a te pēts'i, a nugā p'uya, zi ts'utho dī maquī, guehnā rā ja'ī himmā xädigä nā.

Bi ma mahyēqui rā hyā ngue'mø bi m'mē'a te gā n'ū rā ū.

³⁴ Conque rā ū, xanho'a. Pē nu'mø ya hīngui ū, ya hīnte dī muui. ³⁵ Nī xīngā 'yai rā hāi da zā, sinoque da t'enthō. A nuyá, dī nja nī gū ngue gui 'yøhm_u nā rā hyā dī mmāngā ya.

15

Bi hyēcra hyā rā Jesús ngue'mø bi 'ue'a n'na rā dē'yo.

¹ Gātho yø ngūthāi 'nē'ū mī'da yø ja'ī t'ēmbī ngue ja yø ts'oqui bi guarb_u 'bāhrā Jesús ngue øts'e te mma. ² Gue'a gā nnemhyā yø fariseo'a 'nēhyø xānnbāte ngue rā ley, bi 'yēnā:

—Nūnā rā n'yoh_u 'b_ucua, guehya yø ja'ī ja yø ts'oqui nne dī nyāui 'nē 'dap'ū sīhmēui nā.

³ Janangue rā Jesús bi hyēcā n'na rā hyā bi xifi, bi 'yēmbī:

⁴ —Nu'ah_u ya, xi'mø di 'b_ui to di si n'na ciento yø dē'yo, da 'ue'a n'na ndē'yo p'uya, uāngui da zop'ū'ū goho 'dāte mā'dē'mā gūto ndē'yo p'ū ja rā dāpo. Da ma da honnā n'na ndē'yo xā 'uegue astā gue'mø bá tīnī. ⁵ Nu'mø

bá tīmp'uya, dādi johya, da huxrā xixi, da ēhē. ⁶ Nu'mø bi zøp'ū ja rá ngu, di pētyø amigo 'nēhyø besino, da 'yēmbī: “Bá ēhm_u ya, 'da gdā johyathoh_u, porque ya dá tīngā mā dē'yo xi m'mēdi”, da 'yēnā. ⁷ Njarbātho nā dí xi'ah_u ya, ngue'mø bi hyēp'ū rā nts'o gā 'yo n'na rā ja'ī ja rá ts'oqui. Man'na rā ndøpāhā bí ja māhēts'i, hīnda gue'ū goho 'dāte mā'dē'mā gūto nja'ī ēnā ngue yø hoja'ī, hīn'y_u yø ts'oqui.

Bi ma mahyēqui rā hyā ngue rā mēnyū bi m'mēdi.

⁸ Xi n'na rā xisu 'mø c_u 'dēt'a yø mēnyū, di 'bē'a n'na p'uya, uāngui di sacra nyot'i da gocrā ngu, māhotho di hyonī astā gue'mø bi dīnī. ⁹ Nu'mø bi dīmp'uya, di pētyø amigo 'nē mī'da yø besino, da 'yēmbī: “Ma 'da gdā johyathoh_u ya, porque dá tīngā mā mēnyū dá 'bēdi”, da 'yēmbī. ¹⁰ Njarbātho nā rā hyā dí xi'ah_u ya, ngue bí ja rā johya p'ū bí 'b_uhyø anxē Oja ngue n'na rā ja'ī ja rá ts'oqui, da hyēp'ū rā nts'o gā 'yo.

Bi ma mahyēqui rā hyā ngue n'na rā n'yoh_u di untho'a te mā t'unnī.

¹¹ Mī nyā rā Jesús, bi 'yēnā:

—Mī si yoho yø ts'ant'ū n'na rā n'yoh_u. ¹² Nūnā rā ts'ant'ū cohi bi 'yēmbī papá: “Ague papá, dāmī 'dac'a te mā mmēti di tocagui”, bi 'yēmbī. Nūnā rá papá p'uya, bi unnī n'na ngu n'na yø ts'ant'ū'a te di tocabi.

¹³ Hīmmā ya'atho yø pa p'uya, nūnā rā ts'ant'ū cohi, bi peti gātho'a te rá mmēti, bi hyāts'i, bi ma man'na rā hāi yap'utho. Ja bi unmmā unītho p'ū rá mēnyū p'uya. ¹⁴ Pē nu'mø mī hyāti gā bi unná mēnyū, nup'ū ja rā hāi 'b_ui, bi nja n'na rā thūhū. Ya hīn'y_u te da zi p'uya. ¹⁵ Bi map'ū 'b_ua n'na rā n'yoh_u ngue bi 'yānnā 'bēfi p'uya. Nūnā rā n'yoh_u p'uya, bi 'bēpī ngue da mārpa yø ts'adi p'ū bí ja rá hāi. ¹⁶ I nne da za'ū yø jēza sa yø ts'adi p'uya, pē hīnjondī unnī. ¹⁷ Ya ēmp'uya: “Nup'ū ja rá ngu mā papāgā, xāngu yø hmīqui dī mpēp'ū, pē mbonguītho te da zi. Nugā p'uya, dí tugā rā thūhū ūa. ¹⁸ Ma

gā pengā p'ua bí 'buhma papá ya. Gā ɛmbi: Ague papá, rā ts'oqui dá ɔt'a'i, xquet'a rā ts'oqui dá ɔrpabi Oja. ¹⁹ Ya hinni 'yup'ua gui 'yena ngue ni basigui ya. Gui 'yø'ni güenda ngue nugā tengutho'ua ni mēfi guí si, di njarbatho p'ua gdi bengui, gā ɛmbi". ²⁰ Bi hya rā 'yu p'uya bi mengui, i ma rá ngu rá papá.

Nu'mø tobe yap'atho bá ɛ p'uya, bi hyandrá papá, bi huɛqui. Bi ma p'uya ngue di c'at'ui, asta hafi 'nɛ di unna beso. ²¹ Nuna rā ts'unt'ua p'uya, bi 'yembrá papá: "Ague papá, rā ts'oqui dá ɔt'a'i, xquet'a rā ts'oqui dá ɔrpabi Oja. Ya hinni 'yup'ua gui 'yenguí ngue ni basigui ya". ²² Nu'a rá papá p'uya, ɛmbyø hmiqúi: "N'nahmantho bá cahmi rā ulu tate xanho, dami hetui. Dami hyurpauí n'na rā mfo'yɛ rá 'yɛ. Dami unnui yø 'boxthi da dit'i. ²³ Bá siui n'na rā ndani xanoqui gā hohu. Ma gā n'ɔt'a ngohu, gā nsihmɛhu. ²⁴ Porque nuna mā ts'unt'ugā 'bucua, tengutho 'mø xi du na, a nuyá, tengutho 'mø mā'da'yo bi m'mui. Ya xi m'medi, pɛ mahøndá nuhu ya". Bi mudi bi n'ɔt'ango p'uya.

²⁵ Mambí 'yo rā 'befi'a rá ts'unt'ua mā dap'uya. Nu'mø ni ma da zøp'ua ja rā ngu'a rā ts'unt'ua mambí 'yo rā 'befi p'uya, bi 'yøde ngue ja yø 'bida, 'buhyø nɛi. ²⁶ Bi zonhna n'na'ua yø hmiqúi p'uya, bi 'yānmi te 'be'a mā ngo i ja. ²⁷ Nu'a rā hmiqúi p'uya bi 'yɛmbi: "Ni papá'a ɔt'ango ngue ni 'yohu xa nzøhø. Xa mānda ngue xa tho n'na rā ndani ya xi noqui, porque nnu rá ts'unt'ua ngue hinte di ja". ²⁸ Bi mbøcue p'uya, hingui nne da yat'ambo. Bá pønna papá p'uya, bi xifi ngue da yat'ambo. ²⁹ Pɛ nu'mø mi da p'uya, bi 'yembrá papá: "Ya xa mma yø jɛya dí ɔt'a ni 'befi, nugā hinjam'mø xtá fets'i te guí mma. Pɛ hinjam'mø xcá 'daca n'na rā zichivo ngue gā nsānigo'be mā amigo. ³⁰ Pɛ nuyá, nu'mø mi zøhna ni ts'unt'ua bi un'na ni mɛnyu ngue yø 'uesi, go xcá hyopra ndani naya". ³¹ Nuna rá papá p'uya, bi 'yembrá ts'unt'ua: "Ague ts'unt'ua, nu'i ya 'daua

dí 'buhmi. Nu'a te gā dí pets'a, gā ni mmeti. ³² Pɛ nuyá, xanhotho ngue di njaju mpähä, gā ɔthu rā ngo. Porque nuna ni 'yohu, tengutho 'mø ya xi du na, mā'da'yo ngue bi m'mui. Ya xi m'medi, pɛ mahøndá nuhu ya".

16

Bi hycra hya rā Jesús ngue n'na rā hmiqúi di mānda yø mēfi.

¹ Rā Jesús bi 'yɛmbyø xädi:

—Mi 'bu'a n'na rā mmɛmmeti ngue si n'na rá hmiqúi di māndabi yø mēfi. Nuna rā mmɛmmeti p'uya, bi sifi ngue di unnbatho rá mɛnyu na rá hmiqúi. ² Rā mmɛmmeti p'uya, bi 'yɛmbi: "Ague n'yø, ¿hanja na rā hya dí ɔcä si'i? Dami dācra güenda'a rā 'befi guí ɔt'e, porque ya hinni mantho guí mādagui mā hmiqúigä", bi 'yɛmbi. ³ A nuna rā hmiqúi di mānda yø mēfi p'uya, i ɛnɛ: "¿Teni 'be'a gā ɔt'a 'mø ya hīndi 'dacä rā 'befi mā hmu ya'mø? Nugā ya hingui sä gā mpɛfi. Nu'mø gā haxra limosna, dí pɛs'mā sä. ⁴ A nuyá, ya dí padí te gā ɔtya para ngue ya di 'bai to bi 'daca ts'aya p'ua ja yø ngu 'mø bi thaga mā 'befi", i ɛna. ⁵ Bi mudi bi zonhni 'da mi'da'ua to tuprá hmu p'uya. Nuna rá mudi bi zonhni, bi 'yɛmbi: "¿Hangui guí tuhma hmugä?" ⁶ Rā n'yohu p'uya bi 'yɛna: "Dí tupa n'na ciento barre rā aceite". Nuna rā hmiqúi p'uya bi 'yɛmbi: "Ja ua rā sacua n'youi ni güenda 'mø. Pɛ dami mi ya, gui 'yør'man'na, gui cuati ngue yote mā'det'a barre guí ndupate", bi 'yɛmbi. ⁷ M'mefa p'uya, bi 'yān man'na nc'ei, bi 'yɛmbi: "Xi'i, ¿hangui guí tuhma hmugä?" Bi 'yɛn'a ts'o p'uya: "N'na ciento t'eni rā trigo". Bi 'yɛmbaya: "Ja ua rā sacua n'youi ni güenda 'mø. Pɛ dami 'yør'man'na ya, ngue hōndi goho 'dāte t'eni guí cuati ngue guí ndupate", bi 'yɛmbi. ⁸ Nu'a rā hmu, i ɛspa'a rā ts'omēfi ngue padí ha di japi da hyätyø amigo. Yø ja'i 'bu'a nximhäi janjuani gā mbadi ha di hyätyø amigo, a nu yø ja'i ngue yø 'yɛc'ei hingui njap'ua'ua.

9 Nūgā dí xi'ah̄, dami usah̄ ra mēnyū nū'a di usa yō ts'oc'ei ua ja ra ximhāi ngue gdí hyonni amigoh̄. A nū'mō gá hyā'ni mēnyūh̄ p'uya, ya di 'bui to di 'da'ah̄ ra ts'āya p'ua ha gui m'mah̄m̄ para zantho.

10 Nū'a da bōmmanho, madague'a ts'utho da ma mafāti, man'natho da bōmmanho 'mō da ma mafāti xangu. A nū'a hinda bōmmanho, 'nē ts'utho da ma mafāti, mā xtangu da ma mafāti, pē hinda bōmmanho. 11 Xi'mō hingui pōmmanhoh̄ 'mō mafāti'ah̄ ra mēnyū ja ua ja ra ximhāi, ζte'o guí enā di fāt'ah̄'a majuanī ngue xanho 'mō? 12 Xi'mō ngue hingui pōmmanhoh̄ 'mō mafāti'ah̄ ra mēnyū ndan'yo to rá mmēti, ζte'o guí enā di 'da'ah̄'a ja ngue da zo nī 'yeh̄ 'mō?

13 Hinga n'na ra hmiqūi da zā ngue yoho yō hmū di m'mai. A nū'mō ngue yoho yō hmū di m'mai, n'na'a di mādi, n'na'a hīndi mādi. N'na rá hmū da 'yōrpe te di mānda, man'na rá hmū hīnda 'yōrpe te di mānda. Gui njath̄ p'uya, hingui sā ngue mbō yoho p'ua di ma nī mmāih̄. Di ma nī mmāih̄ Oja, xīndi ma nī mmāih̄ ra mēnyū.

14 Nū'a yō fariseo, ngue hōndra mēnyū nne, gā bi 'yōxtho nā ra hya mmanna Jesús. Pē thenthō'a te øde hma. 15 Rā Jesús bi 'yēmbi:

—A nuyá, gui hārpah̄ yō dā yō ja'i, porque xōgue enā majuanī ngue gyō hoja'ih̄ p'ua gui nēqui. Pē nūna Oja hīnda zā gui hyāth̄ nā, i padī te ja mbo nī mmāih̄ nā. Porque nū'a ngue yō ja'itho nū manho te øt'e, hinga gue'a nū manho Oja'a.

Bi xānba yō ja'i ra Jesús ngue hanja rá ley Oja.

16 Nū'a yō pa bá m'mah̄ra Xuua, ya mī hmanā ley bi 'yotra Moisés, ya mī hman'a te ra hya bi xānbate yō pōngah̄ya Oja. Asta gue'u yō pa'ua ya, i sih̄ra hoga 'da'yo hya yō ja'i ha di zo rá 'yē Oja. Gātho yō ja'i di ja ndūmm̄i ngue da zo rá 'yē Oja. 17 Pē man'na hingui hēnni ngue da guah̄ra c'amah̄ets'i 'nēh̄ra hāi, hīnda

gue'a ngue da t'ēmbi hingui ja ts'edi'a te nt'ot'i p'ua ja rá ley Oja, madague'a ts'utho.

Bi xānba yō ja'i ra Jesús ngue hingui sā da 'yēnyō xisu.

18 Nū'a yō n'yoh̄ di nxūmmi yō xisu, nū'mō hōmbi nthat̄ra n'yoh̄, da mē man'na ra xisu, ya ra ts'oqui øtra n'yoh̄. Nū'mō bi nthat̄ra xisu bi t'ei, ya ra ts'oqui øt'ui ra n'yoh̄ bi mē.

Rā mmēmmēti connā Lázaro, gā bi dū.

19 Mī 'bū'a n'na ra n'yoh̄ ngue ra mmēmmēti. Mī he yō ulu tate xanho. N'na pa ngu n'na pa, entho øt'ango ngue di yoxni p'ua sihmē. 20 Xquet'a mī 'bū'a n'na ra hyoya nī hū ngue ra Lázaro. Xi guahyō sasi nā ra Lázaro, hup'ua ja rá goxthi ra mmēmmēti.

21 Nūna ra hyoya nā, i nnehmā da zi'u yō xēhm̄ tāp'ua ja rá mēxa ra mmēmmēti, pē hīndi unni. Nū'mō bi thop'ua yō fo'yo, tespabi yō sasi. 22 Pē bi zōnna pa bi dū nā ra Lázaro. Yō anxē Oja p'uya, bi zixp̄ 'būh̄ra Abraham. Xquet'a bi dū ra mmēmmēti p'uya, bá t'āgui. 23 Nūp'ua ja ra nidū sā ra n'ua p'uya, bi nhanni, bi hyannb̄a yap'utho p'uya, ngue bí 'būp'ua ra Abraham, 'dap'ua 'būh̄mi ra Lázaro.

24 Rā mmēmmēti bi 'yēna: “Ague mā papá'i Abraham, dami huēgagui. Bá pēnhnā Lázaro di po rá saha connā dehe. Da ēhē di pogbagui mā janī. Porque dí sǎgā ra n'ua ua ja yō sibi”, bi 'yēna. 25 Rā Abraham bi 'yēmbi: “Ague ts'ant'ua'i, dami bēni ngue gá m'mammanho mēnte ra pa gá m'mai. A nūna ra Lázaro bi zā ra n'ua nā. A nuyá, go 'būmma pāhā ua naya, go guí sā ra n'ua ya. 26 I ja man'na ra hya ya. Xāndōnhē ua hap̄ nā nhyacj̄. Janāngue nū to da ne di map'ua, hīnda zā da thogui. A nū'a nī gop'ua, hīnda zā dí 'yēcua'ua”. 27 Bi 'yēnna mmēmmēti p'uya: “Pē dí ā'i ra mate mā papá'i Abraham, ngue gui pēnhnā Lázaro p'ua ja rá ngu mā papágā. 28 Porque 'būp'ua mīcat'a mā n'yoh̄. Da zā da xifi te dí thocā ua, n'namh̄ma hīnda ēcua ha dí sǎgā

ra n'ua 'mø bi du'ua". 29 Ra Abraham bi 'yembji: "Nuya gui mma, da za di xa'ua yø hya bi 'yotra Moisés, da gue'ua bi 'yotyø pøngahya Oja. Da 'yørpa masu'a ra hya hmamp'ua". 30 Enna mmemmeti p'uya: "ahá ma papá'i Abraham, gue'a gui mma. Pe nu'mø da ma n'na ra ánima da xifi te ja ua, da hyep'ua ra nts'o ga 'yo'ua". 31 Ra Abraham bi 'yembji: "Nu'mø hingui t'ec'ei'a te ra hya bi 'yotra Moisés 'ne'a te bi 'yotyø pøngahya Oja, madague'a di bennate n'na ra ánima da ma da nyaui, xquet'a ngutho hinda 'yec'ei ra hya da sifi".

17

Xandøngu ra n'ua da za to da japi da 'yotra ts'oqui rá mmic'eiui.

1 Ra Jesús bi 'yembyø xädi:

—Nuyá, händi 'bedi tema cosa ga 'yotra ts'oqui yø ja'i. Pe hague ngu ra castigo da thohra ja'i da japi da 'yotra ts'oqui rá mmic'eiui. 2 Man'na xanho ngue da thørbu ja ra jathe di ntharpa n'na ra jani p'ua ja rá 'yuga ngue da gu'mi, hinda gue'a ngue da japi da 'yotra ts'oqui ya yø ja'i zits'utho ec'eiui. 3 Dami mfahmu mamijah p'ua.

Nu'mø hingui nnu manho te bi 'yøt'a'i ni cu, dami hejpi. Nu'mø bi hyep'ua ra nts'o øt'e, dami punnbi. 4 Madague'a nyoto nnidi n'na pa da 'yøt'a'i'a hingui nnu manho, 'ne nyoto nnidi da 'yeni: "Dami punngui", da 'yeni, dami punnbi.

Yø xädi ra Jesús bi 'yäpi ngue di hatra ts'edi yø nt'ec'ei.

5 Bi 'yembyø xädi ra Jesús:

—Agué grá Hmu, nu'mø te nt'äpi Oja, dami 'yøt'e ngue ga ec'eihe xanho ngue di nja.

6 Ra Jesús bi 'yembji:

—Nu'mø di ja zits'ua ni nt'ec'eiha, madague'a dangu ga nnoho n'na zihmudä ra mostasa, nunu n'na nza ra sicómoro 'bähnu, da za gui 'yempha: "Dami uecua gui 'bäi, i m'map'ua ja ra jathe", gui 'yempha. Nuna ra za, di map'ua gui xihmu.

Nu ra hmiqúi øt'a te rá 'befi ja ngue da 'yøt'e.

7 Nu'ahua ya, xi'mø di 'bu'a n'na nc'ei ngue di si n'na rá hmiqúi, nu'mø bi zøhra 'befi ra hmiqúi ngue xpa nuafani ogue fände'yo, ¿ua da 'yembrá hmiqúi: "Dami mihya gui nsihme"? 8 Uangui hin'na. Sinoque da 'yembrá hmiqúi: "Dami hogagui te ga si. Dami nsä gui 'daqui te ga si mente ga nsihmegä. Nu'mø dá juategä ra nts'ihme p'uya, ja gui nsihme", da 'yembji. 9 ¿Ua di ja mammadi rá hmiqúi ngue bi 'yøt'e te bi 'bepi? Conque hin'na. 10 Xquet'a gui njathu p'uya, nu'mø gá juadi gá 'yøthua ra 'befi di 'bep'ahua Oja, gui 'yemhmu p'uya: "Hin'ya te di hnu manhogähe, porque nu'a ra 'befi bi m'mejpahe ga øthe, hønt'a dá øthe'a".

Ra Jesús bi 'yøthe 'det'a nja'i mi hembra ts'o'ya.

11 Nuna ra Jesús, bi thogui i ma Jerusalén. I nthop'ua ja ra hyodi di ntøt'ui ra häi Samaria'a ra häi Galilea. 12 Mi zømp'ua ja n'na ra hñini p'uya, mambá ep'ua 'det'a nja'i yø därkehi mi hembra ts'o'ya. Yap'utho bá ehyo därkehi 'mø mi hyandi, pe 'bexpá m'mäi. 13 Bi marpuya, bi 'yembji:

—Agué grá xänbate Jesús, hügegahe, dami 'yøthegahe.

14 Mi hyandyø därkehi ra Jesús, bi 'yembji:

—Nuya dami sømhmu p'ua 'buhyo mmäcja ya, gui xifi ngue ya bi zä'ahua.

Mente ni 'yo yø därkehi ngue ni map'ua 'buhyo mmäcja p'uya, bi zä ra n'ua mi hembji n'na ngu n'na.

15 Nu'a n'na nc'ei'ua mi u p'uya, mi nu ngue ya bi zä ra n'ua mi hembji, bi mengbaya. Pe janjuani ngue nts'edi gui ja mammadi Oja. 16 Bi ndantyøhmu p'ua 'bähra Jesús, asta di söt'ahäi rá hmi ha gui ja mammadi. Nuna ra n'yohua na, ra mmengu p'ua ja ra häi Samaria. 17 Bi 'yenna Jesús:

—¿Uangui 'det'a nja'i bi zä ra n'ua mi hembji? ¿Haru 'bu'ua mi gato ya?

18 Hingo mman'na xtabá mmengu ngue di ja mammadi Oja, hinda

hønná n'na nc'ei hingra judío bá pengui.

¹⁹ Rá Jesús bi 'yembra n'yohu mará dárquehi:

—Dami nangui, ni ma. Ya bi zä'i ngue gá 'yεc'εigui.

Bi manna Jesús ha di njap'u di nequi ngue di manda ua Oja.

²⁰ Yø fariseo bi 'yanna Jesús ngue njam'mø da zøcua Oja ngue di manda ua. Bi 'yembaya:

—Nu'mø bi zøcua Oja ngue di manda ua, hingra cosa di nequi ngue da hnu'a. ²¹ Porque hinda zä da 'yenyø ja'i: “Nuua, ja bí ja ua”, ogue “Nunü, ja bí ja nu”. Porque Oja ya di manda ua gui 'buhmu'a ya.

²² Bi 'yembyø xädi p'uya:

—Da 'yehra pa gui nne gui nnuhu'a ra pa da zøhra N'yohu di 'yε mahets'i, pe hingui nnuhu. ²³ Da 'yεn'ahu yø ja'i'a ra pa'a: “Ma nuhu ninguehna”, ogue “Ma nuhu ninguecua”, da 'yεn'ahu. 'Yo sä gui tēnhna hapu di ma yø ja'i ngue guá honju. ²⁴ Porque nu'mø bi zønna pa da ehra N'yohu di 'yε mahets'i, gätho yø ja'i da hyandi. Tengutho 'mø bi yotra huēi, to bi zä handi, di njarbu. ²⁵ Pε nuyá, jatho ngue 'be ga sägä xangu ra n'u, ngue hinda nu manhogä yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi. ²⁶ Tengutho bá nja'mø yø pa mambá m'muhra Noé, xquet'a ngu'a di nja'a ra pa da ehra N'yohu di 'yε mahets'i ya. ²⁷ Porque nu'a ra pa'a, mi sihmε yø ja'i, ma di nthati 'da, ja t'äpyø t'ixu 'da. Pε himbi unna güenda yø ja'i te ja ngue di nja, asta ja gue'mø ra pa mi yutra Noé p'u ja ra barco. Mi nja ra ndate 'ye p'uya, bi juadi gätho yø ja'i. ²⁸ Njarbutho'a te bi nja'mø yø pa mi m'muhra Lot. Mi sihmε yø ja'i, te'o di ntäi, te'o i mpä, te'o tuhüø huahi, mi hønningu 'da. ²⁹ Pε nu'a ra pa bi sihra Lot ngue bi bømp'u ja ra hnini Sodoma, bá høhmaya yø asufre ngue danzø, bi juadi gätho'u mi 'bap'u ja ra hnini. ³⁰ Mahøndi njarbutho yø ja'i 'mø bá ehra N'yohu di 'yε mahets'i ya.

³¹ Nu'a ra pa'a, nu ra ja'i dí tøhma xøts'e rá ngu, 'yo di εna ngue di ma

mbo rá ngu ngue te da ha, sinoque da 'dagui. Nu ra ja'i dí 'yo ra 'befi, hinda ma rá ngu ngue te da ha, sinoque da 'dagui n'nahmantho. ³² Dami bεmhu'a te bi thohrá xisu ra Lot. ³³ Nu'a te'o nne di mpommi ra ndate, gue'a di m'mε'a. Pε nu'a te'o da 'yεnná te conná nguecä, gue'a di nyan'a.

³⁴ Dí xi'ahu ngue nu'a ra xui'a, yo nc'ei di oxpu ja rá t'ots'i. N'na nc'ei da ts'its'i, n'na nc'ei da gohi. ³⁵ Yoho yø xisu 'dap'u di ncuni. N'na nc'ei da ts'its'i, n'na nc'ei da gohi. ³⁶ Yoho yø n'yohu 'dap'u dadi mpefi. N'na nc'ei da ts'its'i, n'na nc'ei da gohi.

³⁷ Mi 'yøhyø ja'i na ra hya na, εnyø ja'i p'uya:

—¿Pε hapu di nja na ra hya gui mmamp'uya grá hmu?

Mi dahra Jesús, bi 'yεna:

—Nup'u dí 'buhüø ja'i ni 'yup'u da thaspa ra güenda, ja di njap'u ra castigo.

18

Bi hycra hya ra Jesús ngue n'na ra 'danxu mi n'äst'abi.

¹ Bi hycra hya bi xihüø ja'i ra Jesús. Bi xänba yø ja'i ngue jatho zant'a da mat'Oja, hinha di gohyø mmäi. ² Bi 'yembaya:

—Nup'u ja n'na ra hnini, mi 'bap'u n'na ra ts'ut'abi ngue hingui su rá mmic'εiui, ni xinga gue Oja di su. ³ Nu'a ra hnini'a p'uya, xquet'a mi 'bap'u n'na ra 'danxu ngue njandy-atho pap'u 'buhra ts'ut'abi ngue äpra ts'ut'abi rá nsuiui. ⁴ Nuna ra ts'ut'abi, bi ma njammü pa ngue hingui ørpa masu na ra 'danxu. Pε m'mεfa p'uya, bi 'yεna: “Nugä hinda sugä Oja, ni xinga guehma mmic'εi'be dí su. ⁵ A nuyá, para ngue hinni mantho di xunanyagä ua na ra 'dansu, ma ga ørpa ra ts'ut'abi, n'namhma ngue ya hinni mantho da εhε di xunanyagui”.

⁶ Bi sigue bi 'yεnna Jesús:

—Guehna ra hya bi manna ts'ut'abi ngue ra ts'oc'ei naya. ⁷ Xi Oja ya, çua hinda 'yørpabi ra ts'ut'abi ya yø ja'i xa huanhni, i nzofu ra pa ra xui?

Xi'mø bi zofo, ¿ua hinga 'be xta mäts'i?
 8 Dí xi'ah_u ngue n'na zihmantho da
 mäts'i. Nu'mø bi zøhra N'yoh_u di 'yε
 mahεts'i, ¿ua da ðinyø ja'i di εc'ei ua ja
 ra ximhäi?

*Yoho yø n'yoh_u bi mara mhmato Oja
 p'ua ja ra nija.*

9 Mahømbi hyej man'na ra hya bi
 xihyø ja'i ra Jesús, porque 'bahyø ja'i
 ena ngue man'na xanho ngue mi'da
 yø mmic'eiui. Bi 'yεmbyø ja'i p'uya:

10 —Yoho yø n'yoh_u bi ma bá
 mat'Oja p'ua ja ra nija. Nu'a n'na nc'ei,
 ra fariseo'a. Nu'a man'na nc'ei p'uya,
 ra ngüthäi'a. 11 Nu'a ra fariseo 'bäi ha
 ga mmat'Oja, i ena: “Ma Oja'i, dadi
 ja mammadi'i ngue nugä hündi øt'ä
 tengütho ør'mi'da yø ja'i ngue yø bε,
 yø ts'oc'ei, yø 'yots'om'mäi. Ni xinga
 gue'a te ø'na ra ngüthäi 'bäcua dí øt'ä.
 12 Nugä nyondi n'na semana dí øt'ä
 ma mmäi. Nu'a te dí taha, dí hacra
 diezmo dadi uní”, bi 'yεna. 13 Pε nu'a
 ra ngüthäi p'uya, yap'ütho bá m'mäi.
 Ni xinga gue'a di nnøsmaya, sinoque
 mente pänná tiya mente ena: “Ma
 Oja'i, dami huεgagui. Nugä ja ma
 ts'oqui”, bi 'yεna. 14 Dí xi'ah_u, ngue
 nu'a ra ngüthäi bá εhrá ngü, pε ya bi
 hojpabi Oja. A nuna man'na p'uya,
 hin'na na. Porque nu'a nne ngue
 man'na di hnu mansu, gue'a man'na
 ts'ütho hnu mansu'a. Pε nu'a øt'e
 ngue hinguí hnu mansu p'ua ga mbeni,
 gue'a man'natho hnu mansu'a.

Ra Jesús bi xi Oja ngue di japyø basi.

15 Bi zixyø basi yø ja'i p'ua 'bahra
 Jesús. I nnepyø ja'i ngue da dospa yø
 ya yø basi, 'nε da xi Oja ngue di japyø
 basi. Pε nu'mø mi nu ya yø xädi ra
 Jesús, bi hejpa yø ja'i bá zi yø basi.
 16 Pε nuna ra Jesús bi zonhyø basi, bi
 'yεmbi:

—Dami hyehm_u yø basi da thocua
 dí 'bui. Porque tengütho yø ja'i ya o rá
 'yε Oja, xquet'a njarbatho ya yø basi
 ya. 17 Majuaní dí xi'ah_u ngue n'na ra
 ja'i hinga 'yøde tengütho n'na ra basi
 ngue ra 'yøde, hinda zä da zo rá 'yε
 Oja.

*Ra mmεmmeti hmbi ne da 'yøt'e te
 bi xihra Jesús.*

18 Nuna n'na ra n'yoh_u 'bet'o ngue
 yø judío bi 'yørpā ra nt'änni ra Jesús. Bi
 'yεmbi:

—Ague grá hoga xännbate, ¿te 'be'a
 ja ngue ga øt'e n'namhma ngue Oja
 di 'dacra 'da'yo te para zantho? —bi
 'yεmbi.

19 Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Ua guí paði te guí mmanya, ngue
 guí engui xanhogä? Porque hønse Oja
 xanho. 20 Ua hinguí paði hanja'ua yø
 hya di manda Oja ngue ena: “Yo grá
 'yots'om'mäi. 'Yo grá hyote. 'Yo grá bε.
 'Yo to guí sännba ra fehni. Dami su ni
 papá, dami su ni mamá” —bi 'yεmbi.

21 Nu'a ra n'yoh_u p'uya, bi 'yεna:

—Nuya yø hya guí xicya, ya gä xta
 øt'e asta gue'mø mará ngüεgui.

22 Nuna ra hya bi mamp'uya, mi
 'yøhra Jesús, bi 'yεmbi:

—Di 'behman'na ra hya ja ngue gui
 'yøt'e. Dami pä te gä guí pets'i, gui
 unna mεnyu yø hyoya. Nu'mø gä
 'yøt'aya, ya bí ja ni mmeti mahεts'i
 p'uya. Bá ε p'uya, ga mmerp'ua nná
 magä —bi 'yεmbi.

23 Nuna ra n'yoh_u, nu'mø mi 'yøhna
 ra hya sifi, mambi duðrá mmäi,
 porque mará ndømmεmmeti.

*Bi manna Jesús ngue Oja, hinte
 hεmbi.*

24 Mi nu ra Jesús ngue bi du rá
 mmäi ra mmεmmeti, bi 'yεmbyø xädi
 p'uya:

—Xandøn hεnnitho ha di n'unyø
 mmεmmeti ngue da zo rá 'yε Oja.
 25 Ya faði ngue ra cameyo, hinjam'mø
 da zä da thop'ua ja rá xagu n'na ra
 'yofani. Pε man'na xandøn hεnnitho
 ngue n'na ra mmεmmeti di n'uní da
 zo rá 'yε Oja.

26 Mi 'yøhyø xädi na ra hya bi
 manna Jesús, di n'yεmbi:

—Rá nεgui ya hinjonni ja'i da zä di
 nyanná te ya'mø —di n'yεmbi.

27 Rā Jesús bi sigue bi 'yεmbi:

—Nu'a ngue yø ja'itho, hinda zä te
 da 'yøt'e. Pε Oja, hinte hεmbi.

Bi manna Jesús ngue di tocabi ra nho'u yø ja'i n'youi p'u ni ma.

²⁸ Nuna ra Bedu bi 'yɛmbi:

—Nugähe, ya xtá sohme p'u te gä dí peshe ngue dí ten'nahe.

²⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Majuani dí xi'ah, ngue nu to gä xpá nzohyø ngu, xpá nzohrá papá 'nɛhrá mamá, xpá nzohyø n'yoh, xpá nzohyø xisu, xpá nzohyø basi, ngue ørpa rá 'bɛfi Oja, ³⁰ pɛ mɛnte 'bucua ja ra ximhäi ra ja'i, nu'a gä ngu'a te xpá nzogui, man'natho xangu'a te da dini. Ra pa di 'yɛp'u p'uya, di t'unna te para zantho.

Mahømbi manna Jesús ngue da tho, pɛ bi ma ngue di bennate.

³¹ Bi zica n'nanni'u 'dɛ'ma yoho yø xädi ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—A nuyá, ya nná mähä Jerusalén. Nup'u, ja dani njap'u'a te gä bi 'yotyø pøngahya Oja, ngue te da thohra N'yohu bí 'yɛ mahɛts'i. ³² Di ndäpyø ts'oc'ɛi, ngue da n'yɛmmahya, da zai, da zots'i. ³³ Di uní, m'mɛfa p'uya, da hyo. Pɛ rá hyu pa di bennate.

³⁴ Nu'u yø xädi himbi dini hanja na ra hya xifi. 'Be ximbi n'yo yø mmäi'a te ra hya bi xifi, porque nuya yø hya ya, xanhennitho ha di fadi.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra xädä.

³⁵ Nu'mø ni ma da zømp'u ja ra hnini Jericó ra Jesús, mi hup'u ja ra 'yu n'na ra xädä ngue äpra mɛnyu yø ja'i thop'u. ³⁶ Mi 'yøde ngue thogui xangu yø ja'i, nu'a ra xädä p'uya bi 'yänni hanja ngue thohyø ja'i. ³⁷ Bi si p'uya, ngue nuna ja ngue da thop'u hudi, guehna ra Jesús ra mmɛngu Nazaret.

³⁸ Bi mahra mafi p'uya, bi 'yɛmbi:

—Damí huɛgagui ague Jesús, rá mbom'meto'i ra David —bi 'yɛmbi.

³⁹ Nu'u yø ja'i ni 'bɛt'o p'uya, di hejpi ngue händi mmafi. Pɛ ra xädä, ɛna man'na nts'edi gä mafi, bi 'yɛmbi:

—Damí huɛgagui ague rá mbom'meto'i ra David.

⁴⁰ Bi m'mähra Jesús, bi manda bá ts'i ra xädä. Nu'mø ni ma da zøp'u 'bä p'uya, bi 'yɛmbi:

⁴¹ —¿Te guí nne di nja'i?

Ra xädä p'uya, bi 'yɛna:

—Ague grá Hmu, dí nne ngue di nzø ma dä.

⁴² Ra Jesús bi 'yɛmbra xädä:

—Di nzø ni dä 'mø. Bi zä'i ya ngue guí ɛc'ɛigui ngue jagä ra ts'edi gä øthe'i.

⁴³ Nu'a ra ora'a p'uya, 'bexpí nzø yø dä ra xädä. Bi mɛp'u ni ma ra Jesús, pɛ di ja mammadi Oja. Nuya gätho yø ja'i bi nu te bi nja, gä ɛspabi Oja.

19

Ra Jesús bi nyqui ra Zaqueo.

¹ Mi yarb'u ja ra hnini Jericó ra Jesús, ya ni 'yop'u ja ra hnini p'uya.

² Nu'a ra hnini'a, mi 'bup'u n'na ra n'yohu ngue ra mmɛmmeti ni hu ngue ra Zaqueo, rá hmu'u to juhra mɛnyu njai. ³ Nuna ra Zaqueo p'uya, i nne da nu ra Jesús ngue da badi te'o. Pɛ hingui sä da hyannbaya, porque xangu yø ja'i n'youi ra Jesús, 'nɛ hingui hɛts'i. ⁴ I nne ngue da nu xanho. Bi nti p'uya, ni 'bɛt'o. Bi nexa n'na ra za ngue ra sicómoro 'bäp'u ja ngue dani nthohra Jesús. ⁵ Mi thop'u ja ra za thohra Zaqueo na ra Jesús, bi nøs'maya, bi 'yɛmbi:

—Ague Zaqueo, bá cai n'na zihmantho, porque nuya ja ngue ga nsäyagä p'u ja ni ngu ya.

⁶ Nuna ra Zaqueo, n'nahmantho bá cai. Nup'u ja rá ngu, ja bi säyabi p'u ra Jesús. ⁷ Yø ja'i p'uya, himbi nu manho te øtra Jesús, ɛmbi ngue guerp'u ja rá ngu ra ja'i ja rá ts'oqui ja säya p'u. ⁸ Ra Zaqueo p'uya, bi m'mäi, bi 'yɛmbra Jesús:

—Nuya grá Hmu, nu'a te dí pets'i, ga unnä made yø hyoya. Nu'mø 'bui te'o man'na xangu xtá hannbi ngue'a hinní 'yup'u ga hannbi, pɛ ga cospabi ngoho parte'a te xtá hannbi —bi 'yɛmbi.

⁹ Mi nya ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu ra ora ja p'uya, ya di nyanna to 'bahra ngu jaua ya. Porque xquet'a 'nɛhna rá mbom'meto ra Abraham.

¹⁰ Porque ra N'yohu bí 'yɛ mahɛts'i, bi

'yehē dā hyonyø ja'i xā m'mēdi, ngue dā yanī.

Bi hyecra hya ra Jesús ngue 'det'a yø mēnyu bi t'uni.

¹¹ Mente øxyø ja'i rā hya mmanā Jesús, bi hyecra hya bi xi p'uya. Porque ya xmanguerpū dā zøn'a Jerusalén. Nup'ū ga mbēnyø ja'i p'uya, embi ngue 'bexti nēqui'a rā ora'a ngue di mända ua Oja. ¹² Bi 'yēmyø ja'i p'uya:

—Mī 'bū'a n'na rā n'yohū ngue mī nnu mānsu yø ja'i. Ya ja ngue dā ma n'na rā häi yap'ūtho, ja di t'unnbū rá cargo ngue di ndast'abi p'ū ja rá häi 'būi, dā ēhrá ngu p'uya. ¹³ Pē hante ngue dā ma rā n'yohū, bi zonhni 'det'a yø hmiqūi. N'na ngu n'na yø hmiqūi, bi dāpa n'na rā mēnyu xandøngu rá muui. Bi 'yēmbūya: “Nunā rā mēnyu dá 'da'ahū ya, dami 'yørpahū rá 'bēfi asta gue'mø dá pengā”. ¹⁴ Pē nūya yø mmēnguhū rā n'yohū, mī nnu mān'ū p'uya. Bi mēnhyø m'mēnhni ngue dā māmp'ū ha bi zønna n'yohū, bi 'yēnā: “Hīndī nnegāhe nā rā n'yohū ngue di ndast'abi di māndagahe”, bi 'yēnā. ¹⁵ Pē siempre bá t'ēts'i ngue bi ndast'abi nā rā n'yohū. Mī zøp'ū ja rá häi p'uya, bi mända bá ts'i'ū yø hmiqūi xi unnā mēnyu. I nne dā badi hangū xā ndahā n'na ngu n'na. ¹⁶ Nu'a rá mēdi bi zøp'ūya, bi 'yēnā: “Nu nī mēnyu gā dāqui, ya jap'ū 'det'a yø mēnyu xā ndahā”. ¹⁷ Rā dast'abi p'uya, bi 'yēnā: “Ya xanho 'mø, grā hoga mēfi. Madague'a zits'ūtho bi ma mafāti'i, pē gā pøngmanho. A nuyá, dí ēxa'i ya ngue guí mända 'det'a yø danihni ya”. ¹⁸ Bi zøhman'na p'uya, bi 'yēnā: “Ague grā hmu, nu'a nī mēnyu gā dāqui, ya jap'ū cat'a yø mēnyu xā ndahā”. ¹⁹ Bi t'ēmbūya: “Nu'i ya, dí ēxa'i ngue guí mända cat'a yø hnini”. ²⁰ Mī zøhman'na p'uya, bi 'yēnā: “Ague grā hmu, ja ua nī mēnyu gā dāqui. Nugā dá 'uε rā bayu dá pets'i. ²¹ Porque dí su'i ngue guí ya manzaqui, guí ā'a te hīncá taha. Guí xoc'a te hīncá pēfi”. ²² Bi 'yēnā dast'abi p'uya: “Hīngrā hoga mēfi

n'yø. Nu'a rā hya guí mmanya, gue'a gdá hats'a'i rā güenda'a ya. Porque guí ēnguī ngue dí ya manzaquigā. Guí ēnguī ngue dí hangā'a te hīnxtā n'ūni, ogue dí ācā'a te hīnxtā pēfi. ²³ ¿Hanja ngue hīngā dā mā mēnyugā p'ū ja rā banco, n'namhma ngue nu'mø dá søcua ja mā ngu, xtī ndācā'a te rá nzābi mā mēnyu?” ²⁴ Bi t'ēmp'ū 'bāp'ū p'uya: “Hyānnbāui rā mēnyu nā, n'yø. Dami unui'a hā 'det'a yø mēnyu”. ²⁵ Nu'ū ts'o p'uya, bi 'yēnā: “Ague grā hmu, pē ya hā 'det'a yø mēnyu nā”. ²⁶ Bi 'yēnā dast'abi p'uya: “Nugā dí xi'ahū ngue nu'a ya hā xangu, gue'a mān'na di t'un'na. Pē nu'a zits'ūtho hā, dā thānnbābi'a zits'ū hā. ²⁷ A nuyá, nu'ū mā nsuigā'be hīnguī nneque xca ndast'abigā, bá siui ua ya. Gā nnuḡā ha gdi hyohū”.

Rā Jesús bi zøp'ū ja rā hnini Jerusalén.

²⁸ Mī juadi bi mānā rā hya nā, rā Jesús bi thogui, i ma Jerusalén. ²⁹ Mī zømp'ū ja rā nyuni ja rā mbonza ja yø olivos, ja jarbūtho rā hnini Betfagé 'nēhrā hnini Betania. Bi 'yēt'i yoho yø xādi p'uya. ³⁰ Bi 'yēmbi:

—Nī mē nū ja rā hnini bí janū ya. Nu'mø gā cat'ui rā hnini, guí timmi p'ū dā nthat'i n'na rā burru mā'da'yotho, hīnjongui sā. Bá xoqui guá siui ua. ³¹ Nu'mø to dā 'yēn'āui, hanja ngue guí xocui rā burru, guí xihmi p'uya ngue honnā Hmu.

³² Nu'ū yø xādi p'uya, bi ma. Nup'ū bi zømp'ūya, bi dīmp'ū nthat'i rā burru, tengūtho xi mānā Jesús. ³³ Mī xojpūya, nu'ū yø mmēmburru bi 'yēmbi:

—¿Hanja ngue guí xocui rā burru?

³⁴ Bi 'yēmbūya:

—Porque honnā Hmu.

³⁵ Bi ts'ispabi rā burru rā Jesús. Nu'ū yø xādi p'uya, bi gaspa rā burru yø tūhū yø ja'i ngue bi nōpa nts'at'i. Bi hyuxrā burru rā Jesús, bi ma. ³⁶ Xangu yø ja'i di tansyø tūhū ngue pøp'ū ja rā 'yu ja ngue dā thohra Jesús. ³⁷ Nu'mø ya xmanguerpū dā zøn'a Jerusalén, ya 'yop'ū ja rā ngai ja rā

mbonza ja yø olivos. Bi mahra hmafi gätho yø xädi p'uya ngue di johya. I εspabi Oja ngue yø milagro xi nurpi øtra Jesús. ³⁸ Di n'yεmbi:

—Oja di jpra dast'abi bá 'benhni ngue bi zøcua. Ya bi nhojpau i yø ja'i na Oja bí 'bu mahets'i. Nuya maguesε na Oja bí 'bu mahets'i ya.

³⁹ Bi 'yεn'i'da yø fariseo n'youi yø ja'i p'uya:

—Ague grá xännbate, dami hejpa ni xädi. 'Yo di mmanna ra hya na.

⁴⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Dí xi'ahε ngue nu'mø da ma mahεjpi ya yø ja'i εscagu i ya, di nya yø do ja ua ngue da 'yεscagu i.

⁴¹ Mi zøn'a nenihni ra Jesús, bi hyandra hnini Jerusalén. Bi nzomp'uya, ngue pa di te da tho'a m'mεfa yø ja'i 'bu p'ua ja ra hnini. ⁴² Bi 'yεmbra mεhnini p'uya:

—Nu ra pa ja p'uya, di nnehmagä ngue gui pahma hanja na ra hya da 'yøt'ahε ra nho. Pε njot'i ni n'yomfεnihε ya. ⁴³ Da 'yεhra pa ngue gui m'mε mman'ahε, di mäts'a ni nsaihε, mathet'i ra hnini da 'yøtyø njudi. Di nexpa di nexyø soldado da 'yøt'ahε ra tunhni, da 'yε'ahε made.

⁴⁴ Da t'en'ahε häi p'uya, ngue da tho yø ja'i 'bu cua ja ra hnini. Da ma nsädi yø ngu. Nguna di nja, porque himbi n'yo ni mmaih'a ra pa bi zøcua rá m'mεnhni Oja ngue xi'i ha gdi nyamhε —bi 'yεmbi.

Ra Jesús bi 'yetyø ja'i mi mpäp'ua ja ra thinnija.

⁴⁵ Bi map'ua ja ra nija ra Jesús. Gä bi 'yetyø ja'i mi mpäp'ua thinnija p'uya.

⁴⁶ Bi 'yεmbyø ja'i:

—Nup'ua ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'ua ra hya ngue Oja i εna: “Nuna ma ngungä, ni hu ngue ra ngunga mmat'Oja na”. Pε nu'ahε, gui øthε ngue ja di mpeti ua yø bε.

⁴⁷ N'na pa ngu n'na pa bi xännbate p'ua ja ra nija ra Jesús. Pε nu'ua yø hmu yø mmäcja p'uya, 'nε'ua yø xännbate ngue ra ley, 'nε'ua yø n'yohε di manda p'ua ja ra hnini, gä honna forma ha di hyo ra Jesús. ⁴⁸ Pε hingui tini ha di

japi ngue di nja'a te mbεni, porque gä 'butyø ja'i ngue øxra hya mmanna Jesús.

20

Ra Jesús bi t'änni to bi unna nt'εdi'a te øt'e.

¹ N'na ra pa ya, nuna ra Jesús bi xännba ra hya yø ja'i p'ua ja ra nija, xihyø ja'i ra hoga 'da'yo hya. Bi zøhyø hmu yø mmäcja p'uya, 'nεhyø xännbate ngue ra ley, bá 'yohε'ua di manda p'ua ja ra nija. ² Bi 'yεmbra Jesús:

—Ague n'yø, ¿hanja'a te gui øt'e? To bi 'da'i ra nt'εdi'a te gui øt'e? —bi 'yεmbi.

³ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nugä xquet'a ga øt'ahε n'na ra nt'änni ya. Pε dami xicjε hanja'a ra hya ga än'nahε. ⁴ ¿Te'o bi unna nt'εdi ra Xuua bi xixyabi yø ja'i? ¿Ua Oja bi unna nt'εdi, uague yø ja'itho rá nt'εdi'a te bi 'yøt'e?

⁵ Yø ja'i p'uya, di n'yänni te di da di. Di n'yεmbi:

—¿Teni 'be'a ga xihma ya 'mø? Nu'mø ga xihma ngue Oja bi unna nt'εdi te bi 'yøtra Xuua, da 'yεnjε p'uya: “Xina ra hya bi manna Xuua connä ngueque, ¿hanja ngue hingä 'yεc'εihε 'mø?”, da 'yεnjε p'uya. ⁶ A nu'mø ga xihma ngue yø ja'itho bi unna nt'εdi te bi 'yøtra Xuua, di hyojthogahε yø ja'i ngue da mandogahε. Porque gä εc'εi yø ja'i ngue rá pøngahya Oja na ra Xuua.

⁷ Mi dahyø ja'i p'uya, bi 'yεmbra Jesús:

—Hindí pacähe to bi unna nt'εdi'a te bi 'yøtra Xuua.

⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbyø ja'i:

—Ya hingä xicjε na ra hya di än'nahε, ni xinga guεcä ga xi'ahε to di 'dacrä nt'εdi te dí øt'e.

Ra Jesús bi hyεjpa ra hya n'na ra huah i ngue ra jomhi.

⁹ Nuna ra Jesús, bi hyoni te gui hyεjpa yø hya bi xihyø ja'i. Bi 'yεmbi:

—Mi 'bu'a n'na ra n'yohε ngue bi 'yøt'a n'na rá nuä'uva. M'mεfa

p'uya, bi hyoni to da gonhui rā huahi, n'namhma ngue nu'mø bi nja yø uva, di t'unna mmehui'a te di tocabi. Bi ma p'uya, ya'atho yø pa i ma. ¹⁰ Mi zonna pa da thucyø uva p'uya, nuna rā mmehui bi menhna n'na rā hmiqui ngue da tu yø uva di tocabi. Pe nu'u yø mēfi mambi 'bup'u ja rā huahi, bi unna hmiqui, bá erbaya. Pe hinte bi unni. ¹¹ Rā mmehui p'uya, mahombi menhman'na rā hmiqui p'u bi ja rā huahi. Pe xquet'a ngut'atho bá ts'ui. Bi ma ma'uni, hinte bi t'unni. ¹² Rā mmehui p'uya, mahombi menhman'na rā hmiqui. Yø mēfi p'uya, mahombi untho, bá et'i.

¹³ M'mefa p'uya, enna mmehui: “¿Teni 'be'a ga øt'a 'mø? Nuna ma ts'unt'u dadi madi, ma ga pennbi. Xamhmatho da nu mansu 'mø bi nuna”, bi 'yena. ¹⁴ Pe nu'mø mi zomp'u 'buhyo mēfi na rā ts'unt'u rā mmehui, di n'yembyø mēfi: “Nuna ya, guehna rā ts'unt'u ja ngue da gohmi rā huahi naya. Ma ga hohu ya, n'namhma ngue ya ma mmetihu rā huahi”, di n'yembi. ¹⁵ Bi bennabi rā ts'unt'u rā mmehui p'uya, bi gajmaxøts'e rā huahi, ja bá hop'u.

Rā Jesús bi 'yanyø ja'i p'uya, bi 'yembi:

—Xi'mø ya gā bi nja ya yø hya dí xi'ahu ya, ¿teni 'be'a da 'yøtra mmehui? ¹⁶ Siempre da ma rā mmehui, da ho yø mēfi conhui rā huahi. N'nan'yo mi'da yø ja'i di fātrā huahi p'uya.

Nu'mø mi 'yøhyø ja'i na rā hya na p'uya, di n'yembi:

—'Yo da ne Oja ngue da ngu'a di nja —di n'yembi.

¹⁷ Pe rā Jesús bi hyetyø ja'i, bi 'yembi:

—Te 'be'a ga mbøn'a rā hya nt'ot'i p'u ja rā Maça Libro ngue ena: “Nuna rā do himbi nu manho yø hyønnigu, guehna rā do brá 'bebo p'u brá fahra jado na”, i ena. ¹⁸ Nu'mø da zoxra ja'i maxøts'e rā do, da føhra ja'i. A nu'mø da dāhra do ngue da zoxra ja'i, da xeni.

¹⁹ Nu'u yø hmu yø mmäcja 'nē'u yø xänbäte ngue rā ley, bi ne xti bentra Jesús ngue xta ngot'i. Porque pahyø ja'i ngue go xihya yø hya bi hycra Jesús. Pe himbi zä xti bent'i, porque supi di mbøcue mi'da yø ja'i.

I nnepyø nsuiui rā Jesús ngue da 'yembi hingui ja ts'edi di njutra menyu nju.

²⁰ Yø fariseo p'uya, bi menhni to da juppatho häi te ga ya rā Jesús. Nuya bi 'benhni xøgue ya manhotho, tengutho 'mø ngue nmajuani yø hoja'i. I nnepe ngue di nja tema hya da dinnba rā Jesús ngue hindā gue'a da ma, para ngue da zäp'u di yapa m'mefa. ²¹ Janangue bi t'ørpa rā nt'anni na rā hya ja ua, bi t'embi:

—Ague grā xänbäte, dí paçähe ngue gā xanho te guí mma, 'nē gā gue'a rā hya njuantho guí xänbäte. 'Nē hingui su'a te mbēn'na'i yø ja'i. Sinoque majuaní guí xänbäte'a rā hya nne Oja ngue gdá n'yohu. ²² Damí xicje ya, ¿ua xanho ngue di njutra menyu ähra dast'abi, uague hin'na? —bi 'yembi.

²³ Pe rā Jesús, ya padi te mbennabi yø ja'i ngue'a rā nt'anni ørpe, bi 'yembaya:

—¿Hanja ngue guí sāmhyagahu? ²⁴ Damí 'yurcahu rā menyu —bi 'yembi—. ¿To rá hmi na n'youi rā menyu ja ua ya? ¿To rá thuhü na rā thuhü n'youi na rā menyu? —bi 'yembi.

Mi dahya yau rā Jesús, bi 'yembi: —Guehna rā dast'abi naya —bi 'yembi.

²⁵ Rā Jesús bi 'yembyø ja'i yau: —Nu'a ja ngue gui 'yøthu ya, damí unhnā rā menyu di tocabi rā dast'abi. Da gue Oja p'uya, damí unhnā'a te di tocabi —bi 'yembi.

²⁶ Ya himbi zä xta ndini ha xti gajpa häi'a rā hya ännbaya. Hante gue di 'yøtho'a rā hya i dahra Jesús. Ya hinte mambi mantho.

Bi manna Jesús ngue di bennate yø ánima.

27 M'mefa p'uya, bi ma 'da yø sa-
duceo, nuya embi ngue hīndi bēnnate
yø ánima. Bi 'yembra Jesús:

28 —Ague grá xānnbate, nup'ua ja ra
ley bi 'yotra Moisés, nt'ot'i p'ua ra hya
ngue ena: nu'mø bi du n'na ra n'yohu,
'ne hīndi m'mahyø basi, nu rá xisu
ra ánima da zogui, nu'a rá n'yohu ra
ánima gue'a di nthatui ra 'danxu'a,
n'namhma ngue di m'mahyø basi
tengutho 'mø xti m'mahyø basi ra
ánima. 29 A nuyá, xi'mø di 'bu'i yoto
ma'yohu ngue edadi ncu ya. Nu'a ra
n'yohu ma da, di nthati. Pe da 'yehra
pa da du, 'ne hīndi m'mahyø basi.
30 Janangue nu'a rá n'yohu ra ánima
m'mefa bi m'mai, go di nthatui ra
'danxu'a. Pe xquet'a da du ra n'yohu,
'ne hīndi m'mahyø basi. 31 Nu'a rá
hyu rá n'yohu p'uya, hōndi nthatui
ra 'danxu 'mø bi du rá n'yohu. Di
siguetho di nthatra xisu 'mø bi du
rá ndø, asta gue'mø bi du gā yoto
ma'yohu. Gā di nthatui ra xisu, 'ne gā
bi du yø n'yohu. Pe hīmbi m'mahyø
basi. 32 Rá nzequi p'uya, bi du ra xisu.
33 A nuyá, xi'mø ra pa danī bēnnate
yø ánima ya, ¿dana gue'a ya yoto
ma'yohu rá mmeti ra xisu? Porque gā
bi m'mahmi.

34 Mī dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nuua ja ra ximhai, di nthatui yø
xisu yø n'yohu. 35 Pe nu to di to-
cabi ra mmēnthi ngue di ma mahets'i
'mø bi bēnnate yø ánima, ya hīn danī
nthati. 36 Porque ya hīnjonda du, da
gohi tengutho yø anxε. Ya yø basi
Oja, porque da 'yot'Oja ngue ma'da'yo
hōndi m'mai. 37 Nup'ua ja ra hya bi
'yotra Moisés, ja di nequi p'ua ngue di
bēnnate yø ánima. Porque nt'ot'i p'ua ra
hya bi man'Oja 'mø mī nya p'ua bi nzo
ra ndat'o, ngue bi 'yena: “Guecā drá
Ojagā ngue ra Abraham. Drá Ojagā
ngue ra Isaac. Drá Ojagā ngue ra
Jacob”, bi 'yēn'Oja. 38 Ja di nequi p'uya
ngue nup'ua 'bu Oja, hīngui tu yø te yø
ánima. Nup'ua 'bu Oja, hīnjongui tu.

39 Bi 'yēn'i'da yø xānnbate ngue ra
ley p'uya:

—Majuani'a guí mma, grá xānnbate
—bi 'yembi.

40 Pe ya bi zu xti sigue xta 'yørpa
mī'da yø nt'änni p'uya.

*Rā Jesús bi xihyø ja'i ngue ra Cristo
hīngra ja'itho.*

41 Mī nya ra Jesús, bi 'yembyø ja'i:

—Nu'a ra Cristo bá ex Oja ngue
di ndast'abi, i mmanyø ja'i ngue da
gue'a n'na'u yø mbom'meto ra David.
Nugā gā xi'ahu hanja ya, madague'a
ngue rá mbom'meto ra David, pe
nuna ra Cristo hīngra ja'itho na.
42 Porque ra David, enna hya bi 'yørpa
ja ra Salmo: “Nuna Oja, nu'mø mī zo-
jbagui ma Hmu, nguna ra hya bi xifi,
bi 'yembi: Dami micua ja ma n'yēigā
ya, 43 asta gue'mø gā øt'e ngue guí
manda gātho'u ni nsuiui”, bi 'yembi.
44 Ja di nequi p'uya, ngue ra David,
nu'mø nnōnna Cristo, ni hutī ngue rá
Hmu. Janangue ra Cristo di nequi
ngue hīngra ja'itho, madague'a ngue
rá mbom'meto ra David.

*Bi xihyø ja'i ra Jesús ngue di mfādi
xanho, hīnda hyätyø xānnbate ngue ra
ley.*

45 Gā bi 'yøhyø ja'i ra hya bi manna
Jesús ngue embyø xādi:

46 —Dami mfāhma xanho ya, 'yo di
hā'ahu yø xānnbate ngue ra ley. 'Yo
guí øthu tengutho gā 'yo'u. Nuya yø
n'yohu ya, di ho ngue sət'a hai yø he.
Di ho ngue di respeta yø ja'i ha gui
zengua p'ua ja ra tai. Nup'ua ja yø nija
p'uya, huantho yø nthuts'i tate xanho
ngue ja hup'ua. Nup'ua øt'a ngo yø ja'i
p'uya, xquet'a nne ngue tate xtanho
p'ua da mī. 47 'Ne tunnba yø ngu yø
'danxu, i hāti, embi ngue di xānnbi
te pets'i. Nuna ra hya gā ngorpa yø
dā yø ja'i p'uya, nu'mø mmat'Oja, ndø
ya'atho mmat'Oja. I nne da 'yembyø
ja'i ngue yø ndøhoga n'yohu. Pe nuyá,
guehya mathoguiho ra castigo da
thohya ngue gātho mī'da yø ja'i.

21

Rā 'danxu bi unna mēnyu Oja.

1 Nup'ua ja ra nija, hētho ra Jesús
ha gā yatyø mēnyu yø mmēmmeti p'ua

ja rā huada cū rā mēnyu ngue rā ofrenda. ² Bi nū n'na rā 'danxu ngue rā zibøhyoya, xquet'a bi gät'i yoho yø zi xani p'ua ja rā njamēnyu. ³ Bi 'yēna Jesús:

—Majuani dí xi'ahū ngue rā zibøhyoya nā rā 'danxu bi unñā mēnyu ya, pē man'natho nnu manho Oja'a rá mēnyu bi unñā, hinda gue'ū yø mēnyu mi'da yø ja'i di unī. ⁴ Porque nūya mi'da yø ja'i, yø mmēmeti ya, pē gue'a rá mēnyu xa pongui di unī. A nūna rā 'danxu, zits'ū drá mēnyu mi ha. Mi ja ngue xta nzi rá mēnyu bi unī.

Bi manñā Jesús ngue bá ep'ua rā pa da xotra nija.

⁵ Di c'a 'da yø ja'i te ja rā nija. I manyø ja'i ngue mazihotho gui nequi rā nija. Mazihotho gui nequi yø hmi yø do n'youi. Gui nhohra nija'a temā cosa di unyø ja'i ngue nnøpa ofrenda. Rā Jesús bi 'yēmbi:

⁶—Ya gui nnuhū te ja rā nija ya. Pē nūna rā nija naya, bá ep'ua rā pa da xotyø ja'i nā. Xøgue di nxudi, hin hapū nmi nequi rā nija.

Bi manñā Jesús te di nja hante rá nzequi yø pa.

⁷ Bi t'ännbūya, bi t'ēmbi:

—Ague grā xännbate, ¿njam'mø di nja ya yø hya gui mmanya, ngue da xotra nija yø ja'i? ¿Tema hmēya di nja'mø ya ni ma da zønñā pa di nja'a te gui mmanya?

⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbiyø xädi:

—Dami mfähmū xandønho, 'yo gui nne ngue to da hyä'ahū. Porque xangu yø ja'i di n'yo ngue da 'yēmbiyø ja'i: “Go guecā drá Cristogā ya”, da 'yēmbi. Xquet'a da 'yēna: “Nūya, ya da guehra ora jap'ua da gua'a nximhäi ya”, da 'yēna. Pē 'yo sä gui εc'ēihū. ⁹ Nu'mø gá 'yøhmū ngue ya ja yø datunhni, ya di ndunhyø ja'i, 'yo sä gui sūhū. Porque jatho ngue ya ngu'a ja ngue di nja. Pē hinga gue'ū yø hmēya'ū ngue rá nzequi.

¹⁰ Bi sigue bi 'yēmbūya:

—Da nangyø nación ngue da 'yørpa rā tunhni mi'da yø nación. Da nangyø

dašt'abi ngue da 'yørpa rā tunhni mi'da yø dašt'abi. ¹¹ Janjuani ngue di 'yan'ahäi. Di nja yø thuhu, di nja yø guēhi. Di nsu yø ja'i 'mø bi nū yø hmēya dá nja maya.

Bi xihyø xädi rā Jesús ngue da zä rā n'ua, da ts'ui.

¹² Pē hante ngue di nja ya yø hya dí xi'ahū ya, da gu'ahū yø ja'i ngue di bent'ahū, di dä'ahū p'ua ja yø nija, da jo'ahū. Di ndä'ahū p'ua 'bahyø dašt'abi. Di ja'ahū p'ua yø ja'i ngue gui εc'ēigahū. ¹³ Ngue ngu'a di nja'ahū, nu'mø ya gdi yahū yø ts'ut'abi, ja gui xihmū p'ua rā hoga 'da'yo hya p'uya. ¹⁴ Nu'mø bi ma mā bent'i'ahū, 'yo sä di tu ni mmüh'a rā hya ja ngue gui xihmū rā ts'ut'abi. ¹⁵ Porque ga 'da'ahū rā hya, ngue gui pađi te gui mmamhū p'ua 'bū'ū di sū'ahū. Hinjondā zä da dācra hya ga 'da'ahū. ¹⁶ A nuyá, asta ni papáε di dä'ahū. Ni n'yohūε di dä'ahū. Ni mēniε di dä'ahū, ni amigose di dä'ahū. Pē di m'mū'i'da da tho'ahū. ¹⁷ Da zū'ahū yø ja'i ndap'ua bi zä ngue gui εc'ēigahū. ¹⁸ Pē ni xinga n'na ni xta'ū di m'mēdi. ¹⁹ Nu'mø hingui hyēgahū, gue'a di n'na'ahū rā 'da'yo te'a.

²⁰ Nu'mø gá nūhū ngue ya di mäs'yø soldado rā hnini Jerusalén, gui pahmū p'uya ngue n'na zihmantho da ma majuadi rā hnini. ²¹ Nu'ū yø mmēngu p'ua ja rā häi Judea, da 'dagui, di map'ua ja yø xanthø. Nu'ū di 'bup'ua ja rā hnini Jerusalén, da 'dagui. A nu'ū dí 'yo rā 'bēfi, ya hīndi map'ua ja rá hnini. ²² Porque ya bi zøhra pa di nja rā castigo. Nu te gā nt'ot'i p'ua ja rā Maca Libro, da gue'a rā ora'a ngue di nja'a. ²³ Huēcate yø xisu di hadyø basi'a rā pa'a, oque di sadyø basi. Porque rā ndate di nja ua ja rā häi. Rā ndussutho rā castigo da thohyø ja'i. ²⁴ Da tho yø ja'i conyø juai. Mi'da p'uya, da ts'ixā fädi, di ma rā fädi ndø yap'utho n'nanni yø häi. 'Nē nu'ū yø ja'i hingyø judío p'uya, da nē'ahäi yø mmēngu Jerusalén asta gue'mø da ne Oja di m'mēhyø hya.

Bī manna Jesús ngue mahōnda ecua ja rā ximhāi.

²⁵ Dī nja yō hmεya p'ua ja rā hyadi, 'nεp'ua ja rā zana, 'nεp'ua ja yō sō. Nūua ja rā ximhāi p'uya, hinda badi te da 'yōtyō ja'i 'bup'ua ja yō nación. Dī nsu yō ja'i ngue'a gui thoni yō fanthe di ja rā jathe. ²⁶ Nū'mō bi zo yō mmui yō ja'i'a te ja ngue dī nja ua ja rā ximhāi, asta da güentyō ja'i ngue rā ts'u. Nū te gā bí ja maya, gā di pädi hapu thogui. ²⁷ Da thandra N'yohu di 'yε mεhets'i ngue da n'youi rā gui. Da hnu ngue magesε, porque mathoguitho ja rā ts'edi. ²⁸ Nū'mō ya bī mudi dī nja ya yō hya ya, dami hya rā ts'edi gui jaxni yah, gui hyanthu maya. Porque ya xma nguερpatho da εhni Nyatehu.

Bī nhyεjpa rā hya n'na nza rā igo.

²⁹ Mahōmbi hεj hman'na rā hya bi xihyō ja'i rā Jesús, bi 'yεmbi:

—Guí nnuhu n'na rā za rā igo, ogue ndana bi zā mā za. ³⁰ Nū'mō ya bi c'ammī ngue bi 'dogui, gui pahmu p'uya ngue ya nī ma di pat'i xanho hāi. ³¹ Nguna rā hya ja ngue dī nja ya. Nū'mō gā nuhu ngue ya bī nja ya yō hya dí xi'ahu, dami pahmu ngue ya xma nguερpatho dī manda Oja ua ja rā ximhāi. ³² Nūya yō hmεya dí xi'ahu ya, dami pahmu ngue guehya dī nja ya, hante ngue da du yō ja'i 'buhra pa ja p'uya. ³³ Nū te bí ja maya, 'nεcua ja rā hāi, hingui zai. Pε nuna rā hya dí mmangā, ja para zantho na.

³⁴ Dami mfāhmu xanho, 'yo dadi mbentui rā nts'o nī mmuihu. Manma thā'i ngue gui n'itihu, ogue hōndra mεnyu gui ja ndummi ha gdi timhu. Porque nū'mō bi zōnna pa rā nzequi, ja gui thambenihu, ya di jap'ua. ³⁵ Tengutho 'mō te bi zo rā 'dihī, dī njarbutho'a te da thogui gātho yō ja'i 'bui rá nguñi nximhāi. ³⁶ Gue'a ngue gdi mfāhmu xandōho'a. Dami mat'Ojahu hangū rā pa, n'namhma ngue gui mpomhu rā ndate ja ngue dī nja. Jananguē da zā gui sōmhu p'ua di 'buhra N'yohu di 'yε mahets'i.

³⁷ Nū'mō rā pa, i xānbate p'ua ja rā nija rā Jesús. Rā xui p'uya, pa

bi op'ua bí ja rā nyuni ja rā mbonza ja yō olivos. ³⁸ Gātho yō ja'i, xudi xudi pap'ua ja rā nija ngue oxra hya mmanā Jesús.

22

Yō nsuiui rā Jesús ya sānni ngue da hyo.

¹ Ya mī ts'udra ngo ngue rā pascua, guehna rā pa ts'i rā thuhmε hingui n'youi rā íxi. ² Nū'ua yō hmu yō mmäcja 'nεhyō xānbate ngue rā ley, guehya ya rá ya'atho yō pa honi ha di hyo rā Jesús. Pε supi dī mbocue yō ja'i.

³ Rā zithu p'uya bi yurbu ja rá mmui rā Judas Iscariote, guehna n'na nc'ei'ua 'dε'ma yoho yō xādi rā Jesús. ⁴ Nūna rā Judas, bī ma bá nyai yō hmu yō mmäcja, 'nεhyō n'yohu dī manda p'ua ja rā nija. Bá nhεca hyai yō mmäcja ha di japi di dāpra Jesús. ⁵ Rā ndijohya ya yō mmäcja 'mō dinī ha di zādi. Bi xihna rā Judas ngue di unna mεnyu. ⁶ Bī nū manho te bi sihna rā Judas ngue di t'unna mεnyu. Bi hyoni ha di japi ngue di dāpyō mmäcja rā Jesús, pε da gue'a rā ora ngue 'buse rā Jesús.

Yō xādi rā Jesús bi hoqui te da zi'a rā nde bi nsānnigo ngue rā pascua.

⁷ Ya fuhra ngo guehya yō pa ts'i rā thuhmε hingui n'youi rā íxi. Guehna rā pa hode'yo yō ja'i ngue sānnigo, ngue dī nzibde ngue rā pascua. ⁸ Nūna rā Jesús bi 'yεtra Bedu 'nεhra Xuua, bi 'yεmbi:

—Nī mε ya, bí hocui'a te gdā nzibdehu, gā nsānnigohu ngue rā pascua —bi 'yεmbi.

⁹ Bi 'yεn'ua yō xādi p'uya:

—¿Hapu gui nne ga ma hocā'be'a te ga sihu p'uya?

¹⁰ Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nū'mō gā cat'ui mbo rā hnini, gui nthui n'na rā n'yohu nī ma rá ngu, di tu n'na xōni rā dehe. Dami tennui hapu da zōni. ¹¹ Gui 'yεnui rā mmēnnigu p'uya: “Rā xānbate i εna: ¿Hapu ja rā cuarto gā nzibdehe mā xādi, ja gā sāhe p'ua rā ngo ngue rā pascua?” gui 'yεnui. ¹² Rā mmēnnigu p'uya da 'yut'ai n'na rā dācuarto bí

ja maya ra tɔcangu. Ja dami hocui p'ua te ja ngue gdá nzibdeh p'uya.

¹³ Bi ma'ua yoho yø xädi mi yaui ra Jesús. Mi zomp'ua ja ra hnini, tengutho ra hya xi manna Jesús, gue'a bi nja'a. Bi dinna ngu tengutho xi xifi, ja bi hojpa ra nzibde ngue ra pascua p'uya.

Rā Jesús bi zi rā nzibde ngue ra pascua.

¹⁴ Nu'mø mi zonna ora di nsihmε p'uya, nuna ra Jesús, gätho'ua 'de'ma yoho yø xädi, gä 'bap'ua ja ra mεxa.

¹⁵ Rā Jesús bi 'yεna:

—Hante ngue da thogui, janjuani ngue sixa mpähä ma mmui ngue 'daua ga nsihmεh na ra ngo ngue ra pascua. ¹⁶ Porque dí xi'ahua ngue ya hinni mantho ga nsännigohua, asta gue'mø di nja'a te ja ngue di nja, ya gdi 'buhma p'ua ha di manda Oja p'uya.

¹⁷ Bi decra vaso p'uya ngue di ja mamma di Oja. Bi 'yεmbyø xädi p'uya:

—Dami ndarpana naya, sihu 'da'its'ua. ¹⁸ Porque dí xi'ahua ngue ya hinni mantho ga sigä rá ngui ra uva, asta gue'mø bi zonna pa di manda Oja ua ja ra ximhäi.

¹⁹ M'mεfa p'uya, bi hyajman'na ra thuhmε. Mi ja mamma di Oja p'uya, bi xenna thuhmε, bi unyø xädi ngue da zi. Bi 'yεmbi:

—Nuna ya, guehna ma do'yogä naya. Nu'mø gä sihu yø pa di map'ua naya, gue'a gdi benjua ngue dadi da ma do'yo ngue dá du conná ngue'ahua.

²⁰ Mi juadi bi nsihmε p'uya, bi decra vaso, bi 'yεna:

—Nuna po ra vaso ja ua ya, guehna ra hmεya naya ngue nu'mø dá tu, di nja rá ts'edi ra 'da'yo cohi øt'ahua Oja. Porque di mfamma ji conná ngue'ahua.

²¹ Nua ja ra mεxa dí sihmεh ya, 'bucua n'na nc'ei ngue jugatho häi, ya xa hyoni ha di japi ngue di dāgui.

²² Nu ra N'yohua bí 'yε mahets'i ja ngue da tho. Nu te xpa ts'ännbi ngue da thogui, da thomhma'a. Pε Hague ngu ra castigo da thohna ra n'yohua di dāgui.

²³ Bi madi di n'yänni n'na ngu n'na p'uya te'o'a ja ngue di dá ra Jesús.

Di ntør'mahya yø xädi rā Jesús ndana ja ngue di m'met'o.

²⁴ Bi madi bi njun'mahya yø xädi ra Jesús ngue nne di m'met'o n'na ngu n'na. ²⁵ Pε ra Jesús bi 'yεmbi:

—Nup'ua ja yø nación, i 'buhyø dast'abi ngue di manda p'ua ja yø häi. Nu'a ra ts'ut'abi di manda yø ja'i p'uya, i εnyø ja'i ngue xanho te ørpabi ra ts'ut'abi. ²⁶ Pε nu'ahua, 'yo guí nne guí mandathohua yø ja'i. Nu ra ja'i nne ngue xta nhets'i rá cargo da mεfi, guehna ra ja'i jatho ngue di mpefi da mäxyø mmic'eiui na. Nu'a da ne di m'met'o ngue gätho yø amigo, guehna jatho da gohi ngue ni mεfithohua na.

²⁷ Porque nuyá, ndana gue'a nt'εmbi ma daya, gue'a hup'ua ja ra mεxa ma da, ua gue gue'a 'uite ma da? Uanguí hup'ua ja ra mεxa'a ma da. A nuyá, dí 'bucä ua ha guí 'buhma ya, pε hin dadi mandathogä. Sinoque dadi mpefi.

²⁸ A nuyá, gue'ahua xta n'yohua mente yø pa xta sägä ra n'ua. ²⁹ Ma Papá bá εxqui ngue ga manda gätho yø ja'i. Nugä xquet'a dí εxaha ya ngue ³⁰ nup'ua dadi mandagä, 'dap'ua ga mmihma p'ua ja ra mεxa ga nsihmεh. Guí mmihma p'ua ja yø nthuts'i ngue guí mandahua 'de'ma yo'bui yø ja'i Israel.

I pahra Jesús ngue da zop'ua m'mεfa ra Bedu.

³¹ Nuna ra Jesús bi 'yεmbrā Bedu:

—Ague Bedu, nu'a ra zithu, äpra nt'edi Oja ngue da hyoni ha di japi ngue guí hyegaha p'ua. ³² Pε xquet'a dí äpra mate Oja conná ngue'e ngue hinguí 'bēhni nt'εc'ei. Pε nu'i 'mø bi n'yo ni mmui'a te guí øt'e, dami hatra ts'edi ni cu.

³³ Rā Bedu p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague grā Hmu, nugä xquet'a dí 'bui madague'a 'da gdá mε fādi, ogue asta 'dap'ua ga tuui —bi 'yεmbi.

³⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbrā Bedu:

—Ague Bedu, nugä dí xi'i, nu'mø tobe hīndi mahra øni, ya xqui cōnga nhyundi, guí mma ngue hinguí paqui —bi 'yεmbi.

Ya bi zənnə ora da ma ma'ni ra Jesús.

³⁵ Bi 'yānyø xädi rə Jesús, bi 'yēmbi:
—Xi'mø ma xi'ahə ngue h̄inte gui hyaxhə p'ə gá mähä, xingra bəxa, ni xingra njəmɛnyu, 'nɛ h̄ingui cəx mi'da ni thixfan̄ihə, çua ja temə cosa gá 'bɛhmə?

Bi 'yēmbiyø xädi p'əya:

—H̄in'na, h̄inte bi m'mɛdi.

³⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—A nuyá, nu to ja rá bəxa, da gats'i. Da gaxrá njəmɛnyu. Nu to h̄in'yə rá juai, da má rá pahni ngue da dān'a n'na ra juai. ³⁷ Porque dí xi'ahə ngue jatho ngue gə thocä'a te nt'ot'i p'ə ja rə Maçə Libro ngue ɛnə: “Da tho tengutho n'na rə ts'oc'ɛi”, i ɛnə. Porque nu'a te nt'ot'i ngue gə thocä, jatho ngue di njahma'a.

³⁸ Nu'ə yø xädi p'əya, bi 'yēmbi:

—Ague grá Hmu, ja ua yoho yø juai.

Mi dahra Jesús, bi 'yɛnə:

—Co nu'a 'mø —bi 'yēmbi.

Rə Jesús bi mat'Oja p'ə ja rə xequi ni hu ngue Getsemani.

³⁹ Nup'ə bí ja rə nyuni mambi o'a m'mɛt'o rə Jesús ja rə mbonza ja yø olivos, ja i map'ə rə Jesús, bi mähä yø xädi. ⁴⁰ Mi zømp'ə ha ja ngue da zømp'əya, bi 'yēmbiyø xädi:

—Dam̄i mat'Ojahə ya. Nu'mø h̄ingá mat'Ojahə, nthambɛn̄itho h̄inda gue'a gui 'yøthə.

⁴¹ Bi thohmits'ə ní nguep'ə rə Jesús. Nup'ə bi zəni, tengū gə yap'ə da zən'a n'na rə do 'mø bi t'ɛi. Bi ndantyoħmu p'əya ngue da mat'Oja. ⁴² Bi 'yɛnə:

—Ague mə Papá'i, nu'mø guí nnu manho, dam̄i yangui ngue'a rə ndate ja ngue gə thocä. Pɛ h̄inga nu'a go ga sännä gue'a di nja'a, sinoque nu te guí sänni, gue'a di nja'a —bi 'yɛnə.

⁴³ Bi nu p'əya ngue bi zø'a n'na rə anxɛ bí 'yɛ məhɛts'i, di hatra ts'ɛdi.

⁴⁴ Nu'a gə ndär'mə n'ə rá mm̄i'a te ja ngue da thogui, man'na ngue rá mm̄i gə mmat'Oja. Nu'ə yø xänthe i ja, i 'yugui so häi, tengutho 'mø pønna ji p'ə ja n'na rə ts'ɛt'i.

⁴⁵ Mi juadi bi mat'Oja p'əya, bi nangui, bi map'ə bí 'bəhyø xädi. Nu'ə yø xädi p'əya, ya mi aha, bi dapra t'aha ngue rə dumm̄i. ⁴⁶ Bi 'yēmbəya:

—çHanja ngue guí ahmi? Dam̄i nangui, gui mmat'Ojahə. Nu'mø h̄ingá mat'Ojahə, nthambɛn̄itho h̄inda gue'a gui 'yøthə.

Ya bi mbentra Jesús.

⁴⁷ Mente yaui yø xädi rə Jesús, bi zəhna rə Judas ni zi xangu yø ja'i. Guehna n'na nc'ɛi ya 'dɛ'mə yoho yø xädi rə Jesús. Bi guat'i ngue bi zɛngua p'ə 'bährə Jesús, bi zərpa rá hm̄i p'əya.

⁴⁸ Nuna rə Jesús bi 'yēmbi:

—Ague Judas, con n'na rə beso gui dä rə N'yohə bí 'yɛ məhɛts'i ya'mø.

⁴⁹ Yø amigo rə Jesús mi nu te bi nja, bi 'yēmbəya:

—Ague grá Hmu, çua guí nne ga japhə rə juai? —bi 'yēmbi.

⁵⁰ Bi gəxrá juai n'na nc'ɛi rá xädi rə Jesús. Bi zennbabi rá 'yɛhɛ rə 'bɛt'o mmäcja, bi hyɛjpa rá gu ngue rá 'yɛi.

⁵¹ Pɛ rə Jesús bi 'yēmbi:

—Dam̄i hyɛgui, 'yo gadi japhə —bi 'yēmbi.

Nuna rə Jesús bi därpa rá gu na bi thejpa rá gu ngue bi 'yøthe. ⁵² Nuya yø hmu yø mmäcja, 'nɛhyø policia fährə nija, 'nɛhyø n'yohə 'bɛt'o p'ə ja rə nija, gä ní 'yɛhrə nzite. Rə Jesús bi 'yēmbi:

—çUa guí ɛmhə ngue drá bɛgä, ngue guí cəhə yø juai 'nɛ guí cəhə yø za ngue gui bɛnngahə? ⁵³ Conque n'na pa ngu n'na pa nm̄i xänbä rə hyä yø ja'i p'ə ja rə nija. Uangui xtä nzä ja xqui bɛnngahə p'ə. Pɛ ya guehna rə ora guí 'yohə naya, ngue nu'mø rə 'bɛxui i ja rá pähä rə zithu.

Bi manna Bedu ngue h̄ingui padi te'o rə Jesús.

⁵⁴ Ya bi bentyø ja'i rə Jesús. Bi zixpa ja rá ngu rə 'bɛt'o mmäcja. Pɛ rə Bedu, ni 'bɛfa ya'atho p'ə ni ma yø ja'i ni zi rə Jesús. ⁵⁵ Nup'ə made rə dathi, bi t'u'a n'na rə sibi ngue bi mihyø ja'i di nhat'i. Xquet'a 'nɛhrə Bedu bi mi ngue di nhat'i. ⁵⁶ Nuna n'na rə xisu ngue rə gəni p'ə ja rə ngu, mi nu rə

Bēdu ngue hup'ua ja rā sibi. Bi za di hēti p'uya, bi 'yēmbi:

—Nūna rā n'yohu 'bucua, xquet'a rā n'youi rā Jesús.

⁵⁷ Pē mī dahra Bēdu, bi 'yēna:

—Hīn'na cuø, hīndī pacā nā rā n'yohu guí mmana.

⁵⁸ Mī tho man'na ts'uhquits'ua p'uya, hōmbi nū man'na nc'ei p'ua mī hūhra Bēdu, bi 'yēmbi:

—Nū'i, xquet'a nī n'youi'ua tēna Jesús.

Mī dahra Bēdu p'uya, bi 'yēna:

—Hīn'na n'yø, hīnga 'nēcā.

⁵⁹ Mī tho hman'na ora m'mefa p'uya, man'na nc'ei ngut'a bī ma, bi 'yēmbi:

—Majuani ngue nūna rā n'yohu 'bucua, rá n'youi rā Jesús, porque dī nēqui ngue rā mmēngu Galilea nā.

⁶⁰ Mī dahra Bēdu p'uya, bi 'yēna:

—Aguē n'yø, hīndī pacā temā hya guí nne guí xicya.

Nū'a rā ora'a p'uya, tobe hīn manī juadi mmana Bēdu'a te mma, bī mmahra øni p'uya. ⁶¹ Bi 'bātra Jesús ngue bi hyannbū bi hūhra Bēdu. Rā Bēdu p'uya, bi zo rá mmāi nā rā hya xi xihra Jesús ngue xi 'yēmbi: “Tobe hīndī mahra øni, ya xqui cōnga nhyūndī, guí mma ngue hīnguí paqui”, xi 'yēmbi. ⁶² Rā Bēdu p'uya, asta rā zondūmmāi bi bøn'athi.

Rā Jesús rá n'yemmahya yø ja'i.

⁶³ Nū'ua yø n'yohu fāhra Jesús, i thennī 'nē i pē'mī. ⁶⁴ Bi gorpa yø dā conā ulu, bi mē'mī, bi 'yēmbi:

—Damī pahya te'o bī mēp'a'i ya —bi 'yēmbi.

⁶⁵ Xangu mī'da yø hya xifi ngue ga ndennī.

Ya bí 'bup'ua ja rā dajunta rā Jesús.

⁶⁶ Mī nēcāhāi p'uya, bī mpeti gātho yø n'yohu dī manda p'ua ja rā nīja, conyø hmu yø mmācja, conyø xānnbāte ngue rā ley. Rā dajunta bī nja, ja bi ts'ixpū rā Jesús ngue dā t'ørpa rā nt'änni, bi t'ēmbi:

⁶⁷ —Damī xicje ya ngue'mø gue'e grā Cristo bá ex Oja ngue dī ndast'abi,

ogue hīn'na. ¿Te guí mmana rā hya naya?

Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nū'mø ga xi'ahū ngue guecā, hīnguí 'yēc'ēigahū. ⁶⁸ Nū'mø xīnga øt'ahū n'na rā nt'änni p'uya, xquet'a hīnguí nne guí mmāmhmū'a te ga än'nahū. 'Nē hīnguí nne guí thøgahū p'uya. ⁶⁹ Ya nī ma dā zōnna ora ya, ngue rā N'yohu bí 'yē mahēts'i danī mmip'ua ja rá n'yēi Oja nūna jase rá ts'ēdi.

⁷⁰ Gātho yø ja'i p'uya bi 'yēmbi:

—¿Ua guí ēnā ngue gue'e rá Ts'ant'ua'i Oja 'mø?

Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi yø ja'i:

—Ahá, go guecā tengutho guí mmāmhmū.

⁷¹ Dī n'yēmbi yø ja'i p'uya:

—¿Tenī 'be'a man'na mā testigo ga nnehū ya'mø? Ya dá øsehū rā hya pōnnā ne ya.

23

Bi ts'ixpū 'būhra Pilato rā Jesús.

¹ Gā bī nangyø ja'i p'uya, bi zixpū 'būhra Pilato rā Jesús. ² Bī mahyø ja'i ngue di yapra Jesús, ēnyø ja'i:

—Dī tinnbāhe n'na rā hya nā rā n'yohu 'bucua, ngue di ts'onnbā yø mmāi yø ja'i. I ēmbi ngue hīnguí ja ngue di unyø ja'i'a rā mēnyū āhra dast'abi 'bū'a Roma. Xquet'a i mma ngue guehna rā Cristo nā, i nne dā mā ngue n'na rā dast'abi.

³ Rā Pilato bi 'yānna Jesús, bi 'yēmbi:

—¿Ua gue'e rá dast'abi'i yø judío?

Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ahá, go guecā tengutho rā hya guí mmana —bi 'yēmbi.

⁴ Rā Pilato bi 'yēmbi yø hmu yø mmācja, dā guehmi'da yø ja'i:

—Hīn temā ts'oqui dī tinnbā nā rā n'yohu 'bucua —bi 'yēmbi.

⁵ Pē yø ja'i mahømbi 'yēna:

—Nūna rā hya xānnbāte p'ua ja rā hāi Judea nā, di ts'onnyø ja'i nā rā hya nā. Bi fū'a Galilea xānnbāte rā hya, asta søcua ya.

Bi ts'ixpū 'būhra Herodes rā Jesús.

6 Mī 'yøhrā Pilato nā rā hya mmanyø ja'i, bi 'yännbaya ngue'mø rā mmēngu p'ua Galilea nā rā Jesús. 7 Nu'mø mī xi p'uya ngue ja rā mmēngu p'ua, bi mēnnbā nā rā Herodes mī ndast'abi p'ua Galilea. Porque rā Herodes, nu'ua yø pa'ua, mī 'bap'ua Jerusalén. 8 Rā Herodes, nu'mø mī nu rā Jesús, emmēi di johya. Porque ya rá ya'atho yø pa i nne da nu, ngue øde te mmanyø ja'i t'ēmbi øtra Jesús. Mī tømī ngue da nūrpī tema milagro da 'yøt'e. 9 Xangu yø nt'änni bi 'yørpe, pē rā Jesús hīnte ga ndatho. 10 Xquet'a 'bap'ua yø hmu yø mmäcja 'nēhyø xännbate ngue rā ley. Di yapī hīn'ya p'ua rá nze GUI. 11 Nunā rā Herodes co 'nēhyø soldado xquet'a hīmbi nu manho rā Jesús. I thentho, bi heta n'na rá he mazihotho tengutho rá he n'na rā dast'abi. Rā Herodes mahømbi mēnhnā Jesús, i map'ua 'bāhrā Pilato. 12 Madague'a mađi nsuhmī m'met'o rā Pilato rā Herodes, pē bī n'amigo m'mēfa.

Ya nts'änni ngue da tho rā Jesús.

13 Nunā rā Pilato bi peti gātho yø hmu yø mmäcja, gātho yø ts'ut'abi, gātho mī'da yø ja'i. 14 Bi 'yēmbi:

—Ya guá singahua ua nā rā n'yohua 'bucua. Guí emhmua ngue di ts'onyo ja'i. Pē nī hmi nī dāhū hapū dí änni, 'nē guí nnuhū ngue hīn tema ts'oqui dí tinnbabi ngue'a te gni yapū. 15 Nī xingā guehrā Herodes ngue xtabā ndinnbā rá ts'oqui, porque bi costho hømbi 'yēcua. Ja guí nnuhū p'uya ngue hīn tema hyā dī nēqui para ngue da t'ēmbi ja te rángue'a ngue da tho. 16 Nugā ga manda ngue da 'bei, pē ga thøgue.

17 Rā Pilato i ja ngue da 'yøt'e te rā costumbre ja yø ja'i, nu'mø rā ngo ngue rā pascua, pa mathøgue n'na rā ofādi. 18 Gātho yø ja'i p'uya, bi māhra mafi, i ēnā:

—Nunā rā Jesús da tho nā. Go dami thøhrā Barrabás.

19 Pē nunā rā Barrabás, guehna n'na nc'ēi mī ofādi ngue rā 'yøt'i sai, 'nē rā hyote p'ua ja rā hnīni. 20 Rā

Pilato hømbi xihyø ja'i ngue da zā di thøhrā Jesús. 21 Pē yø ja'i p'uya, man'na nts'ēdi ga mafi, i ēnā:

—Da guatrapont'i. Da guatrapont'i rā Jesús.

22 Rá hyū ndī p'uya, bi 'yēnnā Pilato: —¿Pē tema nts'o xa 'yø'nā p'uya? Nugā hīn tema ts'oqui di tinnbi ngue da t'ēmbi da tho. Nugā ga manda da 'bei, pē ga thøgue.

23 Pē yø ja'i hīngui säya ngue mafi, ädi ngue da ma maçuati rā pont'i rā Jesús. Nu'a ga mahyø ja'i co 'nē'ua yø hmu yø mmäcja, bi nja'a te ädi. 24 Rā Pilato p'uya bi zänni ngue dī nja'a te mmanyø ja'i. 25 Bī ma mathøgue nā rā Barrabás xi manyø ja'i ngue dī nthøgue. Guehna xi jot'i ngue rā 'yøt'i sai 'nēhra hyote nā. Go bī ndā nā rā Jesús, i hnepe ngue da tho p'uya.

Ya cuatro pont'i rā Jesús.

26 Nu'mø mī ts'ixrā Jesús ngue da tho, bī nthēui p'ua ja rā 'yu n'na rā n'yohua xpi 'yēhrā 'befi nī hū ngue rā Simu, rā mmēngu Cirene. Go bī njapi bi duxrā pont'i nā p'uya, nī 'befatho p'ua nī ma rā Jesús.

27 Pē xangu yø ja'i bi dēnni. I ma'a nts'onī yø xisu, tū yø mmūi ngue te da thohrā Jesús. 28 Pē bi hyētyø ja'i rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague gyø xisu guí 'bāhmua ua Jerusalén, 'yo guí zomhmua connā ngueque. Sinoque dami nzonī ngue connā ngue'ahua 'nē connā guehni basihua. 29 Porque da 'yēhyø pa guí 'yēmhua: Xanho 'būi te'o hīnjo'o yø basi, ogue hīmbi hyā yø basi, ogue hīmbi sūtate. 30 Yø ja'i p'uya da 'yēmyø t'øhø: “Bá tāgui, guí soxcahe”. Da 'yēmyø nyūni: “Dami cogbahe”, da 'yēmbi. 31 A nuya ngue hīnte gādi uphū'a gādi umhmua ya, hague ngu rā n'ua da tho'a ja rá ts'oqui 'mø.

32 Xquet'a nī ts'i yoho yø ts'oc'ēi ngue 'dap'ua da dūui rā Jesús. 33 Mī zømp'ua ja rā nyūni guí hūtyø ja'i ngue rā Njayaxhmu, ja bī ma maçuati p'ua rā pont'i rā Jesús. 'Nē'ua yoho yø ts'oc'ēi bī ma maçuati rā pont'i, n'na rá n'yēi,

n'na rá gaha i gohi. ³⁴ Nu'mø ema cuati rá pont'i rá Jesús, bi 'yēna:

—Ma Papá'i, dami punnba yø ja'i 'bucua, porque nuya hingui padi te øtya —bi 'yēna.

Yø soldado p'uya bi ma rá taha ngue to xta rá taha, gue'a da gaca n'na xequi rá he rá Jesús. ³⁵ Yø ja'i 'bap'ua p'uya, i hētho. Nu'ua yø judío 'bet'o, i thenth'ua, i ēna:

—Mi mmannu rá n'yohu ngue da yanyø ja'i. Pē di nyanse ya, ngue'mø majuanī ngue guehna rá thanhni Oja nuna t'ēmbi rá Cristo.

³⁶ Yø soldado p'uya, xquet'a thenni. Bi guat'i ngue bi unna vino xa n'ixi da zi. ³⁷ Bi t'ēmbaya:

—Nu'mø gue'e rá dast'abi'i yø judío, dami nyanse ya'mø.

³⁸ Nup'ua ja rá ya rá pont'i, bi t'ot'a n'na rá letrero ngue ēna: “Nuna rá n'yohu 'bucua, guehna rá dast'abi yø judío na”. Rá letrero p'uya, nt'ot'i connā hya ngue rá griego, rá latín, rá ebreo.

³⁹ Nuna n'na rá ts'oc'ei ya cuarbu ja rá pont'i p'uya, xquet'a thenni, bi 'yēmbi:

—Nu'mø gue'e grá Cristo, dami nyanse ya'mø. 'Nēcā'be gui nyan'be p'uya.

⁴⁰ Nu'a man'na nc'ei rá ts'oc'ei bi 'yēmbi amigo di yahni:

—Nu'i ni xingui su Oja, conque ya gui tup'ua ja rá pont'i ya. ⁴¹ Nugüi ja te rángue'a ngue dí sāui rá n'ua, porque di jutui'a te xtá øt'ui. Ya ni 'yup'ua te dí thohmi. Pē nuna rá n'yohu 'bucua, hin temā nts'o xa 'yø'na.

⁴² Bi 'yēn'a m'mēfa p'uya:

—Agué Jesús, nu'mø rá pa gui søhø ngue gui manda ua, gui mbēngui.

⁴³ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Majuani dí xi'i, nuya ya ga m'mahmi p'ua mahets'i ya.

Ya bi du rá Jesús.

⁴⁴ Comma huxyadi, bi madi bi m'mexui gā rá ximhäi asta hyu nde. ⁴⁵ Rā hyadi bi m'mexui. Nu'a rá ulu mi zup'ua ja rá goxthi nija bi hyehmade i

gai ngue bi xet'i. ⁴⁶ Bi 'yēn'a n'na rá hmafi rá Jesús, bi 'yēna:

—Agué ma Papá'i, dadi fāt'a'i ma tegā ya —bi 'yēna.

Høntho bi man'a p'uya, 'bexpi du. ⁴⁷ N'na rá capita ngue rá mmēngu Roma bi nu te bi nja, bi 'yēspabi Oja p'uya, bi 'yēna:

—Majuani ngue nuna rá n'yohu 'bucua, hin'yua rá ts'oqui na.

⁴⁸ Gā bi nu yø ja'i mi 'bap'ua te bi nja. Bi ma yø ja'i p'uya, pē petyø tiya ngue tu yø mmāi. ⁴⁹ Gātho'ua yø mpadiui rá Jesús, conyø xisu bá nēxa Galilea ngue tēnni ha ni ma, yap'atho bi 'bāi, gā hantho te bi nja.

Ya bi ma nt'āgui rá Jesús.

⁵⁰ Mi 'bua n'na rá hoga n'yohu ni hu ngue rá José, mi øt'e te gā mmamp'ua ja rá ley, rá mmēngu p'ua ja rá hnini Arimatea ja rá häi Judea. 'Nēhna di manda p'ua ja rá nija na. ⁵¹ Xquet'a 'nēhna mi tømī ngue di manda ua Oja. Janāngue hingui 'bui ngue rá acuerdo'a te rá hya bi ts'ännbu ha bi mpēti yø ja'i. ⁵² Nuna rá n'yohu na, bi ma bá nyāui rá Pilato, bi 'yāpra nt'ēdi ngue da hyajpu ja rá pont'i rá Jesús. ⁵³ Mi hyajpu ja rá pont'i p'uya, bi 'uēnnabi rá do'yo rá Jesús co n'na rá sávana ngue rá hoga ulu. Bi hyaxpu ja rá panteón xi ma nt'a'mi p'ua bi ja n'na rá 'bido ngue bá āgui. Nuna rá panteón, hinjongui o. ⁵⁴ Nde mbēhi'a rá pa'a, ya da yatra pa ngue rá ts'āya.

⁵⁵ Nu'ua yø xisu bá nēxa Galilea ngue bá n'youi rá Jesús, bi ma bá nu rá n'yāgui. Bi nu ha bi t'āgui. ⁵⁶ Mi zøp'ua ja rá ngu ya yø xisu, bi hocyø 'yēthi māzihotho gā yāni ngue da goxra ánima. Bi nsāya'a rá pa ngue rá ts'āya p'uya, porque gue'a di manda rá ley Oja'a.

24

Ya bi bēnate rá Jesús.

¹ Mi hyaxa rá pa ndomingo, zi xuditho bi ma mahøn'a yø xisu p'ua bi o rá Jesús. Bi hyaxyø 'yēthi xi hoqui. Bi mähä mi'da yø xisu. ² Mi zømp'uya, bi dīni ngue ya n'nanni 'bēna do

mī nnøpā nju'mī rā panteón. ³ Bi yæt'ambo p'uya, pε ya hīmbi dīmp'ua rā Jesús. ⁴ Bī nsu p'uya, hīnguī padī te dā 'yøt'e. Mī nu p'uya, 'bāp'ua yoho yø anxε di yoxnī yø he. ⁵ I hēmtho hāi'ua yø xisu ngue εmmēi su. Yø anxε p'uya, bi 'yēmbi:

—¿Hanja ngue guí homhmu ua mant'āgui'a ya 'bui? ⁶ Ya hīnjo'o ua, ya xā bennate. Damī bēmhmua rā hyā bi xi'ahua 'mø tobe mambi 'būta Galilea. ⁷ Conque bī mā ngue rā N'yohua bī 'yε mahεts'i, mī ja ngue dā ma madāpi yø ja'i ja yø ts'oqui ngue di cuatā pont'i. Rā hyū pa p'uya, di bennate.

⁸ Nu'ua yø xisu p'uya, bi zo yø mmūi nā rā hyā xi mān'a m'met'o rā Jesús. ⁹ Nūya yø xisu 'mø mambā pengbua ja rā panteón, nu'a te bá nu, bi xi'ua 'dε'mā'da nc'ēi yø xādi rā Jesús. Bi xifi gātho mī'da yø ja'i. ¹⁰ Nūya yø xisu bi hyāspabi rā hyā ya yø xādi rā Jesús, guehna rā Maya Magdalena, 'nēhra Juana, 'nēhra Maya rá mamá rā Jacobo, 'nε hmi'da yø xisu p'uya. ¹¹ Pε nūya bi thāspa rā hyā p'uya, hīnguī εc'ēitho te mmanya yø xisu. Sinoque εntho: “Hantho loco ya yø xisu”, gue emma εntho.

¹² Pε rā Bedu bi bøn'athi, bī ma n'nahmantho p'ua bī ja rā panteón. Mī zømp'uya, bi hyēt'ambo. Bī nu ngue ya n'nanni 'bønna ulu mant'ε rā Jesús. Bī mengbua ha sāya p'uya, pε di 'yøtho hanja'a te xi nja.

Bī ntīmī p'ua ja rā 'yu yoho yø xādi rā Jesús ngue manī map'ua ja rā hnīni Emaús.

¹³ Nu'a rā pa'a p'uya, yoho yø xādi rā Jesús manī map'ua ja rā hnīni Emaús. Nunā rā hnīni nā, di nsocui Jerusalén como 'dε'mā'da kilómetro. ¹⁴ Mente 'yo, mente di c'a'a te xi nja. ¹⁵ Nunā rā Jesús mī zā mī zādi, ya 'dap'ua nī n'yo. ¹⁶ Madague'a ngue hēti, pε εnā te corpatho yø dā ngue hīnda badi te'o nā rā Jesús. ¹⁷ Rā Jesús bi 'yānnbua, bi 'yēmbi:

—¿Teni 'bε'a mā hyā gadi nxihmī mēnte guí 'youi ua ja rā 'yu n'yø?

Nup'ua nnā bēngā, εnā gue tu nī mmūiui.

¹⁸ Nunā n'na nc'ēi nī hu ngue rā Cleofas bi 'yēmbi:

—Gātho yø ja'i bá 'yo Jerusalén, gā padī te bī nja mantenni pa. 'Nε go gui 'yēnā ngue hīnguī pahya.

¹⁹ Mī dahra Jesús, bi 'yēmp'ua yaui:

—¿Tema hyā n'yø?

Nu'ua ts'o p'uya, bi 'yēnā:

—Xigue rā Jesús nunā rā mmēngu Nazaret. Guehna n'na rā n'yohua ngue rā pøngahya Oja, di nεqui ngue ja rá ts'edi ngue bi 'yøtyø milagro, 'nε ja rá ts'edi ngue rā hyā bī mā. Porque bī nu manho Oja te bi 'yøt'e, dā guehyø ja'i bī nu manho te bi 'yøt'e. ²⁰ Dī mmangä'be ngue nu'ua yø hmu yø mmäcja, dā gue'ua mā hmuhā dī manda p'ua ja rā nija, bi dā rā Jesús. Bi zixpua ja rā ts'at'abi, ja bá ts'ānnbua ngue dā dup'ua ja rā pont'i. ²¹ Pε nūgāhe nmi εngāhe ngue nunā rā n'yohua nā, guehna xta nyanyø judío nā. A nuyá, ya mangunde bī nja nā rā hyā dí xi'a'be ya. ²² Nu'ua 'da yø xisu 'da'igu mā nt'εc'ēihe, xā pijthogāhe. Porque xā mma mxuditho p'ua mambí o rā ánima. ²³ Pε ya hīnjonxpā ndīni ngue di op'ua. Xpā mmengbua, xā xicje ngue xi nu yø anxε. A nu'ua yø anxε p'uya, i mma ngue ya 'būhna rā Jesús. ²⁴ 'Bexque'a p'uya, nu'ua 'da mā n'yohe xā mmap'ua mambí o rā ánima, pε xā ndīni tengutho rā hyā xā mmanyø xisu. Pε rā Jesús ya hīnxā hnu nā 'nā.

²⁵ Nunā rā Jesús bi 'yēmbi:

—¿Ua hīnguī ts'ua di 'yo nī mmūihua'a te rā hyā i ja? ¿Ua hīnjam'mø guí øhmua para ngue guí 'yεc'ēihua'a te gā rā hyā bī manyø pøngahya Oja? ²⁶ ¿Ua hīnguī pahma ngue rā Cristo mī ja ngue dā zā rā n'ua hante ngue dī ndast'abi ngue dī manda ua?

²⁷ Ya bi dε'mī bi xifi gātho'ua yø hyā nt'ot'i p'ua ja rā Macā Libro ngue'a te gui c'a rā Jesús. Bi dūnnbabi'a te mmamp'ua ja yø libro bi 'yotra Moisés. Bi sigue bi xi mī'da yø hyā te gā nt'ot'i p'ua ja yø libro bi 'yotyø pøngahya Oja.

28 Nu'mø mi zømp'u ja rā hnini manī ma p'uya, rā Jesús bi 'yøt'e ngue ɛnā xø nne dā thogui. 29 Pɛ nu'u yø n'yohu p'uya, bi japi ngue di nsāya, bi 'yɛmbi:

—Ma 'daua gā nsāyah. Guí nnu ngue ya bi nde. Ya ni ma dā dāhra nxui.

Bi yat'ambo rā ngu rā Jesús ngue di nsāya. 30 Mi mīp'u ja rā mɛxa p'uya ngue di nsihmɛ. Bi hyacra thuhmɛ, bi ja mamādī Oja. Bi xemp'uya, bi un'nə hup'u ja rā mɛxa. 31 Nu'a rā ora'a p'uya, bi xohyø n'yomfɛni ngue bi badi te'o. Pɛ 'bexpī m'merpatho rā Jesús. 32 Di n'yɛmbi n'na ngu n'na p'uya:

—Pɛ uanguī hurca mā mməiui mɛnte darā yah gā rā 'yu, 'nɛ bi xicui temā hyā nt'ot'i p'u ja rā Maçā Libro.

33 Ya hinte mambi dø'mi. Bi mengui 'bexque'a, i ma Jerusalén. Bi dini ngue ya xi mpeti'u 'dɛ'ma'da yø xādi rā Jesús co 'nɛ'u mī'da yø n'yohu. 34 A nuya xi mpeti p'uya, bi 'yɛmbya ja bi zøhø:

—Majuani xā bennate rā Hmu n'yø. Ya xā nnu rā Bədu.

35 A nuya ja bi zø p'uya, xquet'a bi mā te xi thop'u ja rā 'yu. Bi mā ngue hingui padī te'o nā rā Jesús mɛnte yaui, bi badi, ja gue'mø mi xenna thuhmɛ.

Ya bi zømp'u 'buhyø xādi rā Jesús.

36 Mɛnte tobe di yahniho'u yo nc'ɛi, ngue mma te xi nu, mi dambɛni p'uya, ya 'bāp'u mādɛ rā Jesús. Bi zɛngua p'uya, bi 'yɛmbi:

—Dā hyu ni mməihya —bi 'yɛmbi.

37 A nu'u yø xādi p'uya, di fetyø mməi ngue su. I ɛnā ngue rā 'yø'a hɛti.

38 Pɛ rā Jesús bi 'yɛmbi:

—¿Hanja ngue guí suhu? ¿Hanja ngue guí ɛhmə ngue himma juani di 'bɛcā ua? 39 Dami nurcahu mā 'yɛ 'nɛhma gua. Guí nnuhu ngue xquet'ocā. Dami thānjə n'namhma guí nnuhu ngue guecā. A nu'a rā 'yø, rā ndahitho'a, hin'yə rá do'yo'a. Pɛ nugā guí nnuhu ngue drā ja'i.

40 Mi juadi bi xi'a ngu'a p'uya, bi 'yutyø 'yɛ 'nɛhyø gua ha bi mɛ yø clavo. 41 Pɛ nu'u yø xādi hinga ɛ'ɛc'ɛi xanho, ngue'a gui johya 'nɛ ɛnā sudyø n'yomfɛni. Pɛ rā Jesús bi 'yɛmbi:

—¿Ua hingui ts'u ua te gā sigā ts'u? —bi 'yɛmbi.

42 Bi unna n'na xɛqui rā hua ngue nthaxi p'uya, 'nɛ bi unna n'na mhmɛ rā t'afi t'asa. 43 Bi hyamp'uya, yø hmī yø dā yø xādi p'u ha bi zi. 44 Bi 'yɛmbuya:

—Nuna te dā thocā ya, guehna rā hyā ya xtā xi'ahu m'met'o nā. Ya xtā xi'ahu ngue mi jatho di nja'a te nt'ot'i p'u ja rā Maçā Libro. Porque rā Moisés co 'nɛ'u mī'da yø pøngahya Oja, bi 'yot'a te ja ngue gā thocā, xquet'a ngu'a mmamp'u ja yø Salmo.

45 Bi xojpa yø n'yomfɛni p'uya, ngue dā dini te mmamp'u ja rā Maçā Libro.

46 Bi 'yɛmbuya:

—Ya ngu'a nt'ot'i ngue rā Cristo i ja ngue dā tho. Rā hyu pa p'uya, di bennate p'u dā nt'āgui. 47 Guehna rā hyā dā thaspabi yø ja'i 'bhi ndap'u bi zā yø nación, connā nt'ɛdi rā Jesús, nu to dā hyep'u rā nts'o gā 'yo, di punnbabi yø ts'oqui. Pɛ rā māditho dā manna hyā p'u Jerusalén. 48 Nuya, go gui xihmə yø ja'i nā te gā nuhu dā thocā ya. 49 Nuna rā hyā bi yat'ahu mā Papāgā, gā ma pɛnhnā naya. Pɛ 'yogui 'uehmə ua ja rā hnini Jerusalén astā gue'mø bi n'na'ahu rā ts'ɛdi di 'yɛ mahɛts'i, ya gui mmāhā p'uya.

Bi ma mɛhɛts'i rā Jesús.

50 Bi gajpə mi 'buhyø xādi rā Jesús, i map'u jonna hnini Betania. Bi macyø 'yɛ p'uya ngue di japi. 51 Mɛnte di japuya, hɛtho ha i nangui, bi ma mahɛts'i. 52 Mi juadi bi danne'u yø xādi, bi mengui, i ma Jerusalén. Janjuani ngue di johya. 53 N'na pa ngu n'na pa, i pa njja ngue badi ja mamādī Oja.

Ra Xuua Nana ra Xuua, ja ua yø hya bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtra ra Jesucristo.

Rá Ts'unt'u Oja øt'e ngue fadi hanja Oja.

1 Nuna rá Ts'unt'u Oja guehna øt'e ngue fadi hanja Oja na. Ya mi 'bu'mø mi nhohra ximhai. 'Dap'u 'buhmi Oja, pe 'nehna Oja na. 2 Hante ngue di nhohra ximhai, ya rá n'youi Oja. 3 Go bi hoqui gátho yø cosa ja na, tengutho bá ne Oja ngue bi nja. Nu hangu yø cosa ja ya, hin'yü n'na ra cosa ngue hinxti hoqui. 4 Nuna go bádi unna 'da'yo te na. Guehna xojpa yø mmái yø ja'i ngue da bádi ndana majuaní. Nuna bádi unna 'da'yo te, tengutho n'na ra nyot'i ngue xojpa yø mmái yø ja'i. 5 Nu ra nyot'i di yorbü ja ra 'bexui, pe hingui hätra 'bexui di 'berpabi'a gui yot'i.

6 Nuna Oja, bi menhna n'na ra n'yohü ni hu ngue ra Xuua. 7 Bi menhni ngue da xihyø ja'i te'o na da xojpa yø mmái yø ja'i. I nnepe ngue guehna da 'yεc'ei gátho yø ja'i na. 8 Nuna ra Xuua, hinga guehna ja ngue da xojpa yø mmái yø ja'i na. Sinoque bi 'benhni ngue da xihyø ja'i ndana da xojpa yø mmái yø ja'i. 9 Nuna bi zøcua ja ra ximhai, guehna majuaní ngue xojpa yø mmái gátho yø ja'i na.

10 Nuna rá Ts'unt'u Oja bi m'mæcua ja ra ximhai. Madague'a ngue go bi hocra ximhai na, pe himbi bahyø ja'i te'o na. 11 Bi m'mæp'u ja rá häi, pe himbi nu manho yø mmænguhü. 12 Pe nuya to gá bi nu manho, 'ne bi 'yεc'ei ngue guehna ra Yante na, guehya bi unna nt'edi bi gohi ngue yø basi Oja ya. 13 Nu'a i gohi ngue yø basi Oja yø ja'i, himma 'da'yo 'bui tengutho gá 'buhyø basi yø ja'i, oque dra ja'itho xta nnepe ngue bi njap'u. Sinoque guesε Oja bi ne bi 'yøt'e ngue yø basi yø ja'i.

14 Nuna øt'e ngue fadi hanja Oja ya, bi nja'i na. Bi m'mæcua di 'buhmü. Pe dá nuhe ngue maguesε. Maguesε porque rá 'dants'unt'u Oja. Gá majuaní te bi ma, 'ne hinha rá nzequi di mahyø ja'i. 15 Nuna ra Xuua, bi xihyø ja'i te'o na, bi 'yεmbi:

—Nuna ya, guehna nmi mmangá m'mæt'o naya. Porque ya xtá mangá ngue di εna: “Nuna da εp'u m'mæfa, man'na tate na ngue nugá, porque hante ngue ga m'mæcá, ya mi 'buhna”.

16 Nu'a te gá bádi uni, gá di tocagahü. Bádi thijpatho rá mate bádi uni hinha rá nzequi. 17 Conná nguehra Moisés bi fahrá ley Oja. Pe conná nguehra Jesucristo bi fahrá mate Oja, 'ne bi fahna ra hya majuaní. 18 Nuna Oja hinjam'mø to di nnu na. Hønt'a rá 'dants'unt'u Oja bí 'bæp'u bí 'bæhrá Papá, go bi ma hanja Oja na.

Ra Xuua nuna bi 'yøtra nxixya bi ma hanja na ra Jesucristo.

19 Nu'u yø judío 'bet'o p'u Jerusalén bi menhyø mmæcja bi mε yø n'yohü ja yø 'bæfi p'u ja ra nija. Bi map'u 'buhra Xuua ngue bá änni te'o. 20 Ra Xuua p'uya, njuantho bi ma, bi 'yεna:

—Hinga guecä na ra Cristo bá εx Oja ngue di ndast'abi —bi 'yεna.

21 Mahømbi 'yännbaya, bi 'yεmbi:

—¿Pe te'o'i p'uya? ¿Ua gue gue'e na ra pøngahya Elías?

Mi dahra Xuua p'uya, bi 'yεmbi:

—Hinga guecä.

Bi 'yänni mahøn'a p'uya, bi 'yεmbi:

—Masque gue'e na ra pøngahya ja ngue da εcua 'mø —bi 'yεmbi.

Bi 'yεna mahøn'a p'uya:

—Hin'na.

22 Bi t'εmbaya:

—Pe ¿te'o'i p'uya? Damí xicje n'namhma ga haspahe ra hya'u to xpa mænngahe. Damí ma te'o'i.

23 Mi dahra Xuua, bi 'yεna:

—Go guecä na bi mmanna pøngahya Isaías ngue bi 'yεna: “Di m'mæ'a n'na nc'ei ngue nts'edi di manna hya p'u ja ra dapo. Da 'yεna: Damí nsähü ya, porque ya ni ma da εp'u ra Hmu”, bi 'yεna.

24 Nūya yø n'yohu bi ma bá nyaui ra Xuua, guehya yø m'menhni yø fariseo ya. 25 Maħømbi 'yännbaya, bi 'yembī:

—¿Pε hanja ngue guí øtra nxixya 'mø ngue hinga gue'e na ra Cristo, ni xingrá Elías, ni xingrá pøngahya dí xi'i?

26 Mi dahra Xuua, bi 'yembyø ja'i:

—Nugä dí øtra nxixya connā dehe. Pε nūua dí 'buhmu, 'yo ua n'na nc'ei ngue hingui fadi te'o. 27 Nugä dá 'bet'o, pε nūna dí xi'ahu da ep'u m'mefa na. Man'na tate na ngue nugä. ¿Hapü gue ga sacä tengu na?

28 Gä guehya yø hya ja ua bi manna Xuua p'u ja ra hñini Betábara, man'na nguadi ra dathe Jordán mambī øtra nxixya.

Bi manna Xuua te'o na ra Jesús.

29 Mi hyaxpaya, bi nu ra Xuua ngue mmap'u ra Jesús da zømp'u ha 'bái. Bi xihyø ja'i p'uya, bi 'yembī:

—Nūna ra n'yohu bá εcua ya, guehna da hnøpa 'bøt'e naya. Tengutho ra de'yo thop'u ja ra nija ngue pa m'møt'e, di njarbu na. Porque guehna bá pen'Oja na, ngue di hojpa yø ts'oqui yø ja'i 'bui gä rá nguni nximhäi. 30 Guehna dá mmangä 'mø dí xi'ahu naya ngue dí εna: “Nugä dá 'bet'o, pε bá ep'u man'na ra n'yohu tate ngue nugä. Porque hante ngue ga m'macä, ya mi 'buhna”. 31 Nugä xquet'a hñimi pacä te'o na t'embī ra Cristo, pε bá 'benngui ngue ga xixyabi yø ja'i, 'ne ga japi gätho yø judío ngue da badi te'o na ra Cristo.

32 Maħømbi 'yenna Xuua:

—Dá nugä ra Espíritu Santo bí 'yε mahets'i tengutho n'na ra paloma ngue bi zøp'u 'bähra Jesús ngue di n'youi. 33 Nugä tobe hñimi pacä te'o na ra Cristo, pε nu'mø mambá 'benngui ngue ga xixyabi yø ja'i connā dehe, Oja bi 'yengui: “Nūna ra n'yohu gui nnurpi ngue da zøhra Espíritu Santo p'u ja rá ya, guehna da japyø ja'i ngue di hatra ts'edi ra Espíritu Santo na”, bi 'yengui.

34 Nguna dá nugä ya, janangue dadi

jagä majuanī ngue guehna rá Ts'unt'u Oja na.

Yø madi xädi ra Jesús.

35 Mi hyaxpaya, mahøn'a 'bup'u ra Xuua n'youi yoho yø xädi. 36 Nu'mø mi nu ngue bi thop'u ra Jesús, ra Xuua bi 'yena:

—Nūna bá εcua ya, guehna bá pen'Oja ngue da nøpa 'bøt'e yø ja'i na, tengutho ra de'yo thop'u ja ra nija ngue pa m'møt'e.

37 Nūna ra hya bi manna Xuua, mi zä mi 'yø'u yoho yø xädi, bi denna Jesús. 38 Ra Jesús bi nyegui, bi nu ngue ni thenni. Bi 'yembya ni denni:

—¿Te guí hommi ya?

Nu'u ni denni bi 'yembī:

—Ague grá xännbate, ¿hapü guí säya?

39 Mi dahra Jesús, bi 'yembī:

—Ma ga mmähä, ga ut'au.

Bi me p'uya, bi 'yuti hapü säya. Nu'a ra ora'a, ya mmap'u 'det'a xudi. Pε ja bá the'inde p'u bi zøni.

40 Nūna n'na nc'ei bi 'yøde te mmanna Xuua, bi denna Jesús, guehna ra Andre rá n'yohu ra Bedu na. 41 Nūna ra Andre 'bexpi ma bá honná n'yohu Bedu. Bi 'yembī:

—Dá tingä'be ra Mesías —bi 'yembī.

Nūna ra Mesías i nne da ma ngue guehna ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi. 42 Nūna ra Andre p'uya, bi zixrá n'yohu p'u 'bähra Jesús. Pε mi nu ra Jesús, bi 'yembī:

—Gue'e grá Simu, rá ts'unt'u'i ra Jonás. Nūya gdi hu ngue grá Cefas, 'ne gdi Bedu ya.

Ra Jesús bi zixra Lipe connā Natanael.

43 Mi hyaxpaya, bi map'u ja ra häi Galilea ra Jesús. Hante ngue da ma, bi nthēui ra Lipe, bi 'yembī:

—Ma ga mmep'u ga mmagä ague Lipe.

44 Nūna ra Lipe, ra mmengu p'u ja ra hñini Betsaida. Xquet'a ra mmengu p'u na ra Andre 'nehra Bedu.

45 Nūna ra Lipe bi ma bá honná Natanael. Bi 'yembī:

—Dá t̄ingä'be nā rā n'yohu mmamp'u ja rā Maçā Libro bi 'yotra Moisés dā gue'u mī'da yø pøngahya. Guehna rá ts'ant'u rā José, nuna rā Jesús rā mmengu Nazaret.

⁴⁶ Mī dahra Natanael, bi 'yēna:

—Xip'u Nazaret, çua dā zā da pømp'u n'na nc'ei ngue xtāho?

Bi 'yēna Lipe p'uya:

—Gue mmexa guī nnu.

⁴⁷ Mī nu rā Jesús ngue mmap'u rā Natanael dā guarbu 'bui, bi 'yēmbuya:

—Ya guī nnuhū ya, bá εcua n'na rā judío ngue majuanī xāho te ga 'yo, 'nε hīngra fēhnitho.

⁴⁸ Rā Natanael bi 'yānnbaya, bi 'yēmbi:

—çHague go gnī paquī?

Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Conque nu'mø tobe hīmmañi zo'i rā Lipe ya, dí nnu'i 'mø guī 'bup'u 'bāhra za ngue rā igo.

⁴⁹ Bi 'yēna Natanael:

—Aguε grā xānnbate, gue'e rá Ts'ant'u'i Oja. Gue'e rá dast'abi'i yø judío.

⁵⁰ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Hønt'a guī 'yεc'εiguī'a ya, ngue dí xi'i ngue dí nnu'i 'mø guī 'bup'u 'bāhra igo ya. A nuyá, man'na xāhenni yø cosa guī nnu ya, para ngue man'na gdi padī xāho te'ogä.

⁵¹ Mahømbi 'yēna Jesús:

—Majuani dí xi'ahū, guī nnuhū ngue dā xohra c'amahets'i ya. Yø anxε Oja p'uya, nī ma nī 'yεp'u 'bāhra N'yohū bi 'yε mahets'i.

2

Bi nja n'na rā nthati p'u ja rā hnini Caná.

¹ Rā hyu pa p'uya, bi nja n'na rā nthati p'u ja rā hnini Caná ngue rā häi Galilea. Xquet'a bi m'mup'u ja rā nthati rá mamá rā Jesús. ² Xquet'a bi ma mambita rā Jesús conyø xädi, ngue bi map'u ha bi nja rā nthati. ³ Mī guahra vino p'uya, bi 'yēmbi mamá rā Jesús:

—Bi guahra vino —bi 'yēmbi.

⁴ Rā Jesús bi 'yēna:

—Aguε mamá, çhanja ngue go guī xic'a ya? Porque tobe hīngui sønna ora ngue tema hmεya ga øt'ä.

⁵ Pε rá mamá rā Jesús bi 'yēmbi ja'i nu'u 'uite:

—Damī 'yøt'e te gā dā xi'ahū nū —bi 'yēmbi.

⁶ Mī jap'u 'dato yø mamohi ngue yø do. Gue'u di usa yø judío'u ngue po rā dehe ga nxu'yε yø ja'i. N'na ngu n'na'u p'uya häti goho 'däte ogue n'na ciento litro rā dehe. ⁷ Rā Jesús bi 'yēmbi 'uite:

—Damī 'yushū rā dehe ya yø mamohi ja ua —bi 'yēmbi.

Bi yusp'uya. ⁸ Rā Jesús bi 'yēmbi mahøn'a:

—A nuyá, hyaspauī zits'u rā mmennigu ya, ngue dā zā.

Bi hyaspabi p'uya. ⁹ Rā mmennigu p'uya, bi zā rā dehe ya xi gohi ngue rā vino. Pε hīngui padī ha bá tha rā vino. Nu'u to bá ha rā dehe go padī hanja'u. Rā mmennigu p'uya bi zōhna novio. ¹⁰ Bi 'yēmbi:

—Gätho yø ja'i, rá mæditho di un'a rā vino xāho. Pε nu'u to si rā vino 'mø ya bi zi xangu, ya di un'na rā vino hīnga njuani p'uya. Pε nu'i, man'na gue go xcá pestho rā hoga vino ngue rá nzεgui.

¹¹ Nuna ya guehna rá mædi rā milagro bá ørbū ja rā hnini Caná ngue rā häi Galilea rā Jesús. Ja bi nεqui p'u ngue maguesε rā Jesús. Nu'u yø xädi p'uya, man'na bi 'yεc'ei ngue guehna rā Cristo nā.

¹² M'mεfa p'uya, bi map'u ja rā hnini Capernaum, nī n'youi rá mamá, co 'nεhyø n'yohū, conyø xädi. Ja bá m'mup'u njammī pa p'uya.

Rā Jesús bi 'yεt'u mī mpä p'u thinnija.

¹³ Ya xmanguerpætho di nsännigo yø judío ngue rā pascua. Rā Jesús bi ma Jerusalén. ¹⁴ Nup'u thinnija p'uya, bi dīmp'u'u mī pä yø ndani 'nεhyø dε'yo, 'nεhyø paloma. Hup'u ja yø nthuts'i'u di pøspa yø mēnyu yø ja'i yap'u nī 'yεhε. ¹⁵ Mī nu te jap'u, bi fat'a n'na rā nthahī rā Jesús

ngue bi hyøn'athi gätho'u mi mpä p'u thinnija. 'Da i me yø de'yo 'nehyø ndani. Nu'u madi pähyø mēnyu p'uya, bi c'uaspabi yø mēnyu, bi 'yennba yø mēxa. ¹⁶ Nu'u yø mäpaloma p'uya, bi 'yēmbi:

—Damj jæcui ya te ja ua. 'Yo gui nnøpa täihua ua ja rá ngu mā Papágä.

¹⁷ Nu'u yø xädi p'uya, bi zo yø mmui'a te nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ngue ena: “Mā gā 'becä mā te ngue dī nnu mansugä nī ngu”.

¹⁸ Nu'u yø hmu yø judío p'uya, bi 'yørpa ra nt'änni, bi 'yēmbi:

—¿Tema milagro gui 'yurcahe n'namhma gā pacähe ngue'mø majuanj Oja di 'da'i ra nt'ēdi'a te guí øt'e?

¹⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yēna:

—Damj hyømhmu häi ra nija ja ua, 'ne nhyu patho gda hōcä mahøn'a.

²⁰ Nu'u yø hmu yø judío p'uya, bi 'yēmbi:

—Nyote mā'dato njeya i nangra nija ja ua, 'ne go gui 'yēna ngue nhyu patho gdi hoqui mahøn'a.

²¹ Pe nu'a ra nija bi manna ra Jesús, gue'a rá do'yo bi mā ngue da thømmi.

²² Janangue nu'mø mi bēnnate p'ua bi ma nt'ägui ra Jesús, bi zo yø mmui yø xädi'a te xi xifi. Bi badi ngue majuanj na ra hya mmanna Maca Libro p'uya, 'ne'a te xi manna Jesús.

Ra Jesús parpabi yø n'yomfēni yø ja'i.

²³ Nuna ra Jesús ya 'bup'ua Jerusalén gä i nja ra ngo ngue ra pascua. Xangu yø ja'i bi 'yēc'ēi ngue guehna ra Cristo na, porque nnu yø ja'i ngue hinjonda zä da 'yøtyø milagro øtra Jesús. ²⁴ Pe nuna ra Jesús hīndi unna mmui ya yø ja'i ya, porque gä patho te mbēnyø ja'i. ²⁵ Himma hyoni to da xifi te ja rá n'yomfēni ra ja'i, porque pase te ja rá n'yomfēni n'na ra ja'i.

3

Ra Nicodemo bi nyai ra Jesús.

¹ Bi m'mua n'na ra n'yohu ngue ra fariseo nī hu ngue ra Nicodemo. Guehna n'na rá hmu yø judío na. ² Bi

ma n'na xui na ra Nicodemo bá nyai ra Jesús. Bi 'yēmbi:

—Ague grá xänbäte, dí pacähe ngue bá pen'na'i Oja ngue gui nxänngahe. Porque hinjonda zä da 'yøtyø milagro gui øt'e ngue'mø hīngui n'youi Oja.

³ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Majuanj dí xi'i, ngue ra ja'i hīmma 'da'yo dī m'mui, hīnda zä da zo rá 'ye Oja.

⁴ Ra Nicodemo bi 'yänni ha ránja ra hya, bi 'yēmbi:

—Pe xina ra hya guí mma, ¿ha di njapi? ¿Ua da zä ngue mā'da'yo hōndi m'mua n'na ra daja'i? ¿Ua da zä hōnda yarbua ja rá mmui rá mamá ngue mā'da'yo da mi?

⁵ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Majuanj dí xi'i, jatho ngue da ma maxixyabi ra ja'i conna dehe 'nehra Espiritu Santo di unna 'da'yo te, janangue da zo rá 'ye Oja ra ja'i.

⁶ Numø ja bi mihra basi ra ja'itho rá papá, xquetho ngue ra ja'itho ra basi. Pe para ngue mā'da'yo dī m'muhra ja'i, hōndra Espiritu Santo da zä da 'yøt'a. ⁷ 'Yo gadi 'yøtho na ra hya dí xi'i. Gätho yø ja'i ja ngue mā'da'yo dī m'mui. ⁸ Guí padī ngue ndap'ua bi zä 'yo ra ndahj, nup'ua go nne dī ma. Guí øde ngue di hī, pe hīngui padī ha nī 'yēhe, nī xīngui padī ha nī ma. Njarbætho na ra Espiritu Santo di unna 'da'yo te ra ja'i ya, hīndi nequi.

⁹ Mi dahra Nicodemo, bi 'yēmbi:

—Hīndi pacä hanja na ra hya guí mmanya.

¹⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Go grá xänbäte p'ua 'buhø judío, 'ne hīngui pahna ra hya dí xi'i ya.

¹¹ Majuanj dí xi'i, dí mmangähe'a te dí pahme. Nuna te dí nnuhe, guehna dadi jahe majuanj na. Pe hīngui ec'ēihua te dí mmangähe. ¹² Xi'mø ngue dí mmangä ya yø hya ja ngue dī nja ua ja ra ximhäi, 'ne hīngui ec'ēigahua, ¿go-ma gue'mø gā xi'ahua te bí ja mahets'i gui 'yēc'ēigahua?

¹³ Hīnjon xpa mmengbua mahets'i, hīnda hōndra N'yohu bi 'yē mahets'i

da zä da ma te bí jap'ü, porque ja rá ngump'ü'a. ¹⁴ Nup'ü ja ra dapo, ra Moisés bi hoca n'na ra c'eya ngue ra t'egui, bi 'bä'ma n'na ra za bi 'yets'i. Di njarbutho ra N'yohü bí 'yε mahets'i ya, i ja ngue da ma ma'bä'mi ra pont'i di ncuat'i. ¹⁵ Ja da thop'ü, n'namhma ngue nu te'o gätho da 'yεc'ei, hindi m'medi, sinoque di nja ra 'da'yo te para zantho.

Nuna Oja di mahyø ja'i 'bucua ja ra ximhäi.

¹⁶ Janjuani ngue di ma Oja yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi. Janangue bá penhua rá 'dants'unt'ü ngue da du, n'namhma ngue nu to gä da 'yεc'ei na, hindi m'medi, sinoque di nja ra 'da'yo te para zantho. ¹⁷ Nuna Oja, himbi benhná Ts'unt'ü ua ja ra ximhäi ngue da menhna castigo yø ja'i. Sinoque bá penhua ja ra ximhäi ngue da yanyø ja'i.

¹⁸ Nu to gä εc'ei bi rá Ts'unt'ü Oja, ya hinda ma ra castigo. Pe nuya yø ja'i hingui εc'ei, ya da ma ra castigo ngue hingui εc'ei bi rá 'dants'unt'ü Oja. ¹⁹ Porque rá Ts'unt'ü Oja bá εcua ja ra ximhäi, a nuya yø ja'i hingui εc'ei ya, gue'a di ma masentencia yø ja'i'a. Tengutho n'na ra nyot'i di nequi gätho yø cosa, njarbutho naya, bi japi bi bahyø ja'i ngue ja yø ts'oqui. Pe hingui nnu manho yø ja'i nuya sifi ngue ja yø ts'oqui, porque xants'o te øt'e. ²⁰ Nu to gä øtra nts'o hingui nnepe da fadi te øt'e. Janangue hingui nnu manho brá Ts'unt'ü Oja, 'ne hingui nne da guarbä ha ya. ²¹ Pe nuya yø ja'i 'yo manho, cuarbä ha ya rá Ts'unt'ü Oja. Porque nnepe da fadi ngue gue'a rá pähä Oja ørpabi yø ja'i.

Nuna ra Xuua bi 'yøtra nxixya, høn'a mma hanja ra Jesús.

²² M'mefa p'üya, bi mähä yø xädi ra Jesús, i mpa p'ü ja ra häi Judea. Ja bá m'mup'ü njammí pa, ja bi ma maxixyabi p'ü yø ja'i. ²³ Nuna ra Xuua xquet'a mi øtra nxixya p'ü ja ra häi Enón, ha di ntøt'ui ra häi Salim, porque xangu yø dehe pop'ü. Ja bi ep'ü yø ja'i ngue di xixyabi. ²⁴ Tobe

him maní ma fädi ra Xuua 'mø mi nja naya.

²⁵ Nu 'da yø xädi ra Xuua, bi njun'mahyauí 'da yø judío ngue ndana man'na xanho ra nxixya øt'e. ²⁶ Bi ma da xihra Xuua p'üya, bi 'yεmbi:

—Ague grá xänbate, nuna ra n'yohü gá man'a m'met'o, guehna gá nyaui nua man'na nguadi ra dathe Jordán, nuya gä ni map'ü yø ja'i badi xixyabi ya.

²⁷ Bi 'yεnna Xuua p'üya:

—Nuna Oja, ya xpá nzänbibi n'na ngu n'na ndana gue'a tate ngue mi'da. ²⁸ Ya gá 'yøsehü te dá mangä m'met'o, ngue hinga guecä drá Cristo bá εx Oja ngue di ndast'abi. Sinoque bí ma ma'bet'ogä hante ngue da ε'a. ²⁹ Xi'mø ja ngue di nthata n'na ra n'yohü, da ma ra hmute p'ü 'bührä ndø. Nu'a rá amigo ra n'yohü p'üya, 'bäp'ü ngue øde te mma, di johya ngue ya da me rá ndø ra hmute. Di njadä p'üya, dadi johya ngue di ma yø ja'i p'ü 'bührä Jesús. ³⁰ A nuna, man'na di bahyø ja'i ngue tate na, nugä man'na gdä cocä häi.

Bi manna Xuua ngue bi 'yε mahets'i ra Jesús.

³¹ Nuna bí 'yε mahets'i, tate na ngue gätho. A nu ra ja'i ngue ra mmengu ua ja ra ximhäi, ya ra mmengu ua'a, 'ne mmanyø cosa ja ua ja ra ximhäi. Pe nu'a bí 'yε mahets'i tate'a ngue gätho. ³² 'Ne i mma te bi nup'ü mahets'i. Nu'a ra hya bi øde, gue'a mman'a. Pe hnjongui εc'ei na ra hya i mma. ³³ Pe nuya yø ja'i bi 'yεc'ei na ra hya na, guehya haxa njuani ngue majuaní te bi man'Oja conná guehna ra hya øde i hma. ³⁴ Nuna ra Jesús bá pen'Oja, rá hya Oja mmana. Hinha rá nεgui di hatra ts'edi ra Espiritu Santo ra Jesús. ³⁵ Nuna ra Papá di mahrá Ts'unt'ü, 'ne bi unná ts'edi ngue di manda'a te gä ja ya. ³⁶ Nu ra ja'i da 'yεc'ei bi rá Ts'unt'ü Oja ja ra 'da'yo te para zantho. Pe nu'a hingui εc'ei bi rá Ts'unt'ü Oja, hindi nthui ra 'da'yo te ra ja'i, sinoque gue'a ra castigo da ja Oja da zäui.

4

Ra Jesús bi nthëui n'na ra xisu ngue ra mmëngu Samaria.

¹ Bi bahyø fariseo ngue xangu yø xädi di petra Jesús, 'nε man'na xangu yø ja'i di xixyabi ngue ra Xuua. ² Pε hingo di jase ra nxixya ra Jesús, sinoque gue'u yø xädi di xixyabi yø ja'i. ³ Mi bahra Jesús ngue ya fadi te øt'e, bá ep'u Judea ngue i ma Galilea.

⁴ Mi ma p'uya, ja ngue danj nthop'u ja ra häi Samaria. ⁵ Ni ma da zømp'u ja ra hnini Sicar ngue ra häi Samaria, ja orbu n'na rá häi ra Jacob, nuna bi unná ts'unt'u José. ⁶ Nuna ra xequi na, jap'u n'na ra poso ngue t'ëmbi bi hocra Jacob. Ra Jesús ya xpí yäp'u ja ra 'yu, bi mip'u ja ra poso. Ya 'dato nde'a ra ora'a. ⁷ Ya mi hup'u 'mø mi zø'a n'na ra xisu ngue ra mmëngu Samaria, ni 'yëhra 'yai. Ra Jesús bi 'yëmbi:

—Daqui ts'u ra dehe ga si —bi 'yëmbi.

⁸ Ya xi map'u bí ja ra hnini yø xädi ra Jesús ngue da tänna hmε da zi. ⁹ Nu'u yø judío di nnu man'uui yø mmëngu Samaria, janangue nu'mø mi 'yähra dehe ra Jesús, ra xisu bi 'yëmbi:

—¿Hanja? Nu'i grá judío, 'nε guí äcra dehe guí si. A nugä p'uya drá mmëngugä Samaria.

¹⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yëmbi:

—Nu'mø ngue gdi padj te di un'Oja ya, oque gdi padj te'o na ä'i ra dehe da zi, nu'i p'uya guí 'yäcra dehe guí si. A nugä p'uya ga 'da'i ra dehe di unna 'da'yo te.

¹¹ Mi dahra xisu, bi 'yëmbi:

—Ague zi'ue, pε hin'yü te gdi 'yähra dehe ngue xanhyε ra poso. ¿Ha guí hya'a ra dehe di unna 'da'yo te guí 'daqui? ¹² Nuna ma mboxitahu ra Jacob, bi zogahe na ra poso ja ua. Ja mi tuxua ra dehe mi si'a. Bi zi yø basi co 'nε'u yø mbo'øni mi si, bi zi ra dehe. ¿Ua ma da'i ngue nu'a ya?

¹³ Mi dahra Jesús, bi 'yëna:

—Nu gätho yø ja'i da zi ra dehe ja ua, mahøndi ntuthe. ¹⁴ Pε nu ra ja'i da zi ra dehe ga ungä, hinjam'mø di

ntuthe. Porque ra dehe dadi ungä, tengutho 'mø dí pøhra dehe mbo rá mmäi ra ja'i da zi ngue di unna 'da'yo te para zantho.

¹⁵ Mi dahra xisu p'uya, bi 'yëmbi:

—Ague zi'ue, dami 'dajna ra dehe guí mma, n'namhma ngue ya hinnj mantho ga ntuthegä. 'Nε ya hinnj mantho ga ma εcä ra 'yai ua ja ra poso ja ua.

¹⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yëmbi:

—Ga 'yo, bá si ni damme, bá εcua p'uya.

¹⁷ Mi dahra xisu p'uya, bi 'yëna:

—Hinjjo'o ma damme.

Ra Jesús bi 'yëmbi:

—Nu'a guí mmanya, majuanj'a ngue hinjo'o ni damme. ¹⁸ Porque ya rá cut'a ni damme xcá m'mahmi. A nu'a guí 'bähmi ya, hingni ndø'a. Ja di nequi p'uya ngue majuanj guí mma.

¹⁹ Bi 'yëna xisu 'mø mi 'yøde te sifi:

—Ague zi'ue, nup'u nná bεngä, εna gue gue'e n'na rá pøngahya Oja. ²⁰ Nuya ma mboxitagähe yø mmëngu Samaria, mi thanne Oja ua ja ra nyuni ja ua. Pε nu'ahu ngue gyø judío'u, guí εmhmu ngue nup'u Jerusalén, gue'a ra xequi ja ngue di nthanne Oja'a.

²¹ Mi dahra Jesús, bi 'yëmbi:

—Dami 'yεc'εigui grá xisu, porque da 'yëhra ora ngue guí thannehu ra Papá, pε himma hyoni guá εmhmu ua ja ra nyuni ja ua, ni xinga guerp'u Jerusalén di ja ngue 'be guí mmähä.

²² Nu'u yø mmëngu Samaria hingui pa Oja i thanne'u. Pε yø judío i pa Oja i thanne. Porque Oja bi zänni ngue da pøn'a n'na nc'ei ra judío ngue dra yante. ²³ Pε da 'yëhra pa, 'nε ya guehra ora ja p'uya, ngue nu'u majuanj da danne ra Papá, pε gue majuanj ngue yø mmäi da ndanne. Guehna nnepra Papá da 'yøt'e te'o ngue da danne naya. ²⁴ Nuna Oja, hindi nequi na ngue hin'yü rá do'yo. A nu'u yø ja'i thanne Oja, pε gue majuanj ngue yø mmäi da ndanne.

²⁵ Mi dahra xisu p'uya, bi 'yëna:

—Nugä dí padj ngue ja ngue da ehra Cristo di ndast'abi ua. Nu'mø

bá ěhna p'uya, go da ma xanho hanja gátho na.

²⁶ Mĩ dahra Jesús, bi 'yena:

—Nu'a ra Cristo guí mmana, go guecá'a ya.

²⁷ Mente mman'a p'uya, bi zøhyø xádi. Di 'yøtho'u p'uya ngue bi dimp'u mi yauí n'na ra xisu ra Jesús. Pɛ hinjombi 'yänni hanja te'be'a mađi nxifi. ²⁸ Nuna ra xisu p'uya, bi zop'ura ts'øye, bi map'ura ja rá hnini. Bá xihyø mmenguha, bi 'yembí:

²⁹ —Mmähä ga ma nuha n'na ra ja'i bi xiqui te gátho xtá øt'e. Nthambenitho ngue guehna ra Cristo na.

³⁰ Bi nexyø ja'i p'ura ja ra hnini bi zømp'ura bi 'bahra Jesús. ³¹ A nu'u yø xádi ra Jesús bi 'yembí:

—Ague grá xännbate, dami nsihme ya.

³² Pɛ ra Jesús bi 'yena:

—Nugä jaga n'na ra cosa ga si. Nuna ra cosa na, hinguí pahma na.

³³ A nu'u yø xádi p'uya di n'yembí n'na ngu n'na:

—Rá nɛgui 'bui to ya xa 'ujini.

³⁴ Pɛ ra Jesús bi 'yembyø xádi:

—Entho dí sihmegä 'mø dí ørpabi rá pähä'a bá pengui, 'nɛ ga juarpabi rá 'befi bi 'daqui. ³⁵ Guí emhma ngue mangoho zana di 'bedi di nja ra nsofo. Pɛ nugä dí xi'aha, dami hyantha yø ja'i bá ɛcua. Hinni mantho ga huxha ra pa, ya da 'yɛc'ɛigä yø ja'i. ³⁶ Nu'a xofo da hyanná nzäbi. Di njarbatho ra ja'i di hatra ts'edi yø ja'i ngue da 'yɛc'ɛigä ya, xquet'a da hyanná nzäbi. A nu'u yø ja'i ɛc'ɛigä di nja ra 'da'yo te para zantho. Janangue nu'a to di da'mra hya, 'nɛ'a to di hatra ts'edi yø ja'i ngue da 'yɛc'ɛigä, 'da gui johyatho.

³⁷ I t'en'a ra hma: “N'nan'yo'a tuhu, n'nan'yo'a xoqui”. ³⁸ Nugä dí ɛ'aha ngue güi hatha ra ts'edi yø ja'i ngue da 'yɛc'ɛigä. Pɛ gdi mähä p'ura hap'ura ya xa tho'a n'na ra mamhya. Nu'a ra hya bi da'mi bi man'ura, go güi hatha ra ts'edi yø ja'i na ra hya bi xifi.

³⁹ Co nuna ra hya bi manna xisu, xangu yø mmengu Sicar ngue ra häi Samaria bi 'yɛc'ɛi ra Jesús. Porque

bi 'yenna xisu: “Bi xiqui te gátho xtá øt'e”, bi 'yena. ⁴⁰ Mĩ zøhya yø mmengu p'ura ja ra häi Samaria, bi xihra Jesús ngue di n'oxp'ura ha bí 'bui. Janangue bi m'map'ura nyo pa ra Jesús. ⁴¹ Xangu mi'da yø ja'i bi 'yɛc'ɛi 'mø mi 'yø'a ra hya pønná ne ra Jesús. ⁴² Ya t'embra xisu p'uya:

—A nuya dí ɛc'ɛigähe ya, pɛ hinga hønt'a ra hya gá xicje nná ɛc'ɛigähe ya, sinoque ya dí øsehe ra hya mmana. 'Nɛ dí pahme njuani ngue guehna ra Cristo bá ɛx Oja ngue di ndast'abi na, 'nɛ guehna ra yante ua ja ra ximhäi na.

Ra Jesús bi 'yøthebi rá ts'unt'ura n'na ra n'yoha.

⁴³ Mĩ tho'a nyopa p'uya, bi thop'ura Samaria ra Jesús, i mpa p'ura ja ra häi Galilea. ⁴⁴ Porque ya xi manse ra Jesús ngue n'na rá pøngahya Oja hinguí hnu mansu p'ura ja rá xequi bi m'mui. ⁴⁵ Nu'mø mi zømp'ura Galilea, bi nu manho yø mmengu p'ura, porque 'nɛhya ya xi ma ra ts'ännigo ngue ra pascua bá njap'ura Jerusalén. Ya xi nurpi te xi 'yørb'ura ja ra ngo.

⁴⁶ Bi mengra Jesús, i map'ura ja ra hnini Caná ngue ra häi Galilea, nup'ura bá øt'e ngue bi gohi ngue ra vino ra dehe. Nuna n'na ra n'yoha ngue ra mmengu Capernaum i ja rá 'befi xanhɛts'i, di mpehmi ra gobierno. I si n'na rá ts'unt'ura mađi hyenni. ⁴⁷ Nuna ra n'yoha p'uya bi 'yøde ngue ya bi zop'ura Galilea ra Jesús, xpí 'yɛ'a Judea. Bi ma bá nu p'uya, bá äpra mate ngue da ɛp'ura ja rá ngu da 'yøthebi rá ts'unt'ura, porque ya ja ngue da du. ⁴⁸ Ra Jesús bi 'yena:

—Nu'mø ngue hingdi nnuha yø mi-lagro dí øt'a, ya hinguí 'yɛc'ɛigaha.

⁴⁹ Nuna ra n'yoha p'uya bi 'yembra Jesús:

—Ague n'yø, 'yørc'a ra mate mme nts'edi, 'nɛ da du ma ts'unt'ura.

⁵⁰ Mĩ dahra Jesús, bi 'yembí:

—Ni ma ni ngu ya. Nu ni ts'unt'ura guí mma, ya bi zä ya.

Nuna ra n'yoha p'uya bi 'yɛc'ɛi te bi manna Jesús. Bi ma rá ngu. ⁵¹ Nu'mø

ni ma da zønná ngu ra n'yohu p'uya, bi ma yø hmiqúi di c'at'ui, bi 'yɛmbi:

—Ya bi zä ni ts'unt'u —bi 'yɛmbi.

⁵² Nuna ra n'yohu p'uya bi 'yänni tema ora bi zä. Bi t'ɛmbuya:

—Comma yoto nde mande bi bønna pa mi n'youi.

⁵³ Bi bɛn'a ra n'yohu p'uya ngue gue'a ra ora bi manna Jesús ngue ya bi zä na rá ts'unt'u mi u. Gätho'u to 'bup'u ja rá ngu p'uya, gä bi 'yɛc'ɛi ra Jesús. ⁵⁴ Nguna bi 'yør'mø mambá pengbu Judea ra Jesús. Ya rá yondi na ra hmɛya bi 'yørbu ja ra häi Galilea p'uya.

5

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu tudyø gua.

¹ M'mefa p'uya, bi nsännigo yø judío. Janangue nuna ra Jesús bi ma Jerusalén. ² Nup'u Jerusalén pop'u n'na ra dehe guí nhuti conna hya ngue ra ebreo “Betesda”. Pop'u jonna goxthi guí nhuti ngue rá Goxthi yø Dɛ'yo. Ja jap'u cat'a yø 'døscuangu di thɛsra dehe. ³ Nup'u ja yø 'døscuangu ja 'bomp'u xangu yø därkehi. 'Bomp'u yø xädä, 'bomp'u'u xannunts'i, 'bomp'u'u tudyø gua. I tømí ngue di 'yanna dehe. ⁴ Porque njandyatho mi sò'a n'na ra anxɛ ngue anna dehe p'u po. Nu'a ra därkehi rá mudi da yørbu ja ra dehe 'mø bi 'yani, da zä ndana bi zä man'u di hɛmbi. ⁵ Mi 'bemp'u n'na ra n'yohu ngue ya n'näte ma'dɛ'ma hyato njeya madi hyenni. ⁶ Nu'mø mi nu ra Jesús ngue 'bemp'u, bi badi ngue ya rá ya'atho yø pa madi hyenni. Bi 'yännbaya, bi 'yɛmbi:

—¿Ua guí nne da zä'i n'yø? —bi 'yɛmbi.

⁷ Mi dahra därkehi p'uya, bi 'yɛna:

—Ague n'yø, hinjo'o to di cɛjhna ja ra dehe 'mø bi 'yani. N'na ndi ngu n'na ndi dí ɛna ngue ga cɛnhna ja ra dehe 'mø bi 'yani, n'nan'yo'a ni 'bet'o.

⁸ Bi 'yembra därkehi ra Jesús:

—Dami nangui. Caxni fidi, ni ma.

⁹ 'Bexque'a ra ora'a p'uya, bi zä ra därkehi. Bi gaxrá fidi, bi ma. Pɛ ra pa ngue ra ts'äya'a ra pa bi n'øthe ra Jesús. ¹⁰ Nuya yø hmu yø judío p'uya, bi 'yembra n'yohu mi'u:

—Hinda zä guí caxni fidi ya, porque ra ts'äya ra pa ja p'uya.

¹¹ Bi 'yenna n'yohu p'uya:

—Nu'a ra n'yohu bi 'yøthegui, gue'a bi xiqui ngue ga caxma fidi, ga mma.

¹² Bi t'ännbaya, t'ɛmbi:

—¿Te'o na ɛn'i guí caxni fidi, guí mma?

¹³ Pɛ nuna ra n'yohu p'uya, hingui padi te'o na xi 'yøthe, porque xangu yø ja'i 'yop'u, 'nɛ ya xi ma ra Jesús.

¹⁴ M'mefa p'uya, nuna ra n'yohu xi 'yøthe ra Jesús bi nthɛui p'u ja ra nija.

Bi 'yɛmbuya:

—Ya bi zä'i n'yø. Pɛ 'yo nimantho guí øtra ts'oqui, n'namhma ngue him man'na guí mma man'u.

¹⁵ Nu'mø mi 'yø'a te bi sihna ra n'yohu xi t'øthe, bi ma bá xipyø hmu yø judío ngue guehna ra Jesús xi 'yøthe. ¹⁶ Janangue bi mudi honnbabi rá gua ra Jesús, porque t'ɛmbi ngue di mpɛtho 'mø ra pa ngue ra ts'äya. ¹⁷ Pɛ ra Jesús bi 'yɛna:

—Da guehma Papágä di mpɛtho asta guehya, da gucä p'uya dadi mpɛfi.

¹⁸ Nuna ra hya na p'uya, guehna ga nne yø hmu yø judío ngue da hyo. Porque t'ɛmbi ngue hinga høndra pa ngue ra ts'äya hingui supí, sinoque di api ngue i mma ngue 'da'iguui Oja, ngue mma ngue Oja rá Papá.

Bi 'yuhra ts'ɛdi rá Ts'unt'u Oja.

¹⁹ Mi nya ra Jesús, bi 'yɛna:

—Majuani dí xi'ah ngue rá Ts'unt'u Oja hinda zä te da jase. Tengutho nnurpi øtra Papá, gue'a øt'a. Janangue nu'a te øtra Papá, xquet'a gue'a øtra Ts'unt'u'a. ²⁰ Nuna ra Papá di mähra Ts'unt'u 'nɛ uti te gä øt'e. A nuyá, man'na xta nhenni mi'da da 'yudi, asta gadi 'yøthohu 'mø gá nuhu. ²¹ Nuna ra Papá, øt'e ngue di bennate yø ánima. Njarbutho rá Ts'unt'u Oja ya, nu to da nepe di

bennate, da 'yøt'e. ²² Nuna ra Papá h̄injonn̄i ja'í di sentenc̄ia na. Nu'a rá Ts'ant'ua go bi un̄ná ts'edi ngue go da z̄anna sentenc̄ia'a. ²³ Porque nnepe ngue go da h̄nu mansu na rá Ts'ant'ua, tengutho ga h̄nu mansu rá Papá. Nu'a h̄ingui n̄nu mansu brá Ts'ant'ua Oja, ya h̄imma juani ngue n̄nu mansu brá Papá bá penh̄ni.

²⁴ Majuani dí xi'ah̄u, nu ra ja'í ørpabi masu ra hya dí mmangä, 'ne εc'ei'a to bá penngui, ya ja ra 'da'yo te para z̄antho ra ja'í. Ya h̄inda ma ra castigo. Ya bi mpomm̄i ra sentenc̄ia mi ja, ya ja ra 'da'yo te para z̄antho. ²⁵ Majuani dí xi'ah̄u, da 'yehra ora di nja te dí mma, 'ne ya da guehra ora ja p'uya. Nu yø ja'í 'buhya tengutho 'mø ya x̄andu, pe nu'mø bi 'yøhra hya mmanná Ts'ant'ua Oja 'ne da 'yεc'ei, ya di t'unna 'da'yo te. ²⁶ I ja rá ts'edi ra Papá ngue di unna 'da'yo te yø ja'í. Njarbutho rá Ts'ant'ua ya, bi un̄ná ts'edi ngue di unna 'da'yo te yø ja'í. ²⁷ 'Ne bi un̄ná ts'edi ngue go da z̄anna castigo'a, porque gue'a ra N'yoh̄u bí 'yε mah̄ets'i'a. ²⁸ 'Yo gadi 'yøtho na ra hya dí xi'ah̄u. Porque da 'yehra ora ngue nu'ua x̄andu, da 'yø'mø bi zo'a rá Ts'ant'ua Oja. ²⁹ Da pømp'ua da nt'ägui. Nu'ua xa n'yo manho, di bennate ngue ma'da'yo di m'mai. A nu'ua xa n'yo mants'o, di bennate ngue da ma ra castigo.

Bi nepe da bahyø ja'í ngue ja rá ts'edi ra Jesús.

³⁰ Nugä h̄inda zä ga s̄anse te ga øt'e. Ga øt'ä ra ts'ut'abi, pe gue ma'bejp̄agui. Nu te ga s̄annä di nja, gue'a di nja'a, pe gue da gue'a ni 'yup'ua. H̄inda zä ga s̄anse te ga øt'e. Nu'a te n̄numan̄ho ma Papá bá penngui, gue'a ga øt'a. ³¹ Nu'mø dadi jase majuani te dí mmangä, 'yogui 'yεc'ei'gah̄u 'mø. ³² Pe 'b̄u h̄man'na di ja majuani te'ogä. 'Ne dí pacä ngue majuani te gä mmanna conná ngueque. ³³ Conque gá 'yeth̄u to bá ørpa ra nt'änni ra Xuua. Nuna p'uya, nu'a te ra hya bá ma, gä majuani. ³⁴ Pe nugä h̄imma hyoni ngue toni ja'í di ja

majuani te dí mmangä. Nu'a ra hya bi manna Xuua conná ngueque, gue'a dadi b̄en'nah̄u'a ya, n'namh̄ma ngue gui 'yεc'ei'ua na ra hya na, 'ne guehna gdi nyamh̄ma na. ³⁵ Nuna ra hya bi manna Xuua, tengutho n'na ra nyot'i ngue di petyø 'uε, ja gá mpetih̄u p'ua bi nya'a. Gá johyah̄u n'na ts'equits'ua ngue te bi ma. ³⁶ Pe nugä, nuya yø hm̄eya dí øt'e ngue h̄injondä zä da 'yøt'e, guehya di ja majuani te dí mmangä ya. Nuna ra hya bi manna Xuua, zits'utho na. Nuya yø hm̄eya dí øt'ä, ma Papá di 'bejpi ngue ngu'a ga øt'e. Ja di nequi p'uya ngue majuani bá penngagui ma Papá. ³⁷ Nuna ma Papá bá penngui, go di ja majuani te dí mmangä na. 'Ne h̄inga como quiera gui ørpah̄u ra hya na. Porque h̄injam'mø gui n̄nuh̄u na. ³⁸ Pe nuna rá hya bá penh̄ni, h̄ingui nne gui 'yøhm̄u. Porque h̄ingui nne gui 'yεc'ei te dí xi'ah̄u, 'ne nugä rá m'menh̄nigä ra Papá. ³⁹ Nu'ah̄u gadi ja ndumm̄i gadi x̄ah̄ma ra Maca Libro gui cah̄u, porque ja gui nne gui timh̄ma p'ua hanja ngue ja na ra 'da'yo te para z̄antho i ja. Conque nuna ra Maca Libro gadi x̄ah̄ma, nu'a to mmanna hya nt'ot'i p'ua, go guecä'a. ⁴⁰ 'Ne h̄ingui nne gui 'yεc'ei'gah̄u, n'namh̄ma ngue di nja'ah̄u ra 'da'yo te.

⁴¹ Nugä h̄indi honi to da 'yεsq̄ui. ⁴² Nugä dí pad̄i ngue h̄in gadi mah̄ma Oja. ⁴³ Nugä, ma Papá bá penngui, pe h̄ingui εc'ei'gah̄u. Nu'mø toni n'yoh̄u da eh̄e ngue rá hyase da ma, man'na go gui εc'ei'ua p'uya. ⁴⁴ Hague da nzä gui 'yεc'ei'gah̄u ngue'mø gadi n̄nu manhose n'na ngu n'na'ah̄u, 'ne h̄ingui honi ha dí nu manho'ah̄u Oja. ⁴⁵ 'Yo gui εna ngue go ga yap'ah̄u p'ua ha 'buhma Papá. Nu'a, h̄in'na'a. Nu'a di yap'ah̄u, gue'a ra Moisés gui εna ngue gui n̄nøx̄u'a ya. ⁴⁶ A nu'mø gdi εc'ei'ua na ra hya bi manna Moisés, xquet'a 'necä gui 'yεc'ei'gah̄u 'mø. Porque bi 'yotra hya p'ua ja ra libro ra Moisés ngue i mma te'ogä. ⁴⁷ Pe nu'mø h̄ingui εc'ei'ua na ra hya bi 'yotra Moisés, ¿hague da nzä gui 'yεc'ei

te dí xi'ahú 'mø?

6

Ra Jesús bi 'yøt'e ngue bi nsihmε cut'a mahuañi ma'yohú.

¹ M'mεfa p'uya, nuna ra Jesús bi 'dasra zabi Galilea, nuna ja man'na rá thuhú, ni hú ngue Tiberias. ² Xandøngu yø ja'i bi denni, porque nnu yø ja'i ngue øthe yø dārquēhi. ³ Bi map'ú bí ja n'na ra nyuni ra Jesús, ja i mmihmi p'ú yø xádi. ⁴ Ya xma nguerpútho di nsännigo yø judío ngue ra pascua. ⁵ Mi nu ra Jesús ngue xandøngu yø ja'i mmap'ú ni denni, bi 'yεmbrá Lipe p'uya:

—¿Harú ga támhmú ra thuhmε da zi ya yø ja'i bá εcua ya?

⁶ Nguna bi xifi, porque nne da nu te da manna Lipe. A nuna ra Jesús ya padí te ja ngue da 'yøt'e. ⁷ Pε ra Lipe bi 'yεna:

—Nu'mø ngue da thánna thuhmε'a te di mporta yo ciento ma pa ra nzäbi, hñdi zadi ngue da zi 'da'i zits'ú yø ja'i.

⁸ Nuna n'na nc'ei yø xádi ra Jesús, guehna ra Andre rá n'yohú ra Bedu. Bi 'yεna:

⁹ —'Bucua n'na ra ts'unt'ú ha cut'a yø thuhmε 'nε yoho yø hua. Pε harú gue da goxna, xandøngu yø ja'i 'bucua —bi 'yεmbi.

¹⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yεna:

—Damí xihmú yø ja'i ngue gá da mi.

Comma cut'a mahuañi yø ja'i bi mip'ú ja ra 'batha. ¹¹ Nuna ra Jesús bi hyan'ú cut'a yø thuhmε, bí ja mammadi Oja. M'mεfa p'uya, bi unyø xádi ngue di darpi gátho yø ja'i da zi p'ú hudi. Xquet'a ngut'átho yø hua bi darpabi yø ja'i da za. Bi nsahua yø ja'i hont'a hangú bi ne bi za. ¹² Nu'mø mi nniya yø ja'i, bi 'yεmbyø xádi ra Jesús:

—Damí pethú yø thuhmε bi bongui, n'namhma ngue hñte di n'antho.

¹³ Cut'a nthuhmε bi ma nseni ngue bi zi yø ja'i. Nu'ú bi bongui, 'de'ma yo canasta yø thuhmε bi bongui. ¹⁴ Mi nu yø ja'i ra milagro bi 'yøtra Jesús, bi 'yεnyø ja'i p'uya:

—Majuani ngue guehna rá pøngahya Oja mí ja ngue da εcua ja ra ximhäi na.

¹⁵ Bi zányø ja'i p'uya ngue xta nzixra Jesús, xti japa nts'edi ngue di ndast'abi. Pε nu'mø mi badi te sänyø ja'i p'uya, bi zop'ú yø ja'i ra Jesús, bi ma mayá ra nyuni.

Bi n'yo maxøts'e ra dehe ra Jesús.

¹⁶ Nu'mø mi dahra nde, nu'ú yø xádi ra Jesús bi map'ú brá ja ra zabi. ¹⁷ Pε ra Jesús hñni zorpú 'buhyø xádi, 'nε ya bi nxui. Nu'ú yø xádi p'uya, bi yat'a n'na ra barco, bi ma ngue di 'dasra dehe da zomp'ú ja ra hñni Capernaum. ¹⁸ Bi mudi bi n'yo n'na ra ndonthi p'uya, bi nangyø funthe. ¹⁹ Nu'mø mi n'yo'a cut'a o 'dato kilómetro p'ú ja ra dehe, bi nu p'uya ngue mmap'ú ra Jesús da guatra barco, ní 'yo maxøts'e ra dehe. Bi nsu'ú yø xádi p'uya. ²⁰ Pε ra Jesús bi 'yεmbi:

—Go guecä. Ogui sühú —bi 'yεmbi.

²¹ Nu'ú yø xádi p'uya, ra ndi johya ngue ya mmap'ú ra Jesús, da zomp'ú ja ra barco. N'na zihmantho bi zøn'a nnengui harú maní ma p'uya.

Yø ja'i εmmei honna Jesús.

²² Mi hyaxpaya, nuya yø ja'i xpí gop'ú man'na nguadi ra dehe ya padí ngue høndá n'na ra barco mi jap'ú, gue'a bi 'yo yø xádi ra Jesús. Pε ra Jesús bá cohi. ²³ Ya hñma ya'átho p'uya, bi zø hmi'da yø barco bá nεxpú ja ra hñni Tiberias, bi zop'ú ja ra xequi bi ja mammadi Oja 'mø bi 'uinyø ja'i. ²⁴ Nuya yø ja'i ya, mi nu ngue hñjo'o p'ú ra Jesús, ni xinga guehyø xádi di 'bup'ú. Bi 'yo'ú yø barco bi zø p'uya, bi ma da homp'ú Capernaum.

Nuna ra Jesús, guehna ra hmε di unna 'da'yo te na.

²⁵ Mi zøm man'na nguadi ra zabi yø ja'i p'uya, ja ni dimp'ú ra Jesús. Bi 'yännbaya, bi 'yεmbi:

—Ague grá xännbate, ¿ha bi nja gui søcua ya?

²⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbyø ja'i:

—Majuani dí xi'ah_u, guí honju ya, porque ngue gá nsihm_ε 'n_ε gá nniyah_u. Hingue masque gn_i hyonju ngue di tinn_i mm_uih_u hanja ya yø hm_εya dí øt'e. ²⁷ 'Yo 'be go gadi ja ndumm_u ha gdi timhm_u'a ra hm_ε da thogui. Sinoque dam_i ja ndumm_u ha gdi timhm_u'a ra hm_ε di nja para zantho, nun_a guehna di 'da'ah_u ra 'da'yo te na. Nun_a guehna ra hm_ε di 'da'ah_u ra N'yo_hu bí 'y_ε mah_εts'i na. Porque nun_a Oja ra Papá, guehna bi 'dacá ra ts'edi ngue ngu'a ga øt'e.

²⁸ Bi t'ännb_uya, bi t'emb_i:

—¿Te 'be'a ja ngue ga øt'ähe p'uya para ngue da num_aho Oja ya yø hya nneque ga øt'ähe?

²⁹ Mi dahra Jesús, bi 'y_εna:

—Nu'a ra hya nne Oja gui 'yøth_u, gue'a ngue gui 'y_εc'ei_h'a to bá p_εnh_i.

³⁰ Bi t'emb_uya:

—¿Tema hm_εya gui 'yøt'e ga nnugähe, n'namh_u ja ga _εc'ei'ähe p'uya? ¿Te 'be'a da zä gui 'yøt'e?

³¹ Conque ma mboxitah_u, bá nsihm_ε p'u bí ja ra dapo, tengutho nt'ot'i p'u ja ra Maça Libro ngue _εna: “Nun_a ra Moisés bi unyø ja'i ra hm_ε bí 'y_ε mah_εts'i”, i _εna hya.

³² Mi nya ra Jesús, bi 'y_εna:

—Majuani dí xi'ah_u, nun_a ra Moisés hingo bi unna hm_ε bí 'y_ε mah_εts'i na, sinoque guehna ma Papágä bi un'a. 'N_ε guehna majuani ngue di 'da'ah_u ra hm_ε bí 'y_ε mah_εts'i na. ³³ Porque nu'a ra hm_ε di un'Oja, gue'a bí 'y_ε mah_εts'i'a, guehna di unna 'da'yo te yø ja'i 'b_ucua ja ra ximhäi.

³⁴ Bi t'emb_uya:

—Ague grá hmu, zant'a gui 'dacje na ra hm_ε guí mmam'mø.

³⁵ Mi dahra Jesús, bi 'y_εmyø ja'i:

—Nugä guecä'a ra hm_ε di unna 'da'yo te. Nu ra ja'i da _εnnagui, hinjam'mø di ntuma nthu_h. Nu'a da 'y_εc'ei_gui, hinjam'mø di ntuthe. ³⁶ P_ε ya dí xi'ah_u ngue hinguí _εc'ei_gah_u, madague'a guí nnu_hu te dí øt'e.

³⁷ Nu'u yø ja'i bi dácä ra Papá

tenngä'u. Nu'u to tenngui, hinjonda 'y_εmbi: “Yo gui tenngui”. ³⁸ Porque himbi 'benngä mah_εts'i ngue da gue'a te ma pähä_ε ga øt'e, sinoque dá _εh_ε ngue ga ørpabi rá pähä'a to bá p_εnnngui. ³⁹ P_ε nu'a te rá pähä ma Papá bá p_εnnngui, i nne'a ngue nu'u yø ja'i bi däqui, hinjondi m'm_εdi, sinoque ga øt'e ngue di b_εnnate 'mø ra pa rá n_εgui. ⁴⁰ Nu'a te rá pähä'a to bá p_εnnngui, guehna ngue di nja ra 'da'yo te para zantho te'o gä da bad_i te'o'a rá Ts'ant'u Oja 'n_ε da 'y_εc'ei. Nugä ga øt'e ngue di b_εnnate 'mø ra pa rá n_εgui.

⁴¹ Gue'a ga nzahyø judío na ra hya bi manna Jesús, di api ngue bi 'y_εna: “Go guecä'a ra hm_ε bí 'y_ε mah_εts'i”.

⁴² Di n'y_εmb_uya:

—¿Ua hinga guehna ra Jesús, rá ts'ant'u ra José na? A nuju p'uya, dí pahmu rá papá 'n_εhra mamá na. ¿Hanja ngue _εna ngue bí 'y_ε mah_εts'i 'mø?

⁴³ Mi nya ra Jesús, bi 'y_εna:

—'Yo nimantho guí nemhyah_u.

⁴⁴ Nu'mø hinna ngue hra Papá bá p_εnnngui da 'yøt'e ngue di ntetyø ja'i, ya hinjonda _εnnngui. P_ε nu'u tenngui, nugä ga øt'e ngue di b_εnnate 'mø ra pa rá n_εgui. ⁴⁵ Nun_a ra hya nt'ot'i p'u ja yø libro bi 'yotyø pøngahya Oja, i _εna: “Nun_a Oja, da 'yøt'e ngue da bahyø ja'i hanja na”. Janangue nuyá, nu to gä øde te mman_a Papá, 'n_ε da 'y_εt'a mm_u ra hya xännbabi, gue'u tenngä'u.

⁴⁶ Hingue masque to ya xpá nnu'a ra Papá. Sinoque nu'a bí 'y_εp'u 'bu Oja, gue'a go pa'a. ⁴⁷ Majuani dí xi'ah_u, ngue nuya yø ja'i _εc'ei_gä ya, ya ja ra 'da'yo te para zantho. ⁴⁸ Go guecä'a ra hm_ε di unna 'da'yo te.

⁴⁹ Conque nu ma mboxitah_u p'u ja ra dapo, bi zi n'na ra hm_ε bí 'y_ε mah_εts'i. P_ε himbi m'm_ui para zantho, sinoque bi du dam'm_εfa. ⁵⁰ P_ε nun_a ra hm_ε dí mmangä, guehna bí 'y_ε mah_εts'i na. Nu to da zi na ra hm_ε naya, ya hindä du. ⁵¹ Nugä guecä'a ra hm_ε bí 'y_ε mah_εts'i, madague'a drä ja'igä. Nu to da zi na ra hm_ε na, di m'm_ui para zantho. Nu'a ra hm_ε ga ungä p'uya, guehna ma do'yogä na. Dadi ungä ma

do'yo para ngue di nja ra 'da'yo te yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi.

⁵² Di njun'mahyase yø judío p'uya, di n'yembí:

—¿Pε ua da zä di 'dacjε rá ngø 'mø ngue ga sahu? —di n'yembí.

⁵³ Mi nya ra Jesús, bi 'yεmbyø ja'i:

—Majuani dí xi'ahε, jatho ngue gui saphε rá ngø ra N'yohε bí 'yε mahεts'i, 'nε gui siphε rá ji, n'namhma ngue di nja'ahε ra 'da'yo te. ⁵⁴ Nu'a da zacä ma ngø 'nε da zicä ma ji, ya ja ra 'da'yo te para zantho ra ja'i. 'Nε ga øt'e ngue di bεnnate 'mø ra pa rá nζεgui.

⁵⁵ Porque ma ngøgä, majuani ngue guehna nnøpa nts'ihmε yø ja'i na. Ma jigä p'uya, gue'a gui thocra duthe yø ja'i'a. ⁵⁶ Nu ra ja'i da zacä ma ngø 'nε da zicä ma ji, guehna dí n'yogä'be na. ⁵⁷ Nu'a ma Papá i 'bui, 'nε dí 'bucä conná ngue'a. Nuna ma Papá bá pεnngui para ngue ga japi di m'mui te'o da zacä ma ngø. ⁵⁸ Janangue ja n'na ra hmε bí 'yε mahεts'i ngue di unna 'da'yo te para zantho. Nuna ra hmε na, hinga ngu'a ra hmε bi zi'ε ma mboxitahε 'nε siempre bi du dam'mεfa.

⁵⁹ Nuna ra Jesús, nguna ra hya bi xännba yø ja'i bi mpεti p'ε ja ra nija Capernaum.

Ra Jesús bi manyø hya ngue ra te para zantho.

⁶⁰ Nu'mø mi 'yøhyø ja'i na ra hya bi nxännbate ra Jesús, nu'ε yø ja'i tennbε ni ma, xangu bi 'yεna:

—Nuna ra hya mmanya, xanhεnñithon'yop'ε ja yø xεqui ngue ra häi Galilea di fahna. ¿Hague da mbä'a n'na'a te mmanna?

⁶¹ Bi bahra Jesús ngue di njun'mahya yø ja'i co nuna ra hya bi ma. Bi 'yännbaya, bi 'yembí:

—¿Ua gui mbøcuehε nguehna ra hya naya? ⁶² ¿Tegue ngu gui mbεmhmε 'mø gui nnuhε ra N'yohε bí 'yε mahεts'i ngue hōnda mengui di map'ε bí 'yεhε? ⁶³ Hōnse ra Espiritu Santo di unna 'da'yo te. Nuna ra hya dí xi'ahε ya, i nne da ma ngue gui 'yεc'εigahε, hingue dí εn'ahε ngue gui

sajε. ⁶⁴ Pε nuya 'bε i'da ngue hinguí εc'εigahε.

Bi manna nguna ra Jesús, ngue ya m'mεt'o mi padí ndana gue'a hinguí εc'εi, 'nε padí te'o ja ngue di dä. ⁶⁵ Bi 'yεmbaya:

—Janangue ya xtá xi'ahε m'mεt'o ngue nu'mø hinna ngue hra Papá da 'yøt'e ngue di ntetyø ja'i, ya hinjonda denngui.

⁶⁶ 'Bexpí mudi bi go'a nxatha xangu yø ja'i mi tenna Jesús. Bi zop'ε p'uya, ya hinga 'dap'ε n'youi. ⁶⁷ Nuna ra Jesús bi 'yānya 'dε'ma yoho yø xädi, bi 'yembí:

—¿Ua xquet'a gui nne gui 'yøthε tengutho øtyø ja'i ngue hεgä p'ε?

⁶⁸ Bi dahra Bedu p'uya, bi 'yembí:

—Aguε grá Hmu, hinjon man'na da zä ga tennähe. Nuna ra hya gui mma, ra hya ngue ra 'da'yo te para zantho na. ⁶⁹ A nugähe p'uya, dí εc'εigähe 'nε dí pahme ngue rá Ts'unt'ε'i Oja.

⁷⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbyø xädi:

—Nugä go dá huan'nahε 'dε'ma yo nc'εi. A nuna n'na nc'εi ngue'ahε ya, rá pähä ra zithu ørpe.

⁷¹ Ra Jesús bi manna ra hya na, pε nuna bi ma, guehna ra Judas Iscariote rá ts'unt'ε ra Simu na. Porque ra Judas guehna ja ngue di dä ra Jesús, 'nε guehna n'na nc'εi'ε 'dε'ma yoho yø xädi na.

7

Ni xinga gue'ε yø cu ra Jesús di εc'εi.

¹ M'mεfa na ra hya na p'uya, bi ra Jesús. Pε hinguí nne da n'yop'ε ja ra häi Judea porque nne di nhote yø hmu yø judío. ² Ya xma nguεrpatho di nsännigo yø judío nguehna ra ngo mahoqui yø ngumpaxi. ³ Nu'ε yø cu ra Jesús bi 'yembí:

—¿Hanja ngue n'nadua gui 'bui? Damí pøngua ni ma Judea, n'namhma ngue 'nε'ε yø ja'i εc'εi'p'ε, da nu te gui øt'e. ⁴ Nu ra ja'i nne ngue da fadi te ga 'yo, hinga nt'aguitho da 'yøt'a te øt'e. Ya gui øtya tengu ya, pε gue da badi gätho yø ja'i na te gui øt'e.

5 Nguna bi xifi porque ni xinga gue'u yø cu di εc'ei. 6 Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Tobe hinguì sōnna ora ga mmagā p'u guí xicui. Pε nu'ahε, hōnt'a goma ora sã ngue guí mmähä. 7 Nu'ahε, hinguì nnu man'ahε yø ja'i. Pε nugā nnu man'agā yø ja'i, porque dadi jagā majuanì ngue xants'o te ga 'yo yø ja'i. 8 Ni mähä rā ngo ya. Nugā hinga mma porque tobe hinguì sōnna ora ga mmagā p'u.

9 Mi juadi bi xihyø ja'i nā rā hya nā p'uya, bá cop'u Galilea rā Jesús.

Rā Jesús ya 'bap'u ha bi nsännigo yø judío.

10 Mi juadi bi ma rā ts'ännigo yø cu rā Jesús, xquet'a 'nεε rā Jesús bi ma rā ts'ännigo. Bi 'yøt'e ngue hinguì pahyø ja'i ngue 'yop'u, ya mme nt'aguitho ga 'yo. 11 Nuya yø hmu yø judío homp'u ja rā ngo ngue'mø di 'yop'u rā Jesús. Di n'yεmbi:

—¿Hapε 'b'a rā n'yohε'a? —di n'yεmbi.

12 Nup'u ha 'buhyø ja'i, xangu to di c'a nā rā Jesús. 'Bε i'da εna: “Rā hoga n'yohε'a n'yø”. Pε mi'da p'uya i εna: “¿Tegue dra hoga n'yohε nā 'mø, hante gue hätyø ja'i”, i εna. 13 Pε nuya yø ja'i nnu manho rā Jesús, hinguì nnepe dā fadi ngue nnu manho, porque supyø hmu yø judío.

14 Comma εmade rā ngo 'mø mi yarbu ja rā nija rā Jesús ngue bi nxännbate. 15 Nu'u yø judío, di 'yøtho'a te rā hya mmanna Jesús, di n'yεmbi:

—¿Hapε go bá ha'a rā hya mmanna? 'Nε hindí nnuhε ngue xta mma rā xädi.

16 Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nuna rā hya dí xännbategä, himma hyasegä nā. Nu'a bá penngui, go rá hya'a. 17 Nu'mø to da ne da 'yørpabi rá pähä Oja, guehna dā bahna ngue'mø ní 'yεp'u 'bε Oja nā rā hya dí xännbate, ogue mā hyase dí mma. 18 Nu rā ja'i ngue rá hyase mma, ga 'yøt'e ngue dā nu manhose yø ja'i. Pε nu'a di ja ndummai ngue dā hnu manho'a to bá penhni, guehna

majuanì rā hya mmanna. 'Nε hin tema fehni dā thinnbi.

19 ¿Ua himma juanì ngue bi 'da'ahε rā ley rā Moisés? Conque nu'a rā ley'a, hìnjongui pōni ngue gdi εc'ei hε'u ya yø hya mman'a. ¿Hanja ngue guí nne gui hyojε, guí εnjε ngue hindí εc'ei gä te mmamp'u ja rā ley?

20 Mi dahyø ja'i p'uya, bi 'yεmbi:

—Rā ts'onthi guí n'youi ya. ¿Te'o guí εna ngue nne dā hyo'i?

21 Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Hōnda n'na rā hya dá øt'ä 'mø rā pa ngue rā ts'äya, 'nε gä gadi 'yøthohε.

22 Nuna rā Moisés, bi zoc'ahε n'na rā hmεpya, ni hu ngue rā circuncisión, madague'a hingo bi fut'a, sinoque gue'u yø mboxita bi futi. Janangue njap'u guí mmεpyahε yø ts'ant'u 'mø bi m'mai, madague'a di tocabi rā pa ngue rā ts'äya, pε ngutho guí mmεpyahε. 23 A nuyá, para ngue hinguì 'dasthohε'a te mmanna ley bi 'yotra Moisés, guí mmεpyahε n'na rā ts'ant'u 'mø bi m'mai, madague'a rā pa ngue rā ts'äya. ¿Hanja ngue guí sacjε ngue dá øthegä n'na rā n'yohε 'mø rā pa ngue rā ts'äya 'mø? 24 'Yo hōntho guí nnuhε n'na rā cosa sã 'bexqui haxhε rā güenda. Nu'mø guí nne gui hyaxhε rā güenda, pε 'bet'o nmajuanì gdi padi hanja'a te guí mmamhmε.

Bi mā hapε rā mmεngu rā Jesús.

25 Bi mædi di n'yänni 'da'u yø mmεngu Jerusalén, di n'yεmbi:

—¿Ua hinga guehna nthoni ngue dā tho nā 'mø? 26 Pε ya 'buhnε ya, ya yahε yø ja'i 'nε hinte xifi. ¿Ua di εc'ei yø ts'at'abi ngue dā guehna rā Cristo nā 'mø? 27 Pε dí pahmε hapε rā mmεngu nā. A nu'mø bá ε'a rā Cristo, hìnjonda badi ha di 'yε'a.

28 Nup'u ja rā nija mi xännbate rā Jesús, mi 'yøde te mmanyø ja'i. Bi ts'edi bi 'yεmbi:

—Ya guí εna ngue guí pahmε ha dá εcä. Pε himma partese ngue dá εcä. Sinoque dá εcä ngue nuna majuanì Oja i 'bui, guehna bá penngä nā. Pε hinguì pahmε te'o nā. 29 Nugä go dí

pacä te'o na, porque ja dá ecä p'ua bi 'b'ua, 'ne go bá penngä'a.

³⁰ Co nuna ra hya na p'uya, bi ne xtí bentyø ja'i ra Jesús ngue xta ngot'i. Pε hñjombi bent'i porque him manì zòhrá ora. ³¹ Xangu yø ja'i bi 'yεc'ei ra Jesús ngue guehna ra Cristo na. Di n'yεmbi:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, ya øtyø hmeya tengutho t'εmbi da 'yøtra Cristo 'mø bá εhe.

Yø fariseo bi menhyø policia di bentra Jesús ngue da got'i.

³² Nuya yø fariseo bi 'yøde te mmanyø ja'i ngue εmbi guehna ra Cristo na ra Jesús. Yø fariseo p'uya, conyø hmu yø mmäcja bi menhyø policia di bentra Jesús ngue da got'i.

³³ Mi nya ra Jesús, bi 'yεmbyø ja'i:

—Zits'urbu guí nnujü ua guí 'buhmu. Ya himma ya'atho ga mmagä p'ua bí 'b'ua to bá penngui. ³⁴ Gui hyonju p'uya, pε ya hñha gui tñjü, porque hñda zä guí thohmu p'ua ha ga m'mucä.

³⁵ Di n'yänse yø judío p'uya, di n'yεmbi:

—¿Haru go di ma na p'uya, ngue εna hñga tñhmü ha di ma? ¿Ua danì mpa man'na nguadi yø häi yap'utho ngue da xänbä ra hya yø judío da tñmp'ua? ¿Ua gue gue'ua yø mmεnguhü da ma da xänbì? ³⁶ ¿Mbe te nne da manna ra hya xicju na, ngue εna: “Gui hyonju, pε ya hñha gui tñjü, porque ya hñda zä guí thohmu p'ua ha ga m'mucä”?

I pøhra dehe di unna 'da'yo te.

³⁷ Nuna rá nzεgui ra pa ngue ra ngo, guehna ra pa εmbyø ja'i ngue tate ra dannigo na. Nuna ra pa na p'uya, bi nangra Jesús, bi ts'edi bi 'yεmbyø ja'i:

—Nu'mø te'o tütthe ya, dá ecua di nsithe. ³⁸ Nu ra ja'i εc'εigä ya, nup'ua ja rá mmü ra ja'i tengutho 'mø di pøhra dehe ngue di unna 'da'yo te. Porque ngu'a mmanna Maca Libro.

³⁹ Nuna ra hya na, bi ne bi ma ngue nu to da 'yεc'ei, ya di n'youi ra Espiritu Santo. Porque tobe him manì ma

mahets'i ra Jesús ngue da pennbabi ra Espiritu Santo yø ja'i.

Hinga 'da'igu mmanyø ja'i.

⁴⁰ Mi t'øhna ra hya mmanna Jesús, bi 'yεn'i'da yø ja'i p'uya:

—Majuani ngue nuna ra n'yohu na, guehna rá pøngahya Oja mí ja ngue da ecua ja ra ximhäi na.

⁴¹ Mi'da yø ja'i p'uya, bi 'yεna:

—Nuna ya, guehna ra Cristo naya —bi 'yεna.

Pε mi'da yø ja'i di n'yεmbi:

—Himma juani'a. Porque ra Cristo hñga Galilea di 'yε'a. ⁴² I mmamp'ua ja ra Maca Libro ngue nuna ra Cristo, da guehna n'na rá mbom'meto ra dast'abi David. 'Nε drá mmεngu Belén nup'ua ja ra mmεngu ra David.

⁴³ Ya hñga n'nat'a mmanyø ja'i ngue di nxifi te'o na ra Jesús. ⁴⁴ Bi ne 'da yø ja'i xtí bentra Jesús ngue xta ngot'i, pε hñjombi bent'i.

Yø ts'ut'abi hñgui εc'ei ra Jesús.

⁴⁵ Nu'ua yø policia bá nεxpua ja ra nija, bi mengui bi zømp'ua 'buhyø fariseo conyø hmu yø mmäcja xi menhni. Bi t'εmbuya:

—¿Hanja ngue hñguá sihu p'uya?

⁴⁶ Mi dahyø policia, bi 'yεna:

—Pε hñjam'mø ha di t'øde da man'a n'na ra ja'i tengü mmanna ra n'yohu na.

⁴⁷ Yø fariseo p'uya bi 'yεmbyø policia:

—Xquet'a 'nε'ahu ya bá thä'ahu ya.

⁴⁸ Ya guí nnuhü ngue hñjongui pøni ngue di εc'ei'ua ma hmuhü na ra n'yohu na, ni xñga gue'ua yø fariseo di εc'ei na. ⁴⁹ Pε nuya yø ja'i εc'ei na ra n'yohu na, guehya hñgui pahra ley ya, 'nε guehya yø ja'i da ma ra castigo ya.

⁵⁰ Nuna ra Nicodemo, guehna bi ma n'na xui bá nyau ra Jesús, xquet'a yø n'yohu yø fariseo na. Bi 'yεnna p'uya:

⁵¹ —Nup'ua ja ra ley dí cahü, mmamp'ua ja ra ley ngue hñga sä da ma masentencia n'na ra ja'i, mēnte tobe hñgui ja ra ts'ut'abi ngue da t'øde tema hya da man'a ma yapì.

⁵² Bi t'εmbra Nicodemo p'uya:

—¿Xquet'a 'nɛ'i grá mmɛngu Galilea 'mø? Dami xädi te mmanna Maca Libro. Ja guí nnup'u p'uya ngue hinga n'na rá pøngahya Oja ni bøn'a Galilea.

N'na ra xisunguera 'yots'om'mäi bi ts'ixp'u 'buhra Jesús.

⁵³ Bi ma yø ngu n'na ngu n'na yø ja'i.

8

¹ Pɛ ra Jesús bi map'u bí ja ra nyuni ja ra mbonza ja yø olivos. ² Mi hyaxp'uya, ya nɛcahäi, bá pengui, bi zøp'u ja ra nija. Bi guat'i gätho yø ja'i p'u ha 'bui. Bi mihra Jesús ngue bi xännba ra hya yø ja'i. ³ A nu'u yø xännbate ngue ra ley conyø fariseo, bi zispabi n'na ra xisu xi ma mabent'i, ngue xi thinnbabi n'na ra n'yohu hinga ndø. Bi ma ma'bä'mi p'u made na ra xisu p'uya. ⁴ Bi t'embra Jesús:

—Ague grá xännbate, nuna ra xisu 'bucua, bi ma mabent'i 'mø mi thinnbabi n'na ra n'yohu ngue hinga ndø. ⁵ A nup'u ja ra ley bi 'yotra Moisés, ja mmamp'u ngue da tho ya yø xisu njap'u, ngue da 'bundo. Xi'i, ¿te guí mmanna ra hya naya?

⁶ Bi xihna ra hya na, porque nne da nup'i ngue'mø hinga gue'a ra hya da manna Jesús, para ngue da zä di yap'i. Nuna ra Jesús bi ndoqui, ot'a häi conná saha. ⁷ Pɛ hinguí säya'u yaui ngue änni tema hya da ma. Bi m'mä p'uya, bi 'yɛmbi:

—Nuaa guí 'buhmu ya, nu'mø 'bucua n'na nc'ei ngue hinjam'mø di øtra ts'oqui, gue'a rá mudi da mudo ra xisu'a —bi 'yɛmbi.

⁸ Bi ndojtho mahøn'a p'uya, ngue ot'a häi conná saha. ⁹ Pɛ mi 'yø'a ra hya sihyø ja'i p'uya, bi där'man'u yø mmui yø ja'i porque padi ngue gä ja yø ts'oqui. Bi bøni 'da mi'da p'uya. Rá mudi bi bonyø daja'i. Nu'mø mi bøni gätho p'uya, bi gose p'u ra Jesús co 'nehra xisu ma yap'i bi goseui p'u. ¹⁰ Mi guxrá ya ra Jesús, bi nu ngue hinjongui 'bur'u, ya mahøndra xisu 'bur'u. Bi 'yɛmbuya:

—Ague grá xisu, ¿hapu 'bu'u madi yap'a'i ya? Ya hinjombi zänni ngue da tho'i ya 'mø.

¹¹ Mi dahra xisu, bi 'yɛna:

—Ya hin'na ya, grá hmu.

Bi 'yembra xisu mahøn'a ra Jesús:

—Ni xinga guecä ga sänni ngue da tho'i ya. Ni ma ya, pɛ 'yoní mantho hønguí øtra ts'oqui.

Da xojpa yø mmui yø ja'i ra Jesús.

¹² Nuna ra Jesús, mahømbi zohyø ja'i, bi 'yɛmbi:

—Nugä ga øt'e ngue da xohyø mmui yø ja'i. Nu ra ja'i da dɛnngui, guehna ra ja'i di nja ra 'da'yo te na, pɛ ya hinni mantho di n'yo mants'o ra ja'i.

¹³ Yø fariseo bi 'yembra Jesús:

—Nu'i gadi jase majuaní ra hya guí mma. Hinte di muui ra hya guí mma.

¹⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nuna ra hya dí mmangä, di muui na, madague'a dadi jase majuaní ra hya dí mma. Pɛ nugä dí padi ha dá ɛhɛ, 'nɛ dí padi ha nná ma. Pɛ nu'ahu hinguí pahmu ha dá ɛcä, ni xinguí pahmu ha nná magä. ¹⁵ Nu'ahu guí haxhu ra güenda tengutho ga hyaxra güenda yø ja'i ua ja ra ximhäi. Nugä hinjondí haspa ra güenda. ¹⁶ A nu'mø xinga haxä ra güenda, nu te ga sännä ngue di nja, pɛgue dra hya njuantho ga sänni. Porque hindi 'dase ga haxä ra güenda. Nuna ra Papá bá penngagui, guehna 'da gda haxä'be ra güenda na. ¹⁷ Nup'u ja ra ley guí cahu, nt'ot'i p'u ra hya ngue nu'mø yoho yø testigo 'da'igu mma, jatho ngue da t'ɛc'ei te mma. ¹⁸ A nuyá, guecä dadi jase majuaní ra hya dí mmangä. Nuna ra Papá bá penngui, 'nehna di ja majuaní ra hya dí mmangä na.

¹⁹ Bi t'ɛmbuya:

—¿Hapu go 'buhni Papá?

Mi dahra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu'ahu hinguí pacju, ni xinga guehna ma Papágä guí pahmu. Nu'mø ngue gdi pacju, xquet'a 'nehma Papágä gdi pahmu 'mø.

²⁰ Nu'mø mi xännba ra hya yø ja'i p'u ja ra nija ra Jesús, guehya yø hya ja ua bi xifi. Bi m'mä p'u ja yø njumɛnyu

ngue ra ofrenda. Pe h̄injombi bent'i
ngue xta ngot'i, porque tobe h̄im
man̄i zonna ora.

*Hinda zä dä denyø ja'i p'ua di ma ra
Jesús.*

²¹ Mahømbi 'yembyø ja'i ra Jesús:

—Ga mmagä, 'nε gui hyonju.
Gui tuh̄u, pe h̄imma hoquitho ni
ts'oquih̄u. Nup'ua ha gda magä, hinda
zä guí tēnngah̄u.

²² Yø judío p'uya, di n'yembi:

—¿Ua da zä di nhyose n̄u, ngue
hinda zä ga tēnhn̄u ha di ma?

²³ Mi nya ra Jesús, mahømbi 'yembi:

—Nu'ah̄u, gyø mmenguh̄u ua ja
ra ximhäi. Pe nugä drä mmengugä
mahets'i. Nu'ah̄u gyø mmenguh̄u ua
ja ra häi, pe nugä hindrá mmengugä
ua ja ra ximhäi. ²⁴ Janangue nugä
dí xi'ah̄u ngue guí tuh̄u 'nε h̄imma
hoquitho ni ts'oquih̄u. Guehna
hinguí nhohni ts'oquih̄u na ngue
hinguí εc'εigah̄u ngue dí mma te'ogui.

²⁵ Bi t'änb̄uya, bi t'embi:

—¿Pe te'o'i p'uya?

Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Ya xta xi'ah̄u m'met'o te'ogä.

²⁶ Xangu mi'da yø hya da zä ga xi'ah̄u,
'nε da zä ga hats'ah̄u ra güenda. Pe
nuna ra hya dí xicä yø ja'i ua ja ra
ximhäi, guehna ra hya dí øde mman'a
to bá penngui, pe gue majuan̄i ra hya
mman'a.

²⁷ Pe h̄imb̄i dinyø mm̄i yø ja'i ngue
guehna rá Papá i mma. ²⁸ Janangue
bi 'yembi:

—Nu'mø gá cuath̄u ra pont'i ra
N'yoh̄u bí 'yε mahets'i, guí pah̄mu
te'ogä p'uya. Hinda zä ga sänse ra
hya ga mma. Nuna ra hya xänngagui
ra Papá, guehna dí mmangä na.
²⁹ Porque dí n'yogä'be'a to bá penngui.
Nugä hinguí hegase ma Papá, porque
nu te nnu manho, que'a zant'a dí øt'a.

³⁰ Mi manna ra hya na p'uya, xangu
yø ja'i bi 'yεc'ei ra Jesús.

*Bi manna Jesús ndana gue'a yø basi
Oja.*

³¹ Ra Jesús bi 'yembyø judío xi
'yεc'ei:

—Nu'mø hinguí hyeh̄mu na ra hya
dí xi'ah̄u ya, majuan̄i ngue gue'ah̄u
ma xadi'ah̄u 'mø. ³² 'Nε gui pah̄mu
xanho na ra hya majuan̄i. Nuna
ra hya majuan̄i p'uya, guehna da
yan'ah̄u na.

³³ Mi dahyø ja'i, bi 'yembi:

—Nugähe yø mbom'meto gähe ra
Abraham. 'Nε h̄injam'mø to xta øt'e
ngue ma hm̄uhe. ¿Hanja'a guí mma
ngue guí εna da ma nhyanigähe?

³⁴ Nuna ra Jesús bi 'yembyø ja'i:

—Majuan̄i dí xi'ah̄u ngue nu to gä
øtra ts'oqui, guehya ya xa mbent'ui
ra ts'oqui ya. ³⁵ Nu ra ja'i ngue
ra hm̄iquitho, 'b̄ap'ua ja rá ngu rá
hm̄u, hinguí zamp'ua ja ra ngu na ra
hm̄iquí. Pe nu'a ngue rá ts'ant'ua ra
hm̄u, zamp'ua ja rá ngu'a. ³⁶ Janangue
nuyá, nu'mø ngue da yan'ah̄u rá
Ts'ant'ua Oja, ya majuan̄i gá nyamh̄mu
'mø. ³⁷ Nugä dí pad̄i ngue yø
mbom'meto'ah̄u ra Abraham. Pe guí
nne gui hyoj̄u, porque hinguí nnu
manhoh̄u ra hya dí mmangä. ³⁸ Ya dá
xi'ah̄u te gä dí nnugä p'ua bí 'b̄ah̄ma
Papá. Pe nu'ah̄u gad̄i siguetho guí
øth̄u'a te xi'a ni papáhu.

³⁹ Mi dahyø ja'i p'uya, bi 'yembi:

—Nu'a ma papägähe gue'a ra Abra-
ham.

Mahømbi 'yenna Jesús:

—Nu'mø ngue dyø basi'ah̄u ra
Abraham, dague'a te bi 'yøtra Abra-
ham gui 'yøth̄u 'mø. ⁴⁰ Pe nuya guí
nne gui hyoj̄u. Conque dí xi'ah̄u ra
hya majuan̄i, nuna ra hya dí øcä
mman'Oja, guehna dí xi'ah̄u na. Pe
nu'a guí nne gui 'yøth̄u ya, hinga
ngu'a bi 'yøtra Abraham. ⁴¹ Nu'ah̄u
guí øth̄u tengutho ø'ni papáhu.

Mahømbi 'yenyø ja'i p'uya:

—Nugähe, h̄indyø th̄imbasitho
gähe. 'Nnat'a ma papägähe 'b̄ui, gue'a
Oja'a.

⁴² Mahømbi 'yenna Jesús:

—Nu'mø ngue nmajuan̄i ngue
guehna Oja ni papáhu, gad̄i macju
'mø. Porque nugä dá εcä p'ua 'b̄u Oja,
'nε ya dí 'b̄ucua ya. Hinda sänse ngue
dá εcua, sinoque Oja bá benngui.

43 ¿Hanja ngue hinguí sä gui timhmä nā ra hyā dí mmangä? Hinguí timhmä hanja ra hyā, porque hinguí nne gui 'yøhmä nā ra hyā dí xän'nahä. 44 Nu'a gui nnøpā papáhä, gue'a ra zithu'a. Nu'a ra hyā nnu manho nā p'uya, guehna gui nne gui 'yøthä nā. Nuna ra zithu, guehna ra hyote nā astā guerp'ä bá fēdi. Hinjam'mø di mman'a te majuanī. Nu'mø ya, gā ra fēhni gā ya. Gā rá hyäε gā ya porque rá fēhni. 'Nε guehna nnøpā papá'ä to mmanā fēhni nā. 45 Pε nugä ngue majuanī nā ra hyā dí xi'ahä, hinguí εc'εigahä. 46 Gätho'ahä ya, hinjonda bōni da 'yεnguī ngue ja mā ts'oqui. Xi'mø ngue majuanī ra hyā dí xi'ahä, ¿hanja ngue hinguí εc'εigahä 'mø? 47 Nu'a rá basi Oja ya, gue'a di ho da 'yøde te mman'Oja'a. Pε nu'ahä ngue hinyø basi'ahä Oja, janangue hinguí nne gui 'yøhmä ra hyā mman'Oja.

Ya mi 'buhra Cristo hante di m'muhra Abraham.

48 Mi dahyø judío p'uya, bi 'yembra Jesús:

—Ni 'yup'ä te dí mmangähe ngue grā mmengu p'ä ja ra häi Samaria, nu'i guí n'youi ra ts'onthi.

49 Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Hin teni ts'oqui dí n'yogä'be. Nu'a te dí øt'ä, dí nnu mansugä mā Papá. Pε nu'ahä hinguí nnu mansujä. 50 Nugä hindí honi ha di nu mansugyø ja'i. Nuna Oja go honnguī ha di nu mansugä yø ja'i nā. 'Nε haxta rá güenda Oja ya, te'o ngue hinguí sugui. 51 Nugä majuanī dí xi'ahä ngue nu to ørpa masu rá hyā dí mmangä, guehna rá ja'i hinjam'mø da du nā.

52 Mi dahyø judío p'uya, bi 'yembj:

—A nuyá, dadi seguragähe ya ngue guí n'youi ra ts'onthi. Xi rá Abraham 'nε gätho mi'da yø pøngahya xä m'mäi, gä xä ndu. Nu'i p'uya guí εnā: “Nu'a to da 'yørpā masu rá hyā dí mmangä, guehna rá ja'i hinjam'mø da du nā”, guí εnā. 53 ¿Ua man'na go mā da'i ngue'a mā papägähe Abraham? A nuna bi du. 'Nεhyø pøngahya

xä m'mäi gä xä ndu. ¿Te'o guí εnā ngue gue'e 'mø?

54 Mi dahra Jesús, bi 'yembyø ja'i:

—Nu'mø ngue go gdi honi ha di nu mansugä yø ja'i, hinte di muui 'mø εscä yø ja'i 'mø. Pε nu'a honi ha di hnu mansugä, guehna mā Papägä nā. Nuna guí εnā ngue ni Ojahä. 55 Pε hinguí pahmä nā p'uya. Nugä go dí pacä nā. Nu'mø gā εnā ngue hindí pacä Oja, xquet'a dí fēhni gä 'mø tengutho'ahä ngue gyø fēhnihä. Pε nugä majuanī dí pacä nā, 'nε dí ørpa masu te xiqui. 56 A nuna mā mbox-itahä rá Abraham, bi johya nā ngue mambá εp'ä rá pa gā søcä ua. Bi badi hanja, janangue εmmēi bi johya.

57 Mi dahyø judío p'uya, bi 'yembra Jesús:

—Tobe hinguí 'b'ä nyote mā'det'a njeya, 'nε go guí 'yεnā gā nu rá Abraham.

58 Mi dahra Jesús, bi 'yembyø ja'i:

—Majuanī dí xi'ahä ngue ya nmi 'bücä hante di m'muhra Abraham.

59 Bi gaxyø do yø ja'i p'uya, ngue da mando rá Jesús. Pε rá Jesús bi thop'ä made ha 'buhyø ja'i, bi bomp'ä ja rá nija, bi ma.

9

Rá Jesús bi 'yøthe n'na rá n'yohä ngue rá xädä.

1 Nup'ä ni nthohra Jesús, bi nu n'na rá n'yohä ngue rá xädä astā gue'mø mamba mi. 2 Bi 'yänya yø xädi p'uya, bi 'yembj:

—Ague grā xänbäte, ¿hanja ngue ya rá xädä 'mø mambá mihna rá n'yohä nā? ¿Ndana gue'a ja rá ts'oqui, guehna rá n'yohä, ua rá papá, ua gue rá mamá ja rá ts'oqui ngue bi njap'ä?

3 Mi dahra Jesús, bi 'yεnā:

—Hin'i nxädä nā rá n'yohä ngue connä ts'oquisε, oque rá ts'oqui rá papá oque rá mamá. Sinoque bi nxädä para ngue connä guehna da fadi ngue ja rá ts'edi Oja ngue te da 'yørpe. 4 Mente jap'ä rá tiempo ya, jatho ngue gā ørpabi rá 'bēfi'a to bá pεnnguī. Porque da 'yēhra pa ngue

ya himma nzä te ga pefi. ⁵ Mente dí 'bucua ja ra ximhäi, ma ga ot'e ngue da xohyø mmäi yø ja'i.

⁶ Mi juadi bi manna ra hya na, bi zo'a häi rá jini ra Jesús. Bi 'yøtra böhäi conná jini, bi gospa maxøts'e yø dá ra xädä. ⁷ Bi 'yembuya:

—Ní ma ya, bá nxädä p'u ja ra dehe Siloé —bi 'yembí.

Nuna ra Siloé ga mbøni ngue “Bi 'benhni”. Nuna ra xädä bi ma bá nxädä. Mambá pengui, ya zø yø dá. ⁸ A nu'u yø besino p'uya, 'ne hmi'da yø ja'i ya mi padí ngue mará xädä, ga di n'yembí:

—¿Ua hinga guehna ra nhyaxa limosna na?

⁹ Mi'da yø ja'i p'uya, bi 'yena:

—Guehna.

Pε mi'da yø ja'i bi 'yena:

—Guehna p'u gui nequi, pε gue hinga guehna.

Pε nuse na mará xädä p'uya, bi 'yena:

—Ahá, go guecä —bi 'yena.

¹⁰ Ya bi t'ännbaya, bi t'embí:

—¿Hanja ngue ya zø ni dá ya 'mø?

¹¹ Bi 'yenna mará xädä p'uya:

—Nuna ra n'yohu ni hu ngue ra Jesús bi 'yøtra böhäi. Bi goscagui ma dá. Bi 'yengui: “Ni map'u ja ra dehe Siloé, bá nxädä”, bi 'yengui. Dá magä p'uya ngue dá nxädä, pε 'bexpi nzø ma dá 'mø ma nxädä.

¹² Bi t'ännbaya, t'embí:

—¿Haru 'buhna ra n'yohu gui mmanya?

Bi 'yembuya:

—Hindí pacä —bi 'yembí.

Yø fariseo bi 'yøra ra nt'änni na mará xädä.

¹³ Bi ts'ixpu 'buhyø fariseo na mará xädä p'uya. ¹⁴ Ra pa ngue ra ts'äya 'mø mi 'yøtra böhäi ra Jesús ngue bi xojpa yø dá ra xädä. ¹⁵ Nuya yø fariseo p'uya, xquet'a bi 'yän'na mará xädä ngue ha bi nja ngue ya zø yø dá. Bi 'yembuya:

—Bi gosca ra böhäi maxøts'e ma dá. Dá ma dá nxädä p'uya. A nuyá, ya zø ma dá ya.

¹⁶ Bi 'yén'ida yø fariseo p'uya:

—Nuna ra n'yohu bi 'yø'na ra hya na, hingrá m'menhni Oja na, porque hinguí supra pa ngue ra ts'äya.

Mi'da p'uya, bi 'yena:

—A nu'mø di ja rá ts'oqui na ra n'yohu na, hinda zä da 'yøtya yø mi-lagro ør'mø.

Ya di njun'mahyasε p'u yø ja'i p'uya.

¹⁷ Mahømbi t'än'na mará xädä p'uya, bi t'embí:

—Xi'i n'yø, ¿te gui mma guehna ra n'yohu bi xoc'a ni dá?

Nuna mará xädä p'uya, bi 'yena:

—Nugä dí εna ngue rá pøngahya Oja na ra n'yohu na.

¹⁸ Pε yø hmu yø judío, hinguí εc'ei ngue mará xädä na ra n'yohu yaui. Bi 'yεc'ei, ja gue'mø mi zonnabá rá papá 'nehra mamá na mará xädä. ¹⁹ Bi 'yännbaya, bi 'yembí:

—¿Ua guehna ni ts'ant'ui na 'bucua, nuna t'embí ngue ya ra xädä 'mø mambá mi? ¿Hanja ngue ya zø yø dá ya 'mø?

²⁰ Bi 'yén'a rá papá 'nehra mamá p'uya:

—Dí padí ngue guehna ma ts'ant'ui'be na. 'Ne ya ra xädä 'mø mambá mi. ²¹ Pε nuyá, hindí pa'be hanja ngue ya zø yø dá ya. Ni xindí pa'be to bi 'yøthebi yø dá. Damí 'yänseh. Ya ra dan'yohu, da xi'aschu hanja.

²² Nuna rá papá 'nehra mamá na mará xädä, bi manna tengü na ngue supyø hmu yø judío. Porque ya xi nhεca hya ngue da dujpabi rá thuhu p'u ja ra nija'a to da ma ngue ra Jesús gue'a ra Cristo'a. ²³ Janangue nguna bi man'u yø daja'i p'uya, ngue bi 'yena: “Yänseh, ya ra dan'yohu, da xi'aschu hanja”.

²⁴ Nu'u yø hmu yø judío, mahømbi zon'na ra n'yohu mará xädä. Bi 'yembí:

—Hønt'a Oja gui 'yεspabi ngue bi nzø ni dá. Nugähe dí pahme ngue ja rá ts'oqui na ra Jesús.

²⁵ Bi 'yén'mø mi da p'uya:

—Nugä hindí padí ngue'mø ja rá ts'oqui ogue hin'na. Hønt'a dí padí

ngue nuga nmará xädä, 'nε ya zø ma dä ya.

²⁶ Mahømbi t'ännbaya, bi t'εmbi:

—¿Te 'be'a bi ja'i? ¿Te bi 'yøt'e para ngue bi nzø ni dä?

²⁷ Mi dä p'aya, bi 'yεna:

—Ya xtá xi'ah, 'nε hinguí ørcäh masu. ¿Hanja ngue mahøn'a guí nne ga xi'ah ya? ¿Uague guí nne ngue 'nε'ah dyø xädi'ah na ra n'yoh na?

²⁸ Bi za p'aya, bi 'yεmbi:

—Nu'i go rá xädi'i na ra n'yoh na. Pe nugahe yø xädigähe ra Moisés.

²⁹ Nugahe dí pahme ngue bi nyaui Oja ra Moisés. Pe nuna ra n'yoh na, hincjongui padí hara ra mmengu na.

³⁰ Bi 'yεn'a ra n'yoh p'aya:

—Xquet'a guehna ngue nná 'yøthogä naya, ngue hinguí pahma hara ra mmengu na, pe bi xogagui ma dä. ³¹ Conque dí pahma ngue nuna Oja, hinguí ø'mø nzo'u yø ja'i ja yø ts'oqui na. Pe nu'mø nzo'u yø ja'i thanne 'nε ørpabi rá pähä, i øde. ³² Asta guehyø pa xa thogui hinguí t'øde ngue da bøn'a n'na ra n'yoh da xojpa yø dä n'na ra xädä asta gue'mø mambá mi. ³³ Ngue'mø hindrá m'menhni Oja na ra n'yoh na, hinda zä te da 'yøt'e.

³⁴ Ya bi t'εmbaya:

—Nu'i gä ra ts'oqui gni 'bæi asta gue'mø gambá mi, 'nε go gui 'yεna gui xänngahe —bi t'εmbi.

Bi hyøn'a thi p'aya.

T'εmbi ngue xädä yø ja'i ngue njot'i yø n'yomfēni.

³⁵ Bi bahra Jesús ngue ya bá thøn'a thi p'u ja ra nija na mará xädä. Mi nthēui p'aya, bi 'yεmbi:

—¿Ua guí εc'εibi rá Ts'unt'u Oja n'yø?

³⁶ Bi 'yεnna n'yoh p'aya:

—Te'o'a p'aya grá hmu, n'namhma ga εc'εigä —bi 'yεmbi.

³⁷ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ya guí nnugya. Go guecä dí nyaui ya —bi 'yεmbi.

³⁸ Nuna ra n'yoh p'aya bi ndantyøhmu p'u 'bahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nuya grá hmu, dí εc'εi'i ya.

³⁹ Mi nya ra Jesús, bi 'yεna:

—Dä εcä ua ja ra ximhäi, n'namhma ngue nu'u yø xädä di nzø yø dä. A nu'u εna ngue zø yø dä p'aya, tengutho 'mø di xädä'u.

⁴⁰ Nu'u 'da yø fariseo mi 'bäp'u p'aya, mi 'yøde te mmana Jesús. Bi 'yεmbi:

—¿Ua guí εna ngue 'nεcähe dyø xädägähe?

⁴¹ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu'mø ngue gyø xädäh, hincdi ja ni ts'oquih'u mø. Pe nuya ngue guí εna ngue zø ni däh, ya guí padí ngue ja ni ts'oquih'u ya.

10

Bi hyejpa yø føt'e yø de'yo'a ra hya bi manna Jesús.

¹ Majuaní dí xi'ah, nu'a hincni yarbua ja rá goxthi føt'e yø de'yo, sinoque ni nexman'na nguadi, guehna ra bæde'yo na. ² Pe nu'a ni yarbua ja ra goxthi føt'e, gue'a ra mände'yo'a. ³ Nu'mø bi zøhø, da xojpa ra mängxothi da yat'ambo. Nu'u yø de'yo p'aya, parpabi rá hya. I nzohyø de'yo conyø thuhu, da gacathi p'aya. ⁴ Nu'mø bá jujma xøts'e ra føt'e gätho'u yø de'yo p'aya, ní 'bet'o p'u ni ma yø de'yo. Yø de'yo p'aya tenni porque parpabi rá hya. ⁵ Pe nu'a hinguí parpabi rá hya, hinguí ten'na. Hante 'da 'mø bi nu, porque hinguí parpabi rá hya.

⁶ Bi hyoni te gui hyejpa ra hya bi xihyø ja'i ra Jesús. Pe nu'u nzofø hincbi dinyø mmæi te ni bønna hya bi xifi.

Nuna ra Jesús, guehna ra hoga mände'yo na.

⁷ Bi sigue bi zohyø ja'i ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Majuaní dí xi'ah, guecä tengutho n'na ra goxthi ni yatyø de'yo. ⁸ Gätho'u yø mädi bi m'mu'a m'met'o hante ngue ga ma εcä, hincni yarbua ja ra goxthi, gue'u yø bæde'yo'u. Janangue hincbi 'yørpa ma su yø de'yo 'mø nzofø. ⁹ Go guecä tengutho n'na ra goxthi. Nu'a ga japä da thogui,

gue'a di nyan'a. 'Nε da 'yot'e tengutho n'na ra de'yo ngue ni yat'i, ni bomp'u ja rá fót'e, 'nε t̄ini te si.

10 A nu'a ra bε, hōndrá mfε ga 'yo'a, di ammaho dyø de'yo. Pε nugä dá εhε para ngue di nja'ahü ra 'da'yo te, 'nε guí m'mamma pähähü. 11 Nugä guecä tengutho n'na ra hoga mändε'yo. Nu'a ra hoga mändε'yo enná te ngue nyanyø de'yo. 12 Pε nu'a ra mädi ngue ra hmiquitho, hinga gue'a ra mädi ngue yø de'yo'a. Porque hingrá mmeti. Nu'mø bi nu ngue bá ep'u ra zate, da zop'u yø de'yo, da 'dagui. Ra zate p'uya, di bentyø de'yo, di n'uen'u h̄indi bent'i. 13 Nunā ra n'yohü nā, 'dagui porque ngue ra hmiquitho. Hinguí tu rá mmui 'mø te da ja yø de'yo.

14-15 Nugä guecä tengutho n'na ra hoga mändε'yo. Nunā mā Papágä pacä nā, nugä xquet'a dí pacä nā mā Papá. Njarbutho ya, dí pacä gátho'u mā de'yo. Dā gue'u p'uya, xquet'a paquí. 'Nε dí engä mā te ngue di nyangä'u mā de'yo. 16 Xquet'a 'bep'u m̄i da mā de'yo ngue h̄ingyø n'youi ya 'bucua. Xquet'a jatho ngue gā mma si, 'nε da 'yø'mø da zofo. Ya n'na 'bũitho di nja p'uya, 'nε n'na dra mändε'yo di m'mui.

17 Nunā mā Papá di macä nā, porque dí engä mā te conná nguehma de'yo. A nugä da zä ngue mahōngā m'mui. 18 Pε nu'mø gā nnegä, h̄injondā hyogui, pε dí nnesε ngue dí engä mā te. I ja grā ts'edi ngue dad̄i ungä mā te, 'nε ja grā ts'edi ngue mahōngā m'mui. Nunā ya, guehnā ra hyā bi xicā mā Papá nā.

19 Nu'mø m̄i 'yøhyø judío nā ra hyā nā p'uya, ya h̄inga 'da'igu mma.

20 Xangu yø judío bi 'yεnā:

—¿Hanja ngue guí ørpa'hü masu te mmanā? Nunā di locobi ra ts'onthi n'youi nā —bi 'yεnā.

21 M̄i da yø judío p'uya, bi 'yεnā:

—Pε nu'mø ngue di n'youi ra ts'onthi, h̄inda zä da mā tengu nā ra hyā nā 'mø. A nu'a n'youi ra ts'onthi, h̄inda zä da 'yø't'e ngue di nzø yø dā yø xädä'a.

Nu'u yø judío h̄imbi nu manho ra Jesús.

22 M̄i ja yø se'ye'a ra ora'a. Ya di nsä yø ja'i p'u Jerusalén ngue di nsännigo p'u ja ra nija. 23 Nunā ra Jesús, nup'u ja ra ngun'yu nija ni hu ngue ra Salomón, ja 'yop'u. 24 Nu'u yø judío bi mäsrā Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Ua guí nnepe ngue xøgue gā ra tiempo di 'yot'itho mā mm̄igähe? Nu'mø ngue gue'e grā Cristo, n'na nd̄itho dami xicje njuani.

25 M̄i dahra Jesús, bi 'yεnā:

—Ya dí xi'ahü, pε h̄inguí εc'εigähü. Nu te gā guí nnuhü dí øt'ä conná nguehrā ts'edi di 'dacä mā Papá, ja di nεquí p'u nā ra hyā dí xi'ahü ya. 26 Pε h̄inguí εc'εigähü, porque h̄inga gue'e mā de'yo'ahü, tengutho ra hyā ya xtá xi'ahü m'met'o. 27 Nu'u mā de'yogä, xa mbarcatho mā hyagä'u. A nugä p'uya, xquet'a dí pathogä ndana gue'a ya mā de'yo. Nu'mø bi nugä mā de'yo, tenngui. 28 Nugä ga unnā ra 'da'yo te para zantho'u mā de'yo, 'nε h̄injam'mø di m'medi. Porque h̄injondā guasca p'u ja mā 'yε. 29 Nu'a mā Papá bi 'dacä'u. H̄injo mman'na tengu nā, 'nε h̄injondā guaspabi p'u ja rá 'yε mā Papá. 30 Tengutho mā Papágä, xquet'a di njadä p'uya.

31 Yø judío p'uya, mahōmbi go yø do ngue da m̄ando ra Jesús. 32 Pε m̄i nyā ra Jesús, bi 'yεnā:

—Ni h̄mi ni dāhü hapü dí øt'ä xangu yø cosa xanho conná nguehrā ts'edi di 'dacä mā Papá. ¿Ndana gue'a ya yø hyā ya ngue gdi p̄andogähü ya?

33 M̄i dahyø judío p'uya, bi 'yεmbi:

—Nu'u yø cosa xanho guí øt'e, h̄inga gue'a gdā p̄ando'ahē'a. Sinoque gdā p̄ando'ahē ngue h̄inguí supra xudi Oja, co nunā ra hyā guí mma. Conque nu'i grā ja'itho tengutho gähe, 'nε sã guí εnā ngue go 'da'igu'aui Oja.

34 M̄i dahra Jesús, bi 'yεnā:

—I nt'ot'i p'u ja ra ley guí cahü ngue bi 'yεn'Oja: “Nu'ahü, εntho Oja'ahü”, bi 'yεnā. 35 'Nε guí pahmā'a te nt'ot'i p'u ja ra Macā Libro, h̄injondā zä da gø'nā te mmamp'u. A nunā Oja, bi

maŋgue nu'ua yø ja'i di fātrā hya, tengutho Oja'ua. ³⁶ Xi'møŋgue bá εxcā Ojaŋgue bá pēnngā ua ja ra ximhäi, çua dā zā gui 'yεmhmuaŋgue hīndi supā rā xudi Ojaŋgue'mø dī mmaŋgue rā ts'ant'ugui Oja? ³⁷ A nu'møŋ hīndi sā gā øt'ā yø cosa tengutho ør'mā Papā, 'yo guí εc'εigahua 'mø. ³⁸ Pē nu'møŋgue sā dī øt'e tengutho øt'ā, mađague'a hīnguí εc'εigahua, pē dami 'yεc'εigahua co nu'a te dī øt'e. Ja guí pahmua p'ua, 'nε ja dā dimp'ua ni mmuihuaŋgue mā Papā dī n'yo'be.

³⁹ Co nuna ra hya bi manna Jesús, mahømbi ne yø ja'i xti bent'iŋgue xtaŋgot'i, pē hīmbi zā, porque 'bexpī ma.

⁴⁰ Mahømbi mengra Jesúsŋgue i ma man'na nguadi ra dathe Jordán, ha mambi øtra nxixya m'met'o ra Xuua. Ja bá n'yop'ua p'uya. ⁴¹ Xandøngu yø ja'i bi ma bá nu ra Jesús. Dī n'yεmbyø ja'i:

—Majuaniŋgue ra Xuua hīn tema milagro bi 'yøt'e, pē nu'a te gāma hya bi manna Xuua connāŋguehra Jesús, gā majuani.

⁴² Ja bi 'yεc'εi p'ua xangu yø ja'i ra Jesúsŋgue majuaniŋguehna ra Cristo na.

11

Bi du ra Lázaro.

¹ Mi 'bua' n'na ra n'yohua mađi hyenni ni huŋgue ra Lázaro ra mmøngu Betania, ja ra hīni mi 'buhra Maya connā juhue Marta.

² Nuna ra Maya, rá nju na ra Lázaro mađi hyenni. Guehna bi duxra aceite mađihotho gā yuniŋgue bi gōpa yø gua ra Hmu Jesús. 'Nε bi dujpi conyø xta. ³ Nuya yø nju ra Lázaro, bi mennba ra hya ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague grā Hmu, xan'ua ni amigo gadi nsixui —bi 'yεmbi.

⁴ Mi 'yøhna ra hya bi 'bennba ra Jesús, bi 'yεna:

—Pē hīnga hyembra n'ua na ra Lázaroŋgue dā hyo. Sinoque ja dā bap'ua yø ja'iŋgue maguesε Oja. 'Nε dā bahyø ja'iŋgue xquet'a maguesε rá Ts'ant'ua Oja.

⁵ Nuna ra Lázaro, connā Marta, connā Maya, n'na ngu n'na, εmmēi mađi mahra Jesús. ⁶ Madague'a bi 'yødeŋgue mađi hyenni, pē bá m'mahma nyopa p'ua ha mambi 'bui.

⁷ M'mεfa p'uya, bi 'yεmbyø xādi:

—Ma gā mmähā mahøn'a Judea ya.

⁸ Nu'ua yø xādi p'uya bi 'yεmbi:

—Ague grā xāmbate, conque ja xmaŋguehya nne dā hyo'i yø hmu yø judíoŋgue xtabā mmāndo'i, 'nε mahønguī nne gdi ma p'uya.

⁹ Bi hyεcra hya bi xihyø xādi ra Jesús, ŋgue tobe hīm manī zønna ora p'ua dā du. Bi 'yεmbi:

—çUa hīmma juaniŋgue 'de'ma yo ora ja ra nyot'i 'mø mā pa? A nu'a 'yoŋgue ra pa, hīnha di fets'e, porque gā 'yo ra nyot'i di yot'ua ja ra ximhäi.

¹⁰ Pē nu'mø to 'yo xui, di fesrá gua, porque hīn'ya ra nyot'i p'ua ni ma.

¹¹ M'mεfa p'uya, bi 'yεnna Jesús:

—Nuna mā amigohua ra Lázaro bi aha. Pē gā ma ägā ya.

¹² Nu'ua yø xādi p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague grā Hmu, nu'møŋgue bi aha, ya hīnte dā ja 'mø.

¹³ Bi ne xta mmanna Jesúsŋgue ya xi du ra Lázaro, pē nup'ua i bēnyø xādi, bi 'yεmbiŋgue mmaŋgue bi aho.

¹⁴ Pē njuantho bi man'a m'mεfa te nne xta mmanna Jesús. Bi 'yεmbi:

—Ya bi du ra Lázaro ya. ¹⁵ Paraŋgue nu'ahua ya, ya xanhoŋgue hīn dabi 'bucā p'ua 'mø mi du ra Lázaro, porque nuya man'natho gui 'yεc'εigahua ya. Nuya gā ma nuhua ya.

¹⁶ Nuna ra Toma t'εmbiŋgue ra cuate p'uya, bi 'yεmbyø mmixādiha:

—Ma 'da gā mmähā ya, n'namhmaŋgue 'dap'ua dani thojua nua.

Ra Jesús dā 'yøt'eŋgue dī nja ra mbennate, 'nε dī unna 'da'yo te.

¹⁷ Bi zøn'a Betania ra Jesús, pē ya rá gupa xi ma nt'āgui ra Lázaro. ¹⁸ Nup'ua ja ra hīni Betania, como yo kilómetro made guī nhyacui Jerusalén. ¹⁹ Xangu yø judío xi maŋgue bađi zengua ra Marta connā Maya, di hojpa yø mmuiŋgue rá ida bi du. ²⁰ Nuna ra Marta 'mø bi bađiŋgue ya mmap'ua ra Jesús,

bi ma bí c'at'ui. Pε rá Maya bi gop'u ja rá ngu'a. ²¹ Rá Marta bi 'yεmbrá Jesús:

—Ague grá Hmu, nu'mø gdi 'bucua, hinxta ndu ma idagä 'mø. ²² Pε nugä dí padí ngue di 'da'i Oja te gä gui 'yäpi.

²³ Mí dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu ni ida di bennate'a.

²⁴ Bi 'yεnna Marta p'uya:

—Ahá, dí padí ngue nu'mø rá pa rá nzeGui, mahøndi bennate yø ánima.

²⁵ Rá Jesús bi 'yεna:

—Go gä øt'ä ngue di bennate yø ánima, 'ne gä unna 'da'yo te. Nu'a da 'yεc'εigä, madague'a xta ndu, pε høndi bennate. ²⁶ A nuyá, nu'u yø ja'i 'buhya 'ne εc'εigui, ya hijnjam'mø da du, ya ja rá 'da'yo te yø ja'i. ¿Ua guí εc'εi na dí xi'i ya?

²⁷ Rá Marta p'uya bi 'yεna:

—Ahá, grá Hmu, dí εc'εigä ngue gue'e grá Cristo, rá Ts'unt'u'i Oja nu'a mi ja ngue da εcua ja rá ximhäi.

Rá Jesús bi nzomp'u ha nt'ägui rá Lázaro.

²⁸ Mí juadi bi manna rá hya ná p'uya, nuna rá Marta bi ma bá zo rá juhuε Maya. Bi xifi njanate, bi 'yεmbi:

—Bá εp'u rá xänbäte. Bá pen'na rá hya ngue bi nzo'i 'na.

²⁹ Nu'mø mí 'yøhra Maya ngue bi ts'ofø, bi nangui, bi ma bá nu rá Jesús. ³⁰ Nuna rá Jesús, tobe hijn maní yut'ambo rá hnini, bí 'bärpu ha bi nthui rá Marta. ³¹ Mí nu yø ja'i ngue bi nangra Maya, bi bøni n'nahmantho, bi ma. Janangue xquet'a bi ntetyø ja'i p'uya, εmbi ngue bi ma dá nzomp'u bí o rá ánima. ³² Bi ma rá Maya p'u mambi 'bähra Jesús. Bi ndantyøhmü p'u ha 'bäi, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, nu'mø ngue gdi 'bucua, hinxta ndu ma idagä 'mø.

³³ Nu'mø mí nu rá Jesús ngue zonna Maya co 'ne'u yø judío ni n'youi, bi där'man'u rá mmüi p'uya. ³⁴ Bi 'yännbuaya, bi 'yεmbi:

—¿Haru nt'ägui ya? —bi 'yεmbi.

Mí da p'uya, bi 'yεna:

—Ague grá Hmu, bá εhe guí nnu.

³⁵ Xquet'a bi nzonna Jesús. ³⁶ Dí n'yεmbyø judío p'uya:

—Ya guí nnuhu te øtya. Ja dí neGui p'uya ngue janjuani ngue madí madí.

³⁷ Bi 'yεn'i 'da yø judío p'uya:

—A nuná, ngue bi zä bi xojpa yø dá rá xädä, rá nzeGui xta nzä xta 'yøt'e ngue hinxta ndu rá Lázaro.

Ya bi bennate rá Lázaro.

³⁸ Mahømbi där'man'u rá mmüi rá Jesús. Bi guarbu ja rá 'bido o rá ánima p'uya ngue da hyajpa rá ndødo nnøpa njo'mi. ³⁹ Bi 'yεnna Jesús:

—Damí hyacju rá do —bi 'yεna.

Bi 'yεnna Marta nuna rá nju rá ánima p'uya:

—Ague grá Hmu, rá nzeGui ya yunya, porque ya rá gupa nt'ägui ya.

⁴⁰ Mí dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Uanguí dí xi'i ngue nu'mø gui 'yεc'εigui, guí pa p'uya ngue maguesε Oja.

⁴¹ Mí ma nthauí rá do p'uya. Bi nøs'maya rá Jesús, bi 'yεna:

—Ma Papá'i, dadi ja mammadi'i ngue guí ø'mø dí nzo'i. ⁴² Nugä dí padí ngue zant'a guí ø'mø dí nzo'i, pε dá mangä ná rá hya ná n'namhma ngue nuya yø ja'i 'bucua, da 'yεc'εi ngue go guá penngaguí ua.

⁴³ Mí juadi bi manna rá hya ná p'uya, bi matra ánima, bi 'yεmbi:

—Ague Lázaro, bá pømp'u guí o —bi 'yεmbi.

⁴⁴ Bá nangra ánima p'uya, bá εp'u, bá m'mät'i yø ulu yø 'ye conyø gua. Rá hmi p'uya bá n'youi rá njo'mi. Rá Jesús bi 'yεmbyø ja'i:

—Damí xahmi ya, thøhmi p'uya, da ma.

Bi nhεca hya yø ja'i p'uya, ngue di bentra Jesús.

⁴⁵ Nuya yø judío mí 'bup'u ja rá ngu rá Maya mí nu te bi 'yøtra Jesús, gue'a i 'yεc'εi'a p'uya. ⁴⁶ Pε mí da yø judío, bi ma bá xihyø fariseo te bi 'yøtra Jesús.

⁴⁷ Nuya yø fariseo p'uya conyø hmu yø mmäcja, co 'ne'u yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, bi 'yøtra dajunta. Dí n'yεmbi:

—¿Te 'be'a ja ngue gä øthu? Nuna rá n'yohu ná, xandøngu yø milagro øt'e. ⁴⁸ Nu'mø ngue gä hehmu p'u, gä

yø ja'i da 'yεc'ei te mmanna. A nu'u yø ts'ut'abi Roma p'uya, da penhyø soldado ngue da demhra maça nija ja ua, 'nε da 'yøtra sui ua ja ma häihü.

⁴⁹ Bi da'a n'na nc'ei ni hu ngue ra Caifás, guehna ra hmu yø mmäcja'a ra jeya'a. Bi 'yεmbyø ja'i:

—¿Ua hinguí pahmu ha di nja te ga øthü ya? ⁵⁰ ¿Ua hin gadi umhmü ra güenda hanja? Man'na xanho ngue n'na nc'eitho da du conná nguehyø ja'i, hindá gue'a ngue di m'medi gátho yø ja'i 'bucua ja ma häihü.

⁵¹ Pe nuna ra Caifás higrá hyase na ra hya bi ma, sinoque Oja bi bennbi ngue ngu'a bi ma. Porque guehna ra jeya ngue bi nopa hmu yø mmäcja. Bi ma ngue ra Jesús guehna ja ngue da du conná nguehyø judío na. ⁵² Nε hinga hont'u yø judío p'uya, sinoque da du conná nguehyø ja'i 'bui ndap'u bi zä. Porque nne Oja ngue ndap'u bi zä di m'mahyø ja'i ngue dyø basí Oja. ⁵³ Gue'a ra hya bi nja'a p'uya, nu'u yø judío mi nts'ut'abi, bi mudi bi nhεca hya ngue da hyo ra Jesús.

⁵⁴ Janangue ya him mambi zøp'u ha 'bähyø judío ra Jesús, sinoque bi ma n'nanni n'na ra xequi ja ra häi Judea. Ya mme ra nendapo, ja n'na ra hnini ni hu ngue Efraín. Ja bá m'mahmu p'u p'uya co 'nεhyø xädi.

⁵⁵ Ya xmá nguerp'utho ra pa ngue ra ngo øtyø judío, nuna embi ra pas-cua. Xangu yø ja'i bi ma Jerusalén ngue dí hocyø ts'oqui p'u ja ra nija hante di nja ra ngo. ⁵⁶ I 'yo yø ja'i p'uya, ngue honna Jesús. Nu'mø bi zømp'u nija di n'yänni n'na ngu n'na, i εna:

—¿Tep'u gni bεmhmü? ¿Ua da εcua ja ra ngo ra Jesús, ua gue hin'na?

⁵⁷ Nu'u yø fariseo p'uya, co 'nε'u yø hmu yø mmäcja, ya xi xihyø ja'i ya p'uya, ngue nu'mø to da badi ha bí 'bähra Jesús, da ma. Porque bi ne di 'bentra Jesús ngue da got'i.

12

N'na ra xisu bi gopa ra aceite ra Jesús.

¹ Man'nato ma patho di nja ra ngo ngue ra pasqua. Bi ma ra Jesús bá sön'a Betania rá ngu ra Lázaro. Guehna ra Lázaro bi 'yøtra Jesús ngue bi bennate. ² Ja bá t'ørpa p'u ra nts'ihmε ra Jesús, bi n'uüte ra Marta. Conna Lázaro 'dap'u hühmi p'u ja ra mexa ngue sihmεui. ³ Nuna ra Maya p'uya bá ha made litro ra aceite mahotho ga yuni, pe xandømmadi rá muui. Bi gopabi yø gua ra Jesús, bi dujpi conyø xtä. Bi yu'ambo ra ngu'a ga yanna aceite. ⁴ Mi 'bup'u ra Judas Iscariote rá ts'unt'u ra Simu. Guehna n'na nc'ei yø xädi ra Jesús, 'nε guehna bi dá na. Nuna ra Judas bi 'yεna:

⁵ —¿Hanja ngue himbi 'bä ra aceite, ngue xtí t'unna menyü yø hyoya? Porque xtí 'bä ra aceite'a te pøxi hyu ciento ma pa ra nzäbi.

⁶ Pe nuna ra Judas hin'i mmanna ra hya na ngue di tu rá mmüi da mäxyø hyoya. Sinoque bi manna ra hya na ngue ra bε. Porque go mafäti ra buxa ca ra menyü na. Ipe ra menyü njäti p'u ja ra buxa. ⁷ Mi nya ra Jesús, bi 'yεna:

—Damí hyεmhma, 'yo te guí mma. Porque nuna ra xisu guí sui, ya mi pesra aceite xtä ngosca ma do'yo 'mø dá n'yägui. ⁸ A nuya yø hyoya guí mma, jap'u ra pa guí fäxhu ya, porque 'daua guí 'bähmu ya yø hyoya. Pe nugä ya himma ya'atho ra pa dí n'yohü ua.

Bi nhεcahya yø ja'i ngue hōnda hyo ra Lázaro.

⁹ Xangu yø judío bi badi ngue bí 'bup'u Betania ra Jesús. Bi ma yø ja'i bá nu. Pe hinga hontho nne yø ja'i ngue da nu ra Jesús, sinoque xquet'a nne da nu ra Lázaro nuna xi japi xi bennate p'u mant'ägui.

¹⁰ Janangue bi nhεcahya yø hmu yø mmäcja ngue xtä hyo ra Lázaro conna Jesús. ¹¹ Porque nu'a i bennate ra Lázaro, ya hep'u yø mmijudíoui yø judío p'uya ngue go εc'ei ra hya mmanna Jesús.

Bi yurbü ja ra hnini Jerusalén ra Jesús.

12 Nup'u ja rā hnini Jerusalén, xandøngu yø ja'i bi ma da nsännigo ngue rā pascua. Ja bi bahyø ja'i 'mø mi hyats'i, ngue ya ja ngue da zøp'u ja rā hnini rā Jesús. 13 Yø ja'i p'uya, bi dajpa yø xi yø palma, bi ma di c'at'ui rā Jesús. Bi mahra hmafi yø ja'i p'uya, i ena:

—Nuna rá m'menhni Oja 'bucua, guehna tate na. Oja di japhna rá dast'abi yø judío bá 'benhni.

14 Bi din'a n'na rā burru bi hyuxra Jesús. Ya bi nja tengutho nt'ot'i p'u ja rā Maca Libro ngue ena: 15 “Ague gyø mmenguh p'u ja rā hnini Sión, 'yogui suha. Gui nnu ngue bá ep'u ni dast'abiha, bá hyuxa n'na rā burru”.

16 Nup'u rá madi hingui pahyø xädi rā Jesús hanja'a te øt'e. Pe nu'mø mi ma mahets'i rā Jesús, ja bi zo yø mmui p'uya, ngue nu'a te gäma hya xi nja, ya mant'ot'i ngue ngu'a ja ngue di nja.

17 Nuya yø ja'i n'youi rā Jesús, guehya bi nup'u bi japi bi bennate rā Lázaro, gä manyø ja'i te gä xi nurpi ngue øt'e. 18 Janangue bi ma yø ja'i ngue di c'at'ui rā Jesús, porque pahyø ja'i ngue nu'a rā milagro xi 'yøt'e, hinjonda zä da 'yøt'e. 19 Yø fariseo p'uya, di n'yemsabi:

—Ya guí nnuha ya, ya hingui sä te ga øth. Guí nnuha ngue gä ni me yø ja'i rā Jesús.

Nuya 'da yø ja'i hingyø judío bi hyonna Jesús.

20 Nuya yø ja'i bi ma Jerusalén ngue da thanne Oja 'mø bi nja rā ngo, n'youi p'u 'da yø mmengu Grecia.

21 Nuya p'uya bi guarba 'bähra Lipe nuna rā mmengu Betsaida ngue rā häi Galilea. Bi 'yäpra mate p'uya, bi 'yembi:

—Ague n'yø, di nne ga nyagähe ts'u rā Jesús.

22 Nuna rā Lipe p'uya, bi xihra Andre'a te sifi. Nuna rā hya bi sifi, 'da i matho gä yohø ngue bá xihra Jesús.

23 Nuna rā Jesús bi 'yenthø 'mø mi dadi:

—Nu rā N'yohu bí 'ye mahets'i, ya ni ma da zønna pa p'u da hnu ngue

maguese. 24 Majuani dí xi'aha, ngue nugä, ja ngue da thogui, n'namhma ngue xangu yø ja'i da dinna 'da'yo te. Tengutho n'na zihmudä rā trigo, mente hinga nthuhu rā hmudä, xquetho n'na mhmudä tho i ja. Pe nu'mø ya bi thuhu, da bøxra hmudä, pe ya xangu yø trigo da ma ma peti 'mø bi nja. 25 Nu rā ja'i honi ha di mpomm i rā ndate, guehna di 'behrä te na. Pe nu rā ja'i enná te ua ja rā ximhäi, guehna di t'unna 'da'yo te para zantho na. 26 Nu rā ja'i nne da 'yørcagui ma pähä, da denngui. Nup'u ha ga m'mucä, ja di m'map'u. Nu rā ja'i da 'yørcagui ma pähä, guehna nnu manho ma Papägä na.

Bi manna Jesús ngue ya ni ma da tho.

27 A nuyá, hindí padi te ga øtya. ¿Teni 'be'a ja ngue ga mma? Ya hingui sä ngue ga ena: “Ma Papá'i, dami yangui ngue'a te ja ngue ga thogui”, ga ena. Porque ya dá ecä'a, ngue nu'a te ja ngue ga thogui, ga thomhmagä'a.

28 Bi 'yemp'uya:

—Ague ma Papá'i, da fadi ngue mague'ase'i ya.

Nu'a rā ora'a p'uya, bi t'øde ngue bá nya Oja maya, bi 'yena:

—Ya xa nja'a te di fadi ngue maguecsogui. Pe mahønga øt'e ngue da fadi ngue maguecsogui ya.

29 Nu'u yø ja'i mi 'bäp'u, bi 'yøde ngue bá nya Oja maya, pe emthobi ngue rā ngäni'a øde. Mi'da yø ja'i p'uya, bi 'yena:

—Rá anxε Oja i nzohnu —bi 'yena.

30 Mi nya rā Jesús, bi 'yembyø ja'i:

—Nuna rā hya bi t'øhya, himma partegä p'u ngue bi t'øhna ya, sinoque ni parteha na. 31 Ya ni ma da zønna ora da thaxra güenda ua ja rā ximhäi ya. Da thejpa rá hya rā zithu di manda ua ja rā ximhäi. 32 Nu'mø bi ma ma'bä'mi rā pont'i da n'nø'migä, ndap'u bi zä, da denyø ja'i ma hyagä.

33 Bi manna rā hya na, ngue di opan'yu yø ja'i tema forma di du 'mø bi tho. 34 Bi 'yenyø ja'i p'uya:

—Ya xtá øcähe te nt'ot'i p'ua ja ra libro ngue ra ley, ngue ra Cristo i 'bui para zantho. 'Nε nu'i guí ena ngue ra N'yohu bí 'yε mahets'i, i ja ngue da ma macuati ra pont'i. ¿Ndana gue'a'a ra n'yohu bí 'yε mahets'i guí mmam'mø?

³⁵ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nuyá, ya mits'ua dra pa gui hethu ua'a ja ngue da xoc'a ni mmaihua ya. Nu'mø bi dini xanho ni mmaihua na ra hya dí xi'ahua ya, guehna ra hya gdi n'yohu na. Pe nuna ra ja'i hinda ne da 'yøt'e te di mmangä, guehna ra ja'i hingui padi te ga 'yo na. ³⁶ Dami 'yεc'eiha na ra hya da xoc'a ni mmaihua mente da zä ga xi'ahua ha di xohni mmaihua. 'Nε majuaní da xoc'a ni mmaihua na ra hya na.

Mi juadi bi manya yø hya ya p'uya, bi ma ra Jesús, hingui fadi ha i ma.

Nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ngue yø judío hingui εc'ei ra Jesús.

³⁷ Madague'a xangu yø milagro bi nu yø ja'i bi 'yøtra Jesús, pe hingui εc'ei te xifi. ³⁸ Pe ya ja ngue da ngu'a di nja, tengutho ra hya bi 'yotra pøngahya Isaías ngue bi 'yεna: “Ague grá Hmu, ¿ndana gue'a bi bøni ngue bi 'yεc'ei na ra hya dá xicähe ya? ¿Ndana gue'a pøni ngue da badi ngue ya uhrá ts'edi Oja ya?” ³⁹ Ra Isaías xquet'a bi 'yot'i hanja ra hya ngue himbi 'yεc'ei ra hya yø ja'i, bi 'yεna: ⁴⁰ “Nuna Oja bi gorpabi yø nthandi yø ja'i, n'namhma ngue hinda hyeti conyø dä. 'Nε bi gorpabi yø mmui, n'namhma ngue hinda dimp'ua ja yø mmui hanja ra hya. 'Nε hinda bät'yø mmui ngue da den'Oja para ngue hinda punnbi”. ⁴¹ Ra Isaías bi manna ra hya na, ngue parpi ngue maguesε ra Jesús, janangue bi ma hanja'a ra Jesús.

⁴² Co ngu'a xangu yø judío ja yø cargo bi 'yεc'ei ra Jesús. Nja hingui xihyø ja'i ngue εc'ei, porque su yø fariseo, i nne ngue hinda dujpa yø thuhu p'ua ja ra nija. ⁴³ I ena ngue man'na xanho ngue da nu manho yø ja'i, hinda gue'a ngue Oja da 'yεmbi ngue xanho te øt'e.

Da ma ra castigo yø ja'i hingui εc'ei te mmanna Jesús.

⁴⁴ Nuna ra Jesús bi ts'edi bi nya, bi 'yεna:

—Nu ra ja'i εc'ei ga ya, hinga høngthogui εc'eigui ra ja'i, sinoque xquet'a εc'ei'a ma Papá bá penngui. ⁴⁵ Nu ra ja'i hercä ya, tengutho 'mø go di het'a to bá penngui. ⁴⁶ Nugä guecä ga xoc'a ni mmaihua. Dá εcä ua ja ra ximhäi, n'namhma ngue nu'a da 'yεc'ei ga, hinda m'mui tengutho ga 'buhyø ja'i 'yo mants'o. ⁴⁷ A nuyá, i 'bui to øhra hya dí mmangä ya, pe hingui ørpa masu. Ya himma partegä p'ua da ma ra castigo ra ja'i. Porque hinda εcä ngue 'bexca sanni da ma ra castigo yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi, sinoque dá ehε ngue ga nyani. ⁴⁸ A nuyá, nu ra ja'i hingui ørca masu, 'nε hingui ørpa masu na ra hya dí mmangä, guehna ra ja'i da ma ra castigo na. Nuna ra hya dí mmangä ya, guehna di ts'ännbabi ra castigo yø ja'i 'mø ra pa rá nze gui na, ngue hingui εc'ei yø ja'i te di mma. ⁴⁹ Porque himma hyase dí mma. Nu'a ma Papá bá penngui, nuna ra hya di 'bejpi ga mma, guehna ra hya dí xän'nahua na. ⁵⁰ Pe dí pacä p'uya, ngue nu to da 'yεc'ei na ra hya di 'bejpagui ma Papá ga mma, di nja ra 'da'yo te ra ja'i. Nuna ra hya xijma Papá ga mma, guehna ra hya dí mmangä na.

13

Bi merpa yø gua yø xädi ra Jesús.

¹ Hante di nja ra ngo ngue ra pas-cua, nuna ra Jesús ya padi ngue ya bi zønna ora da bøngua ja ra ximhäi, di ma mahets'i bí 'buhra Papá. Nuna ra Jesús hinha rá nze gui di ma'ua yø xädi 'bucua ja ra ximhäi.

²⁻³ Ra zithu ya xi bennba rá mmui ra Judas Iscariote nuna rá ts'ant'ua ra Simu ngue di dá ra Jesús. Nuna ra Jesús, ya padi ngue bi 'yεp'ua bí 'bua Oja, 'nε mahøndi map'ua bí 'bua Oja. 'Nε padi ngue nu'a rá Papá, di unna ts'edi ngue di manda gätho yø cosa i ja. ⁴ Mente sihmε p'uya, bi nangbu ja ra mexa mi

hudi, bi mōhrá tuhu, bi ngat'a n'na ra toaya p'uya. ⁵ Bi xitra dehe p'ua ja n'na ra bandeja, bi merpa yø gua yø xädi. I dujpa ra dehe connā toaya di ngat'i.

⁶ Nu'mø ya mmap'u da merpa yø gua ra Bedu p'uya, ra Bedu bi 'yembj: —Ague grá Hmu, ¿ua 'nēcā gui percagui mā guagä?

⁷ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—A nuyá, hinguí padj te ga mbøn'a te dí øt'á ya, pe gui pa'a m'mefa te ga mbøni.

⁸ Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yembj:

—A nugä hinda zä gui perca ma gua.

Mi dahra Jesús, bi 'yembra Bedu:

—Nu'mø ngue hinga pet'a ni gua, ya himma n'youi 'mø.

⁹ Bi 'yenna Bedu p'uya:

—Ague grá Hmu, hinga hørma gua gui percagui 'mø, gui pegagui mā 'ye 'nē gui hiqiu.

¹⁰ Pe ra Jesús bi 'yembj:

—Nu ra ja'i ya m'met'e, ya bi bo gä rá do'yo. Ya hinda høndyø gua ja ngue da 'berpabi ra ja'i. Ya gä m'meque'ahua ngue ra nts'o, hinda hōnda n'na'ahua ngue hinga m'meque.

¹¹ Bi manna ra hya na ngue hinga gätho m'mequebi yø mmui yø xädi ngue ra nts'o, porque padj ndana gue'a ja ngue di dä. ¹² Mi juadi bi mejpa yø gua yø xädi p'uya, mahombi hye rá tuhu ra Jesús. Bi mip'ua ja ra mēxa mahøn'a p'uya. Bi 'yembj:

—¿Ua gui padj te dá øt'ahua ya? ¹³ Nu'ahua gui enja ngue drá xänbategä, 'nē drá hmugä. Pe gue ni 'yup'ua te gui xicja, porque go guecä drá xänbategä 'nē drá hmugä.

¹⁴ A nu'mø ngue drá xänbategä 'nē drá hmugä, 'nē dí pet'a ni guahua, xquet'a nne ngue gui njahua p'uya. Gui mpejpa ni gua n'na ngu n'na'ahua.

¹⁵ Nugä, ya dá ut'ahua te ja ngue gui 'yøthua, n'namhma ngue tengutho dá øt'ahua ya, da ngu'a gui n'yørpe n'na ngu n'na'ahua. ¹⁶ Majuanj dí xi'ahua, ngue n'na ra mēfitho, 'yo di ena ngue hinda zä da 'yøt'e tengu øtrá hmu.

Nu'a n'na ra m'menhni, 'yo di ena ngue hinda zä da 'yøt'e tengu øt'a to

penhni. ¹⁷ Nu'mø ngue tinnj mmuihua ya yø hya dí xi'ahua gui 'yēt'a mmuihua ya, ra mmēnthi gā nthēh 'mø.

¹⁸ Nu te dí mmangä ya, hinga gätho di toca'ahua na ra mmēnthi na. Porque dí padj te'o ya xta huanhni, gue'ua di tocabi'ua. Pe jatho ngue di nja'a te nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ngue ena: “Nuna 'daua dí sihmegä'be ya, guehna 'bui ngue mā nsuigä'be na”.

¹⁹ Dí xi'ahua na ra hya na hante ngue di nja, n'namhma ngue nu'mø bi nja p'uya, gui 'yēc'ēihua ngue go guecä.

²⁰ Majuanj dí xi'ahua ngue nu ra ja'i di unna säya'a to dí penhna, tengutho 'mø go dadi 'dacrā ts'äya ra ja'i. Nu to di 'dacä ra ts'äya p'uya, tengutho 'mø go dadi unna ts'äya'a to bá penngui.

Bi manna Jesús ngue guehna ra Judas i ja ngue di dä.

²¹ Mi juadi bi manna ra hya na p'uya, bi zä ngue tär'man'ua rá mmui ra Jesús. Bi mā njuantho p'uya, bi 'yēna:

—Majuanj dí xi'ahua ya, ngue 'bucua n'na nc'ēi jægatho häi, ya honi ha di japi ngue di dāgui.

²² Nu'ua yø xädi p'uya bi madi di nhyeti n'na ngu n'na, hinguí fadi te'o sihna ra hya i hma. ²³ Nu'a n'na nc'ēi 'dap'ua hūhmi ngue sihmēui ra Jesús, guehna rá xädi emmēi di madi. ²⁴ Ra Bedu p'uya, bi 'yørpa ra senya'a 'dap'ua hūhmi ra Jesús ngue da 'yänni te'o na i mma. ²⁵ Nu'a bi t'ørpa ra senya p'uya, man'na bi guarbua hu ra Jesús ngue bi 'yänni, bi 'yembj:

—Ague grá Hmu, ¿te'o na gui mma? —bi 'yembj.

²⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yēna:

—Ma ga pocä n'na xequi ra thuhmē ya. Nuna ga unnä p'uya, guehna dí mmangä na.

Bi po'a n'na xequi ra thuhmē p'uya, bi unna Judas Iscariote rá ts'unt'ua ra Simu. ²⁷ Nuna ra Judas, ngu i hyanna ra thuhmē, bi yatra zithu p'ua ja rá mmui. Ra Jesús bi 'yembuya:

—Nu'a te ja ngue gui 'yøt'e, 'yøt'e n'nahmantho.

²⁸ Pe nu'ua 'dap'ua hūhmu p'ua ja ra mēxa ngue sihmē, hinjombi n'yo yø

mm̄i hanja nā rā hyā bi sihnā ts'ofō.
²⁹ A nūnā rā Judas ngue mā fāti rā
 buxa nj̄m̄enyū, bi 'yεmp'ʰ i bεn'i'da,
 ngue nūnā rā Jesús bi xifi ngue dā dāi
 temā hyonī ngue rā ngo, ogue di ūnnī
 zi algo yø hyoya. ³⁰ Høntho bi zi rā
 thūhm̄ bi t'ūnnā Judas, bi bōni, bi
 ma. Pε ya nxuī p'uya.

*Mā'da'yo rā hyā dī mānda rā Jesús
 ngue dī nja.*

³¹ Mī bōnna Judas, bi 'yεnna Jesús:

—A nūya ja dī nεquī p'uya ngue
 maguesε rā N'yoh̄ bi 'yε mah̄ets'i. 'Nε
 connā ngue'a te øt'e, ja dī nεquī p'ū
 ngue maguesε Oja. ³² Xi'mø ngue
 rā N'yoh̄ bi 'yε mah̄ets'i, nū te øt'e,
 gue'a guī nεquī ngue maguesε Oja'a,
 nūnā Oja ya, xquet'a dā 'yūdi ngue
 maguesε'a rā Ts'unt'ya. 'Nε ya mī
 ts'adyø pa dī nja nā dí xi'ah̄ ya.
³³ Ague mā basī'ah̄, ya mī ts'udra
 ora dí 'būhm̄ ua ya. Tengūtho
 rā hyā xtā xicā yø judío, xquet'a
 ngūt'atho rā hyā dí xi'ah̄ ya. Guī
 hyonj̄, pε hīnda zā guī tēngah̄
 hap̄ gdā magā. ³⁴ Mā'da'yo høn dādi
 'bεp'ah̄ ya, ngue guī mm̄ah̄m̄ n'na
 ngū n'na'ah̄. Tengūtho nnā mā'ah̄,
 guī njath̄ p'uya ngue guī mm̄ah̄m̄
 n'na ngū n'na'ah̄. ³⁵ Nū'mø ngue guī
 mm̄ah̄m̄ n'na ngū n'na'ah̄, di ūnnā
 güenda gātho yø ja'i ngue gue'e mā
 xādi'ah̄ 'mø.

*Bi mānna Jesús ngue dā gōn'a
 m'mefa rā Bedu.*

³⁶ Rā Bedu bi 'yørpā rā nt'änni rā
 Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague grā Hmū, ¿hap̄ gue gdi ma
 p'uya?

Mī dahra Jesús, bi 'yεnā:

—Nūp'ya ha gdā magā, ya hīnda zā
 guī tēngah̄. Pε dā zā guī tēngah̄
 m'mefa.

³⁷ Rā Bedu p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague grā Hmū, ¿hanja ngue guī
 εnā ngue hīnda zā gā tēn'na'i ya?
 Nūgā dí εmma te connā ngue'e.

³⁸ Mī dahra Jesús, bi 'yεnā:

—Guī εnā ngue guī εnni te connā
 nguecā. Pε mājuani dí xi'i ngue hante

dī mmahra øni, ya xquī cōnga nhyū
 ndī.

14

*Nūnā rā Jesús, guehna rā 'yū nā
 ngue di zōnna ja'i p'ya 'būhra Papá.*

¹ 'Yo di tū nī mm̄ih̄. Guī hyāh̄nī
 mm̄i guī 'yεc'εih̄ Oja, dā guecā
 damī 'yεc'εigah̄. ² Nūp'ya ja rā ngu
 mā Papágā, xangu yø ts'āya bí jap'ya.
 Nū'mø dā hīn'ya p'ya yø ts'āya, hīnte
 gā sānni gā xi'ah̄ 'mø. Pε nuyá, gā
 mmagā ya ngue güi nsägā ha guī
 nsāyah̄. ³ Nū'mø dā magā p'uya ngue
 güi nsägā ha guī nsāyah̄, gā mā εcā
 mah̄on'a p'uya gā sixah̄, n'namh̄mā
 ngue 'dap'ya gā m'mah̄mā. ⁴ Guī
 pah̄m̄ p'uya hap̄ gda magā, 'nε guī
 pah̄m̄ rā 'yū.

⁵ Mī dahra Toma p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague grā Hmū, hīndī pacāhe ha
 gdi ma, ¿ha dā nzā gā pacāhe rā 'yū gdi
 ma?

⁶ Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Connā nguecā dā zā guī sōmh̄m̄
 p'ya 'bū Oja. 'Nε connā nguecā guī
 pah̄m̄ ndana mājuani. Go dādi
 ūngā rā 'da'yo te. Nū to gā dā
 'yεc'εigūi, gue'ya dā zōmp'ya 'būhma
 Papá'ya. ⁷ Ngue hīngmī pah̄m̄ te'ogā
 mā m'met'o, janāngue hīngmī pah̄m̄
 te'o nā rā Papá. A nuyá, ya guī pah̄m̄
 ya, porque ya guī nnuh̄ ya.

⁸ Bi 'yεmbra Lipe p'uya:

—Ague grā Hmū, 'yøt'e ngue dā zā
 gā nūgāhe rā Papá 'mø. Co nū'a
 p'uya.

⁹ Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague Lipe, ya xā mma yø pa dí
 n'yoh̄, ¿'nε tobe hīngūi paquī? Nū'a
 to bi nūgā, ya bi nū rā Papá'a. ¿Hanja'a
 guī xiqui ngue guī εngūi gā øt'a ngue
 guī nnu rā Papá? ¹⁰ ¿Ua hīngūi εc'εigūi
 ngue tengūthogā ya, njarb̄tho mā
 Papá? Tengūtho mā Papágā p'uya,
 xquet'a dī njadā p'ya. Nūnā rā hyā
 ya xtā xi'ah̄, hīngo dí mm̄ansεgā nā.
 Nū'a rā Papá dí n'yo'be, go øt'a te
 dí øt'a'a. ¹¹ Damī 'yεc'εigah̄ ngue
 tengūthogā ya, njarb̄tho mā Papá.
 Tengūtho mā Papágā ya, xquet'a dī

njadä p'ü. A nu'mø hingui' εc'eiñ nã rã hyatho, dami 'yεc'eiñahü 'mø gã nuñh'a te dí øt'e. ¹² Majuaní dí xi'ahü, nu rã ja'i ngue rá mmüi gã 'yεc'eiñui, xquet'a dã zã dã 'yøtrã ja'i tengutho dí øt'e. Man'na xangu dã 'yør'mø ngue dã zã, porque nugã gã mmagã p'ü bí 'bühmã Papá. ¹³ Rángue guí εc'eiñahü, nu'mø gã mat'Ojahü, gui hyã rã ts'edi gui 'yädi te guí nnehü. Nugã gã 'da'ahü'a te gã gui 'yähmü, n'namhmã dã fadi ngue maguesε nã mã Papá. ¹⁴ Rángue guí εc'eiñahü, nu'mø gui hyã rã ts'edi gui 'yädi te guí nnehü, nugã gã 'da'i ndana bi zã macosa gui 'yähmü.

Bi xihyø xädi rã Jesús ngue da penhna Espíritu Santo.

¹⁵ Nu'mø gadi macjü, dami 'yøt'e te dadi 'berp'ahü 'mø. ¹⁶ Gã äpã rã mate mã Papá ngue dã penhni te'o dã mãxahü, 'nε di hoc'a ni mmüihü, tengutho dí øt'ahü ya. Nuna dã 'benhni, guehna rã Espíritu Santo dã gáp'ahü rã 'yü majuaní. 'Nε guehna guí n'yohü para zantho nã. ¹⁷ Nu yø ja'i hingui' εc'ei Oja, hingui sã di n'youi rã Espíritu Santo, porque hingui hεti 'nε hingui padí te'o. Pε nu'ahü, ya guí pahmü te'o nã, porque rã Espíritu Santo ya 'bücua guí 'bühmü, 'nε guí n'yohü para zantho nã. ¹⁸ Nugã hinga soc'aseñü ua, gã ma pengã ngue gã n'yohü. ¹⁹ Ya mi ts'utho ya, ya hinni mantho dã nugã yø ja'i. Pε nu'ahü guí nnujü mahøn'a. 'Nε di nja'ahü rã 'da'yo te, ngue mahøngdí 'bücã. ²⁰ Nu'a rã pa'a p'üya, guí umhmü rã güenda ngue dí n'yogã'be mã Papá. Dã gue'ahü p'üya, dí n'yohü p'ü guí 'bühmü. ²¹ Nu rã ja'i dã 'yøt'e te dadi 'berpi, guehna di nεqui ngue majuaní di maqui. Mã Papágã p'üya, xquet'a di madi gätho ya yø ja'i di maqui. Nugã p'üya xquet'a dadi madi, 'nε gã øt'e ngue dã fadi ngue dí n'yo'be rã ja'i di maqui.

²² Bi 'yenna Judas, nuna hinga Is-carote:

—Ague grã Hmu, çhanja ngue hønithogähe gui 'yudi ngue dí n'yohü, 'nε hinga gätho mi'da yø ja'i dã badi?

²³ Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Nu rã ja'i di maqui, guehna dã 'yørpabi masu te dí xifi, 'nε guehna di mahmã Papágã nã. Nugã ya, co 'nεhmã Papá, ya dí n'yohe rã ja'i di maqui. ²⁴ A nu rã ja'i hendi maqui, guehna hingui ørcatho masu te dí xänbji. Nuna rã hyã dí xi'ahü ya, himmã hyasegã nã, go rá hyã'a mã Papá bá penngui.

²⁵ Dí xi'ahü gätho ya yø hyã ya, mente tobe 'daua dí 'bühmü. ²⁶ A nugã gã äpã mate rã Papá ngue dã penhna Espíritu Santo, n'namhmã dã mãxahü 'nε di hoc'a ni mmüihü. Gue'a go dã xän'nahü gätho'a p'üya, 'nε gã di ben'nahü ya yø hyã ya xtã xi'ahü.

²⁷ Ya gã soc'ahü ya, pε di hut'a ni mmüihü. Nugã gã øt'e ngue dã hyü ni mmüihü, hinga tengu rã hyã manyø ja'i ngue embi nthummü. 'Yo sä di tü ni mmüihü 'nε 'yo guí süñ. ²⁸ Ya guí øde te xtã xi'ahü ngue gã mmagã p'ü bí 'bühra Papá, 'nε honga mã εcã ngue 'dap'ü gã n'yohü. Nu'mø majuaní gadi macjü, dami johyahü ngue gã mmagã. Porque nuna rã Papá, tate nã ngue nugã. ²⁹ Dí xi'ahü nã rã hyã nã hante ngue di nja, n'namhmã ngue nu'mø bi nja, ya guí 'yεc'eiñ nã rã hyã ya xtã xi'ahü p'üya.

³⁰ Ya hinga ya'atho gã nyahü ya, porque ya bá ep'ü rã zithü nu'a di manda yø ja'i hingui' εc'eiñ. Pε cohra ts'edi nã, hinda zã dã dajpi. ³¹ Pε ya jatho ngue ngu'a di nja, para ngue dã bahyø ja'i ngue dadi macã mã Papá. 'Nε dí øt'e te di 'bejpi gã øt'e. Nanjü ya, mã gã 'uehmü ua.

15

Rã Jesús bi hyepabi rã hyã bi ma ngue n'na 'bäi rã uva conyø 'yet'o.

¹ Go guecã tengutho n'na 'bäi rã uva, 'nε hijnom man'na tengugã. Mã Papágã p'üya, tengutho n'na rã mefi ngue fähra nu'a'uva. ² Sajpa yø 'yet'o hingui nne di nzadi. Pε nu'ü yø

'yet'o zudi, fādi 'nε øjpa yø 'yont'o, n'namhma ngue man'na di nzudi xanho. ³ A nu'ah, tengutho yø 'yet'o ngue zudi, porque gui ørpah masu te di xān'nah. ⁴ 'Yo gui hegah p'u, tengutho gā hīndi hec'ah p'u. Xi n'na ra 'yet'o ya, nu hīnda zā di nzuhrā ndāt'ā 'mø 'yose, ya hīmbi thep'u ja ra dā'y. Guí njath p'uya, hīnda zā guí n'yo manhoh 'mø gui hegah p'u.

⁵ Nugā tengutho n'na ra dā'y. A nu'ah p'uya, tengutho yø 'yet'o. Nu'a hīngui hegagui ya, man'na di n'yo manho, porque di n'yo'be. A nu'mø gui hegah p'u, ya hīnda zā te gui 'yøth. ⁶ A nu ra ja'i hep'u ma hyagā, di njapi tengutho ra 'yet'o hīngui zudi. I nthequi ngue mā'ot'i. Nu'mø bi 'yot'i, da ma mapeti ngue da t'udi.

⁷ Nu'mø hīngui hegah p'u, gui 'yet'a mmui te di xān'nah, dami 'yādi te gui nne gui 'yāhm, gui nnu gue di n'na'ah. ⁸ Nuna mā Papāgā, da hnu mansu 'mø ngue gui n'yo manhoh na. Gue'a di nequi'a p'uya ngue majuanī mā xādi'ah. ⁹ Tengutho gui macā mā Papā, njarbutho nnā mā'ah ya. Nu te di nnu manhogā, gue'a gui 'yøth'a. ¹⁰ Nu'mø gui 'yøt'e te dādi 'ber'ah, ya ni mantho gā mā'ah 'mø. Nugā dī øt'e te di 'bejpagui mā Papā, janangue di maqui.

¹¹ Dī xi'ah na ra hya na, n'namhma ngue tengutho nnā johyagā, ngu'a gdi johyah. 'Nε hangu ra pa gui johyah. ¹² Nuna ra hya naya, dādi 'ber'ah ngue tengutho nnā mā'ah ya, da ngut'a gdi mmahm n'na ngu n'na'ah. ¹³ Nu'a mā dātho ja ngue da 'yøt'a n'na ngue'mø di mahrā amigo, da 'yennā te connā nguehrā amigo. ¹⁴ Nu'ah, ya mā amigo'ah ngue'mø gui 'yøt'e te dādi 'ber'ah. ¹⁵ Nuyá, ya hīngā en'ah ngue gyø mēfithoh ya, porque nu'a ra mēfitho hīngui padī te øtrā hmu'a. Nuyā dī mma ngue mā amigo'ah, porque ya dá o'ah n'yu te gāma hya xicā mā Papā. ¹⁶ Hīngo gā huangah, nugā go dá huan'nah. A nuyá, ngue gui εc'εigah, dī nne ngue

zant'a gui n'yo manhoh, n'namhma ngue di n'na'ah'a te gā gui 'yāph ra Papā. ¹⁷ Nuna ra hya naya, dādi 'ber'ah ngue gui mmađi n'na ngu n'na'ah.

I nnu man'u yø ja'i ra Jesús co 'nε'u yø xādi sambabi.

¹⁸ Nu'mø ngue nnu man'ah yø ja'i, ya gui pahm ngue ya mam'met'o xa hnu man'ugui. ¹⁹ Nu'mø ngue gadi n'amigoh yø ja'i hīngui εc'εigā, dādi mā'ah yø ja'i 'mø tengutho gui mahyø amigo. Pe nugā, go dá huan'nah p'u 'būhyø ja'i ua ja ra ximhāi. A nuyá, ya hīn gadi n'amigoh yø ja'i ya. Janangue nnu man'ah. ²⁰ Dami benna hya ya xtā xi'ah m'met'o. Hīnjo'o n'na ra mēfitho da 'yēna ngue hīnda thogui tengutho thohrá hmu. Nu'mø ngue bi nu man'gā yø ja'i, xquet'a gui njath p'uya, da nu man'ah yø ja'i. Nu'mø ngue hīngui t'εc'εi'a te di xānbategā, ni xīngā gue'ah da t'εc'εi'ah 'mø. ²¹ Nu te gā dī xi'ah ya, da ja'ah yø ja'i, porque ngue mā xādi'ah. Nuna Oja bá penngui, hīngui pahyø ja'i te'o na, janangue di ja'ah p'u yø ja'i.

²² Nu'mø hīn xcabá εhe ga nzohyø ja'i, ya hīndi jase yø ja'i p'u da ma ra castigo 'mø. Pe nuyá, di jase p'u da ma ra castigo ya ngue hīngui εc'εigui.

²³ A nuyá, nu'a gā nnu man'gā yø ja'i ya, xquet'a 'nε'a mā Papāgā nnu man'ya. ²⁴ Hīn tema castigo di nja 'mø ngue hīn tema hmēya xcā øt'a p'u ha 'būhyø ja'i. 'Nε nu'a te gā dī øt'e, hīnjongui pōni ngue di sā da 'yøt'e. Madague'a bi nu yø ja'i te gā dī øt'e, pe co ngu'a nnu man'gyø ja'i, co 'nε'a mā Papā i hnu man'ya. ²⁵ Nuyā yø hya dī mmangā, di nja ya, porque jatho ngue di nja'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ra ley ca yø ja'i, i enā: "Hīngui ja te rángue'a i hnu man'ugui".

²⁶ Gā xicā mā Papā ngue da penhna Espiritu Santo da māxah 'nε di hoc'a ni mmih. A nu'á, go di ja majuanī te'ogā'a. ²⁷ Xquet'a 'nε'ah dami jah

majuani te'ogä, porque dí n'yohu asta guep'u bá fahra hya.

16

¹ Dí xi'ahu ya yø hya ya, n'namhma hinguí nyobɛnihu. ² 'Nɛ da ma nthuqui ni thuhu p'u ja yø nija yø judío. Da 'yɛhra ora ngue di m'mu i'da da hyo'ahu, da 'yɛna ngue ɔrpa rá 'bɛfi Oja. ³ Nguna ra hya da ja'ahu yø ja'i, porque hinjam'mø di nne da ba'a ma Papá, ni xinga gueque di pacyø ja'i. ⁴ Dí xi'ahu na ra hya na, n'namhma ngue nu'mø bi zonna ora di nja, da zo ni mmuihu na ra hya ya xtá xi'ahu.

Ja di nequi p'u'a te ɔtra Espiritu Santo p'uya.

Mam'met'o hinte dí xi'ahu na ra hya na, porque 'daua dí 'buhmu. ⁵ A nuyá, ya ga mmagá ya, gani m'mup'u bí 'buhma Papá bá penngui. A nu'ahu ya, ya hinjonda bõni da 'yɛngui: “¿Haru gni ma ya?” ⁶ Pɛ nuya ngue dá xi'ahu na ra hya na, bi du ni mmuihu ya. ⁷ Pɛ majuani te dí xi'ahu, go ni nhohu ngue ga mmagá. Porque nu'mø hinga mmagá, ¿hague di 'yɛ'a ra Espiritu Santo da máxahu 'nɛ di hoc'a ni mmuihu 'mø? Pɛ nu'mø ga mmagá, ya ga ma penhná p'uya. ⁸ Nu'mø bá ɛ'a p'uya, go da 'yøt'a ngue da bahyø ja'i 'bucua ja ra ximhäi ngue ja yø ts'oqui, 'nɛ da badi hanja na ra 'yu njuantho. 'Nɛ da bahyø ja'i ngue da zonna pa da japra castigo Oja. ⁹ Da badi ngue ra ts'oqui ɔtyø ja'i himbi 'yɛc'eigui. ¹⁰ A nugá ngue njuantho dá n'yogá, ya ga mmagá p'u bí 'buhma Papá. 'Nɛ ya hinní mantho gui nnuju ua. Janangue da hyaxa njuani yø ja'i p'uya ndana gue'a ra 'yu njuantho ja ngue da n'yo. ¹¹ Da hyaxa njuani yø ja'i p'uya hanja na ra hya xa nzán'Oja. Porque ya da ts'ännbi ngue da ma ra castigo na ra zithu di manda ua ja ra ximhäi.

¹² Xangu mi'da yø hya jap'u dí nne ga xi'ahu, pɛ tobe hinguí sonna ora p'u da zä gui timhmu te ga mbøn'a te dí xi'ahu ya. ¹³ Nu'mø bá ɛhra Espiritu Santo ya, go di o'ahu n'yu hanja'a te majuani'a. 'Nɛ gä majuani'a te

da xän'nahu'a, porque hingrá hyase da ma, a nuna tengutho ra hya da sifi, da ngu'a da ma. Da 'yøt'e ngue gui timhmu hanja'a te ja ngue di nja. ¹⁴ Nu'a go da 'yøt'e ngue da hnu mansugá'a, porque da ha'a ra hya ga xifi, 'nɛ da 'yøt'e ngue gui pahmu hanja ra hya. ¹⁵ Nu te gäma hya mmanna Papá, gä gue'a ra hya dí mmangá'a. Janangue dí xi'ahu ngue ra Espiritu Santo da hanngagui ma hya, 'nɛ di ja'ahu ngue gui pahmu hanja ra hya.

Da gohi ngue ra johya'a ra dummi ja yø xädi.

¹⁶ Ya mi ts'udra ora ngue hin haru gui nnuju ya. M'mɛfa p'uya, ya hinda ya'atho gui nnuju mahøn'a, porque ga mmagá mahɛts'i bí 'buhma Papá.

¹⁷ Nuya 'da yø xädi p'uya, di n'yänni n'na ngu n'na, di n'yɛmbi:

—¿Te ga mbøn'a xicju na? ngue ɛna ya mi ts'udra ora ya, ya hin haru ga nnuhu. Ximmi ts'udra ora ngue ga nnuhu mahøn'a p'uya, ximmi mmamp'uya ngue da ma mahɛts'i bí 'buhra Papá. ¹⁸ ¿Teni 'bɛ'a ga mbøn'a mmanna? ngue ɛmbi ya mi ts'atho. Hinda pahmu tema hya mmanna.

¹⁹ Bi bahra Jesús ngue nne da 'yányø xädi na ra hya bi ma, bi 'yɛmbaya:

—Nugá dí xi'ahu, ya hinda ya'atho hin haru gui nnuju. M'mɛfa p'uya, ya hinda ya'atho gui nnuju. ¿Ua guehna ra hya gadi n'yänhnu naya?

²⁰ Majuani dí xi'ahu ngue gui nzomhmu 'nɛ da du ni mmuihu. Nu'mø bi nu'ahu yø ja'i 'b'a nximhäi p'uya, dadi johya. Pɛ hinte ja'a. Nu ni dummihu da gohi ngue ra johya'a. ²¹ Conque nu'mø ja ngue di m'muhrá basi n'na ra xisu, tu rá mmui porque ya bi zonna ora da zä ra n'u. Pɛ nu'mø ya bi m'muhrá basi p'uya, ya hinní mantho mbɛn'a ra n'u mi sä. Porque di johya ngue ya bi m'muhrá basi ua ja ra ximhäi. ²² Xquet'a gui njathu p'uya. Bá ɛp'u ra ora da du ni mmuihu. Pɛ nugá ga ma pengui ga nnu'ahu. Gä ra johya di nja ni mmuihu p'uya.

Gue'a n'na rə johya h̄injonda zä da hyaqui.

²³ Nu'a rə pa'a p'uya, ya h̄imma hyoni te gui 'yānngah̄. Nugä majuan̄i d̄i xi'ah̄, nu'mø gá mat'Ojah̄ rángue guí εC'εigah̄, dam̄i hya rə ts'edi gui 'yädi te gui nneh̄. Ma Papágä p'uya di 'da'i te gui 'yāph̄. ²⁴ Asta guehya tobe h̄inte guí āph̄ Oja di 'da'ah̄ rángue guí εC'εigah̄. Dam̄i 'yāhm̄ n'namhmā d̄i n'na'ah̄. Janjuan̄i ngue gä rə johya d̄i nja'ah̄ p'uya.

B̄i nt̄ate rə Jesucristo ua ja rə ximh̄ai.

²⁵ Nuyya yø hya ya xtá xi'ah̄, dá hon̄i te nná hyejpabi rə hya dá mā. Pε da 'yēhra ora ngue nuyya yø hya d̄i xi'ah̄, ya h̄inga hon̄i te gda hyejpi. Sinoque gā xi'ah̄ njuantho ha d̄i njap'uh̄ gd̄i pah̄m̄ rə Papá. ²⁶ Nu rə pa ja p'uya, ya dā zä gui 'yāph̄ rə Papá'a te gui nneh̄ rángue guí εC'εigah̄. Ya h̄imma hyoni ngue 'bet'o ga āpā rə mate mā Papá conná ngue'ah̄. ²⁷ Porque d̄i mā'asēh̄ rə Papá. D̄i mā'ah̄, porque gad̄i macj̄, 'nε gá 'yεC'εih̄ ngue dá εcā p'uh̄ bí 'b̄uh̄ Oja. ²⁸ B̄i nεxcā mā Papá 'mø dambá εcua ja rə ximh̄ai. A nuyá, gā pōngā ua ja rə ximh̄ai ya, gā mma mah̄ets'i bí 'b̄uh̄mā Papá.

²⁹ M̄i dahyø xädi p'uya, bi 'yēna:

—A nuyá, njuantho guí xicje ya. H̄in tema hya gn̄i hyejpi te guí mmanya. ³⁰ A nuyá, ja d̄i t̄ingāhe p'uya ngue gā guí parpabi yø n'yomfēn̄i yø ja'i. H̄imma hyoni ngue 'bet'o dā t'ōt'a'i rə nt'änni. Guehna nná εC'εigāhe naya ngue güi 'yēp'uh̄ mah̄ets'i bí 'b̄uh̄ Oja.

³¹ Rə Jesús bi 'yēna:

—A nuyá, ya guí εC'εih̄ rə hya d̄i mmangā ya. ³² Ya mme 'bexque'a ya, ya n̄i ma dā zōnna ora gā nhyeh̄m̄, 'da'a n'nani gd̄i mähā. Ya guí sogasēh̄ p'uya. Pε nugä h̄ind̄i 'dasēgā, porque d̄i n'yogā'be mā Papá.

³³ Nu'mø ngue gui unn̄i mmuih̄ ya yø hya d̄i xi'ah̄ ya, guehya yø hya dā hyut'a n̄i mmuih̄ ya. Nuyya ja rə ximh̄ai guí säh̄ rə n'uh̄ ua. Pε dam̄i

hyah̄ rə ts'edi, ya xtá tapä'a sēcua ja rə ximh̄ai.

17

B̄i marpabi Oja yø xädi rə Jesús.

¹ M̄i juadi b̄i manya yø hya ya p'uya, bi hyanma h̄ets'i rə Jesús, bi 'yēna:

—Ma Papá'i, ya bi zōnna ora ya. Dā bahyø ja'i ya ngue maguesē'a n̄i Ts'unt'uh̄, n'namhmā ngue xquet'a 'nēh̄n̄i Ts'unt'uh̄ dā 'yōt'e ngue dā bahyø ja'i ngue mague'asē'i. ² Nu'i gá unnā ts'edi n̄i Ts'unt'uh̄ ngue nu'uh̄ to gá gá dāpi, di unnā 'da'yo te para zantho. 'Nε gá unnā nt'ēd̄i ngue nu'a te dā zänni gue'a d̄i nja'a. ³ Nu'a rə 'da'yo te para zantho, gue'a d̄i d̄inna ja'i dā ba'i'a, 'nε dā baqui. 'Nε h̄ōn'atho'i ngue majuan̄i grá Oja. A nugä p'uya, guecā drá Jesucristo guá pēnhua.

⁴ Nugä dá øt'e ngue bi bahyø ja'i ua ja rə ximh̄ai ngue mague'asē'i. Dā juacā rə 'bēfi gá 'bējpi gā øt'e. ⁵ A nuyya mā Papá'i, dam̄i 'daqui ngue nup'uh̄ ja n̄i hm̄i n̄i dā, maguecεgāui tengutho nm̄i jai m'mēt'o hante d̄i nhohra ximh̄ai.

⁶ Nuyya yø ja'i gá huanhua ja rə ximh̄ai ngue gá dāqui, dá japi bi bad̄i te'o'i. M̄i o n̄i 'yē yø ja'i, pε go gá dāqui, 'nε bi 'yεC'εi nā n̄i hya guá pēnn̄i. ⁷ A nuyá, ya pahyø ja'i ya ngue go guí xiqui te gāma hya d̄i mmangā. ⁸ Dā unnā nā n̄i hya gá xiqui ga xifi. Yø ja'i p'uya, bi 'yεC'εi. 'Nε haxa njuani yø ja'i ya ngue majuan̄i dá εcā p'uh̄ guí 'b̄ai, 'nε εC'εi ngue go guá pēnngāui ua.

⁹ D̄i ä'i rə mate ya ngue gui fāhyø ja'i. Nuna rə mate d̄i ä'i, h̄in dadi terpä p'uh̄ gātho yø ja'i 'b̄uh̄'a nximh̄ai. Nu'uh̄ yø ja'i gá dāqui, gue'uh̄ d̄i xi'i guí fā'uh̄, porque o n̄i 'yē. ¹⁰ Nu'uh̄ to gā o mā 'yēgā, gā o n̄i 'yē'uh̄. Nu'uh̄ to o n̄i 'yē p'uya, o mā 'yēgā'uh̄. 'Nε dā hnu mansugā conná ngue'uh̄.

¹¹ Nugä ya h̄inni mantho ga m'muc'εi ua ja rə ximh̄ai. Nugä gā mmagā p'uh̄ guí 'b̄ai, ja gā m'mucā p'uh̄. Pε nuyya dā gocua ja rə ximh̄ai, guehya d̄i xi'i guí fāhya. Mā Papá'i, xāndaxqui'i. Conn̄i ts'edi dam̄i fādi

te'o gá dāqui, n'namhmaŋ gue xøgue n'na hyatho da gohi, tenguthogüi, n'na hyatho dí jai. ¹² Mente ra pa 'daua dá m'mahme ua ja ra ximhäi ya gá dāqui, conni ts'edi nmará fädi. Hijnombi m'medi, hinda hōnda n'na nc'ei, nuna ya bá nt'ot'i gue di m'medi, para gue di nja na ra hya nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro.

¹³ A nuyá, ga mmagä p'ua guí 'buhya. Pe mente tobe dí 'bütä ua ja ra ximhäi, dí mmangä ya yø hya ya, n'namhmaŋ gue nuya ma ja'iu, ga ra johya di nja, tengutho nná johyagä. ¹⁴ Nuna ra hya guá pennba yø ja'i gue ga xännbi, bi nu manho ra hya. Pe nuya yø ja'i himbi nu manho ni hya p'uya, bi nu man'ua ya yø ja'i bi nu manho ni hya. Porque ya hinnj mantho øtra nts'o ga 'yo yø ja'i, tenguthogä gue hindá øt'ä ra nts'o ga 'yo yø ja'i. ¹⁵ Hinna ä'i ra mate gue guí jucua ja ra ximhäi ya yø ja'i dí xi'i. Sinoque dí ä'i ra mate gue gui fädi gue ra zithu hīndi ts'onnbä yø nt'εc'ei. ¹⁶ Tengutho gä hindá øt'ä ra nts'o øtyø ja'i, da guehya ma ja'iu, xquet'a hingui øtra nts'o ga 'yo yø ja'i ya. ¹⁷ Dami 'yøt'e gue da hyo yø mmäi conná gue'e, da hyonna nho da n'yo conná guehni hya. Porque nuna ni hya, guehna majuanī na. ¹⁸ Tengutho güi pennagui ua ja ra ximhäi, xquet'a di njadä p'uya, dá øt'ä ya ma ja'iu gue da ma da manna hya p'ua ha 'buhyo ja'i. ¹⁹ Dí engä ma te conná guehma ja'iu, n'namhmaŋ gue xquet'a 'nε'ua da hyo yø mmäi gue xtá nho te da n'yo conná guehna ra hya majuanī.

²⁰ Pe hinga hōnt'ua dí ä'i ra mate guí fä'ua, sinoque 'nε'ua yø ja'i da 'yεc'εigä m'mefa conná guehra hya da manya ma ja'iu, xquet'a dí xi'i gue gui fädi. ²¹ Gätho ya dí xi'i ya, dí ä'i gue xøgue n'na hyatho da gohi tenguthogüi, gue n'na hyatho di jai. Ga njathu p'uya, n'na hyatho ga cohmu ya ma ja'iu, ma Papá'i, gue'a di badj gätho yø ja'i'a gue guá pennagui ua ja ra ximhäi. ²² Nugä dá japä ya ma ja'iu tengutho guí jajpagui m'met'o,

n'namhmaŋ gue gue'a di gohi gue xøgue n'na hyatho di jahua p'uya, tengutho'i co 'nεcä n'na hyatho di jai. ²³ Nugä dí n'yogä'be ya ma ja'iu. Nu'i p'uya dí n'youi. Gue'a di gohi gue xøgue n'na hyatho di jahua. 'Nε gue'a di ba hmi'da yø ja'i'a gue nu'i go guá pennagui ua, 'nε gadi ma'ua ma ja'iu, tenguthogä, gadi maqui.

²⁴ Ma Papá'i, nuya ma ja'iu gá dāqui, dí nnegä gue 'nεhya di m'map'ua ha ga m'macä ya, n'namhmaŋ gue da nu te guí ørcagui, gue gui øt'e gue 'nεcä dí tategä hapu guí 'bui. Porque nu'i gadi maqui hante di nhohra ximhäi. ²⁵ Ma Papá'i, ga ra nho guí øt'e. Nuya yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi, hingui pa'i ya. Pe nugä dí pa'i. A nuya ma ja'iu p'uya, ya padj gue go guá pennagui ua. ²⁶ 'Nε dá xifi hanja ra hya gue te'o'i. 'Nε tobe ni mantho dí xifi te'o'i ya, n'namhmaŋ gue tengu'i gue gadi maqui, da ngu'a da 'yøt'e. A nugä p'uya, dí n'yogä'be ya yø ja'i ya.

18

Bi ts'ixra Jesús gue da jot'i.

¹ Mi juadi bi manya yø hya ya, bi ma ra Jesús, bi me yø xädi, bi ma man'na nguadi ra 'yuthe Cedrón. Nup'ua ja n'na ra nuaza p'uya, ja bi yurbu ra Jesús conyø xädi. ² Xquet'a 'nεhna ra Judas bi dá ra Jesús, ya mi pa'a ra xequi'a, porque xangu yø nnidi ja madi perpu yø xädi ra Jesús. ³ Nuna ra Judas bi zomp'ua 'buhra Jesús. Ni n'youi n'na 'bui yø soldado co 'nεhyø policia yø m'menhni yø mmäcja conyø fariseo. Ni gu yø juai, 'nε ha yø lámpara guí nyot'i. Mi'da yø ja'i, ni gu yø za tøhra sibi yø nya gue guí nyot'i. ⁴ Pe ra Jesús ya gä padj te ja gue da thogui. Bi ma di c'at'ui gue bi 'yänni, bi 'yεmbi:

—¿Te'o guí homhmu?

⁵ Nu'ua yø ja'i p'uya, bi 'yεmbi:

—Dí hongähe ra Jesús nuna ra mmengu Nazaret.

Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Go guecä masque guí honjmu.

Ni n'youi yø ja'i na ra Judas bi da ra Jesús. ⁶ Nu'mø mi 'yembyø ja'i ra Jesús: "Go guecä", i gohyø xatha yø ja'i, bi t'anga häi. ⁷ Nuna ra Jesús mahømbi 'yännbaya, bi 'yembi:

—¿Te'o guí homhmu?

Nu'u yø nzite p'aya, bi 'yembi:

—Dí hongähe ra Jesús nuna ra mmengu Nazaret.

⁸ Mi dahra Jesús, mahømbi 'yembi:

—Ya dí xi'ahmu ngue go guecä. Nu'mø go guí honjmu, pe dami thøhmu ya 'bucua, da ma.

⁹ Nguna bi ma, para ngue di nja'a te ra hya xi manna Jesús ngue xi 'yena: "Ma Papá'i, nu'u gá dáqui, hinjombi m'medi", xi 'yena. ¹⁰ Ra Bedu p'aya bi guxrá juai mi ha, bi hiejpa rá gu ngue rá n'yei'a n'na nc'ei ni hu ngue ra Malco, nuna rá 'yehē ra 'bet'o mmäcja.

¹¹ Pe ra Jesús bi 'yembi:

—Aguē Bedu, dami fos'ni juai. ¿Ua guí ena ngue ya hīndi nja'a te ra n'u xpá nzänma Papá ga thogui?

Ya 'bup'u 'bhrá hmu yø mmäcja ra Jesús.

¹² Ni n'youi n'na rá hmu ya yø soldado conyø policia yø m'menhni yø hmu yø judío, bi bentra Jesús, bi dut'i.

¹³ Bi zixpma ja rá ngu ra Anás. Nuna ra Anás mará ndøhya ra Caifás nuna mađi manda yø mmäcja'a ra jeya'a.

¹⁴ Nuna ra Caifás xi 'yembyø hmu yø judío ngue man'na xanho ngue n'na nc'ei tho da tho connangue gätho yø ja'i.

Bi manna Bedu ngue hingui padi te'o ra Jesús.

¹⁵ Nup'u ja rá ngu na rá hmu yø mmäcja, nu'a ra dathi ja mbo, ja i ts'ixpma ra Jesús. Nuna ra Bedu co 'nehna man'na nc'ei rá xädi, bi denna Jesús. Nuna n'na nc'ei rá xädi na, mađi mpahmi ra mmäcja. Janangue bi tho'ambo mø mi yat'ambo ra Jesús.

¹⁶ Pe nuna ra Bedu bi gohmaxøts'e ra goxthi na. Janangue bá pøn'a ra xädi mará mpadiui ra mmäcja ngue bi nyau i na ra xisu fähra goxthi ngue da tho'ambo ra Bedu. ¹⁷ Nu'a ra xisu

fähra goxthi p'aya, bi 'yänna Bedu, bi 'yembi:

—¿Ua hinga 'ne'i rá xädi'i na ra n'yohu na?

Mi dahra Bedu, bi 'yena:

—Hin'na, hinga 'necä.

¹⁸ Nu'a ra ora'a mi se, janangue nu'u yø hmiqui 'bup'u, conyø policia, xi 'yuhra sibi p'u 'bäi ngue di nhat'i. Ra Bedu p'aya xquet'a 'ne'a 'dap'u 'bähma'a ngue di nhat'i.

Nuna rá hmu yø mmäcja bi 'yøpma ra nt'anni ra Jesús.

¹⁹ Nuna rá hmu yø mmäcja bi du'mi bi 'yänna Jesús ndana gue'a yø xädi, änni te 'be'a ma hya xänmbi. ²⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nuna ra hya ya xtá mangä, yø hmi yø dá yø ja'i xtá mangä na ra hya na. Xtá nxänbategä p'u ja yø t'unija, da guerp'u ja ra danija di mpeti gätho yø judío. Hin tema hya xtá mangä ngue da nt'aguitho. ²¹ ¿Hanja ngue ja guí ännui tema hya xtá mangä ya? Dami 'yänhna yø ja'i ya, go da xi'ahmu hanja ra hya xtá mangä'u. Nu'u go pa'u tema hya xtá mangä.

²² Høntho bi manna nguna ra Jesús, mi 'bäp'u n'na ra policia di mper'u ja ra danija, bi memba rá hmi, bi 'yembi:

—¿Ua ya ngu'a gdi tha'mø guí yaui rá hmu yø mmäcja ya?

²³ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nu'mø ja ma n'u te dá mangä, dami ma te gui sä man'u 'mø. Pe nu'mø ngue njuantho dí yagä, ¿hanja ngue guí pegbagui ma hmi?

²⁴ Ra Anás bi dutra Jesús, bi mennbabi na ra Caifás rá hmu yø mmäcja.

Mahømbi gønna Bedu ra Jesús.

²⁵ Mente di sigue 'bäp'u ja ra sibi ra Bedu ngue di nhat'i, bi t'embya:

—¿Ua hinga 'ne'i rá xädi'i na ra n'yohu na? —t'embi.

Mi dahra Bedu p'aya, hømbi ncøni, bi 'yena:

—Hin'na, hinga 'necä.

²⁶ Mi 'bup'u n'na rá hmiqui na rá hmu yø mmäcja. Nuna ra hmiqui p'aya, di mmēniui na ra n'yohu xi

zenna Bedu xi hyeipa ra gu ngue ra n'yei. Bi 'yännbaya, bi 'yëmbi:

—Pε, uangui gue'e xtá nu'i p'ua ja ra nuaza ngue guí n'youi ra Jesús —bi 'yëmbi.

²⁷ Ra Bedu p'uya mahombi ncøni. Nu'a ra ora'a p'uya, bi mmahra øni.

Ya 'bap'ua 'buhra Pilato ra Jesús.

²⁸ Nup'ua ja rá ngu ra Caifás, bá njæcra Jesús ngue i map'ua ja ra palacio 'buhra gobernador. Pε ya 'yo haxpuya. Nu'ua yø judío p'uya, himbi yarbua ja ra palacio'ua. I ja yø costumbre, i εna ngue nu'mø ja ngue di nsännigo, hingui sä di ntøt'ui yø ja'i hingyø judío. Nu'mø xta nyat'i, εna ngue ya hinda zá di nsihmε p'ua ja ra ngo ngue ra pascua. ²⁹ Janangue bá pønna Pilato ngue bi nyaui yø judío. Bi 'yëmbi:

—¿Te 'be'a ma hya gni yaphua na ra n'yohua 'bucua?

³⁰ Bi 'yenyø hmu yø judío p'uya:

—Nu'mø ngue hindra ts'oc'ei na, hinxca dägähe ua 'mø.

³¹ Bi 'yenna Pilato p'uya:

—Uangui guí cahua ra ley p'uya, da zá gui sixhua gui 'yøshua ra ts'at'abi.

Yø judío p'uya bi 'yena:

—Pε nugähe ngue yø judío, hin'yugähe ra nt'edi ngue sä ga hogähe n'na ra ja'i. Nu'i go nneto gui sänni te di nja.

³² Ja bi bømp'ua te xi man'a m'met'o ra Jesús, ngue ya xi ma ngue da thop'ua ja ra pont'i. ³³ Nu'mø mi yat'ambo ra palacio ra Pilato, bi manda bá ts'ohra Jesús ngue da 'yørpa ra nt'änni. Bi 'yëmbi:

—¿Ua gue'e rá dast'abi'i yø judío? —bi 'yëmbi.

³⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yëmbi:

—Xi'a ra hya guí mmanya, go guí änsε, ¿ua gue 'bui to xa xi'i ngue guecä?

³⁵ Mi dahra Pilato p'uya, bi 'yëmbi:

—¿Ua go ma mmijudío'ua p'uya? Nu'ua ni mmijudío'ua 'nε'ua yø hmu yø mmäcja go xa dä'i ua dí 'bucä'ua. ¿Teni 'be'a gá 'yøt'e?

³⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yëmbi:

—Nup'ua dadi mandagä, hinga guecua ja ra ximhäi jaua p'ua. Nu'mø ngue ja gadi mandagä ua, gdi sigä to da 'yøtra sai 'mø, ngue hinxta mma madägä p'ua 'buhyø judío. Pε nup'ua dadi mandagä, hinga guecua p'ua.

³⁷ Ra Pilato bi 'yëmbi:

—¿Janangue gue'e grá dast'abi 'mø? Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Ahá, go guecä tengutho ra hya guí mma. Gue'a dá εcä ua ja ra ximhäi'a, ngue ga m'mai para ngue ga mmangä na ra hya majuaní. Nu to gätho nne da badi hanja na ra hya majuaní, da 'yøde te dí mmangä ya.

³⁸ Ra Pilato p'uya bi 'yëmbi:

—¿To go da bøni ngue da badi hanja'a ra hya majuaní p'uya?

Ya nts'änni ngue da tho ra Jesús.

Mi juadi bi 'yørpa ra nt'änni p'uya, bi bøn'athi ra Pilato ngue bi nyaui yø judío. Bi 'yëmbi:

—Hin tema ts'oqui dí tinnbä na ra n'yohua 'bucua. ³⁹ Pε ja'ahua ra costumbre ngue pa mathøgue n'na ra ofädi 'mø ja ra ngo ngue ra pascua. ¿Ua guí nnehua ngue ga thøcä na rá dast'abi yø judío?

⁴⁰ Bi mahra hmafi gätho yø ja'i p'uya, bi 'yena:

—Nu'a, hin'na'a. Go dami thøhra Barrabás.

Pε nunä ra Barrabás, guehna n'na ra bε na.

19

¹ Nunä ra Pilato, bi manda ngue bi ma m'mei ra Jesús. ² Nu'ua yø soldado, ya xi me n'na ra corona ngue yø 'uini, bi gäspa rá ya ra Jesús. 'Nε bi heta n'na ra he ngue ra 'bojpoi. ³ Bi guarbua 'bähra Jesús, bi 'yëmbi:

—Guí tate ague rá dast'abi'i yø judío —bi 'yëmbi.

Mente pεmba rá hmi p'uya. ⁴ Ra Pilato p'uya, mahombi bøn'athi, bi 'yemyø judío:

—Para ngue guí umhma ra güenda ngue hin tema ts'oqui dí tinnbä na ra n'yohua na, guí nnuhua ngue ga ma jucä ua ya —bi 'yëmbi.

5 Mambá pōnna Jesús, bá oxrá ya n'na rā corona ngue yø 'uini. 'Nε he rā 'bojupoi xi ma maḥete. Rā Pilato p'uya, bi 'yεmbyø ja'i:

—'Bucua nā rā n'yohu ya.

6 Nu'u yø hmu yø mmäcja 'mø mi nu p'uya, co 'nε'u yø policia, bi mahra hmafi, bi 'yεna:

—Da guatra pont'i. Da guatra pont'i.

Bi 'yεnna Pilato p'uya:

—Pε dami sisεhu 'mø, bí cuathu rā pont'i, porque nugā ya hin tema ts'oqui dí tinnbi.

7 Nu'u yø hmu yø judío p'uya, bi 'yεmbi:

—Nugāhe dí cahe n'na rā ley. Conforme rā ley dí cagāhe, jatho ngue da tho, porque mma ngue rá Ts'unt'u Oja.

8 Nunā rā Pilato 'mø mi 'yøhna rā hyā nā p'uya, man'natho bi nsu.

9 Hōmbi yut'ambo rā palacio p'uya, bi 'yānna Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Haru grā mmengu n'yø?

Pε rā Jesús hinte ga ndatho. 10 Rā Pilato p'uya, bi 'yεmbi:

—Hinguí nne gui thā 'mø di nzo'i 'mø. ¿Ua hinguí padī ngue jagā rā ts'edi ga cuat'a'i rā pont'i? 'Nε xquet'a jagā rā ts'edi ngue ga thøc'a'i.

11 Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Hin tema ts'ut'abi da zā gui 'yøt'e, ngue'mø hin nāngue Oja xtí 'da'i ni cargo. Janāngue nu'a bi dāgā ua guí 'bui, mā datho ja rá ts'oqui'a.

12 Nu'a rā ora'a p'uya, bi hyonna forma rā Pilato ngue xtí thøhra Jesús. Pε janjuani uε yø judío ngue bi 'yεmbi:

—Nu'mø ngue gui thøhna rā n'yohu nā, ya hinnī amigo rā dast'abi Roma 'mø. Nu to bi zā da 'yεna ngue rā dast'abi ya, ya rá nsuiui rā dast'abi Roma.

13 Nu'mø mi 'yøhra Pilato nā rā hyā nā p'uya, bi ma danī mmip'u ja rá nhudi nhøt'a hyā 'mø bi nya. Bi mānda p'u hudi ngue bá ts'innbabi rā Jesús. Guehna rā xequi ni hu conna hyā ebreo, “Gabata”. I nne da mā ngue “Mats'axti xanho p'u bi t'udo”.

14 Tobe jadyø ngo ngue rā pascua'a

rā ora'a, ya mme 'dato xudi. Gue'a rā pa di nsā yø ja'i hante rā pa ngue rā ts'äya. Nunā rā Pilato, bi 'yεmbyø judío:

—'Bucua ni dast'abihu ya —bi 'yεmbi.

15 Bi mahra hmafi yø judío p'uya, bi 'yεna:

—Da tho naya, da tho naya. Da guatra pont'i.

Rā Pilato p'uya, bi 'yεmbyø ja'i:

—¿Ga cuatā rā pont'i ni dast'abihu 'mø?

Bi 'yεn'u yø hmu yø mmäcja p'uya:

—Nu'a mā dast'abihu, gue'a rā dast'abi Roma'a, 'nε hinjom man'na.

16 Mī manyø ja'i nā rā hyā nā p'uya, rā Pilato bi dāpyø ja'i rā Jesús ngue da ma di cuatra pont'i. Bi zixyø judío nā rā Jesús.

Bi ma macuati rā pont'i rā Jesús.

17 Bi ma rā Jesús ni hyā rá pont'i. I map'u ja rā xequi ni hu ngue rā Njuyaxhmu. Nunā rā hyā ngue rā ebreo, ni hu ngue rā Gólgota. 18 Ja bi ma macuati p'u ja rā pont'i rā Jesús. 'Da i ma macuatiui rā pont'i mi yonc'ei. 'Da'a n'na nguadi rá hyo i gohi n'na ngu n'na. Nunā rā Jesús, bi gohmade nā. 19 Bi mānda rā Pilato ngue bi ma macuati p'u ja rá ya rā pont'i n'na rā letrero, i εna: “Guehna rā Jesús, rā mmengu Nazaret ngue rá dast'abi yø judío naya”. 20 Xangu yø judío bi nu nā rā letrero, porque nup'u bi ma macuati rā pont'i rā Jesús, guerp'utho rā danihni. Nunā rā letrero, nt'ot'i conna hyā ngue rā ebreo, conna hyā ngue rā griego, 'nε nt'ot'i conna hyā ngue rā latín. 21 Janāngue bi 'yεmbra Pilato'u yø hmu yø mmäcja:

—'Yo guí ot'i ngue da 'yεna: “Rá dast'abi yø judío”. Sinoque dami 'yot'i ngue da 'yεna: “Nu'a t'εmbi rá dast'abi yø judío”.

22 Mī dahra Pilato p'uya, bi 'yεna:

—Ya di nja p'u'a te nt'ot'i ya —bi 'yεna.

23 Mī juadi bi cuatra pont'i rā Jesús, nuya goho yø soldado bi gajpa rá he

ra Jesús ngue di ndarpi n'na ngu n'na. Bi gajpa rá pahni p'uya. Nuna ra pahni hinha nt'eti, n'na thoguitho bi me rá 'be gá rá do'yo ra pahni. ²⁴ Di n'yembyø soldado p'uya:

—Hinga xemhmu naya. Man'na xanho ga mmähä ra taha. Nu'a da daha, gue'a da ganna pahni'a.

Ya bi nja'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ena: “Bi ndarpabi n'na ngu n'na'u ma he. Bi ma ra taha ngue to da gani”. Nguna ra hya bi 'yøtyø soldado.

²⁵ Nup'u bi ma macuati ra pont'i ra Jesús, ja 'bärp'utho rá mamá co 'ne'a rá juhue'a rá mamá, conna Maya rá xisu ra Cleofas, co 'nehra Maya Magdalena 'bäp'u. ²⁶ Nuna ra Jesús mi hyetrá mamá ngue 'bäp'u, 'dap'u 'bähmi n'na rá xädi emmei di mahra Jesús. Bi 'yembrá mamá p'uya:

—Agué mamá, gui 'yøt'e ngue ni basi na ma xädigä ya.

²⁷ Mahømbi 'yembrá xädi p'uya:

—Gui 'yøt'e ngue ni mamá na ma mamágä ya —bi 'yembí.

'Bexque'a ra ora'a p'uya, nu'a rá xädi ra Jesús bi zixra Maya p'u ja rá ngu ngue di jammansu.

Ya bi du ra Jesús.

²⁸ Mi thohna ra hya na p'uya, ya pahra Jesús ngue ya bi nja gätho'a te ja ngue di nja. Para ngue di nja'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro, bi 'yenna Jesús:

—Dí tuthegä ya.

²⁹ Mi jap'u n'na ra xano yuhra vino xan'ixi. Bi ma mapobo p'u ja ra vino n'na ra esponja xanthuti. Bi nøtä n'na ra 'yet'o ngue ra isopo. Bi cuarpa rá ne ngue da zuts'i. ³⁰ Nuna ra Jesús mijuadi bi zi ra vino xan'ixi, bi 'yemp'uya:

—Ya gä bi nja'a te ja ngue di nja ya.

Mi man'a p'uya, bi mengrá ya ngue bi du.

Nu'a n'na ra soldado bi hyespa rá hyo ra Jesús conna lansa.

³¹ Mi hyats'i, ya ra pa ngue ra ts'äya. Nu'u yø judío, hingui nnepe ngue di cuatho p'u ja ra pont'i yø ánima 'mø

ra pa ngue ra ts'äya, porque gue'a ra pa ngue ra ngaxango ngue ra pas-cua'a. Janangue nu'u yø hmu yø judío bi xihra Pilato ngue di manda da ma nthemhmi yø gua'u mi cuarta pont'i, n'namhma ngue da du nts'edi. Janangue da thacyø ánima p'u ja ra pont'i 'mø bi du. ³² Bi ma yø soldado p'uya ngue bá tennbabi yø gua'a n'na nc'ei. Ja bi map'u'a man'na ni guatrá hyo ra Jesús. ³³ Mi map'u cuarta Jesús, bi nu p'uya ngue ya xi du. Janangue ya himbi dennba yø gua na p'uya.

³⁴ Pe nu'a n'na ra soldado siempre bi hyespi conna lansa rá hyo ra Jesús. Nup'u bi thexpaya, bi bønna ji 'nehra dehe. ³⁵ Nugä go dá ot'ä ra sacua ja ua, dá cuati te dá nu. Majuani te dí mma. Dí padi ngue majuani te di mma n'namhma ngue xquet'a gui 'yec'ei. ³⁶ Porque nuya yø hya ya, bi nja para ngue di nja'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue i ena: “Hinda thennbabi yø do'yo”, i ena. ³⁷ Man'na parte nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro, i ena: “Da hnu ngue da thespa rá do'yo”.

Ya bi ma nt'ägui ra Jesús.

³⁸ M'mefa p'uya, nuna n'na ra mmengu Arimatea ni hu ngue ra José, bi ma bá äpra nt'edi ra Pilato ngue da hyajpa ja ra pont'i ra Jesús ngue da 'yägui. Xquet'a 'nehna ra José mi tenna hya mi mmanna Jesús. Pe hingui nnepe da ba'u yø mmijudíoui, porque su. Ra Pilato p'uya bi unna nt'edi. Bi ma ra José ngue bá hajpa ja ra pont'i ra Jesús. ³⁹ Xquet'a bi zomp'u na ra Nicodemo nuna bi ma n'na xui bá nyai ra Jesús. Ní hya 'däte mä'det'a kilo yø 'yethi mauants'i, i n'youi'a ni hu ngue ra mirra, 'ne'a ra 'yethi ni hu ngue ra áloes. ⁴⁰ Nuna ra José conna Nicodemo bi hyajpa rá do'yo ra Jesús. Bi 'ue conna ulu ma njots'i ra 'yethi mauants'i. Gue'a yø costumbre yø judío ør'mø ähra ánima'a. ⁴¹ Nup'u bi ma macuati ra pont'i ra Jesús, guerp'u mi ja n'na zant'i yø za, ja jarbu n'na ra 'bido ngue hñjom mi o, ya xi ma mahoqui ngue to da 'yop'u. ⁴² Nuna ra 'bido

na, ja bi jārbu rā Jesús, porque ja mī jarbutho, 'nē ya bi zōnna ora da yutra pa sāya yø judío.

20

Ya bi bēnnate rā Jesús.

¹ Mī hyaxā rā pa ndomingo p'uya, zixuditho bī ma rā Maya Magdalena p'u mambi o rā Jesús. Tobe 'bōndra 'bexuī. Bī nu p'uya ngue ya hīnte juaxpā rā do mī cotrā 'bido. ² Bi gū rā 'dīhi p'uya, bī map'u bī 'bāhra Bēdu co 'nē'a man'na rā xādi emmeī mādi mahra Jesús. Bi 'yēmbūya:

—Ya xa thaxpā ha mī o rā Hmu 'na, pē hīndī pahme haru xa jātya.

³ Rā Bēdu p'uya, co 'nē'a man'na rā xādi, bī map'u mambī o rā Jesús. ⁴ 'Dap'u bī nēts'i gā yoho ngue nī tihī. Pē nu'a man'na nc'ēi, man'na bī nti'a ngue rā Bēdu. Rā mādi bi zōmp'u mī o rā Jesús. ⁵ Bī ndojpūya ngue c'at'ambo. Bī nu ngue 'bōmp'u yø ulu bi 'bānnabī rā Jesús. Pē hīmbi yut'ambo. ⁶ 'Bexque'a mmarbutho rā Bēdu p'uya, go bi yut'ambo rā 'bido na. Xquet'a bī nu ngue 'bōnnbutho yø ulu mān'mant'i. ⁷ Da gue'a rā ulu bi jomba rá ya rā Jesús bī nu ngue 'bōmp'u, pē hīnga 'dap'u 'bōmhmu'u yø ulu mān'mānhni rā Jesús. Ma nūnni'u 'bōn'a n'nani. ⁸ Xquet'a bi yut'ambo na rā xādi m'met'o bi zōmp'u ja rā 'bido p'uya. Bī nu te jap'u mī o rā Jesús. Bi 'yēc'ēi p'uya ngue ya 'būi māhōn'a. ⁹ Ja bi dīmp'u'a te rā hya nt'ot'i p'uja rā Maca Libro p'uya, ngue rā Jesús mī jatho ngue di bēnnate p'u da nt'āgui. ¹⁰ Bá penc'u yø xādi p'uya, bī 'yēp'u ja rā ngū.

Bī nthēui rā Maya Magdalena rā Jesús.

¹¹ Pē nūna rā Maya, 'bārma xōts'e rā 'bido ngue zōnī. Mēnte zōmp'uya, bī ndoqui ngue hēt'ambo rā 'bido. ¹² Bī nu ngue 'būp'u yoho yø anxē p'uya, he yø t'axcahe, ngue hūp'u mī o rā Jesús. Nūna n'na rā anxē hūp'u mānī go rá ya. Man'na p'uya, hūp'u mānī go yø gua. ¹³ Nūya yø anxē p'uya, bi 'yēmbi:

—Ague grā xisu, ¿hanja ngue guí zōnī?

Mī dahra xisu p'uya, bi 'yēna:

—Dí zōnī thā, porque xa thascagui mā Hmu. A nuyá, hīndī padī haru xa jātya.

¹⁴ Mī māna rā hya na p'uya, bi 'bāt'i, bī nu p'uya ngue 'bāp'u rā Jesús, pē hīngui padī ngue gue'a rā Jesús. ¹⁵ A nūna rā Jesús bi 'yānnbūya, bi 'yēmbi:

—Ague grā xisu, ¿hanja ngue guí zōnī? ¿Te'o guí honī?

Nūna rā xisu p'uya, embi ngue gue'a rā mādi p'u'a 'bāp'u, bi 'yēmbūya:

—Ague grā jā'i, nu'mø ngue go xcá hyats'i, damī xiqui haru xcuá pēgui, n'namhma ngue gā ma hats'i.

¹⁶ Mī dahra rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague Maya —bi 'yēmbi.

Rā Maya p'uya, bi 'bāt'i, bi zōfo conna hya ngue rā ebreo p'uya, bi 'yēmbi:

—Rabonī.

Nūna rā Rabonī, i nne da mā “Ague grā xānnbate”. ¹⁷ Mī nūya rā Jesús, bi 'yēmbi:

—O gadi bēnngui, porque ja ngue gā mmagā p'u bī 'bāhma Papá. A nuyá, nī ma ya, bá xi'u mā cugā ngue ya gā mmagā p'u bī 'bāhma Papá, nu'a nī Papáhu. Gā mmagā p'u bī 'bāhma Oja, nu'a nī Ojahu.

¹⁸ A nūna rā Maya Magdalena p'uya, bī ma bá xipyø xādi rā Jesús. Bá xifi ngue ya xi nu'a rā Hmu, 'nē bá xifi te gāma hya xi xifi.

Ya bi nnuhū yø xādi rā Jesús.

¹⁹ Mī dahra nde'a ndomingo rá mādi rā pa ngue rā semana p'uya, bī mpeti yø xādi rā Jesús. Pē n'nōt'e xanho yø goxthi p'u ha 'būi ngue sū yø judío. Mī hnu p'uya, ya 'bāp'u rā Jesús, bī m'māp'u māde ha 'bāhyø xādi. Bi zēngua p'uya, bi 'yēmbi:

—A nuyá, da hyu nī mmūihu ya —bi 'yēmbi.

²⁰ Mī juadi bi xihna rā hya na p'uya, bi 'yutyø 'yē ha bī mfoxyø clavo 'mø mī 'dø'mi, 'nē bi 'yutrá hyo bī mē rā

lansa. Janjuani rā ndijohya'u yø xädi 'mø mi nu yø Hmu. ²¹ Nuna rā Jesús mahømbi 'yēmbi:

—Da hyu ni mmāihya ya. Nugā, tengutho bi mēngā ua mā Papá, guí njathu p'uya, xquet'a dí pen'nahu ngue guá mamhmu rā hya.

²² Bi japrá hyane p'u 'b'u yø xädi p'uya, bi 'yēmbi:

—A nuyá, guí n'yohu rā Espíritu Santo ya. ²³ Nu'u yø ja'i guí punnbahu yø ts'oqui, gue'u ya bi punnbabi Oja'u. A nu'u hinguí punnbahu yø ts'oqui, gue'u yø ja'i himbi punnbabi Oja'u.

Bi nu rā Toma ngue ya 'b'hrá Hmu.

²⁴ Nuna rā Toma, guehna n'na nc'ei'u yø xädi t'ēmbi ngue rā cuate. Hinjo'o p'u 'mø mi zø'a m'met'o rā Jesús. ²⁵ Nu'u mi'da yø xädi p'uya, bi 'yēmbi:

—Ya xtá nugāhe rā Hmu.

Mi dahra Toma p'uya, bi 'yēna:

—Mēnte hīndi nnuε, 'nε gā nnuṛpa yø 'yε ha bi mfoxyø clavo, hīndi εc'ei ngue 'bui. Nu'mø ngue gā thādi conma saha p'u ha bi yūhyø clavo, 'nε gā thānba rá hyo bi mε rā lansa, ya gā εc'ei.

²⁶ Mi dātra hyato mā pa p'uya, mahømbi mpeti p'u ja n'na rā ngu'u yø xädi. Mi 'b'p'u rā Toma'a rā ora'a p'uya. Mā nnøt'e xanho yø goxthi, pε ja mi hnu ya 'bāp'u rā Jesús. Bi zengua p'uya, bi 'yēmbi:

—A nuyá, da hyu ni mmāihya ya —bi 'yēmbi.

²⁷ Bi 'yēmbra Toma p'uya:

—Dami thāni conni saha ya, dami nu yø medi n'youi mā 'yε. 'Nε dami cū'ni 'yε ngue gui thāngua ja mā hyo bi mε rā lansa. 'Yodi yobēni ni mmāi, dami 'yεc'ei guí —bi 'yēmbi.

²⁸ Bi 'yēnna Toma p'uya:

—Ague grá Hmu, mā Oja'i.

²⁹ Rā Jesús bi 'yēmbi:

—Ague Toma, nuya guí εc'ei guí ya ngue gá nūε hanja. Pε rā mmēnthi di nthēui te'o himbi nuguí, 'nε bi 'yεc'ei guí.

Bi manna Xuua hanja ngue bi 'yotra libro ja ua.

³⁰ Nuna rā Jesús, yø hmi yø dā yø xädi p'u bi 'yøt'e xangu yø milagro. Pε hinga gā nt'ot'i ua ja rā libro ja ua'u yø milagro bi 'yøt'e. ³¹ Pε nuya yø hya ja ua, bi ma nt'ot'i para ngue gui 'yεc'ei hu ngue nuna rā Jesús, guehna rā Cristo bá εx Oja ngue di ndast'abi na, 'nε guehna rá Ts'ant'u Oja na. Nu'mø ngue gā 'yεc'ei hu na p'uya, ya di nja'ahu rā 'da'yo te.

21

Ya bi nyai yoto nja'i yø xädi rā Jesús.

¹ Man'na rā pa p'uya, nup'u ja rā nenzabi Tiberias, ja mahømbi nyai p'u yø xädi rā Jesús. ² Ja ua yø thūhu ya 'dap'u mi 'yo: Rā Bedu, rā Toma nuna t'ēmbi rā cuate, rā Natanael nuna rā mmēngu Caná ngue Galilea, 'nε'u yø ts'ant'u rā Zebedeo, 'nε mami yoho yø xädi rā Jesús. ³ Nuna rā Bedu bi 'yēmbi yø amigo:

—Nugā gā mma rā 'bahuā —bi 'yēmbi.

Nu'u nzo p'uya, bi 'yēna:

—'Nεcāhe gā mmāhā 'mø.

Bi yat'a n'na rā barco p'uya, bi ma. Pε nu'a rā xui'a p'uya, hin teni hua bi dini. ⁴ Mi nεcāhāi p'uya, bi hnu rā Jesús ngue 'bāp'u ja rā nenthe. Pε hinguí pa'u yø xädi ngue gue'a. ⁵ Bi 'yēnna Jesús:

—Ague n'yø'ahu, ¿ua hin teni hua guí theui ya?

Nu'u yø mahua p'uya bi 'yēmbi:

—Hinguí ts'u cuø.

⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Dami 'yēntra xit'a p'u ja rá hyo rā barco ngue n'yēi ya'mø, guí theui yø hua p'uya.

Bi 'yēntra xit'a p'uya. M'mēfa, asta hinguí hāt'i dā juxra xit'a p'u ja rā dehe, ngue xangu yø hua bá cūp'u. ⁷ Nu'a rā xädi εmmēi di mahra Jesús bi 'yēmbra Bedu'a p'uya:

—Guehna mā Hmu'u na n'yø.

Høntho bi 'yøhra Bedu ngue t'ēmbi gue'a rā Hmu'a 'bāp'u, bi hye rá pahni p'uya, porque xi mmøgue. Mi hye p'uya, bi nhyørbu ja rā dehe ngue

bi zøn'a nts'edi p'ua bi 'bäi. ⁸ Man'na ciento metro mađi 'bedi ngue da zøn'a nenthe ra barco. Nu'ua mi'da yø xädi p'uya, bi 'yonna barco bi zøn'a nningui, ni gatra xit'a ca yø hua. ⁹ Mi zøn'a nenthe p'uya, ya mi zø ra sibi, oxpu 'da yø hua ngue nthaxi. Jap'ua ra thuhme. ¹⁰ Nuna ra Jesús bi 'yembi:

—Bá cuui ua yø hua ja gui theui ya.

¹¹ Bi nexpu ja ra barco ra Bedu p'uya, ngue bá janna xit'a, bi zøp'ua hinguí hē ra dehe. Pē bá yuhyø ndøhua ra xit'a, n'na ciento 'nē yote ma'de'ma hyu yø hua bá cup'ua. Xandøngu, pē himbi xetra xit'a. ¹² Bi 'yembyø xädi ra Jesús:

—Dē gui nzimxudui ya.

Nu'ua yø xädi p'uya, hinjombi 'yänni te'o na ra Jesús, porque ya pađi te'o. ¹³ Bexpi guatra Jesús, mi hyacra thuhme, bi unni da zi. Bi hyacra hua p'uya, bi unni da za.

¹⁴ Ya rá hyu ndi na ra ora na, ngue mahømbi nyauí yø xädi 'mø mi bennate ra Jesús.

Inzohra Bedu ra Jesús.

¹⁵ Mi juadi bi nsihme p'uya, nuna ra Jesús bi 'yanna Bedu, bi 'yembi:

—Ague Bedu, rá ts'ant'u'i ra Jonás. ¿Ua man'na gađi maqui ngue tengui mača ya mi'da?

Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yembi:

—Ahá, grá Hmu. Nu'i guí pađi ngue dađi ma'i.

Mi dahra Jesús, bi 'yembaya:

—Damí fáhyø ja'i nu'ua εc'εigä ya'mø.

¹⁶ Rá yondi p'uya, mahømbi 'yembi:

—Ague Bedu, rá ts'ant'u'i ra Jonás. ¿Ua gađi maqui?

Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yembi:

—Ahá, grá Hmu. Guí pađi ngue dađi ma'i.

Mi nya ra Jesús, bi 'yembaya:

—Damí fáhyø ja'i nu'ua εc'εigä ya'mø.

¹⁷ Rá hyu ndi p'uya, mahømbi 'yembi:

—Ague Bedu, rá ts'ant'u'i ra Jonás. ¿Ua gađi maqui?

Nuna ra Bedu p'uya, bi du rá mmai porque ya rá hyu ndi bi 'yänni

ngue'mø di mađi. Bi 'yenna Bedu p'uya:

—Ague grá Hmu, nu'i gätho guí pađi. 'Nē guí pađi ngue dađi ma'i.

Mi dahra Jesús, bi 'yembaya:

—Nu'mø ngue gađi maqui, damí fáhyø ja'i nu'ua εc'εigä ya'mø. ¹⁸ Majuaní dí xi'i ngue nu'mø mará ngüε'i, bi zä gá datni ngat'i, gui pa haru guí nne guí mma. Pē da zonna pa ngue guí ndac'εi, guí majni 'yē p'uya ngue n'nan'yo ra ja'i di dat'a'i, nup'ua haru hinguí nne guí mma, ja di zixa'i p'ua.

¹⁹ Nguna ra hya bi manna Jesús, di opan'yu ra Bedu te ra forma ja ngue di tho, gue'a di 'yεspabi Oja'a di du. M'mefa p'uya bi 'yembi:

—Ogui hegagui —bi 'yembi.

Bi 'yanna Bedu teni 'be'a da tho'a man'na ra xädi.

²⁰ Bi nyehra Bedu p'uya, bi nu ngue mmap'ua man'na rá xädi εmmēi di mahra Jesús. Guehna rá xädi bi 'yørpa ra nt'änni'a ra ora 'dap'ua mi sihmēui yø xädi ra Jesús. Bi 'yembi: “Ague grá Hmu, ¿te'o'a ja ngue di dá'i?” bi 'yembi. ²¹ Mi nu ra Bedu na p'uya, bi 'yanna Jesús, bi 'yembi:

—Xina 'bucua, ¿te 'be'a da tho na?

²² Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nu'mø ga nnegä ngue di m'macua na asta gue'mø dá pengui, ya di njatho. Xi'i, ¿te go di mporta'i? Nu'i 'yo gui hegagui.

²³ Ya bi n'yo ra hya p'ua ha 'bu hmi'da yø 'yεc'εi p'uya, ngue t'εmbi ya hinda du na ra xädi na. Pē nuna ra Jesús hingue masque bi ma ngue hinda du. Sinoque bi 'yεna: “Nu'mø ngue ga nnegä di m'macua na asta gue'mø dá pengui, xi'i, ¿te go di mporta'i?” bi 'yεna.

²⁴ Nuna ra xädi naya, guehna ra xädi di ja majuaní na ra hya naya, 'nē bi 'yot'ua ja ra sacua na ra hya mma. Pē dí pahma ngue majuaní te mma.

²⁵ Xangu te gä bi 'yøtra Jesús. Pē nu'mø ngue xta mma nt'ot'i ua ja ra sacua n'na ngu n'na'ua yø hya ya, rá nzequi hinxti 'yengua ja ra ximhäi

yø libro xtā mma nt'ot'i 'mø. Da
ngut'ātho.

Hechos

Ja ua yø hya bá øtyø xädi ra Jesucristo p'ua bá fädi bi 'yonna hoga 'da'yo hya.

Ra Jesús bi nyau yø xädi 'mø bi bennate.

¹ Ague Teófilo, nuna rá mædi ra libro dá ot'i, gä dá cuatrá sacua te gä bá ørbu bá fädi bi nxännbate ra Jesús, ² astá gue'mø mi ma mahets'i. Pε hante dá ma maya, nuya yø xädi xi huanhni ngue yø representante, bi xifi te nnepra Espiritu Santo da 'yøt'e. ³ Porque nu'mø mi bennate p'ua bi t'ägui, søp'ua 'bähyø xädi ra Jesús ngue yaui. Mente gue'a nyote ma pa, njandyatho bi hnu ra Jesús. Janangue bi fädi ngue majuaní 'bui mahøn'a. Bi opan'yu yø xädi ra Jesús ngue ha di njap'ua di zo rá 'ye Oja yø ja'i.

⁴ Nu'mø tobe 'dap'ua 'bähmua yø xädi ra Jesús, bi xifi ngue hinda bömp'ua ja ra hnini Jerusalén. Bi 'yembí:

—Damí tømhmua na ra hya ya xtá xi'ahua ngue di yat'ahua ma Papágä. ⁵ Majuaní ngue bi 'yøtra nxixya ra Xuua conna dehe, pε ya himma ya'atho yø pa di ha'ahua ra ts'edi ra Espiritu Santo ya.

Bi ma mahets'i ra Jesús.

⁶ Mahømbí nyau yø xädi ra Jesús. Pε bi 'yørpä ra nt'änni ya yø xädi, bi 'yembí:

—Ague grá Hmu, ¿ua guehyø pa ja ua gui 'yøt'e ngue di mmandasε yø ja'i ua ja ra häi Israel?

⁷ Mí dahra Jesús, bi 'yembí:

—Nu'a ra hya xa nzänna Papá da 'yøt'e, hinguí ja ngue go guí pahmu tema pa, ogue tema ora daní nja'a.

⁸ Pε di ha'ahua ra ts'edi ra Espiritu Santo ngue gui japhu majuaní yø ja'i te'ogä. Nguna ra hya gui xihmu yø ja'i 'bap'ua Jerusalén, gätho m'ida yø ja'i 'bap'ua ja ra häi Judea, da guep'ua ja ra

häi Samaria, astá gue'mø gá täthu rá nguni nximhäi.

⁹ Mí juadi bi manna ra hya bi mamp'uya, hεtho yø xädi ha i ma maya ra Jesús. Bi yurbu ja n'na ra gui p'uya, ya hinni mantho bi hyandi. ¹⁰ Hinguí hegui hantho mahets'i ha i mpa. Mí nu p'uya, 'bäp'ua yoho yø anxε, he yø t'axcahe. ¹¹ Bi 'yembuya:

—Ague gyø mmenguha Galilea, ¿hanja ngue gui hanthua maya? Ya gá nuhu ngue bi ma mahets'i ra Jesús, pε mahønda ep'ua tengutho guí nuhu ngue i ma ya.

Bi thanha Matías.

¹² Nuya yø xädi mambi 'bap'ua ja ra nyuni ja ra mbonza ja yø olivos, bá εε, bi zø'a Jerusalén. Nuna ra nyuni na, guerpatho ngue Jerusalén, comma n'na kilómetro. ¹³ Mí zømp'ua ja ra hnini p'uya, bi nexpu ja ra tøcangu mi nsäya. Nuya yø xädi, guehna ra Bedu, ra Jacobo, ra Xuua, ra Andre, ra Lipe, ra Toma, ra Bartolomé, ra Mateo, ra Jacobo nuna rá ts'ant'ua ra Alfeo, ra Simu nuna n'yohu ra partido ngue ra zelote, ra Judas nuna rá n'yohu ra Jacobo. ¹⁴ Gätho ya p'uya, 'dap'ua bi mpeti ngue mmat'Oja. Mí 'bap'ua m'ida yø xisu, 'nehra Maya rá mamá ra Jesús, 'nε'ua yø cu ra Jesús.

¹⁵ N'na ra pa p'uya, xi mpeti comma n'na ciento 'nε 'däte nja'i. Bi nangra Bedu p'uya, bi m'mäp'ua made 'bähyø 'yεc'ei. Bi 'yembuya:

¹⁶ —Ague ma zi cu'ahua, jatho ngue di nja'a te nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro. Porque ra David, ra Espiritu Santo bi bennabí na ra hya bi 'yot'i ngue bi ma te da thohra Judas. A nuna ra Judas, guehna bi m'mæt'o ngue bi zixyø ja'i bi bentra Jesús. ¹⁷ Mama n'yogähe na ra Judas, porque xquet'a bi tocabi ra 'befi ngue rá representante ra Jesús. ¹⁸ A nuna p'uya, nu'a rá nzäbi bi dāha ngue bi dā ra Jesús, bi thän'a n'na ra häi. Nuna ra häi na, ja bi dup'ua ra Judas ngue bi dāgui, i m'mänya. Bi böni gätho yø xεfo ngue bi føgue. ¹⁹ Nu'mø mi 'yøhyø mmengu Jerusalén te bi nja, i huτρα

hāi ngue rā Acéldama, gue'a rā hyā ga yā yø ja'í'a. I nne dā mā, nī hū rā hāi ngue rā jī. ²⁰ Ngūnā rā hyā bi cuarpā ja rā libro ngue yø Salmo rā David, bi 'yēnā: “Dā dū rā mmēnnīgu, ya hīnjondī m'māp'ū ja rā ngu”, bi 'yēnā. Xquet'a bi 'yēnā: “Ndan'yo to di thoja rā 'bēfi”.

²¹ A nūua dí 'būhmā ya, 'būcua 'da yø n'yohū ngue hīngui hēgahe mēnte yø pa dā n'yohe rā Hmū Jesús. ²² Bi nūp'ū bi xixyabi rā Xuua, 'nē bi nū 'mø mī ma mahēts'ī. A nūyá, jātho ngue dā guehya 'da yø n'yohū ya, dā t'ēts'ī ngue 'dap'ū gā n'yohe ngue di ja majuanī p'ū bi bēnnate rā Jesús.

²³ Bi thanhni yo nc'ei p'uya, rā Matías 'nēhrā José. Nūnā rā José p'uya, ja mī'da yø thūhū ngue i Barsabás 'nē i Justo. ²⁴ Mī mat'Oja yø ja'ī p'uya, bi 'yēnā:

—Ma Oja'ī, nū'ī guí parpabi yø n'yomfēni yø ja'ī. Dāmī 'yūhya ndana guí huanhya yo nc'ei 'būcua ya. ²⁵ Nūnā rā n'yohū guí huanhni, di thocrā 'bēfi, ngue rā representante mī pēhrā Judas, nūnā bi hēp'ū rā 'bēfi 'mø mī 'yøtra ts'oqui, nūp'ū nī 'yup'ū dī ma, ja i map'ū.

²⁶ Bi gūcrā suerte yø ja'ī p'uya. Nūnā rā suerte, bi nthēui rā Matías. 'Bexque'a rā ora'a p'uya, 'dap'ū bi n'yohū'ū 'dē'mā'da nc'ei yø representante nā rā Matías.

2

Rā Espiritu Santo bi hatra ts'edi yø xādi.

¹ Nū'mø mī zøhrā pa ngue rā ngo Pentecostés, gā xī mpeti yø 'yēc'ei p'ū ja n'na rā ngu. ² Xøgue nthambēnītho bī 'yēhmāyā, ēnā n'na rā ndōnthī rā ndi fāt'ambo rā ngu. Gā bi 'yup'ū ja rā ngu xī mīhyø 'yēc'ei. ³ Bi hū p'uya ngue ēnā yø janī yø sibi dī nxamp'ū hūdjī n'na ngu n'na. ⁴ Guehnā rā Espiritu Santo di hatra ts'edi yø ja'ī. Nūnā rā Espiritu Santo, bi japyø ja'ī ngue gā yā yø 'dan'yo hyā hīngui padī. N'na ngu n'na yø ja'ī, gue'a rā Espiritu Santo xānnbī temā hyā dā mā.

⁵ Nū'a rā pa'a p'uya, nūp'ū Jerusalén mī 'bāp'ū 'da yø judío xpī 'yēhē 'dama 'dan'yo yø hāi ngue dā nū rā dānnigo.

⁶ Guehya xī mpeti 'mø mī 'yøde ngue ēnā 'yo rā ndōnthī ya. Mī 'yøde ngue di yāhni yø 'yēc'ei p'uya, hīngui padī hanja ngue gā yā yø 'yēc'ei'a te yø hyā. Porque øhyø ja'ī ngue gā yā yø 'yēc'ei'a te yø hyā gā yap'ū ja yø hāi xpī 'yēhē. ⁷ Gā di 'yødyø ja'ī, hīngui padī te dā 'yøt'e. Dī n'yēmbī n'na ngu n'na:

—Nūya yø n'yohū di yāhni ua, gā yø mmēngu Galilea ya. ⁸ Pē çhague nja ngue dí øhmā gā yā'a te mā hyāhū n'na ngu n'najū? ⁹ A nūyá, 'būcua yø mmēngu Partia, yø mmēngu Media, yø mmēngu Elam, yø mmēngu Mesopotamia, yø mmēngu Judea, yø mmēngu Capadocia, yø mmēngu Ponto, yø mmēngu Asia, ¹⁰ yø mmēngu Frigia, yø mmēngu Panfilia, yø mmēngu Egipto, yø mmēngu Africa nūya rā m'māp'ū mā'nā rā nguer'ū ngue rā hnīnī Cirene. Xquet'a 'būcua yø mmēngu Roma. Nū 'da'ū p'uya, yø judío p'ū bā mī, mī'da p'uya, ya xā bēnnabī yø nt'ēc'ei yø judío. ¹¹ Xquet'a 'būcua yø mmēngu Creta, yø mmēngu Arabia. 'Nē dí øhmā ngue ēspabī Oja yø ja'ī, 'nē gā yā'a te mā hyāhū n'na ngu n'najū.

¹² Gā di 'yødyø ja'ī, hīngui padī hanja ngue gā yā yø 'yēc'ei'a te yø hyā gā yā. Dī n'yānnī n'na ngu n'na p'uya, dī n'yēmbī:

—¿Hanja'a te hmāngua? —dī n'yēmbī.

¹³ Pē thenthō mī'da yø ja'ī, i ēmbī ngue itī'ū di yāhni.

Bi zohyø ja'ī rā Bēdu.

¹⁴ Nūnā rā Bēdu mī 'bāp'ū p'uya, 'dap'ū 'bāhmū'ū 'dē'mā'da yø representante rā Jesús. Bi ts'edi bi 'yēmbiyø ja'ī:

—Ague gyø judío guí søthū ua, dā guehyø mmēngu ua Jerusalén, dāmī pahmā hanja nā rā hyā jap'ū ya. Dāmī 'yøhmā xānho rā hyā gā xi'āhū ya. ¹⁵ Nūya yø n'yohū 'būcua, hīngui itī ya tenguthō guí mbēmhmū. Porque hīnjongui itī'a gāto xūdjī. ¹⁶ Nūnā te

bi nja ya, guehna ra hya bi manna pøngahya Joel ngue bi 'yena: ¹⁷ “Ga xi'ah ra hya mman'Oja. Bi yena: Da 'yehra pa ga pennbabi ra Espiritu Santo gätho yø ja'i 'bui ra nguni nximhäi. Guehna di bennbabi ra hya da manni ts'ant'uh 'nehni t'ixuh na. Yø ts'ant'uh da nu yø cosa hingui nnu mi'da yø ja'i. Yø dac'ei da 'ui yø t'i. ¹⁸ Nu'u yø pa'u, ga pennbabi ra Espiritu Santo ma mæfi ngue yø n'yohu 'nehyo xisu. Guehna di bennbabi ra hya da manna. ¹⁹ Ga øt'ä yø milagro na maya. Nua ja ra häi p'uya, di nja yø hmeya ngue ra ji, 'nehra sibi, da nangra 'bifi. ²⁰ Ya händi yotra hyadi. Xtä ntheni ra zana tengutho ra ji. Guehna di nja naya hante ngue da zonna pa dá ep'u ra Hmu. Guehna ra pa di nequi rá ts'edi Oja maguesε. ²¹ Nu te'o Gä nzo Oja, gue'u di nyanyø te'u”, i en'Oja.

²² Ra Bedu p'uya, bi sigue bi 'yembyø ja'i:

—Ague gyø judío hu, dami 'yøhm ra hya ga mmangä. Bi ne Oja ngue bi 'yøtyø milagro p'u guí 'bähu conná guehna ra Jesús ra mmengu Nazaret. Janangue guí pahmu ngue guesε Oja bi hatra ts'edi'a te bi 'yøtra Jesús. ²³ Pε gá dāphu yø ts'oc'ei ra Jesús ngue bi cuarta pont'i, bi hyo. Pε ya manjam'mø xpá nzän'Oja ngue bi zo ni 'yeh ra Jesús ngue gä jahu p'u. ²⁴ Pε nuyá, Oja bi japi ngue bi bennate ra Jesús. Bi gujpu ja ra ndate mi o, porque hingui sä ngue da cop'u. ²⁵ Ja bi bomp'u'a te bi manna David conná guehra Jesús ngue bi 'yena: “Zant'a gá n'yo'be Oja. Oja 'bup'u ja ma n'yei, n'namhma ngue hijnonda 'yangui. ²⁶ Janangue dadi johya, ga mma hanja ngue ja gra pähä. 'Nε hu ma mmui ngue te da thohma do'yo 'mø dá tu. ²⁷ Porque hingua sogagui ma tegä p'u ha o yø ánima. Hingui jaqui da 'ya ma do'yo, porque ni mæfigui gadi maqui. ²⁸ Nu'i gá xogagui ma mmui ngue dá padí ngue ja gra te para zantho. Ya man'natho di njaga mpähä 'mø ga nnu'i”, bi 'yena.

²⁹ Ague n'yø'ah, di nne ga xi'ah te bi thohna ma mboxitahu ra David. Bi du na, 'nε bi t'ägui. A nu'a rá panteón, i jatho asta guehra pa jap'u'a ya. ³⁰ Pε nuna ra David mará pøngahya Oja na. Mi padí te xi yarpabi Oja, ngue nuna n'na'u yø mbom'meto, guehna ra Cristo naya. Go di ponnbabi'a ra ndast'abi mi pehra David. ³¹ Nuna ra David, ya mi pa'a m'met'o ngue di bennate ra Cristo na. Janangue bi mamp'uya ngue rá te ra Cristo, hinda ts'ojpabi p'u ha o yø ánima. Bi ma ngue hinda 'ya rá do'yo. ³² Oja bi japi ngue bi bennate ra Jesús. Gäthogähe ya, gä dadi jahe majuaní ngue bi bennate na. ³³ Nuna Oja nnepe ngue da hnu mansu ra Jesús, bi zixpu bí ja rá n'yei. Nuna ra Espiritu Santo ya xi yat'Oja ngue da penhni, bi japra Jesús ngue bá penhni, bi zøcua dí 'bähu. A nuyá, guehna ra Espiritu Santo go øt'a te guí nnuhu ya, 'nε'a ra hya guí øhm ya. ³⁴ A nuna ra David, himbi ts'ixmate p'u ja rá n'yei Oja na. Sinoque bi 'yena: “Nuna Oja, nu'mø mi zojpagui ma Hmu, nguna ra hya bi xifi, bi 'yembi: Dami micua ja ma n'yegä ya, ³⁵ asta gue'mø ga øt'e ngue guí manda gätho'u ni nsuiui”, bi 'yembi. ³⁶ Gätho yø judío rá m'mup'u ja ra häi Israel, jatho ngue da ba'a njuani te'o na ra Jesús. Guehna ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi na. Pε nu'ah, gá cuathu ra pont'i na.

³⁷ Gä bi där'man'u yø mmui yø ja'i 'mø mi 'yøhna ra hya bi manna Bedu p'uya. Bi 'yørpa ra nt'änni ra Bedu p'uya co 'nε'u mi'da yø representante ra Jesús, bi 'yembi:

—Ague n'yø'ah, ¿te 'be'a ja ngue ga øt'ähe p'uya?

³⁸ Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yembyø ja'i:

—Dami hyehmu p'u ra nts'o n'na ngu n'na'ah. Jatho ngue guí nxixyah, gue'a di fadi ngue guí εc'ei hu ra Jesucristo'a. Nuna Oja p'uya, di pun'na ni ts'oquihu, 'nε da pen'nahu ra Espiritu Santo. ³⁹ Porque go di toca'ah na ra hya ya xa mma

mayat'i, 'nε ni basihε, 'nε'u to gā rā m'map'ε 'yap'atho. Nuna Oja mā Hmuhε, i nzohni hangu yø ja'i nne prá mmái da zofo.

⁴⁰ Ra Bedu p'uya, xangu mi'da yø hya bi xihyø ja'i. Bi consejo yø ja'i, bi 'yεmbi:

—Damí hyεhmε p'ε'a te gāma nts'o ga 'yo yø ja'i —bi 'yεmbi.

⁴¹ Nuya yø ja'i bi nu manho ra hya mmanna Bedu, bi ma maxixyabi. Nuya ja ma'da'yo bi 'yεc'εi ra hya'a ra pa'a p'uya, comma hyu mahuahí nja'i bi zadi. ⁴² Gátho ya yø ja'i ya, hingui nne da hye'a ra hya xännbate yø representante ra Jesús. 'Da'igu mma n'na ngu n'na, 'nε 'dap'ε mmat'Oja. 'Dap'ε xenna thuhmε da zi, tengutho ra hya bi zohra Jesús.

Ya xangu to bi 'yεc'εi ra Jesús.

⁴³ Gä bi nsu yø ja'i ngue xangu yø milagro bi 'yøtyø representante ra Jesús. ⁴⁴ Nu'ε ya xi 'yεc'εi ra hya p'uya, gā 'dap'ε di mpeti. Nu'a te gā pets'i, 'da gui mmetitho. ⁴⁵ Bi mä yø häi yø ja'i, nu'ε ja mi'da te mi pets'i, gā bi mä. Di ndarpi n'na ngu n'na'a te honi. ⁴⁶ N'na pa ngu n'na pa di mpeti p'ε ja ra nija. Nu'p'ε ja yø ngu yø ja'i, gā 'dap'ε di mpeti ngue sihmε. Gä 'dagui johyatho yø ja'i ngue 'dap'ε sihmε 'nε hinjondi 'yεts'i. ⁴⁷ Gä εspabi Oja. Nuya yø ja'i 'bap'ε ja ra hnini, gátho nnu manho ya yø 'yεc'εi. N'na pa ngu n'na pa, nuna Oja øt'e ngue man'na ni hyuxta yø 'yεc'εi di nyanyø te.

3

Bi t'øthe n'na ra dogua.

¹ N'na ra pa, nuna ra Bedu 'nεhra Xuua, 'da i marbε bí ja ra nija di mpeti yø judío. Comma hyu nde bi ma, gue'a ra ora pa ra mhmat'Oja yø ja'i'a. ² Mi zømp'ε ja ra goxthi nija ni hu ngue ra Goxthi Mahotho. Mi hup'ε n'na ra n'yohε ngue tudyø gua asta gue'mø mamba mi. I t'εp'ε ngue hnepe da 'yäpra limosna'ε yø ja'i cat'ambo nnija. ³ Nu'mø mi nu ra Bedu 'nεhra Xuua ngue mmap'ε

da yarbε ja ra nija, nuna ra dogua p'uya bi 'yäpra limosna. ⁴ Ra Bedu p'uya 'nεhra Xuua bi hyeti. Bi 'yεmbra dogua na ra Bedu p'uya:

—Damí hyεrcá'be —bi 'yεmbi.

⁵ Nuna ra dogua p'uya, bi hyeti. I tø'mi ngue te xti unni. ⁶ Pε ra Bedu bi 'yεmbi:

—Hin tema mentyu nna hagä ngue ga 'da'i. Pε nu te da zä gā 'da'i, ga 'da'i. Conná ts'edi ra Jesucristo nuna ra mmengu Nazaret, dí xi'i ya, dami nangui, gui n'yo.

⁷ Nuna ra Bedu p'uya, bi bennba rá 'yε ngue rá n'yεi, bi gats'i. 'Bexque'a ra ora'a p'uya, bi hyε xanho yø hyundo'yo ngue yø dägua. Bi zä bi m'mäi xanho. ⁸ Nuna ra dogua p'uya, xøgue ra n'nas'mø mi nangui ngue bi n'yo. 'Da i yarbε ja ra nija p'uya. Ya ni 'yo, 'nε ni sägui mente di ja mammadi Oja. ⁹ Gätho yø ja'i mi 'bε'ambo nnija, bi nu ngue mente ni 'yo na mará dogua, mente di ja mammadi Oja. ¹⁰ Nuya yø ja'i, i padi ngue gue'a ra dogua xi t'εp'ε ja ra goxthi nija ni hu ngue ra Goxthi Mahotho'a. Gue'a ra n'yohε mi äpra limosna yø ja'i'a. Yø ja'i p'uya, di 'yøtho 'nε i su ngue nnu yø ja'i ngue ya bi zä na mará dogua.

Ra Bedu bi zohyø ja'i 'bap'ε ja ra nija.

¹¹ Nuna mará dogua 'mø mi zä, asta hingui nne di thøhra Bedu 'nεhra Xuua, i sammí. Gätho yø ja'i p'uya, gā di fetyø n'yomfeni ngue su. Bi map'ε bi 'bähra Bedu ja ra ngun'yu ni hu ngue ra Salomón. ¹² Mi nu ra Bedu p'uya ngue xangu yø ja'i 'bap'ε, bi 'yεmbaya:

—Ague gyø judíoε, ¿hanja ngue gadi 'yøthohε'a te bi nja? ¿Hanja ngue gui εhmε ngue comma ts'edisε'be, ogue ngue dí sugä'be Oja, dá japä'be bi n'yo na ra n'yohε 'bεcua? ¹³ Sinoque nu'a ma Ojahε mi thanne ma mboxitahε ra Abraham 'nεhra Isaac 'nεhra Jacob, gue'a bi n'øthe'a ya, para ngue da t'εspabi'a rá Ts'ant'ε Jesús. Pε nuna ra Jesús, guehna gā dāhε p'ε 'bähyo ts'at'abi na. Nu'mø mi ne xti thøhra

Pilato, pε nu'ah̄u h̄ingá neh̄u. ¹⁴ Pε nuna rā Jesús h̄in tema nts'o bi 'yøt'e, gā rā n̄ho man̄i n'yo. A nu'ah̄u p'uya, h̄ingá neh̄u ngue xtá ma mathøgue nā, sinoque go gā 'yāhm̄u ngue b̄i ma mathøgue n'na rā hyote. ¹⁵ Go gā hyoh̄u nā bād̄i unna te. Pε Oja bi japi ngue bi b̄ennate p'ua ha bi t'äḡui. A nugä'be ya, go dād̄i jagä'be majuan̄i ngue bi b̄ennate rā Jesús. ¹⁶ A nuna rā n'yoh̄u 'b̄ucua ya, guí pah̄m̄u ngue m̄i dogua nā. Pε n̄i hm̄i n̄i dāh̄u ngue bi zā nā rā n'yoh̄u nā. Rángue bi 'yεc'ei ngue rā Jesús dā zā dā 'yøthe, janangue bi zā xandønh̄o ya.

¹⁷ Ague n'yø'ah̄u, nugä dí pad̄i ngue h̄inguí pad̄i te gā mbøn'a gā 'yøth̄u. Xquet'a njarb̄atho n̄i hm̄uh̄u d̄i manda p'ua ja rā n̄ija ya, aha bi hyo rā Jesús. ¹⁸ Pε nuna Oja, bi japi ngue b̄i nja'a te gā bi 'yotyø pøngahya 'mø yø pa xathogui. Nu'ua yø pøngahya, b̄i ma ngue rā Cristo i ja ngue dā zā rā n'ua. ¹⁹ Janangue nuyá, dam̄i hyeh̄m̄u p'ua te gn̄i 'yoh̄u. Dam̄i 'yεc'ei h̄u Oja, n'namh̄ma ngue d̄i mpun'na n̄i ts'oquih̄u. Ja dā hyut'a n̄i mm̄ih̄u Oja p'uya. ²⁰ A nuna Oja dā penh̄na Jesús, porque gueh̄na rā Cristo ya xp̄a t'ets'i ngue d̄i manda ua nā. ²¹ A nuyá, rā Jesucristo jatho ngue dā m'm̄p'ua mah̄ets'i asta gue'mø dā 'yøt'Oja ngue dā gom'na'yo gātho yø cosa i ja. Nguna rā hya b̄i man'ua yø maca pøngahya Oja xā m'm̄'mø ya mandønjam'mø tho. ²² Nu'mø m̄i zohyø nyogui ja'i rā Moisés, bi 'yεmbi: “Nuna Oja ma Hm̄uh̄u, nu'ua yø judío, dā bøn'a n'na nc'ei ngue d̄i mpøngahya tengutho bi jacä. Nu'a rā pøngahya'a p'uya, dam̄i 'yøhm̄u te gāma hya dā xi'ah̄u. ²³ Nu rā ja'i h̄inda 'yεc'ei nā rā pøngahya nā, dā ts'ijp̄u ha 'b̄ahyø judío ngue dā tho”, bi 'yεnā.

²⁴ Bā fadi asta rā Samuel, gātho'ua m̄i'da yø pøngahya xā m'm̄ai, gā b̄i ma ngue d̄i nja'a te gā d̄i nnuh̄u rā pa ja p'uya. ²⁵ Nuna rā hya ya xā yarpabi Oja yø ja'i ngue d̄i nja, tengutho rā hya bi b̄ennabi yø pøngahya ngue bi xihyø ja'i, nuna rā hya nā, dā 'yøt'ah̄u

rā n̄ho nā. Oja bi 'yøt'ui n'na rā cohi ma mboxitah̄u Abraham, bi 'yεmbi: “Conná ngueh̄na n'na n̄i mbom'meto d̄i m'm̄ai, dā ma majap̄i gātho yø ja'i 'b̄ua nximh̄ai”, bi 'yεmbi. ²⁶ Nuna Oja bi unná cargo nā rá Ts'unt'ua, rá m̄adi i mennb̄u guí 'b̄ah̄m̄u ngue d̄i jap'ah̄u. I nnepe ngue guí hyeh̄m̄u p'ua rā nts'o gn̄i n'yo n'na ngu n'na'ah̄u.

4

Rā Bēdu 'nēhrā Xuua bí 'bāp'ua ha 'b̄ahyø mmäcja.

¹ Mente yah̄u yø ja'i rā Bēdu 'nēhrā Xuua, bi zøhyø mmäcja p'uya, bá n'youi rā 'bet'o asminyō co 'nē'ua yø saduceo. ² I mbøcue'ua p'uya, ngue rā Bēdu 'nēhrā Xuua xännb̄a rā hya yø ja'i, i xifi ngue nu'ua xā ndu i ja ngue d̄i b̄ennate, porque bi b̄ennate rā Jesús. ³ Bi bent'i bi got'a fādi, ja gue'mø m̄i hyats'i xt̄i nja rā hya. Porque ya b̄i nde bi got'i. ⁴ Pε nu'ua yø ja'i bi 'yøhra hya i h̄ma, xandøngu bi 'yεc'ei rā hya. Nu'a gangu yø 'yεc'ei p'uya, bi t'øtra güenda ngue hønse yø n'yoh̄u, ya n̄i ma dā zū'i cat'a mahuañi.

⁵ M̄i hyaxp̄uya, b̄i mpeti yø hm̄u yø mmäcja p'ua Jerusalén, co 'nē'ua yø n'yoh̄u 'bet'o ngue yø judío, n̄i n'yoh̄u yø xännbate ngue rā ley. ⁶ N̄i n'yoh̄u nā rā Anás rá hm̄u mmäcja. N̄i n'yoh̄u rā Caifás, 'nēhrā Xuua 'nēhrā Alejandro. 'Nē gātho yø mēni ya yø hm̄u mmäcja n̄i n'yoh̄u. ⁷ A nuyā p'uya, b̄i manda ngue bá ts'i rā Bēdu 'nēhrā Xuua, b̄i ma ma'bā'm̄i p'ua made ngue dā t'ørpa rā nt'änni. M̄i 'yännb̄uya, bi 'yεmbi:

—¿Te'o bi 'da'auí rā nt'ēdi'a te guí øt'ui n'yø, oque te'o bi 'da'auí rā ts'ēdi ngue guí øt'ui tengu nā rā hya nā? —bi 'yεmbi.

⁸ Nuna rā Bēdu ts'o p'uya, rā Espiritu Santo di haτρα ts'ēdi bi 'yεmbya yaui p'uya:

—Ague n'yø'ah̄u, nuyā yø n'yoh̄u d̄i manda ua ja rā hn̄ini, dā guehyø n'yoh̄u 'bet'o ngue yø judío. ⁹ Guí änga'be ha b̄i nja'a rā n̄ho dá ørpä'be nā rā n'yoh̄u m̄i'ua, ngue ha b̄i njap'ua

i yaní. ¹⁰ A nuyá, ga xi'ah_u ha bí nja, n'namhma_u ngue da badi gátho yø judío. Nuná ra n'yoh_u 'bucua bi yaní conná ts'edi ra Jesucristo nuná ra mmengu Nazaret. Guehna ra Jesucristo gá cuath_u ra pont'i ngue bi tho ná. Pε Oja bi japi bi bennate p'ua bi t'ägui. Conná guehna ya, ni hmi ni däh_u p'ua bi yanna ra n'yoh_u 'bucua. ¹¹ Gá 'yøth_u tengutho yø gado 'mø bi 'yεn'a n'na nguadi n'na ra do, εmbi ngue hingui ho. Pε m'mefa p'uya, guehna da gohi ngue brá 'bebo p'ua brá fuhra jado ná. Guí njath_u p'uya, hingá nu manho ra Jesús. Pε guehna rá thanhni Oja ná. ¹² Hijnom man'na da zä gdá nyamhma. Porque bá sän'Oja ngue nuua ja ra ximhäi, høndra Jesús ja rá ts'edi da yanju.

¹³ Nu'ua yø n'yoh_u di manda p'ua ja ra nija p'uya, bi nu te øtra Bedu 'nehra Xuua ngue ya manzaqui. 'Nε pahyø ja'i ngue nuya yø n'yoh_u ya, himbi ma ra xädi, i εmbyø ja'i ngue hinte padi. Janangue di 'yøtho. Pε pahyø ja'i ngue mi n'youi mam'met'o ra Jesús. ¹⁴ I nnu yø ja'i p'uya, ngue 'dap'ua 'bähma na ra n'yoh_u mará dogua ya xi zä. Ya hingui säp'ua da 'yεmbyø ja'i ngue ra fehni'a te bi nja. ¹⁵ Bi xi p'uya ngue bi ma bá m'mä'athi, mente bi nhecahya, bi zänni te da japi. ¹⁶ Di n'yεmbi:

—¿Te 'be'a ga japh_u ya yø n'yoh_u 'youa dí 'bähma? Porque gátho yø mmengu Jerusalén, ya padi ngue hijnonda zä da 'yøt'a te bi 'yøt'e. Ya hingui sä ga εmhma ngue himma juani'a te bi 'yøt'e. ¹⁷ A nuyá, ma ga pihma ya, n'namhma ngue hinní mantho da manna hya p'ua ha 'bähhyø ja'i. Ma ga xihma ya ngue ra pa di map'ua, ya hinní mantho da xihyø ja'i hanja ná ra Jesús.

¹⁸ Mi juadi bi nhecahya yø ja'i p'uya, bi zohni ngue bi 'yεmbi:

—A nuyá n'yø'äui, 'yo høngui xihma ra hya yø ja'i ya. 'Yoni mantho høngui xänbah_u yø ja'i rá hya ra Jesús.

¹⁹ Mi dahra Bedu 'nehra Xuua, bi 'yεmbi:

—Dami hyacju xanho ra güenda ya. ¿Ua guí hax_u njuani ngue da nu manho Oja ngue go di nja'a te guí mmamhma ya'mø, hingo di nja'a te mman'Oja 'mø? ²⁰ Nuná ra Jesús, jatho ngue ga mmamhmagä'be'a te dá nu'be bi 'yøt'e, 'nε'a te dá ø'be bi ma.

²¹ Høntho juadi bi pidi, bi thø p'uya. Porque ya himbi dini ha xtí japi ngue xta ngot'i. Porque supí di mbøcue ya yø ja'i εspabi Oja ngue te xi nja. ²² A nuná ra dogua xi t'øthe conná ts'edi Oja, i tho'a nyote njeya 'bui.

Bi 'yäprá ts'edi Oja yø 'yεc'ei ngue händi nsu.

²³ Nu'mø mi ma mathøgue ra Bedu 'nehra Xuua, bi map'ua 'bähhyø amigo. Bi xifi gátho'a te xi manyø hmu yø mmäcja, 'nε'ua yø n'yoh_u 'bet'o ngue yø judío. ²⁴ Nu'mø mi 'yø'a te si p'uya, 'da i mmat'Ojatho, bi 'yεna:

—Ma Oja'i, gue'e grá Oja gá hoqui te gä bí ja maya, gá hocra häi, gá hocra jathe, gá hoqui gátho yø cosa i ja. ²⁵ Nu'i ma Oja'i, conna Espíritu Santo gá japni mēfi ra David ngue bi man'a te guí nne guí mma, porque ra David bi 'yεna: “¿Hanja ngue mbøcue yø ja'i 'bap'ua ja yø nación? 'Nε händi nja'a te sänni di nja. ²⁶ Di mpeti yø dast'abi p'ua ja yø nación. Da guehyø ts'ut'abi 'bap'ua ja yø hnini 'da'igu sänni. I sa Oja 'nε sambabi'a ra Cristo bá εts'i”, bi 'yεnna David. ²⁷ Porque majuaní ngue nuua ja ra hnini Jerusalén, nuná ra dast'abi Herodes conna Poncio Pilato, conyø judío, conyø ja'i hingyø judío, gä bi mpeti, bi nhecahya ngue sa'a ni maca Ts'ant'ua Jesús guá εts'i. ²⁸ Pε nuná ra hya bi 'yøtyø dast'abi, ya manjam'møtho xcá manna ra hya mi ja ngue di nja. ²⁹ A nuya grá Hmu, ya guí nnu te gui pite yø ja'i ya. Dami hacje ra ts'edi ya, n'namhma ngue händi nsu ni mēfi da mamp'a'i ni hya. ³⁰ Conni ts'edi dami 'yøt'e ngue da zä'ua to xan'ua. Dami 'yuhyø hmeya, ngue di nja yø milagro 'mø ts'o'a ni maca Ts'ant'ua Jesús.

³¹ Høntho bi juadi bi mat'Oja yø ja'i p'uya, bi 'yan'a häi p'ua xi mpeti yø ja'i.

Gä bi zä yø ja'i ngue di haṭra ts'edi ra Espíritu Santo. Ya hinguí su da mambrá hya Oja p'uya.

Nu'a te pes'yø ja'i, gä 'da gui mmētitho.

³² Gätho yø 'yɛc'ɛi, 'bɛi tengutho 'mø ngue da n'na nc'ɛitho. 'Da'igu øt'e, 'da'igu mbɛni. Ní xinga n'na nc'ɛi ngue da 'yɛnə jase rá mmɛti. Nu te gä pɛts'i, gä comhmi. ³³ A nuya yø representante p'uya, gä ha ra ts'edi di ja majuaní ngue bi bɛnnate ra Hmu Jesús. Nuna Oja, man'na bi unna njapi. ³⁴ Yø 'yɛc'ɛi p'uya, hinjo'o ngue da hin'yə te da hyoni. Porque nu to gä ja yø häi, ogue yø ngu, i pä ngue di unna mɛnyu ngue ma darpi yø ja'i. ³⁵ Nu'mø bi zøp'ə 'bɛhyø representante ra Cristo, di dāpra mɛnyu. Go di darpabi yø ja'i ya p'uya, n'na ngu n'na yø ja'i mā t'unni'a te honi.

³⁶ Mí 'bɛp'ə n'na ra n'yohə ni hu ngue ra José. Guehna n'na ra levita nə ngue ra mmɛngu Chipre. A nu'ə yø representante ra Cristo p'uya, gui hutí ngue ra Bernabé. I nne da mā ngue n'na ra n'yohə di hojpa yø mmɛi yø mmic'ɛiui. ³⁷ Nuna ra José p'uya, bi mā n'na rá häi mī ja. Bi dāpra mɛnyu yø representante ngue di dat'i.

5

Ra ts'oqui bi 'yøtra Ananías 'nəhra Safira.

¹ Nuna n'na ra n'yohə ni hu ngue ra Ananías conna Safira rá xisu, bi mā n'na rá häi ya p'uya. ² Pɛ bi hyaca n'na parte ra mɛnyu i mā rá häi, co 'nɛhrá xisu bi badi. Nuna man'na parte p'uya, bi dāpyø representante ra Cristo, tengutho 'mø ngue hinte xta hyaqui. ³ Ra Bedu p'uya bi 'yɛmbi:

—Ague Ananías, ¿hanja ngue di cants'a ni n'yomfɛni ra zithu ngue guí nne gui hyätra Espíritu Santo? Porque gä hyacra mɛnyu guí pä ni häi. ⁴ Xina ra häi, ¿uanguí ni mmɛti na? Ya gä pä, 'nɛ mī o ni 'yɛ ra mɛnyu, uanguí xquí 'yøt'e te guí nne. ¿Hanja ngue gä bɛni guí mmana fɛhni? Hingyø ja'i'ə guí

nne gui hyäti, sinoque Oja guí nne gui hyäti —bi 'yɛmbi.

⁵ Ngu i 'yøhna ra hya bi sihra Ananías, 'bɛxpí dū, bi dā p'uya. Gä bi 'yɛmmɛi bi nsu ya yø ja'i bi badi te bi nja. ⁶ Bi nanguí 'da yø n'yohə mī 'bɛp'ə, bi 'uɛnnbabi rá do'yo ra ánima, bi hyats'i bá ägui.

⁷ Mí thogui comma nhyu ora p'uya, bi yut'ambo nə ra Safira rá xisu ra ánima. Pɛ hinguí padí te xi nja. ⁸ Ra Bedu p'uya, bi 'yɛmbi:

—Damí xiquí, ¿ua gue'a guí pä ni häiui'a ra hya xa hmangua mahɛ'mø, uague hin'na?

Mí dahra Safira, bi 'yɛnə:

—Ahá, gue'a dá pä'be'a —bi 'yɛnə.

⁹ Ra Bedu p'uya bi 'yɛmbra xisu:

—¿Hanja ngue ya xcuá nhɛcahya ngue guí hyär'mahyaui ra Espíritu Santo? 'Bäp'ə goxthi'ə to xpá 'yác'a'i ni damme. 'Nɛ mahonda hyaxa'i ya ngue guá n'yägui —bi 'yɛmbi.

¹⁰ Bexque'a ra ora'a p'uya, bi dahra xisu p'ə mī yaui ra Bedu, ngue bi dū. Mí yut'ambo yø 'yäte p'uya, mahømbi dīni ngue ya xi dū ra xisu. Bá jajpaya, bi ma bá ägui 'dap'ə bi 'yoi rá damme. ¹¹ Gä bi nsu yø 'yɛc'ɛi. Ximmangu'ə hingyø 'yɛc'ɛi p'uya, xquet'a bi nsu mø mī 'yø'a te bi nja.

Xangu yø milagro bi nja.

¹² Nup'ə ja ra ngun'yū ni hu ngue ra Salomón, ja bi mpeti p'ə xangu yø 'yɛc'ɛi. Nuya yø representante ra Cristo p'uya, 'dama 'dan'yo yø hmɛya bi 'yutyø ja'i, porque hinjonguí sá da 'yøtyø milagro bi 'yørbə bi mpeti yø ja'i. ¹³ Madague'a hinguí cuarbə 'bɛhyø 'yɛc'ɛi ya yø ja'i hingyø 'yɛc'ɛi, pɛ nnu manho yø 'yɛc'ɛi, hinguí səi. ¹⁴ Man'na man'na ni hyuxta yø ja'i bi 'yɛc'ɛi ra Jesús. Yø n'yohə, yø xisu bi 'yɛc'ɛi. ¹⁵ Asta bi jacyø dārquɛhi yø ja'i ngue pop'ə ja yø caye. 'Bə'o bá oxyø t'ots'i, 'bə'o bá oxyø fīdi, i nnepyø ja'i ngue nu'mø bi thop'ə ra Bedu, madrá xatho dī nthɛui ra dārquɛhi, 'bexi sá ra n'ə hɛmbi. ¹⁶ Nu'ə yø hnini guerpətho bí ja, bá ɛhyø ja'i bi zø'a

Jerusalén. Bá du yø dārquēhi, bá du yø ndunthi. Pε gā bi t'øthe.

Bi n'ofādi yø representante ra Cristo.

¹⁷ Nunā rā hmu yø mmācja p'uya, gātho ya mī'da yø n'yohu, nūya ja yø nt'εc'ei ni hu ngue yø saduceo, gā bi nseyā 'mø mi nu ngue xandøngu yø ja'i n'youi ya yø representante ra Cristo. ¹⁸ Bi ma mābent'i ya yø representante p'uya, bi jot'i. ¹⁹ Pε rā anxε Oja p'uya, bi xocra goxthi fādi 'mø mīnxui ngue bá jūqui. Bi 'yεmbi:

²⁰ —Ni mε ya, ni m'māhmi p'ua ja rā nija di mpeti yø judío. Dami xihmi yø ja'i hanja nā rā hya ngue rā 'da'yo te.

²¹ Nu'ua yø representante ra Cristo 'mø mi 'yøhna rā hya bi xihra anxε, bi ma mxuditho p'ua ja rā nija ngue bi xānnba rā hya yø ja'i. Nu'a rā ora εbī mmanā hya p'ua ja rā nija p'uya, ja bi øt'a junta'u yø hmu yø mmācja. Bi petyø n'yohu di manda p'ua ja rā nija. Ja bi manda ngue da njacyø ofādi p'uya. ²² Pε nu'mø mi zøp'ua ja rā fādi'u yø policia, ya himbi dīmp'u yø ofādi. Bá pennbaya, bi mā ngue ya hinjo'o p'ua yø ofādi. ²³ Bi 'yεnā:

—Dā tīngāhe ngue n'nøt'e xanho rā fādi, 'bāp'ua yø mādi p'ua ja rā goxthi. Pε nu'mø mā xocāhe rā goxthi p'uya, ya hīndā tīngāhe p'ua mbo yø ofādi.

²⁴ Mī 'yøhyø hmu yø mmācja nā te xi nja p'uya, 'nε'a rā hmu'u yø n'yohu ja yø 'bēfi p'ua ja rā nija, ngue hinjo'o p'ua yø ofādi, di n'yεmbaya:

—¿Xø hague xpī bøn'u p'uya? —di n'yεmbi.

²⁵ Nu'a rā ora'a p'uya, bi zø'a n'na nc'ei, bi 'yεmbi:

—Nu'ua yø n'yohu gā cothu fādi 'mø mīnde, ya bī 'bāp'ua ja rā nija. Bi xānnba rā hya yø ja'i —bi 'yεmbi.

²⁶ Nu'a rā hmu yø policia p'uya, bi māhā'u yø mmīpoliciaui ngue da si'u yø representante ra Cristo. Pε himbi unī, porque su da mūndo yø ja'i.

²⁷ Nu'mø māmba ts'i'u yø representante ra Cristo p'uya, bi ma mā'bā'mi p'ua ja rā junta. Nu'a rā hmu mmācja bi 'yεmbi:

²⁸ —¿Ua hīnguī øhmā rā hya, uanguī dá hεc'ahe ngue nu'a rā hya rā Jesús, ya hīnni mantho guī xānnbāhu yø ja'i? A nūya gātho rā hīnni Jerusalén, ya xcā sīnnbāhu'a rā hya guī xānnbātehū ya. 'Nε guī εmhmā ngue gō mā ts'oquigāhe p'ua bi du nā rā n'yohu guī mmāmhmā.

²⁹ Mī dahra Bεdu p'uya, co 'nε'u mī'da yø representante, bi 'yεnā:

—Nūgāhe dī εmhme ngue jatho da t'εc'ei te mman'Oja, hīnda gue'a ngue yø ja'itho da t'εc'eibi yø hya. ³⁰ Nunā rā Jesús dī mmāngāhe ya, guehna gā cuathu rā pont'i ngue bi du nā. Pε nunā Oja mī thanne mā mboxitahu, bi japi ngue bi bεnnate. ³¹ Oja p'uya, bi zīxpū bī ja rā n'yēi nā rā Jesús, guehna bi 'yεts'i ngue di ndast'abi ngue da yanyø ja'i nā. A nuyā, nūya yø judío, mā'tunni rā tiempo ngue da hyep'ua rā nts'o gā 'yo, n'namhma ngue di mpunnba yø ts'oqui. ³² Guesε rā Espiritu Santo di ja majuanī nā rā hya nā. Da guecāhe p'uya, xquet'a dadijahe majuanī nā rā hya nā. Nunā rā Espiritu Santo p'uya, guehna bá pēnnbābi Oja'u yø ja'i bi 'yεc'eibi rā hya nā.

³³ Mī 'yøhna rā hya bi si p'uya, janjuanī ngue bi mbøcuε. Bi ne ngue xtā hyopyø representante ra Cristo.

³⁴ Nup'ua 'būhyø mmācja, n'youi p'ua n'na rā n'yohu ni hu ngue rā Gamaliel, ja rā nt'εc'ei ngue rā fariseo 'nε rā xānnbāte ngue rā ley. 'Nε gā nnu mānsu yø ja'i nā rā Gamaliel. Bi m'mā p'uya, bi manda ngue bi njucathi n'na ts'ūquits'u ya yø representante ra Cristo. ³⁵ Bi 'yεmbyø ja'i nā rā Gamaliel:

—Ague gyø judío'u, dami n'yomfēni te guī nne guī 'yørpāhu ya yø n'yohu 'būcuā. ³⁶ Dami bεmhmā te bi nja 'mø yø pa xa thogui ngue mī 'yonna hya rā Teudas. Bi 'yεnā ngue māguesε, 'nε bi dēnni comma goho ciento nja'i. Mī zā mī tho p'uya, gā bi n'uen'u mī tēnni. Bi m'mεp'ua rā hya p'uya. ³⁷ M'mefa p'uya, nu'mø mī nja rā censo, māhømbi 'yonna hya rā Judas

nu'a ra mmengu Galilea. Xquet'a xangu to bi dennba rá hya. A nu'mø mi tho, Gä bi n'ueni to mi tenni. ³⁸ Janangue dami hyehma p'uya yø n'yohu 'bucua. 'Yo gadi nthint'i ngue gui sahma. Porque nu'mø yø hyase'a ra hya i mma, di m'mehyø hya 'mø. ³⁹ Pe nu'mø ngue rá hya Oja i mmamp'uya, hinda zä gui hejpahtu te mmam'mø. Man'na n'yo mi 'yøthu ngue go ga cohmu ngue ma nsuihu Oja.

⁴⁰ Gä bi nu manho yø ja'i te bi manna Gamaliel. Bi ma macat'i mbo ya yø representante ra Cristo p'uya ngue bi 'bei. Bi xi p'uya ngue ya hinni mantho da xihyø ja'i hanja na rá hya ra Jesús. Bi thø p'uya. ⁴¹ Mi bömp'u ja ra junta'u yø representante ra Cristo p'uya, di johya ngue ya bi zä ra n'u conná guehra Jesús. ⁴² N'na pa ngu n'na pa hinguí säya bi xännbate p'u ja ra nija di mpeti yø judío, 'nep'u ja yø ngu i mmanna Jesucristo p'u ni ma.

6

Bi t'exi yoto nja'i ngue di nfäxte.

¹ Nu'u yø pa'u p'uya, man'na man'na ni hyuxtho'a gangu yø 'yεc'ei. Nu'u ga ya ra hya ngue ra griego p'uya, bi müdi bi zu'u yø judío ga ya ra hya ngue ra ebreo. I ena ngue hinguí t'ørpabi masu xanho'u yø 'danxu 'mø ma dat'i ra hmε n'na pa ngu n'na pa. ² Janangue nu'u 'dema yoho yø representante ra Cristo p'uya, bi peti gätho'u yø 'yεc'ei, bi 'yεmbi:

—Hinda zä'a ngue go ga hecähe p'u'a nná mangähe rá hya Oja, ngue gui 'yεmhmü ngue 'bet'o go ga ørpahe masu p'u ja ra nts'ihmε. ³ Janangue nu'ya ma zi cu'ahu, nu'ua ha dí 'buhmu ya, dami hyomhmü yoto yø n'yohu da ma mafäti na ra 'befi na. Pe gue da gue'u yø n'yohu bá dinna hya, 'nε nnu mansu gätho yø ja'i, 'nε dadi nεqui ngue n'youi ra Espiritu Santo. ⁴ A nugähe p'uya, ga siguegähe ra mhamat'Oja, 'nε ga nxännbahe yø ja'i rá hya Oja.

⁵ Gä 'da'igu bi mamp'uya. Bi than'na ra Teba p'uya, ngue da t'εts'i. Guehna n'na ra n'yohu xanzaqui rá nt'εc'ei, 'nε n'youi ra Espiritu Santo. Conna Lipe bi thanhni, ra Prócoro, ra Nicanor, ra Timón, ra Parmenas, ra Nicolás nuna ra mmengu Antioquia, guehna ya xi 'yεc'eibi m'met'o yø nt'εc'ei yø judío na. ⁶ Nu'ya yø n'yohu bi thannbaya, bi ts'ixpu 'bähyø representante ra Cristo ngue bi marpabi Oja. Nu'ya yoto nja'i bi t'unyø cargo, bi japyø 'yε p'u ja yø ya.

⁷ Rá hya Oja p'uya, man'na ni ma ma'yonitho. Man'na ni 'yεc'eitho yø ja'i p'u ja ra hinni Jerusalén. Xquet'a xangu yø mmäcja bi nu manho ra hya, 'nε bi 'yεc'ei.

Bi ma mabent'i ra Teba ngue bi tho.

⁸ Xandøngu rá njapi Oja bi unna Teba, ngue yø hmεya bi 'yørbu 'bähyø ja'i. Nu'ya yø milagro bi 'yøt'e, hijnongui sä da 'yøt'e. ⁹ Bi müdi bi njuntui ra Teba ya yø n'yohu pap'u ja rá nija yø judío ni hu ngue ra Libertos, 'nεhya yø judío ngue yø mmengu Cirene, 'nεhya yø mmengu Alejandría, 'nεhya yø mmengu Cilia, 'nεhya yø mmengu Asia, Gä tønmahya ra Teba. ¹⁰ Pe himbi zä xtá ndäjpä rá hya, porque ra Espiritu Santo di bennbabi ra hya mmanna Teba. ¹¹ Asta bi dähra mēnyu 'da p'uya, sifi ngue da ma ngue xi 'yøde ngue ya mants'o ra Teba ngue sahra Moisés, 'nε sū Oja. ¹² Janangue bi yans'yø ja'i p'uya, bi mpeti yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, 'nεhyø xännbate ngue ra ley. Bi bent'i, bi zixpu bi nja ra junta. ¹³ Bi t'exyø ja'i da manyø fehni p'uya, bi 'yεna:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, hinguí säya ngue nnømman'u ra maca nija ja ua, 'nε nnømman'ubi rá ley Oja. ¹⁴ Ya xtá øcähe te mmanna ngue nuna ra Jesús ra mmengu Nazaret, εmbi ngue da demhra nija 'na. 'Nε εmbi ngue di pähyø costumbre bi zogahu ra Moisés.

15 Nu to gä mi hup'u ja ra junta p'uya, herpabi rá hmi ra Teba ngue entho rá hmi n'na rá anxε Oja.

7

Bi zohyø nsuiui ra Teba.

1 Nu'a rá hmu yø mmäcja p'uya bi 'yεmbi:

—¿Ua majuaní'a si'a'i ya n'yø? —bi 'yεmbi.

2 Mi dahra Teba p'uya, bi 'yεna:

—Ague n'yø'ah, dami 'yøhmu na ra hya ga mmangä ya. Nuna ma mboxitahu ra Abraham, nu'mø mi m'mu p'u ja ra häi Mesopotamia, tobe himmani map'u ja ra häi Harán, bi nthēui na Oja maguesε. 3 Oja bi 'yεmbi: “Dami sop'u ni häi ya, gätho'u ni mēni da gop'u. Guí mmap'u ja ra häi ga xi'i”, bi 'yεmbi. 4 Nuna ra Abraham, bá pømp'u ja rá häi ni hu ngue Caldea mi 'bui. Bi ma, i m'mu p'u Harán. M'mefa p'uya, bi du rá papá. Oja p'uya, bi xihra Abraham ngue bá εcua ja ra häi dí 'buhmu ya. 5 Pe nu'mø mamba εhe, ni xinga n'na xequi xtí unna ra häi ja ua. Ni xinga guerp'u di 'bämrá gua xtí unni. Pe madague'a, nuna Oja bi yarpí ngue di unni gätho na ra häi ja ua. A nu'mø bi du p'uya, da gohmi yø basi. Nu'u yø pa'u p'uya, tobe him mani m'mahyø basi ra Abraham. 6 Nuna Oja bi 'yεmbra Abraham, “Nu'u ni mbom'meto, goho ciento njeja daní m'map'u ja n'na ra 'dan'yo häi. Ja da ma ma'uni p'u, porque jatho da 'yøtra 'befi di manda yø hmu”. 7 Pe Oja bi 'yεmbi: “Ga haspagä ra güenda ya yø ja'i da 'yøt'e ngue yø hmu. M'mefa p'uya, da εcua ya ma ja'i ngue da dannegui”, bi 'yεn'Oja. 8 Nuna Oja bi gohmi n'na ra cohi ra Abraham, bi xifi ngue da thejpa n'na xequi ra xifani rá do'yo yø ts'ant'u mø bi m'mui. Gue'a ni hu ngue ra circuncisión, guehna da nøpa hmeya na ngue'a ra cohi bi 'yøt'e. Janangue nu'mø mi m'mahra Isaac, bi mēpya 'mø mi gua'a nhyato ma pa. Nuna ra Isaac xquet'a ngu'a bi 'yør'mø mi m'mahrá ts'ant'u ni hu

ngue ra Jacob. Nuna ra Jacob xquet'a ngu'a bi japyä 'de'ma yoho yø ts'ant'u bi m'mu'a m'mefa, guehya yø xita ya ngue yø judío.

9 Nuya yø ts'ant'u ra Jacob, gä bi seyabi na ra José yø n'yohu. Janangue bi 'bä na ra José p'uya, bi danyø ja'i mani ma Egipto. Pe ra José, bi mäs Oja. 10 Nu hangu ra n'u bi zä ra José, bi yan'Oja. 'Nε bi unná n'yomfēni xanho. Bi 'yøt'Oja ngue bi nu manho ra José na ra Faraón. Nuna ra Faraón mará dast'abi p'u ja ra häi Egipto, guehna bi 'yεxra José ngue di manda p'u Egipto na, 'nε bi 'yεts'i ngue bi mandabi p'u ja rá ngu.

11 N'na ra pa p'uya, bi nja ra ot'i p'u ja ra häi Egipto, 'nep'u ja ra häi Canaán bi nja ra ot'i. Ndummitho te bi nja. A nu'u ma mboxitahu p'uya, hinha tini te da zi. 12 Ngu i 'yøde ngue bí ja te da ts'i p'u ja ra häi Egipto, bi mēnyø ts'ant'u ngue da tu ra trigo. Ya rá maditho na ra 'yogui na p'uya. 13 Rá yondi bi ma p'uya, ya bá mpate'u yø n'yohu ra José p'uya. Ya bá mmeya ra Faraón ngue te'o yø mēni ra José p'uya. 14 Bi manda na ra José ngue bá ts'innbabi rá papá Jacob, gätho'u mi da yø mēni bá ts'i, hyate ma'de'ma cat'a nja'i mi sadi ngue gätho. 15 Janangue bi njap'u ngue i mpa Egipto ra Jacob. Ja bá tup'u p'uya. Xquet'a 'nε'u 'de'ma yoho yø ts'ant'u bá tup'u. 16 Pe himbá t'äp'u Egipto 'mø mi du, porque nuya yø ts'ant'u ra Hamor ngue yø mmēngu Siquem, ya xi mä n'na ra panteón ngue xi danna Abraham, ja i thuxpu ngue bá t'ägui.

17 Pe εna bi ba'mø ni ma da zonna pa di nja'a ra hya xi yarpabi Oja ra Abraham, mathoguitho bi nxandyø judío p'u Egipto. 18 Nup'u Egipto, bi m'mu'a m'mefa n'na ra dast'abi ngue himbi badi te'o na ra José. 19 Nuna ra dast'abi na, bi nu man'u ya ma mboxitahu. Bi japi ngue da 'yenyø basi 'mø bi m'mui, n'namhma da du. 20 Gue'u yø pa'u p'uya, ngue bi mihra Moisés. Guehna n'na ra zits'ant'u bi nu manho Oja. Pe hōnda nhyushna bi

zi rá mamá p'ua ja rá ngu. ²¹ Nu'mø mi 'yemp'uya, nuna rá t'ixu ra Faraón gueɛ nā bi hyaxra 'uene ngue bi tede tengutho 'mø drá basi. ²² Nuna ra Moisés, gā bi barpabi yø mfadi yø mmengu Egipto. 'Nε bi 'yehra pa ngue bi zedi te bi mā. 'Nε padī xanho ha di japi te da 'yøt'e.

²³ Nu'mø mi gua'a nyote njeya 'buhra Moisés, bi zo rá mmui ngue da ma di zengua ya yø judío ngue yø mēni. ²⁴ Mi zomp'ua 'buhyo mēni p'uya, bi nu n'na ra mmengu Egipto ngue di annbabi n'na rá mēni. Bi cospabi'a te mi ørbuya, pε bi hyo'a ra mmengu Egipto. ²⁵ Nuna ra Moisés bi 'yēna ngue di mmēya'ua yø mēni ngue bi mēnnbabi Oja ngue da yāni para ngue da ma mathøgue p'ua sā ra n'ua. Pε himbi mmēya yø judío te t'ørpabi. ²⁶ Mi hyaxp'uya, nuna ra Moisés bi dimmi yo nc'ei yø judío ngue di ndunse. Bi hejpa p'uya, i nnepe ngue di nhyegui, bi 'yēmbi: “Ague n'yø'au, gadi mmēniui. ¿Hanja ngue gadi ndunseui?” bi 'yēmbi. ²⁷ Nu'a mi p'ute p'uya, bi nōnhna Moisés, bi 'yēmbi: “¿Te'o bi 'yēxa'i ngue gui nts'ut'abi, ngue gui hyasca'be ra güenda? ²⁸ ¿Ua gui nne gui hyogui tengutho gá japa n'na nc'ei ra mmengu ua Egipto mande?” bi 'yēmbi. ²⁹ Mi 'yøhra Moisés ngue t'ēmbi xi nhote, bi 'dagui, i map'ua ja ra häi Madián. Ja i m'map'ua p'uya, 'nε ja bá mip'ua yoho yø ts'unt'ua.

³⁰ Nuna ra Moisés, mi gua'a nyote njeya ngue 'bup'ua Madián. Nup'ua ja ra dapo jonna t'øhø Sinaí, bi nu n'na ra ndut'o ngue tøhra sibi. Ja bá nyap'ua rá anxε Oja p'uya. ³¹ Nu'mø mi hyetra sibi ra Moisés, di 'yøtho hanja'a te bi nu. Bi guarb'uya ngue da nu xanho. Bá nya Oja p'uya, bi 'yēmbi: ³² “Guecā drá Oja mi thannegā ni mboxita Abraham. Drá Ojagā ngue ra Isaac, drá Ojagā ngue ra Jacob”, bi 'yēn'Oja. Pε astā huacrā Moisés ngue bi nsu. Ya hingui hā nzammui ngue da hyeti xanho. ³³ Bi 'yēn'Oja p'uya: “Damī c'ojhni thixfani, porque nuua gui 'bāi, ra ndaxcahäi ua. ³⁴ Dí nnugā

ra n'ua i thohma ja'igā rá m'mua Egipto. Dí ø'mø dants'i. Dá εcā ya ngue ga nyani n'namhma ngue da ma mathøgue. Ague Moisés, dí nne ga pēn'na'i Egipto ya” —bi 'yēmbi.

³⁵ Madague'a himbi nu manho m'met'o yø judío nā ra Moisés ngue xi 'yēmbi: “¿Te'o xpā 'yēxa'i ngue gui nts'ut'abi, ngue gui hyasca'be ra güenda?” xi 'yēmbi, pε guehna bi 'yēx Oja ngue dyø hmu yø ja'i nuya da jəqui. Nguna bi xihra anxε bi nup'ua ja ra ndut'o mi danzø. ³⁶ Nuna ra Moisés, guehna bá jəp'ua ja ra häi Egipto mā mboxitahua nā. Ja bá up'ua yø hmēya ngue yø milagro bi 'yøt'e, tengutho bi 'yørbu ja ra Thenga Jathe. Bi 'yøtyø milagro mēnte bi n'yo dapo nyote njeya. ³⁷ Nuna ra Moisés bi xihyo ja'i, bi 'yēmbi: “Nuna Oja, da 'yēxa n'na ra pøngahya ngue yø judío tengutho bi jacā. Nuna ra pøngahya nā p'uya, dami 'yøhma te gāma hya da xi'ahua”, bi 'yēmbi. ³⁸ Guehna 'dap'ua bi n'yohua yø ja'i p'ua ja ra dapo nā ra Moisés. 'Nε bi map'ua ja ra t'øhø Sinaí ngue bá nyaui rá anxε Oja. Ja bá sip'ua rá hya Oja p'uya. Bá ep'ua 'buhma mboxitahua ngue di thojpabi nā ra hya bá sifi, guehna ra hya bi t'unni ngue di thogahua naya.

³⁹ Pε mā mboxitahua himbi 'yēc'ei nā ra hya bi manna Moisés. Bi mēspatho te bi mā, sinoque bi ne xtabá mmenga Egipto mahøn'a. ⁴⁰ Bi 'yēmyø ja'i ra Aarón: “Ague Aarón, dí nnegähe ngue gui hocyo dahmu di m'met'o p'ua gdá mähä. Porque nuna ra Moisés bá jagahua p'ua ja ra häi Egipto, hindí pahmu te bá jana”, bi 'yēmbi. ⁴¹ Bi hocā n'na ra dahmu ngue ra t'undani p'uya. 'Nε bi hyo yø mbo'øni ngue bi 'yørpā ra 'bøt'e ra dahmu. Di johya yø ja'i ngue ya bi hocra dahmu da danne. ⁴² Nuna Oja p'uya, bi hyep'ua yø ja'i. Bi unna 'yu yø ja'i ngue yø sø bí ja maya, gā ørpā yø dahmu ngue thanne. Ngu'a nt'ot'i p'ua ja ra libro bi 'yotyø pøngahya Oja ngue εna: “Ague gyø judiohū, mēnte gá n'yo dapo hū nyote njeya, ¿ua

gá hyocju yø mbo'øni ngue gá 'yø'ni 'bøt'ehü? Nu'á, hin'na'a. ⁴³ Hante gue nup'u gní mähä, gadi 'yonnbahü rá ngu rá dahmu Moloc, 'nε gui tuhü n'na rá dahmu ngue rá sø ni hü ngue rá Renfán. Guehya yø dahmu gadi hocε guí thannehü. Janangue nuyá, ga høn'ahü thip'u ja rá häi guí 'bahmü ya, gdá pεn'nahü man'na rá nguep'u ngue rá häi Babilonia", bi 'yεna.

⁴⁴ Bi sigue bi nya rá Teba p'aya, bi 'yεna:

—Nup'u ja rá dapo, nuyá ma mboxitahü mi ja n'na rá ngun'ulu ngue mi nnøpa nija yø ja'i. Ja pεspü yø xindo nt'ot'i rá ley Oja. Nuna rá ngun'ulu p'aya, bi xi Oja rá Moisés ngue da 'yøt'e tengutho rá forma xi 'yuti. ⁴⁵ Nuna rá ngun'ulu di pont'a cohmi. Nu'mø mamba εhra Josué bá n'yoi ma mboxitahü, go bi søcua rá ngun'ulu ua dí 'bahmü'ü ya. Mi zøhø bi hyannba yø häi yø 'dan'yo ja'i mi 'bεcua. Guehna Oja bi hyøn'athi yø mmεhäi. Bi nja rá ngun'ulu asta gue'mø mi m'mahra dast'abi David. ⁴⁶ Nuna rá David, xangu rá mate Oja bi dinnbi. Bi ne ngue xta hyø'a n'na rá nija, ngue rá ngu ná rá Oja mi thanne rá Jacob. ⁴⁷ Pε go bi hyøhra nija ná rá Salomón rá ts'ant'ü rá David.

⁴⁸ A nuna Oja maguesε, hingui 'bup'u ja yø nija di hocyø ja'i ná. Porque rá pøngahya Oja bi 'yotra hya bi man'Oja ngue bi 'yεna: ⁴⁹ “Dí hucä p'ü mahets'i ngue dadi manda. Nuyá ja rá ximhäi p'aya, di nnøpa nhnεts'i. ¿Te 'bε'a mangü guí εna gui hogahü? Ogue ¿hapü guí εhmü ngue ga nsäyagä? ⁵⁰ ¿Ua hindá hocä ya te gäma cosa i ja?” bi 'yεn'Oja.

⁵¹ Bi sigue bi zohyø ja'i rá Teba, bi 'yεmbi:

—Xandø nnaxi ni mmüihü. Ni guhü xancot'i, zant'a guí fεsthoü te mmanä Espiritu Santo. Tengutho bi 'yør'ma mboxitahü, guí njathü p'aya. ⁵² Nuyá ma mboxitahü, gätho yø pøngahya Oja xa m'müi, gä xa nzüi. 'Nε bi hyo'ü yø pøngahya bi xihyø ja'i ngue da εp'ü n'na nc'εi ngue gä rá nho dá n'yo. A nuyá, ya bá ε'a to bi man'ü

yø pøngahya'ü. Pε gá dähü ngue bi tho. ⁵³ Madague'a bá pεnε yø anxε Oja ngue bi 'da'ahü rá ley, pε hingui εc'εihü rá hya.

Ya bi tho rá Teba.

⁵⁴ Nu'mø mi 'yøhyø ja'i ná rá hya bi si p'aya, bi ndanzø yø mmüi ngue rá cuε, pεts'i dá zadra Teba. ⁵⁵ Nuna rá Teba p'aya, di hatra ts'edi rá Espiritu Santo. Bi hyanma hets'i p'aya, bi hyandi ngue di yoxni Oja, 'nε bi hyandi ngue nup'u ja rá n'yεi Oja ja 'bup'u rá Jesús. ⁵⁶ Bi 'yεnna Teba p'aya:

—Dí handä ngue bi xohra c'ammahets'i. Nuna rá n'yohü bí 'yε mahets'i p'aya, ya 'bahmü ja rá n'yεi Oja nü —bi 'yεna.

⁵⁷ Bi mahra hmafi yø judío p'aya, bi gotyø gu, porque hingui nne dá 'yøhna rá hya mmanä Teba. Bi nyuntyø ja'i p'aya ngue bi bent'i. ⁵⁸ Bi gujma xøts'e rá hnini ngue bá pando. Nu'ü yø testigo xi manä fehni p'aya, bi gacyø tuhü ngue bi møp'ü 'bä'a n'na rá n'yohü ni hü ngue rá Saulo. Bi mando rá Teba p'aya. ⁵⁹ Mente 'bando rá Teba p'aya, bi zo Oja, bi 'yεmbi:

—Ague ma Hmu'i Jesús, dadi dä'i ma te —bi 'yεmbi.

⁶⁰ Bi ndantyøhmü p'aya, rá ndøts'edi bi 'yεna:

—Ague ma Hmu'i Jesús, 'yogui mbεnnbabi'a te rá ts'oqui øtya yø ja'i 'bεcua.

Høntho bi man'a p'aya, bi dü.

8

Bi sigue rá Saulo ngue sähhyø 'yεc'εi.

¹ 'Da'igu bi mammi rá Saulo'ü to bi hyo rá Teba. Nu'a rá pa'a p'aya, bi nanga n'na rá dasüi p'ü Jerusalén ngue bi ts'ahyø 'yεc'εi. Gä bi n'üenyø 'yεc'εi, i mpa mi'da yø hnini rá njap'ü ja rá häi Judea. I mpa 'da asta rá häi Samaria. Pε nuyá yø representante rá Cristo himbi 'dahya. ² Nuyá yø n'yohü suprá xudi Oja, guehya bi 'yähra Teba ya. Janjuaní zoni ngue mbεni. ³ Pε di sigue ngue sähhyø 'yεc'εi

nā rā Saulo. I huaxtyø ngu, bi jacyø n'yohu 'nēhyø xisu ngue cot'i.

Bi ma ma'yonī rā hoga 'da'yo hya p'ua Samaria.

⁴ Nūya yø ja'i bi 'dap'ua Jerusalén, ndap'ua bi zä i mpa yø ja'i, pε gä mmanā hoga 'da'yo hya p'ua ni ma. ⁵ Nū'a rā Lipe guehna n'na nc'ei rā 'dagui nā, i mpa p'ua ja n'na rā hnini ngue rā häi Samaria. Bi müdi bi xihyø ja'i rā Cristo p'uya. ⁶ Bi mpeti gätho yø ja'i ngue øxra hya mmanā Lipe. Mi nu yø ja'i yø milagro bi 'yøtra Lipe p'uya. ⁷ Mi 'bup'ua xangu yø ja'i ngue yø ndunthi, pε gä bi t'øthe. Nū'mø xihyø ts'onthi ngue da hyep'ua yø ja'i n'youi, asta mafi. Xangu yø dogua bi 'yøthe, xangu yø ja'i tudyø gua bi 'yøthe. ⁸ Janangue gä di johya yø ja'i 'bup'ua ja rā hnini.

⁹ Nup'ua ja rā hnini, mi 'bup'ua n'na rā n'yohu ni hu ngue rā Simu. Mi hyätyø ja'i p'ua ja rā häi Samaria connā mfadi ngue rā magia, mi enā ngue maguese. ¹⁰ A nūnā, dingüε dinnoho mi ørpa masu. Di n'yembyø ja'i: “Nūnā rā Simu, janjuani ngue n'youi rá ts'edi Oja nā”, di n'yembi. ¹¹ Mi t'ørpabi masu, porque ya rá ya'atho yø pa mi hätyø ja'i connā mfadi. ¹² Pε rā Lipe bi xihra hoga 'da'yo hya yø ja'i. Bi xihyø ja'i ha di njap'ua di zo rá 'yε Oja. 'Nε xifi hanja nā rā Jesucristo. Nū'mø mi t'εc'ei'a te bi manā Lipe p'uya, yø n'yohu yø xisu bi nxixya. ¹³ Xquet'a 'nēhra Simu bi 'yεc'ei rā hya 'nε bi nxixya. Asta ya hingui nne da hyehra Lipe nā rā Simu. Di 'yøtho 'mø bi nu yø milagro øtra Lipe.

¹⁴ Mi 'yøhyø representante rā Cristo mi 'bua Jerusalén ngue ya 'nep'ua Samaria xi t'εc'ei rá hya Oja. Ja i 'bennbu rā Bedu 'nēhra Xuua p'uya. ¹⁵ Nū'mø mi zømp'ua Samaria'ua bi 'benhni, bi marpabi Oja yø 'yεc'ei ngue nnepe di n'youi rā Espiritu Santo. ¹⁶ Porque tobe hinga n'na nc'ei mi n'youi rā Espiritu Santo. Sinoque hontho xi nxixya para ngue da fadi ngue εc'ei rā Hmu Jesús. ¹⁷ Rā Bedu 'nēhra Xuua, nū'mø mi japyø 'yε p'ua

ja yø ya yø 'yεc'ei, yø 'yεc'ei p'uya bi n'youi rā Espiritu Santo.

¹⁸ Mi nu rā Simu'a te øtyø representante rā Cristo, ngue nū'a gui japyø 'yε p'ua ja yø ya yø 'yεc'ei, 'be xi n'youi rā Espiritu Santo yø 'yεc'ei. Rā Simu p'uya, bi ne xta ngutra mēnyu ngue di njap'ua. ¹⁹ Bi 'yembi:

—Damī 'dacui nā rā ts'edi ja'au, n'namhma ngue nū to bi zä ga japā mā 'yε p'ua ja rá ya, di n'youi rā Espiritu Santo —bi 'yembi.

²⁰ Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yembi: —Nū'a ni mēnyu 'da gdi m'mehmi'a. ¿Hanto gui enā ngue nū'a bádi un'Oja, rā mēnyu gdi tin'a? ²¹ Nū'i hin'yua ni mmēnthi ngue gui nthēui nā rā 'befi nā. Porque nup'ua ja rá hmi rá dá Oja, hinga njuanitho ni mmēi. ²² Damī hyep'ua rā nts'o ja ni mmēi. Damī 'yāprā mate Oja, xamhmatho di pun'na'i te gui mbēni. ²³ Porque dí nnugā ngue grā zεya, 'nε gä rā nts'o xa mbent'ui ni mmēi.

²⁴ Bi 'yenna Simu 'mø mi da p'uya: —Damī marcauits'ua Oja n'namhma ngue hinga thocä'a te gui xicui.

²⁵ M'mefa p'uya, nūya yø representante rā Cristo, nū'mø mi juadi bi xihyø ja'i ngue majuanī nā rá hya Oja, bá pengbaya, bí 'yε'a Jerusalén. Nup'ua ja yø hnini ja'a rā häi Samaria bá thogui, gä bi xihra hoga 'da'yo hya yø ja'i.

Rā Lipe bi nthēui n'na rā mmēngu Etiopía.

²⁶ M'mefa p'uya, n'na rá anxε Oja bi xihra Lipe, bi 'yembi:

—Nuyá, ja ngue gui mma gdi ma Sur. Gui hyaxra 'yu bá nεxa Jerusalén, i ntho'a Gaza —bi 'yembi.

Nup'ua i nthohnā rā 'yu nā, hinjongui 'bai. ²⁷ Bi map'ua sihna rā Lipe. Bi nthēui p'ua ja rā 'yu n'na rā n'yohu ngue rā mmēngu Etiopía, ngue xpí 'yēhra ndanne Jerusalén. Rá 'bet'o mēfi nā n'na rā xisu ni hu ngue rā Candase mi ndast'abi p'ua Etiopía, mi ja rá cargo ngue rā tesorero. ²⁸ Ni huxrá carro jatyø fani ni ma rá häi Etiopía. Mēnte ni 'yo p'uya, di xähra

libro bi 'yotra pøngahya Isaías. ²⁹ Pɛ ra Espíritu Santo bi 'yembra Lipe:

—Damí cuarta n'yohu ni huxrá carro mma nã.

³⁰ Ra Lipe p'uya bi guarbu ja ra carro. Bi 'yode ngue nuna ra n'yohu di xäp'u ja ra libro bi 'yotra Isaías. Bi 'yembuya:

—¿Ua guí padí te gadi xähya? —bi 'yembí.

³¹ Mí dahna ra n'yohu p'uya, bi 'yena:

—Pɛ ¿hague gdá pacä p'uya, 'nɛ hinjo'o to da xiqui hanja ra hya? —bi 'yembí.

Bi xihra Lipe p'uya ngue bi nexpu ja ra carro, 'dap'u bi mihmi. ³² Nu'a ra parte nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro di xä p'uya, guehna ra hya ngue ɛna: “Tengutho n'na ra de'yo 'mø ni ma da tho, di mmuti. Ogue nt'axi n'na ra de'yo hñdi 'yani. Di njarbutho na ra n'yohu 'mø ni ma da tho ya, hñdi 'yani. ³³ Da ma ma'berpi rá sä ngue hñda ma m'mäts'i. ¿To go da badi hague ngu ra nts'o da 'yøtyø ja'i di 'bu'a ra pa'a? Porque da thajpabi rá te ua ja ra ximhäi”.

³⁴ Nuna ra n'yohu p'uya, bi 'yänna Lipe, bi 'yembí:

—Damí 'yorca ra mate xiqui te'o na mmana ra pøngahya naya. ¿Uague nuse, uague 'bui te'o man'na mmana?

³⁵ Mí dahra Lipe p'uya, i dambatho'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro madi xädi, bi xihra hoga 'da'yo hya ngue ha bi nja ra Jesús. ³⁶ Nu'mø mi thop'u po n'na ra dehe p'uya, bi 'yena ra n'yohu yau ra Lipe:

—I poua ra dehe ya, ¿ua hñda zä ga nxixyagä 'mø?

³⁷ Mí dahra Lipe p'uya, bi 'yembí:

—Nu'mø guí hahni mmui guí ɛc'ei ra hya, da zä njam'mø da hñ'na.

Mí dahra n'yohu p'uya, bi 'yembí:

—Dí ɛc'eigä ngue ra Jesucristo guehna rá Ts'unt'u Oja na.

³⁸ Bi manda ra n'yohu ngue bi ma ma'bä'mi ra carro p'uya. Bi mɛp'u ja ra dehe ngue bi xixyabi ra n'yohu na ra Lipe. ³⁹ Nu'mø mi bøn'a nenthe

p'uya, bi gus'ra Espíritu Santo ra Lipe. Nuna ra n'yohu bi nxixya p'uya, ya hñha mambi nu ra Lipe. Bi sigue bi n'yo p'uya, pɛ di johya gä ra 'yu. ⁴⁰ Mí dambeni ra Lipe p'uya, ya 'bup'u ja ra hñini Azoto. Bi n'yo ngue bi hya 'da yø hñini ngue bi manna hoga 'da'yo hya, asta gue'mø mi zømp'u ja ra hñini Cesarea.

9

Nuna ra Saulo, bi madi bi 'yɛc'ei ra Jesús.

¹ Nuna ra Saulo, hinguí säya di pi-hyø ja'i ngue nne da hyo'u ɛc'ei ra Hmu Jesús. Bi map'u 'bahrá hmu yø mmäcja p'uya. ² Bi 'yäpra sacua da gats'i, di map'u ja yø nija p'u ja ra hñini Damasco, ni hya ra ts'edi ngue da si'u to ɛc'ei ra hoga 'da'yo hya. Nu'mø yø n'yohu ogue yø xisu da tini, da tut'i da sip'u Jerusalén ngue di n'ofädi. ³ Pɛ nu'mø ni ma da zøt'a Damasco p'uya, nthambenitho bi yot'a n'na ra nyot'i maya ngue bi nthui. ⁴ Bi dä'a häi ra Saulo p'uya. Bi 'yø p'uya ngue ts'ofu, bi t'embí:

—Agué Saulo. Agué Saulo. ¿Hanja ngue ɛmmei guí saqui?

⁵ Mí dahra Saulo p'uya, bi 'yembí:

—¿Te'o'i p'uya, grá Hmu?

Nu'a nzo p'uya, bi 'yembí:

—Go guecä drá Jesús ngue ɛmmei guí saqui. Pɛ gadi n'anse, tengutho ra ndani 'mø embrä nhnet'i ra za ma sani.

⁶ Asta huacra Saulo ngue bi nsu. Bi 'yembuya:

—Agué grá Hmu, ¿teni 'be'a guí nneque ga øt'a p'uya?

Mí dahra Hmu Jesús, bi 'yembí:

—Damí nanguí, ni manu bí ja ra hñini. Ja dani si'i nu te ja ngue guí 'yøt'e.

⁷ ɛmmei di 'yødya yø n'yohu mi n'yoi ra Saulo, porque bi 'yøde ngue bi ya maya'a nzohra Saulo, pɛ hñjombi nu. ⁸ Nu'mø mi nanga häi ra Saulo p'uya, i nne di nhanni, pɛ bi nxädä. Janangue bi ma macanhni, bi zøn'a Damasco. ⁹ Bi m'mup'u nhyu pa,

pe hinha het̃i. Xingra hm̃ε, ni xingra dehe xta nzi.

¹⁰ Nup'ua Damasco, mi 'bup'ua n'na ra 'yεc'ei ni hu ngue ra Ananías. Nunā ra Hmu Jesús bi zohra Ananías, bi 'yεmbi:

—Ague Ananías —bi 'yεmbi.

Mi da p'uya, bi 'yεna:

—Dí 'bucua grā Hmu. ¿Tema hya?

¹¹ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ga 'yo, ni map'ua ja ra caye ni hu ngue Njuantho. Curbu ja rá ngu ra Judas. Dam̃i 'yānnbu n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Saulo, ra mmengu Tarso. Nuya, exa bi mmat'Oja ya. ¹² Mente mmat'Oja ra Saulo p'uya, nup'ua i nu, bi zōn'a n'na ra n'yohu p'ua ha 'bai ni hu ngue ra Ananías. Bi nu ngue bi yut'ambo, bi japrā 'ye p'ua ja rá ya para ngue di nzø yø dā.

¹³ Nu'mø mi 'yø'a ra hya sihra Ananías, bi 'yεna:

—Ague grā Hmu, xangu ra nts'o dí øcā xa 'yø'na ra Saulo ngue di hanyø ja'i nu'ua εc'ei'i p'ua Jerusalén. ¹⁴ A nuyá, bá āpra sacua yø hmu yø mmäcja ya, ngue bá εcua ngue nu'ua yø ja'i nzo'i, gā da dut'i da zits'i.

¹⁵ Pe ra Hmu Jesús bi 'yεmbra Ananías:

—Ni mahma. Porque nunā ra n'yohu na, ya xta huanhna na ngue da xihyø ja'i te'ogui. Da xihyø ja'i rá m'mua n'nanni yø nación, 'nep'ua ha 'buhyø dast'abi da mā te'ogui, 'nep'ua 'buhyø judío da xifi te'ogui. ¹⁶ Nugā ga uti hague ngu gangu ra n'ua da thogui connā ngueque.

¹⁷ Nunā ra Ananías bi map'ua ja ra ngu mambí 'buhra Saulo. Mi yut'ambo p'uya, bi japrā 'ye p'ua ja rá ya ra Saulo, bi 'yεmbi:

—Ague mā zi cu'i Saulo, nunā ra Hmu Jesús bá zo'i p'ua ja ra 'yu, xpā mmenngā ya ngue da zā di nzø ni dā, 'nε guī n'yoi ra Espiritu Santo —bi 'yεmbi.

¹⁸ 'Bexque'a bi nzø yø dā ra Saulo p'uya. Bi hyø'ua εna yø xihua mi ja yø dā. Bi nxixya p'uya. ¹⁹ Mi nsihmε p'uya, mahømbi hya ra ts'edi.

Bá m'muhma njammī pa p'ua 'buhyø 'yεc'ei p'ua Damasco.

Ra Saulo bi mambra hya Oja p'ua Damasco.

²⁰ Bi du'mi bi manna hya ra Saulo p'ua ja yø nija di mpeti yø judío p'uya. I xihyø ja'i ngue ra Jesús, gue'a rá Ts'ant'ua Oja'a. ²¹ Nuya gātho yø ja'i øde te mmamp'uya, di 'yøtho, di n'yεmbi:

—¿Ua hinga guehna ra n'yohu 'bua Jerusalén, nunā t'εmbi sahyø ja'i εc'ei ra Jesús? Huanguī gue'a ni 'yεcua'a ya ngue da dut'ua to da dinī, da zispabi yø hmu yø mmäcja.

²² Pe man'na ni hyadra ts'edi ra Saulo ngue mmanna hya. I utyø ja'i te mmamp'ua ja ra Maça Libro, ngue ra Jesús guehna ra Cristo xa 'yεx'Oja ngue di ndast'abi na. Asta hinguī padī te da 'yøtyø judío mi 'bua Damasco.

Bi pongra ndate yø judío na ra Saulo.

²³ Mi ma ya'atho yø pa p'uya, bi nhεcahya yø judío ngue xta hyo ra Saulo. ²⁴ Nu'ua yø hyote, i fāhyø goxthi ngue ra nenihni ngue da hyo 'mø bi thop'ua. Pe mi mmeya'a te fennbabi ra Saulo. ²⁵ Nu'mø minxui p'uya, nuya yø 'yεc'ei bi 'yεt'a n'na ra canasta na ra Saulo. I cambu ja ra jado di thesra nenihni. Bi bømp'uya.

Ra Saulo bi ma Jerusalén.

²⁶ Nunā ra Saulo, mi zōn'a Jerusalén, bi ne xtī mpenhui'ua yø 'yεc'ei mi 'bup'ua. Pe gā su 'mø mi nu, porque εmbi ngue himma juani ra 'yεc'ei na ra Saulo. ²⁷ Nunā ra Bernabé go bi zixra Saulo p'ua 'buhyø representante ra Cristo na. Go bi manna p'uya ha bi njap'ui nu ra Saulo p'ua ja ra 'yu na ra Hmu Jesús. Bi mā ha bi nja ngue bi zofo. Gue'a i hya ra ts'edi ra Saulo ngue bi mamp'ua Damasco hanja na ra Jesús. ²⁸ Nup'ua ja ra hniñi Jerusalén, 'dap'ua 'yohu'ua yø representante na ra Saulo. Nup'ua ni ma yø representante, ja ni map'ua ra Saulo. ²⁹ Nunā ra Saulo bi hya ra ts'edi ngue mā hanja na ra Hmu Jesús. Di nju'mahya 'mø yaui ya yø judío ga

ya ra hya ngue ra griego. Pe nuya yø judío ya, i nne da hyo ra Saulo. ³⁰ Mi mmɛya yø 'yɛc'ɛi p'uya ngue nne da tho ra Saulo. Bi zixpɛya, i ma Cesarea ja bi thøp'ɛ. Ya bi mase p'ɛ ja ra hnini Tarso na ra Saulo p'uya.

³¹ Ya 'bammānho gātho yø 'yɛc'ɛi rá m'map'ɛ ja ra häi Judea, da guerp'ɛ Galilea, da guerp'ɛ Samaria. Man'na ni hyadra ts'edi'ɛ rá m'map'ɛ. I 'bwi ngue suprá xudi Oja, 'nɛ fäxra Espiritu Santo. Man'na maní 'yɛc'ɛitho mi'da yø ja'i.

Bi t'øthe ra Eneas.

³² Bi n'yo ra Bedu ngue bi zengua yø cu. Xquet'a bi ma bí zengua'ɛ yø 'yɛc'ɛi rá m'map'ɛ ja ra hnini Lida. ³³ Nu'a ra hnini'a p'uya, bi dimp'ɛ n'na ra n'yohɛ ni hu ngue ra Eneas. Ya nhyato jɛya mi oxrá t'ots'i, porque mi tudyø gua. ³⁴ Nuna ra Bedu bi 'yɛmbi:

—Ague Eneas, da 'yøthe'i ra Jesu-cristo ya. Damí nangui, pɛs'ni fidi.

Nuna ra dārquɛhi 'bexpí nangui. ³⁵ Nu'ɛ yø mmɛngu Lida 'nɛ'ɛ yø mmɛngu Sarón mi nu ngue bi zä ra Eneas. Bi hyɛp'ɛ yø nyogui nt'ɛc'ɛi p'uya, bi 'yɛc'ɛi ra Hmu Jesús.

Bi bennate ra Dorcas.

³⁶ Nu'p'ɛ ja ra hnini Jope mi 'bap'ɛ n'na ra 'yɛc'ɛi ngue ra xisu maní hu ngue ra Tabita. Ra hya ngue ra griego p'uya, gui hutí ngue ra Dorcas. Nuna ra xisu na, mente ra pa bi m'mai bi 'yøtra nho, i fäxyø ja'i hin'yɛ te da hyoni. ³⁷ Mi 'yɛ'a n'na ra pa p'uya, nuna ra Dorcas bi hyenni, pɛ bi du p'uya. Nu'mø mi 'betra ánima, bi 'bɛp'ɛ ja n'na ra cuarto bí ja mayá ra tɔcangu. ³⁸ Nu'p'ɛ ja ra hnini Lida ja mi dup'ɛ ra Dorcas, querpátho bí ja ra hnini Jope mambi 'bähra Bedu. Nu'mø mi bahyø 'yɛc'ɛi p'uya ngue bí 'bap'ɛ Jope ra Bedu, n'na zihmantho bi mɛnhni yo nc'ɛi ngue bá si ra Bedu.

³⁹ Nu'mø mi zømp'ɛ bí 'bähra Bedu'ɛ yø nzite p'uya, 'bexpa ɛhra Bedu. Mi zøp'ɛ ja ra ngu ra Bedu p'uya, bi tsixpɛ ja ra cuarto maya bí 'benna ánima. Xøgue di mäsyø 'danxu p'ɛ

'beni ngue zoni. Bi t'utra Bedu'ɛ yø tuhu 'nɛhyø vestido mi ør'mø mi 'bähra Dorcas. ⁴⁰ Nuna ra Bedu p'uya, bi xihyø ja'i ngue gä da bøn'athi. Bi ndantyøhmɛ p'uya, bi mat'Oja. Mente hɛtra ánima na ra Bedu p'uya, bi 'yɛmbi:

—Ague Tabita, damí nangui —bi 'yɛmbi.

Bi nzø yø dä ra ánima p'uya, bi hyɛtra Bedu, bi nangui bi mi. ⁴¹ Nuna ra Bedu, bi bennba rá 'yɛ ra Dorcas ngue bi xots'i. Mi xoxpɛya, bi ma macat'i mbo yø 'yɛc'ɛi conyø 'danxu ngue bi däpi, pɛ ya i te. ⁴² Bi fadi gä ra hnini Jope na ra hya na p'uya. Janangue xangu yø ja'i bi 'yɛc'ɛi ra Hmu Jesús. ⁴³ Nuna ra Bedu p'uya, ya'atho yø pa bá m'map'ɛ Jope ja rá ngu n'na ra hyuxfaní xquet'a ni hu ngue ra Simu.

10

Bi nyai ra Bedu ra Neyo.

¹ Nu'p'ɛ ja ra hnini Cesarea, mi 'bap'ɛ n'na ra n'yohɛ ni hu ngue ra Neyo. Mará capita na ra n'yohɛ na, rá hmu n'na 'bwi yø soldado ni hu ngue ra Italiano. ² Nuna ra n'yohɛ na, gä thanne Oja'ɛ 'bap'ɛ ja rá ngu, 'nɛ gä suprá xudi Oja. Xquet'a xangu ra mɛnyu madí uní ngue fäxyø judío. 'Nɛ zant'a mmat'Oja. ³ N'na ra pa p'uya comma hyunde, bi mpä rá nthandi ra Neyo tengutho 'mø di 'ui. Bi nu xanho ngue n'na rá anxɛ Oja bi yarbɛ ha 'bwi, bi 'yɛmbi:

—Ague Neyo —bi 'yɛmbi.

⁴ Bi hyɛtra anxɛ ra Neyo p'uya, pɛ bi nsu. Bi 'yännbaya, bi 'yɛmbi:

—¿Tema hya, grá Hmu?

Mi dahra anxɛ p'uya, bi 'yɛmbi:

—I nnu manho Oja ngue gui mmat'Oja 'nɛ nnu manho te gui øt'e ngue gui fäxyø ja'i hin'yɛ te da hyoni.

⁵ A nuyá, damí 'yɛt'i to da si ra Simu bí 'bwa Jope, nuna ga ts'ofø ngue i Bedu.

⁶ Nuna ra Bedu, 'bap'ɛ ja rá ngu ra hyuxfaní nuna xquet'a i Simu. I ja rá ngu p'ɛ ja rá nnengui ra jathe. Nuna

go da xi'i te 'bɛ'a ja ngue guí 'yø'na —bi 'yɛmbi.

⁷ Mí ma ra anxɛ p'uya, nuna ra Neyo bi zonhni yoho yø mɛfi 'nɛ n'na ra soldado. Nuna ra soldado, rá n'youi ra Neyo ngue xquet'a 'nɛhna mi thanne Oja na. ⁸ Bi xifi te xi nu p'uya. M'mɛfa p'uya, bi mɛnhyø nzite p'u ja ra hnini Jope.

⁹ Mí hyaxpaya, ya ni 'yo ra 'yu yø nzite, ni ma da zømp'u ja ra hnini. Comma huxyadi p'uya. Nuna ra Bedu bi nexma xøts'e ra ngu ngue da mat'Oja ¹⁰ Nuna ra Bedu p'uya bi ntu manthuhu. Mente mahojpi te da zi, bi mpä rá nhandi tengutho 'mø di 'ui. ¹¹ Bi nu ngue bá xohra c'ammahɛts'i. Bá cacua häi n'na ra manta xanno, bá nthut'i yø ts'at'i. ¹² Nup'u ja ra ulu p'uya, bá cap'u xangu yø zu'ɛ ngue ja goho yø gua. Bá cap'u yø c'eya, bá cap'u yø ts'int's'u. ¹³ Bi 'yøhra Bedu p'uya ngue ts'ofu, bi t'ɛmbi:

—Ague Bedu, dami nangui. Guí hyo yø zu'ɛ 'bɛcua n'namhma gui sa.

¹⁴ Mí dahra Bedu p'uya, bi 'yɛna:

—Hin'na grá Hmu. Porque hinjam'mø xtá sigä n'na ra cosa nu'a hin'ya rá nt'ɛdi ga si, ogue xants'o —bi 'yɛmbi.

¹⁵ Nu'a bi ya maya p'uya, mahømbi zofo, bi 'yɛmbi:

—Nu'a mman'Oja ngue xanho, 'yo gni hut'i ngue xants'o'a.

¹⁶ Nhyu ndi bi 'yøhra Bedu ngue ts'ofu. M'mɛfa p'uya, bi mengra manta, i ma mahɛts'i. ¹⁷ Pɛ ra Bedu hingui padi te da 'yøt'e. Di n'yomfɛni hanja te ga mbøn'a bi nu. Bi zøp'u ja ra goxthi'u yø nzite ra Neyo p'uya. Ya xpí n'änni hapu ja rá ngu ra Simu. ¹⁸ Bi 'yänni ngue'mø di 'bup'u n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Simu 'nɛ i Bedu. ¹⁹ Mente sodrá mmäi ra Bedu'a te xi nu p'uya, ra Espiritu Santo bi 'yɛmbi:

—'Bäcua ja ra goxthi hyu yø n'yohu hon'i. ²⁰ Ga 'yo, dami cai. 'Yo guí yobɛni ngue guí mme, porque nugä go xtá ɛt'a'u.

²¹ Nuna ra Bedu p'uya, n'na zihmantho bi gai. Bi ma bá nyau'i'u yø nzite ra Neyo bi zøhø. Bi 'yɛmbi:

—Dí 'bɛcä ua n'yø, masque go guí hongüi. ¿Tema hya gni 'yɛhmi?

²² Nu yø nzite p'uya bi 'yɛmbi:

—Nu'a ra capita ni hu ngue ra Neyo xpá mmɛnngahe ngue ga sixahe. Nuna ra Neyo, guehna n'na ra hoga n'yohu ngue suprá xudi Oja. 'Nɛ nnu manho gätho yø judío na. I mma ngue bi zø'a n'na rá maca anxɛ Oja p'u ha 'bai, bi xifi ngue da pɛnhni to da zixa'i, para ngue da 'yø'a ra hya ja ngue guí mma —bi 'yɛmbi.

²³ Nuna ra Bedu p'uya, bi cat'ambo'u yø nzite ngue di n'oxi. Mí hyaxpaya, bi mähä ya yø nzite. 'Nɛ bi mähä mi'da yø 'yɛc'ɛi ngue yø mmɛngu Jope.

²⁴ Rá yo pa p'uya, bi zøn'a Cesarea. Nuna ra Neyo, ya mi ndø'mate p'u ja rá ngu. Ya xi petyø mɛni conyø amigo di nsixui. ²⁵ Mí zøhra Bedu, 'bexpa nangra Neyo ngue bi nzɛnguaui. Bi ndantyøhmü p'uya ngue nne xtä ndanne. ²⁶ Pɛ ra Bedu bi xihra Neyo ngue da nangui. Bi 'yɛmbi:

—Dami nangui. Nugä xquet'a drä ja'ithogä tengutho'i.

²⁷ Mente yaui p'uya, bi yat'ambo ra ngu. Bi nu ngue xangu yø ja'i 'bup'u xi mpɛti. ²⁸ Ra Bedu p'uya bi 'yɛmbyø ja'i:

—Guí pahmu ngue n'na ra judío, hingui nneprä nt'ɛc'ɛi ngue di n'amigoui n'na ra 'dan'yo ja'i, ni xinga gue'a ngue da yarbü ja rá ngu. Pɛ Oja, ya xa xiqui ngue hinjonni ja'i ga ɛmbi ngue hingui sä ga nya'be, ogue ga ɛmbi ngue xants'o. ²⁹ Janangue nu'mø mambá ts'igui, hinte dá ma, sinoque n'na zihmantho dá ɛhɛ. A nuyá, dí nne ga padi te guí zoqui.

³⁰ Mí dahra Neyo p'uya, bi 'yɛmbi:

—Ya rá gupa ya, comma tengutho ra ora ja p'uya, ya mmap'u comma hyu nde. Him mará nsihmɛ'a ra ora'a. Mente dí mmat'Oja ua ja ma ngu, bi

mpä mā nthandi tengutho 'mø gdi 'ui. Dä nugä n'na rā n'yohu bi zøcua, di yoxni rá he. ³¹ Bi 'yēngui: “Ague Neyo, nu'a ni mhmat'Oja guí øt'e, i ø Oja'a. ³² Dami 'yet'i to da si n'na rā n'yohu ni hu ngue rā Simu 'nē i Bedu. Bi 'bup'u ja rā hnini Jope. I säya p'u ja rá ngu'a xquet'a ni hu ngue rā Simu. Rā hyuxfani'a rā n'yohu, 'bup'u ja rá nnengui rā jathe. Nu'mø bi zøcua'a p'uya, go da xi'i hanja'a”, bi 'yēngui. ³³ Janangue dá penhnä p'u te'o da si'i. Ya xanho ngue xcuá ehē. A nuyá, gätho dí 'bucähe ua ja rá hmi rá dä Oja ya. Dí nne gā øcähe te gäma hya di 'berp'a'i Oja guí xicje —bi 'yēmbi.

Rā Bedu bi xihra hya yø ja'i 'bup'u ja rá ngu rā Neyo.

³⁴ Mi nya rā Bedu p'uya, bi 'yēna:

—A nuyá, dí haxä njuani ya ngue Oja hinjongui en'a. ³⁵ Sinoque i nnu manho hønt'o bi zä maja'i 'bucua ja rā ximhäi ngue suprá xudi 'nē øtra nho. ³⁶ Nuna Oja bi zohyø judío, bá pennbabi rā hoga 'da'yo hya ngue di nhojpau yø ja'i conná nguehra Jesucristo. 'Nē guehna nnøpa hmu gätho yø ja'i naya. ³⁷ Nu'ahä guí pahma te bá njap'u Galilea 'nēcua Judea 'mø mi manna hya rā Xuua bi 'yøtra nxixya.

³⁸ Guí pahma ngue nuna Oja, bá pennbabi rā Espiritu Santo rā Jesús nuna rā mmēngu Nazaret, ngue bi hatra ts'edi da 'yøtra nho p'u di ma. Bi 'yøthe gätho yø ndunthi mādi unna zithu. Bi zä bi 'yøt'e tengu na rā hya na, porque n'youi Oja. ³⁹ A nugähe ya, dädi jagähe majuanj te gä bi 'yøtra Jesús, tengutho te bi 'yørbu ja rā xequi rá njap'u Judea 'nēp'u ja rā hnini Jerusalén. M'mēfa p'uya, bi ma macuati rā pont'i ngue ja bi dup'u. ⁴⁰ Pē nuna Oja, bi japi bi bēnnate'a rá hyu pa. Bi nepe ngue mahøndä nuhe 'mø ya xi bēnnate. ⁴¹ Hinqe masque gätho yø ja'i bi nu 'mø mi bēnnate rā Jesús, sinoque go dá nugähe. Ya m'met'o xpí zän'Oja ngue gā jahe majuanj p'u bi bēnnate rā Jesús. Nugähe p'uya, 'dap'u dá nsihmēhe 'mø mi

bēnnate p'u mant'ägui. ⁴² 'Nē gue'a bi 'bejpahe'a ngue gā japähe majuanj yø ja'i, ngue nuna rā Jesús guehna bá ex Oja ngue di ndast'abi na, ngue da hyaspa rā güenda'u i te 'nē'u xandu. ⁴³ Nuna rā Jesús, guehna bi mā gätho yø pøngahya Oja na, ngue nu to gätho da 'yēc'ei na, di mpunnba yø ts'oqui conná nguehna.

Bā 'bennbabi rā Espiritu Santo yø ja'i hingyø judío.

⁴⁴ Tobe di yahnitho rā Bedu 'mø mi zøhra Espiritu Santo p'u 'buhyø ja'i mi øxra hya mmanna Bedu. ⁴⁵ Nu'u yø judío xi 'yēc'ei m'met'o rā Jesús bá n'youi rā Bedu ngue di hyani, di 'yøtho'u p'uya, ngue 'nē'u yø ja'i hingyø judío bá 'bennbabi rā Espiritu Santo. ⁴⁶ Mbønequi xanho, porque øde ngue n'nan'yo rā hya gā ya'u 'bup'u. 'Nē øde ngue espabi Oja. ⁴⁷ Bi 'yēna Bedu p'uya:

—Xiya, çua hinda zä di nxixya ya yø ja'i bá 'bennbabi rā Espiritu Santo ya, tengutho bi njacju m'met'o? —bi 'yēna.

⁴⁸ Bi xihyø ja'i p'uya ngue bi ma maxixyabi, gue'a di fadi ngue ec'ei rā Jesucristo'a. M'mēfa p'uya, ya himma thogue rā Bedu, xihyø ja'i ngue di m'map'u njammj pa.

11

Rā Bedu bi dāpra güenda yø 'yēc'ei p'u ja Jerusalén.

¹ Nuyä yø representante rā Cristo co 'nē'u mi'da yø 'yēc'ei rá m'map'u Judea, bi 'yøde ngue 'nē'u hingyø judío ya xi ec'ei bi rá hya Oja. ² Nu'mø mi zønna Bedu p'u Jerusalén, bi mbøcue 'da yø judío ngue ya mayø 'yēc'ei. ³ Bi 'yēmbi:

—çHanja ngue gā sømp'u 'buhyø ja'i hingyø judío, 'nē 'dap'u gā nsihmēui? —bi 'yēmbi.

⁴ Nuna rā Bedu p'uya, bi dä rā güenda te gä xi nja, bi 'yēna:

⁵ —Nu'mø dambí 'bucä p'u ja rā hnini Jope, mā mat'Ojagä p'uya. Bi mpähma nthandi tengutho 'mø gdi 'ui. Dä nugä n'na rā manta

xannoho bí gahmaya, ba nthut'i ngoho mats'at'i. Bi zop'u dí 'bui. ⁶ Nu'mø mā hētā p'uya, dá nu te 'be'a cumbo. Dá nu ngue bá cup'u yø zu'ε ja goho yø gua, bá cup'u yø zate, bá cap'u yø c'εya, bá cup'u yø ts'int's'u. ⁷ Dá øcā p'uya ngue nzoqui bi 'yεnguī: “Ague Bēdu, damī nangui. Guī hyo yø zu'ε 'bucua n'namhma gui sa”, bi 'yεnguī. ⁸ Nugā p'uya dí εmbi: “Hīn'na grā Hmu. Porque hīnjam'mø xtā sigā n'na rā cosa nu'a hīn'yū rā nt'εdi ga si, ogue xants'o”, dí εmbi. ⁹ Nu'a nzojpuya, mahømbi 'yεnguī: “Nu'a mman'Oja ngue xānho, 'yo gni hūti ngue xants'o'a”, bi 'yεnguī. ¹⁰ Nhyū ndi bi zoqui ngue ngu'a xiqui. 'Bextā nugā p'uya ngue bi mengra manta, i ma mahets'i. ¹¹ Nu'a rā ora'a p'uya, nup'u ja rā ngu nmi 'bui, bi zøn'i hyū nc'ei xi nεxa Cesarea, ni ma da sigui. ¹² Rā Espiritu Santo p'uya, bi xiqui ngue hinga nyobeni, ga mme'be'u yø n'yohu bi zøhø ngue sixqui. Xquet'a dá macāhe ya 'dato mā zi cūhu 'bucua. Gā dá cut'āhe p'u ja rā ngu n'na rā n'yohu ngue rā mmengu Cesarea. ¹³ Nunā rā n'yohu p'uya, bi xicje ha bi nja ngue bi nu n'na rā anxε bi zop'u ja rā ngu. Rā anxε p'uya bi 'yεmbi: “Damī 'yēt'i to da si n'na rā n'yohu ni hu ngue rā Simu, 'bup'u ja rā hnini Jope, nu'a xquet'a ja man'na rā thūhu ni hu ngue rā Bēdu. ¹⁴ Nunā rā Bēdu, go da xi'i nā ha di njap'u gdi nyanī, co 'nε'u 'bup'u ja ni ngu”, bi 'yεmbi. ¹⁵ Pε høntho dá fadi dá xicā rā hya yø ja'i p'uya, 'bexque'a bá 'bennbabi rā Espiritu Santo, tengutho bi njacju m'met'o. ¹⁶ Bi zo mā mmuigā p'uya ngue ngunā rā hya bi man'a m'met'o rā Hmu Jesús, bi 'yεnā: “Rā Xuua bi 'yøtra nxixya connā dehe'a. Pε nu'āhu, rā Espiritu Santo di hā'āhu rā ts'edi”, bi 'yεnā. ¹⁷ Pε xi'mø ngue bi ne Oja ngue bi japyø ja'i tengutho bi jacju 'mø mā εc'eiha rā Hmu Jesucristo, ¿ua da zā gā tājpagā'a te nne da 'yøt'a Oja p'uya?

¹⁸ Nuya yø 'yεc'ei mi 'bup'u Jerusalén, mi zā mi 'yøhya yø hya bi

manā Bēdu, mambi nsāyatho. Bi 'yεmp'uya:

—Maguesε nā Oja, ngue xquet'a 'nε'u hīngyø judío bi ne Oja ngue bi hyep'u rā nts'o, 'nε bi tocabi rā 'da'yo te para zantho.

Yø mmengu Antioquía bi 'yεc'ei rā Jesucristo.

¹⁹ Bi 'yεmmei bi ts'ahyø 'yεc'ei 'mø mi tho rā Teba. Nu'u bi 'dagui, i mpa 'da asta Fenicia, asta Chipre, asta Antioquía i mpa 'da. A nuya p'uya, nunā rā hoga 'da'yo hya ni hya, ja ni mamp'u ni mpa. Pε hønnyø judío bi xifi, hīnjom mi'da ni ja'i xta xifi. ²⁰ Da gue 'da yø 'yεc'ei ngue yø mmengu Chipre, 'nε'u yø mmengu Cirene bi zømp'u ja rā hnini Antioquía. Xquet'a bi xihra hoga 'da'yo hya yø ja'i hīngyø judío. Bi xihyø ja'i hanja'a rā Hmu Jesús. ²¹ Di hatra ts'edi Oja ngue da manā hya. Janangue xangu yø ja'i bi hyep'u yø nyogui nt'εc'ei ngue bi 'yεc'ei rā Hmu Jesús.

²² Nunā te bi nja, mi zā mi 'yø'u yø 'yεc'ei p'u Jerusalén, 'bexpi menhna Bernabé ngue i ma asta Antioquía. ²³ Nu'mø mi zønna Bernabé, bi nu p'uya ngue nunā Oja ya xi japi xandønho yø ja'i. Rā ndijohya p'uya. Bi xifi gātho yø ja'i ngue da hyahyø mmui da hya rā ts'edi ngue da den'na rā Hmu Jesús, hinda hyεgui. ²⁴ Nunā rā Bernabé, rá hoga n'yohu nā, n'youi rā Espiritu Santo, di zajpabi rá nt'εc'ei. Janangue xangu yø ja'i bi dapyø mmui ngue bi 'yεc'ei rā Hmu Jesús.

²⁵ Ja bi nεxp'u rā Bernabé ngue bi map'u ja rā hnini Tarso ngue bá honnā Saulo. Nu'mø mambá timp'uya, bá n'youi, bi 'yε'a Antioquía. ²⁶ N'na jeya xānho bi m'mup'u ha 'būhyø 'yεc'ei. Xandøngu yø ja'i bi xānbabi rā hya. Ja bá fup'u Antioquía p'uya, ngue nuya yø ja'i tenna Cristo i nhuti ngue yø cristiano.

²⁷ Nu'u yø pa'u p'uya, nu'u 'da yø pøngahya Oja bá nεxp'u Jerusalén ngue i ma Antioquía. ²⁸ Nunā n'na nc'ei ni hu ngue rā Agabo bi nangui bi m'mäp'u 'būhyø 'yεc'ei. Bi

bennbabi ra Espiritu Santo'a ra hya bi mamp'uya, ngue i ja ngue di nja n'na ra thuhu ga rá nguni ra häi. Nu'a te bi mamp'uya, bi nja, gue'u yø pa ngue mi ndast'abi ra Claudio. ²⁹ Janangue nuya yø 'yεc'ei p'u Antioquia bi 'yørpabi ra 'bäxte'u yø mmi'yεc'eiui ni m'mu'a Judea. N'na ngu n'na bi uni te ts'u bi zurpa yø ts'edi di uni. ³⁰ Nguna bi 'yøt'e ngue bi petra mēnyu, bi mēnnbabi yø 'yεc'ei p'u Judea ngue bi ndäpi to 'bet'o. Nuya bi hyaxra mēnyu, guehna ra Bernabé 'nehra Saulo.

12

Bi tho ra Jacobo, 'ne bi n'ofädi ra Bedu.

¹ Nuna ra tiempo na p'uya, bi bent'i 'da yø 'yεc'ei na ra dast'abi Herodes ngue bi uni. ² Nuna ra Jacobo rá n'yohu ra Xuua, bi manda ngue bi thejpa rá ya connä juai. ³ Bi nu ra Herodes ngue di ho yø judío te bi 'yøt'e, bi bent'i mahøn'a ra Bedu p'uya. Nuna ra hya na p'uya, bi nja'a ra pa ngue ra ngo ts'i ra thuhmε hingui n'youi ra íxi. ⁴ Nu'mø mi ma mabent'i ra Bedu, bi manda ra Herodes ngue bi jot'i. Nup'u ja ra fädi p'uya, bi mä'i goho poni yø soldado ngue yø goho nja'i n'na poni. Bi zänni ngue ja xti sentencia 'mø xta nguahra ngo ni hu ngue ra pascua. ⁵ Ya ofädi ra Bedu, pe m'mädi xandønho. Janangue hingui säya'u yø mmi'yεc'eiui, janjuani ngue mmarpabi Oja.

Oja bá jwjp'u ja ra fädi ra Bedu.

⁶ Nu'a ra xui'a p'uya, høntho xta hyats'i xta mma njäqui ra Bedu ngue xta mma ma sentencia ngue da tho. Nuna ra Bedu, xi 'yεt'inde yoho yø soldado p'u mi aha. Ma nthut'i co yoho yø cadena. Nu'u mi da yø soldado p'uya, 'bäp'u ja ra goxthi fädi ngue di mfädi. ⁷ Mi zø'a n'na rá anxε Oja p'uya, bi yot'i ga mbo ra fädi. Nuna ra anxε, bi dospa rá hyo ra Bedu ngue bi 'yá, bi 'yεmbi:

—Dami nangui n'nahmantho.

Bi xo'u yø cadena manthut'i yø 'yε ra Bedu p'uya. ⁸ Nu'a ra anxε bi 'yεmbi:

—Dami du'ni nguti ya, dami ti'ni thixfani —bi 'yεmbi.

Nu'mø mi 'yøtra Bedu'a te sifi, ra anxε mahømbi 'yεmbi:

—Dami hye ni thuhu ya, bá nterbaya.

⁹ Nuna ra Bedu p'uya, ni 'befatho p'u ni ma ra anxε ngue bi bøni. Pe hingui padi ngue'mø majuanì ogue himma juani'a te ørpabi ra anxε, bi 'yεna ngue i 'ui. ¹⁰ Pe nu'mø mi thop'u rá madi 'bai yø soldado, bi 'uix'a rá yo 'bai, mi zømp'u ja ra goxthi ngue ga ra t'εgui p'uya. Bi xose ra jut'i, bi bøbmbaya. M'mefa p'uya, ya ni 'yop'u ja ra caye. Bi zop'u ra anxε p'uya, bi ma. ¹¹ Bi hyaxa njuani ra Bedu p'uya ngue majuanì'a te ørpabi ra anxε bi nu, bi 'yεmp'uya:

—A nuyá, dí haxä njuani ya ngue majuanì bá penhna anxε Oja ngue bi yangä p'u ja rá 'yε ra Herodes. Bi yangui ngue ra ndate mi mbēnngagui yø judío.

¹² Mente sodrá mmäi ra Bedu'a te tho p'uya, bi zømp'u ja rá ngu ra Maya rá mamá ra Xuua. Nuna ra Xuua xquet'a ni hu ngue i Marco. Xangu yø 'yεc'ei xi mpeti p'u ja rá ngu na p'uya ngue mmat'Oja. ¹³ Nuna ra Bedu p'uya, bi jätra goxthi p'u thi. Bá pøn'a n'na ra hmute ni hu ngue ra Rode ngue da padi te'o di jätra goxthi. ¹⁴ Pe nu'mø mi ba p'uya ngue ra Bedu 'bähma xøts'e, nu'a gui johya, bi ntihi i ma mbo ngue bá ma. Gue hinga 'be bi kojpi. ¹⁵ Mi mamp'uya ngue 'bäp'u thi ra Bedu. Bi t'εmbaya:

—Antho guí loca ya, tegue da hyongua'a 'mø.

Pe ra hmute n'nat'a mma ngue majuanì gue'a ra Bedu 'bähma xøts'e. Bi 'yεnyø ja'i p'uya:

—Hinga gue'a, sinoque rá ndahì'a.

¹⁶ Pe ra Bedu bi sigue di jätra goxthi. Bi ma to bá xocra goxthi p'uya. Mi nu yø ja'i ngue gue'a ra Bedu, εmmēi bi nsu. ¹⁷ Ra Bedu p'uya, ørpatho yø senya connä 'yε ngue hìndi 'yani. Bi

xihyø ja'i ha bi nja ngue bá juc'a Oja p'ua ja ra fädi. Bi 'yēmbi:

—Nu te dá thocä ya, dami xihmu ra Jacobo 'nē'u mi'da ma zi cūh —bi 'yēmbi.

Bi bōmp'uya, bi ma man'na ra xequi. ¹⁸ Mi hyaxp'uya, janjuani ngue hinguī pađi te da 'yøtyø soldado. Porque hinguī pađi ha xi nja ra Bēdu. ¹⁹ Bi mānda ra Herodes ngue bá thonna Bēdu, pē himbá thini. Bi ma nt'änni yø mādi p'uya. M'mēfa p'uya, bi mānda ngue bi tho'u yø mādi. Mi nhotē ra Herodes, bi bōmp'ua ja ra häi Judea, bi ma i m'map'ua ja ra häi Cesarea.

Ya bi du ra Herodes.

²⁰ Nuna ra Herodes mađi nsuhmi yø mmengu Tiro 'nēhyø mmengu Sidón. Pē bi nhēcahya yø ja'i ngue da mēnhna n'na ra comisió ngue da ma da nyāui ra Herodes. Pē 'be bi hyøspabi ra mēnyu na ra Blasto di mānda p'ua ja ra ngu ra Herodes. Go bi cūtra hya na p'uya ngue di nhojpau yø ja'i ra Herodes. Porque nup'ua ja ra häi Tiro 'nēp'ua ja ra häi Sidón, ja manī map'ua te mi pōmp'ua ja ra häi ra Herodes ngue si yø ja'i. ²¹ N'na ra pa p'uya, bi mēnnba ra hya yø ja'i ra Herodes ngue bá ēhyø ja'i bi nyāui. Nuna ra Herodes bi hye rá he ngue ra hedast'abi. Bi mip'ua ja ra nthuts'i ngue bi nhøt'a hya p'uya. ²² Mi juadi bi nya p'uya, bi 'yēnyø ja'i:

—Nuna ya ya, hingra ja'itho na, sinoque Oja na —bi 'yēnyø ja'i.

²³ 'Bexque'a p'uya, n'na rá anxē Oja bi japi ngue bi hyēnna Herodes, bi gūmyø masē mi cā rá mmāi, bi du. Porque bi hotho te mmanyø ja'i ngue ēmbi Oja, himbī hejpi ngue ēspabi yø ja'i.

²⁴ Pē nuna rá hya Oja, man'na man'na ni zētho ndap'ua bi zā i hma. ²⁵ Nuna ra Bernabé 'nēhra Saulo mi dá ra mēnyu i 'bēnhni ngue danī dāp'ua Jerusalén. Hōmbá pengui, bi 'yē'a Antioquía. Bá si ra Xuua nuna ni hu ngue i Marco.

13

Bi mudi di mpēhra Bernabé 'nēhra Saulo ngue bi yonna hya.

¹ Nu'u yø 'yēc'ēi 'bup'ua ja ra hnini Antioquía, i n'youi p'ua 'da yø pōngahya Oja 'nēhyø xānnbate 'da. Guehna ra Bernabé, ra Simu nuna ni hu ngue ra Niger, ra Lucio nuna ra mmengu Cirene, ra Manaén nuna rá tede ra Herodes mi ndast'abi p'ua Galilea, 'nēhra Saulo. ² N'na ra pa bi mpeti yø 'yēc'ēi ngue thanne Oja. 'Nē etyø mmāi yø ja'i 'mø ndanne. Ra Espiritu Santo bi 'yēna:

—Dami 'yēxui ra Bernabé 'nēhra Saulo, para ngue da 'yøtra 'bēfi ga 'bēpi, porque ya xtā huanhnä ya.

³ Mi juadi bi mat'Oja yø ja'i p'uya, 'nē etyø mmāi, bi japyø 'yē p'ua ja yø ya p'uya, para ngue da fadi ngue ya bi t'ēts'i. Bi n'yēte p'uya, bi ma.

Ya bi manna hya p'ua Chipre.

⁴ Nuna ra Espiritu Santo bi mēnhna Bernabé 'nēhra Saulo ngue di 'yonna hoga 'da'yo hya. I mpa p'ua ja ra hnini Seleucia. Ja bi 'yop'ua ra barco ngue i mpa p'ua ja n'na ra häi brá ja made ra jathe ni hu ngue Chipre. ⁵ Mi zōmp'ua ja ra hnini Salamina, nu'u yø judío xi mpeti p'ua ja ra nija p'uya, gā bi xihrá hya Oja. Ni n'youi ra Xuua ngue yø mächte. ⁶ Bi n'yo p'uya, xangu p'ua bi thogui. Sär'mø mi zōmp'ua ja ra hnini Pafos. Ja bi nthēui p'ua n'na ra judío ni hu ngue ra Barjesús. A nuna p'uya, ra bađi pē mmanna fēhni, ēna ngue rá pōngahya Oja. ⁷ Nuna ra Barjesús mará amigo ra dast'abi Sergio Paulo. Ra dast'abi p'uya, mi ja xanho rá n'yomfēni. Bi zōnhna Bernabé 'nēhra Saulo, bi ne bi 'yø'a rá hya Oja. ⁸ A nuna ra bađi p'uya, ja man'na rá thuhu ngue ra Elimas. Bi dājpi te mmanya yaui ra dast'abi, bi ne xtí hejpi ngue hinda 'yēc'ēi ra hya sifi. ⁹ Nuna ra Saulo xquet'a ni hu ngue ra Pablo. Pē ra Pablo di hatra ts'edi ra Espiritu Santo, bi za di hēti ra Elimas. ¹⁰ Bi 'yēmbuya:

—Nu'i grā ndøbethani, gā ra nts'o gni 'yo. Rá basi'i ra zithu. Ni nsaiui'a

te gä xanho. ¿Ua h̄injam'mø guí 'yets'a gn̄i ts'onnbabi'a rā hya njuantho di un'Oja? ¹¹ A nuyá, di castiga'i Oja ya. Guí nxädä njamm̄i pa ya, h̄inda zä guí nnurpā rá nyot'i rā hyadi —bi 'yēmbi.

N'na zihmantho bi ga 'bexui p'ua ha hētra Elimas, honi to di cunhni, porque h̄inha hēti. ¹² Nu'mø mi nu rā dast'abi'a te bi nja p'uya, 'bexque'a bi 'yēc'ēi rā hoga 'da'yo hya. 'Nē janjuani di 'yōtho'a te rā xädi i ja ngue sifi hanja'a rā Hmu Jesús.

Rā Pablo 'nēhra Bernabé bi man'na rā hn̄ini xquet'a ni hu ngue rā Antioquía.

¹³ Nuna rā Pablo 'nēhya m̄i'da yø n'yohu, gä bi 'youi rā barco p'ua ja rā hn̄ini Pafos ngue i map'ua ja rā hn̄ini Perge, ja yø xequi rá njap'ua Panfilia. Ja bá nsote p'ua rā Xuua p'uya, porque bá pengui ngue bi zø'a Jerusalén. ¹⁴ Mambá thop'ua Perge p'uya, i mpa p'ua ja rā hn̄ini Antioquía ngue Pisidia. Nu'mø rā pa ngue rā ts'äya, bi yarbu ja rā njja di mpeti yø judío. Bi mi p'uya. ¹⁵ Nu'mø mi juadi bi hman'a te nt'ot'i p'ua ja rā libro ngue rá ley Oja, 'nē'a te bi 'yotyø pøngahya Oja, nu'u di manda p'ua ja rā njja bi mennba rā hya, bi 'yēmbi: “Ague n'yø'au, nu'mø ja tema hya gn̄i hyaui ngue gui xihmi yø ja'i, da zä guí mmamm̄i ya”. ¹⁶ Rā Pablo p'uya, bi nangui. Bi 'yøtra senya connā 'yē, di hējpabi yø ja'i ngue h̄indi 'yan̄i. Bi 'yēmbuya:

—Ague gyø judío, te'o gä suprá xudi Oja, dami 'yøhm̄u ya yø hya ja ua. ¹⁷ Nuna Oja thanne yø judío, bá huan'ua mā mboxitah̄u. Bi 'yøt'e ngue bi zē'u yø mbom'meto rā Israel mēnte bá m'map'ua ja rā 'dan'yo häi Egipto. Connā ts'edi Oja bá jacyø ja'i p'ua Egipto. ¹⁸ Mēnte bi n'yo dapo nyote njeya yø ja'i, nuna Oja bi zeti te øtyø ja'i. ¹⁹ Bi jua Oja yoto yø nación man̄i njap'ua ja yø häi Canaán. Yø häi ya yø ja'i bi gua p'uya, go bi t'unma mboxitah̄u ngue da gohmi. ²⁰ M'mefa p'uya, mēnte bi zøn'i goho ciento 'nē yote ma'det'a njeya, bi 'yēxyø ts'at'abi ngue di manda yø judío astā gue'mø

mambá m'muhra pøngahya Samuel. ²¹ Nuya yø judío, bi 'yädi ngue da t'ēxra dast'abi di manda. Nuna Oja p'uya, bi 'yēxa n'na rā dast'abi ngue bi mpē'a nyote njeya. Guehna rā Saúl bi t'ets'i, nuna rā ts'unt'ua rā Cis. Nuna rā n'yohu na, rá mbom'meto rā Benjamín. ²² M'mefa p'uya, bi hyajpabi Oja rá 'bēfi rā Saúl. Bi 'yēx hman'na rā dast'abi ni hu ngue rā David. Bi 'yēn'Oja p'uya: “Nuna rā David rá ts'unt'ua rā Isaí, guehna n'na rā n'yohu dí nnu manhogā na. Nu'a te gä dí nnegä ngue di nja, nuna go da 'yø'na”, bi 'yēn'Oja. ²³ A nuna rā Jesús, rá mbom'meto rā David, guehna bá ex Oja ngue da yanyø judío tengutho xi yarpa Oja m'met'o yø judío. ²⁴ Hante ngue da fahna rā Jesús, nuna rā Xuua bi xihyø judío ngue jatho da hēp'ua rā nts'o gā 'yo yø ja'i n'namhma di nxixya. ²⁵ Nu'mø ni ma da zønna pa da du na rā Xuua, bi 'yēna: “Nu'a rā Cristo guí mmamhma, h̄inga guecä'a. Da ep'ua m'mefa'a, pegue nmaguesc 'mø bá ghe. ¿Haru gue gā sacä tengu'a?” bi 'yēna.

²⁶ Ague gyø judío ni mēnih̄u rā Abraham, gätho m̄i'da yø ja'i suprá xudi Oja. Go bá 'ben'nah̄u na rā hya ja ua ngue gdi nyamhma na. ²⁷ Nu'u yø mmēngu Jerusalén conyø ts'at'abi h̄inguí 'yo yø mm̄i te'o na rā Jesús. Nuna rā hya bi 'yotyø pøngahya Oja, nhyato nhyato di xāp'ua ja rā njja yø ja'i, pē h̄inguí tinyø mm̄i'a te rā hya nt'ot'i. I njarbutho ya, nu'mø mi sentencia rā Jesús, ya bi nja'a te rā hya nt'ot'i. ²⁸ Madague'a h̄imb̄i dinnba rá ts'oqui ngue xtí du, pē bi xihyø judío na rā Pilato ngue di manda da tho. ²⁹ Mi zä mi njapi gätho'a te nt'ot'i p'ua ja rā Macā Libro p'uya, bá thajp̄u ja rā pont'i p'uya ngue bi t'ägui. ³⁰ Pē nuna Oja bi 'yøt'e ngue bi bēnnate p'ua ha bi t'ägui. ³¹ Nu'u yø xädi 'dap'ua mi 'youi rā Jesús, n'youi 'mø mambá nēxp̄u Galilea ngue ni ma Jerusalén. Pē xangu yø nn̄idi mahomb̄i nyaui 'mø mi bēnnate. Nuya yø xädi ya, guehya 'b̄ai ngue di ja majuan̄i rā hya p'ua

ha 'bʰhyø judío ya, ngue hanja n̄a ra Jesús.

³² Dadi øt'ah̄e n̄a ra hoga 'da'yo hya, ngue nu'mø yø pa xa thogui, ya bi nja n̄a ra hya xi yarpabi Oja'ua ma mboxitah̄u. ³³ Porque ngue yø mbom'metøjua ya, nuna Oja, ya bi nja'a te ra hya xa mma mmam'met'o, ngue da penhua ra Jesús. Ya bi nja n̄a ra hya nt'ot'i p'ua ja ra Salmo rá yoho ngue ena: “Gue'e ma Ts'ant'ua'i, go dí exa'i ya ngue gui ndast'abi”, bi 'yēn'Oja. ³⁴ Ya m'met'o xi man'Oja ngue jatho da japi di bennate p'ua ha da nt'agui ra Jesús. Porque hingui nnepe da 'ya rá do'yo. Nguna bi manya ngue bi 'yēna: “Ga øt'ä ngue gui timhma'a ra nho dá yarpagä ra David”. ³⁵ Xquet'a nt'ot'i man'na ra hya p'ua ja ra Salmo ngue i ena: “Nu'a ni Maca Ts'ant'ua, hingui japi da 'ya rá do'yo'a”, i ena.

³⁶ Majuan̄i ngue bi 'yørpabi rá pähä Oja mente ra pa bi m'mahra David. Nu'a ra hya di 'bep'a Oja da 'yøt'e, gue'a bi 'yøt'a. M'mefa p'ua, bi du, 'dap'ua bi tähm̄i rá mboxita. Pε bi 'ya rá do'yo. ³⁷ Pε nuna ra Jesús, bi 'yøt'a Oja ngue bi bennate, himbi 'ya rá do'yo na. ³⁸ Ague n'yø'ah̄u, nuna ra hya ma øt'e'ah̄u ya, jatho gui pahma ngue nuna ra Jesús, guehna di punnga ma ts'oquih̄u na. ³⁹ Hangu bi mēhyø ja'i ngue nne xt̄i mpunnbi ngue xta 'yøt'e te gäma hya nt'ot'i p'ua ja rá ley ra Moisés, pε himbi zä. Di mpunnbabi ra ja'i ya, pε gue gue'a da 'yεc'ei ra Jesús. ⁴⁰ Dam̄i mfähma, man'na n'yo mi 'yøt'e ngue go gui thohma'a te bi 'yotyø pøngahya Oja ngue bi 'yēna: ⁴¹ “Ague gyø dennateh̄u, nu'a te gä nuh̄u ya, madague'a gui suh̄u, pε ngutho gui m'mēhm̄u. Porque guecä drä Ojagä, da zønna pa ga øt'ä yø cosa ngue tate mazihotho, asta hingui 'yεc'ei h̄u 'mø to da xi'ah̄u hanja”, bi 'yēna.

⁴² Mi jua'a ra hya bi manna Pablo p'ua, bi bømp'ua ja ra nija n'youi ya mi'da yø n'yoh̄u. A nu'ua hingyø judío p'ua, bi xifi ngue nu'mø bi dät̄ra pa

säya yø ja'i, hōnda ngu'a ra hya da manna Pablo. ⁴³ Mi n'uenyø ja'i p'ua ja ra nija p'ua, nuna ra Pablo 'nehra Bernabé, bi denn̄i xangu yø judío, da gue'ua yø ja'i ya xa bennba yø nt'εc'ei yø judío xquet'a ni tet'i. Nuya ni terbaya, majapi nts'edi ngue hinda hyejpabi rá mate Oja.

⁴⁴ Mi dät̄ra hyato ma pa säya yø ja'i p'ua, ya mme ga ra hnini bi mpeti, ngue nne da 'yøspa rá hya Oja. ⁴⁵ Pε mi nu yø judío p'ua ngue ena yø xaju yø ja'i, bi nseya p'ua. Bi dajpi te mmanna Pablo, bi zai. ⁴⁶ Ra Pablo p'ua, 'nehra Bernabé bi hya ra ts'edi ngue bi nya, bi 'yεmbyø ja'i:

—Ague gyø judío h̄u, mi jahma ngue go rá madi dá si'ah̄u rá hya Oja. Pε ya hingui ntheh̄u ra 'da'yo te para zantho, ngue hingui nnu manhoh̄u na ra hya na. A nuyá, gdä macähe p'ua rá m'mahyø ja'i hingyø judío ya. ⁴⁷ Porque guehna bi mennähe Oja na ngue bi 'yēna: “Nuya dí exa'i ya ngue gui cännbabi ra 'yu da n'yo yø ja'i hingyø judío, tengutho n'na ra nyot'i 'mø ni 'bet'o. Janangue da zä di nyanyø ja'i rá ngani nximhäi”.

⁴⁸ Mi 'yøhyø ja'i na ra hya si p'ua, januan̄i ngue ra ndi johya'ua hingyø judío. I mmayø ja'i p'ua ngue xandønho rá hya Oja. 'Nε gä bi 'yεc'ei'ua yø ja'i ya xpá ts'ännbi ngue di nthēui ra 'da'yo te para zantho. ⁴⁹ Bi ma ma'yoni rá hya Oja gätho'a ra xequi'a p'ua. ⁵⁰ Nuya yø judío mbøcuε, bi 'yutya yø xisu ya suprá xudi Oja, guehya hnu mansu p'ua ja ra hnini ya yø xisu. Da guehyø n'yoh̄u di manda p'ua ja ra hnini, gä bi 'yut'i. Janangue bá yans'yø ja'i p'ua, ngue bi zahra Pablo 'nehra Bernabé. Bi 'yēt'i, xifi ngue ya hinda pengui. ⁵¹ Pε nuya yø representante ra Cristo, bi huamhyø fonthäi mi n'youi yø mbongua, gue'a ra hmeya'a ngue ya bi thēp'ua yø ja'i nuya himbi nu manho ra hya. Bi tho p'ua, i mpa p'ua ja ra hnini Iconio. ⁵² Nu'ua yø ja'i ya xi 'yεc'ei ra hya p'ua, januan̄i ngue di johya 'nε di hatra ts'edi ra Espiritu Santo.

14

Ra Pablo 'nēhra Bernabé bi manna hya p'ua Iconio.

¹ Nup'ua ja ra hnini Iconio, jap'ua ra nija di mpeti yø judío, ja bi yarbua ra Pablo 'nēhra Bernabé ngue bi manna hya. Mi manna hya p'uya, xangu yø judío bi 'yεc'ei, 'nε'u hingyø judío bi 'yεc'ei ra hya. ² Pε nu'u yø judío himbi 'yεc'ei ra hya p'uya, bi 'yatyø mmengu Iconio, bi japi ngue bi nu man'u yø 'yεc'ei. ³ Janangue ya'atho yø pa bá m'map'ua, bi hya ra ts'edi bi manna hya. Hønt'a Oja nøts'e mente xihyø ja'i hanja'a rá mate Oja. I fäx Oja ngue øtyø milagro para ngue da fadi ngue majuaní te mma. ⁴ Pε nu'u yø ja'i 'bup'ua ja ra hnini, yo 'bui i nja. Nu'a n'na 'bui 'da'igu mmamhmu yø judío. Man'na 'bui p'uya, 'da'igu mmamhmu yø representante ra Cristo.

⁵ Yø judío, 'nε'u hingyø judío, bi nhεcahyahua yø ts'ut'abi ngue da zumba yø representante ra Cristo, 'nε da munda. ⁶ Mi zä mi badi te fennbabi ra Pablo 'nēhra Bernabé, bi bomp'uya, i map'ua ja ra hnini Listra. Bi thogui, i mpa p'ua ja ra hnini Derbe. Guehya yø hnini rá njap'ua Licaonia ya. Gä bá n'yop'ua ja yø hnini querpua bí ja. ⁷ Ja bi mmamp'ua ra hoga 'da'yo hya p'uya.

Bi 'bundo ra Pablo.

⁸ Nup'ua ja ra hnini Listra, bi dimp'ua n'na ra n'yohua mi hup'ua ngue hingui sä di n'yo. Porque ra dogua mente ra pa xa m'mai, hinjam'mø di 'yo.

⁹ A nuna ra n'yohua na, mi 'yøde te mmanna Pablo. Ra Pablo bi hyeti, bi ba p'uya ngue εc'ei ngue da zä yø gua.

¹⁰ Nuna ra Pablo bi ts'edi bi 'yεmbi:

—Damí nanguí ga 'bái —bi 'yεmbi.

Nuna ra n'yohua p'uya, bi m'mai. Bi 'yεn'a n'na ra sägui p'uya, bi n'yo. ¹¹ Mi nu yø ja'i'a te bi 'yøtra Pablo p'uya, bi mēhra hmafi yø ja'i, ga ya'a te yø hya yø ja'i Licaonia, i εna:

—Yø zi dahmu xpá ngohi ngue yø ja'i, bi zøcua dí 'buhmu ya —bi 'yεna.

¹² Nuna ra Bernabé, t'εmbi ngue ra dahmu Júpiter. Nuna ra Pablo p'uya, t'εmbi ngue ra dahmu Mercurio na,

porque guehna ra Pablo bi manna hya. ¹³ Nu'a rá mmäcja ra dahmu Júpiter i ja rá nija p'ua ja ra nenihni ni yutra 'yu. Bá zi yø ndani na p'uya, xpí tøtyø thødøni, ni map'ua 'buhyø representante ra Cristo. Bá n'youi yø ja'i di nhomndani ngue da 'yørpua ra 'bøt'e ngue da danne. ¹⁴ Pε ra Bernabé 'nēhra Pablo, bi mmeya'a te nne da 'yøtyø ja'i ya p'uya. Bi xetyø pahni p'uya, ngue gue'a gui nequi ngue hingui nnu manho te nne da 'yørpabi yø ja'i. Bi yarbua ha 'buhyø ja'i p'uya, ni mafi, i εna:

¹⁵ —Ague n'yø'ahua, ¿hanja'a gui nne gui 'yøthua? Nugä'be xquet'a dyø ja'itho gä'be tengutho'ahua. A nuyá, nná εhe ga øt'a'be na rá hoga 'da'yo hya Oja ya, n'namhmu gui hyehmu p'ua te gui øthua, hinte di muui'a. Damí 'yεc'ei Oja nuna 'bui. Guehna bi 'yøt'e te gä bí ja mahets'i, 'nēhra häi, 'nēhra jathe. 'Nε bi 'yøt'e gätho yø cosa dí nnuhua. ¹⁶ Nu'mø yø pa xa thogui, nuna Oja, madague'a hingui nnu manho te øtyø ja'i, pε bi unna 'yu yø ja'i ngue da 'yøt'e te di ho. ¹⁷ Pε zant'a di nequi te'o na Oja, ngue gä ra nho ørcahua. Di 'dacjua ra 'ye. I øt'e ngue nja yø huahi. Di 'dacjua te ga sihua, 'nε di unna pähä ma mmuihua.

¹⁸ Madague'a ngue nguna ra hya bi manna Pablo, pε xanhennitho ha i hejpabi yø ja'i ngue hinda hyo yø ndani da 'yørpabi ra 'bøt'e.

¹⁹ Bi zøhyø judío ngue yø mmengu Antioquía p'uya, 'nεhyø mmengu Iconio. Bi japa nts'edi yø ja'i ya p'uya, ngue da munda ra Pablo. Mi munda p'uya, εna ngue ya bi hyo. Bi garpua, bá emma xøts'e ra hnini. ²⁰ Pε bi mpeti yø 'yεc'ei p'ua ha 'benna Pablo. Bi nangra Pablo p'uya, mahombi yarbua ja ra hnini. Mi hyaxpua, bi ma, bi mε ra Bernabé, i mpa p'ua ja ra hnini Derbe.

²¹ Mi juadi bi manna hoga 'da'yo hya p'ua ja ra hnini Derbe p'uya, xandøngu yø ja'i bi 'yεc'ei ra hya. Bi mengui mahøn'a p'uya, i map'ua ja ra hnini Listra. Bi tho'a Iconia, i mpa Antioquía. ²² Di hatra ts'edi yø 'yεc'ei

p'ua ja yø hnini bá thogui. Bi xifi ngue hinda hye'a ra hya εc'ei. Bi xifi ngue nu ra ja'i nne da yarbua di manda Oja, jatho da zä ra n'ua ua ja ra ximhai ngue da ts'ui. ²³ Xquet'a bi 'yexyø n'yohua n'na ngu n'na yø hnini ngue di m'met'o p'ua di mpeti yø 'yεc'ei. Da zømp'ua da zøni, øtyø mhmat'Oja 'nε etyø mmui. Nuna ra Pablo di fät'a Oja ya yø ja'i bi 'yεc'ei ra hya.

Bi mengra Pablo 'nεhra Bernabé ngue i ma Antioquia.

²⁴ Mambá ep'uya, bá tho'a Pisidia, i mpa Panfilia. ²⁵ Mi zøp'ua ja ra hnini Perge p'uya, bi manna hoga 'da'yo hya. Mi thop'ua p'uya, i mpa p'ua ja ra hnini Atalia. ²⁶ Mambá thop'ua p'uya, bá o ra barco i ma Antioquia. Guehna ra hnini na ngue bi t'äprá mate Oja ngue da mäp'ua di ma ra Pablo 'nεhra Bernabé ngue'a ra 'bεfi ya bi juadi bi 'yøt'e. ²⁷ Mi zømp'ua ja ra hnini Antioquia p'uya, bi mpeti yø 'yεc'ei. Bi xihyø ja'i te xi 'yøt'Oja conná ngue'ua. Bi xifi ngue nne Oja ngue 'nε'ua yø ja'i hingyø judío da 'yεc'ei ra Jesucristo. ²⁸ Ya'atho yø pa bá m'mup'ua 'buhyø 'yεc'ei na ra Pablo 'nεhra Bernabé.

15

Bi nja n'na ra junta p'ua Jerusalén.

¹ Nu'ua yø pa'ua p'uya, bá nεxa Judea 'da yø n'yohua, bi zø'a Antioquia. Bi müdi bi xännbabi yø 'yεc'ei p'uya, bi 'yεmbi:

—Para ngue gui nyamhmu, jatho ngue gui 'yøthua tengutho bi manda ra Moisés ngue da hmεpya'ahua conná circuncisión —bi 'yεmbi.

² Nuna ra Pablo 'nεhra Bernabé, bi 'yεmmei bi njunt'ui'ua mman'a p'uya. M'mεfa p'uya, bi t'εxra Pablo 'nεhra Bernabé ngue i ma Jerusalén, bi mähä mi'da yø 'yεc'ei ngue da nyahua yø representante ra Cristo co 'nε'ua 'bet'o p'ua di mpeti yø 'yεc'ei p'ua Jerusalén. Janangue da nu ha di jap'na ra hya na.

³ Nu'ua yø 'yεc'ei p'ua Antioquia, bi ma bi thøp'ua ja ra 'yu ra Pablo 'nεhra Bernabé. Ni nthop'ua ja yø häi Fenicia

'nε Samaria. I mma ha bi nja ngue bi hyep'ua yø nyogui nt'εc'ei yø ja'i ngue bi 'yεc'ei Oja. Gätho yø 'yεc'ei p'uya, εmmei di johya 'mø mi 'yøhna ra hya na.

⁴ Nuna ra Pablo 'nεhra Bernabé bi zømp'ua Jerusalén, bi mpeti yø 'yεc'ei conyø representante ra Cristo 'nε'ua yø n'yohua 'bet'o p'ua di mpeti yø 'yεc'ei. Bi ma te xi 'yørpabi Oja p'uya. ⁵ Bi nangui 'da yø fariseo ya xi 'yεc'ei ra hya p'uya, bi 'yεmbi:

—Jatho ngue da ma hmεpya ya yø 'yεc'ei hingyø judío, di njapra circuncisión. 'Nε di njapi ngue da zupra ley bi 'yotra Moisés —bi 'yεmbi.

⁶ Janangue bi mpeti yø representante ra Cristo p'uya, co 'nε'ua yø n'yohua 'bet'o p'ua ja ra nija, para ngue da hnu ha di njapra hya. ⁷ Mi juadi mi nyaui ya'atho p'uya, bi nangra Bedu, bi 'yεna:

—Ague ma zi cu'ahua, gui pahmu ngue nu'mø yø pa xa thogui, bá huanngä Oja p'ua ha gui 'buhmu, ngue ga xicä ra hoga 'da'yo hya yø ja'i hingyø judío. I nnepe ngue 'nεhya da 'yεc'ei ra hya ya. ⁸ Nuna Oja, i parbabi yø n'yomfeni yø ja'i. 'Nε di nεqui ngue bi nu manho Oja ngue 'nεhyø ja'i hingyø judío da 'yεc'ei, porque bá pεnnbabi ra Espiritu Santo, tengutho bi jacju m'met'o. ⁹ Tengutho bi jacju Oja, bi jarbatho ya hingyø judío ya. Bi punnbabi ya yø ja'i bi 'yεc'ei. ¹⁰ Xiya, çhanja ngue gui täcju'a te nne da 'yøt'Oja ya? Porque gui xihmu yø 'yεc'ei ngue jatho da dεnna ley nuna hinjam'mø di sä da 'yøtyø ja'i, ni xinga guehma mboxitahu xta nzä xta 'yøt'e, ni xinga guεcju di sä ga øthua te gäma hya di manda ra ley. ¹¹ Pε dí εc'ei hu ngue gdä nyamhmu conná mate ra Hmu Jesús. Xquet'a jarbatho yø ja'i hingyø judío ya.

¹² Gä bi nsäya'a gui njun'mahya yø ja'i p'uya. Bi 'yørpä masu ra hya mmanna Bernabé 'nεhra Pablo. Bi ma te bi nja 'mø mi map'ua 'buhyø ja'i hingyø judío, ngue bi 'yøtyø milagro Oja conná ngue'ua. ¹³ Mi juadi

bi hmanna ra hya na p'uya, bi 'yenna Jacobo:

—Ague ma zi cu'ahua, dami 'yohma te ga mmanga ya. ¹⁴ Nuna ra Simu, ya bi xicju ha bi nja te bi 'yorpabi Oja 'mora mudi mi map'u 'bahyo ja'i hingyo judio. Nuna Oja, ya xpa huanhyo ja'i ja ngue da zo ra 'ye. ¹⁵ Nuna ra hya naya, di nthui na ra hya bi 'yotyopongahya Oja naya, ngue ena: ¹⁶ “Nu'mo bi nja'a ra hya nt'ot'i ya, nu'a ra nija bi hyohra David, ma'da'yo ga hoqui haru xants'oni, porque ya xa xoti. ¹⁷ Di nne ngue gatho yo ja'i hingyo judio da hyongui n'namha da zo ma 'ye. ¹⁸ Nguna ra hya bi man'Oja, 'ne bi japi bi bahyo ja'i xa m'mahyo pa xa thogui”, bi 'yena.

¹⁹ Nugä di ena ngue nuya yo ja'i hingyo judio, ngue ya 'yo di 'bätyo mmui ngue ec'ei Oja, ya hingui sä ga ts'onnbaha yo mmui ya. ²⁰ A nuyä, para ngue hinda nsahmi ya yo judio ngue yo 'yec'ei ya, hondya yo hya ja ua da ma macuarpi ra sacua ya. Ngue hinda za ra ngø, nu'a i tho ngue i t'orba ra 'bot'e yo dahmu. 'Ne hinda n'yots'om'mäi. 'Ne hinda zapra ngø yo zu'e hingui ponna ji 'mo bi du, 'ne hinda zi ra ji. ²¹ Porque asta guehyo pa xa thogui, ya mandø njam'møtho, n'na ngu n'na yo hnini i 'bai te'o mmanna ley bi 'yotra Moisés. Nuna ra ley na, nu'mo ra pa ngue ra ts'äya, nhyato nhyato hmamp'u ja yo nija di mpeti yo judio.

²² A nuya yo representante ra Cristo p'uya, co 'ne'u yo n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija, 'ne gatho yo 'yec'ei, bi zannbaya ngue da huanhni to da menhni, di ma Antioquia, da me ra Pablo 'nehra Bernabé. Bi t'exra Judas nu'a ja man'na ra thuhu ngue ra Barsabás. 'Ne bi t'exra Silas. Guehya yo n'yohu 'bet'o p'u 'bahyo 'yec'ei ya. ²³ Bi ma nt'ot'e ra sacua da gaxpuya, i enna sacua:

“Nugähe yo representante gahe ra Cristo, 'nehya 'bet'o ua ja ra nija, 'nehya mi'da ma zi cuhu 'bucua, dadi zenguagähe'u ma zi cuhu hingyo judio ra m'map'u ja ra hnini Antioquia,

'ne'u rá m'map'u ja ra häi Siria, co 'nep'u ja ra häi Cilicia. ²⁴ Di ocähe ngue bi nexua 'da yo n'yohu ngue hinda et'ähe. A nuya p'uya, hingui padi te gui 'yothu ngue badi ts'on'na ni mmaih'u 'na ra hya i mma, ngue di manda di nja'ahu ra hmepya ngue ra circuncisión, 'ne gui suphu gatho'a te di manda ra ley bi 'yotra Moisés. ²⁵ Janangue dá mpetigähe ngue dá nhacahyahe. Dá exähe yo n'yohu bi map'u, bi mahä na ma zi cuhu ra Bernabé 'nehra Pablo. ²⁶ A nuna ra Bernabé 'nehra Pablo i enyo te connä guehna ma Hmuhu Jesucristo. ²⁷ Nuya yo n'yohu dá et'ähe p'uya, guehna ra Judas 'nehra Silas. Nuya p'uya da zä gui nyasehu, guehya da xi'ahu tema hya dá sannähe ya. ²⁸ Nu'a te bi zanna Espiritu Santo p'uya co 'necähe, dá nu manhohe ngue hingui ja ts'edi da 'yotyop ja'i'a te ga ga 'yo yo judio. Hinda hondya yo hya i ja ngue gui 'yothu p'u ha 'bahyo judio da si'ahu. ²⁹ Yo gui sahu ra ngø i tho ngue t'orba ra 'bot'e yo dahmu. 'Ne ra ji p'uya, 'yo gui sihu. Nu'a ra ngø hingui ponna ji 'mo bi du, 'yo gui sahu. 'Ne 'yo gui 'yots'om'mäih'u. Nu'mo ngue gä 'yothu na ra hya di xi'ähe ya, ya xanho te gui othu 'mo. Hont'Oja da mä'ahu”.

³⁰ Ya bi ma'u bi t'erbuaya. Mi zomp'u ja ra hnini Antioquia, bi petyo 'yec'ei, bi da ra sacua p'uya. ³¹ Nu'mo mi nu ra sacua yo 'yec'ei p'uya, emmei di johya ngue ya bi nhohyo mmui. ³² Nuna ra Judas 'nehra Silas xquet'a yo pongahya Oja ya, bi hojpabi yo mmui yo 'yec'ei ya p'uya, 'ne bi hatra ts'edi na ra hya bi xifi. ³³ Bá m'map'u njammj pa p'u Antioquia. M'mefa p'uya, bá n'yete ngue bi mengui i ma Jerusalén. ³⁴ Pe nuna ra Silas bi nu manho ngue bá cop'u na. ³⁵ Xquet'a 'nehra Pablo, 'nehra Bernabé bá cop'u Antioquia. Bi sigue bi xannbabi yo ja'i na rá hoga 'da'yo hya Oja. Bi mfäxui mi'da yo mmengu p'u ngue xannba ra hya yo ja'i.

Nuna ra Pablo, ya rá yo ndi bi ma ngue di yonna hya.

³⁶ Mì ma njammì pa p'uya, ra Pablo bi 'yembra Bernabé:

—Mahønga mmep'ua ja yø hnini ya xtá mammì rá hya Oja ya. Ga ma nuui te di ja'ua ma zi cuh'ua —bi 'yembi.

³⁷ Nuna ra Bernabé, bi ne xtá nzixra Xuua nuna ja man'na ra thuhu ngue ra Marco. ³⁸ Pe ra Pablo himbi nu manho ngue xtá nzits'i, porque ra Xuua ya xpí nsote p'ua Panfilia, hingui nne da mep'ua ni ma ngue di 'yonna hya. ³⁹ Bi n'ueni n'na ngu n'na ngue hinga 'da'igu i mma. Nuna ra Bernabé bi zixra Marco na. Bi 'yo ra barco i map'ua ja ra hai Chipre. ⁴⁰ Ra Pablo p'uya, guehna ra Silas bi ne bi me na. Yø 'yec'ei p'uya bi 'yaprá mate Oja ngue da mádi ha ni ma. ⁴¹ Ra Pablo 'nehra Silas i mpa p'ua ja ra hai Siria, 'nep'ua ja ra hai Cilicia. Di hatra ts'edi yø 'yec'ei p'ua ni ma.

16

Ra Timoteo bi máhã ra Pablo 'nehra Silas.

¹ Ra Pablo 'nehra Silas bi zomp'ua ja ra hnini Derbe. Mì thop'ua p'uya, i mpa p'ua ja ra hnini Litra. Nup'ua ja ra hnini p'uya, bi dimp'ua n'na ra 'yec'ei ni hu ngue ra Timoteo. Ra judío'a rá mamá, pe ya ra 'yec'ei. Rá papá p'uya, hinga judío'a. ² Nu'ua yø 'yec'ei mi 'bup'ua ja ra hnini Litra bi nu manho na ra Timoteo, da gue'ua yø 'yec'ei p'ua ja ra hnini Iconio, xquet'a bi nu manho. ³ Ra Pablo p'uya, bi ne bi máhã na ra Timoteo. Bi japi ngue bi ma mhmepya, bi njapra circuncisión n'namhma ngue hinda mbøcue yø judío p'ua di ma. Porque ya fadi ngue hinga judío rá papá na ra Timoteo. ⁴ Nup'ua ja yø hnini ntho p'uya, bi xihyø 'yec'ei ngue da 'yøt'e te mmanna sũa bi menhyø representante ra Cristo, conyø n'yohu 'bet'o p'ua di mpeti yø 'yec'ei p'ua Jerusalén. ⁵ A nuya yø 'yec'ei p'uya, bi hya ra ts'edi yø nt'ec'ei. N'na pa ngu n'na pa, man'na ni 'yec'ei tho mi'da yø ja'i.

Ra Pablo bi 'ui n'na ra n'yohu ngue ra mmengu Macedonia.

⁶ Ra Espiritu Santo himbi nepe xtani manna hya p'ua ja ra hai Asia na ra Pablo. Janangue bi 'damp'ua ja ra hai Frigia p'uya, i mpa Galacia. ⁷ Mì zomp'ua ja rá hyodi ra hai Misia p'uya. Ja bi bemp'ua p'uya ngue xti map'ua ja ra hai Bitinia. Pe ra Espiritu Santo himbi nepe xti map'ua. ⁸ Janangue bi 'dastho'a ra hai Misia p'uya, i mpa p'ua ja ra hnini Troas. ⁹ Ja bi n'ui p'ua na ra Pablo 'mø minxui p'uya. Nu'a rá t'i p'uya, bi nu ngue 'bap'ua n'na ra n'yohu ngue ra mmengu p'ua ja ra hai Macedonia. Bi 'yembi:

—Bí 'yecua Macedonia, guí fãxcãhe —bi 'yembi.

¹⁰ Mì n'ui ra Pablo p'uya, dá sanni ngue dá mächhe Macedonia. Dí haxhe njuani ngue nzongahe Oja ngue ja gani mangähe p'ua ra hoga 'da'yo hya.

Ra Pablo 'nehra Silas bi ma Filipos.

¹¹ Dá ogähe ra barco p'ua ja ra hnini Troas. Dani mpächhe p'ua ja n'na ra hai bí ja mbo ra jathe ni hu ngue Samotracia. Rá yo pa p'uya, dá songähe p'ua ja ra hnini Neápolis. ¹² Dá nexähe p'ua p'uya, dani mpächhe p'ua ja ra hnini Filipos, gue'a n'na 'bui yø ja'i ngue yø romano. Nu'a ra danihni'a p'uya, tate sedi ngue'ua mi'da yø hnini jap'ua ja ra hai Macedonia. Dá m'mächhe p'ua njammì pa p'uya. ¹³ Mì zohra pa ngue ra ts'äya, dá mähme nenihni ha ja n'na ra dathe. Nu'a ra xequi'a, ja zai di mpeti p'ua yø judío ngue mmat'Oja. Dá mihme 'mø ma sømhme. Dá xihme ra hoga 'da'yo hya yø xisu ya xi mpeti. ¹⁴ Nu'a n'na'ua yø xisu p'uya, ni hu ngue ra Lidia, ra mmengu p'ua ja ra hnini Tiatira. Mará mä'ulu na ra xisu na, pe ya thanne Oja. Pe bi xojpabi Oja rá mmui na ra xisu ngue bi 'yörpabi masu te mmanna Pablo. ¹⁵ Bi nxixya p'uya, dá gue'ua mi 'bup'ua ja rá ngu, gä bi nxixya. M'mefa p'uya, bi 'yenje:

—Nu'mø guí haxhu njuani ngue majuanì dí ec'igä ra Jesús, mmähã p'ua ja ma ngungä 'mø, guí nsäyahu p'ua —bi 'yenje.

Bi jacje ngue dá mähme p'ua ja rá ngu p'uya.

¹⁶ Man'na ra ora p'uya, nmará mähme p'ua ja ra mhmat'Oja dí n'yohe ra Pablo, dá nthēhe n'na ra hmute mará badí ngue mī n'youi ra ts'onthi. Nunā ra hmute nā, mī tapi xangu ra mēnyu yø hmu ngue mī ja rá mfadi conna ts'onthi. ¹⁷ Nunā ra hmute p'uya, nī dēnna Pablo ngue mmarcahe, i ēnā:

—Nūya yø n'yohu 'bucua, guehya yø mēfi Oja maguesε ya. Nūya guehya xān'nahu ha di zā guí nyahmu ya —bi 'yēnā.

¹⁸ N'na ndi ngu n'na ndi ga mmähme ra mhmat'Oja, di jaje p'ua nā ra hmute. Mī sōrpabi ra Pablo p'uya, bi 'bāt'i, bi 'yēmbra ts'onthi mī n'youi ra hmute:

—Conná ts'edi ra Jesucristo, dí xi'i ngue dami hyεp'ua ra hmute guí n'youi —bi 'yēmbi.

'Bexque'a ra ora'a p'uya, bi hyεp'ua ra ts'onthi mī n'youi ra hmute. ¹⁹ Pε nū'u yø hmu ra hmute p'uya, bi nū ngue ya hīngui tō'mi ngue hōnda dapra mēnyu ra hmute. Bi bētra Pablo 'nēhra Silas. Bi zixra ja ra centro 'bāhyø ts'ut'abi. ²⁰ Bi ma madāpi yø ts'ut'abi p'uya, bi t'ēmbi:

—Nūya yø n'yohu 'bucua, yø judío ya. Di ts'onnyø ja'i 'bucua ja mā hnīnihu. ²¹ I xānbbate yø costumbre nū'u hīngui ja ngue ga øthu, porque dyø romanohu.

²² Bi nangyø ja'i p'uya ngue bi zai. Yø ts'ut'abi p'uya bi mānda ngue da bōjba yø ulu ngue da 'bei conyø t'o. ²³ Emmēi bi 'bei. M'mēfa p'uya, bi got'i. Bi sihra alcaide p'uya ngue da mādi xandōnho. ²⁴ A nū'a ra alcaide 'mø mī si p'uya ngue da mādi xānho, bi cārpā ja ra ngumm'mēxui astā mbo ra fādi. Bi japyø za nt'āt'i, ga ts'ēmba yø gua yø ofādi p'uya.

²⁵ Pε nū'mø mī zo māde ra xui p'uya, nūnā ra Pablo 'nēhra Silas i mmat'Ojatho, 'nē turpabi yø alabansa Oja. Øxtā'u mī'da yø ofādi te gā øt'e.

²⁶ Nthambēnitho bi 'yan'a häi p'uya. Xøgue ra huatyø ndācjado p'ua ja ra

fādi. 'Bexpi xogui gātho yø goxthi, 'nē bi nxāhyø cadena manthūt'i yø za n'youi yø gua yø ofādi. ²⁷ Nū'a ra alcaide p'uya, mī nū ngue gā xi xohyø goxthi fādi. Bi 'yēmbi ngue ya xi ma gātho yø ofādi p'uya. Bi gaxrá juai p'uya, bi ne xtí nhyose. ²⁸ Pε bi matra Pablo, bi 'yēmbi:

—Man'nan'yo mī 'yøt'e guí nhyose ague n'yø. Gā dí 'bucāhe ua —bi 'yēmbi.

²⁹ Nunā ra alcaide p'uya, bi 'yāhra nyot'i. Nī tihī bi yāt'ambo. Nī huaquī ngue bi nsu. Bi guarbā 'bāhra Pablo 'nēhra Silas ngue bi ndantyøhmu. ³⁰ Bā jūcathi p'uya, bi 'yēmbi:

—Ague n'yø'aui, ¿te 'bē'a ja ngue ga øt'e para ngue gā nyāni?

³¹ Nūya yø ofādi p'uya, bi 'yēmbi:

—Damī 'yēc'ei ra Hmu Jesucristo n'namhma guí nyāni. 'Nē'u to 'bāp'ua ja nī ngu, di nyan'mø da 'yēc'ei —bi 'yēmbi.

³² Nunā ra alcaide p'uya, gātho'u 'bāp'ua ja rá ngu, bi sifi xānho hanja'a ra Hmu Jesús. ³³ Tobe ndaxuitho'a ra ora'a. Nunā ra alcaide bi mejpabi yø n'āni mī n'youi. Bi nxixya p'uya, gātho'u 'bāp'ua ja rá ngu bi nxixya. ³⁴ M'mēfa p'uya, bi zixrá ngu ngue bi unna hme da zi. Nunā ra alcaide p'uya, gātho'u 'bāp'ua ja rá ngu, janjuāni di johya ngue bi 'yēc'ei Oja.

³⁵ Nū'mø mī hyaxpāya, nū'u yø ts'ut'abi bi menhyø policía da xihra alcaide ngue di thøhyø ofādi. ³⁶ Ra alcaide p'uya bi 'yēmbra Pablo:

—Bā pēngā ra hyā yø ts'ut'abi ngue ga thøc'aui. Janangue 'yo te guí mbēmbi ya, nī mēhma —bi 'yēmbi.

³⁷ Mī dahra Pablo, bi 'yēmbi yø policía:

—A nūgā'be dyø romanogā'be. 'Nē nnu yø ja'i p'ua bi mēgba'be, nī xīngā 'bet'o hacra güenda ja di ncote. 'Nē da 'yēnā go nt'aguitho di thøgā'be ya. Nū'a, hīn'nā'a. Guí xihmī ya da εε da gūgā'be ua ja ra fādi.

³⁸ Yø policía p'uya, bi mengui bā xihyø ts'ut'abi te mmanyø ofādi. Yø

ts'ut'abi p'uya, bi nsu 'mø mi badi ngue yø romano ya yø ofädi. ³⁹ Mi zøp'u ja ra fädi yø ts'ut'abi p'uya, bi 'yäpa mpunnbate. Bá jajp'uya, bi xifi ngue da bømp'u ja ra hnini. ⁴⁰ Nu'mø mi bømp'u ja ra fädi na ra Pablo 'nehra Silas, i map'u ja rá ngu ra Lidia. Ja bi nyahu p'u mi'da yø 'yεc'ei p'uya. Hontho bi zajpa yø mmui yø ja'i, bi ma p'uya.

17

Bi ts'u p'u Tesalónica ra Pablo.

¹ Mi ma ra Pablo 'nehra Silas, i mpa p'u ja ra hnini Anfípolis, i nthop'u ja ra hnini Apolonia. Bi zømp'u ja ra hnini Tesalónica p'uya. Mi jap'u ra nija di mpeti yø judío. ² Nuna ra Pablo bi yarbua ja ra nija, ya gä ngu'a ørbua ja yø hnini xi thogui. Nhyu sábadu bi membi bi nyahu yø judío p'u ja ra nija. ³ Di opan'yu yø ja'i hanja'a te mmamp'u ja ra Maca Libro, ngue ra Cristo jatho ngue da zä ra n'u, da tho, da t'ägui. M'mefa p'uya, di bennate p'u da nt'ägui. Bi 'yεmbuya:

—A nuna ra Jesús dí xi'ahu ya, guehna ra Cristo bá εx Oja ngue di ndast'abi na.

⁴ Ngue nguna xifi, bi 'yεc'ei 'da yø judío. Bi guarbua ha ya ra Pablo 'nehra Silas. Xquet'a bi 'yεc'ei xangu yø ja'i hingyø judío ya mi thanne Oja. 'Nε xangu yø xisu nuya hnu mansu p'u ja ra hnini bi 'yεc'ei ra hya. ⁵ Bi nseyaya yø judío himbi 'yεc'ei ra hya p'uya. Bi zonhyø ja'i ngue yø ts'oc'ei mi 'yop'u ja ra caye, bá yuns'yø ja'i p'u ja ra hnini p'uya. Bi mäspa rá ngu ra Jasón ngue honna Pablo 'nehra Silas. Bi ne xta nzits'i ngue xti dáp'u 'buhyø ja'i. ⁶ Pε ngue himbá timp'u p'uya, bá jucra Jasón 'nε'u mi'da yø 'yεc'ei. Bá si ngue bi dáp'u ja ra ts'ut'abi. I mahyø ja'i p'uya, i εna:

—Nu'u yø n'yohu dí mmangähe ya, ndap'u bi zä di ts'onnyø ja'i. A nuyá, xquet'a 'youa ja ma hninihu ya. ⁷ Go di säyabi p'u ja rá ngu na ra Jasón. Gätho ya p'uya, hingui εc'ei'a ra ley ga 'yo ra dast'abi Roma. Porque εmbi

ngue 'bu hman'na ra dast'abi ni hu ngue ra Jesús.

⁸ Mi 'yøhyø ja'i na ra hya na p'uya, co 'nehyø ts'ut'abi, di maxni yø ja'i p'uya ngue ncuε. ⁹ Nuna ra Jasón co 'nε'u mi'da yø mmj'yεc'eiui, bi gutra mēnyu ngue bi ma mathøgue.

Ya 'bup'u ja ra hnini Berea na ra Pablo 'nehra Silas.

¹⁰ Mi nxui p'uya, nu'u yø 'yεc'ei n'na zihmantho bi japi bi bønna Pablo 'nehra Silas. I mpa p'u ja ra hnini Berea. Mi zømp'u p'uya, bi map'u ja ra nija di mpeti yø judío. ¹¹ Nuya yø judío ngue yø mmengu p'u, man'na yø ndøhoja'i ya ngue yø mmengu Tesalónica. Janjuani ngue yø mmui ga 'yøhra hoga 'da'yo hya sifi. N'na pa ngu n'na pa huaxtyø hya nt'ot'i ra Maca Libro. Porque nne da badi ngue'mø majuania te sifi ogue hin'na. ¹² Janangue xangu yø judío bi 'yεc'ei ra Jesús. Da gue'u hingyø judío, xangu bi 'yεc'ei. Ngu yø n'yohu, ngu yø xisu nuya hnu mansu, gä bi 'yεc'ei ra hya. ¹³ Mi mambrá hya Oja p'u ja ra hnini Berea na ra Pablo. Ngu i 'yøhya yø mmengu Tesalónica, 'bexpi ma yø judío ngue bá utyø ja'i p'u ja ra hnini. ¹⁴ Nu'u yø 'yεc'ei p'uya, n'na zihmantho bi 'yεtra Pablo, bi map'u ja ra nenga jathe. Pε nuna ra Silas 'nehra Timoteo bi gop'u Berea'u. ¹⁵ Nu'u bi mähä ra Pablo p'uya, bá emp'u ja ra hnini Atenas. Mambá penc'u p'uya bá hannbabi ra hya ra Silas 'nehra Timoteo ngue danj zadi n'na zihmantho.

Ra Pablo ya 'bup'u ja ra hnini Atenas.

¹⁶ Mente ndø'mate ra Pablo p'u Atenas, bi m'mähra sibi rá mmui p'uya ngue nnu yø ja'i p'u ja ra hnini ngue gä sihyø dahmu thanne. ¹⁷ Janangue bi xihra hya yø judío p'u ja ra nija, da gue'u ya thanne Oja, gä bi xihra hya. N'na pa ngu n'na pa xihra hya yø ja'i di nthēui p'u ja ra tai. ¹⁸ Bu'i'da yø n'yohu, ngue madi xä'a ra hya mi xänbäte ra Epicuro. Mi'da p'uya, madi xä'a ra xädi ngue ra estoico. Bi

mudi bi nyauī rā Pablo'ᵤ p'ᵤya. Bi 'yɛn'i'da p'ᵤya:

—¿Teni 'be'a mā hyā mmanā rā n'yohᵤ 'bᵤcua? Hīn'yᵤ p'ᵤ rā nzeḡui di yāhni ua —bi 'yɛnā.

Mi'da p'ᵤya, bi 'yɛnā:

—ɛnā gue di 'yonnā hyā nā ngue yø 'da'yo dahmᵤ.

Bi manā ngūnā, porque rā Pablo bi xihyø ja'i hanja rā Jesús, 'nɛ xifi ngue bi beɛnate. ¹⁹ Bi ts'ixrā Pablo p'ᵤ ja n'na rā xequi ni hū ngue rā Areópago p'ᵤya, nup'ᵤ zai di mpeti yø ja'i ngue mā consejo. Bi t'embᵤya:

—Dí nne gā pačāhe teni 'be'a mā'da'yo xādi nā rā hyā guí mma n'yø. ²⁰ Porque hīnjam'mø xtá øcāhe te guí mmanya. Dí nne gui xicje te gā mbønya yø hyā guí mma —bi 'yɛnyø ja'i.

²¹ Nu'ᵤ yø mmɛngu p'ᵤ Atenas co 'nɛ'ᵤ yø 'dan'yo ja'i ya mi 'bᵤp'ᵤ, hīn temā n'namā hyā di ørpa masᵤ, hīnda hōnt'a te mā'da'yo nne da sifi ogue da 'yøde. ²² Bi m'mā inde rā Pablo p'ᵤ ja rā junta ngue rā Areópago p'ᵤya, bi 'yɛmbyø ja'i:

—Ague gyø mmɛnguhᵤ ua ja rā hnini Atenas. Ya xtá nugā te guí øthᵤ ua guí 'bᵤhmᵤ. Di nɛqui ngue ɛmmɛi guí thannehᵤ yø dahmᵤ. ²³ Porque nup'ᵤ xtá thocā, xtá nugā n'na rā altar ngue nt'ot'i n'na rā letrero ngue ɛnā: “Guehna rā altar Oja nu'a hīngui fadi te'o naya”, i ɛnā letrero. A nuyā, guehna Oja guí thannehᵤ naya, pɛ hīngui pahmᵤ te'o nā, guehna Oja dadi øt'ahᵤ naya.

²⁴ Nuna Oja bi hocra ximhäi 'nɛ bi hoqui gātho yø cosa i ja. Gue'a rá mmɛti te gā bí ja mahɛts'i'a ya, 'nɛcua ja rā ximhäi. Pɛ hīngui 'bᵤp'ᵤ ja yø ngunja di hocyø ja'i nā Oja nā.

²⁵ Nuna Oja, hīnte honna ngue da 'yɛnyø ja'i te di unni. Porque go badi 'dacjᵤ rā te'a, 'nɛhma hyā dí jaxhᵤ, 'nɛ gātho mi'da yø cosa go badi un'a.

²⁶ Nuna Oja, bi 'yøt'e ngue n'na 'yutho p'ᵤ bá fadi ngue bi nxandyø ja'i 'bᵤi gā rá ngūni nximhäi. Bi zānbabi rā pa di m'mai. 'Nɛ bi

zānbabi rā xequi hapᵤ di m'mai. ²⁷ I 'yøt'Oja'a, n'namhma ngue gātho yø ja'i da hyon'Oja, 'nɛ da badi te'o. Majuanī ngue nuyā, hīnga yap'ᵤ 'bᵤ Oja ngue gātho gahᵤ. ²⁸ Porque connāgue Oja dí 'bᵤhmᵤ, 'nɛ dadi 'yamhmᵤ, 'nɛ ja mā tehᵤ. Tengutho rā hyā bi man'i'da ni 'yot'a sɛcuaᵤ, bi mā ngue yø basigahᵤ Oja. ²⁹ Pɛ xi'mø ngue yø basigahᵤ Oja, hīngui sā gā ɛmhᵤ ngue nuna Oja, gdā hyɛjrahᵤ yø dahmᵤ ngue yø oro, ogue yø dahmᵤ ngue yø t'axi, ogue yø dahmᵤ ngue yø do. Porque nuyā yø dahmᵤ ya, rá n'yomfɛnise rā ja'i gui hoqui. ³⁰ Nu'mø yø pa xa thogui, nuna Oja mi serpabi yø ja'i thanne yø dahmᵤ, porque hīm manī bahyø ja'i hanja. Pɛ nu rā pa dí 'bᵤhmᵤ ya, nuna Oja hōnnbᵤ bi zā di 'bɛpi gātho yø ja'i ngue da hyɛp'ᵤ yø dahmᵤ thanne. ³¹ Porque Oja, ya xpā nzānna n'na rā pa ngue da hyaspi xandønho rā güenda gātho yø ja'i 'bᵤ'a nximhäi. Nuna da hyaxra güenda p'ᵤya, guehna n'na rā n'yohᵤ ya xpā huanhni. Nuna Oja, i nnepe ngue gātho yø ja'i da badi te'o nā ya xpā huanhni. Janāgue bi japi bi beɛnate p'ᵤ ha bi t'āgui.

³² Nu'mø mi 'yøhyø ja'i ngue ɛmbi bi beɛnate p'ᵤ ha bi t'āgui, i thenthø 'da. Mi'da p'ᵤya bi 'yɛmbi:

—'Bet'o man'na rā pa ya, mahøngui xicje nā rā hyā nā —bi 'yɛmbi.

³³ Bi map'ᵤ ha säya rā Pablo p'ᵤya. ³⁴ Pɛ nuyā 'da yø ja'i bi nu manho rā hyā mmanā Pablo, 'nɛ bi 'yɛc'ɛi. N'youi p'ᵤ rā Dionisio, guehna n'na'ᵤ yø ts'ut'abi p'ᵤ ja rā Areópago. Xquet'a n'youi p'ᵤ n'na rā xisu bi 'yɛc'ɛi rā hyā, ni hū ngue rā Dámaris. 'Nɛ n'youi p'ᵤ mi'da yø ja'i.

18

Rā Pablo ya 'bᵤp'ᵤ ja rā hnini Corinto.

¹ M'mefa p'ᵤya, nuna rā Pablo bi nɛxpᵤ ja rā hnini Atenas, bi zømp'ᵤ ja rā hnini Corinto. ² Nuna rā hnini nā p'ᵤya, bi dīmp'ᵤ n'na rā judío ni

nū ngue rā Aquila, rā mməngu Ponto. Nūnā rā Aquila n'youi nā rā Priscila rá xisu, hīnnā ya'atho yø pa xi zøp'u Corinto. Bá ɛp'u ja rā hāi Italia, ngue nūnā rā dast'abi Claudio bī manda ngue gā bi thøn'athi yø judío mī 'bɛp'u ja rā hnīni Roma. Bī ma rā Pablo ngue bá nyau. ³ Nūnā rā Pablo mī pa'a rā 'bɛfi mī pɛhna rā Aquila. 'Dap'u bī m'məhmī p'uya ngue bī mpɛfi, di hocyø ngun'ulu. ⁴ Nū'mø rā pa sāya yø ja'i p'uya, nhyato nhyato pa rā Pablo p'u ja rā nija dī mpɛti yø judío, ngue nne di 'bātyø judío 'nɛ'u hīngyø judío, ngue da 'yɛc'ɛi rā Jesucristo.

⁵ Mī zøhrā Silas 'nɛhrā Timoteo ngue xpī 'yɛ'a Macedonia. Rā Pablo p'uya, hīnguī sāya ngue mmanna hoga 'da'yo hya. Di opan'yu yø judío ngue rā Jesús, guehna rā Cristo bá ɛx Oja ngue dī ndast'abi nā. ⁶ Pɛ nuyā yø judío, yā mants'o ngue səhrā hya. Bi huacrā pahni rā Pablo p'uya, gue'a rā hmɛya'a ngue ya bi hyɛp'u'u yaui, bi 'yɛmbɛya:

—Gadi jaseh p'u guī mmähā rā castigo ya, ya hīnnī ma mā güendagā'a ya. Nuyā, gdā magā p'u rá m'məhyø ja'i hīngyø judío ya —bi 'yɛmbi.

⁷ Mī bømp'u ja rā nija rā Pablo p'uya, i map'u ja rá ngu n'na rā n'yohu nī hu ngue rā Justo. 'Bɛp'u ja rá hyo nija, ya thanne Oja nā rā n'yohu nā. ⁸ Man'na rā n'yohu nī hu ngue rā Crispo p'uya, mī 'bet'o p'u ja rā nija dī mpɛti yø judío, 'nɛhna bi 'yɛc'ɛi rā Hmu Jesús gātho'u 'bɛp'u ja rá ngu. Xquet'a xangu mī'da yø mməngu p'u Corinto bī 'yɛc'ɛi rā Jesús. Mī zā mī 'yøhrā hoga 'da'yo hya yø ja'i, bi 'yɛc'ɛi 'nɛ bī nxixya. ⁹ Bī n'ui 'mø mī nxui rā Pablo p'uya, bī nū ngue ɛmbrā Hmu Jesús:

—'Yo guī sū ague Pablo. Damī sigue manna hya, o guī sāya. ¹⁰ Nūgā go dī n'youi, hīnte da ja'i yø ja'i. Nūnā rā hnīni ja ua, dí pacā ngue xangu yø ja'i dā 'yɛc'ɛigā ua —bi 'yɛmbi.

¹¹ Janangue bá m'mə'a n'na jɛya made p'u ja rā hnīni Corinto rā Pablo p'uya, ngue bi xāmbabi rá hya Oja

yø ja'i. ¹² Mī 'yɛhrā pa p'uya ngue bī ndast'abi p'u ja rā hāi Acaya nā rā Galión. Bī mpɛti yø judío p'uya ngue bi zəhrā Pablo. Bi zixpə ja rā ts'ut'abi. ¹³ Bi t'ɛmbrā dast'abi p'uya:

—Nūnā rā n'yohu 'bucua, di japa nts'edi yø ja'i ngue da danne Oja. Pɛ hīngā gue'a nī 'yup'u i mma, tengutho mmanna ley ngue gdā thannehə Oja —bi 'yɛnyø ja'i.

¹⁴ Ya mmap'u ngue da dahra Pablo, pɛ nūnā rā dast'abi Galión bi 'yɛmbyø judío:

—Nū'mø ngue da n'na rā ts'oqui xtanhets'i nā rā hya guī mməhmə, da zā gā øt'ahə rā ts'ut'abi conforme rā ley 'mø. ¹⁵ Pɛ nja ngue yø hyatho'u guī mməhmə, 'nɛ yø thuhutho yø ja'i, 'nɛ nī leysɛhə'a guī ørpahə rá hya, damī hocɛ nī asuntohə. Porque hīndī nne gā øt'ā rā ts'ut'abi nā rā hya nā.

¹⁶ Bi hyøn'athi p'u bī nja rā hya p'uya. ¹⁷ Nū'u yø ja'i hīngyø judío p'uya, bi bentra Sóstenes nūnā 'bet'o p'u ja rā nija, ngue bī ma mā'uni rá hmī rá dā rā ts'ut'abi. Pɛ hīmbi 'yøpətho masu nā rā Galión te bi 'yøtyø ja'i.

Mahømbi mengra Pablo, i ma Antioquia.

¹⁸ Nup'u ja rā hnīni mī 'bəhrā Pablo, bī m'məp'u mā njammī pa. M'mɛfa p'uya, bī 'yɛhyø 'yɛc'ɛi ngue bī ma, bī mähā rā Priscila 'nɛhrā Aquila, i mpa p'u ja rā hnīni Cencrea. Ja bi zundī bi 'yaxpə rá yā rā Pablo p'uya, gā mbøni ngue rā ndanne gā 'yo. Ja bī nɛxpə ngue bi 'yo rā barco i mpa p'u ja rā hāi Siria. ¹⁹ Mī zømp'u ja rā hnīni Efeso p'uya. Ja bá cop'u rā Priscila 'nɛhrā Aquila. Hante ngue dā tho p'uya, bī map'u ja rā nija dī mpɛti yø judío nā rā Pablo ngue bá nyahə. ²⁰ Nū'u yø judío p'u Efeso p'uya, i xifi ngue xtabā m'məp'u njammī pa. Pɛ rā Pablo hīmbi ne. ²¹ ɛm'mø mambā ɛdī:

—I ja ngue gā søngā Jerusalén. Ja ganī sägā p'u rā ngo bá ɛp'u. Pɛ nū'mø dā ne Oja, gā ma pengā mahøn'a ngue gā nnu'ahə —bi 'yɛmbi.

Bi 'yo rā barco p'uya, bi ma.
²² Nu'mø mi zønna Pablo p'u Cesarea p'uya, bi thogui, i ma Jerusalén. Mi juadi bi zengua yø 'yεc'ei 'bap'u, bi tho p'uya, i mpa Antioquia. ²³ Mi zømp'u p'uya, bi m'map'u njammī pa. Mambá εhε, bá thop'u ja yø hnini ja'a rā häi Galacia, 'nεp'u ja rā häi Frigia bá thogui ngue di hatra ts'edi gätho yø 'yεc'ei.

Rā Apolos bi manna hya p'u Efeso.

²⁴ Nu'u yø pa'u p'uya, bi zøp'u ja rā hnini Efeso n'na rā judío ni hu ngue rā Apolos, rā mmεngu Alejandra. I mma xandønho rā hya, 'nε padī xandønho'a te nt'ot'i p'u ja rā Maça Libro. ²⁵ Ya xi xädi xanho hanja'a te bi 'yøtra Hmu Jesús. I hä rā ts'edi ngue mmanna hya, 'nε xännbate xanho hanjana rā Jesús, madague'a ngue hont'a rā nxixya bi nxännbate rā Xuua mi padī hanja. ²⁶ Nuna rā Apolos bi hya rā ts'edi bi manna hya p'u ja rā nija di mpeti yø judío. Pe nu'mø mi 'yøhra Priscila 'nehra Aquila te i mma, bi zica n'nanni rā Apolos. Bi opan'yu xandønho hanja nā rā 'da'yo hya Oja. ²⁷ Bi ne bi thohna rā Apolos i map'u ja rā häi Acaya. Yø 'yεc'ei p'uya, bi mæmahya. Bi 'yøpra n'na rā sūcuā bi gats'i ngue danī dāpyø 'yεc'ei rá m'map'u Acaya, n'namhma ngue di unni xanho rā ts'äya. Nu'mø mi zømp'u Acaya p'uya, bi 'yøpra rā nho ya yø 'yεc'ei ya xi 'yεc'ei rā hya conná mate Oja. ²⁸ Porque yø hmi yø dā yø ja'i p'u, bi hya rā ts'edi bi dāipi te mmanyø judío. I uti te nt'ot'i p'u ja rā Maça Libro, ngue rā Jesús guehna rā Cristo bá εx Oja ngue di ndast'abi nā.

19

Ya 'bap'u ja rā hnini Efeso rā Pablo.

¹ Rā Apolos ya 'bap'u ja rā hnini Corinto. Nuna rā Pablo p'uya, bi 'damp'u ja yø xanthø ngue bi zøn'a Efeso. Ja i dīmp'u 'da yø 'yεc'ei p'uya. ² Rā Pablo bi 'yānyø 'yεc'ei, bi 'yεmbi:

—Xi'mø gmi 'yεc'eiha rā hya ya, çua 'bexquī n'yohu rā Espiritu Santo, uague hin'na?

Mi dahyø ja'i p'uya, bi 'yεmbi:
 —Hin'na. Hinjam'mø xtá øcähe ngue di 'bua rā Espiritu Santo.

³ Nuna rā Pablo p'uya, bi 'yεmbyø ja'i:

—¿Tema nxixya bi nja'aha p'uya?

Bi 'yεm'mø mi dahyø ja'i p'uya:

—Gue'a rā nxixya bi manna Xuua.

⁴ Bi 'yεnna Pablo p'uya:

—Nuna rā Xuua bi xixyabi yø ja'i na, gue'a rā hmεya'a ngue da fadi ngue ya bi hεp'u rā nts'o yø ja'i. Pe xquet'a bi xifi ngue jatho da 'yεc'ei'a n'na nc'ei da εp'u m'mεfa ngue rā Xuua. Nuna bi ma, guehna rā Jesucristo nā.

⁵ Mi 'yøhyø ja'i nā rā hya nā p'uya, mahømbi nxixya para ngue da fadi ngue ya εc'ei rā Hmu Jesús. ⁶ Rā Pablo p'uya, bi japrā 'ye p'u ja yø ya yø ja'i. Yø ja'i p'uya di hatra ts'edi rā Espiritu Santo. N'nan'yo yø hya ga ya p'uya, øt'a Oja p'uya ngue sä da manyø ja'i'a rā hya nnepe da ma. ⁷ 'Dε'ma yonc'ei'u yø n'yohu bi nxixya.

⁸ Nhyushna bi membabi rā Pablo ngue pap'u ja rā nija di mpeti yø judío. Bi hya rā ts'edi ngue ja bi mmamp'u rā hya. I nne di 'bätyø ja'i, porque xihyø ja'i ha di njap'u di zo rá 'ye Oja. ⁹ Pe hingui nne da 'yεc'ei 'da yø ja'i, nu te ja, ya ja. Sinoque bi nya man'atho p'u ha 'buhyø ja'i, ngue sahra hoga 'da'yo hya. Bi zop'u rā Pablo'u p'uya. Nu'u yø 'yεc'ei, bi zixra Pablo p'u ja n'na rā escuela 'bua n'na rā xännbate ni hu ngue rā Tiranno. N'na pa ngu n'na pa ja bi mmamp'u rā hya p'uya. ¹⁰ Ngut'a i tho'a nyo jeya p'uya. Janangue gätho'u yø ja'i rá m'map'u ja rā häi Asia, ngu yø judío, ngu'u hingyø judío, gā bi 'yøde hanja nā rá hya rā Hmu Jesús. ¹¹ Nuna Oja, xangu yø milagro bi japi bi 'yøtra Pablo. ¹² Madra bayutho, oque tema ulu di ngut'i, i jaspabi yø dārquēhi ngue da dädi. 'Bexta zā rā n'u di ja p'uya. Yø ts'onthi p'uya, i hεp'u yø ja'i n'youi.

¹³ Mi 'yop'u 'da yø judío ngue yø mpønthi p'uya. Bi zäpi bi marpabi rá

thuhu ra Jesús, ngue di japi da hyep'u yø ts'onthi n'youi ra ja'i. Bi 'yena:

—Dadi 'bep'a'i ya grá ts'onthi ngue gui hyep'u ra ja'i. Dí xi'i ngue gui hyep'u conná ts'edi ra Jesús nuna mmanna Pablo —bi 'yena.

¹⁴ Nuna n'na ra judío ngue ra hmu mmäcja, ni hu ngue ra Esceva, mi si yoto yø ts'unt'u ngue Gä yø mpønthi. Nguna bi man'u p'uya. ¹⁵ Nu'mø mi dahra ts'onthi, bi 'yembi:

—Dí pacä te'o na ra Jesús gui mmanya. 'Nε dí pacä te'o na ra Pablo. Pε nu'ahu, hĩndĩ pacä te'o'ahu —bi 'yembi.

¹⁶ Bi bentyø mpønthi na ra n'yohu mi n'youi ra ts'onthi p'uya, bi ne'ahäi. Bi dapi gätho. Janangue bi 'dap'u ja ra ngu'u yø mpønthi p'uya, ngue bi zet'i 'nε bi nxennba yø ulu. ¹⁷ Gätho'u yø mmengu Efeso p'uya, ngu yø judío, ngu'u hingyø judío, Gä bi nsu 'mø mi 'yø'a te bi nja. Gä εspabi yø ja'i na ra Hmu Jesús.

¹⁸ Nuya yø ja'i bi guarbu ha bi nja ra hya, xangu bi 'yεc'ei ra hya. I mmanyø ja'i ngue xants'o te xi n'yo m'met'o.

¹⁹ Nuya yø ja'i ya mani n'yo'a ngue ra mfadi, xangu to bá cahyø libro mfadi p'uya, ngue yø hmi yø da yø ja'i p'u bi 'yudi. Bi t'øtra güenda hangu di muui yø libro p'uya, bi bøxra güenda comma yote ma 'det'a mahuahĩ ra t'axi di nthēui. ²⁰ Nu'mø bi hma hanja na ra Hmu Jesús, i u Oja ngue ja rá ts'edi, porque hāt'i di 'bätyø ja'i ngue εc'ei.

²¹ M'mefa p'uya, bi zo rá mmäi ra Pablo ngue di ma Jerusalén. Pε 'bet'o danĩ n'yop'u ja ra häi Macedonia, 'nep'u ja ra häi Acaya. Bi 'yena:

—Nu'mø da juadi dá n'yogä p'uya, jatho Gä thogui ganĩ mpagä Roma —bi 'yena.

²² Nuna ra Pablo, bi menhni yoho yø mäxte ngue di ma Macedonia. Guehna ra Timoteo 'nehra Erasto. Pε ra Pablo bi gose njammĩ pa p'u ja ra häi Asia.

Bá ts'uhra Pablo p'u Efeso.

²³ Nu'u yø pa'u p'uya, bi nja n'na ra dasui conná nguehri hya ra Jesucristo. ²⁴ Go bi 'yuhra sibi na ra Demetrio mi øtyø nt'embĩ ngue ra t'axi, mi øt'e tengutho ja ra nija p'u 'buhra dahmu Diana. Porque xangu ra mēnyu mi jatyø mēfi. ²⁵ Nuna ra Demetrio bi peti gätho'u 'da'igu ra 'befi pēhmi, bi 'yembi:

—Ague n'yø'ahu, gui pahmu ngue nuna ra 'befi jajū ya, ja dí timhmu p'u na ra nho nná 'buhmu. ²⁶ Ya gui nnuhu te øtra Pablo 'yop'u, i xihyø ja'i ngue nu'u yø dahmu di hocra ja'i, hinga gue'u Oja'u. 'Nε dí øhmu p'uya ngue hinga høndua Efeso njap'u, sinoque ya mme gätho ra häi Asia, ya hingui εc'ei yø dahmu yø ja'i co nu'a ra hya mmanna Pablo.

²⁷ Ya nts'utho'a te ja p'uya, porque di m'mehra 'befi dí pēhmu. Nu'a rá nija ra maca dahmu Diana p'uya, xquet'a ya hinnĩ mantho da zupyø ja'i. Di m'mε'a Gä 'yεspabi ra dahmu yø ja'i p'uya, conque guehna ra dahmu Diana thanne gätho yø mmengu Asia, 'nε thanne gätho yø ja'i 'bu'a nximhäi.

²⁸ Bi ndεcuε yø ja'i 'mø mi 'yøhna ra hya na p'uya. I mahyø ja'i p'uya, bi 'yena:

—Maguesε na ra dahmu Diana thanne yø mmengu Efeso —bi 'yena.

²⁹ Bi mēdi bi yans'yø ja'i p'u ja ra hnini p'uya. Bi bētra Gayo, 'nehra Aristarco, guehya yø n'yohu ngue yø mmengu Macedonia mambá n'youi ra Pablo. Bi zixpu ja ra estadio di mpeti gätho ra hnini 'mø øt'a junta p'uya. ³⁰ Bi ne ra Pablo ngue xta mmap'u ha 'bahyø ja'i, pε himbi japyø 'yεc'ei bi ma. ³¹ Xquet'a mađi mpahmi ra Pablo 'da'u yø ts'ut'abi di manda p'u ja ra häi Asia, guehya bi mēnnba ra hya ra Pablo ngue hĩnda zä da zømp'u ha di mpeti yø ja'i ya.

³² Nup'u bi mpeti yø ja'i, n'nan'yo mman'i'da, n'nan'yo bi mmamm'i'da. Xøgue 'dagui nuanstho yø ja'i p'u ha mafi, xandøngu yø ja'i hingui padĩ hanja ngue bi mpeti yø ja'i. ³³ Nuna n'na ra judío ni hu ngue ra Alejandro,

bi bøn'i'da yø mmijjudíoui ngue bi xifi hanja ra hya. Mí badí hanja ra hya p'uya, bi 'yøtra senya conná 'ye ngue nne di hejpaḅi yø ja'i. Bi ne xtí nyap'u 'báhyø ja'i ngue di catra sai p'u 'báhyø mmijjudíoui. ³⁴ Pε nu'mø mí báhyø ja'i p'uya, ngue xquet'a ra judío na nne di nya, bi máhra mafi gátho yø ja'i p'uya. Comma nyo ora bi mmafi, i εna:

—Maguesε na ra dahmu Diana thanne yø mmengu Efeso.

³⁵ A nuna go n'na ra secretario p'u ja ra hnini p'uya, go bi zä bi hejpi te mmanyø ja'i na, bi 'yεmbi:

—Ague gyø mmenguha ua ja ra hnini Efeso. Gátho yø ja'i ndap'u bi zä, gä paḅi ngue nuua ja ra hnini Efeso i høxyø xi yø ja'i ngue da máhra nija hap'u 'báhra dahmu Diana nuna maguesε bí 'yε mahets'i. ³⁶ Nuna ra hya dí xi'aha ya, gä guí pahma ngue majuaní na. Janangue nuyá, dami nsayah. Dami n'yomfeni te guí nne guí 'yøth. ³⁷ ¿Hanja ngue sä gni sihu ua ya yø n'yohu 'bucua? 'Nε hingui xocra nija, ni xinga gue'a ni dahmuha di nnømman'u. ³⁸ A nu'mø 'bui to di nsahmi na ra Demetrio, da gue'u yø mafi n'youi, uanguí gue'a ga 'báhyø ts'at'abi'a ngue di nyapi n'na ngu n'na. ³⁹ Nu'mø ja te man'na ma hya guí nneha, guí mmamhm'u 'mø bi nja ra junta, ja di nhop'u. ⁴⁰ Asta guehya dí 'bu mman'uh'u 'mø da fadi te xa nja ya. Da t'εmbi ngue dyø nequisaihu. Nu'mø da t'anngha hanja'a ra njunt'i xanja ya, hin'y'u p'u te ga mmamhm'u.

⁴¹ Høntho bi juadi bi man'a ra hya'a p'uya, bi n'yεte yø ja'i ngue bi ma.

20

Ra Pablo bi map'u ja ra häi Macedonia 'nep'u ja ra häi Grecia.

¹ Nu'mø mí thohra sai, bi zonhyø 'yεc'ei na ra Pablo ngue di hatra ts'edi. Bi n'yεte p'uya, bi ma i map'u ja ra häi Macedonia. ² Bi zengua gátho yø 'yεc'ei rá m'map'u ja yø xequi rá njap'u. Di hatra ts'edi yø ja'i na ra hya i mma. M'mefa p'uya, bi zømp'u ja ra häi Grecia. ³ Ja bá m'map'u nhyushna.

Ya ja ngue xta 'yo ra barco ngue xtí ma Siria p'uya. Pε bi ba p'uya ngue sänyø judío ngue da hyo. Janangue bi zännbaya ngue bi n'yoguatho, mahøn'i map'u ja ra häi Macedonia. ⁴ Nuyá yø n'yohu ra Pablo 'dap'u 'youi guehna: ra Sópater ngue ra mmengu Berea, 'nε'u yø mmengu Tesalónica ra Aristarco 'nεhra Segundo, 'nεhra Gayo nuna ra mmengu Derbe, 'nεhra Timoteo, 'nεhyø mmengu Asia, ra Tíquico 'nεhra Trófimo. ⁵ Bi m'met'o ya ngue i ndø'mate p'u ja ra hnini Troas. ⁶ Nugähe ja dá mäcähe 'mø mí tho ra ngo ts'i ra thuhmε hingui n'youi ra íxi. Dá nεxähe p'u Filipos, daní nthegähe p'u ja ra hnini Troas. Ja dá m'macähe p'u nyoto ma pa p'uya.

Ra Pablo ya 'bap'u ja ra hnini Troas.

⁷ Nu'a ndomingo p'uya, bi mpeti yø 'yεc'ei ngue di nxeñba ra thuhmε da zi, tengutho ra hya bi zohra Jesús. Nuna ra Pablo p'uya, bi xännbabi ra hya yø ja'i. Pε comma ya ja ngue da ma 'mø mí hyats'i, bi ganna hya bi ma, asta gue'mø mí zo made ra xui. ⁸ Xi mpeti yø ja'i p'u ja ra cuarto bí ja maya, nup'u bí ja xangu yø lámpara di yot'i. ⁹ Mí huxpu ja ra ventana n'na ra ts'unt'u ni hu ngue ra Eutico. Comma ra Pablo p'uya bi ganna hya bi ma, bi do'mra t'aha na ra ts'unt'u p'uya, rá hyu ra piso p'u bá tägui. Ya xi du 'mø mambá thats'i. ¹⁰ Bi gahra Pablo p'uya, ngue bá hats'i. Bi 'yεmbyø ja'i p'uya:

—'Yo sä guí suhu, i te na ra ts'unt'u —bi 'yεna.

¹¹ Mahømbi nexmaya ra Pablo. Ja bi xenna thuhmε da ts'i p'uya, tengutho ra hya bi zohra Jesús. Mí tho'a p'uya, bi sigue bi nya asta gue'mø mí hyats'i. Ja bi ma p'uya. ¹² A nuna ra ts'unt'u xi dägui, bi ts'ixrá ngu na, pε ya ja manho. Gä bi hyu yø mmai yø ja'i.

Ra Pablo ba nεxa Troas, i mpa p'u ja ra hnini Mileto.

¹³ Bi ne bi n'yoguatho ra Pablo asta ra hnini Asón. Ja daní nthegähe p'u p'uya ngue dá ohe ra barco. ¹⁴ Ma nthegähe ra Pablo p'u ja ra hnini Asón,

ya 'da dá mähme p'uya, dá ohe ra barco daní mpähme p'u ja ra hnini Mitilene. ¹⁵ Dá pöngähe p'u'a rá yo pa p'uya. Daní nthogähe p'u ja rá nnengui rá häi Quío. Rá hyu pa p'uya, dá söngähe p'u ja rá häi Samos. Daní nsäyahe p'u ja ra hnini Trogilio. Rá gu pa p'uya, dá söngähe p'u ja ra hnini Mileto. ¹⁶ Nuná ra Pablo, ya xi zänni ngue da thorp'u ja ra hnini Efeso. Hímbi ne di nsäya p'u ja rá häi Asia. Bi xöni bi zön'a Jerusalén, xamhmatho da zädi ngue dání zäp'u ra ngo ngue ra Pentecostés.

Bi nyaiu ra Pablo'u yø 'yεc'ei 'bet'o p'u ja ra hnini Efeso.

¹⁷ Nup'u ja ra hnini Mileto, bi mennbatho ra hya ra Pablo'u yø 'yεc'ei 'bet'o p'u di mpeti yø 'yεc'ei'a ra hnini Efeso, ngue bá εhε bi nyaiu. ¹⁸ Nu'mø mi zø'u bá ts'i p'uya, ra Pablo bi 'yεmbi:

—Ya guí pahmu te dá n'yogä 'mø rá müdi yø pa ma söcä ua Asia ja ni häih. ¹⁹ Hingra n'yets'i dá n'yogä p'u guí 'bähmu mente ra pa dá örpä rá 'befi ra Hmu Jesús. Dá üngä ma mmüi conná nguehyø ja'i nu'u hingui nne da 'yøhra hya. 'Nε xangu ra n'u dá sägä ngue nne xtä hyogä yø judío. ²⁰ Nu'mø ma xi'ah'u ra hya, dá xi'ah'u'a te gäma hya ja ngue da 'yøt'ah'u ra nho. Dá xän'nah'u ra hya p'u gadi mpetih, 'nεp'u ja ni ngu'u dá xän'nah'u ra hya. ²¹ Ngu'u yø judío, ngu'u hingyø judío, dá xicä ngue da hyep'u ra nts'o ga 'yo, da den'na Oja, 'nε da 'yεc'ei na ma Hmu'u Jesucristo. ²² A nuyá, di 'bejpagä ra Espiritu Santo ngue ganí mpagä Jerusalén. Pε hündi padi te ganí nthocä p'u. ²³ Hønda n'na ra hya dí padi, ngue nup'u ja yø hnini xtä thogui, ra Espiritu Santo xiqui ngue nup'u Jerusalén, ya nthø'miguí ngue da joqui, 'nε da ma ma'ünigui. ²⁴ Pε hingä gue'a di dü ma mmüigä'a. Asta dí engä ma te squerängue ga jua'a te nná 'yo con n'na ra pähä. Dí nne ga juahna ra 'befi bi färca ma Hmu Jesús. I nne ra Jesús ngue ga xicä yø ja'i na

ra hoga 'da'yo hya bá n'yoiu rá mate Oja.

²⁵ Nu to gä guí 'bähmu ua ya, ya gä xtä xifi ha di njap'u di zo rá 'yε Oja, dädi seguragä ngue ya hinní mantho da nürcaguí ma hmi yø ja'i. ²⁶ Ra ora ja p'uya, dí nne ga xi'ah'u ngue ya hinní ma ma xigä te'o da ma ra castigo. ²⁷ Porque nu'a te gäma hya xpä nzän'Oja ngue di nja, ya gä xtä xi'ah'u, hin tema hya di 'bedi. ²⁸ Dami hyoni ha gdi n'yo manho n'na ngu n'na'ah'u ya. Xquet'a dami fähmu yø 'yεc'ei. Guehna ra Espiritu Santo εxah'u ngue guí fähmu ya yø ja'i εc'ei Oja. Guehya yø ja'i bi pøhra Jesús conná maca ji bi mämp'u ja ra pont'i. ²⁹ Dí padi ngue nu'mø dá magä ua, dá ep'u mi'da yø mamhya da ne da 'uεnyø 'yεc'ei. Tengutho yø zate 'mø sa yø de'yo, di njarbu. ³⁰ Guesε ni amigoh'u da böni ngue di nxännbate ra fehni, go da garpabi yø 'yεc'ei'u p'uya. ³¹ Dami mfähmu 'yo di hä'ah'u ya n'nan'yo ra hya da xän'nah'u. Gui 'yøth'u tengutho dá øt'ä mente nhyu jeyä, ra pa ra xui dá xän'nah'u ra hya, hindá nsäya. Asta ma guidä nná xi'ah'u ra hya n'na ngu n'na'ah'u.

³² A nuyä ma zi cu'ah'u, hønt'Oja da mä'ah'u ya. Dami fähmu xanho na ra hya ngue rá mate Oja. Nuná, i ja rá ts'edi na ngue man'na gdi timhmu ra hya. Oja di japi te'o gä o rá 'yε. ³³ Hijnönni ja'i dá nepä rá mεnyu ogue rá ulu. ³⁴ Guí pahmu xanho ngue nu'a te di honi co 'nεhya mi'da dí n'yohe, dá mpεhme n'namhma ga tini te dí homhme. ³⁵ Guí njathu p'uya, porque jatho ngue di mpe'a n'na, n'namhma da zä da mäts'i to hin'y'u te da hyoni. Dami bεmhmu'a ra hya bi mam'mø mi 'yenna Hmu Jesús: “Man'na xanho ngue di un'a n'na, hindä gue'a ngue da ma mat'ünni”.

³⁶ Høntho bi juadi bi manna Pablo na ra hya na, bi ndantyøhmü gätho yø ja'i mi n'yoh'u ngue bi mat'Oja. ³⁷ Asta zoni gätho yø ja'i ha guí nhyahmi ra Pablo ngue εdi. ³⁸ Porque εmmēi

tu yø mmæi yø ja'i na ra hya xi manna Pablo ngue ya hinnî mantho da nurpa rá hmi. Bi máhä p'ua ja ra barco p'uya, ja bi n'yep'ua.

21

Ra Pablo i ma Jerusalén.

¹ Nu'mø dambá n'yetegähe p'ua ha 'buhma zi cuhu, dá ogähe ra barco ngue dá macähe njuantho p'ua ja ra häi Cos. Rá yo pa p'uya, danî nthocähe p'ua ja ra häi Rodas. Mä thocähe p'ua p'uya, danî mpäcähe p'ua ja ra hnîni Pátara. ² Nu'p'ua Pátara, ja dá tingähe p'ua man'na ra barco ngue i mpa p'ua ja ra häi Fenicia. Dá ogähe'a p'uya, dá mähme. ³ Nu'mø mä thocähe p'uya, danî nugähe ra häi Chipre nuna ja mbo ra jathe. Ngaha i go 'mø mä thocähe na ra häi na, danî nthocähe p'ua ja ra häi Siria. Nu'a ra barco p'uya, i ja ngue danî zohrá 'benî p'ua ja ra nenthe ngue ra hnîni Tiro. Janangue ja danî mpähme p'ua. ⁴ Dá nthegähe p'ua 'buhyø 'yεc'εi p'uya. Ja dá m'macähe p'ua nyoto mä pa. Pε ra Espiritu Santo bi 'yutyø 'yεc'εi'a te ja ngue da thohra Pablo. Janangue hindî japyø 'yεc'εi ngue xti ma Jerusalén. ⁵ Pε mi gua'a nyoto mä pa p'uya, siempre dá mähme. Gätho yø 'yεc'εi conyø xisu 'nēhyø basi 'da dá mähme asta nenihni. Dá ndantyøhmü gähe p'ua ja rá nnenguî ra jathe p'uya, ngue dá mat'Ojahe. ⁶ Nu'mø mä n'yēhme p'uya, dá cäthe ra barco. Bi mengyø ngu yø 'yεc'εi p'uya.

⁷ Dambá nexähe p'ua Tiro, dá søngähe p'ua ja ra hnîni Tolemaida. Ja bi zep'ua'a nná ogähe ra barco p'uya. Mä sømhme p'ua ja ra hnîni, dá zenguahe ya mä zi cuhu. Ja dá m'macähe p'ua n'na pa p'uya. ⁸ Mi hyaxpuya, dá thogui ngue dá mähme p'ua ja ra hnîni Cesarea, di n'yohe ra Pablo co 'nēhya mi'da man'yohe. Dá macähe p'ua ja rá ngu ra Lipe mađi 'yonna hoga 'da'yo hya p'uya. Guehna n'na nc'ei'u yoto nja'i xi thanhna m'met'o ngue di mfäxui yø representante ra Cristo. Ja dá n'oxähe

p'ua ja rá ngu na p'uya. ⁹ Nuna ra Lipe, mi si goho yø t'ixu ngue him mađi nthati. Nuya yø hmute p'uya, nu'a ra hya di bennbabi Oja da ma, gue'a mman'a. ¹⁰ Ya nmî 'bucähe p'ua njammî pa p'uya, bi zø'a n'na rá pøngahya Oja ni hu ngue ra Agabo, xpî 'yε'a Judea. ¹¹ A nuna p'uya, ni 'yεhε da nuje. Bi gajpa rá ngat'i ra Pablo p'uya, bi dutyø gua 'nēhyø 'yε. Bi 'yεmp'uya:

—Nguna ra hya mmanna Espiritu Santo ya, nuna ra n'yohe rá mmeti ra ngat'i ja ua ya, di jaua yø judío p'ua Jerusalén ngue da dut'i. 'Nε di ndäpyø ja'i hingyø judío —bi 'yεmbi.

¹² Nu'mø mä øcähe na ra hya na p'uya, hangu dá xicähe ra Pablo, da gue'u yø mmengu p'ua, xifi ngue hindî ma Jerusalén. ¹³ Bi 'yεnna Pablo p'uya:

—¿Tenî 'be'a guí øt'e ngue sä guí zomhmü? Gadi unngahü ma mmügä. Nugä dí 'bui hønt'a go te ts'u ga thogui, hinga hønt'a di tharcagui, sinoque xquet'a da zä ga tugä p'ua Jerusalén conná nguehma Hmü Jesús —bi 'yεna.

¹⁴ Ya hindá taphe ngue hinxti map'ua, da hecähe p'ua p'uya, di εmphe:

—A nuyá, di nja'a te rá pähä Oja ya 'mø.

¹⁵ M'mefa p'uya, 'nεcje dá nsähe ngue da mähme p'ua Jerusalén. ¹⁶ Bi hyungähe 'da yø 'yεc'εi ngue yø mmengu Cesarea. Nuya yø 'yεc'εi ya p'uya, n'youi p'ua n'na ra mmengu Chipre ni hu ngue ra Mnasón. Ya mará nyogui 'yεc'εi na. Go bi zixcähe rá ngu na p'uya ngue ja dá nsäyahe p'ua.

Bi ma ra Pablo di zengua ra Jacobo.

¹⁷ Nu'mø mä søngähe Jerusalén, εmmēi di johya yø 'yεc'εi ngue dá nnuhe. ¹⁸ Mi hyaxpuya, dá mähme ra Pablo ngue di zenguahe ra Jacobo. Gä mi 'bup'ua yø 'yεc'εi 'bet'o p'ua ha di mpeti yø 'yεc'εi. ¹⁹ Mi juadi bi nzenguaui yø 'yεc'εi na ra Pablo, bi du'mi bi mä te xi 'yøt'e, manyarbu i ma ra hya bi mä ngue xifi hanja ngue

xi mǎx Oja ra Pablo p'ua ha 'buhyo ja'i hingyo judío. ²⁰ Mi 'yø'a te sihyo ja'i p'uya, bi 'yεspabi Oja. Bi t'embra Pablo p'uya:

—A nuyá ma zi cu'i Pablo, ya gui nnu ngue yø mahuahitho yø judío εc'ei ra Jesús. Pe gátho ya p'uya, hingui nne da hyep'ua yø costumbre n'youi p'ua ja ra ley bi 'yotra Moisés. ²¹ I hma ngue t'embí n'nan'yo ra hya gui xännbabi yø judío rá m'mua hman'na nguadi yø häi. T'embí ngue gui xifi ngue hinda 'yörpa masu'ua yø hya bi manda ra Moisés, 'ne hinda 'yøtyø costumbre nná 'yohua. T'embí ngue gui xifi ngue hinda mēpya yø ts'unt'ua 'mø bi m'mai. ²² ¿Ha di nja te ga øthua co nuna ra hya naya? Porque di mpeti yø ja'i 'mø bi badí ngue ya gá søhø. ²³ Man'na xanho gui 'yøt'a te ga xi'áhe ya. I 'bucua dí 'bucáhe goho yø n'yohua ja ngue da 'yøtyø ndanne. ²⁴ Dami sixa nija'ua ya, gui nhoqui tengutho da 'yøt'ua. Jurpabi yø gasto ngue da 'yaxyø ya. Nu'mø gá 'yøt'a p'uya, gátho yø ja'i da dinyø mmui ngue himma juani'a te si'i. Sinoque xquet'a 'ne'i gui εc'ei 'ne gui hats'i xanho te mmamp'ua ja ra ley. ²⁵ Pe nuyá yø ja'i hingyo judío ngue ya εc'ei ra Jesús, ya xtá orpahe ra sacua te dá sannáhe ya. Ya xtá xihme ngue hinte da ma nts'upi ya yø hya ya. Sinoque hontho ngue hinda za ra ngø 'bøspabi yø dahmu, 'ne hinda zi ra ji. 'Ne hinda zapra ngø yø zu'ε hingui pønná ji 'mø bi du. 'Ne hinda n'yots'om'mai.

Ya bi mbentra Pablo.

²⁶ Mi hyaxpaya, bi me ra Pablo'ua goho yø n'yohua ngue 'da di njojtho. Bi yurbua ja ra nija di mpeti yø judío p'uya para ngue da ma tema pa da ze'a gui nhoqui. Nu'mø bi dātra pa p'uya, da 'yøtyø 'bøt'e n'na ngu n'na.

²⁷ Pe nu'mø tobe him maní dāt'a nyoto ma pa, nuyá yø judío ngue yø mmengu Asia bi nu ngue 'bup'ua ja ra nija ra Pablo. Bi hyurpa ra cue yø mmui gátho yø ja'i p'uya. Janangue bi ma mabent'i ra Pablo. ²⁸ Bi mahra hmafi yø judío p'uya, bi 'yεna:

—Ague gyø judíohe, dami fāxcáhe ua. Nuna ra n'yohua 'bucua ya, guehna xännbabi yø ja'i ndap'ua bi zä na ngue hingui nnu manho'a te nná 'bahuua. I xännbabi yø ja'i ngue hingui nnu manho ra ley, 'ne hingui nnu manho ra nija jaua. I ja man'na ra hya p'uya, ya xa cutua ja ra nija 'da yø ja'i hingyo judío. Di ts'ongua ja ra maca nija jaua.

²⁹ Nguna ra hya bi manyø ja'i, porque m'met'o ra pa, ya xi hnup'ua ja ra hnini ra Pablo ngue n'youi n'na ra n'yohua hinga judío, ni hu ngue ra Tróximo ra mmengu Efeso. Ra Pablo p'uya bi t'embí ngue ya xi carpua ja ra nija'a ra n'yohua xi hnurpi ngue mi n'youi.

³⁰ Bá yants'i gátho yø ja'i p'ua ja ra hnini p'uya. Bá tihí ngue di bentra Pablo. Bá jumma xøts'e ra nija p'uya. N'nahmantho bi ma ndøt'e yø goxthi 'bexque'a. ³¹ Ya nne yø ja'i ngue xta hyo ra Pablo. Bi zønna hya p'ua bí 'buhrá hmu yø soldado p'uya, ngue ya bá yans'yø ja'i gá ra hnini Jerusalén. ³² Janangue bi nya mi'da yø hmu p'uya ngue bi peti gátho yø soldado, da ma da nu tema hya bi nja. Ni tihí bi zømp'ua 'buhyo ja'i. Mi nu yø ja'i ngue mmap'ua yø soldado, bi hyep'ua'a gui unna Pablo. ³³ Mi guarba 'buhyo ja'i yø soldado p'uya, nuna ra hmu bi manda bi mbentra Pablo 'ne bi thut'i co yohø yø cadena. Bi 'yänni te'o na ra Pablo, 'ne bi 'yänni te'be'a xi 'yøt'e. ³⁴ Pe nup'ua mahyo ja'i p'uya, n'nan'yo mman'i'da, n'nan'yo'a bi mma mm'i'da. Janangue hingui sä da hyaxa njuani tema hya, porque janjuani di uexhni yø ja'i. Bi manda ra hmu ngue bi ts'ixra Pablo p'ua bí ja ra cuarte p'uya. ³⁵ Nu'mø mi zømp'ua ja yø 'dexto ngue ra cuarte, xøgue ni gautho yø soldado na ra Pablo, porque di mäs'yø ja'i ngue nne da guaspi. ³⁶ Bá mafi gátho yø ja'i bá 'befa, bi 'yεna:

—Da du ra Pablo —bi 'yεna.

Bi manna Pablo'a ra hya ja ngue di nyamp'ua ha 'buhyo ja'i.

³⁷ Nu'mø ni ma da yurbu ja ra goxthi cuarte ra Pablo p'uya, bi 'yembrá hmu yø soldado:

—¿Ua da zä ga xi'i n'na ne yo ne'a te di nne ga mmangä? —bi 'yembj.

Mi dahra hmu p'uya, bi 'yembra Pablo:

—¿Ua guí padj gui nya ra hya ngue ra griego p'uya? ³⁸ ¿Ua hinga gue'e'a ra mmengu Egipto bi xoxa n'na ra sui mø yø pa xa thogui? ¿Ua hin gadi manda'u goho mahuahj nja'i yø hyote bá m'map'u ja ra dapo?

³⁹ Mi dahra Pablo p'uya, bi 'yena:

—Nugä drá judiógä, drá mmengugä p'u ja ra hnini Tarso, guehna ra hnini tate p'u ja ra häi Cilicia na. Pe dami 'yorca ra mate guí 'dacrä nt'edi ga nzocä yø ja'i —bi 'yembj.

⁴⁰ Nu'a rá hmu yø soldado p'uya, bi unna nt'edi ra Pablo ngue di nya. Bi m'mäp'u ja yø 'dexto ra Pablo p'uya, bi macrá 'ye ngue orpa ra senya yø ja'i ngue di nsäya. Nu'mø mi nsäya'a guí maxhni yø ja'i p'uya, nuna ra Pablo i nya ra hya ngue ra ebreo, bi 'yembj:

22

¹ —Ague n'yø'ah, nuna ra hya gda nyangä ua guí 'buhmu ya, dami 'yøhm ha rá nja ra hya ga xi'ah.

² Mi 'yøhyø ja'i p'uya ngue ga ts'ofonna ebreo ga ya yø ja'i, man'natho ngue hinjondi 'yani. Ra Pablo p'uya bi 'yembj:

³ —Nugä drá judiógä. Drá mmengugä p'u Tarso ja ra häi Cilicia. Pe bi ma ma tedegä ua Jerusalén. Ja dá ogä ua ra escuela, gue'a ra Gamaliel ma xänbategä. Bi xänngagui'a ra ley manj n'yo ma mboxitah. Nugä dá ja ndummui ngue dá supä rá xudi Oja co gätho ma mmui, tengutho guí øth ra pa ja p'uya. ⁴ Nugä 'mø yø pa xa thogui, xtä scä'u yø ja'i mi ec'ei ra hoga 'da'yo hya. Yø n'yohu 'nehyo xisu di tut'i ngue di cot'i, 'ne dí nne ga ho 'da.

⁵ Nu'a rá hmu yø mmäcja, 'ne'u yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, da zä da ma hanja'u, porque go bi 'dacä ra scuä dá cats'i ngue xcani dápä yø

judío p'u Damasco. Dá magä p'u ngue di hongä yø 'yec'ei, xcambá sigä ua Jerusalén ngue xtj n'ofädi.

Bi manna Pablo ha bi nja ngue bi 'yec'ei ra Jesús.

⁶ Pe nup'u ja ra 'yu p'uya, comma huxyadi ya ni ma ga sön'a Damasco, nthambenitho bi yot'a n'na ra nyot'i mayä ngue bi gogbagui. ⁷ Dá täcä häi p'uya, dá øde ngue nzoqui, bi 'yengui: “Ague Saulo. Ague Saulo. ¿Hanja ngue emmxi guí nnu man'ugui?” bi 'yengui. ⁸ Ya dí embä p'uya: “¿Te'o'i p'uya grá Hmu?” Hømbä tha p'uya, bi 'yengui: “Guecä drá Jesús, drá mmengu Nazaret, janjuanj ngue guí nnu man'ugui”, bi 'yengui. ⁹ A nu'u ma amigo nmi n'yo'be p'uya, majuanj ngue bi nu ra nyot'i, pe bi zu. Pe himbi mmeya ma amigo te 'be'a xicä'a nzoqui. ¹⁰ Nugä p'uya, dí embi: “Ague grá Hmu, ¿te 'be'a ja ngue ga øt'a p'uya?” Nu'a ra Hmu p'uya, bi 'yengui: “Dami nangui, guí thogui gdi ma Damasco. Nup'u ja danj si'i p'u te gä ja ngue guí 'yøt'e”. ¹¹ Bi xädägui'a ra nyot'i dá nth'e'be. Bi cänngagui'u ma n'yo'be, gä dá sön'a Damasco.

¹² Nup'u Damasco p'uya, mi 'bur'u n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Ananías. Gue'a n'na ra n'yohu ngue mi øt'e gätho'a te mmamp'u ja rá ley Oja. 'Ne di nnu manhoui gätho yø judío. ¹³ Bá ehx bi nugä na ra Ananías. Mi zøp'u dí 'bui, bi 'yengui: “Ague ma zi cu'i Saulo, di nzø ni dä ya”, bi 'yengui. 'Bexque'a ra ora'a p'uya, bi nzø ma dá, dá hēti ha 'bäi. ¹⁴ Bi 'yengui: “Nuna Oja mi thanne ma mboxitah ya, ya mam'met'o xpa huan'na'i ngue guí parpabi rá pähä. Bi ne ngue guí nnurpabi rá hmi'a rá Ts'ant'u Oja nuna gä ra nho øt'e, 'ne gui 'yø'a ra hya bi ma. ¹⁵ A nuyá, ndap'u bi zä guí ja hmajuani gätho yø ja'i na ra hya dí xi'i ya. Guí xihyo ja'i te gä nu ya, 'ne gui xihyo ja'i tema hya gä 'yøde. ¹⁶ Xiya, ¿te guí tøm'ya? Dami nangui, guí nxixya nts'edi, n'namhma di nequi ngue guí ec'ei ra Hmu Jesús, 'ne di pun'na'i ni ts'oqui”, bi 'yengui.

Bi manna Pablo tema hya i men'Oja p'u ha 'buhyo ja'i hinyo judio.

¹⁷ Dambá pengä p'uya, ngue dá sò'a Jerusalén. Dá map'u ja ra nija ngue dá mat'Oja. Bi mpähma nthandi p'uya. ¹⁸ Dá nugä ra Jesús ngue engui: “Dami xoni guí pøn'a nts'edi ua Jerusalén, porque hinda t'orpa masu ra hya guí mma conná nguecä”, bi 'yengui. ¹⁹ A nugä p'uya, dí embi: “Ague grá Hmu, ya pahyo ja'i ngue nmi pagä p'u ja yø nija, dambi sigä yø ja'i ec'ei'i ngue di cot'i, 'ne dadi uni. ²⁰ Nu'mø mi tho na ni mefi ra Teba bi xihyo ja'i ni hya, dí 'bäcä p'u 'mø, xquet'a dá negä ngue bi du na. Nu'mø mi tho na, dá färpagä yø tuhü'u to bi hyo”. ²¹ Pε ra Jesús bi 'yengui: “Ga 'yohma. Nugä yap'utho ga pen'na'i, guí mmap'u rá m'mahyo ja'i hinyo judio”, bi 'yengui.

Yø soldado bi bentra Pablo.

²² Bi 'yøxhyø ja'i p'u bá fadi ngue bi nya, asta gue'mø mi manna ra hya ngue ena da map'u 'buhyo ja'i hinyo judio. Bi mahra hmafi yø ja'i p'uya, bi 'yena:

—Da tho na ra n'yohu na. Hinni 'yup'u ngue 'buhna —bi 'yena.

²³ Mente mafi, mente cacyø tuhü, en'a häi. 'Ne ens'maya yø fonthäi ngue ra cue. ²⁴ Bi manda na rá hmu yø soldado p'uya ngue bi ma macut'i mbo ra cuarte ra Pablo. 'Ne bi manda ngue bi 'bei, bi njapi da ma hanja ngue sahyø ja'i. ²⁵ Pε nu'mø mi dut'i ngue da mei, nuna ra Pablo bi 'yembra capita 'bäp'u:

—¿Tema nt'edi guí pets'i ngue guí nne gui fhmä n'na ra n'yohu ngue ra romano, 'ne hinga 'bet'o guí haxhu ra güenda hanja ra hya? —bi 'yemi.

²⁶ Nu'mø mi 'yø'a ra hya sihra capita p'uya, bi ma bá xi'a rá hmu nne di mfete, bi 'yemi:

—Dami n'yomfeni te guí nne gui 'yøt'e, porque nuna ra n'yohu guí nne gui fei, ra romano na —bi 'yemi.

²⁷ Nu'a ra hmu p'uya, bi guarbu 'bähra Pablo, bi 'yemi:

—¿Ua majuaní ngue grá romano ague n'yø?

Mi dahra Pablo p'uya, bi 'yemi:

—Ahá, majuaní.

²⁸ Nu'a ra hmu p'uya, mahombi 'yemi:

—Pε nugä, xangu ra menyu xa cuestagä ngue dá cohi ngue drá romano.

Ra Pablo p'uya, bi 'yena:

—Pε nugä drá romanogä p'u dá micä.

²⁹ Co nuna ra hya na p'uya, bi zop'u ra Pablo'u mi nne xtí mfete. Da guehna ra hmu, xquet'a bi zop'u 'mø mi hyaxa njuani ngue ra romano. Bi nsu p'uya ngue xi dut'i.

Ra Pablo 'bäp'u ha bi 'yøtra junta yø judio.

³⁰ Mi hyaxpaya, nu'a rá hmu yø soldado bi ne xta hyats'i xanho ra güenda teni 'be'a gui yapyø judio na ra Pablo. Bi xojpa yø cadena ma nthat'i p'uya, bi manda ngue bi ma mapeti yø hmu yø mmäcja. Bi nja ra dajunta. Bá njacra Pablo p'uya, bi ma ma 'bä'mi p'u 'buhyo ja'i.

23

¹ Nuna ra Pablo bi hyetyø ja'i 'bäp'u ja ra junta. Bi 'yembaya:

—Ague n'yø'aha, i nnu Oja ngue yø pa xpí 'yep'u, 'ne asta guehya, co n'na ra hoga mmäitho nnä 'bäi.

² Nuna ra hmu mmäcja Ananías, bi 'bep'u 'dap'u 'bähmi ra Pablo ngue da memba rá ne. ³ Bi 'yenna Pablo p'uya:

—Go di un'i Oja ngue hinga njuantho guí øtra ts'ut'abi. ¿Ua hingni mip'u ngue gui 'yøtra ts'ut'abi conforme ra ley? ¿Hanja ngue guí nuixra ley ngue gadi manda da 'begbä ma ne? —bi 'yemi.

⁴ Nu'u 'bäp'u p'uya, bi 'yembra Pablo:

—Guí thennbabi rá da mmäcja Oja 'mø —bi 'yemi.

⁵ Mi dahra Pablo p'uya, bi 'yemi:

—Pε hindí pacä n'yø, ngue'mø guehna ra da mmäcja na. Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ena: “Yo guí nnømman'u'a nnøpa ts'ut'abi yø ja'i”, i enna hya.

⁶ Bi bahra Pablo p'uya, ngue 'bup'u 'da yø judío p'u ja ra junta ngue tenna nt'εc'ei ni hu ngue ra saduceo. Man'na 'bai yø judío p'uya, ni hu yø nt'εc'ei ngue ra fariseo. Ra Pablo p'uya, bi ts'edi bi 'yεmbyø ja'i:

—Ague n'yø'aha, nugä drä fariseogä, rá ts'unt'ugä n'na ra fariseo. Nu'a nná εc'ei gä ya ngue bá ep'u ra pa di bennate yø ánima, gue'a ga thascä ra güenda'a ya.

⁷ Nu'mø mi manna ra hya na p'uya, nu'u yø fariseo, conyø saduceo, di njun'mahyase p'uya. Ya yo 'bai bi gohyø ja'i. ⁸ Porque yø saduceo mman'u ngue hñdi bennate yø ánima, ni xingyø anxε di 'bai, ni xingra ndahi. Pe yø fariseo p'uya, gä εc'ei ya yø hya ya. ⁹ Bi mähra hmafi gätho yø ja'i p'uya. Bi nangui 'da yø xännbate ngue ra ley, yø n'yohu yø fariseo. Bi 'yεn'u p'uya:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, hin tema nts'o dí ø'na. Nu'mø da t'embj ngue n'na ra anxε bi zofu, hingu ho ga cohi ngue ma nsuihu Oja.

¹⁰ Mathogutho bi nsuhyø ja'i p'uya. Ya nsu'a rá hmu yø soldado ngue pets'i da xenyø ja'i ra Pablo. Bi 'bepyø soldado p'uya ngue bi zicra Pablo p'u ha 'bahyø ja'i, bi zixpu ja ra cuarte.

¹¹ Rá nyohra xui p'uya, bi nu ra Pablo ra Hmu Jesús, ngue bi 'yεmbj:

—Dami hya ra ts'edi ague Pablo. Tengutho guá ørbu Jerusalén ngue gá ma hanja ma hyagä, dá ngut'a ra hya gni man'a Roma ya.

Inthoni ha di tho ra Pablo.

¹² Mi hyaxpuya, bi nhεcahya 'da yø judío ngue da hyo ra Pablo. Bi 'yεna:

—A nuyá, ni xingra hme, ni xingra dehe ga sihu ya, asta gue'mø dá nuhu bi du ra Pablo. Da zεcju Oja 'mø hñdi nja'a te dí mmamhmu —di n'yεmbj.

¹³ Pongui yote nja'i ya 'da'igu bi ma ngue da hyo ra Pablo. ¹⁴ Bi map'u 'bahyø hmu yø mmäcja p'uya, 'nεp'u 'bahyø n'yohu 'bet'o ngue yø judío. Bi 'yεmbuya:

—Nuna ra hya xtá mangähe, hinga nsihmεhe asta gue'mø dá nuhe bi du

ra Pablo. Dí εngähe ngue da zεcju Oja 'mø hñdi nja'a te dí mmamhme.

¹⁵ A nu'ahya, co 'nε'u yø n'yohu 'bet'o ngue ra junta, dami xihmu rá hmu yø soldado ngue da si nixudi ra Pablo ua gui 'buhmu. Gui 'yεmp'u ngue ja ts'edi man'na ra hya da t'änni. Nugähe p'uya, ya xca nsähe ngue ga hohe hante da zøcua.

¹⁶ Pe nu'a n'na rá 'be'ue ra Pablo p'uya, bi 'yøde tema hya nts'änni. Bi map'u ja ra cuarte ngue bá xihra Pablo'a ra hya xi 'yøde. ¹⁷ Nu'mø mi xihra Pablo'a te fεnnbi, bi zonhna n'na ra capita p'uya, bi 'yεmbj:

—Nuna ra ts'unt'u 'bucua, dami sixpu 'buhni hmu. Porque jap'u n'na ra hya da xifi.

¹⁸ Nu'a ra capita p'uya, bi zixra ts'unt'u p'u 'bahrá hmu yø soldado. Bi 'yεmbj:

—Nuna ra Pablo ofädi, bi zongagu ngue da sin'na'i ua na ra ts'unt'u 'bucua. Ja te nne da xi'a'i 'na —bi 'yεmbrá hmu.

¹⁹ Nuna rá hmu yø soldado p'uya, bi bennba rá 'yε ra ts'unt'u, bi zicra n'nanni, bi 'yεmbj:

—¿Te gui nne gui xiqui n'yø?

²⁰ Nuna ra ts'unt'u p'uya bi 'yεmbj:

—A nuyá, nu yø judío, ya xa nhεcahya ya, ngue nu'mø da xudi, da 'yá'i ngue gui sixpu ja ra dajunta ra Pablo. Gui 'yεnui ngue ja ts'edi man'na ra hya da t'änni 'na. ²¹ Pe nu'i 'yo gui εc'ei, porque pongui yote nja'i yø judío xa nzänni ngue da gorpa ra 'yu ra Pablo, da hyo. 'Nε i mma ngue ni xingra hme, ni xingra dehe da zi, asta gue'mø da nu ngue da du ra Pablo. Ena ngue da zu Oja 'mø hñdi nja'a te xa nzänni 'na. A nuyá, ya xa nsäya, ngue tømtho tema hya gui mmanya.

²² Nu'a rá hmu yø soldado bi xihra ts'unt'u ngue hñjonda xifi ngue bi man'a te ra hya xi 'yøde.

Bi 'bennbabi ra Pablo na ra gobierno Félix.

²³ Nuna rá hmu yø soldado p'uya, bi zonhni yoho yø capita. Bi 'bepi ngue di nsä yo ciento yø soldado ngue

yø 'yogua, 'nɛ hyate ma'det'a yø tøgue, 'nɛ yo ciento nja'i yø nhyā lansa ngue da zixra Pablo 'mø bi zai guto nxui, da menhni di ma Cesarea. ²⁴ 'Nɛ bi manda ngue da thøspabi ra nthuts'i ra fani da hyuxra Pablo. Bi manda ngue hinte di njapra Pablo, sinoque di ndäpra gobierno Félix. ²⁵ Bi 'yøt'a n'na ra sɔcua ra hmu p'uya, ngue bi gaxyø soldado, bi däpra Félix. I ɛnna sɔcua:

²⁶ “Nugä drä Claudio Lisias, dadi zengua'i grä hoga gobierno Félix. ²⁷ Di pen'na'i p'u na ra n'yohu 'bɔcua, bi gotyø judío, ya ja ngue xta hyo. Pɛ nu'mø ma pacä p'uya ngue ra romano, dá penbabi yø soldado ngue bá yani. ²⁸ Dá ne ngue xca padí te gui yapí. Dá sixä p'u bi 'yøtyø junta yø judío p'uya. ²⁹ Pɛ nuna ra hya bi nɛqui, guehna ja ua naya. Gui yapí ngue'a ra ley ga 'yo judío. Pɛ himbi nɛqui ra hya ngue te xtí hyo, ni xinga gue'a di sä ngue da jot'i. ³⁰ Pɛ dá mmɛyagä p'uya, ngue nu'u yø judío, ya xi nhɛcahya ngue xta hyo. Janangue nuya dí pen'na'i p'u na ra n'yohu na. 'Nɛ xquet'a dí xicä'u di yapí ngue da map'u guí 'bui ngue da xi'i te gä nzai. Hønt'a ra hya'a ya”.

³¹ Nu'u yø soldado p'uya, bi 'yøt'e te bi m'mɛpi. Bi zixra Pablo 'mø mi nxui, bi ma p'uya, i nthop'u ja ra hnini Antípatris. ³² Mi zä mi nɛcahäi p'uya, bá penc'u yø soldado ngue yø 'yogua, bi zøp'u ja ra cuarte. Go bi mähä ra Pablo'u yø tøgue. ³³ Mi zømpu ja ra hnini Cesarea p'uya, bi ndäpra sɔcua ra gobierno, 'nɛ xquet'a bi ndäpra Pablo. ³⁴ Nu'mø mi juadi bi nu ra sɔcua ra gobierno p'uya, bi 'yänni hapu ra mmɛngu na ra Pablo. 'Bexpi batho ngue ra mmɛngu p'u ja ra häi Cilicia. ³⁵ Bi 'yɛmbuya:

—Ga øcä'a ra hya guí mmam'mø bi zøcua'u di yap'a'i —bi 'yɛmbi.

Nup'u ja rá ngu na ra dast'abi Herodes, bi manda ngue ja da mäp'u yø soldado na ra Pablo.

24

Ra Pablo bi manna hya p'u ha

'buhra Félix.

¹ Ya rá cut'a ma pa xi zønna ra Pablo p'u Cesarea 'mø ja mi zøn'a ra hmu mmäcja Ananías, ni n'youi 'da yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío. 'Nɛ ni n'youi n'na ra pøngahya p'u ja ra ts'ut'abi ni hu ngue ra Tértulo. Bi zømp'u 'buhra gobierno ngue di yapra Pablo. ² Mambá ts'i ra Pablo p'uya, nuna ra Tértulo bi madi di yapra Pablo, bi 'yɛmbra Félix:

—Ague grä gobierno, dadi ja mammadi'ahɛ ngue hin tema hya, dí 'bɔ manhogähe. Connä guehni mfadi gä 'bammango yø ja'i. ³ Gätho'a te guí øt'e, dí 'bammangogähe ndap'u bi zä. Gä guehna nnä ja mammadi'ahɛ naya, grä ts'ut'abi Félix. ⁴ Pɛ hindí nne ga 'bet'ahɛ xangu ni tiempo. Dí äcähe ra mate n'na ts'uquits'u, ngue gui 'yøde te ga xi'ahɛ.

⁵ Dí tingähe n'na ra hya, ngue nuna ra n'yohu 'bɔcua, i 'yo ndap'u bi zä gä rá nguni nximhäi ngue di ts'onnyø ja'i tengutho n'na ra n'u. Guehna ra 'yøt'i sui p'u ha 'buhyo judío na, porque 'bet'o na ngue'u to ɛc'ɛi na ra mmɛngu Nazaret. ⁶ Nugähe dá bɛnthe, dá uphe ngue bi ne xtí ts'onna nija. Dí nne xca haspae ra güenda connä ley ngue ma nt'ɛc'ɛihe p'uya. ⁷ Pɛ nuna ra Lisias rá hmu yø soldado p'uya, rá ts'editho bi 'yøt'e ngue bi yarbu di yahe ngue bi zinngähe na ra Pablo. ⁸ Bi xicje p'uya ngue nu'mø to nne di yapí, da ɛcua guí 'bui. Pɛ nuyá, da zä ngue gui 'yänse ya. Gui pase p'uya ngue majuaní'a te gä nnä yapähe.

⁹ A nuyá, gätho'u yø judío n'yohu ya, 'da'igu mma ngue ɛmbi majuaní'a te xifi. ¹⁰ Ra gobierno p'uya, bi 'yørpa ra senya ra Pablo ngue di nya. Ra Pablo p'uya bi 'yɛna:

—Co n'na ra pähätho ga nyangä ua guí 'bui grä ts'ut'abi. Porque dí pacä ngue ya xa mma yø jeya guí nts'ut'abi ua ja ra häi dí 'buhmu. ¹¹ Nu'i da zä gui hyaxa njuani hanja ra hya. Tobe hingui tho'a n'ne'ma yomma pa xta magä Jerusalén ngue dí thanne Oja. ¹² Pɛ himbi thingui ngue to gadi

njun'mahya'be. Ni xinga guerp'u ja ra danija xta thingui ngue to gdi orpabi, ni xinga guerp'u mi'da yø nija, xta thingui ngue to gdi ya'be. Ni xinga guerp'u ja ra hnini p'uya. ¹³ Nuya yø n'yohu 'bucua, nu'a ra hya gui yajpagui, hinda zä ha di japi ngue di ja majuania te mma. ¹⁴ Ma ga xi'i hanja ra hya ya. Dadi njuani, hin dadi ncøni ngue di ec'eigä Oja nuna mi ec'ei ma mboxitahe. Da gue'a ra 'da'yo hya embyø ja'i 'bucua ngue ra 'dan'yo nt'ec'ei, gue'a ra hya di tennä'a ya. Pe ga di ec'eigä'u yø hya nt'ot'i p'u ja ra libro ngue rá ley Oja, da gue'u mi'da yø hya bi 'yotyø pøngahya Oja. ¹⁵ Tengutho yø nt'ec'ei yø judío, di njadä p'uya. Di ec'eigä ngue da 'yøt'Oja ngue di bennate yø ánima, gue'u yø hoja'i, gue'u yø ts'oc'ei, ga di bennate. ¹⁶ Janangue dadi ja ndummäi ngue ga n'yo xanho, n'namhma ngue hin tema hya da dinngagui Oja, ni xinga guehyø ja'i da zä da 'yengui ngue hinga gue'a nnä 'yo.

¹⁷ Mi ma njammijeya ngue n'nanni ra nación dambi 'yo, mahøndä pengui asta Jerusalén ngue dá dá ma limosna, 'ne dá ørpabi ra 'bøt'e Oja. ¹⁸ Pe nu'a ra ora'a p'uya, nu'u 'da yø judío ngue yø mmengu Asia, bi dingui ngue di 'bæp'u ja ra nija ngue nmaði nhoqui conforme ra costum-bre ja ngue da 'yøt'a n'na. Pe hingui ngup'u di 'yohe. 'Ne himbi thingui ngue gadi yahnihe. ¹⁹ Nuya yø n'yohu di mmangä ya, guehya ja ngue da thocua di yajpagui, ngue'mø ja te ga nzæqui. ²⁰ A nu'mø ngue hin'na, nuya yø n'yohu 'bucua, go da manya ngue'mø ja tema ts'oqui bi thinngagui 'mø ma thocä p'u bi 'yøtra dajunta yø judío. ²¹ Hønda n'na zine nts'edi dá mangä p'u ja ra junta mi 'bæhyu, ngue dá ena: "Nu'a nnä ec'eigä ya, ngue bá ep'u ra pa di bennate yø ánima, gue'a ga thascä ra güenda'a ya", dá ena.

²² Nu'a ra Félix, mi zä mi 'yøhna ra hya bi manna Pablo, mambi njarbætho ra hya. Porque ra Félix ya

padixanho hanja'a ra nt'ec'ei i ja ngue ra Cristo. Bi hyuspa ra pa yø ja'i p'uya, bi 'yæmbi:

—Nu'mø bá ehra Lisias rá hmu yø soldado ya, ja ga pacä xanho hanja na ra hya gui mmamhma p'uya.

²³ Nuna ra Félix, bi 'bepa n'na ra capita ngue di sigue da ma m'mädi ra Pablo. Pe bi xihra capita ngue ya hinda ma nthut'i, 'ne bi xifi ngue nu'mø bi zøhyø amigo di zengua, di njapi ngue di nyaui'u nne da mäts'i te honi.

²⁴ Mi ma njammijeya pa p'uya, mahømbi zønna Félix, ni n'yoi na ra Drusila rá xisu, ra judío na ra xisu. Bi manda bá ts'i ra Pablo p'uya. Bi japi da ma hanja rá nt'ec'ei i ja ngue ra Jesucristo. ²⁵ Nuna ra Pablo, bi ma hanja'a ra nho ja ngue da n'yo ra ja'i, 'ne bi ma ngue jatho da zamrá mmæi n'na. Bi ma hanja na ra castigo di nja m'mæfa. Nuna ra hya bi 'yøhra Félix, bi zu. Bi 'yæmbra Pablo p'uya:

—'Be ni mahma. Nu'mø bi bongagä, mahønga nzon'na'i ga nyaui —bi 'yæmbi.

²⁶ Nuna ra Félix i tømijeya ngue xta ngutra menyu ra Pablo ngue xtí thøgue. Janangue xangu yø nnidi bi zonhni ngue bi nyaui. ²⁷ Mi gua'a nyo jeya p'uya, bi dá rá cargo mi pehna ra Félix ngue ra gobierno. Bi ponnabäi n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Porcio Festo. Nuna ra Félix bi ne ngue da nu manho yø judío, janangue bi sigue bi ma m'mäditho ra Pablo.

25

Ra Pablo bi nyaui ra Festo.

¹ Nuna ra Festo p'uya, bi ma di benträ cargo ngue di ngobierno. Ja rá hyu patho xi benträ cargo p'u Cesarea p'uya, ja bá næxpæ ngue i ma Jerusalén. ² Mi zømp'u Jerusalén, nu'u yø hmu yø mmäcja, 'ne'u yø judío tate ngue t'ec'ei, bi map'u 'bæhra Festo ngue di yapra Pablo. ³ Bi 'yæpra mate ngue da pennabäi ra Pablo di 'yæ'a Jerusalén. Nu'u yø judío di yapate p'uya, ya xi nhæcahya ngue da hyo ra

Pablo p'ua ja ra 'yu. ⁴ Mi dahra Festo p'uya, bi 'yembi:

—Ya m'mädi p'ua Cesarea na ra Pablo. Pe ya himma ya'atho ga pengä p'ua Cesarea. ⁵ Nu'uyø n'yohu exa ha ra ts'edi ngue di yapra Pablo, gui xihmu ngue ga mmäcähe Cesarea ngue'mø ja rá ts'oqui ra Pablo, da zä gui yaphu.

⁶ Pe nuna ra Festo, comma manhyato ma pa, oque n'net'a ma pa, bá m'mua Jerusalén. Bá pengui, bí 'yε'a Cesarea p'uya. Mi hyaxpuya, bi mip'ua ja rá nthuts'i hu'mø øtra ts'ut'abi. Bi manda bá ts'i ra Pablo p'uya. ⁷ Nu'mø mi yut'ambo ra Pablo, bi mäsyø judío xpí 'yε'a Jerusalén ngue di yapí. Xangu yø hya ja man'ua gue gui yapí, pe yø judío hingui sä di ja majuaní'a te mma. ⁸ Mi dahra Pablo p'uya ngue di nyani, bi 'yεna:

—Nugä hin tema ts'oqui dí øt'e. Ni xinga guehra ley da t'engui hinda nnu manho, ni xinga guehra danija, ni xinga guehra dast'abi Roma ngue di tinnga ma ts'oqui.

⁹ Pe nuna ra Festo, bi ne ngue da nu manho yø judío. Janangue bi 'yembra Pablo:

—¿Ua gui nne gdi ma Jerusalén, ja ganí hocä p'ua ni asunto?

¹⁰ Mi dahra Pablo p'uya, bi 'yembi:

—Nuua 'buhra ts'ut'abi bi 'yexra dast'abi Roma. Ja i ja ngue da thascagui ua ra güenda. Nu'i gui padí xanho ngue hin tema nts'o dí ørpä yø judío. ¹¹ Nu'mø ngue di ja ma ts'oquigä, oque xtí nequi n'na ra hya ngue ni 'yup'ua ga tu, hinda sü ga tugä. Pe nu'mø ngue hin tema hya di nequi'a te gui yajpä ya 'bucua, hinjonda zä di dāgui ngue ga sogä yø 'yeyu. Man'na xanho ngue ga thocä p'ua 'buhra dast'abi Roma 'mø.

¹² Nuna ra Festo, nuya yø n'yohu di nfäxui p'ua ja ra ts'ut'abi, bi nhεcahya ngue bi zänni te da 'yøt'e. Bi 'yembra Pablo p'uya:

—Gui ädi gui thop'ua 'buhra dast'abi Roma. Pe ja gdi ma p'uya.

Ra Pablo i 'bäp'ua 'buhra ts'ut'abi Agripa.

¹³ Mi ma njammí pa p'uya, bi map'ua Cesarea na ra ts'ut'abi Agripa, ni n'youi rá nju Berenice, ngue bí zengua ra Festo. ¹⁴ Pe bá m'map'ua njammí pa p'uya, nuna ra Festo bi xihra ts'ut'abi'a rá asunto ra Pablo. Bi 'yembi:

—Gosque 'bucua n'na ra n'yohu ngue m'mäditho, bi zocua 'mø mi nts'ut'abi ra Félix. ¹⁵ Nu'mø dambá 'yogä p'ua Jerusalén, nu'uyø hmu yø mmäcja co 'nε'u yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, bi map'ua dí 'bui. I ädi ngue da ma ma sentencia na ra n'yohu na. ¹⁶ Pe nugä p'uya dí εmbi: “Nu ra dast'abi Roma hinda costumbra ngue to sä di sentencia'a ngue da tho, mente tobe hinda n'yunnba hmiui rá nsaiui'a ma yapí, para ngue da fadi ndana gue'a di dunna hya”.

¹⁷ Janangue nu'mø mi zocua'ua ya, hinda 'betä ra tiempo. 'Bexque'a 'mø mi hyats'i, dá magä p'ua ja ra ts'ut'abi. Dá mandagä bá ts'i'a ra n'yohu p'uya.

¹⁸ Dí εngä ngue mi ja rá ts'oqui, pe nu'mø mi zø'u yø yapate p'uya, hin tema ts'oqui bi nequi ngue'ua yø hya gui yapí. ¹⁹ Nu'a ra hya gui nyapí, gue'ua yø nt'εc'εi yø judío'a, 'nε'a n'na ra n'yohu bi dü ni hu ngue ra Jesús, i mmana Pablo ngue 'bui. Gue'a ga nzua ya. ²⁰ Nugä p'uya, hinda padí ha gda japi ga øt'ä ra ts'ut'abi tengu na ra hya na. Janangue dá ännä ra Pablo p'uya, ngue'mø da ne xtí ma Jerusalén, ja xtabá njap'ua ra ts'ut'abi na ra hya na. ²¹ Pe ra Pablo p'uya, bi 'yädi ngue da thop'ua 'buhra Augusto nuna ndast'abi p'ua Roma. Dá manda p'uya ngue bi sigue bi 'bädi, 'be da bonngagui ja ga penhni, di map'ua 'buhra dast'abi Roma.

²² Mi dahra Agripa p'uya, bi 'yembra Festo:

—Xquet'a dí nne ga øcä te da manna ra n'yohu na.

Ra Festo bi 'yembi:

—'Bex hnixudi gui 'yøde te da manya 'mø.

²³ Mi hyaxpuya, nuna ra Agripa 'nehra Berenice bi yarbu ja ra cuarto bi nja ra hya. Xandøngu p'ua ni 'yo,

tengutho 'mø di sännigo. Ni n'yohu yø hmu yø soldado, 'nɛ'u yø n'yohu 'bet'o p'u ja ra hnini. Bi manda ra Festo p'uya ngue bá ts'i ra Pablo. ²⁴ Bi 'yenna Festo p'uya:

—Ague grá dast'abi Agripa, gátho ya yø n'yohu 'daua xtá mpetihu ya. Xangu yø judío bi xiqui ngue hingui nnu manho na ra n'yohu 'bucua, ngup'u Jerusalén, nguua Cesarea. Hingui säya yø ja'i xiqui ngue jatho da tho na ra n'yohu na. ²⁵ Pe nugä p'uya, dí tingä ngue hin tema ts'oqui di øt'e ngue sä da tho. Nuna ra Pablo ädi ngue da thop'u 'buhra Augusto nuna ndast'abi p'u Roma. A nuyá, dí sänni ngue ga pennbabi ya. ²⁶ Pe nja ngue nuna ra n'yohu dí nne ga pennbabi na ma hmu ra dast'abi, madits'u tema hya dí tinnbi ngue di ja ts'edi ga pennbi. A nuyá, dá sigä ua ha guí 'buhmu ya. Ma datho go nná sin'na'i ya grá ts'ut'abi Agripa, ngue guí juannbabi xanho ha exa hanja rá asunto. Nu'a ra hya da bonna ne p'uya, gue'a da cuatro súa ga pennba ra dast'abi'a. ²⁷ Porque nup'u nná bängä, ena gue hingui ponna güenda ngue ga penhna n'na ra ofädi, 'nɛ hinda mep'u ja ra súa'a ra hya guí nyapi.

26

Bi manna hya ra Pablo p'u 'buhra ts'ut'abi Agripa.

¹ Nuna ra Agripa bi 'yembra Pablo:

—Da zä guí mma te guí nne guí mmanya n'yø.

Bi mudi bi nya ra Pablo p'uya, i anyø 'ye ha ga ya. Bi 'yena:

² —I jaga mpähä ngue da zä ga nyagä ua ha guí 'bui, grá ts'ut'abi Agripa. Dí nne ga nyangä ngue'a te gäma hya guí yajpä yø judío. ³ Dadi johyagä ngue guí padí gátho yø costumbre øtyø judío, 'nɛ guí padí te guí njunt'i. 'Yorca ra mate guí 'yøde xanho na ra hya ga mmangä ya.

Bi manna Pablo te maní n'yo 'mø him maní 'yɛc'ɛi ra Cristo.

⁴ Nu'u ma mmijudiohe gä padí te xtá m'mucä p'u Jerusalén. I fadi te xtá m'mucä p'u ja ra hnini Tarso mente mará ngüegui. ⁵ Nuyü p'uya, i padí xanho hapu dá ngüε asta yø pa xpí 'yɛp'u. Nu'mø nne da ma, da ma ha bá njap'u dá ngüεgä ngue drá fariseo. 'Nɛ da gue'e guí padí ngue nu'a rá nt'ɛc'ɛi yø fariseo, gue'a hats'i xandønho'a te nt'ot'i p'u ja ra ley ga 'yo ma nt'ɛc'ɛihe'a. ⁶ A nuyá, guehna nná n'yost'abigä naya, ngue dí tømä da 'yøt'Oja'a te bi yarpabi ma mboxitahe ngue di bennate yø ánima. ⁷ Gátho'u 'de'ma yo'bui yø judío di mmɛni ya, i tømí ngue da nu di nja'a te xá mma ma yat'i. Janangue njap'u thanne Oja ra pa ra xui. Pe nuna ra hya dí xi'i ngue nthø'mi ya grá ts'ut'abi Agripa, guehna guí yajpä yø judío naya. ⁸ ¿Hanja ngue hingui ɛc'ɛihu ngue da 'yøt'Oja ngue di bennate yø ánima?

Mam'met'o mayø nsuiui ra Pablo'u mi ɛc'ɛi ra Cristo.

⁹ Nugä 'mø mam'met'o, dí ena ngue xanho te nmi øt'e, ngue nmi súa yø ja'i mi ɛc'ɛi ra Jesús nuna ra mmɛngu Nazaret. ¹⁰ Nguna ra hya xtá øt'a p'u Jerusalén. Pe gue yø hmu yø mmäcja'u madi 'dacrä nt'edi ngue dí cot'ä fädi yø 'yɛc'ɛi. Nu'mø bi hyo p'uya, 'nɛqui dí nnu manho te øt'e. ¹¹ Xangu yø nnidi dá ungä yø ja'i ngue dí nnepe da hyep'u yø nt'ɛc'ɛi. Da guerp'u n'nanni yø nija, ngu'a dambi øt'e. Janjuani gue jo ma xiyu ngue ra cuε, ngue di súa yø ja'i ɛc'ɛi ra Jesucristo, asta xtá magä n'nanni yø hnini ngue dí honi hapu ga tini.

Mahømbi manna Pablo te bi nup'u ja ra 'yu.

¹² Conque gue'a nná 'yogä 'mø ma magä Damasco'a. Gue'u yø hmu yø mmäcja bi hacra ts'edi ngue da magä p'u. ¹³ Pe ague grá ts'ut'abi, nup'u ja ra 'yu, comma huxyadi dá nugä ngue bí 'yɛ mahɛts'i n'na ra nyot'i bi gogbagui co 'nɛ'u yø n'yohu nmi n'yo'be. Pe man'na xanzaqui ra nyot'i bi gogbagui ngue'a guí yotra

hyadi. ¹⁴ Gä dá täcähe häi p'uya. Dá øde ngue nzoqui conma hya ngue ra ebreo nna ya, bi 'yengui: “Ague Saulo. Ague Saulo. ¿Hanja ngue guí saqui? Gadi n'ansε tengutho n'na ra ndani 'mø embrä hñt'i ra za ma sñi”, bi 'yengui. ¹⁵ Nügä p'uya, dí embi: “¿Te'o'i p'uya grä Hmu?” Nu'a ra Hmu p'uya bi 'yengui: “Go guecä drä Jesús ngue emmēi guí saqui”. ¹⁶ Mahøn'a bi 'yengui: “Damí nanguí, gá 'bäi. Porque guehna dá nthεui na ngue gui 'yøträ 'befi gä xi'i. Conná guecä gui ja hmajuani yø ja'i'a te gá nu ya, da gue'a te gui nnu m'mεfa. ¹⁷ Pε gä nyan'a'i 'mø bi zε'i yø judío. 'Nε gä pεn'na'i p'u 'bähyø ja'i hñgyø judío. Nu'mø bi zε'i, gä nyan'i. ¹⁸ Dí pεn'na'i p'u rá m'mεu ya, ngue gui xojpa yø n'yomfεni yø ja'i. Ya hinni mantho di n'yo mant's'o, sinoque di n'yo manho, n'namhma ngue hinni mantho da 'yo rá 'yε ra zithu. Sinoque Oja da zo rá 'yε. Nu'mø bi 'yεc'εigä yø ja'i, di mpunnba yø ts'oqui, 'nε di tocabi tengutho di tocabi yø ja'i ya o rá 'yε Oja”.

Bi 'yεc'εi ra Pablo'a ra hya bi sip'u ha bi nu ra nyot'i.

¹⁹ Nuna ra hya bí 'yε mahεts'i, grä ts'ut'abi Agripa, hñdá festhogä na. ²⁰ Sinoque rá mudi dá xicä ra hya yø mmεngu Damasco. M'mεfa p'uya, dá magä p'u Jerusalén, 'nε dá n'yogä gätho yø häi Judea ngue dá manna hya. 'Nε'u hñgyø judío dá xicä ra hya. Dá xihyø ja'i ngue da hyεp'u ra nts'o gä 'yo, di 'bätyø mmui da 'yεc'εi Oja. Da 'yøträ nho para ngue di nεqui ngue ya bi 'bätyø mmui. ²¹ Conná guehna ra hya naya, bi bεnnga yø judío p'u ja ra danija ngue nne xtä hyogui. ²² Pε fäxcatho Oja, hñdi hεcä ra hya asta guehya. Dí xicä ra hya gätho yø ja'i, di ngüε, di nnoho. Hñte man'na ma hya dí xifi, hñda hñnt'u yø hya bi manna Moisés, gätho m'i'da yø pøngahya Oja, gä bi ma te ja ngue di nja m'mεfa. ²³ Bi ma ngue ra Cristo i ja ngue da zä ra n'u, 'nε da du. M'mεfa p'uya, gue'a rá mudi di bεnna te p'u da

nt'ägui'a. Janangue nu'u yø judío 'nε'u hñgyø judío da badí ngue majuaní di bεnna te yø ánima.

Nuna ra Pablo, nnepe ngue da 'yεc'εi ra Cristo na ra Agripa.

²⁴ Nuna ra hya i nyanna Pablo p'u bi nya. Ra Festo p'uya, nts'edi bi 'yεmbi:

—Hantho guí loco ya Pablo. Hantho ngue hñguí säya gadi xädi asta guí cohi gui loco ya —bi 'yεmbi.

²⁵ Mi dahra Pablo p'uya, bi 'yεmbi:

—Hñdí locogä grä ts'ut'abi Festo. Hante gue nuna ra hya dí xi'i, guehna ra hya majuaní na. ²⁶ 'Bucua ra ts'ut'abi Agripa ya. Nuna i padí xanho ya yø hya dí mmangä na. Janangue di ha ra ts'edi dí mmangä ra hya ua hapu 'bui. Porque dadi seguragä ngue 'nεhna padí xanho ya yø hya dí mmangä na. Nuna ra hya dí mmangä ya, hñga nt'aguitho bi nja na. ²⁷ Ague grä ts'ut'abi Agripa, ¿uangui guí εc'εi'u yø hya bi manyø pøngahya Oja? Nügä dí padí ngue guí εc'εi.

²⁸ Mi dahra Agripa p'uya, bi 'yεmbra Pablo:

—Hantho guí εna zits'utho dí honí ngue gä εc'εigä ra Jesús guí mmanya.

²⁹ Ra Pablo p'uya bi 'yεmbi:

—Gue'mø gue ts'utho guí honí, gue'mø gue hñ'na, pε da ne Oja ngue hñga hñn'atho'i gui 'yεc'εi, sinoque dí nne ngue 'nεhya 'bucua øde te dí mma, gä da 'yεc'εi ra hya tengutho nnä εc'εigä. Pε hñdí nne ngue nu'mø bi 'yεc'εi yø ja'i ra Jesús, da ma nthut'i conyø cadena tengutho di thocä —bi 'yεnna Pablo.

³⁰ Mi manna Pablo na ra hya na p'uya, bi nangra Agripa 'nεhra Festo connä Berenice. Gätho m'i'da yø ja'i m'i hup'u bi nanguí. ³¹ Bi ma n'nanní p'uya, di n'yänni ha di nja na ra hya mmanna Pablo. Di n'yεmbaya:

—Nuna ra n'yohu na, hñ tema ts'oqui xa 'yøt'e ngue da t'εmbi da tho, ni xinga gue'a ngue di sä di n'ofädi.

³² Mi dahra Agripa p'uya, bi 'yεmbra Festo:

—I sä dā ma mathøgue nā rā n'yohu nā, ngue'mø hīndi ādi dā thop'u 'buhra dast'abi Roma.

27

Bi 'benhna Pablo, i ma Roma ja ra häi Italia.

¹ Mi zā bi ts'änni ngue dā 'benngähe p'uya, gdā mähme p'u ja rā häi Italia. Nuna rā Pablo, dā guehmi'da yø ofädi, bi ndāpa n'na rā capita ni hu ngue rā Julio ngue dā zits'i. Nuna rā Julio, yø n'yohu' yø federal ni hu ngue rā Augusto. ² Dā ohe rā barco bi nēxpū ja rā hnini Adramitio, i mpa p'u ja rā nnenga jathe ngue rā häi Asia. 'Da dā mächähe rā Aristarco nuna rā mmēngu Tesalónica ja rā häi Macedonia. ³ Mi hyaxpūya, dā sōngähe p'u ja rā hnini Sidón. Nuna rā Julio, emmēi di n'yōrpau masu rā Pablo nā. Janangue bi unna nt'ēdi bi ma bá nu yø amigo p'u ja rā hnini bi zōni. Nu' yø amigo rā Pablo bi 'yōrpabi masu, bi mäts'i. ⁴ Ma pōngähe p'u ja rā hnini Sidón, danī nthocähe p'u ja rā häi Chipre nuna ja mbo rā jathe. Pē ngaha i go 'mø mā thocähe p'u ha ja nā. ⁵ Dā 'dangähe rā jathe, danī mpäcähe p'u ja rā nnenga jathe ngue rā häi Cilicia 'nēhra häi Panfilia. Dā sōngähe p'u ja rā hnini Mira, gue'a n'na rā danihni jap'u ja rā häi Licia'a.

⁶ Nuna rā capita p'uya, ja bi dimp'u n'na rā barco bi nēxpū ja rā hnini Alejandria, manī map'u ja rā häi Italia. Ja dā ogähe p'u rā barco p'uya ngue dā thohme p'u nnā mähme. ⁷ Bi ma njammī pa ngue njanate ga 'yo rā barco. Xandøn hēnnitho ha dā thocähe p'u ja rā jathe handra hnini Gnido. Pē comma tobe di coscahe rā ndahī p'uya, danī nthocähe p'u handra häi Salmón. Dā nthets'ähe rā häi ja mädē rā jathe ni hu ngue rā Creta p'uya. ⁸ Xandøn hēnnitho ha dā thogähe p'u ja rā nnengui'a rā häi'a. Sär'mø mā sōngähe p'u ja n'na rā xequi säya yø barco ni hu ngue rā Buenos Puertos. Ya xma nguerrūtho ja rā hnini Lasea.

⁹ Pē ya xangu yø pa xi m'mē p'uya. Ya nts'utho ngue to di n'yop'u ja rā jathe, porque ya tihī bá cuatyø pa ngue rā sē'ye. Rā Pablo p'uya, tobe ximhma' to di 'yonna barco, ¹⁰ bi 'yēmbi:

—Ague n'yø'ahū, ena gue nts'utho ga thohmū ya. Porque di m'mēhra barco 'nē di m'mēhyø 'beni, asta 'nēcju ga tūhū —bi 'yēmbi.

¹¹ Pē himbi 'yōrpatho masu rā capita'a te mmanā Pablo, sinoque go bi 'yēc'ēitho te mman'a to di 'yonna barco, 'nē'a rā mmädi ngue rā barco. ¹² Di n'yēmbi ngue nu'a rá ts'äya rā barco jap'u bi uits'i, hingui ho ngue ja dā thop'u rā sē'ye. 'Da'igu bi mamp'uya ngue bi thogui. Di n'yēmbi ngue xamhmatho dā zā dā zōmp'u ja rā hnini Fenice ngue ja xta thop'u rā sē'ye. Gue'a n'na rá ts'äya yø barco jap'u ja rā häi Creta'a. Iēt'inde rā dehe rā häi, ni nja rā häi norte 'nē ni nja rā häi sur.

Bi nangra ndate ndahī p'u ja rā jathe.

¹³ Bi mēdi bi n'yo rā huinna ndahī ni 'yē'a sur. Bi 'yēmp'uya ngue dā zā dā thogui. Dā thocähe p'uya, dā tēhne rā nnenga jathe ngue rā häi Creta. ¹⁴ Himmā ya'atho p'uya, bi nthēui n'na rā ndōnthi rā barco. Gui hutyo ja'i nā rā ndahī ngue rā Noreste. ¹⁵ Bi gūtra barco rā ndahī p'uya, ya hingui hät'i dā hyēgui. Dā thōjpähe rā 'yu ngue bi nōnnbūya. ¹⁶ Danī nthogähe p'u ja rā xatha n'na rā zit'u häi ja mädē rā jathe, ni hu ngue rā Clauda. Ya hints'ē hmisu 'yo rā ndahī'a rā xequi'a. Dā ne dā cāt'ähe mbo rā dabarco n'na rā t'ubarco mambá gut'i, pē xanhēnnitho i yat'ambo. ¹⁷ Nu'mø mā cāt'ähe mbo'a p'uya, bi 'bännbabi yø nthahī rā dabarco p'uya ngue ts'upī di nxahyø xithe. I su ngue xtani mpa p'u ja yø 'bomudehe ni hu ngue rā Sirte. Janangue bi gajpabi rā ulu nu'a enna ndahī p'uya. Bi japi ngue bi nōnhna ndahī rā barco. ¹⁸ Mi hyaxpūya, tobe nts'ēdi 'yodra ndahī. Bi thōrbū ja rā

jathe yø 'beni ra barco p'uya. ¹⁹ Rá hyu pa p'uya, dá høt'ähe p'ua ja ra jathe yø cosa mi ja mbo ra barco. ²⁰ Bi ma njammí pa ngue hinda nuhe ra hyadi, ni xingyø sø xcá nuhe ngue ra xui. Høndra ndate ndahí fexcahe. Ya dí ena ngue hinxca ponje.

²¹ Bi ma njammí pa ngue hinda nsihmεhe. Bi m'mä inde ra Pablo p'uya, bi 'yεmbi ja'i:

—Ague n'yø'ah, nu'mø xqui 'yørpah masu'a ra hya dá mangä ngue hin xcabá pømhmu p'ua Creta, hinxti nts'onna barco ja ua 'mø, 'nε hinxti m'mehyø 'beni 'mø. ²² Pε nuyá, 'yo tu ni mmaihya. Hinxtonda du, hinda høndra barco di m'medi. ²³ Porque dí ogä rá 'ye Oja, 'nε dí ørpa rá 'befi. Xtá nugä n'na ra anxε 'mø manxui ngue rá m'menhni Oja.

²⁴ Xa 'yεngä ra anxε: “Yo guí su ague Pablo. Jatho gui sømp'ua 'buhra dast'abi Roma. Conná ngue'e da yan'Oja ya yø ja'i guí n'youi ua ja ra barco ngue hinda du”, xa 'yεngui.

²⁵ Janangue nuya n'yø'ah, 'yo di tu ni mmaihya, porque nugä dadi seguragä ngue nu'a ra hya xa xicä rá anxε Oja, di nja'a. ²⁶ Pε nuyá, jatho ngue ga theh n'na ra häi ja made ra jathe ya.

²⁷ Mi dähra nde'a rá 'de'ma goho ma pa p'uya, dá thocähe p'ua ja ra jathe ni hu ngue ra Adria. Ni 'yenje ua, ni 'yenje nra ndahí. Nu'mø mi zo made ra xui p'uya, nu'ua di 'yonna barco bi mmεya ngue ya ni ma di nthεui ra häi.

²⁸ Bi 'yeni hangu ganhε ra dehe p'uya, 'däte ma'dε'ma 'dato metro bi zudi. Dá n'yogähe mits'ua p'uya, mahømbi 'yeni hangu ganhε ra dehe. Ya mamí 'däte mayoto metrotho bi zudi. ²⁹ Dí suhe p'uya, ngue di nthεui ra barco yø do ja mbo ra jathe. Bi 'yεmmi goho yø xone t'εgui p'ua ja rá xatha ra barco p'uya ngue bi zammí. Dí xønhne ngue da hyats'i. ³⁰ Nu'ua madi 'yonna barco p'uya, bi zänni ngue xtá 'dagui. Bi ca'mra t'ubarco p'ua ja rá ya ra dabarco. I hätyø ja'i, εmbi ngue da 'yεmmi mi'da yø xone t'εgui p'ua ja rá ya ra barco ngue da zammí xanho.

³¹ Pε ra Pablo bi 'yεmbra capita co 'nε'ua yø soldado:

—Nu'mø ngue hinda m'mεcua ja ra barco yua yø n'yohua di 'yonna barco, hinguí ponju 'mø —bi 'yεmbi.

³² Nu'ua yø soldado p'uya, bi hyεjpa yø nthahí maní nzuhra t'ubarco, bi hyørbua ja ra jathe. ³³ Mi nεcahäi p'uya, bi xihyø ja'i ra Pablo ngue gä di nsihmε. Bi 'yεmbi:

—Ya rá 'de'ma goho ma pa ya ngue hinxtonguí sihmε, 'nε hinxtonguí aha. ³⁴ Dí äcä ra mate ya ngue guí nsihmεh, n'namhma guí hyah ra ts'edi. Ya hinxtonda du ya, ni xinga n'na ni xtah di m'medi.

³⁵ Mi manna Pablo na ra hya na p'uya, bi macrá 'ye ngue bi hyacra hmε. Yø hmi yø dä yø ja'i p'ua bi ja mamadi Oja. Bi xεjpa ya ngue bi madi bi nsihmε. ³⁶ M'mefa p'uya, gä bi hyu yø mmai yø ja'i. Janangue bi nsihmε. ³⁷ Nu'a gangu'ua mi op'ua ja ra barco p'uya, mi juadi comma yo ciento 'nε hyate ma'dε'ma 'dato ma'yohua. ³⁸ Mi juate ra ts'ihmε yø ja'i p'uya, bi hyøtra trigo p'ua ja ra jathe, i nnepe ngue hinda hyua ra barco.

Ya bi thunt'a mbonthe ra barco.

³⁹ Nu'mø mi hyats'i xanho p'uya, nu'ua madi 'yonna barco hinguí padi tema häi handi. Mi hyanda n'na ra 'yεthe ngue gä ra 'bomudehe p'uya. Bi zänni ngue ja xtí carpu ra barco.

⁴⁰ Bi hyεjpa bi yø nthahí mambi the yø xone t'εgui p'uya, bi zop'ua ja ra jathe'ua. Bi 'yannba ra palanca gá 'yo ra barco p'uya. Bi gaspabi ra ulu p'ua ja ra za 'bäp'ua ja ra ya ra barco, i nnepe ngue da nønhna ndahí. Ra barco p'uya, bi guarbua ja ra nenthe. ⁴¹ I mpa p'ua di nthε yø ts'edi yø dehe p'uya. Bi ndap'ua ja yø 'bomudehe ra barco, ya hinguí sä di 'yaní. Bi 'uahrá xatha ra barco p'uya ngue εmmεi tønhyø fanthe. ⁴² Yø soldado p'uya bi ne xtä hyo yø ofädi, porque supí xtí nxaha ngue da 'dagui. ⁴³ Pε nuna ra capita bi nepe ngue da bongra Pablo, himbi japyø soldado xtä hyo yø ofädi.

Sinoque bi 'bεpyø ja'i ngue nu'ua pahra

nxaha, di nhyorbu ja ra dehe, da zon'a nenthe. ⁴⁴ Nu'u hingui pahra nxaha p'uya, da gxyo xeca xithe jap'u ja ra barco ngue di 'yoxma xots'e ra dehe, ogue te man'na macosa jap'u ja ra barco, da hyats'i ngue di nxaha, da zon'a nenthe. Gue'a bi nja'a p'uya, ya hinjombi du.

28

Ra Pablo ya 'bup'u ja ra t'uhai ja mbo ra jathe ni hu ngue ra Malta.

¹ Nu'mo ga ma songähe nenthe p'uya, da mmyahe ngue nu'a ra hai da nthche ni hu ngue ra Malta. ² Mi se'u yø pa'u, ngue mara 'ye. Pe nu'u yø mmengu p'u ja ra hai da somhme bi 'yorcahe masu, bi 'yu'a n'na ra sibi ngue di nhatyø ja'i. Bi xicje p'uya ngue ga cuat'i ga nhathe. ³ Bi ma ra Pablo ngue bi honna 'yonza. Mi 'yats'a sibi ra za mamba gu p'uya. Ba hsä'a n'na ra c'eya ngue su ra pa. Bi zapra 'ye. ⁴ Nu'mo mi nu yø mmengu p'u ngue di nts'anna c'eya p'u ja ra 'ye ra Pablo, di n'yembi n'na ngu n'na:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, ra nzequi ra hyote na. Ya xpa mbongbu ja ra jathe ya, pe di castiga Oja ngue nnepe da du.

⁵ Bi huacra c'eya p'u ja ra sibi na ra Pablo p'uya. Pe hinte bi ja ra 'ye. ⁶ Gätho yø ja'i p'uya, tøm'i ngue xta nnenna 'ye ra Pablo, ogue n'na ts'quits'atho xta ndägui ngue da du. Tøm'i, tøm'yø ja'i ngue te da ja ra Pablo. Pe bi nu p'uya ngue hinte di jatho. Bi 'bätyø n'yomfeni yø ja'i p'uya, bi 'yembi ngue n'na ra dahmu na ra Pablo.

⁷ Nup'u da n'uspigähe p'uya, ja orbatho yø hai n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Publio. Gue'a di manda p'u ja ra t'uhai da songähe'a. Nhyu pa bi ja mmansuje, bi 'dacje ra ts'äya. ⁸ Nu'a ra papa ra Publio p'uya, mi oxpa ja ra t'ots'i ngue ma di hyenni. Mi hembra pa, 'ne ra 'bicji. Bi ma ra Pablo ngue ba nu p'uya. Bi marpabi Oja, bi japyø 'ye p'u ja ra do'yo ra därkehi. Bi za p'uya. ⁹ Mi 'yøhyø ja'i'a te bi nja p'uya,

nu'u yø därkehi ngue yø mmengu p'u, ba ehē ngue bi hmarpabi Oja, 'ne bi za ha hēmbi. ¹⁰ Nuya yø ja'i ya, bi nu manhoje. M'mefa p'uya, nu'mo ma ohe ra barco ngue da mahme, bi 'dacje te ga homhme p'u ja ra 'yu.

Bi zon'a Roma ra Pablo.

¹¹ Mi gua'a nhyushna da m'mahme p'u ja ra t'uhai ja mbo ra jathe, mi jap'u n'na ra barco mi tøm'i ngue da thohra se'ye, gue'a da ohe'a p'uya. Bi nexpa ja ra hnini Alejandria na ra barco. Nu'a nnopa senya ra barco p'uya, gue'a n'na ra cuate dahmu ni hu ngue ra Cästor, man'na p'uya ni hu ngue ra Pölux. ¹² Da songähe p'u ja ra hnini Siracusa p'uya. Ja da m'mahme p'u nhyu pa. ¹³ Ma mahme p'uya, da tenthöhe ra nnenga jathe, da somhme p'u ja ra hini Regio. Mi hyaxpaya, bi n'yo ra ndahi ni 'ye'a sur. Ra yo pa p'uya, da songähe p'u ja ra hnini Puteoli. ¹⁴ Ja da tinnähe p'u yø 'yec'ei p'uya. Bi xicje ngue da m'mahme p'u nyoto ma pa. M'mefa p'uya, da mahme Roma. ¹⁵ Nu'u yø 'yec'ei bi 'bup'u Roma, mi za mi 'yøde ngue darä mpäcähe p'u, ba e'u p'uya ngue da c'athe p'u ja ra hnini Tres Tabernas. Mi da p'uya bi thogui ngue ba thacje p'u ja ra hnini Foro de Apio. Nu'mo ma nthegähe'u ba thacje p'uya, bi ja mamma di Oja ra Pablo, 'ne bi hya ra ts'edi ngue bi nu yø mmi'yec'eiui. ¹⁶ Nu'mo ma songähe Roma p'uya, nuna ra capita nmi n'yogähe, bi däpyø ofädi na ra mmimhmui. Pe ra Pablo bi njapi ngue bi m'ma'a n'nanni, honda n'na ra soldado bi mädi.

Ra Pablo bi mambrä hya Oja p'u Roma.

¹⁷ Ra hyu patho xta songähe Roma p'uya, bi zohna Pablo ya yø n'yohu di manda p'u ja yø nija di mpeti yø judío, ngue bi nyai. Bi 'yembi:

—Agué n'yø'ahu, hin tema nts'o da ot'a ngue'a te ga nzeä yø judío. Ni xinga gue'u yø costumbre ma mboxitahu di thinnagui n'na ra hya ngue gdi nnømman'u. Pe madague'a, bi jocä p'u Jerusalén, bi ma ma

dägä p'ü 'bähyø mmengu Roma. 18 Pε comma ngue h̄in tema hya bi d̄inngagui ya bi 'yørcä rä nt'änni, janangue b̄i ne x̄tí thøgagui. Porque h̄in tema hya bi nεqui ngue da t'εmbi ni 'yup'ü ga tu. 19 Pε h̄imb̄i ne yø judío ngue x̄tí thøgagui. Da guecä p'üya, dá ädi ngue da thocä ua Roma 'bähra dast'abi, ngue da 'yørcagui rä ts'ut'abi, madague'a h̄ingui ja te rángue'a gui yajpä yø judío. 20 Janangue guehna rä hya dá zon'nahü naya, ngue ga nyahü. Porque jatho ngue ga mmangä hanja na rä hya tø'myø judío ngue di nja. Nuna rä hya naya, guehna ga nthut'igä conyø cadena naya.

21 M̄i dahyø judío p'üya, bi 'yεmbi:

—H̄in tema sæcua di sæcua ngue di 'yε'a Judea ngue nmayapi'i. Ni x̄inga gue'ü ma mm̄ijudíohe di sæcua dadi yap'a'i, ogue di nnømman'ü'i. 22 Nu'a rä hya gui mb̄eni gui mmanya, di nne ga øcähe hague rá nja'a. Porque di pacähe ngue ndap'ü bi zä hnømman'ü na rä 'da'yo nt'εc'ei na —bi 'yεmbi.

23 Janangue bi hyuspabi tema pa di mpeti p'üya. Pε xandøngu yø ja'i bi mpeti p'ü säya rä Pablo 'mø m̄i zønna pa. Bi d̄ü'mra hya rä Pablo 'mø mixud̄i, asta gue'mø m̄i dähra nde. I xihyø ja'i ha di njap'ü di zo rá 'yε Oja. I nnepyø judío ngue nu'mø bi d̄inyø mm̄i'a te mman̄a ley bi 'yotra Moisés, 'nε'a te bi 'yotyø pøngahya Oja, ya da 'yεc'ei rä Jesús. 24 Bi nu manho 'da yø judío te bi manna Pablo. M̄i'da p'üya, h̄ingui εc'ei te xifi. 25 Pε comma ngue h̄inga 'da'igu mm̄amp'üya, bi m̄adi bi bønyø ja'i ngue b̄i ma. Rä Pablo p'üya bi 'yεmbi:

—Majuani na rä hya bi manna Espiritu Santo 'mø m̄i bennba rä hya bi manna pøngahya Isaías, ngue bi xihma mboxitahü, bi 'yεmbi: 26 “Ni ma ya, bá xihyø judío na rä hya jaua, gui 'yεmbi: Da 'yøhyø ja'i hanja rä hya ja ua, pε h̄inda d̄inyø mm̄i hanja rä hya da 'yøde. Nu te da nu yø ja'i, h̄inda d̄inyø mm̄i yø ja'i hanja'a te da nu. 27 Porque nuya yø ja'i ya, i

njot'i yø n'yomf̄eni. Entho x̄a ngotyø gu ngue h̄ingui nne da 'yøhra hya. Entho x̄a ts'antyø dä ngue h̄ingui nne da hyεt'a te ja ngue da hyεti. Porque h̄ingui nne da d̄inyø mm̄i hanja rä hya, 'nε h̄ingui nne di 'bätyø mm̄i ngue da 'yεc'ei gui, n'namhma ngue ga punnbabi yø ts'oqui”, εn'Oja. 28 A nuyá, dam̄i pahm̄a ya ngue nuna rä hya bá p̄en'Oja ngue di mpøhyø ja'i, di 'bennba rá m'mahyø ja'i h̄ingyø judío naya. Nu'ü p'üya da 'yø'mø bi sifi.

29 M̄i manna Pablo na p'üya, bi ma yø judío, pε di nju'mahyasε p'ü ni ma.

30 Nuna rä Pablo, nyo jeya bi m'map'ü ja rä ngu bi hm̄ih̄i. Pε gä di unna ts'äya'ü yø ja'i bádi zengua p'ü 'bäi.

31 Bi hya rä ts'edi xihyø ja'i ha di njap'ü di zo rá 'yε Oja. Bi xännba yø ja'i ha exa nja na rä hya ngue rä Hmu Jesucristo. Pε h̄injondi hejpi.

Romanos Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba yø 'yεc'εi Roma.

¹ Nugä drá Pablo, rá mεfigä rá Jesucristo. Nunä Oja bi 'yεxqui ngue drá representantegä rá Jesucristo. Bi huannagui Oja ngue ga mmambrá hoga 'da'yo hya. ² Ya mandønjam'mø tho bi 'yorpü ja rá Maca Libro yø pøngahya Oja ngue da 'yεhra pa di nja ya yø hya n'youi na rá hoga 'da'yo hya. ³ Nunä rá hoga 'da'yo hya na, i mma hanja na má Hmüü Jesucristo rá Ts'unt'ü Oja. I mma ngue bi nja'i, 'nε quehna rá mbom'mεto rá dast'abi David. ⁴ Pε nu'a rá maca te rá Jesucristo, di nequi xanho ngue hingra ja'itho, porque bi bennate 'mø mi dü. Janangue nts'editho di nequi ngue rá Ts'unt'ü Oja.

⁵ Rá Jesucristo bi 'yøtra mate bi 'dacrä 'bεfi ngue rá representantegui. I neque ngue ndap'ü bi zä yø häi, ga xicä rá hoga 'da'yo hya yø ja'i, 'nε da 'yεc'εi. Da 'yøtyø ja'i'a rá hya ga xifi. Co nunä rá hya na, yø ja'i da 'yεspabi rá Jesucristo. ⁶ A nuya yø ja'i bi zon'na Oja ngue bi 'yεc'εi rá Jesucristo, xquet'a nzon'nahü Oja ngue gui 'yεc'εihü rá Jesucristo ya.

⁷ Dadi zεngua'ahü, ague gyø mmεngühü Roma. Bi ma'ahü Oja, gue'a i zon'nahü'a ngue gui sohü rá 'yε. Dí nnegä ngue nunä Oja má Papáhü co 'nεhna má Hmüü Jesucristo di jap'ahü 'nε da hyut'a ni mmüihü.

⁸ A nuyá, ngue dí εc'εi rá Jesucristo, ya da zä ga mmat'Oja. Nu'mø dí mmat'Oja, dadi ja mammadí Oja conná ngue'ahü. Porque dadi johya ngue nunä ni nt'εc'εihü i ja, ya i hma ndap'ü bi zä. ⁹ A nugä, dí hahma mmüi ngue dí ørpabi rá 'bεfi Oja. Dí mmangä rá hoga 'da'yo hya ngue hanja rá Ts'unt'ü Oja. Pε pa

Oja ngue nu'mø dí mmat'Oja, zant'a dadi tet'ahü p'ü dí mmat'Oja. ¹⁰ Nugä, εmmεi dí äpra mate Oja xamhmatho ngue Oja da nu ha di japi ngue da zä ga mmagä p'ü gui 'bühmü. ¹¹ Porque dí nne ga mmagä p'ü ga ma nu'ahü. Gue'a di zä ga o'ahün'yü xanho hanja Oja'a, n'namhma ngue man'na gui hyahü rá ts'edi. ¹² Dí nnegä ngue nunä má nt'εc'εihü i ja, man'na ga nhyathü rá ts'edi n'na ngu n'najü.

¹³ Ague má zi cu'ahü, dí nne gui pahmü ngue ya xangu yø nnidi xtá sänni ga ma nu'ahü. Pε asta guehya hingui sä ga mmap'ü. Nu'a nna ne ga mmagä p'ü, dí nne ga japä mi'da yø ja'i ngue da 'yεc'εi rá Jesucristo tengutho dí ørpabi yø ja'i 'bui ndap'ü bi zä. ¹⁴ A nugä 'yo má güenda ngue ga xihra hoga 'da'yo hya gätho yø ja'i. Ga xihra hya yø basucua, ga xihra hya'ü hingyø basucua. ¹⁵ Janangue nugä, nu'ü ni mmεngühü 'bup'ü ja rá hnini Roma, janjuani ngue dí nne ga xicä rá hoga 'da'yo hya'ü.

¹⁶ Nugä händí pes'mä sä ngue ga mmangä na rá hoga 'da'yo hya. Porque nunä rá hya na, n'youi rá ts'edi Oja para ngue di nyani gätho yø ja'i da 'yεc'εi rá hya. Hinga høndyø judío di nyanyø te, sinoque xquet'a 'nε'ü hingyø judío di nyanyø te 'mø da 'yεc'εi rá hya. ¹⁷ Nunä rá hoga 'da'yo hya na, ja timp'ü má mmüihü ngue Oja di hojpa rá ts'oqui rá ja'i, hontho da 'yεc'εi rá Jesucristo n'na. Nguna rá hya mmamp'ü ja rá Maca Libro ngue εna: "Nu to da 'yεc'εi Oja, gue'a rá ja'i di hojpabi rá ts'oqui'a 'nε di unna 'da'yo te rá ja'i".

¹⁸ Ya dí nnuhü ngue nunä Oja bí 'bü mahets'i, rá ndussutho rá castigo da japyø ja'i ngue yø ts'oc'εi. Porque nuya yø ja'i ya, nunä te rá nts'o øt'e, händí japi da fahna rá hya majuaní. ¹⁹ I jahma ha rá nja nguep'ü di fadi ngue 'bü Oja. Porque nunä Oja i udi hanja ngue 'bü. ²⁰ A nuyá, nunä Oja na, hijnongui nnu na, pε nu te

bi hoqui, gä dí nnuh. Ja di nequi p'ua ngue 'bua Oja. Mi zä mi nja ra ximhai, ya bi nequi ngue 'bua Oja, 'ne ja rá ts'edi para zantho. Ya hingui säp'ua da 'yenyø ja'i ngue hingui padi ngue 'bua Oja. ²¹ Madague'a pahyø ja'i ngue 'bua Oja, pe hingui espi ngue da 'yembj gue'a Oja'a. Ni xindi ja mammadi. Nu'a te gäma hya ngue yø hyase yø ja'i, gä hinte di muui. Gue'a corpabi yø n'yomfeni'a. ²² Yø ja'i ena ngue ja yø mfadi, pe nu te øt'e, gue'a gui nequi ngue hinte padi. ²³ Porque yø ja'i hingui espabi na Oja maguesε hinjam'mø da du. Guego espabi'ua yø dahmu ja yø hmi tengutho ra ja'i nuna da thotho. Bi hocyø dahmu ngue yø ts'int'sua, bi hocyø dahmu ngue yø c'eya, bi hocyø dahmu ngue yø zu'ε ja goho yø gua, embj ngue gue'ua Oja'ua.

²⁴ Ngue nguna bi 'yøtyø ja'i, nuna Oja ya bi hyep'ua, bi unna 'yu yø ja'i ngue da 'yøt'a te ra nts'o so yø mmui. A nu yø ja'i p'uya, ra 'be'isätho te di n'yørpe n'na ngu n'na. ²⁵ Guehya yø ja'i himbi ne da 'yεc'ei na ra hya majuanj para ngue da badi hanja Oja. Sinoque nu'a ra fehni, gue'a εc'ei'a. Pe yø ja'i hingui thanne Oja, nuna bi hoqui te gäma cosa i ja. Sinoque gue'ua yø cosa bi hoc'a Oja thanne yø ja'i. 'Ne gue'ua nnu mansu'ua. Conque nuna majuanj ngue Oja p'uya, hont'a ni 'yup'ua ngue da ma nthanne para zantho'a. Da ngut'atho.

²⁶ Janangue nuna Oja, di unna 'yu yø ja'i ngue da 'yøt'a te yø 'be'isä ga 'yo. Nu yø xisu hingui nne di nthati ngue di m'mahyø ndø, sinoque yø mmixisui'ua di n'uni ngue di 'bespabi yø sä. ²⁷ Xquet'a njarbatho yø n'yohua p'uya, hingui nne ngue di nthati ngue di m'mahyø xisu. Sinoque di n'uni ngue yø mm'in'yohui di 'berpabi yø sä. Pe nu'a ra nts'o ga 'yo ya yø ja'i ya, ya ja rá njut'i'a te øt'e, ngue gä ra m'medi ga 'yo.

²⁸ A nu yø ja'i hingui nne da badi hanja Oja, janangue nuna Oja bi hyep'ua, bi unna 'yu yø ja'i da 'yøt'a te ra nts'o so yø mmui ngue hinni

'yup'ua da 'yøt'e. ²⁹ Ya xa bennba yø mmui yø ja'i'a ra nts'o ga 'yo. A nu yø ja'i, yø 'yots'om'mäi, yø ts'oc'ei, man'na ni netho ngue di xandi te pets'i, yø zeya, yø hyote, yø nequisai, yø hyäte, yø mambethani. ³⁰ En'a häi yø mmic'eiui p'ua ha ya. 'Ne nnu man'ua Oja, hinjongui su, yø dennate, di 'yets'i ha ya, honi ha di zä da 'yøtra nts'o. Hingui εc'ei rá papá oque rá mamá 'mø nzofø. ³¹ Ma 'bedi yø mmui. Nu te mma ngue da 'yøt'e, hingui øt'e. Hin'ya yø yemmui, 'ne hinda punnbabi yø mmic'eiui. Hin'ya yø huεcate. ³² Nuya yø ja'i øtya yø hya ja ua, padi xanho ngue mman'Oja ngue da japa castigo ya yø ja'i øtra ts'oqui. Pe yø ja'i ena man'na di sigue ni 'yøtho ra ts'oqui. Nu'mø nnu ngue xants'o te øtyø mmic'eiui, asta di joha.

2

¹ Nu to gä haspa ra güenda te ga 'yo rá mmic'eiui, embj ngue da ma ra castigo ngue ra ts'oqui øt'e, pe nuna ra ja'i haxra güenda, guehna di jase p'ua da ma ra castigo na, porque xquet'a ja rá ts'oqui. ² Dí pahma njuanj ngue nuna Oja, go ni 'yup'ua da hyaspa ra güenda'a te gä ra nts'o øtyø ja'i na. ³ Nu to gätho mma ngue da ma ra castigo rá mmic'eiui ngue xants'o te øt'e, 'ne xquet'a njase p'ua ngue xants'o te øt'e, xquet'a 'nehya hinda mpommi ra castigo ya. ⁴ Ua hinda unna güenda na ra ja'i na, ngue hanja ngue nuna Oja, hinga 'bexque'a di japa castigo ra ja'i 'mø xants'o te øt'e? Ra ja'i i jonnbabi rá mate Oja, porque Oja i tømra ja'i ngue da hyep'ua ra nts'o ga 'yo. ⁵ Nu ra ja'i xandønna xi rá mmui ngue hingui nne da hyep'ua ra nts'o ga 'yo, pe nu'mø ra pa danj hyaxra güenda Oja, man'na xangu ra castigo da thohna ra ja'i njap'ua.

⁶ Nuna Oja, nu te xa 'yøt'e n'na ngu n'na yø ja'i, gue'a ra njut'i di t'un'na.

⁷ Nuna Oja, ra 'da'yo te di unni te'o ya ga 'bu'a ngue høndra nho øt'e, i honnbi ngue ha di hnu manho Oja

'nɛ di ja ndumm̄ai ngue honi ha di yurb̄a di manda Oja para zantho. ⁸ Pɛ Oja, da japr̄a castigo ya yø ja'i festho ra hya 'nɛ hingūi nne da 'yɛc'ɛi na ra hya majuan̄i, sinoque gue'a te xants'o ga 'yo. ⁹ Ra ndø dumm̄ai da thogui te'o gätho xants'o te ga 'yo. Hinga høndyø judío, sinoque 'nɛ'ɛ hingūyø judío mathoguitho ra n'ɛ da zä. ¹⁰ Pɛ nu'ɛ yø ja'i ngue gä ra nho ga 'yo, gä ra nho di t'unni. Oja da 'yøt'e ngue da hnu mansu 'nɛ da hyurpa yø mm̄ai. Hinga høndyø judío, sinoque xquet'a 'nɛ'ɛ hingūyø judío di nthɛui ra nho. ¹¹ Porque nuna Oja, n'na ngu n'na yø ja'i da hyaspabi xandønho ra güenda.

¹² A nuyá, gätho yø ja'i, gä ja yø ts'oqui. Pɛ nuna Oja da hyaspabi ra güenda. A nu yø ja'i ngue hingūi pa'a ra ley ga 'yo yø judío, xquet'a da thasp̄a ra güenda co nu'a te ra hya padi. Pɛ nu yø ja'i padi te mmamp'ɛ ja ra ley ga 'yo yø judío, da thaspabi ra güenda co nu'a te ra hya nt'ot'i p'ɛ ja ra ley. ¹³ Porque Oja h̄indi nu manho yø ja'i'a ngue høntho da badi te mmamp'ɛ ja ra ley Oja. Nu'ɛ yø ja'i nnu manho Oja, gue'ɛ yø ja'i da 'yøt'a te ra nho mmamp'ɛ ja ra ley Oja'ɛ. ¹⁴ A nuyá, madague'a 'buhyø ja'i ngue hinjam'mø xa 'yøde te ra hya nt'ot'i p'ɛ ja ra ley ga 'yo yø judío, pɛ xquet'a ya pase'a te ra nho di manda Oja ngue da n'yo. Porque pase p'ɛ ja yø n'yomfɛni'a te ra nho i jatho ngue da 'yøt'e. Ya xquet'a di nthɛdui'a te ra nho mmamp'ɛ ja ra ley Oja. ¹⁵ Nu'a te ga 'yo, gue'a gui nɛqui'a ngue pap'ɛ ja yø n'yomfɛni'a te ra nho mmamp'ɛ ja ra ley nuna ja ngue da 'yøt'e. I pahyø ja'i ngue'mø xanho te øt'e, oque hingūi ho te øt'e. ¹⁶ Nu te gäma hya mbɛmp'ɛ ja yø mm̄ai yø ja'i, nuna Oja, da 'yɛhra pa da pɛnhna Jesucristo ngue da hyasp̄a ra güenda yø ja'i te gäma hya mbɛni. Guehna ra hya di mmangä naya mente ngue dadi 'yongä ra hoga 'da'yo hya.

¹⁷ Nu'ɛ yø judío, di nne ga xi'ah̄u te ra hya ja ngue da thogui. Guehya padi xanho te mmamp'ɛ ja ra ley bi

'yotra Moisés. 'Nɛ di 'yɛts'i ngue padi xanho hanja Oja. ¹⁸ Yø judío padi xanho hanja'a te rá pähä Oja, porque nuna ra ley i ca, guehna xänbabi na ndana gue'a ra nho i jatho ngue da 'yøt'e. ¹⁹ I ɛna ngue yø mbadi xandønho, da zä da xänbabi yø ja'i ɛntho yø xädä ngue 'yo 'bɛxui. ²⁰ I ɛna ngue padi xandønho ha di japr̄a hya da xänbabi'ɛ yø ja'i h̄inte padi. I ɛna ngue padi xandønho ha di japr̄a hya di op̄an'yü'ɛ yø ja'i hingūi padi hanja ra hya. Porque nup'ɛ ja ra ley, i ɛna ngue gä ja bí j̄jrp'ɛ'a ra hya majuan̄i ngue xänbabi yø ja'i. ²¹ Pɛ xi'mø ɛna ngue majuan̄i'a te ra hya xänbabi mi'da yø ja'i, çhanja'mø ngue hingūi øt'a te ra hya xänbate 'mø? I ɛmbi ngue hingūi ho di mpɛ yø ja'i, çhanja'mø ngue go i mpɛɛ? ²² I ɛmbi ngue hingūi ho di n'yots'om'mäi yø ja'i, 'nɛ go 'yots'om'mäise. I ɛna ngue hingūi nnu manho yø dahmu, pɛ nuya p'ɛya, guehya pɛɛ'a ra mɛnyu di mpɛti p'ɛ ja ra nija ya. ²³ Di 'yɛts'i ngue ɛna padi xandønho'a te ra hya mmamp'ɛ ja ra ley. Pɛ nuyá, guehya hingūi øtya yø hya mmamp'ɛ ja ra ley ya, go guehya yø ts'oqui ya nguep'ɛ hingūi nnu mansu Oja yø ja'i. ²⁴ I nt'ot'i p'ɛ ja ra Maca Libro ngue ɛna: "Go ni ts'oquih̄u p'ɛ nnømm̄an'ɛ Oja ya yø ja'i hingūyø judío", i ɛna hya.

²⁵ Nu ra ja'i bi mi ngue ra judío, ya xanho ngue'mø øt'e te gäma hya mmamp'ɛ ja ra ley ga 'yo yø mmijudíoui. Pɛ nu'mø hingūi øt'e te gäma hya mmamp'ɛ ja ra ley, ya h̄inte di muui, madague'a bi mi ngue ra judío. ²⁶ A nu ra ja'i h̄ingra judío, 'nɛ da 'yøt'e te mmamp'ɛ ja ra ley ga 'yo yø judío, ya rá ja'i Oja. Ya cohi tengutho 'mø dra judío. ²⁷ Nu ra ja'i ngue h̄ingra judío pɛ øt'e te mmamp'ɛ ja ra ley, ya di nɛqui xanho ngue ja rá ts'oqui ra judío. Porque ja ha nt'ot'i ra ley i ca, 'nɛ hingūi øt'e te mmamp'ɛ ja ra ley i ca. ²⁸ I t'ɛmbi ngue ra judío, gue'a rá ja'i Oja'a. Pɛ h̄imma juani ngue rá ja'i Oja ra ja'i nu'a høntho bi mi ngue rá bas̄i ra judío, oque n'youi

ra hmεpya rá do'yo tengutho yø judío ngue n'youi ra circuncisión. ²⁹ A nu'a majuaní ngue rá ja'i Oja, gue'a ra ja'i hahrá mmái ngue hεp'ua ra nts'o'a. Guehna ra ja'i nnu manho Oja na p'uya, madague'a ngue hingo nnu manho yø ja'i.

3

¹ Pε nuna ra hya dí mmangä, hĩndĩ mmangä ngue hĩnte dĩ mũui te bi 'yøt'Oja ngue bi huanhyø judío 'nε bi manda bi njapra hmεpya ngue ra circuncisión. ² Porque xangu ha rá nja ra hya. Porque gue'ua yø judío, ma datho ngue bi fātrá hya Oja. ³ A nuyá, nu 'da'ua yø judío ya, ya bi hεp'ua Oja. Pε, ¿ua rángue bi hεp'ua Oja'ua, ua go 'nε'a Oja da hεp'ua'a rá hya bi ma ngue da 'yøt'e? ⁴ Nu'a, hĩn'na'a. Madague'a gä yø fεhni yø ja'i, pε nuna Oja hĩnjam'mø di fεhni na. Nguna ra hya nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro, i εna: "Nu'i ma Oja'i, dĩ nεqui ngue nu'a te ra hya guí mma, gä xanho. Hĩjonni ja'i da bõni da 'yεmbi ngue hĩnga gue'a ra hya guí mma", i εna.

⁵ Pε xi'mø ngue gue'a ra nts'o dĩ øthua, ja dĩ nεqui p'ua ngue tate xandønho Oja, ¿ndana ja ngue ga mmamhmu ya 'mø? ¿Ua da zä ga εhmhu ngue ya hĩnni 'yup'ua te da 'yørcahu Oja ngue da jacju ra castigo 'mø? Porque gue'a yø hya yø ja'i'a. ⁶ Nu'a ra hya'a, hĩnda zä ngue gue'a ga mmamhmu'a. Porque nu'mø ya hĩnni 'yup'ua te ørcahu Oja, ¿ha dĩ zä da hyaspabi ra güenda yø ja'i 'bu'a nximhái 'mø?

⁷ Pε xi'mø mmanna fεhni n'na, ja dĩ nεqui p'ua ngue nuna Oja i tate xandønho rá hya, porque hĩnjam'mø dĩ fεhni Oja, ¿ua sä ga εhmhu ngue ya hĩnni 'yup'ua da hasca ra güenda ma ts'oquihua na Oja 'mø? ⁸ Ya sätho ngue man'na xants'o te ga øthua 'mø, n'namhma ngue da zä ga mamhmu ngue dĩ honnbahu ha dĩ nεqui ngue xandønho Oja. Nuna ra hya naya, i 'bu' i'da yø ja'i dĩ yajpagui ngue εngui ngue ngu'a ra hya dĩ xänbäte.

Pε hĩmma juani ngue xants'o te dĩ xänbäte. Nuya yø ja'i mman'a ra hya'a, guehya yø ja'i ni 'yup'ua da ma ra castigo ya.

⁹ Xi ya 'mø, ¿ua man'na tate xanho'ua yø judío ngue gätho mĩ'da yø ja'i ya 'mø? Nu'a ra hya'a, hĩnda zä'a. Porque ya dĩ mmangä ngue ngu'ua yø judío, ngu'ua hĩngyø judío, gä ja yø ts'oqui. ¹⁰ Nup'ua ja ra Maca Libro nt'ot'i p'ua ra hya ngue εna: "Hĩjonni ja'i dĩ pøni ngue xtanho te ga 'yo, ni xinga n'na nc'ei. ¹¹ Hĩjonni ja'i dĩ pøni ngue dĩ tĩni hanja ra hya. Ni xinga n'na nc'ei dĩ pøni ngue da hyon'Oja. ¹² Gätho yø ja'i ya xa hεp'ua Oja. Porque xøgue gä ra m'medi ga 'yo. Hĩjongui pøni ngue xtanho te øt'e, ni xinga n'na nc'ei. ¹³ Nu'mø bi nya yø ja'i, tengutho 'mø bi ma nts'ots'i p'ua o ra ánima, njapua ga nts'o ra hya pønna ne. Gä ra fεhni ga ya. Ra ndate n'youi yø hya pønna ne ra ja'i, tengutho ra pozua 'mø bi za ra ja'i n'youi ra ndate p'ua ha sa. ¹⁴ Høndra ts'ate ga ya, hĩnjam'mø dĩ ya manho. ¹⁵ Høndra nthote nne. ¹⁶ Nup'ua ha ni ma, gä ra nts'onĩ ørpa yø ja'i. ¹⁷ Nu'a da japi ngue hĩndĩ nsahyø ja'i, hĩngui padĩ ha rá nja'a ra hya'a. ¹⁸ Ni xinga gue'a dĩ so yø mmái ngue da nu mansu Oja".

¹⁹ Nguna ra hya nt'ot'i p'ua ja rá ley Oja. Janangue nuyá, hĩngui sä ngue to da 'yεna ngue hĩn'ya rá ts'oqui. Porque nu'a te ra hya mmanna ley, i mman'a te ga 'yo yø ja'i ca'a ra ley'a. Guehna ra hya mman'Oja na ngue gätho yø ja'i 'bu'a nximhái, gä ja yø ts'oqui. ²⁰ Nu'a te gä ra nho dĩ manda ra ley ga 'yo yø judío, hĩjongui pøni ngue dĩ øt'e. Janangue nuyá, nu to εna ngue ga 'yo'a te dĩ manda ra ley, pε hĩnga gue'a dĩ nyanná te'a. Porque Oja bi unna ley para ngue ga pahmu ngue ja ma ts'oquihua.

²¹ A nuyá, ra hoga 'da'yo hya i mma ha rá nja ra hya ngue dĩ hoga ma ts'oquihua Oja. Ya dĩ nεqui ngue

bi hogatho mā ts'oquih_u Oja, hinga gue'a rā ley gā 'yo yø judío i nhohma ts'oquih_u. Nup'ua ja rā ley, nu'ua yø pøngahya Oja bi 'bet'o rā hya ngue da zønna pa da yanj_u Oja. ²² Nuna Oja, di hoga mā ts'oquih_u 'mø ga εc'ei_hu ngue ya bi yanj_u rā Jesucristo. Hønt'o bi zā mā ja'i da 'yεc'ei, di hojpabi rā ts'oqui. Porque gātho yø ja'i, mahyonitho ngue guehna Oja di hojpabi yø ts'oqui. ²³ Porque gātho yø ja'i, gā ja yø ts'oqui. Hijnjongui pøni ngue di øt'a te rā nho i nne Oja ngue da 'yøtyø ja'i. ²⁴ Nuna Oja, rā matetho bi 'yøt'e ngue bi hoga mā ts'oquih_u. Porque rā Jesucristo gue'a bi gurca mā ts'oquih'ua. ²⁵ Nuna Oja, bá penhna Cristo para ngue yø hmi yø dā yø ja'i p'ua da tho. Bi du ngue di hojpa yø ts'oqui gātho yø ja'i da 'yεc'ei. Nu'mø mi du rā Cristo, ya bi nεqui hanja rā hya ngue ya bi nhohyø ts'oqui yø ja'i. Nu'mø yø pa xa thogui, xa nzerpa yø ja'i na Oja, himbi menhna castigo ngue yø ts'oqui xa 'yøt'a m'met'o. ²⁶ Pε nuya ngue ya bi du rā Cristo, ya di nεqui ngue njut'i gātho yø ts'oqui yø ja'i. A nuyá, ya dí haxha njuani ngue Oja, njuantho rā ts'ut'abi øt'e, nu te'o gātho εc'ei rā Jesucristo, gue'ua di hojpa yø ts'oqui'ua.

²⁷ Xi ya, çhapu di nεqui yø hya'ua di 'yεts'i, εna ngue ja tema nho bi 'yøt'e ngue i nhohyø ts'oqui ya? Ya hinha di nεqui'a ya. Porque nu'a i nyanma teh_u, hinga gue'a ngue gā øth'ua te mmamp'ua ja rā ley'a. Sinoque nu'a i nyanma teh_u, gue'a mā nt'εc'ei_hu ja'a. ²⁸ A nuyá, ya dí nnuh_u ngue nu'a i nhohma ts'oquih_u, hinga gue'a ngue gā øth'ua yø hya mmamp'ua ja rā ley gā 'yo yø judío'a. Nu'a di nhohra ts'oqui, gue'a ngue da t'εc'ei rā Jesucristo'a.

²⁹ Xi Oja, çua εn'a ngue hønt'ua yø judío yø Oja'a? Çuangui mman'Oja ngue 'nε'ua hingyø judío yø ja'i Oja? Majuani ngue xquet'a 'nε'ua. ³⁰ Porque nuna Oja, 'dase na. 'Nε guehna di hojpi gātho yø ja'i da 'yεc'ei rā Jesucristo na, ngu yø judío, ngu'ua hingyø judío, gā di hojpi. ³¹ Xi ya, ngue ja mā

nt'εc'ei_hu, çua da zā gā εhm_uu ngue ya hinga øth'ua te rā nho mmamp'ua ja rā ley ya'mø? 'Yo gui mman'a tengu'a. Hante gue man'na gue'a di zäp'ua gā øth'ua te mmamp'ua ja rā ley'a.

4

¹ Xi mā mboxitahu rā Abraham, çte 'be'a bi 'yøt'e ngue Oja bi hojpabi yø ts'oqui? ² Nu'mø ngue rā Abraham ja tema nho bi 'yøt'e janangue Oja bi hojpabi yø ts'oqui, ya säp'ua da 'yεna di 'yεx'mø. Pε pa Oja ngue hingui sä di 'yεts'i. ³ I mmamp'ua ja rā Maca Libro ha bi nja ngue Oja bi hojpabi rā Abraham ngue εna: “Rā Abraham bi 'yεc'ei ngue di nja'a te rā hya xi xi Oja. Nu'a i 'yεc'ei p'uya, Oja bi hojpabi”, i εna. ⁴ A nuyá, nu'mø ngue to øt'a n'na rā 'be'fi, nu'a rā nzäbi mā t'unni, ya hinga matetho t'ørpe ngue'a te mā t'unni, sinoque thupi. ⁵ Pε Oja hingui εnj_u ngue ja tema 'be'fi gā øth_u ngue di hoga mā ts'oquih_u. Porque Oja, rā matetho bi 'yøt'e ngue bi hoga mā ts'oquih_u. A nuyá, høntho gā εc'ei_hu ngue Oja di nja'a te bi mā. ⁶ Rā David bi mā ngue rā mmenth_i di nth_uui yø ja'i nu'ua di hojpabi Oja, madague'a hingui øt'e gātho'a te rā nho ja ngue da 'yøt'e. ⁷ Bi 'yεna: “Ya rā mmenth_i bi nth_uui yø ja'i, nu'ua di punnbabi Oja. Ya hinda japra castigo ngue yø ts'oqui xa 'yøt'e. ⁸ Ya rā mmenth_itho bi nth_uui yø ja'i nu'ua ja yø ts'oqui 'nε di hojpatho Oja yø ts'oqui”, i εna.

⁹ Xina rā mmenth_i na, çua høndyø judío mmεpya yø do'yo di nth_uui na rā hya na? Nu'a, hin'na'a. Sinoque 'nε'ua yø ja'i hinga mhεpya yø do'yo di nth_uui na rā mmenth_i na. Porque dí xi'ah_u ngue rā Abraham bi 'yεc'ei ngue di nja'a te rā hya bi xi Oja. Nu'a i 'yεc'ei p'uya, gue'a i hojpabi Oja'a. ¹⁰ Xi'mø mi ma mahojpi rā Abraham, çua ya mhεpya, ua gue tobe himmani hmεpya 'mø mi ma mahojpi? Nuná, bi ma mahojpi hante ngue da hmεpya. ¹¹ M'mefa p'uya, rā Abraham bi njapra hmεpya ngue rā circuncisión, gue'a bi nøpa

hmεpya Oja ngue ya bi hojpi ngue bi 'yεc'εi. Janangue nuyá, guehna ra Abraham i nnøpa papá to gátho ja yø nt'εc'εi ya. Madague'a hinguí n'youi ra hmεpya ngue ra circuncisión, pε Oja di hojpi. ¹² Xquet'a ra Abraham guehna bi nøpa papá to gá bi njapra hmεpya ngue ra circuncisión. Pε hinga høntho bi nøpa papá ngue n'youi ra hmεpya, sinoque bi nøpa papá ngue bi dennbabi rá nt'εc'εi bi nja ra Abraham hante ngue da hmεpya.

¹³ Nuná Oja, bi yarpabi n'na ra hya ra Abraham ngue nu'ya yø mbom'meto, di t'unna hái da gohmi gá rá nguñi nximhái. Pε hingue i t'unna hái da gohmi ngue da t'εmbi bi 'yøt'e gátho'a te mmamp'ya ja ra ley. Nu'a, hin'na'a. Sinoque bi 'yεc'εi ngue Oja bi hojpabi yø ts'oqui, janangue bi t'un'na ra hái da gohmi. ¹⁴ Nu'mø di t'εnɣa ngue jatho ga øthya te gá mmamp'ya ja ra ley, ja di n'nacɣa te ra hya di yat'a Oja, ya hinte ni bøntho ma nt'εc'εihya 'mø. Xi mmangu'a ra hya di yat'a Oja p'ya, xquet'a hinte ni bøntho 'mø, porque gá ja yø ts'oqui yø ja'i. ¹⁵ Nε nu'a ra ley, ra castigotho n'youi'a. Nup'ya hapya fadi tema hya mmana ley, ya pahyø ja'i ngue ja yø ts'oqui, porque hinguí øt'e te mmamp'ya ja ra ley.

¹⁶ Nuná ra hya di yat'a Oja, i mma ngue gue'ya yø ja'i da 'yεc'εi, di japi. Ya di nεqui p'ya ngue Oja ra matetho bi 'yøt'e ngue di japi to da 'yεc'εi. Hinguí mman'Oja ngue da høn'tya to da 'yøt'e te mmamp'ya ja ra ley di japi. Porque ra ja'i ja rá nt'εc'εi tengutho rá nt'εc'εi bi nja ra Abraham, ya guehna ra Abraham i nnøpe ngue rá papá ra 'yεc'εi. ¹⁷ Guehna i nne da manna hya bi xi Oja ra Abraham ngue bi 'yεmbi: "Ague Abraham, ga øt'a ngue guí cohi grá papá ya. Porque xangu ni basi di nxandi gá rá nguñi nximhái", bi yεmbi. Nuná ra Abraham bi 'yεc'εi te bi man'Oja, porque Oja i sä da 'yøt'e ngue di bennate'ya to ya xa ndu.

Ximmi sä da 'yøt'e ngue di m'mya yø basi tobe hinguí 'bui.

¹⁸ Ra Abraham bi xi Oja ngue di m'mhúra basi, nuna rá basi di m'mai, di nxandi ndap'ya bi zä gá ra ximhái. 'Nε hinguí sä di 'bede hangu ga ngu. Ra Abraham himbi badi ha di zä di nja na ra hya na, pε nu'a te ra hya bi xi Oja, bi 'yεc'εi ngue di nja. ¹⁹ Ra Abraham rá nεgui ya mmemi 'bua n'na ciento njeya. Ra Sara p'ya, xquet'a ya ra bødac'εi. Ya xi thohyø pa p'ya xtí m'mhúra basi. Pε ra Abraham himbi 'bhrá nt'εc'εi bi nja. ²⁰ Hinjam'mø bi nyobeni. Sinoque n'nat'a bi bεni ngue di nja'a te ra hya xi xi Oja. Bi hya ra ts'edi εc'εitho ngue di m'mhúra basi xi xi Oja ngue di m'mai. Janangue εspatho Oja. ²¹ Nuná ra Abraham ya man'natho di segura p'ya ngue Oja i ja rá ts'edi da 'yøt'a te gáma hya di yat'i ngue di nja. ²² Nuná rá nt'εc'εi bi nja ra Abraham, guehna i hojpabi Oja yø ts'oqui mi ja na.

²³ Nu'mø mi ma nt'ot'i ra hya ngue ya bi ma mahojpi ra Abraham, hin'i ma nt'ot'i na ra hya na ngue høntho da hnu manho ra Abraham. ²⁴ Sinoque bi ma nt'ot'i na ra hya na, ja ga pahma p'ya ngue Oja xquet'a di hogahya 'mø ga εc'εihya na Oja bi 'yøt'e ngue bi bennate ma Hmuhya Jesucristo 'mø mi du. ²⁵ Nuná ra Jesús, bi n'uni bi tho ngue bi gurca ma ts'oquihya. M'mefa p'ya, bi bennate. A nuyá, gue'a i hogahya Oja'a ya.

5

¹ Ya bi nhohma ts'oquihya ngue dá εc'εihya na ma Hmuhya Jesucristo. Conná guehra Jesucristo ya dá nhøjpahya Oja. ² Ya dá tinnbahya rá mate Oja ngue dá εc'εihya ra Jesucristo. 'Nε dadi johyahya ngue bá εp'ya ra pa ga nnuh'ya ra nho di un'Oja. ³ Pε hinga høntra nho di un'Oja gdá johyahya ya, sinoque 'nε'mø dí sähya ra n'ya jatho ga johyahya. Porque nu'mø sä ra n'ya n'na, ja fup'ya ngue seti hangu ra n'ya sä ra ja'i. ⁴ Nu'mø dí seti hangu ra n'ya dí thohma, ya nnu manhojya Oja

'mø. A nu'mø ya nnu manhoj_u Oja p'uya, ya dí pahm_u ngue bá ep'ua ra pa ga nuh_u'a ra rho di un_i. ⁵ Nuna ra rho ja ngue di n'nacj_u, hingra f_uhnitho na. Porque ya bá 'benngah_u ra Espíritu Santo ga n'yoh_u, gue'a xoga ma mmaih_u ha gdá pahm_u ngue majuan_i di macj_u Oja'a.

⁶ A nuj_u, hinda zä ngue ga honse ha di nyamma teh_u. Pe bi zonna pa bi nja'a te bá sän'Oja, ngue ra Cristo bi du conná nguehma ts'oquih_u. ⁷ Conque nuj_u, hinjonni ja'i di p_uni da 'yenná te da tho conná nguehrá mmic'ejui, madague'a ra hoja'i'a ja ngue da tho. Pe rá nzequi 'bui te'o da 'yenná te da tho conná ngue'a ra ndø hoja'i. ⁸ A nuyá, di nequi xanho ngue di macj_u Oja, porque ra Cristo bi du conná nguec_u, conque ja ma ts'oquih_u. ⁹ Ra Cristo ya bi du ngue bi hoga ma ts'oquih_u. Janangue nuyá, man'natho dí haxh_u njuani ngue ya bi yanj_u p'ua ja ra castigo di nja'mø rá nzequi. ¹⁰ Conná nguehma ts'oquih_u, mama nsaih_u Oja. Pe bi 'yot'Oja ngue da nhojpah_u conná ngue'a i du rá Ts'ant'ua. A nuyá, ya dadi n'amigoh_u Oja ya. Ya man'natho dí haxh_u njuani ngue hingui encj_u ra Cristo, sinoque 'bui ngue da yanj_u p'ua ja ra castigo. ¹¹ Pe hinga hontho ga johyah_u ngue ya bi yanj_u p'ua ja ra castigo, sinoque ma datho dadi johyah_u ngue ya dá nhojpah_u Oja conná nguehna ma Hmuh_u Jesucristo.

¹² Nua ja ra ximhäi, n'na nc'ejitho rá madi bi 'yotra ts'oqui. Ja bá fup'ua ra ndate p'uya ngue'a ra ts'oqui bi nja. Janangue nuyá, nu gätho yø ja'i 'bui, gä i tu porque gä øtra ts'oqui. ¹³ Nu yø ja'i bi m'mai hante ngue da fahra ley bi 'yotra Moisés, gä bi 'yotra ts'oqui. Nu'ua yø ja'i'ua, hingui sä da 'yena ngue hingui padi ndana'a ra rho ja ngue da 'yot'e. ¹⁴ Di nequi ngue ra ts'oqui bi 'yotyø ja'i, porque gä bi du. Rá maditho ra Adán bi 'yotra ts'oqui, m'mefa p'uya gätho mi'da yø ja'i bi 'yotra ts'oqui, madague'a ngue

hinga 'da'iguui ra ts'oqui bi 'yotra Adán.

Nu'a te ra ts'oqui bi 'yotra Adán, gue'a bi ts'oni gätho yø ja'i'a. Pe m'mefa bi m'mahra Cristo, guehna bi 'yorpabi ra rho yø ja'i na. ¹⁵ Ja uana te bi nja ngue ra Adán bi 'yotra ts'oqui, ximmi ja uana te bi nja ngue'a rá mate Oja bi 'dacj_u. A nuna ra Adán, mi zä mi 'yotra ts'oqui, xandøngu yø ja'i bi tocabi ngue bi du. Pe nuna ra Jesucristo guehna bá hannbabi rá mate Oja, 'ne xandøngu yø ja'i bi tocabi ngue di nyani. Man'na ja ts'editho te bi 'yotra Jesucristo ngue ra Adán. ¹⁶ Nu'mø mi madi bi nja ra ts'oqui, bi man'Oja ngue nu'a ra ts'oqui, di nja ra njut'i ngue ra castigo. Pe nu'mø ya mandøngu dyø ja'i øtra ts'oqui, nuna Oja bi ma ngue da 'yotra mate di nhojpathoui yø ja'i ja yø ts'oqui. ¹⁷ Co nuna n'na nc'ei bi 'yotra ts'oqui, m'mefa p'uya, gätho yø ja'i ja ngue da tho ra ndate. Pe nu to gä di nthui rá mate Oja ngue di punnba yø ts'oqui, di t'unna 'da'yo te conná nguehra Jesucristo.

¹⁸ Nuna ra Adán bi 'yotra ts'oqui, gätho yø ja'i mi ja ngue da ma ra castigo. Pe nuna ra Jesucristo bi 'yotra rho, gätho yø ja'i ja ngue di tocabi da ma mahojpi yø ts'oqui 'ne di nthui ra 'da'yo te. ¹⁹ Ra Adán himbi 'yot'e te bi xi Oja, mandøngu dyø ja'i bi gohi ngue yø 'yot'its'oqui. Pe ra Jesucristo ngue bi 'yot'e te bi xi Oja, ya mandøngu dyø ja'i di tocabi ngue di hojpabi Oja.

²⁰ Nuna ra ley, bi ma nt'ot'i para ngue man'na gdá padi ngue ja ma ts'oquih_u. A nuyá, nu'mø dí padi ngue xangu ma ts'oquih_u i ja, ya man'na gdá pahm_u ngue nuna rá mate Oja bi 'dacj_u, ma datho ngue xangu na. ²¹ Janangue nuna ra ts'oqui xa bennga ma mmaih_u, gue'a bá hanngh_u ra ndate'a. Pe nuyá, ngue ya bi bennga ma mmaih_u rá mate Oja ya, guehna bá hanngh_u ra 'da'yo te naya, ngue ya bi ma mahoqui ma ts'oquih_u conná nguehma Hmuh_u Jesucristo.

6

1 ¿Ndana exa ja ngue ga øthua ya'mø? ¿Ua sä ngue ga sigue ga øthua yø ts'oqui n'namhma ngue nuna Oja man'na xangu rá mate di 'dacjua? 2 Nu'a, hinguí sä'a ngue ga sigue ga øthua yø ts'oqui. Sinoque ya bi zep'ua te rá ts'oqui xtá øthua m'met'o. ¿To go ena ngue ga sigue ga øthua yø ts'oqui? 3 ¿Ua hinguí pahma ngue nu to gátho ya dá nxixyahua, ya dá mbenthua rá Jesucristo? Nu'a i du'a, xquet'a tengutho 'mø ya dá tuhua. 4 Nu'mø ma nxixyahua, ya dí ør'ma güendahua ngue ya bi zep'ua rá nts'o xtá øthua m'met'o. Entho ya bi ma nt'águigahua tengutho rá Cristo ngue bi t'águi. Pe nuna rá Cristo conná ts'edi rá Papá bi japi ngue bi bennate p'ua bi t'águi. A nuju ya, tengutho 'mø ya dá bennatehua ngue ma'da'yo dá m'mahma. 5 Porque nu'mø dí øthua rá güenda ngue ya dá tuhua tengutho rá Cristo ngue bi du, xquet'a ya dí øthua rá güenda ngue ya ma'da'yo høndá m'mahma tengutho rá Cristo ngue ma'da'yo bi m'mai.

6 Nu'mø mi 'dømbua ja rá pont'i rá Cristo, tengutho 'mø ngue ma do'yohua bi 'dø'mi. Porque ya bi zep'ua yø ts'oqui xtá øthua m'met'o, ya hinni mantho di mandagahua rá ts'oqui tengutho 'mø gdi øt'e ngue ma hmuhua'a. 7 Porque nu rá ja'i øtrá güenda ngue bi du rá do'yo, ya bi hyep'ua rá ts'oqui. 8 Pe nu'mø dí ør'ma güenda ngue ya dá tuhua 'mø mi du rá Cristo, ya dí ec'eiha ngue ma'da'yo høndá m'mahma tengutho rá Cristo ngue ma'da'yo hømbi m'mai. 9 Porque dí pahma ngue nu'mø mi du rá Cristo, bi bennate, 'ne ya hinni mantho da du. Sinoque 'bui para zantho. 10 Rá Cristo n'na nditho bi du conná nguehyø ts'oqui yø ja'i. A nuya ngue ya 'bui, ga 'bahua ngue ørpabi rá páhä Oja. 11 Da guecua ya, ma ga njathu p'uya, ga øthua ngue ya bi zep'ua rá ts'oqui ngue ya ma n'yohua rá Jesucristo. Ya gdá 'buhma'a ya ngue ga ørpahua rá páhä Oja.

12 Janangue nuyá, mente yø pa dí 'buhma ua ja rá ximhai, ya hinni mantho ga unhuua rá 'yu'a rá ts'oqui. Hinga nnehua ngue da dajpahua'a tengue rá páhäse ma do'yohua. 13 Hinga unna 'yu ma mmaihua ngue ga øthua rá nts'o. Sinoque ma ga unma mmaihua Oja ngue rá nho ga øthua. Porque ya ma'da'yo høndá m'mahma. 14 Nu'a rá ts'oqui xí bennaga ma mmái ngue ma di mandagahua, ya hinni mantho di mandagahua'a ya. Nu'a rá ley mi haxra güenda ngue ma ts'oquihua, ya hinni mantho hascahua rá güenda'a ya. Porque Oja, rá matetho bi 'yøt'e ngue bi yangthogahua.

15 Ya bi nyamma tehua, pe hinga gue'a ngue ga øthua te gá mmamp'ua ja rá ley i nyamma tehua. Sinoque Oja rá matetho bi 'yøt'e ngue bi hoga ma ts'oquihua. Xi ya, ngue ya bi ma mahoqui ma ts'oquihua, ¿ua sä ga sigue honga øthua yø ts'oqui? Nu'a ya hin'na'a. 16 Ya guí pahma ngue nu'mø ga homma hmu di mandagahua, ya dí ohua rá 'ye'a ma hmuhua. Janangue nuyá, nu'mø ga øt'e ngue ma hmuhua'a rá ts'oqui, ya jatho ngue ga tuhua 'mø. Pe nu'mø ga øt'e ngue ma hmuhua Oja, ya di hoga ma ts'oquihua. 17 A nugá, dadi ja mamma di Oja porque ya gá hyehma p'ua rá ts'oqui xí bent'a ni mmaihua. 'Ne ya gá unni mmái gá 'yec'ei'a rá hya bi san'nahua. 18 Ya bá njac'ahua p'ua ja rá ts'oqui. A nuyá, gá gue'a rá nho guí nnøpe ni hmuhua ya. 19 Nuna rá hya dí mmangá, dí honi te nna hyeja rá hya, n'namhma ngue da dini xanho ni mmaihua hanja rá hya. A nuyá, nu'mø yø pa xa thogui, xcá unhuua rá 'yu'a rá nts'o ngue mi tap'ahua, mathoguitho yø ts'oqui xcá 'yøthua. Pe nuyá, dami unni mmaihua ngue gá rá nho gui 'yøthua ya. Janangue nu'a te gá gui 'yøthua, da gue'a te rá 'befi Oja gui 'yøthua.

20 Nu'mø yø pa xa thogui ngue gá rá nts'o xtá øthua, hinni pa di ga øthua rá nho. 21 ¿Teni 'be'a dá tahma ngue'a rá

nts'o xtá øthü? Porque rá 'bε'isátho te xtá øthü. Gä rá ndate bá n'youi. ²² Pε nuyá, ya dá pømhü p'ü ja rá ts'oqui ya, ya yø mεfigahü Oja ya. Janangue ya yø ja'igahü Oja 'nε ya di 'dacjü ra te para zantho. ²³ Nu'a rá njüt'i ngue rá ts'oqui, gue'a rá ndate'a. Pε nu'a di ün'Oja, gue'a rá te para zantho di 'dacjü rángue dí n'yohü má Hmühü Jesucristo.

7

¹ Ague má zi cu'ahü, ya guí pahmü ngue rá ley i ja, i ja rá ts'edi rá ley ngue di manda rá ja'i mεnte 'bui. Pε nu'mø bi dü rá ja'i, ya hinni mantho di manda rá ley rá ja'i. ² Ya guí nnuhü tengütho n'na rá xisu 'mø bi nthati, i ja n'na rá ley hapü mma ngue hin'yü rá nt'edi dá hyεp'ü rá damme rá xisu. Pε nu'mø ya bi dü rá damme, ya bi xot'a rá ley mi sammra xisu. ³ Pε nu'mø høndi nthatra xisu 'nε 'bεtrá damme, ya rá ts'oqui øtra xisu. A nu'mø bi dü rá damme, ya bi xot'a rá ley mi ja ngue rá nthati. Ya sä di nthati mahøn'a, 'nε ya hingra ts'oqui øtra xisu ngue di nthati.

⁴ A nuya má zi cu'ahü, ya dí øtra güenda ngue dá tuhü p'ü ja rá pont'i bi dü rá Cristo. Nu'a rá ley mi sangbahü, ya bi xotrá hya'a ya. Ya hñdi mandagahü rá ley ya. Ya má n'yohü'a rá Cristo bi bεnnate p'ü ha bi t'ägui. Ya dá zä ga ørpahü rá 'bεfi Oja ya. ⁵ Nu'mø yø pa xá thogui, Gä rá nts'o xtá n'yohü. Má pahmü'a te mmamp'ü ja rá ley Oja, εná man'na bi yannga má mmaihü rá ley ngue rá ts'oqui ga øthü. Pε nu'a rá njüt'i ngue rá ts'oqui, gue'a rá ndate'a. ⁶ Pε ya bi xotrá hya'a rá ley mádi mandagahü ya. Porque ya dí øthü rá güenda ngue ya dá tuhü. A nuyá, má da'yo dá m'mühü para ngue ga ørpahü rá 'bεfi Oja. Guehna rá Espíritu Santo di 'dacjü rá páhä ga ørpahü rá 'bεfi Oja ya, pε hinna øthü rá 'bεfi Oja ngue ga suhü'a te mmamp'ü ja rá nyogui ley.

⁷ Ngue ya dí mmangä ná rá hya ná, ¿ua guí εmhü ngue dí mma ngue ya hingui ho rá ley Oja? Nu'a, hin'na'a. Sinoque rá ley xandønho. Xi'mø ngue hñdi ja rá ley, ya hñxcá pahmü te 'bε'a ná rá ts'oqui 'mø. Tengütho mmanna ley ngue εná: “Yo guí nnehü n'na rá cosa ngue n'nan'yo to rá mmeti”, i εná. Janangue nuyá, dí pahmü ngue rá ts'oqui dí øthü 'mø dí nnehü n'na rá cosa ngue n'nan'yo to rá mmeti. ⁸ Nu'mø má pahmü te mmamp'ü ja rá ley, εná man'na bi hacjü rá ts'edi ngue dí nnehü n'na rá cosa nu'a n'nan'yo to rá mmeti. Mente rá pa hñbi fadi te mmamp'ü ja rá ley, hñdi nεqui te 'bε'a ná rá ts'oqui. ⁹ Nugä, nu'mø hñmará padi te mmamp'ü ja rá ley Oja, ya dí εná ngue xanho te dí øt'e. Pε nu'mø má padi te mmamp'ü ja rá ley, bi ðinmä mmüi p'üya ngue hñdi øt'e te mmamp'ü ja rá ley Oja. Ya dá padi ngue ja ngue ga mma rá castigo ngue má ts'oqui. ¹⁰ Porque nuna rá ley mi ja ngue xti 'dacrä 'da'yo te 'mø xca øt'e te Gä di manda, guehna rá ley bi zänngü ngue ga mma rá castigo ná, porque hñdá øt'e te di manda rá ley. ¹¹ Nu'a rá ts'oqui mi jagui, gue'a mi härcä má n'yomfñi'a, dí εná ngue dá zä ga øt'e te Gä mmamp'ü ja rá ley. Pε nup'ü ja rá ley p'üya, dá timp'ü mma ngue ga mma rá castigo ngue má ts'oqui.

¹² Janangue nuna rá ley Oja, xandønho ná. Nu te gäma hya di manda, gätho xandønho. ¹³ Hingui sä ga εmhü ngue hingui ho rá ley Oja ngue i mma ngue jatho ga mmähä rá castigo. Nu'a ja ngue gdá mähä rá castigo, ngue ja má ts'oquihü. Janangue co nu'a te gäma hya mmanna hoga ley, gue'a guí nεqui ngue xandønts'o má ts'oquihü'a.

¹⁴ Dí pahmü ngue nu'a rá ley, Gä gue'a rá hoga hya bi ün'Oja i mmamp'ü. Pε nujü ngue dyø ja ithohü, Gä gue'a rá ts'oqui xa

bɛnnga ma mm̩aiɦ. ¹⁵ H̩ndí padí hanja te nmi ɔt'e. Porque nu'a ra nho nmi nne ga ɔt'e, h̩nga gue'a nmi ɔt'a. Nu'a tengue h̩ndí nnu manho p'uya, go gue'a dí ɔt'a. ¹⁶ Pɛ nu'mø ngue 'nɛqui h̩ndí nnu manhosɛ te dí ɔt'e, ya dí padí ngue nu'a te ra hya mmamp'ɥ ja ra ley, xandønho. ¹⁷ Janangue nuyá, h̩ngui nne ma mm̩ai ngue dá ɔt'a te ya xtá ɔt'e. Sinoque gue'a ra ts'oqui mi jagui, gue'a go di mpɛ'a ngue'a te xtá ɔt'e. ¹⁸ Porque dí padí ngue h̩n tema nho xtá ɔt'e. Nu'a ra nho nmi nne ga ɔt'e, h̩mbi zä xcá ɔt'e. ¹⁹ Hindá ɔt'a te ra nho nmi nne ga ɔt'e, sinoque nu'a te ra nts'o h̩ndí nnu manho ngue ga ɔt'e, gue'a xtá ɔt'a. ²⁰ Janangue nuyá, nu'mø xtá ɔt'a'a ra nts'o h̩ndí nne ga ɔt'e, pɛ h̩ngo dadi jagá'a, sinoque gue'a ra ts'oqui xa bɛnnga ma mm̩ai, gue'a go di ja'a.

²¹ Nguna ra hya xtá thocä ya. Nu'mø nmi nne ga ɔtra nho, pɛ xøgue høntra nts'o mi so ma mm̩ai ga ɔt'e. ²² A nuguí, dadi hogá'a te ra hya mmamp'ɥ ja rá ley Oja. ²³ Nuua ja ma mm̩ai mi ja ua n'na ra n'yomfɛni ngue h̩nmi nnu manho'a te ra nho nmi sãnni ga ɔt'e. Pɛ nuna ra hya na, nu'a ra ts'oqui xa bɛnngagui ma mm̩ai, gue'a h̩mmi nneque ga ɔtra nho'a. ²⁴ Pɛ huɛcate yø ja'i njap'ɥ. ¿Te'o da zä da yaní ngue h̩nda thohra castigo ja ngue da thogui? ²⁵ Porque conná n'yomfɛni ra ja'i i nnu manho'a te ra nho mmamp'ɥ ja rá ley Oja. Pɛ nu rá do'yo ra ja'i, gä gue'a rá pähä ra ts'oqui i nne da 'yørpe. Pɛ dadi ja mam̩adi Oja ngue ma Hm̩ɦ Jesucristo go bi zä bá jughu p'ɥ ja ra nts'o'a.

8

¹ A nuyá, ngue ya ma n'yohu ra Jesucristo ya, ya h̩nga mmähä ra castigo ya. Porque nu to n'youi ra Jesucristo, ya bi n'uní ngue gue'a ra Espiritu Santo da xãnnbi te da n'yo. Ya h̩nni mantho ngue ɔtra nts'o mi ja rá mm̩ai m'mɛt'o. ² A nuyá, i ja

rá ts'edi ra Espiritu Santo ngue di 'dacju ra 'da'yo te ngue man'yohu ra Jesucristo. Ya bá jughu p'ɥ ja rá ts'edi ra ts'oqui madí mandagahu, ya bi yanju ngue ra castigo mi ja ngue ga thohmu. ³ Dá pahmu hanja'a rá ley Oja, pɛ h̩mbi hyät'i bi gughu p'ɥ ja rá ts'edi ra ts'oqui'a ra ley. Porque h̩mbi zä dá ɔthu gätho'a te gäma hya di manda ra ley. Pɛ nuna Oja bi yanju. Bi 'yøt'e ngue bi nja'i rá Ts'ant'ɥ bá pɛnhua. Bi hnu ngue ra ja'i, pɛ h̩mbi 'yøtra ts'oqui. Guehna bi tho na ngue bi gurca ma ts'oquiɦ. Bi hɛjɔabi rá ts'edi ra ts'oqui xi bɛnnga ma mm̩aiɦ. ⁴ Nguna bi 'yøt'e, porque bi nepe ngue gue'a ra Espiritu Santo da gägbahu ra 'yu gdá n'yohu, n'namhma ngue da zäp'ɥ ga ɔthu ra nho mmamp'ɥ ja ra ley. Pɛ nu'a ra nts'o mi ja ma mm̩aiɦ m'mɛt'o, ya h̩ngui sä ngue ni mantho ga ɔthu'a ya.

⁵ A nu ra ja'i ngue rá n'yomfɛniɛ jəqui te ga 'yo, hønt'a te ra nts'o ga 'buhyo ja'i di ja ndumm̩ai ngue ɔt'e. Pɛ nu ra ja'i ngue gue'a ra Espiritu Santo di unna hoga n'yomfɛni ga 'yo, gue'a ra ja'i ngue hønträ pähä Oja di ja ndumm̩ai ngue ɔt'e. ⁶ Janangue nuyá, nu to di ja ndumm̩ai ngue da 'yøtra nts'o ga 'buhyo ja'i, da ma ra castigo. Pɛ nu ra ja'i di ja ndumm̩ai ngue gue'a rá pähä Oja da 'yørpe, gue'a ra ja'i hu rá mm̩ai ngue di t'unna 'da'yo te'a. ⁷ Nu yø ja'i ngue hønträ nts'o di ja ndumm̩ai ngue ɔt'e, guehya yø nsuiui Oja ya. Porque h̩ngui nne da 'yɛc'ɛi te mmamp'ɥ ja rá ley Oja. Ni xinga gue'a Oja di sä ha di 'yɛc'ɛi. ⁸ Janangue nuyá, nu'ɥ yø ja'i ngue hønträ nts'o di ho da 'yøt'e, guehya h̩ngui nnu manho Oja te ga yo ya.

⁹ Pɛ nuju ngue ya dá hɛɦmu p'ɥ ra nts'o, gue'a ra Espiritu Santo i cägbahu ra 'yu nna 'yohu. Porque ra Cristo bá pɛnhna Espiritu Santo ngue di n'youi te'o gä ɛc'ɛi. A nu yø ja'i ngue h̩ngui n'youi ra Espiritu Santo, guehya yø ja'i h̩ngui ɛc'ɛi ra Cristo ya. ¹⁰ Nu ma do'yohu, ya bá ɛp'ɥ ra pa da du

ngue ra ts'oqui i ja. Pe ngue di n'yohu ra Cristo, nu ma tehu di sigue di m'mutho, porque ya bi hoga ma ts'oquihu Oja. ¹¹ Nuna Oja bi japi bi bennate ra Cristo 'mø mi du. Xquet'a da japi di bennate ma do'yohu 'mø ya xtá ndu, porque ya di n'yohu ra Espiritu Santo.

¹² Ague ma zi cu'ahu, i ja ts'editho ga øthu'a te ra hya xänngahu ra Espiritu Santo. Ya hinda dajpahu ra nts'o so ma mmuihu. ¹³ Porque nu'mø ga siguethohu ra nts'o xtá øthu m'met'o, ya ga mmähä ra castigo. Pe nu'mø ga øthu'a te xänngahu ra Espiritu Santo, ngue ga hehm p'u ra nts'o, ya di 'dacju ra 'da'yo te para zantho.

¹⁴ A nuyá, nu to gätho ya ga 'yo'a te ra hya xännbabi ra Espiritu Santo, gue'u yø basi Oja'u. ¹⁵ Ya ma n'yohu ra Espiritu Santo ya. Ya hingui ja ngue honga nsuhu ya, tengutho n'na ra ja'i 'mø su rá hmu. Porque majuanu ngue ya yø basigahu Oja ya. Nuna ra Espiritu Santo di n'yohu, guehna annga ma mmuihu na ngue di emphu Oja: "Ma Papá'i", di emphu. ¹⁶ A nuna ra Espiritu Santo di n'yohu, guehna øt'e ngue di pahmu p'u ja ma mmuihu ngue ya yø basigahu Oja na. ¹⁷ Pe ngue ya yø basigahu Oja ya, xquet'a di tocagahu'a ra nho di yat'Oja di unu. Tengutho ra nho di t'unna Cristo, ngut'atho di n'nacju. A nuyá, nu'mø di nne di n'nacju na ra nho di t'unna Cristo ya, pe gue'mø ga n'unu ga sähu ra n'u tengutho ra n'u bi zä ra Cristo.

¹⁸ Ma ga ør'ma güendahu ya, ngue zits'urbu di sähu ra n'u ya, porque nu'a ra nho di 'dacju Oja m'mefa, ma datho xändöngu'a. ¹⁹ Nu te gäma cosa bi zän'Oja ngue ja ua ja ra ximhäi, a nuyá, i ndø'matetho asta gue'mø da zønna pa xa nzän'Oja ngue di unna nho yø basi. ²⁰ Porque Oja bi hocra ximhäi, pe bi nts'om'mø mi man'Oja ngue di njapra castigo'a ra ts'oqui bi 'yøtra Adán. Pe xquet'a Oja bi zänni ngue da 'yehra pa mahönda gom'da'yo ra ximhäi. ²¹ Gue'a ra pa'a ngue ya

hinni mantho di nja ra ndate'a ra ximhäi'a. Ya hinda nts'onyo cosa nu'u ja yø te. Nuya yø hya ya, gä guehya di nja'mø bi zønna pa di unna nho yø basi Oja ya. ²² A nuyá, di pahmu ngue nu'a te gäma cosa ja ua ja ra ximhäi, gä sä ra n'u, i dants'i tengutho 'mø bi zønna ora di m'mährä basi n'na ra xisu i sä ra ndate, i njarbutho yø cosa ja ya. ²³ Ne hinga hönt'a te ja nximhäi sä ra n'u, xquet'a 'necju di nnehu ngue da tho'a ra n'u di sähu, da 'yehra pa ngue da gom'na'yo ma do'yohu. Ya di nequi ngue dyø basigahu Oja p'uya. Madague'a ngue ya di n'yohu ra Espiritu Santo, pe di nne ga nnuhu te gäma nho di nja m'mefa. ²⁴ A nuyá, ya di ec'ei hu ngue di nja'a te mman'Oja, janangu bi yanju. Pe xi'mø ngue ya bi nja te mman'Oja, ya hingui ja ngue te nimantho ga tömhu 'mø. ²⁵ A nuju, di tömhu'a te ja ngue di nja m'mefa. Ma ga sethu'a te gä ra n'u di thomhu, asta gue'mø di nja'a te di tömhu di nja.

²⁶ A nujá, nu'mø di nne ga mmat'Ojahu 'ne hinda padi te ga xihmu Oja, go ra Espiritu Santo i fäxte. Madague'a ra jats'itho nna bémhu Oja, pe ra Espiritu Santo go øt'a ngue i cohi ngue ra mmat'Oja'a ra hya hingui pøts'e ga mmamhu. ²⁷ Porque nuna Oja, ya padi tema hya ja mbo ma mmuihu. I tini tema hya i nne da manna Espiritu Santo. Porque nu'a te ra hya nne Oja ngue di ts'ofu, go ra Espiritu Santo'a äpra mate Oja conná nguecju.

²⁸ Di pahmu ngue nu to gä dadi mahmu Oja, gue'mø xanhu oque xan'u te di thohmu, pe Oja honi ha gui japi ngue da 'yørahu ra nho. Porque ya xpa nzän'Oja tengu ga cohmu m'mefa. ²⁹ Hante ngue di nhohra ximhäi, nuna Oja ya padi te'o ja ngue da 'yec'ei m'mefa, guehya yø ja'i bi zänbi ngue da gohi tengutho rá Ts'unt'u Oja ya. Janangu nuna rá Ts'unt'u Oja, guehna 'bet'o na ngue di ncuui gätho yø 'yec'ei. ³⁰ Nuna Oja, ya

mam'met'o xp̄a nzänni te'o ja ngue da zofo, guehya yø ja'i bi zohya. A nuya yø ja'i bi zofo, ya bi hojpabi yø ts'oqui. Nuya yø ja'i ya bi hojpabi yø ts'oqui, bá ep'ra pa da gohyø ja'i tengutho rá Ts'ant'ua Oja.

³¹ ¿Ndana man'na ra hya ja ngue ga mmamhm'mø? Ya ma amigohua Oja ya. Nu te'o nne da zhcjya ya, ya h̄inte di muui'ua ya. ³² Nuna Oja h̄imbi nya rá mm̄ai ngue bá penhua rá Ts'ant'ua ngue bi du conná nguejya. Ja dí haxu p'ua njuani ya ngue nu te gäma hya bi man'Oja ngue di 'dacjya, di 'dacjua. ³³ Gätho gahua, ya xa huanngahua Oja, ya h̄ingui sä to da 'yemb̄i ngue ni mantho ja ma ts'oquihua. Porque guesε Oja bi hoga ma ts'oquihua. ³⁴ Ya h̄inda zä to da 'yena ngue ga mmähä ra castigo. Porque ya bi du ra Cristo conná nguejya, 'nε bi bennate, ya bi 'bup'ua ja rá n'yēi Oja ya. A nuyá, gue'a zant'a ma mäxtehua p'ua ha 'bu Oja'a ya. ³⁵ Ya h̄inte da zä da hyaqui te gui macjya ra Cristo. Madague'a ga sähu ra n'ua, pε ngutho di macjya ra Cristo. Ogue tu ma mm̄aihua, pε ngutho di macjya. Ogue sacjya yø ja'i, pε ngutho di macjya. Ogue h̄in'yua te ga sihua, pε ngutho di macjya ra Cristo. Ogue h̄in'yua ra ulu ga hehua, pε ngutho di macjya ra Cristo. Ogue dí 'bamma n'uhua, h̄ingui nne ha da nuhua yø ja'i, pε ngutho di macjya ra Cristo. Ogue ya ja ngue da thojya, pε ngutho di macjya ra Cristo. ³⁶ I nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ra hya ngue ena: “Di ucähe yø ja'i ngue dí εc'ei'ahē, n'na pa ngu n'na pa i nne da h̄yoje. Entho ho de'yo yø ja'i p'ua ga mbēni”, i ena. ³⁷ Madague'a ga sähu ra n'ua 'mø ngue dí thohmua tengū ya yø hya ya, pε ma ga hahmahua ra ts'edi'a te gui macjya ra Cristo. ³⁸ Janangue ma ga segurahua ngue nuna Oja zant'a di macjya na. Ya h̄inda zä da hyac'a te ra n'ua dí thohmua mente dí tehua. Ni xingra gue'mø da thojya. Ni xingra guehyø anxε da zä da hyaqui. Ni xingra zithu da zä da hyaqui. Porque Oja di macjya ra pa ja p'uya, daguehra pa di 'yep'ua di

majcua Oja. ³⁹ Nu te gätho bi hoc'a Oja, ngup'ua mahets'i, ngu ua ja ra häi, ya h̄injonda zä da hyagahua'a gui macjya Oja. Porque ya ma n'yohua na ra Hmu Jesucristo.

9

¹ Nugä dí εc'ei ra Cristo, janangue nuna ra hya dí nne ga xi'ahua ya, h̄ingra fehni na. Guesε ra Espiritu Santo xijpa ma n'yomfēni ngue majuan̄i na ra hya dí xi'ahua. ² Mathoguitho dí 'bu ndumma. I 'bamma'ua ma mm̄ai ngue ma mm̄ijudíohe h̄ingui nne da 'yεc'ei ra Cristo. ³ Nu'mø dí sä ha gdá japi ngue ga nyangä ma mm̄ijudíohe, nugä ga øt'e, madague'a go ga mmagä ra castigo, ya h̄inga nnugä ra Cristo. Pε nja ngue h̄ingui sä. ⁴ Nuya yø judío ya, guehya yø mbom'meto ra Israel. Bi zo Oja ngue da 'yøt'e ngue yø basi. Guehya bi nu ha bi nja ngue bi 'yührá ts'edi Oja ya. 'Nε bi gohm̄i ra cohi ya yø judío ya. Bi dāpra ley nu'a ja ngue da n'yo. Bi xifi ha di japyø ndanne ja ngue da 'yøt'e. Mazihotho na ra hya bi yarpabi Oja yø judío ngue da 'yørpe. ⁵ Guehya yø mbom'meto yø ndiua judío ya. Nu'mø mi mihra Cristo, xquet'a ra judío na. 'Nε guehna Oja na ngue di manda gätho'a tengue i ja. 'Nε guehna t'εspabi na para zantho na. Da ngut'atho. ⁶ A nuyá, xangu yø judío h̄ingui nne da 'yεc'ei ra Cristo. Pε h̄ingui sä ga εhmua ngue ya h̄indi nja'a te ra hya bi xi Oja yø judío. Porque h̄imma juani ngue gätho yø judío yø ja'i Oja. Janangue h̄inga gätho yø judío di tocabi ya yø hya xa yat'Oja ngue di nja. ⁷ Porque bi xi Oja ra Abraham ngue h̄inga gätho'ua yø mbom'meto da gohi ngue yø ja'i Oja. Nuna Oja bi 'yemb̄i: “Nu'ua yø basi ra Isaac, h̄ont'ua da gohi ngue yø basi Oja'ua”, bi 'yemb̄i. ⁸ Gätho yø ja'i 'bui, h̄inga gätho yø basi Oja. A nuya yø ja'i ngue yø basi Oja, guehya yø ja'i ya xp̄a nzännbi ngue di tocabi ra hya di yat'a Oja ya, h̄ondya yø basi Oja ya. ⁹ Porque nguna ra hya bi

xi Oja ra Abraham, bi 'yεmbi: “Bá ep'u ra pa ga ut'auí ngue ja ma ts'edi. Nuná ra Sara ni xisu, di m'ma'a n'na rá ts'ant'u”, bi 'yεmbi.

¹⁰ Mi ma yø jeya p'uya, bi nte na rá ts'ant'u ni hu ngue ra Isaac, bi nthatui ra Rebeca. Mi hya ra basi na ra Rebeca p'uya, yø cuate bi øni. ¹¹⁻¹³ Pε hante ngue da mihya yø basi ya, nuná Oja, bi xihra Rebeca ngue ra Esau rá madi da mi'a. Nuná ra Jacob ngue ra zuxinya, di manda rá n'yohu na. Nguna nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue bi man'Oja, bi 'yεna: “Dadi macá ra Jacob, pε ra Esau, hin dadi madi”. Guehna ra hya bi man'Oja naya hante da mihyø basi. Hinga 'be bi dømá Oja ngue di m'mahya yø basi para ngue da hnu ndana di n'yo xanho, ndana hinguí 'yo xanho. Ja di nεqui ua ya ngue ya mam'met'o xpa nzän'na Oja te 'be'a ja ngue di nja m'mefa. Hingue masque 'bet'o da nu te 'be'a da gohyø basi, sinoque nu'a te xa nzänni ngue da huanhni, gue'a nja'a.

¹⁴ Xi ya, çua i sä ga εmhmε ngue hinguí ho te øt'Oja? Nu'a hinguí sä'a. Porque nu te gá øt'Oja, gá gue'a ni 'yup'u øt'e. ¹⁵ Porque Oja bi 'yεmbra Moisés: “Nu te'o dí sänni ga huεqui, gue'a dadi huεc'a 'nε ja ma yemmæi conná ngue'a”. ¹⁶ Janangue nuyá, nuná ra nho di un'Oja, hinda 'yenna ja'i ngue bi 'yεmmæi bi hyoni ha di dinna nho. Porque Oja ya xa nzänni to di huεqui. ¹⁷ I nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro te bi xi Oja ra dast'abi madi manda p'u ja ra häi Egipto. Bi 'yεmbi: “Dí exa'i ya ngue gui ndast'abi n'namhma ngue nu'u yø hmεya ga ut'a'i, da bahyø ja'i ndap'u bi zä ngue te'o gá. 'Nε da badi ngue ja ma ts'edi”, bi 'yεmbi. ¹⁸ Ja di nεqui ua ya ngue nuná Oja, nu'a go da zänni ngue di huεqui, gue'a di huεc'a. Nu'a go da zänni di untho ra 'yu ngue xta nnaxi rá mmæi, gue'a di unna 'yu'a.

¹⁹ Rá nεgui 'bai to nne da 'yεngya: “Hanja Oja 'mø ngue εmbi ja yø ts'oqui yø ja'i. Porque Oja, nu'a te xa nzänni ngue da 'yøt'e, hinjonni ja'i

da zä da däqui te sänni da 'yøt'e”, da 'yεngui. ²⁰ A nuju ngue dyø ja'ithohε, çteni 'be'a go guí εna ga japhε Oja ngue'mø ga εna hinga nnu manhohε te sänni da 'yøt'e? Xi n'na ra ts'øye, çua sä da 'yεmbra 'yøt'ats'øye: “Hindí nnu manhogä te ra forma guí hogagui”, da 'yεmbi? ²¹ Nu ra 'yøt'ats'øye, nu'a goma forma da nepe da gohra ts'øye di hoqui, ya gue'a da go'a. Madague'a ngue n'nat'a ra böhäi, pε da zä da 'yøt'a n'na ra ts'øye ngue nts'upi, xinda zä da 'yøt'a n'na ra ts'øye ngue hinga nts'upi.

²² A nuyá, nuná Oja, nnepe ngue man'na di bahyø ja'i ngue jase rá ts'edi. 'Nε nnepe ngue man'na di bahyø ja'i ja yø ts'oqui ngue da japra castigo. Janangue tobe serpabi ya yø ja'i ni 'yup'u ngue da ma ra castigo. ²³ Bi nepe ngue da bahyø ja'i ngue mathoguitho xandøngu rá nho i ja Oja. Porque bi huεgahε 'nε ya dí pahm'a te ra nho xa nzänni ngue di 'dacju ya. ²⁴ Bi zongahε Oja. Hinga høndyø judío bi zofu, sinoque xquet'a 'nεhyø ja'i hinyø judío bi zofu. ²⁵ Bi nja tengutho mmamp'u ja ra libro bi 'yotra pøngahya Oseas, ngue Oja bi 'yεna: “Nuya yø ja'i xta man'a m'met'o ngue himma ja'i, a nuyá dí mma ngue ma ja'i ya. Guehya yø ja'i ngue hin madi madi, pε nuya dadi mahya”, bi 'yεna. ²⁶ Nu'u yø mmεngu p'u ja ra xεqui bi xihyø ja'i Oja ngue εmbi: “Nugä, himma ja'i'ahε”, pε ja 'bexpi xip'u p'uya ngue εmbi: “Nugä drá Oja, majuaní ngue dí 'bai, guecä ma basi'ahε ya”, bi 'yεmbi.

²⁷ A nu'u yø ja'i ngue yø judío, nuná ra pøngahya Isaías bi 'yεna: “A nu'u yø judío, madague'a mandøngutho'u, tengutho yø 'bomu dehe p'u ja ra jathe, pε zi yohotho'u da bøni ngue di nyani. ²⁸ Porque nu'mø ra pa da japra castigo Oja gätho yø ja'i rá ngani nximhäi, n'na zihmantho di nja”. ²⁹ Ra Isaías mahømbi 'yεna: “Nuná Oja jase rá ts'edi, nu'mø hin dadi huεcyø ja'i na, n'na zihmantho di jua'u yø judío, tengutho 'mø mi jua'u yø ja'i mi

'bup'u ja ra hnini Sodoma 'nɛp'u ja ra hnini Gomorra”.

³⁰ Guehna ra hya naya ngue nuya yø ja'i hingyø judío, guehya himmi honi ha di nhojpau Oja ya. Pɛ bi 'yɛhra pa ngue bi 'yɛc'ɛi Oja yø ja'i, gue'a i nhojpau Oja'a ya. ³¹ Pɛ nuya yø judío mi hu yø mmɛi xtɪ nhojpau Oja, ngue mi ɛna xta 'yøt'e te gä mmamp'u ja ra ley. Pɛ hinjombi bõni ngue xta mma mahojpi rá ts'oqui ngue xta 'yøt'e te mmamp'u ja ra ley, porque hinjongui põni ngue da 'yøt'e te gäma hya di manda ra ley. ³² ¿Hanja 'mø ngue himbi nhojpau Oja yø ja'i? Porque mi nne ngue xtɪ nyanyø te yø ja'i ngue xta 'yøt'a te gä ra nho mmamp'u ja ra ley. Pɛ himbi ne xta 'yɛc'ɛi yø ja'i ngue ra Cristo na da zä da yani. Ja bi fespɛ yø gua p'uya, porque ra Cristo tengutho 'mø 'benna do p'u ha da tho ra ja'i, di fets'e. ³³ Nup'u ja ra Maca Libro nt'ot'i p'u ra hya ngue Oja bi 'yɛna: “Ga pecä p'u Siõn n'na ra do ngue di fesyø ja'i. Pɛ guedra ndø mɛdo da 'yøt'e ngue da dähø ja'i. Pɛ nu to gätho da 'yɛc'ɛi na ra do na, da dini xanho p'u ja yø mmɛi ngue nu te ra hya ɛc'ɛi, gätho majuanɪ ngue di nja”.

10

¹ Ague ma zi cu'ahɛ, janjuani di hahma mmɛi dí mmarpabi Oja'u yø judío ngue di nyani. ² Porque dí pacä ngue yø mmɛi ga ndanne Oja. Pɛ nja ngue nu'a rá ndanne øt'e, hingui tinyø mmɛi hanja na ra hya nne Oja ngue di nyanyø ja'i. ³ Porque hingui nne da badi tema hya xa zän'Oja ngue di nhojpabi yø ja'i. I ɛna ngue da hyonse ha di japi ngue di hojpabi Oja. Janangue hingui nne da 'yɛc'ɛi na ra hya di hojpabi Oja yø ja'i. ⁴ Nu to gätho ya ɛc'ɛi ra Cristo, guehya yø ja'i bi nhohyø ts'oqui ya. Ya hinnɪ mantho da 'yɛnyø ja'i ngue 'be da 'yøt'e te gä mmamp'u ja ra ley, ja di nyanyø te. ⁵ Pɛ nuya yø ja'i ɛna ngue di hojpa Oja yø ts'oqui ngue da 'yøt'e te gä

mmamp'u ja ra ley bi 'yotra Moisés, pɛ ra Moisés, i ja ua na ra hya bi 'yot'i, ngue ɛna: “Nu ra ja'i da hyät'i da 'yøt'e gätho'u yø hya di manda ra ley, guehna ra ja'i di nyanna te na”, i ɛna hya. ⁶ Pɛ ja man'na ra hya, guehna ra hya naya di nhohma ts'oquihɛ ngue ga ɛc'ɛihɛ ra Jesucristo. Porque nt'ot'i ra hya ngue ɛna: “Janangue nuyá, 'yo sä guí ɛhmɛ ngue jatho ngue to da ma mahɛts'i, da si ra Cristo ngue di nyante. Porque ya bi zøcua ra Cristo. ⁷ 'Yo sä guí ɛhmɛ ngue nuya jatho ngue to da map'u o yø ánima ngue da honna Cristo. Porque ya bi bɛnnate”. ⁸ Ya hingui ja ngue ja gui hyomhɛ hanja ra hya ngue ha di nhohyø ts'oqui yø ja'i. Porque nt'ot'i ra hya ngue ɛna: “Nuna ra hya na, hinga yap'utho ja ngue nu'i. Ya gadi nxihmɛ na ra hya na ya. Ya jap'u ja ni mmɛihɛ na ra hya na”, i ɛna. Nuna ra hya mmana ya, guehna ra hya dí xi'i ngue gui 'yɛc'ɛihɛ na. ⁹ Nu'mø ga mamhɛ ngue ra Jesús, gue'a ma Hmu'u'a, 'nɛ ga ɛc'ɛi p'u ja ma mmɛihɛ ngue Oja bi japi bi bɛnnate 'mø bi du, ya di nyanma tehɛ. ¹⁰ Porque Oja gue'a di hogahɛ'a ngue'mø dí ɛc'ɛi p'u ja ma mmɛihɛ. 'Nɛ'mø ga xihmɛ yø ja'i ngue dí ɛc'ɛihɛ ra Hmu Jesucristo, ya da yanju Oja.

¹¹ Nup'u ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'u ra hya ngue ɛna: “Nu to gä da 'yɛc'ɛi ra Cristo, hinjam'mø da zä da 'yɛna ja'i ngue hingui ho te ɛc'ɛi”. ¹² I mma ngue gätho yø ja'i, ngu'u yø judío, ngu'u hingyø judío, gä n'nat'a Oja nnøpe ngue yø Hmu. 'Nɛ nuna Oja, xandøngu ra nho di unni te'o gä nzofø. ¹³ Porque nu to gä nzohna ra Hmu, guehna ra ja'i di nyanna te na.

¹⁴ Xi'u yø ja'i hingui ɛc'ɛi ra Cristo ya, ¿hague di zohra Cristo 'mø? Pɛ ¿hague di 'yɛc'ɛi 'mø ngue hingui øde hanja ra hya? 'Nɛ ¿hague di 'yøhyø ja'i hanja ra hya 'mø ngue hinjongui xifi hanja? ¹⁵ 'Nɛ ¿hague da m'mahyø ja'i da ma hanja ra hya 'mø ngue hinjongui et'i ngue da ma da manna hya? Nup'u ja ra Maca Libro i ɛna:

“Nu'u yø ja'i mmanna hoga 'da'yo hya ngue ha di zä ga nhojpa'u Oja, mazihotho 'mø da zøcua'u ngue da xicjæ rá hya Oja”.

¹⁶ Pε nja ngue hinga gätho yø ja'i εc'ei ra hoga 'da'yo hya 'mø sifi. Ra Isaías nguna ra hya bi ma, bi 'yεna: “Ague ma Oja'i, çhanja ngue hingui εc'ei yø ja'i na ra hya dí mmangähe?” bi 'yεna. ¹⁷ Pε nu to bi 'yεc'ei, ya εc'ei ngue bi 'yøde hanja ra hya bi sifi. 'Nε nuna ra hya bi sihyø ja'i p'uya, guehna ra hya i hma hanja na ra Cristo na.

¹⁸ Pε xi'u yø judío ngue himbi 'yεc'ei ra hya, çua himbi 'yøde hanja ra hya'u? Majuaní ngue bi 'yøde hanja ra hya. Porque mmamp'u ja ra Maca Libro ra hya ngue εna: “Nuna ra hya na, ndap'u bi zä nt'øde na ra hya bi manyø mamhya. Porque nuna ra hya na, ma 'yoni gä rá ngani nximhäi”. ¹⁹ Xiya yø judío ya 'mø, çua hingui 'yo yø mmui hanja na ra hya bi sifi 'mø? Pε nu mi'da yø ja'i bi dinyø mmui hanja na ra hya bi sifi. Nu'mø yø pa xa thogui, bi 'yεna Moisés: “Nuna Oja, da yanyø ja'i hingyø judío, n'namhma ngue yø judío di seyabi yø ja'i nu'u di nyani. Di ncuε yø judío ngue nuya yø ja'i hin'yæ yø n'yomfēni go da dinnbabi rá njapi Oja ya”. ²⁰ Pε ra Isaías njuantho bi 'yotra hya bi man'Oja ngue εna: “Nu'u yø ja'i himmi hongui, gue'u bi dinyø mmui ha di badi te'o gui'u. Nu'u yø ja'i himmi änni te'o gui, gue'u da nth'e'be'u”, bi 'yεn'Oja. ²¹ Pε nu'u yø judío, Oja bi 'yεna: “N'na pa ngu n'na pa dí nzocä yø judío. Pε nuya p'uya, hingui nne da 'yøhna ra hya dí xifi”.

11

¹ Xi ya, xi'Oja, çua ya bi hεp'u'u yø judío ya 'mø? Hin'na, hingui hεp'u. Porque nugä drá judío, ma mboxitagä na ra Benjamín, nuna rá mbom'meto ra Abraham. ² Nu'u yø judío, ya ma m'met'o xa huan'na Oja'u ngue da gohi ngue yø basi. Janangue hingui hεp'u Oja ya yø judío. Dami

bεhmæ te mmamp'u ja ra Maca Libro ngue ra Elías bi yapyø judío 'mø mi mat'Oja, bi 'yεna: ³ “Ague ma Oja'i, nu yø judío, ya bi hyo'u ni pøngahya. A nu'a ni altar haræ thanne'i yø ja'i, ya bi themhmi. Ya mahøngsεgui dí 'bæi ngue dí thanne'i ya. Pε xquet'a nne da hyogyø ja'i”, bi 'yεna Elías. ⁴ Mi da Oja p'uya, bi 'yεmbi: “Hin'na, hinga høn'atho'i gui thannegui. Sinoque 'bærpætho mi yoto mahuaçi yø judío ngue thannegui, 'nε hingui ndantyo hmu p'u 'bæhra dahmæ Baal ngue da danne”, bi 'yεn'Oja. ⁵ Da guehra pa ja p'uya, xquet'a njarbætho ya, hinga gätho yø judío xa hεp'u Oja. Sinoque 'bæ i'da ngue conná mate Oja bi gohi ngue yø thanhni Oja. ⁶ Çua di ja tema nho bi 'yøtya yø ja'i bi huan'na Oja 'mø? Nu'a, hin'na'a. Sinoque ra matetho bi 'yøt Oja ngue bi huanhni. Nu'mø ngue di ja tema nho xtä 'yøtyø ja'i, janangue bi huanhni, ya hingrá matetho bi 'yøt'Oja 'mø.

⁷ Guehna ra hya naya ngue nu'u yø judío mi honi ha xtí nhohyø ts'oqui, pε hingui ngu'u bi dini ha di nhojpa yø ts'oqui. Høndya te'o ya xpæ huan'na Oja ngue bi ma mahojpi. A nu'u mi'da yø judío, bi jorpabi yø n'yomfēni'u ngue himbi dinyø mmui hanja ra hya. ⁸ I mmamp'u ja ra Maca Libro ra hya ngue εna: “Nuna Oja, bi 'yøt'e ngue hinda dinyø mmui yø ja'i'a ra hya da 'yøde. Nu'a te da nu, hinda dinyø mmui hanja ra hya. Da 'yøhyø hya da hma, pε hendi n'yo yø mmui hanja'a ra hya da 'yøde. Ngu'a bá nja'u yø pa xa thogui, da guehya mahøn'a njarbætho”. ⁹ Ra David nguna ra hya bi ma ngue bi 'yεna: “Nup'u ha di sännigo yø ja'i, di εna ngue ja mpähä, di εna ngue i nnu manho Oja te øt'e. Pε himma juani ngue di nnu manho Oja te øt'e. Sinoque di njapra castigo'a te øt'e. ¹⁰ Nu'a te da hεtyø ja'i, hinda dinyø mmui hanja. Janangue di m'mæmman'u hangu ra pa”.

11 Xi ya 'mø, ¿ua xma ma da hyep'u Oja yø judío ya 'mø? ¿Ua hñjam'mø da 'yehra pa di nyanyø te m'ida yø judío ya 'mø? ahá, da 'yehra pa di m'mahyø judío di nyanyø te. Majuaní ngue nuya yø judío bi hyep'u Oja, pε Oja bi 'yøt'e ngue nu'u yø ja'i hñgyø judío da gohi ngue yø ja'i Oja. Porque nnepe ngue nu'u yø judío bi hyep'u Oja, di seyabi ya yø ja'i ya. 12 Nu'a i hyep'u Oja yø judío, nuya yø ja'i hñgyø judío, gue'a di dinnbabi rá njapi Oja'a. Pε nu'mø bi zønna pa ngue 'nēhyø judío da 'yεc'ei ra Cristo, nuna Oja mathoguitho di japi gátho yø ja'i 'bu'a nximhäi.

13 A nuyá, i ja man'na ra hya dí nne ga xihyø ja'i ngue hñgyø judío. Nuya yø ja'i ya, bá penngagui Oja ngue ga xihra hoga 'da'yo hya. Pε nuna ra 'befi bi 'dacá Oja, dí honnbabi yø ja'i ha di badi ngue dí nnu mansugá na ra 'befi na. 14 Porque nu'u ma mmijudíohe hñgui εc'ei ra Cristo ya, dí nnegá ngue di seyabi ya yø ja'i bi nthēui ra Cristo, n'namhma ngue xquet'a 'nē'u da 'yεc'ei'u n'namhma di nyanyø te. 15 Mazihotho 'mø da 'yehra pa ngue mahøndi nhojpauí Oja yø judío nuya ya xi hyep'u Oja. Conque Oja, bi 'yøt'e ngue nuya yø ja'i hñgyø judío bi nhojpauí. Pε nuyá, nu'mø di 'bätyø mmui yø judío ngue da 'yεc'ei ra Cristo, εntho ja di bεnnate yø ja'i ngue ya xi du.

16 Nuna ra Abraham, guehna rá muditho ra judío na, 'nē ya o rá 'yε Oja. Xquet'a nu'u yø judío ngue yø mbom'meto ya, xquet'a ya o rá 'yε Oja. Nuna ra Abraham, tengutho n'na ra daza na. Nu'u yø judío ngue yø mbom'meto p'uya, tengutho yø 'yeza'u. Pε o rá 'yε Oja gá rá do'yo ra za. 17 Guehna n'na ra za ngue ra hoga za na. Pε bi ma nts'aqui 'da yø 'yeza ra za. Guehya yø judío bi hyep'u Oja ya. Nu'ahua ya, ngue hñgyø judíohe, tengutho 'mø ngue yø 'yeza'ahua n'na ra za ngue ja dapo. Nup'u bi ts'ajpabi yø 'yeza ra hoga za, ja bi ma nt'εts'i'ahua p'u. A nuyá, ya ni

n'yohua yø ja'i Oja ya. 18 Pε mahsä mi 'yεna ngue man'na tate xanho'ahua ngue'u yø judío bi hyep'u Oja. Damí bεmhmu ngue yø 'yeza i ja yø te ngue bi thep'u ja ra daza. Hñgue masque ja ra te ra daza conná ngue'u yø 'yeza.

19 ¿Ua guí εna ngue man'na tate xanho'ahua ngue'u yø judío bi hyep'u Oja, janangue bi ts'ajpa yø 'yε ra hoga za ngue ja bi ma nt'εts'ahua p'u? Nu'a, hñda zá'a. 20 Nuya yø judío mi nnøpa 'yeza ra hoga za, bi ma nts'aqui, bi thep'u p'uya ngue hñmbi ne bi 'yεc'ei ra Cristo. Pε nu'ahua ja dapo ra za mi nnøpa 'yeza'ahua. Nu'a ni nt'εc'eiha bi nja, gue'a i ma nt'εts'i'ahua p'u ja ra hoga za'a. Janangue nuyá, 'yo sä gadi 'yεxhu, damí mfähmu xanho. Nu'mø hñga mfähmu, ya da ma nthēqui'ahua mahøn'a. 21 Xi'mø ngue Oja bi hyep'u yø judío ngue hñmbi 'yεc'ei ra Cristo, da gue'ahua ya, nu'mø hñgui 'yεc'eiha ra Cristo, da hñc'ahua p'u. 22 Nuna Oja, ya guí nnuhua ngue nu'a rá mate i ja, mandønhotho te øt'e. Pε xquet'a da japa castigo yø ja'i øtra ts'oqui. Porque bi japa castigo'u yø judío hñmbi 'yεc'ei. Go bi 'da'ahua rá mate ngue gá 'yεc'eiha. Pε nu'mø gui hyehmu p'u Oja, xquet'a di ja'ahua ra castigo. 23 A nuyá, nu'mø da 'yehra pa ngue yø judío da 'yεc'ei Oja, i ja rá ts'edi Oja ngue mahonda 'yεspu ja ra za bá saqui. 24 Porque man'na hñgui hñnni di t'εsra 'yeza nu'a bá ts'ajpu ja ra hoga za, hñda gue'ahua ngue ja dapo ra za gambi thehu.

25 Ague ma zi cu'ahua, nuna ra hya hñgui fadi hanja, dí nnegá ya ngue guí pahmu xanho hanja ya. Porque hñndí nnegá ngue gui 'yεna ngue guí tatehu ngue yø judío. Majuaní ngue xangu yø judío hñgui nne da 'yεc'ei ra Cristo. Pε da 'yεc'ei, ja gue'mø bi zønna pa ngue ya mandøngu dyø ja'i hñgyø judío da 'yεc'ei ra Cristo. 26 Nu'mø ya bi nja'a p'uya, gátho'u yø judío di 'bu'a ra pa'a, ya di nyani. I nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue εna: "Nuna ra Yante, guep'u Siøn di m'mahna.

Guehna di hojpa yø ts'oqui yø judío na, nuya yø 'yæmɛni p'ɥ bá fadi ba m'mæhra Jacob. ²⁷ Guehna ra cohi ga co'be na ngue ya ga hojpa yø ts'oqui yø ja'i", εn'Oja.

²⁸ Nu'ɥ yø judío ngue festho na ra hoga 'da'yo hya, bi gohi ngue yø nsæiui Oja. Janangue i mɛnhna hya Oja p'ɥ ha 'bæhyø ja'i hingyø judío. Pɛ madague'a, nuna Oja xquetho ngue di ma'ɥ yø judío. Porque nu'ɥ yø mboxita'ɥ gue'ɥ yø thanhni Oja'ɥ. ²⁹ Nuna Oja, hinjam'mø ngue di cohra mmæi na. Nu to ga bi zofu, hangu ra pa di maði 'nɛ di japi. ³⁰ Nu'mø ma m'met'o, xa mmæstho te mi man'Oja'ɥ yø ja'i hingyø judío. Pɛ nuya ngue 'nɛhyø judío bi mæstho te mman'Oja ya, janangue Oja bi unná mate'ɥ yø ja'i hingyø judío ya. ³¹ Nuya yø judío bi mæspatho te mman'Oja. Pɛ nuna Oja, ni netho ngue di unná mate tengutho i unná mate'ɥ yø ja'i hingyø judío. ³² Nuna Oja, nguna bi 'yøt'e, bi unna 'yu ngue gætho yø ja'i bi mæspatho te mma, para ngue da zäp'ɥ 'da di untho rá mate gætho yø ja'i.

³³ Hinjongui pøni ngue di paði xandønho hangu gangu ra nho i ja Oja. Hinjongui paði hangu gangu rá mfadi Oja i ja. Hinjongui paði hangu gangu rá n'yomfɛni i ja. Porque hinjongui pøni ngue di paði xandønho tengu εga 'yo Oja. ³⁴ Hinjonni ja'i di pøni ngue di tini xandønho hanja rá n'yomfɛni Oja, 'nɛ hinjonni ja'i di t'ɛmbi ngue bi xänbni te øt'e. ³⁵ Nuna Oja, hingra mihi na ngue da 'yɛnyø ja'i ya mi ndupate Oja'a te bi unni. ³⁶ Porque nu te gæma cosa dí nnuhæ ngue ja, Oja bádi uni. Go bi hoc'a 'nɛ ga go rá mmæti'a. A nuyá, hønse Oja i ja ngue da t'ɛspi para zantho. Da ngut'atho.

12

¹ Ague ma zi cu'ahæ, mathoguitho ngue bi 'dacjæ rá mate Oja. Janangue dí haða ra ts'edi dí xi'ahæ ngue gui unni mmæihæ Oja, n'namhma ngue

hangu ra pa gui 'yøthæ'a te rá pähä Oja. Guehna ra ndanne i ja ngue gui 'yørpahæ Oja naya. ² A nuyá, dami pähni n'yomfɛnihæ ya. 'Yo gui øthæ tengutho øtyø ts'oc'ɛi ua ja ra ximhäi. Dami 'yøt'e ngue da gom'na'yo'a te ja ngue gdí n'yohæ. Janangue da zäp'ɥ gui pahmæ xanho'a te rá pähä Oja. Nuna te ra nho nne Oja ngue gdí n'yohæ, da gue'a gui 'yøthæ'a.

³ Oja bi 'yøtra mate bi 'dacä ra ts'edi ngue ga xi'ahæ te ja ngue gui 'yøthæ. 'Yo to di nne man'na ra 'bæfi xanhɛts'i ngue'a te ra 'bæfi bi un'Oja. Sinoque da hyacra güenda xanho te 'be'a ma'bæfi bi t'unni. ⁴ Ya gui nnuhæ ngue rá do'yo ra ja'i, xangu yø xequi i ja ngue 'dama 'dan'yo i pæfi. ⁵ Xquet'a njarbutho yø 'yɛc'ɛi ya. Madague'a xangujæ, pɛ εntho n'na nc'ɛitho di jahæ. Porque gætho ma n'yohæ ra Cristo. Pɛ nuna ra 'bæfi bi 'dacjæ Oja, 'dama 'dan'yo ma 'bæfi na.

⁶ Oja bi zänni tema 'bæfi di tocabi n'na ngu n'najæ. Ya gue'a ra 'bæfi ja ngue ga øthæ'a p'ɥya. I 'bæhyø ja'i ngue bi t'unná 'bæfi ngue drá pøngahya Oja. Pɛ nu'a te ra hya di bennba Oja da ma, hønt'a da man'a. ⁷ I 'bæhyø ja'i bi t'unná 'bæfi ngue da mäxrá mmic'ɛiui. Pɛ i jatho ngue co gætho rá mmæi di 'yøtra 'bæxte. I 'bæhyø ja'i bi t'unná 'bæfi ngue di nxännbate rá hya Oja. Pɛ i jatho ngue di nxännbate xanho. ⁸ I 'bæhyø ja'i bi t'unná 'bæfi ngue di haτρα ts'edi yø mmi'yɛc'ɛiui. Pɛ di ja ndummæi ngue da 'yøt'a te rá 'bæfi pæfi. I 'bæhyø ja'i ngue bi t'unná 'bæfi ngue co nu'a te pets'i, da mäxyø mmic'ɛiui. Pɛ 'yo di ya yø mmæi ngue'a te ra 'bæxte da 'yørpæ rá mmic'ɛiui. I 'bæhyø ja'i ngue bi t'unná 'bæfi ngue di m'met'o p'ɥ di mpæti yø 'yɛc'ɛi. Pɛ jatho ngue da gæmfɛni da 'yøt'e xanho'a te rá 'bæfi pæfi. I 'bæhyø ja'i bi t'unná 'bæfi ngue da mäts'i to ja te hæmbi. Pɛ nu'a ra 'bæxte da 'yørpæbi rá mmic'ɛiui, co n'na ra pähätho di 'yøt'e.

⁹ Pɛ gue majuanī ngue nī mm̄ai gđī mah̄nī mm̄ic'ɛ̄iui n'na ngu n'na'ah̄u. Dami hyeh̄m̄u p'̄u rā nts'o. Dami 'yøth̄u rā n̄ho. ¹⁰ I jatho ngue guī mah̄nī mm̄ic'ɛ̄iui n'na ngu n'na'ah̄u porque gātho gadi ncuh̄u ngue rā Cristo. N'na ngu n'na'ah̄u dami hyon̄n̄bi ha di h̄nu mansu mī'da nī cuh̄u. ¹¹ 'Yo guī sāyathoh̄u, dami hyah̄u rā ts'edi'a te ja ngue guī 'yøth̄u. Co gātho nī mm̄ai gđī 'yørpah̄u rá 'bɛfi mā Hm̄uh̄u Jesucristo. ¹² Zant'a dami johyah̄u ngue bi d̄innī mm̄aih̄u hanja'a rā n̄ho ja ngue dī n̄ja. Nu'mø guī s̄ah̄u rā n'̄u, dami s̄eti x̄anho. 'Nɛ dami mat'Ojah̄u hangū rā pa, 'yogui sāyathoh̄u. ¹³ Nu'̄u nī mm̄i'yɛc'ɛ̄ih̄u 'mø ngue h̄in'ȳu te dā hyonī, dami fāx̄h̄u. A nu'̄u yø 'yɛc'ɛ̄i yap'̄u nī 'yɛh̄ɛ, dami unhn̄u rā ts'āya.

¹⁴ A nu'̄u yø ja'ī s̄a'ah̄u, dami 'yāph̄u Oja ngue dī japi. 'Yo temā yan̄thī guī āph̄u Oja ngue dā thogui. ¹⁵ Nup'̄u ha di johya nī mm̄ic'ɛ̄ih̄u, xquet'a dami johyah̄u. Nup'̄u zonni mm̄ic'ɛ̄ih̄u, xquet'a ja dami nzomhm̄u p'̄u. ¹⁶ Gātho dami n̄nu manho n'na ngu n'na'ah̄u. O gadi 'yɛx̄h̄u. Dami 'yøt'e ngue 'da'igu'ah̄u'̄u yø ja'ī h̄inga n̄juani. 'Yo s̄a guī ɛn̄a ngue go jase nī mfadih̄u.

¹⁷ 'Yo gadi cospabi'a te rā nts'o øt'a'ī nī mm̄ic'ɛ̄ih̄u. Dami ja ndum̄m̄aih̄u ngue nu'a te x̄anho, dā gue'a guī 'yøth̄u'a. ¹⁸ Dami hyonī ha gđī n'amigoh̄u gātho yø ja'ī astā nup'̄u go dā zā. Gui ja ndum̄m̄ai ngue 'yo gadi n̄junth̄u. ¹⁹ Ague mā zi cu'ah̄u, 'yo gadi cots'i te t'øt'ah̄u. Dami hyem̄mah̄u h̄m̄a, nu'a Oja go di cots'a. Porque nt'ot'i p'̄u ja rā Maçā Libro rā hyā ngue ɛn'Oja: “Nugā, go nī 'yɛ mā xi ngue gā jagā rā castigo. Go gā jut'ä'a te øt'ah̄u yø ja'ī”, ɛn'Oja. ²⁰ Xquet'a nt'ot'i rā hyā ngue ɛn'Oja: “Nu'mø gā nu nī ns̄iui ngue tu man̄thuh̄u, dami un̄nā hm̄ɛ dā zi. Nu'mø gā nu ngue t̄uthe, dami un̄nā dehe dā zi. Nu'mø guī ørpabi nī ns̄iui tengū nā rā hyā naya, ya dā m̄ɛsrā s̄a, porque dā zo rá mm̄ai'a te rā nts'o xā 'yøt'a'ī”. ²¹ Man̄mā ndap'ah̄u rā

nts'o ngue guī 'yøt'e tengutho øt'a nī ns̄iuh̄u. Sinoque dami taph̄u rā nts'o ngue guī 'yørpabi rā n̄ho nī ns̄iuh̄u.

13

¹ Gātho yø ja'ī 'b̄ui, jatho ngue dā 'yɛc'ɛ̄i yø ts'ut'abi. Porque gātho yø ts'ut'abi, Oja bi zānn̄bi ngue ja yø cargo. H̄injo'o rā ts'ut'abi ngue dā zānsɛ ngue dī n̄ja rá cargo. ² A nu rā ja'ī fɛspatho te mm̄anna ts'ut'abi, n̄unā Oja bi 'yɛx̄rā ts'ut'abi, go gueh̄nā fɛspabi rá hyā nā. Ya rá ts'oquisɛ rā ja'ī p'̄u dā japrā castigo rā ts'ut'abi. ³ Porque yø ts'ut'abi h̄inga 'b̄ui ngue di pih̄yø ja'ī n̄uya øtra n̄ho. Sinoque gueh̄ya yø ja'ī x̄ants'o te øt'e i cot'i. Nu'mø guī nne ngue h̄inguī s̄uh̄u yø ts'ut'abi, dami 'yøth̄u rā n̄ho n'namh̄mā ngue dā h̄nu manho'ah̄u. ⁴ Porque yø ts'ut'abi, rá 'bɛfi Oja ørpe para ngue dā m̄ax̄ah̄u. Pɛ nu'mø ngue x̄ants'o te guī øth̄u, ya guī s̄uh̄u rā ts'ut'abi p'̄uya. Ya s̄āp'̄u h̄a rā ts'edi rā ts'ut'abi ngue di ja'ah̄u rā castigo. Porque rá 'bɛfi Oja ørpe ngue dā japrā castigo yø ja'ī x̄ants'o te øt'e. ⁵ Jan̄angue ja ts'edit̄ho ngue dā t'ɛc'ɛ̄i te dī m̄anda yø ts'ut'abi. Pɛ h̄indī 'yøtyø ja'ī'a ngue dā 'yɛc'ɛ̄i rā ts'ut'abi ngue h̄on̄tho dī mpomm̄i rā castigo, sinoque dā 'yɛc'ɛ̄i te mm̄anyø ts'ut'abi porque nī 'yup'̄u ngue dā t'ɛc'ɛ̄i te dī m̄anda yø ts'ut'abi. ⁶ Jan̄angue dami j̄uth̄u rā nj̄uth̄ai 'mø nj̄ai. Porque yø ts'ut'abi øtra 'bɛfi n̄unā bi un'Oja. ⁷ Nu to gā guī t̄uph̄u, dami j̄uth̄u. Nu to ndupate rā nj̄uth̄ai, dā gut̄rā nj̄uth̄ai. Ogue ndupate rā cooperaciōn, dā gut'i. Dami nu mans̄uh̄u te'o gātho ja yø cargo.

⁸ Nu'mø ngue guī ndupateh̄u, 'yo dī njarb̄atho, dami j̄uth̄u. Nu'a ja ngue guī 'yøth̄u hangū rā pa, dami mah̄nī mm̄ic'ɛ̄iui n'na ngu n'na'ah̄u. Porque nu rā ja'ī dī mah̄rā mm̄ic'ɛ̄iui, ya gā 'yo tengutho rā hyā mm̄amp'̄u ja rā ley ja ngue dā n'yo yø ja'ī. ⁹ A n̄unā rā hyā dī m̄anda rā ley i ɛnā: “Yo grā 'yots'om'm̄ai. 'Yo grā hyote. 'Yo to guī s̄ānn̄bā

ra fehni. 'Yo guí nnehu n'na ra cosa ngue ndan'yo to rá mmeti". Guehya yø hya ja ua di manda ra ley ya. 'Nε ja mi'da yø hya ngue di manda. Pε gätho ja di mpεnhua yø hya mmamp'u ja ra ley ngue εna: "Damí mahni mmic'εiui tengutho gni ne ngue di ma mamadi'i". ¹⁰ Porque ra ja'i di mahrá mmic'εiui, ya hin tema nts'o ørpabi rá mmic'εiui. Janangue nu ra ja'i di mahrá mmic'εiui, εntho 'mø di padí xanho te mmamp'u ja ra ley, porque gue'a te mmamp'u ja ra ley ga 'yo.

¹¹ Guehya yø hya jatho ngue gdí n'yohu ya. Ya guí nnuhu, nu'mø ra pa dambá εc'εihu ra hoga 'da'yo hya, madi 'betyø pa 'mø. Pε nuyá, n'na pa ngu n'na pa bá cuatyø pa ngue da εp'u ra Cristo ma Yantehu. Ya hingui ja ngue ga nsäyathohu ya.

¹² Ya ni ma da gaxyø pa di m'mahmu ua ja ra ximhai, ya bá cuatyø pa ga m'mahmu p'u 'bu Oja. Janangue nuyá, damí hyehmu p'u ra nts'o ga 'yo yø ja'i ua ja ra ximhai. Gä gue'a te xanho gui 'yøthu. 'Yo di tap'ahu ra nts'o. ¹³ Ma gda 'yohu'a ra nho ni 'yup'u gdá 'yohu. Hinga n'itihu. 'Nε hinga m'mahmu p'u ha 'buhyø minhni. Hinga n'yots'om'mäihu. 'Nε hinga ndunhu. 'Nε hinga nseyahu.

¹⁴ Nu'a ma Hmuhu Jesucristo, ga ra nho i n'yo'a, da ngut'atho gdí n'yohu ya. 'Yo sä guí εhmhu ngue i sätho gui 'yøthu ra nts'o ga 'yo yø ja'i. Nu'a, hin'na'a.

si yø ja'i, 'yo di embi ngue hingui ho te øtra 'yεc'εi nu'a hajtho yø cosa si. Xi mmangu ra 'yεc'εi nu'a hajtho yø cosa si, 'yo di embi ngue hingui ho te øtra 'yεc'εi nu'a si gätho'a tengue ts'i. Porque ya ra 'yεc'εi, ya o rá 'yε Oja. ⁴ Nu ra mēfi n'nan'yo to di mpεhmi, ζteni 'be'a guí εna go gui japi ngue gui 'yεmbi hinga gue'a te øt'e? Nu'a rá hmu ra mēfi, go da man'a ngue'mø xanho te øtrá mēfi ogue hin'na. Pε nu ra ja'i ngue ra 'yεc'εi da gommanho, porque nu'a rá Hmu jase rá ts'edi ngue da zä da 'yøt'e ngue da gommanho.

⁵ I 'bu i'da yø 'yεc'εi ya, embi ngue ja dra pa tate xanduxqui ngue mi'da yø pa. Ximmi 'bu hmi'da p'uya, embi ngue gätho yø pa, ga 'da'igutho. Janangue nuyá, n'na ngu n'na yø 'yεc'εi, nu te ra hya timp'u ja rá n'yomfeni ngue embi xanho, da 'yøt'a te ra hya tini. ⁶ Nu ra 'yεc'εi ngue ja n'na ra pa supi, ga nzup'a ra pa'a ngue nnu mansu Oja. A nu ra 'yεc'εi ngue hingui supra pa suprá mmi'yεc'εiui, hingui sup'a ra pa'a porque nu te øt'e, gue'a ga nnu mansu Oja'a. A nu ra 'yεc'εi ngue si gätho'u yø cosa i ts'i, i si, porque di ja mamadi Oja ngue'a te ga si. A nu ra 'yεc'εi εna ngue i ja 'da yø cosa ngue hingui nnep'a Oja ngue da zi, ya hingui si, porque gue'a ga nnu mansu Oja'a te øt'e. 'Nε xquet'a di ja mamadi Oja ngue te si.

⁷ Hinjo'o ngue to da zänse te da n'yo, porque gäthogahu dí ohu rá 'yε ma Hmuhu Jesucristo. Nu'mø dí tehu, dí ohu rá 'yε. Nu'mø dá tuhü, dí ohu rá 'yε. ⁸ Janangue nuyá, mēnte dí 'buhmu, ya gdá 'buhmu'a ngue ga ørpahu rá pähä ma Hmuhu Jesucristo. Nu'mø ja ngue ga tuhü, gue'a ma Hmuhu sänni ngue ga tuhü. Janangue nuyá, gue'mø dí tehu, ogue xtá tuhü, gue'a ra Hmu dí ohu rá 'yε. ⁹ Ra Cristo bi du 'nε mahømbi m'mai para ngue da gohi ngue gue'a ma Hmuhu'a. Nu'mø dí tehu, ngu'mø xtá tuhü, gue'a ma Hmuhu'a.

14

¹ Nu ra 'yεc'εi ngue tobe hingui tini xanho rá mmai hanja'a ra hya εc'εi, nup'u ha gadi mpεtihü dami unhnü ra ts'äya. 'Yo guí nne ngue gui njun'ma hyathohu. ² Porque 'bu i'da yø 'yεc'εi ngue tini xanho p'u ja yø mmai ngue sä da zi gätho'a te ts'i. Pε 'bu hmi'da yø 'yεc'εi p'uya, ngue hingui tini xanho p'u ja yø mmai hanja'a ra hya εc'εi. I εna ngue ra ts'oqui da 'yøt'e ngue da zi ra ngø, janangue εna ngue høndyø cosa ngue hinga ngø sä da zi. ³ A nuyá, nu ra 'yεc'εi ngue si gätho'a te

10 Nu'a ngue ra ja'itho, hingui sä ngue da hyaspa ra güenda te ga 'yo rá cu. Hingui sä ngue sä da 'yembi hingui ho te ga 'yo rá cu. Porque bá ep'u ra pa ngue gäthogahü ga sømhmü p'u ja rá hmi rá dá ra Cristo. Nuna p'uya, go da hyascahä ra güenda nä. 11 Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue ena: "Nu te dí mmangä, majuanü ngue di nja'a, enna Oja i 'bai. Nugä dí xi'ahü ngue gätho yø ja'i di ndantyøhmü p'u ha ga m'mücä. Gätho yø ja'i p'uya da ma ngue guecä drá Ojagä", enna hya. 12 Janangue nu'a ra ora'a p'uya, n'na ngu n'najü ga däpsehü ra güenda Oja te xtá n'yohü.

13 Ya hingui sä ngue ga haspahü ra güenda ma mmi'yec'ei hü ngue ga emphü hingui ho te ga 'yo. A nuyá, ma ga ja ndümmü ngue hingo ma ts'oquihü p'u da 'yøtra ts'oqui ma cühü. 14 A nuyá, ngue ya dí ec'ei hü ra Hmü Jesucristo, nu tengue dí sihü, ya dí pahmü njuani ngue hin tema cosa di ja ngue ga emhmü ngue ra ts'oqui dí øthü 'mø dá sihü. Pe nu ra 'yec'ei ena ngue ra ts'oqui bi 'yø'r'mø bi zi'a te dí sihü, ya ra ts'oqui bi 'yøt'e, porque bi zi 'në embi ngue hingui ho. 15 Janangue nu'mø majuanü ngue gadi mahni cü, 'yo guí sihü n'na ra cosa nu'a di ts'onnbabi rá mmü ni cü. Ra Cristo ya bi dü ngue bi yanü. 'Yo gni 'yøthü'a ngue gui ts'onnbahü rá n'yomfeni, ngue høntho go guí nne guí sihü n'na ra cosa xancühi. 16 Madague'a guí pahmü njuani ngue xanho te guí øthü, pe 'yo gni 'yøthü'a ngue da 'yembyø ja'i ngue ra ts'oqui guí øthü. 17 Porque nuyá, ngue gue'a Oja dí ørpahü rá pähä, ya hingui ja ts'edi ngue ga sihü'a te gä dadi ho ga sihü. A nu'a ja ts'editho ngue ga øthü, gue'a ngue ga hahma mmü ga n'yohü xanho, 'në ja ts'edi ngue ga nhojpahü te'o dadi nsühmü, ma ga johyahü ngue ya dí n'yohü ra Espiritu Santo. 18 Porque nu ra 'yec'ei ngue ørpabi rá pähä ra Cristo, guehya yø hya dá mmangä nnepe ngue da n'yo

ra ja'i. 'Në nuna Oja i nnu manho te ga 'yo ra ja'i, da guehyø ja'i p'uya xquet'a da nu manho.

19 Ma ga homhmü ra hya ngue hinga njun'mahyahü. N'na ngu n'najü, ma ga honnbahü ha di zacyø nt'ec'ei ma mmi'yec'ei hü. 20 'Yo gadi ts'onnbahü rá 'bëfi Oja ngue co nu'a te guí sihü. Majuanü ngue gätho'a te i ts'i, gä xanho ngue da ts'i. Pe nu'mø 'bap'u ha dí 'bühmü n'na ra 'yec'ei nu'a ena ngue ra ts'oqui da 'yø'r'mø da zi'a te dí sihü, man'na xanho ngue hinga sihü'a te ena ngue di 'yøtra ts'oqui 'mø da zi. 21 Man'na xanho ngue hinga sahü ra ngø, ni xingra vino ga sihü, hinga nne ngue ga øthü'a tengue di 'yøtra ts'oqui ma cühü. Hinga øthü'a yø hya di ts'onnbabi rá nt'ec'ei i ja. 22 'Yo guí nne ngue nu te guí sihü, gue'a gdi njunt'ui ni cühü'a. Ya guí ec'ei hü ngue gä xanho'a te guí sihü, da gue Oja p'uya, ya padü te guí øthü. A nuyá, ra mmenthü bi nthëui ra 'yec'ei nu'a padü xanho p'u ja rá mmü ngue xanho te øt'e, 'në hingui enná n'yomfeni ngue ra ts'oqui øt'e ngue te ga 'yo. 23 Pe nu ra 'yec'ei ngue si n'na ra cosa nu'a embi ngue hingui ho, nu'mø bi zi, ya ra ts'oqui bi 'yøt'e. Porque hingrá mmü ga nzi'a te si. Nu ra ja'i da 'yøt'a te embrá mmü ngue hingui ho da 'yøt'e, nu'mø bi 'yøt'e, ya ra ts'oqui øt'e.

15

1 A nuju, ngue ya tini xanho ma n'yomfenihü'a te ja ngue gdá 'yohü, i jatho ngue ga serpahü ma mmi'yec'ei hü nu'ü hingui tini xanho p'u ja yø n'yomfeni te ja ngue di n'yo. Hinga honschü ra nho ngue di tocagahü, sinoque ga honnbahü ra nho mi'da yø ja'i. 2 N'na ngu n'najü, jatho ngue ga øthü'a te nnu manho ma mmi'yec'ei hü. Nu'a te dí pahmü ngue da 'yørpabi ra nho mi'da yø ja'i, gue'a ga øthü'a, para ngue da hya ra ts'edi yø nt'ec'ei. 3 Porque ra Cristo himbi hyonse ra nho di tocabi. Ya mmanna Maca Libro te ra hya bi xi

Oja, ngue bi 'yɛmbi: “Nu'ɥ yø ja'i sɥ'i, xquet'a 'nɛqui bi zɛqui”, bi 'yɛmbi. ⁴Nu te gãma hya nt'ot'i ra Maca Libro, bi ma nt'ot'i para ngue ga xãhmɥ 'nɛ ga pahmɥ hanja'a ra hya i mma. Nunã ra hya mmanã Maca Libro, 'nɛ timmã mmũihɥ hanja, di hatra ts'edi ma mmũihɥ ngue ga seti te dí thohmɥ. Porque dí pahmɥ ngue di nja'a te ra hya nt'ot'i. ⁵Nunã Oja di hatra ts'edi ma mmũihɥ ngue ga seti te gã ra n'ɥ ja ngue ga thohmɥ. Dí nnegã ngue Oja da 'yøt'e ngue n'na ngu n'na'ahɥ, da zã gui n'yohɥ tengutho i n'yo ra Jesucristo. 'Nɛ da 'yøt'e ngue xøgue da 'da'igu ni n'yomfɛniɥ. ⁶Janãgue da zãp'ɥ ngue xøgue n'na hyatho gui 'yɛspahɥ nã Oja rá Papá ma Hmũhɥ Jesucristo.

⁷Gue'a di t'ɛspabi Oja'a, ngue gui 'yøt'e ngue gui n'amigohɥ n'na ngu n'na. Ngunã ja ngue gui 'yøthɥ porque ra Cristo bi 'yøt'e ngue dá n'amigohɥ'a. ⁸Ya gui nnuhɥ ngue ra Cristo bí 'yɛhɛ ngue di jãpyø judío. Nu'a te ra hya bi ma mayat'ibi'ɥ ma mboxitahɥ 'mø manjam'mø, gue'a bi 'yɛhɛ bi 'yøt'a. Ja di nɛqui p'ɥya ngue Oja hindi pumbɛni'a te ra hya xa yat'i ngue di nja. ⁹Co 'nɛhyø ja'i hingyø judío bí 'yɛhra Cristo ngue bi jãpi n'namhma ngue 'nɛ'ɥ di ja mammadi Oja ngue ya bi dinnbabi rá mate. I nt'ot'i ra Maca Libro te ra hya bi xihra Papá ra Cristo ngue bi 'yɛmbi: “Nup'ɥ ha 'bũhyø ja'i hingyø judío, ga ɛts'a'i. 'Nɛ ga t'ut'a'i yø alabansa n'namhma di bũhyø ja'i ngue gui tãte”, bi 'yɛmbi. ¹⁰I mmanã hya nt'ot'i ra Maca Libro ngue ɛnã: “Nu'ɥ yø ja'i hingyø judío, 'da di johyathoui'ɥ yø judío ngue yø thanhni Oja”. ¹¹Man'na parte ra Maca Libro i nt'ot'i ra hya ngue ɛnã: “Gãtho yø ja'i hingyø judío, dami 'yɛspahɥ Oja. Hønnbɥ bi zã 'bũhyø ja'i, gã da 'yɛspabi Oja”. ¹²Ra pøngahya Isaías bi 'yɛnã: “Dí m'mu'a n'na rá mbom'meto ra Isaí. Nunã, guehna da bøni ngue hønnbɥ bi zã di mãnda yø ja'i ngue hingyø judío. 'Nɛ

nuya yø ja'i ya, guehya da 'yɛc'ɛi ya ngue gue'a yø Yante'a”.

¹³Da ne Oja ngue gã ra johya di nja'ahɥ, 'nɛ da 'yøt'e ngue da hyu ni mmũi ngue ya gui ɛc'ɛihɥ. 'Nɛ da 'yøt'e ngue ra Espiritu Santo da xoc'a ni mmũihɥ ngue man'na gdi pahmɥ ngue nu'a te ra nho gui tømhmɥ di nja, majuanì ngue di nja.

¹⁴Ague ma zi cu'ahɥ, dí hãxã njuani ya ngue gui padi xanho ndana ra nho ja ngue gdi n'yohɥ ya. Ya bi dinni mmũihɥ xanho hanja nã ra hya nã. A nuyá, ya sã ngue n'na ngu n'na'ahɥ gui opan'yu ni cuhɥ hanja ra hya ya. ¹⁵Pɛ nugã njuantho dá xi'ahɥ hanja ya yø hya dá cuatã ra sãcua ja ua. Høntho dadi bɛn'nahɥ hanja ra hya, n'namhma ngue hingui pumbɛniɥ. Nugã dadi ha'ahɥ ra ts'edi, porque gue'a ma 'bɛfi bi 'dacã Oja'a ngue ga ha'ahɥ ra ts'edi. ¹⁶Nunã Oja bi 'dacã ma 'bɛfi ngue ga mmãmbra hya ra Jesucristo p'ɥ ha 'bũhyø ja'i hingyø judío. Dí mmãmbra hoga 'da'yo hya Oja n'namhma ngue nu'ɥ yø ja'i hingyø judío ga dãpã Oja tengutho 'mø ngue ra 'bøt'e t'ørpabi Oja. Nunã Oja p'ɥya, da nu manho yø 'yɛc'ɛi, porque ra Espiritu Santo ya xa 'yøt'e ngue ya yø ja'i Oja.

¹⁷Dadi ja mammadigã ra Jesucristo ngue ya bi bønnmanho nã rá 'bɛfi Oja dí ørpe. ¹⁸Hĩnte man'na mahya dí nne ga mma, høntho dí nne ga xi'ahɥ te bi 'yørcagui ra Jesucristo. Nunã ra hya dá xicã yø ja'i hingyø judío, ra Jesucristo bi 'yøt'e ngue yø ja'i bi 'yɛc'ɛibi rá hya Oja. Go bi 'dacrã ts'edi ngue dá mangã nã ra hya nã. 'Nɛ bi 'dacrã ts'edi te dí øt'e. ¹⁹Connã ts'edi ra Espiritu Santo bi nja yø milagro. Janãgue nuyá, ya dá tãti dá mangã ra hoga 'da'yo hya ya, ngue ra Jesucristo gue'a ra Yante'a. Bá fãdi asta Jerusalén ngue dá mangã ra hya ndap'ɥ bi zã. Danì mpagã asta ra häi Ilírico ngue dá mangã ra hya. ²⁰A nugã, nup'ɥ hapɥ hinjam'mø xa 'yøtyø ja'i rá thuhɥ ra Cristo, ja dá

ja ndummai dá mangä p'u rä hoga 'da'yo hya. Porque nup'u ya fahra hya, ngue n'nan'yo to xa mpefi, hindá ne ngue ja honga mmangä p'u rä hya. ²¹ Dí øt'e tengutho rä hya manna Maca Libro ngue ena: "Nu'u yø ja'i hinjam'mø xa 'yøde hanja rá hya Oja, pε da ma ma'øte rä hya ya. Nu yø ja'i madä n'na ndi di sifi hanja rá hya Oja, pεgue nuya dá sifi hanja rä hya ya".

²² Janangue njap'u ngue hinga mbongui ga mmagä p'u gui 'buhmu ga ma nu'ahmu. Madague'a xangu yø nnidi dí sänni ga mmap'u, pε hinguí sá. ²³ Pε nuyá, ya dá zä ga mmagä p'uya, porque ya dá täti dá mangä rä hya yø xequi rá njaua ya. Pε ya xa mma yø jeya dí sänni ga mmagä p'u gui 'buhmu ngue ga ma nu'ahmu. ²⁴ Nu'mø dá magä p'u ja rä häi España, nup'u gui 'buhmu ganí nthocä p'u ngue ga nzenguahmu. Porque ja gampähä ngue ga nnuhmu. M'mefa p'uya ga n'yehmu. ²⁵ Pε nuyá, dí nne 'be ga mmagä Jerusalén. Ga ma dägä rä mentyu, nuna bi ma mapeti ngue di t'unyø 'yεc'ei nu'u hyoya. ²⁶ Porque nu'u yø 'yεc'ei 'bup'u ja rä häi Macedonia conyø 'yεc'ei 'bup'u ja rä häi Acaya, gä bi pεtra mentyu dá menhni ngue di t'unyø 'yεc'ei ngue hyoya p'u Jerusalén. ²⁷ Nuya yø 'yεc'ei hinyø judío i ja mpähä ngue dá 'yørpabi rä 'bäxte ya yø judío ngue yø mmi'yεc'eiui. Ní 'yup'u ngue dá mäts'i, porque yø ja'i hinyø judío bi ma mathoquibi rä hoga 'da'yo hya mi εc'ei ya yø judío. Janangue nuyá, nuya yø judío bi thocra hya mi εc'ei ngue bi xihra hya yø ja'i hinyø judío. A nuya yø ja'i hinyø judío bi sihra hya ya, 'nε ja te pεts'i, nu'a gui ja mammadi ya to bi xihra hya, i fäts'i to hyoya. ²⁸ Pε nuyá, høntho ga ma dägä nā rä mentyu bi ma mapeti, 'bexque'a ga mmagä España p'uya. 'Nε dí nne ganí thocä p'u gui 'buhmu ngue ga nzenguahmu. ²⁹ Nu'mø dá søngä p'u gui 'buhmu, nuna te rä hya ga xi'ahmu, dí haxa

njuani ngue rä Cristo mathoguitho di jajpahmu.

³⁰ Ague mā zi cu'ahmu, ngue ya gui εc'ei mā Hmuhu Jesucristo, rä Espiritu Santo i øt'e ngue gadi macju. Janangue nuyá, dí äcä rä mate ya ngue gui fäxcahu, gui mmarcahu Oja ngue Oja dá mäxcagui. ³¹ Dami 'yäphmu Oja ngue nup'u ja rä häi Judea, Oja dá yangä p'u 'buhyø ja'i hinyø 'yεc'ei. 'Nε dami 'yäphmu Oja ngue nuna rä mentyu ga haspä'u yø 'yεc'ei 'bup'u ja rä hnini Jerusalén, dá ne dá hyani. ³² Dá ne Oja ngue ngu'a di nja. Janangue nu'mø dá søngä p'u gui 'buhmu, ga johya. Porque ya dá zäp'u ga nsäyats'u. ³³ Oja dá hyut'a ni mmuihu, 'nε di japi gätho'ahmu. Dá ngut'atho.

16

¹ Nuna n'na mā cuhu ngue rä xisu ni hu ngue rä Febe, dami pahmu te'o nā. Nuná, guehna di mpep'u ja rä nija jap'u ja rä hnini Cencrea nā. ² Nuná, rä 'yεc'ei xanho nā, dami unhnmu rä ts'äya 'mø bi map'u. Porque ní 'yup'u ngue ngu'a dá 'yøtyø 'yεc'ei. Nuna rä Febe, nu'mø tema hya dá hyembu gui 'buhmu, dami fäxhu. Porque nuná, xangu rä 'bäxte xa 'yørpabi yø ja'i 'bucua, dá gueque 'nεqui fäxcagui 'mø te dí honi.

³ Dami zenguagahu ts'up'u rä Priscila co 'nεhra Aquila nuna rá damme rä Priscila. Nuyá, guehya mā mmimmedihe ngue dí ørpahe rá 'befi rä Jesucristo. ⁴ Nu'mø mi zhcä yø ja'i, nuya guehya bi 'yenyø te ya ngue bi yangui. Janangue dadi ja mammadigä ya yø ja'i ya. 'Nε hinga høngthogui dadi ja mammadi ngue'a te øt'e, sinoque 'nεhyø 'yεc'ei hinyø judío di ja mammadi ngue bi yangui. ⁵ 'Nε dami zenguagahu ts'up'u gätho yø 'yεc'ei di mpeti p'u ja rä ngu rä Aquila. Co 'nε'a mā ndø'amigo rä Epeneto, dami zenguagui ts'up'u. Nuná, guehna rá mudi bi 'yεc'ei rä Cristo p'u ja rä häi Acaya nā. ⁶ Co 'nεhra Maya, dami zenguagui ts'up'u.

Nuná, guehna mathoguitho xangu ra 'befi xa 'yorbu ha guí 'buhmu na. ⁷ Da guehya ma mmenguhe ra Andrónico co 'nehra Junias dami zenguaguis'u p'uya. Guehya 'dap'u dá n'ofädigähe ya. Xquet'a dami pahmi xanho ngue 'nehya yø representante ra Cristo ya. 'Nε guehya m'met'o bi 'yεc'ei ra Cristo ya ngue nugä.

⁸ Nuná ra Amplias ma ndø'amigo ngue εc'ei ra Hmu Jesús, dami zenguagui ts'up'u na. ⁹ Dami zenguagui ts'up'u ra Urbano, guehna ma mmimεfihe na ngue dí ørpähe ra 'befi ra Jesucristo. Co 'nehna ma amigo ra Estaquis dami zenguagui ts'up'u. ¹⁰ Dami zenguagui ts'up'u na ra Apeles. Nuná, xandøngu ra n'u bi zä 'mø mi 'yεc'ei ra Cristo. Da gue'u yø ja'i εc'ei ra Cristo p'u ja rá ngu ra Aristóbulo, dami zenguagui ts'up'u. ¹¹ Nuná ma mmengu'be ra Herodión, dami zenguagui ts'up'u. Co 'nε'u yø ja'i 'bup'u ja rá ngu ra Narciso ngue ya εc'ei ra Cristo, xquet'a dami zenguagui ts'up'u.

¹² A nuya ma cūh ngue yø xisu, nuná n'na ni hu ngue ra Trifena, nuná man'na ni hu ngue ra Trifosa, dami zenguagui ts'up'u. Nuya yo nc'ei ya, εmmēi di mpefi xandøngo, ngue ørpabi rá 'befi ra Hmu Jesús. Co 'nehna man'na ma cu ngue ra xisu ni hu ngue ra Pérsida, dami zenguagui ts'up'u. 'Nεhna xquet'a εmmēi di mpefi xanho ngue ørpabi rá 'befi ra Hmu Jesús. ¹³ Dami zenguagui ts'up'u ra Rufo. Nuná, ya fadi xanho ngue εc'ei xanho ra Hmu Jesús. Co 'nε'a rá mamá ra Rufo, dami zenguagui ts'up'u. Nuná ra xisu na, 'nεqui xøgue εntho ma mamägä na. ¹⁴ Dami zenguagui ts'up'u ya yø ja'i ga xi'ah ngue ya: guehna ra Asincrito, ra Flegonte, ra Hermas, ra Patrobas, ra Hermes, co gätho'u mi'da ma cūh 'bup'u ha 'buhya p'uya, dami zenguagui ts'up'u. ¹⁵ Dami zenguagui ts'up'u ra Filólogo, conna Julia, conna Nereo, co 'nε'a rá nju, conna Olimpas, co gätho'u mi'da ma cūh 'bup'u ha 'b'u ya, dami

zenguagui ts'up'u.

¹⁶ Co n'na ra respeto dami zengua n'na ngu n'na'ah. Gätho ya yø ja'i 'bui ndap'u bi zä ngue ya xa 'yεc'ei ra Cristo, gä di zengua'ah.

¹⁷ Ague ma zi cu'ah, nugä dí xi'ah ngue dami mfähma xandøngo. Porque 'bu i'da ngue høndra sui nne. I 'uenyø ja'i, asta di ts'onna hya. Nuya yø ja'i ya, guehya hingui nnu manho ra hya bi san'nah. O gadi nsixha ya to øtra sui. ¹⁸ Porque nuya yø n'yoh ngue ya, hinga gue'a rá 'befi ra Hmu Jesucristo ørpabi, s n que gue'a te nnepsēbi yø mmāi da n'yo, gue'a øt'a. 'Nε di hoc'a te ra hya xihyø ja'i nu'u hingui henni ga thät'i. ¹⁹ Nu hangu yø 'yεc'ei i 'bui, gä padi xanho ngue ya guí εc'ei ra hoga 'da'yo hya. Janangue nugä, nu te gä 'yøth, janjuañi dadi johya. A nuyá, dí nne ga xi'ah ngue dami pahma xanho ha gdí 'yøth ra nho. A nu'a ra nts'o, 'yogui 'yøth'a. ²⁰ Nuná Oja da zä da 'yøt'e ngue da thohra sui, ya hingui njunth. A nu'a ra zithu nne da 'uenyø ja'i p'uya, Oja da 'yøt'e ngue da ma häi rá hya'a. Dí nnegä ya ngue di jap'ah ma Hmu Jesucristo.

²¹ Nuná ma mmimεfigä'be ra Timoteo di zengua'ah. 'Nε di zengua'ah ya hyu ma mmenguhe 'bucua, ra Lucio, ra Jasón 'nehra Sosípater.

²² A nugä drá Tersio, dadi cuatä ua ja ra sacua na te ra hya mmana Pablo, xquet'a 'nεcä dadi zengua'ah conná guehra Jesucristo.

²³ 'Nεhna ma cūh ra Gayo di zengua'ah. Go rá mmeti ra ngu hapu dí säyagä na. 'Nε xquet'a di hmi na rá ngu ngue ja di mpeti ua yø 'yεc'ei 'bucua. Xquet'a di zengua'ah na ra Erasto, nuná ja rá 'befi ngue ra tesorero ua ja ra hnini. Nuná ma cūh ni hu ngue ra Cuarto, xquet'a di zengua'ah.

²⁴ Nuná ma Hmu Jesucristo, dí nne ngue di japi gätho'ah. Da ngut'atho.

²⁵ A nuyá, ma ga ja mammadih_u Oja ya. Nuná, guehna da 'yøt'e ngue da zä di nd_u ni nt'εc'εih_u i ja na. Nguna ra hya n'youi ra hoga 'da'yo hya dá øt'ah_u 'mø ma xi'ah_u hanja ra Jesu-cristo. Nuna ra hya na, ya mandø njam'møtho hingu_i fadi hanja. ²⁶ Pe nuyá, ya bi fadi hanja ya. Porque guehya yø hya bi 'yotyø pøngahya Oja ya. 'Nε nuna Oja i 'bui para zantho, guehna di 'bepyø ja'i ngue di 'yonna hya naya, i nnepe ngue ndap'_u bi zä da 'yεc'εi yø ja'i na ra hya na 'nε da 'yotyø ja'i'a te ra hya ma'bepi da 'yøt'e.

²⁷ A nuna Oja, hønse na i ja rá mfadi. 'Nε conná nguehra Jesu-cristo i t'εspabi Oja para zantho. Da ngut'atho.

1 Corintios

Ja ua rá mudi rá carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba yø 'yεc'εi Corinto.

1 Nugä drá Pablo, Oja bi 'yεxqui ngue drá representantegä rá Jesucristo. Co 'nehna mä zi cūhü rá Sóstenes 'bucua, 2 dadi zenguagä 'be'ü to gätho ya o rá 'ye Oja, rá mmüp'ü ja rá hnini Corinto. Ya yø ja'i'ahü Oja ngue gui εc'εihü rá Jesucristo. Bi zon'nahü Oja ngue gui hyemhmü p'ü rá nts'o. Porque gue'a i ts'ofogätho yø ja'i εc'εi rá Jesucristo'a ngue dá hyep'ü rá nts'o. Ngujü, ngu m'ida yø ja'i, gue'a rá Jesucristo ga øt'e ngue mä Hmühü. 3 Dí nnegä 'be ya ngue nuna Oja mä Papáhü co 'nehna mä Hmühü Jesucristo di jap'ahü 'nε dá hyut'a ni mmühü.

4 Nugä njandyatho dadi ja mammadi Oja conná ngue'ahü. Porque xandøngu rá njapi Oja bi unni te'o gätho ya gui n'yohü rá Jesucristo. 5 A nuyá, ngue ya gui n'yohü rá Jesucristo ya, emmei di jap'ahü Oja. Porque xoc'a ni mmühü Oja, ngue gui pahmü xanho hanja rá hya. 'Nε øt'e ngue gui padi ha gdi japra hya gui xihmü yø ja'i. 6 A nuyá, nü te rá hya dá xi'ahü ngue di nja'mø gá 'yεc'εihü rá Cristo, gue'a rá hya bi njap'ü gui 'bühmü'a ya. 7 Janangue nuyá, mente rá pa gui tømhmü ngue dá ep'ü mä Hmühü Jesucristo, ya hinte gadi 'behmü'a rá njapi Oja di uni. 8 Di ha'ahü rá ts'edi Oja ngue gui ndahü xandønho asta guerp'ü rá nze gui. Porque nnepe ngue hin tema hya dá din'nahü 'mø rá pa dá ep'ü mä Hmühü Jesucristo. 9 Nuna mä Hmühü Jesucristo, rá Ts'unt'ü Oja. Bi zongahü Oja ngue 'dap'ü ga n'yohü ná. Nu'a rá hya di yarcähü Oja ngue di nja, gue'a di nja'a.

10 Ague mä zi cu'ahü, gue'a mä Hmühü Jesucristo di 'dacä rá ts'edi ngue dí xi'ahü ná rá hya ja ua. Dí xi'ahü ngue hinga 'da'a n'nanni di n'yo ni hyahü, sinoque 'dap'ü di n'yo ni hyahü. I jatho ngue dá 'da'igu ni n'yomfenihü, dá 'da'igu gui 'yøthü. 11 Dí xi'ahü ná rá hya ná mä zi cu'ahü, porque nü'ü yø meni rá Cloé bi xiqui ngue gadi njunthü. 12 Porque hinga n'na hyatho gui mmamhmü. I 'bü i'da ni n'yohü ngue εnä: "Nugä dí tennä rá hya mmanna Pablo". M'ida p'üya εnä: "Nugä dí tennä rá hya mmanna Apolos". M'ida p'üya εnä: "Nugä dí tennä rá hya mmanna Bedu". M'ida p'üya εnä: "Nugä dí tennä rá hya mmanna Cristo". 13 A nuyá, xi'a rá Cristo, ¿ua 'buti'da yø 'yεc'εi ngue n'youi'a? A nugä drá Pablo, ¿ua gui emhmü ngue bi ma mä cuatigä rá pont'i conná ngue'ahü? ¿Uague gá nxixya 'da'ahü ngue gui tennгахü?

14 Nugä dadi ja mammadi Oja ngue hinjon dá xixya'ahü, hinda høndra Crispo 'nehra Gayo dá xixyabi. 15 Janangue hinguí sä gui 'yemhmü ngue dá xixyabi yø ja'i para ngue dá dennguí. 16 Bi zo mä mmüi ya ngue rá Estéfanos co nε'ü 'bup'ü ja rá ngu'a, xquet'a dá xixyabi. Hindí padi ngue'mø 'bü hmi'da yø ja'i dá xixyabi, oque hin'na. 17 Pε rá Cristo himbi mennguí ngue ga xixyabi yø ja'i. Sinoque bi mennguí ngue rá hoga 'da'yo hya ga xihyø ja'i. Nugä hindí mmangä yø hya mahotho ga nt'øde ngue høntho ga nnepe dá 'yεc'εi gui yø ja'i te dí mma. Sinoque høn't'a ja ts'edi ga mma ngue bi du p'ü ja rá pont'i rá Cristo, gue'a dí mman'a.

18 Nuna rá hoga 'da'yo hya ná, i hma ngue bi du p'ü ja rá pont'i rá Cristo ngue bi yanjú. A nü yø ja'i ngue di m'medi, embi ngue hinte di muui ná rá hya ná. Pε nüjú ngue di nyamma tehü, n'youi rá ts'edi Oja ná rá hya ná. 19 I mmamp'ü ja rá Maca Libro rá hya te bi man'Oja ngue εnä: "Nu'ü yø ja'i εnä ngue ja xangu

yø mfadi, nugä ga udi ngue hinte di muui yø hya padi. Nu ra ja'i da 'yena ngue ra bamhya, di nequi ngue hinte di muui rá hya padi", en'Oja. ²⁰ Nuna ja ra ximhai, i 'buhyo ja'i ena ngue ja yø mfadi. I 'buhyo ja'i ena ngue yø xannbate. I 'buhyo ja'i ena ngue yø mbadi xandõho, i padi te ga ja nximhai. Pe nuna Oja i embi ngue hinte di muui yø mfadi ya yø ja'i ya.

²¹ Nuna Oja majuaní ngue jase rá mfadi. Bi zanni ngue nu'a te yø mfadi yø ja'i 'bucua ja ra ximhai, hinga gue'a ja ngue di fadi te'o Oja'a. Nuna Oja bi zanni ngue nu'u yø ja'i da 'yec'ei ra hoga 'da'yo hya, gue'u di nyanyø te'u. Nuna ra 'da'yo hya na, embyø ja'i nu'u hinguí ec'ei ra hya, ngue hinte di muui ra hya. ²² Yø judío, i nne ngue 'be da nu yø milagro, ja da 'yec'ei ra hya. A nu yø ja'i hingyo judío, gue'a te yø mfadi yø ja'i 'bucua ja ra ximhai di ho da 'yøde. ²³ Pe nugähe, nuna ra hya ja ts'editho ga mmangähe, guehna ngue da sihyø ja'i ngue bi du p'u ja ra pont'i ra Cristo na, ngue di hoga ma ts'oquihä. Hont'a dí mmangähe'a. Pe yø judío p'uya, i ena ngue ra 'be'isätho 'mø øhna ra hya na. A nu'u yø ja'i hingyo judío p'uya, embi ngue hinte di muui na ra hya na. ²⁴ Pe nuju, ngue ya dí ec'eiha ra Cristo, ngu yø judío, ngu'u hingyo judío, Gä bi zongaha Oja 'ne bi xoga ma n'yomfenihä para ngue ga pahma ngue ra Cristo haprá ts'edi Oja 'ne haprá mfadi Oja. ²⁵ Nu'a te i du ra Cristo, yø ja'i embi ngue Oja hinguí padi te øt'e. Pe Oja i pase te øt'e. A nu yø ja'i hinguí padi hanja'a te øt'Oja. Porque yø ja'i embi ngue hinguí nzaqui Oja. Pe Oja mathoguiho ga ndõnzaqui ngue'a ga nzaqui yø ja'i.

²⁶ Ague ma zi cu'ahä, ya guí nnuhä te gäma ja'i bi zon'na Oja ngue da 'yec'ei ra Cristo. Zi yohotho bi zo'u yø ja'i t'embí ngue ja yø mfadi, nuya nnu manho yø ja'i ua ja ra ximhai. Nu'u ja yø cargo ngue nts'ut'abi xquet'a zi yohotho bi zofo. Xquet'a zi yohotho bi zo'u yø ja'i ngue hnu'c'ei p'u ja yø

hnini. ²⁷ A nuyá, Oja bi huanhyø ja'i nu'u hin'yä yø mfadi ua ja ra ximhai para ngue di 'berpabi yø sä'u yø ja'i ena ngue ja yø mfadi. Oja bi huanhyø ja'i nu'u hinguí nzaqui yø hya ua ja ra ximhai para ngue di 'berpabi yø sä'u yø ja'i ena ngue xanzaqui yø hya. ²⁸ Nuna Oja bi huanhyø ja'i nu'u t'embí ngue hinga njuani ua ja ra ximhai xoque ma hõt'e p'u, para ngue da hyc'pabi yø hya'u yø ja'i ena ngue ja yø ts'edi. ²⁹ Janangue nup'u ja rá hmi rá da Oja ya hinjonni ja'i da zäp'u da 'yena ngue di 'yets'i. ³⁰ Nuna Oja, bi 'yøt'e ngue ya man'yohä ra Jesucristo ya. Oja bi ne ngue conná guehra Cristo dá pahma hanja na rá hya Oja. A nuyá, ngue conná guehra Cristo, ya bi hoga ma ts'oquihä. 'Ne go øt'a ra Cristo ngue ya dí ohä rá 'ye Oja. Porque go gue'a ra Cristo bi gurca ma ts'oquihä. ³¹ Ja di nequi ua hanja na ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ena: "Nu to i nne di 'yets'i, pe gue da 'yespabi'a rá Hmu bí 'bä mahets'i, hingue masque go ra ja'i'a di 'yets'i", i ena.

2

¹ Ague ma zi cu'ahä, nu'mø ma magä p'u guí 'buhmä ngue dá xi'ahä rá hya Oja, hindá mangä yø hya ga ya yø ja'i ena ngue yø bamhya. Ni xindá mangä yø hya nu'u mahotho da nt'øde. ² Porque nu'mø ya di 'bucä p'u ha guí 'buhmä, hõnda n'na ra hya dá sänni ngue ga xi'ahä. Guehna ra hya na ngue ga mma hanja ngue bi ma ma cuati p'u ja ra pont'i ra Jesucristo. ³ A nu'mø ya di 'bucä p'u ha guí 'buhmä p'uya, gá nuhä ngue hindí ya manzaqui. Sinoque asta dí huaqui, porque dí su ngue hindá bõngmanho ra hya ga mma. ⁴ Nu'mø ma xi'ahä na ra hya na, hindá mangä'u yø hya mahotho da nt'øde ngue ma mfadisë, para ngue di thap'a ni mmühä. Sinoque nuya yø hya dá xi'ahä, guesë ra Espiritu Santo i ja rá ts'edi ngue bi xoc'a ni mmühä para ngue da dinni n'yomfenihä xanho

hanja na ra hya na. ⁵ Janangue nuna ni nt'ec'eiha ja ya, guehna Oja jase ra ts'edi bi the na ra hya na. Hinga guep'ua ja yø hya yø ja'i nu'ua ena ngue yø bamhya bi the na ra hya na.

⁶ Pe nup'ua 'bahyø ja'i ngue ya xa nzehyø nt'ec'ei, guehya di xica ra hya nu'a majuanì ngue di gohi ngue yø bamhya yø ja'i. Pe nuna ra hya na, hinga guehna ra hya pa'ua yø ja'i ena ngue yø bamhya 'bucua ja ra ximhai yø hya na. Ni xinga gue'a te ra hya pa'ua yø ja'i di manda ua ja ra ximhai yø hya na. Porque nu te ra hya pa'ua, da thotho'a. ⁷ A nuna ra hya ngue majuanì di gohi ngue yø bamhya yø ja'i, guehna ra hya Oja di mmangä na. Nu'mø yø pa xa thogui, nu yø ja'i mi 'bucua ja ra ximhai himbi badi hanja na ra hya na. Hante ngue di hocra ximhai Oja, ya xi zanni te 'be'a di njam'mefa ngue ha di njap'ua di nyamma teha. ⁸ Nu'ua yø ts'ut'abi ua ja ra ximhai, hinjombi n'yo yø mmui ngue xta mbadi hanja na ra hya na. Porque nu'mø ngue xta ndinyø mmui yø ja'i hanja na ra hya na, nuna ma Hmuha Jesucristo maguese, ya hinxta mma ma cuati ra pont'i'mø. ⁹ Bi nja tengutho ra hya mmamp'ua ja ra Maca Libro ngue ena: "Nuna Oja, ya xa nzanni te da japyø ja'i nu'ua di madi. Guehna ra njapi Oja hinjonni ja'i di ponni ngue di padi hanja na. Porque hinjam'mø 'be bi nja'a te mi ja ngue da 'yøt'Oja". ¹⁰ Pe Oja bá penngahua ra Espiritu Santo, gue'a bi 'yøt'e ngue bi dinma mmuihanja na ra hya na. Porque ra Espiritu Santo i padi gätho'a te ra n'yomfeni Oja'a. ¹¹ Nú n'na ra ja'i ya, hinjongui parpi te ja ra n'yomfeni. Hønsè ra ja'i pase te mbemp'ua ja ra n'yomfeni. Xquet'a njarbatho Oja ya, hinjonni ja'i da za da badi te ja ra n'yomfeni Oja. Sinoque hønsè ra Espiritu Santo i padi xanho te ja ra n'yomfeni Oja. ¹² Janangue nuju, hinga gue'ua yø hya yø bamhya 'bucua ja ra ximhai na ra hya di pahma. Oja'a

bá penngahua ra Espiritu Santo ngue gda pahma hanja na ra njapi Oja di 'dacju. ¹³ Janangue nuna ra hya di mmanya, hinga guehya yø hya ngue ma n'yomfenise di mma, sinoque ra Espiritu Santo i xännga ra hya di xihyø ja'i nuya n'youi ra Espiritu Santo.

¹⁴ Pe yø ja'i hingui n'youi ra Espiritu Santo hingui sä da dinyø mmui hanja na ra hya xänngahua ra Espiritu Santo. Embi ngue hingra bamhya ra ja'i mmana ra hya na. Hingui padi hanja, porque hingui n'youi ra Espiritu Santo. ¹⁵ A nu yø ja'i n'youi ra Espiritu Santo i sä hacra güenda xandønho hanja na ra hya na. 'Ne hingui sä to da 'yembi ngue hinga gue'a te ra hya i mma. ¹⁶ Porque nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ra hya ngue ena: "¿Te'o ni ja'i da za da bapabi ra n'yomfeni'a ma Hmuha? ¿Te'o da 'yena ngue bi m'mührä xännbate Oja ngue bi xänbi te øt'e?" Pe nuju, ra Espiritu Santo'a di n'yohua, 'ne gue'a ra Espiritu Santo øt'e ngue di timhma zits'ua hanja ra n'yomfeni ra Cristo.

3

¹ Ague ma zi cu'aha, nu'mø dámba m'mucä p'ua gui 'bahma, nugä hindä xi'aha yø hya nu'ua di xica yø 'yec'ei ya n'youi ra Espiritu Santo. Sinoque dá xi'aha ra hya hingui henni gdi pahma. Porque gui 'bahma tengutho yø basi ngue zits'utho tinni mmuihanja ra hya ra Cristo. ² Dá xän'nahua yø hya hingui henni gdi pahma. Tengutho n'na ra basi 'mø sidra xi'ba, hingra hme ma t'unni da zi, dá ja'aha p'ua. Porque himbi za xta ndinni mmuihanja ya yø hya xanhenni. Asta ni xinga guedya di tintho ni mmuihanja ra hya ya. ³ Porque tobe gui øthohua tengutho ga 'bu hmi'da yø ja'i. Tobe gyø zeyathohua. Tobe gyø 'yøt'i swithohua. Tobe hinga 'da'igu ra hya gui mmamhma. Tobe gui øthohua tengutho øtyø ja'i nu'ua hingui pa Oja. ⁴ Porque nu 'da'aha, gui em'mø gui yahua: "Nugä di tenna ra

hya mmanña Pablo”. Mi'da p'uya ena: “Nugä dí tennä rä hya mmanña Apolos”. Janangue ja di nequi p'uya ngue guí øthohu tengutho øtyø ja'i 'bucua ja rä ximhäi.

⁵ Nugä drá Pablo, conña Apolos, ¿teni 'be'a goma ts'edi jagä'be ngue go tennä'be yø ja'i? A nugä'be yø mæfithogä'be Oja. Høntho dá øt'ä'be rä 'befi ngue gá 'yεc'eiha rä Hmu Jesucristo. Pε n'na ngu n'nagä'be, nu'a te rä 'befi bi 'dacä'be Oja, gue'a dí øt'ä'be'a. ⁶ Nunä rä hya dá xi'ahü, tengutho n'na rä hmudä 'mø bi thuhü, njarbatho na. Nu rä Apolos, go bi xinthe'a. Pε gue'a Oja di tetra hmudä. ⁷ Janangue nuyá, ngu'a tu rä hmudä, ngu'a xinthe, hñjongui tate. Go gue'a Oja i tate, porque go øt'e ngue i te rä hmudä'a. ⁸ A nu'u tuhra hmudä, 'nε'u xinthe, 'da'igu yø hya. Pε n'na ngu n'na ya, nu'a te rä 'befi bi 'yøt'e, Oja da gut'i. ⁹ A nugä'be, yø mæfithogä'be Oja. A nu'ahü, ni mmuihu p'u bi ma nthuhü rä hmudä, gue'ahü i nnøpa huahü Oja.

I ja man'na rä hya ya. Nunä Oja, tengutho 'mø ngue bi du'mi bi hyø'a n'na rä ngu p'u guí 'buhmu. ¹⁰ A nugä p'uya, tengutho n'na rä gado. Nunä Oja bi 'yøt'e ngue dá du'mä rä 'befi. A nu mi'da yø xänbäte p'uya, tengutho 'mø dadi tetra jado'u. Pε n'na ngu n'na yø gado di sigue rä 'befi, i ja ngue da mädi xändønhø, hñha di dunna ngu. ¹¹ Nunä te rä hya bi ma ma du'mi ngue bi si'ahü hanja rä Jesucristo, guehna rä hya bi nøpa do p'u ha brá fahra ngu na. Hingui sä ngue da ma madu'mi rá 'befi Oja mente hingui hma hanja'a rä Jesucristo. ¹² Pε nuyá, xangu yø do i ja ngue di usa'u to di sigue rä 'befi ngue hønnigu. Nu 'da yø mæfi, da japra do ngue rä oro p'u ja rä ngu. Nu mi'da yø mæfi, da japra do ngue rä t'axi. Mi'da yø mæfi, da japyø do ngue mazihotho guí nequi. A nu mi'da yø mæfi, yø za da japra ngu. Mi'da yø mæfi, da japyø paxi rä ngu. Mi'da yø mæfi, yø xänza da japra ngu. ¹³ Pε n'na ngu n'na yø mæfi, nu'a te

ra 'befi bi hoqui, nu'mø rä pa dani thaxra güenda, ja da fadi xanho p'uya ngue'mø xanho rä 'befi bi hoqui, ogue hñ'na. Porque nu'a rä pa'a, rä sibi di nja. Nu'a rä sibi p'uya, ja di nequi p'u'a te ga nho rä 'befi bi hoqui n'na ngu n'na yø hyønnigu. ¹⁴ A nu rä hyønnigu ngue hñdi nzø'a te bi japra ngu, ya da hyanna nzäbi. ¹⁵ Pε nu rä hyønnigu ngue bi nzø'a te bi japra ngu, ya di m'mε'a te rä 'befi bi hoqui. Hønse rä hyønnigu di nyanna te, tengutho 'mø ngue bá pongra ndate n'na rä ja'i p'u ja rä ndate sibi.

¹⁶ ¿Ua hingui pahmu ngue gätho'ahü, i nnøpa nija Oja hapu 'bakra Espiritu Santo? Porque rä Espiritu Santo ya guí n'yohu'a ya. ¹⁷ Nu'mø ngue to di ts'onnbabi rá nija Oja, Oja di castiga rä ja'i. Porque rá nija Oja xänduxqui'a. Janangue nu rä xänbäte ngue di ts'onnbabi rá 'befi Oja p'u guí 'buhmu, da ma rä castigo.

¹⁸ Hingui sä ga här'ma mmui, ga ena ngue dí pascha hanja rä hya. Madague'a en'i'da yø ja'i ngue xangu yø mfadi i ja, pε nuyä yø ja'i ya, jatho ngue da 'yøt'e tengutho 'mø ngue hñte di padi. Ja da dñmp'u xanho rá mmui rä ja'i ha rá nja na rä hya majuaní di nja rá mfadi. ¹⁹ Porque nuyä yø ja'i 'bucua ja rä ximhäi, ngue hingui pa Oja, nup'u ja rá hmi rá dá Oja hñte di muui yø mfadi ya yø ja'i ya. I mmamp'u ja rä Maca Libro rä hya ngue ena: “Nunä Oja, i øt'e ngue nunä rä ja'i ena ngue bi dñse rá mmui na rä hya padi, nunä rä hya bi dñna ja'i, hñ tema nho da 'yørpabi”. ²⁰ I nt'ot'i p'u ja rä Maca Libro man'na rä hya ngue ena: “Nu yø ja'i ena ngue ja yø mfadi, pε Oja parpabi yø n'yomfñi yø ja'i ngue nuyä yø hya pahyø ja'i hñte di muui”. ²¹ Janangue nuyá, nu'u yø ja'i guí εhmhu ngue ja yø mfadi ngue yø bamhya, 'yo sä guí εspahu ngue da guehya gui huanhñi ndana guí tenhnu ya. Porque gätho yø xänbäte, gätho'a te ja nximhäi, gätho Oja bá sänni ngue i ja para ngue da 'yøt'ahü rä nho. ²² Nugä drá Pablo, rä

Apolos, ra Bedu, dí 'bucähe ngue ga fäxähe. A nuyá, nu te gä bá sän'Oja ngue ja ua ja ra ximhäi, i ja ma tehü, i ja ra ndate, nu te gä dí nnuhü ngue ja ra pa dí 'bühmü ya, da gue'a te ga nnuhü ra pa di 'yep'ü, nu te gätho dí nnuhü ya, ga nja yø cosa ngue da 'yørcähü ra nho. ²³ A nuju ya, ma ga ørpähü rá pähä ra Cristo. Ra Cristo p'üya, i ørpabi rá pähä Oja.

4

¹ A nuyá, dami 'yø'ni güendahü ngue yø mæfithogähe ra Cristo. Bá excahe ngue nuna rá hya Oja hingui fadi hanja, ga xänbähe yø ja'i hanja na ra hya na. ² Gui pähmü ngue n'na ra mæfi 'mø bi ndäpa n'na ra 'bæfi, nu'a ra 'bæfi sifi ngue da 'yøt'e i ja ts'edito ngue da 'yøt'e. ³ A nugu, çte'o da zä da hyasca ra güenda ngue'mø xanho te dí øt'e, ogue hin'na? Dí haxä njuani ngue hinga gue'a ni 'bæfihü'a ngue gui hyascahü ra güenda. 'Næ hinjonni ja'i da zä ngue da hyascagui ra güenda ngue'mø gue'a dí øt'e ogue hin'na. Ni xinga gueque dí haxä njuani ngue'mø gue'a te dí øt'e ogue hin'na. ⁴ Nup'ü nnä bængä'a te dí øt'e, dí ena ngue ya gue'a te nnä 'yo ya. Pæ hingue masque dí ena ngue hin'yü ma ts'oqui. A nuyá, nu'a ja ngue da hyasca ra güenda te dí øt'e, guesø Oja da hyasca ra güenda. ⁵ A nuyá, 'yo to sä gui haspahü ra güenda mente tobe hingui sønna pa da ep'ü ma Hmühü Jesucristo. Nu'a go da hyaxra güenda'a, ndana ra ja'i xanho te xa 'yøt'e, ndana ra ja'i hingui ho te xa 'yøt'e. Nu'a go pa'a te mbemp'ü ja yø n'yomfeni n'na ngu n'na yø ja'i. Nu'a te da dinnbabi Oja n'na ngu n'na yø ja'i, gue'a ra njut'i di nja'a.

⁶ Ague ma zi cu'ähü, ya dá xi'ähü ya yø hya dá hyequi ngue ra 'bæfi dí øt'e, da guehra 'bæfi øtra Apolos. Nguna ra hya dá xi'ähü, n'namhma ngue gui pähmü ngue nu'a te mmamp'ü ja ra Maca Libro, 'yo gui festhohü. Porque gätho di muui yø xänbäte, hingui ho gui 'yèspähü 'da yø xänbäte, xingui

'yemhmü ngue hinte di muui mi'da yø xänbäte. ⁷ Xiya, çte'o bi xi'ähü ya ngue man'na tate xanho'ähü ngue mi'da yø ja'i? Çndana ra hya gui timhmü ya ngue hinda gue'a Oja bi 'da'ähü ra hya ya? A nuyá, xi'mø ngue Oja bi 'yøt'e ngue gá pähmü ra hya gui pähmü ya, çhanja ngue gadi 'yexhä co nu'a te ra hya gui pähmü ya 'mø, entho xøga xäsehü ra hya p'ü gni bæhmü ya?

⁸ Nup'ü gni bæhmü ya, ngue ya gá pähmü hanja na ra hya na, gui ena ngue ya hinte gadi 'bæhmü ya. Gui 'bæ mmanhohü p'ü gni bæhmü ya, entho gui ndast'abihü p'ü ga mbøn'a te gui øthü ya. Nugähe p'üya, gui enje n'na nguadi tengutho 'mø ngue hinte dadi mugähe. Nuhma 'mø majuanü ngue gdi ndast'abi, gadi mandahü ndap'ü bi zä. 'Næcähe dí jats'ü ma cargogähe 'mø ngue'a te ra 'bæfi gdi pæhmü. ⁹ Nup'ü ga mbøn'a te t'ørcähe ngue yø representantegähe ra Cristo, ena gue xøgue ga 'yøt'a Oja'a ngue ga m'mæfathogähe. Dí 'bucähe tengutho 'mø ngue yø ofädi xa ts'ännbi ngue da tho, di njagähe p'ü. Di mpeti yø ja'i ngue da nu te ga thohme. Ngu yø anxæ, ngu yø ja'i da nuho te ga thohme. ¹⁰ A nugähe, i t'enje ngue dyø 'yammügähe ngue rá hya ra Cristo dí mmamhme. Pæ nu'ähü p'üya, nup'ü gni bæhmü, nu'a rá hya ra Cristo ya gui tinsëhü xandønho hanja ra hya. Pæ nugähe dí engähe ngue händi ya manzaquigähe. A nu'ähü p'üya, gui emhmü ngue xanzaqui te gui mmamhmü. Mente thenngähe yø ja'i, a nu'ähü p'üya i hnu mansu'ähü. ¹¹ Nu'mø yø pa xathogui, xtá sähe ra n'ü ngue hin'yü te ga sihe. Asta guehüya, dí sähe ra n'ü ra thuhü. Ja'mø dí tuthegähe, ogue hin'yü te ga hegähe. Ja'mø di enje yø ja'i ngue pægbahe. Ni xingra ngu di ja ngue hapü ga m'mühme. ¹² Dadi n'ünü dadi mpefi conma 'yehë. I sanje yø ja'i, pæ nugähe p'üya dí äpähe Oja ngue di japi te'o sanje. I mbëngähe xan'ü yø ja'i, pæ dí setähe. ¹³ I nnø man'üje p'ü ha ya

yø ja'i. Pɛ nugähe dí thammanhotho gähe. I nnu häigähe yø ja'i, ɛnje p'u tengutho 'mø ngue n'na ra cosa ya xa hörba yø ja'i, ya hinte di muui. Nguna bi 'yørcahe yø ja'i, asta guetya njarbatho.

14 Nuna ra hya dá cuatä ua ja ra sũa ja ua, hindä cuatä na ra hya na ngue gadi 'bet'a ni sähu. Sinoque dadi 'da'ahu n'na ra consejo tengutho 'mø ngue ma basi'ahu. 15 Madague'a gui 'yena ngue di 'bu'i 'det'a mahuañi ni xännbathu ngue di xän'nahu hanja rá hya ra Cristo, pɛ nugä go ni papágahu. Porque go rá mudi dá xän'nahu ra hoga 'da'yo hya, janangué bi njap'u ngue gui ɛc'ɛihu ra Cristo ya. 16 A nuyá, ya gá nuhu te dá øt'a p'u gui 'buhmu, gue'a dí xi'ahu gui 'yøthua ya. 17 Janangué dí øt'a p'u na ra Timoteo ngue da xi'ahu te ja ngue gdi n'yohu. Nuna, dadi madi tengutho 'mø ngue ma ts'unt'u, porque di padi ngue ɛc'ɛi xanhu ra Jesucristo. Nu'a te nná 'yogä ya ngue dí tennä ra Jesucristo, go da xi'ahu hanja na. Tengutho ra hya dí xännba yø 'yɛc'ɛi di mpeti ndap'u bi zä, da ngut'atho da xi'ahu naya.

18 Nu'u ni xännbathu p'u ha gui 'buhmu, i 'bup'u da ngue di 'yɛts'i, ɛna ngue yø bamhya. Nup'u ga mbeni, ɛna ngue ga su ga mmagäp'u ngue ga ma nyahu. 19 Pɛ da ne Oja ngue ya hindä ya'atho ga mmagä p'u ga ma nyahu. Ga nnugä p'uya tegue ngu da 'yøt'u di 'yɛxp'u gui 'buhmu. Ya ga nnugä 'mø ngue majuanì øt'a te ra hya i mma, hingra hyatho i mma. 20 Porque nu'u yø ja'i ngue ørpabi rá 'befi Oja, hingra hyatho mman'u, sinoque ha ra ts'edi ngue øt'a te ra hya i mma. 21 Xiya, ¿dana gui nne gui 'yøthua ya? Gui nne gui sigue te gui øthu para ngue ga s'ahu 'mø dá magä p'u, ¿uague gui nne gui n'yo manhohu para ngue mahotho gda zo'ahu 'mø dá magä p'u?

5

1 A nuyá, ndap'u bi zä i hma te 'be'a bi 'yøt'a n'na ma cuhu p'u ha gui 'buhmu, ngue ya 'buhmi rá hømme. Nuna ra ts'oqui na p'uya, guehna tate xants'o, conque gui nnuhu ngue nu'u yø ja'i hingui pa Oja, hingui øt'e tengu na ra hya na. 2 Nɛ tobe gadi 'yɛxp'u gui yahu ngue gui ɛna ya gä gue'a te gui øthu. A nuyá, ngue nguna ra hya bi nja, i jatho ngue gui m'mu ndummahu. A nuna ra n'yohu bi 'yø'na ra ts'oqui na, dami hyømhmü thi p'u ha gadi mpetihu na. 3 Madague'a ngue hindì 'bucä p'u ha gui 'buhmu, pɛ nu'mø dá ben'ahu entho ya xti 'bucä p'u ngue ga haspa ra güenda na ra n'yohu bi 'yøtra ts'oqui. 4 A nuyá, dami mpetihu ya, dami 'yøthua te nnu manho ma Hmuhu Jesucristo. Nup'u ha gui mpetihu, gui 'yø'ni güendahu ngue dí 'bucä p'u. Da gue'a ma Hmuhu Jesucristo gui pahmu ngue di m'map'u'a ngue da xän'nahua te ja ngue gui 'yøthu. 5 Nu'a ra n'yohu bi 'yøtra ts'oqui, dami hyømhmü thi p'u gui 'buhmu, di map'u 'buhyø ja'i di manda ra zithu, ja da säp'u ra n'u rá do'yo. Xamhmatho ngue di nyanna te 'mø ra pa da ɛp'u ra Hmu Jesús.

6 Nu'a te ra hya gui øthu, ya hingui sä nimantho sä gui 'yɛts'i ngue gui 'yena gä gue'a te gni 'yohu. ¿Ua hingui pahmu ngue co zits'u ra íxi, di ixqui gä ra janì? 7 Janangué nuyá, dami hyømhmü thi'a ra n'yohu bi 'yøtra ts'oqui ya, n'namhma ngue hindì ts'om mi'da yø ja'i. Porque tobe hindì nts'onnyø n'yomfeni yø ja'i ya. Ra Cristo ya bi tho ngue bi hoga ma ts'oquihu, bi gohi tengutho ra 'bøt'e ja'mø ra ngo ngue ra Pascua. 8 Janangué jatho ngue majuanì gui hyehmü p'u ra nts'o, gätho da gue'a ra nho gdi n'yohu.

9 Nu'a ra carta dá pen'nahu m'met'o, dá xi'ahu te ja ngue gui 'yøthu, ngue 'yo gadi nuansu'u yø 'yots'om'mäi. 10 Pɛ nugä hindì ɛn'ahu ngue ya hingui sä gui ntøthu'u yø 'yots'om'mäi 'bucua ja ra ximhäi. Ogue ya hingui

sä guí ntøth_u yø ja'i høndyø mēnyu di xandi, ogue yø bε, ogue thanne yø dahmu. Nu'mø ngue da gue'a gdi xi'ah_u'a, ya nnethe ngue guí pømh_u ua ja ra ximh_{ai}'mø. Pε nja ngue hinga gue'a dí mmangä'a. ¹¹ A nuna ra hya dá ne ga xi'ah_u ya, 'yo nimantho gadi nsixui'ü sä εna ngue gadi ncu_h, 'nε yø 'yots'om'mäi, ogue høndyø mēnyu di xandi, ogue thanne yø dahmu, ogue yø feh_{ni}, ogue yø iti, ogue yø bε. Nuyá, guehya ni xinga gue'a di sä ngue 'dap'ü guí nsimhm_{εh} ya. ¹²⁻¹³ Porque nu'ü yø ja'i hinga n'yoh_u, hingo di tocagui ga haspa ra güenda. Guesε Oja da hyaspa ra güenda ya dí xi'ah_u. Pε nup'ü ha gadi mpetih_u, dami hyaxh_u ra güenda te ga 'yo yø 'yεc'ei. Janangue nugä dí xi'ah_u ngue nuna ra n'yoh_u bi 'yøtra ts'oqui, dami hyømh_u thi na.

6

¹ A nuyá, nu'mø 'b_uhyø 'yεc'ei ja ngue di yaprá mmi'yεc'eiui, 'yo di thop'ü 'b_uhra ts'ut'abi hinga 'yεc'ei. Da zä di map'ü 'b_uyø mmi'yεc'eiui, da xifi ngue di hojpi tema hya hεmbi. ² ¿Ua hinguí pah_u ngue nu'ü yø ja'i Oja, gue'ü da hyaspa ra güenda yø ja'i 'b_ucua ja ra ximh_{ai}'ü? Xi'mø ja ngue ga haspah_u ra güenda yø ja'i 'b_ucua ja ra ximh_{ai}, xi ra asunto zits'utho guí hεmph_u, ¿ua hinda zä guí xihni mmi'yεc'ei_h ngue di hoqui? ³ Conque asta yø anxε Oja ga haspah_u ra güenda. Janangue goma gue'a n'na ra asunto zits'utho di hεmsch_u ngue hinda zä ga hocj_u. ⁴ Xi'mø hinguí padj ha gdi hocj_u n'na ra asunto 'mø guí hεmph_u, ¿ua sä ngue gue'ü yø ja'i hinyø 'yεc'ei di hoc'a ni asuntoh_u 'mø? ⁵ Dí xi'ah_u na ra hya na n'namhma ngue guí pes'ni säh_u. Xip'ü ha guí 'b_uhm_u, ¿ua xinga n'na nc'ei ni n'yoh_u ngue di padj di hoca n'na ra asunto 'mø ja te hεmbyø cu? ⁶ ¿Hanja ngue nup'ü 'b_uhra ts'ut'abi hinga 'yεc'ei, ja ni map'ü yø 'yεc'ei ngue di yaprá mmi'yεc'eiui?

⁷ A nuyá, nu'a te ra njunt'i guí øth_u, ja di nεqui p'üya ngue gadi 'behm_u ra hya. ¿Hanja ngue nu'mø hinga gue'a t'øt'ah_u, hinguí hät'i guí sεth_u? ¿Hanja ngue hin gadi n'uni da fe'ah_u, xøgue madi zits'ü te guí nne guí 'behm_u? ⁸ Conque xquet'a guí njah_u p'ü ngue hinguí ho te guí øth_u, asta ni mmi'yεc'eiui guí pεh_u.

⁹ 'Yo gyø thätih_u. Guí pah_u ngue nu'ü yø ja'i xants'o te øt'e, hinda yarb_u ha di manda Oja'ü. Hinda yarb_u yø 'yots'om'mäi. Hinda yarb_u ya yø n'yoh_u ørpe tengutho 'mø dra xisu yø mmin'yoh_uui. Hinda yarb_u ya yø ja'i thanne yø dahmu. ¹⁰ Hinda yarb_u yø bε. Hinda yarb_u ya yø ja'i hontho i nne ngue di xandi te pets'i. Hinda yarb_u yø iti. Hinda yarb_u yø zate. Hinda yarb_u'ü corpa ra 'yu yø mmi'c'eiui ngue pε. ¹¹ Nuyá yø hya dí xi'ah_u ya, ya xcá njap'ü 'da'ah_u ya. Pε nuyá, ya bi ma mahojpi'ah_u. Ya yø ja'i'ah_u Oja ya, ngue gä 'yεc'ei'ü'a ra Hmu Jesús. Ya guí n'yoh_u ra Espiritu Santo bá pen'nah_u Oja ya.

¹² Ya hinda mandagah_u ra ley ga 'yo yø judío ya. Ya sä ga øth_u te dí nneh_u ya. Pε ma ga samma mm_uih_u ngue hinga øth_u'a te hinni 'yup'ü ga øth_u. ¹³ Majuaní'a te ra hya i hma ngue nu te si ra ja'i, rá mm_u ni ma. A nu rá mm_u ra ja'i p'üya, ga nja'a ngue ja da mεsp_u'a te si. Pε nuyá yoho yø hya ya, Oja da 'yøt'e ngue di njap'ü rá nεqui ya. Pε hinguí sä ga εmh_u ngue ga nja ma do'yoh_u ngue ra 'yots'om'mäi. Sinoque rá do'yo ra ja'i, ga nja na para ngue da 'yørpabi rá 'bεfi ra Hmu. A nu'a ra Hmu p'üya, di hatra ts'edi ma do'yoh_u. ¹⁴ Nuna Oja bi japi ngue bi bεnnate ra Hmu Jesucristo p'ü ha bi t'ägui. Xquet'a di jaj_u p'üya, ja rá ts'edi ngue da 'yøt'e ngue ga bεnnateh_u.

¹⁵ ¿Ua hinguí pah_u ngue nu ma do'yoh_u, i nnøpe ngue rá do'yo ra Cristo? ¿Ua da zä ga hajpah_u n'na parte rá do'yo ra Cristo ngue di mpεnhui rá do'yo n'na ra xisu ngue ra 'yots'om'mäi? Nu'a, hinguí sä'a. ¹⁶ Guí

pahma ngue n'na ra n'yohu 'mø bi me n'na ra xisu ngue ra 'yots'om'mäi, nuya yo nc'ei ya, entho n'na nc'eitho, porque n'nat'a ra te comhmi. I nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue ena: "Nu'u yo nc'ei di mpēnhni, i cohi ngue n'nat'a yø do'yo, porque i comnda ra te". 17 A nuyá, nu ra ja'i di mpēnhui ra Hmu Jesús, i cohi tengutho 'mø n'na nc'eitho.

18 Yo gui 'yots'om'mäih. I ja xangu mi'da yø ts'oqui øtyø ja'i, pe nu ra ja'i ngue 'yots'om'mäi, rá do'yose di ts'oni. 19 ¿Ua hinguí pahma ngue nu ma do'yohu, gue'a nnøpa nija ra Espíritu Santo'a? Porque Oja bá pēnhna Espíritu Santo ngue di m'map'u ja ma mmaih. A nuyá, ya hin dadi mmandasēhu ya. 20 Porque ya dí ohu rá 'ye Oja ya ngue bi gurca ma ts'oquih. Janangue nuyá, jatho ngue ga ørpah rá pähä Oja conma do'yohu 'nē conma n'yomfēnih. Porque ya rá mmētigah Oja.

7

1 Nuna man'na ra hya guí ängah ya, dí nne ga xi'ah hanja. Nu ra ja'i ngue hinguí nne di nthati, ya xanho ngue'mø hindi nthati. 2 Pe i fadi ngue ndap'u bi zä emmēi 'yots'om'mäi yø ja'i. Janangue man'na xanho ngue ra n'yohu di m'mährá xisu. Ra xisu p'uya, di m'mährá ndø. 3 Nu ra n'yohu i jatho ngue di m'mahmi xanho rá xisu. Ximmangu ra xisu, i jatho ngue di m'mahmi xanho rá ndø. 4 Nu ra xisu ngue ya o rá 'ye rá ndø, da 'yørpabi rá pähä rá ndø. A nu ra n'yohu ngue ya o rá 'ye rá xisu, da 'yørpabi rá pähä rá xisu. 5 Nu'mø ja rá pähä ra n'yohu, 'yo di enna xisu ngue hinda zä. Nu'mø ja rá pähä ra xisu, 'yo di enna n'yohu ngue hinda zä. A nu'mø ja ngue da 'yøtyø mhmat'Oja, man'na xanho da gohra cohi ngue hinda dährá xisu ra n'yohu njammi pa. M'mefa p'uya, ya di siguetho tengutho m'met'o. A nu'mø hindi siguetho tengutho m'met'o, nu'a hindi hyäti da zamyø

mmai, ra zithu p'uya da japi ngue da 'yøtra ts'oqui n'nanni.

6 Nuna ra hya ja ua dí xi'ah, hontho dí xi'ah ngue da zä di nthatra ja'i. Pe nugä hin dadi mandagä ngue xøgue di ja ts'editho di nthatra ja'i.

7 Dí ensegä ngue xanho 'mø ngue gätho'ah gui 'yøthu tengutho dí øt'ä ngue hin dadi nthati. Pe nuna Oja, gä go bi sannbi n'na ngu n'na yø ja'i te da zä da 'yøt'e. 'Bähyø ja'i ngue di nthati, 'bähyø ja'i hindi nthati.

8 Nugä dí xihyø ja'i nu'u tobe hindi nthati, da guehyø 'danxu, nu to hindi nthati tengutho dí øt'ä ngue hin dadi nthati, ya xanho. 9 Pe nu ra ja'i ena ngue hinda zä di m'muse, man'na xanho ngue di nthati, hinda gue'a ngue ja di andrá mmai ngue hindi nthati.

10 Nugä dí xihyø ja'i ngue ya xa nthati, nu ra xisu ya 'bährá ndø, 'yo di hep'u rá ndø. Nuna ra hya dí xi'ah, hingma hyasegä na, sinoque gue'a ra Hmu rá hya na te dí xi'ah ngue gui 'yøthu. 11 Pe nu'mø ya bi hyep'u rá ndø n'na ra xisu, ra xisu 'yo dadi nthati mahøn'a, oque man'na xanho da me rá ndø mahøn'a. Ximmangu ra n'yohu p'uya, hinguí ja ngue da hyep'u rá xisu.

12 I ja man'na ra hya dí nne ga xi'ah, pe ja dí nne ga xi'ah na ra hya naya, himbi man'a m'met'o'a ra Hmu na ra hya na. A nu ma cuhu ngue ra n'yohu, nu'mø hingra 'yēc'ei rá xisu, nu'mø nnu manho ra xisu ngue di sigue di m'mahmi rá ndø, ra n'yohu 'yo di hep'u rá xisu. 13 A nu'mø ngue ra xisu, hingra 'yēc'ei rá ndø, 'nē'mø nnu manho ra n'yohu ngue di sigue di mmahmi rá xisu, ra xisu 'yo di hep'u rá ndø. 14 Porque ra n'yohu ngue hingra 'yēc'ei di tocabi rá njapi Oja di t'unna xisu ngue ra 'yēc'ei. Da guehra xisu ngue hingra 'yēc'ei, di nthēui rá njapi Oja di t'unna n'yohu ngue ra 'yēc'ei. A nu'mø ngue hønse rá 'yēc'ei di nthēui rá njapi Oja, nu yø basi p'uya, ya hin'na'u. Pe ya fadi ngue xquet'a 'nēhyø basi di nthēui rá njapi Oja di t'unna papá

ogue rá mamá ngue rá 'yɛc'ɛi. ¹⁵ Pɛ nu'mø rá n'yohu ogue rá xisu ngue hinga 'yɛc'ɛi da ne ngue da hyep'u rá 'yɛc'ɛi 'bahu, ya da zä da hyep'u. Porque rá 'yɛc'ɛi hinguí sä da 'yøpá rá ts'edi di m'mahu 'mø hinguí nne. Porque bi zongahu Oja ngue ga m'ma manhohu, hin tema sui di nja.

¹⁶ A nuyá, ngu yø n'yohu, ngu yø xisu ngue yø 'yɛc'ɛi, nu'mø 'bahu yø ja'i hinguø 'yɛc'ɛi, xamhatho da zä ha di japi di nyanná te rá ja'i hinga 'yɛc'ɛi.

¹⁷ Nuna Oja, bá sanni te nná 'bahu n'na ngu n'naju. Nu te di jahu 'mø mamba zongahu Oja, ya gue'a ga siguethohu'a. Ndap'u bi zä yø hini hapu di mpeti yø 'yɛc'ɛi, guehna ra hya dí xicä yø ja'i naya. ¹⁸ Nu rá ja'i bi zon'na Oja ngue da 'yɛc'ɛi, 'ne ya n'youi rá hmepya ngue rá circun-cisión, 'yo sä di tu rá mmái ngue ya mhmpya. A nu rá ja'i bi zon'na Oja ngue da 'yɛc'ɛi, 'ne hinmani njapra hmepya, 'yo sä dadi ja ndummái ngue di njapra hmepya. ¹⁹ Porque ya hinguí ja ts'edi'a ya ngue di njapra hmepya yø ja'i, ogue hin'na. A nu'a ja ts'editho ngue da 'yøtyø ja'i ya, ma datho ja ts'edi ngue da 'yørpabi rá pähä Oja. ²⁰ N'na ngu n'na yø ja'i, nu te mi ja 'mø mi zon'na Oja ngue bi 'yɛc'ɛi rá Jesucristo, ya di nja tengutho ja rá ja'i. ²¹ A nu'mø ngue grá hmiqui 'mø mamba zo'i Oja, 'yo sä di tu ni mmái ngue grá hmiqui. Pɛ nu'mø ngue da zä ha gdi japi ngue gui pømp'u 'bahu hmu, dami hyoni ha i japi. ²² Pɛ nu rá ja'i mará hmiqui 'ne ya rá 'yɛc'ɛi ya, da badí ngue nup'u ja rá hmi rá dä Oja, ya rá n'youi rá Cristo. A nu rá ja'i ngue manjo'o rá hmu, 'ne ya rá 'yɛc'ɛi ya, da badí ngue nup'u ja rá hmi rá dä Oja, ya rá mɛfi rá Cristo. ²³ A nuyá, ya dí ohu rá 'yɛ rá Cristo nu'a bi gurca ma ts'oquihu ya. Ya hinga ja'itho ma hmu ya. ²⁴ A nuyá ma zi cu'ahu, nu'a te rá 'bɛfi mi pɛhyø ja'i 'mø mi zon'na Oja, di siguehaha yø 'bɛfi yø ja'i. Porque ndap'u bi zä 'bahu yø ja'i ngue 'ɛc'ɛi Oja ya, pɛ ya gä yø n'youi Oja.

²⁵ A nuyá, nu'u yø ja'i ngue tobe hinda nthati, nu'a rá Hmu hin tema hya bi ma ngue ha di njapi. Pɛ nugä ga xi'ahu na te rá hya dí mbeni ga mma. Pɛ dami 'yɛc'ɛihu te ga mma, porque conná mate Oja ja ts'edi na te rá hya dí mma. ²⁶ Nup'u nná bengä, xanho ngue hinda nthata n'na rá n'yohu. Porque yø pa dí 'bahu, ya xanhennitho 'mø ngue 'bahrá xisu rá n'yohu. ²⁷ A nu rá n'yohu ngue ya 'bahrá xisu, 'yo sä di sanni da hyep'u. Pɛ nu rá n'yohu ngue hinjo'o rá xisu, man'na xanho 'yo di honná xisu. ²⁸ Nu'mø bi nthatra n'yohu, hinga ts'oqui bi 'yøt'e. Nu rá hmute 'mø bi nthati, ngutho hinga ts'oqui bi 'yøt'e. Nja ngue nu'u yø ja'i di nthati, hinda 'bedi tema hya hɛmbi, hinga ngu'mø ngue hinda nthati. Dí mmangä na rá hya na ngue hinda nnegä ngue gui thohmu'a rá dummái tho'u yø ja'i ya xa nthati.

²⁹ Ague ma zi cu'ahu, nu'a ga mbonna rá hya dí xi'ahu ya, ya mits'u dyø pa jap'u. Janague jatho ngue gui 'yøpahu rá 'bɛfi Oja. Ya hinga mbongui rá ora ga m'mamma pähathohu p'u ja ma ngumhu ya. ³⁰ Nu yø ja'i ngue 'bu ndummái, ya hinga mbongui rá ora 'be di nzoni. Nu yø ja'i 'bamma pähä, ya hinga mbongui rá ora 'be di nthede. Nu yø ja'i ja te nne da däi, ya hinga mbongui rá ora da däi te honi. ³¹ Mente ngue dí 'bahu ua ja rá ximhäi, ya hinda ma ma mmaih'u'a te dí peshu ua. Porque nuna rá ximhäi ja ua dí 'bahu, ya ni ma da guadi.

³² Dí nnegä ngue hinte man'na ni hya di ma ni mmaih'u. Nu rá n'yohu hinda nthati, guehna rá n'yohu di ja ndummái ørpabi rá 'bɛfi rá Cristo para ngue da nu manho rá Cristo te øt'e. ³³ Pɛ nu rá n'yohu ya xa nthati, gue'u yø cosa honyø ja'i ua ja rá ximhäi ni ma rá mmái ngue honi. Porque nne da nu manho rá xisu. ³⁴ Ximmangu yø xisu, xquet'a njarbatho. Nu rá hmute hinda nthati, i ho rá mmái ngue ørpabi rá 'bɛfi

ra Cristo. Ngu rá do'yo, ngu rá n'yomfeni, gá xa dáp'a Oja ngue òrpabi rá 'befi. Pɛ nu ra hmute ngue ya xa nthati, i ho rá mmui ngue da 'yot'a te ra 'befi ja ua ja ra ximhai, porque i nne ngue da nu manho rá ndø.

³⁵ Nuna ra hya dí xi'ahya ya, hontho dí nnegä ngue ga faxaha. Porque hinda nnegä ngue gui m'mma man'aha. Sinoque dí nnegä ngue gui m'mma man'hoha, gui hyo ni mmui ngue gui 'yorpaha rá 'befi ra Cristo.

³⁶ A nuyá, dí nne ga xi'a n'na ra hya ya yø n'yoha si yø t'ixu, 'ne ya sonyo pa ngue di nthati. Nu'mø enna n'yoha p'uya ngue hinguí ho ngue da thohra nthati rá t'ixu, da zä di tharpi. Porque ra nthati, hinga ts'oqui'a. ³⁷ A nu ra n'yoha ngue n'nat'a mbeni ngue hinda tharpabi rá t'ixu, da 'yemp'u ja rá mmui ngue hinguí ja ts'edi ngue di nthatra t'ixu, ya xanho te øt'e.

³⁸ Nu'a di tharpabi rá t'ixu, ya xanho te øt'e. A nu'a hinda tharpabi rá t'ixu, man'natho xanho te øt'e.

³⁹ A nu ra xisu 'mø ngue bi nthati, ya hin'ya ra nt'edi ngue hondi nthatui man'na ra n'yoha mente ra pa ngue 'butra ndø. Pɛ nu'mø ya bi du rá ndø, ya da zä di nthati mahon'a. Hont'o bi zä da ne da me, gue go drá 'yec'ei'a ra n'yoha da me. ⁴⁰ Pɛ nu ra 'danxu ngue'mø ya hinni mantho di nthati, man'na xanho. Guehna ra hya dí mbengä naya, pɛ dí padi ngue ra Espiritu Santo'a di benngui te dí mma.

8

¹ A nuna man'na ra hya gui ängaha ngue'mø da zä gui saha ra ngø i tho ngue 'bospabi yø dahmu, oque hinda zä gui saha. Majuaní ngue nuja dí pahma ngue nu'a ra ngø 'bospabi ra dahmu, hinda ts'onnga ma mmuih 'mø ngue ga sahu. Pɛ hinguí ho 'mø ga ena ngue dí paseha xanho hanja ra hya ngue mi'da ma mmic'eiha. A nuja, jatho ngue ga mmahma n'na ngu n'najha para ngue man'na di zama nt'ec'eiha. ² A nu ra ja'i ena ngue

ya bi dini xanho hanja ra hya, pɛ di 'betho da dini xanho ha exa nja ra hya nu'a ja ngue da badi. ³ Pɛ nu ra ja'i di ma Oja, Oja i nu manho ra ja'i.

⁴ A nuyá, ma ga xi'ahya xanho hanja'a ra ngø i tho ngue 'borpabi yø dahmu ya. Dí pahma xanho ngue nu yø dahmu 'bucua ja ra ximhai, hinde di muui, porque n'natho Oja i 'bui.

⁵ A nu yø ja'i embi ngue xangu yø Oja i 'bui, ngup'u mahets'i, ngu ua ja ra hai. Madague'a enyo ja'i ngue xangu yø dahmu 'bui, 'ne xangu yø hmu, ⁶ pɛ para ngue nuja, n'natho'a ma Ojah 'bui, gue'a ma Papaha'a. Nuna, guehna Oja bi hoqui te gá dí nuha ngue ja naya. A nuja p'uya, dí buhma para ngue ga òrpaha rá pähä Oja. A nuna di nnope ngue ma Hmuha ya, guehna ra Jesucristo na. Conna guehna ya, i ja dyø cosa dí nuha ngue ja ya, 'ne guehna di 'dacja ma teha na.

⁷ Pɛ hinga gátho ma cuha tini xanho yø mmui hanja na ra hya naya. Ya xa nzanyø ja'i ngue mi thanne yø dahmu. Janangue nuya yø ja'i hinguí nzaqui yø nt'ec'ei ya, nup'u ga mbeni, i ena ngue ra ts'oqui ør'mø bi za ra ngø nu'a tho ngue t'ørpa ra 'bøt'e yø dahmu. ⁸ A nuyá, nuna Oja, hinde da jacja ngue'mø ga siha oque hinga siha yø cosa'u. Pɛ nu'mø ga siha, hinga sä ga emhma ngue man'na xanho te dí øtha. Nu'mø hinga siha, ngutho hinga sä ga emhma ngue hinguí ho te dí øtha.

⁹ Madague'a sä ngue ga siha'a ra ngø'a, pɛ dami mfahma xanho ngue te gui siha. 'Yo gui nne ngue nu te gui siha, go gui ndupateha p'u da 'yøtra ts'oqui'u ma cuha hinguí nzaqui yø nt'ec'ei. ¹⁰ Xi'mø da nu ni cuha ngue gui sihm p'u ja n'na ra ngunja 'bhyø dahmu. A nu'aha p'uya, ya gui pahma ngue hinde ja ngue gui siha'a te ts'i p'u. Pɛ nu ni cu, ngue hinguí nzaqui rá nt'ec'ei, da 'yøtra ts'edi da zi'a te xa 'børpa yø dahmu. ¹¹ A nu'aha gui pahma ngue da zä gui siha'a te gá ts'i p'u. Pɛ nu ni cu, ngue hinguí nzaqui rá nt'ec'ei, da 'yøt'e tengue gui øt'e.

Gue'a di m'mε'a p'uya ngue εna ngue ra ts'oqui bi 'yøt'e ngue bi zi'a te ts'i p'u 'buhyø dahmu. Conque guí nnuh ngue gue'a i du ra Cristo'a ngue bi yani. ¹² Janangue nu to ndupate p'u øtra ts'oqui rá cu, gue'a ra ts'oqui øt'a, ngue festho'a te ra hya mmanna Cristo. ¹³ A nugä, nu'mø ngue gue'a ra ngø dí si ngue ga 'yøtra ts'oqui ma cu, ya hingui ja ngue ga si ra ngø. Porque hĩndĩ nne ngue ga japi da 'yøtra ts'oqui ma cu co nu'a te dí si.

9

¹ A nugä, rá representantegä ra Cristo, hinga to bi zä ni ja'itho di mandaqui ya. Nuna ra Hmu Jesús, dá nyasägä'be na. A nuna te ra 'befi bi 'dacrä Hmu, di nequi ngue bi bømmanho, porque go dá ja'ah ga 'yεc'εibah ra hya. ² Madague'a 'bu i'da engui ngue hinga guécä rá representantegä ra Cristo, pε nu'ah guí pahma xanho ngue guécä rá representantegä'a. A nuyá, ngue ya guí εc'εih ra Cristo ya, ja guí haxha p'u majuanĩ ngue go rá representantegä na.

³ Nu'mø te'o εna ngue hingui nnu manho te dí øt'e, guehna ra hya dí xihna ya. ⁴ Nuna te ra 'befi dí øt'e, ni 'yup'u di n'nacrä hmε dí si. ⁵ 'Nε xquet'a ja gra nt'εdi ngue ga nthati, ga mmε'be n'na ra xisu ngue dra 'yεc'εi n'namhma ngue ga mmε'be p'u gdä ma. Porque gue'a øt'u mi'da yø representante'a ngue sixtyø xisu. Tengutho øtyø n'yohu ra Hmu Jesús, ximmangu ra Bεdu xquet'a njarbu. ⁶ ¿Ua guí εhmh ngue nugä ya, 'nehra Bernabé, høngthogä'be jatho ngue ga taha te ga si'be mente ga mmangä'be ra hoga 'da'yo hya? ⁷ Xi n'na ra soldado, ¿ua hingui tahrä nzäbi ngue'a te rá 'befi øt'e, ua n'nanni bi tahrä mentyu ngue rá gasto p'u ha 'yo? Xi n'na ra n'yohu ngue'mø bi 'yøt'a n'na ra nuandät'ä ngue yø uva, ¿ua hingui si'a te pømp'u ja rá 'befi? Xi n'na ra n'yohu ngue fähyø de'yo, ¿ua hingui si ra leche 'mø bi de'mi?

⁸ 'Yo guí εhmh ngue ma hyase na ra hya dí mmangä ya. Porque nuna ra hya na, guehna mmamp'u ja ra ley bi 'yøtra Moisés. ⁹ Nuna ra hya nt'ot'i p'u ja ra ley, guehna ngue εna: “Yo guí turpabi rá ne ra ndani nu'a nnehyø trigo ngue di ntaqui”, i εna. A nuna Oja ya, hĩn'i mmanna ra hya na ngue da høndyø ndani dadi ja ndummui ngue di nnepe di nsihmε. ¹⁰ Sinoque bi manna ra hya na, porque nnepe ngue gue'u yø mēfi Oja da 'bäts'i. Porque n'na ra mēfi di mpεp'u ja n'na ra huahĩ i tømĩ da dahrä nzäbi. Ximmangu'a tacyø trigo, xquet'a tømĩ da dahrä nzäbi ngue'a te pēfi. ¹¹ Nuna rá hya Oja dá mangä'be p'u guí 'buhm, tengutho 'mø dá tucä'be n'na ra huahĩ co nuna ra hya na. Xi ya, ¿ua ya ni mmaih ya ngue'mø guí fäxca'be te dí hongä'be ya? ¹² Conque gadi unhu te hon'u mi'da yø mamhya. Goma guécä'be p'uya ngue man'natho ni 'yup'u ngue guí 'dacju te dí hongä'be.

Pε nugä'be hĩnte dí xi'ah 'mø ja te dí hongä'be. A nu'mø hĩn'ya te ga hongä'be, dí hät'i dí setä'be p'u. Porque hĩndĩ nnegä'be ngue da gohyø mmui yø ja'i guehna rá hoga 'da'yo hya ra Cristo dí mmangä'be. ¹³ Pε guí pahma xanho ngue nu'u yø ja'i øtra 'befi p'u ja ra nija di mpeti yø judío, nu'a tema cosa haxyø ja'i p'u ja ra nija, gue'a ja ngue da zi'a. Nuya dí mmangä guehya yø ja'i ho yø zu'ε ngue øtra 'bøt'e p'u ja ra altar, guehya di tocabi sa ra ngø nu'a pøt'e. ¹⁴ Ximmangudya, nuna ra Cristo bá sanni ngue nu'u yø mēfi manna hoga 'da'yo hya, nu'u yø ja'i sihra hya gue'u go di pøn'a te honyø mamhya'u.

¹⁵ Pε nugä hĩnjam'mø te dí xi'ah ngue guí fäxcah 'mø ja te dí honi. Madague'a ni 'yup'u ga xi'ah ngue guí fäxcah, pε hĩnte dí xi'ah. A nugä ya, hĩnna ot'ä na ra sacua ja ua ngue gdĩ ädi guí 'dacju te dí honi. Man'na xanho gä tu ua ra thuhu, hĩnda gue'a ngue guí 'yεnj ngue dí ädi guí fäxcah. ¹⁶ 'Yo guí εhmh ngue ra

matetho dí øt'e ngue dí xi'ah_u ra hoga 'da'yo hya. A nugä, ya ma 'bëfigä'a, i høxhma xi ngue ga mmanna hya. Huëcategori ngue'mø hingä mmangä na ra hoga 'da'yo hya. ¹⁷ A nuyá, nu'mø ngue ma pähäse nná mmangä na ra hya na, ya ja rá njut'i xanho. Pë nja ngue hingmä pähäsehë te dí øt'e, sinoque ja ts'editho ngue ga mmanna hya, porque Oja bi 'dacra 'bëfi ngue ga mmambrá hya. ¹⁸ A nuyá, nuna dí ør'ma güenda ngue ma nzäbi ya, i ja gra pähä ngue hinte dí jui nguehna ra hoga 'da'yo hya dí mma. Madague'a ja gra nt'edi ga xi'ah_u ngue gui 'dacju te dí honi, pë nugä hinte dí xi'ah_u ngue gui 'dacju.

¹⁹ A nuyá, madague'a ngue hinjonni ja'i di 'bai ngue ma hmu, pë nugä dí øt'e ngue tengutho 'mø di nnøpa hmu gätho yø ja'i. Porque dí nne ga japi ngue xtangu yø ja'i da 'yëc'ëi ra Cristo. ²⁰ Nu'mø dí 'bucä p'u ha 'bähyø judío, dí øt'ä tengutho øtyø judío, n'namhma ngue xamhmatho ga tapyø mmui ngue da 'yëc'ëi ra Cristo. Tengutho øt'u to øt'a te mmamp'u ja ra ley bi 'yotra Moisés, gue'a dí øt'ä'a. Madaque'a ngue hingui ja ts'edi ga øt'ä te mmamp'u ja ra ley, pë dí øt'e para ngue xamhmatho ga tapyø mmui yø ja'i ngue da 'yëc'ëi ra Cristo. ²¹ Nu'mø ngue dí 'bucä p'u 'bähyø ja'i hingui padj hanja ra ley bi 'yotra Moisés, dí øt'ä tengutho øt'u, n'namhma ngue xamhmatho ga tapyø mmui ngue da 'yëc'ëi ra Cristo. Pë hindí nne ga mma ngue ga ëna ya hindí tennba rá ley Oja, sinoque dí tenna ley bi manna Cristo. ²² Nu'mø dí 'bucä p'u 'bähyø 'yëc'ëi ngue hingui nzaqui yø nt'ëc'ëi, dí øt'e tengutho øt'u, n'namhma ngue da zäp'u ga hatra ts'edi yø nt'ëc'ëi i ja. Nná øt'ä'a ngue 'da'igu dí ør'be yø ja'i 'bup'u ha dí mmanna hya, n'namhma ngue xamhmatho da zäp'u di nyanyø te 'da'u øxra hya dí mma. ²³ Nguna ra hya dá øt'ä ya, n'namhma ngue da zäp'u da 'yøhyø ja'i ra hoga 'da'yo hya. Nu'a rá njapi Oja bá n'youi na ra hya

na, da zäp'u di tocabi gätho'u bi 'yøde hanja ra hya.

²⁴ Ya gui pähma ngue nup'u ja n'na ra xëqui majuanni ngue di nja ra 'dihi, gätho'u to da gæcra 'dihi, n'na ngu n'na ni tihi, pë n'natho'a da daha. Damí njathu p'uya, gui ja ndummui gui 'yøth'u te di 'bëp'ah_u Oja gui 'yøth_u, n'namhma ngue da zäp'u gui tahmu. ²⁵ Gätho'u to honi ha di dap'u ja ra nt'ëni, hinte nne di hëni para ngue da daha. Pë nuya p'uya, di ja ndummui ngue da da'a n'na ra corona ngue da thotho, porque ra paxitho. Pë nuju, dadi ja ndummui ngue ga øth'u te di 'bëjpa_u Oja, n'namhma ngue di 'dacju rá njapi, nu'a hinjam'mø da thogui. ²⁶ Nuna ra hya nná 'yogä, dí haxra 'yu nu'a ja ngue gdä n'yo, hindí päjtho'a te ja ngue gdä n'yo. Nugä dí ho ma mmui ha gda ørpabi rá pähä Oja, porque hindí nne ngue hinte di bøntho na rá 'bëfi Oja nná 'yo. ²⁷ Nu ra ja'i 'mø nne ngue da daha, di n'annbi ngue ëmmëi di xädi ha di daha. Di njadä p'uya, di ho ma mmui ngue dí honi ha di ntahna ra hya nná 'yo. Porque dí nne ga øt'e tengutho ra hya di xihyø ja'i da 'yøt'e. Nugä hindí nne da 'yënc'a Oja ngue hingä gue'a te dí øt'e.

10

¹ Ague ma zi cu'ah_u, mamí pumbëniha na ra hya ja ua, ngue Oja bi 'yøt'e ngue ni 'bet'o ra gui p'u ni ma yø nyogui ja'i nuya bi japi bi 'daxra Thenga jathe. ² Gätho ya yø ja'i ya, 'dap'u ni 'youi ra Moisés ngue ni dëna gui, 'në gä 'da i thorp'u ja ra jathe. Guehya yø ja'i bi 'yøt'e ngue yø n'youi ra Moisés. ³ Gätho yø ja'i bi zi'a ra hmë bí 'yë mahets'i. ⁴ 'Në gätho yø ja'i bi zi'a ra dehe bi bop'u ja ra mmundo. Pë nu'a bi 'uïnthe yø ja'i, hingra do, sinoque gue'a ra Cristo bi mäxyø ja'i hapu ni ma. ⁵ Pë nuna Oja, himbi nu manho te bi 'yøtyø ja'i m'mëfa. Janangue ya mmë gä bi du p'u ja ra dapo.

⁶ A nuyá, nuna ra ndate bi thohya yø nyogui ja'i bi 'yøtra nts'o, nu'mø ngue 'nɛcɰa ga øthɰa ra nts'o ya, xquet'a ngu'a ra ndate ga thohma. ⁷ Janangue nuyá, 'yo gui thannehɰa yø dahma tengutho bi 'yøt'i'da'ɰa ngue bi danne yø dahma. Porque nt'ot'i p'ɰa ja ra Maca Libro te bi 'yøtyø ja'i, i ɛna: "Bi mi yø ja'i ngue di nsihmɛ, 'nɛ bi mmihni. Mi juate ra ts'ihmɛ yø ja'i, bi nangui ngue bi danne ra dahmu. Bi mahra hɛi p'ɰaya", ɛna Maca Libro. ⁸ 'Nɛ hinga n'yots'om'mäihɰa tengutho bi 'yøt'i'da'ɰa ngue bi n'yots'om'mäi. Ngue nguna bi 'yøt'e, n'na patho i du 'date mahyu mahuaɰi yø ja'i. ⁹ Nuna Oja i seti te di øthɰa, pɛ hingu i sä ngue xøgue gdá øthɰa'ɰa ngue ga unhnɰa ra cuɛ Oja. Nguna bi 'yøt'i'da yø nyogui ja'i, pɛ mi søtrá mmäi Oja, bi guadi bi du yø ja'i ngue bi za yø c'ɛya. ¹⁰ Mam i nømman'ahɰa Oja tengutho bi 'yøt'i'da'ɰa yø nyogui ja'i ngue bi nømman'ɰa Oja. Janangue Oja bá pɛnnabäi rá anxɛ ngue bi hyo ya yø nyogui ja'i.

¹¹ Nuna ra ndate bi thohya yø nyogui ja'i, bi ma macuati p'ɰa ja ra Maca Libro'a te bi nja, n'namhma ngue nu yø ja'i 'bɰhya yø pa rá nzɛguitho di 'bɰhma, da sifi ngue 'yo di njap'ɰa. ¹² Janangue nu te'o ɛna ngue hinjam'mø da 'yøtra ts'oqui, jatho ngue di mfädi xandønho manma 'yøtra ts'oqui. Porque yø nyogui ja'i bi 'yøtra ts'oqui. ¹³ Nu'mø so ma mmäihɰa ngue ga øthɰa ra nts'o, xquet'a njarbutho gätho mi'da yø ja'i. Pɛ nuna Oja hingu i hɛgahɰa na, da mäxçahɰa ngue hinda dajpa ma mmäihɰa ra nts'o. Nu'mø ya bá ɛp'ɰa ra ts'on'yomfɛni, nuna Oja di mfäxte ngue da zä ga taphɰa'ɰa ra nts'o ngue hinda nja.

¹⁴ Janangue nuyá ma zi cu'ahɰa, 'yo gui thannehɰa yø dahmu. ¹⁵ Da dinni mmäihɰa na ra hya ga mmangä ya. I sä ngue gui hyaççhɰa ra güenda ngue'mø gue'a di xi'ahɰa ogue hin'na. ¹⁶ Nu'mø di äphɰa Oja ngue di japra

vaso 'mø di sihɰa ra Santa Cena, çhuan-gui ga mbøni ngue nuyá yø ja'i si, guehya yø ja'i i mäna ji ra Cristo p'ɰa ja ra pont'i ngue da yan'i? Nuna ra thuhmɛ di xeni ngue di sihɰa, çhuangui ga mbøni ngue nu to gätho di sihɰa na, gue'ɰa yø ja'i i unná do'yo ra Cristo p'ɰa ha bi tho na ngue da yan'i? ¹⁷ A nuyá, xa nguɰa ya. Pɛ ma mmäihɰa, xøgue 'da'igu porque nu'a ra thuhmɛ di xeni ngue di comhmi di sihɰa, n'natho'a.

¹⁸ Gu i nnuhɰa te øtyø judío 'mø ørpa ra 'bøt'e Oja. Nu to gätho sa ra ngø i tho ngue ørpa ra 'bøt'e Oja, i comhmi sa, porque 'da'igu yø mmäi ngue'a ra ndanne øt'e. ¹⁹ Nuna te di nne ga mmanya, hinga mbøni ngue da t'ɛmbi ja rá ts'ɛdi n'na ra dahmu. Ni xinga gue'a ra ngø 'børpabi ra dahmu da t'ɛmbi man'na xandaxqui ngue'a ra ngø hinga m'møt'e. ²⁰ Nuna ra hya di mmangä, ngue nu'ɰa yø ja'i hingu i pa Oja, ørpa ra 'bøt'e ra dahmu, gue'ɰa yø ts'onthi ørpabi ra 'bøt'e 'nɛ hinga gue'a Oja ørpabi ra 'bøt'e. Pɛ hinda nnegä ngue 'nɛ'ahɰa gui cohi ngue da 'da'igu gui 'yøthɰa ya yø ja'i thanne yø ts'onthi. ²¹ Hingu i sä ga sihɰa ra Santa Cena bi zogahɰa ra hya ra Hmu Jesús ngue ga øthɰa, 'nɛ xinga mmähä p'ɰa ha ts'a ra ngø nu'a 'bøspabi yø ts'onthi. ²² 'Yo gui nne ngue da zæcɰa ra Hmu Jesús. ¿Teni 'bɛ'a gui ɛna go ga japhɰa'?

²³ A nuyá, ya hinda mandagahɰa ra ley ga 'yo yø judío ya. Ya sä ga øthɰa te di nnehɰa ya. Pɛ hingu i ja ngue ga øthɰa'ɰa te hinni 'yup'ɰa ga øthɰa. Hinga nne ngue ga øthɰa'ɰa te di ts'onnbabi rá mmäi ma mmic'ɛihɰa. ²⁴ Jatho ngue ga honnbahɰa ra nho mi'da yø ja'i, hingu i masque ga honse ra nho gdá 'bɰhma.

²⁵ Nu'a ra ngø pä yø ja'i p'ɰa ja ra täi, dami sihmaɰa hma. 'Yo tema nt'änni gui øthɰa porque 'yo sä gui su gui sihɰa'ɰa ra ngø xa 'bøspabi yø dahmu. ²⁶ Porque nu te gä ja ua ja ra ximhäi, gä rá mmɛti Oja.

²⁷ Nu'mø da zixahɰa ra ts'ihmɛ n'na ra ja'i ngue hinga 'yɛc'ɛi 'nɛ gui n'uni ngue gui mmähä, dami sihɰa te di

'da'ah. 'Yo 'be guí änhnæ ngue'mø ra 'bøt'e ra ngø ogue hìn'na. 'Yo sä guí su guí sih. ²⁸ Pε nu'mø toni ja'i da 'yεn'ah: "Nuna ra ngø ja ua, ya xa 'bøspabi yø dahmu na", da 'yεna, 'yo guí saha ra ngø p'uya. Porque hinguí nneto ngue guí ts'onnbahæ rá mmæi ra ja'i nu'a su da za ra ngø ngue ra 'bøt'e. ²⁹ Madague'a guí pahmæ ngue gätho yø ngø 'da'igu, pε 'yo guí saha ra ngø 'mø εmbyø ja'i ngue hinguí ho da ts'i.

A nuyá, rá nεgui 'bæ i'da ngue nne da 'yεngui: "¿Hanja ngue gæ ets'a te dí si conná ngue'a te rá n'yomfeni n'nan'yo n'na ra ja'i?" da 'yεngui. ³⁰ "Xi'mø dí äprá mate Oja ngue di japi te dí si, ¿teni 'bæ'a go nne'a n'nan'yo n'na ra ja'i ngue da 'yøpæ rá hya te di si?" da 'yεngui. ³¹ Nugä ga xi'ahæ hanja na ra hya na. Nu'mø guí sihmæhæ ogue guí sithehæ, ogue ja te man'na maçosa guí øthæ, nu te gæ guí øthæ, dami hyomhmæ ra hya ngue ha di t'εspabi Oja. ³² 'Yo guí nnehæ ngue go da t'εnjæ ngue di jæthæ ra 'yu hapæ øtra ts'oqui mi'da yø ja'i, ngu'æ yø judío, ngu'æ hingyø judío, ni xinga gue'æ yø ja'i Oja. ³³ Conma parte, dadi ja ndummæi ngue dí øt'ä'a te 'bæ'a ja ngue da nu manho yø ja'i. Porque hingma nhosε dí honi, sinoque dí honnbabi ra nho da n'yo mi'da yø ja'i para ngue di nyanyø te.

11

¹ Tengutho guí nnuhæ dí øt'ä ya, da ngu'a guí 'yøthæ. Porque nugä dí øt'e tengutho bi 'yøtra Cristo.

² Ague ma zi cu'ahæ, dadi johyagä ngue zant'a guí mbεnjæ, 'nε hinguí hehmæ na ra hya dá xän'nahæ. ³ Pε nugä jap'æ n'na ra hya dí nne gæ xi'ahæ. Dami pahmæ ngue nuna Oja i 'bet'o na ngue ra Cristo. Ra Cristo p'uya, i 'bet'o na ngue ra n'yohæ. Ra n'yohæ p'uya, i 'bet'o na ngue rá xisu. ⁴ Nu'mø mmat'Oja n'na ra n'yohæ p'æ ja ra nija, ogue nne da manna hya di bεnnba Oja da ma, 'nε'mø hustho rá fæi ra n'yohæ, ya di nεqui ngue

hindi respeta xanho ra Cristo. ⁵ Nu n'na ra xisu 'mø ngue mmat'Oja p'æ ja ra nija, ogue i nne da manna hya di bεnnba Oja da ma 'nε hinguí 'uε rá ya, ya di nεqui ngue hindi respeta xanho rá damme. Nu'mø hinguí 'uε rá ya ra xisu, ya øt'e tengutho yø xisu nt'axi yø ya. ⁶ Nu ra xisu hinguí nne da 'uε rá ya, man'na xanho da 'yaxrá ya. Pε nu'mø εnna xisu ngue ra 'bæ'isä ngue da 'yaxrá ya, man'na xanho da 'uε rá ya 'mø. ⁷ A nu ra n'yohæ, hinguí sä da hyusta rá fæi p'æ ha dí mpæti yø ja'i, porque Oja bi hocra n'yohæ ngue bi gohi tengutho'a. Janangue conná nguehra n'yohæ i t'εspabi Oja. Pε nu ra xisu, i 'bæi ngue gæ t'εspabi ra n'yohæ'a. ⁸ Porque Oja, nu'mø mambi hocra n'yohæ, hingra xisu'a bi tajpabi rá do'yo ngue bi nhohra n'yohæ. Sinoque ra n'yohæ'a bi tajpabi rá do'yo ngue bi nhohra xisu. ⁹ A nu ra xisu, bi ma mahoqui para ngue rá mäxtetho ra n'yohæ, hingue masque ra n'yohæ bi ma mahoqui para ngue drá mäxtetho ra xisu. ¹⁰ Janangue guehna dí mmangä naya ngue ra xisu jatho ngue da 'uε rá ya, gue'a ra hmεya'a ngue εc'ei rá damme 'mø nzofø. 'Nε gue'a nnu manho yø anxε Oja'a. ¹¹ Pε Oja bá sänni ngue ngu yø n'yohæ, ngu yø xisu, mahyonitho ngue di m'mæi. ¹² Porque majuaní ngue nup'æ bá fædi bá m'mæhra xisu, guép'æ ja rá do'yo ra n'yohæ bá thaqui. Pε xquet'a majuaní ngue nu ra n'yohæ, ra xisu di mi'mi. Nuna p'uya, gätho Oja bá sänni ngue njap'æ.

¹³ Dami hyacjæ xanho ra güenda na ra hya dí xi'ahæ ya. Xi n'na ra xisu 'mø mmat'Oja, ¿ua xanho ngue da 'uε rá ya uague hìn'na? ¹⁴ Ya guí nnuhæ te øt'e gätho yø ja'i. Nu ra n'yohæ, hinguí nnu manho ngue xtamma rá xta. Porque εmbi ngue ra 'bæ'isä. ¹⁵ Pε ra xisu i nnu manho ngue xtamma rá xta. Porque gue'a rá xta bi t'unni ngue da nøpæ nt'εya. ¹⁶ Pε nu'mø 'bæi to i nne di nnemhya nguehna ra hya dí xi'ahæ ya, da batæ njuani ngue ni

xinga guecju, ni xinga gue hmi'da yø ja'i Oja i 'bui ndap'u bi zä yø hnini ngue da n'nan'yo man'na ra hya di tenni.

 17 I ja man'na ra hya di nne ga xi'ahu ya. Porque nup'u ha gadi mpetihu, hinga gue'a te gui øthu. Ngue hinga nho gni mpetihu, sinoque n'na ra n'utho gni mpetihu. 18 Dí øcä ngue nup'u ha gadi mpetihu gadi njun'mahyah. Rá nzeGui majuaní na ra hya dí øcä. 19 Pø ngutho ya ja ngue da ngu'a di nja, ngue di nja ra njun'mahya p'u ha gui 'buhmu. Gue'a di fa'a ndana ra ja'i ngue majuaní ra 'yεc'ei, ndana ra ja'i himma juani ra 'yεc'ei. 20 Janangue nu'mø gadi mpeti ngue gui sihu ra Santa Cena, hinguí nnu manho ra Cristo te gui øthu. 21 Porque nu'mø bi zønna ora gui nsihmeh, n'na ngu n'na yø ja'i xahyø hmε ni hya ngue da zi. Da mi, di nsihmε sehε p'uya. Pø nu yø ja'i ngue hyoya, i tu manthuhu, mente mi'da yø ja'i p'uya i niya asta ititho. 22 ¿Ua hin'yu ni ngu gui si'a te gui timhm? ¿Hanja ngue hontho gui nne ngue gadi 'berpah yø sä'u yø ja'i Oja i hyoya, hin'yu te di nsihmε p'u ha gadi mpetihu? ¿Ua gui emhm ngue di nnu manhogä te gui øthu? Nu'a, hin'na'a.

 23 A nuna ra Santa Cena dí xi'ahu, gues'a ra Jesucristo bi xänngagui hanja na ra hya na. Nu'a ra xui bi ma ma dä ra Hmu Jesús, bi hyacra thuhmε. 24 Mi ja mamjadi Oja, bi xemp'uya. Bi 'yεmbyø xädi: "Dami sihu ra thuhmε ja ua ya. Guehna ma do'yogä na. Nu'mø gá sihu yø pa di map'u naya, gue'a gdi benja'a ngue ma do'yo dadi dä ngue da du conná ngue'ahu". 25 Mi juadi bi nsihmε p'uya, bi decra vaso, bi 'yεna: "Nuna ya, guehna ra hmeya naya ngue nu'mø dá tu, di nja rá ts'edi na ra 'da'yo cohi øt'ahu Oja. Porque di mfamma ji conná ngue'ahu. N'na ndi ngu n'na ndi gui sihu naya,

dami benja ngue dá tugä", bi 'yεna. 26 Janangue n'na ndi ngu n'na ndi gui sihu na ra thuhmε na, 'nε gui sihu na rá ngui ra uva, gui 'yøthu ngue da bahyø ja'i ngue bi du ra Hmu Jesús. Dangu'a gui 'yøthu asta guehra pa ngue da ep'u ra Hmu Jesús.

27 A nuyá, nu to bi zä ngue hinguí nnu mansu na ra Santa Cena 'mø bi zi, ya ra ts'oqui øt'e. Porque hinguí nnu mansu'a ra Hmu bi mánna ji p'u ha bi du conná guehra ja'i. 28 Janangue nuyá, n'na ngu n'najhu, ma ga hacju ra güenda te ja ma n'yomfenihu hante ngue ga sihu ra Santa Cena. 29 Porque nu'mø ngue sä da zi ra Santa Cena ra ja'i, 'nε hinga 'bet'o hacra güenda hanja te ga mbøni ngue bi du ra Hmu, ra ja'i ya honse rá castigo da thogui. 30 Ja njap'u ngue xangu yø ja'i tho ra castigo, sä ra n'u ngue di hyenni. Ya hinguí nzaqui 'da, 'nε ya xandu 'da. Porque hinguí nnu mansu ra Santa Cena. 31 Pø nu'mø ngue ga hacju ra güenda xanhu p'u ja ma n'yomfenihu tengue ga mbønna Santa Cena, ya hin tema castigo ga thohmu. 32 A nuya yø ja'i hinguí hacra güenda xanhu p'u ja yø n'yomfeni tengue ga mbøni, guehya da pennbabi ra castigo Oja ya ngue di hyenni. Porque Oja nnepe ngue di 'bätyø n'yomfeni yø ja'i, n'namhma ngue hinda map'u ja ra castigo di ma yø ja'i hinguí εc'ei Oja.

33 Janangue nuya ma zi cu'ahu, nu'mø gadi mpetihu ngue 'dap'u gui sihmeh, dami ntø'mi n'na ngu n'na'ahu ngue 'da gdi nsihmethohu. 34 Pø nu'mø ngue to hinguí hätra thuhu, 'be di nsihmε 'mø bi nεxp'u ja rá ngu, n'namhma ngue hinda 'yøtra ts'oqui p'u ha gadi mpetihu, ya hin tema castigo da thogui. A nu'mø ngue ja mi'da yø hya gui hεmphu, ga xi'i ha gdi japhu 'mø dá magä p'u.

12

1 Ague ma zi cu'ahu, di nne ga xi'ahu hanja'a te ørpe n'na ngu n'na yø ja'i na ra Espiritu Santo.

² Ya guí pahm̄a ngue nu'm̄o ȳo pa xa thogui, nu'm̄o tobe h̄ingman̄i pahm̄a Oja, xcá thanneh̄a ȳo dahm̄a h̄ingui ya. 'N̄e conná nguehȳo dahm̄u xcá thanneh̄a, h̄ingá pahm̄a hanja n̄a rá 'yu Oja. ³ A nuyá, nu rá ja'ī éna ngue rá Espíritu Santo di b̄ennbabi rá h̄ya i m̄ma, dam̄i pad̄i ha gdi hyac̄j̄u rá güenda xanho ngue'm̄o majuan̄i rá Espíritu Santo di b̄ennbi te m̄ma ogue h̄in'na. Porque nu rá ja'ī ngue rá Espíritu Santo di b̄ennbabi rá h̄ya i m̄ma, gueh̄na rá ja'ī h̄injam'm̄o di sanna Jesús. A nuyá, nuyá ȳo ja'ī n'youi rá Espíritu Santo, h̄ondya sä da mā ngue rá Jesús gue'a rá Hmu mah̄ets'i'a.

⁴ A nuna rá 'b̄efi Oja i ja, 'dama 'dan'yo mā 'b̄efi di 'b̄epi da 'ȳotȳo 'ȳec'ei. P̄e ḡä gue'a rá Espíritu Santo øt'e ngue da z̄ä da 'ȳotra 'b̄efi ȳo ja'ī. ⁵ N'na ngu n'naj̄u, 'dama 'dan'yo rá 'b̄efi dí p̄ehm̄u, p̄e nu te ḡä dí øth̄u, gue'a rá Hmu Jesús dí ørpah̄u rá 'b̄efi. ⁶ H̄inga 'da'igu rá 'b̄efi bi n'nac̄j̄u, sinoque 'dama 'dan'yo rá 'b̄efi. P̄e ḡätho gue'a Oja di hatra ts'edi ȳo ja'ī ngue da bad̄i ha di japra 'b̄efi da 'ȳot'e. ⁷ N'na ngu n'naj̄u, Oja bi z̄änni tema 'b̄efi ja ngue ḡä øth̄u, gue'a rá Espíritu Santo di hac̄j̄u rá ts'edi ngue da z̄ä ga ørpah̄u rá 'b̄efi Oja. P̄e nu'a te ḡätho mā 'b̄efi bi 'dac̄j̄u, bi 'dac̄j̄u rá 'b̄efi para ngue da 'ȳorpabi rá n̄ho mā m̄mi'ȳec'eīh̄u.

⁸ Nu 'da ȳo 'ȳec'ei ya, rá Espíritu Santo di japȳo ja'ī ngue da bad̄i xanho p'ua ȳo m̄m̄ai ha di japra h̄ya da mā. Nu mi'da p'uya, di japi ngue da bad̄i ha di japi da man'ua ȳo h̄ya xan̄h̄enni, para ngue da z̄ä da d̄inȳo m̄m̄ai ȳo ja'ī ya ȳo h̄ya da mā. ⁹ Mi'da p'uya, di japra Espíritu Santo ngue nu'm̄o m̄mat'Oja rá ja'ī, da d̄inna m̄m̄ai rá ja'ī ngue di n̄ja'a te äp'a Oja. Mi'da p'uya, rá Espíritu Santo di unna ts'edi rá ja'ī ngue da 'ȳothe ȳo d̄arqūh̄i. ¹⁰ Mi'da p'uya, rá Espíritu Santo di unna ts'edi ȳo ja'ī ngue da 'ȳotȳo milagro. Mi'da p'uya, rá Espíritu Santo di b̄ennbabi'a te rá h̄ya ja ngue da

m̄a. Mi'da p'uya, di japȳo ja'ī ngue da bad̄i xanho ngue'm̄o gues̄e rá Espíritu Santo di b̄ennbabi'a rá h̄ya m̄m̄anna ja'ī ogue h̄in'na. Mi'da p'uya, rá Espíritu Santo di japȳo ja'ī ngue da nya ȳo 'dan'yo h̄ya h̄ingui pad̄i. 'B̄u i'da ȳo ja'ī p'uya ngue rá Espíritu Santo di japȳo ja'ī ngue da z̄ä da mā te ni b̄on'ua ȳo 'dan'yo h̄ya i h̄ma. ¹¹ P̄e ḡätho ya ȳo 'b̄efi ya, gues̄e'a rá Espíritu Santo di japȳo ja'ī ngue da z̄ä da 'ȳotra 'b̄efi. Nu'á, go gue'a s̄ännbi n'na ngu n'na ȳo 'ȳec'ei'a ndana gue'a rá 'b̄efi da z̄ä da 'ȳotȳo ja'ī.

¹² Nu rá ja'ī, madague'a xangu ȳo x̄equi n'youi rá do'yo, p̄e rá ja'ī n'na nc'eītho. Di njath̄u p'uya, ngue conn̄a Cristo xanguj̄u ngue dí ec'eīh̄u'a, p̄e tengutho 'm̄o ngue n'na nc'eītho di jah̄u rá Cristo. ¹³ Ḡäthogah̄u ya, ngu ȳo judío, ngu'ua h̄ingȳo judío, 'b̄u i'da ngue 'b̄ahȳo h̄mu, 'b̄u i'da ngue h̄injo'o ȳo h̄mu, p̄e ḡäthogah̄u, nu'm̄o bi ma mā xixyagah̄u, rá Espíritu Santo øt'e ngue dí cohi ngue ãntho n'na nc'eītho di jah̄u. Porque ḡäthogah̄u, gue'a rá Espíritu Santo dí n'yoh̄u.

¹⁴ Ya guí nuh̄u ngue rá do'yo rá ja'ī h̄inga n'na x̄equitho i ja, sinoque xangu ȳo x̄equi n'youi. ¹⁵ Nu'm̄o da 'ȳenná gua rá ja'ī: "¿Hanja ngue h̄ingrá 'ȳeḡä rá ja'ī? Ya h̄ingma n'yoḡä'be rá do'yo rá ja'ī", da 'ȳena, p̄e nup'ua ja rá do'yo rá ja'ī ja n'youi p'ua. ¹⁶ Ogue mā guh̄u da 'ȳena: "¿Hanja ngue h̄ingrá d̄äḡä rá ja'ī? Ya h̄ingma n'yoḡä'be rá do'yo rá ja'ī", da 'ȳena, p̄e nup'ua ja rá do'yo rá ja'ī ja n'youi p'ua. ¹⁷ Xi'm̄o ngue ḡä rá nḡani rá do'yo rá ja'ī, ḡä dȳo d̄ä, ¿ha di z̄ä ga øhm̄u rá h̄ya 'm̄o? Ogue ḡä mā do'yoh̄u, ḡä dȳo gu, ¿ha di z̄ä di n̄ja mā fah̄ah̄u 'm̄o? ¹⁸ P̄e Oja bi 'ȳot'e ngue bi n̄jap'ua mā do'yoh̄u. N'na ngu n'na ȳo x̄equi ja rá do'yo rá ja'ī, bi japi hap̄u bi nepe da m̄e. ¹⁹ A nu'm̄o ngue ḡätho ya ȳo x̄equi ja rá do'yo rá ja'ī, da 'da'igu, ¿ha di z̄ä di n̄equi ngue ja rá do'yo rá ja'ī 'm̄o? ²⁰ P̄e nuna rá h̄ya i ja, madague'a ngue xangu ȳo x̄equi n'youi rá do'yo rá ja'ī, p̄e ḡätho

ya yø xequi ya, gue'a gui nēqui xanho
ngue ja rá do'yo ra ja'i'a.

²¹ Nu yø dä ra ja'i, hingui sä da
'yēmbiyø 'yε: "Nugä hīndī hon'a'i", da
'yēmbi. Nu rá ya ra ja'i, hingui sä da
'yēmbiyø gua: "Nugä hīndī hon'aui",
da 'yēmbi. ²² Pε gätho ya yø xequi
ja mā do'yohu, gätho mahyonitho. A
nu yø xequi dí εmhmε ngue hīn'ε
mahyoni, gue'u yø xequi mā dātho
mahyoni'u. ²³ I ja 'da yø xequi n'youi
mā do'yohu ngue εntho hīnts'εhmi
su t'ørpa masu, pε gue'a ra xequi'a
ngue man'na dí päxhu xanho. 'Nε ja
n'na ra xequi mā do'yohu ngue hingui
sä da hnu, 'nε guehna ra xequi na
p'uya ngue man'natho dí suphu na.
²⁴ I ja yø xequi mā do'yohu ngue di
nēqui, 'nε hīnte man'na dí honi ngue
ga japhu. Nuna Oja bi hoqui gätho mā
do'yohu, 'nε bi 'yøt'e ngue man'na di
muui'a ra xequi dí εmhmε ngue hinga
njuani p'u gui nēqui. ²⁵ Janangue
nuyá, hinga 'da'a n'nanni 'yo rá do'yo
ra ja'i, sinoque gätho'u yø xequi ja rá
do'yo ra ja'i, n'na ngu n'na, di nhyoni.
²⁶ Nu'mø ngue di hyεnna n'na xequi
rá do'yo ra ja'i, gä rá do'yo ra ja'i di
hyenni. Nu'mø ja n'na ra xequi rá
do'yo ra ja'i ngue hnu mansu, gä rá
do'yo ra ja'i, gä di johya.

²⁷ A nuyá, guecju'a nnøpe ngue rá
do'yo ra Cristo ya. N'na ngu n'naju,
guecju'u yø xequi n'youi p'u ja rá
do'yo'a. ²⁸ Njarbutho Oja ya, n'na
ngu n'na yø 'yεc'εi bi zānnbi ndana
gue'a ra 'befi da zä da 'yøt'e n'na
ngu n'na. Rá mūditho, Oja bi unyø
'befi'u yø representante ra Cristo. Rá
yoho, 'bähyø ja'i ngue bi t'unna 'befi
ngue da manna hya di bēnnabāi ra
Espíritu Santo ngue da mā. Rá hyu,
i 'bähyø ja'i ngue bi t'unyø 'befi ngue
di nxānnbate rá hya Oja. I 'bähyø
ja'i bi t'unyø 'befi ngue øtyø mila-
gro. I 'bähyø ja'i bi t'unyø 'befi ngue
da 'yøthe yø dārquēhi. A nuyá, i
'bähyø ja'i bi t'unyø 'befi ngue fäxyø
mmic'εiui. 'Nε i 'bähyø ja'i ngue bi
t'unyø 'befi ngue di manda p'u ja ra
nija. I 'bähyø ja'i ngue bi t'unyø 'befi

ngue da nya'u yø 'dan'yo hya hingui
padi. ²⁹ Pε hinga to bi zä ngue da zä
da 'yøtra 'befi ngue drá representante
ra Cristo. Ni xinga to bi zä ni ja'i da
zä da 'yøtra 'befi ngue da nya'u yø hya
di bēnnabāi yø ja'i ra Espiritu Santo
da mā. 'Nε hinga'da gui t'untho yø
'befi yø ja'i ngue da zä di nxānnbate
rá hya Oja. 'Nε hinga'da gui t'untho
yø 'befi yø ja'i ngue da zä da 'yøtyø
milagro. ³⁰ 'Nε hinga'da gui t'untho
yø 'befi yø ja'i ngue da zä da 'yøthe yø
dārquēhi. 'Nε hinga'da gui t'untho yø
'befi yø ja'i ngue da nya'u yø 'dan'yo
hya hingui padi. 'Nε hinga'da gui
t'untho yø 'befi yø ja'i ngue da zä da
mā te ga mbøn'u yø 'dan'yo hya i hma.
³¹ Damī nehε ngue Oja di 'da'ahu rá
'befi nu'a mā dātho tate di muui. Pε
nugä, nuna man'na ra hya tate di
muui ngue mi'da yø hya, guehna dí
nne ga xān'nahε naya.

13

¹ A nuyá, madague'a gdi padi gdá
nyahu'u yø hya yø 'dan'yo ja'i, ogue
gdi padi gdá nyahu'u yø hya ga ya
yø anxε, pε nu'mø hīn dadi mahma
mmic'εihε, ya hīnte dadi muhu. Nu
mā hyahu hīnte di muui porque di
cohmu tengutho ra t'εgui 'mø mā
zant'i, ogue tengutho ra xit'εgui di
zantyo hyaxi. ² Madague'a gdi padi
gdá nya'ahu'u yø hya di bēnnabāi ra
Espíritu Santo yø ja'i da mā, ogue
gdi pahmu gätho'u yø hya xanhenni,
ogue gdi timhmu xandønho hanja'u
yø hya hingui fadi hanja, ogue di ja
xanho mā nt'εc'εihε, asta ga εmphε
yø nyuni ngue da 'uegue, danī mpa
n'na nguadi, 'nε di nja, pε nu'mø hīn
dadi mahma mmic'εihε, ya hīnte dadi
muhu. ³ Madague'a ga dat'i gätho'a
te dí peshε ngue ga unhnε te da zi
yø hyoya, ogue asta ga n'uni ngue
da mā nt'udi gahu, pε nu'mø hīn
dadi mahma mmic'εihε, ya hīnte dadi
muhu.

⁴ A nu ra ja'i ngue majuanī di
mahrá mmic'εiui, guehna ra ja'i seti
te sifi. Guehna ra ja'i ja rá yemmi.

Guehna ra ja'i hingra zeya. Guehna ra ja'i hindi 'yets'i hapu ya. ⁵ 'Ne di jammansu ra mmic'eiu. Hingui honse ra nho da m'mai, sinoque honnbabi ra nho yø mmic'eiu. 'Ne hingra cue. I ja ra mpunnbi tengue t'ørpe. ⁶ Hindi johya 'mø nnu ngue øtra ts'oqui mi'da yø ja'i, sinoque di johya 'mø nnu ngue njuantho ga 'yo yø ja'i. ⁷ Nu'mø di mahra mmic'eiu n'na, ya di siguetho di maði madague'a hingui ho te ørpabi. Zant'a embra mmui ngue xanho te øtra mmic'eiu, porque hingui nne da hyep'u'a gui maði. I tøm'i ngue di n'yo ra mmui ra mmic'eiu 'mø ngue hinga gue'a øt'e.

⁸ A nuyá, nu'a ngue ga mahma mmic'eih, i jatho ngue hinha ra nzeGui ga mahma. Pe nuya yø 'befi bi 'dacju Oja, di njap'u ra nzeGui ya. Porque da 'yehra pa ngue ra Espiritu Santo ya hinní mantho di bennba yø ja'i ra hya da ma. Da 'yehra pa ngue ra Espiritu Santo ya hinní mantho da japyø ja'i da nya yø 'dan'yo hya. Da 'yehra pa ngue ra Espiritu Santo ya hinní mantho ngue ja da xännbabi yø ja'i'u yø hya xanhenni. ⁹ A nuyá, majuaní ngue hinga gátho dí pahmu hanja yø hya. Porque Oja hingui udi gátho'a te ra hya i ja. ¹⁰ Pe da 'yehra pa ngue gáthogah ga pahmu xanho hanja ra hya. Nu'u yø pa'u, ya himma hyoni ngue di m'mahyø ja'i da xännbaba ra hya yø mmi'yec'eiu.

¹¹ A nu'mø mará ngüegui, di manyø hya ga nya yø basi. Nu ma n'yomfeni mi ja, tengutho yø n'yomfeni yø basi. Pe nuyá, ya da ndan'yohu ya, ya bi gop'u'u yø hya xtá mangá 'mø mará ngüegui. ¹² Nuyá, nup'u ga mbemma mmui hanja ra hya ya, entho tengutho 'mø di hetra hye, hindi nequi xanho hanja gátho yø hya. Pe da 'yehra pa ngue ga nuprah ra hmi ra Cristo. Ya ja ga pahmu p'u xanho hanja ra hya p'uya. A nuyá, zits'utho dí pahmu hanja ra hya ya, pe nu'u yø pa'u, ya ga pahmu xandønho gátho hanja, tengutho Oja i pacju xandønho'a.

¹³ Janangue ja ua ya hyu yø hya zant'a ja ts'editho ngue ga øthu. Ja ts'editho ngue zant'a ga ec'eih Oja. Ja ts'editho ngue zant'a ga emhma ngue di nja'a te mman'Oja. 'Ne ja ts'editho ngue zant'a ga mahma mmic'eih. Pe nuna ma datho di muui ya hyu yø hya ya, gue'a ngue zant'a ga mahma mmic'eih.

14

¹ Dami ja ndummui ngue gui mahni mmic'eiu n'na ngu n'na'ahu. Nuna Oja, 'dama 'dan'yo yø 'befi i ja, pe dami ne ngue da zä gui 'yørah ra 'befi Oja. 'Ne ma datho dami neh ngue di m'mahyø ja'i ngue ya dyø 'befitho'a ngue da manna hya di bennba Oja. ² Porque nu'mø 'buhra ja'i ngue ga ya'u yø hya hingui fadi, ya hingyø ja'i'u nzofu, porque hinjongui øde te ga ya. Hinda hønse Oja paði tema hya manna ja'i. Porque ra Espiritu Santo di hatra ts'edi di bennbi te da ma, pe hinjongui paði te ga mbonyø hya i mma. ³ Pe nu ra ja'i ngue di bennbabi Oja ra hya ja ngue da xihyø ja'i, gue'u yø ja'i nzofu para ngue di zacyø nt'ec'ei yø ja'i. Di hatra ts'edi yø ja'i na ra hya øde hma, 'ne hurpabi yø mmui. ⁴ A nuya yø ja'i ga ya yø 'dan'yo hya, guehya hinjongui øde te ga ya, sinoque pase hanja'a ra hya mma. Pe nu ra ja'i ngue di bennbabi Oja na ra hya da xihyø ja'i, nuya yø ja'i di mpeti, di japi ngue da dinyø mmui yø ja'i na ra hya xifi.

⁵ Mahotho 'mø ngue gátho di sä gdi nyahu yø 'dan'yo hya hingui fadi. Pe ma datho di nnegä ngue di ben'nah Oja'a te ra hya gui xihmu yø ja'i. Porque man'na xanho ngue da 'yøde xanho yø ja'i'a te ra hya gui mmahmu, hinda gue'a ngue gdi nyahu n'na ra hya ngue hingui øhyø ja'i. Xquet'a xanho, pe gue'mø 'bur'u te'o da zä da ma te ga mbonna hya da hma. Janangue gátho yø ja'i di 'bur'u da dinyø mmui hanja ra hya. ⁶ Ague ma zi cu'ahu, xi'mø ga mmagä p'u ngue ga xän'nah ra hya, 'ne gdá

zo'ah_u yø hya hinguí øhm_u, ¿ndana ra hya gui 'yɛt'ammah_u 'mø? Pɛ nu'mø gdá zo'ah_u'a te ra hya gni yah_u, ya da dini xanho ni mmah_u hanja ra hya 'mø. Ya gui pah_u hanja'a ra hya di bɛnnagui Oja ga mmamp'uya, guehna ra hya da zä ga xän'nah_u na.

7 Ya gui nnuh_u, nu'mø ya ra corneta ximmi ya ra 'bida, nu'mø hinda ntinyø hya, ya hinguí fadi tema so i ja. 8 Nup'ua ja n'na ra tunhni ya, nu'a pixtra corneta 'mø hinguí padi da mixt'i, aha ya ra corneta, hinde ni bontho. Porque hinda nsä yø ja'i ngue di nja ra tunhni. 9 Gui njathu p'uya, nu'mø hinguí øhyø ja'i'a ra hya gni yah_u, ¿hague da mbahyø ja'i'a ra hya gui mmamhm_u 'mø? aha gadi yahni_u, hujungui øde te gui mmamhm_u. 10 Nuua ja ra ximhäi, mandøngu dyø hya ja ua ngue ga ya yø ja'i. Pɛ gätho'ua yø hya ga ya yø ja'i, ja te ga mbøni. 11 A nuyá, nu'mø toni ja'i da zoqui, 'nɛ ga ya ra hya hinda øde, ya tengutho 'mø da ndø yap'atho rá häi'a nzoqui, porque hinda zä gdá nya'be'a te ra hya ga ya ra ja'i. 12 Nugä di padi ngue emmɛi gui nne di ha'ah_u ra ts'edi ra Espiritu Santo ngue da zä gui 'yørpah_u rá 'bɛfi Oja. Pɛ dami neh_u ngue nu'a ra 'bɛfi gui 'yøth_u, da gue'a ra 'bɛfi ma datho da 'yørpabi ra nho ni mmi'yɛc'ɛi_u gui 'yøth_u.

13 Nu to nne da nya yø hya ngue hinguí øhyø ja'i, da 'yäpra mate Oja ngue da zä da xihyø mmic'ɛiui te ga mbønna hya da ma. 14 Porque nu'mø dí mmat'Oja 'nɛ hinguí øhyø ja'i'a te ra hya nna mat'Oja, nuua ja ma mmäi dí padi ngue dí mmat'Oja, pɛ nuya yø hya dí mma, ya hin tema nho da 'yørpabi yø ja'i. 15 ¿Ndana gue'a ja ngue ga øt'ä ya 'mø? I ja ngue ga mmat'Oja co gätho ma mmäi, pɛ guehya yø hya øhyø ja'i gdá mat'Oja. I ja ngue ga tutyø alabansa co gätho ma mmäi, pɛ da gue'ua yø alabansa ngue øhyø ja'i yø hya i mma. 16 Nu'mø gadi ja mammadih_u Oja, 'nɛ'mø hujungui øde tema hya gui mmamhm_u, nu ra ja'i øts'e te gui mmamhm_u, ya

hinguí padi te ga mbønna hya. Ya hinguí sä da 'yenna ja'i da ngut'atho. 17 Madague'a ngue mazi hotho ha gni ja mammadih_u Oja, pɛ nu'mø ngue hinguí øhyø ja'i'a ra hya gni ja mammadih_u Oja, ya hin tema nhotho ørpabi yø ja'i ra hya øde.

18 Nugä dadi ja mammadi Oja ngue mits'ua xangu yø 'dan'yo hya di padi gdá nyagä ngue'ah_u. 19 Pɛ nup'ua di mpɛti yø ja'i, nugä dí nnu manho ngue høndi cat'atho yø hya ga xänbabi yø ja'i, pɛ da gue'ua yø hya øhyø ja'i gdá nya, hinda gue'a ngue ga mmangä 'dɛt'a mahuah_u yø hya ngue hinguí pahyø ja'i te ga mbøni.

20 Ague ma zi cu'ah_u, 'yoní mantho gui øth_u tengutho yø basi ngue zits'ua dyø n'yomfɛni i ja. Pɛ xanho ngue gui coh_u tengutho yø basi ngue hinguí ngu ra nts'o padi, gui njathu p'uya. Pɛ ya gyø daja'ih_u, dami 'yøt'e ngue ya ja xanho ni n'yomfɛni_u ya. 21 Nup'ua ja ra libro ngue rá ley, Oja i ɛna: "Nuya yø ja'i ngue yø mmejmahya, ga japi ngue di ts'ofø conyø hya ga ya yø 'dan'yo ja'i. Pɛ madague'a di ts'ofø conyø 'dan'yo hya, ngutho hinda 'yørcagui masu", ɛn'Oja. 22 Janangue nuna Oja, nu'mø nzohyø ja'i conyø hya hinguí fadi, gue'a ra hmɛya'a ngue hinyø 'yɛc'ɛi yø ja'i ts'ofø, sinoque yø mmejmahyatho. Pɛ nu'mø nzo Oja yø ja'i conna hya di bɛnnbabi yø pøngahya da ma, gue'a ra hmɛya'a ngue ya yø 'yɛc'ɛi yø ja'i nzofo.

23 A nu'mø ngue n'narbu xá mpɛti yø 'yɛc'ɛi, 'nɛ'mø gä ga ya yø 'dan'yo hya ngue hinga nt'øde te ga ya, xi'mø bi yut'a n'na ra ja'i hingra 'yɛc'ɛi 'nɛ hinguí pahyø 'dan'yo hya ga ya yø ja'i, uangui da 'yɛmbi ngue loco yø ja'i di yahni. 24 Pɛ nu'mø nne di nya n'na ra 'yɛc'ɛi ngue da manna hya di bɛnnbabi Oja da ma, 'nɛ da nya ra hya ga ya yø ja'i, xi'mø bi yut'a n'na ra ja'i hingra 'yɛc'ɛi 'nɛ hinguí padi hanja ra nt'ɛc'ɛi, ra ja'i da dinná mmäi ngue ja rá ts'oqui co nu'a te ra hya da 'yøde. 25 Di n'yo rá mmäi ra ja'i ngue Oja i

padī xanho te gāma hya mbemp'ua ja rá mmui. Di ndantyøhmū p'uya ngue da danne Oja. Da 'yēna: "Majuani ngue gue'a Oja n'youi ua ha di mpeti yø ja'i 'bucua", da 'yēna.

 26 Ague mā zi cu'ahū, nup'ua ha gadi mpetihū ya, i 'bui to nne da dūtyø salmo, i 'bui to nne di nxännbate rá hya Oja, i 'bui to nne da manna hya di bēnnabāi Oja, i 'bui to i nne da nya yø hya ngue hinga nt'øde, i 'bui to da zā da mā te gā mbønyø 'dan'yo hya hinga nt'øde. Pē nu te gāma hya guí nne guí mmamhmū, guí mmamhmū'ua yø hya di haṭra ts'edi yø ja'i. 27 A nu'mø te'o ga ya ra 'dan'yo hya hinga nt'øde, ya høndi yo nc'ei ogue hyu nc'ei di nya. Pē 'da mi'datho di nya. 'Nē netho ngue di 'bui te'o da xihyø ja'i teni bøn'ua yø hya da hma. 28 A nu'mø ngue hinjo'o p'ua to di thocra hya, man'na xanho ngue 'yo di nzohyø ja'i'a n'nan'yo ra hya ga ya. Porque hīnjongui øde te ga ya. Sinoque n'na ngu n'na di nyasēui Oja p'ua ja yø mmui.

29 Xquet'a ngut'a ya, nu te'o nne da xihyø ja'i'ua yø hya di bēnnabāi Oja da mā, di nya yonc'ei ogue hyu nc'ei. Mi'da yø ja'i p'uya, da hyacra güenda ngue'mø majuanī Oja di bēnnabāi ra hya mmanna ja'i ogue hīn'na. 30 Nu'mø ngue 'bap'ua man'na ra ja'i nne da xihyø ja'i ra hya di bēnnabāi Oja da mā, di nsāya'a ya p'uya, di japi di nya man'na nc'ei nne di nya. 31 Gātho'ahū, nu to nne da xihyø ja'i ra hya di bēnnabāi Oja da mā, 'da mi'da di nya. Janangue nu'ua yø ja'i øxra hya da hma, da dīnyø mmui hanja ra hya, gue'a di hya ra ts'edi'a. 32 Nu te'o nne da xihyø ja'i'a te ra hya di bēnnabāi Oja da mā, da dø'mi mēnte da zā di nya. 33 Porque Oja hīngui nnepe ngue 'da di yahñitho yø ja'i p'ua ha ja ra hya.

Nu'a te ør'mi'da yø 'yēc'ei mi'da yø hñini, dangū'a guí 'yøthū. 34 Porque yø xisu hīngui sā ngue di nyap'ua ha di mpeti yø 'yēc'ei. Porque yø xisu hīn'yu ra nt'edi ngue da gue'ua di opan'yu ra hya yø ja'i'ua. Sinoque yø n'yohū'ua i ja ngue di m'met'o tengutho ra hya

mmamp'ua ja rá ley Oja. 35 Nu'mø ja temā hya nne da 'yānna n'na ra xisu, da 'yānna damme p'ua ja rá ngu. Porque hīndi nejmanho ngue ra xisu di nyap'ua ha di mpeti yø 'yēc'ei.

36 Mahsā mi 'yēna ngue da zā guí sänse te guí 'yøthū. Porque hīngo gā damhmū rá hya Oja, sinoque m'mefatho bi zōnna hya p'ua guí 'buhmū. 37 Nu'mø toni ja'i da 'yēna ngue di bēnnabāi Oja ra hya ja ngue da mā, ogue to da 'yēna ngue n'youi ra Espiritu Santo, da badi ngue nuya yø hya dí xi'ahū, gue'a Oja di 'bejpasēgui te dí mma. 38 A nu'mø toni ja'i da 'yēngui ngue hinga gue'a ra hya dí mma, da gue'a to mman'a p'uya xquet'a hīngui ja ngue da t'ēmbi ngue gue'a ra hya mma.

39 Ague mā zi cu'ahū, dami nehū ya ngue guesē Oja di bēn'nahū ra hya guí xihmū yø ja'i. A nu'ua yø ja'i ga ya yø 'dan'yo hya, dami unhnū ra nt'edi ngue di nya. 40 Pē da 'yo ni 'yu'a te gāma hya guí mmamhmū, māzihotho gdi mamhmū ra hya.

15

1 A nuya mā zi cu'ahū, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue guí pumbēñihū nā ra hoga 'da'yo hya dá xi'ahū ya. Ya gā nu manhohū nā ra hya nā, 'nē guehna ga dū ni nt'ēc'ēihū naya. 2 Nu'mø ngue hīngui hychmap'ua nā ra hya naya, gue'mø ngue hīngma xøts'etho gñi 'yēc'ēihū nā ra hya 'mø, guehna ra hya di nyanni tehū nā.

3 Nunā ra hya bi siqui, guehna ra hya rá mēditho dá xān'nahū nā. Guehna ra hya nā ngue bi dū ra Cristo ngue bi hoga mā ts'oquihū. Ya bi nja nā te ra hya nt'ot'i p'ua ja ra Macā Libro. 4 Mi dū ra Cristo, bi ma nt'āgui. Pē bi bēnnate'a rá hyu pa. Ya mahømbi nja ra hya nt'ot'i p'ua ja ra Macā Libro. 5 Mi bēnnate ra Cristo, bi nu ra Bedu ngue ya 'bui mahøn'a. M'mefa p'uya, bi nu gātho'ua mi'da yø representante ra Cristo. 6 Man'na ra pa p'uya, tho'i cat'a ciento'ua mā cuhū bi nñui ra Cristo mahøn'a. 'Nē xangu tobe

'butho ya, xinxā ndu 'da. ⁷ M'mefa p'uya, bi nu ra Jacobo. Man'na ra pa p'uya, gātho'ua yø representante bi nu mahøn'a.

⁸ Mī nu ra Cristo ya to gā bi nu, ya dá nthεε'be p'ua rá nzequi. Pε nugui, man'natho hinga njuanigui. ⁹ Porque guēcā mits'ua hinga njuanigā ngue gātho mī'da yø representante ra Cristo. A nugui, ya ra matetho bi 'yøt'Oja ngue bi 'dajmā 'bēfi ngue rá representantegui, porque nugui xtá sūcā ya yø ja'i Oja. ¹⁰ Pε Oja bi 'yøtra mate ngue bi 'dacra 'bēfi di pēhya, 'nε hinga sār'utho'a rá mate bi 'daqui. Porque man'na xangu ra 'bēfi dí øt'ä ngue gātho'ua mī'da yø representante ra Cristo. Pε nuna ra 'bēfi nā, hingo dadi jasegā nā, sinoque ørcagui ra mate Oja ngue fāxqui te dí øt'e. ¹¹ A nuyá, nu'mø gueque xangu ra 'bēfi dí øt'e, oque go gue'ua mī'da xangu ra 'bēfi bi 'yøt'e, pε nuna ra hya dí mmangāhe, 'da'igu nā. 'Nε guehna ra hya guí εc'εih nā ya.

¹² A nuyá, gā 'da'igu dí mmangāhe ya ngue bi du ra Cristo 'nε bi bennate. ¿Pε hanja ngue guí εmhm ngue hīndi bennate yø ánima? ¹³ A nu'mø ngue majuanī guí mmamhm ngue hīndi bennate yø ánima ya, ¿hanja ngue bi zā bi bennate ra Cristo 'mø? ¹⁴ A nu'mø ngue hīmma juanī bi bennate ra Cristo, ya hīnte nī bøntho nā ra hoga 'da'yo hya dí mmangāhe 'mø. Da guehni nt'εc'εih p'uya, xquet'a hīnte nī bøntho 'mø. ¹⁵ Ya ra fēhni dí mmangāhe 'mø ngue dí xi'ah te bi 'yøt'Oja. Porque dí xi'ah ngue Oja bi japi bi bennate ra Cristo 'mø mī du. A nu'mø ngue hīmma juanī di bennate yø ánima ya, ya hīmma juanī ngue Oja bi japi bi bennate ra Cristo 'mø. ¹⁶ Xi'mø ngue hīndi bennate yø ánima ya, ya xmāma bi du ra Cristo 'mø. ¹⁷ Xi'mø ngue ra Cristo hīmbi bennate, nuna nī nt'εc'εih i ja, ya hīnte nī bøntho. Porque hinga njut'itho nī ts'oquih 'mø. ¹⁸ Nu'mø ngue ngu'a ya, nu'ua to ya xā ndu, madague'a bi 'yεc'εi ra Cristo, pε

xquet'a 'nε'ua di m'mε'ua. ¹⁹ Nu'mø ngue hīnte nī bøntho ngue dá εc'εih ra Cristo mēnte ra pa dá m'mahm, ya man'natho huεcātej 'mø ngue gātho mī'da yø ja'i.

²⁰ Pε majuanī dí xi'ah ngue nu'mø mī du ra Cristo, bi bennate. Co nuna ra hya naya, dí haxā juanī ngue gātho yø ánima xā ndu jatho ngue di bennate m'mefa. ²¹ Nu'a ra ts'oqui bi 'yøtra Adán, ja bá fup'ua ngue bi du yø ja'i ua ja ra ximhāi. Pε xquet'a nu'a i bennate ra Cristo 'mø mī du, go bá jatra 'yu'a ngue jatho di bennate yø ánima. ²² Ra Adán, rá 'yu'a ngue gāthogah, gātho ja ngue gā tuh. Pε nu to gātho εc'εi ra Cristo ya, ja ngue di bennate. ²³ N'na ngu n'na bá n'youi ra pa p'ua ngue di bennate. Rá maditho bi bennate ra Cristo, m'mefa p'uya, nu'mø bá εhra Cristo, nu te'o gā xā 'yεc'εi, gā di bennate. ²⁴ Nu'mø ngue bi dapi gātho yø nsuiui, nu'ua εna ngue ja yø ts'edi ngue di mmandase, gā di ts'onnbabi yø hya, ya gue'a ra pa rá nzequi'a p'uya. Nuna Oja rá Papá, di dāprá cargo p'uya ngue di ndast'abi. ²⁵ Porque ra Cristo jatho ngue gue'a di ndast'abi'a asta gue'mø da 'yøt'a Oja ngue da dapi gātho yø nsuiui. ²⁶ Nu'a rá nsuiui rá nzequitho da dapi, gue'a ra ndate i ja'a, porque ya hīnjon da du. ²⁷ Nuna Oja bi unná cargo ra Cristo ngue gā go di manda te gā ja nā. Pε nuyá, hīngui nne da mā ngue ra Cristo di manda rá Papá, porque go gue'a rá Papá bi unná cargo ra Cristo ngue di manda te gā i ja. ²⁸ Da zonna pa ngue da dahra Cristo ngue di manda te gā ja. Ra Cristo p'uya, nu'a rá Papá bi unna cargo ngue di manda te gā ja, di dapi ngue di mmandase, ya guesε Oja di manda te gā ja p'uya.

²⁹ I ja man'na ra hya dí nne ga xi'ah ya. I 'ba i'da yø ja'i ngue nyondi i nxixya ngue di pørpabi yø ánima hīmbi nxixya hante ngue da du. A nuyá, xi'mø εnyø ja'i ngue hīndi bennate yø ánima, ¿hanja ngue nxixya yø ja'i ngue di pørpabi yø ánima tengutho 'mø xtí nxixya hante ngue

da du 'mø?

³⁰ ¿Hanja ngue hangu ra pa dí engä ma te 'mø ngue hĩndi bennate yø ánima 'mø? ³¹ Porque n'na pa ngu n'na pa ja ngue da hyo gyø ja'i. Ague ma zi cu'ah, hontho dí xi'ah na ra hya na, porque majuanĩ ngue ja gampähä ngue n'na ngu n'naj, gä di n'yoh ra Hmu Jesucristo. ³² Nup'ua ja ra hĩni Efeso, xandøngu ra n'ua dá sägä p'ua, porque ena yø zate yø ja'i da njun'me. A nuyá, xi'mø ngue hĩndi bennate yø ánima ya, ¿teni 'be'a dí taha ngue te dí øt'ä 'mø? Man'na xanho ngue ga ena: “Ma ga nsännigo ya, ga mmĩ ga si te xtá tĩni. Porque ni xudi ga tu”, ga ena.

³³ 'Yo gadi nhyegui ngue to da hyä'ah. Porque nu'mø gadi nsixh'ua yø ja'i xants'o ga 'yo, di ts'on'natho'a te ra nho gni 'yoh'ua. ³⁴ 'Yo ma'bedi ni mmuih. Damĩ hyaxh ra 'yu njuantho, mamĩ 'yøth ra ts'oqui. Porque 'bu i'da ngue tobe hĩngui pahma Oja. Dí mmangä na ra hya na n'namhma ngue gui pes'nisäh.

³⁵ Rá nzequi 'bu i'da nne ngue da 'yørcä ra nt'änni ya, da 'yengui: “¿Ha di njap'ua di bennate yø ánima? ¿Tengu da gohyø do'yo 'mø bi bennate?” da 'yengui. ³⁶ Gue'a ra ja'i ngue ma'bedi rá mmui da 'yänni tengu na ra hya na. Ya gui nnuh'ua 'mø bi ma nthuhu n'na ra hmudä, i 'ya rá do'yo ra hmudä, nu'a rá mmui ra hmudä p'uya da bøts'e. ³⁷ Nu'mø bi ma nthuhu ra hmudä, oque ra trigo, oque ja te man'na ma hmudä, hĩnga tengu nja ra hmudä da thuhu da ngut'atho 'mø bi bøts'e. Sinoque ya n'nan'yo rá do'yo 'mø bi bøts'e. ³⁸ N'na ngu n'na yø hmudä 'mø bi ma nthuhu, nu te nne Oja ngue da gohrá do'yo n'na ngu n'na yø hmudä, gue'a di jap'a.

³⁹ Gätho yø cosa ngue ja yø do'yo, hĩnga 'da'igu yø do'yo. Nu rá do'yo ra ja'i hĩnga 'da'iguui rá do'yo yø zu'ε. 'Dama 'dan'yo yø do'yo i ja, n'nan'yo rá do'yo yø ts'int's'ua, ndan'yo rá do'yo yø hua.

⁴⁰ Njarbatho te bí ja mahets'i ya. N'nan'yo gui nequi yø do'yo nguep'ua gui nequi yø do'yo ya te ja ua ja ra häi. Nu'ua bí ja mahets'i, n'nan'yo gui nejmanho ngue'a te gui nejmanho ya ja ua ja ra häi. ⁴¹ N'nan'yo gui yotra hyadi ngue'a gui yotra zana. Xquet'a njarbatho yø sø ya, nu'a te gui yot'i 'da yø sø hĩnga 'da'iguui yø nyot'i mi'da yø sø.

⁴² Nu'mø ra pa danĩ bennate ma do'yoh'ua, n'nan'yo da gohi, ya hĩnda ngu'a tengutho ja ya. 'Ne ya hĩnda zä da du 'mø bi bennate. ⁴³ Xants'o rá do'yo ra ja'i 'mø bi t'ägui. Nu'mø bi bennate p'uya, ya di nejmanho rá do'yo. Hĩngui nzaqui ra ja'i 'mø bi t'ägui, pe nu'mø bi bennate, ya xanzaqui. ⁴⁴ Nu ma do'yoh'ua ja ua ja ra ximhäi da ma nt'ägui. Pe nu'mø danĩ bennate p'uya, ya hĩnma nzä ngue da du. Porque ja rá do'yo ra ja'i ngue da du, xĩndi nja rá do'yo ra ja'i ngue hĩnda du.

⁴⁵ I mmamp'ua ja ra Maca Libro ngue ena: “Nuna ra Adán, ra madi ja'i bi m'mui, Oja bi hoqui 'ne bi japi ngue bi nja rá te”, i ena. Pe nuna ra Cristo bi m'm'ua m'mefa, ya hĩngra ja'itho na, guehna da zä di unna 'da'yo te yø ja'i na. ⁴⁶ Rá madi, bi nja ma do'yoh'ua ngue da du. M'mefa p'uya, di nja ma do'yoh'ua ngue hĩnda du. ⁴⁷ Nuna rá madi ra ja'i bi m'mui, ra häi rá do'yo 'mø mi ma mahoqui na. Pe nuna rá yoho ra ja'i bi m'm'ua m'mefa, gue'a ra Cristo bi 'yε mahets'i na. ⁴⁸ Gätho yø ja'i 'bu'a nximhäi i ja yø do'yo tengutho rá do'yo na ra ja'i rá madi bi m'mui ngue ra häi rá do'yo. Pe nu'ua yø ja'i di ma mahets'i, di nja yø do'yo tengutho rá do'yo'a bí 'yε mahets'i. ⁴⁹ A nuju, i ja ma do'yoh'ua tengutho rá do'yo ra Adán. Pe m'mefa, xquet'a di nja ma do'yoh'ua tengutho rá do'yo ra Cristo bí 'yε mahets'i.

⁵⁰ Ague ma zi cu'ah, dí nne ga xi'ah ya, nuna ma do'yoh'ua n'youi ra ji, hĩnda zä di m'mup'ua ha di manda Oja na. Porque nuna ma do'yoh'ua hĩngui zai, ya hĩnda zä di m'mui para zantho na. ⁵¹ Pe dí nne ngue

ga xi'ah̄ n'na ra hya h̄ingui fadi hanja. A nūj̄ ya, h̄inga ḡatho ga tuh̄, p̄e ḡa da ma map̄adi ma do'yoh̄, n'nan'yo da gohi. ⁵² Tengutho gui ts'antr̄a d̄a ra ja'i, n'na zihmantho di njarb̄atho'a te ja ngue di nja. Nū ra pa ngue rá n̄zegui, da t'ode ngue di nya ra corneta. Nu'm̄o bi nya'a p'uya, nu'x̄andu, di b̄ennate ngue di m'm̄ai para z̄antho. P̄e nu'x̄andu ȳo ja'i di 'b̄atho'a ra pa'a, da ma map̄adithobi ȳo do'yo. ⁵³ Porque ma do'yoh̄ h̄ingui zai, jatho ngue di mp̄adi, da gohi ngue di nzai. A nuyá, nuna ma do'yoh̄ ja ngue da du. Nu'm̄o bi z̄a bi mp̄adi, ya h̄inda du. ⁵⁴ Nuna ma do'yoh̄ i tu, bi z̄a bi mp̄adi, para z̄antho di nja ma do'yoh̄. Ya di nja'a te mm̄amp'ua ja ra Mac̄a Libro ngue en̄a: “Nū ra ndate i ja, di m'm̄ehra ts'edi, porque da thapi. ⁵⁵ Ya h̄inda z̄a da hyoj̄ ra ndate. Porque h̄inha da z̄a di ntate ngue da hyoj̄”, i en̄a hya. ⁵⁶ I ja rá ts'edi ra ndate ngue ho ȳo ja'i porque ja ȳo ts'oqui ȳo ja'i. 'N̄e i mm̄anna ley ngue di njapra castigo ra ts'oqui. ⁵⁷ P̄e janjuani dadi ja mam̄adi Oja ngue mi z̄a ma ec'ei ma Hmūha Jesu-cristo, gue'a bi 'yot'e ngue dá taph̄a ra ndate'a.

⁵⁸ Janangue nuya ma zi cu'ah̄, ga d̄uh̄ x̄and̄onho. 'Yo guí heh̄ma na ma nt'ec'eīha i ja. 'Yo guí s̄ayah̄ ya, zant'a dami 'ȳorpah̄a rá 'b̄efi ra Hmū. Ya guí pah̄ma ngue nuna rá 'b̄efi ra Hmū di orpah̄a h̄inga s̄ar̄b̄atho dadi mp̄eh̄ma.

16

¹ Nu'a ra m̄enyu ja ngue gui p̄eth̄a para ngue gui un̄h̄na ma cuh̄a rá m'm̄a n'nanni, dami 'ȳoth̄a tengutho ra hya dá xic̄a ȳo 'ȳec'ei rá m'm̄ap'ua ja ra h̄ai Galacia. ² Nu'm̄o ḡa mp̄etih̄a'ndomingo, n'na ndi ngu n'na ndi guí mp̄etih̄a, n'na ngu n'na ȳo 'ȳec'ei da hyaxi zi algo ra m̄enyu ngue ra ofrenda para ngue da ma m'm̄ets'i. Janangue nu'm̄o dá maḡa p'ua guí 'b̄ah̄ma, h̄inga ja guí p̄eth̄a ra m̄enyu. Ya xqui 'uecj̄a zihangu'a tengue x̄a nz̄at'a ni ts'edi

xc̄a tah̄ma. ³ Nu'm̄o dá maḡa p'ua, ya xqui huanh̄na ȳo n'yoh̄a ga et'ã ngue da ma Jerusalén, di d̄a ra m̄enyu. 'N̄e ga un̄na carta da gats'i ngue dani d̄a. ⁴ A nu'm̄o da z̄a ngue 'n̄equi ga mma, 'da gd̄a m̄eḡa'be'ua ȳo n'yoh̄a da ma p'uya.

⁵ Nu'm̄o dá n̄ex̄a ua ngue gan̄i mpaḡa p'ua ja ra h̄ai Macedonia, m'm̄efa p'uya ga thogui gan̄i mpap'ua Corinto guí 'b̄ah̄ma. ⁶ Xamh̄matho da z̄a ngue ga m'm̄c̄a p'ua njamm̄i pa. A nu'm̄o da z̄a, ja ga m'm̄ap'ua m̄ente ḡa di thohȳo se'ye. Ya da z̄a guí f̄ax̄cah̄a te ga hon̄i ha gan̄i mpa 'm̄o dá thogui. ⁷ H̄ind̄i nne ngue ga thotho 'm̄o dá map'ua guí 'b̄ah̄ma. Da ne Oja ngue da z̄a ga m'm̄c̄a p'ua njamm̄i pa. ⁸ P̄e nuyá, dí nne ga m'm̄cua Efeso m̄ente da z̄onna pa ngue ra ngo Pentecostés. ⁹ Porque n̄ua Efeso s̄ap'ua ga mm̄anḡa x̄anho ra hya ua madague'a x̄angu to s̄aqui.

¹⁰ Nu'm̄o bi map'ua guí 'b̄ah̄ma na ra Timoteo, dami 'ȳorpah̄a masu, porque nuna xquet'a orpabi rá 'b̄efi ra Hmū tengutho ra 'b̄efi dí ot'ã. ¹¹ Nuna ra Timoteo, dami nu mansuh̄a na. A nu'm̄o bá pengui ngue da z̄ocua dí 'b̄ai, guá f̄ax̄h̄a' te di z̄ocua. Porque dí t̄om̄i ngue da z̄ocua ha dí 'b̄ai, da gue'ua ma cuh̄a n'youi dí t̄om̄i ngue da z̄ocua.

¹² A nuna ma cuh̄a ra Apolos, dá xic̄a na ngue 'da xtí m̄ah̄a'ua ma cuh̄a bi ma da nu'ah̄a. P̄e h̄imbi ne bi ma. A nuyá, xamh̄matho da bongui ngue da map'ua ya.

¹³ Dá 'yo ni 'yu te gui 'ȳoth̄a. Dami 'ȳot'e ngue da ni nt'ec'eīha. Dami hyah̄a nzamm̄ai n'na ngu n'na. ¹⁴ Nu'a te ḡa i ja ngue gui 'ȳoth̄a, to bi z̄a ma ja'i, ḡa guí mah̄ma.

¹⁵ Ague ma zi cu'ah̄, nu'm̄o rá m̄adi m̄amb̄a hm̄anna hoga 'da'yo hya p'ua ja ra h̄ai Acaya guí 'b̄ah̄ma, guí pah̄ma ngue nuna ra Estéfan̄as co ḡatho'ua 'b̄ap'ua ja rá ngu na, guehya rá m̄aditho bi 'ȳec'ei na ra hya na. 'N̄e guehya janjuani ngue ho ȳo mm̄ai

ngue fäxyø cü ya. ¹⁶ Dı̄ nnegä ya ngue nu'a te rā hya mmanya dı̄ xi'ah̄ ya, damı̄ 'yεc'εih̄. Da gue'ı̄ mı̄'da dı̄ mpefi ngue mmanā hya, 'nε da 'yøt'ah̄ rā nho nā rā hya i mma, damı̄ 'yεc'εih̄ te mma.

¹⁷ Janjuani dadi johya ngue bi zøcua ya nı̄ mmenguh̄ rā Estéfanos, bá n'youi rā Fortunato, conna Acaico. Porque hı̄ngui sä guı̄ zenguagah̄ ngue yap'ı̄tho nı̄ nguh̄. Pε ya bi zøcua ya mā cūh̄ ngue bi zenguagui, εntho gá søseh̄ ua ngue gá zenguagah̄. ¹⁸ Janjuani ngue di hacra ts'edi 'mø mı̄ zøhø, tengı̄tho gui ha'ah̄ rā ts'edi. Damı̄ pah̄m̄ ngue nı̄ya yø n'yoh̄ njap'ı̄ ngue di hacra ts'edi yø ja'ı̄, damı̄ nı̄ mansuh̄ ya.

¹⁹ Nı̄ya yø 'yεc'εı̄ 'bı̄i gä rā häi Asia, gä di zengua'ah̄. Nı̄ya di zengua'ah̄, guehna rā Aquila 'nehra Priscila, da guehya yø ja'ı̄ dı̄ mpeti p'ı̄ ja yø ngu ya p'ı̄ya di zengua'ah̄. Porque n'nat'a mā Hmı̄ dı̄ εc'εih̄. ²⁰ I pen'nah̄ rā nzengua gätho ya mā cūh̄ 'bı̄cua. Gätho mā zengua n'na ngu n'na'ah̄.

²¹ Nı̄gä drā Pablo dadi cuatā mā thı̄hı̄ nā rā carta ja ua ngue dadi zengua'ah̄.

²² A nı̄yá, nı̄'mø tonı̄ ja'ı̄ ngue hı̄ndı̄ mā'a mā Hmı̄h̄ Jesucristo, guehna rā ja'ı̄ da ma rā castigo nā. Da ne'a rā Hmı̄ ngue da εhε.

²³ Nu'a mā Hmı̄h̄ Jesucristo da ne ngue di jap'ah̄. ²⁴ Nı̄ to gätho di εc'εih̄ rā Jesucristo, dı̄ pennbabi rā hya ngue dadi madi. Da ngı̄t'atho.

2 Corintios

Ja ua rá yoho ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mɛnnba yø 'yɛc'ɛi Corinto.

¹ Nugä drá Pablo, Oja bi 'yɛxqui ngue drá representantegä rá Jesucristo. Nugä ya, co 'nɛhna ma zi cuhɛ rá Timoteo dadi zɛnguagä'be'u yø ja'i Oja di mpeti p'u ja rá hnini Corinto, da gue'u mi'da yø ja'i ya o rá 'yɛ Oja rá m'mup'u ja rá häi Acaya dadi zɛngua'be. ² Dí nnegä'be ngue nuna Oja ma Papáhu co 'nɛhna ma Hmuhu Jesucristo di jap'ahu 'nɛ da hyut'a ni mmuihu.

³ Nuna Oja ngue rá Oja 'nɛhrá Papá ma Hmuhu Jesucristo, ma ga ja mammadihu naya. Nuna Oja ma Papáhu, di huɛgahu 'nɛ di hoga ma mmuihu na. ⁴ N'na ndi ngu n'na ndi ga sáhu rá n'u, guehna Oja di hoga ma mmuihu. Pɛ tengutho bi 'yørcahu Oja ngue bi hoga ma mmuihu, i nnepe ngue ga jahɛ p'u ma mmic'ɛihu ya. Nu'mø dí nnu ma mmic'ɛihu ngue sä rá n'u, xquet'a ga hojpa hu yø mmui. ⁵ Nu'mø xangu rá n'u dí sáhu tengutho rá n'u bi zä rá Cristo, pɛ nuna rá Cristo mathoguitho di hoga ma mmuihu na. ⁶ A nuyá, nuna rá n'u dí sägä, guehna di zäp'u di nhohni mmuihu na 'nɛ di nyanni tehɛ naya. Nu'mø ngue di hoga ma mmui Oja, xquet'a da zä gui tini ha di nhohni mmuihu 'nɛ gui tini ha di nyanni tehɛ. Porque nu'mø gui sáhu rá n'u tengutho xtá sägä, dí nne ngue gui seti xanho te gä rá n'u ja ngue gui sáhu. ⁷ A nuyá, di pa'a njuani ngue gä gui pømmanhohu ya, porque dí pacä ngue nu'mø ya gdi sáhu rá n'u tengutho xtá sägä, nuna Oja xquet'a di hoc'a ni mmuihu tengutho i hoga ma mmui.

⁸ Ague ma zi cu'ahu, nu'u yø xequi jap'u ja rá häi Asia, dami pahmu ya

ngue xandøngu rá n'u xtá sägä p'u. Janjuani ngue dá m'mu mman'u. Ya di ɛna ngue hin xcabá seti te gä rá n'u dá thogui. Porque ya ja ngue xtabá thogui. ⁹ Nup'u ngue nná bɛni, ɛna gue ya xi ts'anni ngue da thogui. Pɛ nuna te gä rá n'u dá thocä, i nja na para ngue man'natho ga hon'Oja ngue da yangui. Porque Oja i sä da 'yøt'e ngue di bennate yø ánima. Ya hinda zä da 'yenna ja'i ngue dá hyonse ha di nyannate. ¹⁰ Pɛ nu'mø rá ora mi ja ngue xtabá thogui, dí haxa njuani ngue guehna Oja bi yangui. Asta guehya i fäxqui. Da guehya dí haxa njuani ngue nu'mø nimantho ga sä rá n'u di sigue da yangui. ¹¹ Pɛ i jatho gui fäxcahu ya ngue gui mmarchahu Oja. Nu hangu gangu yø ja'i da marcagui Oja, nu'mø bi nu yø ja'i ngue di jajpagui Oja, gä gue'u di ja mammadí Oja'u.

¹² I jap'u man'na rá hya ya ngue man'na ma datho nná johya. Porque dadi unna güenda ua ja ma n'yomfeni ngue majuaní dadi mporta xanho ua ja rá ximhäi. Pɛ nu te gä dí øt'e, majuaní ngue ma mmui nná øt'e. Nuna rá hya dí xi'ahu ya, guehna dá n'yogä 'mø ma magä p'u gui 'buhmu naya. Pɛ gue bi 'dacrä mate Oja, go bi 'yøt'a ngue ngu'a dá n'yo. Hinga sä ga ɛna ngue dí pase te nná 'yo. ¹³ Nuyá yø hya dadi cuatä ua ja rá sacua, hin tema man'na ma hya ma uants'ibi, gä gue'a te mmanna sacua. Nuna rá hya gui timhmu p'u ja rá sacua, guehna rá hya dí nne ga xi'ahu naya, nugä hinda hä'ahu. Emmei dí nnegä ngue da dinni mmuihu xandønho ngue gä gue'a te dí øt'e. ¹⁴ Porque nuyá, hinga gä tinni mmuihu xanho hanja te dí øt'e. Pɛ dí nnegä ngue da dinni mmuihu xanho te dí øt'e, n'namhma ngue nu'mø rá pa da ɛp'u rá Hmu Jesús, ya da zäp'u gui 'yɛspahu'a tengue nná 'yogä. Dagueque, xquet'a ga ɛspabi'a tengue gni 'yohu p'uya.

¹⁵ Nugä nup'u nná bɛni, dí ɛna ngue ya gui nnu manhoju, janangu

dá sännä'a rá yondi ngue xca map'u ngue xcabi zengua'ahü. ¹⁶ Porque dá ne ngue nu'mø xca ma Macedonia, xcani nthocä p'u guí 'bühmü. Nu'mø xcabá pengä Macedonia p'uya, mahøn'a xcabá thocä p'u guí 'bühmü. Dí engä ngue gui fäxcahü te ga honi ngue gdá thop'u ja ra häi Judea. ¹⁷ Pε ya himbi zä dá map'u. ¿Ua guí emhmü ya ngue himma juani te dí mmangä 'mø ma sänni ngue ga mmap'u? Nunä ra hyä dá ma ngue xca øt'e 'nε ya himbi nja, ¿ua sä gui 'yemhmü ngue 'da'igu nna yagä'be yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi? Porque yø ja'i i mma ngue da 'yøt'a n'na ra hyä, 'nε padí xanho ngue nu ra hyä i mma, hinda 'yøt'e. ¹⁸ Pε i pa Oja ngue hinjam'mø dí mma ngue ga øt'ä n'na ra hyä nu'a dí padí ngue hinda zä ga øt'e. ¹⁹ Hinga gue'a dí øt'ä'a, porque dí tennä ra Jesucristo rá Ts'unt'u Oja. A nugä ya, connä Silvano, connä Timoteo, ya xtä xi'ahé hanja na ra Jesucristo. Nunä, hinjam'mø bi man'a n'na ra hyä ngue da 'yøt'e, 'nε padí ngue hinda 'yøt'e. Porque nunä ra Cristo gätho majuaní te bi ma. ²⁰ Nu te gäma hyä xa yat'Oja ngue di nja, go gue'a ra Cristo øt'e ngue gä di nja. Janangue ya dí espahü Oja 'mø dí emhmü ngue majuaní'a te mmannä hyä Oja. Porque nu'a te mi hma ngue da tho ra Jesucristo, ya bi nja. ²¹ A nugä ya, ximma ngu'ahü, guehna Oja di hacjü ra ts'edi ngue hinha gdá hehmü ra Cristo. Nunä Oja, ya bi 'yøt'e ngue yø ja'igahü. ²² Ya dí ohü rá 'yε Oja ya. Ya bá 'benngahü ra Espíritu Santo ngue ga n'yohü. Janangue ya dí haxhü njuani ya ngue gätho mi'da yø hyä xa yat'Oja ngue ra nho di 'dacjü, gä di nja.

²³ Nu'a ngue hinda magä p'u Corinto tengütho nmi sänni ngue xca map'u, nugä dí enä ngue go ni nhohü ngue hinda magä p'u. I pa Oja ngue majuaní te dí xi'ahü. A nu'mø guí emhmü ngue himma juani te dí mma, nugä dadí n'uni ngue mada zücä Oja 'mø. ²⁴ Hinda nne ga mma ngue ja ga sänni ha gdi japni nt'εc'εihü, ya dí padí

ngue du ni nt'εc'εihü. A nunä ra hyä dí nne ga øt'e, guehna ngue man'natho gui johyahü 'mø di yahü.

2

¹ Janangue nugä dí enä ngue man'na xanho ngue ya hinda map'u mahøn'a, porque nu'mø xca magä p'u, høn't'a xti dü ni mmaihü co nunä ra hyä xca ma ngue xca hec'ahü te gä guí øthü. ² Porque nu'mø ga øt'ä ngue da dü ni mmaihü, ¿te'o da zä da 'yøt'e ngue ga johyagä 'mø? Hinda høn'athohü sä gui 'yøthü ngue ga johyagä. Pε ¿ha di zä ga johyagä 'mø ga xi'ahü yø hyä di dü ni mmaihü? ³ Janangue ya hinda magä p'u, sinoque høntho dá pen'nahü ra carta dá ot'i. Hinda ne ngue ga mmap'u ngue høn'dra dümmü ga ma ha. Porque ya hinda zä ga johya 'mø ga hec'ahü te guí øthü. Dague'ahü p'uya, xquet'a dí padí ngue hinda zä gui johyahü 'mø høn'dra dümmü ga hats'ahü p'u. ⁴ Nu'mø ma ot'ä ra carta dá pen'nahü p'u, janjuani ngue hinda padí te ga ot'i, asta dí zoni ngue ra ndødümmü jagui. Porque dí padí ngue da dü ni mmaihü 'mø gä nuhü na ra hyä dá ot'i. Pε nunä ra hyä dá pen'nahü p'u, hinda pen'nahü p'u ra hyä ngue da dü ni mmaihü. Sinoque dá pen'nahü p'u ra hyä n'namhma guí padí ngue mathoguitho dadí ma'ahü.

⁵ A nunä ra n'yohü bi 'yøtra säi p'u guí 'bühmü, hinga hønghogui bi 'yøt'e ngue bi dü ma mmü, sinoque xquet'a 'nε'ahü bi 'yøt'e ngue bi dü ni mmaihü na. Pε hinda nne ga mma ngue mathoguitho ra nts'oní bi 'yø'na ra n'yohü dí xi'ahü. Porque hinda nne ngue da 'yεngüi ngue dí hörpabi ra hyä. ⁶ Pε nuyá, ya mme gätho 'da'igu ga mamhmü ngue ga hejpahü'a te ø'na ra n'yohü na. Ya co nu'a ya. ⁷ Xanho ngue guí punnbahü'a ra n'yohü ya. Damí hojpahü rá mmü. Nuya hingüi padí te da 'yøtya, pε 'yo guí nnehü ngue nimantho mathoguitho da dü rá mmü. ⁸ Ma'da'yo damí 'yuti ngue gadi mahmü'a ra n'yohü ya. ⁹ Ya

mam'met'o xtá pen'nahu p'u ra carta ngue guí hejpaḥu yø mmejmahya. Dá xi'ahḥu na ra hya na, dá ne ngue ga haxä njuani ngue'mø gui 'yøt'e te dí xi'ahḥu, ogue hin'na. Pε ya bi nja, ya gá hejpaḥu na ra n'yohu dí mmangä. ¹⁰ Nu'mø guí punnbahḥu na ra n'yohu gá hejpaḥu ya, xquet'a 'nεqui dadi punnbi. Porque dí nne ngue rá hmi rá dá ra Cristo p'u ga punnbi te'o guí punnbahḥu. Madague'a hingui ho te bi 'yørcagui ra ja'i, pε ga punnbi, porque hndí nne ngue di nts'onna hya p'u ha guí 'buhmu. ¹¹ Porque ra zithu janjuani ngue thuhra xä ngue di ts'onna hya p'u ha guí 'buhmu. Pε nu'mø di nhojpabi yø ja'i, ya hinda dahra zithu.

¹² Nugä dá map'u ja ra hnini Troas ngue dá mangä hanja na ra hoga 'da'yo hya ngue ra Cristo. Pε Oja bi 'yøt'e ngue bi bøngmanho ra hya dá mangä p'u. ¹³ Pε himbi zä xca n'yo mapähä, porque mā cūḥu ra Tito ya mará hya'a ngue ja xca nthε'be p'u, pε himbi zøhø. Janangue dá n'yεtegä p'uya, dá thogui, dani mpagä p'u ja ra häi Macedonia, xammatho ngue ja xcani nthε'be p'u ra Tito.

¹⁴ Bi mäqui jammaḍigui Oja nuna bi 'yøt'e ngue dí n'yo'be ra Cristo, 'nε fäxqui ngue hønnebi zä nná ma i nthaha ra hya. Ndap'u bi zä ni ma ra hya, tengutho ra bopo ngue mahotho ga yuni ndap'u bi zä. Porque Oja bi 'yøt'e ngue nuna ra hya dí mma di n'yo ndap'u bi zä. ¹⁵ Janjuani ngue nnu manho Oja ngue dadi 'yonna hya ngue ra Cristo. Nu'mø zø ra bopo, nu'a ga yuni, gätho yø ja'i paha. Njarbatho ra hya dí mmangä ya, gätho yø ja'i øxra hya, ngu'u di nyanyø te, ngu'u dá ma ra castigo, gä øxra hya. ¹⁶ A nu yø ja'i dá ma ra castigo, nuna ra hya øde, εna ra ndate n'youi ra hya p'u ga mbεni. Pε yø ja'i di nyanyø te, nuna ra hya øde, mazihotho p'u ga 'yøde, 'nε tinyø mmæi ngue guehna ra hya i dinna 'da'yo te na. ¿Te'o xøda

bøni ngue da base ha di japi da 'yø'na ra 'bεfi na? ¹⁷ Porque xangu yø ja'i di ho ngue da mambrá hya Oja, pε høntho nne ngue da gajpabi ra mεnyu yø ja'i. Porque mā uants'i ra hya i mma, hinga gä gue'a rá hya Oja i mma. Pε nugä, nuna ra 'bεfi bi 'dacä Oja ngue ga øt'e, gue'a dí øt'a. 'Nε nnu Oja ngue himma xøts'etho nná manna hya, sinoque dí hahma mmæi ngue dí ørpabi rá 'bεfi ra Cristo.

3

¹ Mami 'yεmhmæ ngue nná mangä na ra hya na ngue dí εspabi ra hya dí mma. ¿Ua guí εmhmæ ngue mahyonitho gdi cagä n'na ra carta ga dá'ahḥu, ja di mmamp'u ngue xanho ra 'bεfi dí øt'e? ¿Ogue go guí 'dacju n'na ra carta ngue ga caxpæ nná ma, ja da mamp'u ngue xanho ra 'bεfi dí øt'e, tengutho øt'i'da? ² Pε nugä hinga carta dí honi ngue da mäxqui. Nu'mø nne n'na ra ja'i ngue da badi hanja ra hya, da zä da nu te gni 'yohu, ja da bap'u p'uya ngue'mø pømmanho ra hya dá mangä p'u guí 'buhmu ogue hin'na. Nugä zant'a dí mbεn'ahḥu. ³ Ra Cristo nnepe ngue da nu yø ja'i hangu ra nho bi 'yøt'ahḥu na ra hya dá mangä. Pε himbi 'yotra carta conna tinta para ngue da nu yø letra yø ja'i. 'Nε himbi 'yotyø letra p'u ja n'na ra xindo tengutho yø hya bi 'yotra Moisés. Sinoque ra Espiritu Santo bi 'bat'a ni mmæihḥu, gue'a guí nεqui'a te bi 'yøt'ahḥu ra Cristo'a.

⁴ Dí haxa njuani ya ngue nup'u ja rá hmi rá dá Oja, nuna rá 'bεfi ra Cristo dí øt'e i pømmanho ngue dí n'yogä'be ra Cristo. ⁵ Nu'a rá 'bεfi Oja dá øt'e, i pæse Oja ha guí japi ngue i sä di ørpabi rá 'bεfi. A nugui, hingui sä ga εna ngue dí pæse ha gda japi te dí øt'e. ⁶ I øt'a Oja ngue i sä ga xicä yø ja'i hanja na ra 'da'yo cohi bi 'yøt'ui Oja yø ja'i. Nuna ra 'da'yo cohi na, hingui ngu yø ley nt'ot'i ngue da t'εmbi da 'yøtra ja'i. Sinoque i mmanna 'da'yo cohi ngue høndra Espiritu Santo da zä di unna 'da'yo te yø ja'i. Pε nu ra ja'i εna ngue

da 'yøt'e gätho yø hya nt'ot'i p'ua ja ra ley, ya ra castigo di nthëui, porque hinda zä da 'yøt'e te gä mmamp'ua ja ra ley. Pε ra Espiritu Santo, ra 'da'yo te di unī.

⁷ A nuna ra ley bi 'yotra Moisés, guep'ua ja n'na ra xindo bi 'yotra letra. Nu'mø mi ma nt'ot'i na ra hya p'uya, xandøn zaqui rá nyot'i Oja n'youi. Nu'a rá hmi ra Moisés, asta hinguī sã da hyetyø judío porque εmmēi di yoxni rá hmi. Pε nu'a te gui yoxni rá hmi, 'damits'ua bi m'mēdi asta gue'mø mi gohi tengutho mi ja m'mēt'o. Janangue mazihotho te bá njap'ua ha bá fadi bá nja rá ts'edi ra ley. Nja ngue nu'a ra ley, i mma ngue nu ra ja'i hinguī øt'e te gäma hya mmamp'ua ja ra ley, da ma ra castigo ra ja'i. ⁸ Pε ma datho mazihotho na ra hya bi 'dacjua ra Espiritu Santo. ⁹ Xi'mø ngue mazihotho i nequi na ra hya bi ma ngue da ma ra castigo yø ja'i, goma guehna ra hya xicju Oja ya ngue ya bi hoga ma ts'oquihua. Man'na ma datho ngue mazihotho na ra hya naya. ¹⁰ Mi tate mi ho ra ley mi ja mam'mēt'o, pε hapua gue da hyannbabi ra ley'a ganho ra hoga 'da'yo hya ya. ¹¹ Xi'mø ngue mi tate mi ho ra ley mi ja m'mēt'o, 'ne himbi zedi para zantho, ya man'natho mathoguitho xandønho na ra hoga 'da'yo hya ya, porque i ja para zantho naya.

¹² Dí pa'a njuani ngue guehna ra hya tate xanho naya. Janangue nuyá, dadi ja ndummui ngue dí mmanna hya, dí nnepe da badi gätho yø ja'i ngue tate xanho na ra hya na. ¹³ Nugä hindí øt'e tengutho bi 'yotra Moisés ngue bi gutrã hmi, himbi nepe xta nnu yø judío ngue di yoxni rá hmi. Porque hinguī nnepe da nu yø ja'i ha di m'mē'a gui yoxni rá hmi. ¹⁴ Himbi zã bi dinyø mmui yø judío hanja na ra hya na. Asta guetya njarbatho, hinguī tindyø mmui yø ja'i hanja ra hya. Nu'mø di xähra Macã Libro ha nt'ot'i ra nyogui cohi bá nja m'mēt'o, hinguī tini hanja ra hya. Porque høndra ja'i da 'yεc'ei ra Cristo, da zã

da dini xanho rá mmui hanja na ra hya na. ¹⁵ Asta guetyø pa ja p'uya, nu'mø di xähyø judío ya yø hya bi 'yotra Moisés, njot'itho yø n'yomfēni. ¹⁶ Pε nu'mø bi 'yεc'ei ra Hmu Jesucristo ra ja'i, ya i xohrá n'yomfēni i njot'i, da dinna mmui hanja ra hya. ¹⁷ Porque ra Hmu Jesucristo conna Espiritu Santo 'da'igu øt'e. A nuyá, nu ra ja'i ngue n'youi ra Espiritu Santo, nuna ra ley mi mma ngue da ma ra castigo ra ja'i, ya bi xotra hya madi ja ts'edi ra ley. ¹⁸ Gätho gahua ya, ya bi dini xanho ma mmuihna ngue ma datho xandønho'a ra Hmu Jesús. Mente ra pa dí 'buhma ya, hont'a hont'a so ma mmuihna ya, ya sär'mø ngue man'na man'na gda cohma tengutho'a. Pε gue gue'a ra Espiritu Santo da ja na ra hya na.

4

¹ Bi 'yørca ra mate Oja ngue bi 'daca na ra 'befi na. Janangue nuyá, hinjam'mø di cohma mmui ngue ha nná mangä ra hya. ² Nu'a n'na ra hya ngue nt'aguitho i nja, i n'youi ra 'be'isã, hinga gue'a nná 'yogä'a. Hingra nts'o nná n'yo ngue ga hätyø ja'i. Sinoque rá hya Oja dí mma, hindí sänse yø hya dí mma. Nup'ua ja rá hmi rá dä Oja, gä gue'a ra hya majuani dí mma. Nguna dí øt'e, n'namhma ngue di n'yo yø mmui yø ja'i ngue xanho na ra hya dí mma. ³ Pε nuyá yø ja'i hinguī timp'ua ja yø mmui hanja na ra hoga 'da'yo hya dí mma, guehya yø ja'i ni hya ra 'yu ngue di ma ra castigo ya. ⁴ Gue'a ra zithu 'yo ua ja ra ximhäi xa ngorpa yø n'yomfēni yø ja'i hinguī εc'ei ra hoga 'da'yo hya ya. Porque hinguī nnepe da xohyø n'yomfēni yø ja'i co nuna ra hoga 'da'yo hya, ngue da badi hanja ngue maguesε na ra Cristo. Porque ra Cristo bi nja'i, 'ne gue'a ra Cristo 'da'iguui Oja. ⁵ Nuna ra hya dí mmangä p'ua ha 'buhyø ja'i, hinna mangä na ra hya na ngue go da 'yεscagui yø ja'i. Sinoque gue'a ra Jesucristo dí mma hanja ngue hønse'a ra Hmu ja ngue da t'εc'ei'a. A nugä

p'uya, rá mēfitho grā Cristo, dí ørpabi rá 'bēfi nuna da 'yøt'ahū ra nho. ⁶ A nuyá, Oja bi zānni ngue bi nja rá nyot'i di yorbū ja ra 'bēxui. 'Nē xquet'a bá sānni ngue guehna ra hoga 'da'yo hya bi xoga mā mmāihū, n'namhma ngue ga pahmū hanja ngue tate Oja. Porque ya bi dimma mmāihū hanja ra Cristo.

⁷ Nuna ra hya bi fārcagui Oja ngue ga mma, guehna ra hoga 'da'yo hya hin'yū n'na ra cosa ngue rá muui na. Pē nugui, hin tema ts'edi jagui ngue gdi pase ha gdá japi ga mmanā hya. Janangue ja di nēqui p'ū xanho ya ngue guesē Oja bi 'dacrā ts'edi ngue dí mmambrá hya. ⁸ Madague'a ngue gā ra n'ū nná 'būi, pē hingui tu mā mmāi. Madague'a ngue ja'mø ya hīndi padī te gā øt'e, pē hingui cohma mmāi. ⁹ Madague'a sacyø ja'i, pē Oja hingui hēgagui. Madague'a engbā hāi yø ja'i ra hya dí mma, pē mahøndi ha ra ts'edi dí honi ha nná japra hya. ¹⁰ Hønnbū bi zā dí søni dadī n'unī ngue madā thogui, tengutho bi 'yøtra Jesús ngue bi tho. Janangue ja dá bap'ū yø ja'i ya ngue gue'a ra Jesús i 'būi ngue fāxcagui. ¹¹ Mēnte yø pa dí 'būi, n'na pa ngu n'na pa, ya ja ngue da hyogyø ja'i ngue dí mma hanja ra Jesús. Ja dá bap'ū yø ja'i ya ngue gue'a ra Jesús i 'būi ngue fāxcagui, janangue hīnte di jacyø ja'i. ¹² Mēnte yø ja'i honi ngue ha di hyogui, pē nugā p'uya mēnte dí 'būi, dí honi ha gdi nthēhū ra 'da'yo te.

¹³ Nup'ū ja ra Maca Libro, i nt'ot'i ra hya bi man'a n'na nc'ēi ngue bi 'yēna: "Nuna te ra hya dí ēc'ēi, guehna ra hya ja ngue ga xihyø ja'i na", bi 'yēna. Xquet'a di njadā p'uya ngue nuna te ra hya dí ēc'ēi, guehna dí xihyø ja'i naya. ¹⁴ 'Nē hīndi su ngue da hyogyø ja'i, porque dí padī ngue nu'mø mi tho ra Jesús, Oja bi japi bi bēnnate. Di njathū p'uya, ngue ya mā n'yohū ra Jesús, xquet'a da 'yøt'Oja ngue ga bēnnatehū, 'nē 'da zixcathohū Oja p'ū ha 'būi. ¹⁵ Nu te gā ra n'ū dá sǎgā ya, dadī n'unī ngue dá sǎgā ra n'ū

ngue dí honi ha gdi nthēhū rá mate Oja. Nu'mø ya xtangu yø ja'i di nthēui rá mate Oja, nu'a gangu yø ja'i di ja mamadī Oja p'uya, gā guehya yø ja'i da 'yēspabi Oja ya.

¹⁶ Janangue nuyá, hīnjam'mø ngue di cohma mmāi te dí øt'e. Madague'a ngue man'na ni gahma ts'edi, pē mā n'yomfēni, n'na pa ngu n'na pa man'na ni hya ra ts'edi. ¹⁷ Madague'a ngue dí sǎ ra n'ū mēnte yø pa dí 'būcua ja ra xīmhāi, pē zits'utho p'ū nná bēngā'a, porque da thotho'a ra n'ū dí sǎgā. A nup'ū di mengra n'ū xtá sǎgā, xandøngu ra nho ga nthē'be para zantho. ¹⁸ Janangue nu'a te ra n'ū dí thogui, hīndi ør'mā güenda ngue masque dí sǎ ra n'ū. Nu'a mā datho ngue so mā mmāi, gue'a ra nho di 'daca m'mēfa Oja'a. Porque nu'a te ra n'ū tho'a n'na mēnte ra pa 'būi, i thotho'a. Pē nu'a ra nho mman'Oja ngue di nja m'mēfa, i ja para zantho'a.

5

¹ A nuyá, gā dí padī ngue ga tuhū, porque mā do'yohū hingui zai. Pē Oja, ya xā nsāp'ū mahēts'i ngue ja ganī m'māhmū p'ū para zantho. Nē nup'ū ha ga m'māhmū, guesē Oja bi hoqui. ² Majuanī ngue mēnte ra pa dí 'būhmū ua ja ra hāi, hīndi nnuhū ra pa di mpādi ha dí 'būhmū, n'na zihmantho ganī m'māhmū p'ū mahēts'i bí ja mā nguūhū. ³ Ya ja ra 'da'yo ngu ha ga m'māhmū. Hingui sǎ ga ēnā ngue hin'yū mā ngumhmū. ⁴ Mēnte dí 'būhmū ua, dí dants'i ngue ra n'ū dí sǎhū. Hīndi nne ga mma ngue ga ēnā dí xønni ga socua mā do'yo. Sinoque nu'a dí xønhū ngue ga m'māhmū p'ū ja ra ngu di 'dacjū Oja para zantho, ya hīnjon da dū. ⁵ Guehna xī nsā Oja naya ngue xā hoqui hapū ga m'māhmū. 'Nē bá pēnhna Espíritu Santo ga n'yohū. A nuyá, ngue ya dí n'yohū ra Espíritu Santo, ya dí haxū njuanī ya ngue nu te gāma hya mman'Oja, gā di nja.

⁶ Janangue nuyá, dí hā ra ts'edi hangū ra pa hīndi yobēni. Mēnte dí

'bucua ja ra ximhäi, ya dí padí ngue tobe hĩndí 'bap'ua ja ma ngum'me ra Hmu Jesús. ⁷ Nu'a dí tømí ngue dí nja, dí haxa njuani ngue majuaní dí nja. ⁸ Ya hĩndí yobɛni ngue ngu'a dí nja, janangue dadi xøni ga tu. Porque dí xønni ganí m'mu'be ra Hmu Jesús. ⁹ Pɛ nuyá, mɛnte dí 'bui ogue xca tu, para zantho dí nne ga ørpabi rá pähä ra Hmu. ¹⁰ Porque gäthogahua, nu'a te xtá n'yohua ua ja ra ximhäi, da zønna pa da hyascahua ra güenda ra Cristo. N'na ngu n'na yø ja'i di t'unní te ja ngue di tocabi, ogue xanho ogue xan'ua te xa n'yo mɛnte ra pa xa m'muhra ja'i.

¹¹ A nuyá, nuna ra Hmu Jesús dí nnu mansugä na, 'nɛ dí nne ngue da nu manhogui. Janangue nuyá, dadi ja ndummái ngue ga tapyø mmái mĩda yø ja'i ngue da 'yɛc'ɛi ra hya. Nuna Oja, ya padí te gä dí øt'e, da gue'ahua, xquet'a dí nne ngue guí pahma hanja'a te dí øt'e. ¹² Nuna ra hya dí mma, mamí 'yɛmhua ngue høntho dadi hoqui te dí mma para ngue da zäp'ua ga ɛspi te dí øt'e. Sinoque dí xi'ahua xanho hanja te dí øt'e, n'namhma ngue da zäp'ua guí nyanjua p'ua ha di yajpagui yø ja'i. A nuyá yø ja'i di yajpagui, guehya di ho da 'yɛspabi yø hya p'ua ha ya, madague'a hinga njuani yø n'yomfɛni. ¹³ Nu'mø guí ɛnjua ngue dí locogä ngue te dí øt'e, nu te dí øt'e høntho dí honnbi ha di t'ɛspabi Oja. A nu'mø guí ɛmhua ngue hĩndí locogä, gue'mø høntho gdi honi ha gdá japi ngue ga øt'ahua ra nho 'mø. ¹⁴ Rángue dí macjua ra Cristo, a nuyá høndrá pähä ra Cristo dí honi ha gdá ørpabi ya. Ya bi du ra Cristo ngue bi yancjua. Janangue dí ør'ma güenda ya ngue ɛntho gä dá tuhua 'mø mĩ du'a. ¹⁵ Bi du ra Cristo ngue da yaní gätho gahua. Janangue ya hinga sãnsɛ te gdá 'yohua ya, sinoque ya gdá 'buhma'a ngue ga ørpahua rá pähä ra Cristo, nu'a bi du 'nɛ bi bɛnnaɛte.

¹⁶ Xiya, ¿ua høntho da hnu n'na ra ja'i, ya fadi te ja rá mmái? Nu'a,

hĩnda zä'a. Nu'mø yø pa mĩ m'muhra Cristo, dá ɛna ngue dá padí te'o. Pɛ nu te dá bɛngä'ua yø pa'ua, ya hĩnma ngu'a ja ma n'yomfɛni ya. ¹⁷ A nu ra ja'i ɛc'ɛi ra Cristo, ya com'da'yo rá n'yomfɛni. Ya bi zɛp'ua te maní n'yo m'met'o. A nu'a te ga 'yo ya, gä ma'da'yo. ¹⁸ Guehna Oja øt'e ngue ma'da'yo'a te ga 'yo ra ja'i. Ya ma amigohua Oja ya ngue bi gurca ma ts'oquihua ra Cristo. Janangue bi 'dajhma 'bɛfihua Oja ngue ga xihma mĩda yø ja'i ngue dí n'amigoui Oja. ¹⁹ Nuna Oja, bá ɛxra Cristo para ngue da japyø ja'i ngue dí n'amigoui Oja. Hĩmbi bɛntho Oja ngue ja yø ts'oqui yø ja'i. Ya bi 'dacjua ra 'bɛfi ngue ga ximhma ra hoga 'da'yo hya yø ja'i.

²⁰ A nugä bi 'yøt'e ngue rá representantegä ra Cristo. Tengutho 'mø ngue da zo'asɛhua Oja, nu te nne da man'Oja, guehna ra hya dí xi'ahua naya. Nuna ra Cristo i nne na ngue guí n'amigohua Oja. ²¹ Ra Cristo hĩn tema ts'oqui i ja na, pɛ para ngue bi gurca ma ts'oquihua, Oja bi japi ngue bi du conná guehna ts'oquihua. Janangue nup'ua ja rá hmí rá dá Oja, nu'mø bi zä dá ɛc'ɛihua ra Cristo, ya bi nhohma ts'oquihua p'ua.

6

¹ A nugä ya, ngue ya rá mɛfigä Oja, dí xi'ahua ngue mamí anthohua na rá mate Oja di 'da'ahua. ² Porque Oja, nu'a ra hya nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro i ɛna: "Bá ɛp'ua ra pa xtá sãnni ngue ga 'da'ahua n'na ra mate. Nu'mø ga socjua, ga øde te guí xicjua. Gue'a ra pa'a ngue da zä di nyanni tehua 'nɛ ga fãxahua", ɛn'Oja. A nuyá, guehra pa jap'ua i sä guí nzohma Oja ya. Guehra pa jap'ua di nyanni tehua ya.

³ Nu te dí øt'e, dí honi ha nna japi ngue da gohi xanho, porque hĩndí nnepe ngue da 'yɛngyø ja'i hĩngui ho rá hya Oja dí mma. ⁴ Sinoque dí nnepe ngue da badi gätho yø ja'i ngue rá 'bɛfi Oja dí ørpe. Janangue nugä dí seti hangu ra n'ua dí thogui. Ja'mø hĩn'yua te ga honi. Ja'mø congba yø

ja'i ngue sɔqui. ⁵ Ja'mø fɛgbagui yø ja'i. Ja'mø coca fädi. Ja'mø pɛts'i da zajthogui yø ja'i. Ja'mø dadi mpɛfi hin'yɔ p'ɔ rá nɛgui. Ja'mø hinga mbongui rá ora gá n'aha. Ja rá ora ngue ya gá tú rá thuhú. ⁶ Nu'a gui nɛqui xanho ngue rá 'bɛfi Oja dí ørpe ngue di 'yo xanho, 'nɛ dí padi xanho hanja ná rá hoga 'da'yo hya. 'Nɛ gá dí sɛti te gá ørcagui yø ja'i, i ja má yemmái. 'Nɛ fáxcagui rá Espiritu Santo ngue sä dí ørpabi rá 'bɛfi Oja. 'Nɛ majuaní ngue dadi madi gátho yø ja'i. ⁷ Di 'dacra ts'ɛdi Oja ngue nuna rá hya majuaní dá zä gá mma xanho hanja. 'Nɛ dadi ja ndummái ngue gá rá nho gdá n'yo, n'namhma ngue hinha di dajpagui rá nts'o i ja ndap'ɔ bi zä. ⁸ A nuyá, 'bɛhyø ja'i ngue nnu mansugui, ximmi 'bɛhyø ja'i ngue hingui nnu mansugui. 'Bɛhyø ja'i ngue nnømmanhogui, ximmi 'bɛhyø ja'i ngue nnømman'ugui. 'Bɛhyø ja'i engui ngue dí häte, pɛ nugä zant'a gá gue'a rá hya majuaní dí mma. ⁹ Madague'a dadi mpa'be xanho yø ja'i, pɛ 'bɛ i'da mma ngue hingui pagui. Ja rá ora ya dí 'bɛi ngue rá ndate, pɛ tobe di pongui. Mbɛnngui xá n'ɔ yø ja'i, pɛ hingui hogui. ¹⁰ Madague'a tár'man'ɔ má mmái te dí thogui, pɛ nuua ja má n'yomfɛni dadi johyatho. Madague'a dí hyoya, pɛ nuna rá hya dí mma, xandøngu yø ja'i ørpabi rá nho ná rá hya ná. Madague'a hinguits'ɔ te dí pɛts'i, pɛ nu te gátho i ja, gá gue'a ørcagui rá nho'a.

¹¹ Ague má zi cu'ahɔ gyø mmɛnguhɔ p'ɔ ja rá hnini Corinto. Nugä, gá dá xi'ahɔ te gáma hya so má mmái, hin tema hya dá co'mi. Porque janjuaní dadi má'ahɔ. ¹² A nu'mø ngue hin dadi n'amigoui ya, pɛ ngue guí nnesɛ ngue hin dadi n'amigoui. Pɛ nugui, ɛmmɛi dí nne gá n'amigoui. ¹³ Nugä dí nzo'ahɔ tengutho n'na rá papá 'mø nzohyø basi, dadi ja'ahɔ p'ɔ. Dami maqui tengutho nná má'ahɔ.

¹⁴ A nuyá, 'yo guí nne gui nsixhu'ɔ yø ja'i hingyø 'yɛc'ɛi. Porque n'nan'yo rá hya gá 'yo yø 'yɛc'ɛi ngue'a te rá hya gá 'yo yø ja'i hingyø 'yɛc'ɛi. A nu rá ja'i ngue gá rá nho gá 'yo, hinga 'da'igu øt'ui rá ja'i nu'a xá nts'o gá 'yo. N'nan'yo gá 'yo'ɔ, tengutho rá nyot'i, n'nan'yo gui nɛqui ngue'a gui nɛqui rá 'bɛxui. ¹⁵ Porque rá Cristo hinga 'da'igu øt'ui rá zithu'a. Ximmangu n'na rá 'yɛc'ɛi ya, xquet'a hinga 'da'igu øt'ui n'na rá ja'i hinga 'yɛc'ɛi. ¹⁶ Nup'ɔ ja rá nija Oja, hønse'a majuaní ngue Oja i 'bɛi nthanne p'ɔ. Hin'yɔ rá nt'ɛdi ngue ja di nthanne p'ɔ yø dahmu. Gue'ahɔ i nnøpa nija Oja, porque Oja i ɛna: "Gá n'yo'be'ɔ yø ja'i thannegui. 'Nɛ gueque rá Ojagá'ɔ, 'nɛ gue'ɔ má ja'i'ɔ", ɛn'Oja. ¹⁷ Nuna Oja mahøn'a ɛna: "Dami pømhmɔ p'ɔ ha 'bɛhyø ja'i xants'o te øt'e. 'Yogui øthɔ'a rá nts'o øt'ɔ, n'namhma ngue dá zä gui sohɔ má 'yɛgä. ¹⁸ Nugä ya dá zä gui 'yøt'e ngue ni papághɔ. Nugä p'ɔya, gá øt'e ngue má basi'ahɔ", ɛnna Oja i jase rá ts'ɛdi.

7

¹ Ague má zi cu'ahɔ, nguna rá hya di yat'Oja dá 'yørcahɔ ya. Janangue má gá hɛhmɔ p'ɔ'a te gáma nts'o i ja. Gá hɛhmɔ p'ɔ'ɔ te gáma cosa di ts'onnga má do'yohɔ. Gá hɛhmɔ p'ɔ'ɔ te gáma hya di ts'onnga má n'yomfɛnihɔ. Má gá hahma mmái gá nnu mansuhɔ Oja. Má gá unma mmaihɔ Oja para zantho.

² Ague má zi cu'ahɔ, 'yo di junngä ni mmaihɔ, dami 'yøt'e ngue gui macjɔ. Porque nugä hinjondí sai. Hin tema nts'oní dí ørpabi n'na rá ja'i, 'nɛ hinjondí här'ma hya ngue te gá hannbabi n'na rá ja'i. ³ Nuna rá hya dí mma, hinjondí hørpa rá hya ngue gá ɛmbi hingui ho te ørque. Ya xtá xi'ahɔ m'mɛt'o ngue nugä dadi má'ahɔ mɛnte dí 'bɛi 'nɛ asta gue'mø dá tú. ⁴ Nugä dí pa'a njuaní ngue gui 'yøthɔ ya yø hya dí xi'ahɔ. Nugä dí ɛts'ahɔ 'mø dí ya'be yø ja'i, porque dí xifi te guí øthɔ. Madague'a dí sägä rá

n'ua, pɛ nu'mø bi zo ma mmuigä'a te guí øthua, ya man'natho dadi johya.

⁵ Nu'mø ma søcä ua ja ra häi Macedonia, hinjam'mø xtá nzä xca m'mamma pähä. Porque ndap'ua bi zä mi ja ra sui. Ya bi du ma mmui dí ena ngue xtí ts'onyo ja'i na ra hya dí mma. ⁶ Pɛ nuna Oja, nu'ua yø ja'i hingui ha ra ts'edi, go di hatra ts'edi na. Janangue nu'mø mi zocua ra Tito, Oja bi 'yøt'e ngue man'natho bi hya ra ts'edi ma mmui. ⁷ Hinga hont'a dá johya 'mø ma nu ra Tito mahøn'a, sinoque man'natho dá johya 'mø mi xiqui ngue emmxi gá 'yørpahua ma su mente bá m'map'ua guí 'buhma. Porque ra Tito janjuani di johya conná ngue'ahua. 'Nɛ bi xiqui ngue tu ni mmuihua ngue'a te gni unngahua ma mmuigä. I engui ngue emmxi guí mbɛnjua. Mi zä ma øcä na ra hya na p'uya, man'na mathoguitho dá johya.

⁸ Nu'mø ma pen'nahua p'ua ra carta m'met'o, bi du ma mmui ngue'a te ra hya bi mɛ ra carta. Porque dí pa'a njuani ngue da du ni mmuihua 'mø gá nuhua ra hya nt'ot'i. A nuyá, ya hingui tu ma mmui ngue'a ra carta dá pen'nahua p'ua. Porque dí padi ngue hinxma ma da du ni mmuihua. ⁹ A nuyá, janjuani dadi johya. Pɛ hingue dadi johya ngue bi du ni mmuihua. Sinoque dadi johya ngue nu'a i du ni mmuihua, bi mpähni n'yomfenihua. Oja bi 'yøt'e ngue bi du ni mmuihua ngue'a te gmi øthua, n'namhma ngue nu'a ra carta dá ot'i bi 'yøt'ahua ra nho, hingue masque ra nts'oni bi 'yøt'ahua.

¹⁰ Porque nu ra ja'i tar'man'ua rá mmui ngue te ga 'yo, ya di 'bätrá mmui, da hyep'ua ra nts'o ga 'yo. 'Nɛ gue'a nnu manho Oja'a, gue'a di nyanná te ra ja'i'a. Pɛ nu'ua yø ja'i njuantho hingui nne da 'yɛc'ei Oja, madague'a ja'mø tu yø mmui, pɛ hĩndi nyanyø te. ¹¹ Bi nu manho Oja te gá 'yøthua, porque mi zä gmi nuhua ra carta dá pen'nahua p'ua ngue'a ra ts'oqui bi nja, bi du ni mmuihua p'uya. Ya guí nnuhua te bi nja m'mefa mi zä gmi pahma'a te bi nja. Gá mbøcuhua p'uya, porque guí suhua

ra castigo da ja Oja. Janangue gá hya ra ts'edi ga hejpa'ua bi 'yøtra ts'oqui. Ya di nequi ngue hin gadi hothohua'a ra ts'oqui bi nja. A nuyá, janjuani guí nne guí nnuja ya.

¹² Nu'mø ma ot'ä na ra carta dá pen'nahua p'uya, hinga hontho dí nnegä ngue di njapra castigo'a to bi 'yøtra ts'oqui, ni xĩndi fäts'i to ts'ui. Sinoque pa Oja te dá bɛngä, porque dá negä ngue da dinni mmuihua ngue nuna ra hya dí xi'ahua, guehna ra hya guí nnu mansuhua na. ¹³ Gue'a i nhohma mmuigä'a ya.

Pɛ hinga hont'a i johya ma mmui'a, sinoque man'natho dá johya 'mø ma nu ra Tito ngue janjuani di johya conná ngue'a ra nja mmansu guá ørpahua. ¹⁴ Nu'mø tobe himmani map'ua ra Tito ya, nugä dí embi: "Dí pacä njuani ngue da 'yørpabi masu yø ja'i na ra hya ga pennbabi ya", dí embi. Pɛ nu te dá xicä ra Tito, majuanı ngue gue'a gá 'yøthua'a. Ja bi bømp'ua majuanı te dá xicä ra Tito ya, tengutho 'mø dambá m'mucä p'ua guí 'buhma ya, gä majuanı ra hya dá xi'ahua. ¹⁵ Dí pa'a njuani ngue man'natho di ma'ahua ra Tito ya, porque mbɛndya ngue gä gá 'yørpahua masu yø hya bi xi'ahua, 'nɛ nu'ua yø hya bi xi'ahua, gá ja ndummui ga 'yøthua'a. ¹⁶ A nuyá, janjuani dadi johya, porque nu'a te gá guí øthua, gä gue'a, hĩnte di 'bedi. Ya hĩndi yobɛni co nu'ahua ya.

8

¹ Ague ma zi cu'ahua, dí nne ga xi'ahua hanja ngue bi bøngmanho'a rá njapi Oja bi unyø 'yɛc'ei 'bap'ua ja yø hnini ja'a ra häi Macedonia. ² Madague'a 'bamma'ua ngue ts'ui, pɛ janjuani di johya. Madague'a hyoya, pɛ nu'ua yø 'bäxte øt'e, di unna mɛnyu tengutho 'mø di mmɛmmeti. ³ Dadi jagä majuanı ngue nu'a te yø 'bäxte di uni, co gä yø mmui guí uni. Nu'a te xa nzanni di uni, man'na ngue hus'mø bi uni. ⁴ Emmxi bi 'yäcra mate'ua yø 'yɛc'ei 'ba'a Macedonia ngue da ma

maçut'ibi ra güenda yø mɛnyu ngue da 'yørpä ra 'bäxte'u yø 'yɛc'ɛi 'bɛ'a Jerusalén. ⁵ Nu'a te mi so ma mmuigä ngue xta 'yøt'e, hinga hønt'a bi 'yøt'a. Sinoque bi 'yøt'e te nne Oja ngue da 'yøt'e. Rá mæditho bi unyø mmu i ra Cristo. M'mæfa p'uya bi ma ngue ya 'bɛi ngue da 'yøt'a te ra hya dí xifi. ⁶ Ma nugä'a te ra 'bäxte bi 'yøtyø mmɛngu Macedonia p'uya, dá xicä ra Tito p'uya ngue mahønda map'u ngue di 'yopra hya ngue'a ra mɛnyu gä dæ'mi gä pethu m'met'o, guí sigue guí pethu'a ra 'bäxte'a.

⁷ A nuyá, man'na xanho te guí øthu, porque xanzaqui ni nt'ɛc'ɛihɛ i ja. 'Nɛ guí padj guí nxänbatehu xanho ra hya, porque guí timhmɛ xandønho hanja ra hya. I ja'ahu ra pähä guí 'yørpahɛ rá 'bɛfi Oja. 'Nɛ janjuani gadi macjɛ. Janangue dami ntatehu ya ngue man'na xtangu ra 'bäxte guí 'yørpabi ni cuhu. ⁸ Hinna mangä na ra hya na ngue xøgue gadi 'bep'ahu guí 'yøthu ra 'bäxte. Sinoque dí xi'ahu na ra hya na ngue dí nne guí pahmu'a te ør'mi'da yø ja'i nuya ja mpähä da 'yørpabi ra 'bäxte yø mmi'yɛc'ɛiui. Nugä dí ɛna ngue xamhmatho di nɛqui ngue 'nɛ'ahu majuanj gadi mahni mmi'yɛc'ɛiui. ⁹ Ya di nɛqui xandønho hanja'a rá mate ra Hmu Jesucristo bi 'dacjɛ. Nu'a go rá mmeti'a te gä i ja'a, bi 'yøt'a hyoya ngue bi madj gäthogahu. A nuya ngue bi 'yøt'a hyoya, nu'a rá mate bi 'dacjɛ, mathoguitho di muui.

¹⁰ Nu'a ra mɛnyu ngue ra 'bäxte gä dæ'mi gä pethu ra jeya bi thogui, nugä dí ɛna ngue man'na xanho ngue guí juathu ya. Porque go rá mudj bi nja'ahu mpähä gä pethu ra mɛnyu ngue mi'da yø 'yɛc'ɛi. ¹¹ A nuyá, tengutho gä 'yøthu m'met'o ngue gä hyahu ra ts'edi bi nja ra 'bäxte, ximmangudya dami hyahu ra ts'edi guí umhmɛ hangu ts'u da zut'a ni ts'edi guí umhmɛ. ¹² Porque ra ja'i majuanj ngue ja mpähä da 'yøtra 'bäxte, i nnu manho Oja te øtra ja'i, madagüe'a hingui ngu n'na ra cosa

sarpa rá ts'edi di unj. Nuna Oja hingui açju n'na ra cosa ngue hin'yɛ gahu na.

¹³ Hindí ɛn'ahu ngue guí unj gätho'a te guí pɛts'i asta da hin'yɛ te guí sihu. ¹⁴ Sinoque hnepe ngue da 'da'igu, gä di nja te guí sihu. A nuyá, ngue ja te guí sihu ya, dami unhn'a te hommi'da yø ja'i. Pɛ man'na ra pa p'uya, nu'mø da hin'yɛ te guí hyomhmɛ, xindi 'da'ahu p'uya. Janangue n'na ngu n'na'ahu hinjonda zä ra n'u, da 'da'igu yø ja'i, gä di ja te da hyoni. ¹⁵ Ya di nja tengutho ra hya mmamp'u ja ra Maca Libro ngue ɛna: "Nu ra ja'i ja xangu te da zi, hinte di pongui, porque di unj. A nu ra ja'i ngue zits'utho ja te da zi, hinte di 'bɛdi, porque ma t'unni te da zi", i ɛna.

¹⁶ Dadi ja mamadi Oja ngue tengutho ma n'yomfɛni ngue dí nne gä øt'ahu ra nho, njarbutho rá n'yomfɛni ra Tito ya. Xquet'a di ja ndummui ngue nne da 'yøt'ahu ra nho. ¹⁷ Nu'mø ma xifi ngue da ma da nu'ahu, ra ndijohya ngue bi ne da ma. Porque 'nɛɛ na nne da map'u da nu'ahu na. ¹⁸ Nuna ma cuhu ra Tito, xquet'a da mɛ man'na ma cuhu ngue da nu'ahu. Nuna ma cuhu da mɛ, i nnu manho yø 'yɛc'ɛi ndap'u bi zä na, porque nuna, i padj xandønho ha di japi da manna hoga 'da'yo hya. ¹⁹ Nuna ma cuhu na, bi 'yɛxyø 'yɛc'ɛi ngue gä mme'be Jerusalén, ga ma dæ'be ra mɛnyu ngue ra 'bäxte. Dí nnehe ngue nuna ra 'bäxte na, guehna di mama jama madi ra Jesucristo na, 'nɛ da bahyø ja'i ngue ja'ahu ra pähä guí fäxni mmi'yɛc'ɛihɛ. ²⁰ Mente di yoho hyuhe hinte da ja'u nemhya guehna ra mɛnyu dí xihyø 'yɛc'ɛi di pɛti. ²¹ I pa Oja ngue nuna ra mɛnyu hinjonda hyaqui, gä da ma ma dä. Xquet'a dí nnepe da badj gätho yø ja'i ngue gä gä dägähe na ra mɛnyu na.

²² Nuya yo nc'ei ya, da mɛ man'na nc'ei ma cuhu. Nuna, ya padj xanho ha di japra 'bɛfi da 'yøt'e, 'nɛ di nɛqui ngue ja mpähä da 'yørpabi rá 'bɛfi Oja. Ya rá 'bɛfitho'a ngue ha da ma.

A nuyá, janjuani di johya ngue da map'u ya, porque ena ngue hingui ya ni mmui ngue gui faxhu mi'da yø 'yεc'ei. ²³ Nu'mø to da ne da 'yänni hanja ngue ga penhnä p'u ra Tito, dami xihmu ngue ma amigo na, 'ne ma mmimmefi'be para ngue da hyoni ha gdi timhmu ra nho. A nuya mi yoho ma cuhu da map'u, dami xihmu yø ja'i ngue guehya ma cuhu 'bucua bi huanhni ngue da map'u ya. 'Ne connä guehna ra 'befi øtya, i nnu mansu ra Cristo yø ja'i. ²⁴ Nu'mø bi ma p'uya di mmangä ya, dami 'yørpahu ma su xanho, n'namhma ngue nuya yø 'yεc'ei ndap'u bi zä 'bui da badi ngue majuanj gadi mahni cuhu. Porque guehna ra hya di xifi gätho yø ja'i na ngue emmei gadi mahni cuhu.

9

¹ A nuyá, nuna ra 'bäxte ya xtá xi'ahu m'met'o gui 'yørpahu yø 'yεc'ei, ya himma hyoni ngue honga otra sucuä ngue ga yopä na ra hya na. ² Porque ya di padi xanho ngue ja mpähä gui 'yørpä ra 'bäxte ni cuhu. Di xicä yø ja'i 'mø ma magä p'u ja ra häi Macedonia, di embi: "Nuya yø mmengu p'u ja ra häi Acaya, ya desde ra jeya bi thogui di petra menyü ngue ra 'bäxte da 'yøt'e", di embi. A nuyá, co nuna te ra hya gui øthu ya, nuya yø mmengu ua ja ra häi Macedonia, xquet'a ya ha ra ts'edi ya ngue di petyø menyü ngue ra 'bäxte da 'yøt'e, tengutho gui øthu ya. ³ Pe nuyá, da map'u ma cuhu ngue di yopra hya. Porque di nne ngue nu'a ra menyü gui mfäxtehu gui pethu hante ga mmagä p'u. Porque ya xtá xicä yø ja'i ngue ya gui 'bui ngue gui mfäxtehu. ⁴ Xi'mø gue 'da gda megä'be p'u 'da yø mmengu Macedonia, da thin'ahu p'uya ngue hin gadi pethohu ra menyü gui mfäxtehu, sä ya xtá mangä p'uya ngue ya gui 'bui ngue gui mfäxtehu. Ga pets'ä ma sä p'uya. Xinguí pes'ni sähu ngue da hin'yutho ra menyü ngue ni 'bäxtehu. ⁵ Janangue nugä di nnu manho ngue

di m'met'o ya ma cuhu da ma di zengua'ahu. Guehya di ben'nahu ya ngue nu'a ra 'bäxte ya xcä yat'i gui pethu, ya di ja 'mø dá macähe p'u. Ya di nequi p'uya ngue nu'a ra 'bäxte gui øthu, i ja mpähä gui øthu ra 'bäxte. Ya hinda zäp'u da 'yenyø ja'i ngue go dadi ja ts'edigä ngue gui 'yøthu ra 'bäxte.

⁶ Pe dami bemhmu xanho na ra hya ga xi'ahu ya. Nu ra ja'i ngue zits'utho di uni, xquet'a Oja zits'utho di unni. Pe nu ra ja'i ngue xangu di uni, xquet'a Oja xangu di unni. ⁷ N'na ngu n'na ra ja'i, nu te mi'a mpähä ra mmui i ja ngue di uni, di uni. 'Yo di ya rá mmui'a te di uni, 'yo di ena ngue ra ts'edi t'ørpe. Porque Oja i nnu manho ra ja'i nu'a mpähä gui un'a te di uni. ⁸ Nuna Oja, ja rá ts'edi ngue da zä da 'yøt'e ngue gui timhmu'a te ra nho gui homhmu. Mathoguitho di unni n'namhma ngue da bongtho p'u'a te gdi faxni mmic'eihu. ⁹ A nu ra Maca Libro i ena: "Nu ra hoja'i, ngue mathoguitho faxhra hyoya, guehna ra ja'i hindi 'be'a te di uni". ¹⁰ Nuna Oja badi unna hmudä ngue nthuhu para ngue di nja te da zi yø ja'i, xquet'a di 'da'ahu te gä gui hyomhmu. Ya di nja xangu n'namhma ngue da zäp'u gui 'yørpahu ra nho mi'da yø ja'i. ¹¹ Gui timhmu xangu n'namhma ngue da zäp'u xangu gui umhmu. Nu'mø dá dagä'a ra 'bäxte gui pennba ma cuhu 'bu mman'u, gue'a emmei di ja mammadi Oja'a. ¹² Porque nu'mø gui 'yørpahu ra 'bäxte'u ma cuhu, hinga hontho da ma ma t'unni te honi, sinoque nu'mø bi hyan'a te mat'unni, janjuani dadi ja mammadi Oja ngue te gui 'yørpahu. ¹³ Guehya da 'yεsbabi Oja ya, porque nu'a ra 'bäxte gui 'yøthu gue'a di nequi'a ngue majuanj gui εc'eibahu rá hoga 'da'yo hya ra Cristo. Yø ja'i da 'yεspabi Oja porque di nequi ngue majuanj ni mmui gni 'yørpabi ra 'bäxte ni cuhu 'bup'u Jerusalén, da gue'u 'bui ndap'u bi zä. ¹⁴ A nuya p'uya, da mat'Oja connä ngue'ahu 'ne mathoguitho di ma'ahu. Porque da nu yø ja'i ngue Oja

bi 'yεmmεi bi xoc'a ni mm̄ih̄u ngue da zä gui 'yøth̄u rā n̄ho. ¹⁵ A nuyá, ma ga ja mam̄adih̄u Oja ya ngue bá p̄enngah̄u ua rá Ts'ant'̄u. Nuna rā mate bi 'yørc̄ah̄u i tate di muui, porque h̄ingui sã di hm̄a hangū gangū rá muui'a te bi 'yørc̄ah̄u.

10

¹ Nugä drá Pablo, jap'̄u n'na rā hya dí nne ga xi'ah̄u. P̄ε mahotho dí nne gdá zo'ah̄u tengutho i nya rā Cristo 'mø mi n'yo ua. A nuyá, 'b̄u i'da εngui ngue di ya manhuεhigä 'mø dí yasεh̄u, p̄ε nu'mø ngue rā cartatho dí p̄en'nah̄u p'̄uya, εngui ngue høn'mø dí ya manzaquigä 'mø. ² Ague ma zi cu'ah̄u, dami hyεhm̄u p'̄u'a te gäma hya h̄inga gue'a, n'namhma ngue nu'mø da magä p'̄u ga ma nu'ah̄u, ya ga nya manhoh̄u p'̄uya. 'Yo guí nne ngue ja ga hεc̄ah̄u'a te gn̄i 'yoh̄u. P̄ε nu'mø tobe 'b̄ui to xi'ah̄u ngue dí honse ha di hnu manhogui, guehya jatho ngue ga nya manzaqui'be ya. ³ Majuani ngue nugä drá ja'itho, p̄ε him̄ma hyase nná ørpabi rá 'b̄efi Oja. ⁴ H̄inga guecs̄equi dí honi ha dí nthahn̄a rá 'b̄efi Oja dí ørpe, porque n'na rā hya ngue rá hyase rā ja'i, h̄inda zä ha di dah̄a. Janangue nugui, nuna rá 'b̄efi Oja dí ørpe, di hacra ts'edi Oja ngue ga tapra nts'o i ja. ⁵ Oja di 'dacra ts'edi ngue sãp'̄u dí tapra hya'̄u yø ja'i di 'yεxp̄u ha ya, guehya honi ha ga ndäcra hya dí mmangä ya, porque h̄ingui nnepe da bahyø ja'i hanja Oja. Di hãt'i di 'uajpatho yø hya yø ja'i, dadi japi ngue da 'yεc'̄ei xandønho rā Cristo. ⁶ A nu'mø bi nεqui xandønho ngue guí εc'̄eih̄u nā rā hya dí xi'ah̄u ya, nu'̄u yø ja'i fεsra hya p'̄uya, ya sãp'̄u ga hā rā ts'edi ngue ga hεjpi te øt'e.

⁷ ¿Hanja ngue høntho guí nnuh̄u te ja n'na rā ja'i, p̄ε h̄inga 'be gui hacj̄u rā güenda te ja mbo rá mm̄ui rā ja'i? A nuyā yø ja'i s̄uqui, i εnā ngue yø m̄efi rā Cristo, p̄ε da bad̄i hanja rā hya, ngue xquet'a 'nεqui rá m̄efigui rā Cristo. ⁸ Madague'a sã ga

hongä mi'da yø hya ngue ga o'ah̄u n'yu xanho hanja te nná 'yo, p̄ε nuna te rā hya dí mma, h̄indí p̄es'ma sã. Porque dí haxa njuani ngue gue'a rā Hmu Jesús di hacra ts'edi ngue dí mmambrá hya, para ngue man'na di hya rā ts'edi ni nt'εc'̄eih̄u. H̄ingue masque dadi ts'on'na ni nt'εc'̄eih̄u i ja, tengutho øt'ah̄u mi'da yø ja'i. ⁹ 'Yo guí εhm̄u ngue høn'mø dí otra carta dí p̄en'nah̄u ngue dí ya manzaqui. ¹⁰ Porque gue'a mmanyø ja'i'a, εmbi ngue nu'mø dí otra carta ga p̄en'nah̄u, gue'mø dí ya manzaqui 'mø. P̄ε nu'mø dí yasεh̄u p'̄uya, ya εngui ngue dí ya manhuεhi 'mø. 'Nε εngui ngue nu'a te rā hya dí mma, h̄inga njuani ga nt'øde. ¹¹ P̄ε nu to i mmanna rā hya nā, da ba'a njuani ngue h̄inga høn'mø dí otra carta dí p̄en'nah̄u ngue dí ya manzaqui, sinoque xquet'a da zä ga nya manzaquigä'a rā pa ga mmagä p'̄u ngue ga nyah̄u.

¹² P̄ε nuna rā hya dí mma, h̄ingui sã mā mm̄ui ngue ga øt'e tengutho ga ya mi'da yø ja'i ngue εspabi yø hya, i εnā ngue tate yø bamhya ngue mi'da yø ja'i. P̄ε guehya yø ja'i ma'b̄edi yø mm̄ui ya. Guehya høntho honi ngue ha di ntate yø hya ngue mi'da yø mmixännbateh̄u. ¹³ A nugui h̄ingra n'yεts'itho nā rā hya dí mma. Nu te dí øt'e, gue'a dí mman'a. P̄ε høntho dí nne ga xi'ah̄u ha rá nja nā rā 'b̄efi bi 'dacä Oja. Bi 'dacra 'b̄efi Oja ngue nup'̄u ja ni hn̄inih̄u Corintio, asta ja ga ma mangä p'̄u rá hya Oja. ¹⁴ A nuyá, h̄indá sãnsε ngue ga mmagä p'̄u guí 'b̄uhm̄u, sinoque Oja bi 'dajma 'b̄efi ngue ga mmap'̄u. 'Nε guecä rá m̄aditho dá xi'ah̄u hanja rá hya rā Cristo ngue mi'da yø mamhya. ¹⁵ Nuna rā 'b̄efi dí øt'e, guehna dí nne ga xi'ah̄u nā. H̄inga gue'a rā 'b̄efi n'nan'yo to xā m̄p̄efi dí nne ga mma. A nuyá, dí nne ngue man'na xtā nzaqui ni nt'εc'̄eih̄u, n'namhma ngue nup'̄u ha guí 'b̄uhm̄u da zä ga m̄p̄efi xanho. P̄ε nuna rā 'b̄efi bi 'dacä Oja, quehna zant'a dí nne ga ø'na. ¹⁶ M'm̄efa p'̄uya, nu'̄u yø hn̄ini rá nja n'nanni p'̄u ha

guí 'buhmu, da zä ga sigue ga øtra 'befi ngue ga mmanña hoga 'da'yo hya. Pe hinga guerp'ua ha 'buhyo 'yεc'ei ngue n'nan'yo to bi manña hya ga øtra 'befi, sinoque n'nanni ga mma mmanña hya.

¹⁷ A nuyá, nu ra mēfi nne ngue da 'yεspabi'a rá 'befi øt'e, pe gue daque'a rá Hmu bí 'bua mahets'i i fäts'i da 'yεspi. Hingue masque ra ja'i go di 'yets'i da 'yεna ngue go øse ra 'befi. ¹⁸ Porque nu ra ja'i ngue pømmanho rá 'befi øt'e, ngue guesε rá Hmu da ma ngue xanho te øtrá mēfi, hingue masque ra ja'i'a da mansε ngue xanho te øt'e.

11

¹ A nuguí, nuna ra hya dí nne ga mma, dí nne xindí nne ngue ga xi'ahua. Pe dami seti te ra hya ga xi'ahua. ² A nuguí, co 'nε'a Oja janjuani ngue hindí nnegä'be ngue gui hychmu p'ua ra Cristo. Ya dá ja'i ngue gá 'yεc'ei hu ra Cristo ya. A nuyá, tengutho n'na ra hmute 'mø i ja ngue di nthati, høndra ndø di mađi, njarbutho na ra hya dí xi'ahua ya. Nu'a ma datho ja ngue gui mađi gätho'ahua, gue'a ra Cristo'a. ³ Tengu ra Eva bi hyätra zithu, guehna dí sugä naya ngue da thä'i ngue gui hychmu p'ua ra Cristo. ⁴ Porque nuya yø mamhya søhø ngue n'nan'yo ra hya xännbate, go guí ørpahua masu ya. Conque nuya yø hya xän'nahua, hinga 'da'iguui ya yø hya dí xän'nahua ngue hanja ra Jesús. N'nan'yo ga xän'nahua hanja ra Espiritu Santo, n'na'yo ga xän'nahua ha ränja ra hoga 'da'yo hya, hinga 'da'iguui ya yø hya ya xtä xän'nahua.

⁵ Nuya yø xännbate εna i tate ngue yø representante ra Cristo, hinga høndya pađi te mmanya. Xquet'a dí pacä hanja'a ra hya nne da xän'nahua ya. ⁶ Madague'a εngä yø ja'i ngue hindí pađi ga ut'i xanho ra hya dí mma, ngue mahotho da nt'øde, pe nugä nuna ra hya dí xännbate, dí pađi xandønho hanja ra hya. Nu te gäma hya dí mmam'mø dí xännbate, ya gá 'yøhmua xanho hanja ra hya.

⁷ ¿Ua guí εmhmua ngue hingui ho te dá øt'e ngue hinte dá jup'ahua mēnte dá xi'ahua rá hoga 'da'yo hya Oja? Para ngue da zäp'ua gui juxni yahua, dá n'ani ngue dá mpefi, da taha te ga si mēnte dí xän'nahua ra hya. ⁸ Mēnte ra pa ngue dá xän'nahua ra hya p'ua ja ni hninihua, gue'ua yø 'yεc'ei rá m'mua n'nanni bađi pønna mēnyu dí honi. ⁹ Nu'mø damba m'mucä p'ua guí 'buhmu ya, ja'mø hin'yua te ga si, pe hinjondí äpi te dí honi. Nu'ua go ma cuhua bi zøhø bi 'yε'a Macedonia, go bi 'daqui te dí hongä'ua. Co ngu'a p'uya, ya hindä ä'ahua te ga si, 'nε da ngut'a yø pa di ma p'uya, nu te dí honi, hinte dí ä'ahua. ¹⁰ A nuya ngue dí εc'ei ra Cristo, nuna ra hya majuaní, guehna dí mmanña. 'Nε majuaní ngue nu'ua yø 'yεc'ei rá m'mup'ua ja ra häi Acaya, hin tema mēnyu di äpi. ¹¹ Nuna ra hya dí mma, mamí 'yεna ngue hindí nnu manho'ahua. Nuna Oja, i pađi hanja ngue janjuani dađi ma'ahua.

¹² Madä mi 'dacjua ra mēnyu dí honi, pe nugä hinga haní, n'namhma ngue nu'ua yø xännbate høndra mēnyu jup'ahua hindä zäp'ua da 'yεna ngue 'da'igu dí øthe. ¹³ A nuya yø xännbate dí mmangä, i εna ngue guehya yø representante ra Cristo ya, pe himma juani'a, sinoque guehya yø hyäte ya. Porque maxøts'etho p'ua εna ngue yø representante ra Cristo. ¹⁴ Nuna ra hya dí mmangä ya, hingui ja ngue di 'yødyø ja'i na. Porque 'nεε ra zithu i sä ngue di pährä hmi p'ua guí nequi, i cohi tengutho n'na ra anxε mahets'i. ¹⁵ Janangue ja di nequi p'ua xanho ra hya ya, nuya yø ja'i ngue yø mēfi ra zithu, xquet'a i sä øt'e ngue maxøts'etho di nequi ngue øtra nho. Pe nu te ga 'yo, nup'ua rá nzequi di nja rá njut'i'a.

¹⁶ A nuyá, mahøndí nne ga xi'ahua ya, masä mi 'yεmhmua ngue dađi 'becä ra 'nyomfēni ngue dí mma te dí øt'e. Pe nu'mø ngue ngu'a guí mbεmhmua ngue dađi 'becä ra 'nyomfēni, pe dami 'dacjua ra nt'ēdi ga nya, ga mman'its'ua

te dí øt'e. Porque nu'x yø xännbate sæqui, i æspabi yø hya i mma. ¹⁷ Nugä dí ena ngue jatho ga mma te ga dí øt'e, maða 'yængyø ja'i ngue ya hĩndi øt'e ngue rá representantegui rá Cristo, sinoque yø ja'i ængui ngue daði 'bæhra n'yomfæni. ¹⁸ Ya guí nnuhæ ngue xangu yø xännbate xi'ahæ hanja'a te gäma hya ena ngue øt'e. Janangue nuyá, nu te gäma hya dí øt'e xquet'a 'næqui dí nne ga xi'ahæ. ¹⁹ Porque guí ena ngue ya gyø bamhyahæ ya. Nu rá ja'i ngue hĩngui hant'a ga ya, ngue di 'bæhra n'yomfæni, ya guí seti te xi'ahæ. ²⁰ 'Næ nuyá yø xännbate guí æc'æihæ rá hya i mma, i nne di manda'ahæ. Pæ guí häti guí seti te øt'ahæ. Guehya yø ja'i høndra mænyu i nne da gæc'ahæ ya. I øt'e ngue ni hmuhæ 'næ embi ngue hĩnte gadi muhæ, asta pæp'a ni hmihæ. Pæ ga guí sæthæ. ²¹ A nugä p'æya, hĩngui sä ma mmæi ngue ngu'a ga øt'ahæ tengutho øt'ahæ ya dí mmangä. ¿Ua rá 'bæ'isä te dí øt'e ngue hĩn daði æn'ahæ?

A nuyá yø xännbate i mma te ga øt'e, æspabi yø hya, xquet'a 'næqui da zä ga mma te dí øt'e, maða 'yængui ma'bædi ma n'yomfæni ngue daði 'yæts'i. ²² Di 'yæxya yø ja'i ya ngue ena ngue yø judío. Pæ 'næqui xquet'a drá judío. Di 'yæts'i ngue ena yø mmængu p'æ ja rá häi Israel. Pæ xquet'a 'næqui drá mmængugä p'æ. Di 'yæts'i ngue ena yø mbom'meto rá Abraham. Pæ xquet'a 'næqui rá mbom'meto gra Abraham. ²³ I mma ngue yø mæfi rá Cristo. Pæ nugui, man'natho ngue xangu rá 'bæfi rá Cristo xtá ørpe nguehya dí mmangä. A nuyá, hĩndi nne ga mma te gäma hya i ja ngue ga mma. Ya man'natho xangu rá 'bæfi xtá øt'e ngue nu'x. Man'natho ngue mathoguitho xtá sägä rá n'æ, xä 'bægbagui ngue nu'x. Man'natho xangu yø nnidi xtá ogä rá fädi ngue nu'x. Man'natho xangu yø nnidi ya ja ngue da thogui ngue nu'x. ²⁴ Nu'x yø judío cæt'a nnidi mathoguitho bi 'angui, bi jaqui 'däte ma'de'ma gæto yø mfei. ²⁵ Nhyu ndi bi 'bæzagui. N'na ndi bi 'bændogui. Nu'x yø barco di o,

nhyu ndi bi thunt'a mbonthe. N'na pa 'næ n'na xui xøque ya dí oxma xøts'e rá dehe p'æ ja rá jathe ngue bi thuntra barco. ²⁶ Man'natho ngue xtá sä rá ndate ha nná ma ngue dí mmanna hya. Porque i ja ngue dá duxca rá dehe 'mø i po yø dehe p'æ ha di thogui. Yø bæ ya ja ngue da hyogui. Ma mmijudíohe, ya ja ngue da hyogui. Yø ja'i ngue hĩngyø judío, ya ja ngue da hyogui. Nu'x ja yø danihni dí mmanna hya, ya ja ngue da thogui. Dá guehyø ja'i hĩmma juani ngue yø hoga 'yæc'æi, ya ja ngue da hyogui. Nts'utho p'æ ja yø dapo di thogui. Nu'x ja yø jathe xtá thogui, nts'utho ngue ga tu. ²⁷ Xænhænnitho na rá 'bæfi dí øt'e, xændøngu rá n'æ xtá sä. Xangu yø nnidi hĩnga mbongui ga n'aha. Xta sä rá n'æ ngue rá thuhu. Xta sä rá n'æ ngue rá duthæ. Xangu yø nnidi ngue nu'mø bi c'ægui te di si, ya hĩndi sihmæ. Nu'x ja yø dapo, xangu yø nnidi xtá sä rá n'æ. Xangu yø nnidi xtá sä rá n'æ ngue hĩn'yæ rá ulu ga he. ²⁸ A nuyá, i ja man'na rá hya ngue dí ænngä ma n'yomfæni ya. N'na pa ngu n'na pa i tár'man'æ ma mmæi ngue hĩndi paði te ga 'yo yø 'yæc'æi rá m'mæ'a n'nanni. ²⁹ Nu'mø dá tĩngä p'æ ha 'bæhyø 'yæc'æi ngue hĩngui nzaqui yø nt'æc'æi, 'næqui tu ma mmæi tengutho ga ndu yø mmæi yø ja'i. Nu'mø ngue n'na rá 'yæc'æi bi thæti ngue bi 'yøtra ts'oqui, asta 'bæhra sibi ma mmæi ngue'a ga ndu ma mmæi ngue te øt'æ to hätyø ja'i.

³⁰ I jatho ngue ga xi'ahæ te dí øt'e, høntho dí nne ga xi'ahæ ngue nugui hĩngui nzaquigui. ³¹ Nuna te rá hya dí xi'ahæ, Oja paði ngue majuanĩ te dí mma. Nuna Oja rá Papá ma Hmuhæ Jesucristo, guehna dí nnepe ngue da t'æspabi para zantho na. ³² Nuna rá häi maði manda rá dast'abi Aretas, ja jap'æ rá hĩni Damasco. Nu'a rá ts'æt'abi mi 'bæp'æ ja rá hĩni, guehna bi manda ngue bi ma m'mædi rá nenihni. Nu hapæ da hnuqui, di mbængui ngue da joqui. ³³ Pæ nu'x ja rá ngu nmi 'bæi, bi t'æca n'na rá

canasta, bi ma ma ca'migui p'u ja n'na ra ventana ní gop'u ja ra jado di thesra hnini. Ja dá pømp'u, janangue dá pongui.

12

¹ Hinte ga tahā ngue ga mmanse ngue xandønho ra hya dí mma. Man'na xanho, ma ga mmanya yø hya bi 'yurcagui ra Hmu Jesús, ga xi'ahū te dá nu. ² Ya xi 'danyø pa ngue dí εC'εi ra Cristo. Ya mmap'u n'ne'ma goho njeya, bi zixcagui p'u mahets'i bí 'bāhra Hmu Jesús. Pε hīndī padī ngue'mø 'nehma do'yo bi ma, ogue hīn'na, hīnda hønse Oja padī hanja. ³ Nu'a go pa'a ngue'mø 'nehma do'yo bi ma, ogue hīn'na. ⁴ Pε dí padī ngue gue'a ra Hmu bi zixcagui p'u bí 'bāi. Ja dá øcā p'u 'da yø hya ngue hīndī unna nt'edi Oja ngue ga mma hanja na ra hya bá xiqui. ⁵ Nunā ra hya naya, mfađi ngue i sã ga εspabi na. Pε nugui hīngui sã ga n'yets'i ngue sã ga εna dí pase ra hya dí mma, nugā njuantho dí mma ngue hīngui nzaquigui. ⁶ A nu'mø xinga εna ngue ga mmanse ngue xanho te nná 'yo, da zã ga mma. Hīnda zã to da 'yεngui ngue hīmma juani te ga mma. Pε hīndī nne ngue to da 'yεngui ngue dí εpase ra hya dí mma. Sinoque dí nne ngue guí nnuhū te nná 'yo, 'nε'a te ra hya guí øhmū, dami hyacsēhū ra güenda hanja.

⁷ Nuya yø hya dá øde, tate ngue mazihotho. Pε Oja hīngui nneque ngue guehya yø hya gdá 'yεxā ya. Janangue bi zaca n'na ra n'u, tengutho 'mø ngue dra 'uini bi nøgbagui p'u ja ma do'yo ra zithu. ⁸ A nunā ra n'u na, nhyu ndi dá äpä ra Hmu ngue da hyagagui. ⁹ Pε ra Cristo εngthogui: “Høntho dami padī xanho ngue dadi ma'i. Nugā hīnga øthe'i n'namhma ngue di nequi ngue hīngui nzaqui'i. Gue'a di nequi'a ngue go guecā dadi 'da'i ra ts'edi te guí øt'e”, bi 'yεngui. Janangue dadi johyagā 'mø hīngui nzaquigui. Porque gue'a guí nequi'a ngue ra Cristo di 'dacrā ts'edi te dí øt'e. ¹⁰ Dadi johyatho 'mø dí sã

ra n'u, ja'mø ts'equi, ja'mø hīn'yū te ga si, ja'mø hīngui nne ha da nūgyø ja'i ngue sēqui, ja'mø xandøngu ra n'u dí sã ngue rá 'bēfi ra Cristo di ørpe, pε dadi johyatho. A nu'mø di nequi ngue hīngui nzaquigui, ya man'natho di nequi xanho ngue gue'a ra Cristo di 'dacrā ts'edi te dí øt'e.

¹¹ Nup'u nna bēngā ya, xøgue εna gue ya dí ya tengutho n'na ra ja'i ngue hīngui pεsrā sã ngue εspabi te ga ya. Pε nunā ra hya dá ma, jatho ngue ga mma hanja. Porque nu'u yø xānbate εngui ngue hīngui ho te dí øt'e, hīngā täjpahū yø hya. Uāngui xtā nzā xqui xihmū ngue xanho te dí øt'e. Guí pahmū ngue nuya yø xānbate guí tēnbahū yø hya, guehya εna ngue tate ngue yø representante ra Cristo ya. Pε hapū go man'na da hā'a te di ntate yø hya ya p'uya, porque nu'a ra hya pahya, xquet'a gue'a ra hya dí pacā'a, madague'a εngui ngue hīnte dadi mu'be. ¹² Nu'mø dambā m'macā p'u guí 'bāhmū ngue dá manna hya, bi nequi xandønho ngue rá representantegui ra Cristo. Ngue'a rá 'bēfi ra Cristo dá ørpabi, dá hāt'i da seti te gāma hya mmanyaø ja'i. A nuya yø milagro dá øt'e, gue'a guí nequi'a ngue rá representantegui ra Cristo. ¹³ 'Yo guí εmhū ngue 'betyø 'yεC'εi i tate dí nnu mansu ngue'ahū, ngue nugā hīndā xi'ahū ngue xqui fāxchū te dí honi tengutho ør'mi'da yø 'yεC'εi ngue fāxqui te dí honi. ¿Ua guí εmhū ngue asta ga n'yo ndantyoøhmugā ngue ga ä'a mpunnbate ngue hīnte dí xi'i guí fāxchū te dí honi?

¹⁴ A nuyá, ya rá hyundi 'mø ngue ga mmap'u mahøn'a ya. Pε nu'mø dá map'u, hīn tema mēnyu dí ädi ngue guí 'dacjū. Høntho dí ädi ngue guí macjū. Porque ra papá'a di ja ndummai ngue honna mēnyu si yø basī. Hīngue masque yø basī'u go i pεpate. ¹⁵ Di njadā p'uya, di ho ma mmū dadi mpefi conná ngue'ahū. Dí nne ngue nu te dí øt'e, da 'yøt'ahū ra nho 'nε i ja gāpähā ngue ga unī te dí pets'i ngue ga fāxahū. Pε εna

man'na ngue dadi ma'ah, entho gue gue'a man'na ga ngohni mmaih'a ngue hinga egadi macj.

16 Guí pahma xanho ngue ja'mø hin'ya te ga honi, pe nugã hinte dí ä'ah. Pe 'bui da ya ngue di yajpagui, engui ngue ra nthät'itho dí øt'ah. 17 ¿Ua guí emhma ngue 'bui toni ja'i dí penhnã ngue da jac'ah ra menyu? Nu'a, hin'na'a. 18 Xi'mø ma penhnã p'u ra Tito ngue bi ma di zengua'ah, 'ne bi me man'na ma cuh, xina ra Tito, ¿ua bi 'yã'ah ra menyu? Guí pahma xanho ngue ra Tito bi 'yøt'e tengutho dí øt'e. Hontho bi ne ngue nuna ra hya bi xi'ah, da 'yøt'ah ra nho. Pe hin tema menyu bi 'yã'ah.

19 'Yo guí emhma ngue nnã mangã na ra hya na ngue hontho dí nnegã ngue guí nnu manhoj. Nu'a, hin'na'a. Sinoque nuna ra hya nnecra Cristo ngue ga mma, guehna ra hya dí mmana. 'Ne dí nne ngue gue'a Oja da nu manho na ra hya dí xi'ah. A nuya ma zi cu'ah, nuya te gama hya dí xi'ah, dí honi ngue ha di zajni nt'ec'eh. 20 Porque dí su ngue nu'mø dá magã p'u, nthambenitho ga tin'ah ngue hingdi 'yoh xanho. Gadi nsathoh, di 'bulyø zeya, di 'bulyø cue, di 'bui di honi ha di dinse ra nho, di 'bulyø mambethani, di 'bulyø nemhya, di 'bui dadi 'yets'i, di 'bulyø 'yøt'i sai. Nu'a ra hya manho guí nnehã gdã nyagã'be p'ya, ya hinga gue'a di nja'a. Sinoque ra cuetho di nja porque ga hec'ah te gdi øth. 21 Guehna ra hya dí sugã 'mø dá søngã p'u guí 'buihma naya. Nu te gdi øth, ga pesta ma sä p'u ja rá hmi rá dá Oja. Porque asta gara zongã 'mø dá padi ngue nu'a ra nts'o xa 'yøt'a m'met'o yø ja'i, hingui nne da hyep'u. Sinoque di 'yots'om'mäitho 'ne nu'a te ra nts'o xa bennba yø mmui yø ja'i dadi siguetho.

13

1 Ya rá hyu ndi ga mmap'u ngue gui zengua'ah ya. Nu'mø 'bui to nne di yaprã mmi'yec'eiui, mahyonitho

ngue di 'bui yoho ogue hyu yø testigo ngue di ja majuaní ra hya. 2 Nuya yø ja'i xa 'yøtyø ts'oqui m'met'o, co gätho mi'da yø ja'i, tengutho ra hya dá xi'ah 'mø rá yondi ma magã p'u ya, a nu'mø dá magã p'u mahøn'a ngue ga ma nu'ah 'ne ga tini ngue gadi siguethoh ra nts'o, ya hinní mantho ga seti te gã guí øth. 3 Ja guí pahma p'u xanho p'ya ngue gue'a ra Cristo di hacra ts'edi'a ra hya ga xi'ah. Porque ra Cristo hinga 'ne'a di nya manhuēhi 'mø da zo'ah'a, sinoque di nya manzaqui'a. 4 Madague'a himbi 'yudi ngue ja rá ts'edi 'mø mi guatra pont'i, pe nuyá, ya i 'bui 'ne i n'youi rá ts'edi Oja. Da guecã ya, xquet'a di n'yo'be ra Cristo. A nu'mø dá magã p'u, gue'a ra Cristo di hacra ts'edi na ra hya ga xi'ah, madague'a t'engui ngue dí ya manhuēhi 'mø dí yah.

5 Nu te gni 'yoh ya, dami hyacseha ra güenda ngue'mø da xandønho ni nt'ec'eh ogue hin'na. Dami pahma xanho ngue'mø guí n'yoh ra Jesucristo ogue hin'na. A nu'mø hingui n'yoh ra Jesucristo, ya himma juani ngue gyø hoga 'yec'eh 'mø. 6 Nugã dí enã ngue di n'yo ni mmaih ngue majuaní dí n'yo'be ra Cristo 'mø dá nyah, hinga nthätitho ga øt'ah. 7 Dí äpä Oja ngue da 'yøt'e ngue hinte mant's'o da din'nah. Pe nuna ra hya dí mma, hindí honi ha di t'engui ngue go dí øt'e ngue guí 'yoh xanho, sinoque hontho dí nnegã ngue majuaní guí n'yoh xanho. A nugui, hinte ja'a ngue engyø ja'i hingui pømmanho te dí øt'e. 8 Nuna ra hya majuaní, guehna dí honi ha di nthaha. Hindí nne ga øt'a n'na ra hya nu'a di ts'onna ra hya na. 9 Janangue nugui dadi johyatho 'mø t'engui hindí ya manzaqui, hontho dí nnegã ngue da zedi xanho ni nt'ec'eh. Nugã zant'a dí mmat'Oja connã ngue'ah ngue da bømmanho ni nt'ec'eh, hinda t'en'ah ngue te dadi 'bedi. 10 Hante ngue ga mmagã p'u ga ma zengua'ah, dí otra carta ja ua ngue ga pennb. Nuna ra carta dá

ot'i, i ya manzaqui n'namhma ngue xamhmatho ya himma hyoni ga nya manzaqui 'mø dá magä p'ua ngue ga nya. Nuga, nuna ra 'befi bi 'daca Oja, guehna di øt'ä na. Nuga di honi ha di zehni nt'ec'eh. Hingue masque di honi ha gdá japyø hya ngue ga en'a häi te gni 'yoh.

¹¹ A nuya ma zi cu'ah, Oja da mäxah ya. Dami hyomhma ra nho gdi n'yoh. Oja da hyut'a ni mmah. 'Nε dami mma di n'na ngu n'na'ah. Nu'mø ngue ja ra njun'mahya, dami nhojpa. Nu'mø ngue ngu'a gui 'yøth, ya gue'a rá pähä Oja gui 'yørpa p'uya. Nuna Oja p'uya hinha di hyec'ah.

¹² Dami nzengua xanho n'na ngu n'na'ah. Di nequi xandøho ngue gadi ncuh. ¹³ Gätho ma cuh 'da'igu ma nt'ec'eh i ja, i pen'nah ra nzengua.

¹⁴ Di jap'ah na ma Hmuh Jesu-cristo ngue da dinni mmah ngue di ma'ah. 'Nehra Espiritu Santo da 'yøt'e ngue da dinni mmah ngue gui n'yoh'a. Da ngut'atho.

Gálatas

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba yø 'yɛc'ɛi Galacia.

¹ Nugä drá Pablo, rá representantegä rá Jesucristo. Hingrä ja'itho rá ts'änni ngue drá representantegä. 'Nɛ hinjonni ja'i da bõni ngue da t'embibi 'yɛxcagui. Nu'a bi 'yɛxqui, guehna rá Jesucristo co 'nɛhna Oja má Papáhu nuna bi 'yøt'e ngue bi bennate rá Jesucristo 'mø mi du. ² Nugä ya, co 'nɛhya má zi cuhá dí n'yogä'be ya, dadi zenguagähe'u yø 'yɛc'ɛi di mpeti p'u ja yø hnini ngue rá häi Galacia. ³ Nuna Oja má Papáhu co 'nɛhna má Hmuhá Jesucristo, dí nne ngue di jap'ahá 'nɛ da hyut'a ni mmuihu.

⁴ Nuna rá Jesucristo bi nese ngue bi tho conná guehna ts'oquihu para ngue da gughá p'u ja rá nts'o ja ua ja rá ximhai. Nuna Oja má Papáhu, go rá ts'änni'a tengue bi thohra Cristo ná. ⁵ Janangue ma ga espáhu Oja hangu rá pa. Da ngut'atho.

⁶ Nuna rá mate rá Jesucristo bi 'dacjá, Oja bi 'yøt'e ngue bi dimma mmuihu ngue nzongáhu Oja ngue ga ɛc'ɛihá rá Cristo. A nuyá, dadi 'yøthogä hanja ngue n'nahmantho guí nne guí hyɛhmá p'u Oja, guí nne guí tɛnhná mi'da yø hyá t'embibi ngue rá hoga 'da'yo hyá. ⁷ Pɛ nu'a majuaní ngue rá hoga 'da'yo hyá, hingui yoho, hyu ja'a, sinoque hõnda n'na. A nuyá, 'bui to øt'e ngue di 'yot'itho ni mmuihu, i nne da mãna hoga 'da'yo hyá ngue te bi 'yøtra Cristo. ⁸ Pɛ nuyá, madague'a da guecsɛgähe, oque n'na rá anxe di 'yɛ mahɛts'i da bõni ngue da xi'ahá man'na rá hoga 'da'yo hyá ngue hinda 'da'igui ná rá hyá ya xtá xi'ahé, nuna n'nan'yo rá hyá da má, da ma rá castigo ná. ⁹ Ya xtá xi'ahá m'met'o, 'nɛ mahøn'a ga mmangä ya. Nu'mø to da xi'ahá man'na rá hoga 'da'yo hyá hinda 'da'igui ná rá hyá

ya guí ɛc'ɛihá, nuna n'nan'yo rá hyá da má, da ma rá castigo ná.

¹⁰ Co nuna rá hyá naya, çua da zä guí 'yɛmhmá ngue dí hongä rá hyá ha di nu manhogä yø ja'i? Nu'á, hin'na'a. Dí nne ngue gue'a Oja da nu manhogui. Nugä hinna mangä ya yø hyá ya, ngue di nu manhogyø ja'i. Nu'mø gdi hongä rá hyá ngue da gue'a te nnu manho yø ja'i ga mma, ya hingrá mɛfigä rá Cristo 'mø.

¹¹ Ague má zi cu'ahá, dami pahma ngue nuna rá hoga 'da'yo hyá dadi øt'ahá, hingrá ja'itho rá ts'änni ná.

¹² Hinjonni ja'i dá mɛpyagä te bi má, 'nɛ hinjonni ja'i xänngui te dí mma. Hinda hõnse rá Jesucristo bi jaqui ngue dá pacá ná rá hyá ná.

¹³ Ya xcá 'yøhmá te 'be'a nmará n'yogä m'met'o ngue'mø nmi tennä yø nt'ɛc'ɛi yø judío. Guí pahma ngue janjuaní hinmi säyagä dí honi ha gda súcá'u yø ja'i Oja. Porque nmi nnegä ngue xøgue xtí m'mɛhna rá hoga 'da'yo hyá ná. ¹⁴ Nu'a rá nt'ɛc'ɛi yø judío mi ja, man'na tate ngue nmi ɛc'ɛigä'a ngue'u mi'da má mmijudiógähe 'da'igu rá pa dí 'buhme. Nugä man'na xtá øt'á xanho'a te rá costumbre maní n'yo má mboxitáhu. ¹⁵ Nuna Oja bi 'dacrá mate ngue bá huanngui hante ngue gá m'mai. 'Nɛ bi zoqui ngue ga øtra 'bɛfi bi 'daqui. ¹⁶ Porque bi ne Oja ngue dá mpacä'be'a rá Ts'unt'u, n'namhma ngue da zäp'u ga xicä yø ja'i hingyø judío te'o ná rá Ts'unt'u Oja. A nugä p'uya, hinjonni ja'i dá änni te ja ngue ga øt'e. ¹⁷ 'Nɛ hinga 'bet'o dá magä p'u Jerusalén ngue xca xädi te mi xännbate'u yø representante rá Cristo bi 'yɛxa m'met'o hante ngue da 'yɛxqui. Sinoque dani mpagä p'u ja rá häi Arabia. 'Damba pengä p'uya, mahõndá ɛcä p'u ja rá hnini Damasco. ¹⁸ Mi tho'a nhyu jɛya p'uya, ja dá magä Jerusalén ngue dá nyagä'be rá Bɛdu. Pɛ hõnda n'ne'ma cut'a dá m'mucä p'u mi 'bua. ¹⁹ 'Nɛ hinjom mi'da ni representante dá

nyagä'be, hinda høndra Jacobo nu'a rá n'yohu ma Hmuhu Jesucristo dá nugä p'u. ²⁰ I pa Oja ngue majuaní na rá hya dí xi'ahü.

²¹ M'mefa p'uya, daní mpagä p'u ja rá häi Siria, 'nep'u ja rá häi Cilia. ²² A nu'u yø ja'i 'εc'ei rá Cristo di mpeti p'u ja yø hnini ngue rá häi Judea, tobe hinga n'na ndi dadi nnugähe'u. ²³ Hontho nt'ode te hma ngue enyø ja'i: "Nuna rá n'yohu mi honi ha di zähyø 'yεc'ei 'mø man'na rá pa, a nuyá hmanya ngue guehna xihyø ja'i ngue dá 'yεc'ei'a rá Cristo nuna hinni nnepe dá 'yεc'ei yø ja'i m'met'o". ²⁴ Janangue εspabi Oja yø ja'i, porque nuna Oja bi hyät'i bi pärcagui ma mmäi.

2

¹ Mi gua'a rá 'de'ma goho rá jeya p'uya, mahøndä magä Jerusalén. Dá megä'be rá Bernabé conna Tito. ² Dá magä p'u, porque Oja bi 'yurcagui, bi neque ngue ga mmagä Jerusalén. Bi mpeti'u 'bet'o rá hya p'uya ngue dá nyahe. Dá xicä'u p'uya hanja ná rá hoga 'da'yo hya dadi øtä yø ja'i hingyø judío. Dá ne ngue dá fadi ngue 'da'igu rá hya dí xihme yø ja'i. Porque dá negä ngue hinda nts'onna má 'befi ya xtä ø'te, 'ne nimantho dadi mpefi. ³ Pe majuadi dá nyahe, bi hnu manho ná rá hya dá ma. Nuna rá Tito má n'yogä'be hinguí n'youi rá hmεpya ngue rá circuncisión. Pe ya himbi ma má jats'edi ngue di njapi tengutho manna ley ga 'yo yø judío. ⁴ Hondi 'da yø ja'i mi 'bap'u ngue himma juani yø 'yεc'ei, bi nepe ngue xtä hmεpya ná rá Tito. Pe nuyá, guehya yø ja'i cuatyø 'yεc'ei ya, i honi ha di zärcä má guahü ngue dá zäp'u di yajpahü m'mefa ngue hinda øthü'a te gä mmamp'u ja rá ley. Porque ya dí 'εc'ei'u rá Cristo. 'Ne guehya yø ja'i di ja ts'edi ngue ga øthü te gä mmamp'u ja rá ley ya. ⁵ Pe nuna rá hya mmanya, hinga n'na ne dí ørpähe masu. Porque nuna rá hoga 'da'yo hya ya guí 'εc'ei'u, guehna rá

hya ngue majuaní na, ya hinda zá to di pädi.

⁶ Nu'u yø 'yεc'ei 'bet'o rá hya, hinda mportagä 'mø ngue 'bet'o ogue hinda, porque nup'u ja rá hmi rá dá Oja, ya himma hyets'i yø ja'i p'u. Pe nu'u 'bet'o, hin tema hya bi xiqui ngue dá 'yεngui hinga gue'a rá hya dí mma. ⁷ Hante gue bi mmεyasε ngue Oja di färcagui rá hoga 'da'yo hya ngue ga xihyø ja'i hingyø judío. A nuna rá Bedu bi ma mafäti rá hoga 'da'yo hya dá xihyø ja'i ngue yø judío. ⁸ Porque guesε Oja bi 'yεxra Bedu ngue drä representante rá Cristo p'u ha 'bähyø judío. Pe xquet'a bi 'yεxqui ngue drä representantegä rá Cristo p'u 'bähyø ja'i hingyø judío.

⁹ Janangue nuya hyu nc'ei ya, rá Jacobo, rá Bedu, rá Xuua guehya 'bet'o p'u Jerusalén, bi bahya p'uya ngue Oja bi ne ngue di tocagä rá mmenthü ngue ga ø'tä ná rá 'befi ná. Ya dá mbennba 'yεhe p'uya, guehna rá hmεya ná ngue jaje rá acuerdo ná te rá 'befi ga øthe. Bi ts'ännbaya ngue ga mmεgä'be rá Bernabé, ga má mangä'be rá hoga 'da'yo hya p'u 'bähyø ja'i hingyø judío. A nuya dá nyagähe p'uya, guehya dá xihra hoga 'da'yo hya ya yø judío ya. ¹⁰ Honda n'na rá hya bi sicä'be p'uya, ngue hinda má mapumbeni yø hyoya, dá 'bäts'i te honi. Pe nuna rá hya ná, hinga ja dí mbεnnagui, ya zant'a dadi ja ndummäi ngue dá 'bäts'i te honyø hyoya.

¹¹ M'mefa p'uya, ya dí 'bücä p'u ja rá hnini Antioquia, xquet'a bi zøp'u rá Bedu. Mi má njammí pa p'uya, bi 'yεhra pa ngue hinni 'yup'u te bi 'yøtra Bedu. Janangue yø hmi yø dá yø ja'i p'u dá hejpi te ø'te. ¹² Rá maditho xanho te bi 'yøtra Bedu. 'Dap'u bi nsihmεui yø 'yεc'ei hinguí n'youi rá hmεpya di njapyø judío. Mi zø i'da yø ja'i bá nεxpü 'bähra Jacobo, guehya yø ja'i di ja ts'edi ngue dá hmεpya gätho yø 'yεc'ei hingyø judío ya. Mi zøhya p'uya, rá Bedu bi zu ngue dá ts'üi, janangue bi 'uep'u 'bähyø 'yεc'ei

hinga mhmɛpya. ¹³ Nuya mi'da yø judío ngue ya yø 'yɛc'ɛi p'uya, xquet'a 'nɛhya bi 'yøt'e tengutho øtra Bɛdu ya ngue bi nsu, bi 'uep'ɛ 'bɛhyø 'yɛc'ɛi hinga mhmɛpya. Co 'nɛhna ra Bernabé bi ntɛt'i te øtra Bɛdu. ¹⁴ Nu'mø ma nügä te øtra Bɛdu p'uya ngue ya himma juani ngue gue'a te mmanna hoga 'da'yo hya ga 'yo, yø hmi yø dä yø 'yɛc'ɛi p'ɛ dá hɛjpi, dí embi: "Ague Bɛdu, nu'i grá judío, pɛ asta 'nɛsɛ'i, ya xcá hyɛp'ɛ 'da yø hya mmamp'ɛ ja ra ley ga 'yo yø judío. Ya guí øt'e tengutho yø 'yɛc'ɛi hingyø judío. ¿Hanja ya ngue ja guí nnepe da 'yɛn'ɛ yø 'yɛc'ɛi hingyø judío ngue jatho ga øthɛ te gä mmamp'ɛ ja ra ley ga 'yo yø judío ya?" dí embi.

ra ley ya, porque ya bi nja'a ra castigo mi mmanna ley. Nügä tengutho 'mø bi hyogä ra ley. Nuyá, ya gdá 'bɛ'a ngue ga tɛn'na Oja. ²⁰ Nu'mø mi ma maquat'i ra pont'i ra Jesucristo, 'nɛqui dí ør'ma güenda ngue ya bi ncuarcagui ra pont'i. Nuya hindí sänse te nna 'bɛi, hønt'a ra Cristo o ma mmäigä ya. A nuyá, mɛnte ra pa dí 'bɛcä ua ja ra ximhäi, hønt'a rá Ts'unt'ɛ Oja dí ɛc'ɛi ya. Nuná, di maqui 'nɛ bi ndäse ngue bi tho conná ngueque. ²¹ Nuná rá mate Oja bi 'daqui, hindí nne ga joni. Xi'mø ngue da gue'a ra ley ga 'yo yø judío di nhohrá ts'oqui ra ja'i, ya säditho bi du ra Cristo 'mø.

3

¹⁵ Dí nne ga xi'a n'na ra hya ya te'o gátho ya ma mmijudíoɛ. A nuja, hinna 'bɛhm'a ngue ra ts'oqui ga øthɛ tengutho øtyø ja'i hingyø judío. ¹⁶ Pɛ dí pahmɛ ngue nu'a di nhohma ts'oquiɛ, hinga gue'a ngue ga øthɛ te mmamp'ɛ ja ra ley ga 'yo yø judío'a. Nu'a di nhohra ts'oqui, gue'a ngue da t'ɛc'ɛi ra Jesucristo'a. A nu yø ja'i hingyø judío ya ɛc'ɛi ra Cristo ya, pɛ xquet'a 'nɛcɛ ya dí ɛc'ɛiɛ na ra Jesucristo ya. 'Nɛ guehna di nhohma ts'oquiɛ na ngue dá ɛc'ɛiɛ ra Cristo, hingue masque bi nhohma ts'oquiɛ ngue xcá øthɛ te mmamp'ɛ ja ra ley ga 'yo ma mmijudíoɛ. Porque hinjonda bønɛ ngue di nhohrá ts'oqui ngue da 'yøt'e te mmamp'ɛ ja ra ley. ¹⁷ A nuyá, ya dí ɛc'ɛiɛ ra Cristo ngue di nhohma ts'oquiɛ. Pɛ mi'da yø ja'i embi ngue ra ts'oqui dí øthɛ ngue hindí øthɛ te gäma hya mmamp'ɛ ja ra ley. ¿Ua sä da 'yɛnya yø ja'i ya ngue nu'a te ra hya bi xänngahɛ ra Cristo, ya i 'yøt'a ngue ga øthɛ ra ts'oqui? Nu'a, hin'na'a. ¹⁸ A nuyá, ya xtá mangä ngue hingui ja rá ts'edi ra ley ngue di nhohra ts'oqui. Xi'mø hønga 'bät'i, ga embi ngue ja rá ts'edi ra ley, ya himma juani ngue bi nhohma ts'oquiä 'mø. ¹⁹ Pɛ ya hinnɛ mantho ngue ja rá ts'edi

¹ Ague gyø mmɛnguhɛ p'ɛ ja ra häi Galacia, rá nzɛgui ma'bɛdi ni mmäihɛ. ¿Hanja ngue gadi n'uni thä'ahɛ ngue hingui ɛc'ɛiɛ na ra hya majuanɛ? Ni hmi ni dähɛ p'ɛ dá mangähe na ra hya na ngue ra Jesucristo bi 'dømp'ɛ ja ra pont'i. ¿Ua ya gá pumbɛniɛ na ra hya naya? ² Ya guí pahmɛ xandønho ngue Oja bá pɛn'nahɛ ra Espiritu Santo ngue gá 'yɛc'ɛiɛ ra hoga 'da'yo hya bi si'ahɛ. Himbi 'bɛn'nahɛ na ra Espiritu Santo ngue gá 'yøth'a te gä nt'ot'i p'ɛ ja ra ley. ³ ¿Mba hanja'a ni m'mɛmmäi guí øthɛ? Ya guí pahmɛ ngue gue'a ra Espiritu Santo bi 'da'ahɛ ra 'da'yo te. Pɛ nuya guí ɛna ngue gui hyonse ha di gommanho te gdi n'yohɛ ya. ⁴ Ya xangu ra n'ɛ xcá sähɛ ngue guí ɛc'ɛiɛ ra Cristo. ¿Ua hinte ni bøntho'a ya? Pɛ dí ɛna ngue ja te ni bøn'a. ⁵ Dami pahmɛ hanja ya ngue Oja bá pɛnhna Espiritu Santo ngue bi 'yøtyø milagro p'ɛ guí 'bɛhmɛ. Nguna gá nuhɛ ngue bi nja rángue gá 'yɛc'ɛi ra hoga 'da'yo hya bi si'ahɛ. Pɛ hin'i nja na te gá nuhɛ ngue gá 'yøth'a te gä nt'ot'i p'ɛ ja ra ley.

⁶ Tengutho dí xi'ahɛ ya, nguna nt'ot'i p'ɛ ja ra Maça Libro ngue ɛna: "Ra Abraham bi 'yɛc'ɛi ngue di nja'a te ra hya xi xi Oja. Nu'a i 'yɛc'ɛi

p'uya, Oja bi hojpabi rá ts'oqui", i ενα. ⁷ Janangue dami pahmu ya ngue nu'u nnopa mbom'meto ra Abraham, guehya yø ja'i ja yø nt'εc'εi ya. ⁸ Nup'u ja ra Maca Libro, ya manjam'møtho nt'ot'i ra hoga 'da'yo hya ngue 'nε'u yø ja'i hingingø judío di nhohyø ts'oqui 'mø bi 'yεc'εi Oja. Porque ngu'a bi man'Oja bi nyau ra Abraham ngue bi 'yεmbi: "Conná ngue'a'i gátho yø ja'i 'bucua ja ra ximhai da ma majapi", bi 'yεmbi. ⁹ Nu ra Abraham bi 'yεc'εi Oja, 'nε Oja bi japi. A nuyá, nu to gá da 'yεc'εi Oja, Oja di japi tengutho ra Abraham.

¹⁰ Nu to gá εna ngue di nyan'a ngue da 'yøt'e te gá nt'ot'i p'u ja ra ley, da tho ra castigo ra ja'i. Porque nt'ot'i ra hya ngue εna: "Nu to hinguí øt'e para zantho'a te gátho nt'ot'i p'u ja ra ley, gue'a da tho ra castigo'a". ¹¹ Pe dí pahmu ngue nu ra ja'i εna ngue da 'yøt'e gátho'a te mmamp'u ja ra ley, hinga gue'a di hojpabi Oja'a. Porque ra Maca Libro i εna: "A nuyá to bi 'yεc'εi Oja, guehya di hojpabi ya, 'nε di unna 'da'yo te". ¹² Ya hinte ni bøndrá nt'εc'εi ra ja'i nu'a εna ngue di nyan'a ngue da 'yøt'e te mmamp'u ja ra ley. Porque nt'ot'i p'u ja ra ley ra hya ngue εna: "Nu ra ja'i hinte di 'bēdi da 'yøt'e gátho'a te mmamp'u ja ra ley, hont'a ra ja'i di t'unna 'da'yo te'a".

¹³ A nuyá, ya hinga thomhmu ra castigo mmamp'u ja ra ley ya. Porque ra Cristo, ya bi thohra castigo conná nguecju'a. Nup'u ja ra Maca Libro i εmp'u: "Nu ra ja'i macuati ra za, ya ra castigo thogui". ¹⁴ Ra Cristo bi thohra castigo conná nguecju n'namhma ngue hinga høndra Abraham di nthēui ra njapi Oja, sinoque xquet'a 'nε'u yø ja'i hingingø judío di nthēui. Janangue ya di nja'a te ra hya bi yat'a Oja, nu to gá dí εc'εihu ra Jesucristo, ya dí n'yohu ra Espíritu Santo.

¹⁵ Ague ma zi cu'ahu, nuna ra hya ga mmangä ya, gdá hycjpa'u'a te øtyø ja'i. Nu n'na ra n'yohu ngue'mø øt'ui n'na ra cohi rá mmic'εiui, 'nε bi firma ra sūcua da nangui, ya hinda zä to

da xotra hya bi nja, ni xinda zä ngue to da hyuts'i te nt'ot'i. ¹⁶ Nuna Oja bi yarpabi n'na ra hya ra Abraham co 'nε'a rá mbom'meto bi terpap'u. Pe hinte mmamp'u ha nt'ot'i ra hya ngue da 'yεna "yø mbom'meto" tengutho 'mø di mma ngue xtangu. Sinoque n'na nc'εitho'a mmamp'u, guehna ra Cristo na p'uya. ¹⁷ Tengutho ra cohi øtyø ja'i, xquet'a Oja bi gohmi n'na ra cohi ra Abraham, 'nε bi yarpí ngue di nja'a te bi xifi. Mi tho'i 430 njeya, bi t'unna ley ra Moisés, pe himbi nts'onna ra cohi mi jaui Oja ra Abraham. Nuna ra hya ya xi ma mayat'i, di njahma na. ¹⁸ Xi'mø hont'u to øt'e te gá di manda ra ley di t'unna njapi, ya himma hyoni tema hya di yarcahu Oja 'mø. Pe ra Abraham bi yarpabi Oja ngue di unna njapi, 'nε bi unni.

¹⁹ Pe ¿hanja ngue bi nja na ra ley 'mø? Bi un'Oja na ra ley para ngue da bahyø ja'i te 'be'a ra ts'oqui øtyø ja'i. 'Nε bi nja rá ts'edi na ra ley asta gue'mø mi m'mu'a rá mbom'meto ra Abraham. Nuna, bá ts'annbi ngue da 'yøt'a te ra hya mayat'i ngue di nja. Nuna ra ley na, yø anxε bi ma hanja, janangue ra Moisés bi xihyø ja'i na ra hya bi manyø anxε. ²⁰ Pe nu'mø mi nyau Oja ra Abraham ngue bi yarpabi na ra hya na, hinga 'be bi hyonna pøngahya, sinoque bi nyasεui.

²¹ ¿Ua sä ga εmhma ngue nuna ra ley bi yotra Moisés di njunt'ui na te ra hya bi yat'a Oja? Nu'a, hin'na'a. Porque hin tema ley di ja ngue da hyät'i da 'yøtra ja'i te gá di manda para ngue di t'unna 'da'yo te ra ja'i. ²² Pe nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue gátho yø ja'i xa mbent'ui ra ts'oqui. Janangue dí pahmu ya ngue hont'u to εc'εi ra Cristo di nthēui'a te xa yat'a Oja ngue di un'u to bi 'yεc'εi.

²³ Hante ngue da zøcua ra Cristo, gue'a ra ley ma di manda yø ja'i. Bi nja rá ts'edi na ra ley na, asta gue'mø ma pahmu ngue gue'a ra Cristo ga εc'εihu ngue di nhohma ts'oquihu. ²⁴ Nuna ra ley bi nopa mádi yø ja'i, ngue di

ndäpyø ja'i rā Cristo 'mø mī zøhø. A nu to dā 'yεc'εi nā rā Cristo p'uya, ya dī nhohrá ts'oqui rā ja'i. ²⁵ A nuyá, ngue dí εc'εihū rā Cristo, ya hīnnī mantho dī mandagahū nā rā ley mī fācjū ya.

²⁶ Rángue dí εc'εihū rā Jesucristo ya, ya yø basigahū Ojā ya. ²⁷ A nuyá, nu to gā bī nxixyā 'mø mī 'yεc'εi rā Jesucristo, guehya gā 'yo tengutho i n'yo rā Cristo ya. ²⁸ Ya hīndī mporta ngue'mø grá judío ogue hīngrá judío; 'būhni hmu ogue hīnjo'o nī hmu; ogue grá n'yohū ogue grá xisu. Porque nu'mø ya gā guí n'yohū rā Jesucristo, ya n'na hyātho guí jahū'a. ²⁹ Nu'mø ngue guí n'yohū rā Cristo, ya gue'ahū yø mbom'meto rā Abraham. 'Nε di toca'ahū nā te xā yat'Ojā ngue dī unī.

4

¹ Ya guí nnuhū ngue nu'mø rá ngüetho n'na rā ts'ant'ū ja ngue dā gohmi n'na rā erensia, 'da'igūdui n'na rā hmiqūi, mađague'a ngue rá mmēti gātho. ² Porque 'būhyø ja'i dī ncarga ngue dā mārpaḅi te pēts'i asta gue'mø bi zønna pa dā zānnḅabi rá papá ngue dī ndāpi. ³ Dī njathū p'uya. Hante ngue gā pahmū hanja nā rā Cristo, dá ja ndūmmūi ngue gā øthū'ū yø costumbre gā 'būhyø ja'i ua ja rā ximhäi. ⁴ Pε nu'mø mī zønna pa bá sän'nā Ojā ngue bá penhua rá Ts'ant'ū, bi øn'a n'na rā xisu. Nūnā rā Ts'ant'ū nā, bī 'yøt'e te mmāmp'ū ja rā ley gā 'yo yø judío. ⁵ Bī 'yεhε ngue go bi tho'a rā castigo mī ja gā thohmū tengutho dī manda rā ley. Janāngue nuyá, ya guecjū yø basigahū Ojā ya.

⁶ A nuyā ngue ya yø basigahū Ojā, nūnā Ojā conná Ts'ant'ū bá penhna Espíritu Santo p'ū ja mā mmūihū ngue gā n'yohū. 'Nε guehna rā Espíritu Santo bi bēnnḅi te mmānna ja'i 'mø xi Ojā ngue εmbi: "Mā Papá'i Ojā". ⁷ Janāngue nuyá, ngue ya yø basigahū Ojā ya, ya hīndī 'būhmū tengutho n'na rā hmiqūi. A nu'mø ngue ya yø basigahū Ojā, tengutho n'na rā basi ja rá erensia, dī njathū p'uya,

di tocagahū'a te di un'Ojā rāngue dí εc'εihū rā Cristo.

⁸ Nu'mø yø pa xā thogui ngue hīnmanī pahmū Ojā, gue'ū yø dahmū ngue hīmma juanī Ojā gmi nnøpa hmūhū ngue gmi thannehū. ⁹ A nuyá, ya guí pahmū Ojā ya, ogue man'na xānho, bi ba'ahū Ojā. ¿Hanja ngue ya guí nne guí hyεhmū p'ū Ojā ya, mahønguí nne guí 'yεc'εihū'ū yø costumbre hīn tema ts'edi dī ja? ¹⁰ Porque guí sūphū yø pa di costumbra yø ja'i ngue sūpi. Nu'mø rā t'asna guí sūphū. Njεya, njεya i ja mī'da yø pa guí sūphū. ¹¹ Ya xāngu rā 'bεfi xtá øt'e ngue dí xān'nāhū rā hyā. Guehna dí sugā nāya ngue dī nts'onna rā hyā nā.

¹² Ague mā zi cu'ahū, damī 'yøthū tengutho dí øt'ä ngue hīndī øt'ä'ū yø costumbre yø judío ya. A nūgā dí øt'ä tengutho gmi øthū m'mēt'o. Pε nūgā dí εnā ngue hīnguí sacjū tengue dí øt'e. ¹³ Guí pahmū ngue nu'mø rá mudi mā magā p'ū guí 'būhmū, dá xi'ahū rā hoga 'da'yo hyā, nūgā nmađi hyēnni. ¹⁴ 'Nε nu'a rā n'ū nmī hεmbā, xānhεnnītho ha xtí zā xca nyāhū. Pε nu'ahū p'uya hīngā 'yεhmū ngue hīnda zā gā nyāhū, nī xīngā fεscathohū rā hyā dá mangā. Hante gue co n'na rā pāhā guí 'yøhmū rā hyā dá mangā, tengutho 'mø di 'bāp'ū n'na rá anxε Ojā ngue dā zo'aschū, ogue tengutho 'mø di 'bāse p'ū rā Jesucristo dā zo'ahū, gā jajū p'ū. ¹⁵ ¿Harū gā 'yεhmū'a rā pāhā bī nja'ahū'a rā ora dá xi'ahū rā hyā? Conque dí pacā ngue nu'a rā 'bāxte guí nne xqui 'yørcāhū, nu'mø di sā asta nī dá guí nne xqui hyāi ngue xqui 'dacjū. ¹⁶ Xiya, asta guí nne guí 'yøt'e ngue mā nsūihū ya ngue njuantho dí xi'ahū nā te majuanī.

¹⁷ A nuyā mī'da yø ja'i εmmēi nne dā māxahū, pε hīngā nho nne dā 'yøt'ahū ya. Sinoque høntho nne ya ngue guí hyεgahū p'ū, i nne ngue go guí tenhnū'a rā hyā mmanya. ¹⁸ Pε ya xānho ngue'mø to nne dā māxahū, pεgue ya dā n'yo'a ngue

ra nho da 'yøt'e. A nugä xquet'a dí nne ga fäxahü, pe hinga høn'mø dí 'bup'u guí 'bühmü dí nne ga fäxahü, sinoque hangü ra pa dí nne ga fäxahü. ¹⁹ Ague ma basi'ahü, tengutho n'na ra xisu 'mø ja ngue di ønná basi sä ra n'u, di njadä p'uya, mahøndi sä ra n'u co nu'ahü asta gue'mø gui 'yøthü tengutho bi 'yøtra Cristo. ²⁰ Nugä händi sani ngue gdi 'bücä p'u guí 'bühmü ya ngue ga nyaschü, n'namhma ga nnu ha gda jap'a ra hya si'ahü. Porque nuyá, janjuani händi padí te ga øt'e co nu'ahü.

²¹ Nu to gätho nne da 'yøt'e te gä nt'ot'i p'uja ra ley ga 'yo yø judío, dami xicju ya. ¿Ua hñjam'mø guí øhmü'a ra hya nt'ot'i p'uja ra libro ngue ra ley? ²² Ya guí pahmu ngue nt'ot'i ngue ra Abraham bi m'mü'i yoho yø ts'ant'u. Nuna n'na rá ts'ant'u, rá ts'ant'u n'na ra xisu ngue ra gñitho. Nuna man'na rá ts'ant'u, rá ts'ant'u na ra xisu ngue ra mmennigu. ²³ Nuna ra xisu ngue ra gñitho, hñgra 'yabasi na, janangue bi m'mührá basi. Pe nuna ra xisu ngue ra mmennigu, mará 'yabasi, guesø Oja bi yarpabi ra Abraham ngue bi m'mührá basi na. ²⁴ Ja ua yø hya mahyèqui. Nuya yoho yø xisu ya, guí nhyejpabi yoho yø cohi i ja. Nuna ra xisu ngue ra gñitho ni hu ngue ra Agar. Gui nhyejpabi'a ra cohi bá njap'u ja ra t'øhø Sinaí. A nuya yø ja'i ena ngue da 'yøt'e te di manda ra ley ya, guehya nnøpa basi ra Agar. ²⁵ Nuna ra Agar, yoho yø xequi mahyèjpi. Gui nhyejpa ra t'øhø Sinaí jap'u ja ra häi Arabia. 'Né gui nhyejpa ra Jerusalén, nu'a ja ua ja ra häi. Porque nuya yø judío 'bup'u, i tenthø te nt'ot'i p'uja ra ley. ²⁶ Pe nuya yø ja'i yø ngump'u ja ra Jerusalén bí ja mahèts'i, händi manda ra ley ya. A nuju, ja dyø mmenguhü p'uya. ²⁷ A nup'u ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'uja ra hya ngue ena: "Di nja'i mpähä grá 'yabasi, nu'i hinga pahra ønnate. Ga mafi ngue gui johya, madague'a ngue tobe hñguí pa'a ra ønnate. Porque ra

xisu ngue ra 'yabasi bi hyep'u rá ndø, pe man'na xangu yø basi di m'müi, hñda gue'a ra xisu 'bühmi rá ndø".

²⁸ A nuju ya ma zi cu'ahü, tengutho ra Isaac, Oja bi yat'i ngue di m'müi. Di njathü p'uya, Oja bi yat'i ngue dyø basigahü. ²⁹ Nu'mø mi nja na te ra hya xí yat'a Oja ngue di nja, ra Espiritu Santo bi 'yøt'e ngue bi m'mührá Isaac. Pe nuna rá ts'ant'u ra Agar bi mbøcue, bi zührá Isaac. Xquet'a di njathü p'uya, nu'u mma ngue øt'e te nt'ot'i p'uja ra ley i sæcju'u. ³⁰ Pe guí pahmu te nt'ot'i p'uja ra Maca Libro ngue ena: "Nuna ra xisu ngue ra gñitho, da thøn'athi, da me rá ts'ant'u. Porque nuna rá ts'ant'u na, händi tocabi'a te da hyanna rá ts'ant'u na ra xisu ngue ra mmennigu", i ena. ³¹ A nuya ma zi cu'ahü, hñgyø basigahü na ra xisu ngue ra gñitho, sinoque gue'a ra xisu ngue ra mmennigu yø basigahü.

5

¹ Ya bi hoga ma ts'oquihü ra Jesu-cristo. Janangue ya händi ténhü'a ra ley ga 'yo yø judío ngue ga ena di nyanma tehü. Dami hyahü ra ts'edi ya, dami ndahü co nuna ra hya na. 'Yo sä guí ena ngue di nja ra castigo ngue'mø hñguí tenna ley ga 'yo yø judío.

² Nugä drá Pablo, dami 'yøhmü na ra hya ga mmangä ya. 'Yo gadi n'unü ngue da hmèpya'ahü ngue sä guí 'yena gue'a di nhohni ts'oquihü'a. Nu'mø, ya säditho gá pahmu ra Cristo 'mø. ³ Mahøn'a dí nne ga xi'ahü ya, nu gätho yø ja'i ena ngue da mëpya yø do'yo, 'yo sä di ena ngue hønt'a da 'yøt'a, sinoque ja ngue da 'yøt'e gätho'a te nt'ot'i p'uja ra ley. ⁴ Nuya yø ja'i ena ngue di nhohyø ts'oqui ngue da 'yøt'e te gäma hya nt'ot'i p'uja ra ley, guehya yø ja'i hëp'u ra Cristo ya. Ya emp'u na rá mate Oja. ⁵ Pe nuju, ra Espiritu Santo di hatra ts'edi ma mmühü ngue dí tømhmü'a ra pa rá nzegui. Guesø Oja da mamp'uya ngue ya bi nhohma ts'oquihü rángue di ec'èihü ra Cristo. ⁶ A nuyá, ngue

ya dí n'yohu ra Jesucristo, ya h̄inte di muui 'mø mhm̄pya ma do'yohu ogue h̄inga mhm̄pyagah̄u. A nu'a t̄ate di muui ya, guehna ma nt'ec'eīhu ja naya, 'n̄e nuna ma nt'ec'eīhu na, guehna øt'e ngue dad̄i mah̄ma cuhu n'na ngu n'naj̄u naya.

7 Ya xan̄ho te gman̄i n'yohu m'met'o. ¿Te'o di ts'on'na ni mm̄ih̄u ngue gui h̄ehm̄u p'u na ra hya majuan̄i? 8 Nuna ra hya di ts'on'na ni mm̄ih̄u, h̄ingrá ts'anni Oja na. Porque Oja, i zon'nah̄u na ngue gui siguethoh̄u te mi ja. 9 Ya gui nnuh̄u ngue n'na zit̄qui ra íxi di ixqui ḡatho ra j̄uni. 10 Nugã hu ma mm̄i ngue ma Hmūhu Jesucristo h̄indi ja'i ngue gui p̄ah̄ni nt'ec'eīhu i ja. P̄e nuna ra n'yohu nne di ts'on'na ni mm̄ih̄u, da japra castigo Oja na, h̄ont'o bi zã maj̄a'i.

11 P̄e nugã ma zi cu'ah̄u, nu'mø gdi xi'ah̄u ngue gui mm̄epya ni do'yohu, h̄indi nnu man'ugã yø judío 'mø. P̄e nuyá, s̄ucyø ja'i co nuna ra hya di x̄an̄bate, ngue ra Cristo bi dup'u ja ra pont'i, gue'a i nyanyø te yø ja'i'a. 12 Nuya yø n'yohu di pi'ah̄u ena ngue jatho gui mm̄epya ni do'yohu ngue da ma nth̄equi, ¿hanja ngue nuya yø n'yohu ya, h̄indi nhyecse xan̄ho asta da ma m'moqui?

13 Ague ma zi cu'ah̄u, bi zon'nah̄u Oja ngue h̄inni mantho gui suhu ra castigo di manda ra ley. P̄e 'yo sä gui em̄hm̄u ngue sätho gui 'yøth̄u ra nts'o so ni mm̄ih̄u ya. Nu'á, h̄in'na'a. Para ngue di n̄equi ngue gad̄i mm̄adi n'na ngu n'na'ah̄u, a nuya dam̄i mf̄ats'i n'na ngu n'na'ah̄u ya. 14 H̄ont'a n'na ra hya ja ngue di nja para ngue di ma macumple te gã nt'ot'i p'u ja ra ley. Guehna ra hya ngue ena: "Dam̄i mah̄ni mm̄ic'eīui tengutho gn̄i ne ngue di ma mam̄adi'i". 15 P̄e nu'mø gad̄i nsoth̄u, ya ja ngue gui nsah̄u n'na ngu n'na, pets'i gui t̄utho ni mm̄ic'eīui.

16 Nugã dí xi'ah̄u, dam̄i n'un̄i ngue gue'a ra Espiritu Santo da x̄an'nah̄u te gd̄i n'yohu. Nu'mø gui hyaxh̄u'a ra 'yu di 'da'ah̄u'a, h̄ingui 'yøth̄u'a te

ni p̄ah̄seh̄u 'mø. 17 Nu'a ra nts'o so ma mm̄ih̄u, h̄ingui nnu man̄ho ra Espiritu Santo'a. Nuna te nne ra Espiritu Santo ga øth̄u, n'nan'yo na ngue'a ra nts'o so ma mm̄ih̄u. Guehya di ntør'mah̄ya p'u ja ma mm̄ih̄u ya. Jan̄angue x̄angu yø nn̄idi h̄ingui sä ga øth̄u'a te dí nne ga øth̄u. 18 A nu'mø gue'a ra Espiritu Santo da x̄an̄gah̄u te ga øth̄u, ya h̄ingui ja ngue ga suhu ra castigo di manda ra ley 'mø.

19 H̄ingui h̄enni gd̄a p̄ah̄m̄u ndana gue'a ya yø nts'o øtyø ja'i. Gue'a ra n'yots'om'm̄ai, gã ra nts'o ja rá mm̄i ra ja'i, h̄ingui nne di ts'amm̄i ngue'a te ra nts'o ga 'yo. 20 I th̄anne yø dah̄m̄u, i ete. Di ns̄ah̄yø ja'i. H̄ondra njunt'i nne. I seh̄ya. I ncūe. Di 'yets'i. I 'uenyø ja'i ya yø hya i mma. Porque h̄ondra ntapah̄ya i nne. 21 I nnepe te p̄esrá mm̄ic'eīui, hote, iti, 'n̄e h̄inha ga ndits'i. Ḡatho mi'da yø nts'o i ja, gã øt'e. Nugã ya xtã xi'ah̄u m'met'o 'n̄e mah̄on'a dí xi'ah̄u ya, ngue nuya yø ja'i njap'u, ya h̄inda ma mac̄at'i p'u di manda Oja ya.

22 P̄e ra Espiritu Santo di hat̄ra ts'edi ra ja'i te da n'yo. Guehna ra ja'i di mah̄rá mm̄ic'eīui na, di johya, hu rá mm̄i, seti te thogui, ra hoja'i, h̄ingui ya rá mm̄i ngue'a ra nho øt'e. Nu te ra hya p̄onna ne, gue'a øt'a. 23 H̄indi 'yets'i, h̄ät'i sam̄rá mm̄i. A nuyá, h̄in tem̄a ley di ja ngue da zã da ma ngue da ma ra castigo ya yø ja'i ga 'yo ya yø hya dí xi'ah̄u ya. 24 Ḡatho ya to n'youi ra Jesucristo, ya bi 'yøt'e ngue bi m'm̄e'u yø p̄ah̄a x̄ants'o man̄i n'yo. 25 Nuna ra Espiritu Santo di 'dac̄u ra 'da'yo te. Ja ts'editho ga n'umhm̄u ya ngue gue'a ra Espiritu Santo da x̄an̄gah̄u te gd̄a n'yohu. 26 H̄ingui sä ga 'yex̄h̄u ya, h̄ingui sä ga njunth̄u ya. H̄ingui sä ga n̄eyabah̄u n'na ngu n'naj̄u ya.

6

1 Ague ma zi cu'ah̄u, nu'mø gã p̄ah̄m̄u ngue bi 'yøtra ts'oqui n'na ni amigoh̄u, nu'u n'youi ra Espiritu

Santo, gue'ᵤ di nyau'i'a bi 'yøtra ts'oqui'ᵤ. Da xifi ngue da hyep'ᵤ'a te øt'e. Pe gue di nya manhuēhi ha di hejpi. Di mfädi xanho, hinga mbennbᵤ ngue xquet'a 'nē'ᵤ di njap'ᵤ m'mefa'ᵤ. ² Ngu mi'da, ngu mi'da, nu'mø gá nuᵤ te hēmbi n'na ngu n'na dami nfäxᵤ. Nu'mø ngue ngu'a guí øthᵤ ya, ya guí øthᵤ'a te ra hya di manda ra Cristo 'mø. ³ Nu ra ja'i ēna ngue sahra güenda ngue tatese, pe hinda zä to da hyät'i. Sinoque di nhyäse 'mø ngue himma juani te mma. ⁴ N'na ngu n'na'ahᵤ dami hyacse ra güenda ngue'mø xanho te gni 'yohᵤ ogue hin'na. A nu ra ja'i hacra güenda ngue xanho te øt'e, ya da zä di johya. Pe hingue masque di johya ngue da denna mmic'ēiui ngue hinguí øträ mmic'ēiui tengutho øt'e. ⁵ Porque n'na ngu n'najᵤ høxhma xihᵤ ngue ga hacjᵤ ra güenda ngue'mø xanho te di øthᵤ ogue hin'na.

⁶ Nu ra ja'i sännbabi rá hya Oja, jatho ngue da mäxrá xännbate ngue di unni te honi.

⁷ Nuna Oja hinga nt'ēmbi na. Hercathohᵤ na, masä mi 'yēna ngue hinguí nnu te di øthᵤ. Nu te ga 'yo ra ja'i, gue'a ra njut'i di nja'a.

⁸ Porque nu ra ja'i øtra nts'o so rá mmui, gue'a ra castigo da tho'a. Pe nu ra ja'i haxra 'yu xännbabi ra Espiritu Santo, guehna ra ja'i para zantho di unna 'da'yo te ra Espiritu Santo na.

⁹ Ogui säyahᵤ, ma ga øthᵤ ra nho. Porque nu'mø hinga nsäya ngue ga øthᵤ ra nho, da zønna pa di njurcaᵤ.

¹⁰ Janangue nup'ᵤ da zä ga øthᵤ ra nho, ma ga ørpahᵤ ra nho gätho. Pe ma datho'ᵤ ma cuᵤ n'nat'a ma nt'ēc'ēihᵤ i ja ngue nnetho ga ørpahᵤ ra nho.

¹¹ Nugä drá Pablo, dami nuᵤ ya yø da letra ga osegä ya. ¹² A nuya yø ja'i di ja ts'edi da hmēpya ni do'yohᵤ, høntho nne ya ngue da nu manho yø ja'i. Porque hinguí nne da zä ra n'ᵤ tho'ᵤ to i mma ngue ya bi nho-hyø ts'oqui yø ja'i ngue bi du p'ᵤ ja ra pont'i ra Cristo. ¹³ Pe nuya yø

xännbate ya mhēpyabi yø do'yo, ni xinga guehya di øt'e te gä mmamp'ᵤ ja ra ley ya. Høntho nne ya ngue da hmēpya'ahᵤ n'namhma ngue nup'ᵤ di nya, ya di 'yēts'i, da ma ngue ya guí øthᵤ'a ra hmēpya di manda guí 'yøthᵤ. ¹⁴ Pe nugä hinda nne ngue te gdá 'yēxä, hont'a di nne ga mma ha bi nja ngue bi du p'ᵤ ja ra pont'i ra Jesucristo. Pe ränge bi du p'ᵤ ja ra pont'i, ya hinda hogä'a ra nts'o ga 'yo yø ja'i ua ja ra ximhai. A nuya yø ja'i øtra nts'o p'ᵤya, xquet'a hinguí nnu manhogui. ¹⁵ Nu'mø ya di n'yohᵤ ra Jesucristo, ya hinte di mmui ngue'mø mhēpya rá do'yo ra ja'i ogue hin'na. A nu'a di muui ya, gue'a ngue da gom'na'yo ma n'yomfēnihᵤ. ¹⁶ A nuya to gätho da hyaxna ra hya di mmangä, di nne ngue da hyut'a ni mmuihᵤ Oja 'nē di huēc'ahᵤ. 'Nē hinga høn'athohᵤ, sinoque gätho'ᵤ te'o ya yø ja'i Oja.

¹⁷ A nu ra pa di ma p'ᵤya, hinda nne to da gun'mahyagui. Nuya yø medi n'yoi ma do'yo ngue xa ungyø ja'i, ja di nēqui ua ngue rá mēfigä ma Hmu Jesús.

¹⁸ Ague ma zi cu'ahᵤ, di nnegä ngue gä di jap'ahᵤ ma Hmuᵤ Jesucristo. Da ngut'atho.

Efesios

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba yø 'yεc'εi Efeso.

¹ Nügä drá Pablo, bá εxcä Oja ngue drá representantegä rá Jesucristo. Nuyá, dadi zenguagä yø ja'i ya o rá 'yε Oja, guehya yø ja'i ya εc'εi rá Jesucristo p'ua ja rá hnini Efeso. ² Dí nnegä ngue nuna Oja má Papáhu co 'nehna má Hmúhu Jesucristo di jap'ahú 'nε dá hyut'a ni mmáihú.

³ Ma gá ja mammadihú ná Oja rá Papá má Hmúhu Jesucristo. Porque nuju ngue ya dí n'yohú rá Cristo, ya bi jajpahú Oja. Nup'ú mahets'i 'dama 'dan'yo rá njapi mambí jap'ú, gue'a bi 'dacju'a ya. ⁴ Nu to gátho ya n'youi rá Cristo, ya xpá huan'na Oja hante di nhohra ximhái. I nnepe ngue dá hyεp'ú rá nts'o ya yø ja'i xa huanhni, n'namhma ngue nup'ú ja rá hmi rá dá Oja, hin tema nts'o da thinnbi. ⁵ Nuna Oja di macju. Ya mandø njam'møtho xpá nzänni ngue rá Jesucristo dá 'yøt'e ngue gá cohi ngue yø basigahú Oja. Nu'a te bi nja mpähá Oja dá 'yøt'e, gue'a bi nja'a. ⁶ Nuna rá Ts'unt'ú Oja mathoguitho di mádi, ya má n'yohú naya. Ja ts'edito ngue zant'a gá εspahú Oja ya, porque mandøngu drá mate bi 'dacju.

⁷ Conná guehrá mate Oja, nuna rá Ts'unt'ú Oja bi dú ngue bi yanju 'nε bi punnga má ts'oquihú. ⁸ Mathoguitho di macju Oja. Bi xoga má n'yomfεnihú, bi 'yøt'e ngue dá pahmu hanja rá hya. ⁹ Nuna rá hya Oja himmi fadi hanja, bi 'yøt'e ngue dá fadi hanja'a te xpá nzänni di nja. ¹⁰ Nu'a te ya xpá nzänni di nja, dá 'yεhra pa di nja'a. Nuna Oja, dá japi di manda rá Cristo gátho'a tema cosa i ja, ngup'ú mahets'i, nguua ja rá ximhái, gátho go di manda'a.

¹¹ Nu'a te ya xpá nzän'Oja di nja, gue'a øt'a. Ya mandø njam'møtho xpá

nzän'Oja ngue nu to gátho ya dí n'yohú rá Cristo, gá nnuhú'a rá nho di un'Oja. ¹² Janangue'a, nuyá rá mæditho dá εc'εihe ngue rá Yante ná rá Cristo, ya nnu rá nho ørcahe Oja. Guehya jatho ngue gá εspahé Oja ya. ¹³ Xquet'a nu'mø gmi 'yøhmú ná rá hoga 'da'yo hya majuaní ngue di nyanní tehú, ya gá 'yεc'εihú rá Cristo p'uya. A nuyá, ngue guí n'yohú rá Cristo, ya bá 'ben'nahú rá Espíritu Santo. Porque ya xa yat'Oja ngue dá pennbabí rá Espíritu Santo te'o gátho ya o rá 'yε. ¹⁴ Ngue ya bá 'benhna Espíritu Santo gá n'yohú, ya dí haxhú njuani ngue nu'a te gá rá nho xa yat'Oja di 'dacju, gá di nja. Nu'mø bi dát'i dá 'yεc'εi'ú to ja ngue dá zo rá 'yε Oja, guehya yø hya jaua dá 'yørpe. Nu te gá øt'Oja, gá tate. Janangue jatho dá t'εspi.

¹⁵ Nügä dí øde ngue janjuani guí hahni mmái guí εc'εihú rá Hmu Jesús. 'Nε dí øde ngue gadi mahmu gátho'ú to ya o rá 'yε Oja. ¹⁶ Janangue nügä hindí säya janjuani dadi ja mammadigä Oja conná ngue'ahú. A nuyá, zant'a dí mmat'Oja conná ngue'ahú. ¹⁷ A nuna Oja, guehna rá Oja ná má Hmúhu Jesucristo ná, 'nε guehna rá Papá maguesε ná. Janangue nuyá, dí äpä Oja ngue dá 'yøt'e ngue dá dinni mmáihú xandønho hanja Oja. ¹⁸ Nuna Oja, bi zongahú ngue di tocagahú rá nho m'mεfa. Dí äpi ngue dá xoc'a ni n'yomfεnihú xandønho, n'namhma ngue dá dinni mmáihú hanja'a te rá hya dí tømhmú di nja. Porque mazihotho'a te rá nho xa nzän'Oja di unni te'o gátho ya o rá 'yε. ¹⁹ Dí äpä Oja ngue dá dinni mmáihú xandønho hanja, ngue nuna Oja mathoguitho ja rá ts'edi hinha rá nzεgui. A nuna rá ts'edi Oja i ja, guehna fäts'i gátho'ú to εc'εi ná. Nuna Oja ná, i udi ngue mathoguitho ja rá ts'edi. ²⁰ Porque guehna Oja bi 'yøt'e ngue bi bennate rá Cristo 'mø mi dú, 'nε bi zits'i i ma mahets'i ngue i mmip'ú ja rá n'yεi Oja. ²¹ Nuna rá Cristo bi t'unná cargo ngue tate, go guehna di manda gátho'ú bi

ja yø ts'edi mahęts'i na, 'nęcua ja ra häi. Di manda yø dast'abi, 'nę gätho'u to mi'da ja yø ts'edi. Nuna go 'bet'o na ngue gätho, da gue'u 'bührä pa ja p'aya, da gue'u di m'mahyø pa di 'yęp'u, gätho go di manda'a. ²² Nu te gäma cosa i ja, Oja bi japra Cristo ngue gä go di manda'a. 'Nę bi japi ngue ra Cristo go di manda gätho yø 'yęc'ęi'a. ²³ A nu'u yø 'yęc'ęi, gue'u nnøpa do'yo ra Cristo'u. Nu'a ra Cristo n'youi gätho yø 'yęc'ęi'a, 'nę 'bui hønbnu bi zä, bi 'bu mahęts'i 'nę 'bucua ja ra ximhäi.

2

¹ Nu'mø mam'met'o, xandønts'o te nmi øthu. Entho ya xtä tuh ngue ma ts'oquih mi ja. ² Xtä øthu yø nts'o ja ua ja ra ximhäi. Xtä ørpah ra pähä ra zithu nuna di manda gätho yø ts'onthi i 'yo ndap'u bi zä. 'Nę gue'a ra zithu xa bennba yø mmui'u yø ja'i hingui nne da 'yęc'ęi Oja ya. ³ Nu'mø man'na ra pa gä xtä njah p'u tengutho øtyø ja'i hingui pa Oja ya. Xtä øthu'a te ma pähäseh. Nu'a te ra nts'o so ma mmui'u, gue'a xtä øthu'a. Janangue mama nsäh'a ra castigo da ja Oja, tengutho ra castigo da thohyø ja'i hingui pa Oja ya.

⁴ Pe nuna Oja, mathoguitho di macju, 'nę mathoguitho di huęgah. ⁵ A nuyá, ngue di n'yohu ra Cristo, ya bi 'dacju ra 'da'yo te ya. Porque nuju ya xtä tuh ngue ma ts'oquih mi ja. Pe nuna Oja, ra matetho bi 'yøt'e ngue bi yanju. ⁶ Nuna Oja, xquet'a da 'yøt'e ngue 'nęcju da zä ga bennateh tengutho ra Cristo ngue bi bennate. 'Nę da 'yøt'e ngue 'dap'u gani mmihmu p'u mahęts'i. ⁷ Nguna ra hya xpä nzän'Oja di nja ya, n'namhma ngue hangu ra pa di nęqui xandønho ngue janjuani di macju, ngue'a te ra nho bi 'yørcäh conná nguehra Jesucristo. ⁸ Nuna Oja, ra matetho bi 'yøt'e ngue bi yanju ngue dá ęc'ęih ra Jesucristo. Hinga emhma ngue ja tema nho dá øthu ngue bi yanju. Sinoque bi nesę Oja ngue bi yanju. ⁹ A nu ra ja'i, hingui sä da 'yęna ngue

ja tema nho da 'yøt'e ngue da zä di nyani. Janangue hinda zäp'u di 'yęts'i da 'yęna ngue nu'a te ra nho øt'e, gue'a di n'yan'a. ¹⁰ Oja bi 'yøt'e ngue ja ma'da'yo dá m'mahmu ngue di n'yohu ra Jesucristo. Ya mam'met'o xpä nzänni ngue ya gda 'bähmu'a ngue gä ra nho ga øthu.

¹¹ A nuyá ngue hingyø judío, dami bęni te gmi jahu 'mø yø pa xa thogui. Yø judío himmi nnu manho'ah porque ni do'yohu himma mhmępya tengutho øtyø judío. ¹² Nu'u yø pa'u, hingmi pahmu te'o na ra Cristo. Mama hyaqui'ah ya yø judío 'bup'u ja ra häi Israel. Hingmi pahmu'a te ra cohi mi jai Oja'u. Ni xinga gue'u yø hya di yat'a Oja ngue gdi pahmu hanja. Aha gmi 'bähmu ua ja ra ximhäi, 'be xingmi tømhma ngue xtä 'yęhra pa xtä nyan'ah Oja. Hingmi pahmu ngue 'bu Oja. ¹³ Pe nuyá ngue guí n'yohu ra Cristo ya, 'nę bi du conná guecju, gue'a øt'e ngue gä pahmu Oja'a ya. ¹⁴ A nuyá, ra Cristo guehna bi 'yøt'e ngue ga n'amigohu Oja naya. Ngu yø judío, ngu'u hingyø judío, ya n'na 'bæitho bi gohyø ja'i ya. Porque bi xotra Cristo ya yø hya mađi hyagah. ¹⁵ Nu'a ra ndate bi thohra Cristo, ja bi zęp'u rá ts'edi ra ley nu'a mađi manda yø costumbre maní n'yo yø judío. Nuyá yo 'bui yø ja'i mađi nsui, ma'da'yo bi mpenhni ngue n'na 'bæitho bi gohi. Porque ya gä yø n'youi ra Cristo. Gue'a i hojpabi'a. ¹⁶ Porque nu'a i du p'u ja ra pont'i ra Cristo, gue'a i nhojpauí Oja yø ja'i bi 'yęc'ęi'a. Ngu yø judío, ngu'u hingyø judío, nu'a ra njunt'i mi øt'e ngue mađi nsui, ya bi zęp'u. Bi ma mpenhni gätho yo 'bui yø ja'i tengutho 'mø n'na nc'ęitho bi gohi. ¹⁷ Ra Cristo bá ęhę ngue bi xihra hoga 'da'yo hya yø ja'i ngue bi nhojpi. Bi xihra hya yø ja'i himmi pa Oja, ximmangu yø judío ya mi pa Oja xquet'a bi xihra hya. ¹⁸ Conná nguehra Cristo, ngu yø judío, ngu yø ja'i hingyø judío, gue'a ra Espíritu Santo fäxçah ya ngue da

zäp'u ga n'amigohu xanho'a ra Papá. ¹⁹ A nuyá, ya h̄ingyø 'dan'yo ja'ih̄u ya. Ya gue'ah̄u yø ja'i Oja ya, porque ya ni n'yohu gätho'u yø ja'i ya o rá 'yε Oja.

²⁰⁻²² Nup'u ha nanga n'na ra ngu ngue ra nija, nup'u brá fuhra jado, n'youi mi'da yø do di tetra jado ngue rá nija Oja. Gue'ah̄u yø do di tetra jado ngue ra nija ya. Nu'a ra Cristo, gue'a ra do bi d̄u'mra jado'a. A nu'u yø representante p'uya co 'nε'u yø p̄ongahya Oja, gue'u yø do rá muditho bi mε ra ngu'u. A nuyá conná guehra Cristo ya, nu yø ja'i h̄ingyø judío, ya yø n'youi to gä εc'ei ra Cristo'u ya. Porque gäthogah̄u, gue'a ra Espiritu Santo dí n'yohu.

3

¹ Nugä drá Pablo, dí ofädi ngue dí mmangä rá hya ra Jesucristo p'u 'b̄uh̄yø ja'i h̄ingyø judío. ² Ya guí pah̄u ngue bi 'yørcagui ra mate Oja bi 'dajma 'b̄efi ngue ga xi'ah̄u ra hoga 'da'yo hya. ³ Gä dá cuatä ua ja ra s̄ucua'a te gäma hya bi yurcagui Oja. H̄immi fadi hanja na ra hya na. ⁴ A nu'mø gá nuh̄u na ra s̄ucua naya, ya guí hyaxh̄u njuani p'uya ngue nu'a rá hya ra Cristo h̄immi fadi hanja, bi jaqui dá padi hanja. ⁵ Nu'mø yø pa xa thogui, nuna Oja, h̄injoni ja'i xa mbøni ngue xtí japi xta mbah̄na ra hya na. Pε nuyá, nuna Oja bá pennbabi ra Espiritu Santo'u yø representante co 'nε'u yø p̄ongahya ngue bi japi dá badi hanja na ra hya na. ⁶ Nuna ra hya h̄immi fadi hanja, guehna ra hya ja ua naya: Ngue h̄inga h̄ondyø judío di tocabi na rá njapi Oja, sinoque xquet'a 'nεhyø ja'i h̄ingyø judío di tocabi rá njapi Oja 'mø da 'yεc'ei ra hoga 'da'yo hya. Ya gä dá gohi ngue yø ja'i Oja. Porque di tocabi'a ra nho ya xa yat'Oja ngue di unyø ja'i da 'yεc'ei ra Jesucristo.

⁷ A nuyá, Oja bi 'yøtra mate bi 'dajhma 'b̄efi ngue ga mmangä na ra hoga 'da'yo hya. 'Nε guesε Oja di 'dacrä ts'edi ngue dá zä ga øt'a na

ra 'b̄efi na. ⁸ Nugä, man'natho h̄inga njuanigä ngue gätho mi'da yø ja'i ya o rá 'yε Oja. Pε guesε Oja bi 'yøtra mate ngue bi tocagä ra mm̄en̄thi ngue ga xicä ra hoga 'da'yo hya yø ja'i h̄ingyø judío. 'Nε ga xihyø ja'i ngue nu'mø bi 'yεc'ei ra Cristo, mathoguitho ra nho di tocabi h̄inha rá n̄εgui. ⁹ I nneque ngue ga japi dá badi gätho yø ja'i hanja na ra hya h̄ingui fadi. Nuna Oja bi hoqui gätho'a te ja ya, mandø njam'møtho xpä nzän'na te nnepe di nja. Pε h̄immi fadi hanja, asta ja guehya ja bi fahya. ¹⁰ A nuyá, ya bi zønna pa ngue co 'nεhyø anxε bi ja yø ts'edi mah̄ets'i dá nu'a te dá 'yørpabi Oja yø 'yεc'ei. 'Nε dá nu ngue mathoguitho ja rá mfadi Oja. ¹¹ Ya mandø njam'møtho xpä nzän'Oja'a te nnepe di nja. Pε ya bi nja 'mø mi t'εc'ei na ra Hmu Jesucristo. ¹² A nuyá, ngue ya dí εc'ei h̄u ra Cristo, ya nthumm̄i ngue mā n'yohu Oja ya. ¹³ Janangue nugä dí xi'ah̄u ngue 'yo di tu ni mm̄ih̄u ngue dí sägä ra n'u ngue dí xi'ah̄u ra hoga 'da'yo hya. Sinoque dami johyah̄u ngue nu'a te ra n'u dí thocä conná ngue'ah̄u dá 'yøt'ah̄u ra nho na.

¹⁴ Janangue nugä dí ndantyøhmu ngue dadi ja mammadi na rá Papá mā Hmuh̄u Jesucristo. ¹⁵ Nuna ra Papá na, nu'u bí 'b̄u mah̄ets'i, dá gue'u 'b̄ucua ja ra h̄ai, gätho yø Papá. ¹⁶ Guehna mā datho ngue ja rá ts'edi na. Janangue dí äpi ngue di zac'a ni mm̄ih̄u ngue dá penhna Espiritu Santo di ha'ah̄u ra ts'edi. ¹⁷ Dí äpi ngue nu te'o gätho ya guí εc'ei h̄u ra Cristo, h̄ondra Cristo dá 'yo ni mm̄ih̄u. A nu'a te gni mah̄ni mm̄ic'ei h̄u, janjuani ngue ni mm̄i gdi 'yøth̄u. ¹⁸ Dí nnegä ya ngue gätho'ah̄u co gätho mi'da yø 'yεc'ei, dami pah̄u xandønho hague ngu gangu'a te guí macj̄u ra Cristo. ¹⁹ Janangue dí äpä Oja ngue dá d̄inni mm̄ih̄u xanho hanja na te guí macj̄u ra Cristo, madague'a ngue h̄injam'mø dá zä ga pah̄u gätho'a te guí macj̄u. Pε co

ngu'a, man'na man'na di nequi ngue guí n'yohu Oja.

²⁰ Nuna Oja, ma datho ja rá ts'edi na, porque sá di un'a te t'ápi. Hinga hont'a te ra hya so ma mmui dí áphu di uní, sinoque man'na xangu di uní ngue'a te t'ápi. A nuyá, nuna rá ts'edi Oja i ja, guehna di hacju ra ts'edi naya. ²¹ Nu to gátho dí ec'ei hu ra Jesucristo ya, ma ga espahu Oja para zantho. Da ngut'atho.

4

¹ Nugá dí ofádi ngue dí orpabi rá 'befi ra Hmu Jesús. Pe nuyá, dí xi'ahu ngue guí mportahu xandõho. Nuna te ra hya i zon'nhu Oja gdi n'yohu, gue'a gui 'yothu'a. ² O gadi 'yex'mo guí yahu, mahotho gdi nyahu. Dami seti te gadi n'yorpuhu. Di nequi ngue n'na ngu n'na gadi mahni mmic'ei hu. ³ Da máx'ahu ra Espiritu Santo ngue da 'yot'e ngue xogue n'na hyatho gui mmamhu. Dami ja ndummu ngue hinjam'mo gui njunthu. ⁴ Nu to gátho ya dyo 'yec'ei hu, entho n'na nc'ei tho pu da nnuju Oja. Nu'a ra Espiritu Santo dí n'yohu, n'nat'a'a. Nuna te ra hya dí tomhu di nja m'mefa, n'nat'a na ra hya gá nzongahu Oja. ⁵ N'nat'a ma Hmu hu. N'nat'a ma nt'ec'ei hu i ja. N'nat'a ra nxixya i jajhu. ⁶ Ne n'nat'a Oja i 'bui, gue'a ra Papá'a ngue gátho. Ne gue'a di manda gáthogahu'a. Gue'a 'bui ndap'u bi zá'a. Ne gue'a di n'yohu gáthogahu'a.

⁷ Nup'u ha di mpeti yo 'yec'ei, bi zannba ra Cristo n'na ngu n'najua te ja ngue ga othu. Di hacju ra ts'edi ngue da zá ga othu'a te nnepe ga othu. ⁸ Nguna mmamp'u ja ra Maca Libro ngue ena: "Nuna ra Cristo bi ma mahets'i, pe 'be bi dapi gátho'u yo nsuiui. Ne mandõngu dra mate bi unyo ja'i bi gocua ja ra ximhai", i ena. ⁹ Te nne da manna ra hya embi ngue bi ma mahets'i? I nne da ma ngue ra Cristo bi zocua ja ra hai ne bi mengui, i ma mahets'i. ¹⁰ Nuse na ra Cristo bá nexpu mahets'i, bi zocua ja ra hai. Ne bi ma asta ndoya maya bí ja ra

c'amahets'i para ngue di nequi ngue ndap'u bi zá 'bui ngue di manda.

¹¹ N'na ngu n'na yo ja'i, bi zannba ra Cristo'a te ja ngue da mafi. Bi 'yexyo ja'i ngue dyo representante. Mi da pu ya, bi 'yets'i ngue da manna hya di bennbabi Oja ngue da ma. Mi da pu ya, bi 'yets'i ngue di n'yo ngue da manna hoga 'da'yo hya. Mi da pu ya, bi 'yets'i ngue di m'met'o ngue dyo mamhya pu ha 'buhyo 'yec'ei. Mi da pu ya, bi 'yets'i ngue dyo xannbate ngue ra hya. ¹² Nuya yo ja'i bi 'yets'i, guehya da japi gátho yo 'yec'ei ngue da 'yotra 'befi di manda ra Cristo da 'yotyø ja'i ya. Guehya man'na di hatra ts'edi yo 'yec'ei 'bucua ja ra ximhai ya. ¹³ Di mpefi asta gue'mo da zadi ngue xogue da 'da'igu ma nt'ec'ei hu, ne ga pahmu xandõho'a rá Ts'unt'u Oja. Man'na man'na dí thini xanho hanja ra hya, ya da zá ga n'yohu tengutho i n'yo ra Cristo pu ya. ¹⁴ Ya hinga othu tengutho otyo t'ubasi pu ya. Porque yo basi hingui henni ga thät'i. Tengutho 'mo te haxra ndahi ni ma ua, ni ma nu, njarbutho yo basi, hont'o bi zá maxädi tenni. A nu'u yo xannbate ngue yo hyäte, xogue ga mbatho da hyoni ha di hyätyø ja'i. I nne'u ngue ga tenhu'a ra fehni hya i xannbate. ¹⁵ Pe nuju, ma ga ja ndummu ga mmamhu na ra hya majuaní. Ma ga udi ngue dadi mahmu'u yo ja'i di xihmu na ra hya na. Ma ga homhu ra hya ngue man'na gda cohmu tengutho ra Cristo. Nuna ra Cristo, guehna 'bet'o na ngue di manda gátho yo 'yec'ei, tengutho rá ya ra ja'i i 'bet'o ngue di mandabi rá do'yo. ¹⁶ Ngue guehna ra Cristo 'bet'o ngue di nnopa yahu ya, nu'u yo xequi ha di ntõtra do'yo ra ja'i pu ya, go guecju'a. A nu'mo ngue cu xanho yo hyundo'yo, gátho 'da gui mpetho, ya xanho i ja. Njarbutho ya, nu'mo di madi n'na ngu n'na yo ja'i, gátho 'da ga hyadra ts'edi di mpefi xanho.

¹⁷ Nuna ma Hmu hu Jesucristo, go di 'dacá ra ts'edi na guehna ra hya dí

xi'ah̄u ya. 'Yoni mantho guí øth̄u'a ra nts'o ga 'yo yø ja'i hingui pa Oja. Nuya yø ja'i ya, nu'a ra nts'o so yø mm̄ai, gue'a øt'a. Pɛ h̄inte di muui te øt'e. ¹⁸I njot'i yø n'yomfɛni, hingui pa'a ra 'da'yo te di un'Oja. Porque mandø nnaxitho yø n'yomfɛni. H̄indi n'uni da sifi ha di njap'u dí ba Oja, janangue hingui padi hanja. ¹⁹Janjuani ngue xa unyø mm̄ai yø ja'i'a ra nts'o ga 'yo. 'Be xingui ja yø 'bɛ'isã. ɛna gue man'na di johya 'mø 'dama 'dan'yo ma nts'o øt'e.

²⁰Pɛ h̄inga ngu'a ra hya gá 'yøhm̄u bi nxãnbate ra Cristo. ²¹Majuani ngue ya gá 'yøhm̄u na te ra hya bi nxãnbate ra Jesucristo. Nuna ra hya naya, guehna majuani na, 'nɛ guehna ra hya xãngah̄u ra Jesús. ²²Janangue nuyá, nu'a te gã ra nts'o gmani n'yohu mam'mɛt'o, dami hyehm̄u p'u'a ya. Porque nu'a ra nts'o gmad̄i ho gui 'yøth̄u, mi hãt'atho ni n'yomfɛnih̄u'a. ²³A nuyá, dami 'yøt'e ngue da gom'na'yo ni n'yomfɛnih̄u ya. ²⁴Gãtho ma'da'yo'a te gd̄i n'yohu. Gã ra nho gd̄i n'yohu. Tengutho Oja majuani ngue xandønh̄o'a, gui njathu p'uya, gã ra nho gui 'yøth̄u, h̄in tema nts'o gui 'yøth̄u.

²⁵A nuyá, 'yo guí mm̄amhm̄u ra fɛhni. N'na ngu n'na'ah̄u, gã majuani guí xihni mm̄ic'ɛiui. Porque gãtho yø 'yɛc'ɛi tengutho 'mø n'na nc'ɛitho di jah̄u. ²⁶Nu'mø gui ncuɛh̄u, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue da gohi ngue dra ts'oqui'a ni cuɛh̄u. Da thotho'a ni cuɛh̄u, 'yo guí nneh̄u ngue gã ra nḡni ra pa gui ncuɛh̄u. ²⁷'Yo gad̄i unhn̄u ra 'yu ra zithu ngue gui 'yøth̄u'a te rá pãhã.

²⁸Nu ra ja'i mará bɛ, da hyɛp'u'a rá mfɛ, di mpɛfi. Nu ra ja'i ngue rá 'bɛfise da 'yøt'e, gue'a di d̄ini te da zi'a, janangue di nja te di unyø ja'i h̄in'yu te da hyoni.

²⁹'Yo tema ts'omhya guí mm̄amhm̄u. Sinoque ra hoga hya guí mm̄amhm̄u, da gue'a ra hya da 'yørpabi ra nho yø ja'i da 'yøde. ³⁰'Yo guí øth̄u ngue da du rá mm̄ai ra Espíritu Santo ngue n'na

ra ts'oqui gui 'yøth̄u. Porque dí n'yohu ra Espíritu Santo, ya di haxhu njuani ngue ya dí ohu rá 'yɛ Oja, 'nɛ fãcj̄u asta gue'mø bá ɛp'u ma Yanteh̄u.

³¹A nuyá, dami hyehm̄u p'u gãtho ya yø hya ga xi'ah̄u ya. Ra sui, ra cuɛ, ra njunt'i, ra ts'ate. 'Yo to gui nnu man'uh̄u. ³²Nu'a ja ngue gui 'yøth̄u, dami n'yørpah̄u ra nho n'na ngu n'na'ah̄u. Di nja ni yemm̄ih̄u. Dami mpunn̄bi n'na ngu n'na'ah̄u ngue'mø 'bui to h̄inga gue'a øt'e, tengutho Oja bi pun'nah̄u conná nguehra Cristo.

5

¹Nuna Oja, janjuani ngue di mac̄ju ngue ya yø basigah̄u. Janangue nuyá, ma ga øth̄u tengutho øt'Oja. ²Ma ga mah̄ma mm̄ic'ɛih̄u tengutho gui mac̄ju ra Cristo. Nuná, asta bi ndã ngue bi du conná nguecj̄u. Oja bi nu manho ngue gue'a bi gohi ngue ra 'bøt'e i nhohma ts'oquih̄u'a.

³Ya guí ohu rá 'yɛ Oja ya. Janangue nuyá, 'yo di so ni mm̄uih̄u'a ra n'yots'om'mãi. 'Yo tema nts'o guí øth̄u. 'Nɛ 'yo guí ɛmhm̄u ngue gue'a ra mɛnyu ma d̄atho di muui. ⁴'Yo tema ts'omhya guí mm̄amhm̄u. 'Yo guí mm̄amhm̄u yø hya h̄inte ni bøntho. Porque nuya yø hya ya, h̄inni 'yup'u ngue guí mm̄amhm̄u ya. Nu'a ra hya ni 'yup'u gui 'yøth̄u, gue'a ngue njandyatho gui ja mam̄ad̄ih̄u Oja'a. ⁵Ya guí pah̄mu ngue nup'u di manda ra Cristo, co 'nɛhrá Papá, nuya yø ja'i ngue yø 'yots'om'mãi h̄inda ma mac̄ut'i p'u ya. Da guehyø ts'oc'ɛi, da guehya yø ja'i ngue hønt'a te pɛs'ua ja ra ximhãi so yø mm̄ai ngue di xand̄i, h̄inda yarbu ya. Porque nuya yø ja'i njap'u, nu'a te ra cosa ni ma yø mm̄ai, gue'a thanne'a, h̄inga gue'a Oja i thanne. ⁶Matonma hyã'ah̄u ngue gui 'yøth̄u ya yø nts'o dí xi'ah̄u. Porque nu to øtya yø hya dí xi'ah̄u ya, ngue fɛspatho rá hya Oja, guehya da japra castigo Oja ya. ⁷Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui 'yøth̄u tengutho øtya yø ja'i dí xi'ah̄u ya.

8 Nu'mø mam'met'o, gä rä nts'o nmará n'yohu. Pe nuyá, ya ma n'yohu rä Cristo ya. Ma gdá n'yohu'a te nne Oja gdá 'yohu ya. 9 Nu rä ja'i ngue xojpabi Oja rá mmui, gä rä nho ga 'yo rä ja'i. Nu'mø ha ya, gä majuaní te mma. Nu'a te di manda Oja, gue'a øt'a. 10 Dami ja ndummuihu ngue nu'a te nnu manho Oja, gue'a gui 'yøthü'a. 11 Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue go gui 'yøthü tengutho øtyø ja'i xants'o gä 'yo. Dami japhu ngue da bahyø ja'i ngue rä ts'oqui'a te øt'e. 12 Nu'a rä nts'o nt'aguitho øtyø ja'i, ya rä 'be'isätho ngue da hmangua'a. 13 Pe nu'mø da ma nsudi rä hya ha rá nja na rä nts'o nt'aguitho øtyø ja'i, da bahyø ja'i ngue rä ts'oqui øt'e. 14 Janangue emp'u ja rä Macá Libro: "Nup'u 'bahyø ja'i entho ya xa ndu, da xoc'a ni mmui rä Cristo. Entho ja gui nnu'a nt'aha", i ena.

15 Janangue nuyá, dami fähmu xanho te gdi n'yohu. 'Yo gni 'yohu tengutho ga 'yo yø ja'i hingui pa Oja. Sinoque dami 'yøt'e ngue di nequi ngue gui pahmu Oja. 16 Dami ja ndummui gui mpefi ngue gui mmamhmu rä hya. Porque yø pa dí 'buhmu, xandøngu rä nts'o i ja. 17 Janangue nuyá, 'yo gyø 'yammuihu. Nu'a te rä pähä ma Hmuhu Jesucristo, dami ja ndummui ngue da dini xanho ni mmuihu hanja rä hya, n'namhma ngue gue'a gui 'yøthü'a. 18 Para ngue gui m'mamma pähähu, 'yo gadi unni mmuihu rä n'iti. Porque rä n'iti xants'o te øt'ahü'a. A nuyá, go dami unni mmuihu'a rä Espiritu Santo ngue da gue'a da xän'nahü te ja ngue gui 'yøthü'a. 19 N'na ngu n'na'ahu, nu'mø gui yahü, nu'u yø hya mazihotho nt'ot'i p'u ja yø salmo, gue'u dami nxihmu'u, 'në'u yø hya nt'ot'i p'u ja yø alabansa. Dami ja mamadihu'a rä Hmu Jesucristo p'u ja ni mmuihu. Gui 'yëspahu conyø salmo 'në conyø alabansa gui turpahü. 20 Rängue gui ëc'ëihu ma Hmuhu Jesucristo, nuna Oja ma Papáhu da 'yø'mø gá zohmu. Janangue nuyá, zant'a gui ja

mamadihu ya ngue'a te gä rä nho ørchahu.

21 A nuyá, ngue gui nnu mansuhu Oja, dami mfäts'i n'na ngu n'na'ahu ya.

22 Ague gyø xisuhu, dami 'yëc'ëi ni damme 'mø nzo'ahu. Porque gue'a di manda rä Hmu Jesucristo'a. 23 Porque rä n'yohu i 'bet'o'a ngue di manda rá xisu, tengutho rä Cristo i 'bet'o'a ngue di manda yø 'yëc'ëi. Nu'a rä Cristo bi yanyø 'yëc'ëi, gue'a 'bet'o'a ya, tengutho rá ya rä ja'i, 'bet'o ngue di mandabi rá do'yo. 24 A nuyá yø 'yëc'ëi i øt'e te di manda rä Cristo. Xquet'a njarbatho yø xisu ya, da 'yøt'e te gä di 'bëpyø damme.

25 Ague n'yø'ahu, dami mahni xisuhu, tengutho rä Cristo di mahyø ja'i bi 'yëc'ëi, asta bi du ngue bi yani. 26 Nguna bi 'yørpabi yø 'yëc'ëi para ngue di zo rá 'yë Oja. Co nuna rä hya bi 'yëc'ëi yø ja'i bi hojpa yø ts'oqui. Bi nxixya p'uya ngue ya bi hyep'u rä nts'o. 27 I nne ngue nu'mø bá ep'u mahøn'a rä Cristo, gätho yø 'yëc'ëi da 'yëspi, porque ya hin tema nts'o da dinbi.

28 A nu yø n'yohu i jatho ngue di mahyø xisu. Tengutho gä mmährá do'yo, di jarbu rá xisu. Porque nu rä n'yohu di mahrá xisu, i øtrá güenda rä n'yohu ngue rá do'yose di madi. 29 'Në hinjo'o n'na rä ja'i ngue di sährá do'yo, sinoque fährá do'yo rä ja'i 'në pepi. Njarbatho'a te ørchahu rä Cristo ya, fäcju 'në i pejpahu. 30 Porque rä Cristo, i nnøpe ngue rá do'yogahu. 31 N'tot'i p'u ja rä Macá Libro ngue ena: "Nu'mø bi nthatra n'yohu, rä n'yohu p'uya sop'u rá papá 'nëhra mamá ngue 'buhmi rá xisu. Nuyá yo nc'ëi ya, di nne n'na ngu n'na, janangue ya hingui yo nc'ëi, sinoque entho n'na nc'ëitho", enna hya. 32 Nuna rä hya na, mazihotho hma te nne da ma. Porque gä mbøni ngue rä Cristo ya yø n'youi yø 'yëc'ëi 'në gue'u yø 'yëc'ëi nnøpe ngue rá do'yo. 33 Pe xquet'a i nne da ma

ngue n'na ngu n'na yø n'yohu jatho di mahyø xisu. Tengutho ga nne ngue di ma mamadi, di jarbatho ra xisu ya di madi. A nu ra xisu p'uya, i jatho ngue da nu mansu ra damme.

6

1 Ague gyø basihu, nu'mø bi zo'a ni papá oque ni mamá, dami 'yεc'ei te xi'ahu. Porque gue'a jatho ngue da 'yøtyø basi ya εc'ei ra Cristo'a. 2 Guehna ra maditho ra hya mmamp'ua ja ra ley Oja na, ngue nu ra ja'i da 'yøt'e te xi Oja, da dinnbabi ra njapi Oja. Guehna ra hya naya ngue εna: "Dami su ni papá, dami su ni mamá. 3 Nu ra ja'i da 'yøtya yø hya ya, ya'atho ra pa di m'mæcua ja ra häi, 'ne di m'mamma pähä", εna hya.

4 A nu yø n'yohu conyø xisu, ngue ya 'bøhyø basi, 'yo di honnbi ha di mbøcue yø basi. Sinoque di tede xanho, da badi ngue da zammi. 'Ne da xänba yø basi ngue da 'yεc'ei ra Cristo.

5 Ague gyø hmiquihu, dami 'yεc'ei ni hmu gadi mpehmu ua ja ra häi. Majuani ngue ni mmæi gdi 'yørpabi masu ni hmuhu. Ni mmæi gdi 'yøtra 'bæfi gui pehmu, gui 'yø'ni güendahu ngue tengutho 'mø gdi ørpahu ra 'bæfi ra Cristo. 6 Gui hyumbabi 'mø gadi mpehmu. 'Yo gui nnehu ngue høn'mø nnu ni hmu gui humbahu, sinoque gui 'yøt'e ngue yø mæfi'ahu ra Cristo. Co gätho ni mmæi gdi 'yørpahu'a te ra pähä Oja. 7 Nu'mø ja te gui pehmu, con n'na ra pähä gdi 'yøthu ra 'bæfi. Gui 'yø'ni güenda ngue ra Cristo gui ørpahu ra 'bæfi, hingue masque gui 'yεmhu ngue ra ja'itho gui ørpahu ra 'bæfi. 8 Porque ya gui pahmu ngue nu'a ra Hmu Jesucristo, nu'a te ra nho xa 'yøt'e n'na ngu n'na ra ja'i, gue'a ra nzäbi ra ja'i di un'na. Nu'mø 'bøhrä hmu oque hinjo'o ra hmu n'na ra ja'i, nu te ra nho xa 'yøt'e, gue'a ra nzäbi di t'un'na.

9 Ague gyø hmuhu, dami 'yørpabi ra nho ni mæfi gui sihu. 'Yo gadi pihmu

yø mæfi. Dami bæmhu na ra hya ja ua. Ngu'ua yø hmu ua ja ra ximhäi, ngu'ua yø hmiqui, n'nat'a ni Hmuhu bi 'bæ mahets'i. A nu'a p'uya, hingui huantho yø ja'i ørpa masu'a.

10 Ague ma zi cu'ahu, dami za-nji mmæihu conna ts'edi di 'da'a ma Hmuhu. Porque hønt'a tate ja ra ts'edi'a. 11 Nuna ra hya di 'da'ahu Oja ngue gdi mfähu, dami 'yøthu ngue tengutho 'mø da m'mant'i'ahu na ra hya na. Janangue da zä gui täjrahu ra hya ra zithu nu'a nne da hyäcju. 12 Porque nuna ra tunhni di øthu ya, hinga gue'ua ma mmic'ei dadi ndunhnu, sinoque nu'ua dadi ndunhnu ya, gue'ua yø ts'onthi ja yø ts'edi ngue di manda ra nts'o ja ua ja ra ximhäi. I 'yo maya ndap'ua bi zä. 13 Janangue di ndu xanho ni 'yomfænihu ya co nuna ra hya di 'da'ahu Oja, guehna gdi täcju ra nts'o na. Nu'mø da 'yεhra ora ngue gui nthehu n'na ra hya xants'o, 'yo di dap'ahu. Nu'mø ngue gä 'yøthu na ra hya naya, ya du xanho ni 'yomfænihu 'mø.

14 Nu ra soldado 'mø ngue ya xa nsä ngue da ma ra tunhni, ya xa dætra ngat'i, ya ha ra njudi di nyani, 'ne he ra he ngue ra t'εgui. Dami njathu p'uya ngue gdi nyamhu na ra hya majuani. Nu'a te xanho, gä gue'a gui 'yøthu'a. 15 Nu ra soldado 'mø ja ngue ha da ma, ya xa nsä, hinha ga hyehyø 'boxthi. Dami njathu p'uya, gui ja ndummai ngue gui mma guä mamhu ra hoga 'da'yo hya. Guä xihmu ra hya yø ja'i ngue ha di zä di nhojpau Oja. 16 Nu ra soldado ha ra njudi. Nu'ua yø nsa n'youi ra sibi bi enyø nsæiui hingui thot'i. Gui njathu p'uya co nu'a ni nt'εc'eihi i ja, ya hinda zä da dap'ahu ra zithu. 17 Gui 'yøt'e tengutho 'mø gdi hushu ra fai t'εgui, hinte da thot'i. Dami njathu p'uya, n'nat'a bæni ngue ya bi nyanni tehu. Nuna ra hya Oja di 'da'ahu ra Espiritu Santo, guehna gui nnoða

juaih_u n_a, ngue gdi taph_u r_a hy_a yø ja'i.

¹⁸ 'Yo di cohn_i mm_uih_u, mat'Ojah_u hang_u r_a pa. 'Yäph_u Oja'a te gäma hy_a di b_en'nah_u r_a Espiritu Santo gui 'yäph_u. Gätho yø ja'i ya o r_a 'y_e Oja dam_i marpah_u Oja yø ja'i, 'yo-gui säyathoh_u. ¹⁹ Xquet'a 'n_ecä dam_i marcah_u Oja n'namhma_u ngue Oja di 'dacra hy_a ga mma. Nup'_u ha ga mman_a hy_a, ga ha r_a ts'edi ngue ga mman_a hy_a. Nun_a r_a hoga 'da'yo hy_a, hinga s_u ga xicä yø ja'i hanja n_a r_a hy_a n_a. Porque hingu_i pahyø ja'i n_a r_a hy_a n_a. ²⁰ Oja bi 'y_exqui ngue dr_a representantegui ngue ga mmangä n_a r_a hoga 'da'yo hy_a n_a. A nuyá, ngue dí mmangä n_a r_a hy_a n_a, ya dí ofädi. Janangue dam_i marcah_u Oja n'namhma_u ngue nun_a r_a hy_a n_i 'y_ehma xi ga mma, da zä ga ha r_a ts'edi ga mma xanho r_a hy_a.

²¹ Nun_a ma zi cuh_u r_a Tiquico, xquet'a emm_ei di mpefi ngue ørpabi rá 'befi r_a Hmu. Nu'mø bi map'_u naya, go da xi'ah_u te dadi jagä n_a. 'N_e da xi'ah_u te dí øt'ä ua. ²² Nun_a r_a Tiquico dí øt'ä p'_u n_a ngue da ma di zengua'ah_u. 'N_e dan_i xi'ah_u te dadi ja. Nun_a r_a hy_a da xi'ah_u p'_uya, di hatra ts'edi n_i mm_uih_u n_a.

²³ Dí nnegä ya ngue nun_a Oja ma Papáh_u co 'nehna ma Hmu_u Jesu-cristo di darpabi yø nt'ec'ei to gätho ya ja yø nt'ec'ei, 'yo dadi njunt'i, sinoque di mahyø mmic'eiui n'na ngu n'na. ²⁴ Oja di japi te'o gätho ngue yø mm_ui gui ma'a ma Hmu_u Jesucristo. Da ngut'atho.

Filipenses

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba yø 'yɛc'ɛi Filipos.

¹ Nügä drá Pablo, conna Timoteo, yø mɛfigä'be ra Jesucristo. Nu'u yø mamhya p'u ja ra hnini Filipos, da gue'u yø n'yohu ja yø cargo p'u ja ra nija, gätho mi'da yø ja'i ya o rá 'yɛ Oja ngue ya ɛc'ɛi ra Jesucristo, gä dadi zengua'be. ² Dí nnegä'be ngue nuna Oja ma Papáhu co 'nehna ma Hmuhu Jesucristo di jap'ahu 'nɛ da hyut'a ni mmuihu.

³ N'na ndi ngu n'na ndi ga mbɛn'ahu, dadi ja mammadigä Oja conná ngue'ahu. ⁴ Nu'mø dá mat'ahu Oja, janjuani dadi johya. ⁵ Porque dí mbɛn'ahu ngue nu'mø mambá fudi gá 'yɛc'ɛihu ra hya, gá fäxcahu mente dadi 'yongä ra hoga 'da'yo hya. 'Nɛ asta guetya guí fäxcatohu. ⁶ Asta gue'mø gambá fudi gá 'yɛc'ɛihu ra Jesucristo ya, bi 'yøt'ahu ra nho Oja. 'Nɛ man'na di 'yøt'e ngue gui commanhohu. 'Nɛ dí padj ngue go gue'a da 'yøt'e ngue gui pømmanhohu 'mø ra pa da ɛp'u ra Jesucristo'a. ⁷ Ni 'yup'u ngue ɛmmɛi di mbɛn'ahu, porque gäthogahu, bi 'yøtra mate Oja ngue bi 'dacju ra 'bɛfi ngue dadi 'yonnbahu ra hya. A nuyá, gue'mø dí ofädi, ogue dí 'bucä p'u ja ra ts'ut'abi, dí tøxä na ra hoga 'da'yo hya, 'nɛ dadi ja majuanj ngue majuanj na. ⁸ Nuna Oja i padj ngue janjuani dadi madj gätho'ahu tengutho guj ma'ahu ra Jesucristo.

⁹ Nu'mø dí mmat'Ojagä, dí äpi ngue nu'a te gni mmahmu, man'na man'na gdí mmahmu. 'Nɛ dí äpi ngue da xoc'a ni n'yomfɛnihu ngue da dini xanho ni mmuihu hanja ra hya. ¹⁰ Dí nnegä ngue guí padj gui huanhnu ndana ra nho i ja ngue gui 'yøthu. Janangue nu'a ra pa da ɛp'u ra Cristo, ya hinte mantso da thin'nahu. ¹¹ 'Nɛ hont'a ra

Jesucristo da zä da 'yøt'e ngue gä ra nho gdí n'yohu. Nu'mø bi nu yø ja'i ngue guí 'yohu xanho, ya da 'yɛspabi Oja yø ja'i.

¹² Ague ma zi cu'ahu, dí nnegä ngue guí pahmu ngue nu'a te gä dá thocä, ɛnā gue gue'a man'na i fahra hoga 'da'yo hya'a. ¹³ A nuyá, gätho yø soldado 'bucua ja ra palacio, 'nɛ gätho ya mi'da yø ja'i 'bucua, ya padj ngue dí ofädigä ngue dí ɛc'ɛi ra Cristo. ¹⁴ Nu'mø mi hnu ngue ya dí ofädigä, xangu ma cuhu bi hya ra ts'edi, himbi nsu da mambrá hoga 'da'yo hya Oja. I padj ngue hingui hegahu'a ra Hmu.

¹⁵ A nuyá, nu'u to mmanna Cristo ya, 'bu i'da ngue di seyagui, i nne da 'yɛngahäi. Pɛ mi'da p'uya, conna pätho ga mmanna Cristo. ¹⁶ A nu'u di seyagui, i mmanna hya ngue di nu manhose yø ja'i, 'nɛ himma juani ngue yø mmui ga manna hya. Porque ɛmbi ngue da du ma mmuigä 'mø ga padj ngue gä tenyø ja'i'a ra hya mman'u. ¹⁷ Mi'da p'uya, ga mmanna Cristo ngue di maqui. I padj ngue dí 'bui ngue ga tøxä ra hoga 'da'yo hya ua ja ra ts'ut'abi.

¹⁸ Pɛ hinte ja'a, gue'mø gue yø mmui ga manna Cristo yø ja'i, ogue hin'na. Pɛ squerangue i hmanna Cristo, guehna nná johyagä naya. 'Nɛ man'natho dadi johya. ¹⁹ Porque dí padj ngue ga pømmanhogä ua ja ra fädi ngue guí mmarcahu Oja, 'nɛ fäxcä ra Espiritu Santo bá penhna Jesucristo. ²⁰ A nugui, nu'mø ga su ga mmanna hya ngue ra Cristo, ya ra 'bɛ'isätho te dí øt'ä 'mø. Hante gue ga ha ra ts'edi ga mmanna hya hangu ra pa, hingue masque ga su ngue dí ofädi. Ogue ga pongui, ogue da thogui, hindi mportagä'a. Nugui dadi ja ndummui dí honnbi ha di hnu manho ra Cristo. ²¹ A nuyá, dí nne ngue ya gdä 'bu'a ngue ga ørpabi rá pähä ra Cristo. A nu'mø dá tu, ya man'na ma datho ra nho ga nthɛ'be. ²² Nu'mø ga sigue ga m'mucua ja ra ximhäi, da zä ga tapä mi'da yø ja'i

ngue da 'yɛc'ei ra Cristo. Janangue nuya hĩndĩ padĩ ndana gue'a ɛxa ja ts'editho ga øtya. ¿Ua nuhma xanho ngue ga sigue ga m'mai, ua gue xanho ngue ga tu? ²³ Nuya hĩndĩ padĩ ndana ɛxa ja ts'editho ya yoho yø hya ya. Nup'u nná bɛngã, man'na xanho ngue ga tu, ya ganĩ m'ma'be ra Cristo p'aya. A nuguĩ, dí nnu manho ngue ga tu. ²⁴ Pɛ co nu'ahũ, ya xanho ngue dí 'bui. ²⁵ Janangue'a dí haxa njuani ngue ga sigue ga m'mai, n'namhma ga ha'ahũ ra ts'edi ngue di ndũ ni nt'ɛc'ɛihũ. 'Nɛ man'na di nja'ahũ mpähã porque man'na di ndũ ni nt'ɛc'ɛihũ i ja. ²⁶ Nu'mø ga nuju mahøn'a p'aya, ya man'natho gadi ja mammadihũ ra Jesucristo connã nguecã.

²⁷ Guĩ ja ndummũ gui 'yøthũ'u yø hya mmannã hoga 'da'yo hya ra Cristo. Damĩ 'yøt'e te dí xi'ahũ, gue'mø ga mmagã p'u ga ma nu'ahũ, oque hĩn'na. Pɛ dí nne ga øde ngue guĩ hahũ ra ts'edi 'nɛ 'da'igu guĩ mmamhmũ. 'Nɛ guĩ honĩ ha gdi japhũ ngue di nthã'a ra hoga 'da'yo hya ngue'a ra nt'ɛc'ɛi ja'ahũ. ²⁸ Nu'mø di pi'ahũ ya yø ja'i sãhra hoga 'da'yo hya, 'yo sã guĩ sũhũ. Porque nuyã, nu te øt'e, gue'a ra hmɛya'a ngue di m'medi. Pɛ nu'ahũ p'aya, nu te guĩ øthũ, gue'a ra hmɛya'a ngue di nyanni tehũ. Porque guehna Oja fãxahũ. ²⁹ Nuna Oja bi 'da'ahũ rá mate, hinga høntho ngue gui 'yɛc'ɛihũ ra Cristo, sinoque xquet'a ja ngue gui sãhũ ra n'u ngue guĩ ɛc'ɛihũ na. ³⁰ A nuyã, ma ga homhmũ ha di nthãhra hya ya. Ya guĩ nnuhũ te dá øt'ã m'mɛt'o, 'nɛ ya guĩ øhmũ ngue dadĩ sigue dí honĩ ha nnã japi ngue di nthãhra hya.

2

¹ Di ha'ahũ ra ts'edi na ra Cristo. Nu'a guĩ ma'ahũ, gue'a di hoc'a ni mmũihũ'a. Nu'a ra Espĩritu Santo guĩ n'yohũ ya. Ya ja ni yemmũihũ ya, 'nɛ ya ja ni nhuɛcatehũ ya. ² Pɛ man'na ga johyagã 'mø gui 'yøthũ ya yø hya dí xi'ahũ. Damĩ ne ngue 'darbũ di n'yo ni

hyahũ. Gãtho'ahũ 'da gdi mmathohũ, hĩjon da bõni ngue da n'nan'yo rá n'yomfɛni. ³ 'Yo gadi 'yɛxhũ, 'nɛ 'yo guĩ nne ngue go da nu manho'aschũ yø ja'i. Sinoque gui 'yøt'e tengutho 'mø hĩnte gadi muhũ. Gui 'yøthũ ngue tate xanho mi'da yø ja'i ngue'ahũ. ⁴ 'Yo guĩ øthũ ngue høn'aschũ gui timhmũ ra nho. Damĩ 'yøthũ ngue 'nɛ hmi'da yø ja'i da dinnã nho.

⁵ Damĩ 'yøthũ tengutho bi 'yøtra Jesucristo ngue hĩnguĩ ts'u bi 'yɛts'i. ⁶ Madague'a ngue Oja'a, pɛ bá sop'u rá cargo mi ja ngue madi manda p'u mahɛts'i. ⁷ Bi n'uni bi nja'i. Bi gohi tengutho n'na ra hmiqui. ⁸ Nu'mø mi m'mai ngue ra ja'i p'aya, hĩnguĩ ts'u bi 'yɛts'i. Gã bi 'yutho'a te rá nt'ɛdi Oja, asta bi n'uni bi tho. Bi dup'u ja ra pont'i, madague'a t'embĩ ngue ra 'bɛ'isã ngue to da dup'u ja ra pont'i. ⁹ Janangue nuna Oja bi japi ngue ma datho da hnu mansũ. Bi japi ngue bi ntate, hĩn jomman'na ngue tengu'a. ¹⁰ I nnepe ngue nu'mø bi t'øde ngue hmambrã thũhũ ra Jesús, gã di ndantyøhmũ'u bí 'bũ mahɛts'i, 'nɛ'u 'bucua ja ra häi, co 'nɛ'u 'bup'u ja ra nidũ, gã di ndantyøhmũ. ¹¹ Gãtho da ma ngue ra Jesucristo, gue'a ra Hmu'a. 'Nɛ nu'mø t'espabi ra Jesucristo, tengutho 'mø go di t'espabi Oja, rá Papá.

¹² Ague ma zi cu'ahũ, nu'mø dambã m'mucã p'u guĩ 'bũhmũ, gã 'yɛc'ɛi te dá xi'ahũ. A nuyã, madague'a yaua dí 'bucã ya, pɛ ma datho damĩ 'yɛc'ɛihũ na ra hya dí pɛn'nahũ ya. Ya bi nyanni tehũ. Janangue ma datho damĩ nu mansũhũ Oja ya. Damĩ ja ndummũ gui hyoni ha di hnu manho'ahũ. ¹³ Nuna Oja, go di bɛn'nahũ na te ra nho ja ngue gui 'yøthũ na, 'nɛ da mãxahũ ngue da zã gui 'yøthũ'a te nne Oja ngue gui 'yøthũ.

¹⁴ Nu te ja ngue gui 'yøthũ, 'yøthũ co n'na ra pähä. 'Yo 'be guĩ ɛna ngue ra ts'edi t'øt'ahũ. ¹⁵ Janangue hĩn tema ts'oqui da thĩn'nahũ. Porque ya yø basĩ'ahũ Oja p'u ha 'bũhyø ja'i

ngue yø ts'oc'ei 'nɛhyø mmɛjmaɣya. Maɣyonitho ngue di nɛqui ngue n'nan'yo'ahɛ ngue yø ts'oc'ei 'bɛcua ja ra ximhã. ¹⁶ Damɛ xihmɛ yø ja'i ha di zã di nthɛui ra 'da'yo te. A nu'mø bá ɛhra Cristo p'ɣya, da zã di nja ga mpãhã connã ngue'ahɛ. Porque ya hinga sãrbutho dá mpɛcã p'ɣ guí 'buhmɛ.

¹⁷ A nuyá, ya guí ɛc'ɛihɛ ra Jesu-cristo, ya gá unni mmɛihɛ Oja ya. Nu'a te gni johyahɛ ya, xquet'a 'nɛqui dadi johya, madague'a ya ja ngue da thogui co nuna ra hya dá xi'ahɛ. ¹⁸ Pɛ damɛ johyahɛ tengutho nnã johyagã, 'yo tu ni mmɛihɛ 'mø dá tugã.

¹⁹ Da ne ra Hmu Jesús ngue ga penhnã p'ɣ ra Timoteo, da nu'ahɛ. Nu'mø bá penc'a p'ɣya, ya ga johya 'mø dá padɛ te gadi jahɛ. ²⁰ Porque hinjongui pøni ngue di øt'e tengutho dí ør'be ra Timoteo ngue dí hon'na'be ha gdi timhmɛ ra nho. ²¹ Nuyã gãtho mi'da 'bɛcua, yø 'bɛfise'a ni ma yø mmɛi øt'e, hinga gue'a rá 'bɛfi ra Cristo ni ma yø mmɛi ngue da 'yøt'e. ²² Guí pahmɛ ngue ra Timoteo di nɛqui ngue ha ra ts'edi fãxcagui ngue dí mmam'be ra hoga 'da'yo hya. Tengutho n'na ra ts'unt'ɛ 'mø fãxrá papá p'ɣ ha di mpɛfi, njarbutho na. ²³ Dí nne ga penhnã p'ɣ ra Timoteo, hontho ga padɛ tengu da gohma asunto. ²⁴ Da ne Oja ngue ya himma ya'atho ga mmagã p'ɣ, ga ma nu'ahɛ.

²⁵ Nuna ra Epafrodito guá penngahɛ ua ngue bá hanngagui ra mɛnyu dí honi, xquet'a 'nɛhna ɛmmɛi bi mãxqui ngue honi ha gdã japra hya. Pɛ nuyá, dí ɛna ngue maɣyonitho da map'ɣ ya. ²⁶ Porque mi zã mi badi ngue gá 'yøhmɛ ngue bi hyɛnni, ɛmmɛi bi du rá mmɛi. Janangue nuyá, ya hingui nnu ra pa da map'ɣ ya, para ngue guí pahmɛ ngue ya bi zã. ²⁷ 'Nɛ majuanɛ bi hyɛnni, ya ja ngue xta ndu. Pɛ connã guehrã mate Oja himbi du. Nu'mø ngue xta ndu, xøgue di ntimbɛ ma dummmigã p'ɣya. ²⁸ Janangue nuyã dí xønni ga

pennbɛya, n'namhma ngue man'na guí johyahɛ 'mø gá nuhɛ mahøn'a. Ya xquet'a da hyu ma mmɛigã p'ɣya ngue guí nnuhɛ ngue ya hinte di ja. ²⁹ Gui johyahɛ ngue guí nnuhɛ, porque gadi ncuhɛ ngue ra Cristo. Damɛ nu mansuhɛ gãtho yø ja'i te'o ga 'yo tengutho ga 'yo ra Epafrodito. ³⁰ Ya guí nnuhɛ, ya ja ngue xta ndu ngue ørpabi rá 'bɛfi ra Cristo ngue bi mãxcagui. Bi n'uni bi m'mɛ man'ɛ ngue bi 'yørcagui ra 'bãxte nuna himmi sä gui 'yørcahɛ.

3

¹ Ague ma zi cu'ahɛ, damɛ johyahɛ rángue guí ɛc'ɛihɛ ma Hmuɣ Jesu-cristo. A nugui, hinte ga 'bɛdi ngue nyondi ga xi'ahɛ na ra hya dá cuatã ra sacua. Nuna ra hya na, da 'yøt'ahɛ ra nho. ² Damɛ mfãhmɛ ngue'ɛ yø ts'oc'ei 'yop'ɣ hinni 'yup'ɣ te øt'e. Guehya ɛmbi ngue jatho da hmɛpya yø 'yɛc'ɛi ngue di njapra circuncisión. ³ A nuɣ, nu'a ma hmɛpyahɛ, gue'a nnã thannehɛ Oja co gãtho ma mmɛihɛ'a. Ya dadi johya ngue ma n'yohɛ ra Jesucristo. Dí pahmɛ ngue hindã zã ga honse ha gdã nyamhmɛ. ⁴ Pɛ nu'mø to ɛna ngue da zã da hyonse ha di ma mahojpi, pɛ ma dathogã ngue gue'a nmi hongã'a. Porque man'natho mi pømmañho te nmarã 'yogã ngue mi'da. ⁵ Ja rá hyato ma pa dí 'bɛcã 'mø mi hmɛpyagã bi njacra circuncisión. Porque drã judiógã. Nuna ma mboxitagã, guehna ra Benjamín. Drã judío 'mø ma mi, 'nɛ nu'a ma hya, guehna ra hya ngue ra ebreo. Nu'a te nnã mangã'a te mmamp'ɣ ja ra ley ca yø judío, gue'a rá nt'ɛc'ɛi yø fariseo'a. ⁶ Ngue himmi nnegã ngue da thɛp'ɣ'a p'ɣya, nmi sacã'ɣ yø ja'i ɛc'ɛi ra Cristo. Nu'a ngue nmarã øt'ã'a te ra hya mmamp'ɣ ja ra ley p'ɣya, hinjongui ɛngui ngue hinga gue'a te dí øt'e. ⁷ Pɛ nuyã te gãtho nmi ɛmbã ngue tate madi muui ngue'mø ga øt'e, nuyã dí ør'mã güenda ngue hinte di muui ya, porque ya dí ɛc'ɛi ra Cristo. ⁸ A nuyá, madague'a ngue

nm̄i ɛngä ngue tate d̄i mūui te xtá ɔt'e, pɛ nuyá d̄i ɔr'ma güenda ngue h̄inte d̄i mūui ya. Porque nuyá, man'na tatetho d̄i mūui ngue dá paçã'a ma Hmū Jesucristo ya. A nuyá, nū te gátho nm̄i nn̄oxã m'met'o, d̄i ɛngä p'u'a ya ngue d̄i tenna Cristo. ⁹ Hõndra Cristo d̄i nn̄oxã ya ngue bi yangui. Ya h̄inga gue'a ngue ga ɔt'ã'a te ra nho mmamp'u ja ra ley ca yø judío ngue gdá nyanya. Sinoque bi hogagui ma ts'oqui Oja ngue dá ɛc'ei ra Cristo. Porque Oja di hojpi te'o ngue ɛc'ei'a. ¹⁰ A nu'a d̄i nnegã ya, ngue ga pađi xanho ra Cristo. D̄i nne di 'dacã'a rá ts'edi Oja bi 'yu'mø mi bennate ra Cristo. Janangue tengutho ra Cristo ngue bi tho, xquet'a 'nɛqui d̄i emma te ya, mađague'a ngue ga tu. ¹¹ D̄i nne ngue 'nɛqui ga bennate 'mø bi bennate yø ánima.

¹² Di 'betho ga ɔt'a te gátho ja ngue gdá n'yogã. H̄ingue masque sä ga ɛnã ngue ya h̄inte di 'bedi. A nuyá, dađi ja ndummai ngue xamhatho ga sadi ga ɔt'ã'a te i zongagui ra Cristo ngue ga ɔt'e. ¹³ Ague ma zi cu'ahã, h̄ind̄i nne ga mma ngue ga ɛnã ya gã xanho te nnã 'yo. Pɛ hõnda n'na ra hya ja ngue ga ɔtya. Nū te xa thogui, ya da gop'u'a ya. Nū ra pa d̄i ma p'uya, ma ga ja ndummai ga ɔt'a te ja ngue ga ɔt'e. ¹⁴ Nu'mø bi zudi ngue gátho ga ɔt'a te i zongagui Oja ngue ga ɔt'e, h̄inte di 'bedi, nup'u mahets'i d̄i n'najhma nzabi ngue ya ma n'yo'be ra Cristo.

¹⁵ Gäthogahã ngue ya bi dimma mmaihã xanho hanja na ma nt'ɛc'eiã i ja, a nuyá, ma ga homhã ya ngue man'na man'na d̄i zã ga n'yo manhohã. Pɛ nū te'o ɛnã ngue ya h̄inte di 'bedi, ɛnã ngue ya gã ɔt'a te nnep'a Oja ngue da 'yøt'e, Oja da xojpa rá mm̄i ra ja'i ngue da bađi ngue h̄inga gue'a te ɔt'e. ¹⁶ Nu'a te gãma hya d̄i timhã ya, gue'a ja ngue ga ɔthã'a.

¹⁷ Ague ma zi cu'ahã, para ngue gui pađi te i ja ngue gd̄i n'yohã, tengutho gã nuhã ngue d̄i ɔt'ã, da

gue'a gui 'yøthã'a ya. Ya guí nnuhã te ga 'yo yø ja'i nuyá ɔt'e tengutho d̄i ɔt'ã. ¹⁸ Ya xangu yø nn̄idi xtã xi'ahã na ra hya hõnga mmangã ya. 'Nɛ conma guidã nnã xi'ahã ngue 'yop'u xangu yø ja'i nu'u i mma ngue h̄inte d̄i muui'a i du p'u ja ra pont'i ra Cristo. ¹⁹ Nu'a ja ngue da thoya yø ja'i ya, d̄i m'medi. Guehya h̄ingui so yø mm̄i Oja ya, sinoque hõnt'a te yø pãhãɛ so yø mm̄i. Nu'mø bi 'yøtra nts'o ja ua ja ra ximhã, gue emma gue di 'yɛxtho, 'be xingui pɛs'yø sä. ²⁰ Pɛ nuja, dyø mm̄inguhã p'u mahets'i. 'Nɛ d̄i tømhmã ngue ja di 'yɛp'u na ra Hmū Jesucristo ma Yantehã. ²¹ Nunã, di pãrca ma do'yohã porque nuyá h̄ingui nzaquigahã ya. Di japi ngue da gohi tengutho rá do'yo ngue maguesɛ. I ja rá ts'edi ngue nū te d̄i manda d̄i nja, gue'a d̄i nja'a.

4

¹ Ague ma zimmadi cu'ahã, janjuan̄i ngue d̄i nne ga nnu'ahã. Janjuan̄i ngue dađi johya connã ngue'ahã. A nuyá, d̄i xi'ahã ngue 'yogui hehmã na ra Hmū Jesucristo.

² Nunã ra Evodia, conna Síntique, d̄i aprã mate ngue 'yo dađi nsai, da 'yøt'e ngue d̄i ncu ngue ɛc'ei ra Cristo.

³ A nu'i ma mm̄im̄m̄fiui, d̄i ä'i ra mate ngue guí nnu ha gdi japrã hya d̄i nxihya ma zi cuhã yø xisu d̄i nsai. Nuyá yø xisu ya, guehya bi mãxcagui m'met'o p'u ha dá mangã ra hoga 'da'yo hya. 'Nɛ xquet'a bi mãxcagui ra Clemente con m̄i'da ma cu bi mãxqui ngue bi manna hya. Nū yø thuhũ ya yø ja'i ya, i nt'ot'i p'u ja ra libro nt'ot'i yø thuhũ yø ja'i nuyá d̄i nth̄eui ra 'da'yo te.

⁴ Zant'a dami johya ngue guí n'yohã ra Hmū Jesús. Dađi yopra hya d̄i xi'ahã, dami johyahã.

⁵ Nu'a te ra nho gn̄i 'yohã, dami 'yuthã yø ja'i 'bap'u guí 'bãhmã ngue gyø hoja'ihã. Nu'a ra Hmū, ya himma ya'atho da ɛcua'a. ⁶ Nu'mø ja te guí h̄emphã, 'yo di su n̄i mm̄ihã.

'Yäp̄h̄u Oja ngue d̄a māx̄ah̄u 'm̄ø te guí thoh̄m̄u. 'N̄ε d̄am̄i b̄εmh̄m̄u ngue x̄and̄øngu te ja ngue ḡdi ja m̄amm̄ad̄ih̄u Oja. ⁷ Nu'm̄ø guí 'ȳøth̄u n̄a r̄a h̄ȳa dí xi'ah̄u ya, Oja d̄a hȳut'a n̄i mm̄aih̄u. Nu'a di hȳu n̄i mm̄aih̄u p'uya, mā d̄atho ngue nth̄umm̄i x̄and̄ønho, h̄inga ngu'a r̄a h̄ȳa ḡa ya ȳø ja'i ngue ε̄mb̄i nth̄umm̄i. Ya h̄inni m̄antho te d̄a z̄u n̄i mm̄aih̄u ngue'm̄ø ya guí n'yoh̄u r̄a Jesucristo.

⁸ Ague mā zi cu'ah̄u, ya rá n̄zεguitho n̄a r̄a h̄ȳa dí xi'ah̄u ya. D̄a zo n̄i mm̄aih̄u ya ȳø h̄ȳa m̄ajuani. Guehya ȳø h̄ȳa bá n'yoi r̄a respeto. Guehya ȳø h̄ȳa n̄juantho ya. Guehya ȳø h̄ȳa h̄in tem̄a ts'omhya bá n'yoi. Guehya ȳø h̄ȳa ngue m̄ahotho d̄a zo n̄i mm̄aih̄u. ⁹ Nu'a r̄a h̄ȳa dá x̄än'nah̄u, gue'a guí 'ȳøth̄u'a. Ya guí n̄nuh̄u te dá øt'a, d̄a ngut'a guí 'ȳøth̄u ya. Nu'm̄ø guí 'ȳøth̄u'a ya, Oja d̄a hȳut'a n̄i mm̄aih̄u.

¹⁰ D̄adi johyaḡa 'n̄ε d̄adi ja m̄amm̄adi Oja ngue ya ḡá b̄εnj̄u m̄ah̄øn'a 'n̄ε ḡadi z̄εcj̄u te dí honi. Dí pac̄a ngue h̄in ḡadi p̄umb̄εnj̄u, p̄ε m̄am'm̄et'o h̄imm̄i s̄äp'ü guí z̄εcj̄u 'm̄ø. ¹¹ Nuḡa h̄in d̄adi ü'm̄ø h̄inguí f̄äx̄cah̄u. D̄adi johyatho h̄ønt'a ts'ü te nn̄á 'b̄üi. ¹² Dí pad̄i te nn̄á tho 'm̄ø dí hyoya, x̄ind̄i p̄a 'm̄ø ngue ja te ḡa si. D̄adi johyatho 'm̄ø dí niya, ogue dí t̄u m̄anthuh̄u. Ngutho d̄adi johya gue'm̄ø mbonguitho ogue h̄inguí ts'ü te ḡa honi. ¹³ H̄ønt'a ts'ü tengue ḡa thogui, h̄ind̄i s̄u, porque r̄a Cristo di hac̄ra ts'edi.

¹⁴ X̄anho te guí ørc̄ah̄u ngue guí f̄äx̄cah̄u 'm̄ø te dí honḡa. ¹⁵ Nu'ah̄u, gȳø mm̄εnguh̄u p'ü ja r̄a hn̄ini Filipos, nu'm̄ø rá m̄edi d̄amb̄á manḡa r̄a h̄ȳa p'ü Macedonia ja n̄i häih̄u, mā thoc̄a p'uya ngue d̄ani mpaḡa m̄an'na nguadi, h̄øn'atho ḡá f̄äx̄cah̄u'a te dí honi. ¹⁶ Nu'm̄ø tobe d̄ambi 'but̄a p'ü ja r̄a hn̄ini Tesalónica, nyo ndi, nhyu ndi ḡá p̄εngah̄u r̄a m̄enyu ḡa si 'm̄ø h̄in'yü te ḡa honi. ¹⁷ H̄inga

h̄øntho d̄adi johyaḡa ngue ḡadi 'dac̄ju te dí si, sinoque d̄adi johyaḡa ngue nu te guí ørc̄ah̄u, gue'a m̄an'na di nu m̄anho'ah̄u Oja'a. ¹⁸ Nu'a te r̄a m̄enyu guá p̄εnh̄u ngue bá h̄a r̄a Epafrodito ngue bi 'daqui, nuḡa dá han̄i. A n̄ȳa mbonguitho te dí honya. N̄un̄a r̄a m̄enyu n̄a, cohi como tengutho r̄a bopo üsyø ja'i 'm̄ø øtra 'b̄øt'e, māzi hotho ḡa ȳüni. 'N̄ε i n̄nu m̄anho Oja. ¹⁹ Nu'a mā Ojah̄u, di mf̄äx̄te ngue di 'da'ah̄u te ḡá ḡadi 'b̄εhm̄u. Porque h̄in'yü p'ü rá n̄zεgui i ja rá njapi di un̄ni to n'yoi r̄a Jesucristo. ²⁰ Para z̄antho ḡa εsp̄ah̄u Oja mā Pap̄ah̄u. D̄a ngut'atho.

²¹ Dí p̄εnn̄ab̄i r̄a n̄zεngua te'o ḡätho ya n'yoi r̄a Jesucristo. N̄ȳa mā cuh̄u 'b̄ücua dí 'b̄üi, x̄quet'a p̄εn'nah̄u r̄a n̄zεngua. ²² Gätho ya ȳø ja'i 'b̄ücua ngue ya ȳø ja'i Oja di z̄εngua'ah̄u. D̄a guehya 'da ȳø 'ȳεc'εi 'b̄üp'ü ja rá ngu r̄a d̄ast'abi Roma p̄εnh̄m̄a n̄zaqui r̄a h̄ȳa ngue di z̄εngua'ah̄u.

²³ N̄un̄a mā H̄m̄uh̄u Jesucristo di japi ḡätho'ah̄u. D̄a ngut'atho.

Colosenses

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba yø 'yεc'εi Colosas.

1 Nugä drá Pablo, Oja bi 'yεxqui ngue drá representantegä rá Jesucristo. Co 'nεhna mā zi cūhā rá Timoteo ² dadi zεnguagä'be'u to gätho ya o rá 'yε Oja rá m'map'u ja rá hnini Colosas. Gue'e mā zi cū'ahū ngue guí εc'εihū rá Jesucristo. Dí nne ngue nūnā Oja mā Papáhū di jap'ahū 'nε da hūyut'a nī mmāihū.

3 Nūnā Oja, guehna rá Papá mā Hmūhū Jesucristo. Guehna zant'a dadi ja mammadi 'mø dá mat'Oja conná ngue'ahū nā. ⁴ Porque dí øcä te ja nī nt'εc'εihū ngue rá Jesucristo. 'Nε dí øde ngue majuanī gadi mahmū to gätho ya o rá 'yε Oja. ⁵ Xquet'a dadi ja mammadi Oja ngue'a te gä rá nho ya xpá nzänni di 'da'ahū p'u mahεts'i. Ya guí pahmū ngue Oja di 'da'ahū rá nho, porque guehna rá hya n'youi rá hoga 'da'yo hya bi si'ahū nā. A nūnā rá hya bi si'ahū, majuanī nā. ⁶ Pε hinga høn'athohū bi si'ahū nā rá hya nā, sinoque mā'yoni rá hya ndap'u bi zä rá ngūnī nximhäi. A nuyá, ndap'u bi zä, man'na man'na nī 'yεc'εitho rá hya yø ja'i. 'Nε man'na nī xohyø n'yomfεni yø ja'i ndana rá nho dá n'yo. Porque nuyá, ndap'u bi zä njap'u tengutho'a te bi njap'u guí 'būhmū astā guehyø pa xcá 'yøhmū nā rá hya nā. Ja bá timp'u nī mmāihū ngue majuanī ja rá mate Oja. ⁷ Nūnā mā zi cūhū rá Epafra bi xän'nahū nā rá hya nā. Xquet'a ørpabi rá 'bεfi rá Cristo tengutho dí øt'ä. Nūnā rá Epafra di mpefi xanho p'u ha guí 'būhmū ngue manna hya, tengutho 'mø gdí 'bucá p'u. ⁸ Nūnā rá Epafra, guehna bi xiqui hanja'a te øt'ahū rá Espiritu Santo ngue gadi mmāhmū n'na ngu n'na'ahū.

⁹ Astā guehra pa xtá øcä nā rá hya naya, hīndī säya dí mmat'Oja conná ngue'ahū. Dí äpä Oja ngue da 'yøt'e ngue guí pahmū xanho'a te gä nne Oja guí 'yøthū. Da xoc'a nī n'yomfεnihū ngue man'na gdí pahmū'a te rá nho ja ngue gdí n'yohū. ¹⁰ Porque dí nnegä ngue guí n'yohū tengutho nne Oja gdí n'yohū. Nū'mø ngu'a guí 'yøthū ya, nūnā Oja zant'a jampähä conná ngue'ahū. Dí nnegä ya ngue nūnā te gä guí 'yøthū, gä da gue'a te xanho guí 'yøthū. Dí nne ngue man'na man'na gdí mbenthū Oja. ¹¹ Nūnā Oja jase rá ts'edi, guehna dí äpi ngue di 'da'ahū rá ts'edi nūnā guí homhmū ngue da zäp'u guí sεthū'a te gä rá n'u guí thohmū. Zant'a guí johya thohū. ¹² Dí nne ngue guí ja mammadihū Oja, nūnā rá Papá rá Jesucristo. Porque guehna bi 'yøt'e ngue di tocagahū nā te gä di unnbū mahεts'i'u yø ja'i ya o rá 'yε. ¹³ Nūnā guehna bá jugahū p'u ja rá ts'edi rá zithū madi mandagahū nā. Bi 'yøt'e ngue go dá εc'εihū'a te rá hya di manda rá Ts'unt'u Oja. Nūnā Oja εmmεi di mā'a rá Ts'unt'u. ¹⁴ 'Nε guehna rá Ts'unt'u Oja bi gurca mā ts'oquihū. Janangue ya bi punnga mā ts'oquihū.

¹⁵ Nūnā Oja, hinjongui nnu nā. Pε conná guehra Jesucristo ya fá Oja ya, porque 'da'igu'u. Nūnā rá Jesucristo, guehna maguesε nā ngue'a te gätho i ja. ¹⁶ Conná guehra Jesucristo i ja ya yø cosa bi hogui, tengutho bi ja mahεts'i 'nε'a te gä ja ua ja rá ximhäi. Guehya yø cosa dí nnuhū ngue ja, co 'nε'u yø cosa ngue hīndī nnuhū. Conná ngue'a, 'bū'u to ja yø ts'edi, 'nε 'bū'u to t'εc'εi, 'nε 'bū'u yø ts'at'abi, 'nε 'bū'u to gätho yø hmu. Porque rá Cristo go bá sänni te gätho ja'a, 'nε go gue'a di manda gätho yø cosa'a. ¹⁷ Nūnā rá Cristo, ya mi 'bū'mø tobe hīmmi ja'a te ja ya. Pε nu te dí nnuhū ngue ja ya, go gue'a øt'a ya ngue di sigue jatho yø cosa i ja. ¹⁸ A nuyá, nūnā rá Cristo guehna 'bet'o nā

ngue gätho yø 'yɛc'ɛi 'bui, tengutho rā yā rā ja'i, gue'a 'bet'o'a ngue di mandabi gā rā do'yo rā ja'i. A nuna rā Cristo, guehna di unna 'da'yo te'u to gā ɛc'ɛi nā. 'Nɛ go 'bet'o nā ngue'u to di bɛnnate p'u ha da nt'ägui. Janangue nuna rā Cristo, guehna maguesɛ nā ngue'a te gätho i ja. ¹⁹ Oja bi ne ngue tengutho'a, xquet'a njarbatho rā Cristo ya. ²⁰ Oja bi ne ngue connā Cristo da zā di mpɛnhui Oja yø ja'i 'bucua ja rā häi co 'nɛ'u bi 'bū mahɛts'i. Di nhojpaui Oja rángue bi du p'u ja rā pont'i rā Cristo.

²¹ Nu'mø yø pa xa thogui, gmī nnu 'dan'yohu Oja p'u ja ni mmāihū. Mani nsāihū nā, porque gā rā nts'o gmanī n'yohū. Pɛ ya bi ne Oja ngue da n'amigohū ya. ²² Rā Cristo bi n'unī bi tho, n'namhū mā ngue di hoga mā ts'oquihū. Janangue nu'mø ya gdi 'būhmū p'u ja rá hmi rá dā Oja, ya hīn temā nts'o di nɛquī p'u ja mā mmāihū. Ya hīn temā hyā da thīnngahū. ²³ Pɛ jatho gā hāhū rā ts'edi ngue di ndū mā nt'ɛc'ɛihū i ja. 'Nɛ 'yo guī yobɛnīhū guehna rā hoga 'da'yo hyā bi si'ahū. 'Nɛ guehna rā hyā i hma gā rá ngūni nximhāi nā. Nugā drā Pablo xquet'a guehna rā hyā dī mmāngā p'u 'būhyø ja'i naya.

²⁴ A nuyá, dadi johyagā ngue dī ságā rā n'u conná ngue'ahū. Porque ya dī thocā rā n'u ja ngue gā thogui, tengutho rā Cristo bi zā rā n'u conná ngue'u yø ja'i bi 'yɛc'ɛi. ²⁵ Nuna Oja bi 'dacā rā 'bɛfi ngue gā fāxahū co gätho mī'da yø 'yɛc'ɛi. Janangue nuyá, gā dī mmāngā'a te gāma hyā n'youi rá hyā Oja. ²⁶ Nuna rā hyā dī mmāngā, hīmmī fa'mø yø pa xa thogui, astā ja nuyā, ja bi fāhya. A nu'u yø nyogui ja'i xa m'mūi, hīmbi bahna rā hyā nā. Pɛ nuyá, nuna Oja bi japi ngue bi ba'u yø ja'i ya o rá 'yɛ ya. ²⁷ Oja bi 'yøt'e ngue da fadi hangū gangū rā nho di unyø ja'i hīngyø judío. Guehna rā hyā naya ngue ya guī n'yohū rā Cristo. A nuyá, ngue ya guī n'yohū rā Cristo, ya tīnni

mmāihū xandønhø ngue majuanī dī n'na'ahū rā nho p'u mahɛts'i.

²⁸ Nuna rā Cristo dī mmāngāhe. Dadi consejohē gätho yø ja'i. Dī xānnbahe rā hyā gätho yø ja'i, n'namhū mā ngue da badi xanho hanja rā hyā. Dī nnegāhe ngue nu'u yø ja'i ya n'youi rā Cristo, gätho rā nho da n'yo n'namhū mā ngue da nu manho Oja. ²⁹ Guehna ngue nnā ho mā mmāi dadi mpɛfi. Porque di hacra ts'edi rā Cristo ngue gā mpɛfi gā mmāna hyā.

2

¹ Dī nnegā guī pahmū ngue mathoguitho dī hogā mā mmāi dī mmat'Oja conná ngue'ahū. 'Nɛ dī mmat'Oja conná ngue'u yø 'yɛc'ɛi rá m'map'u ja rā hīnī Laodicea. 'Nɛ dī mmarpabi Oja gätho mī'da yø 'yɛc'ɛi hīnjam'mø xa nnugui. ² Dī nnegā ngue guī hatra ts'edi ni mmāihū ngue xøgue da 'da'igu guī mma n'na ngu n'na'ahū. 'Nɛ dī nnegā ngue hīngui nyobɛnīhū, guī pahmū xandønhø hanja nā rā Cristo. Nuna Oja, go øt'a ngue fadi xanho hanja'a rā Cristo. ³ Nuna rā Cristo, guesna da xoga mā n'yomfɛnīhū nā ngue da dīnma mmāihū hanja nā rā hyā tate dī muui.

⁴ Dī xi'ahū nā rā hyā nā, n'namhū mā ngue hīnjonda hyär'mā hyā'ahū. Porque 'būhyø ja'i ngue mahotho gā ngucyø hyā mma ngue gā nhäte. ⁵ Nugā hīnga 'dap'u dī 'būhmū ya, pɛ høn'atho dī mbɛn'ahū. 'Nɛ hu mā mmāigā 'mø dī øde ngue da xandønhø ni n'yomfɛnīhū, porque guī hāhū rā ts'edi guī ɛc'ɛihū rā Cristo.

⁶ Nu'mø mambá fadi gā 'yɛc'ɛihū rā Jesucristo, gā 'yøt'e ngue ni Hmūhū nā. A nuyá, nuna rā Cristo gā 'yøt'e ngue ni Hmūhū, hønt'a zant'a da 'yo ni mmāihū nā ya. ⁷ Man'nan'yo mī 'yøt'e ngue guī hyehmū p'u rā Cristo. Gā 'būhmū conná ngue'a. Dī ndū ni nt'ɛc'ɛihū co nuna rā hyā bi sän'nahū. Guī ja ndummāi guī ja mammadihū Oja.

8 Dami mfähmu xandønho. 'Yo toni ja'i dadi ts'on'na ni nt'εc'εih, sä da 'yεna ngue da xän'nah yø hya ngue yø mfadisε yø ja'i, 'nε hinda gue'a ra hya bi nxänbäte ra Cristo da xän'nah. Guehya yø hyäte ya, himma juani te i mma. Gue'a te yø mfadi yø ja'i ua ja ra ximhäi i mmanya. Gue'u yø hya xa nja manjam'mø i mma.

9 Ra Cristo bi hnu ngue bi nja'i na, pe hinte di 'bedi ngue rá ts'edi Oja. 10 Ya dí n'yohu ra Cristo ya, ya hinte man'na dí 'bedi. Guehna 'bet'o naya ngue'u to gätho ja yø ts'edi. 11 A nuyá, ngue ya ni n'yohu ra Cristo, ya bi mεpya'ahu. Pe gue himma xøts'etho bi mεpya'ahu tengutho øtyø judío. Sinoque nuna ra hmεpya bi ja'ahu, bi hycra nts'o mi ja ni n'yomfεnih. 12 Nu'mø gmi nxixyah, gá 'yø'ni güendahu ngue ya bi zεp'u ra nts'o gmani n'yohu m'met'o. Gui øthu ra güenda ngue 'darbu bi t'ac'ahu ra Cristo. 'Nε gá 'yεc'εih ngue ja ra ts'edi Oja ngue bi japi bi bennate ra Cristo 'mø mi du. Gá 'yøthu ra güenda ngue 'dap'u gá bennatehu ra Cristo, gá pahmu ngue ya ma'da'yo gá m'mahmu mahøn'a. 13 A nu'mø man'na ra pa, gätho yø ja'i hingyø judío, ma hin'ya ra 'da'yo te porque himmi pa'a rá 'yu Oja, gá ra nts'o mani n'yo. Pe nuyá, bi 'yøt'Oja ngue gá nthehu ra 'da'yo te conná guehra Cristo. Nu'a te ma ts'oquih mi ja, ya gá bi punngahu Oja. 14 Mi ja ma ts'oquih ngue xtá festhohu rá ley Oja. Pe nuna Oja, ya bi hoga ma ts'oquih ngue bi du p'u ja ra pont'i ra Cristo. 15 Nu'mø mi du p'u ja ra pont'i ra Cristo, bi 'yεmba häi rá hya'a ra hmu ua ja ra ximhäi, porque nu'u mama daxquibi, gá bi ma häi. Xøgue nhmite ngue bi 'berpa yø sä porque bi dapi gätho.

16 Janangue nuya yø ja'i embi ngue hingui ho te gui sihu, 'yo gui εc'εih te mmanya. 'Yo gui εc'εih 'mø da 'yεmbi ngue jatho gui suphu ra ngo,

ogue gui suphu ra t'usna, ogue da 'yεmbi ngue jatho gui suphu ra pa ngue ra ts'äya. 17 Nuya yø hya ya, guehya mi ja ts'editho ngue di nja hante ngue da εhra Cristo. Pe nuyá, ngue ya bá εhra Cristo, ya hin'na ya. 18 'Yo gui εc'εih 'mø da 'yεn'ahu ngue ra ts'oqui gui 'yøthu 'mø hingui thannehu yø anxε Oja tengutho øt'u. Embi ngue di 'yεxra ja'i nu'a hingui nne da 'yøt'e tengutho ga 'yo'u. 'Nε guehya yø ja'i mmanya ngue ja yø mfadi, εna ngue nnu yø cosa nu'u hinjongui nnu. Pe di nεqui ngue guehya yø ja'i di 'yεts'i, porque εna ngue pase, guehya yø ja'i hinte di muui te mmanya. 19 Guehya yø ja'i xa hycp'u ra Cristo ya. Conque hønse ra Cristo 'bet'o ngue gätho yø 'yεc'εi. 'Nε guehna ra Cristo fäxyø 'yεc'εi, porque gue'u yø 'yεc'εi nnøpe ngue rá do'yo. 'Nε guehna di 'dacju ra ts'edi ngue ga n'yohu xanho na, tengutho nnecju Oja ngue gdá n'yohu.

20 Dami 'yø'ni güendahu ngue nu'mø mi du ra Cristo, xquet'a 'nε'ahu ya gá tuh, ya bi zεp'u'a te yø ts'ännise yø ja'i ua ja ra ximhäi. Pe, ¿hanja ngue gui εmhu ngue ni mantho ja ts'edi ya yø hya ya? Porque tobe gui nne gui siguetho gui 'yøthu'a te ga 'yo yø ja'i. 21 Nuya embi ngue hingui sä da ts'i 'da yø cosa. Em'mø bi nya: "Yo gui nne ngue gui sä, asta 'yo gui thädi", i εna. 22 Pe gätho yø cosa i ja, xanho ngue da ts'i, 'nε nu'a te si ra ja'i, i thotho. Janangue nu'a te ra hya xänbäte ya yø ja'i ya, yø hyasε. 23 Majuani ngue nuya yø ja'i mmanya yø hya ya, εna xoyø bamhya p'u gui nεqui. Porque εna ngue xänbäte'a te ni 'yup'u ngue di 'yøtyø ndanne yø ja'i. 'Nε xän'nah ngue gui 'yøt'e ngue hinte gadi muhu. 'Nε xän'nah ngue gui samm i xandønho'a te rá pähä ni do'yohu. Pe hinte di muui ya yø hya mma, porque hingui hajpabi'a te rá ts'on'yomfεni jap'u ja rá mmu ra ja'i.

3

¹ Damí 'yø'ni güendah_u ngue nu'mø mi bennate rá Cristo, xquet'a 'nɛ'ah_u ya gá bennateh_u. Janangue nu te gdí 'buhm_u ya, 'yø'ni güenda ngue tengutho 'mø ya gdí 'buhm_u p'u mahets'i bí 'buhra Cristo ja rá n'yɛi Oja. ² Ma datho da zo ni mmaih_u'u yø cosa bí ja mahets'i. Hinga gue'u yø cosa ja ua ja rá hái gui 'yɛmph_u ngue má datho di muui. ³ A nuyá, ngue guí n'yoh_u rá Cristo ya, ya hinguí ja ngue gdí 'buhm_u tengutho gmaní 'buhm_u m'met'o. Nuna rá Cristo, i n'youi na Oja rá Papá, 'nɛ guehna fát'a ni teh_u naya. ⁴ Nuna rá Cristo rá mmeti má teh_u. Nu'mø bá ɛp'u ná, ya da hnu ngue tate ja rá ts'edi. 'Nɛ xquet'a 'nɛcju da hnu ngue ya man'yoh_u ná.

⁵ Janangue nuyá, nu'a te gá ra ts'on'yomfɛni ja ua ja ra ximhái, damí hyɛhm_u p'u'a. 'Yo gui 'yots'om'máih_u. 'Yo temá nts'o guí øth_u. 'Yo di so ni mmaih_u rá nts'o. Nu te guí pesh_u, 'yo guí nneh_u ngue man'na man'na di nxandi. Porque nuyá yø ja'i ngue njap'u, gue'a te pɛts'i thanne, hinga gue'a Oja ni ma yø mmái ngue thanne. ⁶ Nuyá yø ja'i njap'u, guehya fɛspatho rá hya Oja ya. Janangue guehya da japrá castigo Oja ya. ⁷ Da gue'ah_u 'mø yø pa xa thogui, xquet'a xcá njah_u p'uya ngue gmi fɛspathoh_u rá hya Oja.

⁸ Pɛ nu rá pa ja p'uya, damí hyɛhm_u p'u gátho ya yø hya gá xi'ah_u ya: 'yo gyø cuɛh_u, 'yo høndra njunt'i guí nneh_u, 'yo gyø zateh_u, 'yo gyø nequisaih_u, 'yo gyø ya mants'oh_u, ⁹ 'yo gadi nhyát'i n'na ngu n'na'ah_u. Nu'a te gmaní n'yoh_u m'met'o, ya bi mpádi. ¹⁰ A nuyá, ya bi gom'da'yo ni n'yomfɛnih_u ya. A nuna Oja, da zä da 'yøt'e ngue man'na man'na gdí pahm_u ná. 'Nɛ da 'yøt'e ngue nu'a te nne Oja gdí n'yoh_u, hont'a hont'a da zo ni mmaih_u'a. ¹¹ A nuyá, ya hindí mporta ngue'mø rá judío ogue hinga judío ya, mhmeɽpya ogue hinga mhmeɽpya rá ja'i ya, rá 'dan'yo ja'i

ogue rá ja'i hin'y_u rá mfaði, 'buhrá hm_u ogue hinjo'o rá hm_u. A nuyá, nuna má datho ngue di mporta ya, guehna ngue da t'ɛc'ɛi rá Cristo. Porque rá Cristo, guehna n'youi gátho yø ja'i ɛc'ɛi ná.

¹² Nuna Oja di má'ah_u 'nɛ bá huan'nah_u ngue guí soh_u rá 'yɛ. O gadi 'yɛxh_u ya, sinoque di nja ni nhuɛcateh_u. Di nja ni yemmaih_u. Damí 'yørpa rá nho ni mmic'ɛih_u. Nu'mø te si'ah_u, damí sɛth_u. ¹³ Damí sɛti te gadi n'yørpe n'na ngu n'na'ah_u. Nu'mø ja te gni njunth_u, damí mpunnbi n'na ngu n'na'ah_u. Tengutho rá Cristo bi pun'nah_u, damí njath_u p'uya ngue guí mpunnbah_u. ¹⁴ Nuna má datho i ja ngue guí 'yøth_u ya, guehna ngue guí mahni mmic'ɛiui n'na ngu n'na'ah_u. Gue'a di zä guí 'yøth_u'a te gá dadi 'bɛp'ah_u guí 'yøth_u'a p'uya. ¹⁵ Nuna Oja, bi 'yøt'e ngue xøgue ɛntho n'na nc'ɛitho ja gátho yø 'yɛc'ɛi. 'Nɛ bi zon'nah_u Oja ngue hinguí nnu 'dan'yo n'na ngu n'na'ah_u. A nuyá, gui ja ndummái ngue mamí ts'omhm_u ná rá hya i zon'nah_u Oja. Zant'a guí ja mammadih_u Oja.

¹⁶ Nuna rá hya rá Cristo hønna da 'yo ni mmaih_u xandønho ná. Nu'mø guí xännbateh_u rá hya, damí padi ha gdi japh_u rá hya guí mmamhm_u. Damí ja mammadih_u Oja co gátho ni mmaih_u mɛnte guí turpah_u yø salmo 'nɛhyø alabansa. ¹⁷ Nu'mø ja te guí øth_u, ogue ha guí yathoh_u, damí 'yøth_u para ngue di t'ɛspabi má Hm_u Jesucristo. Rá ngue guí ɛc'ɛih_u rá Cristo, nuna Oja má Papáh_u da 'yø'mø gá zohm_u. Janangue nuyá, gui ja mammadih_u Oja ya ngue'a te gá ørcáh_u.

¹⁸ Ague gyø xisuh_u, damí 'yɛc'ɛi ni dammeh_u. Guehna rá nsäui da 'yøt'e te'o ngue ya ɛc'ɛi rá Hm_u Jesús.

¹⁹ Ague n'yø'ah_u, damí mahni xisuh_u. Mahotho gdí zohm_u, 'yo høndra sai guí nneh_u.

²⁰ Ague gyø basih_u, nu'mø nzo'i ni papá ogue ni mamá, dami 'yɛc'ɛih_u. Porque gue'a di ho ra Hmu Jesús ngue gui 'yøhm_u ra hya 'mø ts'o'ah_u.

²¹ Ague gyø papáh_u, nu'mø gui nzohni basih_u, dami hyonnbi ha hĩndi mbøcuc_e ni basih_u, n'namhma ngue hĩnda gohyø mm_ui.

²² Ague gyø hmiqũih_u, dami 'yøt'e te gä di 'bep'a ni hmu gui 'yøth_u. 'Yo gui øth_u tengũtho øtyø ja'i ngue høn'mø nnu yø hmu di mpefi, høntho nne ngue da hnu manho. Rãngue gui nnu mansuh_u Oja, nu te gui pehm_u, co gätho ni mm_ui gdĩ 'yøth_u ra 'befi. ²³ Nu'mø ja te gui pehm_u, dami ne ngue co n'na ra pähãtho gdĩ 'yøth_u ra 'befi. Gui 'yø'ni güendah_u ngue tengũtho 'mø gdĩ ørpah_u rá 'befi ra Hmu Jesús. Hĩngue masque gui 'yɛmh_u ngue ra ja'itho gui ørpah_u rá 'befi. ²⁴ Ya gui pahm_u ngue nuna ma Hmu_u Jesucristo go da gut'ah_u na co nu'a te gä ra nho di 'da'ah_u m'mefa. Porque guehna ma Hmu_u Jesucristo di mandagah_u ya. ²⁵ Pe nu ra ja'i xants'o te øt'e, ra castigo rá njut'i. Porque gätho yø ja'i, nu te gä xa 'yøt'e, gue'a ra njut'i di nja'a.

4

¹ Ague gyø hmu_u, nu'a ni 'yup'ua gui 'yørpa ni hmiqũih_u, gue'a gui 'yøth_u'a, 'yo mathoguitho gadi umhm_u. Dami pahm_u ngue xquet'a bí 'buhnĩ hmu_u mahɛts'i 'nɛ nnu_utho te gui ørpa ni hmiqũih_u.

² Gui hya ra ts'edi ngue njandyatho gui mat'Ojah_u. Hĩnha rá nɛgui gui ja mamadĩh_u Oja. ³ Nu'mø gä mat'Ojah_u, xquet'a 'nɛcä dami marcah_u Oja, n'namhma ngue nuna Oja da nu ha di japi hap_u da zä ga mmangä na ra hya na. Porque yø ja'i tobe hĩngui padi hanja'a ra hya ngue ra Cristo. A nuyá, ya dí ofädi guehna ra hya dí mmangä. ⁴ Dami marcah_u Oja n'namhma ngue Oja da xãngui ha gdä jpra hya ga mma. Porque nu'mø dá mangä na ra hya

na, mahyonitho ngue da 'yo ni 'yu ra hya.

⁵ Nup'ua 'bahyø ja'i hĩngyø 'yɛc'ɛi, dami mportah_u xanho. 'Nɛ dami hyoni ha gdi xihm_u ra hya yø ja'i. 'Yo gadi 'beth_u ra ora. ⁶ Nup'ua hap_u gui yah_u, dami neh_u ngue gä ra hoga hya gdĩ nyah_u, mahotho da nt'øde ra hya gdĩ nyah_u. Ijatho ngue ya gdĩ padi ha gdĩ japh_u ra hya gui xihm_u n'na ngu n'na yø ja'i.

⁷ Nuna ma zi cuh_u ra Tíquico hĩngui hegagui, i fãxqui xanho. Porque 'dap'ua dí 'yo'be ngue dí ørpa'be rá 'befi ra Hmu Jesús. Nu te dí øt'ä ua ya, go dani xi'ah_u p'ua na ra Tíquico 'mø bi map'ua. ⁸ Guehna nnä et'ä p'ua ha gui 'bahm_u naya, para ngue gui pahm_u te dí øt'ähe ua. Go da hyut'a ni mmaih_u na. ⁹ Da me na ma zi cuh_u ra Onésimo, xquet'a 'nɛhna hĩngui hehra hya na. Guehna n'na nc'ɛi ni mmɛnguh_u na. Nuya p'uya, go da xi'ah_u tema hya ja ua ya.

¹⁰ Nuna ra Aristarco 'daua dí ofädigä'be, di zengua'ah_u. Da guehna ra Marco rá primo ra Bernabé, xquet'a di zengua'ah_u. Ya xtä pɛn'nah_u p'ua ra hya ngue nuna ra Marco 'mø bi zømp'ua gui 'bahm_u, dami umhn_u xanho ra ts'äya. ¹¹ Xquet'a di zengua'ah_u na ra Jesús i Justo. Nu gätho yø judío ngue ya ɛc'ɛi ra Jesucristo ua ja ra hnini, høndya hyu nc'ɛi pøni ngue nne da mãxqui ngue rá 'befi Oja ya. A nuyá, guehya hũrcagui ma mmũigä ya.

¹² Nuna ra Epafra ni mmɛnguh_u xquet'a di zengua'ah_u na. Pe xquet'a ørpabi rá 'befi ra Cristo na. Nu'mø ngue bi mat'Oja na, janjuani ngue äpra mate Oja connä ngue'ah_u. Nnepe ngue di ndu xanho ni nt'ɛc'ɛih_u, n'namhma ngue gui ja ndummi gui 'yøth_u gätho'a te rá pähä Oja, hĩnte di m'medi.

¹³ Nuna ra Epafra, dadi jagä majuani ngue mathoguitho ho rá mm_ui ngue mmat'Oja connä ngue'ah_u na, dague'ua yø ja'i rá m'map'ua ja ra hnini Laodicea, co 'nɛ'ua rá m'map'ua ja

ra hnini Hierápolis. Gä mmarpabi Oja. ¹⁴ Xquet'a di zengua'ah̄ n̄a mā zi cūh̄ ra Lucas, nūn̄a ra médico. 'N̄eh̄n̄a mā zi cūh̄ ra Demas, xquet'a di zengua'ah̄.

¹⁵ Nugā drá Pablo, dí pennbabi ra nzengua'̄ mā zi cūh̄ rá m'm̄ap'̄ ja ra hnini Laodicea. Xquet'a dadi zengua'a ra Ninfas co 'n̄ɛ'̄ ȳø 'ȳɛc'̄ɛi di mpeti p'̄ ja rá ngu n̄a p'̄ya.

¹⁶ Nū'm̄ø ya bi hnu n̄a ra carta ja ua p'̄ guí 'b̄hm̄, dami thocj̄ ra carta, di map'̄ ha di mpeti ȳø 'ȳɛc'̄ɛi p'̄ ja ra hnini Laodicea ngue d̄a hnu. Xquet'a nūn̄a ra carta ḡa pennbaḡa'̄ ȳø mm̄engu Laodicea, xquet'a di thoqui, di map'̄ guí 'b̄hm̄ ngue guí nnuh̄ tema hȳa nt'ot'i. ¹⁷ Nūn̄a ra hȳa ja ua, dami xihm̄a zi cūh̄ ra Arquipo, gui 'ȳɛmbi: “Dami 'ȳøt'e ḡatho'a te ra 'b̄ɛfi bi 'da'i ra Hm̄u Jesús, 'yo te dadi 'b̄ɛdi”, gui 'ȳɛmbi.

¹⁸ Nugā drá Pablo, nūn̄a ra nzengua ja ua dá otr̄a letra conm̄a 'ȳɛ. O gadi p̄mb̄ɛnij̄ ngue dí of̄adi. D̄a ne Oja ngue di jap'ah̄. D̄a ngut'atho.

1 Tesalonicenses Ja ua rá mudi ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba yø 'yεc'εi Tesalónica.

¹ Nügä drá Pablo, conna Silvano 'nεhra Timoteo, dadi zεnguagähe'ma zi cuhü rá m'map'ü ja ra hnini Tesalónica. Nu'ahü, guí n'yohü Oja ma Papáhu co 'nεhna ma Hmuhü Jesucristo guí n'yohü. Dí nnegähe ngue guehya di jap'ahü ya, 'nε da hyut'a ni mmuihü.

² Zant'a dadi ja mammadigähe Oja conná ngue'ahü. 'Nε zant'a dí mmat'Ojagähe conná ngue'ahü. ³ Nu'mø dá mat'ähe Oja ma Papáhu, dí mbεn'ähe ngue'a te ra 'bεfi guí øthü ngue gá 'yεc'εihü ra Jesucristo. 'Nε dí mbεn'ähe ngue'a ra 'bäxte guí øthü ngue gadi mmahmü n'na ngu n'na'ahü. 'Nε dí mbεn'ähe ngue da ni nt'εc'εihü porque guí tømhmü'a ra pa da εp'ü ma Hmuhü Jesucristo. ⁴ Ague ma zi cu'ahü, nuna Oja di ma'ahü, 'nε dí haxähe njuani ngue Oja bi huan'nahü. ⁵ Porque nup'ü guí 'buhmü 'mø ma haxähe p'ü ra hoga 'da'yo hya, hinga høndra hya bi zømp'ü. Sinoque ra Espíritu Santo bi hya ra ts'edi ngue bi xoc'a ni mmuihü ngue gá pahmü ngue majuanü na ra hya na. Damü bεmhmü te dá n'yogähe 'mø ma mäcähe p'ü guí 'buhmü. Dá negähe ngue guí timhmü ra nho. ⁶ Nu'ahü, nu te gá nurcahe, gue'a gá 'yøthü'a. Ya guí øthü tengutho i n'yo ra Cristo. Gá nu manhohü ra hya, madague'a bi zu'ahü yø ja'i. Pε ra Espíritu Santo øt'e ngue gadi johyathohü. ⁷ Nu'ü yø 'yεc'εi rá m'map'ü ja ra häi Macedonia, 'nεp'ü ja ra häi Acaya, nu te bi nu ngue guí øthü, xquet'a gue'a bi 'yøt'a. ⁸ Nu'ahü ya gá xihmü ra hya yø ja'i ngue hanja na ma Hmuhü Jesucristo. Ya hinga hønbnü Macedonia 'nε Acaya bi zønna

hya, sinoque ndap'ü bi zä fadi ngue guí εc'εihü Oja ya. A nuyá, ya himma hyoni ngue honga xicähe te 'bε'a guí øthü'ü ya. ⁹ Hante gue di nxise yø ja'i ya ngue tema hya bi njap'ü guí 'buhmü 'mø ma mäcähe p'ü. Di nxihyø ja'i ha bi nja ngue gá hyεhmü p'ü yø dahmü, gá 'yεc'εi'a majuanü ngue Oja i 'bui. ¹⁰ Nuna ra Jesús rá Ts'unt'ü Oja, nu'mø mi dü, bi japi bi bεnnate, bi ma mahεts'i p'üya. 'Nε ja dí 'yεp'ü mahøn'a ngue da zøcua. Guehna di nxihyø ja'i naya ngue guí tømthohü da εp'ü mahøn'a. A nuna ra Jesús, guehna da yanjü na ngue ra castigo ja ngue di nja.

2

¹ Da gue'a schü ma zi cu'ahü, guí pahmü ngue nuna te dá mäcähe p'ü guí 'buhmü, hinga särbatho. ² Guí pahmü ngue nup'ü ja ra hnini Filipos, ya xi zücähe yø ja'i, bi unje. Nu'mø ma mäcähe p'ü ja ni hninihü p'üya, mahømbi ts'ucje. Pε Oja bi hacähe ra ts'edi ngue dá xi'ähe ra hoga 'da'yo hya.

³ Nu'mø ma xi'ähe ra hya, hindá homhme yø hya ha di thä'ahü. Hin tema hya dá xi'ähe ngue hindá gue'a. Hønt'a te ra hya da 'yøt'ahü ra nho dá mangähe. ⁴ Porque bá huanngähe Oja ngue bi färcahe na rá hoga 'da'yo hya. 'Nε guehna dí mmangähe naya. Hinna mangähe na ra hya na ngue di nu manhogähe yø ja'i. Sinoque dí nnegähe ngue Oja da nu manhoje. Porque gue'a haspa ra güenda ma n'yomfεnigähe'a. ⁵ Ya guí pahmü xanho ngue hindá xi'ähe yø hya ngue gdi honü ha di t'εts'ahü. Da gue'Oja padi ngue hinna xi'ähe ra hya para ngue da zäp'ü ga juc'ähe ra mεnyu. ⁶ Hinna mangähe ra hya ngue gdi nne da nu manhogähe yø ja'i, ni xinga gue'ahü, ni xinga gue hmi'da yø ja'i. Hindí ya manzaqui ha nna zo'ahü, madague'a ngue säpü ga nya manzaquigähe porque yø representegähe ra Cristo. ⁷ Hante mahotho nna zo'ahü, tengutho øt'a n'na ra

mamá 'mø di hotyø basi, dá ja'ahũ p'ũ. ⁸ Mathoguito dadi ma'ahũ. Dá negähe ngue hinga hont'a rá hya Oja di n'na'ahũ, pets'i ngue xcá hahma mmügähe ngue xcá 'da'ahũ. Porque mi zä ma mpahma, janjuani ngue dá ma'ahũ. ⁹ Ague ma zi cu'ahũ, çua hinguí mbemhmu te ra n'ũ dá sägähe p'ũ ja ra 'bēfi? Mente ra pa dá xi'ähe rá hya Oja, ra pa ra xui dá mpēcähe ngue da tahã te dí sihe. Porque hindá negähe ngue di toca'ahũ ra gasto.

¹⁰ Ya guí pahma, da gue'Oja padi, ngue hinjonni 'yēc'ei da zä da 'yēna ngue hinga gue'a te dá n'yogähe. Hin tema hya bi thinnähe. ¹¹ Xquet'a ya guí pahma na ra hya ya xtá o'ahũ n'yũ, dá hatä ra ts'edi ni mmui n'na ngu n'na'ahũ. Tengutho di japyø basi n'na ra papá 'mø i fädi, dá ja'ahũ p'ũ. ¹² Dá xi'ahũ ngue guí n'yohũ xanho tengutho nne Oja ngue gdí n'yohũ. Porque Oja bi zon'nahũ ngue guí n'yohũ to di manda. 'Nē guí pahma ngue gue'a tate'a.

¹³ Nuya hĩndĩ säya dadi ja mamadigähe Oja conná ngue'ahũ. Porque nu'mø ma xi'ähe ra hya, hinga 'yēmhmũ ngue rá hya ra ja'i gá 'yēc'ēihũ. Sinoque bi dinnĩ mmuihũ ngue majuanĩ rá hya Oja. Conná nguehna ra hya guí 'yēc'ēihũ, ya man'na man'na gnĩ n'yohũ xanho. ¹⁴ Ya gá sähũ ra n'ũ ma zi cu'ahũ, ngue bi zũ'a ni mmēnguhũ. Gá thohma tengutho bi thohyø 'yēc'ēi thanne Oja p'ũ ja ra häi Judea. Porque nu'ũ, xquet'a bi zä ra n'ũ ngue bi zũhyø mmijudíoũ. ¹⁵ Nu'ũ yø judío'ũ p'ũya, gue'ũ bi hyo ma Hmuhũ ra Jesús. Xquet'a xa hyopyø pøngahya Oja mam'met'o. 'Nē nuya 'bex hinguí nne harũ da nuje. Nu'ũ yø judío'ũ, hinguí nnepe da hnumanho Oja. Xquet'a 'nēsē ya, hinguí nnu manho gätho mi'da yø ja'i. ¹⁶ Porque nu'mø ma xihme ngue hinga høndyø judío ja ngue di nyanyø te, nu'ũ yø judío'ũ, bi hegähe. Gue'a man'na ni duxra ts'oqui'a p'ũya. Pē nuyá, nuna Oja ya xa nzänni ngue guehya da thohra castigo ya.

¹⁷ Ague ma zi cu'ahũ, nu'mø rá ts'utho xtá 'ēcähe p'ũ guí 'bühmũ, 'ēmmēi dá bēn'ahũ. Asta gue'mø ya, zant'a dí nne ga nnu'ahũ. ¹⁸ Nugä drá Pablo, n'na ndi ngu n'na ndi dí sänni ga mmähme p'ũ, pē ra zithu p'ũya, di nthĩnt'i ngue orcahe.

¹⁹ Con n'na ra pähä dí tømhmũ ngue dá 'p'ũ ma Hmuhũ Jesucristo. Porque di njaje mpähä ga xihme ngue nuna ra hya dá xi'ahũ, gá 'yēc'ēihũ xandønho. ²⁰ Janjuani ngue dadi jøhyagähe conná ngue'ahũ.

3

¹ Pē ya hĩndá hāt'ähe ngue xtĩ njarbutho ngue xtã tho hman'na ra pa ngue to da map'ũ guí 'bühmũ. Dá sännähe p'ũya ngue dá cosēgä'be ua ja ra hñini Atenas. ² Dá pēnhnä'be na ma çuhũ ra Timoteo bi ma bá nu'ahũ. Porque ma mmimmēfigähe na, di mmpēhmĩ Oja ngue dí mmangähe ra hoga 'da'yo hya ngue ra Cristo. Bi ma di hä'ahũ ra ts'edi ngue hĩndĩ nts'onni nt'ēc'ēihũ i ja. ³ Hĩndĩ nnegähe ngue da gohni mmui ngue'a ga ts'ũ'ahũ. Ya guí pahma ngue jatho ga sähũ ra n'ũ ngue da ts'ũcjũ. ⁴ Porque nu'mø nmará 'bucähe p'ũ guí 'bühmũ, dá xi'ähe ngue jatho da ts'ũcjũ, pē ya bi nja'a te dá xi'ähe ya. ⁵ Janangue nugähe, ya hĩndá tøm'ni ngue xtã thohma man'na ra pa, dá pēnhnä p'ũ ra Timoteo ngue da pa'a njuani te ja ni nt'ēc'ēihũ. Dí 'ngä nthambēnitho ngue da dap'ahũ ra zithu 'nē nu'a ra 'bēfi nná 'yogähe p'ũya di nts'onĩ.

⁶ Pē ya bá pengra Timoteo p'ũ guí 'bühmũ, bi zøcua dí 'bucä'be. Bá hya ra hya ngue xanzaqui ni nt'ēc'ēihũ, 'nē majuanĩ gadi mmahma n'na ngu n'na'ahũ. Bi xicä'be ngue 'ēmmēi guí mbēnje, 'nē guí nne guí nnuje, xi mmangugähe p'ũya xquet'a dí nne ga nnu'ähe. ⁷ Ma zi cu'ahũ, nu'a te ra hya bá hya na p'ũya, bi hyu ma mmui'be 'mø ma øcä'be te ja ni nt'ēc'ēihũ, madague'a n'na ra n'ũ dá n'yogähe. ⁸ A nuyá, man'na dí hagähe

ra ts'edi ngue dí haxähe njuani ngue hinguí hehm'a ra Hmu Jesucristo.

⁹ Emmëi dadi ja mammadigähe Oja conná ngue'ah. Porque nu'mø dá mat'Ojagähe, janjuani dadi johyagähe ngue xanzaqui ni nt'ec'ei. ¹⁰ Nuyá, ra pa ra xui dí äpähe Oja ngue da zä ga mmäcähe p'u ga nnuh. Dí nne ga xän'nah hanja'u yø hya tobe hinguí pahma xanho hanja. ¹¹ Da ne na Oja ma Papáh co 'nehna ma Hmu Hmu Jesucristo da 'yøt'e ngue ga mmäcähe p'u guí 'bähma ngue ga nnuh.

¹² Da ne na ma Hmu Hmu ngue man'na gdi padi guí mmahma n'na ngu n'na'ah, co 'n'e'u hingyø 'yec'ei guí mahma, tengutho nná ma'ah. ¹³ Da 'yøt'e ngue guí hyah ra ts'edi guí hehm p'u ra nts'o. Porque dí nnegä ngue hin tema nts'o da din'nah Oja ma Papáh 'mø ra pa da ep'u ma Hmu Hmu Jesucristo co gätho'u da n'youi.

4

¹ A nuya ma zi cu'ah, jap'u man'na ra hya ga xi'ah ya. 'Né gue'a ra Hmu Jesús di 'dacrä ts'edi ngue ga o'ah n'yu na ra hya na. Ya xtá xän'nah m'met'o te ja ngue gdi n'yoh ngue di nu manho'ah Oja. 'Né ya gue'a guí øth'a ya. Pë dí nnegähe ngue man'na man'na gdi hyoni ha di nu manho'ah Oja. ² Ya guí pahma ngue nuya yø hya dá xän'nah, guehya yø hya di manda ra Hmu Jesús. ³ I nne Oja ngue guí cämfeni guí unni mmaih Oja. 'Yo to di 'yots'om'mäi. ⁴ A nu yø n'yoh, n'na ngu n'na di m'mahyø xisu, di nthati, pë da zupyø xisu, di madi. ⁵ 'Yo di nnepe ngue di m'ma mman'u yø xisu tengutho øthø ja'i hinguí pa Oja. ⁶ 'Yo guí nneh n'na ra xisu ngue ya 'bährä ndø. Porque ya xtá xi'ah m'met'o ngue nu yø n'yoh njap'u, mathoguitho ra castigo da jap'a Oja. ⁷ Porque Oja, bi zongah ngue ra nho gdá m'mahma, hinguí nnecju Oja ngue ra nts'o gdá m'mahma. ⁸ Nu ra ja'i festho na ra hya dí xi'ah ya, hingra ja'i fespabi rá hya,

sinoque guesε Oja fespabi rá hya. 'Né guesε Oja bá penhna Espíritu Santo ngue da mäxçah ngue ga hehm p'u ra nts'o.

⁹ A nu'a gni mahni cuh, himma hyoni ngue ga ot'ah'a, porque Oja ya bi xän'nah te gdi mmahma n'na ngu n'na'ah. ¹⁰ 'Né nuna ra hya dí xi'ah ya, gue'a guí øpäh gätho ma cuh 'bui ndap'u bi zä ngue ra häi Macedonia na. Pë nuya ma zi cu'ah, dí ä'ah n'na ra mate ngue nu te guí øth ya, hinga hont'a guí 'yøth'a, sinoque man'na man'na ngue gdi mmahma. ¹¹ Dami ja ndummäi guí m'ma mmanhoh. Gue'a te ni 'befise guí 'yøth, hinguí nthinth yø asunto mi'da yø ja'i. Dami mpëhma tengutho ya xtá xi'ah. ¹² Janangue hinte guí 'behma. A nu'u yø ja'i hingyø 'yec'ei p'uya, di respeta'ah.

¹³ Ague ma zi cu'ah, dí nnegähe ngue guí pahma hanja'u yø 'yec'ei ya xandu. Nu'mø to bi du, 'yo di tu ni mmaih tengutho øtyø ja'i hinguí pa Oja, ngue tu yø mmäi 'mø to bi du. ¹⁴ Pë dí ec'ei ngue bi du ra Jesús 'né bi bennate m'mefa. Janangue nuyá, ma ga ec'ei ngue nu'u xandu 'né ec'ei ra Jesús, nuna Oja da japi ngue da n'youi ra Jesús 'mø bá ecua mahøn'a.

¹⁵ Janangue nuyá, dí nne ga xi'ah xanho hanja na ra hya bi xänngah ra Hmu Jesús. A nu'u yø 'yec'ei di 'bätho'a ra pa da ep'u ra Hmu, hindi m'met'o ngue da ma di nthëui ra Hmu. ¹⁶ Porque nu'mø bá ehra Hmu di 'yë mahets'i, nu te da ne da 'yøt'e, da ma nts'editho. Co 'n'e'a ra anxε 'bet'o ngue yø anxε Oja, xquet'a da enna hya. 'Né da nyá rá corneta Oja. A nu'u to ya xandu 'né ec'ei ra Cristo, rá mudi di bennate yø do'yo'u. ¹⁷ A nu'u yø 'yec'ei di 'bätho, 'da di ts'ixtho maya bi ja yø guí. Ja daní nthëui p'u ra Hmu. Ya 'dap'u di m'mahma para zantho ra Hmu p'uya. ¹⁸ Janangue nuyá, co nuna ra hya dí xi'ah ya, dami nhyath ra ts'edi n'na ngu n'na'ah.

5

1 A nuyá ma zi cu'ahá, himma hyoni ga ot'ahá hanja ra hya ngue hinguí fadi temá pa, temá ora da ep'á ra Hmu. 2 Porque ya guí pahma xanho ngue hinjonguí padi temá pa da ep'á ra Cristo. Nu'mø 'yo ra bε ngue ra nxui, hinjonguí padi temá ora da zop'á ja ra ngu, njarbutho ra hya dí xi'ahá ya. 3 Da gue'a ra ora ngue dadi n'yembyø ja'i ngue ya 'bammañho, hin temá hya. 'Nε da gue'a ra ora'a p'uya ngue di nja ra ndate. Nthambenitho da zøhø, tengutho 'mø bi zønna ora di m'men'a n'na ra xisu há rá basi. Ya hinha di mpommi. 4 Pe nuyá ma zi cu'ahá, ya hinguí 'bá 'bexuihá ya. Janangue nu'a ra pa da ep'á ra Hmu, hinga nthambenitho da z'ahá. Híndi nja'ahá tengutho øt'a n'na ra bε, ngue nthambenitho sømp'á ha søni. 5 Porque gátho'ahá ya gni n'yohá'a ra nyot'i ja ngue ra pa, ya gá hyehma p'á'a ra nts'o ja 'mø ra xui. 6 Janangue nuyá, hinguí ja ngue 'nεcju da njot'i má n'yomfenihá, tengutho mi'da yø ja'i ngue njot'i yø n'yomfeni. Sinoque nne ngue ga n'yomfenihá xanho. 7 Nu'á há, ra xui há. Nu'á iti, ra xui iti. 8 Pe nuju, ya dá hehma p'á ra 'bexui. Ya nná 'yohá rá nyot'i Oja ya. Ma gá samma mmáihá ya ngue hinda dajpahá ra nts'o. Da zehma nt'εc'εihá i ja. A nuyá, ma gá mmáhmá n'na ngu n'najá. Ma gá segurahá ngue da yanjá Oja. 9 Porque himbi zán'Oja dá m'máhmá ngue gá thohmá ra castigo. Sinoque bá sánni ngue gda nyamhmá ná má Hmuhá Jesucristo. 10 Ra Jesucristo bi du conná nguecju. Janangue nu'mø bá εhé, ngu'á xandu, ngu'á di 'bátho, 'dap'á ga m'máhmá para zantho. 11 Damí hyutho ni mmáihá 'nε damí hyá ra ts'edi n'na ngu n'na'ahá, tengutho guí øthá ya.

12 Ague má zi cu'ahá, dí nnegáhe ngue guí 'yørpahá masu'á yø mεfi Oja di mpεp'á guí 'báhmá. Porque guehya bi huan'Oja ngue di m'mεt'o p'á guí 'báhmá ngue da xán'nahá rá hya Oja. 13 Rángue ørpabi rá 'bεfi Oja,

jatho ngue guí nnu manhohá, damí mahmá. 'Nε 'yo gadi njunthá p'á guí 'báhmá.

14 Damí hyahá ra ts'edi guí xihmá'á to hinguí nne di mpεfi ngue 'yo di njap'á. Damí háthá ra ts'edi'á yø ja'i 'bá ndummá. 'Nε damí hyonnbahá ha di zacyø nt'εc'εi yø ja'i tobe hinguí nzaqui yø nt'εc'εi. Damí serpahá te ga 'yo. 15 Damí mfáhmá, 'yo to dadi cosra nts'o t'ørpabi. Hante gue guí n'yørpahá ra nho n'na ngu n'na'ahá, co 'nε'á hinguýø 'yεc'εi guí 'yørpahá ra nho.

16 Hangu ra pa guí johyahá. 17 'Nε hangu ra pa guí mmat'Ojahá. 18 Zant'a damí ja mamádihá Oja, madague'a ja'mø ja te guí thohmá. Porque Oja, guehna nnepe da 'yøt'e te'o gá tenna Cristo ná.

19 'Yo guí tácjá'a te nne da 'yøtra Espíritu Santo. 20 Damí 'yørpahá masu'á te mmanyø pøngahya Oja, 'yogui festhohá ra hya. 21 Damí hyacju xanho ra güenda ngue'mø majuaní ngue rá hya Oja mma, oque rá hyase mma. Nu'mø guí háxhá njuaní ngue majuaní rá hya Oja mmanna ja'i, damí 'yεt'a mmáihá'a te i mma. 22 Damí hyehma p'á'a te gáma nts'o i ja.

23 Nuna Oja ya dá nhojpahá, da 'yøt'e ngue guí unni mmáihá xandønho, guí nsuphá, da mät'a ni tehá, 'nε da mät'a ni do'yohá, hin temá nts'o di nεqui 'mø ra pa da ep'á má Hmuhá Jesucristo. 24 Nguna da 'yøt'Oja, porque guehna bi zon'nahá ná 'nε hinguí hεc'ahá ná.

25 Ague má zi cu'ahá, damí marchá Oja.

26 Dadi zεngua gátho'ahá.

27 Guehna ra Hmu di hacá ra ts'edi te dí mma. Dí xi'ahá ngue nu'á gátho má zi cuhá, jatho ngue di mpeti para ngue da 'yøde te mmanna carta ja ua.

28 Nuna má Hmuhá Jesucristo di jap'ahá. Da ngut'átho.

2 Tesalonicenses

Ja ua rá yoho ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mɛnnba yø 'yɛc'ɛi Tesalónica.

¹ Nugä drá Pablo, conná Silvano 'nɛhra Timoteo, dadi zenguagähe'ma zi cūha yø 'yɛc'ɛi rá m'map'ua ja ra hnini Tesalónica. Gue'aha yø ja'i Oja ma Papáha, co 'nɛ'a ma Hmūha Jesucristo. ² Dī nnegähe ngue guehya di jap'aha ya 'nɛ da hyut'a ni mmahha.

³ Ague ma zi cu'aha, zant'a dadi ja mammadigähe Oja conná gue'aha. Ní 'yup'ua ngue gue'a ga øthe'a, porque ni nt'ɛc'ɛiha i ja, man'na ni hyuxtho. 'Nɛ xquet'a man'na man'na gadi mmahma n'na ngu n'na'aha. ⁴ A nucɛgahe p'ua ha nná mähme, nup'ua di mpɛti yø ja'i Oja, i jaje mpähä ngue dí xihme yø ja'i hanja ni nt'ɛc'ɛiha. Nu'a te ra n'ua guí sähha ngue sähha yø ja'i, gä guí sɛthha.

⁵ Nuyá, guí sähha ra n'ua ngue guí ɛc'ɛiha rá hya Oja. A nu'a ga da ni nt'ɛc'ɛiha, gue'a guí nɛqui'a ya ngue gä xanho te ø'Oja. Gue'a di zadi ngue gui thohma p'ua di manda Oja'a. ⁶ Pɛ ní 'yup'ua di un'Oja'ua te'o di un'aha. ⁷ A nuja ngue dí sähha ra n'ua, da 'yɛhra pa da zɛp'ua ra n'ua dí sähha. Dī n'nacju ra ts'äya 'mø ra pa da ɛp'ua ra Hmu Jesús. Nunä di 'yɛ mahɛts'i, da n'youi yø anxɛ ja yø ts'edi. Nu'mø bá ɛhɛ, dadi yoxni tengutho gui yoxni ra sibi.

⁸ Di 'yɛhɛ da mɛnhna castigo gätho yø ja'i hinxä mbä Oja, 'nɛ hinxä 'yɛc'ɛi ra hoga 'da'yo hya i hma ngue hanja'a ra Hmu Jesucristo. ⁹ A nuyä yø ja'i ya, da ma ra castigo, di m'mɛdi para zantho. Da ma ma'ueque p'ua ja rá hmi rá dä ra Hmu Jesús. Nup'ua da 'yudi Hague ngu gangu rá ts'edi i ja, ya hīndi njapi di m'map'ua ngue da nu. ¹⁰ Nu'a ra pa da ɛp'ua ra Hmu, gätho yø 'yɛc'ɛi da 'yɛspäbi 'nɛ da danne. Xquet'a 'nɛ'aha

gui m'mahma p'ua ngue gä 'yɛc'ɛiha na ra hya dá xi'aha.

¹¹ Janangue nuyá, zant'a dí mmat'Oja gähe conná gue'aha. Dī äpähe Oja ngue nu'a ra hya i zon'nahha ngue gdí n'yoha, gue'a gdí n'yoha'a. Dī äpähe Oja ngue nu'a te gä ra nho so ni mmui gui 'yøthha, di ha'aha ra ts'edi gui 'yøthha. 'Nɛ di ha'aha ra ts'edi gui 'yøthha'a te gä ra nho rá nsäui ni nt'ɛc'ɛiha i ja. ¹² Nu'mø da nu yø ja'i ngue gui 'bähma xanho, yø ja'i da nu mansu ra Jesucristo. Xquet'a 'nɛ'aha da hnu mansu'aha p'uya ngue gui n'yoha ra Jesús. Nguna di nja conná guehrá mate Oja 'nɛ conná guehrá mate ma Hmūha Jesucristo.

2

¹ Ague ma zi cu'aha, da ɛp'ua ma Hmūha Jesucristo ngue di pɛcaha 'dap'ua ga m'mahma. Dī nne ga xi'aha te 'bɛ'a ja ngue di nja. ² Nu'mø to da 'yɛn'aha, ya da guehra pa jap'ua da zøhra Hmu ya, da 'yɛna, 'yo sä dadi fɛ'ni mmahha. 'Yo guí ɛc'ɛiha te da ma, madague'a da 'yɛna ngue Oja di bɛnnbi te i mma, oque da 'yɛn'aha ngue go dá ot'ä ra sɛcua n'youi yø hya da xi'aha. ³ Xinda hangu da si'aha, 'yo gadi n'unī da thä'aha. Porque hante da zonna pa da ɛp'ua ra Hmu, i jatho ngue rá mɛditho di n'yo yø ja'i ngue dyø mɛjmahya, da gohi ngue yø nsäui Oja. Nu'mø bi nja na ra hya na, ja di nɛqui p'ua ra ja'i ngue tate ja rá ts'oqui p'uya. 'Nɛ guehna ya xpa ts'ännbi ngue da ma ra castigo. ⁴ Nunä guehna da bōni ngue da zambabi'a te gä thanne yø ja'i na, da gue Oja da zwi. Hønsɛ na da ne ngue da ma nthanne na. 'Nɛ da mip'ua ja rá nija Oja tengutho 'mø ngue da guehna Oja na. Da 'yɛmp'uya: "Nugä, guecä Ojagä ya", da 'yɛna.

⁵ Damī bɛmhma'a ra hya dá xi'aha 'mø dambī 'bɛcä p'ua guí 'bähma. Guí nnu ngue dá xi'aha tengu na ra hya na. ⁶ Ya guí pahma te 'bɛ'a samya ngue hingu nɛqui nts'edi, hante ngue da zonna pa bá ts'ännbi ngue di nɛqui

te'o nā rā ts'oc'ei nā. ⁷ Tobe hīndi nēquī xāndōnho'a te gā rá ts'edi rā nts'o, pē nu'a rā nts'o, ya i ja. Hōntho ngue hīndi unna nt'edi'a to sammi ngue dī nēquī xānho te'o nī jā'i nā dí xi'ah. ⁸ Pē nu'mø bi zōnna pa di t'unna nt'edi da 'yuhrá ts'edi, ya di nēquī nā rā ts'oc'ei dí xi'ah p'uya. Pē nu'mø bá ep'ua rā Hmu Jesús, ya da hnu ngue mathoguitho ja rá ts'edi, porque conná hyānetho di hyo nā rā ts'oc'ei nā.

⁹ Nu'mø bi nēquī nā rā ts'oc'ei nā, rā zithu'a di hatra ts'edi. Da hnu ngue ja rá ts'edi da 'yøtyø hmēya hīnjongui sã da 'yøt'e. Gue'a dī nhāte'a p'uya. ¹⁰ Xants'o te gātho da 'yøt'e. 'Dama 'dan'yo te gā da 'yøt'e, da hyoni ha di hyätyø jā'i ja ngue dī m'mēdi. Nu'a dī m'mēdi ngue hīmbi ne xta mbāhna rā hyā majuanī. 'Nē guehna rā hyā xtī nyanyø te yø jā'i nā. ¹¹ Janāngue Oja di japi ngue da thātya yø jā'i ya, da 'yēc'ei'a rā hyā ngue rā fēhni. ¹² Gue'a dī ma rā castigo gātho ya yø jā'i, ngue hīmbi 'yēc'ei nā rā hyā majuanī. 'Nē hōnt'a te yø nts'o gā 'yo nnu manho.

¹³ Ague mā zi cu'ah, nūna mā Hmuh Jesucristo dī mā'ah. Janāngue nuyá, zant'a jatho ngue gā ja mamadigāhe Oja ngue te bi 'yøt'ah. Porque rá mūditho bi huan'nah Oja, ya xpá nzānni ngue dī nyānni teh. Nu'mø gmī 'yēc'ei nā rā hyā majuanī, rā Espiritu Santo bi 'yøt'e ngue gá soh rá 'yē Oja. ¹⁴ Dá xi'ah rā hoga 'da'yo hyā, guehna rā hyā i zon'nah Oja nā. I nnepe ngue di toca'ah nā rā nho jap'ua ha 'bāhma Hmuh Jesucristo. ¹⁵ Janāngue nuyā mā zi cu'ah, dī ndā xānho nī nt'ēc'ei nā ya. Man'nān'yo mī 'yøt'e ngue guí pumbēni nā ya yø hyā dá xān'nāsēh. Da gue'ua yø hyā dá orpū ja rā carta dá pēn'nah p'ua, man'nān'yo mī 'yøt'e ngue guí pumbēni nā.

¹⁶ Bī macjū Oja mā Papáh, 'nē bi 'dacjū rá mate ngue bi hoga mā mmuih para zāntho. Xquet'a dī tōmhū'a rā nho di 'dacjū Oja m'mēfa.

Da ne Oja co 'nē'a mā Hmuh Jesucristo di jap'ah. ¹⁷ Da ne Oja ngue di hatra ts'edi nī mmuih 'nē guí dū'nī n'yomfēni nā ngue nup'ua guí yah, rā hyā xtanho guí mamhm. Nu'mø te guí øth, gā da gue'a te xānho guí 'yøth.

3

¹ Hōnt'a di 'bēhya mā zi cu'ah, damī marcahe Oja, n'namhma ngue nup'ua dī mmāngāhe rá hyā mā Hmuh, xtāngu yø jā'i da 'yēc'ei tengūtho bi njap'ua guí 'bāhma. ² Xquet'a damī marcahe Oja n'namhma ngue da yāngāhe Oja ngue'a te mbēngāhe yø ts'oc'ei. Porque hīngā gātho yø jā'i da 'yēc'ei rā hyā dī mmāngāhe.

³ Pē nu'a rā Hmu hīngui hēgah'a. Da 'yøt'e ngue guí hyāh rā ts'edi 'nē da yān'ah ngue rā nts'o. ⁴ Dadi seguragā ngue dī mfāxte rā Hmu. Janāngue dī pacā ngue nūna te rā hyā gā 'bēp'ah, guehna guí nne guí 'yøth nā, hīnda 'yēhra pa guí fēsthoh nā rā hyā nā.

⁵ Da ne Oja ngue da dīnni mmuih'a te guí mā'ah Oja. 'Nē da 'yøt'e ngue guí sēti hangū rā n'ua guí thohmā tengūtho rā Cristo bi zēti hangū rā n'ua bi thogui.

⁶ Ague mā zi cu'ah, mā Hmuh Jesucristo di 'dacāhe rā ts'edi gā xi'āhe nā rā hyā gā mmānya. Nu'ua mā cuh hīngui nne dī mpēfi, 'nē hīngui hāxra hyā dá xān'nah, ogadi nsixh'ua. ⁷ Ya guí pahm te gdī 'bāhma, hīn temā ndānhyēi gā nūrcahe. ⁸ Hīnjonda āptho te dá sihe. Sinoque dá honi ha da japi te dí homhme. Rā pa rā xui dá mpēfi ngue di taha te ga sihe, porque hīnda negāhe ngue di toca'ah rā gasto ngue te dí sihe. ⁹ Madague'a nī 'yup'ua xcā māngāhe ngue xquí fāxcahe, pē hīnte dá māngāhe. Sinoque dá mpēhme para ngue gā ut'āhe te ja ngue gdī n'yoh. ¹⁰ Porque nu'mø dāmbá m'mcāhe p'ua guí 'bāhma, guehna rā hyā dá

xi'ahē nā, dá māngāhe ngue nū to hīngui nne dī mpēfi, ya hīndī nsihmē.

¹¹ Dī ōcāhe n'na rā hyā ua, ngue 'bū i'da nī amigohū hīngui nne dī mpēfi. Nū'a te gā 'yo, hōndyø ja'i di ats'i te gā 'būi para ngue dā zāp'ū di c'a. ¹² A nūya yø ja'i njap'ū, guesε rā Jesucristo di hacje rā ts'edi ngue gā xifi ngue 'yo nīmāntho di orpābī yø ja'i, njuāntho dā ma rā 'bēfi dā dāhā te dā zi.

¹³ Ague mā zi cū'āhū, 'yo guī sāyahū, hangū rā pa dāmī 'yøthū rā nho.

¹⁴ Nū'mø tonī ja'i dā 'yēnā ngue hīndā 'yεc'ēi nā rā hyā dá cuatāhe ua ja rā carta ja ua, 'yo gādī nsixhū, n'namh mā ngue dā mēsrā sā. ¹⁵ Pε 'yo guī øt'e ngue nī nsūiui. Sinoque dāmī hējpa hū'a te øt'e, porque nī cūhū.

¹⁶ Nūnā mā Hmūhū Jesucristo gueh nā dā zā dā hyūt'a nī mmūihū nā. Dā ne ngue hīndā hēc'āhū hangū rā pa. Nū'mø temā hyā guī thohmū, dā hyonī ha di japi ngue dā hyūt'a nī mmūihū, hōnt'a bi zā māhyā guī thohmū.

¹⁷ Nūguī drā Pablo con mā 'yεε nna cuatā nā rā letra ja ua ngue nnā zēngua'āhū. Nū'mø dādi firmagā mā carta 'mø bi gua'a nt'ot'i, gueh nā rā hyā ja ua dādi cuati: ¹⁸ Nūnā mā Hmūhū Jesucristo di japi gātho'āhū. Dā ngūt'ātho.

1 ra Timoteo

Ja ua rá mudi ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba ra Timoteo.

¹ Nugä drá Pablo, rá representantegä ra Jesucristo. Nuya bi 'yexqui, guesε Oja, nuna ra Yante, co 'nehna ra Hmu Jesucristo bi 'yexqui. 'Nε dí pahmi ya ngue conná nguehra Jesucristo di nja'a te gä dí tøn'ui ya ngue di nja. ² Ague Timoteo, dadi zengua'i. Pε nu'mø dá bεn'a'i, xøgue εntho majuaní ngue ma ts'unt'u'i p'u nná bεn'i. Porque go dá ja'i gá 'yεc'ei na ra hya guí εc'ei ya. Dí nnegä ya ngue nuna Oja ma Papáui co 'nehna ma Hmuui ra Jesucristo, di jap'a'i, di huεc'a'i, 'nε dá hyut'a ni mmái.

³ Damba soc'a'i p'u ja ra hnini Efeso. Nu'mø ma thogui, dá magä p'u ja ra häi Macedonia, dá xi'i ngue guá cop'u Efeso. A nuyá, dí nnegä ngue guí sigue guí m'mup'u, porque jatho ngue nu'u yø fehni xännbate xännbate p'u, gui hejpabi. ⁴ Guí xifi ngue 'yoní mantho di xännbate'u yø cuentotho. Porque nuyá, hinha rá nzεgui xännbate'u yø hya bá øtyø ndiua manjam'mø. Pε nuya yø hya ya, høndra njunt'i n'youi, hinte ni bøntho. A nuna ra hoga xädi rá n'youi ma nt'εc'eiha, guehna nne Oja ngue ga xännbaha yø ja'i na.

⁵ Dami hejpabi ya dí xi'i ya, n'namhma ngue gätho yø 'yεc'ei di mmaði n'na ngu n'na. Para ngue dá zä di mahrá mmic'eiui n'na, jatho ngue dá hyεp'u ra ts'on'yomfεni, nu'a te ra nho paði, gue'a dá 'yøt'a. 'Nε himma xøts'etho di nεqui ngue ja yø nt'εc'ei. ⁶ Porque 'bε i'da yø ja'i ngue ya bi hyεp'u na ra hya dí xi'i, høndra njun'mahya nne. ⁷ I nne dá t'εmbi ngue paði xanho di nxännbate rá ley Oja. I ya manzaqui 'mø xännbate. Pε himma juani ngue tinyø mmái hanja'a ra ley i nne di nxännbate.

⁸ Nuna ra ley ga 'yo yø judío, ya dí pahmi xanho te mma. Pε jatho ngue dá fadi hanja ngue bi ma nt'ot'i na ra ley na. ⁹ Nu'u yø ja'i ya øtra nho, ya hin tema ley di ja ngue dá hyaspa ra güenda. Nuna ra ley, bi ma nt'ot'i para ngue dá hyaspa ra güenda yø ja'i festho ra ley. Haspa ra güenda yø mmejmahya. Haspa ra güenda yø ts'oc'ei øtyø ts'oqui. Haspa ra güenda yø ja'i ngue hingui su Oja 'nε hingui εc'ei. Haspa ra güenda yø ja'i ho yø papá, ogue ho yø mamá, ogue ho yø mmic'eiui. ¹⁰ Haspa ra güenda yø 'yots'om'mái. Haspa ra güenda yø n'yohε ørpe tengutho 'mø dra xisu yø mmín'yohuui. Haspa ra güenda'u yø ja'i ahyø mmic'eiui ngue sits'i yap'atho. Haspa ra güenda yø mambethani. Haspa ra güenda yø ja'i ngue mmanña fehni 'nε εxa ntestigo Oja ngue εna majuaní te mma. Haspa ra güenda gätho yø ja'i festho na majuaní ngue ra hoga xädi. ¹¹ Nuna ra hoga xädi naya, rá n'youi ra hoga 'da'yo hya. Nuna, di 'bejpagui'a ma maça Ojai ngue ga xihyø ja'i.

¹² Nuna ma Hmuui ra Jesucristo di 'dacrä ts'edi ngue di mmambrá hya. Dadi ja mamadigä na, porque guehna bi nu manhogui 'nε bi 'yexqui ngue ga øtra 'bεfi bi 'daqui. ¹³ Bi 'yøt'e ngue drá mεfigui madague'a xtá nu man'agä mam'met'o na ra Jesucristo. Porque xtá mangä yø amhya co nuna, 'nε nmí sacä'u yø ja'i mī εc'ei na. Pε bi huεgagui Oja, porque pa Oja ngue hindí paði te dí øt'e ngue tobe hin mará 'yεc'ei. ¹⁴ Nuna ra Hmu, mathoguitho rá mate bi 'daqui. Ngue ya dí n'yo'be ra Jesucristo, nuna di hacra ts'edi ngue man'na di ndu ma nt'εc'ei, 'nε øt'e ngue man'na man'na gdá maði.

¹⁵ Nuna ra hya ga xi'i ya, majuaní na, 'nε guehna ra hya jatho ngue dá 'yεc'ei gätho yø ja'i na: ngue ra Jesucristo bá εcua ja ra ximhäi ngue dá yanyø ja'i ja yø ts'oqui. Nuya yø ja'i dí mmangä ngue ja yø ts'oqui ya, pε

man'na ma datho mi ja ma ts'oquigä. ¹⁶ Pε bi huεgagui Oja n'namhma ngue da fadi ngue ra Jesucristo bi zeti te ga dá ørpe, conque nuguí mathoguitho ja ma ts'oqui. Gue'a gui nequi'a ya ngue gätho mi'da yø ja'i xquet'a di punnbabi Oja 'mø bi 'yεc'ei ra Cristo, ya di unna 'da'yo te para zantho. ¹⁷ Janangue nuyá, jatho ngue da t'espabi Oja para zantho. Porque nu te gä ja, go di manda Oja para zantho. Guehna Oja para zantho hinjam'mø da du, 'ne hinjonni ja'i di sä da nu. Hinjom man'na tengu na. Guehna jase rá mfadi. Da ngut'atho.

¹⁸ Ague ma ts'unt'a'i Timoteo, nuna ra hya di xi'i gui 'yøt'e, di nthui na ra hya bi bennbabi Oja yø pøngahya 'mø yø pa xa thogui, guehya bi ma ngue di nja ni 'befi. Nuna ra hya dadi 'bep'a'i ya, dami hya ra ts'edi gui 'yøt'e gätho'a te ra 'befi bi 'da'i Oja ngue gui 'yøt'e. Di ndu ni nt'εc'ei. 'Yo di tap'a'i ra nts'o.

¹⁹ 'Bu i'da yø ja'i padi xanho ndana ra hya hinni 'yup'u da 'yøt'e, pε gue'a øt'a. Gue'a gui ts'onnyø nt'εc'ei'a p'uya.

²⁰ Nguna ra hya bi 'yøtra Himeneo 'nεhra Alejandro. Nuya yo nc'ei ya, dá dāpra zithu para ngue da badi hanja te øt'e. Porque hingui ho ngue da nømman'u Oja p'u ha ya.

2

¹ Rá mæditho di xi'i ngue gui xifi gätho yø 'yεc'ei ngue da marpabi Oja gätho yø ja'i ndap'u bi zä. Da 'yäpi ngue da mäxyø ja'i na Oja. 'Nε di ja mammadi Oja yø ja'i ngue'a rá 'bäxte Oja da 'yøt'e. ² Da marpabi Oja yø dast'abi. Da marpabi Oja gätho yø ja'i ja yø cargo. Porque gäthogahu di nne ngue ga m'mamma pähähu, hin temma hya, n'namhma ngue co n'na ra pähätho gdä thannehu Oja 'ne da zäp'u ga n'yo manhohu. ³ Ma datho mahyonitho ngue ga mmarpahu Oja gätho yø ja'i, porque guehna nnu manho Oja ma Yantehu na. ⁴ Porque Oja, nnepe ngue xøgue gätho yø ja'i di nyanyø te. 'Nε nnepe ngue da dini xanho yø mmæi yø ja'i hanja na ra

hya majuaní. ⁵ Nuna Oja, n'natho i 'bai. 'Nε xquet'a n'na nc'εitho na da zä da 'yøt'e ngue di nhojpauí Oja yø ja'i, guehna ra Jesucristo na. ⁶ Ra Jesucristo bi n'uní bi tho ngue bi gurpabi yø ts'oqui gätho yø ja'i. Nu'mø mi zønna pa bi nja na ra hya na, ya bi nequi xandønho p'uya ngue Oja nnepe ngue gätho yø ja'i di nyanyø te. ⁷ Janangue bi 'yεxcagui Oja ngue drá representategä ra Cristo. 'Nε penngagui ndap'u bi zä ya ngue ga ma xihra hya yø ja'i hingyø judío. Nuna ra hya majuaní di εc'eiui, guehna ga xännbabi yø ja'i na. Guí padi xanho ngue majuaní te di xi'i, 'ne guí padi ngue hini fehi porque di εc'ei ra Cristo. ⁸ Di nnegä ngue ndap'u bi zä da mat'Oja gätho yø n'yohu. Nu'mø εns'yø 'ye yø ja'i ngue mmat'Oja, di unyø mmæi Oja, di ja manho yø mmæi, hingue di danzø yø mmæi ngue dadi njunt'ui yø mmic'eiui.

⁹ A nu yø xisu, 'yo dadi 'yεx'mø bi nhoqui. Hingra n'yets'i di hocyø ya. Hingra n'yets'i di hye ra ulu xamma di rá muui. Hingra n'yets'i di japyø oro oque yø perla da japyø he. Sinoque da hye yø he tengutho yø he yø hoja'i, ngue hini 'yets'i. ¹⁰ Nu'a di nejmanho yø xisu, da gue'a ngue ra nho da 'yøt'e. Porque yø xisu εc'ei Oja, mahotho 'mø di nequi ngue øtra nho. ¹¹ Mente ra ora sännbabi ra hya yø ja'i, yø xisu 'yo sä di ya ngue da zohyø ja'i, di nja yø ts'u. ¹² Porque hin dadi ungä ra nt'edi ngue di nxännbate n'na ra xisu, sinoque ra xisu i ja ngue da 'yøxtho ra hya. Porque hingui sä di m'met'o p'u ha 'bahyø n'yohu ngue di manda. ¹³ Porque Oja, rá mæditho bi hocra Adán, m'mefa p'uya bi hocra Eva. ¹⁴ Pε ra Adán himbi hyätra zithu'a, sinoque ra xisu'a bi hyätra zithu. Mi thätra xisu p'uya, ya gue'a ra ts'oqui bi 'yøt'a. ¹⁵ Pε ra xisu di nyanná te 'mø da 'yøtra 'befi bi un'Oja, ngue di tehyø basi. Høntho ngue ra xisu jatho ngue di nja rá nt'εc'ei, di mahyø mmic'eiui, di n'yo xanho, hinda 'yεspi te ga 'yo.

3

¹ Nuna ra hya di mmangä, majuani na. Ngue nu ra ja'i nne rá cargo ngue di m'met'o p'u ja ra nija ngue dra mamhya, xandõnho ra 'befi nne da 'yõt'e. ² Janangue nu ra ja'i ja rá cargo ngue 'bet'o ra hya, jatho ngue hin tema hya da thinnbi. N'na dra xisu da zi. Da zamrá mmui. Di mfädi xanho. Da 'yõt'e ngue da hnu manho te ga 'yo. Di unna ts'äya p'u ja rá ngu. Da badi xanho ha di japra hya di nxänbäte. ³ 'Yo di iti. 'Yo dra nequisui. Di nja rá yemmui. Da badi ha di hojpabi yø ja'i di nsui. 'Nε hinga hõndra mēnyu di ma rá mmui. ⁴ Da badi ngue di manda xanho p'u ja rá ngu. Da 'yõt'e ngue dyø 'yøde xanho yø basi, 'nε di nja yø ts'u yø basi. ⁵ A nu'mø hingui padi di manda xanho p'u ja rá ngu, ya hinda badi ha di japi di m'met'o p'u ha di mpeti yø ja'i Oja 'mø. ⁶ A nu'a ra n'yohu da t'ets'i ngue di bentrá cargo di m'met'o p'u ja ra nija, hinda gue'a n'na ra n'yohu ngue ts'udra pa xa 'yεc'ei ra Jesucristo. Porque nthambenitho di 'yets'i. Ya da 'yøtra ts'oqui tengutho bi 'yøtra zithu manjam'mø ngue bi 'yets'i 'nε 'da di mep'u ja ra castigo. ⁷ Jatho ngue di n'yo manho n'namhma ngue nu'u yø ja'i hingyø 'yεc'ei da nu mansu. Ya hinda zä ha di japyø ja'i da 'yεmbi ngue hinga gue'a ga 'yo. Porque ra zithu emmēi honi ha di ts'onnbī ha ya yø mamhya.

⁸ A nu'u yø ja'i ja yø cargo ngue fäxte p'u ja ra nija, xquet'a ngut'atho ja ngue da 'yõt'e, jatho ngue di nho ja'i, jatho ngue hīndi nhäte p'u ha ya. Jatho ngue hīndi n'iti. Jatho ngue hinga hõndra mēnyu di ma yø mmui. ⁹ Nuna ra hya n'youi yø nt'εc'ei i ja, guehna ra hya himmi fadi hanja na, guehna di nxänbäte na ra hya na co gätho yø mmui. ¹⁰ Nuya yø n'yohu ya, 'bet'o da hnu te ga 'yo. A nu'mø ngue ya hin tema nts'o bi thinnbi, ya da zä di nja yø cargo ngue di mfäxte p'u ja

ra nija. ¹¹ Ximmangu yø xisu fäxte p'u ja ra nija, xquet'a di nequi ngue dyø hoja'i. Hīndyø zate. Da zamyø mmui. 'Yo di hεp'u'a rá 'befi pēfi. ¹² A nu yø n'yohu ngue ja yø cargo fäxte p'u ja ra nija, n'na ngu n'na jatho ngue n'na dra xisu da zi. Pε da badi ngue di manda xanho p'u ja rá ngu. Ngu yø basi, ngu'u hingyø basi, da badi di manda xanho. ¹³ Porque nuya yø n'yohu ja yø cargo ngue fäxte p'u ja ra nija, nu'mø padi xanho ha di japi da 'yøtra 'befi pēfi, ya man'natho nnu mansu yø ja'i. Ya säp'u da hya ra ts'edi da mā hanja ngue εc'ei ra Jesucristo.

¹⁴ Ague Timoteo, nugä di xõnni ga mmapp'u ga ma nu'i. ¹⁵ Pε nu'mø himbi zä dá magä p'u n'nahmantho, ya di otra carta ja ua ngue ga pēn'a'i p'u. Porque di nnegä ngue gui padi xanho hanja ra hya nuna ja ngue da n'yo yø ja'i ya o rá 'yε Oja. Nuna Oja na, majuani ngue 'bui. A nuya yø ja'i Oja ya, guehya färpabi rá hya 'nε tōxhma hyabi rá hya Oja. ¹⁶ Janjuani ngue mazihotho na ra hya di εc'ei hu. Pε Oja bi 'yõt'e ngue bi dinma mmui hu hanja na ra hya na, ngue ra Cristo bi nja'i. 'Nε ra Espiritu Santo bi 'yõt'e ngue fadi ngue hin tema nts'o bi 'yøtra Cristo. Da guehyø anxε Oja i nnu mansu. A nuyá, ndap'u bi zä i hma te'o na ra Cristo. 'Nε t'εc'ei gä rá ngani nximhäi. 'Nε bi zix Oja ngue i ma mahets'i.

4

¹ Pε ra Espiritu Santo njuantho xicju ngue nu'mø ni ma da gaxyø pa, di m'mahyø ja'i da hεp'u yø nt'εc'ei. Nu'u yø fehni xänbäte ngue ra zithu di bennbabi ra hya xänbäte, go gue'u da den'nu. ² Nuya yø xänbäte ya, ra fehni na ra hya da mā ngue di hyätyø ja'i. Padi xanho ngue hinga gue'a te øt'e, pε 'be xingui tär'man'u yø mmui'a te øt'e. ³ Nuya yø xänbäte ya, xihyø ja'i ngue embi hin'yu ra nt'edi di nthatyø ja'i. 'Nε xihyø ja'i ngue embi hinga gätho yø cosa sä ngue da ts'i.

Conque Oja bá sänni ngue bá nja'a te ts'i n'namhma ngue nuya yø 'yεc'εi di ja mamadi Oja 'mø bi zi'a te si. ⁴ Porque nu te gä bi hoc'a Oja ngue da ts'i, gä xanho. Hingui sä ga emhma ngue ja rá ts'oqui ra ja'i nu'a si te tini. Sinoque ma ga ja mamadihæ Oja 'mø dí sihæ'a te bá sänni ngue ga sihæ. ⁵ Porque nu'mø t'äprá mate Oja ngue di japi te ts'i, Oja di japi te si ra ja'i.

⁶ Nu'mø ngue nguna ra hya gui xänbabi'u ma cuhæ ya, majuaní ngue gue'e rá hoga mæfi'i ra Jesucristo 'mø. Dami hyani gui hyu'ni mmæi na ra hoga xädi ya xcá bent'i. ⁷ Pε nu'u yø hya te sãma cuento ngue hinga gue'a rá hya Oja, 'yo gui ørpa masu'u yø hya'u, porque hinte di muui. Dami hyoni ha di ndæ xanho ni nt'εc'εi i ja. ⁸ Porque nu ra ja'i ngue xährá do'yo, di 'yani, man'na xanzaqui cohi ngue'a gui 'yani. Pε ma datho man'na xanhotho ngue di zacrá nt'εc'εi ra ja'i. Porque nuna ma nt'εc'εihæ i ja, hinga høndra pa jap'u ga tinnbahæ rá njapi Oja, sinoque 'nehra pa di 'yεp'u. ⁹ Nuna ra hya na, guehna ngue majuaní na. 'Nε guehna mahyonitho da 'yεc'εi gátho yø ja'i na. ¹⁰ Janangue nuyá, madague'a sæcui yø ja'i ya, pε ma ga ho ma mmæi ga øt'ui ra 'bæfi bi 'dacui Oja. Porque dí haxa njuani ngue nu'a ma Ojauí i 'bæ'a. 'Nε guehna ja ngue da yani gátho yø ja'i na. Pε nu'u yø ja'i di nyanyø te, guehya da 'yεc'εi ra Cristo ya.

¹¹ Nu'mø gui xänbabi ra hya yø ja'i, nuya yø hya dí xi'i, guehya gui xihyø ja'i ngue da 'yøtya yø hya ya. ¹² 'Yo gui nne ngue hijnonda 'yøt'a masu ngue grá ts'ant'atho. Sinoque dami 'yu'a te ra nho ja ngue da n'yo yø 'yεc'εi. Dami 'yudi ngue gui yamanho p'u ha gui ya. Dami 'yudi ngue gadi mahni mmic'εiui. Dami 'yudi ngue ja xanho ni nt'εc'εi. Dami 'yøt'e ngue da bahyø ja'i ngue gä ra nho gní 'yo. ¹³ Mente ga mmagä p'u, dami ja ndummæi gui mmambrá hya Oja p'u ha di mpeti yø 'yεc'εi. Dami opan'yu hanja ra hya.

Dami nxännbate xanho. ¹⁴ Nu'u yø n'yohæ 'bet'o p'u ja ra nija bi japyø 'yε p'u ja ni ya, ya bi xi'i te 'bæ'a ma hya nne'e Oja gui 'yøt'e. Nuna ra 'bæfi bi 'da'i Oja, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue te sätho gui 'yøt'e.

¹⁵ Nuya yø hya dí xi'i ya, dami ja ndummæi ngue gui 'yøt'e te dí xi'i. Dí nne ngue da nu yø ja'i ngue man'na man'na gdí padi ha gdí japra hya ngue da zä gui 'yørpe xanho rá 'bæfi Oja. ¹⁶ Dami mfädi xanho, 'nε dami mfädi ngue gä da gue'a ra hya ni 'yup'u gui nxännbate. Nu'mø gui 'yøt'e te dí xi'i, ya di nyanni te, da guehyø ja'i da 'yøxra hya gui mma, xquet'a di nyanyø te.

5

¹ Nu ra dac'εi ngue hinga gue'a te øt'e, 'yo gui ya manzaqui 'mø ga hejpa bi te øt'e. Mahotho gdí zofo, gui 'yøt'e como tengutho 'mø ngue ni papá'a ra dac'εi. A nu'u yø ts'ant'atho, gui 'yøt'e como tengutho 'mø ngue ni n'yohæ. ² A nu'u yø xisu ngue ya yø dac'εi, gui 'yøt'e como tengutho 'mø ngue ni mamá. A nu'u yø hmute xisu, gui 'yøt'e como tengutho 'mø ngue εni nju, pε gä ra nho gdí n'youi.

³ A nu'u yø 'danxu ngue hijnjo'o to da hyonnbi te da zi, gue'u yø mmi'yεc'εiui da mäts'i ngue di unni te honi. ⁴ Pε nu ra 'danxu ngue 'bæhyø basí oque 'bæhyø 'bet'o, guehya yø basí na ra 'danxu høxyø xi ngue di unni te da zi. Porque yø pa xa thogui, gue'a rá mamá yø basí bi ja mmansu gä i nte. Janangue ní 'yup'u ngue di ja mmansu yø mamá yø basí 'mø bi ndac'εi. Porque gue'a nnu manho Oja'a ngue yø basí di ja mmansu to bi tede. ⁵ Pε nu ra 'danxu ngue 'bæse, hijnjo'o to da hyonnbi te da zi, guehna ja ngue da mäxyø mmi'yεc'εiui na. Porque hinda hønt'a Oja nnøts'e 'nε hingui säya ra pa ra xui nzo Oja. ⁶ Pε nu ra 'danxu ngue gue'a te rá pähäse ga 'bæi, ya hinda ma m'mäts'i. Porque nuna, emma 'bæi pε tengutho 'mø ya xa ndu. ⁷ Guehna ra hya gui

xifi da 'yøtyø 'yɛc'ɛi naya, n'namhma ngue ya hɪnjonda 'yɛmbi ngue hinga gue'a te øt'e. ⁸ A nu ra 'yɛc'ɛi ngue hɪndi unni te 'bɛ'a honna papá ogue rá mamá, ogue rá mɛni, guehna ra 'yɛc'ɛi ngue hinga 'yo'a te ra hya rá nsäui rá nt'ɛc'ɛi na. Man'na nu'u yø ja'i hɪngyø 'yɛc'ɛi hɪngui njap'u'u, man'na di unni te honyø dac'ɛi'u.

⁹ A nup'u ja ra lista ngue yø 'danxu gui 'yɛts'i ngue di mfäxte p'u ja ra nija, da gue'u yø 'danxu ngue tho'i hyate njɛya 'bui. 'Nɛ n'nat'a rá ndø xa m'muhmi. ¹⁰ Da gue'u yø xisu fadi ngue xa 'yøtra nho, xa tede xanho yø basi, xa unna ts'äya p'u ja rá ngu te'o hɪn'ya ha di nsäya ngue yap'u ni 'yɛhɛ. 'Nɛ fadi ngue hɪndi 'yɛts'i ha ya, di ja mmansu yø mm'i'yɛc'ɛiui. I fäts'i to sä ra n'u. Zant'a ngue høndra nho di ho da 'yøt'e.

¹¹ Pɛ nu'u yø 'danxu ngue cohra jɛya 'bui, 'yogui ɛts'i ngue di mfäxte p'u ja ra nija'u. Porque nthambɛniho ngue da dɪni to di nthatui mahøn'a, ya da hyɛp'u'a rá 'bɛfi ra Cristo ørpe. ¹² Ya cohi ngue festho'a ra hya xa nhyøxmaxi ngue di mfäxte p'u ja ra nija p'uya. ¹³ Ogue da gohi ngue yø monni, ni yat'i ni bømp'u ja yø ngu. 'Nɛ hinga høntho ngue yø monni, sinoque di c'a yø mmic'ɛiui p'u ha 'yo. I mmanyø hya nu'u hɪnni 'yup'u da ma. Nu'a te ga 'buhyø ja'i p'u ha søni, gä di nthint'i. ¹⁴ Janangue di nnegä ngue nu'u yø 'danxu ngue yø hmute xisutho di nthati mahøn'a, di m'mahyø basi, da mähyø ngu. Ya hɪnda zä ngue toni ja'i da 'yɛmbi hinga gue'a øt'e. ¹⁵ Porque 'bui da yø 'danxu ngue ya xa 'uegue, ya ørpabi rá pähä ra zithu.

¹⁶ Nu'mø n'na ra n'yohu ogue n'na ra xisu ngue ra 'yɛc'ɛi, nu'mø bi n'nanxu n'na rá mɛni, da mäts'i, di unni te honi. 'Yo di nnepe ngue gä go yø 'yɛc'ɛi da hyonnbabi'a te rá gasto honi. Porque yø 'yɛc'ɛi, gue'u yø 'danxu hɪnjo'o to da hyonnbai te da zi, gue'u ja ngue da mäts'i, di unni te honi.

¹⁷ A nu'u yø n'yohu 'bɛt'o ngue øtra 'bɛfi p'u di mpɛti yø 'yɛc'ɛi, jatho ngue ɛmmɛi da nu mansu yø ja'i. Da gue'u yø mamhya ho yø mmui di mpɛfi ngue xännbabi rá hya Oja yø ja'i, ma datho nne ngue da nu mansu yø ja'i ya. ¹⁸ Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue ɛna: "Dami japi ngue di nsihmɛ ra ndani nuna nɛhyø trigo ngue di ntagui, 'yogui turpabi rá ne", i ɛnna hya. Mahøn'a nt'ot'i ra hya ngue ɛna: "Nu ra mɛfi øtra 'bɛfi, ni 'yup'u ngue di t'unna nzäbi".

¹⁹ A nu'mø ngue ma yapu n'na nc'ɛi'u 'bɛt'o p'u ja ra nija, nu'mø ngue hɪnjo'o yoho ogue hyu yø testigo di ja majuan'a te gui nyapi, 'yo gui 'yørpa masu'a ra yapate. ²⁰ Pɛ nu'a ma yapu 'nɛ majuanu ngue ja rá ts'oqui, dami hejpabi. Da nu gätho yø ja'i p'u gui hejpi n'namhma ngue nu'u yø ja'i da nup'u gui hejpi, ya da zu da 'yøtra ts'oqui. ²¹ Nuna ra hya dí xi'i ya, nuna Oja co 'nɛhna ma Hmuui Jesucristo co 'nɛ'u yø maca anxe bí 'bu mahɛts'i øde te dí xi'i ya. Nu'mø gadi n'amigoui n'na ra ja'i, ogue hɪn gadi n'amigoui n'na ra ja'i, pɛ nu'mø ja rá ts'oqui dami hejpahmabi. ²² Nu'mø ja ngue gui 'yɛts'i to di m'mɛt'o p'u ja ra nija, 'yo gui nne ngue ra sønitho'a te gui 'yøt'e. Dami tøm'i, 'be gui nnu te ga 'yo ra ja'i. Xi'mø gue gui 'yɛx'a n'na nc'ɛi, nu'a fadi ngue ja rá ts'oqui, 'yo gui nne da 'yɛn'a'i yø ja'i ngue gui nnu manho'a ra ts'oqui øt'a gui 'yɛts'i. Pɛ nu'i, 'yo tema nts'o gui øt'e.

²³ Ague Timoteo, nu'mø ngue tho-jpatho gadi hyɛnni ngue xan'u ni mmui, 'yo høndra dehe gui si, dami si zits'u ra vino.

²⁴ I 'bu i da yø ja'i ya, hante ngue da thaspabi ra güenda, di nɛqui xanho ngue ja yø ts'oqui. Pɛ ximmi 'bu mi da p'uya ngue hɪndi nɛqui ngue ja yø ts'oqui. Sinoque ja gue'mø bi thaspabi ra güenda di nɛqui ngue ja yø ts'oqui. ²⁵ Xquet'a njarbatho yø ja'i ngue øtra nho ya, di nɛqui xanho'a te ra nho øt'e. Madague'a ngue hɪngui fadi te gäma nho øt'e, pɛ m'mɛfatho

fadi ngue xanho te øt'e.

6

¹ A nu'ua yø 'yεc'ei ngue yø hmiqui, jatho ngue da nu mansu yø hmu. Porque nu'mø hingui nnu mansu yø hmu yø hmiqui, yø ja'i p'uya da 'yεmbi ngue hingui ho ra hya nna 'yohu. Ya da nømman'ua Oja p'uya. ² A nu'ua yø hmiqui ngue yø 'yεc'ei yø hmu, 'yo di εna ngue ts'utho ja ngue di nu mansu yø hmu, da 'yεna ngue ya 'da'igu yø nt'εc'ei i ja, ya di ncu. Sinoque man'natho ja ngue da hyumbi di mpefi, porque ma madia ra 'yεc'ei t'ørpabi rá 'befi. Nguna ra hya gui xihyø ja'i 'mø gui xännbate ya.

³ Nuna ra hoga hya bi nxännbate ra Hmu Jesucristo, guehna rá n'youi ma nt'εc'ei jagüi naya. Pe nuyá, ya 'bu i'da yø ja'i ngue n'nan'yo ra hya xännbate. ⁴ Guehya yø ja'i di 'yεx'mø ya, guehya hinte pahya. Ma'bedi yø mmui, gá ra njun'mahya gá 'yo. Guehya yø zeya, yø nequisui, yø nemhya. Hingui εc'ei te sifi. ⁵ Hinha rá nεgui ra njunt'i øt'ui yø ja'i porque xants'o yø n'yomfēni. Nuna ra hya majuaní, hingui padi hanja na. I εna ngue nuna ra hya ngue rá nt'εc'ei i ja, xangu rá muui, porque εna ngue guehna ra hya di dāha xangu ra mēnyu. Pe nu'a'i, ogađi nsixui'ua njap'ua. ⁶ Majuaní ngue nuna ma nt'εc'ei jagüi, xandøngu rá muui na, porque xandøngu ra nho n'youi. Pe ra ja'i, ja ngue di johyahmaha hont'a zihangu ts'ua tini. ⁷ Porque nu'mø bi mihra ja'i ua ja ra ximhäi, hinte bá hya. Ximmangu 'mø bi du, hinte da hyats'i. ⁸ Janangue nu'mø ja te da zi ra ja'i, oque ja te da hye, co nu'a p'uya, di johyahmaha.

⁹ Pe nu ra ja'i hontho nne ngue di mmεmmeti, guehna ra ja'i hingui hēnni gá hyátrá n'yomfēni ngue øtra ts'oqui ha di dinnā mēnyu. εntho so ra 'dihí, porque hont'ua yø pähä hinte di muui so rá mmui, gue'a di m'mε'a. ¹⁰ Porque nu ra ja'i ngue

høndra mēnyu di ja ndummui honi ha di dini, xangu ra ts'oqui øt'e ngue ha ga ndinna mēnyu. A nuyá, 'bu i'da yø ja'i, asta ya xa hyep'ua yø nt'εc'ei ngue høndra mēnyu di ja ndummui honi ha di dini. Pe nu'a te rá mēnyu ya xa ndini, gue'a ra m'mua man'ua i tho'a.

¹¹ Pe nu'i, ngue rá mēfi'i Oja, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui 'yøt'e tengü ya yø hya ja di xi'i. A nu'a'i dami 'yøt'a te xanho. Di nequi ngue ja xanho ni nt'εc'ei. Ja ndummui dami thanne Oja. Ja ndummui dami mahni mmic'eiui. Dami seti te gāma hya gui thogui. 'Nε ogađi 'yεx'mø gui ya. ¹² Dami ja ndummui ngue ya gđi 'bu'a ngue gui 'yøt'a te rá nsäui ni nt'εc'ei i ja, n'namhma ngue gui nthēui ra te para zantho. Porque bi zon'na'i Oja ngue gue'a gui 'yøt'a. Nu'a ra pa bi zon'na'i Oja, xangu yø ja'i bi 'yøde te gá ma ngue ja ni nt'εc'ei. ¹³ A nuyá, nuna Oja di unná te gätho'ua ja yø te, guehna øde gätho ya yø hya dadi 'bep'a'i gui 'yøt'e. Da guehra Jesucristo, nuna bi dá xanho rá hya p'ua ha 'buhra Poncio Pilato, xquet'a øde gätho ya yø hya dadi 'bep'a'i gui 'yøtya. ¹⁴ Gätho ya yø hya dadi 'bep'a'i gui 'yøtya, dami 'yøt'e. 'Yo te dadi 'bedi, n'namhma ngue hin tema hya da thin'na'i ngue hinda gue'a gui 'yøt'e asta guehra pa ngue da ep'ua mahøn'a ra Hmu Jesucristo. ¹⁵ A nuyá, nu'mø bi zønna pa xpá nzännbabi Oja ngue da ep'ua, ya da εhe. Nuna ma maça Ojah, guehna hønse na jase rá ts'edi na. Guehna ra dast'abi na ngue yø dast'abi. Guehna ra Hmu na ngue yø hmu. ¹⁶ Guehna Oja na ngue hinjam'mø da du. Nup'ua ja rá nyot'i 'bui, hinjonda zä da guat'i. 'Nε hinxa 'yēhra pa ngue toni ja'i xa mbøni ngue da nu, porque hingui sä di hnu hapu 'bui. Nuna Oja na, guehna ma dātho hnu mansu na. 'Nε guehna jase rá ts'edi para zantho na. Da ngut'atho.

17 A nu yø ja'i ngue yø mmεmmeti ua ja ra ximhäi, dami xifi ngue 'yo dadi 'yets'i ngue ja yø mεnyu. 'Yo sä di εna ngue gue'ε yø mεnyu da mäts'i. Porque hinga gue'a rá mεnyu ra ja'i da mäts'i. Dami xifi ngue da hyutho yø mmεi ngue gue'a Oja i fäts'i. Nuna Oja i 'bui, guehna mathoguiho di jajpahε na, porque nnepe ngue ga johyahε. 18 Nu'ε yø ja'ija xangu yø mεnyu, dami xifi ngue da 'yøtra nho. Porque man'natho xangu di muui ngue xta ngu ra nho da 'yøt'e, hinda gue'a ngue da mεstho rá mεnyu. Dami xifi ngue 'yo di ya yø mmεi ngue di unyø ja'i'a te tini. 19 Nuna ra nho da 'yøt'e ngue da mäxyø mmic'εiui, di nja rá njut'i 'mø yø pa dí 'yεp'ε, gue'a di segura'a ngue di t'unna te para zantho'a te da 'yøt'e.

20 Ague Timoteo, nuna ra hya bi ma mafäti'i ngue gui xännbabi yø ja'i, dami fädi xanho ngue da guehna ra hya gui nxännbate na. 'Yo gui ørpa masu'ε yø hya te sätho hinte di muui. Da guehyø ja'i nu'ε εna ngue ja xangu yø mfadi, 'yo gui ørpa masu'ε yø hya mma, porque himma juani ngue di nthε yø hya i mma. 21 'Nε nuyá, ya 'bu i'da yø ja'i ngue di xähna ra hya na, ya mma ngue ja xangu yø mfadi, asta gue'mø da gohi ngue di pumbeni'a rá nt'εc'εi i ja. Ya dí xi'i ngue mamī njap'ε.

Oja di jap'a'i. Da ngut'atho.

2 ra Timoteo

Ja ua rá yoho ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba ra Timoteo.

¹ Nugä drá Pablo, Oja bi 'yεxqui ngue drá representantegä ra Jesucristo. Bi neque ngue ga xicä yø ja'i ngue Oja di yat'i ngue di unna 'da'yo te to gä di unyø mmæi ngue da 'yεc'ei ra Jesucristo. ² Janjuani ngue dadi ma'i, ague ma ts'ant'u'i Timoteo. Dí nnegä ngue nuna Oja ma Papáui co 'nehna ma Hmuui ra Jesucristo di jap'a'i, di 'da'i rá mate, 'nε da hyut'a ni mmæi.

³ Tengutho manj danne Oja'u ma mboxitagä manjam'mø, xquet'a ngut'atho ya, dí thanne Oja co gätho ma mmæi. Ra pa ra xui dí mmat'Ojagä conná ngue'e. Nu'mø dá bεn'a'i, zant'a dadi ja mammadigä Oja. ⁴ Dí mbεngä ngue nu'mø dambá soc'a'i p'u, asta gä nzoni. A nuyá, janjuani ngue dí nne ga nnu'i, n'namhma ngue di nja ga mpähä. ⁵ Dí mbεn'a'i ngue himma xøts'etho'a ni nt'εc'ei i ja. Nu'a ni su Loida 'nε'a ni mamá Eunice, rá mæditho bi 'yεc'ei ra hya'u. Dí pacä njuani ya ngue xquet'a 'nε'i majuani ja xanho ni nt'εc'ei ya.

⁶ Nugä dí xi'i ngue 'yo guí nnepe di m'mε'a ra ts'edi bi 'da'i Oja 'mø ma japä ma 'yε p'u ja ni ya. ⁷ Porque nne'e Oja ngue hinguí nsu. Janangue di 'da'i ra ts'edi ngue 'yoguí su yø ja'i. 'Nε di 'da'i ra ts'edi ngue guí mahyø ja'i. 'Nε di 'da'i ra ts'edi ngue guí sammj xanho ni 'yomfεni. ⁸ 'Yogui εmbi ngue ra 'bε'isä guí xihyø ja'i hanja rá hya na ma Hmuui Jesucristo. Ximmangugä p'uya, 'yogui pεs'ni sä guí mma ngue dadi mpahmi, a nugä madague'a dí ofädi ngue dí mmambä rá hya ra Cristo. Tengutho dí øt'a ya, dami njap'u, dami ne ngue di ha'i ra ts'edi Oja ngue guí mmanna hoga 'da'yo hya, madague'a guí sä ra n'u

conná nguehna ra hya na. ⁹ Nuna Oja bi yanju, 'nε bi zonggahæ ngue ga hεhmæ p'u ra nts'o. Madague'a ngue hinga gä ra nho xtá n'yohæ, pε Oja bi 'yøtra mate bi zonggahæ ngue da yanju. Porque hante ngue di nhohra ximhäi, Oja ya xi zänni ngue da pεnhna Jesucristo ngue da yanju. ¹⁰ A nuyá, ya bi zøcua na ma Yantehæ ra Jesucristo ya. Mi zøcua na, ya bi fadi hanja na rá mate Oja. Ra Cristo bi daprá ts'edi ra ndate. Nuna ra hoga 'da'yo hya bi ma, guehna i bahyø ja'i ngue ha di nthæui ra 'da'yo te para zantho na.

¹¹ Nuna ra hya naya, go bá t'excä ngue ga mmangä na. 'Nε bá t'εxqui ngue drá representantegä ra Cristo ngue ga xännbabi ra hya yø ja'i 'bui ndap'u bi zä. ¹² Janangue guehna nnä sägä ra n'u naya. Pε nugä hindí pεs'ma sä ngue dí ofädi. Porque nuna Oja dí nnøxä, dí pacä njuani ngue xanho na. 'Nε dí haxa njuani ngue ja rá ts'edi Oja ngue da mäqui, 'nε da bømmanho te nnä 'yo asta gue'mø rá nzεgui yø pa.

¹³ Ague Timoteo, nuna ra hoga hya dá xän'na'i, da ngut'atho ra hya guí xännbabi yø ja'i ya. Dami 'yεc'ei ra Jesucristo hangü ra pa. Rángue guí n'youi ra Jesucristo, dami mahyø ja'i hangü ra pa. ¹⁴ Di fät'a'i rá hya Oja ngue guí xännbabi yø ja'i. Nuna ra Espiritu Santo dí n'yohæ, dami 'yäpi ngue da mäxa'i ngue guí padi ha gdí japra hya.

¹⁵ Ya guí padi ngue nu'u ma cuhæ ngue yø mmεngu Asia, gä bi hyεgagui p'u, tengutho bi jacra Figelo 'nehra Hermógenes. ¹⁶ Pε nu'a ra Onesíforo, Oja di japi te'o gä 'bæp'u ja rá ngu. Porque nuná, xangu yø nnidi bi hoga ma mmæi. Himbi mestä rá sä ngue dí ofädi. ¹⁷ Nu'mø mi zøcua Roma na ra n'yohæ na, bi 'yεmmæi bi hyongui hapæ dí ofädi asta gue'mø mi dingui. ¹⁸ Da gue'e, ya guí nnuε ngue nuna ra Onesíforo xangu ra 'bäxte bi 'yørcagui 'mø dambá m'mucä p'u ja ra hnini Efeso. Da ne Oja ngue di unna mate 'mø rá nzεgui ra pa.

2

¹ Ague ma ts'unt'u'i, dami hya ra ts'edi co nuna rá mate di 'da'i ra Jesucristo. ² Ya xangu yø ja'i bi 'yøde hanja na ra hya dá xän'na'i. Nuya yø hya dá xi'i, dami xihyø ja'i nuya ya padi ha di japra hya da ma, da ngu'a ra hya da xänbabi mi'da yø ja'i.

³ Dami 'yøt'e ngue rá hoga soldado'i ra Jesucristo. Gui seti hangu ra n'u ja ngue gui thogui. ⁴ Nu ra ja'i nnøpe ngue rá soldado ra Cristo, nu'a rá Hmu di manda, gue'a ørpabi rá pähä'a. Ya hinguí sänse'a rá 'befi ga 'yo. ⁵ Gui 'yøt'e tengutho yø ja'i pa ra taha ngue ra 'dih. Nu'a hinda 'yøt'e gätho'a te di manda'a to di marca ra 'dih, ya hinte da daha. ⁶ Gui 'yøt'e tengutho ra mæfi di mpεp'u ja ra huahi. Nu ra mæfi sä ra n'u ngue di mpæfi, gue'a ra mæfi ja xanho rá nzäbi'a. ⁷ Dami padi hanja na ra hya dí xi'i. Nuna ma Ojai, da 'yøt'e ngue da dinni mmæi xanho te gäma hya dí xi'i.

⁸ Hønna da zo ni mmæi na ra Jesucristo. Nuna rá mbom'meto ra David, guehna ndast'abi naya, porque bi bennate 'mø mi tho na. Nuyá, guehna ra hoga 'da'yo hya dí xicä yø ja'i naya. ⁹ Conná guehna ra hoga 'da'yo hya dí mmangä, guehna ra n'u dí sägä naya. I nthut'igä ua ja ra fädi conyø cadena tengutho 'mø ngue di ja te xca ts'oni. Pe nuna rá hya Oja dí mmangä, hinga 'nehna nthut'i conyø cadena na, siempre dí mmamhmagä ra hya. ¹⁰ Nugä, nu hangu ra n'u dí thogui, gätho dí seti. Porque dí nnegä ngue da 'yεc'ei ra Jesucristo'u yø ja'i ya xpá huan'Oja. Gue'a di nyanyø te'a, 'nε da dinna nho para zantho. ¹¹ Majuani na ra hya na ngue εna: “Nu'mø dá thoju conná guehra Cristo, ya 'dap'u ga m'mahmu na ra Cristo p'uya. ¹² Nu'mø ngue ga seti hangu ra n'u ga sähu, xquet'a nup'u ha di manda ra Cristo 'nεcjü di nja ma 'befih. Pe nu'mø ngue ga hehmu p'u ra Cristo, xquet'a ra Cristo da hyεgahu

p'u. ¹³ Xiya, xi'mø ngue hindä jats'i te dí mmamhmu, pe nu'a ra Cristo zant'a ngue di jats'i te ra hya mman'a. Porque ra Cristo, nuna ra hya i mma, hinjam'mø ngue dädi pädi”.

¹⁴ Dami bennbabi yø ja'i na ra hya dí xi'i. Rá hmi rá dá Oja p'u gui xifi ngue hinda njun'mahya co nu'u yø hya hinguí ja ts'edi. Porque ra njunt'i hinguí pømmanho. Sinoque di ts'onnbä yø n'yomfeni yø ja'i øxra hya. ¹⁵ Nuna Oja i hajta ra güenda te guí øt'e. Dami ja ndummæi gui pøni xanho ra 'befi bi 'da'i Oja, ya hin'yu te gdí pes'ni sä. Gui hyats'i xandønho na ra hya majuani, da guehna gui xänbabi yø ja'i na. ¹⁶ Nu'u yø hya hinte di muui ngue hinga gue'a rá hya Oja, ogui xänbate'u, porque guehya yø hya di ts'onnbä yø nt'εc'ei yø ja'i ya. ¹⁷ Nuya yø hya xänbate ya yø ja'i njap'u, i 'yo yø hya asta gue'mø da 'yøtra nts'oni. Ngu'a ra nts'oni bi 'yøtra Himeneo, ximmangu ra Fileto. ¹⁸ Guehya bi hyεp'u ra hya majuani ya, xänbabi yø ja'i ngue embi himma juani di bennate yø do'yo, sinoque embi ngue nu'a ra mbennate ya bi nja'mø mi 'yεc'ei ra hya'a. Co nuna ra hya na p'uya, di ts'onnbabi yø nt'εc'ei 'da yø ja'i. ¹⁹ Pe nuyá, hinda zä ngue di ts'onnbabi rá 'befi Oja. Porque nt'ot'i yoho yø hya ngue i du. Nuya yø hya ya, i εna: “Nuna Oja, ya padi te'o gätho ya o rá 'yε”. Nu'a rá yoho ra hya p'uya i εna: “Nu ra ja'i ngue nne da danna Cristo, jatho ngue da hyεp'u ra nts'o”.

²⁰ Nup'u ja n'na ra ngu xannoho, hinga 'da'igu yø mohi jap'u. Jap'u yø mohi ngue yø oro, jap'u yø mohi ngue ra t'axi, jap'u yø mohsa, jap'u yø mohi ngue ra häi. Nuya yø mohi ya, ja 'da ngue nts'upi. Ximmü ja 'da ngue hinga nts'upi. ²¹ Njarbatho p'u ja ra nija ya, hinga gätho yø ja'i hεp'u ra nts'o. Pe nu ra ja'i nne ngue da hyεp'u ra nts'o, guehna ra ja'i øt'e ngue rá mæfi Oja na, i pehra 'befi ngue nts'upi.

²² 'Yo guí øt'a te ra ts'oqui ør'mi'da yø ts'unt'u. Dami 'yøt'a te xanho.

Dí nēquí ngue ja ní nt'éc'ei. Dami mahyø ja'i. 'Yo to gadi njunt'ui. Da 'da'igu guí 'yøt'ui yø ja'i ya bi hyep'u ra nts'o, ya nzo'a ra Hmu Jesucristo co gätho yø mmui. ²³ Pē nu'u hōndra njun'mahya nne, hinguí padí te mma, dami hyep'u'u. Ya guí padí ngue nu'a ra njunt'i, ja bi fap'u ngue di nnu man'u yø ja'i. ²⁴ A nu ra ja'i ngue rá mēfi Oja, hinguí ja ngue di nnequisui. Sinoque ja ngue 'da di matho gätho yø ja'i. Da badí ha di japi ngue dra hoga hya di nxänbäte. Da zeti te mmanyø ja'i. ²⁵ Dí nya manhuēhi ha di opan'yu ra hya'u to hinguí nnu manho ra hya. Xamhmatho da ne Oja di 'bärpabi yø mmui, da 'yēc'ei ra hya majuaní. ²⁶ Nu'mø bi xohrá n'yomfēni ra ja'i, ya da hyep'u ra zithu o rá 'yē. Porque gue'a ra zithu ørpabi rá pähä.

3

¹ Dami pahna ra hya ga xi'i ya. Nu'mø ya ní ma da gaxyø pa, ya man'na xta n'utho. ² Dí m'muhyø ja'i da ne ngue hōnse da dinna nho. Hōndyø mēnyu da ne di xandi. Di 'yēxp'u ha ya. Da 'yēna ngue maguese. Dí nsate. Hinda 'yēc'ei te da xihyø papá yø ja'i. Hinda bēnna mate t'ørpe. Ní xinga guehna Oja da 'yørpabi masu. ³ Híndi nja yø yemmui. Híndi nja yø nhuēcate. Da nømman'u yø mmic'eiui. Hinda zamyø mmui. Dyø nequisui. Porque yø nsuiui'a te gätho xanho. ⁴ Guehya dyø ngajmahyatho ya. Hinha ga nja yø ts'u. Di 'yēx'mø ya. Nu'a te yø pähä yø ja'i, gue'a ní ma yø mmui'a, hinda gue'a Oja. ⁵ Nup'u guí nēquí, ēna xø majuaní ngue su Oja. Pē himma juani ec'ei ngue jase rá ts'edi Oja. Ogadi nsixui'u to njap'u. ⁶ Porque guehya yø ja'i ya, ya ja 'da yø ngu ya, ngue ya xa ts'onnbä yø nt'éc'ei yø ja'i. Rá mēditho, nuya yø xisu tu yø mmui ngue ja yø ts'oqui, 'nē hinguí padí ha di hocyø ts'oqui, guehya honya ngue da hyät'i co nu'a te yø fēhni xänbäte. ⁷ Porque nuya yø xisu ya, i nne da

badí tema 'da'yo xädi i ja. Pē nu'a ra hya di xädi, hinjam'mø di tinyø mmui ndana gue'a ra hya majuaní. ⁸ Nuya yø fēhni xänbäte, øt'e tengutho bi 'yøtra Janes 'nēhra Jambres ngue bi mēs'ra hya bi manna Moisés. Xquet'a njarbutho ya dí mmangä ya. Nuna ra hya majuaní i fēstho. Guehya xants'o yø n'yomfēni ya. Himma juani ngue tēn'na ra nt'éc'ei jajä. ⁹ Pē hinda zä da hyät'i xangu yø ja'i. Porque nu'a te yø m'memmui, sār'mø da badí gätho yø ja'i. Dí nja tengutho bi ja'u yo nc'ei bi mēs'ra hya bi manna Moisés.

¹⁰ Pē ague Timoteo, ya guí padí xanho hanja na ra hya dí xänbätégä. 'Nē guí padí te nnä 'yogä. Guí padí te dí øt'ä. Guí padí ngue nugä dí ec'ei xanho ra Jesucristo. 'Nē dí seti te ørcagui yø ja'i. Dadi macä yø ja'i. Nu'mø dí sägä ra n'u, ēna gue man'na dí ha ra ts'edi. ¹¹ Guí padí hanja ngue nnu man'ugyø ja'i, hinguí nne da nugui. 'Nē guí padí hangü ra n'u xtä sägä. Tengutho ra n'u dá sägä p'u ja ra hnini Antioquia, 'nēp'u ja ra hnini Iconio, 'nēp'u ja ra hnini Listra, dá sä ra n'u ngue hinguí nne da nugyø ja'i. Pē nuna gä ra n'u naya, bi yangä Oja. ¹² A nuyá, nu to gätho nne da dēnna Jesucristo, gä da zä ra n'u ngue da ts'ai. ¹³ A nu yø ja'i ngue yø ts'oc'ei 'nē yø fēhni xänbäte, man'na man'na ní go mant's'o te ga 'yo. Mēnte häte, ximmi thät'i.

¹⁴ Pē ague Timoteo, 'yogui hēhna ra hya bi sän'na'i. Ya guí haxa njuani ngue majuaní na ra hya na, porque guí padí ngue nu'u bi xän'na'i ra hya, hingyø fēhni'u. ¹⁵ Asta gue'mø mará ngüē'i, gá xähya yø hya nt'ot'i p'u ja ra Macä Libro. A nuna ra hya na, ja mmamp'u ngue di nyanna ja'i mø da 'yēc'ei ra Jesucristo. ¹⁶ Gätho'u yø hya nt'ot'i p'u ja ra Macä Libro, guesē Oja bi bēnnbabi ra hya bi 'yot'u to bi 'yot'a te nt'ot'i. Guehna mahyonitho ga xähmu naya. Gue'a gdä pahmu ndana gue'a ra hya ja ngue ga ec'ei'u'a, ndana gue'a hinga ec'ei'u. Gue'a

gdá pahmã ndana gue'a rã hyã hinga gue'a dí øthũ, gue'a gdá pahmã'a te gã rã nho ja ngue gã øthũ'a. ¹⁷ Janãngue nu rã ja'i ørpabi rá 'bɛfi Oja, nu'a di xãdi, gue'a di dinnã mmũ'a te gã rã nho ja ngue dã 'yøt'e, hĩnte di 'bɛdi.

4

¹ Rã hmi rá dã Oja, 'nɛ rá hmi rá dã rã Hmũ Jesucristo, go guehya øhna rã hyã dadi 'bɛp'a'i gui 'yøt'e. Porque rã Jesucristo dã ɛp'ũ mahøn'a ngue di manda ua. Nu'mø bá ɛhɛ, ya dã hyaspabi rã güenda'ũ i te, 'nɛ'ũ xãndũ. ² Gui ja ts'edi ngue gui 'yø'na rã hyã dí xi'i. Dami ja ndummũ gui mmanã hoga 'da'yo hyã. Ogui säya gui xihra hyã yø ja'i, madague'a hĩngui nne dã 'yøde. Gui hyoni ha gdi tapyø mmũ yø ja'i. Nu'ũ hinga gue'a te gã 'yo, dami hejpabi. Gui japa nts'edi ngue dã gue'a te nnu manho Oja dã 'yøt'e. Gui serpabi te xi'i yø ja'i. Ogui säya dami xãnbabi rá hyã Oja. ³ Porque dã 'yɛhra pa ngue yø ja'i hinda ne dã 'yøhna rã hoga xãdi. Sinoque dã hyonyø xãnbate yø ja'i ngue n'nan'yo rã hyã dã xãnbabi, gue'a rã hyã dã ne dã 'yøhyø ja'i'a. 'Nɛ nuyã yø xãnbate ya, yø mmũndotho di m'mũ ngue di nxãnbate rã fɛhni xãdi. ⁴ Porque yø ja'i hinda ne dã 'yøhra hyã majuanĩ. Nu'ũ yø hyã xã nzãnsɛ yø fɛhni xãnbate, gue'ũ dã 'yøt'ũ. ⁵ Pɛ nu'i, dami sãmsɛ ni n'yomfɛni. Nu'mø gui sä rã n'ũ, dami seti. Ja ndummũ gui 'yonã hoga 'da'yo hyã. Dami 'yøt'e xãho nã ni 'bɛfi bi 'da'i Oja.

⁶ Ya ni ma dã zõnnã pa gã pøngã ua ja rã ximhäi. Pɛ nuguĩ dadi n'uni dã thogui ngue rá 'bɛfi Oja dí ørpe. ⁷ Nugã xtã ho mã mmũ dí honi ha di nthahra hyã. Nu te rã hyã bi 'bejpagui Oja gã øt'e, dá øt'e astã guerp'ũ rá nɛgui. Nunã mã nt'ɛc'ɛi i ja, dá fãdi xãho. ⁸ Nuyã, dí tømĩ ngue nunã mã Hmũ mahɛts'i hascã rã güenda xãho. Dí pacã ngue di 'dajma njut'i, nunã da ma mã t'unni te'o gã øtra nho. 'Nɛ hinga hõngthogui di 'daqui, sinoque di

unni te'o gã di mã'a rã Hmũ Jesús, 'nɛ tømĩ ngue dã zõnnã pa dã ɛp'ũ.

⁹ Ague Timoteo, gui ja ndummũ guã ɛhɛ n'nahmantho ua dí 'bucã ngue gã nyãui. ¹⁰ Porque nunã rã Demas bi ho rã pãhä ja ua ja rã ximhäi nã, bi zogagui ua, bi ma i mpa p'ũ ja rã hnini Tesalónica. Nunã rã Crescente i mã Galacia nã. Rã Tito p'ũya, i mã Dalmacia nã. ¹¹ Hõndra Lucas bi gocua ya. Dí nnegã ngue guã sip'ũ rã Marco 'mø guã ɛhɛ. Porque nunã rã Marco dí hongã ua nã ngue di mɛɛfi. ¹² Nunã rã Tíquico dá penhnã nã ngue i map'ũ ja rã hnini Efeso. ¹³ Nu'mø guã ɛhɛ, guã cannguĩts'ũ mã tuhũ dá socã p'ũ ja rã hnini Troas, ja rá ngu rã Carpo. 'Nɛ guã cã yø libro dá socã p'ũ. Pɛ mã datho ja ts'edi guã cannguĩts'ũ mã sacua nuyã m'mãniho.

¹⁴ Nunã rã Alejandro ngue rã 'yøt'a t'ɛgui, xãnts'o te bi 'yørcagui. Pɛ Oja dã gut'i te bi 'yøt'e. ¹⁵ Pɛ nu'i, dami mfãdi xãho 'mø gã nu nã. Porque janjuanĩ ngue täcra hoga 'da'yo hyã dí mmãmhmã nã.

¹⁶ Nu'mø rá mãdi mi ma mã juãngagui p'ũ ja rã ts'ut'abi, dá honi ha dã japi ngue dã nyanĩ. Pɛ hĩnjombi bõni ngue xtã mmãxqui. Hante gue gãtho'ũ mã cũ bi hyɛgagui p'ũ. Dã ne Oja ngue hinda bennbatho ngue bi hyɛgagui p'ũ. ¹⁷ Pɛ nunã rã Hmũ bi mãxqui, 'nɛ bi hacra ts'edi ngue dá mangã rã hoga 'da'yo hyã p'ũ 'bũhyø ja'i hĩngyø judío. Oja bi yangui, porque ɛnã yø zate yø ja'i pɛts'i dã dujthogui. ¹⁸ Pɛ Oja di sigue dã yangã p'ũ ha 'bũhyø ja'i xãnts'o gã 'yo. 'Nɛ dã mãqui xãho para ngue dã zixcagui p'ũ mahɛts'i bãdi manda. A nuyã, mã gã ɛspãhũ Oja hangũ rã pa. Dã ngut'atho.

¹⁹ Dami zɛnguagui ts'up'ũ rã Prisca co 'nɛhna rã Aquila. Co 'nɛ'ũ to gã 'bũp'ũ ja rá ngu rã Onesiforo dami zɛnguagui ts'ũ. ²⁰ Nunã rã Erasto bá cop'ũ Corinto nã. Nunã rã Trófimo dá socã p'ũ ja rã hnini Mileto nã ngue

mī'ᵛ. ²¹ A nu'i, gui ja ndum̄m̄i guá
 ɛhɛ hante ngue da c̄atyø pa xta sɛ.

Nunā rā Eubulo pen'nā'i rā
 nzengua nā. 'Nɛhnā rā Prudente di
 zengua'i. Da guehrā Lino co 'nɛhrā
 Claudia, gātho ya mī'da mā cūh̄
 'bucua, gā di zengua'i.

²² Da māxā'i mā Hm̄ui rā Jesu-
 cristo. Oja di japi gātho'ah̄. Da
 ngūt'ātho.

Ra Tito

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba ra Tito.

¹ Nugä drá Pablo, rá mefigä Oja, 'nε rá representantegä rá Jesucristo. Bi 'dacra 'befi ngue ga japi da 'yεc'εi ra Cristo'ua to ya xpá huan'Oja. Ga japi da badi ngue majuaní na mā nt'εc'εihua i ja. ² Janangue da bahyø ja'i ngue di n'nacjua rá 'da'yo te para zantho. Hante ngue di nhohra ximhai, ya xi zän'Oja ngue di 'dacjua rá 'da'yo te. A nuna Oja, hingui fehni na. ³ A nuyá, ya bi zønna pa bá sän'Oja ngue da fadi hanja na rá hoga 'da'yo hya. Nuna Oja mā Yantehua bi 'yεxqui ngue ga mmambrá hya.

⁴ Dadi zengua'i, ague Tito. Nu'mø dá bεni, xøgue εntho majuaní ngue mā ts'ant'ui. Porque dá ja'i gá 'yεc'εi na rá nt'εc'εi jagüi. Di nnegä ngue nuna Oja mā Papáhua co 'nehna mā Hmuhua Jesucristo di jap'a'i, di huεc'a'i, da hyut'a ni mmái.

⁵ Nugä dá soc'a'i p'ua ja rá häi Creta ngue gui juatyø hya di m'mεp'ua 'bahyø 'yεc'εi. N'na ngu n'na yø hnini, nup'ua di mpeti yø 'yεc'εi, gui 'yεxyø n'yohua di m'mεt'o. Ya xtá xi'i ndana gue'a'ua gui 'yεts'i. ⁶ Da gue'ua yø n'yohua hin tema hya xa thinnbi gui 'yεts'i. 'Nε n'na drá xisu di si. Nu yø basi di si, dyø 'yεc'εi. 'Nε hinjonda zä da 'yεna ngue mathøguetho yø basi, ogue dyø mmejmahya. ⁷ Jatho ngue nu to 'bet'o ngue yø 'yεc'εi, hin tema hya da thinnbi, porque nu'a 'bet'o, ørpabi rá 'befi Oja. Janangue da thanhni to hindi 'yεts'i. Hindra cue. Hindra iti. Hindi mpatε. Hinga høndra mentyu di ma rá mmái. ⁸ Gue'a rá ja'i ngue di unna ts'äya p'ua ja rá ngu. Di ho da 'yøtra nho. Da zamrá mmái. Di nhoja'i. Da nu mansu Oja. Di mfäse xanho. ⁹ Nu rá n'yohua gui 'yεts'i, jatho ngue tengutho rá hya bi sännbabi, da

gue'a rá hya di nxännbate'a. Porque gue'a rá hya majuaní'a. Co nuna rá hya naya, da zä di hatra ts'edi mi'da yø 'yεc'εi. 'Nε da zä da dap'ua te'o hinga gue'a rá hya mma.

¹⁰ A nuyá, 'bai xangu yø mmejmahya, hinte di muui yø hya xännbate, hätyø ja'i. Pε mā datho'ua yø judío njap'ua. ¹¹ Jatho ngue da thejpa yø hya'ua. Porque hinga gue'a rá hya majuaní xännbate. Hontho nne ngue da gajpabi rá mentyu yø ja'i. Ya ja 'da yø ngu ya xa 'bärpabi yø mmái yø ja'i.

¹² Nuna n'na rá bamhya p'ua ja rá häi Creta bi mā te ga 'yo'ua yø mmεngu'ua. Bi 'yεna: "Nu'ua yø mmεngu Creta ga 'yot'a yø fehni'ua. 'Bai tengutho yø ts'o zu'ε. Hont'a te da zi honi, εmmεi yø danhyei", bi 'yεna. ¹³ Nuna rá hya bi manna, gue'a ga 'yo yø mmεngu p'ua gui 'bai. Janangue 'yεmmεi dami hejpbabi'ua yø hyäte, n'namhma ngue da bømmanho yø nt'εc'εi yø ja'i. ¹⁴ Ya hinda 'yørpabi mā su'a te sämahya mmanyø judío, ni xinga gue'ua yø hya ngue rá ja'itho di manda, guehya yø ja'i hingui nnu manho rá hya majuaní ya.

¹⁵ Nu to xanho yø mmái, hinga hontho di ntøt'ui n'na rá cosa, sä da t'εmbi ngue ya bi nts'onnyø mmái. Pε nu to hingui ho yø mmái, ngue hingyø 'yεc'εi, hin hapua da thinnba rá nho. Porque ya xants'o yø n'yomfeni, ni xingui tär'man'ua yø mmái 'mø xants'o te øt'e. ¹⁶ I mma ngue pa Oja, pε co nu'a te ga 'yo, di nεqui ngue hingui pa Oja. Hingui hnu manho te ga 'yo, porque yø mmejmahya, janangue hingui sä tema nho da 'yøt'e.

2

¹ A nu'i ague Tito, nuna rá hya rá nc'at'ui mā nt'εc'εiui i ja, da gue'a rá hya gui xännbabi yø ja'i'a. ² Gui xihyø daja'i ngue da zamyø mmái, di nhoja'i, di mfädi xanho. Nuna rá hya majuaní, guehna da 'yεc'εi na. Di mahyø mmic'εiui. Da zeti te rá n'ua i sä. ³ 'Nε'ua yø xisu ngue yø daja'i, gui xifi ngue da 'yøt'e ngue da hnu mansu.

Hindyø zate. Hīndyø iti. Gä rä nho da 'yudi. ⁴ Da xännbabi yø hmute xisu ngue di mahyø damme conyø basi di madi. ⁵ Da xännbi ngue di mfädi xanho, 'yo di øtra nts'o. Da mahyø ngu. Di nja yø yemmai. Da 'yøt'e te xihyø damme. Nu'mø da 'yøt'e tengu na rä hya naya, ya hīnjonda zannbabi rä hya Oja.

⁶ Nu'ua yø ts'unt'ua, xquet'a gui xifi ngue di mfädi xanho.

⁷ A nu'i, dami 'yu'a te rä nho ja ngue da n'yo yø ja'i. Nu'mø gui xännbate, dra hya njuantho gui mma. 'Nε di nja ni ts'u. ⁸ Dra hya xta nho gui mma, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue hīnda gue'a gui mma. Janangue nu'ua mbøcue da mεs'yø sä. Porque hīnda dīni ha di japi da nømman'ua'ahua.

⁹ Dami xi'ua 'bui ngue yø hmiqiu ngue da 'yεc'ei yø hmu 'mø nzofu. 'Yo di thatho. Da 'yøt'e ngue da hnu manho te ga 'yo. ¹⁰ 'Yo tema cosa di haqui. Zant'a da 'yøtra nho n'namhma ngue di nejmanho rä hya na Oja ma Yantehua.

¹¹ Ya fadi hangu gangu rä mate Oja bi 'dacju. I nnepe ngue di nyanj gätho yø ja'i 'bucua nximhai. ¹² Rangue bi 'dacju rä mate, ya nne ngue ga hehmu p'ua rä nts'o, da gue'ua yø pähä ja ua ja rä ximhai ngue hīngui ho, ma ga hehmu p'ua. Ya jatho ngue mente di 'buhmu ua ja rä ximhai, ga mfahmu xanho. Ga n'yo manhohua. Ga ørpahua masu Oja. ¹³ A nuyá, co n'na rä pähätho nná tømhmua'a rä pa da εcua rä Jesucristo. Ga nuhua ngue i tate na, porque nuná, guehna Oja ma Yantehua na. ¹⁴ Guehna bi dāε rá te conná guecju na. Bi du ngue da yanju ngue rä nts'o. Bi hoga ma mmuihua. I nne ngue ga sohua rá 'yε. 'Nε i nne ngue ga hahua rä ts'edi ga øthua rä nho.

¹⁵ Guehna rä hya gui xännba yø ja'i naya. Dami hatra ts'edi yø ja'i ngue di n'yo xanho. Dami hejpabi 'mø hinga gue'a øt'e. Gue'a ni 'befi bi 'da'i Oja'a. 'Yo gui nne ngue hīnda t'øt'a'i ma su.

3

¹ Dami xihyø ja'i ngue da 'yørpa ma su rä dast'abi, gätho'ua mi'da ja yø cargo xanhets'i. Da 'yεc'ei te di 'bepi. Co n'na rä pähätho da 'yøtra hoga 'befi sifi da 'yøt'e. ² Gui xifi ngue 'yo to di nnømman'ua. 'Yo dyø nequisui. Di nya manho p'ua ha ya. Da hnu ngue di m'mu mmanhuεhi p'ua ha 'buhyø ja'i.

³ Ma ga mmbεmhmua 'mø man'na rä pa ngue 'nεcju nma yø m'mεmmuihua, dyø mmejmahyahua, hinga gue'a te nmi øthua. Xi bennga ma mmuihua yø pähä xants'o. Xta m'mu mantso'ohua, 'nε dyø zeyahua. 'Da xi nu man'ujthogahua yø ja'i. 'Nε dadi nnu man'uhua n'na ngu n'najua. ⁴ Pε bi 'yεhra pa ngue nuna Oja ma Yantehua, bi fadi hanja na rä mate bi 'yøt'e ngue bi madi gätho yø ja'i. ⁵ Nuna Oja bi yanju. Hīn tema nho dá øthua ngue'a i yanju. Sinoque bi huεgahua, janangue bi yanju. Bi hoga ma ts'oquihua. Bi 'dacju rä 'da'yo te ngue rä Espiritu Santo bi 'yøt'e ngue ma'da'yo dá m'muhmu. ⁶ Ngue ya bi yanju rä Jesucristo, Oja bá penngahua rä Espiritu Santo ngue da mäxçahua xandønho. ⁷ Bi 'yøtra mate Oja ngue bi hoga ma ts'oquihua, bi nepe ngue nup'ua 'bu Oja di tocagahua ngue ja ga m'muhmu p'ua para zantho. A nuyá, gue'a dí tømhmua'a ya.

⁸ Nuna rä hya ja ua, Gä majuanja na. Janangue dami hatra ts'edi yø ja'i ngue guehna rä hya da 'yεc'ei na. Nu to gä εc'ei Oja, di ja ndummui da 'yøtra nho. Nuyá yø hya ya, xanho 'nε da 'yørpabi rä nho yø ja'i. ⁹ Pε 'yo gui nnehua ngue di nja yø njunt'i hīngui ja te rangue'a. 'Yo gadi njunthua co nu'a te xi n'yo yø ndiua manjam'mø. 'Nε 'yo gadi njunthua ngue connaley ga 'yo yø judío. Porque rä njunt'i, hīn tema nho øt'e.

¹⁰ Nu'mø 'bui to øtra sui ngue di 'uecyø 'yεc'ei, dami hejpi. Rá 'dandi ogue rá yondi gui hejpi. Pε nu'mø hīngui nne da 'yøde te gui xifi, o nimantho gadi nsixui. ¹¹ Porque nu to hīngui nne da 'yøde te sifi, ma'bēdi rá mmui.

Ya dī nēquī ngue nne rá mm̄i øtra
ts'oqui.

¹² Dī sānni ngue ga pēn'na'i p'ʌ ra
Artemas, ogue ra Tíquico. Nu'mø
bi zømp'ʌ, 'yørqits'ʌ ra maṭe guá
ε'a n'nihi, ga nc'atui p'ʌ ja ra hnini
Nícolis. Porque dī nne ngue ja ganī
nthocā p'ʌ ra sē'ye. ¹³ Nūnā ra Zenas
ra pøngahya ngue ra ley, dāmi fāts'i te
honī. Dā guehra Apolos dāmi fāts'i te
honī. Gūi unni te dā n'yo, 'yo te dādi
'bēdi. ¹⁴ Gātho yø 'yεc'εi dā bādi ngue
jatho dā 'yørpā ra 'bāxte'ʌ ja te hēmbi.
Porque nu'mø hīn temā nho ørpabi rá
mm̄ic'εiui ra ja'i, ya hīnte dī mūi te
ga 'yo ra ja'i.

¹⁵ Gātho ya 'daua dī 'bucāhe di
zengua'i. Gui xi'ʌ mā zi cūhʌ p'ʌ guí
'bui ngue dādi zenguagāhe. Oja di japi
gātho'āhʌ. Dā ngūt'ātho.

Ra Filemón

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba ra Filemón.

¹ Ague ma zimmadi mmimmemfihua Filemón. Nugui, conma zi cuui ra Timoteo, dadi zengua'a'be. A nugui, dra Pablo, dí ofadigä ua ngue dí mmambä rá hya ra Jesucristo. ² Dí pennbabi ra nzengua'u yø 'yεc'εi di mpeti p'u ja ni ngu. Co 'nehna ma cu ra Apia, 'nehra Arquipo, nuna faxqui ngue dí 'yonna hya, ga dadi zengua'be. ³ Dí nnegä ngue nuna Oja ma Papáhu, co 'nehna ma Hmuhu Jesucristo di jap'ahu 'ne da hyut'a ni mmuihu.

⁴ Nu'mø dí mmat'Ojagä, zant'a dadi ja mamadi Oja conná ngue'e. ⁵ Porque dí øcä ngue janjuani gadi madi to gätho yø ja'i ya o rá 'ye Oja, 'ne gui hahni mmui gui εc'εi na ra Hmu Jesús. ⁶ Nu'u yø ja'i gä japi bi 'yεc'εi na ra hya gui εc'εi, dí äpä Oja ngue da xojpa yø mmui ngue da badi xanho hanja'a te gä rá njapi Oja di 'dacju conná nguehra Jesucristo. ⁷ A nuyá, janjuani ngue dadi johya, ya hu ma mmui tengue gui øt'e, ngue gadi ma'u ma zi cuhu. Porque nu'a te ra nho gui øt'e ma zi cu'i, di hatra ts'edi yø n'yomfεni'u ma zi cuhu'a.

⁸ Janangue nugä, n'na ra mate dí nne ga ä'i. Hingrá ngue'mø ngue bi 'dacrä ts'edi ra Cristo ngue ga xi'i te ja ngue gui 'yøt'e. ⁹ Pe dí ä'i ra mate, porque dadi ma'i. Nugä dra Pablo, ya dra dac'εigä 'ne dí ofadigä ngue dí mmambrá hya ra Jesucristo. ¹⁰ Nuna ra mate dí ä'i, dami huεcra Onésimo. Nuná, 'bui tengutho 'mø ngue ma basigä na. Nuna ra hya dá xicä ua ja ra fädi, bi 'yεc'εi te dá xifi. ¹¹ Nu'mø yø pa xa thogui, nuna ra Onésimo maní hmiqúi na. Himmi pønna güenda te

mi øt'a'i. A nuyá, mente dí yohmi ya, dí hommi na ra Onésimo ya.

¹² Ya ga εt'ä ya ngue da map'u gui 'bui. Pe nugä hinha nná pumbeni, porque εmmεi dadi madi. ¹³ Dí pacä ngue gui nne gui faxqui te dí honi. Janangue nmi nne xcä sammä ua na ngue da mäxqui mente dí ofädi, ma'uqui ngue dí mmangä ra hoga 'da'yo hya. ¹⁴ Pe hindá sammi, porque hndí nne ga øt'a'i ra ts'edi gui faxqui. A nu'mø gui nne gui faxcagui, nu te da mi'a mpähä ni mmui, gue'a di nja'a.

¹⁵ Rá nzegui mi jatho ngue da zoc'a'i p'u ni hmiqúi njammí pa. Porque nu'mø bá pengui, ya dra 'yεc'εi, 'ne ya hinni mantho da hyc'a'i p'u. ¹⁶ Nuna ni hmiqúi, 'yo ni mantho gui ørpe tengutho ørpa yø hmiqúi yø ja'i. Sinoque nuna ni hmiqúi, gui mbeni ngue bi gohi tengutho 'mø ngue eni cu na. Nugä εmmεi dadi macä na ra Onésimo, pe da gue'e ma datho ja ngue gui madi. Porque nuyá, hinga hontho ngue ni hmiqúi ya, sinoque ni cu ya ngue n'nat'a ra Hmu gui εc'εiui ya.

¹⁷ Janangue nu'mø gui 'bui ngue dadi n'amigoui ya, dami unna ts'äya na ra Onésimo tengutho 'mø ngue go gadi 'dacrä ts'äya. ¹⁸ Nu'mø ngue bi 'yøt'a'i ra nts'oní, oque tu'i ra menyü, go dami jugbagui. ¹⁹ Ga cuatä ua ja ra sαcua na ra hya ja ua: "Nugä dra Pablo, go ga jut'a'i". Pe hndí nne ga ben'a'i ngue 'ne'i gui tuqui. Porque go dá xi'i ra hya ngue ha di nyanni te. ²⁰ Ague ma zi cu'i, ngue n'nat'a ra Hmu dí εc'εiui, 'yørcagui ra mate na ra hya dí xi'i. Dami hyurcagui ma mmui ngue dadi ncuui ngue ra Cristo.

²¹ Dí pen'na'i ra hya ja ua, porque dí pacä xanho ngue gui 'yøt'a te dí xi'i. 'Ne dí padi ngue man'na xangu gui 'yøt'e ngue'a te dí xi'i ya. ²² A nuyá, dami nsä hapu ga nsäya 'mø dá magä p'u. Ya dí εna ngue ga mma p'uya, porque gue'a gui äphu Oja ngue di nja'a.

²³ 'Nēhnā rā Epafra, 'daua dí ofädigä'be, pēn'nā'i rā nzengua. Xquet'a bī n'ūpi ngue ī mmambrā hyā rā Jesucristo. ²⁴ Nūnā rā Marco, 'nēhra Aristarco, 'nēhra Demas, 'nēhra Lucas, guehya dī mpefi fāxqui ngue mmanna hyā ya, xquet'a dī zengua'i.

²⁵ A nuyá, nūnā mā Hmuhū Jesucristo di jāpī gātho'āhū. Dā ngūt'ātho.

Hebreos
Ja ua ra carta bi
'bennbabi yø 'yεc'εi, ca ra
nyogui testamento,
nt'o't'i ra hya ngue ra
ebreo.

¹ Nu'mø yø pa xa thogui, nuna Oja, bi bennbabi yø pøngahya na ra hya bi xihyø nyogui ja'i bi zofo. Xandøngu yø nnidi bi zohyø ja'i, pe 'dama 'dan'yo bi 'yøt'Oja ngue ha ga nzohyø ja'i. ² A nuyá, nuua ya rá nzequi yø pa ya, Oja bá penhá Ts'ant'u ngue bi zoc'segahu. Nuna rá Ts'ant'u Oja bá penhua, guehna bi dapi gátho yø cosa i ja ngue di manda na. Conná guehna rá Ts'ant'u Oja bi nhogui te gama cosa ja nximhai, da gue'a te bí ja mahets'i bi hoqui. ³ Tengutho Oja ngue maguesε, njarbutho rá Ts'ant'u ya ngue maguesε, porque 'da'iguui. 'Nε høntho da ma tengue di nja, ya di sigue jatho yø cosa ja nximhai, da guerp'u mahets'i di siguetho te bí jap'u. Guehna bi hoga ma ts'oquihua na. M'mefa p'uya bi ma mahets'i ha badi manda, i mmip'u bí ja rá n'yei Oja rá Papá. ⁴ Guehna tate ja rá ts'edi na ngue'a ra ts'edi ja yø anxε. Porque ma datho xanhets'i rá 'befi bi tocabi ngue'a te ra 'befi pèhyø anxε.

⁵ Nuna rá Ts'ant'u Oja i tate na ngue gátho yø anxε. Porque Oja bi 'yembrá Ts'ant'u: "Gue'e ma Ts'ant'u'i. A nuyá, da fadi ngue guecä ni Papágui", bi 'yembí. Pe Oja, hinjam'mø xa xi'a n'na ra anxε ngue da 'yembí rá ts'ant'u. Mahømbi 'yεn'Oja: "Go gueque rá Papág'a. Nu'a p'uya, gue'a ma Ts'ant'u'a", bi 'yεna. ⁶ Nuna rá Ts'ant'u Oja, guehna tate na ngue gátho. Janangue nu'mø mambá penhá Ts'ant'u Oja ua ja ra ximhai, Oja bi 'yεna: "Gátho yø anxε, da danne na ma Ts'ant'u", bi 'yεna.

⁷ Pe nu'mø mi man'Oja ngue te pèhyø anxε bi 'yεna: "Nuyá yø anxε,

guehya yø m'menhni Oja ya. 'Nε 'yo yø anxε tengutho ga n'yo ra ndahi. I ja yø ts'edi tengutho ra sibi ngue hinjonda däqui", bi 'yεna.

⁸ Nuna Oja, bi 'yembrá Ts'ant'u: "Nuyá, gue'e grá Oja ya, 'nε gue'e gui manda para zantho'a te ja ya. Nu'mø gá 'yøtra ts'at'abi, gá ra nho gui 'yøt'e. ⁹ Gä gue'a ra nho gadi ho gui 'yøt'e. A nu'a hinni 'yup'u, hin gadi ho gui 'yøt'a. Janangue nu'a ni Oja, ma datho bi jap'a'i. Bi 'yøt'e ngue mathoguitho gui johya ngue gátho mi'da ni n'youi". ¹⁰ Mahømbi 'yembrá Ts'ant'u Oja: "Nu'i, gue'e grá Hmu, ngue nup'u bá fadi bá nja ra ximhai go gá hoqui. 'Nε conni 'ye gui hoqui te bí ja maya ra c'amahets'i. ¹¹ Pe nu te gátho ja ya, da 'yεhra pa ngue da guadi. Pe nu'i, gui 'bai para zantho. Gátho ya yø cosa gá hoqui, da thogui. Tengutho ra zεbazε 'mø ya hinte pefi, ¹² da jaqui, da ma ma poni. Di njarbutho'a te ja ya. Pe nu'i di siguetho gui 'bai para zantho", bi 'yεn'Oja. ¹³ Nuna Oja, hinjonni anxε bi xifi tengutho bi xihrá Ts'ant'u ngue bi 'yembí: "Dami micua ja ma 'yei mente ga øt'a ngue gui manda gátho'u ni nsaiui", bi 'yembí. ¹⁴ Gátho yø anxε, i ja yø te pe hin'yu yø do'yo. 'Nε guehya 'bai ngue ørpabi rá 'befi Oja ya. Guehya yø m'menhni Oja ya, ngue pa ndap'u bi zä ngue bí fähyø ja'i nuyá tømí ngue da nu ra nho i ja ngue di un'na Oja yø ja'i bi yani.

2

¹ Janangue nuyá, ngue ya dá pahma ngue tate na rá Ts'ant'u Oja, mathoguitho nne ngue ga ørpahu masu na ra hoga 'da'yo hya bi xicju. Ma ga ja ndummui ngue hinga hehmu na ra hya na. ² Conque ra hya bi manyø anxε Oja 'mø yø pa xa thogui, di nja'a te ra hya bi ma. Pe nu'u yø ja'i himbi 'yørpa masu na ra hya na, sinoque bi mestho ra hya, guehya bi nthεui ra castigo ya yø mmejmahya. ³ Janangue nuyá, çhague ngu ra castigo ga thohmu 'mø

hinga ørpah_u masu na ra hoga 'da'yo hya sicja_u ngue ha di nyanma_u teh_u? Porque guesε ra Hmu Jesucristo bi ma_u ngue ha di nyanma_u teh_u. A nu'_u yø ja'_i bi 'yεc'εi na ra hya bi ma_u, i haxa njuani_u ngue majuan_i na ra hya bi sifi, janangue bi thogah_u na ra hya na. ⁴ Nuna ra hya bi ma_u, nuna Oja bi japyø ja'_i ngue da dinyø mm_ui ngue majuan_i na ra hya bi sifi. Porque bi mfäxte Oja ngue di japyø mēfi ngue da zä da 'yøtyø milagro p'_u ha 'b_uhyø ja'_i, 'nε bá pennbabi ra Espiritu Santo yø mēfi ngue da mäts'i da 'yøtyø mēfi'a te gä nnepe da 'yøt'e.

⁵ Pε nuna ra 'da'yo ximhäi di mmangä_u ngue di nja, hinte mman'Oja_u ngue da gue'_u yø anxε di manda na. ⁶ Sinoque nt'ot'i p'_u ja ra Maca Libro te'o bi zän'Oja_u ngue di manda na ra 'da'yo häi. I εnna hya nt'ot'i: "Ague ma Oja'_i, ¿te 'be'a exa gui mbennbabi yø ja'_i? ¿Hanja ngue mathoguito_u gui ho ni mm_ui connä_u ngue'_u? ⁷ Ma Oja'_i, m'met'o gä japi ngue bi gohyø ts'edi yø ja'_i ngue'a rá ts'edi ja yø anxε. Pε m'mēfa p'_uya, gä japi ngue ma datho da hnu mansu. Porque gä unnä cargo ngue di manda gätho yø cosa gä hoqui. ⁸ Nu hangu yø cosa i ja, gä gä japi ngue di manda", i εnna hya. Ngue nguna ra hya nt'ot'i ya ngue Oja bi japra ja'_i di manda gätho yø cosa i ja, gue'a gui nεqui'a ya ngue nu hangu yø cosa i ja, gä bi fäti. Pε astä guehya, tobe hindí nnuhu ngue gätho yø cosa i ja, dadí manda ra ja'_i. ⁹ A nuyá, ma ga umhmu xanho ra güenda te bi thohra Jesús. Oja bi japi ngue bi gohrä ts'edi m'met'o ngue'a rá ts'edi ja yø anxε. Pε Oja bi 'dacja rá mate ngue bi du ra Jesús, bi hoga ma ts'oquih_u. A nuya ngue bi du ra Jesús connä_u guecja_u, Oja bi 'yøt'e ngue mathoguito_u hnu mansu na ra Jesucristo.

¹⁰ Nu te gäma cosa bá sän'Oja_u ngue i ja, gä nja yø cosa ngue da 'yørpabi rá 'bēfi. Pε nne Oja_u ngue nu hangu yø ja'_i da gohi ngue yø bas_i, guehya

da zixp_u ha 'b_ui. Janangue Oja mi jatho ngue bi hojpa yø ts'oqui yø ja'_i, bi japi ngue bi du ra Jesús ngue da yan_i. ¹¹ A nuyá, nuna ra Jesús bi hoga ma ts'oquih_u. Nu'a rá Papá naya, gue'a ma Papáhu'a ya. Janangue ra Jesús ya hingui pεsrá sä da manya ngue dadí ncuh_u. ¹² Ra Jesús bi xihrá Papá'_u yø hya nt'ot'i p'_u ja ra Maca Libro, bi 'yεmbi: "Nup'_u 'b_uhyø ja'_i dadí ncu'be, ja ga mmangä p'_u te'o'i. Nup'_u hapu mandøngu dyø ja'_i di mpeti, ja ga tut'a'i p'_u yø alabansa", bi 'yεmbi. ¹³ Ra Jesús mahømbi 'yεna: "Nugä hinda hønt'a Oja dí nnøxä ya". Mahøn'a εmp'uya: "A nuyá, nuya yø bas_i Oja bi däqui ngue ga fäts'i, 'daua dí 'b_u'be", bi 'yεna.

¹⁴ Nuya mma ngue yø bas_i ya, guehya yø ja'_i ya. Janangue ra Jesús bi nja'_i para ngue da gohi tenguthoj_u. Bi ne ngue da zäp'_u da du, n'namhma ngue di ts'onnbä rá ts'edi ra zithu nuna rá ts'oqui p'_u bá nja ra ndate ngue bi du yø ja'_i. ¹⁵ Nuya yø ja'_i mi 'b_u ndumm_ui hangu ra pa ngue mi su da du, a nuya bi japi ngue ya hinni mantho da zu da du yø ja'_i ya. ¹⁶ Nuna ra Jesús himbi 'yεhε ngue yø anxε da mäts'i. Sinoque guehya yø ja'_i bi dennbabi rá nt'εc'εi ra Abraham bi 'yεhε da mäts'i. ¹⁷ Para ngue da zä da mäxyø ja'_i na ra Jesús, mi jatho ngue bi nja'_i, bi tho'a te gäma n'_u thohyø cu. Nu'mø ngue mi tho'a te gä mi thohyø cu p'_uya, ya bi nja rá yemm_ui di huεcyø ja'_i. A nuyá, ya da zäp'_u da gohi xanho ngue rá mmäcja Oja ya, da 'yøtra 'bøt'e ngue di hojpa_i yø ts'oqui yø ja'_i. ¹⁸ Nu'mø majapi da 'yøtra ts'oqui yø ja'_i, pε ra Jesús padí ha di japi ngue di zajpa_i yø mm_ui yø ja'_i. Porque nuua ja ra ximhäi xangu ra n'_u bi thogui, 'nε xquet'a 'nεε ra Jesús bi njapi ngue xta 'yøtra ts'oqui.

3

¹ Ague ma zi cu'ah_u, bi zon'nah_u Oja ngue dyø ja'_iah_u. A nuyá, dami hyacj_u xandønho ra güenda ngue te rá 'bēfi ra Jesucristo i ja. Guehna

rá representante Oja ua ja ra ximhäi na, 'nε guehna nnope ngue rá 'bet'o mmäcja Oja p'ua ha bí 'bui ngue fäxcahna. Porque nuna ra hya dí εc'εihü, guehna gui nequi na ngue ja te pefi. ² Nuna ra Jesucristo, guehna bi 'yεx Oja ngue da 'yörpabi rá 'befi. Pe bi 'yöt'e tengutho bi 'yötra Moisés, ngue bi 'yöt'e xanho ra 'befi bi xi Oja ngue da 'yörbua ha 'bähyø ja'i Oja. ³ Pe nuna ra Jesús, ma datho ní 'yüp'ua da hnu mansu na ngue ra Moisés. Tengutho n'na ra ja'i di hoca n'na ra ngu ngue di manda. Nu'a ra ja'i di manda rá ngu, gue'a ma datho hnu mansu'a ngue gätho mi'da yø ja'i 'bup'ua ja rá ngu. ⁴ Porque gätho yø ngu i ja, i 'bui to bi hoqui. A nuyá, nu te gäma cosa i ja, gä gue'a Oja bá zänni ngue bi nja. ⁵ Ra Moisés bi gohi ngue ra mεfitho ngue bi mpep'ua ha 'bähyø ja'i Oja. Pe bi 'yöt'e xanho ra 'befi bi xi Oja da 'yöt'e. Porque bi xihyø ja'i te ja ngue di nja m'mefa. ⁶ Pe nuna ra Cristo ngue rá Ts'ant'ua Oja na, bi 'yöt'e xanho te ra 'befi bi un'na Oja ngue di mandabi yø ja'i ya o rá 'yε. A nuju ya, guecju yø ja'igahua Oja ngue'mø ga hahua ra ts'edi ga tenhna ra Cristo asta guep'ua rá nzequi, 'nε ga hahua ra ts'edi co n'na ra pähä ga tömhmu'a te ra nho di 'dəcju Oja m'mefa.

⁷ Janangue nuyá, dami 'yörpahua masu na ra hya mmanä Espiritu Santo p'ua ja ra Maca Libro ngue εna: "Nu ra pa ja p'uya, dami 'yøhmua na ra hya xi'ahua Oja. ⁸ Ogui festhohua ra hya mman'Oja. Mami 'yøthua tengutho bi 'yøtyø nyogui ja'i p'ua ja ra dapo ngue bi mεstho ra hya bi man'Oja, asta gue'mø mi unna cuε Oja te ørpe. ⁹ Janangue Oja bi 'yεna: Nup'ua ja ra dapo, mathoguitho ngue bi 'dacra cuε'ua yø nyogui ja'i. Mente gue'a nyote njeya, nguna ra hya bi 'yøtyø ja'i, madague'a bi nu yø ja'i yø milagro dí øt'e. ¹⁰ Janangue nugä dá sui. Porque nuyá yø ja'i ya, xoxca nzäntho ngue da hyegagui p'ua. Hingui nne da hyaxra hya dí xifi ngue da n'yo.

¹¹ Janangue nu'mø mi 'dacra cuε yø ja'i, dá xi p'uya dá εmbi: Nuyá, ya hinga cu'ahua p'ua ja ra häi xtá sänni ngue xcáni nsayahua ya", εn'Oja.

¹² A nuyá ma zi cu'ahua, dami mfähmu ya, man'nan'yo mi 'yøthua ngue to da 'yεnnä mmui ngue da hyep'ua Oja, da 'yεna ngue ya hingui εc'εi Oja. Porque Oja majuanü ngue 'bui. ¹³ Mente tobe nzocju Oja ya, n'na pa ngu n'na pa dami nhyathua ra ts'edi n'na ngu n'na'ahua. Man'nan'yo mi 'yöt'e ngue sägui hyä'ni mmui gui 'yøthua ra ts'oqui ngue gui festhohua ra hya mman'Oja. ¹⁴ Nu to gätho ya dí εc'εihua ra hya ya, nu'mø ga hahua ra ts'edi ngue hinha gdá hēhmu ra hya asta guep'ua rá nzequi, gue'mø di tocagahua ngue ma n'yohua ra Cristo p'ua ha di manda m'ø.

¹⁵ Nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ra hya ngue εna: "Nu ra pa ja p'uya, dami 'yøhmua na ra hya xi'ahua Oja. Ogui festhohua ra hya mman'Oja ya. Mami 'yøthua tengutho bi 'yøtyø nyogui ja'i p'ua ja ra dapo ngue bi mεstho ra hya bi man'Oja", i εna. ¹⁶ Ya gui pahmu te'o ya yø ja'i bi mεstho ra hya bi man'Oja. Guehya yø ja'i bá jucä Egipto ra Moisés. ¹⁷ 'Nε ya gui pahmu ngue guehya yø ja'i bi za Oja ngue bi 'yøtyø ts'oqui mente nyote njeya. Janangue bi dup'ua ja ra dapo gätho ya yø ja'i ya. ¹⁸ 'Nε gui pahmu ngue guehya yø ja'i bi mεstho ra hya bi man'Oja ya. Janangue Oja bi xihyø ja'i ngue bi 'yεmbi: "Nuyá, ya hinga cu'ahua p'ua ja ra häi xtá sänni ngue xcáni nsayahua ya", bi 'yεmbi. ¹⁹ Ja di nequi ua ya ngue himbi ma macat'i p'ua ja ra häi mi ja ngue xtáni nsäya porque himbi 'yεc'εi ra hya mman'Oja.

4

¹ A nuyá, nuna Oja nzongahua ngue dí cəcju p'ua ja rá ts'äya mma ngue dí säyagahua. Pe tobe nimantho nzongahua. A nuyá, ya nts'utho, porque nthambenitho ngue di m'mu i'da ngue hinda ma macat'i p'ua ja rá

ts'äya Oja. ² Porque tengutho na ra hya bi sicj_u ya, ngue nne Oja da yanj_u, xquet'a guehna ra hya bi si'a yø ja'i bi mestho ra hya manjam'mø naya. Bi 'yøde hanja ra hya, pε hinte ni bøntho ngue bi 'yøde, porque himbi 'yεc'ei ra hya bi sifi. ³ Pε nuju, ngue ya dá εc'ei hu ra hya bi man'Oja, ya di cεcju p'u ja rá ts'äya Oja. Pε nuya yø ja'i himbi 'yεc'ei ra hya bi man'Oja, guehya yø ja'i bi zu Oja ya. Janangue nguna bi man'Oja mam'mεt'o: “Janangue nu'mø mi 'dacra cue yø ja'i, dá xi p'uya, dí εmbi: Nuyá, ya hinga cu'ahu p'u ja ra häi xtá sänni ngue xcáni nsayah_u ya”, bi 'yεmbi. Pε nuna ra ts'äya bi man'Oja ngue di un_i, ya ja na asta gue'mø mi hocra ximhäi Oja. ⁴ Nup'u ja ra Maca Libro nt'ot'i p'u ra hya ngue mma te bi 'yøt'Oja'a rá yoto ma pa. I mma ngue bi nsäya Oja'a rá yoto ma pa ngue bi jua'a te rá 'bεfi bi 'yøt'e. ⁵ Ya mahøn'a guehna ra ts'äya bi man'Oja 'mø yø pa mi 'yεmbyø ja'i naya: “Ya hinda zä ga cu'ahu p'u hapu mi ja ngue xcáni nsayah_u”, bi 'yεmbi. ⁶ A nuya yø ja'i rá mudi bi 'yøhna ra hoga hya na, nuna Oja, himbi säyabi ya yø ja'i p'u ja rá ts'äya, porque himbi 'yεc'ei yø ja'i te xifi. Pε nuyá, tobe nimantho nthø'mitho mi'da yø ja'i ngue da 'yεc'ei te mman'Oja ngue di unna ts'äya yø ja'i p'u ja rá ts'äya. ⁷ Asta guehyø pa dí 'buhmu ya, hingui thohna ra hya bi xi Oja yø ja'i ngue εna: “Nu ra pa ja p'uya”, i εna. Nu'mø yø pa xa thogui, mi nzo Oja yø ja'i p'u ja ra dapo. Mi ma ndø ya'atho yø pa m'mεfa p'uya, mahømbi bεnnbabi Oja ra David hanja ra hya bi cuarp_u ja ra Maca Libro ngue bi 'yεna: “Nu ra pa ja p'uya, dami 'yøhm_u na ra hya xi'ahu Oja. Ogui fεsthoh_u ra hya mman'Oja ya”, bi 'yεna.

⁸ Ja di nεqui ua ya ngue nu'a ra ts'äya bi xi Oja yø ja'i ngue di unni, hinga guerp_u ja ra häi mani zixyø ja'i ra Josué bi xi Oja. Porque nu'mø ra pa mi zixyø ja'i ra Josué, mi thogui ya'atho yø pa p'uya, mahømbi 'yεn'Oja ngue jap'u man'na ra pa ngue da

yutyø ja'i p'u ja rá tsäya. ⁹ Janangue nuyá, jap'u ra ts'äya xa nzänni ngue di säyabi yø ja'i Oja tengutho Oja ngue bi nsäya'a rá yoto ma pa. ¹⁰ Porque nu ra ja'i ngue da yarb_u ha 'bu Oja ngue 'dap'u di nsäyau_i, guehna ra ja'i ya bi zerp'u rá 'bεfi xa 'yøt'e, tengutho Oja 'mø mi jua'a te rá 'bεfi bi hoqui, bi nsäya. ¹¹ A nuyá, gäthogah_u, dami hyah_u ra ts'edi ya, ma ga ja ndumm_u ngue ga cuth_u p'u ja rá ts'äya Oja. Man'nan'yo mi 'yøth_u ngue gui 'yøth_u tengutho bi 'yøt'u yø ja'i himbi 'yεc'ei ra hya bi xi Oja. Janangue Oja himbi carpu ja rá ts'äya.

¹² Nuna rá hya Oja, tatetho ja rá ts'edi ngue di mperp'u ja rá n'yomfεni ra ja'i. Tengutho n'na ra juai xandø nts'a 'nε ja yoho yø het'i, njarbatho na ra hya mman'Oja ya. Porque thohra hya asta mbo rá mm_u ra ja'i, bí 'uεspabi rá n'yomfεni ra ja'i. I øt'e ngue rá n'yomfεni ra ja'i di nεquitho 'mø ngue xanho ogue hingui ho. ¹³ A nuyá, nu te gäma hya ja mbo ma n'yomfεnih_u ya, hinda zä ngue tema hya ga ajpah_u Oja, ga εna ngue hingui padi te dí mbεmh_u. Porque ma n'yomfεnih_u, hinte jut_i, ga pa Oja te dí mbεmh_u. Porque nuyá, guesε Oja ga daph_u ra güenda tengue nná 'yoh_u.

¹⁴ Nuna ra Jesús rá Ts'ant'u Oja, bi yarb_u mahets'i, 'nε guehna di nnøpa mmäcjah_u p'u ha 'bu Oja naya. Janangue nuyá, nnethe ngue di ndu xandønho ma nt'εc'ei hu. ¹⁵ Nuna ma mmäcjah_u na, guehna di huεgah_u 'mø nnu ngue dí 'bu ndumm_u ngue hingui nzaquigah_u. Ya padi te dí thohm_u 'mø dí 'bu ndumm_uih_u, porque 'nε'a bi njapi ngue xta 'yøtra ts'oqui'a. Pε nuna, hin tema ts'oqui bi 'yø'na. ¹⁶ A nuyá, ma ga hah_u ra ts'edi ga nzohm_u Oja ya. Ga äph_u ra mate ngue da mäxçah_u. Porque Oja ja rá nhuεcate. Nu'mø ga xihm_u ngue da mäxçah_u, di mfäxte.

5

¹ Nu gätho yø mmäcja pøni ngue yø 'bet'o mmäcja yø judío, yø ja'itho

tengutho yø mmijudíoui. Guehya t'ets'i ngue dyø representante yø ja'i p'ua 'bua Oja ya. I ja yø 'befi ngue ørpabi ra 'bøt'e Oja, para ngue di nhohyø ts'oqui yø ja'i. ² Guehna di huεcyø mmic'εiui hingui padi te øt'e, guehya tapthobi ra ts'oqui ngue hingui nzaqui. Nu'a gui huεqui ngue 'nεεε na ra mmäcja hingui nzaqui. ³ A nuna ra 'bet'o mmäcja, ngue 'nεεε na hingui nzaqui na, rá mædi ørpa ra 'bøt'e Oja ngue di hocrá ts'oqui. Ja da 'yøtra 'bøt'e p'aya, ngue di nhohyø ts'oqui yø ja'i. ⁴ Nuna ra 'bet'o mmäcja, hingui sänsε rá 'befi pefi ngue ra 'bet'o mmäcja. Tengutho ra Aarón, himbi zänsε rá 'befi ngue rá 'bet'o mmäcja Oja, sinoque Oja bi 'yets'i.

⁵ A nuyá, nuna ra Jesucristo nnøpa 'bet'o mmäcja Oja p'ua ha 'bai. Himbi zänsε na ngue dra 'bet'o mmäcja, sinoque Oja bi 'yets'i tengue pεhya. Porque Oja bi 'yεmbi: "Gue'e ma Ts'unt'ua'i. Da bahyø ja'i ya ngue guecä ni Papágui", bi 'yεmbi. ⁶ A nuyá, mahøn'a nt'ot'i ra hya p'ua ja ra Maca Libro ngue εna: "Nuyá, gue'e grá mmäcja para zantho ya. Gui thocra 'befi mi pεhra mmäcja Melquisedec".

⁷ Nu'mø mi m'mæcua ja ra ximhäi ra Cristo, nts'edi ga nzo Oja 'mø bi mat'Oja, asta zoni. Porque Oja xta nzä xta nyani ngue hinxta ndu. Pε Oja ørpabi masu 'mø bi zofo, porque mathoguiho nnu mansu Oja. ⁸ Madague'a ngue rá Ts'unt'ua Oja na ra Cristo, pε para ngue da zä da 'yørpabi rá pähä Oja, bi n'unj ngue bi zä ra n'ua. ⁹ A nuyá ngue hinte di 'bedi, ga bi 'yøt'e te bi zännbabi Oja ngue da thogui, janangue ya sä da yani para zantho yø ja'i nuya da 'yøt'e te xifi. ¹⁰ Ra Cristo, Oja bi 'yets'i ngue da gohi ngue ra 'bet'o mmäcja, di thocra 'befi mi pεhra mmäcja Melquisedec.

¹¹ Dí nne ga xi'ahua hanja na ra hya dí mma. Pε xanhennitho ha di zä ga mma, porque hingui tinni mmai te dí xi'ahua. ¹² Ya manjam'møtho gui εc'εihua ra Jesucristo ya. Nu'mø gdi

hahua ra ts'edi ya, ya gdi xännbahua ra hya mi'da yø ja'i ya 'mø. Pε asta guetya ngue hingui tinni mmaihua hanja ra hya gui εc'εihua ya. Tobe nimantho gui nnehua ngue nu'mø sän'nahua rá hya Oja, da gue'ua yø hya hingui henni gui nne da si'ahua. Mahøngui nne gui cohmu tengutho yø basi ngue sidra xi'ba, conque ya ja ngue ra hmε da zi. ¹³ A nu'ua sidra xi'ba, gue'ua yø basi satho 'nε hingui padi ndana ra hya njuantho, ndana hin'na. ¹⁴ Pε nu'ua ya si ra hmε, gue'ua yø daja'i. Porque ya padi da hyacra güenda te ga 'yo. Pa'mø ngue xanho te ga 'yo oque hin'na.

6

¹ A nuyá, ma ga xähmu yø hya rá nsäui di xä yø daja'i ya. A nu'ua yø hya hingui henni gui xähmu p'ua bá fædi güá pahmu ra Cristo, 'yo gui nne ngue hont'ua gui 'yøhmua yø hya'ua. Ya hinni mantho ja ga xi'ahua ngue hingui 'yøthua yø nts'o bá n'youi ra castigo, oque ja ga xi'ahua ngue gui 'yεc'εhua Oja. ² Ya hinni mantho ja ga xi'ahua ngue gui nxixyahu, oque ja ga xi'ahua ngue gui japni 'yehua p'ua ja yø ya yø 'yεc'εi. Ya hinni mantho ja ga xän'nahua ngue di bennate yø ánima. Hinga ja ga xän'nahua ngue jatho ngue da thaspabi ra güenda yø ja'i, ngue ja da zännbabi Oja te da thogui para zantho n'na ngu n'na yø ja'i. ³ Da ne Oja ngue da zä ga sigue ga xähmu mi'da yø hya.

⁴ Porque nuya yø ja'i ya xa hyep'ua ra Cristo, ya hinte ni bontho ngue mahøndi xännbabi ra hya. Guehya bi xojpahma Oja yø mmai ya, bi nthehmaui rá njapi Oja. Ya bi nthehmaui ra Espiritu Santo. ⁵ Ya bi dindhma yø mmai ngue xanho rá hya Oja. Madague'a tobe hingui søhra Jesucristo ngue di manda ra ximhäi yø pa bá ep'ua, pε bi badi xanho ya yø ja'i ya ngue ja rá ts'edi. ⁶ Pε bi hyep'ua ra Cristo m'mæfa ya yø ja'i ya. Ya hingui sä ngue xøgue ra ts'editho ga ørpe ngue høndi 'bät'yø mmai, porque nuya yø ja'i njap'ua, tengutho 'mø mahøn

dadí cuarpabi rá pont'i rá Ts'ant'u Oja. Di japi ngue thenni gátho yø ja'i mahøn'a.

⁷ Nuya yø ja'i ya, øt'e tengutho yø huahí 'mø bi n'ye, ngue sinna häi ra 'ye. Nu rá huahí bi zinni xanho rá 'ye häi, nu'mø bi nja rá huahí i pø mmanho, ya dá 'yørpabi rá nho'a to bi mpæfi. I n'youi rá njapi Oja. ⁸ Pε nu rá huahí ngue bi zinni xanho rá 'ye häi, 'nε høndyø 'uini bi nja, ya di nzø, porque hñte di muui. Guehya yø ja'i dá japrå castigo Oja ya.

⁹ Ague ma zi cu'ah, dá mangä na rá hya na, pε hñdì mmangä ngue gdí εn'ah ngue ya xcá hyehm p'u rá Cristo. Porque dí pacä ngue ya bi nyanni teh, janangue ya guí øthu rá nho. ¹⁰ Nuna Oja, gä gue'a te ni 'yup'u øt'e. Janangue nuna rá 'bæfi Oja guí ørpah, hñdì pumbeni na. Dá gue'a rá 'bäxte njandyatho guí ørpabi ni mmi'yεc'ei, xquet'a hñdì pumbeni Oja. Nuna te gä rá nho guí ørpa ni mmi'c'ei, gue'a guí nεqui ngue majuaní gadí mahm Oja'a. ¹¹ A nuyá, dí nnegä ya ngue nuna rá 'bäxte mi'a mpähä ni mmi' guí ørpabi ni mmi'yεc'ei, dami sigue ngue hangu rá pa dá gue'a guí 'yøth'a. Janangue nu te rá nho guí tømí di 'da'ah Oja, ya rá seguro di 'da'ah. ¹² Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue hñgui 'yøth ya yø hya dí xi'ah ya. Dami hyah rá ts'edi guí 'yøth tengutho øtyø 'yεc'ei nu'u di nεqui ngue ja xanho yø nt'εc'ei. Nu hangu rá n'u thogui, gä seti, 'nε guehya yø ja'i ya ngue di tocabi'a rá nho di yat'Oja ngue di uni.

¹³⁻¹⁶ A nu'mø εnå ngue majuaní te nne dá manyø ja'i, i εxå ntestigo Oja. Nu'mø ya bi 'yεxå ntestigo Oja rá ja'i p'aya, nu rá amigo yauí, ya hñgui sä dá 'yεmbi ngue himma juani te xifi. A nuna Oja, bi yarpabi n'na rá hya rá Abraham, pε nuna Oja hñjongui tate ngue nuna. Janangue rá thuhuse bi nøni, bi xihra Abraham ngue dá jase Oja ná rá hya bi ma. Bi 'yεmbi: "Nugä,

majuaní te dí xi'i, mathogutho ga jap'a'i. Ga øt'e ngue εmmæi di nxanni basi di m'mai", bi 'yεmbi. Pε rá Abraham, himbi xøtrå mmæi ná rá hya bi xi Oja. Sinoque tømí, tømí ngue di nja, asta gue'mø mi 'yεhra pa ngue bi nja ná te rá hya xi yarpababi Oja ngue di nja. ¹⁷ Oja bi nepe ngue dá badi xanho yø ja'i ngue majuaní gä di nja ná te bi ma, hñte di m'medi. Pε comma ngue hñjo'o to dá 'yεxå ntestigo Oja, rá thuhuse bi nøni para ngue dá fadi ngue majuaní te mma. ¹⁸ Nu te gäma hya xicjå Oja ngue di nja, i dá xanho rá hya, porque Oja hñgui fehni. A nuyá, ya dá äphå Oja ngue dá yanjå. Nu te rá hya xå mman'Oja, ya dí haxå njuani ngue rá seguro di nja. ¹⁹ Ya hñdì yobeni ngue di tocagah ná rá nho di un'Oja. Porque nuna di nnøxå ngue di darcå ma n'yomfeniå ya, guehna rá Jesucristo bí 'bå mahets'i ná. ²⁰ Nuna rá Jesús bi yarbå mahets'i bí 'båi. Guehna faxcah ná ngue dá zå gani m'mahm p'u bí 'båi. I cohi ngue rá mmäcja Oja para zantho. Di thocra 'bæfi mi pε rá Melquisedec.

7

¹ Nuna rá Melquisedec mará dast'abi p'u ja rá hñni Salem. 'Nε guehna Oja maguesε rá mmäcja ná. Guehna rá Melquisedec bi ma bi c'at'ui rá Abraham 'mø mambá pengui ngue bá tapra tunhni yø dast'abi madí nsahmi. Mi the p'aya, rá Melquisedec bi 'yöp'Oja ngue di japrå Abraham. ² Pε rá Abraham, nu'a te gäma cosa bá hap'u ja rá tunhni bá taha, bi hyacra diezmo ngue bi dåpra mmäcja Melquisedec. Nuna rá thuhu rá Melquisedec i nne dá ma ngue rá dast'abi ngue øtra nho. Ngue bi ndast'abi p'u ja rá hñni Salem, janangue i hutyo ja'i ngue rá dast'abi di hojpabi yø ja'i di nsai. ³ Pε nuna rá Melquisedec hñha nt'ot'i ngue di mma te'o rá papá, ogue te'o rá mamá. Ni xingui fadi te'o rá mboxita. Ni xingui fadi tema pa bá mi, ni

xingui fadi tema pa bi du. Hontho nt'ot'i ngue mará mmácja. Janangue nuyá, gui nhyejpabi rá Ts'ant'u Oja ya, porque nuna guehna ra mmácja para zantho na.

⁴ A nuyá, dami hyacjua xandõnho ra güenda hanja ya ngue mathoguiho bi hnu mansu ra Melquisedec. Porque ra Abraham guehna ra 'yu na ngue yø judío, pe nu te gãma cosa bá hannbabi yø dast'abi bi dapra tunhni, bi hyacra diezmo ngue bi dapra Melquisedec. ⁵ A nuyá yø mmácja ngue yø mbom'meto ra Leví, di manda ra ley bi 'yotra Moisés ngue nu'a te gãma cosa tinyø ja'i, da gambabi ra diezmo. Madague'a yø mení p'u bá fadi bá m'mahra Abraham, pe da gambahma ra diezmo. ⁶ Conque ra Leví hingrá mení ra Melquisedec, pe ra Melquisedec bi gambabi ra diezmo ra Abraham nuna ya xi yarpabi Oja ngue di japi. Pe ra Melquisedec mahõn'a bi 'yap'Oja ngue di japra Abraham. ⁷ Ya fadi xanho hanja ya ngue nu ra ja'i mathoguiho hnu mansu, gue'a ap'Oja ngue di japra ja'i ngue co'a ga hnu mansu. ⁸ A nuyá yø mmácja 'buhya, nu te gãma cosa tinyø ja'i, jambabi ra diezmo yø ja'i. Nu'mø bi du p'uya, n'nan'yo ra mmácja di thojpabi rá 'befi pefi. Pe nuna ra Melquisedec hindí nequi ngue bi guahrá 'befi na. Sinoque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro tengutho 'mø ngue di 'butho. ⁹ Nu'u yø mmácja ngue yø judío 'buhya, jambabi ra diezmo yø ja'i. Pe gátho ya yø mmácja ya, gue'a ra Leví ra 'yu p'u bá fadi ngue bá m'mahya. A nuna ra Leví, gue'a ra Abraham rá 'yu p'u bá fadi ngue bá m'mahna. Janangue nu'mø mi hyacra diezmo ra Abraham ngue bi dapra Melquisedec, a nuna ra Leví co gátho mi'da yø mmácja 'buhya, entho go ma dapi ra diezmo ra Melquisedec. ¹⁰ Porque nu'mø mambá hacra diezmo ra Abraham ngue bi dapra mmácja Melquisedec, tengutho 'mø ngue bi gurpabi yø diezmo'u yø mbom'meto bi m'm'u'a m'mefa.

¹¹ Nuyá yø mmácja ya, di japa nts'edi yø judío ngue da denna ley bi 'yotra Moisés. Embi ngue di siguetho tengutho bá øtra mmácja Aarón. Pe nuna ra ley sihyø judío ngue di cumple ya, ya hin'yu rá ts'edi na ngue da zã di nhojpauí Oja yø ja'i na. Porque jatho ngue ma'da'yo man'na ra mmácja di m'mui, pe hinda denthõ'a te mi øtra mmácja Aarón. Sinoque di thocra 'befi mi pehra mmácja Melquisedec. ¹² A nuyá, ngue ya bi ma mapädi yø mmácja ya, xquet'a jatho ngue 'nehra ley di mpähya. ¹³ Nuna ra 'da'yo mmácja mmamp'u ja ra Maca Libro ngue di m'mahya, guehna ra Jesucristo na. Pe nuna ra Jesús, hingrá mení ra Leví, sinoque rá mení ra Judá. 'Ne nuyá yø mení ra Judá, hinjam'mø to xi bõni ngue dra mmácja ya. ¹⁴ Ya fadi xanho ngue nuna ra Hmu Jesús, ra mení na ngue ra Judá. Pe nu'mø mambá exyø mmácja ra Moisés, nuyá yø mení ra Judá hinte bi ma ngue di nja yø 'befi ngue di mmácja ya.

¹⁵ Ja di nequi ua xanho ya ngue ma'da'yo man'na ra mmácja di m'mui ngue di tocrá 'befi mi pehra mmácja Melquisedec. ¹⁶ Nuna ra ley ga 'yo yø judío ngue i mma to di mmácja, hinga guehna ra ley bi 'yexra Jesucristo na ngue di mmácja na. Sinoque bi mmácja na ra Jesucristo porque jase rá ts'edi ngue di m'mui para zantho. ¹⁷ Porque guesø Oja bi 'yexna ra mmácja na ngue bi 'yembi: "Gue'e grá mmácja para zantho ya. Gui thocra 'befi mi pehra mmácja Melquisedec", bi 'yembi. ¹⁸ Porque ya bi zep'u rá ts'edi na ra ley madí manda yø hya maní n'yo yø ja'i m'met'o ya. Ya hin'yu rá ts'edi ra ley ngue da yanyø ja'i. ¹⁹ Nuna ra ley bi 'yotra Moisés, hinjonni ja'i xtã nzã xtí hojpabi. Pe ja man'na ra hya ya ngue man'na tãte ja rá ts'edi, porque guehna di nhojpauí Oja yø ja'i na.

²⁰ Guesø Oja bi yat'i ngue di mmácja na ra Jesucristo. ²¹ Gátho mi'da yø

mmäcja da thotyø 'befi pefi ngue yø mmäcja. Pε nuna ra Jesucristo hõnse na ngue Oja ya xi yat'i te gäma hya nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ngue Oja bi 'yεmbi: "Guecä drä Ojagä, majuanı te dí xi'i. Nuna ra hya dí xi'i, hınjonda zä di pädi. A nuyá, gue'e grá mmäcja para zantho ya. Gui thocra 'befi mi pεhra mmäcja Melquisedec", bi 'yεmbi. ²² Janangue nuna ra Jesús, ma datho ja rá ts'edi na ra cohi bi nja 'mø mi t'ets'i ngue'a rá ts'edi'a ra cohi mi ja m'met'o.

²³ Nu mi'da yø mmäcja xa m'mui, gä xa ndu. Nu'mø bi du p'uya, n'nan'yo to di thojpabi yø 'befi. A nuyá, mandønngu dyø mmäcja xa m'mui, pε gä xa thogui. ²⁴ Pε nuna ra Jesús, ya hında du na. Nu'a te rá 'befi pefi ngue ra mmäcja, ya hınjam'mø da thogui, porque ya hınjondi ponnbi. ²⁵ Janangue nuya yø ja'i ya o rá 'yε Oja ya ngue bi 'yεc'ei ra Jesús, ya hındi m'mehyø te. Porque nuna ra Jesús ya rá 'befitho'a ngue ra mmäcja para zantho p'ua ha 'bu Oja ngue da mäxyø ja'i nuya εc'ei.

²⁶ Nuna ra Jesús, guehna ra 'bet'o mmäcja ma datho ngue nmi homhma na. Hangu ra pa gä ra nho øt'e. Hın'yu rá ts'oqui. Hınjam'mø ngue di nnu manho yø ts'oqui øtyø ja'i. A nup'ua mahets'i bí 'bahya, ma datho ngue bi hnu mansu ya. ²⁷ A nuya yø judıo ngue yø 'bet'o mmäcja, n'na pa ngu n'na pa ørpabi ra 'bøt'e Oja ngue yø ts'oquisε. M'mεfa p'uya, ja da 'yøtra 'bøt'e ngue di nhohyø ts'oqui mi'da yø ja'i. Pε nuna ra Jesús hõnda n'na ndi bi ndäse ngue bi tho, para zantho bi nopa 'bøt'e yø ja'i. ²⁸ A nuna ra ley bi 'yøtra Moisés, nuya yø ja'i ets'i ngue dra 'bet'o mmäcja, ja yø ts'oqui yø ja'i. M'mεfa guehna ra ley na, guesε Oja cohi ntestigo na ra hya bi ma ngue rá Ts'ant'usε bi 'yets'i ngue para zantho ra m'met'o mmäcja. Madits'ua te dadi 'bedi, para zantho øt'e xanho'a te rá 'befi.

8

¹ Nuna ra hya ma datho ja ts'edi ngue guí pahma ya, guehna ra hya ngue ra Jesucristo di nnøpa 'bet'o mmäcjahua naya. 'Nε ya bí hup'ua mahets'i ha bí ja rá n'yεi Oja na. ² Nup'ua mahets'i bí 'bu Oja, bí ja rá 'befi ngue ra 'bet'o mmäcja. Hinga guecua ja yø nija bi hocyø ja'i øtra 'befi ngue ra 'bet'o mmäcja na.

³ Nu'a rá 'befi ja yø 'bet'o mmäcja, t'ets'i ngue da 'yørpabi ra 'bøt'e Oja. Janangue ra Jesucristo xquet'a mi jatho ngue bi 'yørpabi ra 'bøt'e Oja.

⁴ Pε hinga guecua ja ra ximhäi 'buhra Jesús. Nu'mø ngue ja di 'bucua, ya hıngui sä da t'εmbi ngue ra 'bet'o mmäcja 'mø, porque yø 'bet'o mmäcja 'bucua ja ra ximhäi, di sigue øtho yø 'bøt'e di manda ra ley bi 'yøtra Moisés.

⁵ Pε nu'a te yø 'befi yø mmäcja 'bucua ja ra ximhäi, hõntho øt'e tengutho ra forma bi ja mahets'i. Porque nu'mø mi nyauı Oja ra Moisés, bi 'yεmbi: "Damı beni xanho te ra forma dá ut'a'i p'ua ja ra t'øhø dá nyauı, da ngu'a ra forma ra nija gui hocya", bi 'yεmbi.

⁶ A nuju ya, ngue ma 'bet'o mmäcjahua na ra Jesucristo, tate xandø nzaqui rá 'befi pefi ngue'a ra 'befi pehyø mmäcja ua ja ra häi. Porque xandønho ra 'da'yo cohi bi hoqui ngue'a ra nyogui cohi mi ja m'met'o. Nuna ra 'da'yo cohi bi nja ya, mathoguitho xandønho ra hya di yat'Oja ngue di nja.

⁷ Nu'a ra cohi mi ja m'met'o, hınjonni ja'i bi bõni ngue xta 'yøt'e te bi manda Oja. Janangue Oja bi hyoni ha di japi ngue ma'da'yo man'na ra cohi bi nja. ⁸ I nnu Oja ngue hıngui øtyø ja'i'a ra hya di manda. Janangue mmanna Maca Libro ngue Oja bi 'yεna: "Da 'yεhra pa ngue nuya yø judıo ngue yø mmεngu Israel conyø mmεngu Judea, ma'da'yo man'na ra cohi ga cohme. ⁹ N'nan'yo man'na ra cohi di nja. Ya hında ngu'a tengutho ra cohi dá co'be'ua yø nyogui ja'i 'mø yø pa dambá jujpua ja ra häi Egipto. Porque nuna ra hya dá co'be yø ja'i ngue xta 'yøt'e, hımbi 'yøt'e. Janangue dá hecäp'ua yø ja'i. ¹⁰ Bá

εp'α rα pα dī nja nα rα cohi dī mma ngue gα co'be yø ja'ī Israel. Nu'mø ya bi nja nα rα hya nα, gα japyø ja'ī ngue dα dīnyø mm̄ai hanja nα rα hya dadi m̄anda, dī nja mpāhā yø ja'ī dα 'yøtya yø hya dadi 'bēpi dα 'yøt'e. Nugā p'uya, gueque drá Ojagā ya yø ja'ī ya. Nuya p'uya, guehya mā ja'ī ya. ¹¹ Dī ngüε dī nnoho, gā dα badī te'ogui. Ya himmā hyonī ngue ja dα xān̄nbabi yø mm̄ic'ēiui ogue yø cū ja dα xān̄nbi te'ogui. Porque 'da di batyø ja'ī te'ogui. ¹² Nu'a rα nts'o xā 'yøtyø ja'ī, gα pun̄nbabi. Ya h̄innī mantho gα mb̄ennbabi yø ts'oqui xā 'yøtyø ja'ī", bi 'yεn'Oja. ¹³ A nuyá, Oja i mma ngue mā'da'yo man'na rα cohi dī nja. Nu'a rα nyogui cohi mī ja m'met'o, dī nεqui xānho ngue ya bi thogui, porque mā'da'yo man'na rα cohi dī nja. Nunā rα nyogui cohi mī ja, ya bi zεp'α nα.

9

¹ Nu'a rα nyogui cohi mī ja m'met'o, xāndøngu yø hya nt'ot'i ngue ha di dānne Oja yø ja'ī. Pε nup'α mī øtyø ndanne yø ja'ī, gue'a rα nija ja ua ja rα ximhāi. ² Nu'a rα nija mī ja ua ja rα ximhāi, mī ja yoho yø cuarto. Nu'a rá m̄adi rα cuarto gui nhuti ngue rα xεqui xā ndaxqui. Nup'α mbo rα cuarto, jap'α rα mfoxiyo. 'Nε jap'α rα mεxa hap̄ t'uspabi yø thuhmε Oja ngue dα nū. ³ Nu'a man'na rα cuarto brá ja mbo, nup'α ja rα goxthi, zαp'α rα ulu ngue nnøpα jut'i rα goxthi. Nup'α mbo p'uya, gue'a rα xεqui mathoguitho xā ndaxqui. ⁴ Brá jap'α n'na rα altar ngue rα oro, ja zøp'α rα bopo. 'Nε jap'α n'na rα huada ngue gā rα oro maxøts'e, guehna rα huada m'mets'i rα nyogui cohi mī ja m'met'o naya. Nup'α mbo rα huada, op'α n'na rα ts'øye ngue gā rα oro, ja op'α rα thuhmε nī hū ngue rα maná. Dα guehrá tøhø rα Aarón nuna bi 'doqui, ja op'α ja rα huada nα. 'Nε ja cαp'α ja rα huada'α yø xindo nt'ot'i rá ley Oja, ngue rα nyogui cohi mī ja m'met'o. ⁵ Nup'α maxøts'e rα huada,

'da'a n'na nguadi yø hyo rα huada mahoqui yoho yø anxε dī nzøtyø zahua p'α maxøts'e rα huada. Porque nup'α maxøts'e rα huada ja m'møt'e p'α rα ji gui nhohyø ts'oqui yø ja'ī. Pε nuyá, h̄ingui ja ngue 'bexca xi'ahū hanja nα rα hya naya.

⁶ Guehna rα forma mī jap'α ja rα nija m'met'o naya. A nu'a rá m̄adi rα cuarto, n'na pa ngu n'na pa cαtyø mm̄acja ngue øt'a te yø 'bεfi i ja. ⁷ Pε nu'a rá yoho rα cuarto brá ja mbo ngue mathoguitho xā ndaxqui, høndra 'bet'o mm̄acja ja rα nt'edi ngue carbα. 'Nε hōnda n'na ndī n'na jeya i sā ngue dα yat'ambo. Nu'mø bi yat'ambo p'uya, nī dε rα ji dα pøt'e ngue di hocε rá ts'oqui, nε xquet'a nī dε rα ji dα pøt'e ngue dī nhohyø ts'oqui mī'da yø ja'ī. ⁸ Nuya yø hya ja uaya, rα Espiritu Santo nnepe ngue gα pahmα hanja nα rα hya ngue rα yogui cohi mī ja m'met'o. Mente yø tiempo ngue øtyø ndanne yø mm̄acja p'α rá m̄adi rα cuarto, ya h̄in'yα rα nt'edi to dα tho'ambo rα cuarto nuna mathoguitho xā ndaxqui. ⁹ Nuya yø hya ya, dī nεqui xānho ngue nuya yø 'bøt'e ørpabi Oja yø mm̄acja, h̄in'yα rá ts'edi ngue dα hyāt'i dα hyajpa rα nts'o ja yø mm̄ai yø ja'ī. ¹⁰ Nuya yø hya mī ja m'met'o, gue'a ngue dα huantho yø cosa dα zi yø ja'ī, i xihyø ja'ī tema forma dī mpet'e para ngue dα zā dα dānne Oja. Pε gātho ya yø hya ya, bi nja rá ts'edi te mī øtyø ja'ī mente tobe h̄inmanī nja rα 'da'yo cohi bi 'yøt'ui Oja yø ja'ī.

¹¹ Pε nuyá, ya bá ehra Cristo nuna bi gohi ngue mā 'bet'o mm̄acjahα ya. 'Nε guehna bá hangahα rα nho mī ja ngue dī nja naya. Nup'α ja rα nija dī mpēhra Cristo ngue rα 'bet'o mm̄acja ya, tate ngue xāndønho. H̄inga ngu rα nija ja ua ja rα hāi ngue rα ja'ī bi hoqui. ¹² Rα Cristo bi yarbα ja rα xεqui mathoguitho xā ndaxqui. Pε rá jise rα Cristo nī hya ngue dα pøt'e. Ya h̄ingrá ji rα ndanī ogue rá ji rα chivo nī hya ngue dα pøt'e, tengutho øtyø mm̄acja ua ja rα hāi. 'Nε ya h̄inga xøxtí yatho ya, sinoque n'na nditho bi yat'i

para zantho ngue bi yanju. ¹³ Nu'a rá ji rá ndani, ogue rá ji rá chivo, ogue rá 'bospí rá ngøndani zøp'ua ja rá altar, nu'mø bi njapyø ja'i nuya t'embí ngue n'youi rá ts'oqui yø do'yo, ya di nhohrá do'yo rá ja'i. ¹⁴ Goma guehrá ji rá Cristo ngue ma datho ja rá ts'edi ya. Porque guesε rá Espíritu Santo nuna 'bui para zantho bi hatra ts'edi rá Cristo bi ndäse ngue da tho ngue bi nøpa 'bøt'e Oja. Conque rá Cristo, hin'yua rá ts'oqui. Pε bi männá ji ngue bi hoga ma ts'oquihua, mi ja ngue xcá mähä rá castigo. Pε nuyá, nuna majuaní ngue Oja i 'bui, ya säp'ua ga ha rá ts'edi ga thannehua naya.

¹⁵ Gue'a rá hya'a ya, ngue rá Jesucristo go bi hocra 'da'yo cohi ja naya. Janangue nuya yø ja'i nzon'na Oja ya ngue da 'yεc'ei rá Cristo, nu'a rá nho xa yarpabi Oja yø ja'i ngue di unni para zantho, go di tocabi ya to nzofu. Porque rá Jesucristo gue'a i du'a ngue bi hoga ma ts'oquihua xa nja mente bi nja rá ts'edi rá ley mi ja m'met'o.

¹⁶ Ya guí nnuhua ngue nu'mø bi nanga n'na rá súcua hapua di consta'a te ja ngue di nja m'mefa, nu'mø bi du'a to bi hocra súcua, nu'a rá súcua bi xots'i. Nuna rá hya bi zohra du, i ja rá ts'edi rá hya m'mefa. ¹⁷ Pε mente ngue 'bøtra ja'i bi xoxra súcua, tobe hin'yua rá ts'edi rá súcua. A nu'mø bi du'a to bi xoxra súcua, gue'mø ja rá ts'edi rá súcua 'mø. ¹⁸ I njarbatho na rá nyogui cohi mi ja m'met'o ya. Nu'mø bi tho yø mbo'øni ngue da 'bøt'e, ya ja rá ts'edi rá ley. ¹⁹ Nu rá Moisés, mi juadi bi xihyø ja'i na te gäma hya di manda rá ley, bi gaca n'na nt'o rá isopo, i n'youi rá xide'yo xa ntheni. Nup'ua ja rá ji yø ndani 'nεhyø chivo, bi japra dehe, ja bi dímbua rá t'o. Nu'a rá ji p'uya, bi naspabi p'ua ja rá Libro ngue rá ley, xquet'a bi japra ji gätho yø ja'i. ²⁰ Bi 'yεmbyø ja'i p'uya: "Nuyá, gá cohmu rá cohi Oja ya, ya bi xi'ahua tema hya ja ngue gdí n'yohua. Nuna rá ji jaua ya, guehna di hatra ts'edi rá hya bi xi'ahua Oja naya", bi 'yεmbi. ²¹ Rá Moisés bi naspabi rá ji p'ua ja rá nija

'nε bi naspabi rá ji te gäma cosa ja mbonnija. ²² Nt'ot'i p'ua ja rá ley ngue rá ji yø zu'ε i tho, nup'ua ha pε rá ji, ya co mmanho. Pε mente hinte ho rá ja'i ngue da 'yøtra 'bøt'e, hin'yua rá mpunnbi rá ts'oqui.

²³ Nuaa ja rá ximhäi, para ngue da gommanho yø cosa i ja, mama hyonitho rá ji yø zu'ε mi tho ngue rá 'bøt'e, ngue majapi yø cosa. Pε nup'ua mahets'i ya, xquet'a bí jap'ua rá 'bøt'e ngue ma datho ja rá ts'edi. ²⁴ Janangue rá Cristo ya hinga guehra nija ja ua ja rá häi bi hocyø ja'i ja rá 'befi ngue rá mmäcja ya. Porque rá nija ja ua ja rá ximhäi, høntho uhra forma te bí ja mahets'i. Rá Cristo p'uya, ya bi yarbua mahets'i bí 'bua Oja ngue da mäxçahua. ²⁵ A nuna rá 'bet'o mmäcja ua ja rá häi, nup'ua ja rá cuarto mathoguitho xa ndaxqui, njeya njeya cat'ambo rá mmäcja ngue bi pørpabi rá ji yø zu'ε i tho, ya hingrá jise bi pøt'e. Pε rá Cristo hinga xøxtí dutho ngue hønðä gohi ngue rá 'bøt'e. ²⁶ Nu'mø da ngu'a ngue xøxtí dutho, asta gue'mø mamba fua nximhäi xtabá ts'ännbi ngue xøxti dutho 'mø. Pε nuna te bi nja ya, nu'mø ni ma da gaxyø pa, rá Cristo bi zøcua, 'nε bi ndäse ngue da tho. Pε n'na nditho bi du para zantho, da gohi ngue rá 'bøt'e. Bi gurpi gätho yø ts'oqui yø ja'i. ²⁷ A nuyá, nu hangu yø ja'i 'bui, gätho ja ngue da du, pε hønðä n'na ndi da du. M'mefa p'uya da hyaspabi rá güenda Oja te xa n'yo yø ja'i. ²⁸ Njarbatho rá Cristo ya, n'na nditho bi du, bi gohi ngue rá 'bøt'e. Mandøngu dyø ja'i bi hojpabi yø ts'oqui. A nuyá, mahønðä εp'ua ya, pε ya hindi 'yεhε ngue da gurpabi yø ts'oqui yø ja'i ya, sinoque di 'yεhε ngue da yanyø ja'i nuya tømí ngue da εp'ua.

10

¹ Nuna rá Moisés bi 'yøtra ley da n'yo yø judío. Pε nuna rá ley bi 'yot'i, tengutho 'mø ngue drá xatho na te rá nho ja ngue di nja m'mefa. Porque

conna ley, himbi nequi xanho hanja na ra hya di nja m'mefa. Nuya yø ja'i mi thanne Oja, mi øtyø 'bøt'e di manda ra ley. Pe nuna ra 'bøt'e øtyø ja'i, hinxma ma hajpabi yø ts'oqui yø ja'i na, porque njeya njeya øtho ra 'bøt'e yø ja'i mahøn'a. ² Nu'mø ngue da gue'a di nhohra ts'oqui ra ja'i'a, ngue da 'yøt'e te gäma hya di manda ra ley, ya hinni mantho ngue da 'yøtyø 'bøt'e yø ja'i 'mø. Porque nu ra ja'i øtra 'bøt'e, n'na nditho 'mø ena ngue di hocra ts'oqui, ya hingui nne ngue nimantho da du ra mmæi ra ja'i da 'yena ngue ja ra ts'oqui. ³ Ja di nequi p'uya ngue nuya yø ja'i njeya njeya øtho yø 'bøt'e, i sodyø mmæi ngue jadyø ts'oqui. ⁴ Nu ra ji ra ndani ogue ra chivo 'mø bi tho, hinxam'mø da zä da hyajpa yø ts'oqui yø ja'i.

⁵ Janangue ra Cristo, nu'mø ya ja ngue da ecua ja ra ximhäi, enna hya bi xi Oja: "Nu'u yø zu'ε ho yø ja'i ngue pøt'e, hingui nnu manho ngue gue'a di hocyø ts'oqui yø ja'i'a. Sinoque guä sänni ngue bá nja ma do'yo ngue guehna da gohi ngue ra 'bøt'e na. ⁶ Nu'u yø zu'ε ho yø ja'i ngue øt'a'i ra 'bøt'e, 'ne uhyø ngø, zøp'u ja ra altar ngue di hocyø ts'oqui yø ja'i, ya hinga gue'a guí nnu manho'a ya. ⁷ Janangue dí engä p'uya: Dí 'bücä ua ya ma Oja'i. Ga øt'a'a te guí nnu manho. Tengutho ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro te ja ngue ga thogui, gue'a di nja'a ya", bi 'yena.

⁸ Ra müdi bi xi Oja ra Cristo, bi 'yembi ngue i patho ngue Oja hingui nnu manho'u yø zu'ε ho yø ja'i ngue ørpabi ra 'bøt'e ngue di hocyø ts'oqui yø ja'i. Ni xinga gue'u yø zu'ε ho yø ja'i ngue uhyø ngø p'u ja ra altar ngue di nnu manho Oja. Madague'a ngue nt'ot'i p'u ja ra ley'a te gä øtyø ja'i, pe ngutho hingui nnu manho Oja te øtyø ja'i. ⁹ Pe ra Cristo mahømbi xi Oja, bi 'yembi: "Dí 'bücä ua ya ma Oja'i. Ga øt'a'a te guí nnu manho", bi 'yembi. Ja di nequi ua ya ngue ya bi zep'u'u yø 'bøt'e mi øtyø ja'i, go da ze'a te bi 'yøtra Cristo bi gohi ngue ra 'bøt'e. ¹⁰ Porque

ra Jesucristo bi 'yøt'e te nnu manho Oja. Pe n'na nditho bi du, bi gohi ngue rá 'bøt'e Oja. Para zantho bi hojpabi yø ts'oqui yø ja'i.

¹¹ Pe nu'u yø mmäcja ngue yø judío, n'na pa ngu n'na pa di siguetho hodyø zu'ε ngue ørpabi ra 'bøt'e Oja. Pe nuya yø 'bøt'e øtyø ja'i, hinxam'mø da zä ngue da hyacra ts'oqui ya. ¹² A nuna ra Jesucristo, høndä n'na ndi bi du, para zantho bi gohi ngue ra 'bøt'e. 'Ne ya bí hup'u ja rá n'yei Oja ya. ¹³ A nup'u bí 'bühya, tømtho ngue da dapi gätho yø nsuiui. ¹⁴ Ja di nequi ua ya ngue n'na nditho bi du, para zantho bi gohi ngue ra 'bøt'e ngue di punnbabi yø ts'oqui yø ja'i.

¹⁵ Ya dí pahma ngue majuaní na ra hya na, porque ngu'a mmanna Espíritu Santo p'u ja ra Maca Libro ngue ena: ¹⁶ "Bá ep'u ra pa di nja na ra cohi dí mma ngue ga cocä'be yø ja'i Israel. Nugä p'uya, ga japyø ja'i ngue da dinyø mmæi hanja na ra hya dadi manda, di nja mpähä yø ja'i da 'yøtya yø hya dadi 'bepi da 'yøt'e", en'Oja. ¹⁷ Mahøn'a emp'uya: "Ya hinni mantho ga mbennbabi yø ts'oqui xa 'yøtyø ja'i", bi 'yena. ¹⁸ Janangue nuyá, Oja ya bi punnga ma ts'oquih. Ya himma hyoni ngue ra 'bøt'e ga ørpahu Oja ya ngue di hoga ma ts'oquih.

¹⁹ A nuua ja ra ximhäi, nup'u ja ra xequi mathogutho xa nduxqui, høndra 'bet'o mmäcja mi sä da yat'i. Pe nuya ma zi cu'ahu, gä da zä ga thohma p'u ja rá hmi rá dä Oja ya. Porque guesε ra Jesucristo bi du ngue bi hoga ma ts'oquih. ²⁰ Mi zä mi du ra Jesucristo, bi xocra jut'i nu'a mi jurp'u ha 'bu Oja. Bi xogahu ra 'yu ngue da zä ga thohma p'u 'bu Oja. ²¹ Nuna ra Jesucristo di nnøpa 'bet'o mmäcjah ya, guehna fäxcahu p'u ha 'bu Oja naya. ²² Janangue ma ga cuathu p'u ha 'bu Oja ya. Ga thanne co gätho ma mmæih, hinxam'mø ga nyobēnih na ma nt'εc'eih i ja. Nu'a ma ts'o n'yomfēnih mi ja, ya bi 'beque. Da guehma do'yoh, bi

meque para ngue da zä ga thohmu p'u 'bu Oja. ²³ Ma ga ha ra ts'edi ga ec'ei hu ngue di nja ya yø hya dí tømhm di nja. Porque nuya yø hya xa yat'Oja ngue di nja, di njahma. ²⁴ Xquet'a ma ga honi ha gdá nhyathu ra ts'edi ngue man'na gdá mahma mmic'ei n'na ngu n'naju. 'Ne ga ha ra ts'edi ga othu ra nho. ²⁵ I 'buhyø 'yec'ei ngue ya hingui pap'u ha di mpeti yø mmi'yec'eiui ya. Pe hingui ja ngue ga tenthohu'a te øt'u, sinoque ma ga mmähä p'u ha di mpeti yø 'yec'ei, ga nhyatra ts'edi n'na ngu n'naju. I ja ts'edithe ngue gue'a ga øthu'a, porque ya gui nnuhu, man'na ni guatyø pa ngue da ep'u ma Hmuhu Jesucristo.

²⁶ Pe nu ra ja'i ngue ya padi ndana ra hya majuani, 'ne sänni ngue ya di m'ma'ngue ra nts'o da 'yøt'e, m'mefa ya hin'yu ra 'bøt'e di nhohrá ts'oqui da 'yøt'e. ²⁷ Sinoque høndra ndate sibi di danzø da japyø nsaiui Oja 'mø bi hyaspa ra güenda, gue'a tøm'i di ntheu'a. ²⁸ Conque ra ley bi 'yotra Moisés, nu'mø to mi festho'a te ra hya mmamp'u ja ra ley, co yoho hyu yø testigo da hyørpa ra hya, ya hinjondi huexui, sinoque da tho. ²⁹ A xiya 'mø, çhague ngu gangu ra castigo da thogui te'o fespato te mmanná Ts'ant'u Oja, da 'yembj ngue hinte ni bønthe ngue bi du rá Ts'ant'u Oja? Conque gue'a i du'a ngue bi hocra 'da'yo cohi, bi hyajpa ra nts'o yø ja'i. Pe yø ja'i, nu'a rá mate ra Espiritu Santo nne di uni, i thenma hyathobi. ³⁰ Pe ya dí pahmu te da 'yøt'Oja. Porque bi 'yena: "Nugä go ni 'yehma xi ga jagä ra castigo. Go ga jut'a'a te øtyø ja'i", bi 'yena. 'Ne bi man'Oja ngue da hyaspa ra güenda'u yø ja'i ya o rá 'ye. ³¹ Nuna Oja majuani ngue 'bui, nu te'o da japra castigo, ra ndussutho te da thogui.

³² Dami bemhm yø pa xa thogui, nu'mø rá ts'atho xqui 'yec'ei hu ra hya ya. Mathoguitho gá sähu ra n'u ngue bi za'ahu yø ja'i. Pe gá hyät'i gá seti te bi 'yøt'ahu yø ja'i. ³³ Bi nja yø pa ngue bi mpeti yø ja'i ngue

thenma hya'ahu, 'ne bi un'ahu. Mi'da ni mmi'yec'ei hu p'aya gui hethohu ha gui anyø ja'i, pe hingá sutho gui 'yøt'e ngue ni amigohu to ma'uni. ³⁴ Nu'u yø 'yec'ei bi ma fädi, gá fäts'i ngue gá unhu te honi. Nu'mø bi fe'a te gui peshu, asta ja'ahu mpähä, porque gui pahmu ngue ma datho di muui na ra nho gui nthehu p'u mahets'i, 'ne para zantho i ja na. ³⁵ Dami hyahu zammui ngue gui sigue da ngut'a gui 'yøthu yø pa di map'u. Porque xandøngu ra njut'i bi ja mahets'i. ³⁶ Hønt'a ja ngue gui 'yøthu ya, dami seti te gä ra n'u gui thohmu. Dami ja ndummui gui 'yørpahu rá pähä Oja, n'namhma ngue di toca'ahu na ra hya xa yat'Oja ngue di nja. ³⁷ Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro na ra hya bi man'Oja ngue ena: "Ya himma 'ya'atho yø pa ya, ngue da ep'u'a ja ngue da eh. Ya hinni mantho da hmanya ngue di 'betyø pa. ³⁸ Nu ra ja'i bi nhohrá ts'oqui, di nyanna te ngue bi 'yec'eigui. Pe nu ra ja'i hep'u ma hya, ya hndi nnu manho te øt'e". ³⁹ Ague ma zi cu'ahu, hinga hehm p'u Oja, porque yø ja'i hep'u Oja, gue'u di m'me'u. Pe nuju, ngue dá ec'ei hu Oja, ya di nyanma tehu.

11

¹ Nu ra ja'i ec'ei ngue majuani te mman'Oja, guehna ra ja'i haxa njuani ngue di nja'a te tøm'i di nja. Pe di segura ngue majuani di nja, madague'a ngue tobe hingui nnu te 'be'a ja ngue di nja. ² Nuna Oja, bi nu manho 'da yø nyogui ja'i xa m'mahma njam'mø porque bi 'yec'ei ngue majuani te mman'Oja.

³ A nuyá, ngue dí ec'ei hu ngue majuani te mman'Oja ya, ya dí pahmu xanhu ya ngue Oja hønthe bi ma ngue di nja ra ximhäi, 'bexpi nja. Nu'a te gä dí nnuhu ngue ja ya, Oja bi hoqui. Porque ma m'met'o hin tema cosa mi ja.

⁴ Nu ra Abel bi 'yec'ei ngue majuani te mman'Oja. Janangu nu'a rá 'bøt'e bi 'yøt'e bi nu manho Oja. Pe nuna rá

'bøt'e rā Caín, hĩmbĩ nũ manho Oja. Janangue dĩ nęqui ngue Oja bi hojpbĩ rá ts'oqui rā Abel ngue bi 'yęc'ęi. A nuyá, madague'a ngue ya xā ndũ rā Abel, pę di sigue xāngathohũ ngue gā øthũ tengũtho bi 'yøt'e ngue bi 'yęc'ęi ngue majuanĩ te mman'Oja.

⁵ Nũ rā Enoc bi 'yęc'ęi ngue majuanĩ te mman'Oja. Oja p'uya bi zixma tetho bĩ ma mahęts'i. 'Bexĩmbĩ dũ nā, ya hĩnha mambĩ thĩngua ja rā xĩmhāi, porque Oja bi zits'i. 'Nę mmamp'ũ ja rā Macā Libro ngue Oja mĩ nnu manho te manĩ n'yo rā Enoc, m'męfa p'uya bi zits'i. ⁶ Pę nũ rā ja'i hĩngui ęc'ęi ngue majuanĩ te mman'Oja, ya hĩngui sã dā 'yęnna ja'i ngue nnu manho Oja te gā 'yo. A nuyá, nũ rā ja'i nne ngue rá n'youi Oja, jatho ngue dā 'yęc'ęi rā ja'i ngue majuanĩ 'bũ Oja, 'nę dā 'yęc'ęi ngue nũ'ũ yø ja'i hon'Oja, gue'ũ dĩ nsixui Oja'ũ.

⁷ Nũ rā Noé bi 'yęc'ęi ngue majuanĩ te mman'Oja. Bi 'yęc'ęi 'mø mĩ xi Oja ngue dĩ nja rā ndate, madague'a tobe di 'betrā pa dĩ nja'a te bi sifi. Pę bi hocra barco bi xi Oja ngue di hoqui. Ja dĩ nyamp'ũ rā Noé co 'nę'ũ to 'bũp'ũ ja rá ngu. Rāngue bi 'yęc'ęi rā Noé nā rā hyā nā, ya dĩ nęqui ngue rā ts'oqui øtyø ja'i nũ'ũ hĩngui ęc'ęi te mman'Oja. 'Nę bĩ ma mahojpi rá ts'oqui ngue bi 'yęc'ęi ngue majuanĩ'a te bi xifi.

⁸ Nũ rā Abraham bi 'yęc'ęi ngue majuanĩ te mman'Oja. Janangue nũ'mø mĩ zon'na Oja, bi xifi ngue dā bømp'ũ mĩ 'bũi, dĩ map'ũ ja rā hāi xi xifi ngue dā gohmi, 'nę bi 'yøt'e te bi xifi. Bi bømp'ũ ja rā hāi mĩ 'bũi, bĩ ma. Nĩ xĩngui padĩ hapũ danĩ mpa. ⁹ Mĩ zømp'ũ ja rā hāi xi yarpabi Oja ngue drā mmeti, bi dĩmp'uya ngue 'bũp'ũ yø ja'i yø mmeti rā hāi. Pę rā Abraham bi 'yęc'ęi ngue majuanĩ te mman'Oja, bĩ mĩhĩ hap'ũ dĩ m'mũi. Bi hocyø ngũn'ũlu, ja bĩ m'mũp'ũ. Mĩ m'mũhra Isaac, ngũt'a bi 'yøt'e. Mĩ m'mũhra Jacob, ngũt'a bi 'yøt'e, guehya bi tocabi rā hyā xi yat'Oja m'męt'o ya p'uya. ¹⁰ Porque rā Abraham bi dø'mi ngue danĩ m'mũp'ũ ja rā danĩhni bĩ ja mahęts'i. Guehna rā danĩhni ngue

guesę Oja bi hoqui 'nę i ja para zantho nā.

¹¹ Xquet'a rā Sara bi 'yęc'ęi ngue majuanĩ te mman'Oja. Janangue madague'a ya rā bødac'ęi, pę bĩ m'mũhrá ts'unt'ũ bi xi Oja ngue dĩ m'mũi.

¹² Dā guehra Abraham xquet'a ya rā bødac'ęi, ya bi tho rā ora p'ũ ngue dĩ m'mũhyø basi. Pę madague'a, siempre bĩ m'mũhrá ts'unt'ũ. Guehna bĩ nxandi, mandøngũtho yø mbom'męto bĩ m'mũi. Nũ'a gangũ tengũtho yø sø bĩ ja maya oque tengũtho yø 'bomũ dehe jap'ũ ja rá nnengui rā jathe, hĩngui sã di 'bede hangũ gangũ.

¹³ Gātho ya yø ja'i ya, bĩ m'mũi, pę bi dũ. 'Nę hĩmbĩ nũ'a te rā hyā xi yarpabi Oja. Pę comma ngue ęc'ęi ngue majuanĩ te mman'Oja, janjuanĩ ngue di johya porque padĩ xanho ngue dĩ nja'a rā hyā di yat'Oja ngue dĩ nja. Janangue męnte rā pa bĩ m'mũcua ja rā xĩmhāi, bĩ mā ngue hĩngyø ngũngua, sinoque dā ma, danĩ mpa mahęts'i. ¹⁴ A nuyā yø ja'i ngue ngũnā rā hyā i mma, ya dĩ nęqui xanho ngue guehya yø ja'i honna hāi hapũ danĩ m'mũi para zantho. ¹⁵ Pę hĩnga guerp'ũ ja rā hāi bá pøni honĩ ngue danĩ m'mũi. Porque nũ'mø dā gue'a, mĩ ja rā tiempo ngue xta mmengui ha bi 'yęhę. ¹⁶ Nũ'a rā hāi honyø ja'i ngue danĩ m'mũi, gue'a rā hāi mā dātho xandønho bĩ ja mahęts'i. Janangue nũnā Oja ya, ya hĩngui pęsrā sã 'mø mmanyø ja'i ngue ęmbi: "Mā Oja'i". A nũnā Oja, ya xā hojpbĩ n'na rā danĩhni hapũ danĩ m'mũhya yø ja'i.

¹⁷ Nũnā Oja, bĩ ne ngue dā ba'a njuanĩ 'mø ngue ęc'ęi'a te bi xihra Abraham oque hĩn'na. Bi xihra Abraham ngue dā zixrá ts'unt'ũ Isaac ngue dā hyo, dā 'yørpa rā 'bøt'e Oja. Pę rā Abraham bi 'yęc'ęi te xi Oja, bĩ n'uni ngue xta hyo rā Isaac, xta 'yørpa rā 'bøt'e Oja. Rā Abraham bi 'yęc'ęi ngue majuanĩ te xi xi Oja ngue xi 'yęmbi: ¹⁸ "Nũ'mø bĩ m'mũhni ts'unt'ũ Isaac, dĩ nxandi, dĩ m'mũi xandøngu ni 'beto", xi 'yęmbi. ¹⁹ Janangue rā

Abraham bi 'yεc'εi ngue majuan̄i ja rá ts'edi Oja ngue nu'mø xt̄a ndu ra Isaac, ma'da'yo xti m'm̄ai. Pε m̄i z̄a ngue himbi du ra Isaac, εntho ja ma'da'yo bi m'm̄ai, porque ra Abraham ya xi z̄anni ngue xt̄a hyo.

²⁰ Nun̄a ra Isaac bi 'yεc'εi ngue majuan̄i te mman'Oja. Janangue ra Isaac bi zojpa ra hya yø ts'unt'ε, bi xifi ngue da dinnbabi rá njapi Oja m'm̄efa. Guehna ra Jacob 'nεhra Esau.

²¹ Ra Jacob xquet'a bi 'yεc'εi ngue majuan̄i te mman'Oja. Janangue nu'mø ni ma da du, bi xi'ε yoho yø ts'unt'ε ra José ngue da dinnbabi rá njapi Oja. Nguna ra hya bi ma m̄ente tosr̄a t̄ohø ngue bi danne Oja.

²² Ra José xquet'a bi 'yεc'εi ngue majuan̄i te mman'Oja. Janangue nu'mø ya ni ma da du, bi xihyø judío ngue da 'yεhra pa da b̄omp'ε ja ra h̄ai Egipto. 'Nε bi zohra hya ra José ngue nup'ε Egipto hinda cop'ε rá do'yo, sinoque da hyax'mø bi b̄omp'ε Egipto.

²³ Rá papá 'nεhr̄a mamá ra Moisés bi 'yεc'εi ngue majuan̄i te mman'Oja. Janangue nu'mø ra pa m̄i m'm̄ahra Moisés himbi zudra hya bi manda ra dast'abi, ngue nu'mø bi m'm̄ahyø ts'unt'ε yø judío, da thopi. Mi nu ngue ra Moisés mazihotho 'mø m̄i m'm̄ai. Nhyushna bi 'yagui.

²⁴ Ra Moisés bi 'yεc'εi ngue majuan̄i te mman'Oja. Janangue nu'mø m̄i ndan'yohε himbi nu manho ngue da gohi ngue rá tede na rá t'ixu ra dast'abi p'ε ja ra h̄ai Egipto.

²⁵ Sinoque bi ne ngue 'dap'ε da z̄ai ra n'ε yø ja'i Oja. Himbi ne xt̄a 'yøtra ts'oqui ngue xt̄a hyεp'ε Oja ngue xt̄a ngop'ε m̄i 'b̄ai, nup'ε zits'adyø pa xti nja mpähä. ²⁶ Nun̄a ra Moisés man'na xanho bi nu manho ngue da z̄a ra n'ε tengutho ra n'ε ja ngue da z̄a ra Cristo. Janangue nup'ε Egipto himbi ne xt̄abá ngop'ε ngue drá m̄eti gátho ra m̄enyu m̄i jap'ε. Porque pad̄i xanho ngue xandøngu rá njut'i Oja di nja m'm̄efa.

²⁷ Ra Moisés bi 'yεc'εi ngue majuan̄i te mman'Oja. Bi b̄omp'ε ja ra h̄ai

Egipto, himbi zutho ngue mbøcue ra dast'abi. Himbi gohr̄a mm̄ai, porque pad̄i ngue n'youi Oja, madague'a hingui hεti. ²⁸ Ra Moisés bi 'yεc'εi ngue majuan̄i te mman'Oja, bi 'bεpi gátho yø judío ngue da hyo yø de'yo, da z̄a ra ngo ngue ra pascua. Nu rá ji yø de'yo da hyo, da gospabi p'ε ja yø goxthi, n'namhma ngue nu'mø bi thohra anxε ngue da hyo yø ts'unt'ε mada, ya hinda hyopyø ts'unt'ε yø judío.

²⁹ Yø judío bi 'yεc'εi ngue majuan̄i te mman'Oja. Janangue bi z̄a bi thop'ε ja ra Thenga Jathe, tengutho 'mø ngue dra 'yönhai p'ε ni 'yo. Yø mm̄engu Egipto p'εya, xquet'a bi ne ngue xt̄a thop'ε ja ra jathe, pε bi go'mra jathe.

³⁰ Yø judío bi 'yεc'εi ngue majuan̄i te mman'Oja. Nyoto ma pa bi thesra hn̄ini Jericó. M'm̄efa p'εya bi xotyø jado mad̄i thesra hn̄ini. ³¹ Nun̄a n'na ra xisu ni hu ngue ra Rahab ra mm̄engu Jericó, mará 'yots'om'm̄ai na, xquet'a bi 'yεc'εi ngue majuan̄i te mman'Oja. Janangue hinga 'da'i duui yø mm̄engu Jericó, porque nun̄a ra xisu na, bi unna ts'äya'ε yø judío bi ma bi axra h̄ai m'm̄et'o.

³² ¿Te 'bε'a ga øt'e? ¿Ua xøgue mahyonitho ngue ga xi'ahε mi'da yø hya di 'bedi? Pε ya hinga mbongui ra ora ga xi'ahε te bi 'yøtra Gedeón, ra Barac, ra Sansón, ra Jefe, ra David, ra Samuel, co gátho yø pøngahya Oja.

³³ Nuya yø ja'i ya, gátho bi 'yεc'εi ngue majuan̄i te mman'Oja. Janangue 'b̄u i'da bi 'yøtra tunhni, bi dapyø dast'abi m̄i nzaqui te m̄i mma. I 'b̄u i'da ngue bi 'yøtra ts'at'abi xanho, bi nthεui rá njapi Oja xi yarp̄i. I 'b̄u i'da ngue bi t'ennb̄u 'b̄ahyø zate, pε himbi za yø zate. ³⁴ I 'b̄u i'da ngue bi thørb̄u ja ra sibi, pε himbi nzø. I 'b̄u i'da, ya ja ngue da tho conn̄a juai, pε pongui. Nu'ε yø ja'i t'εmbi ngue hinga njuani, gue'ε bi hya ra ts'edi ngue bi ma ra tunhni 'nε bi dapyø ns̄iui. ³⁵ I 'b̄u i'da yø xisu ngue nu'mø bi du yø basi, Oja bi 'yøt'e ngue nu'a xa ndu mahøndi m'm̄ai.

I 'b̄u i'da p'εya, i nthut'i ngue ma'uni, sifi ngue nu'mø da hyεp'ε

Oja, ya di mpommi ra ndate. Pe bi n'uni ngue da du, bi ne ngue di tocabi'a ra nho di nja 'mø danı nja ra mbennate m'mefa. ³⁶ Mi'da p'uya, bi zä ra n'ua ngue bi 'bei. 'Ne bi zä ra n'ua ngue rá n'yemma hya yø ja'i. Mi'da p'uya, bi thut'i conyø cadena, bi ma fädi. ³⁷ Mi'da p'uya, ga ndutho'a ngue bi 'bundo. Mi'da p'uya, bi ma maheque made ra ja'i conna thegui. Mi'da p'uya, majapi ngue da 'yøt'a te xants'o, pe hingui nne. Mi'da p'uya, ra juai ga ndu. Mi'da p'uya, bi n'yo ndap'ua bi zä ngue hin'yua ha di nsäya. Bi nøpa he yø xide'yo ogue yø xi yø chivo bi hye. Mi'da p'uya, bi zä ra n'ua ngue hyoya. 'Ne bi ma ma'uni, ga ra dummai ga 'bui. ³⁸ Nuya yø ja'i ya, yø ndø ho ja'i, hin harua da hyannbabi yø ts'oc'ei 'bucua ja ra ximhäi. Pe bi zä ra n'ua ngue bi n'yo dapo, ni xingui padi harua danı mpa. Bi n'yop'ua ja yø daxant'øhø. Bi m'map'ua ja yø 'bido. Bi m'map'ua ja yø hyado brá ja mbo häi.

³⁹ Gätho ya yø ja'i ya, bi nu manho Oja, porque bi 'yec'ei ngue majuanı te mman'Oja. Pe tobe himma t'unnitho'a te xa yarpabi Oja ngue di unni. ⁴⁰ Porque Oja bi zanni ngue himbi nequi xanho hanja ra hya, asta guehyø pa dí 'buhma ya. Ya xa nzän'Oja ngue nuya yø nyogui ja'i 'da gdá nuthoha na ra nho xa yat'Oja ngue di 'dacju.

12

¹ Ya dí nnuha ya ngue mandøngu dyø ja'i bi zeti hangu ra n'ua bi thogui, porque bi 'yec'ei ngue majuanı te mman'Oja. Da guecju ya, ma ga seti hangu ra n'ua ja ngue ga thohma. Nu'a dí padi ngue da 'yørcaha ra nts'oni, ma ga emhma n'na nguadi'a. Nu'a ra ts'oqui di ts'onga ma nt'ec'eha, ma ga hehma p'ua. Ma ga ja ndummaihua yø pa di map'ua ya, ngue nu te nneclu Oja gdá n'yohua, gue'a ga øthua. ² Zant'a da zo ma mmaihua ra Jesucristo. Porque guehna bi 'yøt'e ngue dá ec'eihua ngue majuanı te mman'Oja na. 'Ne go guehna da 'yøt'e ngue para

zantho ga ec'ehua xandønho. Nuna ra Jesús, madague'a ngue ra 'be'isä ngue to tup'ua ja ra pont'i, pe nuna himbi 'besrä sä. Bi zeti hangu ra n'ua bi thop'ua ja ra pont'i, porque padi ngue nu'mø mi tho'a te ra n'ua bi zä, ma datho ja mpähä ngue danı mmip'ua ja rá n'yei Oja. ³ Nu'mø mi unyø ts'oc'ei na ra Jesús, damı bemhma hangu ra n'ua bi zä. Janangue nuyá, 'yo di cohni mmaihua 'mø dí sähua ra n'ua. ⁴ Mente gui honı ha gdi hyehma p'ua ra ts'oqui ja ua ja ra ximhäi, tobe hingui sä da hyo'aha yø ts'oc'ei.

⁵ Mami pumbenihua na ra hya xi'aha Oja ngue ya yø basi'aha. Nup'ua ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'ua ra hya ngue bi 'yen'Oja: "Agué ma basi'aha, damı hyacju ra güenda xanho hanja ngue fep'aha Oja. 'Yo di cohni mmaihua 'mø di hec'aha Oja te gui øthua. ⁶ Porque Oja, nu'a ra ja'i di madi, nu'mø hinga gue'a øtra ja'i, di hejpi. Nu yø ja'i ngue ya yø basi Oja, nu'mø hinga gue'a øt'e, i fei". ⁷ Nu'mø ngue gui sähua ra n'ua, damı bemhma ngue nuna Oja øt'e ngue yø basi'aha, guehna fep'aha na. Porque gätho yø basi, nu'mø hinga gue'a øt'e, i fehyø papá. ⁸ Gätho'ua yø basi Oja, ga i fei, pe nu'mø hingui nne ngue da mep'aha Oja, ¿ha di zä gui 'yembı ngue ni Papáhu Oja 'mø? ⁹ Conque nu'mø mará ngüejua, nu'a ma papá bi tecju. Nu'mø hinga gue'a dí øthua, i fegbahua. Pe xquet'a dí nnu mansuhua. Janangue nuyá, goma gue'a ma Papáhu bí 'bu mahets'i ga ena ngue hinga ørpahua ma su ya. Porque nuna, i nnepe ngue nma'da'yo ma n'yomfenihua. ¹⁰ Conque ma papáhu 'bucua ja ra ximhäi mente ra pa bi tecju, i fegbahua 'mø ena ngue ørcaha ra nho. Pe nuna Oja 'mø ngue i fegbahua, majuanı ngue ni 'yup'ua te ørcaha, porque gä ra nho øt'e. I nnepe ngue gä ra nho gdá n'yohua, tengutho Oja ngue gä ra nho øt'e. ¹¹ Nu'mø ngue bi megbahua Oja, di sähua ra n'ua, hindı nnu manhohua ra mfei di jacju. Pe nu'mø bi dinma mmaihua ngue da 'yørcaha ra nho'a te øt'e, ya hu ma mmaihua p'uya. Ya

man'natho ga ja ndummui ga n'yo man'hohu.

 12 Janangue nuyá, dami hyahu ra ts'edi ya, di ndu xandõnho ni n'yomfɛnihu. 13 Dami hyaxhu n'na ra hoga n'yomfɛni ngue gui n'yohu xanho, n'namhma ngue nu'u yø ja'i hingui padi di n'yo xanho, da dinyõ mmui ndana ra 'yu njuantho.

14 Dami ja ndummui ngue 'yo gadi njunthu. Dami hyehmu p'u'a te gãma nts'o i ja. Porque hinda nu Oja yø ja'i hingui nne da hyep'u ra nts'o. 15 Dami hyamhmu na rá mate Oja nne di 'da'ahu, 'yo gadi costhohu. Dami mfahmu xandõnho, man'nan'yo mi 'yõthu ngue to da bõni di ts'onnbabi rá nt'ɛc'ei ja mi'da yø ja'i. 16 'Yo gyø 'yots'om'mäihu. 'Yo gui õthu tengutho bi 'yõtra Esaú ngue bi mɛspatho rá njapi Oja. Porque nuna ra Esaú, mi zã mi ntũ manthuhu, hõnda n'na ra nts'ihmɛ i pä'a rá erensia madi tocabi porque guehna ma dana. 17 Gui pahmu te bi 'yõtra Esaú. Janjuani ngue hangũ ra mbɛn'a m'mɛfa ngue xta nzo rá 'yɛ'a te mi ja xti unná papá. Pɛ ya himbi zã ha xti japra hya. Madague'a ngue janjuani ja ra zon'a m'mɛfa, pɛ ya himbi dini ha xti xotra hya xi 'yõt'e.

 18 Ague ma zi cu'ahu, nuna ra cohi bi 'dacju Oja ngue gdá n'yohu ya, ma'da'yo na, hinga 'da'iguui'a ra nyogui cohi bi t'unna m'mɛt'o yø judío ngue da n'yo. Nu'mø mambi t'unna nyogui cohi yø judío ya, nu'a ra t'õhø ja ua ja ra ximhai bá nya Oja, ja bi map'u. Bi nu yø ja'i ngue di yoxni yø sibi. Bi nu yø ja'i ngue ja ra ts'a'bexui. Bi nu yø ja'i ngue 'yo ra ndate ndahi. 19 Bi 'yøhyø ja'i ngue ya yø corneta. Bi 'yøhyø ja'i ngue bá nya Oja ngue nzofu. Nuya yø ja'i bi 'yøde ngue ts'ofu, bi nsu. Janangue bi 'yãdi ngue ya hinnĩ mantho da 'yøde tema hya mman'Oja. 20 Porque øde te bi man'Oja ngue mada n'na ra mbo'õniho da guarbu

ja ra nexant'õhø, da tho ngue da 'bãndo, ogue da tho conyø lansa.

21 Janjuani ngue ra ndussutho te bi nu yø ja'i. Xquet'a 'nɛɛ ra Moisés bi 'yɛna: "Nugui, asta dí huaqui ngue dí su".

22 A nuju ya, nup'u nná mãhã, gue'a ra t'õhø Siõn bí ja mahets'i ja ra hnini bí 'bu Oja, ja nná mãhã p'uya. Guehna ra Jerusalén bí ja mahets'i naya. Nup'u, xinga m'medetho yø mahuahĩ yø anxɛ i 'bui. 23 Nu'mø gã bi mpeti yø anxɛ ngue da 'yɛspabi Oja, 'dap'u ga m'mahmu ya yø basi Oja ya xa cuarpabi yø thuhu p'u mahets'i. A nuna ma Ojahu guehna ra ts'at'abi na ngue gãtho yø ja'i. Nuya yø nyogui ja'i ya xa ndu 'nɛ xa hojpabi Oja yø ts'oqui, gã dadi ncuhu ya. 24 Nuna ra Jesús, bi hocra 'da'yo cohi ja ya. Nu rá ji bi mãni, i ja rá ts'edi ngue di hoga ma ts'oquihũ, hinga ngu rá ji ra Abel ngue n'ãst'abitho.

25 Janangue nuyá, dami mfahmu xandõnho ya, man'nan'yo mi 'yõt'e ngue gui fɛspathohũ rá hya na Oja nzocju. Ya gui nnuhu ngue himbi mpommi ra castigo ya yø ja'i bi mɛspatho rá hya Oja 'mø ra pa mi zocua ja ra ximhai. Goma guehya ngue gui 'yɛna gã mpomhu ra castigo 'mø gã fɛspathohũ te mman'Oja nuna bi nzocɛgahu asta mahets'i.

26 Nu'mø yø pa xa thogui, nu'mø bá nya Oja ngue nzohyø ja'i ua ja ra hai, asta di 'yan'ahai. A nuyá, mahõn'a ɛn'Oja: "Nu'mø ngue hõndã nyagã ya, gã øt'e ngue di 'yan'ahai 'nɛ gã øt'e ngue di 'yan'a te bí ja maya", bi 'yɛna.

27 Ngue nguna ra hya mman'Oja da yør'mø hõmbã nya ya, ya di nɛqui ngue Oja da hyajpabi yø 'bɛfi te gã bi hoqui. Nu te da bõni ngue hindi 'yani, gue'a di nja para zantho'a. 28 Nuna ra xɛqui hindi 'yani, guep'u ha di manda Oja ja ga m'mahmu p'u. Janangue nuyá, ma ga ja mammadihu Oja ya. Ma ga thannehu Oja tengutho nnu manho ngue ga ørpahu. Porque Oja ní 'yup'u ngue mathoguitho ga nnu mansuhu.

29 Porque Oja ra ndussutho, tengutho

ra sibi ngue di juadi uđi ha sadi.

13

¹ Hangu ra pa, dami mmađi n'na ngu n'na'ah, tengutho 'mø ngue ega di ncuha. ² Mami pumbenihya ya, ngue nu'mø to bi zøp'ya ja ni nguha, dami unhnra ra ts'aya. Porque 'bu i'da yø ja'i di unna ts'aya p'ya ja yø ngu, pe hingui pađi ngue'mø yø anxε Oja'ya di unna ts'aya.

³ Nu'mø to bi n'ofadi, dami faxha te honi. Dami faxha gui 'yø'ni güendaha tengutho 'mø ngue go gdi ofadiha. Gui faxha'ya sä ra n'ya ngue ma'ani. Gui 'yø'ni güendaha εntho go gui thohma'a te ra n'ya thogui.

⁴ Nu gätho yø ja'i ya xa nthati, da zupyø nthati bi 'yøt'e. 'Yo di homman'na di m'mahmi. Porque Oja da hyaspabi ra güenda yø 'yots'om'mai.

⁵ 'Yo sä gui εmhma ngue gue'a ra mēnyu ma datho di muui. Dami conformaha'a te ts'ya macosa di 'da'aha Oja. Porque Oja i εna: "Nugä, hin dađi pumbeni'i. 'Nε hinga hec'atho'i".

⁶ Janangue nuya ma mmui gdä mamhma na ra hya ja ua ya ngue εna: "Nuna ma Oja, guehna faxcagui na. Ya hinda sugä 'mø ja tema hya mbēnngagui yø ja'i".

⁷ Dami bēmhma te manı n'yo'ya yø mamhya bi xi'aha rá hya Oja. Dami mēpyaha'a te ra nho bi 'yøt'e mente bi m'mui, da ngu'a gui 'yøthya. A nuya yø mamhya mi da xanho yø nt'εc'ei ya, dami njathya p'ya, di ndya xanho ni nt'εc'eiya.

⁸ Nuna ra Jesucristo, ngu'mø yø pa xa thogui, xi mmangudya, xquetho para zantho na, hinjam'mø ngue dađi mpadi. ⁹ Janangue mami n'unı da thä'aha ngue hont'o bi zä ma xadi gui tēnhna ngue hinda 'da'iguui na ra hya gui εc'eiya ya. Dami hyannbaha rá mate Oja di 'da'aha, gue'a di zajni nt'εc'eiya'a. 'Yo di hä'aha ya yø ja'i hajtho te si, porque hinga gue'a di zacrä nt'εc'ei ra ja'i'a ngue da hyajtho te da zi.

¹⁰ A nuja, guehna ra Jesucristo di nnøpa 'bøt'e ngue di nhohma ts'oquihya. A nuya yø 'bet'o mmäcja ngue yø judío, 'be ho yø zu'ε ngue ørpabi ra 'bøt'e Oja ya, 'nε ja ra 'bøt'e ngue hin'ya ra nt'εđi da za ra ngø pøtyø ja'i. ¹¹ Nu rá ji ra zu'ε i tho, haxra mmäcja ni ma mbonniya, ja ra xεqui mathogutho xa ndaxqui ja bi porba ra ji gui nhohyø ts'oqui yø ja'i. Ra ngø p'ya bi nt'udı maxøts'e ra hnini. ¹² Njarbutho ra Jesús, bi zä ra n'ya ngue bá tho maxøts'e ra hnini. Nu'a rá ji bi mäm'mø mi du, guehna nnøpa 'bøt'e yø ja'i ngue i nhohma ts'oquihya na. ¹³ I εmbyø ja'i ngue ra 'be'isä te t'øpa ra Jesús ngue bá tho maxøts'e ra hnini. Pe ma ga tēnhmaha ra Jesús, madague'a t'εmbı ngue ra 'be'isä ngue dí εc'eiya ra Jesús. ¹⁴ Porque nuya ja ra ximhai, hin'ya gaha ua n'na ra hnini ngue di ja para zantho. Sinoque dí tōmhma man'na ra hnini, nuna ja ngue di nja m'mefa. ¹⁵ Janangue nuyá, ma ga ja mammađihya Oja para zantho, porque nuna ra Jesucristo ma 'bet'o mmäcjahya p'ya 'bu Oja, go guehna haxp'ya 'bu Oja'a te nnä ja mammađihya Oja na. ¹⁶ Mami pumbenihya, zant'a dami 'yøthya ra nho, gui faxni mmic'eiya co nu'a te guıפשya. Porque gue'a di nεqui ngue gadi ja mammađihya Oja'a. A nu'mø ngu'a gui 'yøthya, da numanho Oja te guıøthya.

¹⁷ Nu'ya yø n'yohya di manda p'ya ja ra niya, dami 'yøt'e te da xi'aha. Gui 'yøpaha masu xanho, porque gue'ya fat'a ni tehya. I pađi ngue nu'a ra 'befi øt'e, bá εp'ya ra pa di dāpra güenda Oja. Janangue dami 'yøt'e ngue di johyatho ni mädiha, 'yo gui honnbaha ngue ha di du yø mmui. Porque nu'mø hingui 'yεc'ei te xi'aha, ya hingui säp'ya da mä'aha xanho.

¹⁸ Dami marcaha Oja, porque nugui dí εna ngue ya xanho te nnä 'yo, 'nε dí nne ga sigue ngue nimantho ga n'yo xanho. ¹⁹ Nu'mø gä marcaha Oja, dami 'yähma ngue da yøt'Oja

ngue n'nahmantho ga mmagä p'ua ga ma nu'ahua.

 20 Nunä Oja bi 'yøt'e ngue bi bennate ra Hmu Jesucristo 'mø mi du. Nu'a rá ji bi mäm'mø mi du, gue'a ra ji di ja ts'edi para zantho ngue di nja ra 'da'yo cohi i ja. I øt'e ngue nunä ra Cristo, guehna ma Maça Mädihua na. 'Nε øt'Oja ngue yø 'yεc'ei di mmadi n'na ngu n'na. ²¹ Di nnegä ya ngue da 'yøt'Oja ngue da zäp'ua gui 'yørpahua te gä rá pähä, hinte di m'medi. Da ne Oja ngue conná ts'edi ra Jesucristo gui cohmu tengutho nnepe ngue gui cohmu. A nuyá, ma ga εspahua ra Cristo para zantho. Da ngut'atho.

 22 Ague ma zi cu'ahua, dami 'yøde xanho na ra hya ja ua dí xi'ahua. Ya dá xi'i ha gdi japi te gui 'yøthua, pε hinga yap'utho pa ra hya. ²³ Di pen'nahua ra hya ngue nunä ma cuhua ra Timoteo mi ofädi, ya bi bøts'e. A nuyá, nu'mø ngue himma ya'atho da zøcua ya, 'da gdá mε'be p'ua ngue ga ma zengua'ahua.

²⁴ Dadi zengua gätho'ua yø mamhya 'bup'ua. Da gue'ua mi'da ma cuhua, gä dadi zengua. A nuyá ma cuhua ngue yø mmengu Italia xquet'a di zengua'ahua.

²⁵ Oja di japi gätho'ahua. Da ngut'atho.

Rá Santiago

Ja ua rá carta bi 'yo'tra Santiago.

1 Nügä drá Santiago, rá mēfigä Oja, 'nē rá mēfigä mā Hmuh̄ Jesu-cristo. Dadi zēnguagä'ū mā cū ngue yø mbom'mētoju rá Israel, nu'ū 'b̄ai ndap'ū bi zä gä rá ngun̄i nximh̄ai.

2 Ague mā zi cū'ah̄, dam̄i johyah̄ ngue'mø 'dama 'dan'yo man'ū guí säh̄. 3 Porque guí pah̄m̄ ngue nu'mø guí säh̄ rá n'ū, 'nē h̄imb̄i nts'onni nt'ēc'ēih̄ i ja, ya man'natho gui seti te guí thohm̄ 'mø. 4 Dam̄i seti xandønho te guí thohm̄, n'namhma ngue man'na di nd̄a ni nt'ēc'ēih̄ p'ūya, h̄inte da t'ēmb̄i ngue di 'bedi. 5 Nu rá ja'i ngue h̄ingui pad̄i ha di japi te thogui, da 'yāp'a Oja ngue da mäts'i. A nuna Oja da xännbi ha di japi. Nuna Oja emm̄ei di ho di mfäxte, h̄ingui enā ngue h̄in'na. 6 Pē nne da 'yēc'ēi rá ja'i ngue Oja da mäts'i, 'yo di yobēni. Porque nu rá ja'i ngue h̄inga n'nat'a mbēni, ni maua, ni man̄a rá n'yomfēni, øt'e tengutho rá jathe 'mø enna ndah̄i. 7 Nu rá ja'i ngue yobēni, nuna Oja h̄inte di unni. 8 Nu rá ja'i ngue n'na rá hya da zänni, 'nē yobēni, h̄injam'mø di tinnā mm̄ai ndana gue'a edā 'yøt'e.

9 A nu rá 'yēc'ēi ngue hyoya, t'ēmb̄i ngue h̄inte di muui, pē di johya hmaha. Porque Oja em̄bi ngue di muui rá hyoya. 10 Pē nu rá 'yēc'ēi ngue rá mm̄em̄eti, di johya hmaha 'mø bi dinnā mm̄ai ngue nu'a rá mēnyu i ja, h̄inte di muui p'ū ja rá hm̄i rá dā Oja. Porque gätho yø mm̄em̄eti da thotho. Ya guí nnuh̄ yø paxi 'mø bi ndøn̄i, h̄inga ya'a rá pa hät'i. 11 Nu'a ga mpa rá hyadi 'mø mā pa, rá paxi da 'yot'i, ya da dährá døn̄i, ya di m'mē'a te ganho. Njarb̄tho rá mm̄em̄eti 'mø di xandra mēnyu ya ngue nnepe

xangu di nja, pē nu'mø bi du, da zotrā mēnyu xa xandi.

12 Rá mm̄enth̄i di nth̄eui rá ja'i da zeti hangū rá n'ū da thogui. Porque nu'a da zeti te thogui, mman'Oja ngue para zantho 'dap'ū di m'm̄hmi. Guehna di yarpabi Oja ya yø ja'i di mā Oja co gätho yø mm̄ai naya. 13 Nu'mø te'o so rá mm̄ai ngue da 'yøtra nts'o, 'yo sä di enā ngue Oja di bēnnbabi'a rá nts'o nne da 'yøt'e. Porque Oja h̄ingui so rá mm̄ai'a ngue tema nts'o da 'yøt'a, 'nē h̄indi bēnnbabi yø ja'i ngue da 'yøtra nts'o. 14 N'na ngu n'na yø ja'i, i sose rá mm̄ai'a rá nts'o nne da 'yøt'e. 15 Nu'mø ngue ya bi nja'a rá nts'o so rá mm̄ai rá ja'i da 'yøt'e, ya rá ts'oqui bi 'yøtra ja'i. Nuna rá ja'i ngue rá 'yøt'its'oqui, ya ndø'mate dra castigo 'mø ngue di sigue.

16 Ague mā zi cū'ah̄, nu'a rá nts'o so ni mm̄ai guí 'yøth̄, 'yo sä guí emhm̄ ngue Oja di bēn'nah̄'a. 17 Porque nu'a di 'dacj̄a Oja, gätho gue'a tate xanho'a. Nuna Oja bádi un'a rá nho p'ūya, gue'a bi 'yøtyø nyot'ibíja maya. Nuya yø nyot'ia, di pähyø hm̄i ya, pē Oja h̄inha gui pä'a te mman'a, nu'a mma, i mma. 18 Nu'mø mā ēc'ēih̄ na rá hya majuan̄i, nuna Oja bá sänni ngue bi 'dacj̄a rá 'da'yo te. Bi zigah̄ p'ū 'bahyø ja'i para ngue dyø müdi 'yēc'ēih̄ na. M'mēfa p'ūya, xangu mi'da yø ja'i da 'yēc'ēi rá hya.

19 Ague mā zi cū'ah̄, nu'mø toni ja'i da zo'ah̄, dam̄i 'yørpah̄ masu. Hante ngue guí nyah̄, 'be hyacrā güenda 'mø xanho te guí nne guí mm̄amhm̄, ogue h̄in'na. Nu'mø guí mbøcueh̄, hyacrā güenda ngue'mø ni 'yup'ū guí mbøcueh̄, ogue h̄in'na. 20 Porque nu rá ja'i mbøcue, h̄ingui øt'a te rá nho nnep'a Oja da 'yøt'e. 21 Janangue nuyá, dam̄i hyēhm̄ p'ū'a te gä xants'o. 'Yo nimantho guí øth̄'a te h̄inga njuani. Dam̄i hyah̄ni mm̄ai guí 'yēc'ēih̄ na rá hya bi ma nthuh̄ p'ū ja ni mm̄aih̄. A nuna rá hya na, ja rá ts'edi ngue da yan'na ni teh̄.

22 Pe dami 'yøthua te xän'nahua na ra hoga 'da'yo hya. 'Yo sä guí hä'ni mmähua ngue gui 'yena ngue høntho gui 'yøxthoha ra hya. Nu'á, hin'na'a. 23 Nu'a te'o høntho nne ngue da 'yøde te mmanna hoga 'da'yo hya, 'ne hingui øt'a te mmanna hya, i øt'e tengutho n'na ra ja'i hëtrá hmi conna hye. 24 Nu'mø hëtrá hye, i nnu rá hmi, pe nu'mø bi ga ra hye p'uya, ya di pumbeni tengu rá hmi. 25 Nu ra ja'i bi 'yët'a mmái xandønho'a te ra hya di manda Oja, himbi pumbeni, nu te øde i hma, i øt'e, guehna ra ja'i di jap'a Oja te ga 'yo na. Porque ra hya di manda Oja, tate ngue xandønho, 'ne nuya yø ja'ic'ei te mmanna ra hya na, guehya ho yø mmái ngue nne da 'yøt'e te di manda Oja ya.

26 Nu te'o gátho hingui sammrá jani ngue xants'o ga ya, 'yo sä di hätrá mmái, da 'yena ngue ra 'yec'ei. Nuna ra ja'i na, ya säditho ngue thanne Oja na. 27 Nuna Oja ma Papáhu, i nne na ngue nu ra ja'i majuaní ngue ra 'yec'ei, da 'yøt'e te rá nsäui rá nt'ec'ei. Da 'yørpabi ra 'bäxte yø basi hinjongui 'bui. 'Ne da 'yørpabi ra 'bäxte yø 'danxu 'mø hin'ya te da hyoni. 'Ne hinda 'yøtra nts'o ga 'yo yø ja'i ua ja ra ximhäi.

2

1 Ague ma zi cu'ahu, ngue guí ec'eiha na ma Hmuha Jesucristo maguese, ya hingui ho ngue'mø guí huanthoha to guí nne gui mahma. 2 Xi'mø da yärbu ha gadi mpetiha n'na ra mmemmeti di ha n'na ra mfo'ye ngue ra oro, di he ra ulu xanho. Xquet'a da 'yüt'a n'na ra hyoya hinga njuani rá he. 3 'Ne go guí nnu mansuha na ra 'yohu xanho rá he p'uya, gui 'yempha p'uya: "Dami mica ja ra nthuts'i xanho", gui 'yempha. Pe nuna ra hyoya p'uya, gui 'yempha na: "Nu'a'i gá 'bähnu, ogue dami mica häi". 4 Xi'mø ngue ngu'a gui 'yøthua, ya guí huantho to gadi mahma 'mø. Entho go guí nts'ut'abihua ngue go gui sänhnu ndana gue'a ra

ja'i di muui, ndana hinte di muui. Ya hingra hoga n'yomfeni'a p'uya.

5 Ague ma zi cu'ahu, nuna Oja, ya xpa huan'nu yø hyoya ua ja ra ximhäi, ngue nu'mø bi 'yec'ei Oja, entho di mmemmeti, hinda gue'a ja xangu rá menyü. Porque nuya yø hyoya, nu'a ra nho di un'Oja p'ua ha di manda, go di tocabi ya. Guehna ra nho ma yat'ibi ya yø ja'i di ma Oja co gátho yø mmái ya. 6 Pe nu'ahu gadi 'berpahu rá sä yø hyoya. Go guí nnu mansuha ya yø mmemmeti, conque guehya yø ja'i di pac'ahu ya. Nu'mø hinga 'yøthua te di manda ya, da ma mabent'i'ahu, da ts'ixahu p'ua ja ra ts'ut'abi. 7 Ya fadi ngue guí ec'eiha ra Cristo. ¿Hanja ngue go guí nnu manhoha ya yø mmemmeti i ya mants'o 'mø i hnøn'a rá maca thuhu na ra Cristo?

8 Nup'ua ja ra Maca Libro i nt'ot'i p'ua ra Ley i tate ngue mi'da yø ley, i ena: "Dami mahni mmic'eiui tengutho gni ne ngue di ma mamadi'i". Nu'mø ngue majuaní guí øthua te mmanna ra ley na, ya xanho te guí øthua 'mø. 9 Pe nu'mø guí huantho yø ja'i gadi mahma, ya ra ts'oqui guí øthua 'mø. Ya guí festhoha te mmamp'ua ja rá ley Oja. 10 Xi'mø ngue n'na ra ja'i da 'yøt'e gátho'a te nt'ot'i p'ua ja ra ley, pe con n'na parte di 'bedi hinda 'yøt'e, ya festho ra ley. Ya satho 'mø hinte bi 'yøt'e te mmamp'ua ja ra ley. 11 Porque guese Oja bi 'yena: "Yo grá 'yots'om'mäi". Mahøn'a ena: "Yo grá hyote". A nuyá, nu'mø hingra 'yots'om'mäi ra ja'i, pe ra hyote, ya festho'a te mmamp'ua ja ra ley. 12 Gä ra hya manho gdi nyahu. Nu'a te guí øthua, dague'a te nnu manho Oja gui 'yøthua. Porque guí pahma ngue da thats'ahu ra güenda conna 'da'yo ley bi zän'Oja ngue di n'yo yø ja'i nuya bi nyani. 13 A nuyá, nu ra ja'i ngue hindi huëcrá mmic'eiui, hinda ma mahuequi 'mø bi thaspabi ra güenda. Pe nu ra ja'i ngue ja rá nhuecate, nu'mø bi thaxra güenda, hinte di njapi.

14 Ague mā zi cu'ah_u, nu ra ja'i ena ngue ra 'yεc'ei 'nε hin tema nho di nne da 'yot'e, ya sāditho ngue ena ra 'yεc'ei ra ja'i. ζUa da zā di nyanna ja'i ngue hontho da 'yεna ngue ja rá nt'εc'ei? 15 Xi'mø ngue di 'bahma cu ngue ra n'yoh_u ogue ra xisu, hin'y_u ra ulu da hye, ogue hin'y_u te da zi. 16 Nu n'na'ah_u p'uya da 'yεmbi: “Da hyu ni mm_u ya. Nuya hīndi se'i ya, 'nε hinguī tu ra thuh_u ya”, da 'yεmbi. Pε nu'mø hīndi unna ulu da hye 'nε hīndi unni te da zi, ζndana ra nho ena ør'mø? 17 Njarbatho ra ja'i ena ngue ja rá nt'εc'ei ya. Nu'mø hinguī nne ngue tema nho da 'yot'e, ya himma juani ngue ra 'yεc'ei ra ja'i.

18 Xi'mø di 'bui to da 'yεna: “Nuya 'bui to ja rá nt'εc'ei, ximmi 'bui to øtra nho”, da 'yεna. Ga εmbuya: “ζHa di zā di nεqui ngue ja ni nt'εc'ei 'nε hin tema nho di fadi ngue guí øt'e? A nugā, ya da zā guí padi ngue ja mā nt'εc'ei co nu'a te ra nho dí øt'e”, ga εmbi. 19 A nu'i, guí εc'ei ngue n'natho Oja. Xanho ngue guí εc'ei ngue hōnda n'na Oja i 'bui. Pε xquet'a 'nεhyø ts'onthi i εc'ei ngue n'natho Oja. Nja ngue nu'ya yø ts'onthi i huaqui ngue su'a te da thogui. 20 Nu'i, di 'be'a'i ra n'yomfeni. ζUa hinguī padi ngue ra nt'εc'ei hin tema nho n'youi, himma juani ngue ra 'yεc'ei ra ja'i? 21 Nu mā mboxitah_u ra Abraham bi 'yot'e te bi xi Oja. Janangue bi hojpa bi yø ts'oqui. Porque bi n'uni ngue xta hyo rá ts'ant'ya ngue xta 'yørpabi ra 'bøt'e Oja. 22 Ya guí nnuh_u ngue hinga hontho bi nja rá nt'εc'ei ra Abraham, sinoque bi 'yot'e te rá nsāui rá nt'εc'ei. Co nu'a te bi 'yot'e, di nεqui ngue majuanī ja rá nt'εc'ei. 23 Ya bi nja'a te nt'ot'i p'ya ja ra Macā Libro ngue ena: “Ra Abraham bi 'yεc'ei ngue di nja'a te ra hya bi xi Oja. Nu'a i 'yεc'ei p'uya, Oja bi hojpa bi”. 'Nε Oja bi 'yot'e ngue rá amigo ra Abraham.

24 Ya guí nnuh_u ngue nuna Oja, di hojpa yø ts'oqui yø ja'i ngue øtra nho. Pε ngue da 'yεna ja'i ngue hontho εc'ei, ya di punnbabi, nu'a, hin'na'a.

25 Nu ra Rahab, mará 'yots'om'māi na, pε Oja bi hojpa bi yø ts'oqui ngue'a ra nho bi 'yot'e. Porque nu'ya yø m'mεnhni ra Josué bi ma di axra hāi, bi zømp'ya mi 'bahna ra xisu. Nu'mø mi thon'ya yø m'mεnhni, bi 'yagui 'nε bi xifi ngue n'nanni man'na ra 'yu di mengui, n'namhma ngue hīndi mbent'i. 26 Xi ra ja'i ngue ya xandu, ya hīnte pεfi. Njarbatho ra ja'i ngue himma juani ra 'yεc'ei ya, hin tema nho di nεqui ngue di øt'e.

3

1 Ague mā zi cu'ah_u, nu'ah_u ya, hinguī sā ngue to bi zā da 'yεna ngue di nxānbate rá hya Oja. Porque ya guí pahma ngue nugāhe ngue dí xānbatehe rá hya Oja, mā datho ngue hascahe ra güenda Oja, a nu'ya hinguī xānbate nzāni'ya. 2 Gāthogah_u ya, xangu yø nnidi hinga gue'a te dí øth_u. Nu ra ja'i da 'yεna ngue gā gue'a ra hya mmanya, rá nεgui gā ra nho gā 'yo na ra ja'i na. Porque nu ra ja'i majuanī ngue padi da zamrá jani, guehna da zā da zamrá mm_u ngue'a te rá pāhā rá do'yo na. 3 Nu'mø majapi ra freno p'ya ja rá ne yø ndøfani, ya sā di ts'ammi p'uya, hīnte di ja. Nup'ya go da t'εmbi di ma, ja di map'ya. 4 Nu yø barco, xanno'ya. Nu'mø bi nthēui ra ndahī i tōnhni, pε hinguī ani. Porque nu'a di 'yoni, hontho da 'yannba rá nt'annbi ngue di n'yo, ya da ma ra barco nup'ya go da nepe di ma. 5 A nu mā janīh_u ya, gue'a n'na ra parte n'youi mā do'yoh_u ngue zitch_u. Pε nu'mø dá nyah_u, nu'a n'na ne pømma neh_u, xangu nja'a.

Nu ra sibi ya, nu'mø ja bi madi bi nzø, ra t'uspi. Pε da zā di juadi da 'yu'a n'na ra daxant'øhø 'mø bi ndaspi. 6 Njarbatho mā janīh_u ya, εntho ra sibi na. Di ts'onna ja'i porque nu'a ra nts'o ja ua ja ra ximhāi, gā go mmanā mā janīh_u. Brá thēp'ya ja ra nidu'a ra sibi udi. Porque mente ra pa 'bahra ja'i, 'bammān'ya ra ja'i ngue ra ts'omhya pønna ne. 7 A nu ra ja'i, i sā ngue di maxubi yø zu'ε 'bui, yø zate,

yø ts'int's'u, yø c'eya, 'nɛhyø zu'ɛ 'bɔp'u ja ra jathe di maxubi yø ja'i. ⁸ Pɛ nu rá janí ra ja'i, hɪnjongui pøni ngue da hyati da zammi. Porque gue'a n'na ra nts'o'a ngue hɪngui sã di ts'ammí. Nu ra c'eya 'mø bi za ra ja'i, i tu ra ja'i. Njarbutho ma janíhɔ ya, mman'i'da yø hya ngue n'youi ra ndate. ⁹ A nuyá, nuna ma janíhɔ nná espahɔ Oja nuna ma Papáhɔ. Guehna ma janíhɔ nná samhmɔ yø ja'i na. Conque Oja go øt'a ngue ra ja'i ja rá te tengutho Oja. ¹⁰ Nuna ma nehɔ espá Oja, guehna ma nehɔ sate na. Ague ma zi cɔ'ahɔ, hɪngui ho ngue ngu'a ga øthɔ. ¹¹ Xip'u pøhra hojtehe, hɪngui sã ngue ja da bøp'u ra ts'othe. ¹² Ague ma zi cɔ'ahɔ, hɪngui sã ngue nup'u ja ra za ngue ra igo ja di nzup'u ra ndät'ä ni hu ngue ra aceituna. Hɪngui sã ngue nup'u ja rá 'yɔ ra uva ja di nzup'u ra igo. Hɪngui sã ngue nup'u pø ra ts'othe, 'dap'u da bøhmi ra hojtehe.

¹³ Nu'mø to pøni ngue ra njammɔi ya, ɛt'ammɔi ra hya øde, ya da hnu ndana ra ja'i da 'yøtra nho. Nu'a ra hya padí, gue'a øt'a, 'nɛ hɪngui ɛspasɛ'a te øt'e. ¹⁴ I ja man'na ra hya ya, nu ra ja'i ngue ra zeya, ra neq-uisɔi, honi ha di nu manhose yø ja'i, guehna ra ja'i himma juani ngue ra njammɔi na. ¹⁵ A nuna ra hya pahya yø ja'i njap'u, himma juani ngue Oja di bennbabi ra hya mma. Gue'a ra hya pahyø ja'i 'bucua ja ra ximhäi padí. Di theui tengutho rá n'yomfɛni ra zithu na ra hya na. ¹⁶ Porque nup'u ja ra nts'eya, ya høndra sɔi ja. N'na ngu n'na yø ja'i honi ha di hnu mansuse, ya hɪn tema nhotho jap'u. ¹⁷ Pɛ nu ra ja'i ngue Oja øt'e ngue ra njammɔi, rá mæditho di nequi ngue gá ra nho ga 'yo ra ja'i. 'Nɛ hɪngra neq-uisɔi, hɪnjondi njunt'ui, di jammansu rá mmic'ɛiui. I ja rá yemmɔi. I øtra nho. Hɪngui huantho'a fäts'i. Co gá rá mmɔi ga 'yøt'a te øt'e. ¹⁸ Nu ra ja'i di ja ndummɔi ngue honi ha di nhojpau'i di njunt'ui, ya da zã di m'mɔ mmanho m'mɛfa.

4

¹ ¿Ua hɪnguí pahmɔ hanja ngue gadi njunthɔ, xøgue høndra nnemhya gui pɛfi n'na ngu n'na'ahɔ? Nu'a ra ts'on'yomfɛni ja'ahɔ, gue'a tap'ahɔ'a, hɪngui sã gui 'yøthɔ ra nho. ² Guí nnehɔ n'na ra cosa, pɛ hɪngui sã gui timhmɔ, gui nhotehɔ p'uya. Nu'mø te ga nɔrpabi ni mmic'ɛihɔ, gadi seyabahɔ. Guí fahmɔ ra njunt'i p'uya, gui nemhya n'na ngu n'na'ahɔ. Pɛ nu te gui nnehɔ, hɪndi n'na'ahɔ, porque hɪnga gue'a Oja gui äphɔ. ³ A nu'mø ja te gui äphɔ Oja, hɪndi 'da'ahɔ, porque hɪnga gue'a ni 'yup'u di un'a te gui äphɔ Oja. Høntho gui nne ngue di ja te gui umhmɔ p'u ha gui ø'ni pähähɔ. ⁴ ¿Hanja ngue gui hehmɔ p'u Oja? ¿Ua hɪnguí pahmɔ ngue nuya yø ja'i øt'a te ga 'yo yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi, gue'u yø nsɔiui Oja'u? Janangue nu to bi zã ngue nne da 'yøt'a te ra nts'o ga 'yo yø ja'i ua ja ra ximhäi, gue'a cohi ngue rá nsɔiui Oja'a. ⁵ ¿Ua gui ɛmmɔ ngue hɪnte ni bøntho'a te mmamp'u ja ra Maca Libro ngue ɛna: “Nuna Oja, bá pɛnhna Espiritu Santo ngue da mæcɔ ua. Guehna hɪngui nne naya ngue ga hehmɔ p'u Oja”? ⁶ Nuna Oja, øtra mate ngue ɛmmɛi fäxcähɔ. Porque nup'u ja ra Maca Libro, i ɛna: “Nuna Oja, hɪngui nnu manho yø ja'i di 'yets'i. A nuyá, nu'u hɪndi 'yets'i, gue'u fäx'u”, i ɛna. ⁷ Damí nehɔ ya ngue gui 'yørpahɔ rá pähä Oja. 'Yo gui ørpahɔ rá pähä ra zithu, n'namhma ngue da hyc'ahɔ p'u. ⁸ Damí 'yøt'e ngue man'na gdí pahmɔ Oja. A nuna Oja, da 'yøt'e ngue man'na di dinní mmaihɔ hanja na. Ague gyø 'yøt'its'oquihɔ, damí hyehmɔ p'u ra nts'o gní 'yohɔ. A nu yø ja'i ngue di ho ra pähä ja ua ja ra ximhäi 'nɛ ximmí nne Oja, da hyahyø mmɔi da hyc'p'u ra nts'o ja yø mmɔi yø ja'i, da den'na Oja. ⁹ Da du ni mmaihɔ, damí m'mɔ ndummɔi ngue ja ni ts'oquihɔ. Nu'mø to thede ngue ja mpähä, da gohi ngue ra ts'oní'a rá thede. Nu'mø gadi johyahɔ, da gohi ngue ra dummmɔi'a gui johya.

10 Nu'mø guí thanneh_u Oja, dami m'mamma nhueh_{ih}. Oja da 'yets'ah_u 'mø ngu'a gui 'yøth_u.

11 Ague ma zi cu'ah_u, ogadi n'yembahäi te gni 'yo n'na ngu n'na'ah_u. Nu te'o ngue en'a häi te ga 'yo rá mmic'eiu_i, ogue haspa ra güenda te ga 'yo, guehna ra ja'i hingui nnu manho te mmanna ley Oja na, embi ngue hinga gue'a i mma. Pe xi'mø gui haxh_u ra güenda te mmanna ley, 'ne hingui oth_u'a te ra hya mmanna ley, ya gui sänse te gdi n'yoh_u tengutho ra ts'ut'abi ngue di mmandas_e. 12 Pe hont'a Oja 'bui ngue bi unna ley, 'ne nu'a, gue'a ra ts'ut'abi'a. Nu'a, go da man'a ndana ra ja'i di nyani, ndana da ma ra castigo. Pe nu'ah_u, ¿te go mangu'ah_u ngue gui haspa ra güenda mi'da yø ja'i te ga 'yo?

13 I 'bu i'da ngue di n'yembi: “Nuya, ogue nixudi, ga mmähä p'u ja n'na ra danihni. Ga ma m'mahm_u p'u n'na jeya, ga honi te ga pehm_u, ga tahm_u ra mentyu”, di n'yembi. Pe nu to mmanna tengu na, da 'yohna ra hya ja ua. 14 Nu'i, hingui padi te ja ngue di nja nixudi. Hingui padi tema pa gui tu. Gui nnu 'mø ngue ja n'na ra gui, ja gui nnu ngue jap'u, ja gui nnu ya hin'y_u p'u, n'na zihmantho di m'medi. Gui njarbutho ya, gui thotho. 15 Nguna ra hya ja ngue gui mma, gui 'yena: “Nu'mø da ne Oja ngue ga m'mahm_u njamm_i pa, ga oth_u'a te ra 'befi da zä ga oth_u”, gui 'yena. 16 Pe nu'i, ya gni 'bu'a ngue gadi 'yex'mø gui ya. 'Ne nu'a ra n'yets'i gui ot'e, hingui ho'a. 17 Nu ra ja'i padi ndana guehna ra nho da 'yøt'e, pe hingui ot'e, gue'a ra ts'oqui'a p'uya, ngue hingui nne da 'yøtra nho i padi.

5

1 Ague gyø mmemmetih_u, dami 'yøhm_u na ra hya jaua. Ga ma'a ts'oni ngue'a ra n'u ja ngue gui thohm_u. 2 Nu'a te gui pesh_u, ya xa

'ya. Nu yø hoga ulu xcá pesh_u, ya xa nzi yø zu'ε. 3 Xa mboxjuatho ni mentyuh_u ngue ra oro 'ne ra t'axi. Pe ngue xa mboxjuatho ni mentyuh_u, ya di nequi ngue nu'u yø ja'i hin'y_u ra mentyu, hinga 'yørpah_u ra 'bäxte. Janangue guehna ra castigo gui thohm_u na. Porque xøque xa petitho ni mentyu gadi xanth_u asta guehyø pa ja p'uya. 4 Nu'u yø mefi bi mpep'u ja ni huahih_u, hinga unhn_u yø nzäbi. Di yap'ah_u ngue hinga juth_u. Nuna Oja di mandas'e'a te gama cosa i ja, øde te mmanya yø mefi di yapate. 5 Nua ja ra ximhäi, januan_i ngue ga m'mamma pahäh_u. Xøgue xa noc'athoh_u tengutho ra ts'udi manoqui ngue da tho. 6 Nu'ah_u, nuya yø ja'i hinte ndupate, go gui sänhn_u ngue da tho ya. Nuya p'uya, hingui täqui te gui sänhn_u.

7 Janangue nuya ma zi cu'ah_u, ogadi xøhni mmäh_u, dami tømhm_u'a ma Hmu_u Jesucristo mente da zonna pa da εhe. Conque nu'mø bi duhrä huah_i n'na ra ja'i, hinda xøtrá mmäh_i, tøm_i asta gue'mø bi nja'a rá madi thogui ra 'ye. A nu'mø bi n'ye'a rá yondi p'uya, ya padi ngue di nxofo. 8 Xquet'a dami njath_u p'uya, 'yo gadi xøhni mmäh_u. Porque ra pa da ep'u ra Hmu Jesucristo ya ni map'u.

9 Ague ma zi cu'ah_u, 'yo gadi nyapi n'na ngu n'na'ah_u, n'namhma ngue hinda thats'ah_u ra güenda. Porque nuna ra ts'ut'abi ja ngue da hyaxra güenda, guehna Oja na. Pe ya ni ma da ep'u na. 10 Nu'u yø pøngahya Oja himb_i xøhyø mmäh_i, madague'a ja ra ora ngue bi zä ra n'u. Dami njath_u p'uya, 'yo gadi xøhni mmäh_u. 11 Porque di pahm_u ngue ra mmenth_i bi nth_eui ya yø pøngahya bi zeti hangu ra n'u bi thogui. Gä 'yøhm_u te ra n'u bi thohra Job, 'ne bi zeti. Xquet'a gui pahm_u'a te ra nho bi 'yørpabi Oja 'mø rá nzequi. Pe nuna Oja emmei ja rá nhuecate, 'ne ja rá yemmäh_i.

12 A nuya ma zi cu'ah_u, ja ua man'na ra hya ja ts'editho ga xi'ah_u.

'Yo te guí ɛxhɛ ntestigo 'mø guí yahɛ, ni xingra c'amahɛts'i, ni xingra häi, hin tema man'na ma cosa guí 'yɛxhɛ ntestigo. Nu'mø guí yahɛ, dami 'yɛmhmɛ: "ahá", ya hønt'a guí mmamhmɛ'a. Nu'mø guí 'yɛmhmɛ ngue hin'na, ya hønt'a. Oguí nnehɛ ngue da mɛn'nahɛ ra castigo Oja co nuna te ra hya guí mmamhmɛ.

¹³ Nu'mø 'bɛi to sä ra n'ɛ, da mat'Oja. Nu'mø to di johya, da dutyø alabansa. ¹⁴ Nu'mø to di hyɛnni, da zon'ɛ to 'bɛt'o p'ɛ ja ra nija ngue da marpabi Oja. Da gospa ra aceite ra dārquɛhi mente täprá 'bäxte ma Hmuɛ Jesucristo. ¹⁵ Nu'mø da 'yɛc'ɛi yø ja'i ngue ra Jesucristo da 'yøt'e ngue da yanna dārquɛhi 'mø äprá 'bäxte, ra dārquɛhi da zä. Nu'mø sä ra n'ɛ ra dārquɛhi ngue yø ts'oqui xá 'yøt'e, Oja ja rá mpunnbate. ¹⁶ Janangue nu'mø ja rá ts'oqui ra dārquɛhi, da ma, n'namhma guí mmarpahɛ Oja. Ra dārquɛhi da zä ha hɛmbi. A nu ra hoja'i 'mø ngue janjuani rá mmɛi ga mmat'Oja, Oja i fäts'i. ¹⁷ Nu ra pøngahya Elías xquet'a ra ja'itho'a tenguthoɛ. Pɛ janjuani ngue rá mmɛi i mat'Oja, bi 'yäpi ngue hĩndi n'ye. 'Nɛ hĩmbi n'ye nhyu jɛya mädɛ. ¹⁸ Nu'mø mi mat'Oja mahøn'a p'ɛya, ngue bi 'yähra 'ye, mahømbi n'ye p'ɛya. Bi nja yø huahi yø ja'i bi uahi.

¹⁹ Ague ma zi cu'ahɛ, nu'mø 'bɛi te'o xa hyɛp'ɛ na ra hya majuani, nu'a n'na'ahɛ p'ɛya, da japi ngue da pengui mahøn'a. ²⁰ Dami pahmɛ ya ngue nu to di 'bärpa rá mmɛi rá mmic'ɛiui ngue da hyɛp'ɛ ra nts'o ga 'yo, ya bi yanna ja'i mi ja ngue da ma ra castigo. Nu te ga rá ts'oqui xá 'yøt'e, ga bi mpunnbabi.

1 ra Bedu Ja ua rá mudi ra carta bi 'yo'tra Bedu.

1 Nugä drá Bedu, rá representantegä rá Jesucristo. Dadi zengugä'u to bá sohyø häi, 'bep'u ja yø 'dan'yo häi. 'Bu i'da p'u Ponto, 'nep'u Galacia, 'nep'u Capadocia, 'nep'u Asia, 'nep'u Bitinia. 2 Bá huan'nahü Oja ma Papáhu, porque nuná, ya padí te ja ngue di nja m'mefa. Rá Espíritu Santo bi 'yøt'e ngue guí cohmu ngue yø ja'i Oja. I nne Oja ngue guí 'yøthü'a te di 'bep'ahü rá Jesucristo, gue'a di hoc'a ni ts'oquihü'a conná nguehrá ji bi mäni. Dí nnegä ngue emmei di 'da'ahü rá njapi Oja 'ne da hyut'a ni mmuihu.

3 Ma ga espahü Oja, nuna rá Oja 'ne rá Papá ma Hmuhü Jesucristo. Guehna emmei bi 'dacju rá mate na, porque bi 'yøt'e ngue ma'da'yo dá m'mahmu. Ma'da'yo dá m'mahmu ngue bi bennate rá Jesucristo p'u ha bi t'ägui. Janangue zant'a dí tømhmü'a te di 'dacju Oja ya. 4 Nu te di n'nacju, hingyø cosa ngue di m'medi, ogue di nts'oní, ogue di m'manhni. Sinoque dí tømhmü'a rá nho bí ja mahets'i xa nzän'Oja di 'dacju. 5 Rángue guí ec'eiü Oja, nuya m'madi'ahü conná ts'edi Oja asta gue'mø rá pa rá nzeü. Nu'mø bi zønna pa p'uya, guí pahmu xandønho te gä rá nho di n'na'ahü rángue bi yan'ahü.

6 Janangue dami johyahü ya, madague'a di nja'mø da du ni mmuihu ngue 'dama 'dan'yo man'u guí thohmu. 7 Porque guí thohmu rá n'u ngue di ts'ä ni nt'ec'eiü. Guí pahmu ngue rá oro, xangu rá muui, pe di m'medi. Pe nuna rá oro, guep'u ja rá sibi ts'ä na ngue'mø 'datho ogue hin'na. A nuyá, nup'u ja rá hmi rá dá Oja, man'natho di muui na ni nt'ec'eiü i ja, ngue rá muui rá oro. Nu'mø guí thohmu rá n'u, 'ne majuaní guí ec'eiü Oja, Oja da nu manho'ahü

'ne da 'yets'ahü 'mø rá pa da ep'u rá Jesucristo. 8 Nu'a rá Jesucristo gadi mahmu ya, madague'a hingá nuhu. Nu'á, guí ec'eiü ya, madague'a hinguí hethü. Pe gadi johyahü co n'na rá pähä hinguí sä di hma te ganho. 9 Rángue guí ec'eiü ya, di nyanni tehü.

10 Yø pøngahya Oja, bi 'bet'o rá hya ngue'a rá mate Oja di 'da'ahü. Nuya yø pøngahya ya, bi ja ndummü bi hyoni te 'be'a nne da 'yøt'Oja ha di nyanyø ja'i. 11 Porque rá Cristo bi 'yøt'e ngue n'youi rá Espíritu Santo ya yø pøngahya. Nuna rá Espíritu Santo, bi japi da 'yotra hya ngue rá Cristo i ja ngue da zä rá n'u, m'mefa p'uya, di mmandasε. Pe nuya yø pøngahya ya, bi ne extá mbadi te'o ma ja'i na da bøní ngue rá Cristo, ogue tema pa di m'mü. Emmei bi hyoni ha di diní hanja rá hya. 12 Nuya p'uya, bi t'ut'i ngue hinda fadi te ga mbønna hya bi 'yot'i, asta ja guehyø pa dí 'buhmu ya da fadi. A nuyá, nu te bi 'yot'u yø pøngahya'u, ya gá timhmu te ga mbønna hya 'mø mi si'ahü rá hoga 'da'yo hya ya. Porque nu to bi xi'ahü rá hya, gue'a rá Espíritu Santo bá 'bennabi mahets'i bi hatra ts'edi. Ya gá pahmu ya yø hya ya, guehya emmei nne da bahyø anxε Oja ya.

13 Janangue dami tanni n'yomfenihü, 'ne dami samse ni n'yomfenihü. Guí cämfení guí tømhmü'a rá mate Oja di 'da'ahü 'mø bá ehra Jesucristo. 14 Nu te di 'bep'ahü na Oja ma Papáhu, gue'a guí 'yøthü'a. Nu'a rá nts'o xca 'yøthü m'met'o 'mø hingmani pahmu Oja, 'yo nimantho guí øthü'a ya. 15 Nuna Oja bi zo'ahü ngue dyø basi'ahü. Nuyá, tengutho Oja ngue tate xanho, xquet'a guí njathu p'uya ngue tate xantho te gdí n'yohü. 16 Nup'u ja rá Macá Libro, nt'ot'i p'u rá hya ngue ena: "Dami 'yøthü'a tate xanho, porque nugä tate xanhogä", en'Oja. 17 Nu'mø guí mmat'Ojahü, guí emhmu p'uya: "Ma Papá'i Oja", guí emhmu. Pe nuna Oja, hinda huantho ndana rá ja'i da hyaspa

ra güenda te nná 'yo n'na ngu n'najū nā. Janāngue jatho guí n'yo mānsuhū mēnte rā pa guí 'yohū ua ja rā ximhāi. ¹⁸ Nu'mø mā'm'et'o sāditho te gmanī m'māhmū tengūtho bi 'yut'a nī mboxitahū. A nuyá, ya guí pahmū'a te rā njūt'i bī nja ngue bī ma mapøhø'ahū. Nu'ahū, hīngra oro ogue rā t'axi bī njūt'i ngue guí mpøhmū. ¹⁹ Sinoque gá mpøhmū conná maça ji bī mānna Cristo 'mø mī dū. Bi tho rā Cristo tengūtho 'mø bi tho n'na rā de'yo ngue dā t'øtra 'bøt'e 'nē hīnte mānts'o di ja, sinoque di tate xtanho. ²⁰ Nūna rā Cristo, hante ngue dī nhohra ximhāi, ya bá ts'ānmbī ngue dā dū. Pē bī zønna pa bī m'mācua ja rā ximhāi 'nē bī dū conná nguecū. ²¹ A nuyá, rángue gá pahmū rā Cristo, ya guí εc'ēihū Oja ya. Nūna Oja bi xoxpū ha bi t'āhra Cristo 'nē bī 'yεspabi. Janāngue nūna guí εc'ēihū ya, guehna Oja nā. A nū'a rā nho bī ja māhēt's'i guí tømhmū, guehna Oja di 'da'ahū nā.

²² Nu'a te mmanna rā hyā majuanī gue'a guí øthū'a, nū'a rā nts'o mī ja nī mmāihū m'm'et'o, bi hyācra Espíritu Santo'a. A nuyá, ya majuanī gadi māhni cūhū ya. Janāngue damī ja ndummaī guí sigue guí māhni cū n'na ngu n'na'ahū. ²³ Nūna rá hoga 'da'yo hyā Oja, i ja para zantho nā. Rángue gá 'yεc'ēihū nā rā hyā ya, ya ja'ahū rā 'da'yo te. Hīmbī n'na'ahū rā te ngue dī njap'ū rá nzequi, sinoque guehna rā te i ja para zantho bī n'na'ahū. ²⁴ Nt'ot'i p'ū ja rā Maça Libro rā hyā ngue εna: “Nu gātho yø ja'i 'būi, tengūtho yø paxi ngue dā thotho. Nu'a rā nho gā 'būhyø ja'i, tengūtho yø dønī yø paxi ngue dā thotho. Ra paxi dā 'yot'i, dā dāhrá dønī p'ūya. ²⁵ Pē nūna rá hyā Oja, ja para zantho nā”. Nūná, guehna rā hyā nā ngue rā hoga 'da'yo hyā bī ma mā øte'ahū.

2

¹ A nuyá, damī hyehmū p'ū'a te gāma nts'o i ja. O guí nnehū ngue māxøts'etho dī nēqui ngue xtā nho nī

mmāihū, sinoque damī nehū ngue dā gue'a te majuanī guí mmāmhmū. O guí seyahū. O to guí nnømmañ'ahū. ² Nu yø 'uēne ngue ts'udra pa xa mmi, i nne dra xi'ba ngue di zacyø do'yo. Guí njathū p'ūya, damī nehū nā rá hyā Oja ngue n'nat'a, para ngue dī zajnī 'da'yo tehū. Man'na man'na gdī timhmū rā hyā, astā gue'mø dā zūdi guí mpøhmū. ³ Nguna guí 'yøthū ya, porque ya bi dīnnī mmāihū ngue xanho rá mate Oja.

⁴ Man'na gdī hyomhmū hanja nā rā Cristo. Nūná, tengūtho n'na rā do ngue rá mūdi bi thømba rá ngu Oja. Yø ja'i bī ne bi 'yenna rā do nā, pē Oja bá huanhni ngue dā hyømba rá ngu. ⁵ Damī ne ngue dā nøpa do'ahū Oja p'ū ha nthøe n'na rā ngu ngamhmat'Oja. 'Nē gue'ahū dā nøpa mmācja'ahū para ngue guí mmat'Ojahū. I nnu manho'ahū Oja, porque guí εc'ēihū rā Jesucristo. ⁶ Nt'ot'i p'ū ja rā Maça Libro ngue Oja i εna: “Nup'ū Sión, gā pēcā p'ū n'na rā do ngue dā nøpa ts'at'i mā ngu. Gue'a n'na rā do ngue rā thanhni, ngue tate dī mūui. Nu to dā 'yεc'ēi nā rā do nā, hīnjam'mø dā zønna pa dā 'yenna ja'i ngue hīmma juanī'a te εc'ēi”.

⁷ A nuyā ngue guí εc'ēihū rā Cristo, ya guí pahmū ngue tate dī mūui nā. Pē nt'ot'i te dā thohya yø ja'i hīngui εc'ēi, i εna: “Nūna rā do hīmbī nū manho yø hyønningū, guehna rā do brá 'bepo p'ū brá fāhra jado nā”. ⁸ Xquet'a nt'ot'i rā hyā ngue εna: “Guehna rā do dā 'yøt'e ngue dī fesyo ja'i nā. Guehna rā mēdo dā 'yøt'e ngue dā dāhyø ja'i nā”. Nuyā yø ja'i dī fes'nā rā do nā, tengūtho xpā ts'ānmbī dā thogui to hīngui εc'ēibi rá hyā Oja.

⁹ Pē gue'ahū ya yø ja'i yø thanhni Oja. Gue'ahū ya yø mmācja thanne nā Oja mā dast'abihū. Nu'ahū, ya gā hyehmū p'ū rā nts'o ngue ya yø ja'i'ahū Oja. Janāngue guí tansū rā hyā ngue tate xanho Oja. Guehna bī zo'ahū 'mø gmī 'yohū p'ū ja rā 'bexui ngue rā nts'o, ngue gdī mähā p'ū ja rā nyot'i Oja. ¹⁰ Nu'mø man'na rā pa,

himmayø ja'i'ahua Oja 'mø. Pe nuyá, ya yø ja'i'ahua Oja ya. Nu'mø man'na ra pa, himmi tinni mmuihua hanja na rá mate Oja 'mø. Pe nuyá, ya bi 'da'ahua rá mate Oja ya.

 11 Ague ma zi cu'ahua, gue'ahua hingyø mmenguhua ua ja ra ximhäi, porque gyø mmenguhua mahets'i. A nuua, gui säyathohua ua. Dí xi'ahua ngue 'yo di tap'ahua ra nts'o so ni mmuihua. Jatho ngue gui samsæ ni mmuihua. 12 Dami n'yo manhohua p'ua ha 'buhyo ja'i hingui ec'ei ra Cristo. Nuyá, guehya nnømma'n'ahua ya, embi ngue gyø ts'oc'ei. Pe da zønna pa da bad'ngue majuan' xanho te gui øthua. Janangue da 'yæspabi Oja 'mø ra pa da zøcua.

13 A nuyá, rángue gui nne gui yørpahua rá pähä Oja, dami 'yøthua'a te di manda yø n'yohua xa t'ets'i ngue ja yø cargo. Nu'a ra dast'abi di manda p'ua ja ni häi gui 'buhua, dami 'yæc'ei. 14 Dami 'yæc'ei ra gobierno xa 'yæxra dast'abi ngue da gotyø ts'oc'ei 'næ da nu manho'ua yø ja'i øtra nho. 15 I nne Oja ngue gui 'yøthua ra nho n'namhma da gatyø hya'ua yø m'memmui ja'i hingui padi hanja ra hya. 16 A nuyá, ngue bi thøgahua p'ua ra ley nuna madi ja ts'edi ngue ga mmähä ra castigo ya, ya hindi mandagahua naya. Pe 'yo sä gui emhma ngue sätho mahønga øthua ra nts'o. Nu'a, ya hin'na'a. Dami nehua ngue ya gui ohua rá 'yæ Oja. Nu te di 'ber'ahua Oja gui 'yøthua, dami 'yøthua. 17 Dami nu mansuhua gätho yø ja'i. Dami mahni mmi'yæc'ei. Ma datho gui suhua Oja. Dami 'yørpahua masu ra dast'abi 'bet'o ngue di manda p'ua ja ni häihua.

 18 Ague gyø hmiquihua, dami 'yæc'ei ni hmuhua, 'næ dami nu mansuhua. Hinga hønt'ua yø hoja'i ya mantudi gui 'yæc'ei, sinoque xquet'a 'næ'ua ya manzaqui gui 'yæc'ei. 19 Nuna Oja, i nnu manho to sä ra n'ua hingui ja te rángue'a, di n'uni sä ra n'ua ngue nne

da 'yørpahua rá pähä Oja. 20 Pe nu'mø gui øthua ra ts'oqui 'næ gue'a ga 'ber'ahua'a, madague'a gui seti te t'øt'ahua, pe ya hin'yua te di nu manho'ahua Oja 'mø. A nu'mø ngue ra nho gui øthua, 'næ bi ma ma'uni'ahua, 'næ gá sethua, ya gue'a di nu manho'ahua Oja'a. 21 Porque guehna i ts'o'ahua na ngue gui njahua p'ua. Nu ra Cristo bi zä ra n'ua conná nguécjua. Tengü bi 'yøtra Cristo, da ngu'a gui 'yøthua ya. 22 Porque ra Cristo himbi 'yøtra ts'oqui, 'næ hin tema fehni bi thinnbi. 23 Nu'mø mi ts'ani, hin madi cots'a te ga ts'ani. Nu'mø mi zä ra n'ua, himbi pihyo ja'i. Sinoque di dädra güenda te t'ørpe co nuna Oja haxra güenda xanho. 24 Ra Cristo bi 'dømba rá do'yo p'ua ja ra pont'i, bi tho conná guehna ts'oquihua. Bi ne ngue ya da zep'ua ra ts'oqui dí øthua, nnepe ngue gä ra nho gdä m'mahua. Bi n'uni ngue bi zeträ do'yo, go bi tho'a ra ndate mi ja ngue xca thohua. 25 Ya xqui hyehua ra 'yu tengutho yø de'yo 'mø bi n'uæni. Pe nuyá gá penju p'ua 'buhni madi fät'a ni tehua.

3

1 Ague gyø xisuhua, dami 'yæc'ei ni dammehua. Nu ra xisu 'mø 'bührä damme ngue hingui ec'ei rá hya Oja, da zønna pa da 'yæc'ei 'mø da nu'a te ra nho gní 'buhua. Himmä hyoni te gui xihua ngue di 'yæc'ei ra hya. 2 Porque ra n'yohua da hyacra güenda hanja ngue gui 'bu mmanhohua, 'næ ja ni ts'uhua. 3 Nu'a te gdí nhocjua, hinga høntho gui xø ni yahua ngue mahotho di næqui, oque gui sarpahua yø oro, oque gui hyehua ra ulu tate xanho. 4 Nu'a te gdí nhocjua, gue'a te di nzai ngue dra døni mbo ni mmuihua. Nu'mø gui yahua, mazihotho gdí nyahua. Nuna, guehna emmei di ho Oja na. 5 Manjam'mø ngu'a man' nhocyø xisu ngue mi nnu mansu Oja. Mi nnøx Oja 'næ mi ec'ei yø damme. 6 Tengü ra Sara bi 'yæc'ei ra Abraham, 'næ i hut'ngue rá hmu. Nuna ra Sara hinte bi zu, bi 'yøt'a te xanho. A

nu'ah, ya gue'ah yø t'ixu'ah naya, ngue'mø gui 'yøthø tengutho bi 'yø'na.

⁷ Yø n'yoh xquet'a dí xifi, dami m'mahm xanho ni xisuh. Gui 'yørpah masu, porque yø xisu hingui nzaqui tengutho ga nzaqui'ah. Dami suh porque xquet'a 'nēhya 'da'in'da'a thoh ra mate ngue ra 'da'yo te. Guehna gui 'yøth naya, n'namhma ngue nu'mø gui mmat'Ojah, da 'yø Oja te gui xihm.

⁸ Ja ua na ra hya gui 'yøt'e gätho'ah. Gui 'yøt'e ngue xøgue da 'da'igu ni n'yomfenih. Dami 'yøt'e tengutho 'mø egadi ncuha. Di nja ni yemmih. Ogadi 'yex'mø gui yah. ⁹ Nu'mø xants'o te øt'ah n'na ra ja'i, 'yo gadi cospah te øt'e. Nu'mø ts'an'ah, 'yo gui sateh. Hante dami 'yāph Oja ngue di japi to san'ah. Ya gui pahm ngue gue'a i zo'ah Oja'a, n'namhma di jap'ah Oja. ¹⁰ Ngu'a nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ena: "Nu'mø gui nne gui ho'a te gni 'bāhm, ogue gui nne gui nnuh yø pa xanho, dami samni jani 'mø gui yah, 'yo gui ya mants'oh. 'Nē 'yo gui mmanna fehni p'u ha gui yah. ¹¹ Dami hychm p'u ra nts'o, dami 'yøth ra nho. Dami ja ndummui gui hyoni ha gdí hojpa yø mmui'u su'ah. ¹² Porque Oja i nnu manho 'mø hetyø hoja'i. A nu'mø bi mat'Oja p'uya, Oja ørpa masu te xifi. Pē nu yø ja'i xants'o te øt'e, hingui nnu manho Oja 'mø hēti".

¹³ ¿Te'o gui ena di un'ah 'mø gui øth ra nho? ¹⁴ A nu'mø gui säh ra n'u ngue ra nho gui øth, ra mmēnthi gá nthēh 'mø. Nu'mø bi pi'ah yø ja'i, osä gui suh, 'yo dadi fetni mmih. ¹⁵ Dami nu mansuh ra Cristo, porque gue'a ni Hmuh'a. Nu'mø to da 'yänni hanja'a ni nt'ēc'ēih i ja, zant'a ya gdí padi te gdí thahm. Nu to nzo'ah, 'yørpah masu, pē gui nya manhuēhi ha gdí nyah. ¹⁶ Nu'a gui pahm ngue xanho, gue'a gui 'yøth'a. Janangue da mēs'yø sä'u nōmman'ah ngue gui ēc'ēih ra Cristo. ¹⁷ Xi'mø nne Oja

ngue gui säh ra n'u, man'na xanho gui säh ra n'u ngue gui nne gui 'yøth ra nho, hinda gue'a gui säh ra n'u ngue di ja ni ts'oquih. ¹⁸ Ra Cristo bi zä ra n'u ngue bi tho. Gue'a i nhogui para zantho gä ma ts'oquih'a. Nuna ra Cristo ngue ra hoja'i, bi du rángue ma ts'oquih, para ngue ga nhøjpah Oja. Majuani bi du rá do'yo ra Cristo, pē himbi du rá te. ¹⁹ Hante di bēnnate ra Cristo, bi ma bá xi'a n'na ra hya'u yø ánima ofädi. ²⁰ Guehya yø ja'i himbi 'yēc'ēi ra hya 'mø ra tiempo bi m'mahra Noé. Mente ra tiempo bi hocra barco ra Noé, bi zerpabi yø ja'i Oja. Hondi hyato nja'i bi nyan ngue bi 'yo ra barco gä nja ra ndate 'ye. ²¹ Njarbatho na ra hya si'ah ya, gui nyamhm 'mø gui nxixyah rángue bi bēnnate ra Cristo 'mø mi du. Nu'mø gui nxixyah, hinga hontho ngue da bo ni do'yoh, sinoque gue'a ra hmēya'a ngue gui āph Oja ngue di hoc'a ni ts'oquih. ²² A nuyá, bi ma mahēts'i ra Cristo, bí 'bap'u bí ja rá n'yēi Oja. Gä di manda yø anxē, gätho'u bí ja yø 'bēfi mahēts'i, gä di manda.

4

¹ Bi zä ra n'u ra Cristo 'mø mi m'macua ja ra ximhäi. Da gue'ah ya, 'yo gui su gui säh ra n'u, porque nu to sä ra n'u, gue'a hēp'u ra ts'oqui'a. ² A nuyá, mente ra pa gui 'bāhm ua, 'yo gui øth'a ra nts'o nno'pa pähä yø ja'i, sinoque gue'a rá pähä Oja gui 'yøth. ³ Da zep'u'a ra nts'o xcá 'yøth yø pa xa thogui ngue gmi øth tengutho øtyø ja'i hingui ēc'ēi Oja. Guehya yø ja'i hingui nne di ts'ammī, øt'a te yø pähäse. I iti, di hi yø ja'i p'u øt'a ngo, hinha rá nze'gui si sei. A nu'mø thanne yø dahmu, xants'o te øt'e. ⁴ Nuyá yø ja'i ya, hingui 'yo yø mmāi hanja, ngue ya hingui nne gui 'yøth'a te ra nts'o øt'e. Janangue nno'mman'ah. ⁵ Nuyá, guehya da hyaspa ra güenda Oja ya. Porque Oja, ya xa nzänni ngue da hyaspa ra güenda'u i te, 'nē'u xandu. ⁶ A nuyá yø

ja'i ya xandu, bi sihra hoga 'da'yo hya 'mø manjam'mø. Nu to gä bi 'yεc'ei na ra hya na, tengutho Oja ngue 'bui para zantho, njarbutho ya yø ja'i ya, 'buihyø te, madague'a ya xandu yø do'yo. Porque Oja bá sännbi ngue da du gätho yø ja'i.

7 N'na pa ngu n'na pa bá cuatra pa ngue da gua'a nximhäi. Janangue dami samni n'yomfēniha, dami padi xanho ha gdi mat'Ojah. 8 Nu'a ma datho ja ngue gui 'yøthya ya, jatho ngue emmei gui mmađi n'na ngu n'na'aha. Porque ra ja'i di mahra mmic'eiui, madague'a thojpatho hingui ho te ørpabi, pe di punnbi. 9 Co n'na ra pähä, dami n'unna ts'äya n'na ngu n'na'aha p'ya ja ni ngumhma. 10 N'na ngu n'na'aha di 'da'aha ra ts'edi Oja ngue da zä gui 'yøthya 'dama 'dan'yo ma'befi, n'namhma ngue gui fäxni cuha. Dami 'yøt'e xanho ra 'befi bi n'na'aha. 11 Nu to bá ts'ännbi ngue da manna hya, pe gue da gue'a rá hya Oja da ma. Nu to bá ts'ännbi ngue da 'yøtra 'bäxte, da 'yørhma ra 'bäxte nnep'a Oja da 'yøt'e. Nu te gä gui øthya, dami 'yøthya ngue nu to εc'ei ra Jesucristo da 'yεspabi Oja. Nuná, guehna tate na, 'ne ja rá ts'edi para zantho. Da ngut'atho.

12 Ague ma zi cu'aha, ogadi 'yøtho hu 'mø bi ts'aha. Porque jatho ngue da ts'aha, n'namhma di nequi ngue'mø du ni nt'εc'eiha ogue hin'na. 13 Dami johyaha 'mø gui säha ra n'na tengutho bi zä ra Cristo. A nu'mø bi zøcua'a, ma datho gui johyaha p'ya. Porque di nequi ngue maguesε. 14 Nu'mø nnømman'ha ahu yø ja'i ngue gui εc'eiha ra Cristo, ra mmēnthi gä nthēha 'mø. Gue'a gui nequi'a ngue gui n'yoha na ra Espiritu Santo maguesε. A nuya yø ja'i nnømman'ha Oja, pe nu'aha p'ya, gui nnu mansuha Oja. 15 Nu to øtra ts'oqui, jatho ngue da zä ra n'na. Tengū yø hyote, yø bε, yø ts'oc'ei, 'ne'ha di nthintyø asunto ja yø mmic'eiui. Pe

nu'aha mamj njaha p'ya. 16 A nu'mø to sä ra n'na ngue tenna Cristo, 'yo di pesrä sä, sinoque di ja mammađi Oja ngue εc'ei ra Cristo. 17 Ya bi zønna pa da mađi da hyaspa ra güenda Oja yø ja'i. Pe rá mađitho da thascaha ra güenda ngue ya yø basigaha Oja. ¿Pe Hague ngu ra castigo da nu'ha to hingui εc'ei na rá hoga 'da'yo hya Oja 'mø? 18 Nguna nt'ot'i p'ya ja ra Maca Libro ngue εna: "Xi'mø ra hoja'i, xanhenñitho ha di nyani, ¿hapya go di nequi'a ja rá ts'oqui 'ne hingui su Oja 'mø?" 19 A nuyá, nu'mø ya xpa nzän'Oja ngue da zä ra n'na to øtra nho, di siguehma yø ja'i da 'yøtra nho, 'ne di dāpyø te Oja. Nuná Oja bá zänni ngue bá m'mahyø ja'i, hingui hegaha na.

5

1 Nuya yø n'yoha 'bet'o p'ya gadi mpetihya, xquet'a 'neca 'da'igu ma 'befigä'be'ya, ngue dadi japä majuani yø ja'i ha bi nja ngue bi du ra Cristo. Nuná ra ts'edi di unna Cristo 'mø bá εhe, 'da dí tocathogähe na. Jap'ya n'na ra hya dí nne ga xi'aha ya. 2 Ague n'yø'aha, dami fähma ya yø ja'i xä pet'a Oja p'ya ha gui 'bahma. Pe hingrä ts'edithe gdi fähma, sinoque mpähä gdi fähma. 'Ne 'yo gui ørpaha rá 'befi Oja ngue ra mēnyu gui nneha, sinoque gui fähma yø ja'i co n'na ra pähätho. 3 'Yo gui nne ngue gui mandaha yø ja'i gui fähma. Nuya yø ja'i xa pet'a Oja, dami cambaha ra 'yu te da m'mai. 4 A nu'mø bi zøcua rá Hmu yø mađi, nu'a rá njapi Oja di 'da'aha hinjam'mø da thogui.

5 Xquet'a yø ts'ant'ha dí xifi, nuya yø n'yoha 'bet'o p'ya ha gadi mpetihya, dami 'yεc'ei te xi'aha. A nuyá, gätho'aha, 'yo gadi 'yεx'mø gui yahya. Porque Oja hingui nnu manho'ha di 'yets'i, pe di unna mate ya yø ja'i hñdi 'yets'i. 6 Janangue ogadi 'yεxha, porque gui pahma ngue hønse Oja ja rá ts'edi. 'Ne da 'yehra pa ngue da 'yets'aha Oja. 7 Nu'a te gui hempha,

dami xihma Oja, porque guehna fä'ahna na.

⁸ Dami samni n'yomfenihma, dami mfähma xanho. Porque nu'a ni nsaihma gue'a ra zithu'a, øt'e tengutho n'na ra zate i guε, di thet'i ngue honi to da za. ⁹ Nu'a ra zithu dami tønhnma. Dami zajni mmaihma conná nguehni nt'εc'εihma. Ya gui padī ngue nu'a ra n'u gui sähma, xquet'a ngut'a thohni cūhma 'bhai gä ra ximhäi. ¹⁰ Guesε Oja badi unī gätho rá mate, bi zon'nahma ngue para zantho di toca'ahma rá ts'edi di unna Cristo. Nu'mø ya bi tho'a ra n'u gui sähma, ya mits'udyø pa da 'yøt'Oja ngue ya hin tema nts'o nma thin'nahma, da 'yøt'e ngue gui ndahma, ya ra seguro ngue hinte gui jahma. ¹¹ Nunna Oja, tate ja rá ts'edi para zantho. Da ngut'atho.

¹² Ja ua ra carta dí pen'nahma, da gaxma cūhma ra Silvano. Dami 'yεc'εi te da xi'ahma na. Himma ya'møtho dá ot'ahma na ra sūcua jaua. Dí nne ngue ga ha'ahma ra ts'edi, dadi ja'ahma majuanī ngue nunna ra hya dá ot'i, ja mmangua ha di njap'u di jap'ahma Oja. Co nunna ra hya naya, gá dahma.

¹³ I pen'nahma ra nzengua ya ni cūhma 'bucua Babilonia, nuya yø thanhni Oja tengutho'ahma. Nunna ra Marco, εntho mā ts'unt'ugä na, xquet'a di zengua'ahma. ¹⁴ Dami nzengua n'na ngu n'na'ahma, co n'na ra beso tengutho gui nnu mansu'u εxa di ncū. Dí nne ngue da hyu ni mmui gätho'ahma ngue gui n'yohma ra Jesucristo.

2 ra Bedu

Ja ua rá yoħo ra carta bi 'yo'tra Bedu.

¹ Nugä drá Simu, 'nε drá Bedu, rá mεfigä rá Jesucristo, 'nε rá representantegä'a. Dadi zεngua'u to gä ja ra hoga nt'εc'εi jagähe ua. Porque nuna ma Yantehu Jesucristo, guehna ma Ojahu i nne na ngue to bi zä ma ja'i da 'yεc'εi. ² Dí nne ngue man'na gdí pahmu Oja co 'nεhna ma Hmuhu Jesucristo, n'namhma ngue man'na di jap'ahu 'nε man'na di hyut'a ni mmuihu.

³ Ya 'yo ma mmuihu ngue nzongahu ra Jesucristo, porque ya timma mmuihu ngue maguesε na. Rāngue dí pahmu ra Cristo ya, i ja rá ts'edi Oja dá 'yøt'e ngue nuna ra hya rá n'youi ma nt'εc'εihu, guehna gdá 'yohu na. ⁴ Janangue tate mazihotho ra hya mayat'i ngue di n'nacju. 'Nεcju da zä ga øthu ra nho ya, tengutho Oja ngue gä ra nho øt'e. Ya hinni mantho ga nne ga øthu ra nts'o ja ua ja ra ximhäi ya.

⁵ Janangue hinga hønt'a di nja ni nt'εc'εihu, dami ja ndummui ngue man'na gdí n'yo manhohu. Hinga hønt'a gdí n'yo manhohu, dami 'yøt'e ngue man'na di xohni n'yomfēnihu. ⁶ Hinga hønt'a di xohni n'yomfēnihu, dami samse ni mmuihu. Hinga hønt'a gdí samse ni mmuihu, dami seti te guí thohmu. Hinga hønt'a gdí seti te guí thohmu, dami 'yørpahu rá pähä Oja. ⁷ Hinga hønt'a gdí 'yørpahu rá pähä Oja, dami mahni cuhu. Hinga hønt'a gdí mahni cuhu, dami mahmu gätho mi'da yø ja'i. ⁸ A nu'mø ngue guí øthu ya yø hya dí xi'ahu ya, 'nε gadi ja ndummuihu ngue hinte di m'medi, ya hijnonda 'yεmbi ngue hinga gue'a guí øthu p'uya. Ya hinga sərbatho gä pahmu na ma Hmuhu Jesucristo p'uya. ⁹ Pe nu te'o hinguí øtya yø hya dí xi'ahu ya, guehya njot'i yø n'yomfēni

ya, tengutho 'mø di xädä, hinguí tinyø mmui ngue Oja bi punnbabi yø ts'oqui xa 'yøt'a m'met'o.

¹⁰ Janangue nuya ma zi cu'ahu, dami ja ndummui guí n'yo manhohu, n'namhma ngue di nεqui ngue bá huan'nahu Oja, janangue bi zon'nahu. Nu'mø guí 'yøthu na ra hya naya, ya hinha gni nhyεhmhu Oja p'uya. ¹¹ Gue'a gdi segurahu'a ngue nup'u ha di manda para zantho na ma Yantehu ra Hmu Jesucristo, di n'na'ahu ra nt'edi guí thohmu.

¹² Janangue thojpatho dí nne ga ben'nahu ya yø hya ya, madague'a ya guí pahmu hanja, 'nε hinguí yobēnihu ngue majuanj te mmanna ra hya bi sän'nahu. ¹³ Mente dí 'bui, dí εna ngue xanho te dí øt'e ngue di nzop'a ni nzaquihu ngue guí 'yøhmhu ya yø hya ya. ¹⁴ Porque ma Hmuhu Jesucristo ya xa xiqui ngue himma ya'atho ga tu. ¹⁵ Janangue di hogä ma mmui ngue dí xi'ahu na ra hya na, n'namhma ngue nu'mø ya xcá tugä, zant'a da zo ni mmuihu ya yø hya ya xtá xi'ahu.

¹⁶ Ya dá xän'nahu ra hya ngue jase rá ts'edi na ma Hmuhu Jesucristo, 'nε mahonda εcua na. Nuna ra hya na, hingra cuento na ngue dá ts'antho. Sinoque conma dá dá nuhe ngue maguesε na ra Jesucristo. ¹⁷ A nuna Oja rá Papá na, bá nya mayā ngue εspabi, bi 'yεna: "Nuna 'bucua ya, guehna ma Ts'ant'u dadi madi. A nuyá, janjuanj ngue ja gampähä conná guehna", bi 'yεna. ¹⁸ Nu'a ra ora ngue nmi 'bucähe p'u ja ra nduxca nyuni na ma Hmuhu Jesucristo, nguna ra hya dá øcähe ngue bá man'Oja bá nya maya.

¹⁹ Ya dí haxhu njuanj, ngue majuanj na ra hya bi 'yotyø pøngahya Oja. Mahyonitho guí xähmu na ra hya na, asta gue'mø bi xoc'a ni mmuihu xandønho ra Cristo. Porque nuna ra hya na, tengutho n'na ra lámpara mayot'i p'u ja ra 'bexui asta gue'mø bá pøxra haxasø 'mø ni ma da hyats'i. ²⁰ I jatho guí pahmu ngue nuna ra

hya bi 'yotyø pøngahya Oja p'ua ja ra Maca Libro, hingyø n'yomfēniε yø pøngahya ya yø hya bi 'yot'i. ²¹ Pε nuna ra hya bi manyø pøngahya Oja, hinjam'mø ngue yø hyasε bi ma, sinoque gue'a ra Espiritu Santo di bēnnabi ra hya mmam'mø bi xihyø ja'i rá hya Oja.

2

¹ Nu'mø yø pa xathogui, mi pøn'i'da yø judío ngue yø fēhni pøngahya. Pε xquet'a di njarbu p'ua guí 'buhmu ya, da bømp'ua yø fēhni xännbate. Nt'aguitho gui cutyø hya, porque himma juani na ra hya xännbate. Di ts'onyø ja'i εc'ei te mma. Nuya yø fēhni xännbate, da gøn'a ra Hmu Jesucristo yø Yante. Pε ya ra castigo xønmi da thogui nguehna ra hya da ma. ² Xangu yø ja'i da den'na ra nts'o ga 'yo ya yø fēhni xännbate. Go yø ts'oqui ya ngue nuya yø ja'i hingyø 'yεc'ei nnømman'ua na majuanj ngue ra hoga nt'εc'ei jajua. ³ Nuya yø fēhni xännbate, i nne da guc'ahua ra menyu co nu'ua yø fēhni i mma. Pε Oja, ya manjam'møtho xpá nzänni ngue da ma ra castigo ya yø ja'i njar'ua. Bá εp'ua ra pa ngue ra castigo da thogui.

⁴ Porque Oja, himbi punnba'ua yø anxε bi 'yøtra ts'oqui, sinoque bi hyørbua ja ra nidu, bi dut'i conyø cadena, bi gorbua ja ra 'bexui. I njot'i asta gue'mø ra pa danj thaspa ra güenda. ⁵ Ni xinga gue'ua yø nyogui ja'i bi m'mua 'mø manjam'mø xti punnabi Oja. Sinoque bi go'mra dehe 'mø mi nja ra ndate 'ye bi jua'ua yø ts'oc'ei. Høndi hyato nja'i connā Noé'ua bi bongui ngue gätho. Guehna ra Noé bi xihyø ts'oc'ei ngue xti n'yo xanho. ⁶ Xquet'a bi jua Oja ra danihni Sodoma 'nehra danihni Gomorra. Bi 'yudi asta gue'mø mi gohi bi m'mospi. Bi 'yøt'a Oja na ra ndate na, n'namhma ngue nuya yø ja'i xants'o te ga 'yo, da badj ngue ja ra castigo da thogui. ⁷ A nuna ra Lot ngue mará hoga n'yohua na, bi yan'Oja na. Nuna ra Lot madi unná

n'yomfēni ngue nnutho te ga 'buhyø ja'i xants'o ga 'yo. ⁸ Nuna ra hoga n'yohua, nup'ua mi 'buhyø ts'oc'ei, ja mi 'bap'ua. N'na pa ngu n'na pa tar'man'ua rá mmui ngue øde te mmanyø ja'i, 'ne i nnusε te gāma nts'o ga 'buhyø ja'i. ⁹ A nu yø ja'i ya thanne Oja, nu'mø ja'a man'ua thogui, da zä da yan'Oja. Pε yø ts'oc'ei εjpatho ra castigo da tho 'mø ra pa danj thaxra güenda. ¹⁰ Nuna Oja, ma datho da japra castigo gätho yø ja'i xants'o ga 'yo, guehya øt'a te yø pähäse, nu'a ra hya di manda Oja, 'be xingui ørpatho ra güenda'a.

Nuya yø fēhni xännbate hingui hant'a ga ya, εna ngue pasε. Hingui su da zan'ua tate ja yø ts'edi. ¹¹ Conque yø anxε, man'na tate ja yø ts'edi, pε nu'mø 'bap'ua ja rá hmi rá dä Oja, hingui sänni da zan'ua cohyø ts'edi. ¹² Pε nuya yø n'yohua ya, hingui tinyø mmui ngue tate ja yø ts'edi ya sani. 'Bai tengutho yø zu'ε, nu'a te so yø mmui, gue'a øt'a. Nu ra zu'ε nu'a ja rá danyu, i tho'mø bi zo. Njarbutho ya yø ja'i ya, ngue da du. ¹³ Da ma ra castigo ya yø ja'i ya, ngue di unba yø mmui yø mmic'eiui. Porque di ho da 'yøtra nts'o so yø mmui, madague'a fadi. Nuya yø ja'i ya, nu'mø pap'ua ja ra ngo guí øthu, pes'yø sä yø 'yεc'ei 'mø bi nu ngue 'bap'ua. Pε 'be xingui tar'man'ua yø mmui'a te ra nts'o øt'e. ¹⁴ N'na ra xisu da nu, n'na di ho. Hinha rá nεgui'a ra ts'oqui øt'e. Di ts'onnbā yø mmui yø ja'i hingui nzaqui yø nt'εc'ei. Nu te gā sahyø dä, i nne ngue gä dyø mmeti. Guehya yø ja'i da ma ra castigo ya. ¹⁵ Gä ra m'medi ga 'yo, nu'a ra hya njuantho, i hep'ua. I øt'e tengutho bi 'yøtra fēhni pøngahya Balaam nuna rá ts'ant'ua ra Beor. Ra ts'oqui bi 'yøt'e ngue bi ne xta ndahra menyu. ¹⁶ Nuna rá burru ra Balaam bi nya tengutho ra ja'i, bi hejpabi'a ra ts'oqui mi nne xta 'yøt'e. Bi zambabi rá mmui ra pøngahya, εna mi loco.

¹⁷ Nuya yø n'yohua ya, hinte manho da 'yøt'ahua. Guí nnuhua n'na ra poso 'mø xa xä ra dehe, ogue n'na ra jogui 'mø hingui 'ye, njarbutho yø hya ya.

Guehya da map'u ja ra castigo, ja ra ts'a'bexui para zantho ya. ¹⁸ Porque espabi yø hya i mma, pe hinte di muui te mma. Nja ngue nuya yø ja'i ya xa hyep'u ra nts'o man'i n'yo, i orpabi ngue di unna nt'edi hõnda 'yøtra nts'o tengutho ga 'yo mi'da yø ja'i. ¹⁹ Ixihyø ja'i ngue da 'yøt'a te da nepyø mmui da 'yøt'e. Pe 'nεε ya hingui sä da hyep'u ra nts'o ga 'yo ya. N'na ngu n'na ra ja'i, nu'a te ra 'yu xa bent'i, ya hingui nne da hyegui. ²⁰ Nu ra ja'i ya bi hyep'u ra nts'o jaua ja ra ximhäi ngue bi ba'a ma Yanteha ra Hmu Jesucristo, 'nε hõndi 'bätrá mmui ngue da 'yøtra nts'o, ya man'na xanhets'i ra ts'oqui bi 'yøt'e ngue'a te rá ts'oqui mi ja m'met'o. ²¹ Man'na xanho ngue hinxta mba'a ra 'yu njuantho ya yø ja'i ya, ngue nu'mø mi badi hanja ra hya, m'mefa bi hyep'u'a ra maca hya bi 'bep'a Oja xtí n'yo. ²² Go bi 'yøtya yø ja'i ya yø hya mahyεqui, ngue εna: "Ra fo'yo, mahømbi zi ra ts'odi xi zogui. Nu ra ts'udi ja bi ma m'met'e, mahømbi yarbua ja ra xabøhäi".

3

¹ Ague ma zi cu'ahua, ya rá yoho na ra carta dá ot'ä ya ngue ga pen'nahua. Mente guehya yoho yø carta ya, janjuaní dadi ben'nahua na te ra hya ya xa si'ahua, porque dí nnegä ngue gui hyaxu n'na ra hoga n'yomfeni. ² Dami bemhmu'a te ra hya bi manyø maca pøngahya Oja 'mø yø pa xathogui. Da gue'a ma Yanteha ra Hmu Jesucristo dami bemhmu'a te ra hya bi manda. Nu'u yø representante ra Cristo, ya bi xan'nahua hanja ra hya. ³ Dami 'yørpahua ra güenda na ra hya jaua ya. Nu'mø hante da gua'a nximhäi, di m'mahyø ja'i da dentho na ma nt'εc'εihua i ja, guehya da 'yøtho'a te gä yø pähäε xants'o. ⁴ Da 'yεna: "Gui mmamhmu ngue ra Cristo bi ma ngue da εhε. Xiya, çhapu 'buhya? Ua ngut'a mpa xa thogui gue'mø xa ndu yø ndiua, 'nε xquetho te dí nnuhua ngue ja, asta gue'mø mambá fu'a nximhäi", da

'yεna. ⁵ Nuya yø ja'i ya, nnerbu εna ngue hingui padi hanja ra hya, ya fadi ngue Oja bi hocra c'ammahets'i 'nεhra häi. 'Nε bi zänni ngue bi nc'a ra häi made ra dehe, 'nε gue'a ra dehe gui mpepra häi 'mø bi n'ye ya. ⁶ 'Nε xquet'a gue'a ra dehe bi go'ma häi 'mø manjam'mø. Porque bi ma majuadi yø ja'i mi 'bu'a nximhäi ngue bi nja ra ndate 'ye. ⁷ Pe nuya te dí nnuhua bi ja maya, daguecua ja ra häi, nuna Oja, ya xa nzänni ngue di nzø conna sibi. I nt'εjpitho ngue di nzø 'mø ra pa dani nja ra ts'at'abi. A nuya yø ts'oc'εi da ma ra castigo ya.

⁸ Hõnda n'na ra hya ja ya ma zi cu'ahua. O gadi pumbεnihua. Nup'u ga mbεn'a ma Hmuha Jesucristo, nu'a n'na pa, tengutho 'mø da n'na mahuahí njεya'a. Nu'a n'na mahuahí njεya p'uya, tengutho 'mø da n'na patho p'u ga mbεn'a. ⁹ Nuna ma Hmuha Jesucristo bi ma ngue da εp'u. Pe nuyá, 'buhyø ja'i embi ngue ya bi thohra pa p'u da εhε. Pe hingui thohra pa p'u da εhε, sinoque 'bet'o serpabi yø ja'i, hingui nnepe da ma ra castigo yø ja'i, i nnepe ngue gätho yø ja'i di 'bätyø mmui da hyep'u ra nts'o ga 'yo.

¹⁰ Nu ra pa da εp'u ra Hmu, da gue'mø ra ora ngue hingui fadi, tengutho ra bε 'mø da zøhø ngue ra xui hingui fadi. Nu'a ra ora'a, asta dadi thoní ra c'amahets'i. Nu te di nεqui bí ja maya, gä da guadi di nzø. Nuaa häi p'uya, nu te gä jaua, gä di nzø. ¹¹ Guehna ja ngue di ma majuadi te gä ja naya. Janangue ma datho i nne ngue gui nsuphua ha gdi thannehua Oja mente ra pa gui m'mahmu ua. ¹² A nuyá, ya gui tømhmua ngue da zønna pa da ε Oja. Dami ja ndummuhiua ngue di nja rá 'bεfi Oja, n'namhma ngue n'nahmantho da εp'u. Nu'a ra pa'a, nu te bí ja maya di nzø conna sibi. Nu te gä bí ja maya da migui conna sibi. ¹³ Pe Oja, ya xa yarcahua ngue di nja ra 'da'yo c'amahets'i, 'nε di nja ra 'da'yo häi. Nuna ra 'da'yo häi na, gä ra nho da m'mahyø ja'i. Guehna nthø'mitho di nja naya.

14 Janangue nūya mā zi cū'ah_u, mēnte guí tōmhm_u ya yø cosa mā'da'yo dī nja ya, dāmī ja ndummi_u ngue hīn temā nts'o da dīn'nah_u Oja. Nū'a te hīndī zā'ah_u Oja, gue'a guí 'yøth_u'a. 15 Dāmī pahm_u ngue nū'a hīnguá 'yε'a mā Hmūh_u Jesucristo, porque nnepe da dīnyø mmūi mī'da yø jā'i ha dī nyanyø te. Nūna rā hyā dí xi'ah_u ya, xquet'a ngūt'atho rā hyā bi cuarp_u ja rā carta bī mēn'nah_u mā cūh_u rā Pablo. Gue'a Oja bi bēnnbabi nā rā hyā bi mēn'nah_u. 16 Gātho'u mī'da yø carta bi 'yot'i, bi cuarp_u ya yø hyā dí xi'ah_u ya, madague'a ja 'da yø carta xānhēnnī ha gā thīnī te gā mbøni. Nū'u yø jā'i hīnguī padī xāho rā sūcua p'uya, hīnguī nzaqui yø nt'εc'εi, i nne da mā te gā mbøn'a te mmamp'u ja rā sūcua, pε hīnga guerp'u gā mma. Njarbatho mī'da yø hyā nt'ot'i p'u ja rā Macā Libro ya, nū te gā mbøni, hīngā guerp'u gā mmanyø jā'i. Ya di jase rā jā'i p'u da ma rā castigo.

17 Ague mā zi cū'ah_u, ya guí pahm_u ya yø hyā bi si'ah_u m'met'o ngue dī m'mūhyø fehni xānnbate. Janangue dāmī mfāhm_u ya, 'yo guí nneh_u ngue nūya yø hyāte, da jā'i guí 'yøth_u'a rā nts'o gā 'yo ya. Māmī ts'onni nt'εc'εih_u i ja ngue go gdī mähä'u. 18 Hante gue dāmī neh_u ngue nū'a rá mate nā rā Hmū Jesucristo bi yānj_u, mān'na gdi tīmhm_u hanja. Dāmī 'yøt'e ngue mān'na di dīnnī mmūih_u xāho te'o nā. A nūná, guehna t'εspabi nā hangū rā pa para zāntho. Da ngūt'atho.

1 ra Xuua

Ja ua rá mudi ra carta bi 'yo'tra Xuua.

¹ Nuna ra Jesucristo di unna 'da'yo te, dadi cuat'ahua ua ja ra carta te'ona. Guehna ya mi 'bui hangu ra pa na, hante ngue di nhohyø cosa i ja. Dá øhme te bi mamp'ua ha bi nya. Di 'bähme p'ua di hēthe. Majuaní dá nuhe, 'ne dá thädi conma 'yēhe. ² Nuna di unna 'da'yo te, bi 'yøt'e ngue da fadi te'ona. Dá nuhe, janangue nuya dadi jahe majuaní ngue dá nuhe. Nuyá, dí xi'ahua ngue nuna di unna 'da'yo te, hin'yua ha bá fadi 'ne hinha rá nzequi ngue 'bui. Nuna, mambi 'bep'ua bí 'bührá Papá, pε bi zøcua ngue dá nuhe. ³ Dí xi'ahua ngue dá nugähe na, 'ne dá øsehe te bi ma, n'namhma ngue 'ne'ahua 'da gdá n'amigohua na Oja ma Papáhua, conna Jesucristo rá Ts'ant'ua Oja. ⁴ Nuya dí ot'ahua ya yø hya jaua, n'namhma ngue man'na mathoguiho gui johyahua.

⁵ Nuna ra hya bi xänngahe ra Jesucristo, guehna dí xi'ahua naya, ngue nuna Oja xandønho, hin tema hya dadi nequi ngue hinga njuani. ⁶ Nu'mø dí ena ngue dadi n'amigohua Oja, 'ne hinga njuani te dí øthua, ya di nequi ngue himma juani te dí mmamhma. 'Ne himma juani ngue dí padi ga øthua ra nho. ⁷ A nu'mø dí 'yo manhohua tengutho Oja ngue Gä ra nho øt'e, majuaní ngue dadi n'amigo n'na ngu n'najua 'mø. 'Ne di nhogui gätho ma ts'oquihua conná guehrá ji bi mäna Jesucristo.

⁸ A nu'mø ga ena ngue hin'yua ma ts'oquihua, dadi nhyäsehua 'mø, himma juani te dí mmamhma. ⁹ Pε nu'mø ga xihma Oja ngue ja ma ts'oquihua, di punnga ma ts'oquihua, di hogahua te gäma nts'ohua i ja. Porque Oja da 'yøt'a te ni 'yup'ua, di punngahua tengutho bi ma. ¹⁰ Pε nu'mø ga ena ngue hin tema ts'oqui xtá øthua, nu'mø ya dí

nnu bethanihua Oja 'mø. Nuna rá hya Oja p'uya, ya hinga edi εc'ēihua.

2

¹ Ague ma basi'ahua, dí ot'ahua ya yø hya jaua n'namhma ngue hinguí 'yøthua ra ts'oqui. Pε nu'mø to bi 'yøtra ts'oqui, i 'bua ma hojpatehua p'ua bí 'bähma Papáhua. Nuna guehna ra Jesucristo na, 'ne guehna hin'yua rá ts'oqui na. ² Nuna ra Jesucristo bi du ngue bi hoga ma ts'oquihua, 'ne hinga hængtho gahua, sinoque bi du ngue di hojpabi yø ts'oqui gätho yø ja'i 'bua nximhäi.

³ Nu'mø dí øthua te di manda Oja, ya dí haxhua njuani ngue dí pahma Oja 'mø. ⁴ Pε nu te'ona ngue ena: "Nugä dí pacä Oja", i ena, pε hinguí øt'e te di manda Oja, nuna, guehna ra ja'i fēhni na, himma juani ngue rá mpadiui Oja. ⁵ Nu ra ja'i ngue øt'e te di manda Oja, guehna majuaní ngue padi xanho ha di ma Oja na. Gue'a gui nequi ngue n'youi Oja ra ja'i'a. ⁶ A nu ra ja'i ena ngue n'youi Oja, i ja ngue di n'yo tengutho i n'yo ra Jesucristo 'mø mi m'mæcua.

⁷ Ague ma zi cu'ahua, nuna ra hya dá ot'ä ua ja ra carta dadi 'bep'ahua gui 'yøthua ya, himma 'da'yo na. Guehna ra hya bi m'mep'i gui 'yøthua 'mø gambä εc'ēihua ra hoga 'da'yo hya ma m'met'ona. ⁸ A nuyá, entho ma'da'yo na ra hya dadi 'bep'i gui 'yøthua ya, porque majuaní ngue nuna ra hya na, ja di 'uecra 'bexui yucua ja ra ximhäi na. A nuya ngue ndap'ua bi zä ma'yoní ra hya ya, entho di dayot'a n'na ra nyot'i p'ua ni ma ra hya. Nuna ra Jesucristo, nu te Gä mmanna ra hya jaua, Gä bi 'yøt'e. A nuyá, xquet'a 'ne'ahua gui øthua te mmanna ra hya naya.

⁹ Nu ra ja'i ena ngue ya xanho te ga 'yo, pε nnu man'ua drá cu, guehna ra ja'i di siguetho ngue xants'o ga 'yo na. ¹⁰ Nu ra ja'i di mährá cu, ya xanho te ga 'yo. Hin'yua p'ua di t'embí ngue go rá ts'oqui p'ua øtra ts'oqui mi'da yø ja'i.

11 Pɛ nu ra ja'i ngue nnu man'u drá cu, emma 'bui, pɛ ra nts'o ga 'yo. Hingui padi te da n'yo, porque nu'a ra nts'o ja rá mm̄i, gue'a corpa rá n'yomfɛni'a.

12 Ague ma basi'ah̄u, nguna ra hya dí ot'ah̄u ua ja ra carta jaua, porque ya bi punnga ma ts'oquih̄u Oja ngue bi du ra Jesucristo conná nguecj̄u.

13 A nu yø daja'i, nguna ra hya dí ot'ah̄u ua ja ra carta, porque bi zoni gá pah̄m̄u te'o na ya mi 'bui hante ngue di nhohyø cosa i ja. A nu yø ts'unt'u, nguna ra hya dí ot'ah̄u ua ja ra carta, porque ya gá taph̄u ra zithu.

Ague ma basi'ah̄u, nguna ra hya dí ot'ah̄u ua ja ra carta, porque bi zoni gá pah̄m̄u Oja ma Papáhu. 14 A nu yø daja'i, nguna ra hya dí ot'ah̄u ua ja ra carta, porque bi zoni gá pah̄m̄u te'o na ya mi 'bui hante ngue di nhohyø cosa i ja. A nu yø ts'unt'u, nguna ra hya dí ot'ah̄u ua ja ra carta, porque guí d̄uh̄u ngue gá 'yɛc'ɛih̄u rá hya Oja p'u ja ni mm̄ih̄u. Ya gá taph̄u ra zithu.

15 'Yo gadi hoh̄u ra nts'o jaua ja ra ximh̄ai. Nu to di ho ra nts'o jaua ja ra ximh̄ai, guehna ra ja'i hingui padi di ma'a ma Papáhu na. 16 Porque nu'a te gá ra nts'o jaua ja ra ximh̄ai, hingrá ts'anni Oja, sinoque rá ts'annise yø ja'i. Nu yø ja'i ot'a te yø päh̄ase. Nu te gá hɛti, gá nne ngue dyø mm̄eti, di 'yɛts'i ngue'a te ga 'bui. 17 Pɛ yø ja'i da thogui, da gue'a te yø päh̄a yø ja'i da thogui. Pɛ nu ra ja'i ɔrpabi rá päh̄a Oja i 'bui para zantho.

18 Ague ma basi'ah̄u, ya ni ma da gaxra pa ya. Nu'ah̄u, ya xcá 'yøhm̄u ngue rá nsuiui ra Cristo i ja ngue di m'm̄i. A nuyá, ya 'bui xangu yø ja'i s̄u'a ra Cristo ya. Janangue dí pah̄m̄u ngue ya ni ma da gaxra pa. 19 Nu ra ja'i ngue rá nsuiui ra Cristo, guehna himma juani ngue ma mmi'yɛc'ɛih̄u na, janangue 'uegue. A nu'mø nmajuani ngue ma mmi'yɛc'ɛih̄u, 'daua gdi n'yoh̄u 'mø. Pɛ i 'uegue para ngue di nɛqui xanho ngue himma juani ma mmi'yɛc'ɛih̄u.

20 Pɛ nu'ah̄u, ya bá pen'nah̄u ra Espiritu Santo ra Cristo. Guehna ra Espiritu Santo ɔt'e ngue guí pah̄m̄u ndana ra hya majuan̄i, ndana himma juani. 21 Hindá ot'ä ua ja ra carta 'da yø hya hingui pah̄m̄u, sinoque ya guí pah̄m̄u ngue majuan̄i ya yø hya dí xi'ah̄u. 'Nɛ guí pah̄m̄u ngue nuna ra hya majuan̄i, hin tema fɛhni n'youi.

22 Ma ga pah̄m̄u ndana ra ja'i fɛhni ya. Nuna ra fɛhni ya, guehna ra ja'i i mma ngue ra Jesús hinga guehna ra Cristo bá ɛx Oja ngue di ndast'abi na. Nuna p'uya, guehna rá nsuiui ra Cristo na, porque cøn'a ra Papá, 'nɛ cønnabi rá Ts'unt'u Oja. 23 Nu ra ja'i embi ngue hinga guehna ra Jesús rá Ts'unt'u Oja, guehna hingui n'youi ra Papá na. Pɛ nu ra ja'i i mma ngue ra Jesucristo, guehna rá Ts'unt'u Oja na, guehna ra ja'i n'youi ra Papá na.

24 Janangue dami 'yɛt'amm̄ih̄u na ra hya rá m̄adi gá 'yøhm̄u. Nu'mø ngue guí ɛt'amm̄ih̄u na ra hya rá m̄adi gá 'yøhm̄u, ya guí n'yoh̄u rá Ts'unt'u Oja 'mø, xquet'a 'nɛ'a ra Papá guí n'yoh̄u p'uya. 25 'Nɛ xquet'a ra Jesucristo bi yat'i ngue di 'dacj̄u ra 'da'yo te para zantho.

26 Dí ot'ah̄u na ra hya na, n'namhma guí pah̄m̄u ngue 'yop'u 'da ngue nne da hyä'ah̄u. 27 Ra Jesucristo bá penhna Espiritu Santo da mä'ah̄u. Janangue nuyá, ya himma hyoni ngue to da xän'nah̄u te'o ya yø fɛhni dí xi'ah̄u ya. Porque guesɛ'a ra Espiritu Santo da xän'nah̄u gátho, ndana majuan̄i, ndana himma juani. A nu'a te da xän'nah̄u na ra Espiritu Santo, gá gue'a majuan̄i, hingra fɛhni. Janangue nuyá, hont'a ra Cristo da 'yo ni mm̄ih̄u ya, porque gue'a xän'nah̄u ra Espiritu Santo'a.

28 Ague ma basi'ah̄u, hont'a ra Cristo da 'yo ma mm̄ih̄u ya, n'namhma ga hah̄u nzamm̄i 'mø dá nuh̄u'a, ya hinga pɛs'ma säh̄u 'mø bá ɛhɛ. 29 Ya guí pah̄m̄u ngue ra Jesucristo, gá ra nho i n'yo'a. Xquet'a jatho ngue guí pah̄m̄u ya ngue nu to gá 'yo manho, gue'u yø basi Oja'u.

3

¹ Ma ga pahma ya ngue majuaní di macjma na Oja ma Papáha, porque nuyá, ya yø basi gahma Oja ya. 'Nε majuaní ngue guecjma yø basi gahma Oja. Pe mi'da yø ja'i, hingui padi ngue yø basi gahma Oja'ha, porque yø ja'i hingui pa Oja. ² Ague ma zi cu'ahma, ya yø basi gahma Oja ya, 'nε tobe hīndi pahma xanho tengu ga cohma 'mø rá nεgui. Pe dí pahma ngue nu'mø bá ehra Jesucristo, ya ga cohma tengutho'a, porque ya ga nnurpahma rá hmi tengu. ³ Nu te'o gá tømī ngue da gohi tengutho ra Jesucristo, ya hep'ha ra nts'o, i nne di n'yo xanho ra ja'i tengutho i n'yo ra Jesucristo.

⁴ Nu to gá øtra ts'oqui, guehya nuispabi rá ley Oja ya. Porque ra ts'oqui, gue'a ngue nhuits'i ra ley'a. ⁵ Ya guí pahma ngue ra Jesucristo bá εcua ja ra ximhai ngue di hoga ma ts'oquihma. Pe nuná, hin tema ts'oqui bi 'yø'na. ⁶ Nu to gátho n'youi ra Jesucristo, ya hīndi siguetho øtra ts'oqui. Pe nu to gá øtra ts'oqui, guehya hingui timp'ha ja yø mmái hanja na ra Jesucristo ya, 'nε hingui padi te'o na ra Cristo.

⁷ Ague ma basi'ahma, 'yo to di há'ahma ngue gui 'yøthma ra ts'oqui. Nu ra ja'i 'yo manho, ya xanho tengutho ra Jesucristo xanho'a. ⁸ Pe nu'ha ga 'yot'a ngue ra ts'oqui øt'e, ra zithu n'youi'ha. Porque ra zithu di siguetho øtra ts'oqui'a, asta gue'mø mambi d'ami bá øtra ts'oqui. Janangue bá εcua rá Ts'ant'ha Oja ngue di ts'onnbá rá 'bεfi ra zithu.

⁹ Nu'ha yø basi Oja, ya hingui øtra ts'oqui, porque ya bi nthēui ra 'da'yo te di un'Oja. Ya hingui nne di sigue da 'yøtra ts'oqui, porque ya yø basi Oja. ¹⁰ Ja di nεqui ua ya, ndana gue'a yø basi Oja, ndana gue'a yø basi ra zithu. Nu to gá hingui nne da 'yøtra nho, oque hingui nne di mahrá mmic'εiui, guehya hingyø basi Oja ya.

¹¹ Nuna ra hya rá mudi gá 'yøhma, guehna mmanna ngue n'na ngu n'najma, jatho ga madi gátho ma mmi'yεc'εihma. ¹² Hinga øthma tengutho ra Caín ngue mará n'youi ra zithu, janangue bi hyo rá n'yohma. ¿Ha bi nja ngue bi hyo? Bi hyo, porque ra Caín xants'o te mi øt'e, janangue bi seyabi rá n'yohma nuna mi øtra nho.

¹³ Ague ma zi cu'ahma, nu'mø bi nu man'ha'ahma yø ja'i ua ja ra ximhai, 'yo gadi 'yøthohma hanja. ¹⁴ Porque mam'met'o emma dí 'buhma, pe εntho ya xtáda tuhma. A nuyá, ya dá nthēma ra 'da'yo te ya. Dí pahma ngue dá nthēma ra 'da'yo te, porque dadi mahma cūhma. Nu to hīndi mahyø cu, emma 'bai, pe εntho ya xa ndu. ¹⁵ Nu to gá nnu man'ha rá cu, satho ngue ra hyote. 'Nε guí pahma ngue nu'a ya ga 'bu'a ngue ra hyote, hinga n'na di nthēui ra 'da'yo te. ¹⁶ Ra Cristo bi 'yurcahma te ga mbøn'a ngue di mahrá mmic'εiui n'na, ngue bi n'unī bi du conná nguecma. Xquet'a ga njathma p'uya, nu'mø ja ngue da thojma conná guehmma cūhma, ya da zä. ¹⁷ Xi n'na ra ja'i ngue xangu te pets'i, 'nε da nu rá cu ngue hin'yha te da hyoni, nu'mø hīndi huεqui ngue di unni te honi, ¿hague da nzä da 'yεna ngue di ma Oja p'ha ja rá mmái 'mø? ¹⁸ Ague ma basi'ahma, hinga høntho da bømmanehma ngue dadi mahma mmic'εihma, sinoque di nεqui ngue majuaní dadi mahma, ma ga fāxhma ma mmic'εihma.

¹⁹ Nu'mø majuaní dadi mahma mmic'εihma, ya dí pahma njuani ngue dí øthma'a te mmanná hya Oja 'mø. Ya majuaní ngue hu ma mmaihma ngue ya hīnda zεcma Oja p'uya. ²⁰ Xi'mø ngue su ma mmaihma ngue hīndi øthma xanho'a te mmanna hya, pe nu'a go da man'Oja, gue'a di nja'a, hinga nu'a go ga mmamhma. Porque pasε Oja te øt'e. ²¹ A nuya ma zi cu'ahma, nu'mø ya hingui su ma mmaihma ya, ya säp'ha ga hahma ra ts'edi ga nzohma Oja 'mø. ²² Nu'mø te gāma cosa ga äphma Oja, di 'dacjma Oja te dí nnehma, porque nuya

yø hya di manda, dí εc'εih, nu te nnu manho Oja, gue'a dí øth'a. ²³ Nuna ra hya di manda Oja, guehna ngue ga εc'εih ra Jesucristo rá Ts'ant'a. 'Ne ga øth te di manda na p'uya ngue n'na ngu n'naj ga madi gätho ma mmi'yεc'εih. ²⁴ Nu to gä øt'a te ra hya di manda Oja, ya yø n'youi Oja. Nu'a nná pahm ngue dí n'yoh Oja, ngue bá penngah ra Espíritu Santo.

4

¹ Ague ma zi cu'ah, nu to bi zä ma ja'i da 'yεna ngue ra Espíritu Santo di bennbabi ra hya da ma, 'yo sä 'bexque'a guí εc'εih te mma. 'Be dami hyacj ra güenda xandønho te ra hya mma, n'namhma guí pahm ngue'mø majuaní rá hya Oja mma, oque hin'na. Porque xangu yø fεhni pøngahya ya 'yo ndap' bi zä. ² Nuyá, ga xi'ah ha gdí pahm ngue'mø majuaní ra Espíritu Santo di bennba ra hya mmaná ja'i oque hin'na. Nu to gätho mmanya ngue ra Jesucristo majuaní bi nja'i, guehna rá hya Oja mmaná. ³ Pε nu to gätho mmanya ngue himbi nja'i ra Jesucristo, guehna hingui n'youi ra Espíritu Santo na, sinoque guehna ra hya ngue rá nsuiui ra Cristo na. Pε ya xcá 'yøhm ngue ja ngue di n'yo ua ja ra ximhäi'a ra hya ngue ra fεhni. 'Ne ya 'yo'a ra hya'a ya.

⁴ Ague ma basi'ah, ya yø ja'i'ah Oja ya. Janangue ya gá taphu' yø fεhni pøngahya. Porque nuna ra Espíritu Santo guí n'yoh, man'na xanzaqui na ngue'a ra zithu n'youi yø ja'i ua ja ra ximhäi. ⁵ Nu' yø fεhni pøngahya, yø n'yoh yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi', janangue mman'a te ja ua ja ra ximhäi. Yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi p'uya, nnu manho ra hya mmanya yø fεhni. ⁶ Pε nuj, ya yø ja'igah Oja. Nu te'o ya rá mpadiui Oja ya, di ho da 'yøhya yø hya dí xänbaha yø ja'i. Pε nu to hingrá mpadiui Oja, hingui nne da 'yøhya yø hya dí xänbaha yø ja'i. Guehna gdá pahm naya ndana ra ja'i majuaní ra

hya mma, ndana ra ja'i himma juani te mma.

⁷ Ague ma zi cu'ah, nu' ma mmi'yεc'εih ya, jatho ngue ga mahm n'na ngu n'naj' ya. Porque nu'a di mahrá mmi'c'εiui, guehna øt'a te rá ts'änni Oja na. Nu'a di mahrá mmi'c'εiui, gue'a rá basi Oja'a. Gue'a rá mpadiui Oja'a. ⁸ A nu'a hindi mahrá mmi'c'εiui, hingrá mpadiui Oja'a, porque Oja di madi gätho yø ja'i. ⁹ Ja di nequi p'uya ngue di macj Oja, porque bá penhná 'dants'ant' ua ja ra ximhäi, para ngue da zäp' ga nthεh ra 'da'yo te conná ngue'a. ¹⁰ Xinda hangu gadi mahm Oja, pε hinjam'mø da zä ga ørpah tengutho guí macj. Pε bi 'yurcah Oja ha guí macj, ngue bá penhua rá Ts'ant' ngue da du ngue di hoga ma ts'oquih.

¹¹ Ague ma zi cu'ah, nu'mø ngu'a bi 'yøt'Oja ngue i macj, nu' ma mmi'yεc'εih, jatho ngue ga mahm n'na ngu n'naj' ya. ¹² Nuna Oja, hinjam'mø to di nnu na. Pε nu'mø dadi madi n'na ngu n'naj, ya dí n'yoh Oja 'mø. 'Ne majuaní dadi mahm Oja 'mø.

¹³ Nuna Oja bá penngah ra Espíritu Santo, guehna øt'e ngue ga pahm ngue dí n'yoh Oja. ¹⁴ Nuna rá Ts'ant' Oja, dá nusegähe na, janangue dadi jahe majuaní ngue ra Papá bá penhná Ts'ant' ua ja ra ximhäi ngue da yanyø ja'i. ¹⁵ Nu ra ja'i mma ngue εc'εi ngue rá Ts'ant' Oja na ra Jesús, guehna ra ja'i rá n'youi Oja na, ngu Oja, ngu ra ja'i hinha guí nhyεgui. ¹⁶ Ya dí pahm ngue di macj Oja, nu'a dí εc'εih ngue majuaní'a.

Nuna Oja di madi gätho yø ja'i. Janangue nu ra ja'i di mahrá mmi'c'εiui, ya rá n'youi Oja ra ja'i, n'na ngu n'na hinha guí nhyεgui. ¹⁷ Jatho ga mahm Oja co gätho ma mmi'c'εiui, n'namhma ngue ya hinte ga suh 'mø ra pa daní hyaxra güenda. A nuua ja ra ximhäi ya, nuna Oja rá Papá na ra Jesucristo, guehna ma

Papáhu na. ¹⁸ Nu ra ja'i ngue rá mmái guí ma Oja ya, ya hinguí su da zú Oja ra ja'i. ¿Teni mantho da zu ra ja'i 'mø ya rá mmái guí madi? Su ra ja'i da zú Oja, pε gue'mø hingrá mmái guí madi.

¹⁹ A nuju dadi mahmu Oja ya, porque bi dimma mmáihu ngue rá madi go bi macju Oja. ²⁰ A nu ra ja'i da 'yena ngue di ma Oja, pε nnu man'u drá cu, guehna ra ja'i fehni na. Porque ra ja'i hinda mahrá cu nuna i nnu, ¿hague da nzá di ma Oja nuna hinguí nnu 'mø? ²¹ Guehna ra hya di manda Oja naya ngue nu ra ja'i ena ngue di ma Oja, jatho di mahrá cu.

5

¹ Nu to gátho εc'ei ngue ra Jesús guehna ra Cristo na, guehna ra ja'i rá basi Oja na. A nuyá, nu ra ja'i di mahrá mmin'yohui, co 'nε'u yø basi na ra n'yohu ma madi jatho ngue da ma ma madibi. ² Janangue nu'mø dadi mahmu Oja, 'nε dí øth'u ra hya di manda, ya dí pahmu ngue nu'u yø basi Oja jatho da ma ma madi. ³ Porque ra ja'i di ma Oja, gue'a øt'e te di manda Oja'a. Nu'a te gá di manda Oja, gá øt'e, hinguí nnu manhennitho da 'yøt'e. ⁴ Porque nu to gátho ya 'bui ngue rá basi Oja, ya hep'u ra nts'o jaua ja ra ximhai. Nuna ma nt'εc'ei i ja, guehna ga thapra nts'o jaua ja ra ximhai na. ⁵ Hinjongui sä da hyep'u ra nts'o jaua ja ra ximhai, høndya yø ja'i εc'ei ngue rá Ts'unt'u Oja na ra Jesús, guehya yø ja'i hep'u ra nts'o ya.

⁶ Mambá εcua ra Jesucristo, bi fadi ngue rá Ts'unt'u Oja 'mø mi nxixya p'u ja ra dehe 'nε'mø mi mánna ji p'u bi du. Pε hinga hontho bi nxixya, sinoque bi nxixya 'nε bi tho. Guesε ra Espíritu Santo di ja majuaní te'o na ra Jesucristo. A nuna ra Espíritu Santo gá majuaní te mma. ⁷ Pε nuya hyu ya, badi ja majuaní p'u mahets'i ngue ra Jesucristo guehna rá Ts'unt'u Oja na. Nu'a rá madi, gue'a rá Papá. Rá yoho, gue'a rá Ts'unt'u Oja, nuna øt'e ngue fadi hanja Oja. Rá hyu p'uya, gue'a ra

Espíritu Santo. Nuya hyu ya, 'da'igu mma. ⁸ 'Nεcua ja ra ximhai, guehya di ja majuaní ya hyu yø hya ya, ja dí haxhu p'u njuani ngue rá Ts'unt'u Oja na ra Jesucristo. Nu'a rá madi, ra Espíritu Santo øt'e ngue timma mmáihu hanja ra hya. A nu'a rá yoho, bi nεqui xanho 'mø mi nja ra nxixya. A nu'a rá hyu, bi fadi xanho 'mø mi tho ra Jesucristo. Gátho ya hyu ya, 'da'igu mma ngue guehna rá Ts'unt'u Oja na. ⁹ Xi'mø bi man'a n'na ra hya yø ja'i 'nε dá εc'ei te bi ma, goma gue Oja hinga εc'ei te mmamp'uya. A nuna Oja, guehna di jase majuaní te'o na rá Ts'unt'u na. ¹⁰ Nu'a εc'ei bi rá Ts'unt'u Oja, pase p'u ja rá mmái ra ja'i ngue majuaní te εc'ei. Nu'a hinguí εc'ei'a te mman'Oja, guehna ra ja'i nnu bethani Oja na, porque hinguí εc'ei'a ra hya bi man'Oja ngue te'o na rá Ts'unt'u. ¹¹ Guesε Oja di jacju majuaní ngue di 'dajju ra 'da'yo te para zantho. 'Nε nuna ra 'da'yo te na, di n'nacju 'mø gá εc'ei rá Ts'unt'u Oja. ¹² Nu'a to n'youi rá Ts'unt'u Oja, ya ja ra 'da'yo te. Pε nu to hinguí n'youi rá Ts'unt'u Oja, ya hin'yu ra 'da'yo te.

¹³ Nuya to εc'ei bi rá Ts'unt'u Oja, dá cuarpabi ra carta ya yø hya jaua, dí nnepe da badi ngue ja ra 'da'yo te para zantho. ¹⁴ Nu'mø dá mat'Ojah, di hahu nzammái, porque dí haxu njuani ngue nu'mø dí äphu Oja n'na ra cosa nu'a da ne di 'dajju, nuna Oja ørpa masu te dí xihmu. ¹⁵ Nu'mø dí pahmu ngue ørcahu masu Oja 'mø tema cosa dí äphu, nu'mø dá mat'Ojah p'uya, dí pahmu ngue di 'dajju Oja te dí äphu.

¹⁶ Nu'mø to padi ngue bi 'yøt'a n'na ra ts'oqui rá cu, 'nε da zä di mpunnbi, da marpabi Oja. Oja p'uya di unna 'da'yo te 'mø ngue sä di mpunnbabi rá ts'oqui. Porque ja ra ts'oqui ngue hin'yu rá punnbi, ya ra castigotho tømra ja'i. Nuna ra ts'oqui na, hinte dí xi'ahu ngue da zä guí marpahu Oja ra ja'i ngue di mpunnbi. ¹⁷ Nu'a

te xants'o, gä ra ts'oqui'a. Pe ja ra ts'oqui ngue sä di mpunnbabi ra ja'i.

¹⁸ Dí pahm_u ngue ra ja'i nnøpa Papá Oja, ya hinga 'yot'a ngue ra ts'oqui da 'yøt'e. Porque rá Ts'unt'u Oja fähra ja'i ha ni ma, ya himma japi ra zithu di ts'onnbä rá mmui ra ja'i.

¹⁹ A nuyá, dí pahm_u ngue yø basigah_u Oja ya. A nuyá gätho mi'da yø ja'i 'bui rá ngun_i nximhäi, gä o rá 'yε ra zithu.

²⁰ A nuyá, ya dí pahm_u ngue rá Ts'unt'u Oja bá εcua, 'nε ya bi xoga ma n'yomfεni_h ngue dá pahm_u ndana gue'a majuan_i Oja. A nuyá, ya dí n'yoh_u'a majuan_i Oja ya, guehna ra Jesucristo rá Ts'unt'u Oja na. Guehna majuan_i ngue Oja na, 'nε di unna 'da'yo te para zantho.

²¹ Ague ma basi'ah_u, 'yo gui thanneh_u yø dahm_u. Da ngut'atho.

2 ra Xuua

Ja ua rá yoho ra carta bi 'yo'tra Xuua.

¹ Nügä dí 'bet'o ngue rá hya Oja, dadi zenguagä na ma cu ngue ra xisu rá thanhni Oja. Xquet'a 'ne'u ni basi dadi zengua. A nügä, majuaní ngue gä dadi ma'ah. 'Ne hinga hõngthogä, sinoque di ma'ah gätho ya to pahna ra hya majuaní. ² Porque gäthogah ya, 'da'igu ma nt'ec'eiha i ja. 'Ne dí pahma njuani ngue guehna majuaní na. Guehna ga ec'eiha para zantho naya.

³ Nuna Oja ma Papáha, da guehna ra Jesucristo rá Ts'unt'u, di huεgah, di 'dacja rá njapi, da hyurca ma mmah. Da 'yõt'e ngue ga haxha na ra hya majuaní 'ne da 'yõt'e ngue ga mahma mmi'yec'eiha.

⁴ Emmei dadi johya, porque dí haxa njuani ngue nu 'da ni ts'unt'u ya haxra hya majuaní tengutho di 'bejpahe Oja ma Papáha ngue ga otha. ⁵ A nuya ma zi cu'i, dí nne ga xi'i n'na ra hya ya. A nuna ra hya ga xi'i, himma 'da'yo na, sinoque 'da'iguui na ra hya bi m'mejpahe m'met'o ga otha. Ngut'a dí xi'i ya ngue n'na ngu n'naja, jatho ga madi gätho ma mmi'yec'eiha. ⁶ Nu'mø dadi mahma Oja, gue'mø dí otha'a te di manda Oja 'mø. A nuna ra hya di manda Oja p'uya, guehna ra hya ya xca 'yøhma m'met'o na, gue'a ngue di mahra mmi'eiui n'na.

⁷ Guehna dí xi'i naya, porque nua ja ra ximhai, ya xangu yø mmamhya 'youa ngue yø fehni. Nuya p'uya, i mma ngue ra Jesucristo himma juani bi nja'i. Nu ra ja'i ngue nguna ra hya mmanya, guehna ra hyäte na, 'ne rá nsuiui ra Cristo. ⁸ Dami mfähma n'namhma ngue hĩndi m'me'a ra 'befi guí otha. Dami neh ngue da ma ma juati xanho ra njut'i di n'na'ah.

⁹ Nu ra ja'i ngue hinga hõnt'a te ra hya bi nxänbäte ra Cristo nne da ma, sinoque mmammi'da yø hya ngue himbi nxänbäte ra Cristo, guehna ra ja'i hĩngui n'youi Oja na. Pe nu ra ja'i ngue hõnt'a te ra hya bi nxänbäte ra Cristo i mma, nuna, guehna n'youi ra Papá na, da gue'a rá Ts'unt'u Oja n'youi. ¹⁰ Nu'mø to da zøp'u guí 'bähma, da 'yena ngue da xän'nah ra hya Oja, pe hĩngui xänbäte'a ra hya bi nxänbäte ra Cristo, 'yo gadi unna ts'äya p'u ja ni ngumhma, 'ne 'yo gadi zenguah. ¹¹ Porque nu'a di zengua na ra ja'i na, tengutho 'mø dadi hatra ts'edi ngue di nxänbäte'a ra hya hinga gue'a.

¹² Xangu mi'da yø hya dí nne ga xi'ah. Pe hĩndi nne ga cuati gätho yø hya ua ja ra carta ga pen'nah. Porque dí tøm'i ga mmap'u ga ma nu'ah, n'namhma ga nyasεh, man'natho di njaju mpähä p'uya. ¹³ Dí zengua'i ya yø ts'unt'u ni juhue, xquet'a rá thanhni Oja na.

3 ra Xuua

Ja ua rá hyu ra carta bi 'yo'tra Xuua.

¹ Nugä dí 'bet'o ngue rá hya Oja, dadi zengua'i, ague ma ndø'amigo Gayo. Janjuani dadi ma'i.

² Ague ma zi cu'i, dí äpä Oja ngue da máxa'i te guí øt'e. 'Nε dí äpi ngue xta nzaqui'i, tengutho ga nzaqui ni nt'εc'εi i ja. ³ Janjuani dá johya 'mø ma øde te mmanya ma cuha bá sømp'u guí 'bui. Mi zä mi zøcua, bi xiqui ngue gue'a ra hya majuaní guí hats'i. ⁴ Hin'yugui man'na ra johya jag'mø dí øde ngue nuya ma basi ya haxhna ra hya majuaní.

⁵ Ague ma zi cu'i, ya xanho te guí øt'e ngue guí ørpabi ra 'baxte'u ma cuha, madaque'a n'nanni ni 'yεhε, pe guí fäts'i. ⁶ Mambá pengya ma cuha, bá sømp'u guí 'bui. Nu'mø ma mpetihe, bi xicje ngue εmmεi gadi madi. A nuyá, nu'mø bi mapu mahøn'a, dami 'yøtra mate ngue guí fäts'i te honi n'namhma da zä di sigue'a te ga 'yo. Gui 'yørpabi tengutho nne Oja ngue guí 'yøt'e. ⁷ Porque nu'u 'yo ngue ørpabi rá 'bεfi ra Jesucristo. Nuya yø mεfi ya, hingui tømí ngue gue'u yø ja'i hingui εc'εi Oja da mäts'i. ⁸ Janangue jatho ga fäxhu'u to mmanä ra hya majuaní, n'namhma ngue gätho gahu ga mfäxhu'a te ga 'yo ra hya.

⁹ Nugä dá ot'a n'na ra carta ga pennbabi yø ja'i di mpeti p'u ja ra nija. Pe nuna ra Diótréfes ngue nne di m'met'o p'u 'bεhyø 'yεc'εi, hingui ørpatho masu te dí xifi. ¹⁰ Janangue nu'mø ga mmagä p'uya, ga xi'ahu hanja ngue hingui säya mmanyø fεhni conná ngueque. 'Nε hinga hønt'a øt'a p'uya, sinoque händi unna ts'äya'u ma cuha sømp'u 'bui. Nu'u te'o nne di unna ts'äya, hingui nnepe, 'nε høn'athi p'u ha di mpeti yø 'yεc'εi.

¹¹ Ague ma zi cu'i, 'yo guí øt'e tengu na ra nts'o øt'a dí xi'i ya. Sinoque gue'a xanho guí 'yøt'e. Nu ra ja'i øt'a te xanho, gue'a rá basi Oja'a. Pe nu'a to øt'a te xants'o, ya hingrá mpadiui Oja'a.

¹² Gätho yø ja'i i nnømmanho na ra Demetrio, 'nε majuaní'a te dí øde i hma. Nugähe xquet'a dadi jahe majuaní ngue xanho te ga 'yo na, 'nε guí pahmu ngue nu'mø dá mangähe n'na ra hya, majuaní'a te dí mmam'me.

¹³ I ja mi'da yø hya dí nne ga xi'i, pe händi nne ga ga cuatä ua ja ra carta yø hya. ¹⁴ Porque dí tømí ngue himma ya'atho ga mmap'u, ya da zä ga nyasεui p'uya.

¹⁵ Da hyut'a ni mmui Oja. Di zengua'i ni amigo 'bεcua. 'Yørcä ra mate dami zengua quits'u n'na ngu n'na'u ma amigogähe 'bup'u guí 'buhmu.

Ra Judas Ja ua ra carta bi 'yo'tra Judas.

¹ Nugä drá Judas, rá mēfigä rá Jesucristo, dadi n'yohugä'be rá Jacobo. Dadi zengua to gä bi zon'na Oja. Emmēi di ma'ahū Oja. Ra Jesucristo p'uya, fä'ahū. ² Dī nne ngue man'na di dīnni mmāihū ngue di huēc'ahū Oja. Dī nne ngue emmēi di ma'ahū Oja 'nē dā hyūt'a nī mmāihū.

³ Ague mā zi cū'ahū, janjuani dā ne ngue xca ot'ahū rá carta ya yø hya n'youi nā rá nho dá nthēhū ngue ya dá nyamhū. Pē jap'ū man'na rá hya ja ts'editho gā otra carta gā pēn'nahū p'ū. 'Yo guí nnehū ngue to di ts'onna rá hya dí ēc'ēihū, guehna rá hya i ja para zantho nā. Pē n'na nditho bi un'Oja te'o gā o rá 'yē. ⁴ A nuyá, 'bū i'da yø ja'i ngue hingyø hoga 'yēc'ēi. I häte, guehya mmanya ngue sä gā siguetho gā øthū rá nts'o, porque ja rá mpunnbate Oja, i ēnā. Pē ngue nguna rá hya mma, ya cōn'a mā Ojahū, co 'nē'a mā Hmūhū Jesucristo cōni. A nuyá p'uya, ya manjam'møtho nt'ot'i p'ū ja rá Macā Libro ngue guehya yø ja'i dā ma rá castigo ya.

⁵ Madague'a ya guí pahū nā rá hya gā xi'ahū ya, pē dí nne gā bēn'nahū te xā 'yøt'Oja yø pa xā thogui. Porque nu'mø mambā jūjpū ja rá häi Egipto ya yø ja'i Israel, m'mēfa p'uya, bi hyo'ū to hīmbi 'yēc'ēi te bi mā. ⁶ Damī bēmhmū te bi tho'ū yø anxē hīmbi zuprā 'bēfi mī pēfi, sinoque bi zop'ū'a te mī pēp'ū mahēts'i. Nunā Oja, xā ndut'i conyø cadena p'ū ja rá 'bēxūi mēnte dā zōnna pa di nja rá ts'ut'abi. ⁷ 'Nē damī bēmhmū te bi jap'a Oja'ū yø mmēngu p'ū ja rá hnīni Sodoma 'nēhra hnīni Gomorra conmī'da yø hnīni guerp'ūtho mambī ja. Mī njap'ū yø ja'i mī 'bap'ū ngue 'yots'om'mäi tengutho øtyø ja'i 'bap'ū guí 'bahmū

ya ngue 'yots'om'mäi. 'Bū i'da ngue yø mmīn'yohūε mādi 'berpa rá sä tengutho 'mø drā xisu. Pē bi nzø ya yø hnīni ya n'namhū ngue nu to gātho øtyø ts'oqui dā badi ngue di njapra castigo m'mēfa connā sibi para zantho.

⁸ Tengutho dí xi'ahū ya, xquet'a njarbutho'a te øtyø fēhni xānnbate p'ū guí 'bahmū. Nu'ū, di ts'antyo dā, ēnā ngue bi t'utī ngue dā zā dā 'yøt'a xants'o ngue di ts'onnyø do'yo. Embi ngue hīngui ja ts'edi gā øthū ya yø hya di 'bējpahū Oja gā øthū. 'Nē nnømman'ū'a tate ja yø ts'edi. ⁹ Nu'mø mī dū rá Moisés, nu'a rá 'bet'o anxē Miguel bi njun'mā hyaui rá zithū ngue di nuēnnbabi rá do'yo. Pē nu'a rá Miguel hīmbi hya rá ts'edi xta nnømman'ū rá zithū, xta 'yēmbi ngue dā ma rá castigo. Sinoque hōntho embi: "Di hēc'a'i Oja", bi 'yēmbi. ¹⁰ Pē nuyá yø n'yohū dí xi'ahū ya, nnømman'ū'ū ja yø ts'edi 'nē hīngui padī hanja. Tengutho yø zū'ē ngue hīn'yū yø n'yomfēni, nu'a rá nts'o so yø mmāi gue'a øt'a, njarbutho ya dí xi'ahū ya, guehya di m'mēhya.

¹¹ Nuyá yø ja'i ya, hague ngu rá n'ū dā zā ya. Porque tenthō rá nts'o bi 'yøtra Caín. A nuyá p'uya, øtra ts'oqui ngue dā dahra mēnyū, tengutho bi 'yøtra Balaam. Pē di m'mēdi tengutho rá Coré, di m'mēdi ngue hīmbi ne xta 'yøde te mman'Oja. ¹² Nu'mø pap'ū ja rá ngo guí øthū ya yø ja'i dí xi'ahū ya, di 'berpabi yø sä'ū yø ja'i njuantho yø 'yēc'ēi. Porque nuyá yø ja'i ya di ho di nsihmē, pē hīngui nnu mānsū mī'da yø ja'i 'bap'ū ja rá ngo. Hōntho nne ngue di nniyase. A nuyá, hīn tema nho dā 'yøt'ahū ya. Ya guí nnuhū n'na rá jogui 'mø bá hā rá ndahi, 'nē hīmbi n'ye, njarbutho ya. Nuyá, guehya tengutho yø za hīngui zū'mø bi zōnna pa di nzadi. Ya xāndū, janāngue hīngui zūdi, 'nē majuanī ngue xāndū ngue nu'mø mī sat'i, bi c'ats'i. ¹³ Nuyá yø ja'i ngue hōndra nts'o gā 'yo, guehya yø ja'i guí nhyējpa yø fānthē jap'ū ja rá jathe ya, nup'ū nī gohra ts'othē xants'o rá fūgui hōts'e,

njarbutho ya. Guehya tengutho yø sø 'mø dadi pomp'u thogui. Guehya da ma ra castigo para zantho ya, da map'u ja ra ts'a'beXu.

14 'Dato yø papá bi m'mai bá fudi asta ra Adán, mi m'mu'a rá yoto, ya ra Enoc. Guehna ra Enoc bi ma te di nja, bi 'yena: "Nu'mø bá εcua Oja, yø mahuahitho yø maca anxε da n'youi.

15 Dá εhε ngue da 'yørpa ra ts'ut'abi gátho yø ja'i. Gátho yø ts'oc'ei hingui εc'ei Oja da ma ra castigo ngue'a te gáma nts'o xa 'yøt'e, da gue'a te gáma ts'omhya xa xi Oja p'u ha ya", bi 'yena.

16 Nuyá yø nemhya, hñjongui pøni ngue di nnu manho. I nne ngue nu'a te go nnepyø mmui da 'yøt'e, gue'a di nja'a. Nu'mø ya, εna ngue paxε. Di hoqui te xihyø ja'i, para ngue da zäp'u da gupabi te honi.

xanguahyø ulu ngue'a ra nts'o ga 'yo, hingui sä ha di mbenni.

24 Hønsε Oja ja rá mfadi, 'nε ja rá ts'edi ngue fä'ahü hingui 'yøthü ra ts'oqui. Oja da 'yøt'e ngue hñte mants'o da din'nahü 'mø ra pa gui m'mähmü p'u ja rá hmi rá dä. Nu'a ra ora'a p'uya, ya da zä gui johyahü.
25 Nuná Oja bi yanjä conná nguehra Jesucristo. Maguesε Oja ngue jase rá ts'edi, 'nε guehna tate hangü ra pa para zantho na. Da ngut'atho.

17 Ague ma zi cu'ahü, dami bεmhmu na ra hya bi xi'ahü m'met'o ya yø representante ma Hmuü Jesucristo.

18 Nuyá, bi ma ngue hante da gaxyø pa di 'yεp'u, di m'mahyø ja'i ngue da dentho'u yø hya xanduxqui. Guehya yø ja'i da 'yøtho'a ra nts'o so yø mmui ya.

19 Guehya yø n'yohü 'uεnyø ja'i ya. Gue'a ra 'yu cämbase yø n'yomfεni da 'yøt'e. Hinga gue'a ra 'yu di unna Espiritu Santo ga 'yo.

20 Pε ague ma zi cu'ahü, dami 'yøt'e ngue man'na di ndü ni maca nt'εc'εihü i ja. Nu'mø gui mmat'Ojahü, dami unna 'yu ra Espiritu Santo ngue di bεn'nahü te gui mmamhmü.
21 'Yo gadi unthohü rá mate Oja. Nuná ma Hmuü Jesucristo ja rá nhuεcate na. Ma ga tømhmü ngue di 'dacjü ra te para zantho.

22 Nu to yobεni, dami hathü ra ts'edi ngue 'yo di thät'i.
23 Pε nu'u ya xa thät'i, dami yäni, tengutho 'mø gui hya'a n'na ra nzunza di o sibi ngue hingui nnepe da guadi di nzø, gui jarbü. Di nja ni nhuεcatehü ngue mi'da yø ja'i, pε dami mfähmü, mamü njahü p'u tengu øt'u. Nup'u gdi bεmhmu ya yø ja'i ya, tengutho 'mø

Apocalipsis

Nuna ra Jesucristo, ja ua ya yø hya bi 'yutra Xuua, bi japi da badi te ja ngue di nja m'mefa.

¹ Nuya yø hya ja ua, guehya nnepra Jesucristo da fadi hanja ya. Oja bi japra Jesucristo ngue nu'u yø mēfi Oja, da badi hanja ya yø hya ja ngue n'na zihmantho di nja. Nugä drá Xuua, ra Jesucristo bá penngagui rá anxε, bi jaqui dá padi hanja na ra hya na. ² Ma ga xi'ahua te gä dá nu. Ga xi'ahua hanja na te gäma hya dá øde. Ra Jesucristo bi xiqui xanho hanja na rá hya Oja.

³ Nuna rá hya Oja bi t'urqui, ra mmēnthi di nthēui te'o da manna hya p'u ha di mpēti yø 'yεc'εi. 'Nε xquet'a ra mmēnthi di nthēui yø ja'i da 'yøde hanja ya yø hya nt'ot'i. Nu te ra hya da 'yøde, gue'a da 'yøt'a. A nuya yø hya ja ua, himma ya'atho di nja ya.

⁴ Nugä drá Xuua dadi zēnguagä'u yø 'yεc'εi rá m'map'u yoto yø hñini rá njap'u ja ra häi Asia. Oja di jap'ahu 'nε da hyut'a ni mmēihua. Nuna Oja i 'buhya, ximmangu dyø pa xa thogui ya mi 'bui, 'nεhyø pa di map'u, hangu yø pa di sigue di m'mai. Di jap'ahu na ra Espiritu Santo, nuna entho yoto yø nyot'i i nεqui p'u ni hyandrá nthuts'i Oja. ⁵ Di jap'ahu na ra Jesucristo, guehna xifi xanho yø ja'i hanja Oja na. Go rá maditho bi bēnnate 'mø mi di na, 'nε guehna ja rá ts'edi ngue di manda gätho yø dast'abi 'bucua ja ra ximhäi na. Guehna ra Cristo di macju 'nε bi du. Nu'a rá ji bi mäni, gue'a i hoga ma ts'oquihua'a. ⁶ Nuna ra Cristo øt'e ngue ma n'yohu p'u ha di manda ngue ndast'abi. Bi 'dacju ra 'befi ngue dyø mmäcjahua, para ngue da zäp'u ga thannehua na Oja rá Papá. A nuyá, ma ga εspahu na ra Cristo maguesε, ngue ja rá ts'edi para zantho. Da ngut'atho.

⁷ A nuyá, nuna ra Cristo, nu'mø bi zøhø di 'yε mahεts'i, da n'youi ra gui. Gätho yø ja'i da nu. Nuya yø ja'i bi cuarpua ja ra pont'i da nu 'mø bi zøhø. Nu'mø bi nu yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi, gä di nya dummui. Da ngut'atho.

⁸ Nuna ma Hmuhua Oja jase rá ts'edi, nguna ra hya xicju, i εna: "A nugä para zantho di 'bui, porque ya nmi 'bucä p'u bá fadi bá nja yø cosa ja ya. Da guehya, nu yø cosa i ja, jap'u rá nεgui, pε nugä ga sigue ga m'mai para zantho", i εna. Porque nuna Oja i 'buhya, ximmangu dyø pa xa thogui ya mi 'bui, 'nεhyø pa di map'u, hangu yø pa di sigue di m'mai.

⁹ Nugä drá Xuua, gä dadi ncuha, gäthogahua, ya ma n'yohu ra Jesucristo. A nuyá, di tocagahua ngue di sähu ra n'u ya. Pε gä di ohu rá 'yε ra Cristo nuna di hacju ra ts'edi ngue ga seti hangu ra n'u ja ngue ga thohmu. A nu'mø ma m'mucä p'u Patmos, ja n'na ra t'uhäi ja made ra jathe, ja dá op'u ra fadi. Bi joqui ngue dá mambrá hya Oja, dá xicä yø ja'i te'o na ra Jesucristo. ¹⁰ Nuna n'na ra pa ngue mi thanne yø ja'i ra Hmu Jesús, ra Espiritu Santo bi pärcagui ma nhandi, 'da ma'dan'yo dá nu. Dá øcua ja ma xatha ngue nts'edi ga nzoca n'na n'cεi. Nup'u dá øde, tengutho 'mø bi 'bixtra corneta. ¹¹ Nu'a bi zoqui bi 'yεngui:

—A nugä para zantho di 'bui, porque ya nmi 'bucä p'u bá fadi bá nja yø cosa i ja ya. Da guehya, nu yø cosa i ja, jap'u rá nεgui, pε nugä ga sigue ga m'mai para zantho. Ague Xuua, dami cuarta sacua te gä gui nnu ya. Gui pennbá ra sacua yø 'yεc'εi 'b'u yoto yø hñini rá njap'u ja ra häi Asia. Nuya yoto yø hñini ya, guehna ra hñini Efeso, ra hñini Esmirna, ra hñini Pérgamo, ra hñini Tiatira, ra hñini Sardis, ra hñini Filadelfia, ra hñini Laodicea.

¹² Nugä drá Xuua, dá 'bärbuya ngue dá hεt'a nzoqui. Pε nu'mø ma 'bat'i, dá nu yoto yø mfoxiyo ngue ra oro.

13 Nup'u ja'u yoto yø mfoxiyo p'uya, dá hēti ngue ɛt'inde n'na ra n'yohu. He rá he sət'e asta yø gua. Rá tiya p'uya, gā ra oro di ngut'i. 14 Yø xta p'uya, gā ra t'axi, ɛna ra t'axca xide'yo oque ra t'axca se. Yø dá p'uya, di yoxni tengutho rá thai ra sibi. 15 Yø gua p'uya, di yoxni tengutho ra t'ɛgui 'mø bá pømp'u ja ra orno ngue xa mma mats'uxt'i xandønho. Nu'a gā nt'øde 'mø bi nya p'uya, tengutho gui hi ra ndate dehe. 16 Nup'u ja rá 'yɛ ngue rá n'yɛi, i ha yoto yø sø. I pømp'u ja rá ne n'na ra ts'anjuai ja yoho yø hēti. Rá hmi p'uya, di yoxni tengutho gui yotra hyadi 'mø hinte juti.

17 Mā hɛrp'u 'bāi, dá tāgui tengutho n'na ra du, dá sop'u ja yø gua. Bi macrá 'yɛ ngue ra n'yɛi, bi doscagui, bi 'yɛngui:

—'Yo guí su. Go guecā dí 'bui para zantho, porque ya nmi 'bucā p'u bá fadi bá nja yø cosa i ja ya. Da guehya, nu yø cosa i ja, jap'u rá nɛgui, pɛ nugā gā sigue gā m'mai para zantho. 18 Guecā dí 'bui hangū ra pa. 'Nɛ bi hnu ngue dá tu, pɛ nuya dí 'bui para zantho ya. Go dí hagā ra nsogui ngue ra ndate, go dí hagā ra nsogui p'u 'buhyø ánima. 19 A nuyá, dami cuatro sacua te gāma hya guí nnu ya. Cuatra sacua'a te bi nja ya, da gue'a te di nja m'mefa. 20 Nuyá, gā xi'i te gā mbønya yoto yø sø gā nua ja mā n'yɛigā ya. Co 'nɛhya yoto yø mfoxiyo ngue ra oro di mäsqui, gā xi'i te gā mbøni. Nuya yoto yø sø gā nu, guehya gā mbøni ngue yoto yø mɛfi Oja ya. Guehya 'bet'o p'u di mpeti yø 'yɛc'ɛi ngue yoto yø hnini ya. A nuya yoto yø mfoxiyo gā nu, guehya gā mbøni ngue yoto 'bui yø 'yɛc'ɛi ya.

2

1 Dami 'yotra carta, gui pennbabi rá mɛfi Oja 'bet'o p'u 'buhyø 'yɛc'ɛi'a ra hnini Efeso. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yɛmbi: “Nguna ra hya mmana ja yoto yø sø p'u ja rá n'yɛi, nuna di therbu made ha ja yoto yø mfoxiyo ngue ra oro. I ɛna: 2 Dí pacā te gā guí

øthu. Dí padī ngue guí ha ra ts'edi guí ørpahu rá 'bɛfi Oja. 'Nɛ guí seti hangū ra n'u guí thohmu. Dí pacā ngue hin gadi nsixu yø ts'oc'ɛi. 'Nɛ dí padī ngue pønyø ja'i ngue nne da hyā'ahu, i ɛna ngue mā representante. Pɛ gā hyaspahu ra güenda te gā 'yo ya yø ja'i ya, 'nɛ gā tinnbahu ngue guehya fehni ya. 3 Guí seti hangū ra n'u guí thohmu, 'nɛ 'bu i'da ngue ɛmmɛi ørcagui mā 'bɛfi, hinha gā ngohyø mmui. 4 Pɛ nugā jap'u n'na ra hya nná su'ahu. Nuna ra hya na ngue zits'utho gadi macju, ya hinni mantho gadi macju tengutho p'u bá fadi, ngue janjuani gā hyo ni mmui gā macju. 5 Dami bɛni ha bi njap'u guá ɛts'i ngue gadi macju. A nuyá, dami 'bā'ni mmuihu n'na zihmantho, dami macju tengutho gmi øthu m'mɛt'o. A nu'mø ngue hingui nne gui macju, gā mmagā p'u ngue gā hacā ni mfoxiyohu p'u ha ja. 6 A nuna n'na ra hya jap'u guí øthu, dí nnu manhogā na, ngue madits'u guí nnu manhohu'u yø hya xännbabi yø ja'i ra Nicolás. A nugā p'uya, xquet'a 'nɛqui madits'u dí nnu manhogā na ra hya na. 7 Nu ra ja'i ja rá gu, da 'yøhya yø hya ja ua xihyø 'yɛc'ɛi ra Espiritu Santo, i ɛna: Nu ra ja'i da bøni ngue da dapra nts'o i ja, gā unna nt'ɛdi ngue da zaprá ndät'ä ra za 'bāp'u ja rá nhuaza Oja. Nu'mø bi za ra ndät'ä ra ja'i, ra ja'i p'uya di m'mai para zantho, i ɛna”.

8 Dami 'yotra carta, gui pennbabi rá mɛfi Oja 'bet'o p'u 'buhyø 'yɛc'ɛi'a ra hnini Esmirna. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yɛmbi: “Nguna ra hya mmana ya mi 'bu 'mø mambá fadi bá nja yø cosa i ja ya, 'nɛ di sigue di m'mai para zantho. Guehna bi du na, pɛ mahømbi m'mui. I ɛna: 9 Dí pacā te gā guí øthu. Dí padī ngue xangu ra n'na guí sähmu. 'Nɛ dí padī ngue guí hyoyahu, ngue hin'yu ra mɛnyu. Pɛ madague'a, tate di muui na ra nho di 'da'ahu Oja. Dí padī ngue nnømman'uh'ahu yø ja'i nuya ɛna ngue yø judío. Pɛ nuya yø ja'i ya, guehya

hingyø ja'i Oja ya, sinoque guehya yø ja'i ra zithu ya. ¹⁰ Yo guí suh'a te ra n'u ja ngue guí thohm'a ya. Porque ra zithu di nja ra pa da 'yøt'e ngue guí n'ofädih'a. Ja da fap'u p'uya ngue'mø majuaní guí εc'εigah'a xanho, ogue hin'na. Di sä'ah'a ra n'u n'net'a ma pa, pe 'yogui hegah'a madague'a gui tuh'a. Cabo ga jut'ah'a connä 'da'yo te para zantho. ¹¹ Nu ra ja'i ja rá gu, da 'yøhya yø hya ja ua xihyø 'yεc'εi ra Espíritu Santo, i εna: Nu ra ja'i da bøní ngue da dapra nts'o i ja, ya hinda tho'a rá yondi ra ndate, i εna”.

¹² Damí 'yotra carta, gui pennbabi rá mēfi Oja 'bet'o p'u 'b'ahyø 'yεc'εi'a ra hnini Pérgamo. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yēmbi: “Nguna ra hya mmanna pōnná ne n'na ra juai mandø nts'atho, ja yoho yø hetí, i εna: ¹³ Dí paçä te gä guí øth'a. Dí paði ngue guí 'b'ahm'a p'u ha 'b'ahyø ja'i di manda ra zithu. Pe dí paði ngue guí εc'εigah'a xandønho. Nu'mø ra pa mi hatra ts'edi ra zithu'u ni mmenguh'a ya, ngue bi bentra Antipas bi hyo, bi api ngue xifi xanho yø ja'i hanja'a ma hya, pe hingá hyegah'a. ¹⁴ A nuyá, jap'u 'da yø hya guí øth'a ngue hīndi nnu manhogä. Porque nuna ra hya bi nxännbate manjam'mø ra Balaam, 'b'ap'u 'da ni amigoh'a ngue tenna ra hya na. Guehna bi xännbabi ra Balac, bi xifi ngue da japyø judío da 'yøtra ts'oqui, ngue da zi'a te pørpabi yø dahmu, m'mēfa p'uya di n'yots'om'mäi. ¹⁵ Nuna man'na ra hya p'uya, xquet'a 'b'ap'u 'da ni amigoh'a ngue tenna hya bi nxännbate ra Nicolás. Conque nuna ra hya xännbate na, madits'u ngue dí nnu manhogä na. ¹⁶ Pe nuyá, 'yo gaði unna 'yu yø ja'i ngue di xähya yø hya bi nxännbate na dí xi'ah'a ya. Damí xihyø ja'i ngue nuna ra hya xännbi, da hyep'u. Porque nu'mø himbi ne yø ja'i da hyep'u na ra hya di xädi, ga mmasεgä p'u. Nuya yø ja'i hingui nne da hyep'u ya yø hya di xädi, ga säsega'be connä juai pømma ne. ¹⁷ Nu

ra ja'i ja rá gu, da 'yøhya yø hya ja ua xihyø 'yεc'εi ra Espíritu Santo, i εna: Nu to da bøní ngue da dapra nts'o i ja, ga japi da zi ra hmε bí ja mahets'i, guehna ra hmε hingui facua ja ra ximhäi na. 'Nε ga unna n'na ra t'ado xa nt'axi. Nuna ra t'ado ga unni, nt'ot'i n'na ra thuhu ma'da'yo, hinjongui paði hanja. Sinoque ja ngue da base hanja'a to da hyanna do, i εna”.

¹⁸ Damí 'yotra carta, gui pennbabi rá mēfi Oja 'bet'o p'u 'b'ahyø 'yεc'εi'a ra hnini Tiatira. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yēmbi: “Nguna ra hya mmanna Ts'ant'u Oja, nuna di yoxni yø dä tengutho gui 'yotrá thai ra sibi. Yø gua p'uya, di yoxni tengutho ra t'εgui mats'uxt'i xandønho. I εna: ¹⁹ Dí paçä te gä guí øth'a. Dí paði ngue gaði macj'a nε dí paði ngue n'na ngu n'na gaði mmahm'a. Dí paði ngue guí εc'εigah'a xandønho. Dí paði ngue guí ørpah'a rá 'bēfi Oja. Dí paði ngue nu'a te ra n'u guí thohm'a, gä guí sēth'a. Dí paði ngue nu'a te ra nho guí øth'a, man'na tate xanho te guí øth'a ya, ngue'mø rá madi. ²⁰ Pe nugä, jap'u n'na ra hya nna sä'ah'a. Porque nuna ra hya xännbate ra Jezabel, gaði unthoh'a ra 'yu. Nuna ra xisu na, i εna ngue Oja di bēnnbabi ra hya xännbate, pe himma juani. Porque dí paði ngue hä't'u yø ja'i xännbi. Embi ngue sätho di n'yots'om'mäi ra ja'i, nε embi ngue sätho da za ra ngø pørpabi yø dahmu. ²¹ Nugä dí tømä na ra Jezabel, xamhatho da hyep'u'a rá n'yots'om'mäi ga 'yo, pe hingui nne da hyep'u. ²² Janangue nuyá, ga japi di hyenni da 'yoxrá t'ots'i. Ga japi da zä ra n'u. Nu to gä xa hyät'i ngue n'yots'om'mäiui, nu'mø hīndi 'bät'yø mmui ya hä't'i ngue da hyep'u ra nts'o øt'e, xquet'a ga japi ngue mathoguitho da zä ra n'u. ²³ Nuna ra Jezabel, ga hogä yø ja'i nuya xa hyät'i, i nnøpe ngue yø basi. Ja da bap'u yø 'yεc'εi 'b'ui ndap'u bi zä p'uya ngue dí parbabi yø n'yomfēni yø ja'i,

nū te gāma hya mbemp'u ja yø mmui n'na ngu n'na, gā dí padí. N'na ngu n'na'ah, nū te gā guí øth gue'a ra njut'i di nja'a.

²⁴ Pε nuna ra Jezabel xānbate ra hya p'u ja ra hnini Tiatira, xangu hinguí nne gui tenhn na ra hya na. Porque nuya yø hya exa di xāhyø ja'i ngue nne da badi xandønho te εga 'yo ra hya ra zithu, ya hinguí nne gui xāhma ya yø hya ya. Pε conni parte, ya hin'yu te gdá su'ah. ²⁵ Nuna ra hya ya xcá benth, dami sigue ngue gue'a gdí n'yohu'a ya, asta gue'mø dá εcā mahøn'a. ²⁶ A nuyá, nū to da bōni ngue da dapra nts'o i ja, 'nε da 'yøt'e te dadi 'bepi, 'nε di sigue da 'yøt'e asta guerp'u rá nεgui, guehna ra ja'i ga unná cargo ngue di manda yø nación. ²⁷ Ma Papá bi 'dajma cargo, ga ja'ah p'uya ga 'da'a ni cargoh. Pε mandø nzaquitho ra ts'edi ga 'da'ah. Nū'mø himbi 'yøtyø ja'i na ra hya guí xihma da 'yøt'e, gui japhu yø ja'i tengutho 'mø bi thespa ra t'εgui n'na ra ts'øye, ngue 'bexti mpøde. ²⁸ Xquet'a ga 'da'ah ra dasø bí pøx'mø xudi. ²⁹ Nū ra ja'i ja rá gu, da 'yøhna ra hya xihyø 'yεc'ei ra Espíritu Santo”.

3

¹ Dami 'yotra carta, gui pennbabi rá mēfi Oja 'bet'o p'u 'būhyø 'yεc'ei'a ra hnini Sardis. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yēmbi: “Nguna ra hya mmanna to pennbabi ra Espíritu Santo ya yoto yø hnini, nuna ha yoto yø sø. I εna: Dí pacā te gā guí øth. Dí padí ngue nup'u ha guí yah, guí εna ngue ya guí øth xandønho rá 'bēfi Oja. Dí pacā p'uya ngue himma juani guí n'yohu rá ts'edi Oja. ² 'Yo nimantho guí säyathoh, dami mēfi ngue gui hathu ra ts'edi yø ja'i. 'Yo guí nneh ngue nimantho da hyep'u Oja mi'da yø ja'i. Porque dí nnugā ngue guí säyathoh, guehna hinguí nnu manho ma Ojagā naya. ³ Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui pumbeni ya yø hya bi sän'nah. Nū te gāma hya bi si'i gui 'yøth, da gue'a gui 'yøth'a. 'Yo nimantho gui

säyathoh. Nū'mø hingá ja ndummui gui 'yøth ya yø hya dí xi'ah ya, jagui thambēni ya ga søcā p'u guí 'būhma, tengutho 'mø bi zøhra bε, porque hinguí pahma tema ora ga søhø. ⁴ Pε dí padí ngue nup'u ja ra hnini Sardis, 'bup'u 'da yø 'yεc'ei ngue hindí ts'onnyø he bi un'Oja. Guehya 'dap'u ga n'yo'be ya, da hye yø t'axca he. Gue'a yø njut'i'a ngue himbi ts'onnyø he bi t'unni. ⁵ A nuyá, nū to da bōni ngue da dapra nts'o i ja, gue'a da hye rá t'axca he'a, 'nε hinga thujpabi rá thuhu p'u ja ra libro nt'ot'i yø thuhu ya yø ja'i ja ra 'da'yo te. Nup'u 'būhma Papá, conyø anxε 'dap'u 'būhmi, ja ga mmangā p'u ngue guehya ma ja'i ya. ⁶ Nū ra ja'i ja rá gu, da 'yøhna ra hya xihyø 'yεc'ei ra Espíritu Santo”.

⁷ Dami 'yotra carta gui pennbabi rá mēfi Oja 'bet'o p'u 'būhyø 'yεc'ei'a ra hnini Filadelfia. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yēmbi: “Nguna ra hya mmanna majuaní ngue gā ra nho øt'e, 'nε nū'a ra hya mma gā majuaní. Guehna hannbabi rá nsogui ra dast'abi David. Nū'mø bi xocra goxthi, hñjongui sä da nøt'e. Nū'mø bi nøtra goxthi, hñjongui sä da xoqui. I εna: ⁸ Dí pacā te gā guí øth. Dí padí ngue nuna ma 'bēfi, madi zits'u guí ha ra ts'edi guí 'yøth na ra 'bēfi na. A nū'a gni 'yørpah masu na ra hya dí mma, hinguí cōngah ma thuhu, janangue dá xoc'ah n'na ra goxthi ngue hñjongui sä da nøt'e. ⁹ A nuya yø ja'i o rá 'yε ra zithu, guehya exa εna ngue yø judío ya, pε himma juani ngue guehya ma ja'igā ya, sinoque fehni. A nuya yø ja'i ya, ga japā ngue di ndantyøhm p'u ha guí 'būhma. Ja da bap'u p'uya ngue dadi ma'ah. ¹⁰ Nugā dí xi'ah ngue gui seti hangu ra n'u ja ngue gui thohm. Nuna ra hya dá 'bep'i gui 'yøth, gue'a gā 'yøth'a. Janangue nuyá, ga fāxah 'mø gā säh ra n'u da thogui gätho yø ja'i 'bui rá nguni nximhäi. Ja da fap'u ndana ra ja'i da bōni ngue xanho rá nt'εc'ei. ¹¹ N'na zihmantho ga ma

εcä. 'Yo gadi thøhmü nā rā hyā ya xca benthü, n'namhmä ngue hinga n'nan'yo to di tocabi rā njut'i ja ngue di n'na'ahü. ¹² A nuyá, nü to da bønī ngue da dapra nts'o i ja, gue'a da gohi ngue drá dōts'e rá ngu mā Oja'a. 'Nε hīnjām'mø da 'uemp'ü di m'mäi. Nü'a rá thūhū mā Oja, gā cuarpabi rā ja'i. 'Nε gā cuarpabi rā ja'i rá thūhū nā rā 'da'yo Jerusalén bí ja mahets'i, gue'a rá hnīnī mā Oja'a. 'Nε xquet'a gā cuarpabi rā ja'i mā 'da'yo thūhū. ¹³ Nü rā ja'i ja rá gu, da 'yøhnā rā hyā xihyø 'yεc'ei rā Espiritu Santo”.

¹⁴ Damī 'yotra carta, gui pennbabi rá mēfi Oja 'bet'o p'ü 'būhyø 'yεc'ei'a rā hnīnī Laodicea. Ja ua ya yø hyā gui 'yot'i, gui 'yēmbi: “Ngūnā rā hyā mmanā zant'a majuanī te mma. Nūnā xifi xandønhø yø ja'i hanja nā rā hyā majuanī. Connā nguehnā bī nhogui te gāma cosa bi zān'Oja ngue bī nja. I εnā: ¹⁵ Dī pacā te gā guí øthü. Dī padi ngue nī xīngā gue'a gui hyεgagui p'ü, nī xīngā gue'a gdi hā rā ts'edi gui tēngagui mā hyā. A nuyá, i nne gui sānnī te gui 'yøt'e. O bien ngue gui hyεgagui p'ü, ogue xīngui hyā rā ts'edi gui tēngagui mā hyā. ¹⁶ Pε comma ngue xøgue zi juat'atho guí εc'εigui, nūya njuantho gui mma thi ya. ¹⁷ Guí εnā ngue ya gyø mmεmmetihü, ya hīnte gadi 'bεhmü. Ya gā gue'a te guí øt'e guí εmhmü ya. ¿Ua hīn gadi umhmü rā güenda ngue rā 'yanthī gā nthεhü? Porque mādi zits'ü te di ja'ahü. Guí hyoyahü nup'ü go bi zā. Gyø xādāhü nup'ü go bi zā. Conque nī xīngā ulu di ja ngue gui hyehü. ¹⁸ Janāngue dī xi'ahü ngue gui tāngbahü rā oro mā datho xandønhø, ya xpā thop'ü ja rā sibi. Nü'mø ngue da guehnā di ja'ahü nā, ya majuanī ngue gui mmεmmetihü 'mø. 'Nε gui tāngbahü rā ulu tate mandø nt'axitho gui hyehü, n'namhmä ngue ya hīnnī mantho gui pēs'nī sā ngue da hīn'yü te gui hyehü. Damī tāngbahü rā 'yεthī nī hü ngue rā colirio, di coxnī dāhü, n'namhmä ngue da zā nī nxādā gui

thohmü. ¹⁹ A nuguī, nü'ü gā dadi mādi, nü'mø hīngā gue'a gā 'yo, nugā dī fēi ngue dadi hejpi te øt'e. Janāngue nuyá, gā fεp'ahü 'mø ngue hīngui hyā rā ts'edi gui 'bā'nī mmāihü ya. ²⁰ Dī 'bācā p'ü ja rā goxthi dī nzonhnategā. Nü rā ja'i da 'yøde te dī xifi, da xogagui rá mmāi gā cat'i. Gā nsāya p'ü ja rá mmāi rā ja'i. Gā n'amigo'be, 'dap'ü gā nsihmε'be. ²¹ A nuyá, nü rā ja'i da bønī ngue da dapra nts'o i ja, gā unna nt'edi ngue 'dap'ü gā mmī'be p'ü dadi mānda. Tenguthogā ngue dá dapra nts'o, janāngue nup'ü di mānda mā Papá 'dap'ü dī hü'be. ²² Nü rā ja'i ja rá gu, da 'yøhnā rā hyā xihyø 'yεc'ei rā Espiritu Santo”.

4

¹ Mī tho'a te gāma hyā dá nugā p'üya, mahøndā nnøts'e ngue da hanmahets'i. Dá handā n'na rā goxthi ngue nsoqui. Nü'a nmī ya'be p'üya, nü'mø nzoqui, εnā gue'mø m'mixt'i rā corneta'a gā ya. Bi 'yεngui:

—Bí 'yεcua ya. Gā ut'a'i te ja ngue di nja m'mefa —bi 'yεngui.

² Nü'a rā ora'a p'üya, bi pärcagui mā nthandi rā Espiritu Santo. Dá handā n'na rā nthuts'i bí ja mahets'i. Nup'ü ja rā nthuts'i p'üya, ja hup'ü Oja. ³ Nūnā dá handi ngue hūxpü ja rá nthuts'i, dá nü ngue di yoxnī p'ü hūdi, tengutho gui yoxnī rā dospi ngue rā jaspe, n'youi rā cūhü xā nthēnī ngue rā cornalina. Nup'ü hūdi, jap'ü n'na rā nyot'i ngue rā sano, gā rā jūxhmü. ⁴ Xá 'yεt'inde 'dāte magoho yø nthuts'i p'ü hūdi. N'na ngu n'na'ü yø nthuts'i hup'ü n'na nc'ei, gā he yø t'axca he. 'Da'a n'na rā corona ngue rā oro oxyø ya. ⁵ Nup'ü hü Oja, ja pøp'ü yø hüei, ja nεxpü yø ngānī 'mø bī nyā. Nup'ü nī hyandrā nthuts'i Oja, jap'ü yoto yø nyot'i ngue danzø. Gue'ü nnøpā ts'edi rā Espiritu Santo'ü yø nyot'i. ⁶ Nup'ü ja rā xεqui socra nthuts'i p'üya, titho tengutho rā jathe p'ü gui nεqui. Pε thotrā nthandi rā ja'i tengutho rā xito.

Nup'u ja ra nthuts'i, gä goho yø ts'at'i 'bäi 'da'a n'na'u ja yø te. Ngu rá hmi, ngu rá xütha, gä ja yø dä. ⁷Nu'a rá mudi, di nequi tengutho n'na ra dafanzate. Nu'a rá yoho, di nequi tengutho n'na ra ndøtoro. Nu'a rá hyu, ja rá hmi tengutho ra ja'i. Nu'a rá goho, di nequi tengutho ra dátäni di hmahyø zahua. ⁸Gä goho, i ja 'dato yø zahua n'na ngu n'na. Nup'u ja yø zahua, ngu yø 'bizahua, ngu maxøts'e, gä ma zinni ja yø dä. Ra pa, ra xui hingui säya ngue ena:

—Nuna Oja na, guehna ma datho di nsupi. Guehna ma datho di nsupi. Guehna ma datho di nsupi. Guehna Oja ra hmu na ngue jase rá ts'edi, guehna 'buhna ya, 'nehyø pa xa thogui ya mi 'bui, 'nehyø pa di map'u, hangu yø pa di sigue di m'mui —i ena.

⁹Nguna ra hya ga 'yεspabi Oja 'ne di ja mammadi Oja. N'na ndi ngu n'na ndi da 'yεspabi Oja, ¹⁰nu'u 'däte magoho huxyø nthuts'i di mäspu hu Oja, gä ndantyøhmu ngue thanne Oja nuna 'bui para zantho. N'na ngu n'na enyø corona ngue sop'u ni hyant'Oja. I ena:

¹¹—Ague ma Oja'i, gue'e ma Hmu'ahē. Gue'e ni 'yup'u mathoguitho da hnu mansu'i. 'Ne ni 'yup'u da t'ets'a'i, porque jase ni ts'edi ngue gá hoqui tanto yø cosa i ja. Nu'i, bi nja'i mpähä guá sänni te bi nja, gue'a ja'a ya.

5

¹Nuna Oja huxpu ja rá nthuts'i, dá hēti ngue fo rá 'yēi n'na ra sūcua ngue m'mäni. Nt'ot'i mbo ra sūcua 'ne nt'ot'i maxøts'e. Nup'u ja rá nyani ra sūcua n'youi yoto yø seyo sammi ngue hīndi nxūdi. ²Dá nu n'na ra anxē ngue mandø nzaquitho ga ya, ra ndøts'edi ga 'yøtra nt'änni, i ena:

—¿To da bōni di ntate ya ngue da zä da xōjpa yø seyo samra sūcua, para ngue di nxūdi? —bi 'yēna.

³Pe hīnjombi bōni ngue xta nzä da xūdi, ni xīnga guep'u mahēts'i, ni xīnga guecua ja ra häi, ni xīnga

guep'u 'būhyø ánima. Hīnjombi bōni ngue xta nzä xta xōjpa yø seyo ra sūcua ngue xta nnu te nt'ot'i. ⁴Nugä p'uya janjuani ngue di zoni, porque hīnjombi bōni ngue xta xōcyø seyo ngue xta nnu yø letra nt'ot'i ra sūcua. ⁵Nu'u 'däte magoho nja'i, bi 'yēna n'na:

—'Yo nīmantho guí zoni, porque nuna ni hu ngue ra dafanzate, rá mēni ra Judá 'ne rá mēni ra dast'abi David, go bi dahna ya. Go da zä da xōcyä yoto yø seyo samra sūcua naya.

⁶Dá nugä n'na ra De'yo ngue 'bāp'u 'bu Oja p'uya. Di nequi ngue n'yodui yø mēdi bi nja 'mø mi tho. Xa 'yēt'inde'u di mäspu 'bu Oja. Ja yoto yø danī, ja yoto yø dä. Nuya yø dä p'uya, guehya nne da ma ngue ra Espiritu Santo handi gä rá ngani nximhäi. ⁷Nuna ra De'yo, bi ganna sūcua mi ca rá 'yēi Oja p'u hūdi. ⁸Mi ganna sūcua p'uya, nuya goho i 'bäi n'na ngu n'na yø ts'at'i ra nthuts'i, co 'nehya 'däte ma goho hup'u ja yø nthuts'i, gä bi ndantyøhmu p'u 'bāhra De'yo. I ha 'da'a n'na ra 'bida ni hu ngue ra arpa. Ne the 'da'a n'na ra mohi ngue ra oro, yup'u ra hoga bopo. Nuna ra bopo, guehna rá mhmat'Oja øtyø ja'i ya o rá 'yē Oja na. ⁹'Ne tuta n'na ra thuhu ngue ma'da'yo, i enna thuhu: “Nu'i, gue'e ni 'yup'u ngue gui canna sūcua, gui xōjpa yø seyo n'youi. Porque gue'e bi tho'i, 'ne conni ji gá jurpabi yø ts'oqui yø ja'i ya o rá 'yē Oja. Guehya yø ja'i 'bui ndap'u bi zä yø häi, 'ne 'dama 'dan'yo yø hya gä nya n'na ngu n'na. ¹⁰Gá unyø 'befi yø ja'i ngue dyø mmäcja, para ngue da dannese Oja. 'Ne gá unyø 'befi yø ja'i ngue di ndast'abi, ngue di manda gä ra ximhäi”.

¹¹Ma nu mahøn'a p'uya, dá nu ngue mandøngu dyø anxē xá 'yēt'inde'u 'däte magoho di mäts'u goho 'bāp'u ja yø ts'at'i ra nthuts'i. Pe nu'a gāngu yø anxē dá nugä, yø mahuahī ngue yø mahuahī'a gandøngu yø mahuahī yø anxē dá nugä ngue tuhu. ¹²Janjuani ngue ra ndøts'edi gá 'yēna:

—Nuna ra De'yo bi tho, guehna ni 'yup'u ngue da 'yεspabi yø ja'i na. Da manyø ja'i ngue guehna jase rá ts'edi na, 'nε di manda'a te gāma cosa i ja, go guehna jase rá mfađi na. Janangue ni 'yup'u da hnu mansu 'nε da t'εspi.

¹³ Dá øcä p'uya ngue mandøngutho i tuhu. Gätho'a te bá sän'Oja ngue ja yø te, gä tuhu, ngup'u mahεts'i, nguua ja ra ximhäi, ngup'u 'bähyø ánima, ngup'u ja yø jathe. Gä 'da ga 'yεntho:

—Nuna Oja hup'u ja rá nthuts'i, co 'nεhra De'yo, guehya ma datho nne ngue da hnu mansu ya. 'Nε da hma ngue maguesε ja yø ts'edi. Guehya jatho ngue da t'εspi hangu ra pa ya —i εna.

¹⁴ A nu'u goho i 'bäi n'na ngu n'na yø ts'at'i ra nthuts'i, 'da ga 'yεntho:

—Xandønho ngue ngu'a di nja —bi 'yεna.

A nuya mi 'däte magoho di mäspu hu Oja p'uya, gä bi ndantyøhmu ngue thanne Oja nuna 'bäi para zantho.

6

¹ Dá nugä ra De'yo p'uya, ngue bi xøts'a rá mudi'u yoto yø seyo. Nu'a n'na'u goho 'bäp'u ja yø ts'at'i ra nthuts'i p'uya, ra ndø ts'edi ga ya, εna ra ngäni p'u dá øde ngue εngui:

—Bí 'yεcua, n'namhma gui hyεti xanho —bi 'yεngui.

² Ma nhannigä p'uya, dá nu n'na ra t'axa ndøfani. Nu'a ra tøgue, fo rá 'yε n'na ra nsä. Bi t'unna n'na ra corona. Bi ma p'uya ngue da øtra tunhni. Pε himbä thapi. Nuna, ndap'u bi zä ni ma bí tåhra tunhni.

³ Nu'a ra De'yo p'uya, mi xøts'a rá yoho ra seyo. Bi 'yεngä'a rá yoho 'bäp'u ja rá ts'at'i ra nthuts'i p'uya:

—Bí 'yεcua, n'namhma gui hyεti xanho —bi 'yεngui.

⁴ Ma nugä p'uya, bá εp'u n'na ra thenga ndøfani. Nu'a ra tøgue, bi t'unna ts'edi ngue da japi di ndunhyø ja'i 'bæcua ja ra ximhäi. N'na ngu n'na di nhyo. Bi t'unna n'na ra majuai.

⁵ Nu'a ra De'yo p'uya, mi xøts'a rá hyu ra seyo. Bi 'yεngä'a rá hyu 'bäp'u ja rá ts'at'i ra nthuts'i p'uya:

—Bí 'yεcua, n'namhma gui hyεti xanho —bi 'yεngui.

Ma nhannigä p'uya, dá nu n'na ra 'bondøfani. Nu'a ra tøgue p'uya ha n'na ra pesa. ⁶ Dá øcä p'uya ngue bá nya'a hup'u made haru 'bä'u goho 'bäp'u ja yø ts'at'i ra nthuts'i. Bi 'yεna:

—Nu'a n'na kilo ra trigo, di muui'a te nthaha n'na pa ra nzäbi. Nu'a hyu kilo ra cebada, di muui'a te nthaha n'na pa ra nzäbi. Pε ra aceite 'nεhra vino hinda nexrá muui'a —bi 'yεna.

⁷ Ra De'yo p'uya, mi xøts'a rá goho ra seyo. Bi 'yεngä'a rá goho i 'bäp'u ja rá ts'at'i ra nthuts'i p'uya:

—Bí 'yεcua, n'namhma gui hyεti xanho —bi 'yεngui.

⁸ Ma nhannigä p'uya, dá nu n'na ra nduhmi ndøfani. Nu'a ra tøgue p'uya ni hu ngue ra Ndate. Nu'u ja rá xutha ra tøgue, bá 'bæfa p'u'a ra xequi 'bähyø ánima. Guehna bi t'unna ts'edi ngue da hyo n'na cuarto yø ja'i 'bæ'a nximhäi na. Da japi ngue di nhyo yø ja'i p'u ja yø tunhni di nja, da du yø ja'i ngue ra tuhu. Da du yø ja'i ngue ra guchi. Da du yø ja'i ngue da za yø zate.

⁹ Ra De'yo p'uya, mi xøts'a rá cat'a ra seyo. Dá nugä yø te yø ánima xa tho ngue mmambrá hya Oja. Guehya hingui säya'a maní manna hya, janangue bi tho. Nuya p'uya, gä 'bæp'u ja ra altar. ¹⁰ Yø ánima p'uya, nts'edi gä 'yεna:

—Ague grá Hmu ma Oja'i, gue'e majuaní ngue gä ra nho gui øt'e. 'Nε dí pacähe ngue di nja'a te ra hya xcá ma ngue di nja. Xiya, ¿asta njam'mø gui hyaspabi ra güenda ya yø ja'i 'bæ'a nximhäi bi hyogähe ya? —i εna.

¹¹ Bi t'unyø t'axca he ya yø ánima n'äst'abi, pε bi sifi ngue di nsayahma mits'u ra pa. Da dømits'u, asta gue'mø da zudi ngue da thopya yø cu ørpa rá 'bæfi ra Cristo, tengutho i du ya yø ánima.

¹² Ra De'yo p'uya, mi xøts'a rá 'dato ra seyo. Dá nu ngue mathoguitho bi 'yan'ähäi. Ra hyadi bi gohi ngue ra

pothi tengū rā 'bo'ulu. Rā zana bi gohi tengū rā ji ngue xā nthēni. ¹³ Bā hōhyō sō maya bi zo häi. Guí nnu 'mō ngue huatṛa ndahī yō 'ya'igo, 'da guá hyōmtho ngue so häi, bi njarbutho. ¹⁴ Rā c'ammahets'i p'uya, bi m'mēdi tengutho 'mō m'māni n'na xit'o rā xucua. Yō t'ōhō 'nēhyō t'uhäi ja māde rā jāthe, gā bi dāmp'ū ha ja. ¹⁵ Yō dast'abi 'bū'a nximhäi p'uya, gātho yō hmu, gātho yō mmēmēti, gātho yō general, gātho mī'da yō jā'i ja yō ts'edi, gue'ū 'būhyō hmu, gue'ū hinjo'o yō hmu, gā bi 'dagui, bi n'yāmp'ū ja yō 'bido. Bi yarbū ja yō hyādo ja mbo rā häi. ¹⁶ Yō jā'i bi 'yēmbiyō t'ōhō, bi 'yēmbiyō nyuni:

—Bā tāhmū ya, n'namhma guí cogbahe, hinda dīngāhe nā hup'ū ja rā nthuts'i. Porque rā ndussutho rā castigo dā ja rā De'yo, hīndī nne gā thocāhe'a rā castigo'a. ¹⁷ Nūya mfadi ngue bi zōhra pa dī nja rā castigo ya. Ya hīnjondā zā dā dāqui te dī nja ya —i ēnyō jā'i.

7

¹ Mī tho'a te dā nūgā p'uya, māhōndā handī goho yō anxē 'bāi ngoho mats'at'i nximhäi, ngue samra ndahī n'na ngu n'na. Hīndī japi temā ndahī dī n'yo māxōts'e rā häi, nī xīngā guēp'ū ja rā jāthe di japi dī n'yo rā ndahī. Hīndī jāpra ndahī ngue temā za dā 'yanī. ² Dā nūgā mān'na rā anxē p'uya, ngue bī 'yēp'ū nī bōxyadi. Hānbbābi rā seyo nā mājuāni ngue Ojā i 'būi. Nūna rā anxē, rā ndōts'edi i matya goho yō anxē xi t'unyō ts'edi ngue dā 'yōtrā ndāte p'ū ja rā häi 'nēp'ū ja rā jāthe. ³ Bi 'yēmbi:

—'Yo sā temā ndāte guí ōthū p'ū ja rā häi, nī xīngā guēp'ū ja rā jāthe, nī xīngyō za, 'be gā mmēpyagāhe ya yō jā'i yō mēfi Ojā, dā ma mā seyobi yō dē yō jā'i —bi 'yēmbi.

⁴ Dā ōcā hangū gangū ya yō jā'i bi mē rā seyo Ojā p'ū ja yō dē. Nūya 'dē'mā yoho yō ts'ant'ū rā Israel, nū hangū yō mēni 'būi, n'na ciento 'nē yote māgoho māhuāhī bi zūdi. ⁵ Nūna

rā Judā, nūya yō mēni bi m'mū'a m'mēfa, bi zū'i 'dē'māyo māhuāhī bi ma mā seyo. Nūna rā Rubén, nūya yō mēni bi m'mū'a m'mēfa, bi zū'i 'dē'māyo māhuāhī bi ma mā seyo. Nūna rā Gad, nūya yō mēni bi m'mū'a m'mēfa, bi zū'i 'dē'māyo māhuāhī bi ma mā seyo. ⁶ Nūna rā Aser, nūya yō mēni bi m'mū'a m'mēfa, bi zū'i 'dē'māyo māhuāhī bi ma mā seyo. Nūna rā Neftalí, nūya yō mēni bi m'mū'a m'mēfa, bi zū'i 'dē'māyo māhuāhī bi ma mā seyo. Nūna rā Manasés, nūya yō mēni bi m'mū'a m'mēfa, bi zū'i 'dē'māyo māhuāhī bi ma mā seyo. ⁷ Nūna rā Simeón, nūya yō mēni bi m'mū'a m'mēfa, bi zū'i 'dē'māyo māhuāhī bi ma mā seyo. Nūna rā Leví, nūya yō mēni bi m'mū'a m'mēfa, bi zū'i 'dē'māyo māhuāhī bi ma mā seyo. Nūna rā Isacar, nūya yō mēni bi m'mū'a m'mēfa, bi zū'i 'dē'māyo māhuāhī bi ma mā seyo. ⁸ Nūna rā Zabulón, nūya yō mēni bi m'mū'a m'mēfa, bi zū'i 'dē'māyo māhuāhī bi ma mā seyo. Nūna rā José, nūya yō mēni bi m'mū'a m'mēfa, bi zū'i 'dē'māyo māhuāhī bi ma mā seyo. Nūna rā Benjamín, nūya yō mēni bi m'mū'a m'mēfa, bi zū'i 'dē'māyo māhuāhī bi ma mā seyo.

⁹ Mī tho'a te gā dā nūgā p'uya, māhōndā nhanni, pē māndōngu dyō jā'i dā nū ngue xpī 'yēhē 'dama 'dan'yo yō häi, ndap'ū bi zā yō xēqui, ndō yap'ūtho yō mmēngu 'da. 'Nē 'dama 'dan'yo yō hyā gā ya n'na ngu n'na. Gā 'bāp'ū nī hyant'a hūxṛā nthuts'i ha 'bāhra De'yo. Pē māndōngu dyō jā'i 'būp'ū, hīngui sā di 'bede. Pē gā he yō t'axcā he, 'nē gā cā yō palma. ¹⁰ Gātho yō jā'i, gā mafi, pē rā ndōts'edi gā 'yēna:

—Nūna mā Ojāhū hūhnū ja rā nthuts'i ya, guēhnā bi yānjū nā, co 'nēhra De'yo mā Yāntehū —i ēnyō jā'i.

¹¹ Gātho yō anxē, xā 'yēt'inde ya 'dāte māgoho ēt'inde ya goho 'bāhyō ts'at'i rā nthuts'i, gā bi ndāntyōhmu p'uya ngue thāne Ojā. ¹² I ēnā:

—Majuani ngue ngu'a bi nja ya. Pe nuyá, ma ga ja ma mmadihu Oja hangu ra pa ya. Porque nuna guehna jatho ngue ga espahna. Guehna jase rá mfadi na. Guehna ma datho ja ngue da hnu mansu na. 'Ne jase rá ts'edi. Nu te sannu ngue di nja, gue'a nja'a. Da ngut'atho.

¹³ Nu'a n'na'ua 'däte magoho p'uya bi 'yänngui, i ena:

—¿Te'o ya he yø t'axca he? ¿Haru gue xpi 'yehé? —bi 'yengui.

¹⁴ Nugä p'uya dí embi:

—Agué grá hmu, nu'i go guí padi te'o.

Ya engbaya:

—Nuyü, guehyü mathoguitho xa nzä ra ndate yu. 'Ne guehyü bi menyø he, bi bo yø he conná ji ra De'yo. ¹⁵ Janangue ja 'bähnu ni hyandra nhudi Oja ya. Ra pa ra xui thanne Oja nu hudi. Nuna Oja ya, guehna fädi ngue hinte da ja. ¹⁶ A nuyá, ya hinni mantho di ntu manthuhu. Ya hinni mantho di ntuthe. Ya hinni mantho da zä ra n'ua gampa ra hyadi. ¹⁷ Porque nuna ra De'yo 'bähnu ja rá nhudi Oja ya, guehna rá mádi yø ja'i na. 'Ne da zixpu pøhra dehe ngue ra 'da'yo te. Nu'ü yø guidä i ja ngue xa nzoni, da dujpabi Oja.

8

¹ Nuna ra De'yo, mi xøts'a rá yoto ra seyo n'youi ra sucuä. Nup'ü mahets'i comma maden'ora hinte bi 'yani. ² Mi tho'a ra ora'a p'uya, dá nugä yoto yø anxé 'bäp'ü ni hyandra nthuts'i Oja. Nuya yø anxé bi t'unni 'da'a n'na ra corneta.

³ Hømbá ep'ü man'na ra anxé p'uya, bá den'na ra t'uts'i Gä ra oro. Bi m'mäp'ü ja ra altar. Pe xandøngu yø bopo bi t'unni ngue da yuspa ra t'uts'i, da japra bopo p'ü ja ra altar ngue ra oro. Ja n'youi p'ü yø mhmat'Oja yø ja'i nuya o rá 'yε Oja. ⁴ Nu'a rá 'bifi ra bopo bi japra anxé p'ü hu Oja p'uya, ja n'youi p'ü yø mhmat'Oja yø ja'i nuya o rá 'yε Oja. ⁵ Ra anxé p'uya, nuna ra t'uts'i the, bi 'yatyø despi mi caxpu ja

ra altar. Bi 'yembü ja ra ximhäi p'uya. Bi nja yø ngäni, bi nja yø huéi. Bi 'yan'ahäi. Janjuani ngue ra ndihi.

⁶ Nuya yoto yø anxé ha 'da'a n'na yø corneta p'uya, bi nsä ngue da mixt'i.

⁷ Nu'a rá mádi ra anxé bi mixtrá corneta. Bi nja yø ndo. Bi nja yø sibi n'youi ra ji. Gä bi 'yembü ja ra ximhäi. Bi nzø n'na xequi ra häi p'uya, pe himbi zu hmäde bi nzø. Nup'ü ja ra häi bi nzø, bi nzø yø za, bi nzø yø c'amdapo.

⁸ Nu'a rá yoho ra anxé p'uya, bi mixtrá corneta. Nu'a dá nugä bi t'embü ja ra jathe p'uya, tengutho n'na ra daxant'øhø 'mø ni danzø. Nup'ü ja ra jathe bi zo, bi gohi ngue ra ji ra dehe. Pe himbi zu hmäde ra jathe bi nji. ⁹ Nup'ü ha bi nji ra dehe p'uya, Gä bi du yø zu'ε mi 'bup'ü. Yø barco mi 'yo maxøts'e ra dehe, Gä bi m'medi.

¹⁰ Nu'a rá hyü ra anxé p'uya, bi mixtrá corneta. Bá tä'a n'na ra dasø mahets'i p'uya, bá danzø. Bi zo ra sø p'ü ja yø dathe 'nep'ü pøhyø t'uthe bi zo. Pe himbi zu hmäde yø dehe ja nximhäi bi zo. ¹¹ Nuna ra dasø, ni hu ngue ra ndate gandønju. Nup'ü ja yø dehe bi zo, Gä bi juhüø dehe. Mandøngu dyø ja'i bi du ngue xanju ra dehe bi zi.

¹² Nu'a rá goho ra anxé p'uya, bi mixtrá corneta. Bi boca n'na parte ra hyadi, pe himbi zu hmäde ra hyadi bi boqui. Xquet'a bi boca n'na parte ra zana. 'Ne bi boca n'na parte yø sø. Nu'mø ra pa, ngoho ora m'mexui ua ja ra ximhäi. Nu'mø ra xui, ngoho ora ngue hin tema sø di nequi.

¹³ Dá handä man'na ra anxé p'uya, ngue bí 'yo mahets'i. Ra ndø ts'edi ga 'yεna:

—Huεcate. Huεcate. Huεcate yø ja'i 'bä'a nximhäi 'mø bi mixtyø corneta ya mi hyü yø anxé di 'behya —bi 'yεna.

9

¹ Nuna rá cut'a ra anxé p'uya, bi mixtrá corneta. Dá handä n'na ra sø bá tä mahets'i. Mi zøcua ja ra

ximhäi, bi nequi ngue ra anxε, bi t'unna n'na ra nsogui ngue rá nsogui ra ots'i hinha rá nzequi ganhε. ² Mi xospa rá njo'mi ra ots'i, bá pøxra 'bifi tengutho rá 'bifi n'na ra orno. Nu'a ra 'bifi bá pøts'e, bi go'ma häi, bi 'berpabi rá thai ra hyadi. ³ Nup'u ja ra 'bifi p'uya, n'youi p'u yø mmäcja t'axi, so häi. Nu'u yø mmäcja t'axi p'uya bi t'unyø ts'edi ngue da za yø ja'i tengutho ga sate yø ixtehe ua ja ra häi. ⁴ Bi si p'uya ngue hñdi ts'onnyø c'amdapo ja ua ja ra häi. Ni xingyø za di ts'oni. Sinoque bi sifi ngue da za yø ja'i nuya hinguì n'youi rá seyo Oja p'u ja yø dε. ⁵ Nuya yø ja'i da za, bi sifi ngue hñda hyo, sinoque ncat'a zana bi t'unna nt'edi ngue di sätra n'u yø ja'i. Pε nu'a ga n'u p'u sa, tengutho gan'u p'u sa ra ixtehe 'mø bi za ra ja'i. ⁶ Nu'u yø ja'i da za p'uya, da ne ngue da du ngue'a gan'u 'mø bi za, pε hñda zä da du. Mada ne yø ja'i da du, pε hñdi nthëui ra ndate ya yø ja'i di sä ra n'u.

⁷ Nuya yø mmäcja t'axi, nup'u gui nequi, εna yø ndøfani ya xa nsä ngue da ma ra tunhni. Nup'u ja yø ya, oxa n'na ra corona ngue ra oro. Yø hmi p'uya, rá hmi ra ja'i gui nequi. ⁸ Ja yø xta tengutho n'na ra xisu. Yø ts'i p'uya, εna yø ts'i yø dafanzate. ⁹ Gä ra t'egui yø njudi ja yø tiya. Nu'a gui hi yø zahua, tengutho gui hi yø carro 'mø jutyø ndøfani ni tihì ngue ni ma ra tunhni. ¹⁰ Ja yø ts'u, tengutho yø ts'u yø ixtehe ngue ja yø 'bite. Di sätra ndate yø ja'i 'mø bi mihi. Pε ncat'a zanatho ma t'unni ra nt'edi ngue da mihyø ja'i. ¹¹ Nuya yø mmäcja t'axi, 'buhyø hmu di manda, guehna n'na ra anxε di manda p'u ja ra ots'i hinha rá nzequi ganhε. Nuna ra anxε na, nu'a ra hya ngue ra ebreo gui hutì ngue ra Abadón. Nu ra hya ngue ra griego p'uya gui hutì ngue ra Apolión, i nne da manna ra hya na ngue ra Hyote.

¹² Ya rá muditho ra ndate na p'uya. Pε tobe di 'berhmi yoho di nja.

¹³ Mi mixtrá corneta'a rá 'dato ra anxε p'uya. Dä øde ngue bá nya n'na

nc'ei p'u made ha maqui goho yø dani ra altar ngue ra oro, ha ni hyant'a Oja. ¹⁴ Nuna bá nya p'uya, bi zo'a rá 'dato ra anxε mi hä rá corneta, bi 'yεmbi:

—Dami xoqui goho yø anxε nthat'i p'u jonna dathe Eufrates.

¹⁵ Bi ma mathøgue'u goho yø anxε p'uya ngue da hyo n'na parte yø ja'i 'b'u'a nximhäi. Pε hñda za hmäde da hyo. Ya yø 'bεfitho'a, gue'a bá ts'ännbi ngue da 'yør'mø bi zønna ora, bi zønna pa, bi zønna jeya ngue da 'yøt'a te ja ngue da 'yøt'e. ¹⁶ Dä øcä p'uya, ngue mma hangu gangu yø tøgue ngue yø ts'edi ni n'youi'u goho yø anxε. Bi ma ngue yo ciento miyones yø ts'edi ni n'youi.

¹⁷ Guehna bi zähma dä naya, dá nu yø ndøfani, dá nu yø tøgue. Nup'u ja yø tiya yø tøgue, Gä ra t'egui yø njudi. N'youi yø cähu ngue ra theni, ra c'anguì, ra c'axt'i, n'youi p'u ja yø njudi. Yø ndøfani p'uya, εna yø ya yø dafanzate yø ya. Yø ne yø ndøfani p'uya, pønyø sibi, pønyø 'bifi yanì ngue ra asufre. ¹⁸ Bi hyo yø ja'i ya hyu yø ndate pønyø ne yø ndøfani. Pε nu hangu gangu yø ja'i 'bui, himbi za hmäde bi hyo. ¹⁹ A nuya yø ndøfani, n'youi ra ndate yø ne, n'youi ra ndate yø ts'u. Porque yø ts'u yø ndøfani, ja yø ya ngue sate tengutho ra c'eya 'mø sa yø ja'i.

²⁰ Pε nuya yø ja'i bi bongui, ngue hin'i du ya yø ndate ya, himbi ne bi 'bätyø mmui ngue xta hyep'u yø dahmu. Sinoque bi siguetho ngue thanne yø ts'onthi. Bi siguetho thanne yø dahmu ngue ra oro, ogue ra t'axi, ogue ra bronze, ogue ra do, ogue ra za. Conque nuya yø dahmu thanne yø ja'i, hinguì 'yo, hinguì zø yø dä, hinguì øhra hya 'mø nzohyø ja'i. ²¹ Himbi ne xta hyep'u'a te mani n'yo yø ja'i. Bi siguetho bi nhote, bi siguetho bi n'ete, bi siguetho bi n'yots'om'mäi, bi siguetho bi mpε.

10

¹ Mandø nzaquitho man'na ra anxε dá nugä ngue bí 'yε mahets'i bá o ra

gui. Rá ya ra anxε, n'youi ra sano ngue ra 'becjuni. Rá hmi p'uya, di yoxni tengu ra hyadi. Yø gua, gä ra sibi. ² Ca rá 'yε n'na ra súcua. Nu'a rá gua ngue ra n'yεi, brá nnerbu ja ra jathe. Nu rá gua ngue ra gaha, brá nnerbu ja ra häi. ³ Dá øde ngue ra ndøts'edi ga ya, tengu 'mø guε ra ndøzate ngue nne di mmafi, njarbatho. Mi juadi bi mmafi, yoto yø ngäni dá øde ngue bi thonj. ⁴ Mi thonj'u yoto yø ngäni bá nya p'uya, dá ne xca cuatra súcua'u yø hya bi ma. Pε dá ø p'uya ngue bá nya mahets'i Oja, bi 'yεngui:

—Nuna ra hya bi man'u yoto yø ngäni bi nya ya, 'yo gadi cuatra súcua, n'namhma ngue hinda fadi hanja ra hya —bi 'yεngui.

⁵ A nuna ra anxε dá nugä ngue brá nnerbu ja ra jathe, man'na rá gua p'uya brá nnerbu ja ra häi, bi 'yεsmaya rá 'yε ngue ra n'yεi p'uya. ⁶ I exa ntestigo Oja nuna 'bai para zantho, bi hoqui te bí ja maya, bi hocra häi, bi hocra jathe, bi hoqui te gäma cosa i ja. Bi 'yεna:

—A nuyá, ya da guehra ora ja p'uya. Ya hinnj mantho da thotra pa ya. ⁷ Porque nu'mø bi zonna ora da mixtra corneta'a rá yoto ra anxε, ya bi nja gätho'a te xpá nzän'Oja di nja p'uya. Nuna rá hya Oja xa japyø pøngahya xa xihyø ja'i, ya gä bi nja'a te xa hmamp'uya.

⁸ Nu'a xtadá øde ngue bá nya mahets'i p'uya, mahømbi zoqui, bi 'yεngui:

—Ní ma ya. Dami cannbabi ra súcua ca rá 'yε ra anxε brá nnerbu ja ra jathe, man'na rá gua p'uya brá nnerbu ja ra häi —bi 'yεngui.

⁹ Dá magä p'u 'bähra anxε p'uya, ngue dá äpra súcua ca rá 'yε. Nuna ra anxε bi 'yεngui:

—Ja ua ra súcua. Dami sa. Nup'u ja ni ne xta n'u ra súcua tengutho ra t'afi. Pε nu'mø bi zøt'a mbo ni mmui, ya xta njü —bi 'yεngui.

¹⁰ Dá cangä ra súcua mi ca rá 'yε ra anxε p'uya ngue dá sa. Nu'mø ma

yafi, xan'u tengutho ra t'afi. Pε nu'mø ma tut'i, ya mandø njutho. ¹¹ Ya bi t'εngä p'uya:

—A nuyá, nuna te ra hya ja ngue da thogui gätho yø ja'i nuya 'dama 'dan'yo yø hya ga ya ya, conyø dast'abi, gui mma te ja ngue da thohya yø ja'i ya.

11

¹ Bi n'naca n'na ra t'o ngue ra t'εnj p'uya. Bi t'εngui:

—Ga 'yo ya, dami 'yennbabi rá nija Oja, 'nε dami 'yenna altar. Dami pede hangü yø ja'i ndanne p'u ja ra nija. ² Pε nu'a ra thinnija, 'yogui εnj. Porque nu'a, gue'a di t'unyø 'dan'yo ja'i'a. Nuya yø 'dan'yo ja'i, guehya yote ma yoshna dá nepa häi rá maca danihni Oja ya. ³ Ga penhna yoho ma m'menhni da mangbagui ma hya, mente gue'a n'na mahuahj 'nε yociento 'nε hyate ma pa. A nuya p'uya da hye yø he ngue di m'mu ndummui —bi 'yεna.

⁴ Nuya yonc'ei ya, guehya ga nnøpe ngue yonza yø olivo ya. 'Nε guehya ga nnøpe ngue yoho yø mfoxiyo jap'u ni hyant'Oja di manda nximhäi. ⁵ Nu'mø tonj ja'i da ne da hyo ya yonc'ei ya, hinda zä da hyo. Porque pønna sibi yø ne, di juadi da 'yuhyø nsuiui. Janangue nu to da ne da hyo, go da duse ra ja'i nne di nhote.

⁶ Nuya p'uya, ja yø ts'edi ngue da zä da 'yøt'e ngue hindj n'ye mente ra pa da mambrá hya Oja. 'Nε xquet'a ja yø ts'edi ngue da zä da 'yøt'e ngue da gohi di nji ra dehe. 'Nε ja yø ts'edi ngue nuua ja ra ximhäi, da 'yøt'e ngue di nja yø ndate n'u, hønt'a goma ora da nepe di nja. ⁷ Nu'mø bi juahyø 'befi ngue da manna hya, nu'a ra ndate zu'ε bi pøxpø ja ra ots'i hinha rá nzequi ganhε, guehna da 'yørpabi ra tunhni na, da dapi 'nε da hyo ya yonc'ei ya. ⁸ Nuya yø ánima bi tho, nu yø do'yo bomp'u ja yø caye ja ra danihni bi ma macuati ra pont'i ra Hmu Jesús. Nuna ra hnini na, gui nhyejpabi ra hnini Sodoma 'nε gui

nhyejpabi ra häi Egipto. ⁹ Nhyu pa made bi m'momp'ua yø ánima. Himbi ma nt'ägui, porque bi hnepe ngue da nu yø ja'i nuya 'bui ndap'ua bi zä ngue 'dama 'dan'yo yø hya ga ya. ¹⁰ Nuya yø ja'i 'bua nximhäi 'mø bi nu ngue ya xa ndu, asta øt'ango ngue di johya. Nu te tini n'na ngu n'na di mpennbi. Porque nuna rá hya Oja mi mmambya yonc'ei bi du, janjuani ngue maði unnba yø mmui yø ja'i. ¹¹ Pe nu'mø mi gua'a nhyu pa made ngue bomp'ua yø ánima, Oja bi 'yøt'e ngue mahombi m'mui. Nu to Gä bi nu ngue ya 'bui mahøn'a, janjuani ngue bi nsu. ¹² A nuya yonc'ei mi mmambrá hya Oja m'met'o p'uya, bi 'yøde ngue bi ts'o mahets'i, bi t'embj:

—Bí 'yehmi ua ya —t'embj.

Bi ma mahets'i p'uya, bi 'yo n'na ra gui. Nu'ua yø nsuiui p'uya bi nutho ha i ma maya. ¹³ Nu'a ra ora'a p'uya, janjuani ngue bi 'yan'ahäi. Nu hangu ga ndøngu yø ngu jap'ua ja ra danihni, nu'a n'na ciento yø ngu, 'det'a yø ngu bi xot'i. 'Ne yoto mahuahj nja'i bi du ngue'a i 'yan'ahäi. A nu'ua yø ja'i himbi du p'uya, janjuani ngue bi nsu. Bi manyø ja'i p'uya ngue janjuani ja rá ts'edi Oja bí 'bu mahets'i.

¹⁴ Ya bi tho'a rá yoho ra ndate ya, pe mahombá erpua rá hyu ra ndate di nja.

¹⁵ Bi mixtrá corneta'a rá yoto ra anxε p'uya. Nu'ua bá nya mahets'i p'uya ra ndøts'edi ga nt'øde ra hya bi ma ngue ena:

—A nuyá, nuna Oja co 'nehra Cristo, ya da 'yuhrá ts'edi ya, ngue para zantho di manda Gä ra ximhäi.

¹⁶ A nu'ua 'däte magoho di mäspua ja rá nhudi Oja, Gä bi m'memfo häi ngue bi danne Oja. ¹⁷ Gä 'da ga 'yenthø:

—Dadi ja mammaði'ahē ya grá Hmu. Gue'e grá Oja ngue jase ni ts'edi. Gue'e gui 'buhya, 'ne ya gmi 'bui mente yø pa xa thogui, 'ne gui sigue gui m'mui mente yø pa di map'ua. Jammadigahe ya ma Oja'i ngue ya Gä du'mi gui manda te Gä ja ya. ¹⁸ A nuya yø ja'i 'bua nximhäi mi mbøcue,

xa mmestho ni hya. A nuyá, xquet'a ya bi zønna pa gui mbøcue ya. Nu yø ánima xandu, ya bi nzønna ora gui hyaspa ra güenda ya. Gui unyø nzäbi ni mefi xa mmamp'a ni hya. Gätho yø ja'i ya o ni 'ye di ngüε di nnoho, te'o ngue nnu mansu'i, Gä gui unyø nzäbi. Ya bi zønna ora gui jua'ua yø ja'i øtra nts'oni ua ja ra ximhäi ya, ngue'a te gäma nts'o øt'e.

¹⁹ Dá nugä p'uya ngue bi xohrá nija Oja bí ja mahets'i. Nup'ua mbonnija, di nequi ngue jap'ua ra huada m'mets'i ra cohi bi gohmi m'met'o Oja yø ja'i. Bi nja yø huei, janjuani di hi yø ngäni. Bi 'yan'a häi, bi nja yø ndate ndo.

12

¹ Bi nequi p'ua mahets'i n'na ra hmeya ngue n'na ra xisu di mpäxa n'na ra ulu ja rá hmi tengu gui yotra hyadi. Nup'ua tøgue di nequi ngue ra zana nnets'i. Rá ya p'uya, oxä n'na ra corona n'youi 'de'ma yoho yø sø. ² Nuna ra xisu p'uya, ya hä rá basi, pe mafi ngue sä ra n'ua ngue ya di m'meni.

³ Mahøndä handä mahets'i p'uya, dá nu man'na ra hmeya ngue n'na ra ndate ts'ozu'ε xa ntheni, ja yoto yø ya, ja 'det'a yø dani. 'Da'a n'na ra corona oxyø ya. ⁴ Di fútrá ts'ua ngue bi homyø sø bí ja maya, so ua ja ra häi. Pe himbi zu hmada'a gangu yø sø bá hømmi. Ra ndate zu'ε p'uya, bi m'mäp'ua ni hyandra xisu hä rá basi. Høntho di m'meni, 'bexta zaprá basi. ⁵ Nuna ra xisu mi hä ra basi, bi m'mührá ts'ant'ua nuna ja ngue dá zedi di manda ua ja ra ximhäi. Pe nuna ra ts'ant'ua bi zixpu bí 'bu Oja ngue 'dap'ua dani mmihmi. ⁶ Nuna ra xisu bi 'dagui, i map'ua bí ja ra dapo, ya xi zänbabi Oja n'na ra xequi di m'mui. Ja di t'unnba te da zi mente n'na mahuahj 'ne yociento 'ne hyate ma pa.

⁷ Mi tho'a p'uya, bi nja n'na ra datunhni p'ua mahets'i. Bi 'yøtra tunhni'a rá hmu yø anxε ni hu ngue ra Miguel. Bi mfäxui mi'da yø anxε di manda. Bi ndunhui na ra ndate zu'ε, 'ne xquet'a bi mfäxui yø anxε

na p'uya. ⁸ Pɛ nuna ra ndate zu'ɛ, bí 'bɛhra tɔnhni p'ɥ mahɛts'i. Ya hin'yu ha di m'mai. ⁹ Nuna ra ndate zu'ɛ bá t'engua ja ra ximhái, gá bá n'youi yø anxɛ di manda. Nuna, guehna ra nyogui c'ɛya ni hu ngue ra zithu 'nɛ ra Satanás. Guehna hátyø ja'i 'bui gá ra ngani nximhái naya.

¹⁰ Mahøndá øde ngue bá nya maya man'na, pɛ ra ndøts'edi ga 'yɛna:

—Ya bi zønna ora da yan'Oja yø ja'i ya. Oja ya udi ngue ja rá ts'edi, dá guehra Cristo ya udi ngue ja rá ts'edi. Porque nuna ra pa ra xui maði yahma cuhu p'ɥ ha 'bɥ Oja, ya bá thøn'athi naya. ¹¹ Guehya ma cuhu bi dapra zithu ya, porque nu'a i du ra Dɛ'yo, ja rá ts'edi ngue bi hojpa yø ts'oqui. Guehya himbi zu bi ma ngue ɛc'ɛi ra Dɛ'yo ya. Himbi zu bi manna hya, madague'a bi tho. ¹² Bí ja ra johya mahɛts'i. Di johya to gá bí 'bap'ɥ. Pɛ huɛcate yø ja'i 'bap'ɥ ja ra häi, da gue'ɥ 'bap'ɥ ja ra jathe, huɛcate. Porque nup'ɥ ja ra ximhái ya, ja 'bap'ɥ ra zithu. Janjuani ngue mbøcue ya, porque paði ngue ya mits'ɥ dra pa da thaspa ra güenda —bi 'yɛna.

¹³ Nuna ra ndate zu'ɛ 'mø mambá t'engua ja ra ximhái, bi hyoni ha 'bɛhra xisu nuna xi m'máhrá ts'ant'ɥ, porque sui. ¹⁴ Pɛ nuna ra xisu, Oja bi japi ngue bi nja yø zahua tengutho n'na ra pents'ɥ, ngue bi zä bi 'dagui. Bi zop'ɥ ra ndate zu'ɛ, bi map'ɥ ja n'na ra dapo xi zänbá Oja ngue di m'mai. Nup'ɥ ja ra xequi bi zøni, ja bi t'unnbɥ te bi zi mɛnte nhyu jɛya made. ¹⁵ Nu'a ra ndate zu'ɛ, bi bønna dehe p'ɥ ja rá ne, bi gohi ngue ra ndate dehe. Bi nepe ngue xta nduxra xisu 'mø xtí nthɛui. ¹⁶ Pɛ ra xisu, bi máxra häi ngue bi dutra dehe bá pømp'ɥ ja rá ne ra ndate zu'ɛ. ¹⁷ Janangue nuna ra ndate zu'ɛ mathoguitho bi mbøcue ngue sahna ra xisu himbi zudi. Bi ma p'uya ngue bi 'yørpabi ra tɔnhni'ɥ yø basi ra xisu. Nuyá, guehya yø ja'i øt'e te di manda Oja ya, hingui nne da hɛ'a ra hya bi zohra Jesucristo.

13

¹ Dá m'mäcä p'ɥ ja ra nenga jathe p'uya. Dá handi ngue bá pøxma xøts'e ra dehe man'na ra ndate ts'ozu'ɛ ja yoto yø ya, ja 'dɛt'a yø dani, 'da'a n'na ra corona oxyø dani. Yø ya p'uya, nt'ot'i p'ɥ yø thuhu ngue hingui nnu manho Oja. ² Nuna ra ndate ts'ozu'ɛ, di nɛqui tengu ra tigre. Ja yø gua tengutho yø gua ra oso. Rá ne p'uya, tengutho rá ne ra dafanzate. Nuna man'na ra ts'ozu'ɛ ngue ra theni p'uya, guehna ra zithu na, bi japi bi nja rá ts'edi na ra ndate ts'ozu'ɛ bá pøxpɥ ja ra jathe. Bi unná nthuts'i ngue da mi, di manda'ɥ to di manda ra zithu. ³ Nuna ra ts'ozu'ɛ p'uya, di nɛqui ngue xí ts'ennbabi n'na rá ya, ya ja ngue da du. Pɛ bi zä rá ts'ɛt'i mi ja. Mi nu yø ja'i ngue bi zä rá ts'ɛt'i, bi nsu gátho yø ja'i 'bui rá ngani nximhái p'uya, ya i máhä yø ja'i na ra ndate zu'ɛ p'uya. ⁴ Bi danne yø ja'i ra zithu p'uya, porque bi bahyø ja'i ngue gue'a ra zithu xí unna ts'edi ra ndate ts'ozu'ɛ. 'Nɛsɛ'a ra ndate ts'ozu'ɛ bi danne yø ja'i p'uya. I ɛnyø ja'i:

—¿Hapɥ gue 'buhman'na ngue tate tengu na ra ndate zu'ɛ? ¿Te'o da bøni ngue da zä di ndunhui na? —ɛnyø ja'i.

⁵ Bi t'unná ts'edi na ra ndate ts'ozu'ɛ p'uya ngue bi xohra ne, bi nya. Bi manyø hya ngue di 'yɛts'i, 'nɛ bi manyø hya ngue nnømman'ɥ Oja. 'Nɛ yote ma yoshna bi ts'ännbi ngue di nja rá ts'edi. ⁶ Bi nømman'ɥ Oja p'uya. Bí nømman'ɥ bi rá thuhu. Bi nømman'ɥ bi rá nija Oja, co gátho'ɥ bí 'bɥ mahɛts'i bi nømman'ɥ. ⁷ Bi t'unná nt'ɛdi p'uya ngue da 'yørpabi ra tɔnhni yø ja'i ya o rá 'yɛ Oja, 'nɛ da dapi. 'Nɛ bi t'unná nt'ɛdi ngue di manda gátho yø ja'i 'bui ndap'ɥ bi zä yø häi, ngue 'dama 'dan'yo yø hya ga ya. ⁸ Nuna ra ndate ts'ozu'ɛ p'uya, gátho yø ja'i 'bui rá ngani nximhái, gá bi danne. Guehya yø ja'i hinga nt'ot'ibi yø thuhu p'ɥ ja ra libro ca ra Dɛ'yo nuna bi tho. Nuna ra libro na, hante di nhohra ximhái ya bá nt'ot'ibi yø thuhu te'o gátho ja ngue di nthɛui ra 'da'yo te.

⁹ Nu ra ja'i ja rá gu, da 'yøhya yø hya ja ua. ¹⁰ Nu ra ja'i sixrá mmic'eiui ngue da got'i, xquet'a 'nεεε ra gote da jot'i. Nu ra ja'i da hyo rá mmic'eiui conna juai, xquet'a ra hyote jatho ngue di du conna juai. Janangue nuya yø ja'i ya o rá 'yε Oja, jatho ngue da zeti hangū ra n'ua ja ngue da thogui, 'nε da 'yεc'ei xanho ngue di nja'a te ra hya bi man'Oja ngue di nja.

¹¹ Mahøndá nugä man'na ra ts'ozu'ε p'uya ngue bá pøxma xøts'e ra häi. Nuna p'uya, ja yoho yø danī tengutho ra De'yo. A nu'mø mi nya, bi nya tengutho ga ya ra zithu nuna ra thenga zu'ε. ¹² Nu'a te gä rá ts'edi mi ja m'met'o na ra ndate ts'ozu'ε rá mudi, gue'a rá ts'edi bi japi bi nja'a, i nnutho te gä bi 'yøt'e. Nuna rá yoho ra ts'ozu'ε bá pøxpæ ja ra häi, bi japyø ja'i 'bu'a nximhäi ngue da danne na ra ndate ts'ozu'ε xpí bøxpæ ja ra dehe, nuna xi zä rá ts'et'i m'met'o. ¹³ Nuna rá yoho ra ndate ts'ozu'ε p'uya bi 'yøtyø milagro, yø hmi yø dä yø ja'i asta øt'e ngue bi tähyø sibi mahets'i, so ua ja ra ximhäi. ¹⁴ Bi t'unná ts'edi ngue da 'yøtyø milagro mente n'yoi na rá mmits'o zu'εui rá mudi. Bi nepe ngue gue'a di hyätyø ja'i 'bu'a nximhäi ngue di mähä. Bi xihyø ja'i p'uya ngue bi hoca n'na ra dahmu di nεqui tengutho rá hmi na ra ndate ts'ozu'ε xi ts'enī conna juai 'nε xi zä rá ts'et'i. ¹⁵ Mi hocra dahmu yø ja'i p'uya, nu'a rá yoho ra ndate ts'ozu'ε xpí bøxa häi, bi t'unná ts'edi ngue bi japi bi nja rá te ra dahmu ngue di nya. 'Nε di manda na ra dahmu, ngue da tho'ua yø ja'i hinda ne da danne. ¹⁶ Nuna ra ts'ozu'ε p'uya, bi ja ts'edi ngue gätho yø ja'i da ma mamarcabi yø 'yε ngue yø n'yεi ogue yø dε. Gä bi ma mamarca yø ja'i, dingüe dinnoho, yø mmεmmeti, yø hyoya, gue'ua 'buhyø hmu, gue'ua hinjo'o yø hmu, gä bi ma mamarca. ¹⁷ Ya hinjonda zä da dai 'nε hinjonda zä da mä ngue'mø hingui n'yoi ra marca ngue rá thuhu ra ndate ts'ozu'ε, ogue gue'ua hangū yø número n'yoi rá thuhu. ¹⁸ Inne ngue di n'yomfēni xanho ra ja'i, para ngue

da dinya yø hya ja ua. Da zännbi hangū yø número pøts'e ngue n'yoi rá thuhu ra ndate ts'ozu'ε. Gue'a ra número n'yoi rá thuhu ra ja'i'a. Nuna ra número na, guehna ngue 'dato ciento 'nε hyate ma'dato.

14

¹ Ma nhannigä mahøn'a p'uya, dá nugä ra De'yo 'bäp'ua ja ra nyuni Sion. 'Dap'ua 'bähmi'ua n'na ciento 'nε yote magoho mahuañi nja'i. Guehya nt'ot'ibi rá thuhu ra De'yo p'ua ja yø dε ya, conná thuhu rá Papá. ² Mahøndá øcä mi'da yø hya bí ja mahets'i. Pe ra ndøts'edi ga nt'øde yø hya. Nup'ua dá øde ngue gui hi yø hya, tengutho gui hi yø dehe, ogue tengutho p'ua gui thoni ra ngäni p'ua dá øde. Yø mε'bida ngue yø arpa p'uya xandøngu dá øde. ³ Guehya tuta n'na ra 'da'yo thuhu p'ua ni hyandrä nhudi Oja ya, hapua huyha 'däte magoho di mäspæ hu Oja, hapua 'bä'ua goho 'bäp'ua ja yø ts'at'i ra nthuts'i. Nuna ra thuhu tuti, hinjongui padi tema thuhu, sinoque pase'ua n'na ciento 'nε yote magoho mahuañi, guehya yø ja'i bi nyanyø te ua ja ra ximhäi ya. ⁴ Guehya yø ja'i hinha ga hyε Oja, bi nsupi hangū ra pa. 'Nε n'yoi ra De'yo hapua ni ma. Guehya yø ja'i rá madiho bi ma mapøhø p'ua 'buhyø ja'i nximhäi ya, para ngue da zo rá 'yε Oja co 'nεhra De'yo da zo rá 'yε. ⁵ Guehya yø ja'i hinjam'mø bi manna fehni ya. Nuna Oja, hin tema nts'o bi dinnbi ngue di zui.

⁶ Dá handä man'na ra anxε bi 'yo maya p'uya. I mmanna hoga 'da'yo hya nuna ja rá ts'edi para zantho. Bi xihra hya yø ja'i 'bui gä rá ngani nximhäi, nuya yø ja'i 'dama 'dan'yo yø hya ga ya. ⁷ Pe ra ndøts'edi ga nt'øde ra hya bi ma, bi 'yεmbyø ja'i:

—Dami suhua Oja. Dami 'yεspæ, porque nuna Oja, ya bi zonna ora da hyaspa ra güenda yø ja'i ya. Dami thannehua na Oja bi hoqui te gä bí ja maya, 'nε bi hoqui te jaua ja ra häi. 'Nε

bi hoqui te gā jap'ua ja rā jathe. 'Nε bi xityø dehe hapua gā pøhø —bi 'yεmbyø ja'i.

⁸ Mahømbá erpũtho man'na rā anxε p'uya. Bi 'yεna:

—Bi guadi. Bi guahra danihni Babilonia. Porque guehya yø ja'i Babilonia bi gũtra 'yu nā rā nts'o øtyø ja'i 'bu'a nximhäi. I tenthø'a te rā nts'o øtyø ja'i Babilonia.

⁹ Nunā rá hyu rā anxε bá nya maya p'uya, rā ndøts'edi gā 'yεna:

—Nu to gā thanne rā ndate ts'ozu'ε 'nε thannebi rá dahmu, ogue di n'uní da ma mamarcabi rá dε ogue rá 'yε,

¹⁰ guehya yø ja'i di nthēui rā castigo xā nzän'Oja ya. Porque nuya yø ja'i sũ Oja, ya xā nzänni ngue di sãtra ndate p'ua ja rā sibi di danzø conna asufre. Da nudyø anxε Oja, da guehra De'yo da nũtho te da thøhya yø ja'i ya. ¹¹ Nu'a rā 'bifi da pøxpua ha da zā rā ndate yø ja'i, para zantho di nja rā 'bifi. Rā pa rā xui da zā rā ndate to thanne rā ndate ts'ozu'ε ogue thannebi rá dahmu, ogue mā marca rā ja'i conná thũhu rā ndate zu'ε.

¹² Janangue nuya yø ja'i ya o rá 'yε Oja, jatho ngue da zeti hangũ rā n'ua ja ngue da thogui. Da 'yøt'e te di manda Oja, 'nε 'yo di hε'a gā 'yεc'ei rā Jesús.

¹³ Dá øcä man'na bá nya mahets'i p'uya, bi 'yεngui:

—Damí cuatrá sũcuā ya yø hya jaua ya. Rá mmēnthi di nthēui yø 'yεc'ei di du'a ngue ørpa rá 'befi rā Jesús. Porque guehna rā hya mmanā Espiritu Santo nā ngue εna: “Ya bi zεp'ua te gā rā n'ua xā thogui. Nu'a rá 'befi Oja xā 'yørpe, bí ja rá njut'i p'ua mahets'i”.

¹⁴ Mahøndá handä maya p'uya, dá nu n'na rā t'axca gui, hũxpua n'na nc'ei, oxrá yā n'na rā corona ngue rā oro. I hā rá t'εxu hεt'i xandønho.

¹⁵ Nup'ua ja rā nija bí ja mahets'i p'uya, bá pømp'ua n'na rā anxε ngue rā ndøts'edi gā mmat'a hũxma xøts'e rā gui. Bi 'yεmbi:

—Ya bi yaxyø hmudä ja gā rā ximhäi. Ya bi zønna ora gui hyets'i —bi 'yεmbi.

¹⁶ Nunā hũxpua ja rā gui p'uya, bi hyεxyø hmudä mi jap'ua ja rā häi. Gä bi peti.

¹⁷ Bá pøm man'na rā anxε p'ua bí ja rā nija mahets'i p'uya. Bá hya man'na rā t'εxu ngue hεt'i xandønho. ¹⁸ Nup'ua ja rā altar, bá nεxpua man'na rā anxε ngue ja rá ts'edi ngue da ja rā sibi. Rā ndøts'edi gā mmat'a hā rā t'εxu p'uya, bi 'yεmbi:

—Ya bi yaxyø uva jap'ua ja rā ximhäi. Damí hyεqui —bi 'yεmbi.

¹⁹ Nunā rā anxε ts'o p'uya, bi hyεcyø uva mi jap'ua ja rā ximhäi, gā bi peti. N'narba bi gatyo uva ngue da thēmi. Nunā rā hya nā p'uya, i nne da mā ngue rā ndate castigo da ja Oja. ²⁰ Nu'ua yø uva bi ma nthēmi p'ua maxøts'e rā danihni. Nup'ua bi ma nthēmi yø uva, nu'a rá ngui bi bøni, gā rā ji. Nu'a gā 'yεnsyø yā yø ndøfani 'mø njumbi rá freno, nup'ua ha pøxrá ne, gue'a ganhε rā ji'a. Nu'a ganzant'i p'ua ha ja yø ji, bi ma asta hyu ciento kilómetro.

15

¹ Dá handä mahets'i man'na rā hmεya ngue mathogũtho rā ndussũtho. Dá nu yoto yø anxε. N'na ngu n'na ya yø anxε, i hā rā n'ua ja ngue da ja. Nu'mø bi nja ya yoto yø ndate n'ua, ya bi nja gäthø'a te rā castigo ja ngue da ja Oja p'uya.

² Dá nugä n'na rā xεqui ngue titho, tengũtho rā jathe p'ua gui nεqui, di nεqui tengũtho rā xito 'mø brá o rā sibi mbo. Ja tøp'ua gäthø ya yø ja'i xi dapra ndate ts'ozu'ε p'uya, ngue himbi ne bi dannebi rá dahmu. 'Nε himbi ne yø ja'i xta mma mamarca conna número n'youi rá thũhu rā ndate ts'ozu'ε. Gä hā yø 'bida xi un'Oja. ³ I tũtra thũhu mi tũtra Moisés rá mēfi Oja. Guehna rā thũhu tũrpabi rā De'yo p'ua ha 'bäi. I εna:

—Mathogũtho mazihøtho te gui øt'e grā Hmu, mā Oja'i. I jase ni ts'edi.

Majuani ngue gä xanho te guí øt'e. Grá dast'abi ngue yø ja'i 'bui rá nguni nximhäi. ⁴ ¿Te'o da bøn̄ya grá Hmu ngue da 'yεn̄a hinda nu mansu'i? ¿Te'o da bøn̄i ngue da 'yεn̄a hinda zä da 'yεts'a'i? Porque høn'atho'i ngue gä rá n̄ho guí øt'e. A nuyá, da εhε gätho yø ja'i 'bui'a nximhäi ya ngue da danne'i. Porque ya bi nu yø ja'i te guí øt'e, gä gue'a ní 'yup'u guí øt'e —bi 'yεn̄a.

⁵ M̄i tho'a p'uya, dá nugä ngue bi xohra nija bí ja mahets'i. Nup'u mbonnija, ja dá nugä p'u rá xequi mathoguitho xa nduxqui, ja m'mets'i p'u yø xindo nt'ot'i rá ley Oja. ⁶ Nup'u ja rá nija p'uya, bá pømp'u yoto yø anxε ya xtá nu m'met'o ngue bá hya rá ndate n'u ja ngue da ja. Gä di t'axca he, 'nε gä di ngutra oro yø tiya. ⁷ Nu'a n'na 'bäp'u ja rá nhudi Oja p'uya, bi unni 'da'a n'na rá mohi ngue rá oro'u yoto yø anxε. Nup'u ja yø mohi bi unni, ja yup'u rá ndate castigo da ja Oja nuna 'bui para zantho. ⁸ Nup'u mbonnija p'uya, yup'u rá 'bifi n'youi rá ts'edi Oja maguesε. Pε h̄injongui sä da yat'ambo nija. Da zä, pε asta gue'mø gä bi nja'u yoto yø ndate n'u ja ngue da ja ya yoto yø anxε.

16

¹ Mahøndá øcä man'na rá hya bá nya p'u ja rá nija mahets'i p'uya. Pε rá ndots'edi gä xi'u yoto yø anxε, bi 'yεmbi:

—Ní mähä ya. Nu'u yoto yø mohi guí theh̄a ngue n'youi rá castigo da ja Oja, dami 'yømmi p'u ja rá ximhäi ya —bi 'yεmbi.

² Nu'a rá mudi rá anxε p'uya, nu'a rá mohi m̄i the, bi 'yømp'u ja rá häi. A nuyá gätho yø ja'i m̄i n'youi rá marca rá ndate ts'ozu'ε p'uya, 'nε xi dannebi rá dahmu, bi nja yø ndate sasi ngue mandø n'utho.

³ Rá yoho rá anxε p'uya, nu'a rá mohi m̄i the, bi 'yømp'u ja rá jathe. Ra dehe p'uya bi gohi ngue rá ji, εn̄a bi ts'enna ánima. Gätho'u m̄i ja yø te p'u ja rá jathe, gä bi du.

⁴ Rá hyu rá anxε p'uya, nu'a rá mohi m̄i the, bi 'yømp'u ja yø dathe, gätho p'u ha pøhyø dehe. A nuyá, gätho yø dehe, gä bi gohi ngue rá ji. ⁵ Dá øde ngue bá nya rá anxε nu'a bi ts'onyø dehe, bi 'yεn̄a:

—Nu'i grá Hmu ma Oja'i, gue'e guí 'bahya. Mente yø pa xa thogui xcá m'mui. Pε gä rá n̄ho gn̄i 'bui. A nuyá, nu'a rá castigo guí øtya, ya ni 'yup'u'a ya. ⁶ Porque nuyá gadi japra castigo ya, guehya bi hyo yø ja'i o ni 'yε ya, 'nεhyø pøngahya xa mmamp'a'i ni hya, gä xa hyo. Janangue guí unyø njut'i ya, gä japi ngue bi zi rá dehe bi nji.

⁷ Dá øcä mahøn'a p'uya ngue bá nya man'na p'u ja rá altar. Bi 'yεn̄a:

—Nu'i grá Hmu ma Oja'i, gue'e majuani ngue jase ni ts'edi. Nu'a te rá castigo guí øtya, ya ni 'yup'u'a ya —bi 'yεn̄a.

⁸ Rá goho rá anxε p'uya, nu'a rá mohi m̄i the, bi 'yømp'u ja rá hyadi. Rá hyadi p'uya man'na mandø mpatho. Mathoguitho uhyø ja'i'a gä ndømpa. ⁹ Mathoguitho bi nzø yø ja'i ngue'a te gä ndømpa rá hyadi. Pε h̄ingui nne yø ja'i di 'bätyø mm̄i ngue di n'uni da 'yεspabi Oja. Sinoque man'na nnømman'u nā Oja ja rá ts'edi ngue bí pεnnbabi rá n'u thogui.

¹⁰ Rá cät'a rá anxε p'uya, nu'a rá mohi m̄i the, bi 'yønnbabi p'u ja rá nthuts'i rá ndate ts'ozu'ε. Nup'u ha gä di manda nā p'uya, gä bi gohi ngue rá 'bexui. Asta sa yø jani yø ja'i ngue sä rá ndate. ¹¹ Pε madague'a bi zä rá ndate yø ja'i ngue yø ndate sasi, h̄imbi ne xti 'bätyø mm̄i ngue xtā hyep'u rá nts'o gä 'yo. Sinoque εn̄a man'na bi nømman'u nā Oja bí 'bu mahets'i.

¹² Rá 'dato rá anxε p'uya, nu'a rá mohi m̄i the, bi 'yømp'u ja rá dathe Eufrates. Rá dathe p'uya bi 'yot'i, para ngue da zä da tho'u yø ts'edi yø dast'abi mambá ep'u, ni 'yep'u ni bøxyadi.

¹³ Dá nugä p'u ja rá ne rá ndate ts'ozu'ε xa ntheni, 'nεp'u ja rá ne'a rá mmits'o zu'εui, 'nεp'u ja rá ne'a rá

fɛhni pɔngahya, 'da'a n'na ra ts'onthi bá pɔmp'u ja yø ne, di nɛqui tengutho ra 'uɛ. ¹⁴ Guehya yø ts'onthi da zä da 'yøtyø milagro. Bi bɔni ngue di peti gätho yø dast'abi 'bu'a nximhäi. Nu'mø ra pa da ɛp'u na Oja jase rá ts'edi ngue da hyaspa ra güenda gätho yø ja'i, guehya da nangui ngue da 'yørpabi ra datunhni Oja ya.

¹⁵ Gätho ya yø ja'i øhya yø hya nt'ot'ua, dami 'yøhmæ xanho na ra hya mmanãa Cristo, bi 'yɛna:

—Nu ra pa ga ma ɛhɛ, n'na zihmantho ga sɔhø, tengutho 'mø ha bi zønna bɛ, hingui fadi tema pa da zøhø, di njarbutho. Pɛ rá mmɛnthi di nthɛui to hingui aha, i fährá t'axca he n'namhma ngue hñdi n'yo mangøtho, 'nɛ hñda mɛsrá sä ngue da hin'yua rá t'axca he da hye —i ɛna.

¹⁶ Nu'u yø dast'abi bá ts'i p'uya, bi mpeti p'u ja ra xɛqui gui hutyo ja'i ga ya ra hya ngue ra ebreo, ngue ra Armagedón.

¹⁷ Rá yoto ra anxɛ p'uya, nu'a rá mohi mi the, bi 'yømp'u ja ra ndahi. Nu'a ra nija bi ja mahɛts'i ha ja rá nhudi Oja, ja bá nya p'u man'na, pɛ ra ndøts'edi ga 'yɛna:

—Ja bi zɛp'u'a te ja ngue di nja ya —bi 'yɛna.

¹⁸ Bi nja yø huɛi p'uya, bi nja yø ngäni. Janjuani ngue ra ndihj. Bi 'yan'ahäi, mathoguitho ra ndøts'edi i 'yani. Mente yø pa xa m'mahyo ja'i ua ja ra ximhäi, hñjam'mø xi nja'a te bi nja. ¹⁹ Nunã ra danihni Babilonia, hyu xɛqui bi bɔni ngue bi t'i'ahäi. A nuya gätho yø hñini ja rá ngani nximhäi, gä bi xot'i. Oja bi unnã njut'i'a ra hñini Babilonia, bi mennbabi ra castigo ngue sai. ²⁰ Gätho yø t'uhäi ja made yø jathe, 'nɛ yø t'øhø, ya hñha mambi nɛqui. ²¹ Bi zoxyø ja'i yø ndate ndo bi nja. Pɛ mandø nnohotho, yote kilo ganhyu n'na ra ndo. Pɛ yø ja'i p'uya, nu'a ga nzä ra ndate ngue yø ndo bi nja, ɛna gue gue'a man'na ga nnømma'n'u Oja'a.

17

¹ Bá ɛ'a n'na'u yoto yø anxɛ mi the yø mohi p'uya. Bi 'yɛngui:

—Bí 'yɛcua ya. Ga ut'a'i ra castigo da thohnã xisu mathoguitho ra 'yots'om'mäi, huxmã xøts'e ra jathe.

² Yø dast'abi 'bui gä rá ngani nximhäi, gä xa n'yots'om'mäiui na ra xisu na. Da guehyø ja'i 'bui gä rá ngani ra ximhäi, gä xa itibi ngue di sitra ɛi ngue rá 'yots'om'mäi —bi 'yɛngui.

³ Ra Espiritu Santo bi pärca ma nthandi. Ra anxɛ bi zixcagui p'u bí ja ra dapo. Ja dá nugã p'u n'na ra xisu huxmã xøts'e ra ndate ts'ozu'ɛ xantheni, xpí bøxpæ ja ra dehe. Nup'u ja rá do'yo na ra ts'ozu'ɛ p'uya, ma zinni p'u yø thuhu nu'u mma ngue hingui nnu manho Oja. Nunã ra ts'ozu'ɛ ja yoto yø ya 'nɛ ja 'dɛt'a yø dani. ⁴ Nunã ra xisu p'uya, ra 'bojapoi rá he conãa theni. N'youi yø dɔni ngue ra oro rá he, n'youi yø ts'udo mazihotho gui nɛqui, n'youi yø do ni hu ngue ra perla. I the n'na ra mohi ngue ra oro. Nu'a te gä rá nts'o xa 'yøt'e, gue'a pop'u ja rá mohi'a, porque ja rá ts'oqui na ra xisu ngue ra 'yots'om'mäi. ⁵ Nt'ot'i n'na ra thuhu p'u ja rá dɛ ra xisu ngue hingui fadi te ga mbøni. Pɛ nu'a ga mbønna ra hya na ngue ɛna: “Nunã ra danihni Babilonia, guehna ra mamá na ngue gätho yø 'yots'om'mäi 'bu'a nximhäi, 'nɛ'a te gäma nts'o i ja”. ⁶ Nunã ra xisu, dá nu ngue iti. Porque xa nzipyø ji ya yø ja'i Oja xa thopi ngue hingui nsäya mma hanja na ra Jesús. A nugã p'uya dadi 'yøtho hanja te dá nu. ⁷ Ra anxɛ p'uya bi 'yɛngui:

—¿Hanja ngue gadi 'yøtho? Nugã ga xi'i te ga mbøn'a te gä nu ya, ngue ra xisu, huxrá xatha ra ndate ts'ozu'ɛ, nunã ja yoto yø ya, 'nɛ ja 'dɛt'a yø dani. ⁸ Nunã ra ndate ts'ozu'ɛ gä nu ya, guehna ya fadi ngue mi'bu'a m'mɛt'o naya, 'nɛ nuya hñha madi nɛqui ngue di 'buhya. Pɛ hønã pøxpæ ja ra ots'i hñha rá nɛgui ganhe. Rá nɛgui p'uya da ma ra castigo. Astã

gue'mø mambá f'ua nximhäi, ya bá nt'ot'i p'ua ja ra libro yø thuhu ya yø ja'i ja ngue di nthëui ra 'da'yo te. Pë nuya yø ja'i hinga nt'ot'ibi yø thuhu p'ua ja ra libro, nu'mø bi nu ngue di 'bui mahøn'a ra ndate ts'ozu'ε, dadi 'yøtho.

⁹ Nuya yø hya jaua, i nne ngue da dani xanho rá n'yomfëni ra ja'i, para ngue da dini xanho hanja ra hya. Nuya yoto yø ya ra ndate ts'ozu'ε, guehya ga mbøni ngue yoto yø nyuni nnøpa nthuts'i ra xisu ya.

¹⁰ Nε xquet'a nuya yoto yø ya i ja, ga mbøni ngue yoto yø dast'abi. Ya bi du'ua cut'a yø dast'abi. A nu'a n'na'ua p'uya, i nts'ut'abitho ya. A nu man'na p'uya, tobe hñdi bentrá cargo. Pë nu'mø ya bi mi ngue di bentrá cargo, hinga ya'atho di nts'ut'abi. ¹¹ Nuna ra ndate ts'ozu'ε mi fadi ngue mi 'bua' m'met'o, nε hinha madi nequi ngue di 'buhya, guehna rá hyato ra dast'abi di m'mahna. Mayø n'youi'ua yoto yø dast'abi m'met'o. Rá nεgui ya, ya da ma ra castigo.

¹² A nu'ua 'det'a yø dani gá nurpi, gue'ua ga mbøni ngue 'det'a yø dast'abi'ua. A nuyá, tobe hñdi bentyø cargo ngue di ndast'abi ya, pë nu'mø ya bi bentyø cargo ngue di ndast'abi, 'da di ndast'abiui na ra ndate ts'ozu'ε p'uya. Pë honda n'na ora di ndast'abi.

¹³ Nuya 'det'a yø dast'abi 'da'igu da ma. Di nhεcahya, ngue nu te da manna ra ndate ts'ozu'ε, gue'a da 'yøt'a. ¹⁴ Guehya da 'yørpá ra tunhni ra Dε'yo ya. Pë ra Dε'yo di ntatetho, porque guehna ra Hmu na ngue yø hmu. Guehna ra dast'abi na ngue yø dast'abi. A nuya yø ja'i hinha ni hyehra Dε'yo p'uya, ya yø n'yoha, porque guehya yø thanhni Oja ya. Janangue bi zonhni ngue da 'yεc'ei ra Dε'yo.

¹⁵ Ra anxε p'uya mahømbi 'yεngui:

—Nuna ra jathe gá nu ngue huxra xisu ngue ra 'yots'om'mäi ya, ga mbøni ngue guehya yø nación i ja gá ra ximhäi ya. Guehya yø ja'i 'bup'ua ja yø hñini, 'dama 'dan'yo yø hya ga ya ya. ¹⁶ Nu'ua 'det'a yø dani gá nurpabi ra

ndate ts'ozu'ε, guehya da nu man'ua ra xisu ngue ra 'yots'om'mäi ya. Guehya di sätra n'ua ra xisu, asta da mõjpa ra xisu ngue da za. Nu te di pongui da 'yudi. ¹⁷ Nuya 'det'a yø dast'abi bi nhεcahya ngue 'da'igu da 'yøt'e. Di n'uni ngue ra ts'ozu'ε bi unyø ts'edi, ya gá 'yørpá Oja'a ngue ngu'a da 'yøt'e n'namhma ngue di nja'a te xpá nzän'Oja ngue di nja. ¹⁸ Nuna ra xisu gá nu p'uya, gá mbøni ngue guehna ra danihni di manda gätho yø dast'abi 'bua' nximhäi na.

18

¹ Mi tho'a te dá nugä p'uya, mahøndá nugä man'na ra anxε bí 'yε mahets'i. Di nequi ngue xandø nzaqui, asta gá ra ximhäi di yot'a te gui yoxni. ² Pë ra ndøts'edi ga mafi, i εna:

—Bi guadi. Bi guahra danihni Babilonia. Bi gohi ngue yø ngu yø ts'onthi ya. Ja bi 'yørbu yø 'bafi yø ts'intsu xandønts'o. ³ Porque gätho yø ja'i 'bua' nximhäi xa itibi ra vino jap'ua ngue'a rá 'yots'om'mäi ga 'yo. Nu'ua yø dast'abi 'bui rá ngani nximhäi, gá yø 'yots'om'mäi, porque øt'e tengutho mi øtya yø ja'i mi 'bup'ua ja ra hñini. Gätho yø pøhø 'bua' nximhäi, gätho xa mmεmmeti ngue mathoguitho manj unyø mēnyu ya yø ja'i ya.

⁴ Dá øcä man'na ra hya bí 'yε mahets'i p'uya, bi 'yεna:

—Ague ma ja'i'ahua, dami pømhmu p'ua ja ra danihni. 'Yogui øthua ra ts'oqui øtyø mmεngu p'ua, n'namhma ngue hingui thohma'a ra castigo da tho'ua. ⁵ Porque nuya yø ts'oqui øt'e, xøgue ja di fixta p'ua, i søni asta mahets'i. Nuna Oja p'uya, ya hingui hät'i da zeti hangu ra nts'o øtyø ja'i.

⁶ Bi sihyø anxε p'uya, bi t'εmbi:

—Dami jaha ra castigo ya. Nu te xa 'yørpabi yø ja'i xa'ani, ndoble ra n'ani gui japha ya. Nu'a te ga nzaqui ra vino xa unyø ja'i ngue xa nzi ya, ndoble drá nzaqui ra vino gui unhna da zi ya. ⁷ Mathoguitho xanja mpähä yø ja'i, xa 'yets'i ngue mi ja yø mēnyu.

Gue'a mathoguitho ra n'u gui sathu'a ya. Porque mi emp'u ja yø mmäi: "enthø di ndast'abihä ua dí 'bähm, hinte dadi 'bähm, 'nε hinjam'mø da 'yεhra pa ga nnuh ra dummäi", mi εna. ⁸ Janangue nuyá, n'na patho di nja ra ndate da thohya. Di nzoni, di ntü manthuhu, da du yø ja'i, di nzø ra hnini. Porque jase rá ts'edi na ra Hmu Oja, ngue da japra castigo na ra hnini na.

⁹ Nu'u yø dast'abi 'bä'a nximhäi ngue 'da'igu xa 'yøt'ui ngue 'yots'om'mäi 'nε xa 'yεts'i ngue ja yø mēnyu, guehya di nya dummäi ya, 'nε di nzom'mø bi nu bi nangra 'bifi ngue di nzø ra hnini. ¹⁰ Yap'utho da 'bähyo ja'i ngue da hyandi te di nja. Porque da zu yø ja'i'a ra castigo di nja. Da 'yεmbra hnini p'uya: "Huεcate ra danihni Babilonia. Mi ja rá ts'edi, pε nuya n'na ts'εquits'utho i nja ra castigo bi thohya", da 'yεnyø ja'i.

¹¹ Nu'u yø pøhø 'bäi gä rá nguni nximhäi, di nya dummäi 'nε di nzoni ngue te da thohra danihni. Porque ya hinjo'o to da dämyø 'bēni bá du ngue da mä. ¹² Ya hinjo'o to da dämyø 'bēni ngue ra oro, ogue ra t'axi, ogue yø ts'udo mazihotho, ogue yø perla. Ya hinda thänyø hoga ulu ni hu ngue ra lino, ogue yø seda, ogue yø 'bojupoi, ogue yø theni. Ya hinda thänyø za 'dama 'dan'yo ga yäni, ni xinga gue'u yø danj mahotho gui nεqui 'mø bi ma mahoqui, ogue yø hoga za, ogue yø bronce, ogue yø t'εgui, ogue yø do ngue ra mármol. ¹³ Ya hinjonda dämyø 'bēni ngue yø canela, ogue yø cosa mahoqui ngue mahotho ga yäni, ra bopo t'uts'i, ra mirra, ra perfume, ra vino, ra aceite, ra hojuni ngue ra trigo. Ya hinjonda danyø ndani, ogue yø de'yo, ogue yø ndofani. Ya hinjonda danyø carro. Ya hinjonda dämya yø ja'ipä ngue øtra 'bēfi hingui taha. ¹⁴ Yø pøhø p'uya da 'yεmbra hnini: "Nu'u yø cosa mathoguitho madi ho'a ni mmäi gui si ya, ya hin'yü p'ua ya. Para zantho gä 'bēhni mēnyu co gätho'a tema cosa mi øt'a'i ra nho", da 'yεmbi.

¹⁵ Nu'u yø pøhø madi pøhya yø cosa ya, janjuani ngue xa mmēmetitho ngue'a te mi päp'u ja ra hnini. Pε nuya yø ja'i ya, yap'utho da 'bäi ngue su'a ra castigo di njap'u ja ra hnini. Di nya dummäi p'uya, asta dara zoni. ¹⁶ Da 'yεna: "Huεcate ra danihni. Mi 'bäi tengutho n'na ra xisu ngue mi he yø ndøhoga ulu. Mi he yø ulu ngue ra 'bojupoi. Mi he yø ulu ngue yø theni, n'youi yø døni ngue ra oro, n'youi yø ts'udo mazihotho, n'youi yø perla. ¹⁷ Pε nuyá, n'na ts'εquits'utho i guadi te mi pεsya", da 'yεna.

Yø barco 'yop'u ja yø jathe, op'u yø ja'i ngue yø hmu, conyø pasajero, gätho'u to ja yø 'bēfi, yap'utho da nsäya yø barco ngue da hyandyø ja'i te di nja. ¹⁸ Nu'mø bi hyandi ngue ya di nzø ra danihni p'uya, asta dara mahyo ja'i. Da 'yεna: "¿Hapε gue ja man'na ra danihni tengu nε ra hnini nε?" ¹⁹ Da 'yεxyø fonthäi yø ya yø ja'i p'uya, di nzoni. Di nya dummäi, da 'yεna: "Huεcate ra danihni. Gätho'u to di 'yonyø barco p'u ja yø jathe, xa mmēmetitho ngue ja mi mpäp'u ja ra hnini, ngue mayøndø mmēmeti yø mēhnini. Pε nuya, n'na ts'εquits'utho i guadi te mi pεts'i", da 'yεna.

²⁰ Gä di johya'u bi 'bä mahets'i conná ngue'a te bi thohra danihni. Di johya yø representante ra Cristo, co gätho yø pøngahya Oja. Gätho mi'da yø ja'i ya o rá 'yε Oja, gä di johya, Nu'a ra castigo bi njapra hnini, bi hyaspa ra güenda Oja'a te xa ja'ahü yø ja'i ya.

²¹ Man'na ra anxε p'uya, mandø nzaquitho, bi hyaxa n'na ra ndødo ngue hingma nets'i'a ganhyu, enthø ra molino. Bi 'yεnnbä ja ra jathe p'uya. Bi 'yεmbi:

—Tengutho ra do jua ya ngue hin hapε nma hnu, di njarbutho na ra danihni Babilonia ya. Ya hin hapε nmi nεqui mahøn'a. ²² Nup'u ja yø caye ra hnini, ya hinjam'mø nma t'øde mahøn'a ngue di m'mahyo mε'bida ngue yø arpa. Ya hinma t'øde ngue di m'mahyo mixt'a corneta ogue yø flauta. Ya hinma hnu

ngue di m'muhyø mæfi 'dama 'dan'yo ma'bæfi da 'yøt'e. Ya h̄inma t'øde ngue dadi h̄i yø nj̄ni. ²³ Ya h̄inni mantho da h̄nu ngue h̄ondi nja yø nyot'i ngue yø lámpara. Ya h̄inni mantho da h̄nu ngue h̄on dadi h̄i yø ja'i p'ua di nja ra nthati. Da guahra dan̄ihni, madague'a êntho mayø hmu'ua mad̄i mpøp'ua ja ra dan̄ihni. Nu'a te yø nt'ete man̄i n'yo, mi h̄at'i ḡatho yø ja'i 'b'a'a nximh̄ai.

²⁴ Ra dan̄ihni Babilonia bi njapra castigo, porque xa hyopyø pøngahya Oja, 'nε xa hyo mi'da yø ja'i ngue o rá 'yε Oja. Go yø ts'oqui p'ua tho yø ja'i ya o rá 'yε Oja ya ḡa rá nḡni nximh̄ai.

19

¹ Mi tho'a p'uya, mahøndá øcã mi'da yø hya p'ua mahets'i ngue mandøngu dyø ja'i ra ndøts'edi ga 'yεna:

—Ma ga εspah̄u Oja ya. Porque guehna ma Yanteh̄u na. 'Nε guehna maguesε ja rá ts'edi na. ² Porque nuna Oja haspabi ra güenda yø ja'i, ḡa majuan̄i ngue gue'a ni 'yup'ua øt'e. A nuyá, bi japra castigo yø ja'i Babilonia ya. Nuna ra h̄ini na, êntho n'na ra xisu ngue ra 'yots'om'mäi. Xa ts'on̄i ḡa ra ximh̄ai ngue'a te rá n'yots'om'mäi ga 'yo. Nuna Oja p'uya, di cots'i te xa njapyø mæfi xa thopi.

³ Mahømbi 'yεnyø ja'i p'uya:

—Ma ga εspah̄u Oja. Porque nuna rá 'bifi ra dan̄ihni bi nzø, h̄inha di nsäya n̄u, di mf̄ni para zantho —bi 'yεna.

⁴ Nuya 'däte magoho di mäsp̄u ja rá nhudi Oja p'uya, co 'nε'ua goho 'bäp'ua ja yø ts'ant'i ra nthuts'i, ḡa bi m'memfo häi ngue bi danne Oja p'ua hudi. Bi 'yεmbaya:

—Janjuan̄i ngue ni 'yup'ua te bi hma. A nuyá, ma ga εspah̄u Oja ya —bi 'yεna.

⁵ Nup'ua hu Oja p'uya, bi t'ø hman'na ra hya ngue bi 'yεna:

—Nu to ḡa suprá xudi Oja ya, da danne, da 'yεspabi Oja di ngüε di nnoho —bi 'yεna.

⁶ Nu'ua yø hya dá øde, mandøngu dyø ja'i di h̄i yø hya, tengutho p'ua gui h̄i yø ndøthe, tengutho p'ua ga nt'øde ra nḡni. Bi 'yεnna hya:

—Nuna Oja ma Hmu'ua ya, ma ga εspah̄u. Porque guehna jase rá ts'edi ngue ndap'ua bi zã di manda na. ⁷ Ma ga johyah̄u ya, di nja'ah̄u mpähã ngue ga εspah̄u Oja. Porque ya bi zønna ora di nthatra Dε'yo. Nuna rá xisu da mε, ya xa nsä. ⁸ Porque bi n'un̄i bi ma mahete ra hoga ulu xa nt'axi, di yoxni.

Nuna ra t'axca he, guehna ga mbøni ngue ḡa ra nho ga 'yo yø ja'i ya o rá 'yε Oja na. ⁹ Nuna ra anxε p'uya bi 'yεngui:

—Dam̄i cuatra sacua ya yø hya ja ua ya. Ra mm̄enthi bi nthēui to bi t'ørpa ra invitación ngue da nu ra ngo p'ua di nthatra Dε'yo.

Mahømbi 'yεngui:

—Nuya yø hya ḡa cuatra sacua ya, guehya majuan̄i ngue rá hya Oja ya.

¹⁰ Nugã p'uya, dá ndatyøhm̄u p'ua 'bähra anxε ngue di nne xca thanne. Pε ra anxε bi 'yεngui:

—H̄in'na, 'yo gui thannegui. Nugã xquet'a rá mēfigui Oja tengutho'i ngue rá mēfi'i Oja, tengutho'ua mi'da ni cū ngue h̄a ra ts'edi mmambrá hya ra Jesús. Hønsε Oja i ja ngue da ma nthanne —bi 'yεngui.

Nu'ua di mpefi ngue mmambrá hya ra Jesús, gue'ua yø pøngahya Oja'ua.

¹¹ Dã nu p'uya ngue bá xohra c'amahets'i. Bi nεqui n'na ra t'axa ndøfani, huxp̄u n'na nc'ei. Nuna ra tøgue p'uya, guehna fadi ngue h̄inha ga hyε Oja, ḡa majuan̄i te mma. Gã gue'a te øt'e. Porque nu'a ra tunhni øt'e, ḡa majuan̄i ngue gue'a ra ts'ut'abi ni 'yup'ua øt'e. ¹² Yø dã p'uya, di yoxni tengutho gui 'yotrã thai ra sibi. 'Nε xangu yø corona jap'ua ja rá ya. Nt'ot'i n'na ra thuhu p'ua ja rá dε ngue h̄ingui fadi te ga mbøni. I pasε teni bøni. ¹³ Nu rá he, njots'i ra ji. Nuna gui hu rá thuhu, guehna ni hu ngue rá Hya Oja. ¹⁴ Gä ni den'ua yø ts'edi bí 'b̄u

mahets'i, pe gä di tögue huxyø t'axa ndøfani. 'Nε gä he yø hoga ulu ngue yø t'axca he. ¹⁵ Nup'u ja rá ne ra tögue ni 'bet'o p'uya, pømp'u ra juai ngue het'i xandønho. Gue'a di ndunhui yø ja'i 'bu'a nximhäi'a. 'Nε da zedi ngue di manda yø ja'i. Nu'mø bi hyaspa ra güenda yø ja'i, da nēhi conyø gua tengutho 'mø tēm'yø uva ra ja'i conyø gua. Da japi da zi ra vino nu'a n'youi ra ndate castigo da ja na Oja jase rá ts'edi. ¹⁶ Nup'u ja rá pahni 'nēhrá guxendehe nt'ot'i p'u n'na ra thuhu ngue εna: "Guehna rá dast'abi naya ngue yø dast'abi 'bai. Guehna rá hmu naya ngue yø hmu 'bai", bi 'yεna.

¹⁷ Dá handä man'na ra anxε ngue 'bäp'u ja ra hyadi p'uya. I mmatyø ts'int's'u 'yo maya. Pe ra ndøts'edi ga nzofo, bi 'yεmbi:

—Damī mpētihya ya. Porque da 'yøt'ahya n'na ra dants'ihmε Oja. ¹⁸ Nuya gui saphya yø ngø yø dast'abi ya. Gui saphya yø ngø yø general, gätho yø ja'i ngue yø nexhmite. Gui saphya yø ngø yø ndøfani. Gui saphya yø ngø yø tögue. Gui saphya yø ngø yø ja'i 'bahyø hmu, dague'u hinjo'o yø hmu, di ngüε di nnoho, gä gui saphya yø ngø.

¹⁹ Dá nugä ra ndate ts'ozu'ε p'uya, gätho yø dast'abi 'bu'a nximhäi, gä n'youi yø ts'edi. Ya xi mpēti ngue da 'yørpabi ra tunhni'a ra tögue huxrá ndøfani co gätho'u yø ts'edi na p'uya.

²⁰ Nunā ra ndate ts'ozu'ε p'uya, bi ma mābent'i ngue da jot'i, 'da i mbent'ui na ra fēhni pøngahya xi 'yøtyø milagro m'met'o, ngue xi unná ts'edi na ra ndate ts'ozu'ε. Porque gue'u yø milagro bi 'yøtra fēhni pøngahya i hyärpa yø mmāi yø ja'i nuya bi n'uni bi mε rá marca ra ndate ts'ozu'ε, 'nε bi n'unyø ja'i bi dannebi rá dahmu. Janangue nuna ra ndate ts'ozu'ε ya, co 'nēhna ra fēhni pøngahya, 'da i thøtho p'u ja ra zabi danzø conna sibi ngue ra asufre ya. ²¹ A nuya yø ja'i ngue yø 'yøt'a tunhni p'uya, i du conna juai pønna ne ra tögue. Nu'u yø ngø yø ánima p'uya, gue'a i nniya yø ts'int's'u 'yo maya'a ngue bi zapyø ngø.

20

¹ Mī tho'a te dá nugä p'uya, dá nu man'na ra anxε bí 'yε mahets'i bá hyannbabi rá nsogui ra ots'i hinha rá nze GUI ganhε. Ba ca rá 'yε n'na ra ndø cadena. ² Nunā ra anxε p'uya, bi bentra ndate ts'ozu'ε, nuna rá nyogui c'εya, ga mbøni ngue ra zithu ni hu ngue ra Satanás. N'na mahuaḥi njeya bi dut'i. ³ Bi hyørbu ja ra ots'i hinha rá nze GUI ganhε p'uya. Ja bi gorbu ra zithu. Bi japra seyo maxøts'e ra ots'i para ngue hinni mantho da hyätyø ja'i 'bu'a nximhäi, asta gue'mø bi zøn'a n'na mahuaḥi njeya. Nu'mø bi tho'a n'na mahuaḥi njeya p'uya, mahønda ma mathøgue njammī pa.

⁴ Mī tho'a te dá nugä p'uya, dá nu xangu yø nthuts'i. Ja hup'u'u xi bentyø cargo ngue di nts'ut'abi da hyaxra güenda. Guehya yø ja'i xi tho ya ngue bi t'øjpa yø ya. Bi n'api ngue hinguī säya mma hanja na rá hya Oja, hinguī säya mma hanja na ra hya bi nxännbate ra Jesús. Guehya yø ja'i himbi n'uni xta ndanne ra ndate ts'ozu'ε ya. 'Nε himbi dannebi rá dahmu. Xquet'a himbi n'uni ngue xta ma mamarcabi yø dε, ogue yø 'yε. Dá nugä ya yø ja'i p'uya ngue mahømbi m'mai, 'nε 'dap'u bi nts'ut'abiui ra Cristo n'na mahuaḥi njeya. ⁵ Guehya yø ja'i rá mudi bi bennate ya. Pe nu'u mī'da yø ánima hinga 'bexpi bennate'u, sinoque ja bi bennate 'mø mī gua'a n'na mahuaḥi njeya. ⁶ Ra mmēnthi bi nthēui yø ja'i di nthēui rá njapi Oja ngue rá mudi di bennate. Guehya da gohi ngue yø mmäcja da danne Oja co 'nēhra Cristo da danne. 'Nε 'dap'u di nts'ut'abiui ra Cristo n'na mahuaḥi njeya. Guehya yø ja'i hinda tho'a rá nyondi ra ndate di nja ya.

⁷ Nu'mø mī gua'a n'na mahuaḥi njeya p'uya, bi ma mathøgue ra zithu p'u ofädi. ⁸ Mahømbi ma da hyätyø ja'i 'bai gä rá nguni nximhäi. Gue'u yø ja'i gui nhuti ngue ra Gog 'nēhra Magog. Bi ma di petyø ja'i ngue da 'yørpabi ra tunhni Oja. Pe mandøngu dyø ja'i bi

pɛti, tengutho gangu yø 'bomu dehe p'u ja ra jathe. ⁹ Bá nangyø ja'i gá rá nguñi nximhäi. Bi mäsrä danihni 'buhyø ja'i Oja. Guehna ra hnini di ma Oja na. Pɛ bi 'yøt'Oja p'uya ngue bá tähyø sibi mahets'i. Bi juadi bi 'yudi gätho yø nsaiui. ¹⁰ Nuna ra zithu xi hyätyø ja'i p'uya, bi thørbu ja ra zabi danzø connä sibi ngue ra asufre. Guehna ra zabi xi thøtra ndate ts'ozu'ɛ na p'uya co 'nɛ'a ra fɛhni pøngahya xi thørbu. Nup'u bi thørbuya, ra pa ra xui ja da ma ma'uni p'u para zantho.

¹¹ Dá nugä n'na ra t'axa nthuts'i ngue ja hup'u Oja. Pɛ nup'u hu Oja p'uya, ra häi 'nɛhra c'amahets'i, gä bi m'mɛrpətho, ya hinha mambi nɛqui. ¹² Dá nugä yø ánima p'uya ngue 'bup'u 'bu Oja, di ngüɛ di nnoho, gä 'bup'u. Bi ma nsots'i yø libro p'uya. Co 'nɛ'a man'na ra libro bi ma nsots'i, gue'a ra libro ngue mma to gä bi nthɛui ra 'da'yo te. Nu'u yø ánima p'uya, bi thaspabi ra güenda te xí n'yo. Porque nu te gä xa 'yøtyø ja'i, gä nt'ot'i p'u ja yø libro. ¹³ 'Bup'u yø ánima xa ndup'u ja yø jathe. Nu hangu yø ánima xa ndu, gä 'bup'u. Gä bi thaspabi ra güenda te xa 'yøt'e n'na ngu n'na. ¹⁴ Ya hinda du yø ja'i, sinoque di m'mup'u ja ra castigo ɛntho ra zabi di nc'uats'i connä sibi, gue'a rá yondi ra ndate'a p'uya. ¹⁵ Nu to gä himbi thinnbabi yø thuhu ngue da nt'ot'i p'u ja ra libro ngue mma to di nthɛui ra 'da'yo te, gä bi thørbu ja ra zabi di danzø.

21

¹ M'mɛfa p'uya, dá nugä ra 'da'yo c'amahets'i 'nɛhra 'da'yo häi. Nu'a ra c'amahets'i mi ja m'mɛt'o 'nɛhra häi mi ja m'mɛt'o, bi m'mɛrpətho. A nu yø jathe mi ja, xquet'a gä bi m'mɛrpə. ² Nugä drá Xuua, dá nugä ra maca danihni ngue ra 'da'yo Jerusalén bí 'yɛ mahets'i bí 'bu Oja. Xi nhoqui tengutho n'na ra novia 'mø xa nhoqui ngue da mɛ rá ndø. ³ Dá øcä n'na

ra hya bí 'yɛ mahets'i p'uya, pɛ ra ndøts'edi ga 'yɛna:

—A nuyá, nuna Oja 'dap'u 'bahmi yø ja'i naya. 'Nɛ gue'u yø ja'i Oja'u. Yø ja'i p'uya, nuna Oja guehna yø Oja na. ⁴ Nuna Oja, da dujpabi yø guidä yø ja'i mi ja m'mɛt'o. Ya hinda du yø ja'i. Ya hinda nzon, ya hinda nya dummai. Ya hinda hyenni. Porque nu hangu ra n'u mi ja m'mɛt'o, gä bi zep'u.

⁵ Nuna Oja hup'u ja rá nthuts'i p'uya, bi 'yɛna:

—Nuyá, ya dá øt'ä ngue gä bi gom'dan'yo te mi ja m'mɛt'o ya —bi 'yɛna.

Mahombi nya p'uya, bi 'yɛngui:

—Damí cuarta sacua ya yø hya ga mmangä ya. Porque nuya yø hya dí mmangä, gä majuaní. Guehya sä ngue gui 'yɛc'ɛi ya yø hya dí xi'i ya —bi 'yɛngui.

⁶ Mahombi 'yɛngbaya:

—Ya bi nja'a te gä mi ja ngue di nja ya. A nugä dí 'bui para zantho. Porque ya nmi 'bucä p'u bá fædi bá nja yø cosa ja ya. Da guehya nu yø cosa i ja, jap'u rá nɛgui, pɛ nugä ga sigue ga m'mui para zantho. A nuyá, nu to tütthe, nup'u pøhra dehe ngue ra 'da'yo te, ga japi da zitho, hinte da gut'i. ⁷ Nguna ga ørpe to da bøn, ngue da dapra nts'o i ja. Gue'a da gohi ngue ma basi'a. Nugä p'uya, gueque drá Oja gra ja'i. ⁸ Pɛ yø ja'i ngue su da zä ra n'u connä gueque, da gue'u bi hyep'u ma hya, yø ts'oc'ɛi, yø hyote, yø 'yots'om'mäi, yø 'yɛte, 'nɛ'u thanne yø dahmu, gätho yø mambethani, guehya di tocabi da map'u ja ra zabi di nc'uats'i ngue di danzø connä asufre ya. Gue'a rá yondi ra ndate'a p'uya.

⁹ Bá ɛ'a n'na'u yoto yø anxɛ mi theyø mohi ngue yu'u yoto yø ndate di nja, bi 'yɛngui:

—Bí 'yɛcua ya. Ga ut'a'i ra novia, rá xisu ra Dɛ'yo.

¹⁰ Ra Espiritu Santo bi pärca ma nhandi. Dá nu ngue ra anxɛ bi zixcagui p'u bí ja n'na ra danyuni xandønhets'i. Ja dá nugä p'u ra maca danihni Jerusalén ngue bí 'yɛ mahets'i

bí 'b_u Oja. ¹¹ Nuna ra danihni p'uya di yoxni, porque ja 'b_up' u Oja. Nu'a gui yoxni, tengutho gui yoxni yø do mazihotho, tengu yø do ngue ra jaspe. Nthanditho asta mbo ra hnini, porque ra hnini, ja tengutho ra xito ngue thotrá nthandi ra ja'i. ¹² Nuna ra hnini p'uya, ga ra jado rá nyani. 'N_e xanhets'i ra jado n'youi. Ja 'de'ma yoho yø goxthi. N'na ngu n'na yø goxthi p'uya, 'bäi 'da'a n'na ra anxε. Nup'u ja yø goxthi p'uya, nt'ot'i p'u yø thuhu'u 'de'ma yoho yø ts'unt'u ra Israel. ¹³ Nup'u ja rá hyo ra hnini ngue ni bøxyadi, ja hyu yø goxthi. Nup'u ja rá hyo ra hnini ni gohi ngue norte, ja hyu yø goxthi. Nup'u ja rá hyo ra hnini ni gohi ngue sur, ja hyu yø goxthi. Nup'u ja rá hyo ra hnini ni hyu ra hyadi, ja hyu yø goxthi. ¹⁴ Nu'a ra jado di thesra hnini p'uya, nup'u bá fadi, n'youi 'de'ma yoho yø do ngue brá bebo. N'na ngu n'na'u yø do, nt'ot'i p'u yø thuhu'u 'de'ma yonc'ei yø representante ra De'yo.

¹⁵ Nuna ra anxε bi zocä p'uya, ha n'na ra t'o ngue ra oro ngue di 'yenna danihni. Co 'nehyø goxthi da 'yennbi, conna jado di thesra hnini da 'yeni. ¹⁶ Ra danihni p'uya, ja goho yø ts'at'i, ga 'da'igu ga njønni ga goho yø hyo. Ra anxε p'uya bi 'yenna danihni conna t'o i ha. Nu'a bi zahra t'eni 'mø mi 'yeni, yo mahuah'i 'ne yo ciento kilómetro ga njønni ra hnini. Gä 'da'igu ga njønni ga goho yø hyo. Co 'ne'a ga nhets'i yø ngu, ga 'da'igu. ¹⁷ Mi 'yenna jado di thesra danihni p'uya, tengutho yø t'eni yø ja'i di 'yoni, njarbatho ra t'eni bi 'yøtra anxε. Bi za'i hyate magoho metro ra t'eni.

¹⁸ Nuna ra jado di thesra hnini p'uya, ga gue'u yø do mazihotho ni hu ngue ra jaspe n'youi. Ra hnini p'uya ga ra oro, pømhyats'i ra hnini tengutho ra xito. ¹⁹ Nu'u yø do brá n'youi ra ndacjado, mazihotho yø do n'youi. 'Dama 'dan'yo yø cahu yø døn'i n'youi. Nu'a rá madi ra do, ra dosp'i ni hu ngue ra jaspe. Nu'a rá yoho ra do, ra c'anga do ni hu ngue ra zafiro. Nu'a rá hyu ra do, ra 'boc'angui ni

hu ngue ra ágata. Nu rá goho ra do, ra jaxhmu ni hu ngue ra esmeralda. ²⁰ Nu'a rá cat'a ra do, ra mego ra do, ma uants'i ra t'axi ni hu ngue ra ónice. Nu'a rá 'dato ra do, ra thenga do ni hu ngue ra cornalina. Nu'a rá yoto ra do, ra c'axt'i ni hu ngue ra crisólito. Nu'a rá hyato ra do, ra jaxhmu ni hu ngue ra berilo. Nu'a rá guto ra do, ra c'axt'i ni hu ngue ra topacio. Nu'a rá 'det'a ra do, xa nc'amm'i ni hu ngue ra crisoprasa. Nu'a rá 'de'ma'da ra do, ra c'angui ni hu ngue ra jacinto. Nu'a rá 'de'ma yoho ra do, ra 'bojupoi ni hu ngue ra amatista. ²¹ A nu'u 'de'ma yoho yø goxthi p'uya, ga ra perla'u 'de'ma yoho yø jut'i. N'na ra perla bi zits'i n'na ngu n'na yø jut'i. Nu'u yø caye ra danihni ga ra oro. Pømhyats'i yø caye tengutho ra xito.

²² Nup'u ja ra hnini, hinte ni nija dá nugä p'u. Porque nuna Oja ma Hmu'u jase rá ts'edi, guehna 'bui ga rá nguni ra hnini na. Da guehra De'yo p'uya, xquet'a 'bui ga rá nguni ra hnini. ²³ Nup'u ja ra hnini, ya himma hyoni p'u rá nyot'i ra hyadi, ogue rá nyot'i ra zana di yorb'u. Porque Oja co 'nehra De'yo, gue'u di yot'i ga rá nguni ra hnini'u. ²⁴ Nu'a ra nyot'i bi nexp'u ja ra danihni, gue'a nnøpa nyot'i yø ja'i 'bup'u ja yø nación. Nu'u yø dast'abi 'bui ga rá nguni nximhäi, nu te gäma cosa pets'i, ga penhni, ni map'u ja ra hnini ngue madäpi Oja. Porque nu'a te mat'unn'i Oja, gue'a ga ndanne Oja yø ja'i'a. ²⁵ Nu'u yø goxthi jap'u ja ra hnini, hangu ra pa nsoqui. Porque ya hin'y'u p'u ra xui. ²⁶ Nu hangu yø ja'i 'bup'u ja yø nación, nu te ga pets'i, ga haxpu ja ra danihni ngue madäpi Oja, porque gue'a ga ndanne Oja yø ja'i'a. ²⁷ Nup'u ja ra hnini, ya hin tema nts'o da ma macat'i p'u. Nu ra ja'i xants'o te ga 'yo, ya hinda yarb'u'a. Ni xinga gue'u yø ja'i mmanna fehni da yarb'u. Nu'u yø ja'i da ma macat'i p'u, gue'u yø ja'i nt'ot'ibi yø thuhu p'u ja ra libro ca ra De'yo. Porque nuna ra libro na, ja nt'ot'i p'u yø thuhu ya yø ja'i di nthui ra 'da'yo te.

22

¹ M'mefa p'uya, mahømbi 'yurcagui ra anxε p'ua ja rá nhudi Oja co 'nεhra De'yo, ja bí pøp'ua n'na ra ndø hogdehe di unna 'da'yo te. Di yoxni ra dehe tengū gui yotra xito. ² Nuna ra dacaye jap'ua ja ra hnini, made ra caye o rá 'yu ra dehe. 'Da'a n'na nguadi yø hyo ra dehe p'uya, 'bap'ua yø za di unna 'da'yo te. 'De'ma yondi zudi ngue n'na jεya. Porque n'nashna ngu n'nashna zudi. Nu'ua yø xi ra za p'uya, gue'a ra nt'øthe ua ja ra ximhai'a. ³ Hinjam'mø tema nts'o di njap'ua ngue di nja ra castigo. Porque Oja co 'nεhra De'yo, nup'ua ja ra hnini ja rá nhudi p'ua. Nu'ua yø ja'i Oja p'uya, ja 'bap'ua ngue thanne. ⁴ Nuyya yø ja'i ya, dá nurpa rá hmi Oja, 'nε nt'ot'ibi rá thuhu Oja p'ua ja yø dε yø ja'i. ⁵ Ya hin'yua ra xui p'ua ja ra hnini. Yø ja'i 'bap'ua, ya hingui honyø lámpara di nyot'i. Ni xingra hyadi di honi ngue di yorpi. Porque guehna Oja yø nyot'i yø ja'i. A nu'ua yø ja'i 'bap'ua ja ra hnini, gue'ua di ndast'abi hangū ra pa'ua.

⁶ Nuna ra anxε p'uya bi 'yεngui:

—Nuyya yø hya ja ua, gä majuanī ya. Da zä gui 'yεc'εi gätho ya yø hya ya. Nuna ra Hmu ma Ojahua, nu'mø yø pa xathogui, xa bεnnbabi yø pøngahya ya yø hya bi ma. Pε nu ra ora ja p'uya, nuna ra hya ja ngue di nja n'na zihmantho, guesε rá anxε Oja bá penhya ngue da xipyø mεfi Oja ya yø hya ja ua.

⁷ Nuna ra Jesús bi 'yεna:

—N'na zihmantho 'mø dá εcä —bi 'yεna.

Ra mmεnthi di nthεui yø ja'i da 'yεc'εi na ra hya ja ua, 'nε da 'yøt'ya yø hya nt'ot'i ra libro ja ua.

⁸ Nugä drá Xuua, go dá øcä ya yø hya ja ua. Nu te dá nu, gue'a ra hya nt'ot'i'a. Høntho dá øde 'nε da nu'a te ja ngue ga nnu, dá ndantyøhmū p'uya ngue di nne xca thanne ra anxε bi 'yurcagui ya yø hya dá nu. ⁹ Pε ra anxε bi 'yεngui:

—Hin'na, ogui thannegui. Porque xquet'a rá mεfithogä Oja tengutho'i ngue rá mεfi'i Oja. Co 'nε'ua ni cu mmambrá hya Oja, co 'nε'ua yø ja'i εc'εi na ra hya na 'nε di ho da 'yøt'e te gäma hya nt'ot'i ra libro ja ua, gä yø mεfitho Oja. A nu'i, dami thanne Oja —bi 'yεngui.

¹⁰ Pε mahømbi 'yεngui:

—'Yogui co'mra hya nt'ot'i ra libro ja ua. Porque man'na ni guatra pa di nja ya yø hya nt'ot'i ua. ¹¹ Nu ra ja'i ngue nne di siguetho rá nts'oc'εi, ya di siguehma rá nts'oc'εi 'mø —εna—. Nu ra ja'i di ho da 'yøtra nts'o, ya di siguehma da 'yøtra nts'o 'mø —εna—. Pε nu ra ja'i di ho da 'yøtra nho, di siguehma da 'yøtra nho. A nu ra ja'i ya xa unná mmui Oja, di siguehma da dεn'Oja, 'yonjam'mø di hεgui.

¹² Ra Jesús mahømbi 'yεna:

—A nuyá, n'na zihmantho 'mø dá εcä. Ga ma hannbabi yø nzäbi n'na ngu n'na yø ja'i ngue ga jut'i. Ogue xanho, ogue xants'o te xa 'yøt'e, gue'a yø nzäbi da hyan'a. ¹³ A nugä dí 'bui para zantho, porque ya nmi 'bucä p'ua bá fadi bá nja yø cosa ja ya. Da guehya, nu yø cosa ja ya, jap'ua rá nzεgui, pε nugä ga sigu ga m'mui para zantho.

¹⁴ Ra mmεnthi bi nthεui ra ja'i da menyø he ngue hangū ra pa xtä nt'axi. Porque guehya yø ja'i di njapi da zaprá ndät'a ra za di unna 'da'yo te ya. 'Nε di njapi da yarbua ja ra danihni. ¹⁵ Pε nu'ua yø ja'i himbi 'yεc'εi ya yø hya ja ua, da gop'ua thi'ua. Yø 'yεte, yø 'yots'om'mäi, yø hyote, da guehyø ja'i thanne yø dahmu, 'nεhyø mambεthanī, gä da go'a thi.

¹⁶ Ra Jesús mahømbi 'yεna:

—Nugä drá Jesús, dá penhnä ma anxε bi manya yø hya ja ua, n'namhma da sifi gätho yø 'yεc'εi di mpeti ndap'ua bi zä. Go guecä rá mbom'metogä ra David, 'nε go guecä'a ra dasø bí pøx'mø xudi di dayot'i rá thai —bi 'yεna.

¹⁷ Nu'a ra Espiritu Santo co 'nεhrä xisu ra De'yo, i εna n'na ngu n'na:

—Bá εhe.

A nu to gätho øhya yø hya ja ua, xquet'a jatho da 'yena:

—Bá ehε —da 'yena.

Nu ra ja'i tũthe, dá ehε da zidra dehe nuna di unna 'da'yo te. Hinte da gut'i.

¹⁸ Nu to gä øde hanja na rá hya Oja nt'ot'i ra libro ja ua, dami 'yøhmε xanho hanja na ra hya na. Nu to da hyuts'i zits'ε ra hya ja ua, xquet'a Oja da hyuspabi'a ra ndate nt'ot'i ra libro ja ua. ¹⁹ Nu ra ja'i da hyaqui zits'ε ya

yø hya nt'ot'i ra libro ja ua, xquet'a da hyajpabi Oja rá thũhu ra ja'i p'ε ja ra libro nt'ot'i yø thũhu yø ja'i di nthēui ra 'da'yo te. Ya hĩndi njapra ja'i di m'map'ε ja ra maça danihni mmanna libro ja ua.

²⁰ Nu'a mmanya yø hya ja ua, i ena:

—N'na zihmantho 'mø dá εcä —i ena.

Xanho ngue ngu'a di nja. Bá ehε grá Hmu Jesús.

²¹ A nuyá, nuna ma Hmuħε Jesu-cristo, di japi gätho'ahε. Da ngut'atho.